

DE SERVORUM DEI BEATIFICATIONE ET BEATORUM CANONIZATIONE

Liber Quartus, & Ultimus

PARS PRIMA

AUTHORE

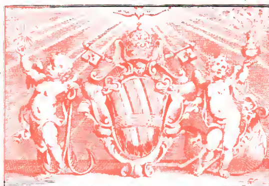
PROSPERO DE LAMBERTINIS

S. R. E. CARDINALI

TIT. S. CRUCIS IN HIERUSALEM

Anconæ Primùm Episcopo, Postea Archiepiscopo Bononiæ.

BONONIÆ MDCCXXXVIII.

Formis Longhi Excusoris Archiepiscopalis. Superiorum Facultate.

EMINENTISSIMIS

CARDINALIBUS

SACRORUM RITUUM CONGREGATIONI

PRÆPOSITIS

ET REVERENDISSIMIS

EJUSDEM CONGREGATIONIS

CONSULTORIBUS

PROSPER

CARDINALIS DE LAMBERTINIS

BONONIÆ ARCHIEPISCOPUS

FELICITATEM.

Ono denique Numine, cujus admirandum in primis, & latiſſimè patens fatemur auxilium, ſtudio quoque, & labore certè non parvo univerſum de Beatificatione Servorum Dei, & Sanctorum Canoniza-

tione Opus absſolvimus. Cujus quidem Operis, quæ tria Typis excuſa Volumina huc uſque prodierant, glorioſis Maximorum Pontificum (quorum præclara in nos extant promerita) primum Clementis XII. feliciter Regnantis, ſecundum Clementis XI. tertium Benedicti XIII. nominibus ſcripta ſunt. Nunc prælo quartum emittimus; idque in duas Partes diviſum Eminentiſſimis Cardinalibus Sacrorum Rituum Congregationi Præpoſitis, & Reverendiſſimis ejuſdem Congregationis Conſultoribus commendamus. Hæc videlicet ea Congregatio eſt, ad quam Summus Pontifex Sixtus V. non modò Cauſas Beatificationis, & Canonizationis univerſas, ſed cætera etiam ejuſdem generis ad Cultum Servorum Dei, Beatorum, Sanctorum quomodocumque pertinentia deferri mandavit. Hæc, cujus immenſis laboribus, ſingularique diligentia obſcura quæque, & difficillima, quæ paſſim in hanc materiam cadere ſolent, maturè diſcuſſa, atque explicata ſunt, & ad hæc tempora mirificè, ſupra quàm aut optari, aut excogitari poterat, illuſtrata. Hæc, cui noſtram ipſi, dum Advocati Conſiſtorialis munere functi ſumus, & ſcribendo, & verò etiam dicendo præſtitimus operam non ſolùm

in notiſſimis Cauſis Bononienſium Civium, Pii V. & Catharinæ Vigriæ, quæ noſtro qualicumque patrocinio fauſtè ceſſerunt, ſed & in aliis permultis, in quibus quantum ſtudii diligentiæque poſuerimus, noſtra, quæ publicè circumferuntur, Scripta declarant. Quid quod ampliſſimo Clementis XI. beneficio ad eximium Promotoris Fidei munus evecti, quæcumque a nobis per integrum viginti annorum ſpatium in Cauſas Beatificationis, & Canonizationis, & in Beatorum Sanctorumque Cultum animadverſa ſunt, hujuſmet Congregationis judicio credidimus omnia, atque ſubjecimus. Sic verò per idem tempus in Conſultoris officio verſati ſumus, ut nullus fuerit ex crebris, qui in conſpectu vel Summorum Pontificum, vel Cardinalium palam haberentur, Conventibus, qui præſentiam noſtram aliquando deſiderarit: ut alios mittamus non paucos, quibus ſive cum Cardinali in aliqua ex hujuſmodi Cauſis Ponente, ſive cum earumdem Cauſarum Poſtulatoribus rem privatim agentes affuimus. Neque porrò aut multiplicia Romanæ Curiæ negotia, quæ nos primis a ſuſcepto Promotoris, & Conſultoris officio temporibus non mediocriter exercebant, aut nova, quibus dein-

ceps

ceps liberaliter aucti sumus, eaque gravissima munera a Secretis Sacræ Congregationis Concilii, Consultoris Sancti Officii, Doctoris Sacrorum Canonum in Foro Pœnitentiariæ, aut alia quamplurima, in quibus sive considerandis, sive gerendis nostra assiduè opera Summi Pontifices utebantur, nos aliquando tenuerunt, quominus & (quod Promotoris esset) accuratè scribendo, & (quod Consultoris) ad singulos Sacrorum Rituum Conventus sedulò accedendo utriusque officii partes impleremus. In quo sanè a Benedicto XIII. Sacra donati Purpura, & in Cardinalium numerum eidem Congregationi Præpositorum relati, quandiu Romæ fuimus, vel illo ipso cæteroqui brevissimo temporis intervallo, nunquam defecimus. Quæ cùm ita sint, planè non dubitamus, fore, ut, hanc Epistolam quicumque legerit, facilè intelligat, quo potissimùm nomine Volumen hoc quartum in duas Partes, utì diximus, distributum, vobis, Eminentissimi Cardinales Sacræ Rituum Congregationi Præpositi, vobis, Reverendissimi ejusdem Congregationis Consultores, commendare instituerimus. Neque aliam dissimulabimus, quæ hanc maximè inscriptionem Operis sibi vindicat, non

exi-

exiguam , neque obſcuram rationem , fructum nimirum , quem , ut ingenuè fateamur, uberrimum cepimus ex ipſis doctiſſimorum Cardinalium , & ſapientum Conſultorum Conventibus , quorum alii morte (heu nimiùm !) ſublati ſunt , alii etiamnum Congregationem hanc exornant mirum in modum , atque perficiunt . Quod quantùm dicamus ex animo, tum ſententiis manifeſtum eſt , quas , nunc Cardinali , nunc Conſultore aliquo authoribus , in hæc Volumina identidem , ut occaſio tulit , conferre non prætermiſimus , tum verò etiam Decretis , quæ fideliter a nobis relata , & tamquam firmiſsimum opinionis noſtræ fundamentum propoſita & conſtituta ſunt. Hem ergo vobis , Eminentiſsimi Cardinales , & Conſultores Reverendiſsimi , univerſum Opus , dignum videlicet , quod veſtrum potiori jure, quàm noſtrum , appelletur , quando veſtra magìs , quàm doctrina noſtra , comparatum atque confectum eſt . Hem propterea magnum ad bene ſperandum argumentum , ut vobis hoc ſaltèm nomine non modò non inviſum , ſed gratum etiam atque jucundum futurum ſit : quod tamen ipſum veſtræ erit humanitatis . Sed illud omnino erat obſer-

vantiæ nostræ, quantum vobis deberemus, hoc præsertim tempore meminisse, omnibusque palam facere, quanto animi studio dignitatem, sapientiam, pietatem vestram meritò coleremus.

INDEX CAPITUM

PRIMÆ PARTIS LIBRI QUARTI.

INDEX CAPITUM

SECUNDÆ PARTIS LIBRI QUARTI.

Jussu

JUssu Reverendissimi P. Joannis Benedicti Zuanelli, Ordinis Prædicatorum, Magistri Sacri Palatii Apostolici, Librum legi in duas Partes divisum, cui Titulus = De Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione = *In ipso nihil prorsus offendi, quod vel a Fidei, vel a morum regulis absonum sit. Quinimmo ipsius Auctor Eminentissimus, naturâ acutus, usu exercitatus, veritate promptissimus, ingenii simul, & doctrinæ velis latissime vectus, ubique singularis eruditionis, quà præstat, exhibet argumenta. Quapropter in spem certissimam adducor, fore, ut Opus istud egregium, reipublicæ litterariæ bono vulgatum, ipsimet Ecclesiæ Catholicæ maximopere profuturum sit. Ut enim cætera mittam, quæ vel priora Volumina spectant, vel de hoc uno diei possent; in his, quæ de Miraculis Eminentissimus Ecclesiæ Princeps docet, id omne reperire est, cujus ope Catholicus vera Miracula secernere possit a falsis. Hinc nullus dubito, quia Divino plane consilio factum sit, ut his potissimum diebus, quibus Hæresis Janseniana præstigiis, & id genus monstris fallacibus, incautos a Catholica Fide divellere tentat; unus ex augustissimo Purpuratorum Patrum Collegio, quæ pestilentes hæreseos Magistri de Miraculis prædicant, ea non falsitatis solùm, sed etiam turpis dementiæ convinceret: ac tot illa Jansenistarum, & Quesnellistarum deliramenta ex eorumdem mentibus exturbanda curaret. Scilicet decebat, ut ex arce Romanæ Sedis, quæ, falli nescia, veritatis parens est ac magistra, Scriptor, Purpuræ splendore conspicuus, proferret clypeum, quem Catholicis adversus Hæreticos ad præsidium, & tutelam, daret. Prodeat igitur, ut Romana Fides, quæ una vera est, majores in dies triumphos agat.*

Ita sentio Romæ in Cœnobio S. Mariæ supra Minervam die 7. Martii 1737.

Frater Antoninus Bremond Sac. Theol. Mag. & Reverendiss. P. Mag. Generalis Ordinis Fratrum Prædicatorum Socius.

Quartum

Quartum hunc = De Servorum Dei Beatificatione, & Sanctorum Canonizatione = *Librum in duas Partes distinctum, in quo Eminentissimus Auctor labori hac in materia suo, & item Operi coronidem, & coronam imponit, mandante Reverendissimo P. Fr. Joanne Benedicto Zuanelli Sac. Apost. Palatii Magistro, diligentèr legi. Cùmque in eo præcipua, & potior tractatio de Miraculis fit, deque eorum gradibus, caufis, fine, probationibus, varietate, diversitate, pondere, & veritate, rebus, quæ multigenam Physicam, Moralem, Medicam, Theologicam cognitionem exigunt, miratus sum, quòd tantà unus, tamque felici securitate, perspicuitate, ac eruditione omnia, quæ ad Partem hanc pertinent, tractet, extricet, resolvat, conspergat: Pars altera (in qua de iis omnibus, quæ in Sacrorum Rituum Congregatione Ordinaria ad easdem Beatificationis, & Canonizationis Causas spectantia pertractantur) cùm perpetuo Resolutionum, Ordinationum, & Decretorum, tum ipsius Sacræ Congregationis, tum Summorum Pontificum illustretur lumine, & fulciatur robore, suo se ipsa fulgore, & pretio commendat. Quare absolutissimum ex omni capite Librum prælo, & publicâ luce ad publicam utilitatem, & commodum dignissimum censeo.*

Dat. Romæ in Collegio SS. Blasii, & Caroli ad Catenarios hac die 16. *Martii* 1737.

Don Marius Maccabei Præpositus Generalis Congregationis Clericorum Regularium S. Pauli, S. Congregationis Indicis, necnon SS. Rituum Consultor, ac Supremæ, & Universalis Inquisitionis Qualificator.

Romæ

Romæ die 1. Aprilis 1737.

IMPRIMATUR vel in Urbe, vel extrà Urbem ad placitum EMINENTISSIMI AUTHORIS.

Fr. Jo. Benedictus Zuanelli Ord. Præd.
Sac. Pal. Apost. Mag.

IMPRIMATUR.

Fr. Bonaventura Maria Grossi Inquisitor Generalis Bononiæ &c.

Excu-

Excuſoris Bononienſis Monitum ad eos in Sereniſs. Dominio Veneto exiſtentes.

NOverint Librorum Excuſores ſub Sereniſs. Ditione Veneta conſtituti, per peculiarem Conſtitutionem prohibitum eſſe, quo minùs ipſi Opus hoc typis ſuis intrà decennium iterum imprimere audeant &c. quemadmodum ex Litteris Eminentiſſimi, ac Reverendiſſimi Domini Cardinalis Querini Romà 7. Novembris 1733. ad Eminentiſſimum, ac Reverendiſſimum Authorem datis certior is factus eſt; ubi ſcilicet exſcripta ſunt ſequentia verba hac de re Venetiis ad illum miſſa = *Accompagnandoci poi le iſtanze del Signor Card. Lambertini, che ſia impedita a queſta parte l' impreſſione dell' Opera, ch' egli è per dare alla luce, e conſiderando Noi il merito del Soggetto, e particolarmente quello ſi è conciliato nella Cauſa del Santo Doge Orſeolo, concorremo ben volontieri a gratificarlo, dandoſi le commiſſioni, che ſi convengono, alli Riformatori dello Studio di Padoa, onde per il corſo d' anni dieci non poſſa l' Opera ſopra eſpreſſa eſſere nello Stato Noſtro riſtampata.*

DE

D E

SERVORUM DEI
BEATIFICATIONE,
ET BEATORUM
CANONIZATIONE
Liber Quartus, et Ultimus
PARS PRIMA,
In qua agitur de Miraculis.

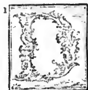

Uamvìs in præcedentibus Libris hujus Operis plura dicta sint de necessitate Miraculorum in Causis Beatificationis, & Canonizationis sive Confessorum, sive Martyrum, de rationibus, propter quas in prædictis Causis Miracula sunt necessaria, de numero, & qualitate Miraculorum, an videlicet sufficiant Miracula patrata in vita, vel necessaria sint Miracula post obitum secuta, an pro Beatificatione, & Canonizatione sufficiant tertii generis Miracula, an aliqua sit differentia inter Signa, & Miracula, utì colligi potest *ex lib. 1. cap. 22. num. 10. cap. 26. num. 1. cap. 28. & sequentibus, cap. 30. num. 10.*

cap. 32. *num.* 2. *& sequentibus*, *cap.* 33. *num.* 15. *& sequentibus*, & rursus *ex lib.* 3. de dono Miraculorum aliqua annotata sint, dum sermo erat de Gratiis gratis datis; operæ nihilominus pretium esse nobis visum est hic specialiter de Miraculis agere, de quibus sedulum instituitur examen in Sacrorum Rituum Congregatione non modò pro Beatificatione, sed etiam pro Canonizatione obtinenda, juxtà ea, quæ *in citato primo libro* dicta sunt: arreptâque occasione, latiùs aliqua explicabuntur, quæ per transennam *locis indicatis* fuerunt exposita.

CAPUT PRIMUM.

De Miraculis, & Miraculorum gradibus.

1
Uplex est ordo totius naturæ create a Deo institutus; alter naturalis, quo visibilis hic Mundus regitur, & gubernatur; alter supernaturalis, qui pertinet ad Gratiam, & Gloriam Sanctorum: & quamvis, quæcumque ad hunc ordinem supernaturalem pertinent, miraculosa sint, si comparentur ad ordinem naturalem, cùm eum longissimè excedant, quemadmodum sunt Incarnatio Filii Dei, Virginis Conceptus, & Partus, Resurrectio Christi, Missio Spiritus Sancti, Sacramentorum operatio, Corporum Glorificatio; hæc tamen non sunt ea Miracula, de quibus in præsenti agendum est, cùm ad alium ordinem rerum a Deo institutarum, & nobis notum per Fidem revocentur. Ad hunc ordinem pertinet impii justificatio, de qua aliqua infra; & licèt hæc, spectato ordine supernaturali a Deo statuto, Miraculum nec in eo ordine ut plurimum dici possit, inter Miracula tamen hujus ordinis recenseri potest, si contingat modo extraordinario, utì contigit Sancto Paulo Apostolo, luce videlicet de Cælo emissâ, voce Christi auditâ, corporis prostratione, oculorum excæcatione.

2 Sermo ergo noster ad ordinis naturalis, & sic inferioris Miracula restringitur, de quibus *Exodi* 11. hæc habentur: *Hæc dicit Dominus: Mediâ nocte ingrediar Ægyptum, & morietur omne primogenitum Ægyptiorum &c. eritque clamor magnus in universa terra Ægypti, qualis nec ante fuit, nec postea futurus est. Apud omnes autem filios Israel non mutiet canis ab homine usque ad pecus, ut sciatis, quanto Miraculo dividat Dominus Ægyptios, & Israel* = & rursus *Numer.* 26. = *Et factum est grande Miraculum, ut, Chore pereunte, filii illius non perirent.*

3 De essentia Miraculi, licèt ordinis naturalis, est, quòd sit aliquid arduum, & insolitum, & admirandum, cùm Miraculum dicatur quasi ad-

admiratione plenum, nec admirationi locus esse potest, nisi effectus sit manifestus, & causa sit occulta, & occulta quidem non aliquibus, sed omnibus, & nisi in re aliquid sit, per quod, non juxtà aliquorum opinionem, sed juxtà rei veritatem aliter res eadem contingere deberet, juxtà perspicuam doctrinam Divi Thomæ 1. *part. quæst.* 105. *art.* 7. *quæst.* 6. *de Potentia Dei art.* 2. *&* *in* 2. *lib. Sent. dist.* 18. *quæst.* 2. *art.* 3. ubi sapienter addit, causam eam occultam omnibus Deum esse. Et quamvìs opponi posset, Cælum, Elementa, Animalia, Homines, Angelos hoc modo Miracula dici posse, cùm Deus, qui est eorum causa, a nobis non cognoscatur; responderi nihilominus valet, vim Miraculi non tam in eo consistere, quòd Deus ejus causa nobis est ignotus, quàm in eo, quòd ordo gubernationis, & providentiæ, juxtà quam Miraculum facit, nobis omnino est obscurus: quocirca, licèt creatio Animarum rationalium, dispositâ in utero Matris materiâ, solum Deum habeat authorem, Miraculum tamen non est, quia ordo, secundùm quem Deus procedit, nobis cognitus est; e contra verò sanatio Socrus Petri, quod est longè minus, Miraculum fuit, utpote a Christo præter ordinem nobis notum providentiâ quadam singulari patratum: &, ut de aliqua re, licèt in ordine naturali, verificari possit, quòd sit ardua, insolita, admiranda, excedere debet facultatem naturæ, & ordinem rerum, non considerando ordinem rerum, prout dependet a prima causa, si enim contra eum Deus ageret, ageret contra propriam præscientiam, sed considerando ordinem rerum, prout dependet ab aliqua secundarum causarum, contra quem Deus, quando vult, agere potest, aut producendo effectus causarum secundarum sinè ipsis, aut producendo aliquos effectus, ad quos causæ secundæ non se extendunt, uti benè docet idem Sanctus Thomas 1. *part. quæst.* 105. *art.* 6. & concordat Sanctus Bonaventura *in* 2. *Sent. dist.* 18. *quæst.* 2. *in fine*.

4 Salmanticenses fidelissimi Divi Thomæ discipuli expositam ejus doctrinam luculenter resumunt, & explicant *tom.* 6. *Cursus Theologici tract.* 15. *disput.* 3. *dub.* 4. Docent itaque cum Divo Thoma, vera Miracula a solo Deo fieri, de quo infra etiam a nobis multa subdentur. Docent cum eodem Divo Thoma, nomen Miraculi sumi ab admiratione, & admirationem adesse, quando effectus sunt manifesti, & causa est occulta. Docent cum eodem Sancto Doctore, esse de ratione Miraculi, quòd sit insolitum, & Miraculum excedere totam naturæ facultatem. At strenuè contendunt, ex prædictis conditionibus, & qualitatibus non posse concludens argumentum desumi pro Miraculo statuendo, ita ut, licèt illæ ad Miraculum desiderentur, cum ipsa tamen, uti Scholæ loquuntur, non convertantur, tum quia Angeli creatio a solo Deo fieri potest, & ea, rigorosè loquendo, Miraculum dici non potest, juxtà eumdem Divum Thomam 1. *part. quæst.* 108. *art.* 10. tum quia, quæcumque a Deo aguntur circà prædestinatos, habent rationes summè latentes, juxtà illud Apostoli *ad Romanos* = *O altitudo sapientiæ, & scientiæ Dei, quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus* = & tamen Miracula non dicuntur: & demum in eo, quod attinet ad qua-

A 2 lita-

litatem, seu conditionem in Miraculo requisitam, quòd sit insolitum, subdunt, id explicatione indigere, cùm Sanctus Thomas conversionem panis in Corpus Christi dicat Miraculorum maximum, licèt ea sit frequentissima, cùm singulis diebus spatio annorum quadraginta Manna e Cælo descenderit circà castra Hebræorum, cùm aqua Zelotypiæ putrescere faceret femur Adulteræ, & sanguis, qui in Sacrificiis antiquæ Legis effundebatur, Templum non inquinaret; quæ omnia cùm inter Miracula antiquæ Legis referantur a Petro Galatino *lib. 4. cap. 8. & 9.* hinc Salmanticenses inferunt, insolitum in re, de qua nunc agitur, non esse sumendum pro raro, sed pro excessu supra modum naturæ innatum, juxtà doctrinam Sancti Doctoris *in 2. Sent. dist. 18. quæst. 1. art. 3. Ad secundum*, ubi ait = *Insolitum, quod in definitione Miraculi ponitur, non dicit rationem facti, sed excludit solitum cursum naturæ. Unde, etsi quotidie cæci illuminarentur, nihilominus Miraculum esset, quia præter cursum naturalem, qui nobis est consuetus, contingeret* = & sic concludunt, Miraculi rationem esse regulandam, non penès qualitatem effectus in se ipso, sed penès modum, quo fit, ita ut tunc alicujus rei productio dicatur naturalis, seu non miraculosa, quando fit secundùm modum, quem potentia, & actus ei correspondens exposcunt, & miraculosa dicatur, quando fit contra, vel supra talem modum, sive id raрò, sive frequenter, & sive in effectibus naturalibus, sive supernaturalibus contingat. Explicant id in Visione Beatifica, quæ supernaturalis est; sed, quia continetur in potentia supernaturali, quam vocant obedientialem, hominis elevati per lumen Gloriæ, miraculosa non est, si a prædicto principio, seu Gloriæ lumine eliciatur, secùs autem, si fieret alio modo. Explicant in resurrectione mortui; quia, quamvìs anima sit forma naturalis, & secundùm se præcontineatur exigitivè in potentia naturali materiæ, quia tamen petit, uniri modo naturali, mediâ generatione, & aliis dispositionibus, quæ in resurrectione non reperiuntur, resurrectio idcirco inter Miracula recensetur. Doctrina hæc Patrum Salmanticensium concordat cum his, quæ a nobis in paragrapho antecedenti dicta sunt, quod ita porrò est, & esse debebat, cùm eumdem Magistrum sequamur, Sanctum videlicet Thomam; sed in eo, quod spectat ad veram rationem Miraculi constitutivam, quam memorati insignes Theologi reponunt in modo, quo effectus fit, de Miraculo ratione modi non dubitamus, cùm id sit consonum doctrinæ Divi Thomæ a nobis infra referendæ, sed dubitamus, an in modo tantùm ratio constitutiva Miraculi reponenda sit, cùm dentur Miracula, quæ talia sunt ratione facti, non ratione modi, ut infra dicetur, & ipsi Salmanticenses admittunt: ex quibus proinde vera Miraculi substantia constituenda esse videtur in excessu supra vires, & facultatem naturæ.

5 Excessus autem pluribus modis contingere potest, & sic esse potest major, vel minor non comparativè ad Divinam Potentiam, cùm quodcumque factum Divinæ Potentię comparatum minimum sit, sed comparativè ad facultatem naturæ, quam excedit: & hinc ortum habuit consideratio Divi Thomæ *in 2. lib. Sent. dist. 18. quæst 2. art. 3. in corpore, & in Quæstionibus disputatis de Potentia Dei quæst. 2. art. 2.* quòd

quòd quædam Miracula sunt supra naturam, quædam contra naturam, & quædam præter naturam, quam doctrinam amplectuntur Ægidius Columna *lib.* 2. *Sent. dist.* 18. *dub.* 13. Viguer *in Institutionibus tit. de Gratia Divina cap.* 2. §. 2. *vers.* 2. & inter Scribentes de Canonizatione Sanctorum Rocca *de Canonizatione Sanctorum cap.* 20. Garzias de Caralaps *eodem Tractatu, in Digressione de Miraculis* §. 7. *& pluribus sequentibus*, Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 2. *num.* 1. *& pluribus sequentibus*, Pignatell. *Consult.* 173. *tom.* 10. & quòd unum Miraculum dicitur majus alio, si excedit facultates naturæ quò ad substantiam facti, minus, si excedit, non quantùm ad id, quod fit, sed quantùm ad id, in quo fit, & inferius, seu ultimum, si excedit facultates naturæ quantùm ad modum, & ordinem faciendi, juxtà doctrinam sæpe citati Sancti Thomæ 1. *part. quæst.* 105. *art.* 8. quam fusè etiam exponit *lib.* 3. *contra Gentiles cap.* 101.

6 Archidiaconus *in Can. Nec mirum num.* 26. *quæst.* 5. & ibi Bellamera *num.* 3. non admittunt, nisi duos gradus Miraculorum, unum quò ad factum, alterum quò ad modum faciendi: sed Divi Thomæ doctrina tres gradus astruens Miraculorum communi calculo recepta est, Bartolus *in Tractatu Testium* §. *Qualitas autem num.* 57. Martinus de Laude *super Canonizatione Sancti Bernardini Senensis* §. *De Miraculis videamus, vers. Hæc autem tribus modis*, Castellin. *de Certitudine Gloriæ Sanctorum tit. de generibus Miraculorum cap.* 8. *punct.* 10. Petrasancta *in Thaumasia veræ Religionis lib.* 1. *in Proleg. num.* 5. *& pluribus sequentibus*, Rocca *de Canonizatione Sanctorum cap.* 23. *& sequentibus*, Matta *in eodem Tractatu part.* 3. *cap.* 8. *num.* 15. *& sequentibus*, Cardinalis de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom* 4. *disput.* 20. *de Miraculis art.* 5. *num.* 79. *& pluribus sequentibus*, Sebastianus Badus *in suo Opere de Chinæ Chinæ defensione lib.* 1. *cap.* 14. §. 1. *& in alio Opere* ab eodem edito, *cui titulus = DECORA CARDINALIS BELLARMINI = sect.* 2. §. 1. §. *Tripliciter*, Bagatta *de Admirandis Orbis Christiani tom.* 1. *prolegom.* 2. *per totum*, Magnanus *in Dissertatione Theologica de Lacrymis Sanctæ Mariæ de Gratiis Pinnæ Billorum differt.* 1. *part. in Præfatione num.* 3. *& pluribus sequentibus*, Castaldus *de Potestate Angelica tom.* 1. *disput.* 2. *quæst.* 1. *art.* 5. *dub.* 1. §. *Gradum autem*, Matthæucc. *in sua Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit.* 3. *cap.* 2. *num.* 5. *&* §. 1. *& pluribus sequentibus*; triplicemque hunc gradum Miraculorum admiserunt Rotæ Auditores in Relationibus Causarum, quas exarabant, uti videri potest *in Relatione* Pavini *in Causa Sancti Bonaventuræ part.* 2. *art.* 4. *in Relatione* Jacobi Simonettæ *in Causa Sancti Francisci de Paula post Vitam hujus Sancti editam* ab Episcopo Perimezio, *in Relatione Sancti Hyacinthi tit. de Miraculis, in Relatione Sancti Raymundi art.* 4. *& art.* 6. *in Relatione Sancti Caroli Borromæi* 3. *part. de Miraculis art.* 26. *in Relatione Sancti Andreæ Corsini* apud Lezanam *Consult.* 1. *à num.* 184. *usque ad num.* 200. *in Relatione Causæ Sancti Thomæ de Villanova tit. de Miraculis post mortem* apud Contelor. *de Canonizatione Sanctorum, in Relatione Causæ Sancti Pii V. tomo posthumo Annalium* Bzovii *part.* 4. *tit. de Miraculis, in Relatione Causarum Sanctorum Isidori, Cajetani, & Paschalis de Baylon tit. de Miraculis*: quod ipsum de-

deducitur *ex cæteris Relationibus Causarum Sanctorum Joannis de Deo, Ignatii, Francisci Borgiæ, Francisci Xaverii, Petri de Alcantara, Teresiæ ad tit. de Miraculis*, ubi, ad evitandam repetitionem, se in puncto de gradibus Miraculorum iidem Auditores retulerunt ad ea, quæ tradiderant in cæteris supra dictis Relationibus; pro quo etiam facit *Bulla Canonizationis Sancti Leopoldi Austriæ* edita a Summo Pontifice Innocentio VIII. ubi leguntur hæc verba: *Hujus Beati Leopoldi sanctimoniam Deus omnipotens innumerabilibus Miraculis ad ejus invocationem editis comprobavit; Miraculis profectò, quæ tum in facti substantia, tum in eo, quod factum fuit, tum in modo faciendi, & ordine vim, & potestatem totius naturæ excesserunt*.

7 Ut exemplis, quæ supra dicta sunt, illustrentur, supra naturam ea dicuntur esse Miracula juxtà Divum Thomam, in quibus vel forma inducitur a Deo, quæ a natura induci non posset, vel, si induci posset a natura, in eo tamen statu induci non posset. Natura quippe potest vitam producere, sed in mortuo vitam causare non valer. *Lib.* 3. *Regum cap.* 17. Elias a Deo impetravit, ut Filius Viduæ a mortuis revocaretur: *Et expandit se, atque emensus est super puerum tribus vicibus, & clamavit ad Dominum, & ait: Domine Deus meus, revertatur anima pueri hujus in viscera ejus. Et exaudivit Dominus vocem Eliæ, & reversa est anima pueri intrà eum, & revixit. Tulitque Elias puerum, & deposuit eum de cœnaculo in inferiorem domum, & tradidit matri suæ, & ait illi: En vivit filius tuus. Dixitque mulier ad Eliam: Nunc in isto cognovi, quoniam Vir Dei es tu, & Verbum Domini in ore tuo verum est*. De Eliseo legitur *lib.* 4. *Regum cap.* 4. = *Ingressus ergo Eliseus domum, & ecce puer mortuus jacebat in lectulo ejus, ingressusque clausit ostium super se, & super puerum, & oravit ad Dominum, & ascendit, & incubuit super puerum, posuitque os suum super os ejus, oculos suos super oculos ejus, & manus suas super manus ejus, & incurvavit se super eum, & calefacta est caro pueri. At ille reversus deambulabat domi, semelque huc, atque illuc, & ascendit, & incubuit super eum, & oscitavit puer septies, aperuitque oculos*. Franciscus Vallesius *de Sacra Philosophia cap.* 35. inquit, quòd, si per Sanctam Ecclesiam Romanam liceret dicere, non fuisse puerum prædictum mortuum, sed syncope correptum, omnia facillimè revocari possent ad causas naturales; sed, si ita opinari non liceret, & dicendum esset, puerum verè mortuum fuisse, de Miraculo non esse dubitandum. Sententiam de morte pueri idem Vallesius fatetur esse magis communem, & veriorem: & Cornelius a Lapide *in cit. cap.* 4. *lib.* 4. *Regum vers.* 34. ex narratione Sacræ Scripturæ colligit, puerum verè fuisse mortuum, non syncope tantùm correptum, Miraculosam fuisse pueri hujus resurrectionem, & adumbrasse vocationem Gentium ad Ecclesiam Christi, innuit Sanctus Cæsarius Arelatensis Episcopus *Serm.* qui olim erat 206. *de tempore inter Sermones* Sancti Augustini, & nunc est 42. *in Appendice Operum* Sancti Augustini editorum operâ, & studio Monachorum Benedictinorum Congregationis Sancti Mauri: *Filius mulieris illius, dum Eliseus absens esset, mortuus est; sic & filius Ecclesiæ, hoc est Populus Gentium, antequam Christus veniret, peccatis mortuus erat. Descendente de monte Eliseo, filius Viduæ huic vita redditur. Descendente de*

Cælo Christo, filius Ecclesiæ, id est Populus Gentium, suscitatur.

8 Contra naturam ea sunt Miracula, cùm in natura remanet contraria dispositio effectibus, quos Deus facit. *In Libro Josue cap.* 10. legitur, quòd, cùm Josue laturus suppetias Gabaonitis, exercitu prope reducto, venisset, & multa hostium millia occidisset, prævidens tamen, noctem victis præsidio esse futuram, fusis ad Deum precibus, & incredibili fiduciâ animatus, Soli jam ad Occasum vergenti imperavit, ut staret, ejusque verbo, Deo volente, Sol obediens in medio Cæli stetit immotus unius diei spatio. En verba Sacri Textus: *Tunc locutus est Josue Domino in die, qua tradidit Amorrhæum in conspectu filiorum Israel, dixitque coràm eis: Sol contra Gabaon ne movearis, & Luna contra Vallem Ajalon. Steteruntque Sol, & Luna, donec ulcisceretur se gens de inimicis suis. Nonne scriptum est hoc in Libro Justorum? Stetit itaque Sol in medio Cæli, & non festinavit occumbere spatio unius diei. Non fuit antea, nec postea tam longa dies, obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Israel.* De hoc Miraculo loquitur Sanctus Augustinus *lib.* 21. *de Civitate Dei cap.* 8 = *Nos autem in Divinis Libris legimus, etiam Solem ipsum, & Lunam stetisse, cùm hoc a Domino Deo petivisset Vir Sanctus Jesus Nave, donec cœptum prælium victoria terminaret, & retrorsum redisse, ut Regi Ezechiæ quindecim anni ad vivendum additi, hoc etiam prodigio promissioni Dei significarentur adjuncto.* Postremis his verbis Sanctus Augustinus ea respicit, quæ leguntur *lib.* 4. *Regum cap.* 20. & *Isaiæ* 38. & *in* 2. *Paralip.* 32. Cùm Rex etenim Ezechias gravissimo morbo laboraret, & Isaias jussu Domini ad ægrotum veniens incolumitatem infra triduum annuntiasset, & poscente Ezechiâ, ut certo quodam signo fidem dictis astrueret, & proponente Isaia, an mallet, Solis umbram decem lineis procedere, vel tantumdem spatii recedere, & Rege hoc postremum præferente, converso ad preces Prophetâ, umbra decursas jam decem lineas in horologio Achaz iterum reverso cursu repetiit. Tostatus *in cap.* 10. *Josue quæst.* 88. & *duabus sequentibus* disputat, quæ major fuerit dies, an qua stetit Sol, pugnante Josue, an verò qua retrocessit, ægrotante Ezechia. At, quidquid sit de hac disputatione, Miracula hæc contra naturam facta dicenda sunt, cùm Dei jussu steterit Sol, remanente in eo virtute suâ naturali, quæ exigebat, ut cursum suum progrederetur: & ad hanc eamdem classem referendum est Prodigium illud, quod Deus in mirabili Israelitarum liberatione per Moysen patravit; cùm enim Hebræi in conspectu maris venissent, & se obsideri a Pharaonis castris hinc regione locatis, & indè inaccessis montibus vidissent, & animo defecissent, elatâ jussu Dei a Moyse virgâ, Pelagus in duas partes divisum est, & stratis hinc indè aquis, trajicientibus Israelitis via per alveum patuit: *Tu autem eleva virgam tuam* (ait Deus Moysi *cap.* 14. *Libri Exodi*) *& extende manum tuam super mare, & divide illud, ut gradiantur filii Israel in medio mari per siccum* = & *Lib. Sapientiæ cap.* 10. = *Transtulit illos per mare rubrum, & transvexit illos per aquam nimiam; inimicos autem illorum demersit in mare* = & *cap.* 5. *Libri Judithæ vers.* 12. = *Fugientibus his Deus Cæli mare aperuit, ita ut hinc indè aquæ, quasi murus, solidarentur, & isti pede sicco fundum maris perambulando transirent* =

& *Psalm.*

& Psalm. 135. = *Qui divisit mare rubrum in divisiones, & eduxit Israel per medium ejus, & excussit Pharaonem, & virtutem ejus in mari rubro, quoniam in æternum misericordia ejus.* Natalis Alexander *in Historia Ecclesiastica veteris, & novi Testamenti tom.* 2. *Edit. Parisien. anni* 1714. *dissert.* 13. *pag.* 43. *& dissert.* 8. *pag.* 189. Calmet *in sua Dissertatione de Transfretatione Erythræi per Hebræos*, & rursùs *in alia Dissertatione de Mandato Josue, quo Solem, & Lunam moratus est*, & item *in alia Dissertatione de Retrogradatione Solis in Horologio Achaz*, Graveson. *in Historia veteris Testamenti tom.* 2. *pag.* 130. *& pluribus sequentibus* latè ostendunt, Solem, & Lunam re ipsâ stetisse, Deo ad votum Josue Miraculum operante, nec audiendos eos, qui Solis, & Lunæ motum interruptum, aut impeditum negant, & non Solares tantùm umbras in horologio Achaz, sed Solis ipsius retrocessionem Ezechiæ datam in signum fuisse, eoque Miraculo omnes Cælestes Orbes unà cum Sole retroactos, & horas plurimas nocti detractas, & diei additas fuisse; item, undequaque abjiciendum eorum assertum, seu Sacerdotum Ægyptiorum commentum, quòd explorata videlicet a Moyse naturâ fluentium, & refluentium aquarum, captatâ recedentium aquarum opportunitate, vadum transeuntibus ita monstraverit, ut deinde eamdem viam tentantes Ægyptios aquæ defluentes demergerent.

9 Præter naturam illa sunt, quæ natura producere posset, sed non illo modo, quo a Deo effectus producuntur. Orante Abrahamo, sanavit Deus Abimelech, & Uxorem ejus, ut *in cap.* 20. *Geneseos* = *Orante autem Abraham, sanavit Deus Abimelech, & Uxorem, Ancillasque ejus, & pepererunt.* Naaman Princeps Militiæ Syriæ a lepra mundatus est, postquam jussu Elisei septies in Jordane se lavit, quemadmodum habetur *lib.* 4. *Regum cap.* 5. = *Descendit verò septies in Jordanem, & mundata est ejus caro, factaque ut pueri parvuli*: licèt enim fortè Naaman a morbis, quibus laborabat, per naturæ vires aptis medicaminibus adjutas potuisset sanari, non eo tamen modo naturaliter sanari potuit, sicuti sanatus est; lepra quippe non erat recentior, sed eâ multo tempore, & multùm fuerat respersus, nulla corporis præcesserat purgatio, & idcirco pura natatio pluries repetita sanationi sufficere non poterat, neque vim tantam habere poterat accommodatam ad morbi curationem, ut, qui gravissimè ægrotabat, statim perfectè sanus evaderet, veluti latè ostendit Vallesius *de Sacra Philosophia cap.* 38. Simile est, quod habetur *lib.* 4. *Regum cap.* 1. ubi sic legitur: *Respondens Elias ait: Si homo Dei ego sum, descendat ignis de Cælo, & devoret te, & quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de Cælo, & devoravit illum, & quinquaginta ejus*; & quod habetur *in Libro Josue cap.* 10. ubi, post initum a Josue prælium cum quinque Regibus Chananæis Gabaonem obsidione prementibus, & actos in fugam hostes, cùm essent Chananæi in descensu versùs Civitatem Bethoron, Sacer Textus hæc narrat: *Cùmque fugerent*, videlicet Chananæi, *filios Israel, & essent in descensu Bethoron, Dominus misit super eos lapides magnos de Cælo usque ad Azeca, & mortui sunt multò plures lapidibus grandinis, quàm quos gladio percusserant filii Israel.* Juxtà veriorem sententiam *in Textu Josue* non agitur de vulgari grandine, sed

sed de pluvia lapidea = *Dominus misit super eos lapides magnos de Cælo* = & lapidum nomine grando propriè non continetur, juxtà illud Divi Augustini *lib.* 3. *de Civitate Dei cap.* 31. ubi sic loquitur: *Cùm pluit terrâ, cùm pluit cretâ, cùm pluit lapidibus, non ut grando appellari solet hoc nomine, sed omnino lapidibus*: & quidquid sit, an ignis, an lapides ministerio Angelorum confecti fuerint, an verò ignis, & lapides naturaliter fuerint producti, de Miraculo præter naturam dubitari non potest, cùm Divinæ Providentiæ virtute factum sit, ut in producendo effectu causæ secundæ certum temporis articulum, & opportunitatem servarent, & quòd dispositâ Dei jussu, & Angelorum ministratione contigerint, ut ad vocem Eliæ ignis e Cælo descenderit, & Virum quinquagenarium, & alios quinquaginta viros devoraverit, & lapides multò plures absumpserint ex Chananæis, quàm quos Israelitarum gladius abstulerat, juxtà ea, quæ plenè habentur apud Calmet *in sua Dissertatione de Pluvia lapidum in Chananæos*, ubi utitur exemplo Coturnicum, quos in Hebræorum castra Deus induxit, & Muscarum, quas in Ægyptios immisit; novas etenim in Orbe creaturas non invexit, sed dispersas per Orbem congregavit, novâque inditâ dispositione, suis implendis consiliis determinavit. Aliorum similium Miraculorum præter naturam exempla habentur apud Viguer *loc. cit.* = *Tertiò operatur Deus in Miraculis præter naturam, quando scilicet producit effectum, quem natura producere potest, non tamen illo modo, quo Deus producit, scilicet subitò, vel quando deficiunt instrumenta, quibus natura operatur, sicut cùm Christus convertit aquam in vinum, quod natura aliquo modo facere potest, dum aqua in nutrimentum vitis assumpta suo tempore in succum uvæ perdigesta in vinum convertitur, vel quando Deus majora facit, quàm natura consueverit, ut cùm fecit tantam multitudinem ranarum, vel quantùm ad tempus, sicut cùm aliquis statim curatur, quem natura processu temporis curare posset, ut accidit in Socru Simonis*.

10 Spinosa *in Tractat. Theologo-Polit. cap.* 6 Miracula quæcumque explodit; negat enim cursum naturæ umquam præverti posse, cùm naturæ leges sint ipsissima Dei volentis Decreta, quæ, si mutari umquam contingeret, ipse immutabilis Deus mutaretur. At impii Scriptoris systema pluribus impugnatur a sæpe memorato Calmet *in sua Dissertatione de veris, fictisque Prodigiis*, ubi scitè animadvertit, Spinosam, ut Dei ideam sibi semper constantis exponat, destruere ideam summi illius liberi sapientissimi, & potentissimi: licèt enim, quando novi aliquid in Mundo accidit, sciamus, Deum tunc primò non cognoscere rem aliquam sibi antea occultam, neque novum de illa Decretum edere, & ulteriùs admittamus, connexionem secundarum causarum, earum subordinationem, & partium Universi inter se dispositionem esse adeò inter se fixas, & constantes, ut ab uno tamen summè libero, cui omnia comperta sunt, dirigantur, hinc tamen ad exclusionem cujuscumque Miraculi inferri non potest, multòque minùs astrui valet, quòd, si ea contingerent, immutabilis Deus mutaretur, cùm Miracula, & Prodigia liberæ voluntatis Dei sint opus, non voluntatis quidem generales, atque consuetas naturæ leges dirigentis, sed peculiaris, quæ sibi pro sua libertate a-

genda quædam insueta reservavit, & quæ, cùm recedit a consuetis, & sibi præscriptis in rerum gubernatione legibus, tunc potissimùm exequitur liberè illa suæ peculiaris voluntatis Decreta ab æterno fixa, & rata. Cæterùm nec Spinosæ oppositio, nec Calmet responsio novæ sunt. Legi potest Divus Thomas *in Quæstionibus disputatis quæst. 6. de Miraculis art.* 1. ubi, propositâ quæstione = *Utrùm Deus possit in rebus creatis aliquid operari præter causas naturales, vel contra naturam, vel contra cursum naturæ* = sibi sexto loco opponit Spinosæ argumentum: *Quædam Glossa dicit Ephes.* 3. *quòd Deus contra causas, quas voluntate instituit, mutabili voluntate nihil facit: sed causas naturales Deus voluntate suâ instituit: ergo contra eas nihil facit, nec facere potest, sicut non potest esse mutabilis; mutabilitas enim voluntatis videtur, cùm aliquis facit contra id, quod priùs voluntate instituit;* & huic oppositioni respondet iisdem rationibus, quibus utitur Calmet respondens argumento Spinosæ. En verba Sancti Doctoris: *Ad sextum dicendum, quòd Deus non facit contra rationes naturales mutabili voluntate; nam Deus ab æterno prævidit, & voluit se facturum, quod in tempore facit. Sic ergo instituit naturæ cursum, ut tamen præordinaretur in æterna sua voluntate, quod præter cursum istum quandoque facturus erat.* Dicitur hoc ipsum a Sancto Doctore *lib* 3. *contra Gentiles cap.* 99. = *Divina virtus quandoque aliquid facere potest sinè providentiæ suæ præjudicio præter ordinem naturalibus inditum rebus a Deo*; ubi doctus Ferrariensis *in Commentariis* ita subdit: *Sicut ab æterno Deus per sui providentiam ordinavit, ut talis ordo, & talis cursus in rebus naturalibus esset, ita ab æterno ordinavit, se quandoque facturum præter hunc ordinem rebus inditum; & ideo absque mutatione suæ providentiæ est, quod quandoque præter hunc ordinem institutum operetur.* Ut res exemplo satis obvio firmetur, Princeps eo temporis momento, quo legem aliquam statuit, statuit, se in talibus circumstantiis velle ejus vinculum solvere; &, quando id facit, nemo est, qui ipsum inconstantiæ, aut mutationis redarguere possit.

11 In Sacra Scriptura mentio fit non tantùm Miraculorum, sed etiam prodigiorum, atque signorum, juxtà illud *Deuteron.* 6. = *Dominus fecit signa, atque prodigia magna* = & illud *Joannis* 4. = *Nisi signa, & prodigia videritis, non creditis*; Item portentorum, monstrorum, & ostentorum, juxtà illud *Deuteron.* 4. = *Tollens sibi gentem de medio nationum per tentationes, signa, atque portenta per pugnam* = & juxtà illud 2. *Machabæor.* 5. = *Quapropter omnes rogabant, in bonum monstra converti* = & juxtà illud *Exodi* 4. = *Vide, ut omnia ostenta, quæ posui in manu tua, facias coràm Pharaone;* necnon virtutum, juxtà illud *Matthæi cap.* 7. = *Multas virtutes fecimus* = & alterum 2. *ad Corinthios* 12. = *Tametsi nihil sum, signa tamen Apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia, in signis, & prodigiis, & virtutibus.* Mirabilium quoque, & gratiarum fit mentio sæpissimè apud Scriptores. Sanctus Thomas *in* 2. *ad Thessalonicenses lect.* 2. inquit, quòd ea, quæ habent causam occultam alicui, & non simpliciter, dicuntur mira, & mirabilia, sed non Miracula; & sequitur Scacchus *de Notis, & Signis Sanctitatis sect.* 8. *cap.* 1. *pag.* 567. Idem Sanctus Doctor *in Comment. ad Epistolam Divi Pauli ad Hebræos* ad illud = *Contestante Deo Signis, & portentis* = ait, signa, & portenta esse minora Miracula, puta sanationem claudi,

vel

vel febris, & portenta esse majora Miracula, puta suscitationem mortui; & 2. 2. *quæst.* 178. *art.* 1. *Ad tertium*, addit, duo in Miraculis attendi posse, id videlicet, quod fit, & juxtà hoc Miracula posse dici virtutes, item illud, propter quod Miracula fiunt, puta ad manifestandum aliquod supernaturale, & juxtà hoc dici signa, & propter excellentiam portenta, vel prodigia, quasi procul aliquid ostendentia. Plura quò ad horum nominum explicationem legi possunt apud Cardinalem de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom.* 4. *disput.* 20. *de Miraculis art.* 3. & 4. Viguerius *in Institutionibus ad Sacram Theologiam tit. de Gratia Divina pag.* 103. *a tergo vers.* 3. ita scribit: *Miracula in Sacris Litteris dicuntur virtutes, signa, prodigia, & portenta &c. Quæ sic differunt, quia, in quantùm excedunt facultates naturæ, dicuntur virtutes, in quantùm verò sunt ordinata ad manifestationem Gratiæ, dicuntur signa, & propter excellentiam dicuntur portenta, atque prodigia, quasi procul aliquid ostendentia &c. Signum refertur ad minus Miraculum, prodigium ad maximum, & portentum dicitur, in quantùm est contra naturam*. Et in eo, quod attinet ad gratias, annotandum est, quod illæ non habent veram Miraculi rationem, sed ex aliqua temporis, loci, vel personæ circumstantia Miraculi speciem præseferunt, puta, cùm aliquis infirmus alicui Sancto se commendans, adhibitis medicamentis necessariis, convalescit, & fortasse citiùs, quàm sperabatur vel medicamentorum efficacià, vel dispositione temperamenti, quemadmodum benè explicant Scacchus *loc. cit. pag.* 568. Pignatell. *Consult.* 103. *num.* 28. *tom.* 9. Matthæuccius *in Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tract.* 3. *cap.* 1. § 9. *num.* 64. & *sequentibus*, Bordon. *in medit.* 1. *de Miraculis quæst.* 7. *num.* 32. & *sequentibus*. Castald. *de Potest. Angel. loc. cit. §. Sed error*. Quod dictum est de gratiis, dicendum est etiam de mirabilibus, ea videlicet non habere rationem Miraculi. Ad hanc classem referri possunt varia automata, Dædali videlicet apud Aristotelem, Archimedis, Archytæ, ac Boethii, item Caput æneum Beati Alberti Magni, si verum est, quòd locutum fuerit humano artificio, utì perhibent Medina, & Guillelmus Parisiensis, licèt id negetur a Martino del Rio *lib.* 1. *Disquisit. Magic. cap.* 4. & *lib.* 2. *ejusdem Operis quæst.* 27. *sect.* 1. At nec de gratiis, nec de mirabilibus ulla habetur ratio in Causis Beatificationis, & Canonizationis: &, si quis alia scire cuperet de prædictis mirabilibus, legere potest Opus posthumum Joannis Hieronymi Sbaragli celebris Medici Bononiensis *de Anima Brutorum disput.* 1. *cap.* 2. *sect.* 3. *pag.* 105. & *sequentibus*.

12 Quæres, an pro constituendo Miraculo necesse sit, ut aliquid excedat vires, & facultatem naturæ tum invisibilis, & incorporeæ, tum visibilis, & corporeæ, quod est idem ac quærere, an, si aliquid excedat tantùm vires naturæ visibilis, & corporeæ, & sit arduum, insolitum, & admirandum, Miraculum dici possit, etiamsi non excedat vires naturæ invisibilis, & incorporeæ, hoc est Angeli. Juxtà doctrinam Sancti Thomæ *part.* 1. *quæst.* 110. *art.* 4. videtur, negativè respondendum; ibi enim docet, Miraculum esse, quando aliquid fit præter ordinem totius naturæ creatæ, & sic tum visibilis, & corporeæ, tum invisibilis, & incorporeæ: quod

 ipsum

ipsum repetit *eâdem part. 1. quæst.* 114. *art.* 4. *in corpore*. Idem autem Sanctus Doctor *in cit. quæst.* 110. *art.* 4. *Ad secundum* docet, non omnem virtutem naturæ creatæ esse nobis notam, & sic Miraculum esse quò ad nos, cùm aliquid fit præter ordinem naturæ creatæ nobis notæ per virtutem creatam nobis ignotam: quod ipsum quoque docuerat *lib.* 3. *contra Gentes cap.* 103. ubi, utentibus Angelis nonnullis rebus naturalibus tamquam instrumentis, inquit, quòd sic effecta, quamvis Miracula simpliciter dici non possint, redduntur tamen nobis dupliciter mirabilia; *uno modo ex hoc, quòd per spirituales substantias tales causæ modo nobis inconsueto ad proprios effectus apponuntur &c. alio modo ex hoc, quòd causæ naturales appositæ ad effectus aliquos producendos aliquid virtutis sortiuntur ex hoc, quòd sunt instrumenta spiritualium substantiarum, & hoc magìs accedit ad rationem Miraculi*. Ex his autem inferri posse videtur, quòd effecta insolita, & admiranda, quæ excedunt vires, & facultatem naturæ creatæ visibilis, & corporeæ nobis notæ, Miracula sunt, etsi non excedant vires, & facultatem naturæ creatæ invisibilis, & incorporeæ, Miracula, inquam, minora Miraculis, quæ excedunt vires, & facultatem naturæ non modò visibilis, & corporeæ, sed invisibilis, & incorporeæ. Ferrariensis *in Commentariis ad dictum cap.* 103. docet, duplici modo substantias spirituales operari aliquos effectus, qui nobis mirabiles sunt; quando videlicet operantur effectus, qui nobis mirabiles sunt, ex quo activa passivis applicantur modo nobis occulto, utì, si videremus secari lignum, & serram occultè appositam non videremus, quo exemplo utitur idem Sanctus Thomas *in eo cap.* 103. & quando effectus, qui producuntur, a virtute corporea per se produci non possent, sed in tantùm ab ea producuntur, in quantùm virtus incorporea utitur eâ virtute corporeâ tamquam instrumento, & de his pronuntiat, quòd magìs accedunt ad rationem Miraculi: *Hæc autem ad rationem Miraculi magìs dicuntur accedere, quia tales effectus sunt magìs supra virtutem naturæ creatæ nobis cognitæ, quæ est virtus corporea; quantò enim magìs aliquid est supra facultatem naturæ nobis cognitæ, tantò magìs de ratione Miraculi participat, cùm de ratione Miraculi sit, quòd sit supra facultatem naturæ aliquo modo*.

13 Miracula hæc agnovisse quoque videtur Sanctus Augustinus *lib.* 26. *contra Faustum*, ut ex sequentibus ejus verbis desumitur: *Dici autem humano more contra naturam esse, quod est contra naturæ usum mortalibus notum, nec nos negamus, sicut illud est, quod Apostolus ait = Si tu ex naturali incisus oleastro contra naturam insertus es in bonam olivam. Id esse contra naturam dixit, quod est contra consuetudinem naturæ, quam notitia humana comprehendit &c. Deus autem creator, & conditor omnium creaturarum nihil contra naturam facit; id enim erit cuique rei naturale, quod ille fecerit, a quo omnis modus, numerus, & ordo naturæ &c. Sed contra naturam non incongruè dicimus aliquid Deum facere, quod facit contra id, quod novimus in natura. Hanc enim appellamus naturam cognitum nobis cursum, solitumque naturæ, contra quem Deus cùm aliquid facit, magnalia, & mirabilia operatur*.

14 At, redeundo ad doctrinam Sancti Thomæ, cùm ipse *in cit. part.* 1. *quæst.* 110. *art.* 3. probet, corpora Angelis obedire ad motum localem, ecquis erit, qui nonnulla ardua, insolita, & admiranda, quæ proveniunt ab

ab ea corporum obedientia ad motum localem, Miraculo non adscribat, licèt vires, & facultatem naturalem Angeli, & sic naturæ invisibilis, & incorporeæ non excedat? Huc referri potest illud Danielis *cap.* 3. ubi, cùm jussu Regis Nabuchodonosor, Sidrach, Misach, & Abdenago missi fuissent in medium fornacis ignis ardentis, Angelus Domini descendit cum Azaria, & Sociis ejus in fornacem, excussitque flammam ignis de fornace, ita ut eos omnino ignis non tetigerit, neque contristaverit, nec quidquam molestiæ intulerit, obstupente Rege Nabuchodonosor, & dicente præservationem, signum, & mirabile. Huc referri potest aliud Danielis *cap.* 14. ubi, cùm Angelus Domini dixisset Habacuc, ut prandium, quod pataverat, deferret ad Danielem, qui erat in Babylone, & in medio lacu Leonum, Habacuc respondente, se numquam vidisse Babylonem, & lacum nescire, Angelus eum apprehendit in vertice, ipsum portavit capillo capitis sui, & posuit in Babylone supra lacum, & confestim loco suo restituit. Huc, ut sexcenta alia omittamus, referri potest id, quod habetur *lib.* 4. *Regum cap.* 19. ubi unâ nocte Angelus Domini percussit in castris Assyriorum, & occidit centum octoginta millia hominum, sive id factum sit igne cælitus delapso, qui Assyriorum corpora in cineres, & favillas redegerit, sive Assyrii intimo, & imperceptibili ulcere fuerint percussi, absque eo quòd in extima cute aliquid apparuerit, juxtà varias Interpretum sententias apud Calmet *in sua Dissertatione de dissipato exercitu Sennacherib*. Huc denique referri possunt Apparitiones Angelorum in corpore assumpto, de quibus *Genesis cap.* 18. 28. 32. de quibus *Actuum* 5. 7. 8. Lucæ 1. & 2. quæ utique vera Miracula fuerunt, ut infra demonstrabitur, cùm de Apparitionibus agetur, quamvìs non excedant vim, & facultatem Angeli, quemadmodum post relatas prædictas Apparitiones benè annotavit Thyræus *de Spirituum Apparitione cap.* 6. *num.* 8. = *Res hæ vires Angelorum non excedunt, ut qui in corpora vim habent summam*.

15 Abbas Huttevillus *Tractatum* edidit Gallico idiomate *Parisiis impressum anno* 1722. *de Religione per facta probata*. Christanus Hollmannus extraordinarius Professor Philosophiæ in Academia Vittembergensi *Commentationem philosophicam de Miraculis, & genuinis eorum criteriis Francofurti, & Lipsiæ anno* 1727. edidit, cujus Compendium exponitur *in Actis Eruditorum Lipsiæ* editis *anno* 1728. *pag.* 28. *& sequentibus*, ubi prædictus Christianus, licèt Author heterodoxus, ad examen revocando nonnullas assertiones Abbatis Huttevilli, contendit, nonnulla dari vera Miracula, quæ vires totius naturæ creatæ non superant. Fuit id quoque animadversum a Suarez *in suo Tractatu de Angelis lib.* 4. *cap.* 39. *sub num.* 10. per hæc verba: *In quo etiam considerandum est, in præsenti sermonem esse de operibus sensibilibus, quæ hominibus miraculosa apparent, de quibus concedi potest, & debet, ut sint vera Miracula, necessarium, & sufficiens esse, ut superent omnem naturalem virtutem causarum naturalium visibilium, & corporalium*. Subscribit Pater Petrasancta *in Thaumasia vera Religionis, in Prolegomenis* §. 19. ubi ait, in quibusdam effectis neque rem ipsam, neque modum superare vim, & potestatem naturæ invisibilis, & in-

incorporeæ, sed, hoc minimè obstante, inter Miracula recenseri ratione adjunctorum, sive circumstantiarum: & Matthæus Magnanus *in sua Dissertatione de Lacrymis Imaginis Sanctæ Mariæ de Gratiis Tinnæ Billorum, in Præfatione num.* 4. *& sequentibus* divisionem constituit Miraculorum, in Miracula videlicet, quæ superant omnem vim, & efficaciam totius naturæ creatæ, & Miracula, quæ vim, & efficaciam superant tantùm naturæ corporalis. Nonnulli primi generis Miracula appellant *Miracula strictè sumpta*, & Miracula secundi generis appellant *Miracula largè accepta*. Ferrariensis *in Notis ad cap.* 102. *lib.* 3. S. Thomæ *contra Gentiles* inquit, primi generis Miracula esse simpliciter Miracula: *Simpliciter autem Miraculum dicitur, quod fit præter ordinem totius naturæ creatæ per virtutem secundùm se a quocumque intellectu creato incomprehensibilem;* & secundi generis Miracula vocat Miracula quò ad nos: *Quò ad nos dicitur Miraculum, cùm aliquid fit præter ordinem naturæ creatæ nobis notæ per virtutem creatam nobis ignotam, licèt in se cognoscibilis, & comprehensibilis sit ab intellectu creato.* At nos majoris claritatis gratiâ dicimus, Miracula majora excedere vires totius naturæ creatæ, & Miracula minora excedere vires naturæ tantùm corporeæ, & visibilis: sed de hoc iterum infra tractabitur.

CAPUT SECUNDUM.

De causa efficiente Miraculorum.

1 Olus Deus causa est efficiens principalis Miraculorum, independens, & authoritativa, juxtà doctrinam Divi Thomæ 1. *part. quæst.* 110. *art.* 4. *in corpore* = *Respondeo, dicendum, quòd Miraculum propriè dicitur, cùm aliquid fit præter ordinem naturæ; sed non sufficit ad rationem Miraculi, si aliquid fiat præter ordinem naturæ alicujus particularis, quia sic, cùm aliquis projicit lapidem sursum, Miraculum faceret, cùm hoc sit præter ordinem naturæ lapidis. Ex hoc ergo aliquid dicitur esse Miraculum, quod fit præter ordinem totius naturæ creatæ: hoc autem non potest facere, nisi Deus.* Hoc ipsum latè prosequitur Sanctus Doctor 3. *lib. contra Gentes cap.* 102. ubi post plura concludit: *Solius igitur Dei est Miracula facere; ipse enim est superior ordine, sub quo universa continentur, sicut a cujus providentia totus hic ordo fluit: ejus etiam virtus, cùm sit omnino infinita, non determinatur ad aliquem specialem effectum, neque ad hoc, quòd effectus illius producatur aliquo determinato modo, vel ordine;* & ante Sanctum Thomam illud idem traditum fuerat a Sancto Augustino *lib.* 10 *de Civitate Dei cap.* 12. ubi sic scribit: *Porrò autem quacum-*

cumque Miracula sive per Angelos, sive quocumque modo ita divinitus fiunt, ut Dei unius, in quo solo beata vita est, Cultum, Religionemque commendent, ea verò ab eis, vel per eos, qui nos secundùm veritatem, pietatemque diligunt, fieri, ipso Deo in illis operante, credendum est.

2 Apertis Scripturæ testimoniis, quæ dicta sunt, innituntur. *Psalm.* quippe 71. legitur: *Qui facit mirabilia solus*; & Sacer Textus Miracula, quæ per Moysen, & Aaron in Ægypto patrata sunt, Deo uti authori adscribit. *Exodi* quoque *cap.* 3, 20. ait Deus: *Extendam manum meam, & percutiam Ægyptum in cunctis mirabilibus meis, quæ facturus sum in medio eorum*; & *cap.* 15. post transitum Populi per mare sicco pede, & demersionem exercitus Pharaonis in eodem Moyses cecinit: *Quis similis tui in fortibus, Domine, quis similis tui, magnificus in Sanctitate, terribilis, atque laudabilis faciens mirabilia. Extendisti manum tuam, & devoravit eos terra*; & *Psalm.* 105. = *Obliti sunt Deum, qui fecit magnalia in Ægypto, mirabilia in terra Cham, terribilia in Mari rubro*. Confirmantur hæc ex Miraculis, quæ a Sanctis Viris eduntur. *Actorum* quippe *cap.* 3. cùm Petrus, & Joannes Claudum a Matris utero sanarunt, ita locuti sunt: *In nomine Jesu Christi Nazareni surge, & ambula*; & *Actor. cap.* 9. cùm Petrus sanavit Æneam, & Tabitham a morte revocavit, ait: *Ænea, sanat te Dominus Jesus Christus: surge, & sterne tibi. Et continuò resurrexit*; præmissâque oratione ad Deum, vitam Tabithæ mortuæ reddidit: *Ejectis autem omnibus foràs, Petrus ponens genua oravit, & conversus ad corpus dixit: Tabitha, surge. At illa aperuit oculos suos, & viso Petro resedit.*

3 Decentissimum, & maximopere conveniens fuisse, ut a Christo Domino Miracula fierent, latè probat Divus Thomas 3. *part. quæst.* 43. *art.* 1. cùm enim hominibus manifestandum esset, quòd Deus erat in eo per gratiam unionis, & non adoptionis, & quòd ejus supernaturalis Doctrina erat a Deo, omnino decebat, & quodammodo oportebat, ut insignissima Miracula ab eo ederentur. Dictum est autem, decentissimum, & conveniens fuisse, non necessarium, ut a Christo Miracula ederentur, cùm homines etiam independenter a Miraculis ad ei credendum essent obligati tum per interiorem vocationem, tum per doctrinam, & prædicationem exteriorem, ut idem Sanctus Doctor prosequitur *quodlib.* 2. *quæst.* 3. *art.* 6. Edita autem fuisse ab eo Miracula, colligitur ex Evangeliis Matthæi, Marci, Lucæ, & Joannis; & Miracula, de quibus in Evangeliis Matthæi, & Lucæ, versibus elegiacis, & ea, de quibus in Evangeliis Marci, & Joannis, versibus heroicis Sanctus Gregorius Nazianzenus elegantissimè exposuit. Josephus quoque inter Judæos magni nominis *lib.* 18. *Antiquit. cap.* 4. disertis verbis asserit, Christum mirabilium operum fuisse editorem: *Fuit hoc tempore Jesus vir sapiens, si tamen virum illum oportet dicere; erat enim mirabilium operum effector, magister hominum, qui vera libenter amplectuntur: Et plurimos quidem ex Judæis, plurimos etiam ex Gentilibus ad se pertraxit. Hic erat Christus: eùmque eum a primoribus gentis suæ accusatum Pilatus ad Crucem damnasset, ab eo diligendo non abstiterunt, qui primùm cœperant. Nam post tertium diem redivivus ipsis apparuit, eùm Divini Vates hæc, aliaque quamplurima admiranda de eo prædixissent. Neque ad hanc*

diem

diem defecit denominatum ab eo Christianorum genus. Hoc Josephi testimonium in dubium præposterè a nonnullis vocatum vindicavimus *lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 12. Præclara sunt, quæ pro dicto Josephi testimonio cumulavit Huetius *in Demonstratione Evangelica proposit.* 3. ubi hæc habet: *Facit constans, & perpetuus Codicum omnium Josephi sive exaratorum calamo, sive typis impressorum in eo retinendo consensus. Facit & Eusebii authoritas, qui illud & in Libris Demonstrationis Evangelicæ, & in Ecclesiastica Historia tamquam legitimum, & germanum repræsentavit. Expressit id quoque latinè Hieronymus in Libro de Scriptoribus Ecclesiasticis &c. Suadet idem præterea & ratio; nec enim probabile est, Josephum Scriptorem non indiligentem, cùm res Judæorum prosequeretur, de eo Viro tacuisse, qui maximos in ea Gente, ac per universum ferè Orbem excitavit motus &c. Quis eum putet elogio dignos censuisse Joannem Baptistam, & Jacobum, indignum verò mentione Christum Jesum existimasse, cujus longè clarius nomen fuit? Cùm præsertim Jacobum laudans, ut notum hunc faceret, Fratrem esse scripserit Jesu, qui Messias dictus est, quem videlicet longè notiorem esse sciebat &c. Consentit ad hæc orationis filum, & dictionis color, talis nimirum, qualis Hellenistarum esse solet. Locutiones etiam quasdam observare licet Josepho familiares.* Julianus etiam Apostata, & Christi infensissimus hostis fassus est, ab eo edita fuisse Miracula, uti videri potest apud Sanctum Cyrillum *lib.* 6. = *Christum sanasse claudos, & cæcos aliquos, & Dæmone correptos adhibitis obtestationibus liberasse in viculis Bethsaidâ, & Bethaniâ* Thomas Woolstonius olim in Collegio Sidnæo Academiæ Cantabrigensis Socius *Londini anno* 1727. *Discursum* edidit *de Miraculis Salvatoris Nostri*, quæ non minùs stultè, quàm impiè contendit ab Evangelistis fuisse conscripta tamquam emblemata repræsentantia vitam spiritualem in hominum animabus, sed a Christo verè edita non fuisse. Porrò prava hæc, perversa, & a nullo excogitata doctrina eum meritò in suspicionem infidelitatis adduxit: qua de causa authoritate Edmundi Archiepiscopi Londinensis appellati a Collegio expulsus est, & Senatus Regni Anglicani Libri perversitate motus eum igni damnavit, & Author impius, ut pœnam subterfugeret, ad Judæorum cœtum nefariè transivit, utì legitur *tom.* 9. *Actorum Eruditorum*, quæ Lipsiæ publicantur, *in Supplementis anni* 1729. *pag.* 449. *& sequentibus*.

4 Initium signorum Christi contigit in nuptiis in Cana Galilæa factis tunc, cùm aquam convertit in vinum. Joannis quippe *cap.* 2. legitur: *Hoc fecit initium signorum Jesus*: & ad rem subdit Tertullianus *in Libro de Baptismo cap.* 9. = *Prima rudimenta potestatis suæ vocatus ad nuptias aquâ auspicatur*; & concordat Sanctus Epiphanius *hæres.* 51. *§.* 16. = *Tertio postea die nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ post biduum illud, idque primum prodigiorum omnium extitit*: & hinc fit, ut meritò inter apocrypha recenseantur in Can. *Sancta Romana dist.* 15. Liber ille *de Infantia Salvatoris*, & alii similes, in quibus plura narrantur Miracula facta, dum erat infans, de quibus Sanctus Joannes Chrysostomus *Homil.* 16. *in Evangelium Joannis* hæc habet: *Constat, signa illa, & Miracula, quæ in Christi pueritia feruntur, vera non esse. Nam, si a puero Miracula facere cœpisset, non sanè cum Joannes ignorasset, nec reliqua multitudo indiguisset Magistro, qui ipsum manifestaret*; quod & confirmat *Homil.*

mil. 22. = *Post Baptisma Christum Miracula facere cœpisse, ante nullum*; & ad rem Divus Thomas *cit. quæst.* 43. *art.* 3. postquam iterum statuit, Miracula a Christo facta fuisse in confirmationem suæ doctrinæ, & ad ostendendam in se virtutem Divinam, subdit: *Et ideo, quantùm ad primum, non debuit ante Miracula facere, quàm docere inciperet; non autem debuit incipere docere ante perfectam ætatem, ut supra habitum est, cùm de Baptismò ejus ageretur: quantùm autem ad secundum, sic debuit per Miracula Deitatem ostendere, ut crederetur veritas humanitatis ipsius; & ideo, sicut dixit Chrysostomus super Joannem, decenter non cœpit signa facere in prima ætate, existimassent enim, phantasma esse Incarnationem, & ante opportunum tempus Cruci eum tradidissent*; & *in responsione ad tertium* addit, ad laudem Discipulorum pertinuisse, quòd Christum secuti sunt, cùm nulla eum Miracula facere vidissent: unde Joannis *cit. cap.* 2. post relatum Miraculum conversionis aquæ in vinum dicitur: *Hoc fecit initium signorum Jesus in Cana Galilææ, & manifestavit gloriam suam, & crediderunt in eum Discipuli ejus*. Legi potest *tomus quartus* Eminentissimi Cardinalis Gotti *de Veritate Christianæ Religionis cap.* 15. §. 1. ubi referuntur, & confutantur, quæ fabulator narrat in allegato Libro *de Infantia Christi*.

5 Ipse quoque Sanctus Joannes post relata nonnulla alia Christi Miracula inquit *cap.* 20. = *Multa quidem, & alia signa fecit Jesus in conspectu Discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in Libro hoc*; & *cap.* 21. innuens multitudinem operum Christi hæc habet: *Sunt autem & alia multa, quæ fecit Jesus, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror Mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, Libros*. Sanctus Augustinus *tract.* 124. *in Joannem* prædictum loquendi modum putat hyperbolicum: *Hunc loquendi modum græco nomine non solùm græcarum, sed etiam latinarum litterarum Magistri Hyperbolen vocant, qui modus, sicut hoc loco, ita in nonnullis aliis Dominicis litteris invenitur, ut est = Posuerunt in Cælum os suum, & verticem capilli perambulantium in delictis suis = & multa hujusmodi, quæ Scripturis Sanctis non desunt, sicut alii Tropi, hoc est locutionum modi*. Sed ex eo loquendi modo maxima Miraculorum multitudo plenè desumitur, teste Sancto Joanne Chrysostomo *in Joannem Homil.* 26. ubi sic loquitur: *Multa, & alia signa, inquit, fecit Jesus; nam, cùm pauciora, quàm alii, hic meminisset Evangelista, dicit, neque alios omnes omnia collegisse, sed tantùm, quæ ad faciendam auditoribus fidem erant necessaria. Nam, si omnia, inquit, scriberentur, nec ipsum arbitror Mundum capere eos, qui scribendi sunt, Libros. Unde constat, non ambitionis, sed tantùm utilitatis gratiâ scripsisse; siquidem, qui plura omiserunt, quomodo ad ambitionem scripserunt? Sed cur non omnia transfegerunt? Maximè propter eorum multitudinem: præterea & illud considerarunt, quòd, qui his non crediderit, neque pluribus credet; qui verò hæc acceperit, non indigebit pluribus ad Fidem assequendam*.

6 Sanctus Thomas 3. *part. cit. quæst.* 43. *art.* 2. probat, Christum fecisse Miracula virtute Divinâ; & Cardinalis Bellarminus *tom.* 1. *Controv. lib.* 5. *cap.* 7. scitè distinguit tria genera operum Christi, quædam purè Divina, ut creare, & conservare omnes creaturas, quædam purè humana, ut comedere, & bibere, quædam partim Divina, partim humana, quæ appellantur theandtica, hoc est Divinè hu-

mana opera, ad quam classem pertinent omnia Miracula ab eo patrata, licèt etiam omnis Christi actio ratione Suppositi operantis theandrica dici possit, cùm semper Deus homo operatus sit, non nudus Deus, aut nudus homo: & quamvìs in patrandis Miraculis aliquando orationem præmiserit, ex quo inferri posse videretur, eum virtute Divinâ Miracula non edidisse, animadvertendum nihilominus est, ab eo præmissam fuisse orationem, non propter necessitatem suffragii, sed propter exemplum, ut confunderet Judæos, qui falsò asserebant, eum in Beelzebub Principe Dæmoniorum Dæmones expellere. Additur, ab eo edita fuisse quandoque Miracula, nullâ præmissâ oratione, cùm Leproso dicenti = *Domine, si vis, potes me mundare* = statim responderit: *Volo, mundare*; unde Sanctus Chrysostomus *Homil.26. in Matthæum* benè animadvertit, leprosum Christo non dixisse: *Si oraveris Deum, sed: Si velis, potes me mundare. Neque ait: Domine, munda me; sed ipsi cuncta commisit, eumque conferendæ sanitatis Dominum esse confessus est, atque in ipso constituit omnem authoritatem. Quid verò, inquis, si prava erat opinio leprosi? procul dubio illam destrui, istum verò corripi oportebat, & corrigi. Tutas ne igitur hoc facit? Nequaquam, sed e regione totum, quod dixerat, & assensione prorsùs, & operatione confirmat, & non dixit: Mundus esto; sed: Volo, mundus esto.* Sanctus Irenæus *lib. 5. adversùs hæreses cap. 13.* notat, a Christo Domino tres mortuos fuisse ad vitam revocatos, Filiam videlicet Archisynagogi, Filium Viduæ, & Lazarum quatriduanum; & Sanctus Augustinus *Serm. 98.* aliàs 44. *de Verbis Domini cap. 3.* scitè notat, tres mortuos ad vitam temporalem fuisse a Christo revocatos, sed innumerabiles ad vitam æternam: *Tres mortuos invenimus a Domino resuscitatos visibiliter, millia invisibiliter*: & supra citatus Sanctus Thomas 3. *part. quæst.* 44. *art.* 3. proposito Dubio = *Utrùm convenienter Christus circà homines Miracula fecerit* = & factâ sibi oppositione, quòd non oportebat, ut hominibus corporum curationem quærentibus peccata dimitteret, uti fecisse legitur circà Paralyticum *Matthæi 9.* respondet, quòd, cùm Christus Miracula faceret virtute Divinâ, & Dei perfecta sint opera, & aliquid perfectum non sit, si finem non consequatur, finisque exterioris curationis per Christum factæ esset animæ curatio, Christo idcirco conveniebat, ut, corpus curando, animam etiam curaret; & *eâdem 3. part. quæst. quoque* 44. *art.* 1. & *sequentibus* idem Sanctus Doctor latè agit de Miraculis Christi, quomodo videlicet conveniens fuerit, ut Miracula patraret tam circà homines, quàm circà creaturas rationis expertes, necnon circà corpora cælestia. Quomodo autem Christi Miracula, eum esse Deum, demonstrarent, latè etiam ostendit Cornelius a Lapide *in cap. 5. in Joannem §. Igitur duobus maximè modis*; & supra citatus Cardinalis Bellarminus *Controv. tom. 3. lib. 4. cap. 23.* hæc ad rem de Christi Miraculis annotat: *Dominus aliquando solâ voluntate operabatur Miracula, ut, cùm aquam in vinum convertit; aliquando voluntate, & verbo, ut, cùm Lazarum excitavit; aliquando voluntate, verbo, & contactu, ut, cùm excitavit puellam mortuam; aliquando voluntate, verbo, contactu, & alio instrumento, ut sputo, ut, cùm cæcum illuminavit, & alibi surdum, & mutum curavit. In his omnibus nihil erat*

rat inutile, & superfluum, quia omnia operabantur, & tamen non erant omnia necessaria, neque majorem effectum producebant omnia simul, quàm unum, aut duo tantùm; non enim meliùs revixit puella, quàm Lazarus, etiamsi illam & voce appellavit, & manu apprehendit, Lazarum autem solùm vocavit.

7 Transeundo ad Angelos, Sanctus Thomas *part.* 1. *quæst.* 110. *art.* 4. quæstionem proponit = *Utrùm Angeli possint facere Miracula* = & negando respondet; Miraculum quippe illud est, quod fit præter ordinem totius naturæ creatæ, & quidquid ab Angelo fit propriâ virtute, fit secundùm ordinem naturæ creatæ; quibus præmissis, infert Sanctus Doctor, ab Angelo propriâ virtute Miraculum fieri non posse: & excitatâ oppositione, quòd Virtutes vocantur illi Spiritus, per quos signa, & Miracula frequentiùs fiunt, & quòd Virtus superior non subditur ordini causæ inferioris, & sic quòd Angelus operari valet præter ordinem corporalium agentium, propriâque idcirco virtute Miraculum facere potest, respondet, quòd Angeli dicuntur aliquando Miracula facere, vel quia ad eorum desiderium Deus Miracula facit, vel quia aliquod ministerium exhibent in Miraculis, quæ fiunt, sicut colligendo pulveres in resurrectione communi, & quòd, licèt Angeli aliquid possint facere præter ordinem naturæ corporalis, non tamen possunt aliquid facere præter ordinem totius naturæ, quod exigitur ad rationem Miraculi: & *in quæst.* 6. *inter quæstiones disputatas de Miraculis art.* 4. docet, ad Miracula facienda Angelos tripliciter operari; uno modo, precibus impetrando; alio modo, materiam suâ naturali virtute disponendo, ut in exemplo supra recensito; alio demum modo, aliquid coagendo, tamquam instrumenta videlicet Divinæ Virtutis, ad Miraculi perfectionem. Doctrina hæc Divi Thomæ procedit quò ad Miracula, quæ superant vires, & facultatem cujuscumque naturæ creatæ sive invisibilis, & incorporeæ, sive visibilis, atque corporeæ; sed æquè applicari potest Miraculis excedentibus tantùm vires, & facultatem naturæ visibilis, atque corporeæ, cùm, ut infra demonstrabitur, ea fiant ab Angelis bonis virtute propriâ, sed jussu Dei, uti patet in exemplis supra recensitis, juxtà ea, quæ habentur apud Castaldum *de Potestate Angelica tom.* 1. *disput.* 2. *quæst.* 1. *art.* 4. *in solutione argumentorum*, ubi ita loquitur: *Occisio militum Sennacherib a Patribus æstimatur naturali virtute secuta ab Angelo jussu Dei &c. Habacuc etiam potuit, præcipiente Domino, naturaliter ab Angelis deferri citissimè, non tamen motu discreto, quo quandoque moventur Angeli, aut in instantibus duobus, sed motu continuo, & proportionato corpori, velocissimè tamen juxtà virtutem, & voluntatem Angeli deferentis.*

8 Ab Hominibus quoque Sanctis, sive dum viverent, sive post eorum obitum, Miracula edita fuisse, undequaque exploratum est. Fidem huic veritati faciunt Sancti Patres testes oculati, Irenæus videlicet *lib.* 2. *adversùs hæreses cap.* 66. Chrysostomus *tom.* 5. *Serm.* 67. Hilarius *in Libro adversùs Constantium Imperatorem*, Gregorius Nazianzenus *Orat.* 18. Augustinus *lib.* 22. *de Civitate Dei cap.* 8. Hieronymus *in Libro contra Vigilantium*, Theodoretus *Orat.* 8. *adversùs Græcos*. Pollicitus est Christus *cap. ult. Marci*, donum Miraculorum in Ecclesia

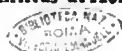
sua esse perseveraturum: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo Dæmonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit, super ægros manus imponent, & benè habebunt*. Frequentiora fuisse tempore, quo Tyranni Ecclesiam persequebantur, Miracula, testatur Sanctus Gregorius *in cap.* 37. *Job lib.* 27. *cap.* 14. = *Tum quippe Sancta Ecclesia Miraculorum adjutoriis indiguit, cùm eam tribulatio persecutionis pressit. Nam, postquam superbiam infidelitatis edomuit, non jam virtutum signa, sed sola merita operum requirit; quamvis & illa per multos, cùm opportunitas exigit, ostendit*; & paulò post: *Quid est ergo mirum, si, propagatâ Fide, crebrò Miracula non fiunt?* Apud Sanctum Augustinum *in Libro de vera Religione cap.* 25. hæc scripta sunt: *Nec Miracula illa* (loquitur de Miraculis primorum temporum) *in nostra tempora durare permissa sunt, ne animus semper visibilia quæreret*. Ab his autem inferri nequit, temporibus subsequentibus cessasse Gratiam Miraculorum, tum quia idem Sanctus Augustinus *in Libris de Civitate Dei* multa suorum temporum Miracula refert, & *lib.* 1. *Retract. cap.* 13. explicat, quæ dixerat *in Libro de vera Religione* = *Sed non sic accipiendum est, quod dixi, ut nunc in Christi nomine fieri Miracula nulla credantur; nam & ego ipse, quando istum ipsum Librum scripsi, ad Mediolanensium Corpora Martyrum in eadem Civitate cæcum illuminatum esse jam noveram, & alia nonnulla, qualia tam multa etiam istis temporibus fiunt, ut nec omnia cognoscere, nec ea, quæ cognoscimus, enumerare possimus*; tum quia *in suis Dialogorum Libris* Sanctus ipse Gregorius multa, & insignia Miracula suo etiam tempore patrata latè exponit, quemadmodum ex eorum lectura dignoscitur, & ipse testatur *lib.* 2. *epist.* 50. *indict.* 11. sequentibus verbis = *Fratres mei, qui mecum familiariter vivunt, me compellunt aliqua de Miraculis Patrum, quæ in Italia facta audivimus, sub brevitate scribere* = spretâ illorum oppositione, qui autumant, Dialogorum Libros non esse Opus Sancti Gregorii, plura quippe Miracula, quæ in eis referuntur, referuntur etiam in aliis Sancti Operibus, uti bene ostendit Natalis Alexander *in Historia Ecclesiastica Sæculi sixti cap.* 4. *art.* 16. & Dialogorum Libros uti genuinos Sancti Gregorii fœtus vindicat Cardinalis Baronius *in Notis ad Martyrologium Romanum ad diem* 23. *Decembris*, quod ipsum pluribus ostenditur *in Libro* Cardinalis Bellarmini *de Scriptoribus Ecclesiasticis Venetæ Editionis anni* 1728. *pag.* 225. Perseverantia demum Miraculorum in Ecclesia Dei, & continuata successio ponitur in claris ab Horantio *lib.* 4. *Loc. Catholic. Sacr. Script. cap.* 6. & *seq.* a Thoma Bozio *de Signis Ecclesiæ*, a Bagatta *in Admirandis Orbis Christiani*, a Cardinali Bellarmino *lib.* 4. *de Notis Ecclesiæ cap.* 14. §. *Veniamus nunc ad alteram partem*, & rursus a Cardinali de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom.* 4. *disput.* 20. *de Miraculis art.* 9. quod ipsum evincunt successivæ Sanctorum Canonizationes, ad quas non proceditur, nisi discussis, approbatisque Miraculis: & in eo, quod attinet ad Miracula, quæ fiunt, & facta sunt a Sanctis Hominibus, nemo est, qui non videat, ea soli Deo tamquam causæ principali adscribenda esse, cùm quodcumque Miraculum naturalem hominis facultatem, & vires excedat.

9 Fiunt ergo a creaturis, ab Angelis videlicet bonis, & ab Hominibus,

tam-

tamquam Divinæ Omnipotentiæ instrumentis, Miracula, & sic Angeli, & Homines Sancti dici possunt causa Miraculorum. Inter Theologos autem disputatio est, an Christus ut Homo, Sanctique Homines sive vivi, sive mortui sint causa physica, vel moralis Miraculorum, quæ ab ipsis eduntur. Causam physicam vocant illam, quæ ex se, prævià operatione, attingit effectum suas vires non excedentem, sibique proportionatum. Moralem appellant illam, ad cujus naturalem operationem sequitur effectus, quem ipsa producere non potest, quique producitur a causa principali, quæ movetur ad operandum ad causæ moralis instantiam, & petitionem: & hanc causam moralem asserunt movere causam principalem, sed tamquam illi inferiorem, famulatoriam, & instrumentalem. His præmissis, nonnulli docent, creaturam rationalem, Christum scilicet ut Hominem, & Sanctos ejus fuisse, & esse, non causas physicas, sed morales instrumentales ad Miracula facienda. Id porrò asserunt, quia causa moralis illa est, quæ per suam operationem non excedentem proprias vires movet agens principale ad operandum aliquid, quod ejus vires excedit: cùmque creatura Deum moveat ad facienda Miracula, orando, rogando, benedicendo, signando, & actiones istæ non sint naturaliter proportionatæ ad Miraculi productionem, hinc deducunt, non posse creaturas rationales esse causas physicas, sed tantùm morales Miraculorum. Addunt, causam meritoriam non esse causam physicam, sed moralem, & Sanctos ex propriis meritis Miracula a Deo impetrare. Aliis autem placet assertio, quòd Christus ut Homo, & Homines causa sint physica Miraculorum. Quòd Christus causa fuerit physica Miraculorum, probant authoritate Sacri Textus supra etiam relatâ *Lucæ 6.* = *Virtus de illo exibat, & sanabat omnes* = & rursus *cap* 8. = *Ego novi, virtutem de me exisse*; quæ importare videntur causam physicam, & non moralem. Rursus, cùm tam Christus, quàm Sancti plura ediderint Miracula, imperando, uti quò ad Christum comprobatur ex illo *Matthæi* 8. = *Imperavit ventis, & mari, & facta est tranquillitas magna* = & quò ad Sanctos ex illo *Josue* = *Sol contra Gabaon ne movearis* = & imperarare sit proprium non causæ moralis, sed physicæ, nil clarius sibi suadent afferri posse ad demonstrandum, Christum ut Hominem, & Sanctos, non moralem tantùm, sed causam esse physicam Miraculorum. Pro prima sententia pugnant Scotus *in* 4. *dist.* 1. *quæst.* 1. 4. & 5. Aversa *de Incarnat. quæst.* 13. *sect.* 3. *vers. Opposita sententia*, Vasquez *ad part.* 3. *Divi Thomæ disput.* 57 *cap.* 5. & inter eos, qui de Canonizatione scripserunt, Cardinalis de Lauræa *in* 3 *lib. Sent. tom.* 4. *disput.* 20. *de Miraculis art.* 13. & *art.* 14. Bordon *de Miraculis meditat.* 2. *quæst.* 12. *num.* 25. & *pluribus sequentibus*, Matthæucc. *in Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit.* 3. *cap.* 1. §. 1. *num.* 14. & *sequentibus*. Secundam autem sententiam probat Divus Thomas *quæst.* 6. *de Miraculis art.* 4. & *art.* 9 *utrobique in corpore*, ubi docet, solum Deum Miracula facere per authoritatem, sed potestatem faciendi Miracula communicare creaturæ juxtà creaturæ capacitatem, & suæ Divinæ Sapientiæ ordinem, & sic creaturam per gratiam Miracula-

mi-

ministerio operari, juxtà illud S. Gregorii *in* 2.*Dialog. cap.* 30. ubi ait, Sanctos Homines etiam in carne viventes, non solùm orando, & impetrando, sed etiam potestativè, & cooperando, Miracula facere; quod utique ad causam physicam referendum esse videtur. Suarez *in* 3.*part. Divi Thomæ tom.* 1. *disput.* 31. latè ostendit, Christum Dominum per actiones suæ humanitatis non solùm morali modo, sed etiam naturali, & physico Miracula esse operatum; *& in Tractatu de Angelis lib.* 4. *cap.* 39. admittit, posse Deum uti Angelo, tamquam instrumento physico, ad aliquod Miraculum operandum. Cajetanus, Valentia, & alii stant pro hac ultima opinione, utì videri potest apud Bonacinam *disput.* 2. *de Incarnatione quæst.* 9. *part.* 3. & inter eos, qui de Canonizatione scripserunt, Author *Tractatus de Canonizatione Sanctorum ad Cardinalem Montis Regalis* 5.*part. cap* 4. Hæc autem innuisse satis sit, cùm nostri non sit instituti quæstiones purè scholasticas pertractare, & insinuare sufficiet, Deum solum esse veram causam efficientem, independentem, authoritativam Miraculorum, & creaturas in operatione Miraculorum esse Divinæ Potentiæ instrumenta, sive id referatur ad causam moralem, sive ad physicam; etenim, etiamsi sententia admittatur, quæ creaturam agnoscit tamquam causam cooperatricem physicam Miraculorum, id porrò supremæ Divinæ Majestati nullum affert præjudicium, eo modo, quo vera remanet idea Dei utì Authoris Gratiæ in Sacramentis, licèt dicatur, Sacramenta esse causas physicas Gratiæ: unde Divus Thomas 2. 2. *quæst.* 178. *art.* 1. *in responsione Ad primum*, post allatam Sancti Gregorii authoritatem uti supra dicentis, quòd Sancti aliquando ex potestate Miracula exhibent, aliquando ex postulatione, subdit: *Utrolibet tamen modo Deus principaliter operatur, qui utitur instrumentaliter vel interiori motu hominis, vel ejus locutione, vel etiam aliquo exteriori actu, seu etiam aliquo contactu corporali corporis etiam mortui. Unde Josue* 10. *cùm Josue dixisset quasi ex potestate = Sol contra Gabaon ne movearis = subditur postea = Non fuit ante, & postea tam longa dies, obediente Deo voci hominis*; & Miraculorum potentia puræ creaturæ a Deo non communicatur per modum habitus, sed per modum actus, & qualitatis transeuntis. Dictum est puræ creaturæ, cùm in Christo Domino potentia Miraculorum fuerit quasi proprietas unionem consequens, quæ unio est perpetua, & permanens: unde Viguer *in Instit. Theolog. de Gratia Divina cap.* 9. §. 2. *ad tit. de Gratia Miraculorum* ait: *Gratia Miraculorum non est aliquis habitus, neque aliqua qualitas permanens in anima, cùm aliquando fit in corpore mortuo, sicut legimus, quòd quidam projecerunt Cadaver in Sepulchrum Elisei, cujus cùm tetigisset Ossa, revixit homo, & stetit super pedes suos, quia tunc instinctu Divino mota sunt ossa. Sic plerumque contingit in Reliquiis Sanctorum, quæ a Deo ut instrumenta moventur. Ideo illa motio non est qualitas permanens, sed fluens; & sic mens Prophetæ movetur instinctu Divino ad aliquid supernaturale cognoscendum: ita etiam, qui Miracula facit, movetur instinctu Divino ad aliquid supernaturale faciendum, scilicet Miraculum, quod Deus suâ virtute facit.*

CAPUT

CAPUT TERTIUM.

De malis Angelis, Infidelibus, Hæreticis, & Antichristo quò ad Miraculorum patrationem.

1 Ostquam visum fuit, Deum esse causam unicam principalem effectivam Miraculorum, & Sanctos Angelos, & Homines Sanctos ejus esse instrumenta in patratione Miraculorum, rectus ordo exposcit, ut verba habeamus de malis Angelis, Infidelibus, Hæreticis, & Antichristo, an Angeli scilicet mali virtute propriâ Miracula facere possint, an ut Dei instrumenta assumantur in Miraculis edendis, & an hoc ipsum dicendum sit de Infidelibus, Hæreticis, & Antichristo.

2 Omnis virtus, & potestas operandi ad extra, sive actione transeunte, & corporali, quæ Angelis est naturalis, mansit integra in Dæmonibus post peccatum, cùm per peccatum non fuerint in Angelis naturalia diminuta, nedum amissa, ut est axioma Theologorum cum Divo Thoma 1. *part. quæst.* 63. *art.* 4. Licèt autem virtus ipsa in se non fuerit diminuta, propter ordinem nihilominus Gratiæ, & supplicium culpæ subjectio, & subordinatio illius aliquo modo est immutata. Potest Angelus superior naturaliter in naturali perfectione cogere inferiorem, aut resistere, ne suâ virtute exteriùs operativâ utatur, quia sicut est naturâ superior, ita etiam activitate. Ordo hic autem non est mutatus in Dæmonibus inter se, sed respectu Sanctorum Angelorum est immutatus; quia, licèt Angelus bonus sæpe sit inferior in natura, minimus nihilominus Sanctus Angelus potest cogere summum Dæmonem, & ei efficaciter præcipere, cùm tunc non operetur solâ virtute naturali, sed ut Minister Dei, sinè cujus nutu, & voluntate nihil intentat. Communis hæc est Theologorum sententia, qua præmissâ, ad institutum nostrum deveniendo, quærit Sanctus Thomas, 1. *part. quæst.* 114. *art.* 4. utrùm Dæmones possint homines seducere per aliqua Miracula: & respondet, vera ab eis propriâ virtute edi Miracula non posse, cùm Miraculum propriè sit illud, quod fit præter ordinem totius naturæ creatæ, sub quo ordine omnis natura creata continetur; posse tamen a malis Angelis aliqua fieri, quæ humanam facultatem, & considerationem excedunt, & sic quæ largè, & impropriè Miracula dici possunt. Idem Sanctus Doctor *in Quæstionibus disputatis quæst 6. de Miraculis art.* 5. docet, quòd, sicuti Angeli boni per Gratiam aliquid possunt ultra naturalem virtutem, ita Angeli mali minùs possunt ex Divina Providentia eos reprimente, quàm possent secundùm virtutem naturalem, & quòd quædam non possunt, etiamsi agere permittantur, quia naturæ modus eis a Deo præstitus hoc non permittit; & concludit, quòd idcirco ipsi

vera

vera Miracula facere non possunt, cùm nulla detur eis a Deo potestas quò ad illa, quæ sunt supra facultatem naturæ.

3 Quæcumque ergo Dæmones insolita, & admiranda in rebus corporeis operantur, triplici modo operantur, juxtà doctrinam Divi Thomæ *1. part. quæst.* 114. *art.* 4. *in corpore, & in responsione Ad primum*; vel per illusionem sensuum tam interiorum, quàm exteriorum, quibus objiciunt, vel immittunt species, & phantasmata earum rerum, quæ nusquam sunt, vel non sunt præsentes; vel per summam, atque imperceptibilem celeritatem, sublato aliquo corpore, & alio in ejus locum substituto, ut recenter, ac subitò generatum videatur; aut applicando activa passivis, ut vel generetur aliquid novum, & insolitum, vel aliquid solitum quidem, & vulgare, sed novo, & inusitato, atque hominibus incognito generationis modo. Per illusionem sensuum tam interiorum, quàm exteriorum facta sunt ea, de quibus in Can. *Nec mirum* 26. *quæst.* 5. ubi sic legitur: *Fertur in Gentilium Libris, quòd quædam Maga famosissima Circe socios Ulyssis mutaverat in bestias. Legitur & de Sacrificio, quod Arcades Deo suo Lycæo immolabant, ex quo quicumque sumerent, in bestiarum formas convertebantur. Sed hæc omnia magicis præstigiis potiùs fingebantur, quàm rerum veritate complerentur*; & ad hanc eamdem classem referri posse videntur ea, quæ de Strigibus narrantur ad conventicula a Dæmone deportatis, juxtà alium Textum in Can. *Episcopi* 26. *quæstion.* 5. ubi hæc habentur: *Illud etiam non est omittendum, quòd quædam scelerata mulieres retro post Satanam conversæ Dæmonum illusionibus, & phantasmatibus seductæ credunt, & profitentur, se nocturnis horis cum Diana Dea Paganorum, vel cum Herodiade, & innumera multitudine Mulierum equitare supra quasdam bestias, & multarum terrarum spatia intempestæ noctis silentio pertransire, ejusque jussionibus, velut Domino, obedire, & certis noctibus ad ejus servitium evocari &c. Quapropter Sacerdotes debent, ut noverint, Populo prædicare, hæc omnino falsa esse, & non a Divino, sed a maligno spiritu talia phantasmata mentibus Fidelium irrogari*: quamvìs non desint Catholici Scriptores, qui, hasce deportationes aliquando verè factas fuisse, & fieri Dæmonum potestate, admittunt, Paulus Grillandus *in Tractatu de Sortilegiis num.* 26. Del Rio *Disquisit. Magicar. lib.* 2. *quæst.* 16. Laurentius Anianus *de Natura Dæmonum lib.* 4. *cap.* 4. Alfonsus a Castro *Lib. de impia Sortilegarum hæresi cap.* 4. & novissimè Frasen *in suo Scoto Academico tom.* 4. *Romanæ Editionis anni* 1721. *tract.* 1. *disput.* 3. *art.* 3. *in Appendice de Strigibus* §. 3. Notissima sunt, quæ referuntur de Iphigenia filia Agamemnonis, & Clytemnestræ in Cervam conversa, quod Sanctus Augustinus *lib.* 18. *de Civitate Dei cap.* 18. contigisse ait per subtractionem Iphigeniæ, & substitutam ejus loco Cervam per summam, & imperceptibilem Dæmonis celeritatem: *Diomedeas autem volucres, quandoquidem genus earum per successionem propaginis durare perhibetur, non mutatis hominibus factas, sed subtractis credo fuisse suppositas, sicut Cerva pro Iphigenia Regis Agamemnonis filia. Neque enim Dæmonibus judicio Dei permissis hujusmodi præstigiæ difficiles esse potuerunt; sed, quia illa Virgo postea viva reperta est, suppositam pro illa Cervam esse, facilè cognitum est*; similisque historia exstat apud Eusebium *lib.* 7. *Histor. Eccles. cap.* 14.=

Dum

Dum apud Cæsaream a Gentibus solemnis hostia immolaretur, factum est, ut operâ Dæmonis tantâ esset sublata celeritate, ut videretur in Cælum elata fuisse. Sed, cùm quidam nomine Assyrius Deum rogaret, ne ita sineret hominibus illudi, aperti sunt oculi illorum, ut viderent, hostiam illam ad vicinas paludes fuisse delatam, & ibi hærere. Optimè de his, & similibus ita loquitur Vives *ad cap.* 16. *Sancti Augustini de Civitate Dei lib.* 10. ad ea verba: *Quorum pleraque* (loquitur Sanctus Doctor de prodigiis Gentilium) *specie tenùs mortalium sensus imaginariâ ludificatione decipiunt*. En verba Vives: *Multa sibi homines cogitatione fingunt, quæ sibi visi sunt videre, cùm nihil viderint; idque, phantasmate aliquo oblato, tam fit facile, ut nihil crebriùs contingat. Unde maxima pars eorum, quæ de spectris, & visione Dæmonum narrantur, est orta: tum etiam Dæmones oculis nostris illudunt. Nec mirum est, hæc fieri posse a Dæmonibus, & falli ab eis obtutus nostri aciem, cùm a Circulatoribus nobis sic imponatur, ostendanturque, quæ, nisi a tali hominum genere agerentur, pro Miraculis qui caperent, non deessent &c. Ita, qui edit panem, spuere cernitur farinam siccam, qui bibit vinum, per frontem id, aut etiam per jugulum remittit. Magno spectatorum metu, ac horrore gladii vorantur, et ingens vis evomitur acuum, zonularum, nummorum. Transeo, quæ ex Magia naturali fiunt, subitò apparere convivas omnes truncos, aut asininis capitibus, extendi per triclinium vitem, quorum rationem plurimi norunt; nam Libri his de rebus sunt conscripti, & factu facilia sunt. Quantò magìs Dæmones, qui nobis & agilitate præstant, & peritiâ rerum naturæ.* Et quò ad applicanda activa passivis, ut vel generetur aliquid novum, & insolitum, vel aliquid solitum quidem, & vulgare, sed novo, & inusitato, atque hominibus incognito generationis modo, ponderari possunt, quæ Author *Testamenti duodecim Patriarcharum* refert de assumpta a perduellibus Angelis virorum nonnullarum mulierum, sed gigantea specie, furtivoque cum eis habito concubitu, ex quo Gigantes nati sunt, affectâ mulierum phantasiâ ludibrio formæ giganteæ, nisi hoc inter fabulas sit recensendum, quemadmodum ostendit Calmet *in sua Dissertatione de Gigantibus*, vel quæ leguntur de Dæmonibus incubis, & succubis, de quibus plura habentur apud Del Rio *lib.* 2. *Disquisit. Magic. quæst.* 15. apud Sixtum Senensem *in Biblioth. lib.* 5. *annotat.* 73. apud Raynaldum *ad annum* 1317. *num.* 53. apud Sanctum Bonaventuram *in* 4. *Sent. dist.* 44. *dub.* 5. apud Sanctum Thomam 1. *part. quæst.* 51. *art.* 3. *Ad sextum*, & *in* 2. *Sentent. dist.* 8. *art.* 4. *quæst.* 1. & *de Potentia quæst.* 6. *art.* 8. *Ad quintum*: quamvìs enim prædicti concubitus communiter admittantur, sed generatio a nonnullis excludatur, quos congerit, & sequitur Frassen. *cit. tom.* 4. *tract.* 1. *disput.* 2. *art.* 3. *sect.* 3. *quæst.* 2. *concl.* 2. & *quæsit.* 1. & fundatissimè ostendit Calmet *in sua Dissertatione de Antichristo art.* 5. *§. Facilè quidem*; alii tamen, tum concubitum, tum generationem fieri posse, & factam fuisse, existimaverunt, modo quodam novo, & inusitato, & hominibus incognito, veluti prosequitur Vallesius *de Sacra Philosophia cap.* 8. ubi, admisso concubitu cum Dæmonibus juxtà explicationem ab eo retentam *capitis sexti Geneseos = Postquam enim ingressi sunt filii Dei ad filias hominum, illæque genuerunt, isti sunt potentes a sæculo viri famosi =* quærit = *Quo pacto generant =*

 & res-

& respondet: *Certè non generant; neque id dicitur in Sacris Eloquiis, sed ingressi sunt filii Dei ad filias hominum, & illæ genuerunt. Itaque, illis ad eas ingressis, ipsæ genuerunt, & ex proprio semine, & ex seminibus hominum, quæ, cùm petulanter in illa totius carnis corruptione effunderentur, receptabantur a succubis, & in uteros earum, quæ se se illis subdebant, immittebantur eâ celeritate, ut generativus spiritus non dissiparetur*; & sequitur Suarez *tom.* 1. *de Religione lib.* 2. *de Superstitione cap.* 16. *§. Quartò statuendum est.*

4 Aaron *Exodi cap.* 7. virgam projecit coràm Pharaone, quæ versa est in colubrum. Malefici quoque virgas suas projecerunt, quæ versæ sunt in dracones; sed virga Aaron devoravit virgas eorum. Moyses, & Aaron virgâ percusserunt aquam fluminis, quæ versa est in sanguinem: & similiter fecerunt Malefici incantationibus suis. Item *Exodi cap.* 8. idem Aaron extendit manum super fluvios, & paludes, & eduxit ranas super terram Ægypti: & similiter fecerunt Malefici per incantationes suas. Extendit denique Aaron virgam, & pulverem percussit terræ, & facti sunt scinifes in hominibus, & jumentis; cùmque Malefici scinifes educere tentassent, id præstare non potuerunt. De hisce Magorum operationibus quæritur, an fuerint illusiones, an veræ quidem ranæ, verique serpentes a Magis procreati fuerint, vel loco virgarum Magi substituerint serpentes, & ranas aliunde allatas; ea quippe verba Exodi = *Projeceruntque singuli virgas suas, quæ versæ sunt in dracones* = eam pati possunt interpretationem, ut nomine conversionis suppositio, vel successio unius in locum alterius intelligenda sit, eo modo, quo 2. *Regum* 19. dicitur = *Versa est victoria in luctum* = quia victoriæ successit luctus, & *Job* 30. = *Versa est in luctum cithara mea* = & *Joannis* 16. = *Tristitia vestra vertetur in gaudium*. S. Thomas *cit. quæst.* 6. *de Potentia, seu de Miraculis art.* 5. *Ad octavum* rejicit illorum sententiam, qui existimarunt, conversionem virgarum in serpentes fuisse tantùm secundùm apparentiam per aliquam præstigiosam illusionem, & adhæret sententiæ Sancti Augustini, qui vult, veram fuisse virgarum conversionem in serpentes; additque, Dæmones id fecisse per aliqua semina collecta, quæ vim habebant putrefaciendi virgas, & in serpentes convertendi. Repetit hoc ipsum 1. *part. quæst.* 114. *art.* 4. *in corpore*, ubi sic loquitur; *Sciendum est tamen, quòd, quamvìs hujusmodi opera Dæmonum, quæ nobis Miracula videntur, ad veram rationem Miraculi non pertingant, sunt tamen quandoque veræ res, sicut Magi Pharaonis per virtutem Dæmonum veros serpentes, & ranas fecerunt*. Alii censent, prædictas operationes fuisse præstigiosas. Quæstio doctè pertractatur a Calmet *in sua Dissertatione de veris, fictisque prodigiis*, ubi post plura tandem concludit, patrandorum Miraculorum authoritatem penès Deum unicè manere, & prodigia de Magis Pharaonis relata esse reputanda mera Dæmonis præstigia.

5 Dices, in superioribus a nobis admissum fuisse, nonnulla dari vera Miracula, quæ non excedunt vires, & facultatem naturæ visibilis, atque corporeæ; item admissum fuisse, quòd omnis virtus, & potestas operandi ad extrà, sive actione transeunte, & corporali, quæ Angelis est naturalis, integra mansit in Dæmonibus; & idcirco admittendum etiam esse, posse a Dæ-

a Dæmone fieri vera Miracula, non excedentia quidem vires, & facultatem naturæ invisibilis, & incorporeæ, sed tantùm visibilis, & corporeæ: & eò magis, cùm *Genesis cap.* 3. Dæmon, assumptâ serpentis specie, Hevam allocutus sit, *Genesis cap.* 19. Uxor Lot conversa fuerit in statuam salis, *lib.* 3. *Regum cap.* 22. Dæmon deceperit Achab Regem Israel, & Prophetas ejus, *in Libro Job cap.* 1. Dæmonis operâ ignis e Cælo ceciderit, & oves, & pueros Job consumpserit, Danielis *cap.* 4. Nabuchodonosor ex hominibus abjectus sit, & fœnum, ut bos, comederit, Dæmon per aera detulerit Christum Dominum in pinnaculum Templi, ut ex Matthæo, & Luca desumitur, quibus si addantur veræ Dæmonum apparitiones in corporibus assumptis, & tot alia, quæ in probatis historiis leguntur, nil clarius afferri posse videtur, ut suadeatur, Dæmonem suâ virtute naturali posse Miracula facere, si Miracula sunt, quæ excedunt vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ.

6 Pro responsione autem resumenda sunt, quæ modò dicta fuerunt, Divinam videlicet Providentiam Angelos malos reprimere, ne ea faciant, quæ virtute suâ naturali facere possent: ex quo sequitur, non posse, ab eis fieri vera Miracula, non solùm si loquamur de Miraculis excedentibus vires totius naturæ, sed excedentibus tantùm vires naturæ visibilis, atque corporeæ; cùm unum, idemque ferè sit non habere virtutem naturalem, & eam habere impeditam, ne, nisi alio volente, exeat in actum, & effectum producat, quem producere posset. Sanctus Thomas 1. 2. *quæst.* 80. *art.* 2. *in corpore* hæc habet: *Dictum est, quòd natura corporalis spirituali naturaliter obedit ad motum localem; unde & Diabolus omnia illa causare potest, quæ ex motu locali corporum inferiorum provenire possent, nisi Virtute Divinâ reprimatur.* Ante Sanctum Thomam fuerat hoc scriptum a Sancto Augustino *de Civitate Dei lib.* 2. *cap.* 23. ubi ita ait: *Et, si aliquando in his rebus Dæmones possunt, tantùm possunt, quantùm secreto omnipotentis Dei arbitrio permittuntur. Sicut mali homines in terra, sic etiam illi non omnia, quæ volunt, facere possunt, nisi quantùm illius ordinatione finuntur, cujus plena judicia nemo comprehendit, nemo reprehendit.* Repetit hoc ipsum idem Sanctus Augustinus *lib* 18. *cap.* 18. sequentibus verbis: *Firmissimè credendum est, omnipotentem Deum omnia posse facere, quæ voluerit, sive judicando, sive præstando, nec Dæmones aliquid operari secundùm naturæ suæ potentiam, quia & ipsa Angelica natura est, licèt proprio sit vitio maligna, nisi quod ille permiserit, cujus judicia occulta sunt multa, injusta nulla.* Adhæret Pererius *ad cap.* 7. *Exodi disput.* 4. *in fine*, ubi hæc habet de Dæmonibus: *Non, quæcumque possunt facere, licet eis, & quando volunt, & quantùm volunt facere, sed tantùm, quantùm eis per Dei Providentiam concessum est; habent enim naturalem suam potestatem restrictam, & quasi ligatam a Deo vel ad exercendos, probandosque bonos, ut adversùs Job, vel ad castigandos, & puniendos improbos, ut adversùs Regem Achab, & Prophetas ejus.*

7 Et quamvis ex allatis exemplis deduci posse videatur, Deum sæpius relaxasse interdictum Dæmoni factum, eumque usum fuisse suâ naturali potestate, nonnulla efficiendo, quæ excedunt vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ; si ea tamen demantur, in quibus nihil mirabile contigit, item si demantur ea, in quibus ni-

nihil a Dæmone actum est, si quoque demantur ea, de quibus tutum judicium ferri non potest, & tandem si seriò ponderentur requisita pro vero Miraculo constituendo, unusquisque facili negotio deprehendere poterit, vera Miracula a Dæmone fieri non posse, etiamsi aliqua aliquando ab eo facta sint, quæ vires excedunt, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ.

8 Initio autem ducto ab his, in quibus nihil mirabile contigit, tale est illud, de quo *lib. 3. Regum cap. 22.* ibi etenim cùm dixisset Dominus = *Quis decipiet Achab Regem Israel?* = & unus ex Dæmonibus uno, alius alio modo dixisset, *Spiritus coràm eo stetit, & ait: Ego decipiam eum. Cui Dominus: In quo, inquit, decipies? At ille respondit: Egrediar, & ero spiritus mendax in ore omnium Prophetarum ejus. Dixitque Dominus: Decipies, & prævalebis: egredere, & fac ita.* Quid enim, quæso, hac in re Miraculi continetur? Repræsentatur Deus uti Monarcha, qui universum Mundum gubernat supremâ authoritate. Angeli sunt velut ipsius Ministri, & Divinæ voluntatis executores, cùm agitur de manifestanda ejus potentia, & bonitate. Dæmones nihil aliud quærunt, quàm hominem perdere, & peccatis obruere, sed qui nihil agere possunt absque expressa permissione Dei omnipotentis. Legi potest Calmet *ad cap. 1. Job*, ubi quoque loquitur de facto Achab: cùmque ex toto contextu nihil aliud desumatur, nisi quòd in pœnam præcedentium peccatorum Deus permisit, ut Achab a Dæmone deciperetur, nihil est in tota hac rerum serie, quod Miraculo adscribi possit.

9 Transeundo ad alia, in quibus nihil a Dæmone actum est, tale est illud conversionis Regis Nabuchodonosor in bestiam; omnia quippe virtute Divinâ facta sunt, nec ulla in Sacro Textu de malis spiritibus mentio habetur. Cornelius a Lapide *ad cit. cap. 4. Danielis* post Sanctos Hieronymum, Gregorium, & alios inquit, a Rege animam rationalem non recessisse, & dici, conversum fuisse in bestiam, cùm habitus ejus magis ferinus fuerit, quàm humanus, semper nudus, curvus, & pronus, manibus, & pedibus reptans uti bestia, & quadrupes incesserit, herbas, & radices comederit, & mentis usum, & linguæ amiserit: & Calmet *in sua Dissertatione de Metamorphosi Nabuchodonosoris* totam Regis metamorphosim refert vitio accepto errantis phantasiæ, & Miraculum constituit tum in expositione somnii facta a Propheta, tum in subitanea morbi invasione, & demum in definitione momenti, quo post septennium morbus terminare debebat, prout terminavit.

10 Subsequitur, ut aliqua innuamus de his, quæ incerta sunt. Tale est illud conversionis Uxoris Lot in Statuam salis: licèt enim (posthabitis explicationibus, quòd videlicet sulphuris odore præfocata exanimis corruerit, & ejus Cadaver sensim duritiem induerit, aut quòd flammis, fumoque præfocata rigida, & immota perstiterit) recepta sit, & vera sententia, quòd ea verè in saxum, sive in lapideum salem conversa fuerit, & immutata, qui non modò pluviis liquefactus non sit, verùm etiam æmulans duritiem cujuslibet durissimi lapidis adhuc perstet, testantibus nonnullis, qui Palæstinam peragrarunt, se vidisse Uxorem Lot, seu lapidem, in quem conversa est (Natalis Ale-

Alexander *in Historia Ecclesiastica veteris Testamenti tom. 1. Editionis Parisiensis anni* 1714. *pag.* 181. Graveson *in Historia Ecclesiastica veteris Testamenti tom.* 1. *pag.* 363.) incertum tamen est, an id factum sit a Deo utente bonis, vel malis Angelis, ut innuit Divus Thomas *quæst. 16. de Malo art. 9. Ad tertium*. Tale est illud, de quo Matthæi *cap.* 4. ubi legitur: *Tunc assumpsit eum*, videlicet Christum Dominum, *Diabolus in Sanctam Civitatem, & statuit eum super pinnaculum Templi;* licèt enim translatio hæc fuerit localis, & non imaginaria, juxtà veriorem sententiam, pro qua stant Sanctus Thomas 3. *part. quæst.* 41. *art.* 4. *Ad septimum*, Cardinalis Baronius *ad annum Christi* 31. *num.* 20. Cornelius a Lapide *ad cap.* 4. *Lucæ*, Natalis Alexander *ad cap.* 4. *Matthæi, & ad cit. cap.* 4. *Lucæ*, incertum nihilominus est, an Christus Dominus fuerit per aera translatus, vel ductus ad pinnaculum Templi, utì benè annotavit Calmet *ad dictum cap.* 4. *Lucæ*: nec enim pro excludenda hac incertitudine prosunt ea verba: *Assumpsit eum Diabolus in Sanctam Civitatem*, cùm Matthæi 17. legatur de Christo: *Assumens Jesus Petrum, Jacobum, & Joannem*, quod certè de deportatione intelligi non potest, & statim subdatur: *Et ducit illos in montem excelsum seorsum*, veluti annotarunt Graveson *de Mysteriis, & Annis Christi dissert.* 12. §. *Utrique dubio*, Eminentissimus Gotti *in Veritate Religionis Christianæ tom.* 4 *part.* 1. *cap.* 18. §. 3. *num.* 27. & consimilibus verbis Sanctus Lucas utatur narrans *cap.* 4. quæ inter Christum, & Dæmonem contigerunt in Hierusalem: *Et duxit illum Diabolus in montem excelsum, & ostendit illi omnia Regna Orbis terræ in momento temporis &c. & duxit illum in Hierusalem, & statuit eum super pinnam Templi*.

11 Tandem, si seriò ponderentur requisita pro vero Miraculo constituendo, de quibus infra *cap. sequenti* unusquisque facili negotio deprehendere poterit, a Dæmone vera Miracula fieri non posse suâ virtute naturali, etiamsi ab eo aliqua aliquando facta essent, quæ excederent vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ, & quæ in se ipsis considerata Miracula minora dici potuissent. Ex infra dicendis, Efficacia, Duratio, Utilitas, Modus, & Finis ea sunt, per quæ verum a falso Miraculo distinguitur, & secernitur: cùmque Utilitas, & Finis numquam adesse possint in his, quæ a Dæmone propriâ virtute naturali fiunt, etsi excedant vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ, infertur, ea a Dæmone facta propriâ virtute naturali veri Miraculi naturam habere non posse. Pro hac assumptione faciunt a nobis dicta *superiori lib.* 3. *cap.* 30. dum agebatur de discernendis Visionibus, & Apparitionibus. Facere quoque potest illud Genesis supra relatum, cùm Serpens Hevam seduxit Serpens verus fuit ille, qui erat in Paradiso terrestri; quæ enim dicuntur *Genesis cap.* 3. de pœna Serpentis, quòd maledictus sit super omnia animantia, & bestias terræ, quòd super pectus suum gradiatur, quòd terram comedat, vero, & naturali tantùm Serpenti applicantur. Dæmon, qui ceciderat, invidebat homini adhuc stanti, & eum perdere volens, utensque, permittente Deo, suâ naturali facultate, quæ excedit vires, & facultatem naturæ corporeæ, & sensibilis, Hevam allocutus est per Serpentem, utì explicat Sanctus Augustinus *de Civitate Dei lib.* 14.

cap.

cap. 10. sequentibus verbis: *Cui*, loquitur de Homine, *utique stanti*, *quoniam ipse ceciderat*, *invidebat*, *Colubrum in Paradiso corporali*, *ubi cum duobus illis hominibus masculo*, *& foemina animalia etiam terrestria cætera subdita*, *& innoxia versabantur*, *animal scilicet lubricum*, *& tortuosis anfractibus mobile*, *operi suo congruum*, *per quem loqueretur*, *elegit*, *eoque per Angelicam præsentiam*, *præstantioremque naturam spiritali nequitiâ sibi subjecto*, *& tamquam instrumento abutens fallacia sermocinatus est fœminæ*; nisi fortè dicendum sit, quòd, volente Dæmone hominem tentare, & eum seducere, noluit Deus, ut id faceret per Columbam, aut Ovem, quæ sunt naturæ simplicis, & innocentis, sed per Serpentem, ut, sicuti Diabolo permittebat tentare, ita hominem admoneret ex ipsa etiam forma Serpentis, quem callidum animal esse non ignorabat, ut caveret insidias, ut innuit idem Sanctus Augustinus *lib.* 11. *de Genesi ad litteram cap.* 3. ubi hæc habet: *Non est putandum*, *quòd Diabolus Serpentem*, *per quem tentaret*, *elegerit*; *sed*, *cùm decipere cuperet*, *non potuit*, *nisi per quod animal posse a Deo permissus est*. *Nocendi enim cupiditas inest cuique a se*, *sed potestas a solo Deo est*. Huic ultimæ sententiæ tamquam probabiliori subscribit Cardinalis Bellarminus *de Amissione Gratiæ*, *& Statu Peccati lib.* 3. *cap.* 3. At, quomodocumque res se habuerit, Dæmonis locutio per Serpentem fuit aliquid excedens vires, & facultatem naturæ corporeæ, & sensibilis; sed, deficientibus circumstantiis Utilitatis, & Finis, ea locutio verum Miraculum dici non potest.

12 Uno verbo, nec Angelus bonus, nec Angelus malus suâ naturali virtute possunt Miracula facere, quæ excedant vires, & facultatem cujuscumque naturæ creatæ. Angelus bonus naturalem, & integram habet facultatem plura faciendi, quæ excedant vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ, & cùm obsequens Deo eâ utatur, si id, quod efficit supra vires, & facultatem naturæ corporeæ, & visibilis, est arduum, insolitum, & ab unoquoque admirandum, hoc utique classi Miraculorum minorum, sed quæ vera sunt Miracula, erit adscribendum, & potissimùm, cùm Efficacia, Duratio, Utilitas, Modus, & Finis in eo numquam desint; hujusque effectio Miraculi, uti quoque supra dictum est, erit in Deum referenda tamquam in causam efficientem principalem Miraculorum, qui Angelo sibi obsequenti imperavit, ut suâ naturali facultate vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ excedente uteretur. Angelus malus suâ naturali virtute plura facere posset, quæ excederent vires naturæ visibilis, & corporeæ ad instar Angeli boni. At, cùm Deus ei interdixerit in pœnam peccati, & ne ob suam malitiam totum Mundum perderet, prædictâ uti facultate, necesse est, interdictum relaxari, ut eâ uti valeat: cùm autem, relaxato interdicto, & effectis a Dæmone nonnullis excedentibus vires naturæ visibilis, & corporeæ, semper in eis deficiant veri Miraculi characteres modò recensiti, & infra latiùs referendi, hinc est, quòd effecta numquam vera Miracula dici poterunt, & etiam locus erit præsumptioni, quòd facta fuerint per modum artis, quæ obstat Miraculo. Miracula enim sunt testimonium Divinæ Virtutis, & Veritatis, & Divinam Bonitatem non decet ea Dæmoni committere, juxtà doctri-

nam

nam Divi Thomæ *in Quæstionibus disputatis quæst. 6. de Miraculis art. 5.* ubi, propositâ quæstione = *Utrùm etiam Dæmones operentur ad Miracula facienda* = respondet, id fieri non posse, *quia, cùm operatio miraculosa sit quoddam Divinum testimonium indicativum Divinæ Virtutis, & Veritatis, si Dæmonibus, quorum est tota voluntas ad malum, aliqua potestas daretur faciendi Miracula, Deus falsitatis eorum testis existeret, quod Divinam Bonitatem non decet*; cùmque immediatè Sanctus Doctor nonnullas referat operationes a Dæmone factas, quæ Miraculo adscribi possent, tandem concludit: *Neutra tamen operatio est miraculosa, sed est per modum artis, ut supra diximus; & ideo simpliciter dicitur, quòd per Dæmones vera Miracula fieri non possunt.*

13 Quòd si dicatur, doctrinam mox relatam Divi Thomæ loqui de Miraculis, quæ excedunt vires, & facultatem totius naturæ creatæ; item, Utilitatem, Modum, Finem, & cæteras circumstantias, quæ verum a falso Miraculo secernunt, posse etiam concurrere in his, quæ a Dæmone suâ fiunt naturali virtute supra vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ, si Deus videlicet interdictum relaxet, eique mandet, ut prædicta efficiat; & demum, præter allata, tot alia exstare a Dæmone effecta supra vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ, ut impossibile quodammodo videatur ab unoquoque eorum veri Miraculi ideam avertere: respondemus, nos non invitos admittere, allegatum textum Divi Thomæ loqui de Miraculis, quæ excedunt vires totius naturæ; Deo authore, Dæmonique mandante, ut hæc, & alia efficiat supra vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ, posse in sic effectis adesse circumstantias, quæ verum a falso Miraculo secernunt; alia multa, præter allata, adesse a Dæmone facta supra vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ; sed, hisce minimè obstantibus, contendimus, verum Miraculum suâ naturali virtute a Dæmone fieri non posse, sive sermo sit de Miraculo excedente vires totius naturæ, sive de Miraculo excedente tantùm vires naturæ visibilis, & corporeæ.

14 Dictum est, nos non invitos admittere, doctrinam Divi Thomæ procedere in Miraculis, quæ excedunt vires totius naturæ creatæ, sed, hoc minimè obstante, non posse a Dæmone fieri suâ naturali virtute verum Miraculum excedens vires tantùm naturæ visibilis, & corporeæ: cùm enim Divus Thomas doceat, non posse a Dæmone fieri verum Miraculum excedens vires totius naturæ creatæ, ne Deus falsitatis Dæmonis testis sit, & hæc eadem ratio sibi quoque vindicet locum in vero Miraculo, licèt excedente tantùm vires naturæ visibilis, & corporeæ, suo marte sequitur, a Dæmone suâ virtute naturali verum hujusce generis Miraculum fieri non posse, etiamsi admittatur, doctrinam Divi Thomæ loqui de Miraculis alterius generis, ejus videlicet, quod excedit vires totius naturæ creatæ. Non possunt Angeli sistere Cælum, vel contrario motu celeriùs, tardiùsve ipsum movere, quàm secundùm inclinationem naturalem movetur, aut Stellam Cælo deducere; id enim postulat connexio, & ordo Universi semel a Deo institutus, quem nulla causa particularis immutare valet, juxtà doctrinam Divi Thomæ *de Potentia quæst. 6. art. 8. opusc. 10. art. 16. & opusc. 11. art. 5.* quam latè exornant Vi-

Victoria *relat.* 12. *de Arte Magica num.* 32. Estius *in lib.* 2. *Sent. dist.* 7. §. 16. *vers. Quintum :* possunt tamen suâ naturali virtute Angeli etiam mali ignem ex superiore aeris parte demittere, quo multa consumantur, possunt vehementes, & turbulentos ventos immittere, qui magna diruant ædificia, unde *Job* 1. legitur: *Ignis Dei cecidit e Cælo, & tactas oves, puerosque consumpsit &c. Repentè ventus vehemens irruit a regione deserti, & concussit quatuor angulos domus*, pluribusque prosequitur Castald. *de Potestate Angelica tom.* 1. *disput.* 1. *quæst. unic. art.* 5. *num.* 15. unde videmus, Ecclesiam in suis precibus Deum exorare, ne prædicta fiant a Dæmone fieri. Ignis ergo de Cælo demissio, quæ fiat Angeli nutu, aut virtute, Miraculum est, non quidem excedens facultatem totius naturæ creatæ, sed excedens facultatem tantùm naturæ visibilis, & corporeæ; cùmque ignis de Cælo demissio, orante Eliâ, facta sit, & voraverit holocaustum, & ligna, & lapides, nec ea facta sit frustrà clamantibus Prophetis Baal, in eo videlicet rerum eventu, in quo agebatur de veri Dei cultu, & in quo, si ad preces falsorum Prophetarum cecidisset, Deus falsitatis testis fuisset, utì habetur *lib.* 3. *Regum cap.* 18. ex his infertur, verum a Dæmone Miraculum fieri non posse, etiamsi sermo sit de Miraculo excedente tantùm vires naturæ visibilis, & corporeæ, & Divi Thomæ doctrinam loquentem de veris Miraculis excedentibus vires totius naturæ creatæ procedere etiam in veris Miraculis excedentibus tantùm vires naturæ visibilis, & corporeæ, quemadmodum, ponderato hoc exemplo, benè annotavit Pater Putignanus *part.* 1. *de redivivo Sanguine Sancti Januarii cap.* 3. *num.* 9.

15 Dictum est quoque, posse in effectis a Dæmone supra vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ, si facta sint, Deo mandante, adesse circumstantias, quæ verum a falso Miraculo secernant, sed, hoc minimè obstante, a Dæmone non posse fieri vera Miracula, quamvis excedentia tantùm vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ. Fieri enim potest, ut Deus in Miraculis exhibendis, & præsertim in punitione malorum, utatur Dæmonum ministerio, ut indicare videtur Sanctus Augustinus *in Expositione Psalm.* 77. ad illud = *Immissiones per Angelos malos* = & expressè docet Joannes Gerson *in Sermone quodam super Evangelium Dominicæ* 19. *post Pentecosten*; sed hinc non sequitur, Dæmonem suâ virtute naturali Miracula facere posse, etsi tantùm excedentia vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ, veluti benè animadvertit Estius *loc. cit.* §. 20. = *Per Dæmones facere potest Deus vera Miracula, velut, si per eos hominem aliquem insigniter sceleratum extraordinario modo punire velit ad ostendendum hominibus, quantopere ipsi peccata displiceant; & hoc modo facta intelligi possunt quædam punitiones impiorum, quas Scriptura commemorat: ubi tamen notandum, non hìc fore consequens, ipsos Dæmones facere Miracula &c. Unde, licèt concedatur, Deum per Dæmones interdum facere Miraculum, non tamen conceditur, ipsos Dæmones facere Miracula; quia nec ipsi Dæmones prædicant veritatem, quam cupiant Miraculo confirmari, nec ad declarandam eorum Sanctitatem, quæ nulla est, ulla Miracula vel ab ipsis fiunt, vel ab aliis: horum autem alterutrum requiri videtur ad hoc, ut quis secundùm modum loquendi Fidelibus usitatum dicatur facere Miraculum*. Pro hac responsione, seu

ſeu Eſtii doctrina facere poteſt illud, quod legitur *cit cap.* 1. *Libri* Job; cùm enim Dominus in Dæmonis poteſtate poſuiſſet univerſa, quæ Job habebat, exceptâ ejus perſonâ = *Ecce universa, quæ habet, in manu tua ſunt, tantùm in eum ne extendas manum tuam* = igniſque e Cęlo delapſus ejus oves, & pueros conſumpſiſſet, uti dictum eſt, ignis hic in Scriptura dicitur ignis Dei: *Ignis Dei cecidit de Cælo*: quo ipſo nomine appellatur etiam ignis ille, qui ad preces Eliç e Cęlo delapſus eſt, uti legitur *lib.* 3. *Regum cap.* 18. = *Cecidit autem ignis Domini.*

16 Dictum denique eſt, prçter allata, alia plura adeſse exempla effectorum a Dçmone ſupra vires, & facultatem naturç viſibilis, & corporeç, ſed, hiſce minimè refragantibus, ſemper ſubſiſtere, verum a Dçmone non poſse ſuâ naturali virtute fieri Miraculum, etſi tantùm excedens vires, & facultatem naturç viſibilis, & corporeç: de unoquoque quippe eorum verificantur, quç Eſtius *loc. cit.* §. 19. inſinuat, loquendo de falſis Miraculis: *Falſa Miracula aut ſolam habent admirationem, aut humanæ curioſitati ſerviunt, aut talia ſunt, quibus tantùm nocetur hominibus, aut, ſi prodeſſe videantur, hactenus tantùm id faciunt, quia eorum auctores Dæmones a nocumento deſiſtunt, vel pro qualicumque beneficio corporali, cujus tamen naturales cauſæ poſſent a ſagacioribus inveniri, graviſſimâ ſuperſtitione, & impietate animas obligant. Quæ omnia contrario modo reperiuntur in Miraculis veris, qualia ſunt, quæ a Chriſto, & Miniſtris ejus Prophetis, & Apoſtolis facta legimus.*

17 Hæc innuiſſe ſatis ſit pro eo, quod attinet ad malos Angelos, licèt ultro fateamur cum Sancto Auguſtino *lib.* 3. *de Trinitate cap.* 9. difficile admodum eſſe, quin & impoſſibile ſcire, quid Dæmones per naturam facere, & quid per Dei interdictum facere non poſſint: *Quid autem poſſint per naturam, nec poſſint per prohibitionem, & quid per ipſius naturæ ſuæ conditionem facere non ſinantur, homini explorare difficile eſt, immo verò impoſſibile, niſi per illud donum Dei, quod Apoſtolus commemorat dicens: Alii dijudicatio ſpirituum.* Nunc autem tranſeundo ad infideles, & hæreticos, nec enim ibi habendus eſt ſermo de Chriſtianis peccatoribus, ſed rectâ Fide imbutis, an ſcilicet dono, ſeu gratiâ Miraculorum aliquando præditi eſſe poſſint, cùm de hoc puncto actum ſit *lib.* 3. *cap.* 44. *num.* 8. Anaſtaſius Nicænus *quæſt.* 23. *in Sacram Scripturam* ad ea Chriſti Domini verba alibi relata dicentis, ſe non cognoſcere eos, qui dixerant, in nomine ſuo virtutes feciſſe, & prophetaſſe, ait, id eſſe intelligendum de peccatoribus orthodoxis ſigna facientibus, non autem de hæreticis, quorum ſigna ſunt Dæmonum illuſiones. Author *Tractatus de Canonizatione Sanctorum ad Cardinalem Mon: tis Regalis* 5. *part cap.* 5. ſtrenuè contendit, quòd omnia, quæ referuntur, Miracula ab hæreticis, & infidelibus patrata fuerunt mera Dæmonum ludibria, & apparentes præſtigiæ; quod ipſum latè proſequuntur Malvenda *de Antichriſto lib.* 7. *cap.* 15. & Theophilus Raynaudus *in Theologia naturali, Operum tom.* 5. *diſput.* 4. *quæſt.* 4. *art.* 6. Res theologicè pertractatur a Cardinali de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom.* 4. *diſput.* 20. *art.* 18. *de Miraculis*, ubi multa affert ad ſuadendum, infideles, & hæreticos non habere gratiam Miraculorum, nec ullum eorum juxtà ordinariam Dei Legem Miraculum aliquod facere, tum quia gratia Mira-

raculorum, ficut & aliæ gratìs datę, ferè femper conferuntur membris Chrifti, tum quia ad facienda Miracula neceffaria eft Fides fupernaturalis, qua ipfi carent. Eftius *loc. cit.* §. 19. admittit, Deum uti poffe Paganis, Hæreticis, & Schifmaticis tamquam inftrumentis in patratione Miraculorum, ut per ea aliqua veritas ad Fidem, aut mores pertinens approbetur: *Non folùm a malis, verùm etiam ab Hæreticis, & Schifmaticis, immo & a Paganis fieri poffunt vera Miracula, Deo per ea veritatem aliquam ad Fidem, aut mores pertinentem approbante.* Huc referri poffunt, quę a nobis 3. *lib.* dicta funt de oraculis Sibyllarum Chriftum venturum annuntiantibus. Huc referri poffunt, quę leguntur Marci *cap.* 9. = *Refpondit illi* (hoc eft, Joannes dixit Chrifto) *Magifter, vidimus quemdam in nomine tuo ejicientem Dæmonia, qui non fequitur nos, & probibuimus eum. Jefus autem ait: Nolite probibere eum; nemo eft enim, qui faciat virtutem in nomine meo, & poffit citò malè loqui de me* = quod ipfum habetur Lucę *cap.* 9. = *Refpondens autem Joannes dixit: Præceptor, vidimus quemdam in nomine tuo ejicientem Dæmonia, & probibuimus eum, quia non fequitur nobifcum; & ait ad illum Jefus: Nolite probibere; qui enim non eft adversùs vos, pro vobis eft*: ubi Gloffa ordinaria docet, tunc Dominum voluiffe, quòd alii etiam non Difcipuli Miracula facerent, ut nomen Jefu exaltaretur. Caftald. *de Poteftate Angelica tom.* 1. *difput.* 2. *quæftiunc.* 1. *pag.* 165. ait = *Poffibile eft, Deum fupernaturaliter concurrere ad Miracula patrata ab Hæretico, vel Idololatra ad juftam defenfionem, vel ad comprobandam veritatem Catholicam.* At, ftrictè procedendo, dicimus, Infideles, Hęreticos, Schifmaticos non poffe a Deo affumi tamquam inftrumenta pro patrandis Miraculis, five loquamur de Miraculis excedentibus vires, & facultatem totius naturę creatę, five excedentibus vim, & facultatem tantùm naturę vifibilis, & corporeę, ad confirmandum errorem, vel peccatum. Communis hęc eft Theologorum opinio, duce Divo Thomâ *Quolibet.* 2. *quæft.* 4. *art.* 6. *Ad quartum*. En ejus verba: *Ad quartum dicendum, quòd Miracula vifibilia fiunt virtute Divinâ ad confirmationem virtutis Fidei; unde dicitur Marci ultimo de Apoftolis, quòd prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & fermonem confirmante fequentibus fignis. Non autem fiunt Miracula femper ad demonftrandum gratiam ejus, per quem Miracula fiunt; & ideo poteft contingere, quòd aliquis gratiam gratum facientem non habens Miracula faciat. Sed hoc contingere non poteft, quòd aliquis falfam doctrinam annuntians vera Miracula faciat, quæ, nifi virtute Divinâ, fieri non poffunt. Sic enim Deus effet falfitatis teftis, quod eft impoffibile.* Refumi poffunt, quę a nobis 3. *lib.* dicta funt, dum agebatur de gratia gratìs data Miraculorum, & faciunt ea, quę *in Capite fequenti* dicentur; unde meritò Cardinalis Baronius *ad annum Chrifti* 34. *num.* 214. inquit: *Numquam ad falfæ doctrinæ atteftationem ab Hæreticis aliquod factum Miraculum reperitur, quod verè Miraculum dici poffit*; quod repetit *ad annum Chrifti* 765. *num.* 1. fequentibus verbis: *Quid enim aliud vera Miracula, quàm vox Dei cælitus clamans, & comprobans ex eis Fidem, cùm ejufmodi gratia negata fit femper Hæreticis, ut vera Miracula poffent edere?*

18 Oppones, quòd Navim, quæ Simulacrum Matris Phrygię vehebatur, hominum, bovumque conatibus immo-

mobilem redditam una Muliercula, zonâ alligatâ, ad suæ pudicitiæ testimonium movit, & traxit. Historia est apud Livium *lib.* 39. apud Herodianum *lib.* 1. apud Plinium *Lib. de Viris illustribus cap.* 46. apud Fenestellam *cap.* 12. *de Sacerd.* apud Ciceronem *in Oratione de Haruspicum responsis*, quòd Tuccia Virgo Vestalis, de cujus corruptione quæstio vertebatur, aquâ impleto cribro de Tiberi, neque perfluente, abstulit controversiam: *Vesta*, inquit, *si sacris tuis castas semper admovi manus, effice, ut hoc cribro hauriam e Tiberi aquam, & in Ædem tuam perferam. Audaciter, & temerè jactis votis Sacerdotis ipsa rerum natura cessit* = uti legitur apud Valerium *lib.* 8. *cap.* 1. apud Plinium *lib.* 8. *cap.* 2. apud Dionysium Halicarnasseum *lib.* 2. & tum Tertullianus *in Apologetico cap.* 22. tum Minutius *in Octavio* meminerunt aquę cribro gestatę, & Navis cingulo promotę. Sanctus Thomas *de Potentia, seu de Miraculis quæst.* 6. *art.* 5. opposito sibi Tucciæ exemplo = *Legitur in Historiis, quòd quædam Virgo Vestalis in signum pudicitiæ conservatæ aquam in vase perforato de Tiberi portavit, nec tamen aqua effusa est; quod fieri non potuit, nisi per hoc, quòd retinebatur aqua, ne flueret, aliquâ non naturali virtute: quod potest esse Miraculum in Jordanis divisione, & ejus statione* = respondet, id per bonos Angelos a Deo fieri potuisse in castitatis commendationem, & etiam dici posse, quòd contigerit Dæmonum virtute: *Ad quintum dicendum, quòd non est remotum, quin sit in commendatione castitatis, quòd Deus verus per suos Angelos bonos hujusmodi Miraculum per retentionem aquæ fecisset, quia, siqua bona in Gentilibus fuerunt, a Deo fuerunt. Si autem per Dæmones factum est, nec hoc repugnat prædictis; nam quiescere, & moveri localiter ab eodem principio secundùm genus sunt, quia, per quam naturam aliquid movetur ad locum, quiescit in loco. Unde, sicut Dæmones possunt movere corpora localiter, ita possunt & a motu retinere; nec tamen est Miraculum, sicut quando fit divinitus, quia hoc secundùm naturalem virtutem Dæmonis contingit ad hujusmodi effectum determinatum*; & sequitur Coquæus *in Notis ad cit. cap.* 16. *lib.* 10. *Sancti Augustini de Civitate Dei* his verbis: *Volunt aliqui, id factum esse a bono Angelo ad virginitatem probandam, & in illius commendationem. Sed a Dæmonibus absque ulla difficultate fieri potuit, quia, ut est in eorum potestate corpora secundùm locum movere, ita etiam in eorum potestate est efficere, ne a locis, in quibus sunt, moveantur.*

19 Quamcumque autem ex his sententiis sequamur, numquam valida oppositio insurgere poterit adversùs ea, quæ a nobis dicta sunt, posse videlicet Paganos a Deo assumi tamquam instrumenta in patratione Miraculorum, ut per ea aliqua veritas ad Fidem, aut mores pertinens approbetur; non posse eosdem a Deo assumi tamquam instrumenta in patratione Miraculorum pro confirmando errore, vel peccato; nec esse vera Miracula, quæ a Dæmone propriâ fiunt virtute, etiamsi excedant vires, & facultatem naturæ visibilis, & corporeæ. Patet id, si primam sententiam sequamur, a bono Angelo videlicet factum fuisse, quòd Navis ab una muliere commoveretur, aut quòd aqua e cribro non deflueret, in commendationem videlicet castitatis. Patet hoc ipsum, si secundam sententiam sequamur, ea scilicet facta fuisse virtute Dæmonum naturali: licèt enim excesserint vires naturæ visibilis, & cor-

poreæ, & quodammodo dici Miracula potuerint, ut innuit Divus Thomas *loc. cit.* vera tamen Miracula non fuerunt, deficientibus circumstantiis, quæ verum a falso Miraculo secernunt, & signanter *Fine*, veluti annotavit Sanctus Augustinus *cit. cap.* 16. *lib.* 10. *de Civitate Dei*, ubi post exposita citata exempla inquit: *Quæcumque verò etsi nonnullis piorum factis videantur opere coæquari, finis ipse, quo discernuntur, incomparabiliter hæc nostra ostendit excellere*; & in universum facit doctrina Medinæ *de recta in Deum Fide pag.* 53. ubi, quæcumque prodigia apud Gentiles contigerunt, inquit ad Deum uti eorum authorem referenda. En ejus verba: *Sed ubi humano imperio, & invocatione in ejus superstitionem, quæ tunc a Gentibus colebatur, comprobationem facta esse legisti? Fierent illa, si ita credere libet: at qua virtute? An voto, & humano imperio? Nequaquam; sed in virtute Religionis, quam utcumque Divinam Providentiam conservare decebat commendationem, quo nimirum mortales in Numinis timore contenti paulatim veræ Religioni assuescerent, & ne, quod est summum malum, procaciter dicerent = Non est Deus = unde corrupti, & abominabiles fierent. Minùs enim a salute abest, qui a vero Deo falsorum Deorum superstitione recedit, quàm qui Numinis penitùs exuit notitiam, & quem nulla saltèm superstitio coercet. Sunt & alia inter ea, quæ recensuimus prodigia, quæ ad quorumdam ostendendam innocentiam Divinitas veraedidit, quale illud de Claudia Romana, quòd cingulo Navim arenâ Tiberis hærentem attraxit, aut illud, quod de altera Vestali Virgine, quæ aquam in signum item pudicitiæ ab eodem flumine cribro hausisse refertur. Interest enim Divinæ Providentiæ, potissimè apud eos, qui potiùs ignorantiâ, quàm malitiâ a vera Religione recedebant, quales erant hæ Fœminæ, innocentiam fovere. Non itaque in illius, quæ tunc apud Gentes vigebat, superstitionis attestationem hæc prodigia fiebant, sed tantùm in Divinitatis, & Providentiæ testimonium, nimirum, ut scirent Gentes, esse Deum, cui essent curę mortalium actiones, quique sanctos mores, & justitiam probaret, contra verò pro delictis supplicia rependeret. Hoc enim etiam apud Gentes ostendere, studuisse Deum, Sibyllarum vaticinia, quæ in medio profanarum Nationum edidit, apertissimè demonstrant &c. Sicut itaque per falsæ Religionis cultores Deus plerumque futura prænuntiabat Mysteria, ita per falsam Religionem vera nonnumquam proferebat Miracula, non in ejus quidem attestationem, sed quo mortales in Religionis officio contineret, & Divinitatis quamdam notitiam paulatim infunderet.*

20 Urgebis, alia plura, & ferè innumera per Ethnicos, Gentiles, & Hęreticos edita fuisse Miracula, quibus difficile admodum est recensitas aptare responsiones: Philostratus enim Vitam, & res gestas Apollonii Thianei octo libris celebravit, & tot, ac tanta ab illo edita Miracula memoravit, ut Hierocles Ægypti Præfectus occasionem assumpserit comparationem instituendi inter Christum, & Apollonium: Tacitus, & Svetonius narrant, ab Imperatore Vespasiano quemdam oculis, & manu captum fuisse illico sanitati restitutum: & de Hęreticis antiquorum, & etiam nostrorum temporum miraculosa gesta narrantur, & scriptis mandata sunt. Verùm, Philostrati Libros mendaciis, & fabulis scatere a capite ad calcem, latè demonstrant Eusebius Cæsariensis *in Libro adversùs Hieroclem*, Photius *in sua Bibliotheca Cod.* 44. Scaliger *in Eusebianis num.* 278. Cardinalis Baronius *tom.*

tom. 1. *Annalium ad annum Christi* 78. Daniel Huetius Episcopus Abrincensis *in Demonstratione Evangelica proposit.* 9. *pag.* 163. & *sequentibus*; quorum validas rationes, & invicta fundamenta collecta legi possunt apud Gravesson *de Mysteriis*, & *annis Christi dissert.* 14. *pag.* 280. In eo, quod attinet ad Vespasianum, verba Taciti *lib.* 4. *Histor.* sunt hæc: *Ex plebe Alexandrina quidam oculorum tabe notus genua ejus advolvitur remedium cæcitatis exposcens gemitu, monitu Serapidis Dei, quem dedita superstitionibus gens ante alios colit, precabaturque Principem, ut genas, & oculorum orbes dignaretur respergere oris excremento. Alius manu æger, eodem Deo authore, ut pede, ac vestigio Cæsaris calcaretur, orabat. Vespasianus primò irridere, aspernari, atque, illis instantibus, modò famam vanitatis metuere, modò obsecratione ipsorum, & vocibus adulantium in spem induci, postremò æstimari a Medicis jubet, an talis cæcitas, ac debilitas ope humanâ superabiles forent. Medici variè disserere. Huic non exesam vim luminis, & redituram, si pellerentur obstantia: illi elapsos in pravum artus, si salubris vis adhibeatur, posse integrari. Id fortasse cordi Deis, & Divino ministerio Principem electum. Denique patrati remedii gloriam penès Cæsarem, irriti ludibrium penès miseros fore. Igitur Vespasianus cuncta fortunæ suæ patere ratus, nec quidquam ultra incredibile, læto ipse vultu, erectâ, quæ astabat, multitudine, jussa exequitur. Statim conversa ad usum manus, ac cæco reluxit dies. Utrumque, qui interfuere, nunc quoque memorant, postquam nullum mendacio pretium.* Concordat Suetonius *in Vita Vespasiani* = *E plebe quidam luminibus orbatus, item alius debili crure sedentem pro Tribunali pariter adierunt, orantes opem valetudinis demonstratam a Serapide per quietem, restituturum oculos, si inspuisset, confirmaturum crus, si dignaretur calce contingere. Cùm vix fides esset, rem ullo modo successuram, ideoque, ne experiri quidem, auderet, extremò, hortantibus amicis, palàm pro concione utrumque tentavit, nec eventus defecit.* Daniel autem Huetius *in sua Demonstratione Evangelica proposit.* 9. *num.* 6. invictis probat argumentis, memoratas sanationes a subdolis Ægyptiorum artibus, inter quos res acta est, fuisse profectas. Cùm etenim Joseph *in sua Historia* Sacra quædam Oracula, quæ in Judæorum Messiam conveniebant, Vespasiano accommodasset, Ægyptii, ne in adulatione quidquam Judæis concederent, cùm audissent, Jesum sputo oculis illito cæcum sanasse, & claudos, ac debiles morbo liberasse, duos subornarunt, ut alter manu, alter oculis se captos simularent. Alia plura collecta legi possunt apud Cardinalem Baronium *ad annum Christi* 71. *num* 6. de afferti hujus Miraculi falsitate, & apud eumdem *ad annum Christi* 139. *num.* 2. de falsitate quoque assertorum Miraculorum Hadriani Imperatoris, & Gentilium, & apud Cardinalem Bellarminum *lib.* 4. *de Notis Ecclesiæ cap.* 14. §. *Ad quartum respondeo*. Uno verbo, morbi fuerunt simulati, & sanationes, non inter Miracula, sed inter mendacia sunt recensendæ, uti quoque deducitur ex recitatis Taciti verbis: *Utrumque, qui interfuere, nunc quoque memorant, postquam nullum mendacio pretium.* Et in eo, quod spectat ad Hæreticos sive antiquorum, sive nostrorum temporum, solemne ferè semper Hæresiarchis fuit gloriari de potestate Miracula patrandi, ut novis suis erroribus fidem conciliarent, sed infelici prorsus eventu, uti latè ostendit Joseph

Bin-

Binghamus, licèt heterodoxus, *tom.* 7. *Origin. Antiquit. Eccles. cap.* 5. §. 7. Apud Staphylum *in absoluta Responsione contra Jacobum Smidelinum* exemplum exstat ejectionis Dæmonis frustrà a Luthero tentatæ. Apud Joannem Coclęum frustrà quoque ab eodem tentatæ restitutionis vitæ mortuo. Bolsecus similia narrat de Calvino, & Alanus Copus *lib.* 6. *de Dialogis* de quodam prædicti Calvini Ministro: quorum omnium narrationes, utpote veritati innixas, ab Hæreticorum fraudibus, & mendaciis strenuè vindicat Eminentissimus Dominus Cardinalis Gotti *tom.* 1. *de vera Ecclesia Christi cap.* 2. §. 6. Calvinistę novum quoddam Sidus, cui non aliud simile a Mundi creatione ad natum usque Christum, quodque omnium oculis omnes tres annos objectum fuit, efferunt apud Mornęum tamquam prodigium a Deo editum in approbationem extraordinarię, quam jactant, suę vocationis. Verùm Hadrianus, & Petrus de Walenburg *in suis Tractatibus generalibus de Fidei controversiis tom.* 1. *in Tract.* 8. *de Missione Protestantium cap.* 49. benè ostendunt, nec Sidus illud fuisse Miraculosum, nec aliquam adfuisse probabilem rationem, aut minimum signum, quod prętensam Reformationem ita respiceret, ut, in illius approbationem editum fuisse, verisimiliter saltèm, credi posset. Addunt, tardiùs visum fuisse, quàm erat necessarium, cùm Lutherus suam apostasiam, quę novi Evangelii natalis erat, inceperit *anno* 1517. & Stella non apparuerit ante *annum* 1572. nimirum quinquaginta, & quinque annis post Lutheri ab Ecclesia discessum, cùm tamen necesse sit, signa pręfigurantia alicujus rei illam pręcedere.

21 Remanet, ut loquamur de Antichristo. Non est autem hìc animus plura de Antichristi characteribus, tempore adventus ejus, origine, nativitate, imperio, bellis, morte referre. Integrum de his rebus *Tractatum* Malvenda ex Dominicana Familia latè conscripsit. Calmet *Dissertationem* satìs de more eruditam, & jam supra citatam *de Antichristo* exaravit. Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ tom.* 2. *disput.* 54. *& pluribus ejus disputationis sectionibus*, quidquid ad Antichristum pertinet, prosecutus est: & multa de eo curiosa, & ingeniosa legi possunt *disc.* 8. *inter Discursus Theologicos de Judicio universali* bonæ memoriæ Philippi Medæ Episcopi Conversani nobis, dum viveret, singulari amicitiâ juncti. De mirabilibus ab Antichristo edendis dicitur *Matthæi* 24. ea talis momenti esse futura, *ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam Electi*. Tria Antichristi prodigia *in Apocalypsi* refert Sanctus Joannes; primum, quòd ignem faciet de Cælo descendere in terram; quod dabit spiritum imagini bestiæ, ut ea loquatur, oracula enim instituet, ut ad simplicium seductionem verba proferant; & imaginem bestiæ, gladio interfectæ, vitæ restituet. Sanctus Hippolytus *de Antichristo* addit, quòd leprâ infectos deterget, paralyticis gressum restituet, Dæmones fugabit, futura prænuntiabit, mortuos revocabit, montes transferet, per mare sicco pede gradietur, Soli, & Elementis omnibus imperabit: quæ tamen solis conjecturis innituntur. De gerendis ab Antichristo hæc habentur *in* 2. *Epist. ad Thessalonicenses cap.* 2. = *Et tunc revelabitur ille iniquus, quem Dominus Jesus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustratione adventus sui eum, cujus est adventus secundùm operationem Satanæ in omni virtu-*

tu-

tute, & signis, & prodigiis mendacibus. De horum Apostoli verborum intelligentia quæstio movetur, sed non resolvitur a Sancto Augustino *lib. 20. de Civitate Dei cap. 19.* qua videlicet ratione signa dicantur mendacia, an quia Antichristus illusurus sit tantummodo sensibus mortalium, nec verè ea facturus, sed tantùm apparenter, quæ facere videbitur, an etiam illa prodigia, & mira verè editurus sit, quæ mendacia dicuntur, eò quòd vera Miracula credentur, & facta Virtute Divinâ, quæ tamen non nisi virtute, & operatione Satanæ fient; dicit enim: *Propter quid horum ergo dicta sint prodigia, & signa mendacii, tunc potiùs apparebit*. Estius *in Commentariis ad cap. 2. Epist. 2. ad Thessalonicenses*, postquam præmisit, nullum verum Miraculum a quoquam fieri posse pro erroris confirmatione, docet, Apostolum prodigia Antichristi mendacia appellasse, non in genere rerum, sed in genere signorum, id est Miraculorum. Malvenda *in citato Tractatu de Antichristo lib. 7. cap. 19.* post plura concludit: *Dicimus, Antichristum tantâ magiâ, & potentiâ Dæmonum vel effecturum, vel ad efficiendum illi vires abundè haud defuturas, quoscumque veros, & reales admirandos effectus, qui vel Dæmonum, vel Hominum, vel naturalium agentium vi re ipsâ effici possunt in natura rerum. Quæcumque verò naturæ totum ordinem superant, re verâ patrare nequibit. Quòd si videbitur operari, erunt haud dubiè meræ præstigiæ, & sensuum ludificationes, non veri, & subsistentes effectus*. Suarez *in cit. disput. 54. sect. 4.* ait, quòd, si Antichristus videbitur mortuum suscitare, aut hic non erit priùs verè mortuus, aut postea non vivet: quòd si interdum veræ erunt res, quæ apparebunt, non erunt tales, quæ miraculoso modo fiant, sed per applicationem occultam causarum naturalium. Eodem modo loquitur Cardinalis Gotti *in sua Theologia tom. 16. quæst. 1. de Antichristo dub. 4. §. 3. num. 11.* Theophilus Raynaudus *Operum tom. 5. in sua Theologia naturali dist. 4. quæst. 4 art. 6. num. 334.* inquit, Antichristi prodigia tam mira in speciem, ut videantur inductura in errorem, si fieri potest, etiam Electos, indigna fore nomine Miraculi, nec esse futura, nisi seductionem iniquitatis, & mendacia prodigia. Calmet *in citata Dissertatione de Antichristo art. 6. §. An prodigia* in eo est sensu, quòd, quia ab improbis etiam vera signa edi possunt, edi etiam possint ab Antichristo multa vera Miracula, quæ tamen, nequissimo sibi fine proposito, perditissimus ille præstabit. At egregiè de more Sanctus Thomas *quæst. 6. de Potentia art. 5.* inquit: *Dicendum, quòd tempore Antichristi Diaboli potestas solvenda dicitur, in quantùm ei multa facere permittentur, quæ modò non permittuntur. Unde & operabitur multa ad eorum seductionem, qui hoc meruerunt non acquiescendo veritati. Operabitur autem quædam prestigiosè, in quibus nec erit verus effectus, nec Miracula. Operabitur etiam quædam per veram corporum immutationem, in quibus si erunt veri effectus, non tamen vera Miracula, quia erunt per causas naturales operata. Quæ etiam mendacia dicuntur quantùm ad intentionem facientis, qui per hujusmodi mirabilia opera inducet homines ad credendum mendaciis*. Suarez *cit. disput. 54. sect. 4.* quærit, an sit contra suavem gubernationem Divinæ Providentiæ, ut fieri permittat tam stupenda signa, licèt mendacia, in confirmationem falsitatis; videtur enim, quòd hoc sit permittere, tentari homi-

mines ultra id, quod possunt, & hinc videtur posse labefactari fides Divinorum Miraculorum, cùm semper formidari possit, an falsa sint: idemque respondet, id non esse contra ordinem Divinæ Providentiæ, tum quia hæc permissio erit effectus Divinæ Justitiæ in vindictam incredulitatis Judæorum, & aliorum peccatorum, tum quia erit effectus Divinę Misericordię, ut Sanctorum Fides, & constantia magis eluceat, & demum quia, Divinâ Gratiâ adjuvante, tentatio non erit supra vires humanas.

CAPUT QUARTUM.

De Causa finali Miraculorum, & de differentiis inter vera, & falsa Miracula.

1 Ctum est in superioribus de causa efficiente Miraculorum, nunc aliqua dicenda sunt de eorum causa finali, quam ex Sacra Scriptura desumemus. Finis generalis primarius Miraculorum est gloria Dei, cùm hic sit finis omnium operum ipsius: unde *Proverb.* 16. legitur: *Universa propter semetipsum operatus est Dominus*; & *Joannis* 11. Christus loquens de Lazaro infirmo a se resuscitando inquit: *Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei per eam*; & Marthæ subdenti = *Domine, jam fœtet quatriduanus in monumento* = Salvator respondit: *Nonne dixi tibi, quoniam, si credideris, videbis gloriam Dei?* Inter fines Miraculorum secundarios qui tamen ad primarium finem ordinantur, recensentur tum confirmatio pro ostendenda veritate doctrinæ Fidei, & morum, tum attestatio veræ Sanctitatis alicujus. Cùm Deus Moysen misisset ad Populum, & ad Pharaonem in Ægypto, Moyses ait = *Non credent mihi, nec audient vocem meam* = utì habetur *Exodi cap.* 4. & Deus ostendit ei omnia signa, seu Miracula, quæ facturus erat coràm Populo, & Pharaone; & 3. *Regum* 18. in illa concertatione Eliæ cum Sacerdotibus Baal, de qua supra, & in qua de vero Deo contendebatur, inito pacto, ut, qui ex duobus Diis ignem e Cælo emitteret, & Sacrificium consumeret, ille pro vero Deo haberetur, postquam Sacerdotes Baal Deum suum sæpius, sed frustrà invocaverant, invocante Eliâ Deum Abraham, Isaac &c. *cecidit ignis Domini, & voravit holocaustum, & ligna, & lapides, pulverem quoque, & aquam, qua erat in aquæductu lambens, Quod cùm vidisset omnis Populus, cecidit in faciem suam, & ait: Dominus ipse est Deus, Dominus ipse est Deus*; & *in Evangelio* Joannis post Miraculum conversionis aquæ in vinum dicitur: *Hoc fecit initium signorum Jesus: & manifestavit gloriam suam, & crediderunt in eum Discipuli ejus*; & ali-

alibi: *Sequebatur eum multitudo magna, quia videbat signa, quæ faciebat super his, qui infirmabantur*; & *in Evangelio* Matthæi, cùm Salvator mitteret Apostolos ad prædicandum, inquit: *Euntes prædicate dicentes, quia appropinquavit Regnum Dei*; addiditque: *Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, Dæmones ejicite*. Hæc pertinent ad ostensionem veritatis doctrinæ Fidei, & morum per Miracula: nunc autem transeundo ad attestationem bonitatis, & Sanctitatis alicujus per Miracula, licèt Miraculorum Gratia, utpote gratìs data, peccatoribus, dum vivunt, a Deo etiam aliquando indulgeri possit, & aliquando fuerit concessa, juxtà ea, quæ in superioribus dicta sunt, certum tamen est, quòd ea in commendationem bonitatis, & Sanctitatis alicujus a Deo sæpissime, & continuò data est, & datur, ut alibi quoque a nobis insinuatum est. *In lib. 4. Regum*, cùm Ochozias Eliam persequeretur, ex quo eum correxerat, & quinquaginta Milites ad eum capiendum misisset, qui ad montem fugerat, ignis de Cælo descendit, Militesque voravit; & *in Libro Numeror. cap. 12.* cùm Aaron, & Maria Soror contra Moysen locuti essent = *Num per solum Moysen locutus est Dominus, nonne & nobis similiter est locutus?* = indignatus Deus præcepit Moysi, ut cum Aaron, & Maria iret ad Tabernaculum, descendensque Dominus in nube stetit in medio Tabernaculi, & inter alia dixit: *Servus meus Moyses in domo mea fidelissimus est; ore enim ad os loquor ei, & palàm, & non per ænigmata Dominum videt. Quare ergo non timuistis detrahere Servo meo Moysi? Et iratus contra eos abiit &c. Et ecce Maria apparuit candens leprâ quasi nix*. Utque exemplis, quæ Dei Servos respiciunt, & Sanctos, dum viverent, alia addantur edita ad eorum Sanctitatem post obitum patefaciendam, *eodem lib. 4. Regum cap. 13.* hæc habentur: *Mortuus est Eliseus, & quidam sepelientes hominem projecerunt cadaver in Sepulchro Elisei. Quod cùm tetigisset ad ossa Elisei, revixit homo, & stetit super pedes suos*; & *Ecclesiast. cap. 48.* subditur: *In Eliseo completus est spiritus ejus* (Eliæ videlicet) *in diebus suis non pertimuit Principem, & potentiâ nemo vicit illum, nec superavit illum verbum aliquod, & mortuum prophetavit corpus ejus, in vita sua fecit monstra, & post mortem mirabilia operatus est*. Inter fines Miraculorum secundarios memorari quoque merentur beneficia corpori, vel animæ præstita, necnon ultio Divina: Beneficia verò quædam communia sunt toti generi hominum, ut Incarnatio, Resurrectio Filii, Nativitas de Virgine; quædam communia sunt alicui Populo, & Genti, ut Israelitis exsiccatio maris rubri, manna de Cælo, aqua de petra; quædam alicui Familiæ, ut liberatio Noe cum suis a diluvio, Lot de Sodomis, Abrahæ de Ægypto; alia Personæ, ut conversio Pauli, suscitatio Tabitæ: & similia sunt, quæ Divinam ultionem respiciunt, cùm ultio aliquando fuerit in Gentem aliquam, ut ignis, & sulphur de Cælo super quinque Civitates; aliquando in Civitatem unam, ut, cùm corruerunt muri Jericho; aliquando in Familiam unam, ut, cùm Core, Dathan, & Abiron absorpti fuerunt a terra; aliquando in quosdam particulares Homines, ut, cùm Ananiam, & Saphiram Petrus morti tradidit, & Paulus Elymam Magum cæcavit, & Corinthium incestuosum Diabolo tradidit ad salutem animæ.

2 Dum *in tertio hujus Operis Libro* age-

agebatur de Gratiis gratis datis, & sie de Gratia Miraculorum, innuimus *cap.* 44. *num.* 11. inter Theologos, quos vocant Scholasticos, disputari, an in alia Providentia Deus posset concursum suum Miraculo impertiri, quod petitur pro confirmatione alicujus falsæ doctrinæ, aut falsæ Sanctitatis, ibique diximus, nobis satis esse, quòd in ea, in qua versamur, Providentia nec de Potentia, quam dicunt Ordinariam, fieri possent vera Miracula pro confirmatione falsæ doctrinæ, aut falsæ Sanctitatis. Præter ibi allegatos videri possunt Durand. *quæst.* 1. *Prologi*, Albertinus *tom.* 1. *quæst.* 3. *Theolog. coroll.* 3. *ex* 3. *princip. Philosoph. dub.* 2. Ripalda *de Ente Supernaturali disput.* 11. *sect.* 6. *num.* 33. Nos autem, non recedendo ab his, quæ alibi diximus, repetimus, nobis sufficere Deum in præsenti Providentia, & de Potentia Ordinaria Miraculum operari non posse petitum pro confirmatione falsæ doctrinę, aut falsę Sanctitatis.

3 Doctrina hæc est Divi Thomæ 2. 2. *quæst.* 178. *art.* 2. *in corpore*, ubi hæc habet: *Vera Miracula non possunt fieri, nisi virtute Divinâ; operatur enim ea Deus ad hominum utilitatem, & hoc dupliciter. Uno quidem modo ad veritatis prædicatæ confirmationem; alio modo ad demonstrationem Sanctitatis alicujus, quam Deus hominibus vult proponere in exemplum virtutis. Primo autem modo Miracula possunt fieri per quemcumque, qui veram Fidem prædicat, & nomen Christi invocat, quod etiam interdum per malos fit &c. Secundo autem modo non fiunt Miracula, nisi a Sanctis, ad quorum Sanctitatem enuntiandam Miracula fiunt vel in vita eorum, vel etiam post mortem sive per eos, sive per alios.* Confirmat hoc ipsum *in responsione ad tertium*, ubi sic loquitur: *Ad tertium dicendum, quòd Miracula semper sunt vera testimonia ejus, ad quod inducuntur. Unde a malis, qui falsam doctrinam enuntiant, numquam fiunt vera Miracula ad confirmationem suæ doctrinæ, quamvìs quandoque fieri possint ad commendationem nominis Christi, quod invocant, & in virtute Sacramentorum, quæ exhibent. Ab his autem, qui veram doctrinam enuntiant, fiunt quandoque vera Miracula ad confirmationem doctrinæ, non autem ad testificationem Sanctitatis*: quod ipsum docuerat *lect.* 2. *in* 2. *ad Thessalonicenses* = *Nullus contra Fidem facit vera Miracula, quia Deus non est testis falsitatis: unde aliquis prædicans falsam doctrinam non potest facere Miracula, licèt aliquis habens malam vitam posset*. Optimè Porrecta *in* 3. *part. quæst.* 43. *art.* 4. = *Quis enim idiota, vel protervus concipiat umquam, quòd Deus possit esse testis falsitatis, cùm natura etiam dictet contrarium?* Sequitur Viguer *loc. cit. tit. de Miraculi definitione, & essentia*, ubi sic loquitur: *Operatio Miraculorum, quæ attribuitur Gratiæ gratis datæ, fit solâ Virtute Divinâ ad hominum utilitatem dupliciter. Uno modo ad veritatis prædicatæ confirmationem. Ex quo sequitur, quòd ab his, qui falsam doctrinam annuntiant, numquam fiunt Miracula, quia Miracula sunt vera testimonia, & a solo Deo, qui non potest esse testis falsitatis, cùm sit Veritas per essentiam &c. Alio modo facit Deus Miracula ad ostensionem Sanctitatis alicujus, quem Deus vult proponere in exemplum Virtutis.* Cùm igitur verum Miraculum non possit fieri, nisi per virtutem Dei, patet, quòd Miraculum non potest fieri in protestationem falsitatis, & consequenter, quòd impossibile est, rem illam non esse veram, in cujus veritatis protestationem fit verum Miraculum, id

est,

est, ad quam demonstrandam esse veram, fit Miraculum verum. Et quamvis Sanctus Joannes Chrysostomus *Homil.* 5. *contra Judæos* dicat, falsis Doctoribus, etiamsi mortuos excitarent, non esse credendum, quoniam, inquit, Deus tentans te permisit, ut illi hoc possint, & urgeat illud Apostoli *ad Galatas* 1. dicentis = *Licèt Angelus de Cælo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus, anathema sit* = ambo nihilominus loquuntur sub conditione, quæ impossibilis est, qua positâ, negant deinde, vel Angelo, vel Miraculis esse credendum, cùm tali in casu nec Angelus esset in veritate confirmatus, nec Miraculum esset ex ordinatione Divina certum, & infallibile veritatis testimonium; & proinde, sepositis Miraculis, in eo rerum impossibili eventu Catholicæ veritatis confirmatio esset aliunde petenda, ex doctrina videlicet Prophetarum, & Apostolorum, & ex perpetua traditione Ecclesiæ, quam traditionem *ibi*, & *alibi* sæpe urget Apostolus, juxtà ea, quę plenè habentur apud Estium *in* 2. *lib. Sent. dist.* 7. §. 20. *Ad decimum*. Sanctus Pacianus Barcinonensis Episcopus Novatianos refellens insolescentes in Scripturarum intelligentia, & dicentes = *Novatianus hoc præcepit*, *Novatianus hoc docuit* = sic loquitur *Epist.* 3. *Bibliothecæ Patrum tom.* 3. = *At vel quando, Frater, quibusve temporibus? Statim post Domini Passionem? Post Decii Principatum, id est, post trecentos prope annos Dominicæ Passionis? Quid ergo? Tunc Prophetas secutus est, ut Cataphryges? An Philomenem aliquam, ut Apelles? An ipse tantum authoritatis accepit? linguis locutus est? prophetavit? suscitare mortuos potuit? Horum enim aliquid habere debuerat, ut Evangelium novi juris induceret. Etsi contra clamet Apostolus* = *Licèt nos, aut Angelus de Cælo evangelizaverit, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit* =. *Novatianus sic intellexit, inquies; sed Christus hoc docuit. Ergo a Christi usque Decii Principatum nullus intelligens?* His verbis Sanctus Pacianus docet, adhærendum esse illi Ecclesiæ, illi Scripturarum sensui, cui ab Evangelii exordiis traditio suffragabatur, &, qui novos se faciebant novæ doctrinæ Magistros, eam jubentur approbare Miraculis, vel Prophetiarum suarum certis eventibus; licèt id ne tum quidem illis fuisset concedendum, ut aliquid novarent, cùm vetuerit Apostolus, Angelo novum Evangelium obtrudenti fidem adhiberi, in hypothesi videlicet conditionis impossibilis, quòd Angelus scilicet alter evangelizaret, aut fierent nova Miracula in confirmationem falsæ doctrinæ: unde citatus Estius *ad cap.* 1. *Epistolæ ad Galatas* addit: *Quod autem ait* = *aut Angelus de Cælo* = *hypothesis est rei impossibilis. Nam fieri non potest, ut Angelus e Cælo veniens, atque a Deo missus evangelizet præter id, quod Paulus evangelizaverat, sive quia Angeli boni confirmati sunt in justitia, & veritate, sive quia Deus falsum nuntium mittere non potest*; & prosequitur Cornelius a Lapide *ad recitata Apostoli verba* = *Supple, si id fieri posset, nam, de facto hoc est impossibile; Angeli enim uti in Beatitudine, ita & in omni veritate confirmati sunt. Est hyperbole similis illi* 1. *Corinth.* 13. = *Si linguis Hominum loquar, & Angelorum*.

4 Mirificè profunt Divina eloquia tum veteris, tum novi Testamenti. Deus enim *Exodi* 4. facultatem dedit Moysi faciendi Miracula, ut per illa ostenderet, se ab eo missum: *Ut credant*,

dant, quòd apparuerit tibi Dominus. Discipulis Joannis Christum interrogantibus, an esset verus Messias = *Tu es, qui venturus es, an alium exspectamus?* = Christus non aliam suæ missionis attulit probationem, quàm Miracula: *Ite* (veluti legitur *Matthæi* 11.) *renuntiate Joanni, quæ audistis, & vidistis: Cæci vident &c.* Idem *Joannis* 10. ut Judæos induceret ad fidem præstandam suæ doctrinæ, cùm cæco a nativitate potestatem videndi fecisset, ait: *Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite* = & *Joannis* 15. = *Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent. Nunc autem & viderunt, & oderunt me, & Patrem meum*. Rursus *Marci* 16. Christus Dominus Miracula exhibuit utì signa veræ Fidei: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: in nomine meo Dæmonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent*; ibique Evangelista inquit, Deum Miraculis confirmasse veritatem rerum, quæ ab Apostolis prædicabantur: *Domino cooperante, & Sermonem confirmante sequentibus signis*: & Sanctus Paulus Miracula recenset inter signa sui Apostolatus 2. *ad Corinthios* = *Signa Apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia, in signis, & prodigiis, & virtutibus*.

5 Utuntur Theologi exemplo Principis, qui, si Sigillum suum traderet in aliqua circumstantia, in qua prævideret ejus abusum, particeps esset abusus; & hinc inferunt, quòd, quia Deus verax est, Miracula operari non potest in eo rerum statu, in quo usurpari possent vel pro astruenda falsa doctrina, vel falsa Viri Sanctitate, quod utique accideret, si ad ejus invocationem Miracula patraret, qui sibi carus non esset, & acceptus. Cardinalis Gotti *in sua Theologia tom.* 10. *dub.* 6. §. 6. *a num.* 29. sequens dubium proponit = *An præsciens Deus, si tali horâ, vel loco, puta juxtà Sepulchrum falsi Martyris, faciat Miraculum, homines prudenter credituros esse, tale Miraculum fieri in attestationem illius Viri, possit Deus illud facere* = & huic quæsito ita respondet: *Non potest Deus facere Miraculum, nam aliàs Deus fieret illo Miraculo testis falsitatis, & quodammodo ceu Sigillo obsignaret falsum, eo modo, quo Rex, si Sigillum suum traderet in circumstantia, in qua sciret, adhibendum fore ad obsignandum falsum Diploma*. Eodem Principis exemplo utitur Cardinalis de Lugo *de Fide disput.* 2. *sect.* 1. *num.* 24. & *sequentibus*; & ante prædictos benè scripserat Suarez *tom.* 1. *de Gratia prolegom.* 3. *cap.* 4. *num.* 12. = *Sæpe Miraculum fit ad confirmandam Sanctitatem operantis; & tunc non fiet ab homine peccatore, quia Deus non præbet testimonium falsitati: aliquando verò fit ad confirmationem Fidei, & doctrinæ; & tunc numquam quidem fiet in confirmationem falsæ doctrinæ: fieri tamen poterit ab homine peccatore, quia tunc non operatur ad ostensionem suæ justitiæ, sed ut Minister verbi ad confirmationem ejus*; & conferunt ea, quæ habentur apud duos Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, Baronium videlicet, & Bellarminum. Baronius *ad annum Christi* 34. *num.* 214. ita scribit: *Cùm nihil aliud fit Miraculum, quàm a Deo omnipotente patenter editum testimonium, secundùm quod & ipse Dominus aliquando ad eam confirmandam veritatem ait* = *Ut autem sciatis, quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, ait paralytico: Tibi dico, surge, tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam* = *vel cùm inculcat de testimonio Patris, quod*

& San-

& Sancti sæpissimè fecisse noscuntur ; certè penès quos veritas doctrinæ non est, quoniam Deus verax est, nec fallere, nec falli potest, nec per Miracula facta Divina attestatio umquam accedet : repugnat enim, & omnino contraria sunt inter se, ut veritas mendacio astipuletur, ac Deus consentiat falsitati ; subditque Cardinalis Bellarminus *de Notis Ecclesiæ lib. 4. cap. 14. tom. 2. suarum Controversiarum*. En ejus verba: *Vera Miracula non possunt fieri, nisi Dei virtute : dicitur enim Miraculum, quod superat vires omnium creaturarum ; & ideo omnibus creaturis est mirabile, & propterea etiam in Scripturis dicuntur testimonia Dei, ut supra vidimus. Quare, quod Miraculo confirmatur, Dei testimonio confirmatur : Deus autem non potest esse testis mendacii. Igitur, quod Miraculo confirmatur, verum sit, necesse est. Neque repugnat, quòd vera Miracula non semper fiunt ad confirmandam Fidem, sed interdum ad illustrandam Sanctorum vitam. Nam, cùm Miracula fiunt, ad gloriam alicujus Sancti demonstrandam, illa Miracula ostendunt, eum Hominem verè esse Sanctum. Cùm autem nemo sit verè Sanctus sine vera Fide, quia justus ex Fide vivit Hebr. 10. eadem Miracula ostendunt, & confirmant veram Fidem.*

6 Satis dictum est de causa finali Miraculorum: nunc operæ pretium est aliqua innuere de differentiis inter vera, & falsa Miracula. Canonistæ quatuor requirunt in Miraculis ; primum, quòd a Deo, non ex arte procedant ; secundum, quòd sint supra naturam, seu præter ordinem totius naturæ creatæ ; tertium, quòd non fiant ex vi verborum, uti fit Transubstantiatio in Sacramento Eucharistiæ, sed Hominis alicujus Sancti precibus, & intercessione ; quartum, quòd fiant ad Fidei Catholicæ corroborationem, vel ad denuntiandam alicujus Sanctitatem, quam Deus velit hominibus patefacere: Glossa *in Cap. unic. in verb. Sedis Apostolicæ, de Reliquiis, & Veneratione Sanctorum in sexto*, Hostiensis *in Summa tit. de Reliquiis, & Veneratione Sanctorum num. 3.* Fagnan. *in Cap. Venerabili num. 2. & sequentibus, de Testib.* Mascard. *de Probationib. concl. 262. num. 25. & sequentibus*, Chassan. *in Catalogo Gloriæ Mundi 3. part. considerat. 49. §. Secundò, ut dixi, cum Paragraphis sequentibus*, Frances *variarum Juris resolutionum cap. 25. num. 19. & sequentibus*, Molphes. *Consil. 46. num. 44. & sequentibus*, Zacchias *Quæst. Medico-legal. lib. 4. tit. 1. quæst. 3.* Malvet. *de Canonizatione Sanctorum dub. 3. num. 38. & sequentibus*, Contelor. *de Canonizatione Sanctorum cap. 17. num. 1. & sequentibus*, Matta *de Canonizatione Sanctorum part. 3. cap. 8. sub num. 12.* Pavin. *in Relatione super Canonizatione Sancti Bonaventuræ part. 2. art. 1. vers. Quantum verò ad propositum*, Auditores Rotæ *in Relatione Sancti Andreæ Corsini part. 2. num. 190. post primam Consultationem* Lezanæ, *& in Relatione Sanctæ Franciscæ Romanæ part. 3. art. 1. de Miraculis in genere §. Secundò præmittendum est.*

7 Quidquid autem sit, an exposita doctrina in omnibus admittenda sit, cùm Eucharistiæ Sacramentum sit Memoriale omnium Miraculorum, & quasi Compendium Vitæ, Passionis, & Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, juxtà illud *Psalmi 110.* = *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors, & miserator Dominus, escam dedit timentibus se* = & cùm debuerit Eucharistia esse res plena Miraculo, non autem simplex aliquod Symbolum, ne esset inferior, sed superior Mannæ Judæorum, quæ fuit Memoriale mira-

rabilium, quæ in Deserto Hebræis contigerunt, juxtà ea, quæ habentur apud Cardinalem Bellarminum *Controv. tom. 3. lib. 3. de Sacramento Eucharistiæ cap. 9 §. Adde*; rursus, quidquid sit, an ex his fatìs aptè colligi possit differentia inter vera, & falsa Miracula, ita ut vera sint ea, in quibus prædictæ adsunt qualitates, falsa verò, in quibus desunt: manus admovenda est ad Theologorum libros, ut tutum de veritate, & falsitate Miraculorum, seu de differentia inter vera, & falsa Miracula feratur judicium. Agunt ipsi de veritate Miraculorum a Christo Domino editorum, & ponderant primò ipsam speciem operum, quæ omnino omnem excedebant creatæ virtutis potestatem; unde Cæcus illuminatus dicebat Joannis *cap. 9.* = *A sæculo non est auditum, quia aperuit quis oculos Cæci nati. Nisi hic esset a Deo, non poterat facere quidquam*: ponderant secundò modum faciendi, cùm solo nutu Miracula operaretur; unde *Lucæ 6.* dicitur, quòd *virtus de illo exibat, & sanabat omnes*: ponderant tertiò doctrinam, qua Christus se Deum dicebat, & Virtutem Divinam Miraculis comprobabat, quod soli Christo singulare fuit; licèt enim Apostoli, & multi alii Sancti potestatem habuerint faciendi Miracula similia iis, quæ fecit Christus, & majora, juxtà illud *Joannis 14.* = *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet* = Apostoli tamen, aliique Sancti numquam Miracula fecerunt, ut probarent, se Divinâ Virtute pollere, sed potiùs, ut ostenderent, se esse Servos Christi, finè quo nihil boni agere poterant, & in cujus nomine Miracula patrabant ad gloriam Dei promovendam: quocirca, postquam Christus protulit laudata verba = *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet* = addidit = *Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam* = ut ostenderet, se unum esse cum Patre Deum, unam utriusque operationem, essentiam, & omnipotentiam; unde optimè Sanctus Augustinus *in Expositione Psalm. 130* inquit: *In Christo majora videntur Sancti fecisse, quàm ipse Dominus. Sed unde fieri potest, ut valeant plùs sarmenta, quàm radix? Quomodo, rogo, quasi majora videntur Apostoli fecisse, quàm Christus; ad vocem Domini mortui surrexerunt: At solâ perculsus Petri umbrâ transeuntis, qui jacebat mortuus, assurrexit. Majus hoc videtur, quàm illud. Sed Christus facere sinè Petro poterat, Petrus, nisi in Christo, non poterat; quia sinè me, ait, nihil potestis facere.*

8 Addunt evidentiam ipsam naturalem de veritate rerum, quæ agebantur, diuturnitatem effectuum, & perseverantiam, multitudinem, & frequentiam, finem talium operum, cùm nihil temporale, & humanum, nihilque pravum in illis intenderetur, sed potiùs rectitudo, & honestas morum, & veri Dei cognitio, & Dæmonis expugnatio. Legi potest Suarez *de Fide, Spe, & Caritate disput. 4. sect. 3. num. 9.* & eruditissimè prosequitur Huetius *in sua Demonstratione Evangelica proposit. 9.* Fusiùs hoc ipsum argumentum prosequitur Pater Graveson *in suo Tractatu de Sacra Scriptura part. 1. cap. 1. §. Verùm hæc Infidelium*, ubi, agendo de veritate Miraculorum Moysis, & Christi, considerat, Moysen, non clanculum, sed in propatulo edidisse Miracula, & testes appellasse ipsos Israelitas, qui ea propriis oculis inspexerant; & imperce-

pti-

ptibile esse, quòd ille sexcentis, & ampliùs Israelitarum millibus suadere potuerit, ipsos vidisse, quæ non viderant. Rursus, ipsos Judæos ultro confessos fuisse, Miracula a Christo patrata fuisse, quamvis per odium, & invidiam ea ad magicas artes referrent; ejus Miracula narrari ab Apostolis, & Evangelistis, quorum fidem, & sinceritatem commendant vitæ probitas, simplex oratio, mors constanter oppetita pro defensione doctrinæ Christi; & ejus Miraculorum veritatis denique indubitatam tesseram desumi posse ex ipsorum Judæorum facto, qui numquam reclamarunt ad propalandam fraudem, si quam esse putavissent, Evangelistarum, sed benè multi ex illis, qui fuerant testes oculati prodigiorum, Christianæ Religioni nomen dederunt, narrante Eusebio *lib.* 3. *Histor. Eccles. cap.* 31. universam Ecclesiam Hierosolymitanam tunc temporis ex solis Hebræis, qui ad Fidem Christianam conversi erant, fuisse conflatam usque ad tempora Hadriani Imperatoris, qui Judæos, & Christianos Hierosolymis depulit.

9 Sanctus Augustinus inter Miracula Magorum, & Sanctorum Hominum discrimen *in octoginta trium quæstionum Libro* in medium affert his verbis: *Cùm talia faciunt Magi, qualia nonnumquam Sancti faciunt, talia quidem visibiliter esse apparent, sed & diverso fine, & diverso jure fiunt: illi enim faciunt quærentes gloriam suam, isti quærentes gloriam Dei; & illi faciunt per quædam potestatibus concessa in ordine suo quasi privata commercia, vel beneficia isti autem publicà administratione jussu ejus, cui cuncta creatura subjecta est.* Sanctus Thomas 1. *part. quæst.* 110. *art.* 4. *Ad secundum* prædictam Sancti Augustini authoritatem explicat, sed clariùs *in* 2. *lib. Sent. dist.* 7. *quæst.* 3. *art.* 1. docet, Miracula Bonorum Hominum, & Magorum differre Efficaciâ, & Duratione, Utilitate, Modo, ac Fine; *Efficaciâ* quidem, & *Duratione*, cùm Miracula a Bonis Hominibus facta non, nisi virtute Divinâ, facta sint, cujusmodi est suscitatio mortui, & id genus alia virtutem naturæ activam excedentia, quæ Dæmones re verâ facere non possunt, nisi præstigiis quibusdam, quæ diù durare non possunt; *Utilitate*, cùm Bonorum Miracula non nisi utilitatem afferant, cujusmodi sunt admirabiles ægritudinum curationes, Magorum autem signa sint noxia, & vana; *Modo*, cùm Boni Miracula faciant nomen Dei piè, & reverenter invocantes, & Magi quibusdam utantur deliramentis; *Fine*, cùm Bonorum Miracula efficiantur ad Catholicæ Fidei ædificationem, & rectos mores propagandos, & Magorum signa afferre soleant manifestum Fidei, & honestati detrimentum, uti, doctrinam Divi Thomæ explicando, benè prosequitur Rocca *de Canonizatione Sanctorum cap.* 21.

10 Concordant, quæ fusè habentur apud Authorem *Tractatus de Canonizatione Sanctorum ad Cardinalem Montis Regalis* 5. *part. cap.* 9. dicit enim, Miracula vera a falsis differre primò efficaciâ, nam vera Miracula id efficiunt, quod demonstrant, ut illuminationem cæci, suscitationem mortui, falsorum verò Miraculorum patratores vel nihil omnino efficiunt, vel speciem quamdam inchoatam exhibent ejus facti, quod promittunt, verè tamen nihil efficiunt, & aliquando voluntate Divinâ ad retundendam audaciam contrarium efficiunt; secundò duratione, nam, quæ ficta sunt, diù durare non possunt, unde Joannes

nes Andreas *in Cap. Audivimus*, & ibi cæteri Canonistæ *de Reliquiis, & Veneratione Sanctorum* referunt, falsa Miracula non durare ultra dies quadraginta, licèt hoc non sit certum; tertiò, quia Miracula vera fiunt vel ob Dei gloriam, vel propter caritatem proximi, & falsa vel ob vanitatem, vel ob ruinam animarum; quartò, quia vera fiunt oratione, & falsa incantationibus, verbis, vel signis inusitatis; quintò, nam falsa vel vana sunt, ut motus, & locutio Statuarum, vel noxia, ut morbi immissi, dolores, Dæmonum vexationes, vera autem sunt utilia, cùm manifestatio spiritus detur ad utilitatem; sextò victoriâ, quocirca supra jam visum est, Magos Pharaonis scinifes facere non potuisse, & Simonem Magum per aerem volantem, orante Sancto Petro, confractum cecidisse. Justus Lipsius *in suo Tractatu de Diva Virgine Hallensi cap. 5.* ita eleganter ad rem subdit: *Triplex nota est, qua vera a vanis Miracula differunt, Magnitudo, Finis, & Fides. Magnitudo, quòd non exigua aliqua, aut levia sunt in opere, sed quæ opinionem, sensum, naturam omnem vincant, & quæ ipsa illa natura non nisi Domino suo possit indulgere. Legisti ne, a Moyse, Pharaone Rege arbitro, victos variè ejus Præstigiatores, aut Magos? Tale universè in veris, vanisque scito; vim illic veram, & Divinam eminere, ideoque & majestatem; hic fallax aliquid, lusorium, & illusorium, & in exploratione leve reperiendum &c. Jam discrimen alterum a Fine est. Ut demus, magna quædam a profanis, pravisque hominibus patrari, Finis dissidet. Illi in ludibrium, aut noxam faciunt, nostri in serium fructum, aut salutem. Præstigiatores, Calculatores, & id genus, quid, nisi vanâ specie objectâ, oculos, sensusque fallunt? & fallendo, delectatiunculâ aliquâ fortasse permulcent. Magi, Incantatores, Venefici nocendi palàm finem habent, & ad Dæmonum cultum adducendi, quorum ope, consilioque hæc patrant. Itaque non fallax & iste character, quòd vera Miracula ad verum, & unum Deum ducunt, falsa ad falsos, & multos. Tertium denique discrimen Fides, atque id dupliciter. Primum, quia vana multa ejusmodi famâ, aut scriptis prodita &c. sensu etiam altero vana, quia speciem sæpe, non rem habent, non certè perfectionem, aut diuturnitatem &c. Non sic in veris; absit, omnia Fidem habent, sive Libris Sacris tradita, qui non magis, quàm eorum Author (is Deus est) mentiuntur, sive bonis testibus, arbitrisque affirmata, denique fidi etiam, perfectique operis, nec retractantur ex facili, aut mutant.* Estius *in lib. 2. Sent. dist. 7. §. 19. vers. Tertium* ait, falsa Miracula aut solam habere admirationem, & humanæ curiositati servire, aut talia esse, quibus tantùm nocetur hominibus, aut, si prodesse videntur, hactenus tantùm id facere, quia Dæmones eorum authores a nocumento desistunt, vel, si afferant aliquod beneficium corporale, non deesse causas naturales, quæ a sagacioribus inveniri possunt, uti supra visum est. Calmet *in sua citata Dissertatione de veris, fictisque prodigiis* sic differentiam inter ea exponit, quòd videlicet verum prodigium illud sit, quòd juxtà insitam nobis ideam regulas consuetas naturæ transcendit, & quòd fictum illud est, quod naturæ leges in specie tantummodo superat. Addit, prodigia nonnulla adeò aperta esse, & explorata, ut imperitissimi quique de populo de illis judicare permittantur, puta, cùm Moyses elatâ virgâ mare pro arbitrio diffidit, & restituit, cùm Christus Lazarum defunctum

qua-

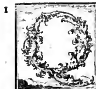
quatriduanum vivum ſtare juſſit: &, poſtquam ſtatuit, Deum fallere non poſſe, neque deceptores, & mendacia prodigiorum ſuorum authoritate confirmare, nec ſemel promiſſam Eccleſiæ ſuæ infallibilitatem negare, concludit, quòd inter varia, & oppoſita prodigia recurrendum eſt ad Eccleſiæ authoritatem; quod ipſum latè traditur ab Arauxo *Deciſ. Moral. tract.* 3. *quæſt.* 23. §. 5. *num.* 87. Paſchalis *in ſuis Cogitationibus art. de Miraculis* characteres veri Miraculi exponit, quorum primus eſt, quòd excedat vires omnes agentis naturalis notas, & ignotas; ſecundus, quòd ad Deum, & Jeſum Chriſtum dirigat; tertius, ne quid in veram doctrinam, pietatem, & Eccleſiam labis permittat: & characteres veri Miraculi, prout a falſo ſecernitur, deductos ex ſupra relatis circumſtantiis Efficaciæ, Durationis, Utilitatis, Modi, & Finis latè proſequuntur Bidermannus *in Agoniſtico lib.* 3. *cap.* 3. 4. *& ſequentibus*, & Emmanuel Sanz *in Scholiaſte armato contra Fidei inimicos, ſeu Tractatu Theologico de Fide part.* 1. *diſput.* 6. §. 1. & Practici ſubdunt, non eſſe de falſitate Miraculi dubitandum, ſi aliquâ vi edantur, vel per Dæmonis invocationem, vel per pactum cum eo factum, vel per modum aliquem ſuperſtitioſum, aut per abuſum Sacramentorum, vel Sacramentalium, veluti latè exponit Cardinalis de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom.* 4. *diſput.* 20. *de Miraculis art.* 19.

11 Hæc autem retuliſſe ſatis ſit. Nunc enim reliquum eſt, ut aliqua ſubdantur, quæ ad praxim pertinent: utque id recto ordine fiat, prænoſcere opus eſt, ex variis capitibus, & cauſis dubitationem oriri poſſe de Miraculorum falſitate. Primum dubitandi caput conſtitui poteſt in Teſtibus, qui Miraculum referunt, quibus fides præſtari nequeat, aut quia ſuſpicio ſit ſimulationis, fictionis, aut mendacii, ut in caſu expoſito a Natali Alexandro *in Hiſtoria Eccleſiaſtica Sæculi noni cap.* 3. *art.* 13. ubi narrat, quòd, vulgatâ novarum Reliquiarum famâ, Populi quadrageſimali tempore ad Baſilicam Sancti Benigni confluxerunt, & poſt Paſcha viles, & nequam homunculi, & mulierculæ, acceptâ occaſione, morbos, & ſubitaneas ſanationes fingere, atque oſtentare cœperunt, vel quia dicta Teſtium, licèt proborum, non ſunt ita inter ſe conſona, ut ex eis concludens probatio valeat deſumi. Secundum dubitandi caput deſumi poteſt ex ipſa facti ſubſtantia, de cujus veritate licèt quæſtio moveri non poſſit, controverſia tamen rationabilis excitatur, an ea excedat vires naturæ ſeu quò ad factum, ſeu quò ad modum faciendi. Tertium dubitandi caput deſumi poteſt ex hoc, quòd, ſuppoſitis tum facti veritate, tum ejus exceſſu ſupra vires, & facultatem naturæ, non deeſt rationabilis ſuſpicio, quòd ad Dæmonum præſtigia, & illuſiones referendum ſit. Ultimum denique dubitandi caput deſumi poteſt ex hoc tantùm, quòd, licèt factum excedat vires naturæ creatæ viſibilis, & corporeæ, non videtur tamen, quòd excedat vires naturæ inviſibilis, & incorporeæ, hoc eſt Angeli boni. De primo, & ſecundo capite ſæpe ſe offert occaſio diſputandi in Sacrorum Rituum Congregatione, dum agitur de Cauſis Beatificationis, & Canonizationis; & in eo, quod attinet ad primum caput, reſumenda ſunt, quæ a nobis dicta fuerunt *in*

secundo, *&* *tertio bujus Operis libro* de rituali examine Teſtium, ipſorum qualitate, & dictis, quæ omnia eruendæ proſunt veritati; in eo autem, quod ſpectat ad ſecundum caput, faciunt ea, quæ infra dicentur *in bujus quarti libri* decurſu, in quo ſedulò inquirendum eſt de his, quæ excedunt, vel non excedunt vires, & facultatem naturæ: in qua profectò inquiſitione neceſſarium non eſt, veluti quidam malè feriati autumant, quòd nobis cognitæ ſint omnes naturæ leges; ſufficit enim, exploratum eſſe, omnia corpora ejuſdem naturæ ſecundùm eaſdem moveri leges, & eaſdem cauſas ordinatim eoſdem producere effectus, & Miraculum eſſe, quando corpus movetur aliâ lege, quàm reliqua omnia ejuſdem naturæ, & quando eadem cauſa in iiſdem circumſtantiis alium, quàm ordinatim ſolet, producit effectum, utì quoque ingenuè admittit Fœmina Anonyma, licèt heterodoxa, *in ſuo Opere de veritate Chriſtianæ Religionis Typis Londinenſibus edito anno* 1732. ubi de veris Miraculis Chriſti agit, cujus Operis Compendium refertur *in novis Actis Eruditorum Lipſiæ editis anno* 1734. *pag.* 557. *& ſequentibus*. Tertium caput nihil habet commune cum Judicio Beatificationis, & Canonizationis, & cum Sacrorum Rituum Congregatione; cùm etenim, utì ſæpe dictum eſt, non deveniatur ad inquiſitionem ſuper Miraculis, niſi præceſſerit approbatio Virtutum, aut Martyrii, nec de fama Miraculorum tractetur, niſi unà ſimul agatur de fama Virtutum in gradu heroico, hæc abſque dubio incompatibilia ſunt cum ſuſpicione, quæ ex ſupradicto tertio capite deſumitur. Pro complemento nihil aliud remaneret, quàm agere de ultimo dubitandi capite: ſed de hoc ſermo erit *in ſexto bujus quarti libri capite*, ubi etiam alia quædam innuentur, quæ tertium dubitandi caput reſpiciunt.

CAPUT QUINTUM.

De Miraculorum neceſſitate in Cauſis Beatificationis, & Canonizationis.

1 Uæ in præcedentibus Capitibus dicta ſunt, pertinent ut plurimum ad Miracula in genere. Ea tamen viſum eſt præmitti debere, ut via ſterneretur ad examen tum neceſſitatis Miraculorum, tum ipſorum Miraculorum in Beatificationis, & Canonizationis Cauſis, quas labor hic noſter præcipuè reſpicit.

2 *In tertio bujus Operis libro cap.* 44. *num.* 8. vidimus, Beatum Petrum Damiani nulla *in Hiſtoria Vitæ Sancti Dominici Loricati* Miracula narraſſe, & reſpondiſſe, id mirum eſſe

non

non debere, cùm nec legatur, ullum factum fuisse Miraculum a Beatissima Virgine Maria, nec a Sancto Joanne Baptista; & *num.* 10. *ejusdem capitis* allata fuit authoritas Anastasii Episcopi Nicæni dicentis, non oportere dijudicare, quòd aliquis sit Sanctus, ex eo quòd fecit signa, sed ex eo quòd vitam rectè instituit. Callisto II. Summo Pontifici Miracula requirenti pro Canonizatione Sancti Contardi Episcopi Constantiensis Ulricus ejusdem Ecclesiæ Episcopus ita respondit: *Operam dedi, ex Patrum schedulis hujus Viri dignissimam Deo conversationem potiùs, quàm Miracula, quæ nonnumquam reprobis cum Sanctis communia sunt, continentibus sequens Opusculum colligere, Vestræque sublimitati examinandum dirigere.* Supra laudatus Beatus Petrus Damiani *Epist.* 19. *ad Alexandrum Papam II.* Miracula quærentem ad Sancti Rodulphi Eugubini Episcopi Sanctitatem astruendam sequens dedit responsum: *Qui Miraculum quæris, nonne tibi videtur esse mirabile, Hominem adhuc fragili carne circumdatum angelitus vivere, adeò ut inter quamplurima hominum millia vix unum ejus similem valeas reperire?* De Malcolmo adolescente adhuc Scotorum Rege per formosissimas a propria etiam Matre subinductas Puellas frequenter tentato, ac semper invicto, scribit Willhelmus Neubricensis *lib.* 1. *cap.* 25. = *Dicant, quod voluerint, venatores signorum, & ex miris merita metientes, & ex sola signorum claritate Sanctitatis titulum tribuentes; planè ego illud in Rege juvenculo sic impugnatæ, sed inexpugnatæ integritatis Miraculum censeo præferendum non solùm illuminationi cæcorum, sed etiam suscitationi mortuorum.* Inter celebria dicta Sancti Fulgentii Episcopi Ruspensis *cap.* 26. apud Bollandum *ad primam diem Januarii* hæc de Miraculis recensetur sententia: *Mirabilia non conferunt homini justitiam, sed notitiam hominum. Quisquis autem fuerit hominibus notus, nisi fuerit justus, ad æterna perveniet supplicia condemnatus. Ille verò, qui Misericordiæ cælestis operâ justificatus in conspectu Dei solius vixerit justus, etiamsi parùm sit hominibus notus, beata Sanctorum gaudia percipiet coronatus.* = *In primo hujus Operis Libro*, dum agebatur de necessitate Miraculorum in Causis Martyrum, allata fuit authoritas Sancti Eulogii Martyris *in Memoriali Sanctorum* ita dicentis: *Signa, atque prodigia & Sancti & reprobi faciunt, quæ nihil aliud, quàm notitiam, vanam etiam aliquando, hominum, conferunt. Hinc provenit, ut, qui fuerit hominibus notus, nisi fuerit justus, ad æterna supplicia perveniat condemnandus. Ille autem, qui cælesti gratiâ illustratus sub notitia sui Creatoris vixerit Sanctus, etsi mortalibus sit ignotus, in futuris tamen Sanctorum gaudiis erit annumerandus. Nec nos ista prosequentes Miraculorum penitùs abdicamus insignia cælesti dono quibusdam collata, & congruenti tempore per Dei dispensationem Nationibus ordinata; sed latratibus rabidorum canum obviàm venimus, qui Martyrum nostrorum intentionem exinanire attentant, dum eos de Miraculis redarguere sperant.* Facit responsum Alexandri III. *in Cap. Audivimus de Reliquiis, & Veneratione Sanctorum*, in quo, ut aliàs visum est, prohibetur Cultus publicus absque Sedis Apostolicæ authoritate erga defunctum, *etiamsi per eum Miracula fierent*: ex his enim colligi posse videtur inutilitas Miraculorum in Causis Beatificationis, & Canonizationis. Demum Baillet *in Discursu historico præliminari ad Vitas Sanctorum* §. 82. *& duobus sequentibus* latè hoc argumentum prosequitur, & ostendere conatur, ferè

totam vim esse in Virtutibus, & in heroicis gestis constituendam, & vel nullum, vel modicum momentum pro Sanctitate astruenda esse in Miraculis statuendum.

3 Alii contra, neglectis quodammodo probationibus Virtutum, seu Martyrii, præcipuam vim, & ferè unicam in Sanctorum Canonizationibus constituendam esse censuerunt in Miraculis a Deo patratis intercessione Servi Dei, sive Beati, de cujus agitur Beatificatione, & Canonizatione. Joannes Saresberiensis nonnihil commotus in Alexandrum III. Summum Pontificem, qui sibi videbatur moras nectere, & nimis differre Canonizationem Sancti Thomæ Cantuariensis, quamvis ille id rationabiliter faceret, exspectabat enim reditum Cardinalium Legatorum, quorum relatione cuncta exactè, atque securè disceret, *in Epistola ad VVilhelmum Archiepiscopum Senonensem, & Sedis Apostolicæ Legatum* inquit, ejus Canonizationem a Deo factam fuisse, nec ullam Hominum authoritatem esse necessariam, cùm Deus illius Sanctitatem Miraculis illustrem reddiderit: *Profectò, ubi Deus author est, frustrà Superioris desideratur authoritas*: unde Cardinalis Baronius *in Annalibus ad annum Christi* 1173. *num*. 4. sic interpretatur dictum Seresberiensis: *Ita, qui dilatam nimis dolens Martyris Canonizationem, quam Deus desuper tot, tantisque Miraculorum facibus e Cælo lucentibus jam divinitus factam ostenderit, putavit, eam humanâ non indigere authoritate, secundùm illud Apostoli = Quis accusabit adversùs electos Dei? Deus est, qui justificat; quis est, qui condemnet?* =

4 At, his minimè obstantibus, de necessitate tum Virtutum, aut Martyrii, tum Miraculorum in Caussis Beatificationis, & Canonizationis nulla rationabilis dubitatio insurgere potest, uti sæpe *in hujus Operis* decursu a nobis dictum est. Virtutes, & Miracula exposcit Honorius III. *in Cap. Venerabili de Testib. & Attestationib.* ubi sic loquitur: *Super Vita, & Miraculis*; & Gregorius IX. *in Bulla Canonizationis Sancti Antonii Patavini* Ecclesiam Triumphantem ab Ecclesia Militante distinguit, & pro Sanctitate in Ecclesia Triumphante solam ait sufficere perseverantiam finalem, pro Ecclesia verò Militante duo statuit necessaria, Virtutem videlicet morum, & veritatem Signorum, uti videri potest *lib*. 3. *hujus Operis cap*. 42. *num*. 11. Resumi quoque possunt, quæ *in primo hujus ipsius Operis Libro* fusè a nobis deducta sunt de necessitate Miraculorum etiam in Caussis Martyrum, necnon cætera omnia, quæ pariter sæpe supra repetita fuerunt de binis Miraculis post approbationem Virtutum, aut Martyrii in Caussis procedentibus per viam non Cultus ante Beatificationem formalem necessariis, & binis aliis, quæ dictam Beatificationem subsequantur, antequam ad Canonizationem procedatur, aut de binis Miraculis, quæ post indultam Venerationem, & approbationem Virtutum, aut Martyrii subsequantur in Caussis procedentibus per viam Casus excepti, & Beatificationis æquipollentis: & pro suadenda Miraculorum necessitate in Caussis Beatificationis, & Canonizationis satis, superque esset asserere, inconcussam semper fuisse, & esse Apostolicæ Sedis praxim Miracula in his Caussis requirendi, quemadmodum, hanc praxim exornando, latè prosequuntur Contelor. *de Canonizatione Sanctorum cap*. 19. *num*. 2. Baldellus *Theologiæ Moralis tom*. 2. *lib*. 3. *disput*. 14. *num*. 1.

Pa-

Pater Mabillon *in sua Epistola edita sub nomine* Eusebii Romani *ad Theophilum Gallum num.* 12. Rotæ Auditores *in Relatione Causarum Sanctæ Franciscæ Romanæ part.* 3. *art.* 1. *de Miraculis in genere*, *Sancti Ignatii tit. de Miraculis*, *Sancti Francisci Xaverii* 3. *part. de Miraculis*, *Sancti Petri de Alcantara* 3. *part. de Miraculis*, *Sancti Felicis de Cantalicio eodem titulo de Miraculis*, *Sancti Paschalis de Baylon tit. de Miraculis*, *Sancti Ludovici Bertrandi eodem titulo*, *Sancti Andreæ Avellini* 3. *part. de Miraculis*, *Sancti Pii V.* 4. *part. tit. de Miraculis*, *Sancti Jacobi de Marchia ad tit. de Ornatu Sepulchri* §. *Reliquum est.*

5 Absque eo quòd quidquam referant, quæ in superioribus deducta sunt vel pro exclusione Miraculorum in Causis Beatificationis, & Canonizationis, vel pro eorum sufficientia, etiamsi non constaret de Virtutibus, aut Martyrio. Si enim seriò animadvertantur, quæ deducta fuerunt pro exclusione Miraculorum, unusquisque facili negotio deprehendere poterit, ea sibi vindicare locum quò ad Ecclesiam Triumphantem, pro qua sola Perseverantia finalis satis est, uti supra dictum fuit, unde *in Historia Miraculorum Sancti Petri Archiepiscopi Tarentasiensis* post ejus obitum collecta, & oblata Summis Pontificibus Alexandro III. & Lucio III. apud Bollandianos *ad diem* 8. *Maji cap.* 2. *num.* 29. ita legitur = *Porrò nos aliud etiam majus his, & firmius judicium Sanctitatis illius habentes, laudabilem scilicet conversationem ejus in vera, multaque humilitate, & caritate, quibus mirabiliter resplenduit, radicatam, & fundatam, firmissimè tenemus, & nullo modo dubitamus, etiamsi numquam Miracula fecisset, ipsum supernorum Civium cœtibus aggregatum, gloriâ, & honore a Deo coronatum esse* = secùs autem quò ad Ecclesiam Militantem; aut procedere in terminis defectus Miraculorum patratorum, dum Sancti in humanis degebant, secùs autem in Miraculis ad eorum intercessionem post obitum a Deo factis. Quod ut clarè percipiatur, resumenda sunt ea, quæ *in antecedenti lib.* 3. *cap.* 44 a nobis dicta sunt de Gratia gratis data Miraculorum: ibi quippe ostendimus, posse etiam peccatores, dum vivunt, Miracula operari in nomine Christi, nec a Miraculis in vita patratis certum desumi posse argumentum pro astruenda Sanctitate ejus, qui vivens Miracula fecit: & *lib.* 1. *cap.* 33 *num.* 14. & *sequentibus* dictum est, sola Miracula post mortem pro Canonizatione admitti, & in Beatificatione formali admitti posse Miracula in vita patrata, dummodo conjugantur cum Miraculis post obitum secutis; Miracula siquidem post obitum facta a Deo intercessione defuncti, ejus Sanctitatem demonstrant, & apertum, & Divinum Sanctitatis signum præseferunt, uti præter cumulatos *lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 15. & 16. benè ostendit Gravina *de Notis*, *seu Signis Ecclesiæ in Bibliotheca Maxima Pontificia tom* 8. *pag.* 737. sequentibus verbis: *Sanctitas perfectè probatur, cùm confessio Fidei, & operum justitia tesseram Miraculorum habet adjunctam. Hinc est, quòd Canonizandi primò de Fidei excellentia, vitæ Sanctitate, mox de Miraculis inquiruntur, & maximè post mortem; nam, etsi quis calumniaretur Miracula eorumdem in vita, quòd non attestentur bonitatem, & Sanctitatem, ab omni calumnia alienum est, quòd post mortem fecerint Miracula ad eorumdem Sanctitatem illustrandam. Si enim invisi Deo decessissent, & non essent Deo cari, ad eorum invoca-*

cationem nequaquam Deus faceret Miracula in atteſtationem Sanctitatis eorumdem; & ſcripſit Pater Ceparius *in ſuo Directorio Canonizationum ſæpe in præcedentibus hujus Operis libris allegato lib.* 1. *cap.* 9. = *Sinè Miraculis non ſolùm in vita, ſed ſaltèm ſpecialiter poſt mortem operatis Eccleſia nullum Sanctorum Catalogo adſcribit*. Pater Philippus a Sancto Paulo *in ſuo Opere de Sacris Apparitionibus part.* 2. *cap.* 1. §. *Licèt autem* ait: *Ut procedatur ad Beatificationem, aut Canonizationem alicujus Servi Dei Sedes Apoſtolica requirit Miracula a Deo per eum, vel ejus invocationem patrata, & præcipuè poſt mortem*: & concordant Pignatell. *Conſult.* 26. *num.* 24. *tom.* 5. & Ricciul. *in ſuo Tractatu de Immunitate ab errore in Canonizatione lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 57. En ejus verba: *Summi Pontifices ad canonizandum aliquem prærequirere ſoliti ſunt non ſolùm vitæ Sanctimoniam, nec ſola Miracula ab ipſis patrata, ſed utrumque, & potiſſimùm Miracula poſt mortem a Deo ipſo ad eorum honorem, & invocationem edita*. Ex veris ergo Miraculis ad patefaciendam alicujus Sanctitatem a Deo editis, & ſic ex Miraculis alicujus interceſſione poſt obitum præcipuè a Deo patratis, Sanctitas apertiſſimè comprobatur: nullatenus urgente reſponſo Alexandri III. *in Cap. Audivimus de Reliq. & Venerat. Sanctor.* ubi Cultus publicus prohibetur abſque Sedis Apoſtolicæ authoritate erga Defunctum, *etiamſi per eum Miracula fierent*, cùm ibi Pontifex non de veris Miraculis loquatur, ſed de Miraculis illuſoriis, quæ aliquando per Dæmones fiunt ad invocationem malorum; *in Decretali* quippe *allegata* agebatur de Homine in ebrietate mortuo, quem nonnulli tamquam Sanctum venerabantur, uti ad rem benè ponderat Caſtellinus *de Certitudine Gloriæ Sanctorum cap.* 8. *punct.* 28. *pag.* 403. & benè Pignatell. *Conſult.* 176. *num.* 1. *tom.* 10. annotavit, quòd admiranda Magorum opera ab Eccleſiaſticis Scriptoribus aliquando Miracula appellantur, quia ſunt ſimilia veris Miraculis, & quia juxtà vulgarem, ſed falſam, hominum opinionem pro Miraculis habentur. Quòd ſi ſermo ad alios tranſferatur, qui pondus Canonizationum in ſolis Miraculis poſt obitum patratis conſtituere videntur, ſeclusâ etiam probatione Virtutum, aut Martyrii, reſpondetur, Seresberienſem nimio mentis fervore erga Canonizationem Sancti Thomæ Cantuarienſis abreptum fuiſſe, dum ſcripſit, Superioris authoritatem non deſiderari, ubi Deus author eſt. Miracula quippe etiam poſt obitum ſecuta, ut Beatificationi, vel Canonizationi proſint, debent eſſe a Summo Pontifice approbata, uti, dictum Seresberienſis refellendo, benè annotavit Cardinalis Baronius *ad annum Chriſti* 1173. *num.* 4. ubi hæc habet: *At nihilominus neceſſariò authoritas eſt Eccleſiæ requirenda ad cognoſcenda ipſa Miracula, ne fraus aliqua irrepſerit, vel impoſtura &c. quod judicium Eccleſiæ in ejus viſibili Capite in primis reſidet, cujus in ejuſmodi examinatione prævia ſit exſpectanda Sententia*; & benè proſequitur Scacchus *de Notis, & Signis Sanctitatis ſect.* 8. *cap.* 1. = *Perſpicuum eſt igitur, nec mirabilibus, nec Miraculis, utcumque hæc Populus accipiat, poſt mortem alicujus Hominis, Sanctitatem ejus valido comprobari argumento, ſed ex Miraculis ſolummodo ab Eccleſia Romana probatis poſt juridicam illorum inquiſitionem, & diligentem Teſtium examinationem, ac circumſtantiarum, aliorumque, quæ ad Mi-*

ra-

raculorum exactam comprobationem requiruntur : nec ad Sententiam super veris Miraculis a Romano Pontifice procceditur, nisi præcesserit approbatio Virtutum, aut Martyrii, veluti sæpe dictum est ; & quotquot dixerunt, posse Summum Pontificem ad Canonizationem procedere ex sola Miraculorum evidentia, inter quos Augustinus Triumphus *de Potestate Ecclesiæ quæst.* 15. *art.* 4. explicari debent, ut loquantur in ea hypothesi, in qua nulla res vitæ Sancti adversetur, veluti docet Rocca *de Canonizatione Sanctorum cap.* 2. *in fine*, quod est idem, ac dicere, postquam præcessit Virtutum approbatio. Pater a Panormo olim Consultor Sacræ Congregationis Rituum *in suo Scrutinio Doctrinarum cap.* 3. *art.* 14. *num.* 58. refert nonnullorum opinionem asserentium, posse Romanum Pontificem ad Canonizationem procedere, prævià solà Virtutum approbatione. Cardinalis de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom.* 4. *disput.* 20. *art.* 25. *de Miraculis* §. 4. *num.* 1119. dicit, ex solis Miraculis posse ad Canonizationem procedi, etiamsi de Virtutibus non constet : *Quamvis pro Canonizatione sit necessarium probare Virtutes in Vita, & Miracula post mortem, ut sæpe probatum est ex Constitutionibus diversorum Pontificum, si tamen daretur casus, quòd de Virtutibus alicujus non haberetur notitia, quia antiquus, & nullus scripsit ejus gesta, tamen post mortem Miracula patrarentur in ejus Sepulchro, vel ad invocationem, aut contactum Reliquiarum ipsius, hæc sufficerent ad canonizandum*. At, ut alibi quoque dictum est, si hæc admitti possunt, ad summum admitti possunt speculativè loquendo, non autem practicè, & juxtà inconcussam Sedis Apostolicę disciplinam. Optimè Suarez *tom.* 1. *de Gratia proleg.* 3. *cap.* 4. *num.* 11. ubi post plura inquit : *Neque Ecclesia sola Miracula considerat ad Sanctitatem alicujus probandam, sed propriè vitam, & mores, quibus si Miracula conjungantur, sunt magnum signum probitatis vitæ* ; & latè prosequuntur Arauxo *Decis. Moral. tract.* 3. *quæst.* 23. *num.* 11. & *sequentibus*, Pater Philippus a Sancto Paulo *in suo Opusculo de Sacris Apparitionibus part.* 2. *cap.* 1. §. *Licet autem*, Cardinalis Petra *ad Constitutiones Apostolicas tom.* 2. *in Notis ad Const.* 2. *Innocentii III. num.* 8. Pignatell. *Consult.* 58. *num.* 26. *tom* 4.

6 Alibi a nobis relata sunt verba Summorum Pontificum, & signanter Gregorii IX. *in Bulla Canonizationis Sanctorum Francisci de Assisio, & Antonii Patavini*, in quibus pro Canonizatione requirunt Virtutem morum, & veritatem signorum, merita videlicet, & Miracula, ut hæc, & illa sibi invicem contestentur, cùm nec merita sinè Miraculis, nec Miracula sinè meritis plenè sufficiant ad perhibendum inter homines testimonium Sanctitatis. Ne verò ex his verbis aliquis incautè, aut fraudulenter ansam assumat dicendi, Virtutes ex Miraculis, & Miracula ex Virtutibus comprobari, & sic circulum, ut ajunt Philosophi, vitiosum committi, opus est animadvertere, in Canonizationis Judicio ante omnia præcedere debere exactissimam Virtutum, aut Martyrii discussionem, & post eam feliciter resolutam transitum fieri ad discussionem Miraculorum, hoc est, ad perpendendum, an ad invocationem Canonizandi Deus dignatus sit vera Miracula operari, quæ certius reddunt Judicium jam prolatum de Virtutibus, & Martyrio : *Sed, cùm merita sana præcedunt, & clara succedunt Miracula,* cer-

certum praebent Judicium Sanctitatis, ut nos ad ipsius venerationem inducant, quem Deus ex meritis praecedentibus, & signis subsequentibus exhibet venerandum = quemadmodum prosequitur memoratus Gregorius IX. *In Bulla Canonizationis Sancti Antonii Patavini*: in quo rerum themate nemo est, qui non videat, quemcumque circulum vitiosum abesse, veluti benè explicat Annatus *in Apparatu ad Theologiam positivam lib.* 1. *art.* 11. *num.* 3. ubi ait: *Nullus vitiosus sit circulus, si duo Testes in ferendis coràm Judice testimoniis se mutuò juvent, & confirment, ita ut priori credatur propter posteriorem, & vicissim posteriori propter priorem; sicut pariter nullum est circulationis vitium, quòd duo Prophetae a Deo missi se mutuò commendent, & uni credamus propter alterum, sicut Christus commendat Joannem, & Joannes vicissim commendat Christum*. Faciunt verba Sancti Marci = *Illi autem profecti praedicaverunt, ubique Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis* = & Apostoli *ad Hebraeos* 2. = *Contestante Deo signis, & portentis*; & ad rem benè subdit Sanctus Gregorius *Homil.* 15. *super Ezechielem* = *In Sacro Eloquio Patrum praecedentium & Miracula legimus, & Virtutes bonorum operum audivimus. Ibi namque cognoscimus, quòd alius potuit mare dividere, alius Solem figere, alius mortuum suscitare, alius paralyticum erigere, verbo, & umbrâ aegrotos curare, alius per sua semicinctia infirmantibus febribus obviare; qui tamen omnes patientiae longanimitate, mites, & zelo rectitudinis ferventes fuerunt verbi praedicatione divites, simul & misericordiae largitate. Hi itaque quàm vera de Deo dixerint, testantur Miracula, quia talia per ipsum non fierent, nisi vera de illo narrarent; & quàm pii, quàm humiles, quàm benigni extiterint, eorum testantur operationes*.

7 Quaeres, quomodo ostendi possit, a Deo fuisse patratum Miraculum ad patefaciendam alicujus Sanctitatem. Facilis autem est responsio, probationem potissimùm ab invocatione esse desumendam. Dictum est, probationem potissimùm esse desumendam ab invocatione: cùm enim Miracula a Deo fiant vel nemine petente, puta, cùm transtulit Henoch, cùm diluvium, & linguarum confusionem induxit, cùm Uxorem Lot in salis statuam convertit, vel aliquo ad Dei omnipotentiam confugiente, aut Dei Servum, vel Beatum, aut Sanctum rogante, ut suus sit apud Deum intercessor pro effectu miraculoso impetrando, si Miraculum sequatur, factum dici debet intercessione Dei Servi, Beati, aut Sancti invocati, & sic ad ejus Sanctitatem patefaciendam; nec intercessionis probatio ab ulla alia re commodiùs desumi potest, quàm ab invocatione, uti benè ponderat Cardinalis de Lauraea *in* 3. *lib. Sent. tom.* 4. *disput.* 20. *de Miraculis art.* 25. §. 1. *num.* 1063. = *Ex quibus habes, quòd, cùm Miraculum accidere possit vel a Deo non invocato, aut per alios pro patiente invocato, nisi constet de invocatione Sancti illius vel a patiente, vel ab alio pro eo secuta, non potest alicui Sancto determinatè tribui*; & adhaeret Pignatell. *Consult.* 109. *tom.* 4. Saeculo Ecclesiae quarto in Sancti Laurentii Basilica multa sanè Miracula secuta sunt; exortâque quaestione, an Beati Laurentii Martyris, vel Beati Damasi intercessione patrata dici deberent, Author Codicis manuscripti apud Cardinalem Baronium *ad annum Christi* 384. *num.* 19. eam relinquit indecisam: *Haec autem Miracula alii Beato Laurentio Martyri, alii Beato Damaso deputant Confessori. Nos autem in Miracu-*

culis non dividimus, quos una Patria genuit, una Ecclesia (nempe Romana) *promovit, una Basilica colit in terris, unus Dominus honorat in Cælis.* At citatus Cardinalis Annalium Parens ea Beato Damaso, qui fuerat invocatus, censet esse adscribenda: *Supererant adhuc aliqui addicti Ursicino,* qui Schisma adversùs Sanctum Damasum excitaverat, *qui Damaso, licèt defuncto, tantùm gloriam invidentes dicerent, non meritis Damasi, sed intercessione Sancti Laurentii ea patrari Miracula. At, ejus intercessione Miracula facta esse, qui reperitur ab ægrotantibus invocatus, quis dubitat? Sæpeque Deum per Confessorem impertiri complura, quæ a Martyre accipi minimè valuerunt, idque ob illustrandam memoriam Confessoris fieri, plurima exempla declarant.* Quid autem dicendum erit, si plures invocentur, cujusnam videlicet intercessioni Miraculum, quod sequitur, erit adscribendum? Porrò vel invocatio fit unius Sancti Canonizati, & Servi Dei adhuc non Canonizati, & in eo rerum eventu Miraculum intercessioni Canonizati est adscribendum, utì benè respondet Matta *de Canonizatione Sanctorum part. 3. cap. 20. num. 7.* ubi hæc habet: *Quæres tertiò, si aliquis ægrotus cum invocatione alicujus Servi Dei invocaret etiam opem Beatæ Virginis, vel alterius Sancti, & miraculosè sanaretur, utrùm tale Miraculum attribuendum esset invocationi dicti Servi Dei. Respondeo negativè propter incertitudinem &c. quinimmo attribuendum esset Miraculum intercessioni alterius Sancti jam Canonizati*; vel invocatio fit plurium Servorum Dei adhuc non Beatificatorum, nec Canonizatorum, vel plurium Beatorum, aut plurium Sanctorum, & tunc, si Miraculum sequatur, incertum est, cujus impetrationi, & intercessioni sit adscribendum, veluti citatus Matta prosequitur *part. 3. cap. 24. num. 27.* = *Quòd si miraculosum effectum præcesserit plurium Servorum Dei, vel Sanctorum invocatio, non per hoc perdit rationem Miraculi, sed non magìs uni, quàm alteri tribuenda est impetratio*: nec illud pro Beatificatione Servi Dei, aut pro Beati Canonizatione prodesse potest, utì ad rem annotavit Matthæuccius *loco infra citando* = *Hoc unum certum est, assertum Miraculum non posse deservire pro Beatificatione, vel Canonizatione, ad quas oportet, ut de Miraculis in individuo constet, a quo sint, ut sint illius certa Sanctitatis signa*; & necessaria foret cælestis Revelatio, ut tutò sciri posset, cui ex invocatis Miraculum tribuendum esset, utì contigisse refertur in eo surdo, & muto, qui, ut auditum, & loquendi facultatem obtineret, Sanctum Hilarium Pictavorum Episcopum deprecatus est; inter ejus enim Miracula a Joanne Boucheto scripta, & ex Gallico in Latinum idioma translata a Bollando *ad diem 13. Januarii pag.* 797. legitur, Sanctum Hilarium Pontificio Cultu indutum oranti apparuisse, & ei dixisse, ut se etiam commendaret intercessioni Sancti Martini, factoque ab ægroto ad ejus Sepulchrum accessu, fusisque precibus ad Sanctum Martinum, sanitatem illico perfectè recuperavit. *Neque enim inter Sanctos Martyres, & spiritus, atque animas Justorum cum Domino jam regnantium illic invidia suspicanda est, sed plena caritatis unitas, & pietatis societas; & ideo simul sibi oblatos ægros, si vitandæ tentationis gratiâ fideliter ad aliorum Sanctorum limina deducantur, nequaquam indignari, sed potiùs favere, & congaudere, atque congratulari credendi sunt* = verba sunt Amulonis Archiepiscopi Lug-

dunensis ad Theodboldum Episcopum Lingonensem apud Natalem Alexandrum *in Historia Ecclesiastica sæculi noni cap.* 3. *art.* 13. Si autem ex circumstantiis desumeretur, invocantem potiùs ad unum Dei Servum, aut Beatum, aut Sanctum respexisse, & ferventiores preces direxisse, tunc Miraculum ejus intercessioni, & non aliorum, licèt invocatorum, esset adscribendum. Authores de materia tractantes afferunt exemplum ejus, qui ad Sepulchrum alicujus Servi Dei, Beati, aut Sancti accedit, vel qui ejus Reliquias reverenter osculatur, recitat, aut recitari facit Litanias Sanctorum, celebrare facit Missam de Sancto, vel de Sanctissima Trinitate, si agatur de Beato, in cujus honorem, & Cultum adhuc Missa propria concessa non sit; de aliorum quippe Sanctorum invocatione dubitari non potest, sed quia ex circumstantiis desumitur, ferventiorem mentis affectum ad talem Dei Servum, vel Beatum, vel Sanctum fuisse directum, & omnia ad ejus patrocinium, & intercessionem respexisse, si Miraculum sequatur, colligitur ex prædictis circumstantiis, illud soli ejus intercessioni esse adscribendum, utì benè prosequuntur Cardinalis de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom.* 4. *disput.* 20. *de Miraculis art.* 25. *§.* 1. *num.* 1063. & Mattheucc. *in Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit.* 3. *cap.* 4. *num.* 23. *& sequent.*

8 Dum munere fungebar Fidei Promotoris, & agebatur de Miraculis pro Beatificatione Servi Dei Joannis Francisci Regis, opposui, sanationem Joannis Mariæ Peret Moliensis Monialis ab inveterata paralysi, & hydrope tympanite in instanti secutam intercessioni Servi Dei neutiquam adscribendam, licèt eum invocasset, & novendiales preces in ejus honorem instituisset, & aquam bibisset, in qua erat admixtus pulvis Sepulchri prædicti Servi Dei, ex quo verisimile admodum erat, quòd opem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti implorasset; sanitatem enim obtinuit eo temporis momento, quo Eucharistiam recepit. Responderunt Causæ Postulatores, Sacramenta habere effectus duplicis generis; effectum primarium, qui est infallibilis, & semper cum Sacramento conjunctus, quando, qui illud suscipit, est benè dispositus, puta collationem gratiæ; & alios effectus secundarios, qui non sunt infallibiles, nec necessariò, & semper cum Sacramento conjuncti, licèt suscipiens sit benè dispositus, corporalem ex gr. Sanitatis restitutionem: hisque præmissis, subdiderunt, posse Servo Dei invocato Miraculum attribui, & etiam Sacramento, si ægrotus sanitatem in receptione Sacramenti assequatur; Sacramento quidem, ut operanti sanitatem, Servo autem Dei, ut illam impetranti, & Deum moventi, ut virtus Sacramenti, quæ est indeterminata ad sanitatem hìc, & nunc operandam, ad eam hìc, & nunc operandam determinetur: & quia fortè prævideruut, responsionem suæ intentioni non esse undequaque profuturam, concludenter probarunt, Monialem totam suam fiduciam reposuisse in Servi Dei Joannis Francisci intercessione, ad eum solum preces fudisse, Sacramque Eucharistiam sumpsisse tamquam dispositionem, quæ redderet eam Deo gratiorem, & consequenter per Dei Servi intercessionem ad impetrandum aptiorem. Placuit responsum Sacræ Congregationi; cùmque cætera non deessent requisita pro ve-

vero Miraculo constituendo, Miraculum approbatum est, & de eo habita fuit ratio in Beatificatione prædicti Servi Dei. Similia quoque contigerant in Beatificatione Sancti Andreæ Avellini, utì constat *ex septimo Miraculo*, de quo *in Relatione* Rotæ Auditorum: *Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum sumpsit detentus a famulis, quia genu flectere non poterat, & diem anniversariam cum solemni Missa celebravit: quibus peractis, sanus repertus est*; & in Beatificatione Sancti Petri de Alcantara, utì quoque colligitur *ex decimo Miraculo in Relatione* Rotæ Auditorum: *Tuncque Confessionem suorum peccatorum fecit, & Sacramentum Eucharistiæ sumpsit, posteaque audivit repentè, & inopinatè, ossa pedis commoveri, ac si aliquid durum rumperetur, & absque dolore statim illum movit, & surrexit libera, & sana, & rediit in suam domum.*

9 Antequam ad OfficiumFidei Promotoris assumptus fuissem, & munere tantùm Sacræ Consistorialis Aulæ Advocati fungerer, actum fuit in Sacrorum Rituum Congregatione de Miraculis Sancti Pii V. ut ad ejus solemnem Canonizationem deveniri posset, & bonæ memoriæ Joannes Baptista Bottinius Fisci, & Cameræ Apostolicæ Advocatus, & specialiter a sanctæ memoriæ Clemente Papa XI. deputatus ad supplendas vices Prosperi Bottinii Archiepiscopi Myrensis Fidei Promotoris ætate, & laboribus attriti inter cæteras, quas doctè proposuit, Animadversiones hanc quò ad nonnulla Miracula proposuit, de eis videlicet non esse habendam rationem, cùm secuta fuissent per applicationem Sacrarum Cerearum Formarum *Agnus Dei* dictarum ab eodem Sancto Pio V. benedictarum, ostendendo, miraculosos effectus, non ejus intercessioni, sed virtuti Sacrarum Cerearum Formarum esse adscribendos; & ipse post obtentum Promotoratus Officium hac eâdem Animadversione usus sum in Causa Venerabilis Servi Dei Innocentii XI. dum tractabatur de eadem introducenda, opposui quippe, famam Miraculorum non esse comprobatam, cùm Miraculorum fama pertineret ad Miracula secuta, applicatis Sacris Cereis Formis ab eodem Dei Servo benedictis.

10 Postulatores Causæ Venerabilis Innocentii XI. facili negotio a proposita Animadversione evaserunt; dixerunt etenim, famam Miraculorum esse probatam, eamque cum fama Virtutum in gradu heroico sufficere pro Causa introducenda, & exceptionem, quòd ea forent, non Dei Servo, sed virtuti Sacrarum Cerearum Formarum adscribenda, esse discutiendam, cùm de approbatione Miraculorum in suo congruo judicio quæstio erat instituenda. Cùm autem hæc responsio locum sibi vindicare non posset in Causa Sancti Pii V. in qua de Miraculorum approbatione, veluti dictum est, agebarur, mihi tunc more Advocati scribenti necesse fuit aliis inniti fundamentis, & alias rationes, & argumenta afferre.

11 De antiquitate ritus benedicendi, seu consecrandi Cereos Agnos nonnulla a nobis innuentur *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 20. *num.* 12. & tantùm hìc operæ pretium esse videtur referre, quòd in eorum consecratione adhibetur aqua benedicta, aquæ balsamum miscetur, Chrisma superinfunditur, preces a Summo Pontifice recitantur, &, qui eos deferunt, si devotè deferant, a variis periculis, & morbis liberantur, veluti latè exposuit Summus Pontifex Sixtus V. *in suis Litteris Apostolicis*

cis in forma Brevis scriptis anno 1586. *Paschali Ciconiæ Duci Venetiarum*, ad quem de more Sacras Cereas Formas a se benedictas mittebat: *At, quàm eximio cultu, quantâque veneratione digna sit hæc sacra res, quicumque illius materiam, formam, consecrationis modum, preces, ac mysteria, quæ in ea continentur, noverit, & attentè consideraverit, facilè intelliget. Hi enim Agnus Dei ex cera alba, pura, virginea conficiuntur ad denotandam Christi humanitatem ex sanctissimo Virginis utero absque ulla contagione, & solâ Dei virtute sumptam. Imago Agni, quæ in illis est, Agnum illum immaculatum repræsentat, qui pro humani generis reparatione in Ligno Crucis est immolatus. Adhibetur aqua benedicta, cujus substantiâ ad maxima quæque Sacramenta in veteri, & novo Testamento usus est Deus. Aquæ miscetur balsamum unguentorum omnium præstantissimum ad designandam famam optimam, quam Christianus veluti suavissimi odoris fragrantiam in sua conversatione debet redolere. Postremò superinfunditur Chrisma, quo caritas virtutum omnium maxima figuratur, & quo eodem Templa, Altaria, Vasa, & ipsi Homines Dei Cultui præparantur, & consecrantur. In hac verò aqua benedicta balsamo, & Chrismate mista hi Agnus Dei ab ipsomet Pontifice merguntur, & baptizantur, & tam ante, quàm post mersionem sanctissimis precibus, & orationibus idem Pontifex Deum obsecrat, ut easdem illas Formas Cereas imagine Agni impressas benedicere, sanctificare, consecrare, eisque virtutem cælestem infundere dignetur, ita ut, qui illas piè, & devotè, & cum fide habuerint, & detulerint, eorum crimina deleantur, maculæ peccatorum abstergantur, veniæ impetrentur, gratiæ conferantur; præterea, ut fragor grandinum, procella turbinum, impetus tempestatum, ventorum rabies, & infesta tonitrua temperentur; fugiant, & contremiscant maligni spiritus, nulla hic adversitas dominetur, nulla aeris corruptio, nullus morbus caducus, nulla maris tempestas, nullum incendium, nullave iniquitas noceat; parturientes cum partu incolumes conserventur; omnes denique ab aquarum inundatione, a morte subitanea, & a cunctis adversis liberentur. Hæc sanè propitiationis, & gratiarum dona a Deo misericordiarum Patre, & bonorum omnium Largitore verè tribui, atque concedi his Cereis Formulis sic benedictis, & baptizatis, præsertim Summo Sacerdote ipsius Christi in terris Vicario tam piè orante, ac supplicante, firmiter credendum est, sicuti id ipsum sæpissimè magnis, & variis Miraculis, quæ diversis temporibus Divina Bonitas per hæc Sacra operari dignata est, fuit sæpius comprobatum. Nec mirum esse debet, si non semper idem contingat effectus, quoniam, id ex infirma utentis fide, vel ex alia occulta causa, non ex defectu virtutis rei sacræ, accidere, certum est. De hujus Sacri præstantia, atque virtutibus exstat inter cætera luculentissimum testimonium Urbani Papæ V. qui magni muneris loco tres Agnus Dei ad Græcorum Imperatorem cum his verbis misit =*

Balsamus, & munda Cera cum Chrismatis unda
Conficiunt Agnum, quod munus do tibi magnum.
Fonte velut natum per mystica sanctificatum
Fulgura desursum depellit, omne malignum
Peccatum frangit, ceu Christi sanguis, & angit.
Prægnans servatur, simul & partus liberatur.
Munera fert dignis, virtutem destruit ignis,
Portatus mundè, de fluctibus eripit undæ.

12 Onuphrius Panvinius *in suo Libro de Baptismate Paschali, & origine, ac ritu consecrandi Agnos Dei* hæc habet *pag.* 38. = *Processu temporis piæ hominum credulitas, & Sancta Religio multa his Agnis Dei consecratis, & miranda attribuit, quæ postea comperta, & re ipsâ comprobata majorem ipsis venerationem attulere*. Joseph Maria Suaresius Episcopus Vasionensis *in simili Tractatu pag.* 157. ita loquitur: *Ludovicus Focæ narrat, Militem Agno munitum, quantumvis Scloporum, seu Bombardarum appeteretur ictibus, evasisse illæsum. Zacharias Boverius in Annalibus Capucinorum similia refert de Agno, qui macrollone contectus a Viro nobili gerebatur. Gomesius Miedes Archidiaconus Saguntinus, & Canonicus Valentinus in Epistola ad Gregorium XIII. edita Valentiæ anno* 1576. *de Arcula, in qua Cerei consecrati, & servati cum aliis piis rebus in mare dejecta haud procul Barcinone, salvaque, & integra provecta Valentiam usque mirabiliter post triginta dies. Asserunt, & illos Agnos inundationem fluminum repressisse, extinxisse incendia, juvisse pregnantes ad partus feliciter edendos. Pontifex equidem, cùm illis benedicit, precari Deum solet, ut virtutem accipiant hæ Cereæ Formæ sanctificatæ, ne ulla pestilens aura, nec aeris corruptio, nullusque morbus devotè illas ferentibus dominentur*. Exstat & *Epistola* Augustini Valerii Cardinalis, & Episcopi Veronensis *de Benedictione Agnorum Dei ad Gregorium XIV.* in qua ita legitur: *Exercet hic ipse ritus Fidem, cùm Agnus ille immaculatus cernitur, cùm admirabile Redemptionis Mysterium in Agni forma consideratur, cùm vim maximam, quam habuerunt hi Agni Dei ad expellendas incursiones Dæmonum, & ad calamitates varias avertendas, pii homines considerant*; & de Virtutibus Agnorum Dei latissimè agit Theophilus Raynaudus *Operum tom.* 10. *a pag.* 273. *ad pag.* 400. celebreque est Carmen Andreæ Fusii, quod circumfertur nomine Urbani V. & de quo *in supra relato Brevi* Sixti V. quodque cultius reddidit Guillelmus Estius =

Hoc Aconita fugat, subitaque pericula mortis,
Hoc & ab insidiis vindice tutus eris.

Fulmina ne feriant, ne sæpe tonitrua lædant,
Ne mala tempestas obruat, istud habe.

Undarum discrimen idem propulsat, & ignis;
Undaque ne noceat, vis inimica valet.

Hoc facilem partum tribuente, puerpera fœtum
Incolumem Mundo proferet, atque Deo.

Unde rogas uni tam magna potentia signo?
Ex Agni meritis, haud aliunde, fluit.

13 In

13 In Sacrificio Missæ distinguitur opus operantis ab opere operato; quocirca admittitur, fructuosiorem esse Missam boni Sacerdotis, quàm mali, juxtà doctrinam Divi Thomæ 3. *part. quæst.* 82. *art.* 6. Hoc ipsum procedit etiam quò ad Sacratos Agnos Cereos, cùm plus inesse virtutis dicatur in illis, si ab optimo, quàm si a bono Pontifice benedicantur. Res hoc modo explicatur a Theophilo Raynaudo *Operum tom.* 10. *tract. de Agno Cereo cap.* 12. *sub num.* 4. *pag.* 273. ubi, loquendo de Agnis Cereis benedictis a Sancto Pio V. ex Gabutio hæc habet: *Additque alibi eodem Opere*, sermo est de Gabutio, *Sanctissimi illius, verèque pii Pontificis exemplo increbuisse mirum in modum religionem harum Sacrarum Plagungularum, quarum incensissima ubique erat aviditas, earum præsertim, quas ipse consecrasset: quòd, tametsi omnium æque Sacrorum Agnorum, a quocumque demum consecrati fuerint, insignis debeat esse Religio, tamen, ut pii Sacerdotis Sacrificium ex opere operantis fructuosius est, quàm, quod offertur a minùs pio Sacerdote, ita, accessu personalium precum tanti, tamque Sancti Pontificis ad communes Ecclesiæ preces omnibus æque Sacris Agnis conclusas accessionem fieri efficacitatis ad fructuum separatorum assecutionem, persuasum esset Fidelibus.*

14 Cohærenter ad hæc, admiranda illa, quæ virtute Agnorum Cereorum a Sancto Pio V. benedictorum contigisse narrantur, quale est illud relatum a Cardinali Augustino Valerio *in Tractatu de Benedictione Agnorum Dei pag.* 187. Athesis videlicet fluminis totam Civitatem Veronensem inundantis, qui decrescere cœpit, statim ac in eum a prædicto Cardinali unus ex Agnis a Pio benedictis projectus est, non modò virtuti Agni, sed intercessioni ejusdem Sancti Pontificis communi calculo a Fidelibus adscripta sunt, utì benè animadvertit Augustinus Oldoinus *in Addit. ad Ciacconium in Vita Beati Pii V. tom.* 3. *pag.* 1005. ubi ita scribit: *At, ut omnium mentes ad Deum colendum excitaret, cunctisque salutis remedium, & adminicula suggereret, precatorios globulos, æneas, aut argenteas Cruces, Sanctorumque Imagines, ac Cælestis Agni Cereas Effigies consecravit. Nec defuit istis Religionis instrumentis, ac Pii benedicentis Sanctitati Virtutis Divinæ testimonium. Nam ex Agno Sacro, quem ille consecraverat, munitus Miles Catholicus igneis globis, non modò non penetrari, aut transfodi, sed nec lædi umquam potuit; eo verò destitutus primo ictu transverberatus est. Cùmque in tumescentem Tiberim, atque ex alveo, summo Populi Romani, & incolarum Urbis terrore, exundantem unus ex Cereis illis Orbiculis a se benedictis, ipso jubente, fuisset projectus, confestim impetus aquæ resedit*: quod ipsum fuerat etiam antecedenter notatum a Gabutio *in Vita Sancti Pii V. lib.* 6. *cap.* 1. *in fine*, ubi hæc narrat: *Tum Sanctorum Imagines, ac Cereas Agni Cælestis Effigies, res ad augendam piorum religionem in primis accommodatas, plurimas variis temporibus ritè consecravit. Quæ res tantâ pietate, ac veneratione excipiebantur ab omnibus, quantam ex omni memoria recordari nemo potest. Nam, etsi, salutarem illam vim rebus ejusmodi divinitus adjunctam a Pontificia potestate proficisci, non ignorabant, tamen propter singularem hujus Pontificis Sanctitatem, nescio quomodo, ad hasce res ab ipso potiùs, quàm a cæteris Pontificibus, consecratas in dies magìs, ac magis affici, iisque munitos se in periculis tutiores fore existimare, jam per annos ferè quadraginta tum foris, tum in Urbe conspicimus. Verùm neque iis Religionis instru-*

mentis, sive etiam Pontificis Sanctitati Divinæ Virtutis defuit testimonium. Nam, cùm tumescentem in Tiberem, ex alveoque, summo Populi Romani cum terrore, parique periculo, defluentem unus ex Cereis illis Orbiculis, jubente Pio, projectus fuisset, confestim impetus aquæ resedit.

15 His itaque fundamentis innixus ostendere conatus sum, non virtuti Cerei Agni, sed intercessioni Sancti Pii V. adscribendum esse Miraculum, de quo quæstio erat, cùm de ejus Canonizatione agebatur: absolutum enim fuerat, & conclusum Judicium de ejus heroicis Virtutibus; alia Miracula ejus intercessione patrata ante formalem Beatificationem jam fuerant admissa; in eo, de quo disputabatur, invocatio non deerat; Fidelium consensus ex supra relatis Historiis desumebatur Miracula adscribens, non virtuti Cereorum Agnorum, sed precibus Sancti Pontificis: cùmque reverenter ulteriùs insinuassem, mira quædam, utilia multa, & gratias, non autem vera Miracula, inter virtutes Cereorum Agnorum enumerari, quando credentibus in Christum, & Sanctis ejus pro temporum opportunitate a Christo promissa est Miraculorum patratio, majorum etiam illis, quæ ipse patraverat, juxtà illud *Joannis* 14. supra memoratum = *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet* = ad quæ verba Sanctus Augustinus *tract.* 72. *in Joannem*, postquam annotavit, Christum post recitata verba = *Majora horum faciet* = subdidisse = *Quæcumque petieritis in nomine meo, hæc faciam* = ita benè prosequitur = *Qui dixerat* = *faciet* = *post ait* = *faciam* = *tamquam diceret* = *Non vobis impossibile hoc videatur: non etenim poterit esse major me, qui credit in me; sed ego facturus sum & tunc majora, quàm nunc. Majora per eum, qui credit in me, quàm præter eum per me. Ego tamen ipse præter eum, ego ipse per eum* = quod & repetit *Enarrat. in Psalm.* 130. ubi ait = *Ad vocem Domini surrexerunt mortui, ad umbram transeuntis Petri surrexit mortuus. Majus hoc videtur, quàm illud: sed Christus facere sinè Petro poterat; Petrus, nisi in Christo, non poterat* = omnia hæc simul juncta pro re, de qua agebatur, fuerunt a Sacra Congregatione admissa, quæ, sanctæ memoriæ Clemente XI. approbante, pro Canonizatione Sancti Pii V. Miraculum recensuit, licèt sanatio instantanea secuta fuisset, applicato Mulieri ægrotanti Cereo Agno ab eodem Sancto Pontifice benedicto, & eò magis, cùm novum hoc non esset, sed aliud simile præcessisset exemplum, de quo *in Relatione* Rotæ Auditorum *exarata in Causa Sancti Cajetani, Miraculo septimo*, ubi sic legitur: *Francisca Berta Veneta, lineâ veste in oculum impactâ, magnis per aliquot dies doloribus divexata, sanguine suffuso, lacrymisque exundantibus, ac nebulâ lumen offuscante. Allatus est a Matre, ut vocant, Agnus Dei, in quo Beati Cajetani Reliquiæ contineri dicebantur. Invocavit ergo Cajetani opem, cùmque oculum ter prædicto signo signasset, dolore statim depulso, ac lacrymarum, sanguinisque fluxu cessante, pristinæ sanitati restituta est.*

16 Post dimissum a me Promotoratus Fidei munus, illudque delatum ad Archiepiscopum Philippensem Carolum Albertum Cavalchinum, nunc a Secretis Sacræ Congregationis Concilii, magna exorta est in Sacrorum Rituum Congregatione controversia occasione petitæ Canonizationis Septem Beatorum Fundatorum Ordinis Ser-

Servorum Beatæ Mariæ Virginis, quorum Cultus immemorabilis jam fuerat approbatus, an videlicet Miracula, quæ, præviâ invocatione omnium prædictorum Beatorum, secuta dicebantur, ita omnium intercessioni essent adscribenda, ut in eorum sequelam ad omnium prædictorum Septem Beatorum Canonizationem esset deveniendum. Porrò Archiepiscopus Philippensis strenuè fungens munere suo novam dixit, inauditam, periculosam, & idcirco cavendam methodum sic procedendi ad Canonizationem. Novam autem, & inauditam dixit, cùm simile numquam præcesserit exemplum in Causis Confessorum; & scitè dixit *in Causis Confessorum*, quandoquidem in Causis Martyrum eâdem morte, eodem tempore, ex eadem causa, sub eodem Tyranno defunctorum exemplum præcesserat, in Causa videlicet Martyrum Gorcomiensium, quorum Beatificatio post approbatum Martyrium, & causam Martyrii obtenta fuit dependenter a Miraculis secutis, præviâ omnium invocatione: sed addidit, a Causis Martyrum fieri non posse illationem ad Causas Confessorum, cùm in Causis Martyrum sola mors spectetur, sola causa mortis inspiciatur, quæ mors unà cum causa, sicuti fuit una, & eadem in omnibus, ita suppeditare valet argumentum, ut Miracula secuta omnium invocatione omnibus adscribenda forent, & sic omnium Beatificationi, & Canonizationi prodesse valerent; in Causis verò Confessorum, in quibus tota vitæ series perpenditur, & sedulò examinatur, & quorum vitæ exitus non unus, idemque fuit, cùm unus uno tempore, & in talibus circumstantiis, & alius alio tempore, & in aliis contigerit circumstantiis, nulla urget probabilitas, quòd Miracula omnium invocatione secuta omnibus adscribi debeant, timerique potest, ut, non omnium, sed unius, aut alterius invocatione patrata sint. Dixit idem Archiepiscopus Philippensis, methodum hanc periculosam esse, exemplo allato Principis, cui a pluribus preces offerantur pro aliqua re impetranda, quorum nonnulli ei sint accepti, alii non; potest enim gratiam elargiri intuitu eorum, qui sibi accepti sunt, & non aliorum, nec ex gratiæ concessione infertur, quòd omnes, qui rogarunt, sint ei accepti: nullatenus urgente replicatione, quòd, si inter invocatos aliqui essent, qui Deo cari non essent, Miraculum non sequeretur, cùm Miraculum a Deo patrari non possit pro falsâ doctrina, aut falsâ Sanctitate astruenda; Deus siquidem Miraculum operaretur, non pro ficta Sanctitate, sed pro vera astruenda, quoties aliqui inter invocatos invenirentur, qui coràm se Sancti essent, licèt & alii inter invocatos reperirentur, qui coràm eo Sancti non essent.

17 Mirum est, qua ingenii subtilitate fuerit huic Animadversioni responsum a Joanne Ascevolino Sacræ Consistorialis Aulæ celeberrimo Advocato. Probare siquidem conatus est, casum novum non esse: novus etenim esset, ut ipse ait, si in Sacrorum Rituum Congregatione alia Causa proposita fuisset plurium Confessorum, & Miracula requisita fuissent secuta ad uniuscujusque Confessoris intercessionem, & rejecta, quæ ad communem secuta fuissent; secùs autem, quando Causa Septem Fundatorum Ordinis Servorum, & Confessorum prima est, quæ in Sacrorum Rituum Congregatione proponitur: Admisit, aliàs fuisse Causam proposi-

tam

tam plurimorum Martyrum, & satis fuisse pro Beatificatione Miracula ad communem eorum invocationem patrata: addiditque, nullum in re, de qua agitur, discrimen statuendum esse inter Causas Martyrum, & Confessorum; sicut enim in Causis Martyrum Miracula ad omnium Martyrum, quorum Causa proponebatur, invocationem secuta ostendunt, eorum omnium mortem fuisse Deo acceptam, ita Miracula ad plurium Confessorum, quorum Causa proponitur, communem invocationem patrata patefaciunt, eos coràm Deo Sanctos esse, cùm Miracula certum præbeant indicium Sanctitatis, & quæstio sit, non de uno Dei Servo non Beatificato, & alio Beatificato, qui invocati sint, sed de pluribus Dei Servis Confessoribus æqualiter Beatificatione æquipollenti Beatificatis. Alia multa eruditè collecta *in ejus Scriptura typis impressa* legi possunt; sed, cùm nullum usque adhuc a Sacra Congregatione super hac controversia prodierit responsum, satis erit retulisse, quæ hinc indè deducta sunt, nullo a nobis prolato judicio, quod a Sacra Congregatione erit exspectandum, & a Summi Pontificis approbatione.

18 Quæres, an citra Servi Dei, aut Beati invocationem probari possit, aliqua Miracula a Deo facta esse pro Servi Dei, sive Beati Sanctitate ostendenda, & quorum proinde ratio haberi debeat in Judicio Beatificationis, & Canonizationis: &, affirmando, respondetur. Exemplum esse potest in Cadaverum incorruptione, in odore a Cadaveribus Dei Servorum, vel Beatorum manante, si omnia adsint alibi memoranda, quæ probant, incorruptionem, & odorem esse inter Miracula recensenda: in his quippe Miraculis deest invocatio; sed, cùm a Deo facta sint super Corporibus talium Dei Servorum, signum hoc est undequaque ostendens, quòd patrata fuerunt ad ostendendam eorum Sanctitatem. Sulpicius Severus *in Vita Sancti Martini Dialog. 2.* hæc de Sancto Martino refert: *Cùm hac igitur oblaturus Sacrificium Deo veste procedit. Quo quidem die (mira dicturus sum) cùm jam Altarium, sicut est solenne, benediceret, globum ignis de capite illius vidimus emicare, ita ut in sublime contendens longiùs collum, crinemque flamma produceret. Hoc licèt celeberrimo factum die in magna populi multitudine viderimus, una tantùm de Virginibus, & unus de Presbyteris, tres tantùm videre de Monachis. Cæteri cur non viderint, non potest nostri esse judicii.* Porrò de Miraculo hic non videtur esse dubitandum. Nulla in eo est excogitabilis invocatio: & tamen nemo erit, qui asserat, illud a Deo patratum non fuisse pro Sancti Martini Sanctitate patefacienda. Sanctus Hieronymus *in Vita Sancti Pauli Eremitæ* narrat, Sanctum Antonium ad eum in extremis constitutum invisendum accessisse, & mortuum invenisse, &, dum de condendo Corpore cogitaret, nec sarculum, quo terram foderet, haberet, duos Leones ex interioris Eremi parte currentes ad Cadaver Beati Senis substitisse fremitu ingenti rugientes, ut intelligeret, eos plangere, quomodo poterant; cùmque cœpissent humum pedibus scalpere, & unius hominis capacem locum fodissent, cervice dejectâ, ad Antonium perrexisse manus ejus, pedesque lingentes, qui manu annuens eis imperavit, ut abirent, prout fecerunt. De Miraculo dubi-

tandum esse, non videtur, & quidem a Deo patrato in testimonium Sanctitatis tum Pauli, tum Antonii; nec ulla quidem hujus accessit invocatio, seu oratio, cùm, teste eodem Sancto Hieronymo, Sanctus Antonius ad primum Leonum aspectum exhorruerit, & post secuta ea, quæ modò indicata sunt, in laudationem Christi effusus, quòd muta quoque animalia, Deum esse, sentirent, eos dimittens dixerit: *Domine, sinè cujus nutu nec folium arboris defluit, nec unus passerum ad terram cadit, da illis, sicut tu scis.* Ad hanc eamdem classem pertinent tot alia Miracula, quæ in Sacris Historiis leguntur de pœnis, quibus affecti fuerunt, qui Beatos Viros contempserunt, aut injuriâ affecerunt, cùm multa ex eis secuta sint, nullâ praviâ ipsorum oratione, aut deprecatione. *In Libro Numer. cap.* 12. utì quoque supra dictum est, Maria contra Moysen locuta est propter Uxorem ejus Æthiopissam. Moyses nihil commotus est; *erat enim Vir mitissimus super omnes homines, qui morabantur in terra*, utì loquitur Sacer Textus. At iratus Dominus cùm descendisset in columna nubis, & stetisset in introitu Tabernaculi, & Mariam vocasset, nube recedente, apparuit Maria candens leprâ, quasi nix, quæ medium carnis ejus devoravit, & a qua, nisi ad preces Moysis, sanata non est. Ad intercessionem ergo Moysis contigit Miraculum sanationis; sed citra quamcumque invocationem Deus, ut ostenderet, quàm sibi Moyses carus esset, prodigium lepræ operatus est. Quæ omnia suadent, non solùm ex invocatione desumi, quòd Miracula fiunt a Deo ad patefaciendam Servorum suorum Sanctitatem, sed etiam hoc ipsum ex aliis erui circumstantiis, quæ id ipsum ostendere possunt.

19 Nec omittendum esse videtur, quòd aliquando Dei Servi, & Beati, & Sancti Miracula operantur ex potestate, aliquando ex oratione; & quamvìs, dum operantur ex potestate, nulla præcedat oratio, si nihilominus Miraculum operantur, fatendum erit, illud a Deo patratum esse pro eorum Sanctitate astruenda. Res benè exponitur *in antiquissima Vita Latino-Græca Sancti Benedicti Venetiis edita anno* 1723. ad formam Dialogi inter Petrum, & Sanctum Gregorium Magnum: ibi enim *cap.* 30. post narrata nonnulla Miracula, orante Sancto Benedicto, patrata, Petrus hoc modo interrogat: *Velim nosse, hæc tanta Miracula virtute semper orationis impetrabat, an aliquando ex potestate etiam solo voluntatis exhibebat nutu?* & Gregorius hoc modo respondet: *Qui devotâ mente Deo adhærent, cùm rerum necessitas exposcit, exhibere signa modo utroque solent, ut mira quæque aliquando ex prece faciant, aliquando ex potestate. Cùm enim Joannes dicat = Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri = qui filii Dei ex potestate sunt, quid mirum, si signa facere ex potestate valent? Quia enim utroque modo Miracula exhibeant, testatur Petrus, qui Tabitham mortuam, orando, suscitavit, Ananiam verò, & Saphiram mentientes morti, increpando, tradidit; neque enim, orasse in eorum extinctione, legitur, sed solummodo culpam, quam perpetraverant, increpasse. Constat ergo, quia aliquando hæc potestate, aliquando verò exhibent expostulatione, dum & istis vitam, increpando, abstulit, & illi reddidit, orando. Nam duo quoque fidelis Famuli Dei Benedicti facta nunc replico, in quibus apertè clareat, aliud*

hunc

hunc ex accepta divinitus potestate, aliud ex oratione potuisse. Pater Philippus a Sancto Paulo *in suo Opere de Sacris Apparitionibus in carne tunc Venerabilis, nunc Sancti Joannis a Cruce part. 2. cap.* 5. cùm sibi opposuisset, de eis non esse habendam rationem in Causa Beatificationis, & Canonizationis, etiamsi essent supernaturales, cùm, prævià ejus invocatione, non contigissent = *Tunc autem censentur Miracula a Deo facta ad exaltationem nominis alicujus Sancti, cùm ad ejusdem invocationem ponuntur* = respondet, satis esse, quòd factæ fuerint a Deo supra vires naturæ in honorem Servi sui, etiamsi hujus nulla præcesserit invocatio: *Ad hoc, ut censeatur Miraculum sufficiens pro Canonizatione Servorum Dei, satis est, ut eorumdem honorificativum appareat; jam etenim habemus Divinum, & infallibile testimonium, Deum honorare, & suo exemplo velle, ut nos honoremus Heroes*.

CAPUT SEXTUM.

De Miraculorum numero, & qualitate in Causis Beatificationis, & Canonizationis requisita.

1

Icèt *in primo hujus Operis libro cap. 22. num.* 10. satis apertè probatum sit, bina Miracula post Virtutum approbationem sufficere pro obtinenda formali Beatificatione juxtà Sedis Apostolicæ disciplinam, & *eodem lib. 1. cap. 26. num.* 1. demonstratum quoque sit, bina alia Miracula sufficere, quæ supervenerint post Beatificationem formalem, ut ab ea transitus fieri possit ad Canonizationem, quamvìs hæc Miracula non essent primi, vel secundi, sed tertii generis, & pariter *eodem lib. 1. cap. 32. num. 2. & tribus sequentibus* in claris positum sit, bina Miracula, etsi tertii generis, quæ post indultam Venerationem supervenerint, sufficere pro Canonizatione obtinenda in Causis procedentibus per viam Casus excepti, & Beatificationis æquipollentis; operæ tamen pretium esse censemus, nonnulla hìc subdere, quæ ad eamdem rem pertinent, non ut a dictis recedamus, sed ut dicta confirmentur, & etiam explicentur.

2 Pater Ceparius *in suo Directorio Canonizationum lib. 1. cap.* 9. multa, & multa narrat in præteritis Canonizationibus Miracula fuisse discussa, & approbata: *De Sanctis Dominico, & Francisco Fundatoribus Sanctissimorum Ordinum Prædicatorum, & Fratrum Minorum ingentia Miracula habentur in Chronicis, & Historiis de eis conscriptis; & sic de aliis. Legendi sunt etiam de hac re Sanctus Basilius Orat. in Mametem Martyrem, & in Julittam Martyrem; Sanctus Gregorius Nazianzenus Orat. in Sanctum Cyprianum; Sanctus Chrysostomus*

mus in Lib. contra Gentiles de Reliq. Sancti Balylæ Martyris; Sanctus Ambrosius Serm. de Sanctis Gervasio, & Protasio, & in Epist. ad Sororem de iisdem Martyribus, ubi narrat, universum Populum vidisse quemdam cæcum ad contactum feretri, quo Reliquiæ transferebantur, fuisse illuminatum; Sanctus Hieronymus lib. 9. contra Vigilantium, Epist. ad Eusebium, de Vita Sanctæ Paulæ, & in Vita Sancti Hilarionis; Sanctus Augustinus lib. 22. de Civitate Dei cap. ult. Palladius in Historia Lausiaca cap. 62. Sulpicius in Vita Sancti Martini. Utque aliquid dicam etiam de Sanctis recenter Canonizatis, & Canonizandis, missis Miraculis, quæ operati sunt, dum ipsi viverent, quæ ferè innumera sunt, quamplurima etiam a Testibus fide dignis fuere deposita in Pontificiis Processibus patrata post mortem ipsorum: &, ut de uno Beato Aloysio Gonzaga dicam, ducenta, & sex Miracula in quatuor Processibus authoritate Apostolicâ confectis reperiuntur deposita, quæ fuerunt ab illo, & per illum post mortem variis in locis patrata, aliaque quamplurima ad meam notitiam pervenerunt, quæ licèt probari possent, tamen, quia satis erant, quæ in Processibus jam formatis habebantur, Litteras Remissoriales expedire non curavi ad ea authenticanda. Quoniam verò, etiamsi permulta sint Miracula, quæ Auditoribus Rotæ Romæ examinanda proponuntur, illi tamen ob angustias temporis, & multitudinem Causarum, pauca admodum discutienda recipiunt, cùm præsertim eadem Virtus Divina requiratur ad pauca, ac ad multa; ponam tantùm numerum eorum Miraculorum a Sanctis post mortem patratorum, quæ pro unaquaque Canonizatione facta, & pro faciendis Rotæ Auditores hactenus, quod sciam, approbaverunt. Et primò tempore Sixti V. Pontificis Maximi, qui Sanctum Didacum ex Ordine Seraphico Sancti Francisci canonizavit, sex numero Miracula post ejus mortem fuerunt a Rota Auditoribus Commissariis discussa, & approbata. A Clemente VIII. fuerunt canonizati duo ex Dominicanorum Familia, Sanctus scilicet Raymundus Hispanus, & Sanctus Hyacinthus Polonus: de primo Auditores Commissarii septem Miracula, de secundo quatuor post mortem approbaverunt. Paulus V. qui, dum hæc scribo, sedet in Cathedra Petri, & feliciter regnat, canonizavit Sanctam Franciscam Romanam, pro qua Miracula tredecim post mortem fuerunt examinata, & probata: Idem canonizavit Sanctum Carolum Cardinalem Borromæum Archiepiscopum Mediolanensem, de Ecclesia Catholica optimè meritum, Episcoporum, ac Cardinalium omnium lumen, & exemplar ad imitandum, & pro ejus Canonizatione septemdecim Miracula post ejus mortem patrata iidem Auditores comprobaverunt. Quòd si velimus hîc attexere eos, quorum Causa Canonizationis nunc in Curia Romana agitatur, dicam, quòd de Beato Andrea ex nobilissima Familia Corsinorum novem post mortem Miracula firmaverunt: de Beato Patre Ignatio meæ Religionis Parente, ac Fundatore decem, aut duodecim: duodecim pariter de Beata Teresia jam approbata fuerunt: duodecim etiam de Beato Aloysio Gonzaga: & de aliis habentur in Diplomatibus, & Relationibus pro eis factis.

3 Pater Philippus Maria a Sancto Paulo Carmelita Discalceatus, & olim Consultor Congregationis Sacrorum Rituum *in citato Opere de Sacris Apparitionibus in carne tunc Venerabilis, nunc Sancti Joannis a Cruce part. 2. Disputationis cap. 1.* in nonnullis Causis plura, in aliis pauciora exposcit Miracula. Ecce ipsius verba: *An autem in Canonizatione, seu Beatificatione cujuscumque Servi Dei æqualiter habenda sit ratio, & Miraculorum examen, difficul-*

cultas est, cujus solutionem potiùs audirem, quàm darem. Debitâ tamen melioris, & Ecclesiæ ipsius judicii reverentiâ ut promam, quod sentio, arbitror, non æqualiter habendum esse respectum ad Miracula, sed aliquando evidentiora, & plura desiderari, aliquando pauciora, & minùs evidentia. Ratio est satis, meo videri, plausibilis saltèm, si non evidens: nam Miracula ex dictis assumuntur, vel in testimonium Sanctitatis Beatificandi, vel Canonizandi, vel in signum Divinæ voluntatis decernentis Servo suo adhuc in Ecclesia Militante cultum, & honorem, vel ad excitandam devotionem, & existimationem Fidelium, vel tandem ad confundendos heterodoxos, & Religionis Catholicæ inimicos: sed hæc omnia non exigunt in omnibus, & singulis æquale, & idem Miraculorum examen: ergo &c. Probatur minor: nam duplici, ut ita dicam, viâ Christiani Heroes ad tantam gloriam promerendam duci a Deo possunt, videlicet, vel per vitam heroicam privati hominis propriæ perfectioni intendentis, vel per vitam hominis ad publicum, & universale Christianitatis bonum ordinati, ac opera arduissima magnifica, & in summum Dei honorem, ac proximorum bonum vergentia exequentis, quales sunt Fundatores Ordinum Regularium, aliique a Deo pro conversione Infidelium, Christianorum profectu, pace, concordia, & similibus mirabiliter elevati, sive etiam non pauci per mores extraordinarios, & totaliter admiratione plenos insignes. Hinc forte Alexander III. in Bulla Canonizationis Sancti Bernardi Abbatis Claraevallis nullam habuit Miraculorum, nec in genere, mentionem; arbitratus est enim Sanctissimus, & Sapientissimus Pontifex, satis Populis Christianis commendabilem, & admirabilem reddi Divum Bernardum ex operum magnitudine, quæ in Dei honorem, atque Catholicæ Ecclesiæ profectum non minùs fortiter, quàm usque ad Miraculum feliciter patrarat, dignusque proinde censeretur, cui publicus Christianorum Heroum deferretur cultus. Licèt igitur Sancti prioris generis indigeant rigoroso examine, & plurimis Miraculis, ut Orbi Catholico venerandi proponantur, secùs autem Sancti secundi generis: nam excellentia extraordinaria suorum operum apertissimè reddit testimonium heroicæ Virtutis ad ea efficienda pernecessariæ, & Divinæ voluntatis complacentis sibi in illis; nam eo ipso, quòd eis usus est ut instrumentis pro mirabilibus suæ sapientiæ, & tanta sui nominis exaltatione, satis ostendit, velle, eos honorari ab omnibus, quos Rex taliter honoravit; satis etiam ex novitate, & magnitudine prædictorum operum excitantur Fideles, & Heretici confunduntur. Quare, dum constat, hujusmodi Viros usque ad finem vitæ in imposito sibi munere sanctè, ac fideliter perseverasse, vitamque justorum morte clausisse, cùm opera magnificè de ipsis perhibeant testimonium, sufficiens erit pro eorum Beatificatione, & Canonizatione, beneficia aliqua ipsorum intercessione impetrata fuisse, & paucular gratias a Deo concessas, duoque Miracula, cujuscumque generis sint, ad eorumdem gloriam augendam patrata.

4 At, prætermisso hìc examine, an omnia Miracula, quæ Pater Ceparius refert fuisse in Causis ab eo allegatis approbata a Rotæ Auditoribus, fuerint etiam a Sacrorum Rituum Congregatione approbata, & a Summo Pontifice (etenim, uti sæpe in hujus Operis decursu dictum est, judicium Rotæ Audirorum in his Causis, quod in suis Relationibus exponebant, novo subjiciebatur examini in Sacrorum Rituum Congregatione, quæ etiam aliquando aliqua Miracula reprobabat, quæ fuerant a dictis Auditoribus approbata) vis præsentis con-

controversiæ non stat in numero Miraculorum approbatorum, sed in eo, quot sint Miracula, quæ requiruntur necessariò pro obtinenda Beatificatione, & Canonizatione : cùmque in Causis procedentibus per viam non Cultus praxis jam invaluerit, ut bina ante Beatificationem, bina post Beatificationem sufficiant pro Canonizatione impetranda, & in Causis procedentibus per viam Casus excepti bina, quæ post indultam Venerationem Miracula supervenerint, pro Canonizatione impetranda satis sint, nemo est, qui non videat, praxi, & Apostolicæ disciplinæ esse adhærendum, nec aliquid ex Patris Ceparii dictis inferri posse adversùs ea, quæ a nobis alibi dicta sunt. Assertio quoque Patris Philippi Mariæ a Sancto Paulo non videtur ullo modo admittenda : in omnibus enim Causis Beatificationis, & Canonizationis proponitur Dubium = *An constet de Virtutibus heroicis, seu de Martyrio, & causa Martyrii; & an constet de Miraculis* = & pro approbatione tum Virtutum, aut Martyrii, tum Miraculorum clarissimæ, & concludentissimæ ex alibi dictis probationes requiruntur; quibus proinde præsuppositis, nemo est, qui non videat, nullatenus subsistere posse, quòd in una Causa plura, & evidentiora, in alia verò minora, & minùs evidentia Miracula requirantur: &, quamvis illustriores potuerint esse Virtutes alicujus Servi Dei, quàm alterius, omnes tamen, ut approbentur in ordine ad Canonizationem, oportet, ut ad gradum heroicitatis pervenerint; ex quo proinde fit, ut æqualia Miracula quò ad excessum virium naturæ creatæ, quò ad numerum, & quò ad pondus probationum in omnibus Causis requirantur: & exemplum Sancti Bernardi, quo Author utitur in re, de qua nunc agitur, ipsi suffragari non valet; cùm aliud sit, quòd Miracula in Bulla Canonizationis juxtà morem eorum temporum non fuerint relata, aliud verò, quòd non fuerint patrata, & quòd eorum habita non sit ratio in Canonizationis Judicio. Exstat adhuc *Vita Sancti Bernardi Abbatis* scripta a Gaufrido Monacho Clarævallensi, quæ *part.* 2. & 3. ingentibus undequaque Miraculis referta est. Exstat quoque ingens Miraculorum series excerpta *ex Libro, cui titulus* = *EXORDIUM MAGNUM CISTERCIENSE* = *in cujus cap.* 28. legitur, quòd, evolutis pluribus annis post Sancti obitum, cùm cuidam Energumenæ, ut a Dæmone liberaretur, applicatæ essent ab Abbate Reliquiæ de capillis, & barba ejusdem Sancti Bernardi, Diabolo dicente = *Serva Bernardum tuum, nec enim proficies quicquam* = & Abbate, qui Reliquiam applicaverat, respondente = *Per Domini gratiam, & hujus Sanctissimi Viri egredieris* = Dæmon subdidit = *Quid? An excidit tibi, quòd prohibitum est ei signa facere? Hoc ergo sciens securus in hoc meo domicilio requiesco* = mirantibus Abbate, & Fratribus, qui cum eo erant, quòd Spiritus nequam interdictum illud olim Sancto factum, dum viveret, ne ob Miraculorum frequentiam, Hominumque nimium ad Monasterium accessum Monastica quies perturbaretur, in scutum suæ defensionis tam celeriter invenerit. Quòd autem tam insignium Miraculorum nulla fuerit habita ratio, cùm de Sancti Bernardi Canonizatione agebatur, inverisimile admodum est, cùm tunc disciplina vigeret Virtutes, & Miracu-

la

la requirendi in Causis Canonizationis.

5 Succedit qualitas Miraculorum. Alibi a nobis dictum est, & exemplis comprobatum, sufficere Miracula tertii generis, & Castellinum deceptum fuisse, qui *in Tractatu de Dilatione Canonizationis pag.* 57. *&* *pag.* 63. asserit, quòd juxtà consuetudinem Sanctæ Sedis non decernitur Canonizatio, nisi inter Miracula, quæ approbantur, aliquod reperiatur, quod sit primi, vel secundi generis, quod etiam post Castellinum asseruit Pignatell. *Consult.* 26. *num.* 7. *tom.* 5. Miracula quippe tertii generis excedunt vires naturæ quò ad modum, & sunt vera Miracula; ex quo proinde sequitur, ea sufficere debere pro Beatificatione, & Canonizatione, utì videri potest *cit. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 1. *&* *cap.* 32. *num.* 3. *hujus Operis*: & benè prosequitur Pater Philippus Maria a Sancto Paulo *in citato Tractatu de Sacris Apparitionibus part.* 2. *cap.* 2. §. 1. ubi, cùm sibi opposuisset, omnimodam certitudinem in Canonizationis Judicio requiri, & hanc haberi non posse, nisi inter Miracula aliquod reperiatur secundi generis, cùm in Miraculis tertii generis adsit incertitudo, ita respondet: *Eadem omnino infallibilitas Divini testimonii reperitur in omnibus veris Miraculis; unde quodlibet ipsorum plenissimè probat id, pro cujus veritate patratur &c. Et licèt concedatur, quò ad nos esse facilioris probationis Miracula secundæ classis, quàm tertiæ, hinc tamen ab his non tollitur vera, & insita infallibilitas testificandi veritates Fidei, vel Sanctitatem Servorum Dei, & ad summum convincetur, necessarium esse diligentius examen, ut videatur, utrùm natura suis viribus valuerit ad tantum opus.*

6 Major difficultas est, an in Judicio Beatificationis, & Canonizationis admitti possint Miracula, quæ excedunt tantum virtutem naturæ visibilis, & corporeæ, sed non excedunt virtutem naturalem naturæ invisibilis, & incorporeæ, puta Angeli, præsertim boni: ex una etenim parte necessarium esse videretur, quòd in Judicio adeò gravi non admitterentur, nisi Miracula, quæ excedunt vires, & facultatem totius naturæ creatæ; ex alia verò parte difficile admodum esse videtur, scire posse, & posse dignoscere, an Miraculum, quod proponitur in hoc Judicio examinandum, vires excedat naturales naturæ invisibilis, & incorporeæ Angeli boni. Dictum est autem *Angeli boni*; in eo enim, quod attinet ad Angelum malum, signa supra recensita, ob quæ Miracula falsa a veris discernuntur, Efficacia videlicet, Utilitas, Modus, Finis, Persona, Occasio, satìs apertè ostendere possunt, quamcumque virtutem naturalem Angeli mali abesse: quemadmodum etenim ad Divinam Providentiam huic Mundo præsidentem pertinet, ne ille suâ potestate abutatur in iis, in quibus naturalis ordo Universi inverteretur, vel etiam politica humani generis gubernatio plurimùm turbaretur, ita ad eamdem potiori jure spectat, ne permittat, ut eâdem suâ virtute naturali abutatur ad falsam aliquam Religionem, aut Sanctitatem per Signa, & Miracula confirmandam, utì benè prosequitur Author *Tractatus de Canonizatione Sanctorum ad Cardinalem Montis Regalis* 5. *part. cap.* 11. & resumi quoque possunt ea, quæ in superioribus dicta sunt de potestate Dæmonis naturali a Deo coercita, & quòd vera Miracula fieri non possunt in confirmationem falsæ do-

doctrinæ, aut falsæ Sanctitatis. Quocirca demus, Dæmones posse simulare, se esse animas mortuorum, juxtà ea, quæ habentur apud Divum Thomam 1. *part. quæst.* 117. *art.* 4. *Ad secundum*; demus, eos meliùs cognoscere virtutes activas, & passivas in corporibus hominum, quàm homines, & faciliùs, & celeriùs applicare posse, quæ opportuna sunt ad morbos removendos, cùm imperio suo corpora localiter moveant, juxtà ea, quæ habentur apud eumdem Divum Thomam *quæst.* 6. *de Miraculis, seu de Potentia art.* 3. *in corpore*; demus præterea, plura alia a Dęmone fieri posse juxtà suam naturalem virtutem, de quibus aliqua habentur apud Cardinalem de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom.* 4. *de Miraculis disput.* 20. *art.* 17. §. 2. & apud Pignatellum *Consult.* 168. *&* 169. *tom.* 10. tuti sumus ab ejus insidiis in re, de qua nunc agitur, non solùm ex his, quæ modò dicta sunt, sed etiam ex aliis, quæ *in primo libro* fusè deducta fuerunt, dum agebatur de immunitate ab errore in Causis Beatificationis, & Canonizationis, & nobis suppetunt regulæ, quarum ope cognoscere possumus, an fraus, an opus Dæmonis in mirabilia, quæ examinantur, irrepserit. Pater Joannes Dominicus Putignanus *in* 1. *part. sui Tractatus de redivivo Sanguine Sancti Januarii cap.* 10. *num.* 10. ponderat, ebullitionem Sanguinis dicti Sancti non excedere vires naturales Angelorum malorum, sed eos sequentibus verbis excludit: *Quamvis enim concedamus, posse eos naturalium rerum subtiliori indagine exornatos supra cæteros omnes homines insensibili quadam peragendi œconomiâ substantiam aliquam elicere in subtilissimum pollinem redactam, aptamque ad hujusmodi excitamentum, nullatenus tamen summus rerum Author pateretur, ut, quod ad augustiorem Cultus sui propagationem, ad Ecclesiæ universæ ornamentum, ad augendam Christifidelium pietatem, ad uberiores sanioris disciplinæ proventus, ad abusus quotidie irrepentes amputandos, ad vitia quæcumque ex animis evellenda conferre maximè potest, referri par sit ad Dæmonum imposturas.*

7 Adeòque, redactâ controversiâ ad Angelos bonos, non modica profectò urget difficultas: utque res fiat clarior exemplis, supponamus, agi de magna febri, de inveterata paralysi cum subsecuta subitanea sanatione post Servi Dei invocationem, item, quòd ad ejus invocationem ignis de Cælo descenderit, quæ tertii generis Miracula dicuntur. Item supponamus, agi de conversione unius substantiæ in aliam, puta aquæ in vinum, de panis ex. gr. aut hordei multiplicatione. Si hæc contingant ad invocationem Servi Dei, vel Beati, Miracula sunt altioris generis. Hæc autem duplici modo contingere possunt; vel per excessum virtutis totius naturæ creatæ tum invisibilis, & incorporeæ, tum visibilis, & corporeæ; vel per excessum naturæ tantùm visibilis, & corporeæ. Per excessum totius naturæ tum invisibilis, & incorporeæ, tum visibilis, & corporeæ, si sanatio a febri, & a paralysi fiat, frustrà obnitentibus pravis naturæ humoribus, si aer in ignem convertatur absque dispositionibus juxtà naturæ ordinem substantialiter requisitis, uti explicat Suarez *de Angelis lib.* 4. *cap.* 39. *num.* 11. ubi hæc habet = *Unde, subita sanitas si fiat per solam efficaciam superioris causæ, vel per solum imperium, vel si sanatio tam subita sit, ut causæ naturales, etiam sufficienter applicatæ, non sufficiant virtute naturali tam subitò ma-*

te-

teriam disponere, tunc sanitas erit verè miraculosa; idemque dicendum est de subita pluvia, & aliis similibus operibus = si nova materia producatur, aut jam præexistens convertatur, & addatur rei multiplicandæ, ut alibi exponetur, si una substantia in aliam convertatur; modus enim hic agendi excedit vires cujuscumque naturæ creatæ: quocirca Porrecta *in* 3. *part. Divi Thomæ quæst.* 43. *art.* 4. ad illud Matthæi = *Si Filius Dei es, dic, ut lapides isti panes fiant* = animadvertit, Diabolum a conjecturali notitia de Christo, quòd esset Filius Dei, ascendere volentem ad certissimam petiisse ab eo Miraculum transmutationis formæ substantialis, quam benè sciebat excedere vires totius naturę creatæ: *Satan, ut de vero Deo inquisitionem formaret, non inquit: Dic, ut lapides isti fiant nigri, rubei, vel quòd moveantur localiter; sed ait: Dic, ut lapides isti panes fiant: quoniam mutatio qualitatum, locorum, & similium est accidentalis, mutatio autem lapidum in formam panum comestibilium est substantialis*; & concordat Cardinalis Toletus *in Joannem cap.* 3. *notabil.* 2. ubi ait: *Noverat Dæmon hanc doctrinam, qui Miraculum unum, & non admodum magnum sufficiens sibi existimavit, ut, eum esse Filium Dei, cognosceret, si tamen in hujus rei probationem esset factum, Matthæi* 4. = *Si Filius Dei es tu, dic, ut lapides isti panes fiant* = *certus futurus, si ederetur tale Miraculum, Divinâ Virtute factum iri; Dæmon enim omnino certus erat, suâ virtute id fieri non potuisse*. Per excessum verò naturæ tantùm visibilis, & corporeæ, si uno velut instanti, & occultè, & celerrimè e corporibus febricitantium, & eorum venis per motum localem peccans materia subtrahatur, & canaliculi, per quos spiritus animales ad motum membrorum necessarii debent decurrere, uno velut momento a crassioribus, ac viscosis, quibus obstructi erant, corpusculis liberentur; si hinc indè per aerem ignis particulæ, etiam de longinquo, advectæ, & summâ celeritate in unum collectæ vi magnâ in terras dejiciantur; si post invisibilem subtractionem, & in alium locum translationem unius substantiæ insensibiliter alia substantia aliunde deportata substituatur, aut substantia alibi existens deportetur: hæc omnia quippe vires naturales Angeli excedere non videntur. Quocirca, si in Judicio Beatificationis, & Canonizationis Miracula tantùm supra vires cujuscumque naturæ creatæ admitti debent, ab eo excludi debebunt ea in superioribus recensita, & illis similia, cùm scire non possimus, an uno, vel alio modo acciderint, & tantùm locus erit Miraculis penetrationis corporum, replicationis ipsorum, revelationis secretorum cordium humanorum, prædictionis futurorum eventuum ab humana libertate pendentium, & suscitationis mortuorum, & ferè omnes sanationes a morbis non poterunt in Judicio Canonizationis admitti tamquam miraculosæ: quidquid enim sit, an Angeli vim habeant motivam corporum a loco realiter ab intellectu, & voluntate distinctam, vel, intelligendo actualiter mobile, locum a quo, locum ad quem, & spatium, & deinde volendo, id est, voluntatis imperium adhibendo ad hoc, ut tale corpus a tali loco ad talem locum, per tale spatium, tali motu, & tali tempore feratur, corpora moveant; hoc unum certum est, quòd, quamvis in instanti corpora movere non possint, ex quo motus localis instanta-

K neus

neus corporibus repugnat, possunt tamen magnâ, & mirâ celeritate, & quasi in tempore imperceptibili corpora movere, quod satis est pro morali instantaneitate, quæ ex infra dicendis sufficit in sanationibus miraculosis, quæ in Judicio Canonizationis admittuntur, quamvìs in eis desit instantaneitas mathematica, ut infra videbitur.

8 Dices, hanc urgere difficultatem, etiam loquendo de Miraculis Christi, de conversione videlicet aquæ in vinum in Nuptiis Canæ Galilææ, & de multiplicatione panis, & piscium. At respondetur, id nullatenus subsistere, cùm Christus Miracula faceret, ut Judæis suaderet, se esse Dei Filium, juxtà illud Joannis = *Opera, quæ dedit mihi Pater ut faciam, ipsa testimonium perhibent de me*. A Miraculis ergo Sanctorum fieri non potest illatio ad Miracula Christi, utì benè perpendit Scacchus *de Notis, & Signis Sanctitatis sect.* 8. *cap.* 1. *§. Ut autem*: cùmque ejus Divinitas sufficienter ex Miraculis demonstrata sit, utì latè probat Divus Thomas 3. *part. quæst.* 43. *art.* 4. hinc rectè inferri potest, recensita Miracula facta fuisse Virtute Divinâ excedente quascumque vires cujuscumque naturæ creatæ. Additur, ab eo edita fuisse alia Miracula, quæ oculis etiam hominum vires excedebant totius naturæ creatæ, puta penetrationes cordium, mortuorum suscitationes, sui ipsius suscitationem, & tot alia, quæ evidentiam apud intuentes sibi conciliabant, & apud audientes fidem tantæ certitudinis, ut in dubium revocari non possent, juxtà ea, quæ plenè explicantur apud Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ tom.* 1. *quæst.* 13. *disput.* 31. *sect.* 2. Itaque, sicuti ab eo Miracula facta sunt, quę excedebant vires totius naturæ creatæ, ita dicendum est, ab eo facta, quæ, in abstracto loquendo, fieri potuerunt tam uno, quàm alio modo, facta fuisse modo sublimiori non tam excedente virtutem naturæ visibilis, & corporeæ, quàm invisibilis, & incorporeæ; quod utique rei nostræ applicari non potest, in qua ut plurimum agitur de solis Miraculis, quæ tam uno, quàm altero modo fieri potuerunt: unde optimè Horantius *de Locis Catholicis Sacræ Scripturæ, & antiquorum Patrum lib* 4. *cap.* 2. post enarrata Christi Miracula inquit: *Omnis generis acta sunt a Christo Prodigia, ut si cui unum illorum (ut sunt hominum mentes diversissimæ) vel suspectum esset, vel non planè satisfaceret, addita sunt tam multa, & varia, ut omnis jam dubitandi materia, & occasio sublata sit*.

9 Doctus Arauxo *in suis Decisionibus Moralibus loc. cit. tract.* 3. *quæst.* 23. *§.* 5. postquam cum communi Theologorum, & Canonistarum doctrina triplicem præmisit gradum Miraculorum, de quo supra etiam actum est (quòd primus videlicet gradus, seu classis sit eorum, quæ superant totius naturæ facultatem ex parte rei factæ, cujusmodi sunt Incarnatio Divini Verbi, Unio hypostatica, Virginis Partus, & productio substantiæ supernaturalis, si possibilis esset: secundus gradus, seu secunda classis sit eorum, quæ, licèt ex parte rei factæ non excedant facultatem naturæ, benè tamen illam excedunt ex parte actionis, per quam fiunt, utì sunt mortui suscitatio, & cæci illuminatio; licèt enim vita mortuo, & potentia visiva cœco restitutæ sint ejusdem naturæ, & rationis cum illa, quam agens naturale dare potest, actio ta-

tamen ipsa recuperativa vitæ, aut potentiæ visivæ amissæ excedit totius naturæ facultatem, cùm a privatione ad habitum non detur regressus per naturam: tertius demum gradus, seu tertia classis sit eorum, quæ sunt supra facultatem naturæ tantùm ex parte modi, cujus generis est sanitas ægro subitò restituta, aut sinè ulla medicaminum applicatione) subdit, præter hæc, quæ vocat classica Miracula, alia quædam prodigiosa opera, & beneficia inveniri, quæ vulgus hominum Miracula vocat, cùm humanam industriam, & facultatem excedant. In hanc classem Arauxo rejicit Dæmonum expulsionem a corporibus obsessis, odorem suavissimum, quo Corpus in Sepulchro jacens, perfunditur, serenitatem tempestatum in mari, sanationem infirmorum simul cum apparitione ejusdem Personæ, quæ ab infirmis invocatur, longum jejunium per menses continuatum absque cibo, & potu, conversionem ad meliorem frugem eorum, qui peccatis sunt irretiti, ad contactum Reliquiarum: &, non solùm quia in his omnibus contingere potest deceptio, sed etiam quia non excedunt vires, & naturales facultates Angeli boni, vel mali, contendit, nullam eorum habendam esse rationem in Judicio Beatificationis, & Canonizationis, in quo tantùm, inquit, agendum de primis tribus generibus, seu classibus Miraculorum, quæ vult esse probata Testibus aptis, vult secuta quoque esse post mortem Servi Dei, aut ad ejus invocationem, vel per ejus preces, & potissimùm in testimonium Virtutis ipsius.

10 Multa in hac Arauxi doctrina continentur. De nonnullis infra agetur: de nonnullis autem hìc agendum est. Infra agetur de expulsione Dæmonum a corporibus obsessis, de odore, quo Corpora in sepulchro jacentia perfunduntur, de serenitate tempestatum, de sanationibus infirmorum cum apparitionibus Personarum invocatarum, & de longis jejuniis, & sedulò examinabitur, in quibus circumstantiis prædicta omnia aut rejicienda sint, aut admittenda tamquam vera Miracula: nec enim, ex quo aliquando ex hominum malitia, vel ignorantia aliquis error, aut aliqua deceptio in ea facta irrepsit, statim concludi debet, ea omnia esse rejicienda, quemadmodum optimè argumentatur Horantius *de Locis Catholicis Sacræ Scripturæ, & antiquorum Patrum lib. 4. cap. 9.* ubi hæc habet: *Num omnia Miracula omni ætate edita in universum damnabimus, quòd a turpissimis nonnullis hominibus turpis lucri causâ aliquot immista sunt? Num vera prodigia, quæ Sancti magnâ certitudine narrant, quorum tota communitas Fidelium testis est, omnino ab Ecclesia exulabunt, quòd fucata quædam, & adumbrata Miracula specie verorum, & sub eorum imagine multos deceperunt? Si sic est, pereant Scripturæ Divinæ necesse est, quòd eis pro Catholicis peregrinas, ac profanas nonnulli admiscere tentarunt.* Irrepserunt absque dubio errores, & deceptiones etiam quò ad tres gradus, seu classes Miraculorum, quas Arauxo dicit admittendas: quapropter, sicuti errorem, & deceptionem quò ad eas opponenti responderet Arauxo, non omnia Miracula ad prædictas classes pertinentia rejici debere, sed secernendum esse casum a casu, qualitates, & circumstantias esse ponderandas, ut hoc rejiciatur, & illud admittatur, ita oportet, ut ipse sibi opponenti errorem, & deceptionem in expulsione Dæmonum a corporibus obsessis, in

odore, in serenitate tempestatum, & aliis ab eo relatis responderi patiatur, non ea semper esse rejicienda, sed rigorosum criterium esse instituendum, ut de qualitatibus, & circumstantiis videatur, quarum ope admittenda admittantur, & rejicienda rejiciantur. Addi posset, quòd, concurrentibus debitis circumstantiis, expulsiones Dæmonum a corporibus obsessis, serenitates tempestatum, longa jejunia referri possunt, & debent ad unam ex primis tribus classibus, seu gradibus Miraculorum: quapropter, si primos tres gradus Arauxo admittit, admittere quoque debet quartam classem Miraculorum, de qua ipse loquitur, & quam ipse censet rejiciendam. De his autem alibi. Nunc verò strictè videndum est, an a Judicio Beatificationis, & Canonizationis ea arcenda sint, utì contendit Arauxo, quæ possunt fieri etiam ab Angelo bono suâ naturali facultate, quod est idem, ac dicere, an in Judicio Beatificationis, & Canonizationis admittenda sint tantùm Miracula strictè sumpta, & rejicienda sint Miracula largè accepta. Dictum est autem, an arcenda sint, quę possunt fieri etiam ab Angelo bono suâ naturali facultate, cùm ex supra sępe dictis Virtutum heroicarum approbatio, seu Martyrii concursum Angeli mali excludat, & absonum sit putare, quòd Deus Optimus Maximus interdictum Dæmoni factum, ne suâ naturali facultate utatur, nisi ad suum nutum, & imperium, relaxet, dum agitur de re, ex qua Judicium pendet veræ Sanctitatis.

11 Ad supradictum ergo punctum difficultate redactâ, Arauxi assertio non videtur admittenda argumento deducto a priori, & a posteriori. A posteriori quidem, cùm pleraque in Sacra Scriptura facta viderimus non excedentia vim, & facultatem Angeli boni, at quæ tamen inter Miracula recensentur: & in Judicio Beatificationis, & Canonizationis passim admissa sunt Miracula tertii generis, & Miracula, quæ non excedunt vires naturales Angeli, licèt excedant vires naturales naturæ visibilis; idque, non modò loquendo de Beatificationibus, & Canonizationibus factis a Romano Pontifice extrà Concilium, sed etiam de Canonizationibus factis a Romano Pontifice in Generali Concilio. Consuetudo autem, & Ecclesiæ disciplina argumentum a posteriori suppeditat, quod maximopere favet assumptioni.

12 Argumento a posteriori succedit argumentum a priori: etenim, si testimonium Angeli boni de Sanctitate alicujus Hominis est infallibile, & certissimum (Angelus enim bonus, licèt ex sua natura non sit impeccabilis, ob confirmationem tamen in Gratia, & qua ratione Beatus est, sive ab extrinseco, ut vult Scotus, sive ab intrinseco, ut docet Divus Thomas, peccare non potest, at peccaret, si, testando de Sanctitate alicujus Hominis, non haberet de ea certam, & evidentem notitiam) & si idem Angelus bonus aliquod insolitum, & ultra consuetum ordinem naturæ visibilis faciens ad honorem alicujus Servi Dei, cujus Virtutes jam sunt approbatæ, vel qui decessit cum vera Sanctitatis fama, approbat, & confirmat aut Judicium latum de Virtutibus, aut famam, quæ increbuit Sanctitatis, nemo est, qui non videat, hujusmodi operationes esse in Judicio Beatificationis, & Canonizationis admittendas, cùm in eo Mi-

Miracula requirantur, & examinentur, ut certum de Sanctitate ejus, de quo quæritur, testimonium habeatur. Rursus Natura Angelica dignior est, & sublimior, atque altioris ordinis, ac humanæ supereminet; nec in servitio, obsequio, & cultu hominum inferioris gradus, & dignitatis occupatur, nisi ex imperio Dei: & quamvis Angeli boni multa præstent hominibus beneficia, cùm tamen hic ordo in hujusmodi beneficiis præstandis jam sit constitutus, nec variari, aut immutari debeat, vel possit, nisi Deus, qui illum condidit, & ordinavit, aliter disponat, hinc est, quòd, quando variatur per operationes extraordinarias, variatio haberi non potest, nisi a Deo in legibus dispensante, & ordine a se inter homines, & Angelos decretis, & constitutis: cùmque operationes prædictæ extraordinariæ sint arduæ, difficiles, insolitæ, & præter ordinarias Providentiæ Divinæ leges, & a Deo procedant in legibus dispensante tamquam causa principali, & ab Angelis tamquam Spiritibus administratoriis, omnia hæc ostendunt, eas operationes, licèt in se, & in abstracto loquendo, naturales vires, & facultatem Angeli non excederent, in concreto tamen, uti dicunt, admittendas esse in Judicio Beatificationis, & Canonizationis, quemadmodum, his, aliisque rationibus allatis, latè prosequitur Pater Philippus Maria a Sancto Paulo Carmelita Discalceatus olim Consultor Congregationis Sacrorum Rituum *in suo Opere de Sacris Apparitionibus cap. 2. §. 2. per totum*, annotavitque Matthæuccius *in Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit. 3. cap. 3. in Additamento a num. 33. ad num. 40.* & doctè explicant Rotæ Auditores *in Relatione Causæ Sancti Francisci Xaverii in 3. part. de Miraculis §. 4.* agentes de elevatione prædicti Sancti ampliùs cubito a terra, dum Missam celebrabat: *Dum Xaverius Jevanapatano in Portu Oræ Coromandillis, & aliis etiam in locis Indiæ Orientalis Missæ Sacrificium celebraret, visus est ab universo Populo, qui aderant Missæ, ampliùs cubito sustineri Divinâ vi sublimis a terra: quam rem omnes habuerunt pro Miraculo, & dono particulari Xaverio concesso, & eum deincept ut Virum Sanctum venerati sunt, credideruntque famæ, quæ de illius Sanctitate, & Miraculis vulgabatur. Factum istud probatur ex depositione Emanuelis Fernandez Testis Remissorialis Coccinensis, qui deponit de visu, & certa scientia, & ex depositione Testium Remissorialium Coccinensium deponentium de auditu ab his, qui præsentes fuerunt, & de publica voce, & fama. Quæ probatio judicata est sufficiens per Glossam, & reliquos in primo Miraculo allegatos, præsertim quòd accedunt depositiones aliorum quatuor Testium Remissorialium ejusdem Processus deponentium de auditu ab his, qui viderunt. Hoc factum fuisse miraculosum, & Divino Miraculo tribuendum, probatur evidenter rationibus theologicis, & philosophicis. Nam, quod fit a Deo præter ordinem naturalem, est Miraculum, ut docet Sanctus Thomas 1. part. quæst. 101. art. 7. in fine corporis, & part. 2. quæst. 113. art. 10. in corpore: prædicta autem elevatio facta fuit a Deo præter ordinem naturæ: ergo est miraculosa. Quòd facta sit a Deo, probatur manifestè; nam debuit fieri vel a Deo, vel ab Angelis bonis, aut malis, vel ab ipsa anima elevante corpus, vel ab ipso corpore elevante se ipsum. Non potuit autem fieri a corpore virtute suâ naturali, quia, cùm in illo prædominetur terra, & aqua, necessariò, dum sumus in hac vita,*

est

est valde grave, & fertur sub aerem; unde talis elevatio est contra naturam, & inclinationem corporis, ut notat Sanctus Thomas 3. part. quæst. 57. art. 3. Ad secundum, de Ascensione Christi. Nec ab anima virtute propriâ elevari potuit corpus illud, quia alioquin non fuisset recurrendum ad Virtutem Divinam in Ascensione Christi, quod Patres, & Doctores faciunt, si hoc naturaliter competeret animæ: & omnes experimur, quòd anima non potest movere corpus, nisi movendo unam partem per aliam, ita ut una pars immota semper innitatur alicui solido, & illa sustentet reliquum corpus; quod in tali elevatione esse non potuit, quia totum erat in aere. Neque fieri potuit ab Angelis malis; nam, etsi habeant virtutem, qua possent elevare, & sustentare tale corpus in aere, tamen ex circumstantiis apertè constat, quòd non potuerint se immiscere huic facto. Nam Sanctitas Personæ non patitur suspicionem ullam conventionis tacitæ, vel expressæ cum Dæmone, neque potest esse suspicio, quòd Diabolus hoc voluerit facere ad illudendum Xaverium, aut alium finem similem, non solùm propter circumstantiam loci, & temporis, sed multò magis, quia hæc illusio cessisset in destructionem Regni ejus; reddit enim illum venerabilem apud eos, quorum salutem procurabat: quo argumento utitur Dominus, ut probet, se non in Beelzebub Principe Dæmoniorum ejicere Dæmonia, quia alioqui Diabolus cooperatus fuisset in destructionem Regni sui, conciliando fidem personæ, & prædicationi ejus. Angeli autem boni potuerunt quidem viribus naturalibus hoc facere non minùs, quàm Dæmones, sed illi non se immiscent rebus humanis, & visibilibus extrà ordinem naturæ, nisi specialiter mittantur a Deo; & propterea ea, quæ faciunt præter ordinem naturæ rerum visibilium, sunt miraculosa, & pro Miraculis semper sunt habita, quia illa Deus facit per illos, tamquam per Ministros suos. Ita nemini dubium est, quin Apparitio, & Cantus Angelorum in Nocte Natalis Domini potuerint ab eis fieri viribus naturæ suæ; similiter translatio Habacuc a Judæa in Babylonem, & rursus a Babylone in Judæam: & tamen sinè controversia habentur pro Miraculis, quia facta sunt ab Angelis bonis de mandato, & commissione Dei præter ordinem naturæ rerum visibilium. Quocirca etiam Sanctus Thomas 2. 2. quæst. 175. art. 1. in corpore distinguens causas Raptus, sive Ecstasis tres causas ponit, unam corporalem, secundam Virtutem Dæmonum, tertiam Virtutem Divinam, prout scilicet aliquis Divino Spiritu elevatur ad supernaturalia: ubi manifestè confundit Raptum, qui fit virtute boni Angeli, cum eo, qui fit Virtute Divinâ, quia nimirum bonus Angelus nequaquam utitur virtute suâ ad faciendum Raptum in anima, nisi instinctu Divino. Nam, si Deus immediatè per se ipsum eum operatus est, cùm sit effectus præter ordinem naturalem a Deo factus, sinè dubio Miraculum est: si autem eum fecit per Angelos bonos, hoc quoque Miraculum erit, quia præter ordinem naturalium rerum usus est instrumentis ad faciendum hunc effectum. Et ideo videmus, quòd similes effectus, qui potuerunt immediatè fieri virtute Angeli naturaliter, quando non est suspicio, quòd immiscuerit se malus Angelus, semper in Ecclesia habiti sunt pro Miraculis, non quærendo, utrùm mediatè per Angelos, an immediatè facti sint a Deo; ut constat de ambulatione Sancti Petri, & Sancti Mauri super aquas, de qua Sanctus Gregorius lib. 2. Dialogorum in Vita Sancti Benedicti = Res nova (inquit) & post Petrum inaudita, pedibus super aquas incedens &c. = & similiter tamquam celebre Miraculum Sancti Francisci de Paula refertur in Breviario, quòd a Nautis rejectus, strato super fluctibus Pallio,

lio, cum Socio transmisit: quæ sinè dubio naturali virtute ab Angelis fieri potuerunt. Eâdem ratione, quòd ab Elia, & Eliseo Jordanis Pallii percussione sit apertus, ut transire possent, tamquam Miracula narrantur in Scripturis: quæ per manus Angeli fieri potuerunt, & fortaße facta sunt. Ex quibus omnibus concluditur, hoc fuisse verum Servi Dei Miraculum, sicut etiam censuerunt tres Doctores Theologi, & Philosophi, quibus, ut peritis, in hac materia credendum est. Adhæret Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ tom.* 1. *disput.* 31. *sect.* 9. *§. Sed hæc verba*, ubi notabiliter inquit, loquendo de Deo utente naturali virtute creaturæ in patratione Miraculi: *Nulla alia limitatio, vel determinatio Divinæ Virtutis ad hoc est necessaria, nisi quòd nolit agere se solâ, sed per creaturam, id, quod per se solam agere posset. Et in hoc solo sese accommodat creaturæ, quam aßumit ut instrumentum, nimirum, quòd non vult, actionem fieri sinè illa, nec nisi dependenter ab illa.*

CAPUT SEPTIMUM.

In quo dicta in Capitibus præcedentibus aliquando confirmantur doctorum Virorum scriptis a Galliis ad nos delatis.

1 Onnulla in Galliis scripta prodierunt theologicâ eruditione repleta, in quibus agitur de Miraculis occasione cujusdam controversiæ, de qua obiter aliquid in hoc eodem Capite innuetur. Operæ itaque pretium esse censemus in hoc Capite inserere, quæ in dictis Scriptis continentur, quorum ope aliquando confirmantur, quæ a nobis in antecedentibus Capitibus dicta sunt.

2 Diximus in præcedentibus, de ratione Miraculi esse, quòd sit aliquid arduum, insolitum, admirandum, excedens vires naturæ; nec Dei immutabilitati repugnare, si aliquando aliquid agat contra, vel præter, aut supra naturam.

3 Fusiùs hoc ipsum traditur a Theologo Gallo *in quodam Discursu super Miraculis*, cujus verba ex Gallo in Latinum idioma convertimus.

4 *Quæcumque sensibus nostris objicit stupenda hæc rerum universitas, Omnipotentis Dei Sapientiæ tot Miracula, totque portenta dici possunt. Sidera jam a tot sæculis, servatis jugiter legibus a Creatore constitutis, cursum suum perficientia, plantæ, & arbores singulis fere annis in folia, flores, & fructus induentia, diversorum animalium diversa structura, & instinctus, quæ speciem suam perpetuant, tumentes maris irati fluctus sibi positos a Deo terminos reverentes nonne totidem Miracula sunt, licèt illa, utpote communia, mirari desinamus? Ita sanè. Verùm intrà naturæ limites sistunt; naturaliter quippe procedunt tamquam effectus ex universali illo ordine, quem in* na-

natura Creator instituit: hinc propriè Miracula non sunt; vox enim illa, prout significat, causa naturalis effectui, quantumvìs mirifico, minimè convenire potest. Igitur Miraculum propriè dictum eventus est, & effectus contra leges naturæ productus, & a virtute creaturarum vires superante. Est opus peculiare Omnipotentiæ Dei leges a se liberè statutas, cùm ei libuerit, invertentis. Sic Josue, sævienté pugnâ, Soli præcipit stare, & Sol stat. Sic Christus Lazaro mortuo, & quatriduano imperat e monumento venire foràs, & confestim Lazarus e sinu mortis vivus egreditur. Nemo est rationis compos, qui in his eventibus Miraculum non agnoscat, cùm lumine naturali pateat, illos communibus naturæ legibus omnino repugnare, quas solus Deus cohibere potest, & impedire. Quis verò reconditas, abstrusasque naturæ leges tam probè novit, ut, hoc, illudve factum istis adversari legibus, atque adeò prodigiosum esse, certò definiat? Ad hoc definiendum rationem consulere sufficit. Evidentia lux est: omnibus perspicuam se præbet. Non desunt eventus, in quibus tam clarè Omnipotentia Divina elucet, ut nullum errori locum relinquere videantur. Nemo rationem consulens in controversiam vertet, Miracula hæc sint, an non, si Cæcus in instanti lucem videat, & Mortuus ad vitam revocetur: utrumque enim naturæ vires excedere, si ratio consulatur, compertum est. Cùm omnes homines sapientiâ, & intelligentiâ conspicui, aliquem eventum supernaturalem esse, communi quadam conspiratione judicaverint, pro certo arbitreris, illos in hoc judicio non hallucinari: talis quippe consensus a præoccupationibus, & insitis opinionibus in singulis hominibus ita diversis oriri non potest; sed a sola ratione, quæ omnibus communis est. Cùm scio, viros omnes doctos, & sapientes in eo convenire, quòd ex. gr. resurrectio Mortui Miraculi plenum opus sit solâ Divinâ Virtute possibile, mihi quoque compertum sit. Quòd si etiàm cupias, naturæ viribus, aut arte magicâ id fieri posse, Deus utique non sinet, illum eventum in hisce contingere circumstantiis, in quibus erroris argumentum, & probatio foret: secùs, ipse nos falleret, & meritò dicere possemus = Domine, si decipimur, a te decipimur =. Hoc principium sufficit ad demonstrandam veritatem Miraculorum, quæ ad Religionem stabiliendam contulerunt. Reperitur in aliquibus eventibus talis circumstantiarum concursus, quî nullam in animis de Miraculi veritate dubitationem relinquit. Ex.gr. video Ægrotum insanabili morbo laborantem, nec ullum humanum adhibentem remedium. Orat, & subitò perfectæ sanitati restituitur. Tales circumstantiæ veritatis Miraculi me convincunt. Insanabilis quippe morbi perfectam momento sanationem non nisi Miraculum esse, sapientes cuncti fatebuntur. At, inquiunt illi, qui se fortes animo jactitant, unde scitis, in rerum natura non adesse quosdam extraordinarios effectus legum generalium virtute, raró quidem, verùm indubitatè procreandos, adeò ut, quò creduntur hæc edere Miracula, nihil aliud præstent, quàm causarum naturalium complexione perspicaciùs tempus, quo futuri sunt illi effectus, prævidere? Sanè, deductum ex Miraculis argumentum incredulos acerrimè torquere, censendum est, qui ad illud declinandum tam absurdas, ineptasque suppositiones non verentur adhibere. Quidni Lazarus a mortuis suscitatus fuisset, quamvìs e monumento surgere, Christus ipsi non imperasset? Cæcus a nativitate sua fuisset eo instanti illuminatus, quo videre petiit, etiamsi nec visum petiisset, nec impetrasset? Nec in hisce stupendis eventibus Christus aliam partem habuit, quàm instans, quo, prout naturæ leges exposcunt, eventuri erant, cognoscere?

ſcere? Quidni Apoſtoli, qui tot edidere Miracula, rudes illi, & imperiti homines id cognovere, quod præſtantiores Philoſophos latuit, & adeò ipſis explorata fuerunt occultiora naturæ, ut ipſi tum effectus illos præciperent, cùm noſſent ab ea ſponte edendos? Homines ne ſunt, qui tali modo ratiocinantur? Impii ſunt, quos, ne Miracula credant, tot abſurda non pudet excogitare. Horum ſententiâ vetat immutabilitas Dei, ne aliquando leges olim ab ipſo ſtatutæ invertantur. Iis ſi credimus, quæcumque, tametſi levis, auctio, vel diminutio motus in natura totam univerſitatem labefactabit. Tum verò Deum ſuis legibus parere coactum ſimulant, juxtà Philoſophi Gentilis effatum = Semel juſſit, ſemper paret = quod dictum in ſuæ ſententiæ patrocinium deducere non erubeſcunt. Verùm quid aliud eſſet talis Deus præter falſum Gentilium Deorum, & Hominum Dominum? Eſſet, ſi placet, Stoicorum Deus, non Chriſtianorum Deus liberrimus, & omnipotens. Dum in hujus Univerſi conſervationem, & ordinem leges generales condidit, in bonitate ſua titulos ſe reperturum prævidit, ob quos Servorum ſuorum intuitu curſum earum interdum aut ſuſpenderet, aut immutaret, & in ſua ſapientia modos, quibus ea vitaret incommoda, quæ ex ea opinione, vel immutatione derivarentur.

5 Diximus, Miraculorum donum non fuiſse reſtrictum ad tempora Apoſtolorum, ſed poſt ea permanſiſse, & adhuc permanere in Eccleſia, Hæreticos in ſui erroris comprobationem fruſtrà ſæpe tentaſse edere Miracula, & Hæreticos in ſui erroris comprobationem vera Mitacula edere non poſse.

6 Fuit hoc ſapienter, & piè inſinuatum *in Edicto* Domini Archiepiſcopi Pariſienſis, in quo condemnat tria Volumina, in quibus Vita cujuſdam Diaconi Pariſii, de quo infra, deſcribitur, & *in alio* ejuſdem *Edicto* edito occaſione aſsertorum Miraculorum, quæ patrata dicebantur ad ejus Tumulum, necnon *in Admonitionibus* Domini Epiſcopi Maſſilienſis ad Clerum Sæcularem, & Regularem, & reliquum ſuæ Diœceſis Populum: quod ipſum latiùs proſecutus eſt Theologus *in ſuo Diſcurſu edito ſuper Miraculis.*

7 *Si perrara forent adeò Miracula; ut ſingulis ſæculis unum duntaxat contingeret, invenire poſſet incredulus, quomodo nonnulla facta ſingularia falſi argueret: at tantâ factorum copiâ, multitudineque premitur, ut ad cuncta pernegandæ non modò totum authoritati pondus demere, ſed & animi ſenſum omnem, & rationem exuere neceſſe ſit. Aſt, quod impio dolorem, atque confuſionem parit, in gloriam vertitur, & conſolationem Hominis Fidelis, qui Eccleſiam & ab ipſis exordiis jugiter Miraculis videt coruſcare. Hoc donum Miraculorum veritatis noſtræ Religionis conſtans eſt argumentum. Eſt illud donum Majeſtatis Divinæ veluti radius, & derivatio quædam ejus omnipotentiæ, cujus jam in hac vita Fideles ſuos quandoque facit participes: quod jam promiſit Salvator hæc locutus Joannis 14. 12. = Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipſe faciet, & majora horum faciet = quæ promiſſio maximum, ac perſpicuum ſtatim in Apoſtolis eventum habuit; ipſorum namque Miracula Mundi converſionem operata ſunt, & Mundi converſio viciſſim eorumdem Miracula comprobavit. Sicuti enim toties poſt Divum Auguſtinum repetitum eſt, credere Mundum ſinè Miraculis converſum, hoc ipſum eſt Miraculum cæteris, quæ negarentur, incredibilius admittere. Torrò donum illud Miraculorum cum Apoſtolis non deſiit: illud ſimul cum miſſione*

sua suis transmisere Successoribus. De eo tamquam dono communi, labente secundo sæculo, Sanctus Irenæus loquitur lib. 2. cap. 56. Editionis antiquæ, & 32. novæ Editionis Venetæ. Quod de sæculo suo Sanctus testatur Irenæus, idem reliqui Sancti Doctores de suo pariter asserunt. Cujus quidem rei indubitatum habes argumentum in Actis plurimorum illustrium Martyrum, qui tertio, quartoque sæculo Martyrii palmam adepti sunt. Sancti Cyprianus, Hilarius, Hieronymus, Ambrosius, Augustinus Miracula, quæ ad Memorias Sanctorum Martyrum suis oculis fiebant, eloquenter, disertèque descripsere. Pro sequentibus sæculis omnium Historicorum testimonium habemus. Totam illorum seriem possem hic in medium afferre: at satis est, si animadvertam, Miracula, quæ ad Monumenta Sanctorum Martini, Hilarii, Remigii, Germani, plurimorumque aliorum Ecclesiæ Gallicanæ Sanctorum fiebant, omnibus adeò nota, compertaque fuisse, ut illa Sanctus Nicetius Trevirensis tamquam firmissimam Catholicæ Fidei probationem Alboino Longobardorum Regi proposuerit. En quomodo Sanctus ille Præsul de illis ad Chlosdoswindam Principem Gallam memorato Regi Ariano matrimonio conjunctam scripserit, uti habetur tom. 1. Conciliorum Galliæ pag. 312. = Rex Alboinus (inquit) si jubet, ad Dominum Martinum per festivitatem suam, quam undecimâ die facit November, mittat, ubi Cæcos illuminari conspicimus, ubi Surdos auditum, & Mutos sanitatem recipere: nam quid dicam de Leprosis, aut de aliis quamplurimis, qui quantâcumque debilitate percussi sunt, ibidem per singulos alii, & alii sanantur? Quid dicam de Domino Germano (Antisiodorensi) Hilario (Pictaviensi) vel Lupo (Trecensi) Episcopis, ubi tanta mirabilia hodie apparent, quantum nec dicere verbis valeo? Numquid in Ecclesiis eorum (scilicet Arianorum) sic faciunt? Quid de Domino Remigio, & Domino Menardo Episcopis, quos tu, eredo, vidisti? Non possumus tanta exponere, quanta mirabilia per illos Deum videmus facere =. Quod ad posteriora sæcula attinet, erit ne, qui Sanctorum Bernardi, Vincentii Ferrerii, Francisci Xaverii coæquanda primorum sæculorum prodigiis Miracula in controversiam revocet? At, ut longiorem enumerationem prætaream, ad demonstrandam doni Miraculorum in Ecclesia perpetuitatem satis est brevis hæc animadversio. Nullum præteriit sæculum, in quo aliquem Sanctum Ecclesia non canonizet: neminem verò tali honore afficit, nisi priùs de quibusdam Miraculis ejus intercessione editis palàm, & summâ fide constiterit. Miracula splendidissimum sunt testimonium, quod Deus omnibus tribuit, Fidei, & Sanctitatis illorum, quorum meritis, & intercessione illa operatur. Sunt veluti Sigillum veritatum, quas crediderunt, & exercuerunt. Facilè namque quisquis intelligit, doctrinam Cæli comprobatam authoritate non nisi puram, non nisi sanam esse doctrinam. Hanc, ut vidimus, naturalem dicam, conclusionem ex Miraculis in Ecclesia Catholica editis inferebat Sanctus Nicetius. Hanc pariter Theudemirus Suevorum, & Reccaredus Gothorum Reges intulere, quorum conversioni maximum incitamentum exstitere Miracula. Theudemirus, quem Gregorius Turonensis lib. 1. de Mir. Sancti Martini cap. 11. Chararicum nominat, Filio graviter ægrotante, Præsules Arianos de Sancti Martini Turonensis Miraculis disserentes audivit, qui & ipsi authores erant, ut ad Sanctissimum Virum oblata mitteret, si Filii sanitatem vellet impetrare. Tunc Rex quæsivit, quam professus fuisset Religionem Martinus ille, cujus Miraculorum fama tam longè, latèque diffundebatur. Ipsi respondere coacti sunt, Catholicum illum fuisse, necnon

Pa-

Patris, Filii, & Spiritus Sancti consubstantialitatem credidisse, palàmque docuisse. Rex indè conclusit, hanc esse veram Fidem, cujus nimirum defensores adeò gratos, & acceptos Deus habebat: sanatoque Filio, a perversis Arianorum opinionibus ipse, & populus ejus discesserunt. Hanc ob rationem Reccaredus Rex Visigothorum Hispaniæ Fidem Catholicam amplexus est, utì refert Gregorius Turonensis lib. 9. cap. 15. Hic Princeps, cujus salutem Sancti Fratris Hermenegildi Martyris Sanguis efflagitabat, cùm errorem suum palàm ejurare firmiter decrevisset, coactis Sectæ suæ Episcopis apertè significavit, se ad id maximè permotum fuisse dono Miraculorum, quo jugiter Ecclesia Catholica fulgebat, dum, nullum prorsùs apud Arianos Miraculum fieri, conspiceret. Omnium sæculorum Heretici vim istius probationis agnoverunt, quæ sicut Ecclesiam Catholicam gloriâ cumulat, ita Sectis ab illa divisis quàm maximam inurit infamiam. Ad hanc occultandam quamplurima Miracula divulgare, & cum fraude fingere curarunt. Dæmones in auxilium suum advocavere, qui pravis istis hominibus dominatum suum propagari cernentes, ut minùs cautis illuderent, omnes, quas potuere, fallacias, & dolos adhibuere. Testatur Ireneus, primos Hareticos Simonis Magi, Carpocratisque Sectarios commentiendis, quæ a Discipulis Salvatoris edebantur, Miraculis operam, studiumque navasse. Nec ipsimet Donatistæ, furentes homines, & sanguine pleni, faciendorum Miraculorum cupiditate caruerunt, qui plebem innumeram levi negotio illudendam suis præstigiis in suum errorem induxere. Sanctus Augustinus tract. 13. in Joannem in improbam hanc agendi rationem tum in Concionibus, tum in Scriptis vehementer invehi coactus est. = Nemo (inquit) vobis fabulas vendat. Et Pontius fecit Miraculum; & Donatus oravit; & respondit ei Deus de Cælo. Aut falluntur, aut fallunt =. Sic cum Sancto Doctore refellendi sunt Sectarii ementita Miracula in erroris sui patrocinium jugiter jactitantes. Si fallere non intendunt, qui illa publicant, certò falluntur. Ariani versutissimi Heretici dolum omnem, & machinam commoliti sunt, ut ex Miraculis existimationem sibi conciliarent. Unum afferatur exemplum, ex quo pateat, quo tandem deveniat fraudulentus Hereticorum animus. Narrat Gregorius Turonensis lib. de Glor. Conf. cap. 13. quòd Leovigildus Visigothorum Arianorum Rex cùm fortè cuidam ex suis Episcopis dixisset = Cur & vos Miracula non facitis, utì faciunt, qui se Catholicos profitentur? = Episcopus, ut communi famæ consuleret, respondit, se jam multa fecisse, atque faciendis aliis paratum esse. Promisso stare volens mendicum Arianum advocavit, & pactâ pecuniâ nummorum aureorum quadraginta, ut cæcum se simularet, adduxit. Deinde præcepit, ut in loco, per quem cum Rege transiturus erat, se collocaret. Paruit infelix homo, cernensque Præsulem in comitatu Regis, antequam propior fieret, qua poterat, voce exclamabat, vehementer rogans, ut visum sibi restituere dignaretur. Episcopus de Miraculo, quod tanti emerat, minimè dubius magnificâ, & gloriosâ ostentatione manus ei imposuit, dicens = Fiat tibi secundùm fidem meam =. Sed illico longè diversum, repentinum, ac minimè provisum Deus Miraculum operatus est: cæcus namque effectus est, qui se cæcum fingebat, acerbissimisque doloribus cruciatus ad detegendam fallaciam compulsus fuit. Caterùm factum istud adeò manifestum, & omnibus compertum fuit, ut illud Reccaredus Leovigildi Filius, & Successor in Episcoporum Arianorum cœtu conversionis suæ præcipuum motivum in id retulerit. Nimirum peculiaris error est,

est, tam iniquis, ac nefandis fraudibus veluti præsidio se munire. Id verò sapientem quemlibet movere potest, ut Sectam hujusmodi nequitiæ conscìam abominetur. Affine quid de Cirola Africano Ariano Episcopo narratur. Fidem omnem exsuperant fallaciarum, deceptionumque numerus, & multitudo, quas molitur ardens factionum studium. Infamem Priscillianum, & furiosum Dioscorum, tamquam Sanctos, illorum consectatores post mortem venerati sunt, & ipsis attribuere Miracula non sunt veriti. Hussitæ Joannem Hus generalis Concilii sententiâ damnatum paribus honoribus affecerunt. Ecclesiæ damnationes videntur Discipulos Hæreticorum enixiùs movere, ut Magistros colant. Præclara veritatis hujus omnium temporum Hæreses suppeditant argumenta. Neminem latent fraudes, ac doli mali, quibus suarum partium pertinacissimis fautoribus gloriam Sanctitatis adscribere conati sunt Hæretici. Miraculum eventus est, & effectus contra leges communes naturæ productus, quas cùm solus Deus immutare possit, solus etiam Deus Miraculorum author dicendus est. Porrò Deus sibimet adversari nequit, fidelis permanet, se ipsum negare non potest, uti habetur 2. ad Timoth. 2. 13. Nequit igitur Sectam, & Hæresim, quam infallibili Ecclesiæ judicio jam damnavisset, Miraculo comprobare. Brevis illa, sed invictissima ratio, quidquid in suorum Miraculorum confirmationem afferunt Hæretici, copiosissimè diluit, ac refellit. Quoties igitur Miraculum in Hæreseos favorem perpetratum narratur, omnis Catholicus illico, remotâ quacumque dubitatione, Miraculum illud falsum debet asserere. Fides argumentum subministrat: cùm enim vox Ecclesiæ, quæ proscripsit errorem, sit ipsamet vox Dei, nequit Deus hunc errorem, quin sibimet ipse obsisteret, Miraculo comprobare. Cave verò, ne tam perversè de Deo summè veraci sentias. Possunt quidem Hæretici præstigiis incautos decipere; possunt ementitis Miraculis, aut temerè vulgatis plebem ignaram, credulamque pervertere. Nihil eorum malitiæ magìs consentaneum. At vera Miracula patrare soli Deo convenit, & suis Fidelibus, quos Omnipotentiæ suæ participes facit. Nihil in medium profero, quod non Sanctorum Patrum authoritate fulciatur.

8 Diximus, duplicem esse naturam, aliam invisibilem, & incorpoream, aliam visibilem, & corpoream, & Miraculum excedens vires totius naturæ creatæ esse majus Miraculum, & Miraculum minus esse, sed verum, illud, quod est arduum, insolitum, excedens tantùm vires naturæ visibilis, & corporeæ, & hujus generis Miracula esse admittenda in Judicio Beatificationis, & Canonizationis, cùm insolita sint, & admiranda, & a Deo procedant, qui, sicuti cohibet naturalem malorum Angelorum virtutem, ne in Hominis, & Universi perniciem abutantur, ita Angelis bonis mandat, ut in sui gloriam, hominumque utilitatem aliqua faciant, quæ propriam naturalem virtutem non excedunt, licèt excedant vires naturæ corporeæ, atque sensibilis.

9 Duplicis generis Miraculorum, ejus videlicet, quod excedit vires, & facultatem cujuscumque naturæ creatæ, & sic tum invisibilis, tum visibilis, & corporeæ, & ejus, quod excedit vires tantùm naturæ visibilis, & corporeæ, mentio habetur *in Instructione Pastorali* Domini Archiepiscopi Senonensis *Parisiis edita anno* 1734. *pag.* 22. & Author Epistolarum Theologicarum *in Epist.* 8. multa eruditè prosequitur de potestate naturali bonorum Angelorum nonnulla patrandi, quæ excedunt vires, & facultatem naturæ visibilis, & creatæ, & quæ vera Mi-

Miracula sunt, utentibus eâ Angelis bonis, Deo jubente, & ad ejus nutum.

10 *Errorem dico maximum, in Sanctis Angelis potestatem amplissimam inficiari, quam in Sacris Litteris adeò clarè expressam invenimus. Omnes Angeli ejus potentes virtute = ait Regius Vates Psalm.* 102. 20. *& Sanctus Petrus in secunda Epistola* 2. 11. = *Angeli fortitudine, & virtute majores. = His adde naturæ nobilitatem, quam decuit omnino consentanea potestas. Adde magnificos illos Dominationum, Virtutum, Potestatumque titulos, quos ipsis in Sacra Scriptura Deus ipse tribuit; tituli tamen inanes, & ridiculi, nisi spectandâ potestate pollerent Angeli. Adde intelligentiæ perspicaciam, quæ ad ea, quæ facere possunt, exequenda viam facillimam patefacit, mediaque, sinè quibus forent impossibilia, suppeditat; haud secùs ac Artifices, Mathematici, Medici multa per artem suam efficiunt, quæ aliorum vires superant, qui minori scientiâ, vel sollertiâ sunt prædìti. Adde tandem, quòd, cùm spiritus sint omni corpore destituti, non solùm nihil est impedimenti, quominus corpora penetrent, & in iis invisibili modo operentur, sed etiam, quidquid in ipsis agunt sensibile, mirificum nobis, licèt in se minimum, hac ratione videri debet. Quibus perspicuum sit, virtutem naturalem Angelorum multis edendis prodigiis haud imparem esse. Nonnulla particulatim expendamus. Quoties Cælestes illæ Mentes sub corporis humani figura se videndas præbuere? Angelus, ait Textus Sacer, invenit Agar in Deserto, filiorumque multitudinem non numerandam ei promittit. Duo Angeli Sodomam venerunt; Lot allocuti sunt; ipsum, Uxorem, ac duas Filias ejus per manus apprehenderunt, eduxeruntque, & posuerunt extra Civitatem. Alii pariter Angeli apparuerunt Josue, Gedeoni, Patri, & Matri Samsonis, Davidi, Tobiæ, Isaiæ, Danieli, Zachariæ Prophetæ, Judæ Machabæo, & Militibus, Zachariæ Patri Sancti Joannis Baptistæ, Mariæ Deiparæ, Salvatori tum in Deserto, tum in Monte olivarum, Militibus Corpus ejus in monumento custodientibus, Mulieribus eum in hoc monumento quærentibus, Mariæ Magdalenæ ibidem ploranti, Apostolis Jesum euntem in Cælum intuentibus, aliis denique quampluribus. En prodigia sanè multa. Quid vobis videtur? Numquid, hæc ita fuisse, negabitis. Numquid commenta, fabulasque dicetis? Vix credam, opinionem tam erroneam, absurdamque in mentes vestras, etsi cujuslibet erroris in hoc genere capaces, irrepsisse. Numquid, hæc totidem fuisse Miracula, defendetis? Hæc opinio vobis omnino peculiaris foret: neminem quippe sciam ex Sanctis Patribus, aut Interpretibus id arbitratum fuisse, benè multos verò contrarium sensisse. Consulite Sanctum Ambrosium, Sanctum Augustinum, & Sanctum Thomam in margine citatos. An dicetis, formare sibi corpus, quod ambulet, loquatur, & alias corporum nostrorum functiones exerceat, non aliud esse, quàm causas naturales, prout postulant, disponere? Verùm id a recta ratione prorsùs alienum esset, non secùs ac declamare, Dæmonem, si caussarum naturalium cursum tantisper immutet, vera Miracula, modoque Divino operari. Quòd si relata prodigia paulò diligentiùs introspiciamus, quot alia in illis prodigiosa deprehendemus? Sodomitas cæcitate percussos; ignem ascendentem de petra, supra quam posita fuerat oblatio Gedeonis, eamque consumentem; septuaginta mille Viros peste mortuos; Tobiam visum recipientem; centum octoginta quinque millia Hominum percussorum nocte unâ in Castris Sennacherib; Azariam, & Socios in medio ignis ardentis illæsos ambulantes; ora Leonum conclusa Da-*

Danieli nihil nocentium ; Habacuc per capillos ab Angelo Babylonem usque portatum ; catenas de manibus Petri cadentes , & portam ferream ultro ei apertam ; Herodem a vermibus consumptum exspirantem . Hæc autem prodigia, quantumvis admiranda , quantumvis splendida , tamen a Sanctis Angelis patrata fuisse , disertè Sacra testatur Scriptura . Erant ne nihilominus inter vera Miracula connumeranda ? Si audiantur Adversarii , nefandum dubitare : si verò Sanctis Patribus , & Interpretibus fides adhibeatur , hæc Angeli præstitere suâ naturali virtute , qua congruenter tamen ad Dei præceptum usi sunt . Hanc verò doctrinam tirones , & imperitos , ut vos , in materia Miraculorum percellere valentem quibusdam argumentis comprobare, operæ pretium erit , majoribus postea , si opus sit , confirmandam. Sanctus Ambrosius lib. 1. *de Abraham cap.* 6. *& Sanctus Thomas* 1. *part. quæst.* 111. *art.* 4. *agnoscunt , Angelos mirabili , naturalique suâ potestate Sodomitas cæcitate percussisse , cujus etiam modum exponit Divus Thomas . Pererius in Comment. ad cap.* 19. *Genesis idem affirmat . Videatur itidem super locum illum Dionysius Carthusianus . Quod attinet ad ignem Gedeonis oblationes consumentem , consulatur Cornelius a Lapide in vers.* 21. *cap.* 6. *& in vers.* 18. *cap.* 13. *Judicum . Hic quoque tribuit virtuti Angelorum naturali pestem , qua septuaginta quinque mille Homines consumpti sunt , conservationem trium Puerorum in Fornace , cujus explicat media , Sancti Petri liberationem &c. Super hoc ultimum vide Tirinum . Idem de verbis ab Asina Balaam pronuntiatis num.* 22. *vers.* 28. = *Angelus (ait in hunc locum Cardinalis Hugo) per Asinam locutus est , & non Asina . Sicut enim Diabolus locutus est per Serpentem , & non Serpens locutus est , sic per Asinam locutus est Angelus , & non Asina : unde nullum Miraculum fuit ibi , sicut nec in Serpente seducente Hevam* = . *Consulatur itidem Cornelius a Lapide super hunc locum Libri Numerorum , & Lorinus in cap.* 2. *Epist.* 2. *Sancti Petri &c. Antequam tamen ulteriùs progrediamur , admonendus est Lector , non sinè magna Religionis injuria multa tum antiquæ , tum novæ Legis Miracula Sanctis Angelis adscribi posse : cuncta quippe , jubente Deo , Cælestes illæ Mentes in ipsius gloriam , & honorem operantur . Id non obscurè declarant tum Regius Vates in Psalm.* 102. 20. = *Benedicite Domino omnes Angeli ejus potentes virtute , facientes verbum illius , ad audiendam vocem sermonum ejus* = *tum Apostolus ad Hebræos* 1. = *Nonne omnes (Angeli) sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos , qui hereditatem capiunt salutis ?* = *Quapropter homines Divino afflati Spiritu mirabilium , quæ ab Angelis fieri videbant , gloriam omnem in Deum vivum retulere* = *Nunc verè scio (ait Petrus Actor.* 12. *) quia misit Dominus Angelum suum , & eripuit me de manu Herodis , & de omni expectatione plebis Judæorum* = . *Daniel pariter Regi Dario respondens* = *Deus meus* = *ait* = *misit Angelum suum , & conclusit ora Leonum , & non nocuerunt mihi* = . *Angelus ad Tobiam missus* = *Misit me* = *inquit* = *Dominus , ut curarem te , & Saram uxorem filii tui a Dæmonio liberarem* = . *Dum verò constat , aliquod Miraculum Dei jussu , licèt Angelorum ministerio , patratum fuisse , nihil ad Religionem , utrùm vel supernaturali potestate , vel naturali , quam acceperunt , virtute illud ediderint . Si de hac materia , quam in transitu tractaturus sum , longiorem cupiatis disputationem , Doctorem consulite , quem fortassis majori , quàm Patres Ecclesiæ , veneratione coletis ; Arnaldum dico in Dissertatione , quam adversùs Patrem* Mel-

Malebranchium edidit circà modum, quo Deus in antiqua Lege Angelorum ministerio plurima fecit Miracula. Ibi multis tum rationum, tum authoritatum momentis probatum invenietis, Miracula, sive supernaturali potestate, sive naturali virtute fuerint a Sanctis Angelis edita, Religionis ad gloriam ex æquo concurrere. Quamobrem nec Arnaldus, nec alii Theologi curant inquirere, quo modo perpetrata fuerint, cùm uterque modus Religionem pari cumulet gloriâ.

11 Diximus, ex hac Miraculorum distinctione, quòd videlicet aliqua excedant vires totius naturæ creatæ, & alia excedant vires naturæ tantùm visibilis, & corporeæ, nullum inferri præjudicium Miraculis a Christo Domino patratis, cùm plura patraverit absque dubio excedentia vires totius naturæ creatæ.

12 Amplissimè discursum hunc exornat Theologus *in sua Epist.* 13. sequentibus verbis =

13 *Simili ratione facilè expugnaretur, quicumque Miracula Christi Domini Spiritui creato vellet adscribere, quòd verbi gratiâ Spiritus sive boni, sive maligni eâ polleant industriâ, qua ægros sanare valeant, & re verâ sanent. Fateor, dicerem, Spiritus creatos sanandi potestatem habere, necnon eâ sæpe sæpiùs usos fuisse: fateor, quamplurimos infirmos a Christo sanatos Angelorum ope sanari potuisse; nec ullum, etiam fatebor, Christi Miraculum in hoc genere afferri posse, quod incredulitatem vincat. Num propterea de Miraculis Christi desperandum est? Ut expugnabilia fiant, quod Christus conjunxit, non separemus. Apud Matthæum* 15. 5. *Cæci vident, Claudi ambulant, Leprosi mundantur, Surdi audiunt, ut omittamus, Mortui resurgunt: ibidem* 9. 35. *curat omnem languorem, & omnem infirmitatem: ibidem* 14. 36. *quicumque eum tangunt, salvi fiunt. Apud Lucam* 4. 40. *singulis manus imponens curat eos. Hæc omnia momento fiunt. En, quod nusquam fecit creatura. En, quod omnis intelligentiæ creatæ potestatem, ut ostendimus, excedit. Hinc creatarum mentium industria nullum incredulo firmum, & stabile fundamentum suppeditat, quominus in Miraculis etiam sanationum a Christo Domino patratis Digitum Dei agnoscat, & adoret. Quid? si tot etiam majora Miracula vel ad annuntiandum Salvatorem, vel a Salvatore ipso edita palàm afferamus; novam Stellam in ipsius ortu lucentem; claras, ac certas rerum futurarum ab ipso factas prædictiones; prodigiosam panum, & piscium in Deserto multiplicationem; tenebras Passionis ejus tempore terram operientes; mortuos, quos in vita, & mortis instanti ad vitam revocavit; Christum ipsum tribus jam diebus sepultum, vivum inter vivos regnantem: quis in talibus prodigiis Divinitatem agnoscere recuset? Post hæc quid magìs absurdum, quàm ex Miraculis Christi minùs decretoriis Divinitatem in aliis ejus Miraculis elucentem inficiari? Num, ut quis Divinâ Virtute demonstretur operari, requiritur, ut in omnibus ejus operibus æqualiter Virtus illa fulgeat? Nonne sufficit, ut in aliquibus clarè appareat? Ergo videte, quàm facili negotio cogatur humana ratio Digitum Dei in Christi Miraculis revereri, quidquid in oppositum ad obscuranda quædam ejus Miracula possit adducere. Haud difficiliùs in Apostolis Dei Virtus demonstratur: frustra quippe, ut eorum Miraculis pondus dematur, & authoritas, objicit quis sanationes prodigiosas, quas finiti Spiritus operati sunt. Absurdum medium. Numquid enim aliqua finita virtus omnes sinè ulla exceptione valet infirmitates curare? Nonne Deus solus omnes illico, perfectèque potest sanare? Cùm igitur eos omnes sanaverint Apostoli, qui*

vel

vel fimbriam vestimenti tetigerunt, vel quos umbra corporis operuit, constat, illos Divinâ Virtute operatos esse, nullaque comparatio tot stupendarum sanationum pondus, & authoritatem minuere valebit. Mortuos etiam suscitant, linguis loquuntur omnium, cùm patriam solam didicerint, qua nonnumquam eos differentes unusquisque audit linguâ suâ loquentes. En Miracula finè dubio Divina. Ergo Deus in eis operatus est. Absurdum post hæc aliqua minùs conspicua Miracula ad trutinam revocare. Neget igitur, quisquis velit, aliqua Christi, Moysis, Apostolorum, & Prophetarum Miracula vires cujuscumque naturæ creatæ superasse, quid indè contra nos? Ut probemus, eos Divinâ Virtute egisse, satis est, ut quædam eorum Miracula, immo unum ostendamus indubitanter Divinum.

14 Diximus, Miracula falsa a veris discerni Efficaciâ, Utilitate, Modo, Fine, Persona, & Occasione, & ex his benè conjici posse, an quædam Miracula a bono, vel a malo Angelo patrata sint.

15 Author Theologus *in sua Epist. 15. §. 42. & sequentibus* latè explicat nonnulla ex signis, ob quæ vera a falsis Miraculis discernuntur: inquit enim primo loco, Deum Miracula non operari vilia, ridicula, & inutilia, juxtà doctrinam Sancti Bonaventuræ, Gersonis, & Medinæ; quod ipsum latè ostenderat *in secunda Epistola theologica:* inquit secundò, a Deo procedere non posse prodigia indecentia, obscena vel in se, vel in suis effectibus; de quo etiam a nobis alibi dictum est: inquit denique tertiò, numquam Deum usum fuisse hominibus delirantibus, ut ederet Miracula. En ejus verba =

16 *En aliam ejusdem rei persuasibilem probationem, quæ in dijudicationis regula cæteris adductis haud minùs certa nititur. Scilicet a Divina Sapientia prorsùs alienum est, Deum ad significandam voluntatem, aut ad patranda Miracula delirantes homines adhibere. Tantò magìs Deus indignum se quid faceret, si rationis usu privaret, quos & consiliorum suorum participes, & omnipotentiæ suæ ministros vellet efficere. Cautiores estis sanè, quàm ut istud dogma probetis; nec sinè ratione, fateor; actum quippe de vobis esset. Nonne enim mentes abalienationem patiebantur vestræ convulsionum motibus agitatæ, dum sublimes illos toties a vobis jactitatos sermones habuere? Res occultas detexere, futura prædixere, morbos curavere, cæteraque Miracula tam audacter a vobis publicata patravere? Centies id testati estis: mirum, quòd hæc totidem Divinæ Virtutis in illis agentis argumenta dixeritis! Insania verè digna, quæ superbiæ vestræ, rebellionique coronidem imponeret. Audite, & operiat confusio faciem vestram. Quandonam, rogo, Deus Miraculum operans voce, manuve hominis corporis motibus agitati, animumque turbatum habentis usus est? Quandonam insanos fecit, per quos voluntatem suam, & potentiam declaravit? Moyses, ex quo divinitus vocatus est, ad mortem usque mille vicibus nomine Dei loquitur, & operatur: num aliquando mentis impos? Josue Dei minister est, & vates: num semel saltèm spiritum habuit alienatum? Elias, Eliseus, Isaias mandata Dei annuntiant, ipsiusque virtute Miracula faciunt: quandonam, amabò, furentes, & insani fuere? Quis alius in antiqua Lege, dum Divino concitaretur Spiritu, mentem perturbatam habuit? Quis Apostolus in nova Lege, dum ægros sanabat, fideles edocebat, futura prædicabat, mentis, corporisve perturbatione fuit inquietatus? Quis tandem a promulgato Evangelio, si, dum fureret, eventura vaticinatus, aut stupendum aliquod simi-*

le

le operatus est, ab Ecclesia tamquam Dei minister, veritatisque nuntius habitus est? Asinam Balaam objicitis, quam Angeli Dei virtute locutam dicitis. Ita sanè: verùm in hoc facto quid ad nostram thesim? Qui apud vos convulsionibus agitantur, num ii bruta sunt? Equidem scimus, posse Deum, ut voluntates suas patefaciat, Miraculo creaturam supra naturam suam extollere: quòd verò, si per os hominis nos velit edocere, illa momenta seligat, in quibus homines sui compotes non sunt, aut etiam ad hoc eos rationis usu privet, aliquando factum pro viribus pernegamus. Hinc exemplum Bruti loquentis sinè stupiditate nobis opponi nequit. Nec magis ad præsentem quæstionem faciunt somnia Pharaonis, & Nabuchodonosori: naturaliter quippe somni tempore sensus alienantur, & hominis dormientis ratio perficitur, dum ad magna cogitanda applicatur. Siccine de vestris convulsionibus agitatis? Num naturalis est illorum, sicuti Pharaonis, & Nabuchodonosori, alienatio? Num eorum recordantur, quæ dixere, fecereve, dum apud se non erant, ut memorati Principes, qui visum in somnis objectum expergefacti memoriâ tenuere? Immo, nullam talium rerum in eis, cùm ad se redeunt, exstare memoriam, narratis. En igitur inter eos, & memoratos Principes duplex, insigneque discrimen. Illud etiam advertendum est, nos istorum somnia venerari, quòd eorum somniorum mysticam significationem Joseph, & Daniel, quos & sui compotes, & Divino Spiritu afflatos certò cognovimus, explanaverint: secùs, ea tamquam mera somnia etiam nunc haberemus. Ast quis apud vos Propheta lumine Divinæ claritatis indubitanter illustratus est, qui vestrorum, vestrarumque delirantium sermones interpretetur? Vos fortassis? Libenter audiremus. Recreari quandoque gratum est. Nec minùs absurdum Saulis exemplum 1. Regum cap. 19. 25. in medium proferre, prophetantis scilicet, cùm super eum factus est Spiritus Domini. Præterquamquòd enim prophetare non aliud hoc in loco significat, quàm in honorem Dei cantica canere, Saul tunc temporis a mente sua non discessit; quin potiùs furor ejus in Davidem ad momentum consedit. Nullo igitur exemplo probatis, Deum aliquando ad manifestandam voluntatem suam hominibus sui non compotibus usum fuisse, vel ad hoc, quod magis est, sanos homines insanos fecisse. Illudque non solùm Deum non fecisse, verùm nec potuisse, contendimus. Litem nostram diriment Viri me, vobisque doctiores, Sancti Patres. Quomodo enim textum illum Apostoli 1. ad Corinthios 14. 32. = Spiritus Prophetarum Prophetis subjecti sunt = explicavere? Plures eo sensu dicitis intellexisse, quòd Prophetarum sit, spiritum, quo alii Prophetæ afflantur, dijudicare. Licet quidem sic interpretari. Verùm nonne etiam asserunt Origenes, Sanctus Hieronymus, Theophilactus, Æcumenius, Magister Sententiarum, Sanctus Thomas, aliique plures, Apostoli mentem fuisse, spiritum Prophetarum ideo Prophetis subjectum esse, quòd eos ad loquendum non cogat, liberosque relinquat? Hoc vobis sæpe sæpius objectum est: quid hactenus respondistis?

17 Diximus, Sanctitatis argumentum desumi ex Miraculis post obitum potissimùm a Deo patratis intercessione Dei Servi, cujus nomen invocatur.

18 De hac re agitur *in decima quinta Epistola Theologica* §. 35. & 36. ubi Author ostendere conatur, Miracula ad impiorum Sepulchra sæpe patrata fuisse, juxtà illud Tertulliani *in Apologet. cap.* 22. = *Delitescens sub nominibus, & imaginibus mortuorum quibusdam Signis, Miraculis, & Oraculis Fidem*

dem Divinitatis operatur = & alia exempla ab eo relata. At, quidquid sit, an ea fuerint vera Miracula, vel potiùs falsa, & Dæmonum præstigiæ, Authoris assertiones nostris non obstant: numquam enim diximus, ex solis Miraculis post obitum patratis Sanctitatem inferri, sed huic probationi tantùm locum esse posse, postquam fuerunt discussæ Virtutes, & approbatæ in gradu heroico; si etenim post prædictam approbationem Miracula supervenianc post obitum patrata intercessione ejus, cujus Virtutes fuerunt discussæ, & comprobatæ Apostolico Judicio, eodemque Judicio fuerint discussa, & approbata Miracula, firmum ex eis deducitur argumentum pro Sanctitate astruenda, utì sapienter animadvertit alius Author Theologus *in Discursu super Miraculis* §. 5. cujus verba sunt hæc =

19 *Qui Religionem ex animo, verèque diligunt, iis omnibus libenter assentiuntur, quæ ipsi vel authoritatem, vel decorem conciliare valent. At non continuò cupio, pro certis habeat omnia Miracula quæ Sanctis adscripta circumferuntur, sed iis solummodo fidem adhibeas, quæ post diligentem, prudentemque investigationem vera esse constiterit. Sunt namque argumenta quædam generalia, quæ si exstent, de Veritate Miraculi certiores effecti ad illud credendum sponte feramur. Primum argumentum. Christus, Miracula fore, prædixit; eaque non solùm possibilia, sed etiam actu fieri Fide Divinâ, constat. Hinc, si credimus Evangelio, generaliter quoque debemus credere, nonnulla Miracula Fide Discipulorum Christi, & Sanctorum intercessione perpetrari. Hac in re de incredulitate gloriari idem est, ac falsitatis promissa Salvatoris arguere sic Apostolos suos alloquentis Marci* 16. 17. & 18. = *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: in nomine meo Dæmonia ejicient; linguis loquentur novis; serpentes tollent; &, si mortiferum quid biberint, non eis nocebit; super ægros manus imponent, & benè habebunt* = . *Secundum argumentum. Pura Fides, & Sanctitas eorum, quibus adscribuntur Miracula nova, sunt ad ea credenda rationes, & incitamenta.* = *Scimus (legitur Joannis 9.) quoniam peccatores non audit Deus: sed, qui Dei cultor est, & voluntatem ejus facit, hunc exaudit* = . *Hisce verbis, quæ per os Cæci, quem sanavit Christus, Evangelium protulit, Deum ex ordinariâ providentia signorum donum peccatoribus minimè concedere, liquidò constat. Solis verò Fide præditis, sinè qua nulla Sanctitas, operatio Virtutum promittitur. Quamobrem, dum novi Sancti canonizantur, tum demum ad inquirenda Miracula devenit Ecclesia, cùm per diligentissimam inquisitionem eorum & Fidei puritas, & morum probitas indubitatè constet. Si nondum probata foret talis Fidei, morumque probitas, omnia Miracula meritò suspecta fierent, vel saltèm alicujus Sancti Canonizationi minimè prodessent; ait enim Gregorius Magnus lib.* 20. *Moral. cap.* 9. = *Probatio Sanctitatis non est signa facere* = . Author hic, ut suadeat, gratiam Miraculorum lege ordinariâ peccatoribus non dari, peccatoribus, inquam, adhuc in hac vita degentibus (de illis enim, qui vitâ functi sunt, certum est, eorum intercessione nulla fieri a Deo Miracula, juxtà ea, quæ alibi dicta sunt) utitur eo, quod legitur in Evangelio Joannis *cap.* 9. = *Scimus, quia peccatores Deus non audit.* Verba autem hæc sunt verba Cæci nati a Christo Domino sanati, de quibus ita loquitur Sanctus Thomas *quæst.* 6. *de Miraculis art.* 9. *Ad quintum* = *Ad quintum dicendum, quòd, sicut Glossa ibidem dicit, verbum illud est Cæci nati,*

qui

qui nondum erat totaliter sapientiâ illuminatus; unde sententiam falsam continet: nam interdum Deus peccatores audit ex sua liberalitate, licèt non ex eorum merito; & sic oratio eorum impetrat, licèt non sit meritoria. Nisi fortè dicere velimus, Cæcum natum asseruisse, Christum non esse peccatorem, cùm ipsum solo imperio, & voluntate suâ sanasset: peccator enim nitens Miracula impetrare, ut Sanctitatem suam demonstret, vel solam suæ orationis virtutem, nihil impetrare potest, cùm Deus testis falsitatis non sit, nec peccatoris oratio virtutem Miracula faciendi habere possit, ut explicat Cardinalis Bellarminus *lib. 1. de bonis operibus in particulari cap. 9. §. Si quis autem.*

20 Pro hujus Capitis complemento remanet, ut aliqua exponantur de occasione, qua prædicta Scripta prodierunt. Notum est, annis præteritis ex hac vita decessisse quemdam Diaconum nomine Parisium, & ejus Corpus traditum fuisse sepulturæ in Cœmeterio Sancti Medardi Civitatis Parisiensis. Fuit ejus Vita typis edita, & in variis locis variæ prodierunt ejus editiones. Quàm infensus fuerit ille Constitutioni *Unigenitus*, ab Authore non dissimulatur. Appellationes ad Generale Concilium pluries interpositæ, & nova in ultimo vitæ agone appellatio excogitata tamquam veræ Fidei signa extolluntur. Non modò ab Authore Vitæ populi concursus ad ejus Funus, & innumera propemodum concurrentium multitudo ad ejus Sepulchrum describuntur, sed multa alia typis edita sunt Volumina Miraculorum, & Prodigiorum, quæ ad prædictum Tumulum ejus invocatione patrata dicebantur. Faventes appellantibus a Constitutione *Unigenitus* ad Generale Concilium supplices preces exhibuerunt Domino Archiepiscopo Parisiensi, ut juridicam sumeret informationem de prædictis Prodigiis, & Miraculis. Non modò in precibus exhibitis, sed etiam in aliis Scriptis latè demonstratum est, Cultum privatum impediri non posse, & talem esse eum, qui exhibebatur erga Diaconum Parisium, licèt in publico exhiberetur. Præterea non destiterunt multa afferre pro astruenda veritate assertorum Miraculorum, & ut demonstraretur, sanationes excessisse vires naturæ. At plures in Galliis Prælati doctrinâ, & zelo Fidei Catholicæ præclarissimi hisce conatibus obstiterunt, inter quos principem locum obtinuerunt Domini Archiepiscopi Parisiensis, & Senonensis. Medici scripserunt, & ficta undequaque asserta Miracula demonstrarunt; &, quatenus sanationes veræ fuissent, nihil in eis interfuisse, quod vires naturæ superaret. Theologi, quorum verba in hoc eodem Capite retulimus, invictis hoc ipsum præstiterunt argumentis. Christianissimus Rex avitâ repletus Religione suum non destitit potentissimum suppeditare auxilium Domino Archiepiscopo Parisiensi, & claudi jussit Cœmeterium Sancti Medardi, cùm ex Medicorum attestationibus benè novisset, insubsistentia undequaque esse, quæ de Diacono Parisio prædicabantur, utì desumitur *ex ejus Edictis die 27. Januarii 1732. & die 17. Februarii 1733.* Sanctissimus quoque Pontifex Clemens Papa XII. prævio consilio Congregationis Sanctissimæ Inquisitionis, Vitam Diaconi Parisii proscripsit tamquam continentem propositiones, & assertiones falsas, piarum aurium offensivas, scandalosas, au-

 tho-

thoritati tum Sanctæ Sedis Apostolicæ, Summique Pontificis, tum Ecclesiæ, & Episcoporum, præsertim Gallicanorum, injuriosas, temerarias, impias, Hæreticis faventes, erroneas, atque etiam schismaticas, & hæreticas, & hæretico spiritu plenas, uti colligitur *ex Decreto edito die* 22. *Augusti* 1731. *& die* 29. *dicti Mensis affixo, & publicato*, & *per Litteras Apostolicas in forma Brevis die* 19. *Junii* 1734. consimili censurâ proscripsit Edictum Episcopi Antisiodorensis referens, & approbans quoddam assertum Miraculum, quod in sua Diœcesi patratum dicebatur intercessione supra memorati Diaconi Parisii.

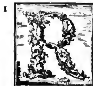
21 Totus, & universus rerum gestarum contextus eò unicè collimabat, ut Homo Apostolicæ Sedi refragans, schismaticus, hæreticus, acerrimus impugnator Constitutionis, quæ incipit *Unigenitus*, pertinax Jansenistarum assecla, falsis ipsi attributis Miraculis, imaginem solidæ Virtutis, & Sanctitatis præseferret. Sanctè ergo, & prudentissimè supra memorati Episcopi Gallicani abstinuerunt a sumendis informationibus juridicis, & sanctè, ac prudentissimè insano, scandaloso, & temerario Cultui obstiterunt. Licèt enim ex alibi dictis publicus tantùm Cultus prohibeatur erga non Beatificatos, aut Canonizatos, nec publicus sit Cultus, qui exhibetur in publico, sed qui exhibetur auctoritate Ecclesiæ, & fama aut insignis Virtutis, aut Miraculi viam aperiat inquisitioni juridicæ ab Ordinario assumendæ; hæc tamen, & similia sibi vindicant locum, cùm agitur de Dei Servo, qui piè in Domino obiit, qui, dum viveret, non populari, nec fictitio rumore, sed solidâ Virtutum famâ præfulsit. Quòd si res sit de homine, de cujus Fide, & Religione suspicio sit, tantùm abest, ut Cultus privatus erga eum permitti possit, aut quòd de assertis ejus Miraculis instituenda sit inquisitio, quòd onus est Episcoporum Cultum, licèt privatum, amovere, & ab omnibus abstinere, quæ indebito Cultui proximè, aut remotè favere possent, juxtà exempla a nobis allata *lib.* 2. *cap.* 8.

CAPUT

CAPUT OCTAVUM.

De miraculosa sanatione a morbis, & infirmitatibus.

1
Occa *in suo Tractatu de Canonizatione Sanctorum*, utpote qui Apostolici Sacrarii Præfectus, adeòque Consultor Congregationis Sacrorum Rituum, benè versatus erat in Causis Beatificationis, & Canonizationis, testatur *cap.* 25. quòd in earum discussione afferuntur sæpissime Miracula, quæ versantur circà sanationes a morbis, & infirmitatibus: *Miracula omnia, & ea præsertim, quæ circà ægritudinum curationes versantur, in medium semper afferri solent, dum alicujus Canonizationi navatur opera*; atque confirmat Garzia de Caralaps *in alio suo Tractatu de Canonizatione Sanctorum*, ubi tractans de Canonizatione Beati Ollegarii, *in digressione de Miraculis* §. 17. subdit: *Inter Miracula, quæ operatur Dominus per intercessionem Sancti Ollegarii, & aliorum Sanctorum, non minorem locum tenent illa, quæ sunt circà salutem, & valetudinem temporalem*. De sanationum Miraculis loquitur Christus Dominus apud Matthæum *cap.* 10. ubi mittens Apostolos ad prædicandum inquit: *Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, Dæmones ejicite: gratìs accepistis, gratìs date*; & Marci *cap.* 16. = *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: in nomine meo Dæmonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent, &, si mortiferum quid biberint, non eis nocebit, super ægros manus imponent, & benè habebunt*.

2 Porrò, ut sanatio a morbis, & infirmitatibus inter Miracula recenseatur, plura debent concurrere requisita: primum est, ut morbus sit gravis, & vel impossibilis, vel curatu difficilis: secundum, ut morbus, qui depellitur, non sit in ultima parte status, ita ut non multò post declinare deberet: tertium, quòd nulla fuerint adhibita medicamenta, vel, si fuerint adhibita, certum sit, ea non profuisse: quartum, quòd sanatio sit subita, & instantanea; quintum, ut sanatio sit perfecta, non manca, aut concisa: sextum, ut nulla notatu digna evacuatio, seu crisis præcedat temporibus debitis, & cum causa; si enim ita accidat, tunc verè miraculosa sanatio dicenda non erit, sed vel ex toto, vel ex parte naturalis: ultimum, ut recidiva, sublato morbo, non contingat. Addit Gaspar Rejes *quæst.* 24. *num.* 1. aliud requisitum, & est, quòd potissimùm ægrorum sanitas non in corpore tantùm, sed etiam in anima appareat: sed hoc proprium fuisse videtur Miraculorum a Christo patratorum, juxtà doctrinam Divi Thomæ 3. *part. quæst.* 44. *art.* 3. *Ad tertium*.

3 Hinc descendendo ad comprobanda, & explicanda requisita modò recensita, dictum est, morbum debere esse gravem, & vel impossibilem, vel curatu difficilem, ut sanatio Miraculo sit adscribenda; si enim

de

de essentia Miraculi est, quòd sit aliquid arduum, & insolitum, & admirandum, juxtà deducta *in superiori cap. 1. num. 3.* talis profectò non erit sanatio, si morbus non fuerit gravis, aut vel impossibilis, vel curatu difficilis. Fuit hoc quoque sapienter animadversum a bonæ memoriæ Joanne Maria Lancisio Archiatro duorum Summorum Pontificum, Innocentii videlicet XI. & Clementis XI. Porrò, quantùm ille in Physicis, & Medicis excelluerit, tum Opera ab eo edita, tum cæterorum non solùm Italorum, sed etiam ultra montes degentium Litteratorum Elogia planè demonstrant, quæ collegit Joannes Marius Crescimbenus *in ejus Vita Typis Romanis edita anno* 1721. *pag.* 18. *& pluribus sequentibus*. Singulari eum amicitiâ colui, & ille me tunc Aulæ Romanæ Prælatum executorem scripsit suæ ultimæ voluntatis unà cum duobus Eminentissimis Cardinalibus Hannibale Albano, & Curtio Origo, in qua, ultra insignem Bibliothecam Medicam sufficienti dote instructam pro alendo Bibliothecario, & Libris, qui ederentur, emendis, pro publica Studentium utilitate semper apertam, quam dono dederat Archihospitali Sancti Spiritus Urbis, de reliquo suo satìs amplo Patrimonio laboribus suis comparato ad pias Causas disposuit, ad ægros videlicet in Hospitali curandos. Agebatur *de Miraculis tunc Servi Dei, nunc Beati Joannis Francisci Regis*. Nonnulla ex his, quæ proponebantur, censuit Joannes Maria Lancisius esse admittenda Miracula, quæ admissa sunt; nonnulla ex his quoque, quæ proponebantur, rejicienda, quæ rejecta fuerunt: &, differendo de secundo, quod proponebatur, quodque rejiciendum dixit, prout rejectum est, inquit, de eo non esse habendam rationem ob morbi levitatem: *Sed, ne hanc hypothesim nudis, ac fallacibus conjecturis proferre, tuerique videar, humiliter Sanctitatem Vestram exoro, partem aliquam magnarum suarum cogitationum referre velit primò in morbi ab initio levitatem, deinde in dubiam quoque existentiam levissimi morbi, qui immediatè sanationem præcessit &c. Ad cognoscendam verò ægritudinis levitatem, ob quam superstructa Miracula omnium Scriptorum consensu facilè corruunt, e re maximè erit observare, quòd morbus non fuit ab initio vulnus nervi, ut Postulatores existimare videntur &c.*

4 Ut verò constet, morbum fuisse gravem, & curatu difficilem, vel impossibilem, exquirendum est Medicorum judicium, qui morbi magnitudinem desumere consueverunt vel ex læsæ partis dignitate, vel ex vehementia morbi, vel ex læsione facultatis nostrum corpus gubernantis, quemadmodum ex Galeno annotarunt Rotæ Auditores *in Relatione Causæ Sancti Ignatii in sexto Miraculo* §. *Cùm autem*. Medici quoque non gravem, sed levem reputant morbum, qui in se gravis est, sed quo æger affici consuevit, & a quo sæpe, licèt cum difficultate, sese recollegit, utì ad rem, loquendo de miraculosis sanationibus, ponderat Zacchias *Quæst. Medico Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 8. *num.* 17. *&* 18. Cùmque nonnulli Medicorum ad ægrotantis curam advocentur, quorum examen in Processum inseritur, nonnulli a Postulatoribus èligantur, ut in Causa Beatificationis, & Canonizationis patrocinium præstent, & scriptis exponant, quæ Miraculo proficiunt, alii verò ex alibi dictis a Sacra Congregatio-

ne

ne deputentur, qui, interposito juramento, scriptis exponant, quid pro veritate sentiant; ad hos præcipuè spectat rationes ab aliis allatas sedulò ponderare, earum momenta rigoroso examini subjicere, & causas, & symptomata morbi a curæ Medicis relata ad trutinam revocare, sinè quarum rerum notitia tutum ferri non potest judicium de morbi gravitate, & an impossibilis, vel difficilis fuerit ejus curatio. Unde Joannes Maria Lancisius supra allegatus *in alio Suffragio pro veritate exarato in Causa ejusdem Servi Dei, nunc Beati Joannis Francisci Regis super septimo asserto Miraculo*, quod proponebatur, & quod ipse censuit rejiciendum, prout rejectum fuit, ait: *Cùm Medici certum judicium ferre non possint de natura, deque exitu morborum, nisi perspectas habeant tum occasiones, tum causas, unde cœperint, tum omnia symptomata, quibus stipati fuerint, quì fieri poterit, ut ipse ego tutò possim judicare de vera morbi indole, ejusque fine, cùm potissimùm lateant principia? Altum apud Testes silentium est de causis, & origine tumoris mamillæ. Silent omnes, quomodo malum sibi consciverit infelix Mulier, nimirum, an ex causis externis, contusione videlicet, vel casu, an ex internis, scilicet ex humorum refluxu ab utero, ut in puerperis semper, & in iis, quæ mensium fluxu ritè non donantur, plerumque contrahitur. Et tamen hæc causarum expositio facti caput erat, quia, quod ignoratur in facto, Medicus non assequitur.*

5 Dictum est autem, onus præcipuum esse Medicorum, qui a Sacra Congregatione eliguntur, ut suum pro veritate proferant judicium, supra recensita sedulò ponderare: apud Sacram quippe Congregationem ipsorum judicium magìs æstimatur, quàm aliorum, qui pro Causæ opportunitate scribunt, necnon cæterorum, qui curationi ægrotantis operam præstiterunt, cùm hi aliquando fallantur putantes, utì constat experientiâ, aliquem morbum esse levem, qui gravis est, & aliquando eum, qui levis est, esse gravem, & curatu difficilem, vel impossibilem, teste Valleriola *Observat. Medicar. lib.* 4. *observ* 4. *pag.* 43. ubi ita scribit: *Frustratur spes Medicorum, & moritur is, de quo securus primò fuit; utì e contra, servari eum non raro videmus, de quo Medicus desperarat. Ea causa est, cur sæpe deserti a Medicis convalescant, quòd arcani naturæ motus, quibus ipsa in servando, fovendoque corpore utitur, & a mortis injuria vindicando, non satìs nobis perspecti sint: unde meritò fit, ut, quod notarum indicio eventurum speres, non eveniat. Cur? Quòd conjecturalis sit Ars Medica; rationemque conjecturæ talem esse, ut, cùm sæpius aliquando responderit, interdum tamen fallat nos.*

6 Hæc quò ad primum requisitum miraculosæ sanationis. Nunc sermonem, transferendo ad secundum, quòd videlicet morbus non sit in ultima parte status, ita ut non multò post declinare deberet, de eo sic loquitur Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 8. *num.* 6. = *Requiritur principaliter, quòd morbus non sit in ultima parte sui status, ita ut non multò post naturaliter declinare debeat, ita ut vel morbus non sit prope judicium: in hoc enim tempore, ut ex Hippocratis sententia patet Aphor. sect.* 2. *aphor.* 30. *symptomata omnia fortiora sunt, ita ut ægri aliquando de vita periclitentur; succedente autem crisi, subita, ac repentina mutatio fit ad salutem, quæ miraculosa ob id plerisque videtur: ob sævitiem enim sym-*

symptomatum judicant absque dubio ægrum de proximo moriturum, qui tamen brevi sanitati restituitur. Cùm ergo ægri in tali statu sunt, ad supernaturalia remedia promptissimè recurrunt, mille, ac plura Vota Deo, Sanctisque concipiunt, & remittente morbo, miraculosum id putant, praecipuè cùm tam brevi temporis spatio insperata salus successerit; cùm tamen naturaliter morbus remittere debuerit, & declinare: quod ipsum repetit *lib. 9. consil. 9. sub num. 7. = Videtur necessarium, quòd morbus sit adhuc crudus, & in augmento, quando accidentia adhuc augentur, & morbus vires acquirit eundo; aut saltèm necesse est, ut sit in principio status, quia, cùm est verè in statu, & appropinquat declinatio, aliquando fit repentina, ac momentanea mutatio, etiam prater spem, & cum summa admiratione astantium, ad salutem, quæ a natura quidem est, quæ, morbificâ causâ in eo agone superatâ, ac validior reddita, corporis actiones suo libito exercet, concoctosque humores, quòcumque libet, expellit, unde bona, ac salutares crises emergunt, in quibus subitò, & de repente integra sanitas restituitur: & hæc, morbo crudo existente, naturaliter succedere non possunt, cùm indicationes evenientes in morbis crudis a natura esse non possint, nec bonæ idcirco sint; & sic sanatio subitanea facta eo tempore potiùs ex vi supernaturalis, quàm naturalis causa successa existimatur.*

7 Judicium Medicorum necessarium est in hoc secundo requisito: idemque judicium necessarium est in tertio, de quo nunc acturi sumus, quòd videlicet nulla fuerint adhibita medicamenta, vel, si fuerint adhibita, certum sit, ea non profuisse. Si contendatur, nulla fuisse adhibita medicamenta, benè poterit id comprobari tum assertione Testium, tum Medici, tum Pharmacopœi, qui curationi ægri operam suam navarunt. Si verò contendatur, inutilia fuisse, nec ullo modo proficua medicamenta, quæ fuerunt ægroto subministrata, oportet, ut sciamus, quænam fuerint illa medicamenta, quæ fuerunt applicata; si enim de illis non constet, & Medicus curæ ea in suo examine non retulerit, inutilis omnino futurus erit labor Medicorum pro Miraculo scribentium, necnon labor cæterorum Medicorum, qui a Sacra Congregatione eliguntur, ut suum pro veritate ferant judicium. Dum munere fungebar Fidei Promotoris, & agebatur de Causa Beatificationis sæpe memorati tunc Servi Dei, nunc Sancti Joannis Francisci Regis, inter cætera, quæ opposui adversùs quoddam assertum Miraculum, quod Postulatores examini subjiciebant, dixi, constare de applicatione remediorum, sed ignorari, quænam fuerint adhibita, idque satis esse, ne Miraculum approbetur, prout re verâ approbatum non fuit. Adhæsit huic oppositioni supra citatus Joannes Maria Lancisius *in suo Suffragio pro veritate exarato super eodem*, quod proponebatur, *Miraculo*. En ejus verba: *Nos quoque cum Reverendissimo Promotore libenter scire optaremus, quanam remedia fuerint adhibita, non solùm ut nosceretur, num meritis Servi Dei, quem Mulier invocavit, an medicamentorum vi, quibus usus est Chirurgus, tribuenda esset sanatio, sed etiam ad perspiciendum, fuerint ne ritè admota, vel aliquid ex necessariis prætermissum, unde, cognitâ Chirurgi industriâ, vel incuriâ, inferre possem, talem fuisse morbum, qualem ipse perhibebat. Sed impleri non possunt vota, cùm Chirurgus examini subjectus non fuerit, & Testes verbo rem absolvant asserentes, multa conatum fuisse Chirurgum, sed irrito successu.*

8 Sup-

8 Suppositâ applicatione medicamentorum, pro regula statui potest, quòd in judicio ferendo sanatio non Miraculo, sed viribus medicamentorum est adscribenda, dummodo tamen medicamenta fuerint apta, & potuerint proficere, quemadmodum benè ponderat Cardinalis de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom.* 4. *disput.* 20. *art.* 19. *de Miraculis num.* 857. = *Numquam potest asseri, ut miraculosus sit eventus ille, pro quo obtinendo applicatur aliquod naturale medium, quod putatur efficax ad illum obtinendum; etsi enim Deus, vel Sanctus aliquis invocetur ad eum effectum obtinendum, cùm tamen medium illud putatum sufficiens ad eum applicatur, si effectus obtinetur, dubium remanet, an a Deo, an ab illo medio effectus ille processerit:* & quando res est dubia, cùm non sint multiplicanda Miracula, sanatio in eo rerum eventu contingens non miraculosa, sed naturalis erit censenda; & sequitur Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 8. *num.* 12. ubi sic loquitur: *Sanatio miraculosa diverso, ac interdum contrario modo, & per alia media procedit, quàm naturaliter fiat. Ita enim notandum venit in cunctis Miraculis a Christo Domino, ejusque Apostolis, ac Servis patratis; quicumque namque ab illis sanati sunt, solo contactu manuum, & vestimentorum, quinimmo ipsius umbræ, vel solo verbo, & jussu ipsorum sanati sunt. Si ergo post longum remediorum usum, quæ quidem pateat maximè proportionata morbo fuisse, vel ex aliquo novo præsidio, etiam proportionatè in usum convocato, etiam longè ab ejus administratione, quis sanetur, & effectus remediis correspondeat, ad eorumque virtutem referri sanitas possit, hoc absque dubio, quantùm ex hoc est, Miraculum non erit.* Et si pro regula statuitur, quòd in judicio ferendo sanatio non Miraculo, sed viribus medicamentorum est adscribenda, dummodo tamen medicamenta fuerint apta, & potuerint proficere, pro regulæ explicatione, sive etiam limitatione statuendum erit, sanationem esse Miraculo, & non viribus medicamentorum adscribendam, si constet, medicamenta adhibita non fuisse apta, sed aut nocua, aut inutilia, veluti benè prosequuntur Contelor. *de Canonizat. Sanctor cap.* 17. *num.* 20. Frances *Variar. Juris Resolut. cap.* 29. *num.* 48. Bordon *in Opere posthumo de Miraculis medit.* 7. *num.* 29. Pignatell. *Consultat.* 177. *num.* 8. & *Consult.* 191. *num.* 3. *tom.* 10. Auditores Rotæ *in Relatione Causæ Sancti Andreæ Corsini part.* 2. *num.* 195. *impressa post primam Consultationem* Lezanæ.

9 Idemque dicendum est, non obstare videlicet Miraculo, si in aliquo cujuscumque generis Miraculo, aut sanatione interveniat aliqua naturalis actio, vel motus, qui non sit de se effectivus eventus exspectati, uti benè prosequuntur Cardinalis de Lauræa *loc. cit. disput.* 20. *art.* 21. *num.* 887. & *sequentibus*, Pavin. *in Relatione Causæ Sancti Bonaventuræ part.* 2. *art.* 6. Castellin. *de Certitudine Gloriæ Sanctorum cap.* 8. *punct.* 31. Jusserat Dominus Josue expugnaturo Hiericuntem, ut per sex dies, & semel in singulos cum toto Exercitu eam Urbem circuiret, & quòd septimo die septem Sacerdotes Arcam Fœderis præcedentes buccinis obstreperent, prædicens, tunc funditus Civitatem esse ruituram: *Cùmque insonuerit vox tubæ longior, atque concisior, & in auribus vestris increpuerit, conclamabit omnis populus vociferatione maximâ, & muri funditus corruent Civitatis, ingredienturque singuli*

per locum, contra quem steterint. Nonnullæ hac in re actiones naturales intercesserunt; sed, quia juxtà suas vires naturales ruinosum lapsum mœniorum Civitatis efficere non poterant, Miraculo non obfuerunt. Elias revocavit ad vitam Filium mortuum Viduæ Sarephtanæ, & expandit se super eum, Deumque invocavit. Christus Dominus curans Cæcum natum, de quo infra, fecit lutum ex sputo, & linivit lutum super oculos ejus, mandavitque, ut iret ad se lavandum in natatoria Siloe. Expansio Eliæ supra puerum fuit actio naturalis; naturalis quoque fuit actio Christi Domini componendi lutum ex sputo, & naturalis fuit ablutio Cæci nati in natatoria Siloe: sed, cùm naturalis actio Eliæ non potuerit esse effectiva eventus exspectati, resuscitationis videlicet mortui, nec ablutio in natatoria Siloe potuerit esse effectiva restitutionis visus Cæco nato, & applicatio luti ex sputo super oculos, si non detrimentum, leve tamen adjutorium afferre potuerit restitutioni visus, nemo est, qui asserere possit, actiones eas naturales Miraculo obstare potuisse. Dictum est, applicationem luti ex sputo debuisse Cæco, si non detrimentum, levem tamen utilitatem afferre, quia, etsi non ignoramus, hominis salivam magnâ vi pollere in nonnullis morbis curandis, utì fusè habetur apud Lævinum Lemnium *de Miraculis occultis naturæ lib. 2. cap. 44.* tamen nec ipsa sola, nec unà cum luto omne bonum efficere poterat in curatione Cæci nati: cùmque De Vert in sanatione Cæci nati a Christo Domino facta ausus sit integram, & naturalem sanandi virtutem in sputum, & lutum referre, meritò improbatur, & redarguitur a Domino Episcopo Augustæ Suessionum *in suo erudito Tractatu de vero spiritu Ecclesiæ in usu Cæremoniarum* §. 39.

10 Pro complemento examinis hujus tertii requisiti duo superaddenda esse videntur. Alterum, non esse statim pronuntiandum pro inutilitate medicamentorum applicatorum, ex quo aliquod tempus intercessit inter eorum applicationem, & sanationem, utì colligitur ex verbis Zacchiæ supra relatis; prudentis enim Medici est aliquando quiescere, & ab applicatione medicamentorum cessare, juxtà illud Hippocratis *lib. 6. Epid. sect. 2. text. 26.* = *Per adjectionem contraria adhibere, & aliquando quiescere* = ubi Vallesius *in Commentariis* inquit: *Periculosius est incidere in Medicum, qui nesciat quiescere, quàm qui nesciat contraria adhibere: nam, qui nescit quiescere, nescit occasiones contrarium adhibendi; qui nescit contraria adhibere, tamen, si prudens est, scit quiescere, atque, si prodesse non potest, tamen non obest*: absque eo quòd ab ea quiescentia inferri possit ad inutilitatem medicamentorum præcedenter adhibitorum, unde Aetius *tetrab. 2. serm. 2. cap. 10. in fine* subdit: *Proinde operæ pretium est nosse, quòd multi sic ægrotantes in tempore curationis nil commodi receperunt; dimissâ verò curatione restituti sunt, naturâ ante curationem prævalente contra morbos debiles ex medela factos: quapropter naturæ remissionem dare oportet; videtur enim unà cum curationibus affligi, in quiete verò invalescere, & superare morbos jam ante attenuatos*.

11 Alterum est, non esse contra Miraculum pronuntiandum, statim ac constat, Medicos fuisse ad curationem vocatos, & ab eis adhibita fuisse medicamenta. Hæmorrhoissa,

Mu-

Mulier videlicet ſanguinis profluvio laborans, quam nonnulli Sanctam Martham, alii Veronicam, cæteri verò probabiliùs putant, Mulierem fuiſſe ex Urbe Paneadis ad Jordanis fontem ſitæ, acceſſit retro ad Chriſtum, & ad ejus fimbriæ contactum ſanitati illico reſtituta eſt, depulſo ſanguinis fluxu, quo duodecim annorum ſpatio fuerat affecta. Euſebius *lib.* 7. *Hiſtor. Eccleſ. cap.* 18. *juxtà Editionem Valleſii* refert, eam in Urbe Paneade Statuas æneas duas, Chriſto unam, ſibi alteram erexiſſe, quæ rem poſteris indicarent: *Manſit porrò ad noſtra uſque tempora* (verba ſunt Euſebii) *noſque adeò Urbem ingreſſi ipſam conſpeximus* = loquitur de Statua Chriſti. Inſigniſſimum ergo fuit Chriſti Miraculum, licèt Hæmorrohiſſa Medicos advocaſſet, eorumque adjutorio uſa fuiſſet, non niſi quia medicamenta a Medicis adhibita fuerant omnino inutilia; unde Marci *cap.* 5. legitur = *Et Mulier, quæ erat in profluvio ſanguinis annis duodecim, & fuerat multa perpeſſa a compluribus Medicis, & erogaverat omnia ſua, nec quidquam profecerat, ſed magis deteriùs habebat* = & Lucæ *cap.* 8. = *Et Mulier quædam erat in fluxu ſanguinis ab annis duodecim, quæ in Medicos erogaverat omnem ſubſtantiam ſuam, nec ab ullo potuit curari: acceſſit retro, & tetigit fimbriam veſtimenti ejus, & confeſtim ſtetit fluxus ſanguinis ejus.* Prudentia itaque unà cum Medica experientia neceſſaria eſt, ut tutum de hoc tertio requiſito proferatur judicium; noſſe enim oportet non ſolùm vim, & efficaciam medicamentorum, ſed etiam tempus, intrà quod proficere potuerunt, ut ex ſupradictis colligitur.

12 Succedit quartum requiſitum, quòd ſanatio videlicet ſubita ſit, & inſtantanea. De hoc quarto requiſito multa legi poſſunt apud Antiquiores Canoniſtas, Archidiaconum videlicet *in Can. Nec mirum* 26. *quæſt.* 5. Martinum Laudenſem *in ſuo Tractatu de Canonizatione Sanctorum* edito occaſione Canonizationis Sancti Bernardini Senenſis, quem dicavit Sancto Joanni de Capiſtrano tunc viventi, *in §. Rurſus quærit Archidiaconus*, apud Troilum Malvetium *in ſuo Tractatu de Canonizatione Sanctorum*, apud Caſtellanum de Fara *in eodem Tractatu §. Quæro, an ſit neceſſe, Miraculum fieri in inſtanti*, apud Pavinum Rotæ Auditorem *in Relatione Cauſæ Sancti Bonaventuræ part.* 2. *art.* 5. Ponderant iſti Authores nonnulla Miracula veteris, & novi Teſtamenti, quæ non fuerunt facta ſubitò, & in inſtanti, & alia rurſus ponderant veteris, & novi Teſtamenti Miracula, quæ ſubitò, & in inſtanti facta ſunt; &, licèt obſcurè ſatis loqui videantur, ſatis tamen apertè colligi poteſt, eos amplecti ſententiam, quæ in Miraculo non expoſcit ſubitam, & inſtantaneam ſanationem, quemadmodum etiam colligitur *ex Relatione* Jacobi Simonetæ Rotæ Auditoris, & deinde Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis *in Cauſa Sancti Franciſci de Paula*, ubi ſic loquitur: *Dubitant forſan etiam nonnulli, an illa Miraculis jure adſcribantur, quæ, non ſtatim facta fuiſſe, Teſtes perhibent, cùm ſecundùm eos alii non ſinè naturæ auxilio, & diebus non paucis intervenientibus ſanitatem demum obtinuerint: ſed profectò in his nequaquam dubitandum eſt, cùm ſpatium temporis Miraculorum virtutem non impediat; nam, ut dicit Gloſſa Matthæi* 8. *loquens de Chriſto, quem verbis tantùm ſtatim curare poterat, paulatim ſanat, humanæ cæcitatis magnitudinem oſtendens, quæ vix, & quaſi per gradus ad lucem*

redit. Multis quoque citatis Divinarum Litterarum testimoniis idem attestantur Archidiaconus in Can. Nec mirum 26. quaest. 5. quem Joannes Andreas, & alii referunt, & sequuntur in Cap. unic. de Reliquiis, & Veneratione Sanctorum, in Sexto: & antiquiorum Canonistarum dicta tamquam exclusiva necessitatis subitæ sanationis pro Miraculo constituendo explicat, & sequitur Molphesius *Consil.* 46. *num.* 53. *& sequentibus.*

13 Adhæsit huic sententiæ Angelus Victorius Medicus *in suis Consultationibus consult.* 92. ubi loquens de Puella a paralysi per Miraculum liberata hæc habet *pag.* 405. = *Cùm igitur curatio prædictæ Mulieris, si dicenda sit miraculosa, non possit pertinere, nisi ad hoc tertium genus, ad ipsum verò requiri videatur, ut sanatio fiat in instanti, illa autem septem, aut plurium dierum spatio fuerit sanata, non videtur illius sanitas tribuenda Miraculo. Sed, his non obstantibus, dicendum omnino censeo, illam miraculosè esse sanatam; non enim semper necessarium est ad Miraculum, ut quis subitò sanetur: quod facilè ostendi potest exemplis; primò quidem exemplo Pueri ab Eliseo Propheta resuscitati, cui primò calefacta est caro ejus, deinde, Eliseo super ipsum iterum incubato, revixit; & Naaman fuit a lepra mundatus post septimam ablutionem in Jordane; & Cæcus Bethsaidæ a Domino illuminatus non perfectè vidit, donec oculi iterum, atque iterum a Domino tacti essent; & Macarius, ut refert Surius, Puellam multis annis simili paralysi laborantem* Oleo *Sancto* perun*xit per viginti dies, ac pro ea Domino fundens preces incolumem reddidit;* & secutus est alter Medicus Sebastianus Badus *in suo Opere, cui titulus* = *DECORA ROBERTI CARDINALIS BELLARMINI* = *pag.*88. = *Attamèn non derogat Miraculi quidditati, si in tempore fiat, dummodo alia concurrant.*

14 Contrariam verò sententiam, hoc est, necessariam esse subitam, & instantaneam sanationem, ut ea inter Miracula recenseri possit, sequitur Angelus Rocca *de Canonizatione Sanctorum cap.* 26. ubi post plura ita concludit: *Si autem quis morbo aliquo ad invocationem Dei, & Sanctorum a Medicis non destitutus paulatim liberaretur, tunc enim illud re verâ Miraculum dici non videtur; curationem tamen, sive sanitatem illam, Divinâ opitulante Gratiâ, Sanctisque intercedentibus, paulatim recuperatam fuisse, omnino credendum est: morborum namque curatio miraculosa judicatur, si repentina sit, vel a Medicis jam desperata, temporisque momento perfectè sanetur.* Pro eadem sententia pugnant Matta *in eodem Tractatu de Canonizatione Sanctorum part.* 3. *cap.* 8. *num.* 8. *& sequentibus*, Rosa *in Addit. ad Tractatum de Executoribus Litterarum Apostolicarum sub num.*175. Pignatell. *Consult.* 54. *num.* 1. *tom.* 4. Zacchias *lib.* 9. *consil.* 9. *num.* 16. = *Tertia conditio est, ut sanatio fiat subitò, & in instanti, ac præter spem; & hoc, quia natura operatur per alterationem, & idcirco operatur in tempore, quia alteratio in instanti fieri non potest, cùm motus in instanti non fiat:* & propositionem, quòd pro miraculosa sanatione requiratur, quòd fiat in instanti, admiserunt Rotæ Auditores *in Relatione Causæ Sancti Caroli Borromæi part.* 2. *art.* 26. *§. Tertiò præmittimus, in Relatione Causæ Sanctæ Franciscæ Romanæ* 3. *part. art.* 1. *de Miraculis in genere, in Relatione Causæ Sancti Raymundi art.* 5.

15 Verùm hodie cessare videtur quæcumque difficultas, necnon posse con-

conciliari opiniones hinc indè pugnantes, asserendo, instantaneitatem non requiri necessariò in Miraculis primi, & secundi generis, sed omnino esse necessariam in Miraculis tertii generis, & sic ut plurimum in sanationibus ab infirmitatibus, cùm ut plurimum Miraculum in his contingens consistat tantùm in modo: Contelor. *de Canonizat. Sanctor. cap.* 17. *sub num.* 9. §. *Sed ego distinguebam*, Pasqualig. ad Lauret. de Franchis *in Controversiis inter Episcopos, & Regulares num.* 1174. Castellin. *de Certitudine Gloriæ Sanctorum cap.* 8. *punct.* 30. *num.* 37. §. 1. *& sequentibus*, Bordon *in Opere posthumo de Miraculis medit.* 1. *quæst.* 4. Pignatell. *Consult.* 54. *per totam tom.* 4. *& Consult.* 20. *tom.* 5. Auditores Rotæ *in Relatione Causæ Sancti Andreæ Corsini impressa post primam Consultationem* Lezanæ *part.* 2. *num.* 192. *& sequentibus, & in Relatione Causæ Sancti Isidori tit. de Miraculis in genere*, cùm relativè se habeant ad Relationem editam in Causa Sancti Andreæ Corsini; & prædictam distinctionem latè propugnant duo Consultores Congregationis Sacrorum Rituum, Cardinalis videlicet de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom.* 4. *disput.* 20. *art.* 20. *num.* 867. *& sequentibus, & num.* 875. *& aliis sequentibus*, & Matthæuccius *in sua Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit.* 3. *cap.* 2. §. 1. *& tribus sequentibus*. Dictum est, sanationes ut plurimum ad tertium genus Miraculorum referri, cùm aliquæ aliquando dari possint, & dentur ad secundum genus pertinentes, de quibus infra.

16 Relatam distinctionem amplexa est, & amplectitur Sacrorum Rituum Congregatio, cùm in ea agitur de Miraculis, & præcipuè sanationum, in Causis Beatificationis, & Canonizationis Servorum Dei, & Beatorum, & quidem tanto cum rigore, ut aliquando abstinuerit a recensendo inter Miracula nonnullas sanationes, in quibus Medici, aut Testes asserebant, ægrum post invocationem Servi Dei, aut Beati cœpisse meliùs se habere, & perfectam deinde sanitatem consecutum fuisse; modus enim hic loquendi subitam excludit sanationem, & sic Miraculum, & Gratiam potiùs importare videtur. Summi Pontifices in Bullis Canonizationum usi quidem sunt iisdem verbis, dum Miracula quædam recensebant, ut *in Bulla Canonizationis Sancti Thomæ de Aquino = Cœpit tunc linguam movere, meliorari, & convalere, ac brevi temporis intervallo curatus perfectè fuit = & in Bulla Canonizationis Sancti Ignatii = Statim meliùs se habuit, depulsusque est morbus obstructionis, & hydropisis, ut intrà tres, vel quatuor dies detumuerit venter, & exinde ille benè se habuerit &c. Meliùs se habere cœpit, ac toto illo die, ac nocte insequenti inchoata valetudo ita est ducta, ut, jam illâ cessante, manè sana omnino ad Ecclesiam expeditissimè occurrerit :* omissâ autem indagine, an sanationes in prædictis Bullis relatæ fuerint Miracula tertii, vel secundi generis, an illis innixum verè fuerit Decretum Canonizationis, vis in hoc consistit, quòd, si Medicus curæ, & Testes dictis verbis usi sint, & sanationes dictis verbis expositæ a Postulatoribus proponantur, ut Beatificationis, & Canonizationis fundamentum sint, non possunt ex defectu instantaneitatis Miraculis adscribi, nisi probetur, Miraculum esse secundi, non tertii generis, vel nisi ostendatur ex toto contextu, *meliorationis* verbum fuisse a

Me-

Medico, & Testibus usurpatum pro perfecta, & instantanea sanitate, uti strenuè præstitum fuit a Postulatoribus Causæ tunc Beati, nunc Sancti Francisci Solani tempore, quo fungebar munere Fidei Promotoris.

17 Multa alia de hoc subitæ sanationis requisito essent subdenda, cùm a Doctoribus inquiratur, an, ut sanatio sit miraculosa, debeat esse non solùm subita, & instantanea, sed etiam cum recuperatione virium; an, si aliquæ aliæ morbi reliquiæ remanserint, id obstet Miraculo: sed, cùm hæ, similesque quæstiones potiùs pertineant ad perfectionem sanitatis, quàm ad subitam sanationem, de illis mox agetur, cùm de requisito perfectæ, & non concisæ sanitatis habebitur sermo. Interim autem annotare fas sit, in Sacra Scriptura sæpe conjungi cum eventibus miraculosis verba *illico*, *subitò*, *continuò*, *confestim*, *statim*, quæ æquipollent verbis *in continenti*, & *in instanti*, de quorum sensu quæstio est inter Doctores. Troilus Malvetius *de Canonizat. Sanctor. dub.* 3. *num.* 34. *inter Tractatus magnos tom.* 14. *pag.* 100. *a tergo col.* 1. *in fine* docet, interdum instantaneitatem significare factum aliquod post triduum, aliquando post decem dies; duplex instans esse, aliud mathematicum, aliud morale; & in re, de qua nunc agitur, interpretationem, & explicationem instantaneitatis arbitrio Judicis esse remittendam. Adhæret Cardinalis de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom.* 4. *disput.* 20. *art.* 20. *num.* 866. Nos autem credimus, moralem instantaneitatem in sanationibus miraculosis sufficere; Judicis arbitrio rem esse relinquendam, dummodo tamen arbitrium a ratione reguletur. Judex ergo tunc tantùm pronuntiare poterit pro instantaneitate, seu pro subita sanatione, cùm, adhibito Peritorum consilio, viderit, tanto temporis spatio sanationem contigisse, ut eo temporis spatio naturaliter, hoc est juxtà naturæ vires, contingere numquam potuisset, veluti concludunt citati Authores: absque eo quòd omitti debeat, cautos, prudentes, & severos esse debere Judices in suo proferendo de instantaneitate judicio, cùm sæpe intrà modicum tempus viribus naturæ morbus expelli possit, & profligari, loquendo de sanationibus, quæ, quatenus miraculosæ sint, inter tertii generis Miracula recensentur.

18 Annotare quoque fas sit, quæri posse, an pro constituenda subita, & instantanea sanatione necesse sit, ut ea immediatè post invocationem Beati, vel Sancti sequatur, vel satis esse debeat, ut sequatur post aliquod ab invocatione tempus, dummodo, quando contingit, ita contingat, ut æger illico, & in momento ab ægritudine transeat ad sanitatem. Utque res fiat clarior exemplo, supponamus, aliquem preces exhibere alicui Servo Dei, aut Beato, ut sanitatem obtineat; ejus preces nec primâ, nec secundâ, nec tertiâ vice exaudiri; easque post aliquam temporis moram suo non frustrari effectu, & ægrum momento sanari. Porrò, si subita sanatio sequi debet immediatè post preces, non videtur, quòd hæc sanatio sit inter Miracula recensenda: si autem satis est, ut ipsa sanatio accidat in momento, etiamsi non sequatur immediatè post invocationem, sanatio hæc, dummodo cætera non desint requisita, erit Miraculo adscribenda. Ne verò aliqua irrepat æquivocatio, secernendus esse videtur casus

a ca-

a casu: vel etenim post primas preces non exauditas aliæ subsequentes preces non omittuntur, nulla hoc interim remedia naturalia exhibentur, nec ullum hoc interim sanitatis initium apparet, sed sanitas tota in momento consurgit; vel post primas non exauditas preces æger ab invocatione desistit, se ad remedia naturalia convertit, & aliquod sanitatis initium apparet, cui tandem succedit perfecta sanatio. Si primo modo res se habeat, non poterit excludi sanatio a classe Miraculorum ob defectum instantaneitatis: si autem res secundo modo se habeat, sanatio non erit inter Miracula recensenda, etiam ex defectu instantaneitatis, uti benè innuit Cardinalis de Lauræa *cit. art.* 20. *num.* 864. = *Dupliciter accidere potest, ut Miraculum non sequatur statim, seu illico ad invocationem. Primò, quia, factâ invocatione, seu applicatione, non sequitur, sed fit aliquod remedium, vel accidit crisis, vel morbi periodus advenit; & tunc nullatenus eventus ille censendus est miraculosus, sed naturalis, vel saltèm dubius. Secundò accidere potest, ut post invocationem in una hora, aut die non obtineatur eventus, sed post invocationem in alia die, vel hebdomada, vel mense obtineatur eventus, at medio illo tempore neque fuit applicatum remedium, neque accidit crisis, neque constat de periodo morbi; & tunc eventus ille erit miraculosus. Neque officit, quòd non in prima invocatione, sed in postrema accidit eventus; quia id ex duplici capite poterit provenire, vel ex defectu Fidei, seu fiduciæ in patiente, aut invocante, vel ex Dei providentia exigente majorem dispositionem in patiente, vel probante illius patientiam.* Conferunt deducta per Garziam de Caralaps *de Canonizat. Sanctor. in Digressione de Miraculis* §. 23. ubi annotat, Miracula, quæ fiunt per intercessionem Sanctorum in ordine ad recuperandam sanitatem corporalem, sæpe differri per aliqua temporum intervalla, ut eorum decursu infirmus majori fide, spe, & devotione inflammetur. Non loquitur Cardinalis de Lauræa de hypothesi, in qua, continuatis post primas preces subsequentibus precibus, nullisque adhibitis naturalibus remediis, initia sanitatis apparent, ægri incipiunt meliùs se habere, & perfectè tandem convalescunt; sed, hoc minimè obstante, iterum asserimus, similes sanationes non esse Miraculis adscribendas (loquendo semper de sanationibus, quæ viribus naturæ obtineri potuissent, sed non in momento) non quia in se ipsis miraculosæ esse non possint, Deo videlicet eas, sed paulatim, efficiente, sed quia tales nobis non apparent ex defectu instantaneitatis: & cohærenter ad hæc, dum fungebar munere Fidei Promotoris, licèt numquam dubitaverim de sanationibus miraculosis, quas ægri in momento temporis consecuti sunt post novendiales preces in honorem alicujus Beati institutas, sæpe tamen dubitavi de sanationibus, quæ tempore novendialium precum successivè, & paulatim acciderunt, ita ut æger nonnullis diebus benè, nonnullis meliùs, & tandem ultimâ die novendialium precum, vel die immediatè sequenti perfectè se habuerit; consimiles quippe sanationes autumavi inter Gratias potiùs, quàm inter Miracula, esse numerandas: Matta *de Canonizat. Sanctor. part.* 4. *cap.* 8. *num.* 7. *& sequentibus.*

19 Explicatis primo, secundo, & tertio requisitis, succedit quartum, quòd videlicet, ut sanatio sit miraculosa, debeat etiam esse perfecta, non man-

manca, aut concisa. Conveniunt omnes in hoc requisito: Genuen. *in Praxi Archiepiscopali Neapolitana cap.* 59. Ricc. *in Praxi Episcopali resolut.* 487. *num.* 7. & ex Medicis Fortun. Licet. *lib.* 2. *de his, qui diù sinè alimento vivunt, cap.* 172. *in fine*, Gaspar a Rejes *jucundarum quæstionum Elysio Campo quæst.* 24. *sub num.* 1. Zacchias *Quæst. Medico Legal. lib.*4. *tit.*1. *quæst.*8. *num.* 9. & alii passim. Difficultas ergo in eo residet, ut videatur, quando sanatio dicenda sit perfecta, & non concisa. Passim apud Authores legitur, perfectam, & non concisam dici sanationem, si, juxtà antecedens requisitum, malitia morbi illico, & in momento fuerit depulsa, licèt per aliquod tempus remanserint nonnullæ morbi consequentiæ, puta lassitudo virium, imbecillitas, cicatrix, si agatur de vulnere, & quamvìs prædictæ res subinde cessent vel ope naturæ, vel ope medicamentorum: Contelor. *de Canonizat. Sanctor. cap.* 17. *num.* 14. Gravina *de Catholicis Præscriptionibus* 2. *part. tom.* 4. *pag.* 350. Frances *Variar. Resolut. cap.* 29. *num.* 45. Rosa *in Addit ad Tract. de Executor. b. Litterar. Apostolicar. num.* 156. Bordon *in Opere posthumo de Miraculis medit.* 7. *num.* 24. Castellin. *de Certitud. Glor. Sanctor. cap.* 8. *punct.* 30. §. 3. Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 9. *consil.* 6. *num.* 8. ubi sic loquitur = *Nihil denique obstare videtur, si post principalis morbi curationem remanserint aliqua consequentia morbum, nec ægra tum subitò ab aliis levata fit; satis enim est, si morbi malitia, & acerbitas ad Servi Dei invocationem, & immediatè post applicationem mensuræ ejus beatissimi Corporis, atque in instanti remiserit* = Sebastianus Badus *in Decoribus Roberti Cardinalis Bellarmini pag.* 88. ubi hæc habet: *Respondeo secundò, satis esse, morbi malitiam sublatam esse in instanti, quæ naturaliter tolli non poterat, licèt effectus perfectæ sanationis successu alicujus temporis sequi videatur.*

20 Doctrina hæc passim usurpatur a Postulatoribus, & etiam a Medicis pro opportunitate scribentibus, ut respondeant Animadversionibus Fidei Promotoris Miraculum excludentibus vel ex defectu instantaneitatis, vel perfectæ sanationis. Eâ quoque passim usi sunt Rotæ Auditores in Relationibus Causarum Canonizationis, *in Relatione* videlicet *Causæ Sancti Raymundi de Pennafort art.* 5. ubi, postquam dixerunt, & comprobarunt, in sanationibus miraculosis necessariam esse instantaneitatem, subdiderunt: *Quòd si quandoque successio quædam temporis in Miraculis esse videatur, non facit cessare rationem veri Miraculi, quia semper illud, in quo consistit natura veri Miraculi, fit in instanti, licèt quædam Miraculum ipsum subsequentia fiant in tempore, ut verbi gratiâ in vulneribus, & aliis infirmitatibus lethalibus, ex quibus moriendum est. Miraculum consistit in tollenda malitia morbi, quæ naturaliter auferri non poterat, aut medicamentis superari: quòd autem postea successu temporis claudantur labia vulnerum, obducantur cicatrices, & imbecillitas depellatur, non facit cessare Miraculum*: quod ipsum legitur *in Relatione Causæ Sancti Caroli Borromæi* 3. *part. de Miraculis argum.* 26. §. *Tertiò prænotavimus, in Relatione Causæ Sanctæ Franciscæ Romanæ* 3. *part. art.* 1. §. *Et licèt quandoque, in Relatione Causæ Beati Juliani a Sancto Augustino cap.* 19. §. *Et quamvìs, in Relatione Causæ Sancti Isidori Agricolæ Miracul.* 7. §. *Non obstare videtur*, & passim in aliis.

21 Verùm, ut eo, quo decet, ordine, & eâ, quæ necessaria est, distin-

ſtinctione procedatur, vel agitur de ægro variis morbis laborante, vel de ægro unico tantùm morbo affecto: ſi de ægro variis morbis laborante, oculi ex. gr. cæcitate, cancro in pectore, & hydrope ventris, & oculi cæcitas momento depellatur, nullis adhibitis medicamentis, cæterique morbi cancri in pectore, & hydropis ventris permaneant, ſanatio a cæcitate oculi nunquam dici poterit manca, & conciſa, Sanctus Auguſtinus *de Civitate Dei lib.* 22. *cap.* 8. narrat, quemdam Adoleſcentem miraculosè fuiſſe a Dæmone fortiter obſidente liberatum ad Memoriam Sanctorum Martyrum Gervaſii, & Prothaſii; narrat, eum habuiſſe, oculum in maxillam fuſum, tenui venulâ ab interiore quaſi radice pendentem, & totum oculi medium, quod nigrum fuerat, quaſi album factum; narrat, adſtantes exclamaſſe, quod Medicus quæreretur, & Maritum Sororis dixiſſe, quod Deus, qui Sanctorum orationibus Dæmonem fugaverat, poterat lumen reddere, oculumque lapſum, atque pendentem loco ſuo revocatum orario ligaſſe, & non niſi poſt ſeptem dies ſolviſſe, quod cum feciſſet, ſaniſſimum invenit. Agebatur in hac facti ſpecie de ægro duplici morbo laborante, truculenta videlicet Dæmonis obſeſſione, & magnâ oculi læſione. Alia ſimilia proſtant exempla *in Libris Sancti Gregorii Turonenſis*, ubi loquitur *de Miraculis Sancti Martini lib.* etenim 2. *cap.* 3. narrat, Fœminam quamdam retortos ad crura pedes habuiſſe, oculorum lumine caruiſſe, ipsâque delatâ ad pedes Sancti Martini, ſtatim laxata fuiſſe fila nervorum arentium, oculorum lumine non recepto, & poſt duos annos accedentem ad Sancti Martini Sepulchrum oculorum lumen recepiſſe; & *lib.* 4. *cap.* 19. refert, hominem paralyticum ad celebrandum Sancti Feſtum accedentem diſceſſiſſe directis membris, ſed lumine adhuc adempto, & ad idem Feſtum redeuntem potentiam viſivam recuperaſſe: cùmque Sanctus Auguſtinus liberationem a Dæmonis obſeſſione inter Miracula recenſeat, etſi per aliquod tempus remanſerit oculi morbus, & oculi ſanationem adſcribat novo, & ſeparato Miraculo, & eodem modo procedant narrationes Sancti Gregorii Turonenſis, ſignum evidentiſſimum hoc eſt, quod in laborante duplici morbo, quorum potiſſimùm alter ſit independens, & ſeparatus ab alio, permanentia unius, vel etiam ſubſequens hujus curatio per media naturalia non inficit Miraculum, quod contigit in ſanatione ab altero, nec hujus ſanatio ob alterius morbi permanentiam dici valet imperfecta, manca, aut conciſa, & quod, ſi alterius morbi ſanatio citra naturæ opem contingat, non pro uno, ſed pro duplici Miraculo pronunciandum eſt.

22 Aut agitur de eo, qui laborat unico morbo, quique ab eo dicitur miraculosè liberatus, licèt conſequentia eumdem morbum permanſerint, & ſolùm tractu temporis, vel ope naturæ, aut medicamentorum receſſerint, & tunc ſubdiſtinguendum eſſe videtur inter conſequentia, & conſequentia, inter morbum, & morbum. Cicatrix in vulnere eſt quodammodo morbi conſequentia: ſed hanc non crederem obſtare Miraculo ſanationis vulneris ritè, & rectè probatæ. Frequentior morborum conſequentia eſt virium laſſitudo: & hanc crederem abſque dubio obſtare approbationi Miraculi, cum res eſt de

morbo, qui naturaliter sanari potuisset, licèt non eo modò, quo sanatus est, temporis videlicet momento, & sinè medicamentis; secùs autem, cum res est de morbo, qui naturaliter sanari non poterat. Uno verbo, debilitas virium, quæ, depulso morbo, superest, obstat approbationi Miraculi, cum Miraculum est tertii generis, & non obstat approbationi Miraculi, cum Miraculum est secundi generis, & hoc modo conciliantur sententiæ, quæ inter se pugnare videntur, licèt re verâ non pugnent, cum illi, qui morbi consequentia, & præcipuè lassitudinem virium dicunt non obstare Miraculo, loquantur de Miraculis secundi generis, & illi, qui dicunt obstare Miraculo, loquantur de Miraculis terti generis; in morbis enim, qui naturaliter pelli poterant, ut sanatio inter Miracula recenseatur, oportet, ut, qui momento sanitatem recepit, possit ea immediatè facere, quæ ante morbum facere poterat, juxtà Textum *in l. Quod ita ff. de Ædilit. Edict.* ubi sic legitur: *Quod ita sanatum est, ut in pristinum statum restituetur, perinde habendum est, quasi numquam morbosum fuisset.*

23 Supra citati Consultores Congregationis Sacrorum Rituum supra expositas distinctiones aptè docuerunt, Cardinalis videlicet de Lauræa *in 3. lib. Sent. tom. 4. disput. 20. art. 21. de Miraculis a num. 901. usque ad finem*, Matthæuccius *in Tractica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit. 3. cap. 1. §. 7. & cap. 2. §. 3. num. 32.* Dum fungebar munere Fidei Promotoris, & agebatur de Signis, & Miraculis in Causa Beatificationis tunc Servi Dei, nunc Beati Joannis de Prado Martyris, postquam comprobavi, quamdam sanationem, quæ a Postulatoribus tamquam miraculosa proponebatur, esse referendam, quatenus miraculosa esset, inter tertii generis Miracula, ad ulteriora progrediens ostendere conatus sum, eam esse a classe Miraculorum rejiciendam ex defectu instantaneæ recuperationis virium. Super eodem Miraculo bini Medici scripserunt, bonæ memoriæ Emanuel Lopez a Postulatoribus requisitus, & supra recensitus Joannes Maria Lancisius jussus pro veritate sensum suum aperire. Vis meæ oppositionis fuit ab eis benè perspecta, omnique idcirco conatu demonstrarunt, virium debilitatem fuisse unà cum morbo illico depulsam. Legi possunt eorum Suffragia Typis impressa in Positione dictæ Causæ. Verba Lancisii sunt hæc: *Neque verò necesse est, ut quærere instituam, an omnes morbi reliquiæ, quæ ab ægritudinibus superesse solent, fuerint hìc momento temporis abstersæ; sufficit enim ad veram Miraculi rationem, quod malum præcipuum, & graviora symptomata, cujusmodi in hoc casu fuerunt hæmoptysis, inappetentia, languor, ac debilitas, illico excesserint.* Postquam autem Sacra Congregatio certiorata fuit de virium instantanea recuperatione, non dubitavit Miraculum approbare, utì colligitur ex Decreto edito *die 17. Februarii* 1728. & a sanctæ memoriæ Benedicto XIII. confirmato *die 5. Martii ejusdem anni*, in quo Decreto mentio fit expressa recuperationis virium = *Constare de repentina sanatione Melchioris de Loaissa a copioso, & immoderato sanguinis effluxu, cum instantanea deperditarum virium recuperatione in tertio genere.* Addi possent alia quamplura similia exempla, sed, cum vulgatissima sint, ab eis recensendis abstinemus. Præterire tamen non possumus sen-

sententiam Beati Raymundi de Capua *in secunda parte Vitæ Sanctæ Catharinæ Senensis cap.*8. *num.* 9. ubi post expositum Miraculum liberationis a morbo hæc habet: *Diranno forse costoro, de' quali Iddio non ha toccato i cuori: Che gran cosa egli è, se da un' infermità, quanto si voglia gravissima, è stato curato un' Uomo? Tutto giorno ciò naturalmente adiviene. A questi io per contrario rispondo, dimandandogli: qual maraviglia, se curò il Signore la Suocera di Simone, la quale, testimonio l' Evangelista, da gran febbri era oppressa? Tutto giorno queste cose naturalmente accadono, che gli Uomini da febbri quanto si voglia gravissime son liberati: Perchè dunque l' Evangelista a noi per Miracolo ciò racconta? Ma attendi, o miscredente, che nulla capisci oltra 'l senso, attendi ciò, ch' ha voluto dinotare l' Evangelista:* Stans (*disse egli* 4. 39.) super illam, imperavit febri, & dimisit illam, & continuò surgens ministrabat illis. *Questo fu il segno del Miracolo, che al comando del Signore, senza dilazione, o natural rimedio partì la febbre, e colei, che dalla febbre era sì gravemente oppressa, ed abbattuta, senz' altro conforto incontanente s' alzò in piedi, e ricuperò la forza corporale, come se mai dalla febbre non fosse stata molestata. Così parimente nel nostro proposito chiaramente vedi, se da cecità di mente ingombrato non sei. Si presentò questa Santa Vergine, nel cui petto abitava il Signore, e quel Signore, che curò allora la Suocera di Simone, stette non da vicino, ma da lontano, e comandò alla febbre insieme, ed alla peste, e senz' alcun rimedio corporale, lasciarono senza indugio il paziente Matteo, il qual subito levandosi, mangiò con noi i legumi, e la cipolla senza nocumento, come da tale infermità non fosse mai stato aggravato. Apri dunque gli occhi della mente, e non volere essere incredulo, ma fedele.*

24 Troilus Malvetius *in allegato Tractatu de Canonizatione Sanctorum inter Tractatus magnos tom.* 14. *pag.* 101. *num.* 52. quærit, an manca, & imperfecta sit sanatio, si cum dolore contingat, & an idcirco sit a classe Miraculorum arcenda, & affirmando respondet; licèt enim aliqua cum dolore contigerint Miracula, id tamen rarò contigit; & cum frequentiora sint exempla Miraculorum absque ullo dolore, concludit, arguendum esse ab his, quæ sæpe, & non ab his, quæ rarò contingunt; & sequuntur Matta *de Canonizatione Sanctor. part.* 4. *cap.* 10. *num.* 2. Sebast. Medic. *de Mirabilibus Operibus Dei lib.* 1. *quæst.* 22. At cæteri omnes adversantur, putantes perfectam esse posse, & miraculosam sanationem, etiamsi accidat cum dolore, Pavin. *in Relatione Causæ Sancti Bonaventuræ part.* 2. *art.* 6. Contelor. *de Canonizat. Sanctor. cap.* 17. *num.* 18. Castellan. *de Canonizat. Sanctor. quæst.* 6. *principali vers. Quæro, an sit contra rationem num.* 102. Molphes. *consil.* 46. *num.* 57. Simoneta *in Relatione Causæ Sancti Francisci de Paula §. Quod autem contra rationem*, Pignatell. *consult.* 27. *num.* 23. *tom.* 5. Rosa *in Addit. ad Tractat. de Executorib. Litterar. Apostolicar. num.*181. Cardinalis de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom.*4. *disput.*20. *art.* 21. *num.* 896. Matthæuc. *in Practica Theologo Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit.* 3. *cap.* 1. §. 6. Afferunt exemplum Dæmoniaci a Salvatore curati. Dæmone enim exeunte, & clamante, & obsessum discerpente ipse factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent, eum mortuum esse, utì legitur Marci 9. item im-

impressionis Vulnerum Salvatoris in manibus, pedibus, & latere Sancti Francisci non sinè magno ejus dolore, & impressionis Stigmatum in corpore Sanctæ Catharinæ Senensis, qua deprecante, ne vulnera externa apparerent, radii continuò colorem sanguineum mutaverunt in splendidum tanto cum ejus dolore, ut, nisi Deus minuisset, ipsa brevi se crederet morituram. Addi potest, quod legitur *in citatis Libris* Sancti Gregorii Turonensis *de Miraculis Sancti Martini*, cum *lib.* 2. *cap.* 8. referat, Cæcum ad ejus Sepulchrum visum recepisse, sed postquam correptus dolore in oculis spumam ab oculis emiserat; & *lib.* 3. *cap.* 16. Infantem cæcitate laborantem, & ad ejus Tumulum prostratum vidisse statim super se Cereum elucere, sed postquam sensit dolorem, qualem sensisset, si aliquis statim pupugisset spiculo oculos ejus, & postquam sanguis ab oculis erumpens cœpit diffluere per genas ejus. Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 3. *num.* 9. ita ad rem scribit: *Ac profectò etiam ipsi Philosopho satis fuerit ad Miraculi essentiam, ut opus non sit suâ naturâ factibile, neque curabit ille, an cum dolore vel aliter fiat.* Nec in examine Miraculorum ab hac sententia recesserunt Rotæ Auditores, quemadmodum desumitur ex ipsorum Relationibus *in Causa Sancti Caroli Borromæi* 3. *part. tit. de Miraculis post mortem, in examine Miraculi Paulæ Justinæ Casatæ a gravi paralysi liberatæ = Nec refert, quod, paulo antequam Miraculum fieret, Paula gravissimum in brachio dextero senserat dolorem cum adeo sensibili strepitu, ut brachium ruptum videretur, quia licet communis natura Miraculi sit, ut fiat sinè dolore illius, in quo fit, ut apparet in multis Christi Miraculis, tamen non est contra rationem Miraculi, si in liberatione alicujus contingat dolor; in Causa Sanctæ Teresiæ in undecimo Miraculo post mortem = Nec aliquid ob hoc Miraculo detrahere nobis visum fuit, quod, appositâ Reliquiâ ad collum patientis, dolores creverint, & maximam anxietatem illi causaverint, ut notat Archidiaconus, quidquid velit Troilus Malvetius*; & *in Causa Sancti Andreæ Corsini part.* 2. *num.* 196. *post primam consultationem Lezanæ.* Fidei Promotores sæpe opposuerunt sanationibus, quæ tamquam miraculosæ proponebantur a Postulatoribus, quod inter Miracula recenseri non poterant, ex quo cum dolore contigerant. Petrus Franciscus de Rubeis in Causa Canonizationis tunc Beati, nunc Sancti Joannis de Cruce, id latè prosecutus est. Sæpius & ipse hoc eodem argumento usus sum: sed Sacra Congregatio contrariæ adhæsit sententiæ tamquam magis receptæ: in quo eodem sensu, & ego ipse sæpe fui pro veritate Suffragium ferens, & tamquam Sacræ Congregationis Consultor, dummodo tamen dolor interveniens judicio Medicorum non haberetur tamquam medium naturale aptum ad morbum depellendum. Et cohærenter ad hæc, me in Causa Beatæ Julianæ de Falconeriis opponente, quod sanatio cum dolore secuta erat, & sic quod fuerat naturalis, Dominus Petrus Assaltus alibi a nobis cum laude commemorandus *in suis Physicis Responsionibus* comprobavit, dolorem non obstare Miraculo, nec potuisse ullam naturalem spem sanationi suppeditare: quibus omnibus maturè ponderatis, Sacra Congregatio Miraculum quarto loco propositum, in cujus examine memoratam proposueram animadversionem, approbavit, & sanctæ memoriæ Benedictus Papa XIII.

con-

confirmavit, uti colligitur ex Decreto edito *die* 5. *Octobris* 1729.

25 Zacchias quoque *in suis Quaest. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quaest.* 8. *num.* 9. *& sequentibus* quaerit, an manca, & concisa, & sic a classe Miraculorum arcenda sit ea sanatio, quae ita contingit, ut, morbo uno recedente, alius succedat, puta, si febri longae quartana, si febri acutissimae lenta, & diuturna, si malignae febri abscessus, si apoplexiae paralysis, si epilepsiae melancolia succedant, & respondet, sanationem non esse miraculosam, cum Miraculum ut pote opus a supernaturali, ac perfectissima Causa emanans perfectum debeat esse, & absolutum. Sequitur Pignatell. *consult.* 26. *num.* 10. *tom.* 5. ubi exponendo requisita Miraculi subdit: *Sextum, ut ipsa sanatio, sit perfecta, & absoluta, non manca, & concisa, adeo ut methastasis de uno morbo ad alium etsi leviorem minimè sit habenda pro miraculosa*. Subdit tamen Zacchias, methastasim ab uno in alium morbum Miraculo obstare non debere, si contingat post invocationem alicujus Servi Dei, vel Beati, in qua aliquis peteret, ut morbus, quo affligitur, recedat, & alius succedat, quod tamen crederem sic esse intelligendum, si morbus, qui recedit, miraculosè recedat. Affert exemplum Servae Dei Arsiliae Altissimae, de qua *in praecedenti Libro* saepius habitus est sermo. Pia ea Mulier acerbissimo haemorrhoidum dolore vexabatur, & eas tumidas, & exulceratas insimul habebat, nec ullis levabatur remediis. Zacchias, qui eam curabat, consuluit, ut se Chirurgis invisendam sequenti die exponeret: sed ipsâ, nocte praecedenti ad diem anniversariam obitus Venerabilis Servi Dei Cardinalis Bellarmini ab eo enixè petente, & expostulante, ut dolorem illum in aliam sui corporis partem transmitteret, ut se ab honesto illo pudore vindicaret, eâdem nocte dolores articulares eam detinuerunt, & a dolore haemorrhoidum, & a tumore, & ulceribus dicto citiùs libera evasit. Zacchias Miraculum constituit in subita sanatione. De eodem facto loquens Badus *in suo Opere saepe citato, cui titulus* *DECORA ROBERTI CARDINALIS BELLARMINI* addit, ulcera momento sanata fuisse, quae desiderabant agglutinationem, & carnis deperditae regenerationem, quae momento naturaliter fieri non poterant; & tam Zacchias, quàm Badus Miraculo obesse non putant methastasim in alium morbum ob limitatam petitionem a pia Foemina factam: *O Sancte Cardinalis, tu, qui tam piè affectus fuisti erga Vulnera Sancti Francisci, & qui hac die Caelum petiisti, quaeso, ut hinc facessant mea vulnera, impetra mihi a Deo in alias partes, nam rem mihi gratissimam facies*: uti legitur *in Vita praedicti Servi Dei* scripta a Patre Fuligatto, & latiùs *in alia ipsius Vita* scripta a Patre Bartolo *lib.* 4. *fol.* 521. Alia infra subdentur, cum de ultimo requisito tractabitur.

26 Supersunt alia duo requisita, ut sanatio inter Miracula recenseri possit. Sextum itaque requisitum est, ut nulla notatu digna evacuatio, seu crisis praecedat cum Causa, & ultimum, ut recidiva, sublato morbo, non contingat. De praedicto sexto requisito citatus Zacchias pluribus *in locis allegati Operis* loquitur; *lib.* etenim 4. *tit.* 1. *quaest.* 8. *num.* 13. inquit, sanationes, non miraculosas, sed naturales esse censendas, si fiant per insignem aliquam evacuationem, per haemorrhagiam, per alvi fluorem,

per

per sudorem, per urinam, aut aliam quamcumque evacuationem, etiamsi sanatio illico, & quasi in instanti fiat; & *lib.* 9. *consil.* 5. *num.* 3. ait, subitas sanationes & in instanti secutas, esse Miraculo adscribendas, si nulla intercessit crisis; secus autem, si crisis præcesserit: quæ tamen dicta, juxtà communem aliorum Medicorum sententiam, sibi debent ut plurimum locum vindicare in morbis acutis, & non in chronicis, & semper in bonis crisibus, & non in malis, ut ex sequentibus planè inferri potest.

27 Juxtà Galenum *in* 3. *de Crisibus*, triplici modo potest natura sanitatem inducere, per decubitum, per crisim, & per simplicem morbi solutionem, sive coctionem. Decubitus est depositio humoris peccantis a parte nobili ad ignobilem: unde idem *cit. lib.* inquit: *Sed etiam parotides non paucos in tempore opportuno liberarunt, & ad genua, & ad pedes, & ad aliud quidpiam ignobile decubitus.* Crisis ab eodem definitur 3. *Aphor.* 13. = *Subita, ac repentina in morbo mutatio*; & *in* 3. *de Crisibus cap.* 7. meminit evacuationis, quæ in crisi contingere debet: *Si quis enim subito morbo liberatur, omnino huic aliqua evacuatio effatu digna contingit vel per vomitum, vel per ventris exonerationem, vel sudores, vel urinas, vel sanguinis e naribus effluvium, aut ex sede per hæmorrhoides, aut in mulieribus per purgationem menstruorum*; & loquendo de simplici morbi solutione, sive coctione, docet, solutionem longiori tempore, & paulatim fieri, cum morbi omnes, qui per coctionem solvuntur, percurrere debeant illa quatuor tempora, principium scilicet, augmentum, statum, & declinationem; & chronici morbi ii sunt, qui ut plurimum cessant per coctionem, & non per crisim, quemadmodum annotavit idem Zacchias *cit. consil.* 9. *num.* 14. & *sequentibus*.

28 Docent Medici, nonnullas crises bonas esse, nonnullas malas, plures imperfectas, nonnullas perfectas, & perfectam dicunt, si sit cum omni alleviatione morborum; si etenim per evacuationem materiæ morbus crescat, aut symptomata non cessent, extra naturæ leges crisis appellatur, nec materiam morbificam satis coctam, & præparatam educit. Iidem Medici notant nonnullos pro salutari, & bona crisi dies, quos dicunt decretorios, & alios indices appellant, utpote qui indicant dies criticos, de quibus Sennertus *tom.* 1. *lib.* 3. *part.* 3. *cap.* 11. *de diebus Criticis*, quamvis hæc perpetua non sint, cum non ita morbi stent hisce legibus adstricti, ut etiam aliis diebus per veras crises non desinant, uti videri potest in ephemeris, quæ die unâ, aut alterâ judicantur, & in anginis aliquibus, quæ quartâ die suum habent terminum, uti etiam notavit Hippocrates 2. *Epidem. sect.* 3. 1. *Epid. sect.* 2. 5. *Epid. sect.* 2. unde Celsus *lib.* 3. *cap.* 9. concludit, Medicum non debere numerare dies, sed morbi accessiones intueri. Nec omitti potest, quod quando crisis ventura est, aliquid novum fit vel circa respirationem, vel circa mentem, vel auditum, vel visum, vel circa aliquod eorum, quæ uno nomine sumptim critica accidentia ut signa a prædictis Medicis nominantur.

29 Sufficere hæc posse videntur pro sexti requisiti explicatione. In eo autem, quod attinet ad ultimum requisitum sanationis miraculosæ, quod recidiva videlicet, sublato morbo, non contingat, de eo inter Scribentes disputatur. Pavin. *in Relatione Causa*

ʃæ Sancti Bonaventuræ part. 2. art. 6. putat, recidivam non obstare Miraculo, etiamsi contingat paulò post sanationem: *Item etiam non est contra rationem Miraculi, quod Sanatus de proximo recidavit* (sunt verba ipsius). *Sufficit ergo, quod sanitas fuerit verisimiliter duratura, licèt causa sit momentanea, aut recidivet &c. per aliquod accidens culpabile, & inordinatum.* Sequitur Simoneta *in Relatione Causæ Sancti Francisci de Paula* = *Illud postremò prætereundum non est, quod ad hoc, ut Miraculi virtus subsistat, satis est, si restituta sanitas verisimiliter videbatur duratura, licèt ex Sanati culpa supervenientе, aut Divina dispositione momentanea fuerit.* Adhærent Castellin. *de Certitud. Glor. Sanctor. cap.* 8. *punct.* 32. Gravina *Catholic. Præscript.* 2. *part. tom.* 4. *pag.* 350. Molphes. *consil.* 46. *num.* 58. Contelor. *de Canonizat. Sanctor. cap.* 17. *num.* 22. Bordon *de Miraculis meditat.* 7. *quæst.* 11. Zipæus *Consult. Canon. lib.* 3. *pag.* 363. Gaspar autem a Rejes *quæst.* 24. *sub num.* 1. absolutè profert, de essentia sanationis miraculosæ esse, quod, sublato morbo, recidiva non contingat. Concordare videtur Zacchias *lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 3. *num.* 10. ubi testatur, se plures ægrotos vidisse, qui ad adventum Religiosi, vel applicationem Reliquiarum alicujus Beati, vel Sancti se se a morbo liberarunt; sed mox ex eodem morbo deteriùs molestatos fuisse, & aliquando etiam vitam cum morte commutasse. Matta *in Tractatu de Canonizat. Sanctor. part.* 4. *cap.* 10. inquit, cæteris concurrentibus requisitis, sanationem miraculosam censeri debere, etiamsi sit momentanea, si constet de nova causa morbi culpabili, vel inculpabili, secus autem, si de ea non constet; & sequitur Rosa *in Addit. ad Tractat. de Executorib. Litterar. Apostolicar. num.* 187. *& sequentibus*. Cardinalis autem de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom.* 4. *disput.* 20. *de Miraculis art.* 21. *num.* 906. *& sequentibus* docet, quod, quamvis, Deo volente, possit quis aliquando per Miraculum ab uno morbo liberari, & statim in eumdem relabi, ea tamen sanatio non debebit ab Ecclesia inter Miracula recenseri, nisi constet de limitata petitione, aut de aliis circumstantiis, ex quibus suaderi posset, rem Divinitus sic se habuisse; & post plura concludit: *Regulariter enim totaliter, & perfectè fiunt a Deo sanationes, nec scio in Scriptura invenire ejus generis Miracula, ut ex uno morbo sanatus inciderit in pejorem, aut similem, aut statim in eumdem: ideo, nisi, ut dixi, ex præfatis circumstantiis appareat a Deo procedere, Miraculum non censebitur*; & sequitur Matthæucc. *in sua Practica Theologo-Canonica tit.* 3. *cap.* 2. *§.* 3. *num.* 37. *& sequentibus*.

30 Cum infra tractabitur de mortuorum resuscitatione, aliqua afferemus exempla eorum, qui mortui ad vitam per Miraculum revocati, paulo post mortui sunt, absque eo quod ex morte paulo post novam vitam subsecuta inferri possit, quod mortuus non fuerit per Miraculum ad vitam revocatus, nonnisi quia ex circumstantiis optimè deprehensum est, sic rem Divinitus se habuisse. Interim autem pro re, de qua nunc agitur, facit exemplum Sancti Basilii Magni, quo præsente Filius Valentis Imperatoris infirmus convaluit; eoque recedente, vocatisque Hæreticis ad eum visendum, ægrotavit, & paulo post mortuus est: ecquis enim est, qui Pueri sanationem a classe Miraculorum excludere possit sub obtentu, quod

Puer

Puer in eamdem iterum incidit ægritudinem cum ex circumstantiis clarissimè dignoscatur, tam primam sanationem, quàm reincidentiam in morbum Divinitus contigisse in testimonium veritatis Fidei Catholicæ? Omnia ferè Martyrologia, & etiam Romanum, quo utimur, *ad diem* 31. *Maji* recolunt Sanctam Petronillam Virginem Filiam Sancti Petri ita dictam, vel quia eam procreavit, antequam esset Apostolus, vel quia, non naturâ, sed spirituali adoptione eam habuit tamquam Filiam, vel quia ipsa eum præcipuâ coluit devotione, juxtà ea, quæ plenè habentur apud Florentinium *in Notis ad Martyrologium Occidentalis Ecclesiæ ad dictam diem* 31. *Maji*. In Actis Martyrii Sanctorum Nerei, & Achillei Marcellus Marci Præfecti Urbis Filius narrat, Petrum Apostolum interrogatum fuisse a Tito, cur Petronillam paralyticam jacere permitteret, cum cæteros sanaret, ipsumque respondisse, sic ei expedire, & ne impossibilitas incolumitatis existimaretur, deinde jussisse, ut Petronilla surgeret, & accumbentibus ministraret: cumque Petronilla sana surrexisset, & sana ministrasset, ministerio expleto, Apostolum jussisse, ut ad grabatum rediret, nec sanitatem ei iterum impetrasse, nisi postquam cœpit esse perfecta in timore Dei, ut apud Continuatores Bollandianos *in Vita dictæ Sanctæ Petronillæ ad citatam diem* 31. *Maji*. Factum hoc, si apud Cardinalem Baronium *ad annum Christi 69. num.* 33. notatu digna fundamenta non exponerentur dubitandi de fide citatæ epistolæ Marcelli, propositæ assumptioni prodesse posset; ab eo enim clarè desumeretur, ex circumstantiis bene desumi posse, reincidentiam in eumdem morbum secutam paulo post sanationem Miraculo non obstare. Sed, cum tot alia in Historiis Ecclesiasticis extent exempla, operæ pretium non est super eo Sanctæ Petronillæ diutiùs immorari.

31 At, ut quæstio proposita resolvatur, oportet, ut ante omnia explicetur, quid sit recidiva, & quid de recidiva scribant tum Medici, tum Jurisconsulti. Recidiva dicitur morbus factus ex reliquiis præcedentis morbi jam prætergressi, juxtà Hippocratem *aphor.* 12. & morbus reversionem faciens, magis, quàm ab initio, urget, juxtà Avicennam 2. 4. *tract.* 1. *cap.* 95. unde Cicero Cornificio: *Graviùs*, inquit, *ægrotant ii, qui, cum levati morbo videntur, in eum de integro incidunt*. Recidivæ cognitio ex quatuor potissimùm rebus juxtà Medicos habetur, ex modo scilicet solutionis prioris morbi, & ægrotantis statu inter unum, & alium morbum, ex tempore, quod intercedit inter priorem, & posteriorem ægritudinem, & ex specie ipsarum ægritudinum, uti docet Zacchias *lib.* 1. *tit.* 4. *quæst.* 7. *num.* 17. *& sequentibus*. Ex modo solutionis prioris morbi inquit conjici, posteriorem esse ejus recidivam, si prior morbus absque ulla crisi, & evacuatione solutus sit; ex statu ægrotantis inter unum, & alium morbum si tempore intermedio aliqua remaneant non naturalis caloris vestigia, si nauseâ, vel vomitu æger molestetur; ex tempore, quod est inter unum, & alium morbum, hoc est, si tempus intermedium sit breve; ex specie tandem ægritudinum, si posterior videlicet morbus sit ejusdem speciei cum primo: quod tamen intelligi debet, si nova causa, novi morbi non accesserit; in hoc siquidem re-

rerum eventu, etiamsi secundus morbus sit ejusdem speciei cum primo, non poterit tutò pronuntiari pro recidiva; & e contra poterit pro recidiva pronuntiari, si secundus morbus non sit ejusdem speciei cum primo, dummodo ab eadem causa procedat. Addit idem Zacchias *lib. 2. tit. 2. quæst. 14. num. 19.* maximam esse differentiam inter recidivam propriè dictam, & exacerbationes, seu accessiones quorumdam morborum: nec enim recidiva, rigorosè loquendo, dicitur contingere in tertianario, & quartanario, quotiescumque de tertio in tertium, aut de quarto in quartum insultum morbi experiuntur, quemadmodum nec recidiva rectè prædicatur de Epileptico, qui per Lunæ circuitus ægrotat, neque de Podagrico, qui in solstitiis, vel æquinoctiis podagrâ detinetur, est enim unus, idemque morbus, qui suam feriem, ac typum servat.

32 Juris Periti judicium recidivæ deferunt ad Judicis arbitrium a circumstantiis tamen regulatum (Abbas *in Cap. 2. num. 1. de Clerico Percussore*, Soccin. *in Cap. Presbyterum num. 8. de Homicidio*) &, circumstantias explicando, dicunt, quòd, si æger a primo morbo perfectè non convaluit, morbus, qui supervenit, constituit recidivam; item, quòd, si inter unum, & alium morbum modicum tempus intercessit, recidiva præsumitur; & demum, quòd, si post primum morbum nova morbi causa succedat, recidiva non excluditur, nisi nova causa superveniens præponderet primæ morbi causæ, juxtà Baldum *in Cap. 1. num. 9. Quibus modis Feud. amitt.* & latè deducta *in Decis. 71. part. 1. Diversf.* & cohærenter ad hæc, propositâ quæstione ægri, qui cum Chirurgo, vel Medico pactus fuerat certam pecuniæ summam, si sanus fieret, excitatoque dubio, an pecunia debeatur, si sanatus in eumdem morbum reincidat, distinguere consueverunt inter recidivam, quæ sequitur in continenti, & eam, quæ sequitur ex intervallo, asserentes, in primo casu mercedem non deberi, secùs in secundo: Tiraquellus *in l. Si umquam, verb. Susceperit, num. 146.* Antonius Gabriel *de Legib. & Constitutionib. concl. 2. num. 11.* Sebastianus Medices *de Regulis Juris part. 1. regul. 4. num. 64.* addentes, mercedem quoque deberi, si morbus superveniat ex culpa ipsius ægri: Bartolus *in l. Martius ff. Locati*, Summa Angelica *in verb. Medicus num. 14.* Caroccius *de Locato, & Conducto part. 2. quæst. 9. num 9* & concordat Codronchus *de Christiana, & tuta medendi ratione lib. 1. cap. 31.* ubi hæc habet: *Medicus itaque, qui certam mercedem pactus fuerit cum ægroto, postquam restitutus sanitati sat commodè convaluerit, quotidianâ, & frequenti visitatione missâ jam factâ, si paulò post in morbum relabatur, denuo curare sinè mercede non tenetur, si hoc ei suâ culpâ accidit, vel nova aliqua causa aliunde emanata præter spem, atque exspectationem successerit. Quòd si Medici culpâ, vel eâdem morbi causâ non admodum benè curatâ, vel sublatâ æger in morbum recidat, rursus curationem ejus sinè mercede suscipere tenetur; videntur enim inter se pepigisse, ut usque ad exitum morbi æger curaretur.*

33 His præmissis, sermone restricto ad veras recidivas rigorosè sumptas, & prout distinguuntur ab exacerbationibus, sive accessionibus morbi, de quibus infra agetur, cùm tractabitur de epilepsia, & aliis consimilibus morbis reversivis, qui suam

feriem, & typum servant, necnon sermone restricto ad prædictas recidivas in eo tantùm, quod pertinet ad Causas Beatificationis, & Canonizationis, & approbationis Miraculorum in illis, omitti debent, quæ supra ex Medicis deducta sunt, de morbis videlicet sanatis sinè crisi, & evacuatione, de signis ægritudinis adhuc remanentis post sanationem, appetentiæ videlicet languidæ, nauseæ, & vomitus: nec enim in Miraculi approbatione quæstio de recidiva, an obstet, vel non obstet Miraculo, sibi potest locum vindicare, nisi supponatur, primam sanationem sinè crisi contigisse, & nisi supponatur, quòd in prima sanatione de omnibus signis constet instantaneæ, & undequaque perfectæ, & absolutæ sanationis; & sola indago restringi posse videtur ad modicum tempus, quod intercessit inter primam, & secundam sanationem unà cum concursu novæ causæ. In facti ergo contingentia retinendam censemus relatam opinionem eorum, qui, uti supra vidimus, docuerunt, strictè admodum procedendum esse in approbandis similibus sanationibus tamquam miraculosis; licèt enim tales in se, & coràm Deo esse possint, tales tamen non apparent coràm Ecclesia, quæ judicat de externis, & saltèm locus est dubitationi, an fuerint naturales, quod satis est pro excludenda Miraculi approbatione. Addimus, magna quoque cum cautela esse procedendum, etiamsi pro astruendo Miraculo in medium afferatur nova morbi causa, cùm ea semper in promptu esse possit; offensio enim aeris crassioris, aut frigidioris, aut calidioris superveniens post primam sanationem, vel etiam levis animi affectio accedens, & prava aliqua victus ratio juxtà Medicos esse possunt causa recidivæ. Quapropter, si, probatis rigorosè extremis primæ miraculosæ sanationis, Fidei Promotor opponat recidivam, & Postulatores, ut satisfaciant animadversioni, novæ causæ morbi, seu recidivæ innitantur, solertissimâ diligentiâ opus est, ut videatur de veritate, & viribus novæ causæ, & an morbus superveniens sit potiùs novæ causæ attribuendus, quàm causæ veteri, seu insensibilibus primi morbi reliquiis, quæ adhuc permansissent. Cæterùm quæcumque difficultas cessabit, si ad majorem Dei gloriam constare poterit morbum reversum fuisse, ut in exemplis supra recensitis, & si æger ad Servi Dei, vel Beati intercessionem recurrens expressè deprecatus sit, quòd sanitas sibi ad aliquod tempus concedatur, & quòd paulò post morbo affligatur; tunc quippe sanitas in instanti restituta Miraculo adscribi poterit, neque recidiva obstabit Miraculo. Et cum hisce advertentiis Sacra Rituum Congregatio processit ad approbationem primi Miraculi propositi in Causa Canonizationis tunc Beati, nunc Sancti Joannis a Cruce *die* 30. *Januarii* 1725. in quo ipse scribens uti Fidei Promotor recidivam opposueram.

34 Quæ in hoc Capite a nobis fusè deducta sunt, concordant cum iis, quæ habentur in Instructionibus, quæ transmittuntur a Procuratoribus Causarum Beatificationis, & Canonizationis ad absentes earumdem Causarum Procuratores, aut Postulatores, qui extrà Urbem ad confectionem Processuum incumbunt: in illis enim legitur, quòd in sanationibus, quæ

quæ ut plurimùm pertinent ad Miracula tertii generis, probanda est gravitas morbi unà cum difficulrate sanationis per media naturalia; probanda est subita, & instantanea sanatio; docendum est de statu morbi tempore sanationis, an ea contigerit, dum declinabat, de defectu crisis, de independentia a medicamentis, & aliis humanis remediis, de perfectione sanitatis, ita ut simul & morbus omnis abierit, ac vires, vox, alacritas, & quæcumque sanitatem vel faciunt, vel indicant, redierint, de ejusdem sanitatis permanentia, exclusâ incidentiâ de uno morbo in alium, exclusâque reincidentiâ in eumdem morbum, utpote quæ Miraculum vel tollit, vel obscurat: nec in prædictis Instructionibus omittitur, quòd, si res sit de Miraculis secundi generis, non est absolutè necessarium quærere de instantaneitate, de crisi, & medicamentis adhibitis. Concordant quoque, quæ in hoc Capite a nobis fusè deducta sunt, cum iis, quæ leguntur in Scriptis Virorum doctorum a Gallia ad nos transmissis in ea controversia magnis animorum motibus agitata de falsis Miraculis Diaconi aliàs memorati. Dominus Archiepiscopus Parisiensis *in suo Edicto edito occasione Dissertationis exaratæ super assertis prædictis Miraculis pagin.* 9. probat, necesse esse, ut sanatio inter Miracula recenseatur, vel quòd morbus sit incurabilis, vel quòd sanatio sit perfecta, & subita; & *in alio Mandato, quod edidit ad petitionem Promotoris Generalis sui Archiepiscopatus pagin.* 21. non solùm jam relata confirmat, sed addit, miraculosam non censeri sanationem, si non sit perfecta, & si recidiva contingat. Dominus Archiepiscopus Senonensis *in sua Pastorali Instructione Parisiis edita anno* 1734. *pag.* 25. latè ostendit, sanationem inter Miracula recenseri non posse, si apta præcesserint medicamenta, quibus adscribi valeat.

CAPUT NONUM.

De miraculosa Cæcorum illuminatione.

1

Ostquam in genere dictum est de miraculosis sanationibus, rectus ordo exposcere videtur, ut de illis speciatim disseramus.

2 Animus autem non est in præsenti de omnibus, & singulis morbis, & infirmitatibus agere, de quibus se offert disserendi occasio in Causis Beatificationis, & Canonizationis, cùm Dubium de Miraculis proponitur: neque pariter animus est de morbis, & infirmitatibus Tractatum instituendi, omnia colligendo, quæ in Libris exstant Medicorum ad infirmitates, & morbos, de quibus loquimur, pertinentia. Animus est

sermonem habere de morbis illis, & infirmitatibus, de quibus occasione disputationis Miraculorum frequentiùs agitur in Sacrorum Rituum Congregatione, de Animadversionibus a nobis factis, dum fungebamur munere Fidei Promotoris, & de his, quæ Medici a Sacra Congregatione consulti, vel a Postulatoribus acciti scriptis exposuerunt: & ex infirmitatibus Cæcitas prima est, de qua agimus quærentes, an, & quando ejus sanatio sit censenda miraculosa, & excedens vires naturæ.

3 *In Evangelio* Matthæi *cap.*9. Christus Jesus tetigit oculos duorum Cæcorum, & aperti sunt oculi eorum: *& in eodem Evangelio cap.* 20. duo Cæci sedentes secùs viam audierunt, quòd Jesus transibat, & clamantes, ut misereretur, & suos oculos aperiret, tetigit oculos eorum, & illi confestim viderunt. *In Evangelio* Marci *cap.* 8. adductus est ad Jesum in Bethsaida Cæcus, qui vidit, statim ac super ejus oculos manus imposuit: & *cap.* 10. Filius Timæi Bartimæus Cæcus sedebat juxtà viam mendicans, & clamare cœpit, & rogare, ut suam cæcitatem pelleret; cùmque Jesus respondisset, quòd sua Fides eum salvum fecerat, Bartimæus confestim vidit, & eum secutus est in via. *In Evangelio* Lucæ *cap.*18. Cæcus sedens secùs viam, & mendicans clamavit, ut Jesus sui misereretur, & respondente Jesu, quòd Fides sua eum salvum fecerat, confestim vidit, & secutus est eum: & *in Evangelio* Sancti Joannis *cap.*9. præteriens Jesus vidit Hominem Cæcum a nativitate, exspuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & linivit lutum super oculos ejus dicens, ut iret ad Natatoria Siloe, idemque abiens lavit, & venit videns, & ait, a sæculo non esse auditum, quòd quis aperiret oculos Cæci nati. Maldonatus cum Theophilacto dicit, unam, & eamdem esse historiam, quæ a tribus Evangelistis Matthæo, Marco *cap.* 10. &, Luca narratur, sed Lucam, & Marcum nominasse Bartimæum Filium Timæi utpote famosiorem, licèt esset mendicans. Adhæret Natalis Alexander *in idem cap.* 20. *Matthæi num.* 18. Alii apud Cornelium a Lapide *ad hunc eumdem locum vers.* 30. putant, Cæcum, de quo Sanctus Lucas, non esse eum, de quo loquuntur Sancti Matthæus, & Marcus: sed, cùm consentiant omnia, quæ a tribus hisce Evangelistis enarrantur, infert Cornelius, unam, & eamdem esse personam, de qua tres Evangelistæ loquuntur. At Calmet *in Commentariis ad cap.* 20. *Sancti Matthæi* accuratè animadvertit, differre historiam relatam a Sancto Marco *cap.* 10. ab ea, quæ refertur a Sancto Luca, & a Sancto Matthæo; prima enim contigit, cùm Jesus de Jericho proficiscebatur = *proficiscente eo de Jericho* = secunda contigit, cùm Jerichum appropinquaret = *cùm appropinquaret Jericho* = Matthæus loquitur de duobus Cæcis, alii de uno tantùm. Nefas autem esset dubitare de similibus operationibus, an fuerint miraculosæ, utì benè ponderat Mercurial. *in suo Libro de Morbis Puerorum cap.* 5. = *Soleo ego dicere, omnes, qui Christo curandi fuerunt propositi, difficillimos suâ naturâ curatu esse:* quæ verba ex ipso Mercuriali repetit etiam Hieronymus Jordanus *in sua Disput. inaugural. de Paralysi, thesi* 75. & loquendo de Hydropico, cui Dominus etiam sanitatem largitus est, utì habetur Lucæ *cap.* 14. apud Zacchiam *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 5. *num.* 66. hæc habentur, sanitatem videlicet Miraculo esse

esse adscribendam, eò quòd Christo semper sanandi oblati fuerunt, qui sanari non poterant. Sequitur Paulus Vecchi *Observ. Medic. in Sacram Scripturam, observ.* 88. *per totam*; & Guilhelmus Ader *in suo Opere de Morbis Evangelicis Tractatuum Biblicorum tom.* 9. *in Epistola ad Episcopum Lumbariensem* inquit, se prædictum Tractatum scripsisse, ut ostenderet, omnes a Christo sanatos Arte Medicâ fuisse incurabiles.

4 In Bullis Canonizationum multa Miracula referuntur illuminationis Cæcorum; *in Bullis* videlicet *Canonizationum Sanctorum Osmundi, Francisci de Paula, Franciscæ Romanæ, Caroli Borromæi, Ignatii Lojolæ, Francisci Xaverii, Thomæ de Villanova, Francisci Salesii, Petri de Alcantara, Mariæ Magdalenæ de Pazzis, Ludovici Bertrandi, Paschalis de Baylon, Isidori Agricolæ*: & Rotæ Auditores in Relationibus Causarum illuminationes Cæcorum inter Miracula retulerunt; *in Relatione* videlicet *Causæ Sancti Ignatii in octavo Miraculo, in Relatione Causæ Sancti Joannis de Deo in quarto Miraculo, in Relatione Causæ Sancti Thomæ de Villanova* post Contelorium *de Canonizatione Sanctorum pag.* 684. & demum *in Relationibus Causarum Servi Dei Juliani a Sancto Augustino, Sancti Ludovici Bertrandi, & Sancti Petri de Alcantara*.

5 Scribentes de Canonizatione Sanctorum docent, Cæcum sive natum, sive factum, qui verè talis probetur ex temporis diuturnitate, si potentiam visivam recuperet, intellige absque remediis, vel cum inutilibus remediis, & ut plurimum in instanti, juxtà ea, quæ infra dicentur, per Miraculum recuperare, dummodo tamen illuminatio probetur per actus visionis faciendos ab ipso illuminato, ut ambulando sinè duce, scribendo, discernendo unam rem ab alia, præsertim verò legendo, utì habetur apud Bordon *medit.* 8. *de Miraculis*. Matthæuccius *in sua Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit.* 3. *cap.* 3. §. 2. notat, Miraculum potissimùm verificari in illuminatione Cæci nati, & concludit, quòd, si etiam ex alia causa amissa sit potentia visiva, Cæci illuminatio erit referenda inter Miracula tertii generis, si ad Sancti invocationem visus subitò restituatur. Matta *de Canonizat. Sanctor. part.* 3. *cap.* 11. *num.* 5. *& sequentibus* notat, aliquando impeditum esse organum, sed non esse destructam potentiam visivam, & tunc contingere posse, ut naturaliter potentia visiva recuperetur. Pignatellus *Consult.* 20. *tom.* 5. totus est in probando, quòd recuperatio visus, quæ paulatim succedit, ope alicujus Servi Dei imploratâ, non est inter Miracula recensenda; & *tom.* 10. *Consult.* 177. *num.* 11. admittit, subitam sanationem morbi in oculis ex inspissatione, & confusione humorum intrà, & ante pupillam non esse naturæ adscribendam, sed Deo intercessione Beati ab ægro invocati. Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *de Miraculis num.* 43. *& sequentibus* ingenuè admittit, Medicos parùm proficere in curandis affectibus oculorum, cùm altas egerunt radices; & confirmati sunt, & cæcitatem dependentem ex aliis oculorum affectibus, difficilibus, & contumacibus pannis, maculis, & similibus, accedente temporis longitudine, esse incurabilem; admittit, nonnullos a multo tempore obcæcatos ex aliquo accidenti fuisse a cæcitate vindicatos; & demum concludit, esse

esse præter, & supra naturæ vires, si Cæcus a nativitate visum recuperet, uti fusè apud ipsum legi potest.

6 Dum munere fungebar Fidei Promotoris, præter ea, quæ annotavi, dum agebatur de illuminatione Cæcorum, ad probationes facti pertinentia, hoc est, ad probationes præcedentis cæcitatis, & subsecutæ instantaneæ restitutionis visus, Miraculo ut plurimum, & seclusis nonnullis circumstantiis, de quibus infra, censui adscribendam Cæci nati illuminationem. Historia Cæci nati a Christo sanati, quem Cedonium, sive Celidonium nonnulli appellant, & de qua supra ex Evangelio Joannis *cap.* 9. assertionis constituit probationem, in eo quippe capite legimus, ad infringendam Miraculi veritatem aliquos Pharisæos contendisse, quòd sanatus esset non ille mendicus, qui erat Cæcus a nativitate, sed alius; prædictum sanatum fuisse vocatum a Judæis, ut exponeret, quomodo oculos aperuisset, & ipsum respondisse, se a Christo fuisse sanatum, & subdidisse: *A sæculo non est auditum, quia quis aperuit oculos Cæci nati*. Unde Sanctus Ambrosius apud Cornelium a Lapide *ad cit. cap.* 9. *Joannis* inquit, Cæcum a nativitate curari *non esse artis, sed potestatis; donavit enim Dominus sanitatem, non medicinam exercuit; eos enim sanavit Dominus, quos nemo curaret*; & Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 8. *num.* 48. ad rem subdit: *At verò Cæcum a nativitate visum recuperare, hoc quidem toto genere præter, & supra naturæ vires est; unde vides in Sacra Historia, quòd hoc factum ab ipso Cæco sanato tantopere extollitur = A sæculo, inquit, non est auditum, quia quis aperuit oculos Cæci nati = & addit = Nisi esset hic a Deo, non poterat facere quidquam = innuens, in ea curatione requiri omnino supernaturalem, ac Divinam Virtutem:* unde Thomas Bartholinus *in suo Tractatu de Paralyticis novi Testamenti pag.* 91. ait, Cæcos, Claudos, Aridos jacuisse in porticibus Piscinæ Probaticæ exspectantes salutarem aquæ motum, sed a Christo fuisse sanatum Paralyticum, ne de Miraculo dubitari posset, cùm Cæci tantùm ibi astarent laborantes levioribus defectibus oculorum, & visûs, qui viâ naturali sanari poterant, sed non Cæci nati, qui per Miraculum tantùm sanitatem recipere potuissent: *Miraculo non careret, si confirmata, & a primis incunabulis producta cæcitas eo fonte illuminaretur. Non de his, sed levioribus oculorum, visusque defectibus, & vitiis sermo est medicatâ undâ abstergendis &c. Apud Piscinam hujusmodi Cæcos, non a nativitate lumine privatos, curatos credere cogimur, ne Christi potentiæ injurii Cæcos curandi rationem illi propriam aliis communicemus. Ideo non Cæcum, sed Paralyticum ex porticibus sumpsit sibi curandum Christus, quia illi per Piscinam curabiles. Difficilius quippe, & Miraculo vicinius fuisset cæcitatem innatam exterfisse, quàm paralysin acquisitam.*

7 Dictum est autem, Cæci nati illuminationem ut plurimum, & seclusis nonnullis circumstantiis, Miraculo fuisse adscriptam, quod est intelligendum, si cæcitas proveniat ab læso prorsùs organo videndi, secùs autem, si proveniat ex palpebrarum adhæsione, vel ex cataracta, aut ex aliis impedimentis, quæ per medicamenta removeri possunt, de quibus sermo infra habebitur, cùm tractabitur de Cæcis, non natis, sed factis. Postquam Zacchias *loc. cit.* statuit, illu-

illuminationem Cæci nati esse Miraculo adscribendam, ita suam explicat assertionem: *Loquor tamen hic de vera cæcitate, non de ea, quæ interdum fieri potest ex palpebrarum coalitu, & adhæsu; hæc enim vel manu chirurgicâ juvari potest, dummodo oculus ipse, qui videndi est instrumentum, purus sit, & nihil impedimenti patiatur: affectus autem oculorum proprius, qui a natura fit, & qui dicitur cæcitas, Arte Medicâ numquam sanari potest, cùm oblæsum sit ipsum videndi organum in sua ipsius plasmatione. Solus ergo is, qui illud plasmavit, ad rectum, & sibi debitum munus revocare potest*. Hieronymus Marinus Professor Chirurgiæ, & Lithotomus Archihospitalis Sancti Spiritus in Saxia *in sua Practica Chirurgica cap. 2. num. 6.* hæc habet: *Non so però, se sia da seguitarsi l' opinione di quelli, che non ammettono alcuna sorta di cura alli Ciechi a nativitate, perchè in tal malattia direbbono male; conciosiachè, essendo Cateratte, si possono facilmente guarire, come riuscì a me in persona d' una Zittella d' anni dodici in Rignano, luogo posto nel celebre Monte Gargano, che nacque cieca d' ambi gli occhi per causa di Cateratte, che io poi gliele deposi nel Mese di Ottobre 1692. e ricuperò la vista. Per lo che bisogna distinguere, da che proceda una tal cecità ne' Fanciulli; imperciocchè, se (come ho detto) viene da Cateratte, riesce curabile, ed anche ne ho veduto degli altri guariti*; & consimilis curatio refertur *in Opere, cui titulus = SAGGIO DELLE TRANSAZIONI FILOSOFICHE = tom. 4. Editionis Neapolitanæ anni 1734. pag. 129.*

8 Quando autem res fuit de Cæcis, non natis, sed factis, examinandum proposui, an visus deficientia ab aquei humoris effusione proveneprit, aqueus enim humor, qui effusus est, citra ullum Miraculum, sed sponte, & naturaliter, licèt raro, in hominibus potest reproduci, uti testatur Sennertus *Operum tom. 2. lib. 1. part. 3. sect. 2. cap. 34.* ubi addit: *Atque ipse etiam tale exemplum vidi*; & sequitur Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib. 8. tit. 1. quæst. 7. num. 20.* ubi hæc habet: *Hic humor, etiamsi deperdatur, solet de novo regenerari, ac visus recuperari, ut experimento proprio docet Galenus, & attestari quoque proprio experimento ipse possum*. Legi potest Bernardus Verzasche *Observat. Medical. observ. 14.* ubi ita scribit: *Ego in nobilissimi Viri Filiola similem casum observavi. Hæc dum levibus de causis cum Fratre altercaret, iste iracundiâ percitus cultellum scriptorium apprehendit, & Sororis oculo vulnus infligit, unde humor aqueus effluxit. Vocatus præsentem Chirurgum jussi, sequens collyrium tepidè sæpius admovere &c. Hoc collyrium inflammationem compescuit, vulnus siccavit, & sanavit. Hinc post aliquot menses humor aqueus succrevit. Nam visus, sed debilior, cum summo Parentum gaudio rediit*. Alia legi possunt apud Guillhelmum Derham *in Demonstratione de Essentia, & Attributis Dei lib. 4. cap. 2. in Notis num. 33.* Sed de hoc iterum infra. Item, si cæcitas a simplici compressione nervorum opticorum, aut a retina vel nimis relaxata, vel, plusquam par est, intensa producatur, novum non est, eam aliquando curari a repentina alvi profusione, utì videri potest apud Hildanum *centur. 5. observat. 19.* & apud Alexandrum de Benedictis *lib. 2. cap. 28.* &, in ophthalmia lacrymarum fluxum maximopere prodesse, post Aetium, & Avicennam inquit Sennert. *in Prognost. de Ophthalmia lib. 1. praxis cap. 3. sect. 2. cap. 12.*

9 In-

9 Inter cæteros morbos, qui oculos affligunt, Amaurosis, sive Gutta Serena reperitur, quam Plempius *Ophthalmograph. lib.* 5. *cap.* 30. ita describit: *Signa Guttæ Serenæ dant Medici omnes omnino hæc, quòd visus abolitus sit, nullâ apparente in oculis noxâ*; & inductam e vestigio Amaurosim, seu Guttam Serenam ex alapa impacta, testantur duo clarissimi Lusitani Zacutus, & Amatus, hic *centur.* 7. *Observ. Med.* 44. ille *lib.* 1. *Prax. admir. observ.* 52. Si cæcitas perfecta sit, & æger, qui Guttâ Serenâ laborat, nihil videat, testantur Medici, morbum esse ferè incurabilem (Sennert. *Tract. lib.* 1. *part.* 3. *sect.* 2. *cap.* 37. Sculter. *in Append. var. instrum. Chirurg. tabulâ* 15. Scholiograph. Scrochii *in Ephem. decis.* 2. *annot.* 5. *observ.* 247.) unde Guilhelmus Ader Medicus *in suo Tractatu de Morbis Evangelicis enarrat.* 6. *tom.* 9. *Tractatuum Biblicorum* contendit, Cæcos a Christo curatos in Jericho, & in Galilæa laborasse Guttâ Serenâ, qua, utì dictum est, limpidissimi de foris enitent oculi, sed intùs nullam lucem capiunt, & prorsùs versantur in tenebris; additque, eos non simplicem visus debilitatem passos, sed integrâ lucis usurâ privatos fuisse, cùm non viderint, sed audierint Jesum transeuntem. His tamen minimè obstantibus, cùm de liberatione cæcitatis a Gutta Serena provenientis agebatur, animadvertendum proposui, quod, cùm ea nihil aliud sit, quàm interceptio spirituum animalium per nervos opticos ad oculum descendentium, non erat ita de facili pronuntiandum pro Miraculo, sed perpendendum remanebat, an interceptio esset a spiritibus nervos intùs non irradiantibus, an ab humoribus, & lympha in ventriculis cerebri nimiùm collecta, & nervos ad extra prementе, cùm in primo casu morbus sit ut plurimum incurabilis, in secundo verò sanationem suscipere possit.

10 Doctrinam hanc hausi ex Suffragio bonæ memoriæ Jacobi Sinibaldi celeberrimi olim Medici Collegiati, & publici Lectoris Sapientiæ Romanæ *in sua*, quam edidit, *Dissertatione super Miracults Sancti Jacobi de Marchia*. Eidem adhæsit bonæ memoriæ Joannes Maria Lancisius *in suo*, quod edidit, *Suffragio in Causa Beati Joannis Francisci Regis*, ubi ita locutus est: *Si Gutta Serena oriatur a pertinaciter impedito excursu spirituum a cerebro in nervos opticos, quam Paralysim dicimus, tunc utique, ut cæteræ Paralyses, arduæ, ac penè desperatæ est curationis. Ubi autem impedimentum leve est, atque in organorum fibris, ac membranis, cùm plerumque facilè depelli possit, nec anceps, nec difficilis erit curatio morbi, cui ut plurimum præsentissima vel a natura, vel ab arte sunt remedia*. Et Archiepiscopo Philippensi Carolo Alberto Cavalchino alibi cum laude commemorato, & meo dignissimo in Fidei Promotoratu Successori scribenti super Miraculis Septem Beatorum Fundatorum Ordinis Servorum Beatæ Mariæ Virginis, & opponenti eamdem Sinibaldi doctrinam Alexander Pascolus celebris Medicus *in sua Dissertatione super primo ex dictis Miraculis* fassus est, se theoriam Sinibaldi libenter amplecti. Atque ad secundam speciem Amaurosis, seu Guttæ Serenæ referri possunt exempla relata a Stalpartio Vander Wiel Medico Hagiensi *in suis Rarioribus Observationibus observ.* 5. *pag.* 44. ubi narrat, Fœminam Guttâ Serenâ cæcam factam post febrem vehementem visum recuperasse, & aliam Guttâ Serenâ per annum laborantem, &

in desperationem adductam post annum potentiam visivam recepisse ope pertinacis inediæ, quæ ipsam ad extremam maciem deduxerat, sed quæ consumpsit omnem corporis humiditatem, ipsamque materiam, quæ Guttam Serenam effecerat.

11 Et, quia a Postulatoribus magna vis aliquando constituebatur in longa, quæ præcesserat, cæcitate, opponere consuevi, quæ leguntur *in Libro Tobiæ*. Notum enim est, eum, uti habetur *cap.* 2. *&* *cap.* 11. cæcum factum esse ex calido stercore hirundinum, quod super oculos ejus cecidit, Angelo admonente, ejus Filium secum tulisse ex felle Piscis, linivisse oculos Patris, cùmque dolorem Pater sustinuisset per horam dimidiam, albuginem egredi cœpisse ex oculis ejus, visumque recepisse, postquam in cæcitate permanserat ab anno quinquagesimo sexto usque ad annum sexagesimum, uti habetur *cap.* 14. Nonnulli miraculosam hanc Tobiæ sanationem dixerunt Miraculum constituentes in revelatione remedii ab Angelo facta, quod tunc a Medicis ignorabatur. Alii, postquam docuerunt, fellem Piscis Callionymi ad extergendas albugines inveteratas maximopere prodesse, dixerunt, a Deo auctas esse vires medicamenti, ita ut, statim ac applicitum fuit, cæcitatem depulerit, nullâ præcedente corporis evacuatione, nulloque adhibito victu convenienti, uti latè ostendit Vallesius *de Sacra Philosophia cap.* 42. & sequitur Zacchias *loc. cit. num.* 49. *& sequentibus*. Cæteri tamen non desunt rationem Miraculi ab hac sanatione excludentes, cùm oculi Tobiæ non essent ab intrà corrupti, nec retina, nec nervi optici damnum ullum sensissent, nec humores alterationem passi essent, sed totus morbus consisteret in quodam humore extraneo, & abscessu inter albugneæ lamellas concreto, qui paulatim inter corneam, & uveam expansus ita radiorum cursum impediverat, ut ad interiora oculi penetrare non possent; quæ omnia naturaliter de medio tolli potuerunt ex felle Piscis prædicti, juxtà sensum Naturalistarum, & Medicorum. Calmet has omnes refert opiniones *ad cap.* 6. *Tobiæ* concludens, unumquemque posse in suo sensu abundare.

12 Denique sæpe *in meis Animadversionibus* opposui relata a Schenckio *in suis Observationibus tit. de Oculis*, casu videlicet sæpe contigisse, ut nonnulli a multo tempore obcæcati ex aliquo accidenti fuerint a cæcitate liberati, ut illi evenit, qui, vulnere in fronte accepto, visum jam a multo tempore amissum recuperavit, & alteri ex morbo Gallico oculis capto, qui, cùm ad eum Gallicum morbum depellendum sese linimento ex Mercurio inunxisset, deperditum visum denuo adeptus est. Marcellus Donatus *in Historia naturali cap.* 11. *lib* 2. narrat, quemdam vulneratum in occipitio statim visum amisisse, cùm ex forti ictu, & plaga nervi optici aut divulsi, aut e thalamis opticis fuissent disjuncti; *& libro ultimo cap.* 5. refert, quemdam Germanum octogenarium visu hebetiore laborantem, & in terram adactum ab equo velociter currente, fere exanimem in lapidem conjectum fuisse, ejusque frontem confractam, in cujus curatione visum recepit, vel obstructis meatibus, e quibus secernebatur humor visum obtundens, vel reseratis nervorum canaliculis, quos animales spiritus ante difficulter permeabant. Risum movet Bartholino

centur. 3. *Epist.*67. casus Monachi, qui, barbâ promissâ, acutè videbat, barbâ rasâ, cæcus fiebat. Matta *de Canonizatione Sanctorum part.* 3. *cap.* 11. *num.*7. casum exponit suo tempore secutum cujusdam nobilis Juvenis, qui spatio quatuordecim annorum totali cæcitate laboravit, & absque ullo remedio ex improviso potentiam visivam recuperavit.

13 Juris Periti a Postulatoribus acciti pro Miraculo astruendo Animadversionibus a Jure petitis satisfacere conati sunt: quod ipsum præstiterunt Physici, & Medici quò ad Animadversiones a Physica, & Medicina petitas, qui cæcitatis causam, & symptomata apprimè considerarunt. Dominus Pascolus *in citata Dissertatione* agens de Gutta serena probavit, opticos nervos in ea affici, aut saltèm tunicam retiformem (quę nihil aliud est, quàm opticorum substantiæ interioris explicatio) nervosque compressos, dummodo compressio firmior fuerit, vix temporis diuturnitate, & ope medicamentorum ad suum statum redigi posse, & firmiorem compressionem colligi posse ex præcedentibus corporis ægritudinibus, ex pravis defluxionibus humorum, quas Græci *catarrhos* vocant, ex febri præcedenti, ex diuturno capitis dolore; &, quamvis levior sit Amaurosis, quæ sensim oboritur, quàm, quæ derepente fit, hanc tamen magna cum difficultate in senibus curari, juxtà illud Sennerti *Pract. lib.* 1. *part.* 3. *sect.* 2. *cap.*44. ubi ita scribit = *Quæ paulatim fit visus obscuratio, non admodum difficulter curationem recipit, nisi senibus accidat* = & juxtà illud Forest. *Observ. Medic. lib.* 11. *observ.*35. *in Scholiis*, ubi ait = *Si paulatim hebetudo, aut obscuratio fiat, non admodum difficulter curari poterit, nisi senibus accidat*; & demum, cæcitatem, quæ in Amaurosi provenit ex opticis leviter aut compressis, aut contractis, quemadmodum citissimè inducitur, ita facillimè, & brevi temporis intervallo tolli, hujusque generis fuisse cæcitates illas, quas vel a natura, vel ab arte penès Scriptores curatas legimus, quas etiam aliquando aut præcessit, aut comitata est evacuatio.

14 Dominus Januarius Jannellius Medicus Urbis adhuc vivens, & famigeratus scripsit ad opportunitatem *in Causa Beati Vincentii de Paulo super primo*, quod proponebatur, *Miraculo subitæ sanationis ab omnimoda cæcitate*, super quo fuerant a me tunc Fidei Promotore Animadversiones exaratæ. Gravitatem ille Amaurosis, seu Guttæ Serenæ *in sua Scriptura* extulit tum propter adhæsionem palpebrarum cum cornea, juxtà illud Boneti *lib.* 2. *de Morbis Capitis cap.* 33. *de Palp. affectibus*, ubi inquit = *Curatur difficulter, si tota coaluit; numquam ferè, si cum cornea simul concrevit* = tum propter atrophiam, sive exsiccationem humorum, secundùm illud Hippocratis *lib.* 1. *de loc. in homin. vers.* 37. ubi juxtà suum systema sanguinis circulationem non cognoscens, postquam venas descripsit, quæ a cerebro veniente, ut ipse ait, fovent oculum, inquit: *Eædem venæ etiam oculum extinguunt, ubi fuerint exsiccatæ*; advertendo, quòd nomine venarum juxtà Prosperum Martianum Hippocrates intelligit nervos opticos, cùm venarum instar perforati sint, etsi ex Anatomicis Modernorum doctrinis non ita constat de Homine, sed tantùm de Simiis, & de Xyphia Pisce, aut juxtà Corne-

nelium Celſum intelligit tendines muſculorum, qui oculorum motorii dicuntur, & quòd nomine exſiccationis juxtà eumdem Martianum non intelligit, omnino exſiccari humores, ſed obſtructionem potiùs produci, & exſiccationem, quatenus humorum, ſpirituumque tranſitus impeditus eſt, ac ſi exſiccatio vera eſſet.

15 Occaſione diſputationis Miraculorum liberationis a cæcitate actum aliquando fuit de Ophthalmia, quæ nihil aliud eſt, niſi inflammatio oculi, vel potiùs tunicæ adnatæ in oculo, cum tumore, & dolore, juxtà unanimem conſenſum Practicorum apud Pancratium Brunonem *in Lexico Medico*. De dolore hæc habentur apud Carolum Muſitanum *in Trutina Medico-Chimica* = *Dolor diù perſeverans in Ophthalmia peſſimum eſt indicium; materiam enim aut corrodentem, ac vehementer diſtendentem, aut ſuppurantem arguit: Periculum igitur eſt, ne, vel exeſis, vel ruptis tunicis, atque corneà in primis exulceratâ, cæcitas ſequatur, aut, quod mitius malum eſt, ſuffuſio exſpectanda erit, craſſo humore circà pupillam creſcente*. Aliquando in Ophthalmia pannus in tunica adnata efficitur, qui a Zuinghero *in Theatr. Prax. Med.* creditur eadem tunica adnata incraſſata. *De Ophthalmia bina* exſtant *Suffragia* ad opportunitatem, utì dicitur, exarata *in Cauſa Sanctæ Agnetis de Monte Politiano* a Domino Joanne Thomaſio Medicinæ, & Philoſophiæ Doctore adhuc vivente, Viro ſanè docto, cui me multùm debere profiteor, cùm nonnullis ægritudinibus me afficientibus, dum eſſem in Urbe, medicum auxilium feliciſſimè præſtiterit, & *in Cauſa Beati Petri Forerii* a Domino Franciſco Soldato. Thomaſius pro aſtruendo Miraculo vim ſtatuit in recuperatione viſus inſtantanea, & in conſolidatione tenuium membranarum, & pupillæ jam exulceratæ. Soldatus Ophthalmiam cum panno vix curabilem cenſuit. Sed, cùm ipſe *in meis Animadverſionibus* inſtantaneam excluſerim viſus recuperationem, eamdemque probaverim mancam, & mutilam, cùm ſanata viſum in uno tantùm oculo recuperaverit, & in hoc admodum imperfectè, bonæ memoriæ Joannes Maria Lanciſius juſſus, ut ſuum pro veritate exponeret ſenſum, *Diſſertationem* exaravit *ſuper nonnullis*, quæ proponebantur, *Beati Forerii Miraculis*, ſed aliqua ſilentio præteriit, inter quæ & illud, de quo nunc agitur, quod tacitè reprobavit, utì mihi per familiarem Epiſtolam ſignificavit; idemque Lanciſius ſuum proferens pro veritate *Suffragium in Cauſa Sancti Jacobi de Marchia*, in qua agebatur de liberatione a cæcitate, poſtquam præmiſit, cæcitatis cauſam non fuiſſe invincibilem, cùm hæc vel hominibus connaſcatur, vel ſuperveniat ob defectum, aut diſcontinuationem in partibus oculorum viſioni omnino neceſſariis, ſed membranas, quamquam a pravis ſuccis infarctas, integras tamen cum internis humoribus ſervatas fuiſſe, cauſas morbi examinavit, concluſitque, ſanatum Ophthalmiâ laboraſſe, addito panno, ſeu ſuffuſione externa, a quibus morbis non potuit inſtantaneè, niſi per Miraculum, ſanari, & eò fortiùs, nullâ criticâ naturæ motione interveniente in actu ſanationis, vel ante illam, nulloque a præcedentibus medicamentis habito ſubſidio.

16 *In Cauſa Sancti Andreæ Avellini* bonæ memoriæ Paulus Manfredus celebris, dum viveret, Romæ Me-

dicus scribens *super septimo*, quod proponebatur, *Miraculo sanationis instantaneæ oculi corrosi, & consumpti a variolis* plura ex Sennerto, ex Hieronymo Mercuriali, & Avicenna deduxit, ut ostenderet læsionem oculorum, & cæcitatem ex variolis provenientem. Addidit *in sua Scriptura*, quòd in casu, de quo agebatur, non modò aqueus, sed etiam cryllallinus, & vitreus humores effluxerant, & quòd, licèt aqueus, utì supra dictum est, beneficio temporis regenerari possit, id tamen contingere nequit in cæteris humoribus, nisi per absolutam Dei potentiam, ut innuit Thomas Bartholinus *lib.* 3. *Anatom. reform. cap.* 8. qui loquens de humore aqueo hæc protulit: *Hic humor non est pars animata, sed tantùm excrementum esse videtur ex nutritione crystallini, nam & in morbis absumitur, & in vulneribus oculorum deperditus restituitur. Reliqui duo humores partes sunt animatæ, cùm habeant propriam circumscriptionem, nutriantur sanguine per proprias venas adducto, deperditi non resarciantur*. Sequitur Stalpartius *in Observationibus pag.* 75. ubi, postquam ostendit, aqueum humorem regenerari posse, & etiam fortè crystallinum, experimento ducto e Gallina, a cujus oculo integer humor crystallinus expressus est, & in cujus oculo læso, post octo hebdomadas capite eidem amputato, renatus inventus est humor crystallinus, concludit, id in Homine fieri non posse. Legi potest *eruditissima Epistola* Domini Joseph Pozzi Jacobi filii, egregii Professoris Bononiensis, & Academiæ Scientiarum Instituti Sodalis, cui me multùm debere profiteor, cùm multa ex colloquiis cum eo familiariter habitis pro hac illustranda Miraculorum materia hauserim, *Epistola*, inquam, *Bononiæ edita anno* 1732. post duas eloquentissimas, quas, omnibus admirantibus, habuit Orationes in publico Archigymnasio, in quo secundâ vice Anatomen publicè explicavit. Inscripta est Epistola Petro Paulo Mulinelli egregio Bononiæ Professori tunc Parisiis degenti, in qua adversùs Thomam Bartholinum docentem, in animalibus volatilibus omnibus aqueum, crystallinum, & vitreum oculorum humorem per vim extractum facilè reparari, experientiis a se præmissis ostendit, id non omnibus animalibus volatilibus esse commune. Sed ad rem nostram redeundo, Angelus Victorius, Bernardinus Castellanus, Thomas Grossius, aliique Medici antiqui *in Causa Sancti Aloysii Gonzagæ* utì Miraculum maximum approbarunt visus recuperationem intercessione Beati Aloysii Gonzagæ secutam in quodam Bernardino Philetto cæco ex morbo variolarum post annum cum dimidio in cæcitate transactum.

17 Plura autem ex his, quæ hucusque dicta sunt, colligi possunt: primum, quòd, quando agitur de liberatione a cæcitate, cæcitas ipsa concludentibus probationibus sit confirmanda, & an a nativitate, vel post supervenerit: secundum, quòd non desint probationes temporis, quo cæcitas duravit: tertium, quòd concludentibus etiam probationibus recuperatio visus ponatur in claris, & quidem cum continuatione, necnon qualitate perfectæ recuperationis: quartum, quòd a Physicis, & Peritis statuatur causa cæcitatis sive a nativitate, sive postmodum subsecutæ: quintum, an aliqua adfuerit causa naturalis, hoc est, an apta medicamenta fuerint exhibita, an opportunè crisis intercesse-

ferit, quibus citra Miraculum recuperatio visus adscribi possit: ultimum, an recuperatio visus secuta sit in instanti: quod tamen intelligendum est, non in casu, in quo agatur de Cæco nato, qui habeat impedimentum in visus organo, aut de aliis Cæcis factis, quibus superveniat defectus, aut discontinuatio in partibus oculorum visioni omnino necessariis, sed in casu, in quo agatur de cæcitate sive a nativitate, sive postmodum subsecuta, quæ tamen ope medicamentorum, aut alius causæ naturalis removeri potuisset; prima quippe sanatio ad Miraculum secundi generis, & reliquæ ad Miraculum tertii generis pertinent, & ex alibi dictis subita, & instantanea sanatio requiritur, non in Miraculis secundi, sed tertii generis. Sacrorum Rituum Congregatio per hanc semitam processit in Causa Sancti Jacobi de Marchia, in qua sanationem instantaneam Nicolai Gambacurtæ admisit tamquam Miraculum tertii generis, juxtà Suffragium Sinibaldi, & Lancisii, utì colligitur *ex Decreto edito die 29. Januarii anno* 1726. *quod fuit confirmatum* a sanctæ memoriæ Benedicto XIII. *die* 2. *Februarii ejusdem anni*, & in Causa Beati Vincentii a Paulo, in qua pariter inter Miracula tertii generis recensuit subitam sanationem Claudii Josephi Compoin a cæcitate, juxtà Suffragium Januarii Jannellii, quemadmodum desumitur *ex Decreto edito die* 12. *Julii anno* 1729. *confirmato* a sanctæ memoriæ Benedicto XIII. *die* 14. *ejusdem mensis*, *& anni*. Hæ sunt sanationes a cæcitate, quæ fuerunt tamquam Miracula tertii generis approbatæ in Causis, in quibus scripsi utì Fidei Promotor. Aliæ, quæ fuerunt propositæ in Causa Sanctæ Agnetis, & Beati Petri Forerii, quibus addi potest alia etiam proposita in Causa Beatæ Hyacinthæ de Marescottis, & alia in Causa Beati Joannis Francisci Regis, in quibus etiam scripsi utì Fidei Promotor, fuerunt rejectæ ut plurimum ex defectu probationum quò ad instantaneitatem, & quò ad perfectam visus recuperationem, de quarum pondere probationum Medici, qui scripserunt, solliciti esse non poterant; supposito quippe facto a Postulatoribus exposito, judicium ferre debent, an sanatio fuerit naturalis, vel miraculosa. Ipsorum tamen esse debet sedulò animadvertere, an ex Testibus, & præsertim ex Peritis, qui infirmum curarunt, causa cæcitatis deprehendi possit; si etenim deprehendi non potest, inutilis futurus erit ipsorum labor, quem, scribendo, pro Miraculo assumunt: quocirca Joannes Maria Lancisius scribens pro veritate super nonnullis cæcitatibus, quarum sanationes tamquam miraculosæ proponebantur *in Causa Beati Joannis Francisci Regis*, inquit: *Referant igitur Postulatores, quibus ex causis profectæ fuerint in his Feminis cæcitates, ut Medicum agere possim, non vatem*.

18 Adversùs ea, quæ in superioribus dicta sunt de subita visus restitutione, opponi posse videtur exemplum Cæci a Christo sanati, de quo *in Evangelio* Sancti Marci *cap.* 8. ubi, cùm Cæcum ad eum adduxissent, ipse exspuit in oculos ejus, & interrogavit, si quid videret, qui respondens ait = *Video homines velut arbores ambulantes* = impositâque iterum manu super oculos ejus, *cœpit videre*, *& restitutus est, ita ut clarè videret omnia*. Prætermisso autem, quòd una, eademque fuit, moraliter loquendo, actio Christi Domini, qui e loco, in quem ad eum

Cæ-

Cæcus adductus est, non discessit, antequam perfectam contulerit sanitatem, actio Christi Domini fuit plena mysterio, ita ut ab ea illatio desumi non possit ad excludendam instantaneitatem a cæteris, quæ proponuntur tamquam miraculosæ, liberationibus a cæcitate. Mysterium exponit Euthymius: *Primò Cæcum hunc imperfectè curavit, utpote imperfectè credentem, ut, qui parùm adhuc respiciebat, per modicum aspectum crederet perfectiùs, ac sanaretur perfectiùs; sapiens enim erat Medicus* = & mox = *Augmentum Fidei augmentum promeruit sanitatis*; & latè *ad dictum cap.* 8. *Marci* prosequuntur Cornelius a Lapide, Natalis Alexander, Calmet.

CAPUT DECIMUM.

De concessis, aut restitutis loquela Mutis, & auditu Surdis per Miraculum.

1

POst visum Cæcis a Christo Jesu concessum Sanctus Matthæus *in Evangelio cap.* 9. narrat, ei oblatum fuisse Hominem mutum habentem Dæmonium, &, ejecto Dæmonio, Mutum locutum esse, stupentibus omnibus: *Ecce obtulerunt ei Hominem mutum Dæmonium habentem; &, ejecto Dæmonio, locutus est Mutus, & miratæ sunt turbæ dicentes* = *Numquid apparuit sic in Israel?* = *& cap.* 12. refert, Cæcum, & Mutum, qui pariter Dæmonium habebat, fuisse a Christo sanatum, & vidisse, & locutum fuisse: *Tunc oblatus est ei Dæmonium habens Cæcus, & Mutus; & curavit eum, ita ut videret, & loqueretur; & stupebant omnes turbæ, & dicebant* = *Numquid hic est Filius David?* = Sanctus Marcus *in Evangelio cap.* 7. hæc habet: *Et adducunt ei Surdum, & Mutum, & deprecabantur eum, ut imponat illi manum*. Post hæc subdit, Christum Dominum misisse digitos suos in auriculas ejus, & exspuendo tetigisse linguam ejus: *Et statim apertæ sunt aures ejus, & solutum est vinculum linguæ ejus, & loquebatur rectè; & præcepit illis, ne cui dicerent. Quantò autem eis præcipiebat, tantò magìs plùs prædicabant, & eò ampliùs admirabantur dicentes* = *Benè omnia fecit, & Surdos fecit audire, & Mutos loqui* =. Sanctus Lucas *in Evangelio cap.* 1. exponit, Angelum Zachariæ verbis suis fidem non præstanti dixisse = *Et ecce eris tacens, & non poteris loqui usque in diem, quo hæc fiant, pro eo quòd non credidisti verbis meis, quæ implebuntur tempore suo* = &, dum quæreretur, quomodo vocandus esset Puer postmodum natus ex ipso, & ex Elisabeth, Zachariam, accepto pugillari, scripsisse = *Joannes est nomen ejus* = & tunc, stupentibus omnibus, usum loquendi ei fuisse restitutum = *Apertum est autem*

illi-

illico os ejus, & lingua ejus, & loquebatur benedicens Deum; & factus est timor super omnes vicinos eorum, & super omnia montana Judaeae divulgabantur omnia verba haec = *& in eodem Evangelio cap* 11. haec habentur: *Et erat ejiciens Daemonium, & illud erat mutum; &, cùm ejecisset Daemonium, locutus est Mutus, & admiratae sunt turbae:* atque adeò tam per ea, quę *in praecedenti Capite* dicta sunt, quàm per ea, quę in hoc exponuntur, impletum est oraculum Isaię dicentis *cap.* 35. de Christo: *Tunc aperientur oculi Caecorum, & aures Surdorum patebunt, & aperta erit lingua Mutorum.*

2 De Muto a Christo Domino sanato, de quo Matthaei *cap.* 9. quaeritur, an etiam esset Surdus, & an esset Mutus, & Surdus a nativitate, & an hic idem sit ille, de quo *in Evangelio* Lucae *cap.* 11. Mutum autem, & Surdum fuisse, sed non a nativitate, receptior opinio est, & magis consona Textui Evangelico, cùm Daemon eum fecisset Surdum, & Mutum, impediendo usum linguae, & aurium, quemadmodum benè ponderat Cornelius a Lapide *ad dictum cap.* 9. *vers.* 33. Addit Natalis Alexander *num.* 23. Graecam vocem significare Mutum, & Surdum; & Calmet. *num.* 32. testatur, receptiorem esse inter Sacros Interpretes sententiam, quòd Mutus, de quo hìc loquitur Sanctus Matthaeus, non sit ille, de quo loquitur Sanctus Lucas. De altero Sanato, de quo Sanctus Matthaeus *cap.* 12. benè inquit Sanctus Hieronymus: *Tria simul in uno Homine perpetrata sunt: Caecus videt, Mutus loquitur, possessus a Daemone liberatur.* Abulensis, & Barradius volunt, hunc non fuisse a nativitate, aut a morbo Caecum, aut Mutum, sed a Daemone eum possidente fuisse oculorum, & aurium usu privatum. De Sanato a Christo Domino, de quo Marci *cap.* 7. Interpretes annotarunt, eum non fuisse Mutum, & Surdum a nativitate; si enim naturâ Surdus fuisset, ac Mutus, nec sublato quidem linguae impedimento loqui potuisset, nisi priùs didicisset. Addunt, eum non fuisse Mutum, & Surdum ex Daemonis obsessione, cùm Evangelista de ea non loquatur, & sic ex naturae infirmitate in surditatem, & linguae impedimentum incidisse. Disputatur quoque, an esset mutus, vel balbutiens, cùm enim Evangelista dicat = *& loquebatur rectè* = id est expeditè, hinc inferri posse videtur, ab eo antecedenter aliquem usum loquelae habitum fuisse, utì videri potest apud Cornelium a Lapide *ad dictum cap.* 7. *Sancti Marci vers.* 32. Adhaerendum autem esse videtur asserentibus, ipsum verè fuisse Mutum, & Surdum, cùm id congruat litterae Evangelii, quemadmodum quoque benè annotavit Calmet *ad citatum locum vers.* 32. Zacharias, de quo *in Evangelio* Sancti Lucae *cap.* 1. nascentem incredulitatis, & diffidentiae motum non statim repressit, utì fecit Abraham, cujus mentem cogitatio non absimilis subiit, cùm Deus illi Filium promisit: *Putasne centenario nascetur Filius, & Sara nonagenaria pariet?* Zacharias enim signum petiit, & ad suam, Uxorisque provectam aetatem oculos mentis intendens ad potentiam Dei promittentis non respexit. Non sic autem se gessit Abraham, qui contra spem in spem credidit, & in promissione Dei non haesitavit diffidentiâ, quod ei reputatum est ad justitiam, utì legitur *ad Romanos* 4. Adeòque Zacharias in poenam diffidentiae ad tempus mutus factus est, nec tantùm vocis,

cis, sed etiam auditus usum amisit, ut inquit Theophilactus: *Meritò autem hæc duo passus est, quòd & non audiret, & non loqueretur; quia enim non obedierat, condemnatur, ut surdus sit, & quia contradixerat, ut sileat:* nec aliter res esse potuit, cùm Amici, & Cognati ejus ipsum nutibus alloquerentur: *Innuebant autem Patri ejus, quem vellent vocari eum;* ad quæ verba Sanctus Ambrosius *lib.* 1. *in Lucam num.* 32. subdit: *Zacharias nutu interrogatur, quia incredulitas ei affatum eripuerat, & auditum*. De Muto autem, de quo idem Sanctus Lucas *in Evangelio cap.* 11. nihil est, quod annotetur.

3 Similia Miracula liberationis Mutorum, & Surdorum, vel aut Mutorum, aut Surdorum, & Mutorum, & Surdorum a nativitate, vel etiam ex infortunio, casu, aut infirmitate leguntur *in Bullis Canonizationum Sanctorum Chunegundis, Vulstani Episcopi, VVillhelmi Congregationis Sancti Victoris Parisiensis Canonici, Laurentii Dublinensis Archiepiscopi, Dominici, Eadmundi, VVillhelmi Briocensis Episcopi, Petri Martyris, Stanislai Cracoviensis Episcopi, Claræ de Assisio, Ludovici Francorum Regis, Ludovici Tolosatis Episcopi, Thomæ de Aquino, Birgittæ, Francisci de Paula, Didaci, Petri de Alcantara, Isidori, Joannis de Capistrano*, & in Relationibus Rotæ Auditorum, *in Relationibus* videlicet *Causæ Servi Dei Hieronymi Æmiliani, Beati Gregorii X. Sanctorum Petri de Alcantara, Andreæ Corsini, Paschalis a Baylon, Jacobi de Marchia*.

4 Ut reliqua prætereamus, quæ facilè cumulari possent, apud Bollandum *ad diem* 13. *Januarii in Actis Sancti Potiti Martyris* legitur, Imperatorem jussisse, ut ei lingua amputaretur, & oculi eruerentur, ipsumque, incisâ linguâ, Psalmos cecinisse, & Imperatorem confusum nil ampliùs invenisse, quod ei faceret mali. Apud Eusebium Cæsariensem *lib.* 2. *de Resurrectione editionis Sirmundi* Judex præcepit, linguam incidi Sancto Romano, qua Deum confessus fuerat: *Lingua incisa est, sinè qua Martyr rectiùs locutus est, quàm priùs dicitur, quia Beatus iste Romanus, dum adhuc carneam habebat linguam, similia Moysi loquebatur, hoc est, balbutiens, & non compositè loquens. Dum adhuc haberet totam linguam, & non posset compositè loqui, erat balbus. Qui autem carcerem ingrediebatur, Custos carceris interrogavit eum, quod ei esset nomen; & certæ litteræ jam bis, qui valde compositi rectè loquuntur, impedit ad loquendum. Nunc autem Romanus & incisâ linguâ, quam cùm haberet & rectè loqui non poterat, spiritus linguæ loquitur, & valde rectissimè, & dicit = Romanus dicor =. Iterum nuntiatur hoc Judici, & Tyranno præsenti. Iterum, qui inciderat, Medicus constituitur in timore. = Etiam (inquit) iste adhuc Christianus est, ut Fratri parcens contempsit præceptum =. Fortè autem ille cupiens post incisionem linguæ non superesse Martyrem & majori mensurâ incidit ad interfectionem potiùs, quàm ad præcisionem. Tandem comprehensus Medicus ducebatur ad Judicem, & negotium habebat, cur loqueretur is, cui incisa fuerat lingua. Non enim semel locutus tacuit, sed conferebat cum aliis de Cruce, & victoria Christi, & hoc multis mensibus in carcere constitutus.* De hoc Miraculo tota est *Oratio* 43. Sancti Joannis Chrysostomi, & memoratur etiam *in Oratione* 48. Victor Uticensis *lib.* 3. *de Persecutione Vandalica* Scriptor coætaneus testis est, quòd nonnulli Sancti Martyres, quibus lingua in ea persecutione fuerat excisa, promptè loquebantur: *Si quis incredu-*

dulus esse voluerit, pergat nunc Constantinopolim, & ibi reperiet unum de illis, Subdiaconum Reparatum, sermones politos sinè ulla offensione loquentem. Ob quam causam venerabilis nimiùm in Palatio Zenonis Imperatoris habetur, & præcipuè Regina mirâ cum reverentiâ veneratur. Justinianus Imperator *in Codice tit. de Offic. Præf. Prat. Afric.* inquit, se vidisse Venerabiles Viros, qui, abscissis radicitus linguis, pœnas miserabiliter loquebantur. Nonnulli alii, quibus Honoricius Vandalorum Rex linguas radicitus præciderat, loquelam tamen integram habuerunt, præter duos, qui, cùm se scortis commiscuissent, loqui ampliùs non potuerunt. Alia exempla habentur apud Rejes *quæst.* 55. *num.* 12. apud Petrum a Castro *de loquela Mutis, & auditu Surdis reddito observat.* 35. *pag.* 103. *inter Miscellanea curiosa Medico - Physic. Germanic. Academiæ decur.* 1. *anni* 1670. apud Jacobum Rolandum de Belebad *in Descriptione oris sinè lingua loquentis pag.* 507. *inter eadem Miscellanea anni* 1672. Apud Anastasium, seu quemvìs alium Authorem *de Vitis Romanorum Pontificum* describitur ingens facinus adversùs S. Pontificem Leonem III. Paschalis enim Primicerius, & Campulus Sacellarius Ecclesiæ Romanæ aggressi Sanctum Leonem solemni ritu Litanias Majores cum universo Clero, & Populo celebrantem, nefariis hominibus stipati, multis plagis affecerunt, oculos ei eruerunt, linguam præciderunt, & semivivum in custodiam detruserunt: sed, cùm indè noctu ad arctiorem custodiam ductus esset, eâdem nocte per intercessionem Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli visum recepit, & lingua ei restituta est: cùmque quorumdam suorum industriâ clam in Vaticanum abductus esset, a Spoletino Duce, qui repentè cum Exercitu advenit, ductus Spoletum, post nonnullos dies ad Carolum Magnum Francorum Regem properavit. Sancti Leonis III. & Miraculi fit commemoratio in Martyrologio Romano *ad diem* 12. *Junii = Romæ in Basilica Vaticana Sancti Leonis Papæ III. cui erutos ab impiis oculos, & præcisam linguam Deus mirabiliter restituit.* Nonnulli recentiores de hujus Miraculi veritate dubitant. Fleury *in Histor. Eccles. lib.* 45. *ad annum* 799. rem sic exponit, quòd videlicet tamquam Miraculum habitum fuerit, quòd, non obstantibus conatibus pro lingua præcidenda, & oculis eruendis, usum retinuerit linguæ, & oculorum. At Pagi Junior *in Breviario Romanorum Pontificum tom.* 2. *in Vita Leonis III.* invictis ostendit argumentis, rem se habuisse, uti ab Anastasio narratur; & certè Alcuinus Caroli Magni Præceptor *in Carmine de Leonis profectione ad Carolum* apertissimè suffragatur:

Verbera commemorans extinctum lumine vultum
Narrat, & abscissam liquido de gutture linguam;
Nunc, medicante Deo, sanatum & ab omnibus istis
Esse malis &c.

& infra:

Exquirit Carolus casus, auditque laborum
Diversos: sceleris populi impia facta stupescit;
Miratur geminas jamdudum luce fenestras
Extinctas: & nunc reparatum lumine vultum,
Truncatamque loqui miratur forcipe linguam.
Alter in alterius configunt lumina vultus.

5 Post hæc superest, ut aliqua referantur ex Physicis, & Medicis desumpta. *In Scholiis ad cit. observ.* 35. Petri a Castro *de loquela Mutis, & auditu Surdis reddito pag.* 99. *Operis citati* Scholiastes notat, plerumque Mutos a nativitate Surdos esse vel ob conjunctionem nervi septimæ conjugationis, cujus surculus major ad autem, minor ad linguam, & laryngem excutrere solet, vel quia, licèt Surdi voce non careant, nec oris, linguæque motu, defectus tamen articulati sermonis exinde oritur, quòd ob offensa auditus organa, quemadmodum alios loquentes non audiunt, ita nec ordinariam sonorum humanorum specificationem, juxtà normam loquendi consuetam, linguæ, vocisque suæ motibus exprimere possunt. Subscribunt Conimbricenses *de Anima in Problemate de auditu sect.* 2. *num.* 6. & adhæret Rejes *quæst.* 55. *num.* 25. Adamus quidem sinè exercitio, sinè Magistro perfectè locutus est; sed ille in perfectione creatus, cæteri imperfecti nascuntur ætate perficiendi. Putarunt nonnulli, sermonem quemdam hominibus innatum esse, & hunc esse hebraicum, ita ut, si quis ab infantia nullum omnino doceretur sermonem, hebraicè loquetetur; quos redarguit Vallesius *de Sacra Philosophia cap.* 3. *pag.* 76. & adhæret Jacobus Rolandus *in citata Descriptione oris sinè lingua loquentis pag.* 509. *Operis citati*. Psammeticum, vel, ut alii volunt, Boccorim Ægypti Regem Herodotus *lib.* 2. *cap.* 2. testatur duos recèns natos infantes alendos commisisse Pastori, & mandavisse, ut alterum ab altero seorsùm haberet, & numquam coràm illis loqueretur, & ab hominum consortio teneret segregatos, eosque, cùm loqui pro ætate valuerunt, ingeminasse identidem *Beccos*, quæ vox apud Phryges panem significat, Regemque ex hoc deduxisse, naturalem linguam hominum esse Phrygiam. Experientia hæc autem a plerisque irridetur, qui benè advertunt, ex Caprarum mutitu, cùm nihil aliud Pueri audivissent, vocem prædictam didicisse; quod etiam aliis experientiis confirmarunt, cùm Pueri similitet educati articulatè locuti non sint, & cæteri Parentum incuriâ derelicti in infantia, & usque ad adolescentiam inter pecudes enutriti, a Venatoribus postea capti, nihil, nisi balare, noverint, quemadmodum videri potest apud Rejes *cit. quæst.* 55. *num.* 25. & apud Calmet *in sua Dissertatione de Lingua primitiva*.

6 Quod dictum est de Mutis a nativitate, qui etiam Surdi sunt, perpetuum non est, teste Scholiaste Petri a Castro *in loco citato*, qui ex

Do-

Dominico Panarola observat, Puerum aliquando fuisse agentem duodecimum annum a nativitate Mutum, non Surdum, ita ut a tergo interrogatus faciem volveret; quod contigisse dicitur ob solam læsionem nervorum vocalium, vel ob fatuitatem, ob quam nihil didicit. Alia mirabiliora ab iisdem Physicis, & Medicis traduntur, de loquentibus videlicet naturaliter sinè lingua: citatus enim Scholiastes Petri a Castro *in Opere citato pag.* 103. refert, Salmuri in Gallia quemdam ex variolis exspuisse linguam totam, nec tamen loquendi promptitudinem amisisse, & exactè quidem aliqua litterarum elementa proferre nescivisse, sed meliùs illas litteras protulisse, quæ sinè linguæ allisu enunciantur, vel e gutturis motu componuntur, vel a labiis eduntur; propter quem casum Jacobus Rolandus integrum supra citatum edidit Tractatum *de Descriptione oris sinè lingua loquentis*, ubi, postquam descripsit, a prædicto Puero amissam fuisse linguam totam corruptam, & putrefactam, ut nihil prorsùs in bucca remanserit, subdit, eum omnes obiisse functiones, quæ huic parti tribuuntur, ut sunt loqui, screare, gustare, cibos benè mansos volutare, & eosdem denique deglutire. Meminit hujus ejusdem casus Guilhelmus Deerham *in Demonstratione de Essentia, & Attributis Dei cap.* 7. *pag.* 131. Huc referri possent, quæ narrantur de ventriloquis, hoc est de iis, qui loqui e ventre videntur. De Petro quodam Brabantio narratur, quòd, quoties volebat, toties ex ima corporis parte, ore quidem aperto, sed labiis immotis, loquebatur. At, præscindendo ab opere Dæmonis, qui, uti impurum, & impudicum spiritum decet, per loca impura, & pudenda aliquando in hominibus locutus est, de quo apud Nieremberg. *in Historia Naturæ lib.* 8. *cap.* 20. Scholiastes Petri a Castro *in Opere citato pag.* 104. docet, eos, qui sic loquuntur, peculiari quadam arte spiritum intùs attrahere, quo fit, ut voces videantur non ab ipsis edi, sed ab alio intrà ipsos latente: & Jacobus Rolandus *in Opere quoque citato pag.* 58. testatur, se a celebri Anatomico audivisse, dum de duplicatura Mediastini ageret, membranam istam duplicem naturaliter unitam in duas partes dividi, & tunc loquelam quasi ex pectore procedere, & circumstantes credere, eum non ore loqui, sed pectore; cujus verò explicationis ratio non tanti facienda est, ut, ei omnino standum esse, judicemus.

7 Antonius Maria Valsalva Imolensis, Philosophiæ, & Medicinæ Doctor in hac nostra Bononiensi Universitate, *in suo studiosissimo Tractatu de Aure humana cap.* 1. *num.* 13. observat, in fœtu, atque etiam in infante recenter nato Meatus auditorii parietes, maximè circà Concham, ad invicem ita accedere, ut Meatus principium ferè ex toto claudatur, & tunc hujus parietes a substantia crassa, & subalbida tectos conspici, quæ ulteriùs ad tympani membranam extensa aliam ibidem membranam componere videtur; ac, si talis membrana non decidat, immo firmior evadat, surditatis a nativitate speciem induci, quæ difficulter quidem, sed a bono Chirurgo, & Anatomico sanari poterit. De Mutis a nativitate hoc ipsum testatur Petrus a Castro *in allegat. observ.* 35. *Operis citati pag.* 97. ubi ita loquitur: *Modus, cum quo possunt a nativitate Muti curari, miraculosus est, non im-*

possibilis tamen ingenio humano; & *pag.* 98. testatur, se industriâ, dexteritate, & patientiâ in Oppido Verganæ Cantabriæ Puerum a nativitate Mutum, & Surdum intra, duos menses ad perfectam vocem restituisse. Remedia exprimit a se adhibita: & Mercurialis quidem contendit, arte fieri posse, ut Mutus, & Surdus discant loqui, & audire, uti videri potest apud Scholiasten prædicti Petri a Castro *pag.* 100. Vallesius *in sua Philosophia Sacra cap.* 3. *pag.* 78. testatur, se fuisse amicum cujusdam Petri Pontii Monachi Sancti Benedicti, qui natos Surdos docebat loqui: quod Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 8. *num.* 52. contendit admitti non posse in Mutis, & Surdis, qui hisce morbis laborant ob naturale vitium nervorum.

8 Demum exempla non deficiunt ab iisdem Physicis, & Medicis relata de Mutis, & Surdis loquelam, & auditum naturaliter recipientibus. Schenckius *Observat. Medicinal. lib.* 1. *de Lingua tit. de Sermone*, & *Voce pag.* 207. narrat, Maximilianum Friderici III. Imperatoris Filium usque ad nonum ætatis suæ annum prorsùs elinguem, & mutum fuisse, sed tamen beneficio naturæ non solùm sermonem obtinuisse, verùm etiam fuisse eloquentissimum, consumptâ progressu ætatis largâ humiditate, quæ prædictos causaverat defectus; item, Puerum Ragusæum, qui usque ad duodecimum annum habitus fuerat pro muto, indito laqueo ad nucham, quo capitis humiditates superfluæ apprimè extinctæ sunt, loqui cœpisse; & *pag.* 210. ex Herodoto affert illud Filii Crœsi, qui affectus impedimento linguæ, ac vocis proferendæ vocalis evasit, & per omne vitæ tempus expeditè locutus est, adeptâ loquelâ, cùm vidit Persam in Crœsum Patrem irruentem. Stalpartius *in suis Observationibus observat.* 5. casum exponit cujusdam Rustici per biennium surdi, & per quatuordecim annos muti, qui non sinè auxilio Dei auditum, & vocem recuperavit; & *in Notis ad dictam observationem pag.* 41. facta conglomerat nonnullorum, qui ex improviso, & vehementi animi motu ex mutis loquentes facti sunt, ex quo fortasse sanguis, vel pituita concreta, atque aut radici linguæ, aut musculis, aut tracheæ impacta, & vicinos nervos comprimens ad motum illum excandescentis animi in motum, libertatemque posita impeditam restituerit loquelam, & vocem; necnon quorumdam aliorum, qui infantes muti fuerunt, & postea distinctè locuti sunt. *Inter Miscellanea Curiosa Medico-Physic. Germanic. decur.* 2. *anni* 1684. *pag.* 117. exstat *observatio* 41. Michaelis Bernardi Valentini narrantis, Mulierem Giessensem per aliquot annos mutam, ut ne verbum quidem proferre valeret, dum in Æde Sacra parata erat Exomologesis gratiâ chartam tradere Confessario, in qua sua peccata scripta erant, Confessionem ore tenùs, & ad verbum articulatim recitasse, & aliquo temporis spatio perfectè loqui potuisse, ad instar ejus Muti, cujus occasione Author scripsit, qui horâ tantùm primâ pomeridianâ loqui poterat; idemque Author sermonem habens de casu exposito Mulieris hæc habet: *Divini quid subesse, credidere plures: quòd si tamen naturaliter id evenerit, desiderio ejusmodi devoto, & fervent tribuere mallem, quod spiritus animales vi quadam eò determinare valet, ut, diffractis silentii repagulis, quà data porta, ruant, partesque loquelæ destinatas ad tempus movere*

vere possint; item *in eisdem curiosis Miscellaneis decur.* 3. *anno septimo*, & *octavo pag.* 337. *observ.* 203. Textor quidam septuagenarius ab antiqua surditate auris sinistræ liberatus est, subsecutâ paralysi lateris dextri, translatâ videlicet ad aliam partem materiâ, quæ nervum obstruebat; & Guillhelmus Ader *in Enarrationibus Evangelicis enarrat.* 7. notat, aliquem aliquando mutum esse ex cicatrice a malè curato frenuli ulcere sub lingua, & hanc ægritudinem in pueris, utpote recentem, excisione sub lingua cum scalpello a Chirurgiæ Peritis curari, secùs autem in viris, aut ætate confectis, cùm membranæ, & ligamenta, quæ linguam devinciunt, & alligant, duriora facta, & exsiccata curationem respuant, & graves indè hemorrhagiæ ob inevitabilem raninarum sectionem subsequantur, quæ sisti nequeunt; & *in Opere*, *cui titulus* = *SAGGIO DELLE TRANSAZIONI FILOSOFICHE DALL' ANNO* 1700. *AL* 1720. = *tom.* 3. *Editionis Neapolitanæ anni* 1731. *fol.* 94. exponitur sanatio Mulieris mutæ, & surdæ a nativitate, quæ anno decimo septimo ætatis suæ loqui cœpit, & audire post febrem, qua laboravit.

9 Zacchias *in suis Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 8. *num.* 52. Mutorum, & Surdorum sanationem æquiparat restitutioni visus factæ Cæcis. En ejus verba: *Porrò non minorem admirationem continet Mutorum, & Surdorum sanatio, præsertim, si a natura tales existant, & multò magis, si Muti simul, & Surdi fuerint, quàm Cæcorum, qui a nativitate non videant: unde ob Miraculi paritatem in Sacris hæc simul conjunguntur, & futura prædicantur ab Isaiæ cap.* 35. = *Deus ipse (inquit) veniet, & salvabit nos. Tunc aperientur oculi Cæcorum, & aures Surdorum patebunt, tunc saliet, sicut Cervus, Claudus, & aperta erit lingua Mutorum &c.* = *Ubi enim impedimentum tam loquendi, quàm audiendi in naturali nervorum defectu consistat, nullo modo fieri potest, ut quis humanâ arte adjutus vel loqui, vel audire ullo tempore possit, sed hoc absolutè requirit Potentiam Divinam, ut sentit etiam Mercur. lib.* 2. *de Morbis Puerorum cap.* 8. *qui id ipsum latiùs patere vult, & locum habere in quibuscumque, qui Muti simul, & Surdi a nativitate existant.* Quocirca, cùm res est de recuperantibus usum loquelæ, & auditus, ponderanda sunt, proportione servatâ, omnia, quæ in superioribus dicta sunt, cùm agebatur de liberatione a cæcitate. Afferri ergo debent concludentes probationes de præcedenti infirmitate, & de perfecta recuperatione sanitatis unà cum continuatione. Rursus perpendendum est, an Sanatus fuerit tantùm Surdus, & non Mutus, vel Mutus, & non Surdus, atque an hi defectus fuerint a nativitate, vel ex post supervenerint. Physici quoque causam infirmitatis, aut infirmitatum investigabunt, & an aliqua causa naturalis, uti supra dictum est, adfuerit, ad quam sanitas referri possit, sive sermo sit de infirmitate a nativitate, sive de infirmitate, seu defectu, qui supervenerit: & in eo, quod attinet ad subitam sanationem, sive instantaneitatem, id erit maximè investigandum, an infirmitas provenerit a mala organorum conformatione; si enim ex hac causa processerit, Miraculum erit secundi generis, in quo ex alibi dictis non est de subita sanatione curandum; secùs autem, si mor-

morbus ex aliis impedimentis originem habuisset, cùm tunc sanatio ad tertium genus Miraculorum esset referenda. Addit Zacchias *loc. cit.* morbum debere esse gravem, ut liberatio ab eo sit adscribenda Miraculo; hinc infert, quòd, si aliquis laboraret hæsitantiâ quadam in loquendo, & deinde expeditè loqueretur, id tamquam Miraculum haberi non posset. Addit Guillhelmus Ader *in Enarrationibus de Morbis Evangelicis enarrat.* 7. in his infirmitatibus sanatis, ut ratio Miraculi statuatur, videndum esse, an post sanationem alii morbi supervenerint, cùm aliquando paralysis, aut convulsio, aut metastasis possint contingere. *In Causa Sancti Stanislai Novitii Societatis Jesu*, cujus Miracula fuerunt discussa, & approbata tempore, quo fungebar munere Fidei Promotoris, inter cætera Miracula propositum fuit illud instantaneæ sanationis cujusdam Fœminæ a surditate, quam contraxerat, dum erat in ætate trium annorum, lapillo ex levitate puerili in sinistram auriculam ingesto, & quem post lapsum annorum viginti septem ejecit, invocato Beato Stanislao, quem numquam ejicere potuerat, licèt Medici, & Chirurgi peritissimi miris ad eam rem factis instrumentis ejicere tentassent. At factum hoc non fuit approbatum tamquam Miraculum, opponente videlicet suo tempore Prospero Bottinio Archiepiscopo Myrensi olim Fidei Promotore, quòd Miraculum constitui non posset in restitutione auditus, cùm surditas processisset ex impedimento merè accidentali organum lædente, quo sublato, perfecta sanatio fieri naturaliter debuit, & quòd pariter ratio Miraculi constitui non poterat in remotione impedimenti per expulsionem lapilli, cùm ex instrumentis chirurgicis adhibitis, vel beneficio ætatis auriculæ foramen fortè dilatatum fuerit, ut naturaliter lapis exierit. Dum quoque fungebar munere Fidei Promotoris, inter cætera Miracula proposita *pro Beatificatione Servi Dei Vincentii a Paulo* propositum fuit illud subitæ largitionis loquelæ, & virium cuidam Puellæ octenni a nativitate mutæ, & ad motum artuum infernorum omnino impotenti. Opposui exempla eorum, qui naturaliter ab impedimento loquelæ liberati fuerunt, & facti sunt vocales. A Postulatoribus autem responsum fuit, multa miranda scripta esse, quæ tamen ad credendum nullius fidem astringunt, atque Historicos non deesse, qui asserunt, Maximilianum Friderici filium supra memoratum tamquam mutum a nativitate naturaliter sanatum numquam tali morbo laborasse, sed linguâ tantùm balbutiisse, nullamque in proposito casu præcessisse iram, timorem, incendii metum, & similia, ad quæ aliquando loquelæ receptio refertur, uti ponderat Zacut. *lib.* 1. *Medic. princ. Historic. histor.* 34. *in Paraphrasi*, & sic nullo modo subitam sanationem Puellæ, invocato Beati auxilio, a Miraculorum serie esse excludendam, deficiente potissimùm applicatione utilium medicamentorum, & cujuscumque crisis interventu. Super hoc eodem Miraculo scripsit Januarius Jannellius Medicus supra memoratus, qui *in sua Dissertatione* ostendit, loquelæ impedimentum processisse a vitio nervorum paris septimi, qui motum linguæ impartiuntur, & recurrentis,

qui

qui fandi facultatem tribuit, & quorumcumque, qui ad laryngis musculos, diaphragma, & pulmonarem substantiam, præsertim vesicularem, pertinent; quod multis conjecturis confirmavit: quocirca id tamquam Miraculum tertii generis fuit a Sacra Congregatione approbatum *die* 12. *Julii anno* 1729. & confirmatum *die* 14. *ejusdem Mensis, & eodem Anno* a sanctæ memoriæ Benedicto XIII.

CAPUT UNDECIMUM.

De miraculosa sanatione Claudorum, necnon aliquorum ambulare impotentium, necnon Gibborum.

1

UTI supra visum est, de Christo, & de Apostolis ab Isaia *cap.* 35. dictum est: *Tunc saliet, sicut Cervus, Claudus.* = *In Actis Apostolorum cap.* 3. fusè narratur Miraculum sanationis Claudi: cùm enim Petrus, & Joannes ascenderent in Templum, & quidam Vir, qui erat Claudus ex utero Matris suæ, quem ponebant quotidie ad Portam Speciosam Templi, ut ab introeuntibus peteret eleemosynam, ab Apostolis Petro, & Joanne eleemosynam petiisset, & ipsi respondissent, se argentum, & aurum non habere, sed ut in Nomine Jesu Christi surgeret, & ambularet, protinus consolidatæ sunt bases ejus, & plantæ, & exsiliens stetit, & ambulavit, intravitque cum illis in Templum exsiliens, & laudans Deum, videntibus omnibus eum ambulantem, & Deum laudantem, & benè agnoscentibus, quòd erat ille, qui ad eleemosynam sedebat ad prædictam Templi Portam, adeòque maximopere stupentibus in eo, quod illi contigerat; Petroque tunc subdente, se id propriâ virtute, aut potestate non fecisse, sed in Fide Nominis Christi, qui dedit integram sanitatem in omnium conspectu. Multa quò ad historiam hujus Miraculi habentur apud Cardinalem Baronium *ad annum Christi* 34. *num.* 256. *& sequentibus*. Alia plura ab Apostolis patrata fuisse Miracula, certum est, utì colligitur *ex cap.* 5. *Actor.* = *Per manus autem Apostolorum fiebant signa, & prodigia multa in plebe;* sed Claudi curatio a Sancto Luca exactè descripta est, tum quia cæteris fuit illustrior, tum quia facta est juxtà Templum, ubi erat turba populi, & demum quia eâ occasione Petrus ad turbam concionem habuit, qua quinque millia hominum ad Christum convertit, utì subditur *cap.* 4. = *Multi autem eorum, qui audierant verbum, crediderunt, & factus est numerus Virorum quinque millia.*

2 Claudus hic miraculosè sanatus claudus erat ab utero Matris. Cùm sanitatem recepit, erat in ætate anno-

rum

rum quadraginta, uti subditur *Actor. cap.* 4. = *At illi comminantes diviserunt eos* (Petrum videlicet, & Joannem) *non invenientes, quomodo punirent eos propter populum, quia omnes clarificabant id, quod factum fuerat in eo, quod acciderat. Annorum enim erat amplius quadraginta homo, in quo factum fuerat signum istud sanitatis.* Manaverat ergo claudicatio ex natura, & quodammodo in naturam versa fuerat, & sic per medicinam, et naturam quodammodo incurabilis. Dicitur in Sacro Textu, consolidatas fuisse bases, & plantas, & sic crura, & tibias, quibus moles corporis fulcitur, & pedes, quibus totum corpus insistit, qui in Claudis contracti sunt, debiles, & manci. Subditur, Sanatum statim ambulasse, & exsiliisse, per quod apparet, Claudo restitutam illico fuisse pedum rectitudinem, & firmitatem. Aliudque consimile Miraculum intercessione Sancti Pauli a Deo patratum habetur *Actorum cap.* 14. cùm enim Paulus, & Barnabas Iconii multos ad Christi Fidem convertissent, expulsique a Judæis Lystram devenissent, ibi quidam Vir infirmis pedibus sedebat claudus ex utero Matris suæ, qui numquam ambulaverat: cùmque Paulus eum vidisset habentem Fidem, ut salvus fieret, ipsique magnâ voce dixisset, ut surgeret, & ambularet, Claudus super pedes suos rectus surrexit, & exsilivit, & ambulavit, levantibus turbis voces suas, & dicentibus, Deos similes hominibus factos ad se descendisse, & vocantibus Barnabam Jovem, & Paulum Mercurium; ad quæ Barnabas, & Paulus, conscissis tunicis suis, clamantes responderunt, se esse mortales, sed annuntiare conversionem ad Deum vivum, qui fecit cælum, & terram, & mare, & omnia, quæ in eis sunt.

3 *In Bulla Canonizationis Sanctæ Elisabethę Thuringię in Saxonia Landgravię, & Sanctimonialis Tertii Ordinis Minorum* habetur, quòd ejus intercessione vita Mortuis, lumen Cæcis, auditus Surdis, verbum Mutis, & gressus Claudis collati sunt; quod ipsum legitur *in Bulla Canonizationis Sancti Uvillhelmi Brioeensis in Armorcia, seu Britannia minori Episcopi, & in Bulla Canonizationis S. Stanislai Cracoviensis in Polonia Episcopi*; &, ut cætera prætereantur, *in Bulla Canonizationis Sancti Francisci Salesii* narratur subita sanatio cujusdam contracti; &, planè ab ipso ortu ad gressum impotentis; & *in Bulla Canonizationis Sancti Francisci Xaverii* inter cætera, quæ referuntur, Miracula exponitur illud Pueri Goæ nati, qui utrumque pedem a nativitate adeò aridum, & crura sicca habebat, ut illis insistere non posset, sed manibus reptare cogeretur, quique ad Sancti Sepulchrum ab Educatrice perductus, tertiâ die, qua Sepulchrum visitabat (statuerat enim Educatrix novem diebus visitare) suis stetit pedibus, & ambulare cœpit, & statim omnino sanus evasit, & intrà novem dies crura carne repleta fuerunt, & sic deinde semper valens, & sanus vixit.

4 Dum Causæ Canonizationum ab Auditoribus Rotæ examinabantur, antequam judicium subirent Congregationis Sacrorum Rituum, juxtà ea, quæ non semel alibi dicta sunt, actum sæpe fuit de miraculosa sanatione Claudorum; *in Relatione* videlicet *Causæ Beati Petri Regalati Miracul.* 5. *post mortem, in Relatione Causæ Servi Dei Juliani a Sancto Augustino cap.* 15. *in Relatione Causæ Sancti Ludovici Bertrandi ad tit. Miraculum sanationis Claudi, in Relatione Causæ Servi Dei Hieronymi Æmiliani in Miracul.* 1. *post obitum, in* Re-

Relatione Causæ Sanctæ Teresiæ Miracul. 4. *post mortem*, ubi referunt, quemdam Puerum ætatis annorum quatuor a nativitate ita contractum, contortum, & inhabilem fuisse, ut figura corporis litteram S repræsentare videretur, nec pedibus subsistere, nec jacens se movere posset, quamvìs ex ejusmodi contractione corporis nullo dolore afficeretur, ipsumque delatum ad Cellam in Monasterio existentem, in qua Sancta Teresia habitaverat, ultimo die nuncupatæ ad eam Novenæ fuisse subitò sanatum, liberumque a contractione remansisse, & propriis pedibus expeditè ambulasse. Factum hoc Rotæ Auditores miraculosum reputarunt, & quidem in secundo genere. Miraculosum autem reputarunt, attentis gravitate morbi, præcedenti oratione, & sanitate repentè, & perfectè restitutâ; illudque deinde reposuerunt in secundo genere, cùm natura possit dare rectitudinem, aptamque membrorum compositionem, sed non homini contorto, & contracto a nativitate: & plura alia legi possunt *in tertia parte Relationis* eorumdem Auditorum, quam ediderunt *in Causa Sancti Caroli Borromæi*, agentes de quadam Margarita Monta utroque pede capta, & in instanti restituta sanitati Sancti Caroli intercessione.

5 Transeundo ad physica, docent Physici, & Medici, quòd, si hominum corpus solidis non firmaretur ossibus, iisque per articulos junctis, & adaptatis, nec agere, nec motus exercere posset ad vitæ commodum necessarios, Fant. *Prælect. Anat. pag.* 3. cùmque inter motus ad vitæ commodum necessarios motus progressivus præcipuum sibi vindicet locum, hic, ut perfectè fiat, præter ossium soliditatem, continuitatem, & articulationem, requirit ulteriùs ligamenta, & fascias, quibus os jungatur, & firmetur, & musculos cruris, & pedis strictè dictos, Verheyen *Anatom. tract.* 2. *cas.* 5. *de motu progressivo pag.* 163. & præterea exposcit debitam proportionem in articulorum cavitatibus, in ossium consistentia, in eorum longitudine, in elasticitate fibrarum, robore tendinum, tensione nervorum, humectatione a fluido mucilaginoso facta, ut apud Mang. *tom.* 1. *pag.* 126.

6 Explicant Physici modum, quo fit prædictus motus progressivus: homo quippe pedibus, sive pavimento innixus transfert lineam propensionis modò super plantam pedis dexteri, modò sinistri, quæ pedum plantæ transferuntur, non per unam lineam rectam, sed per duas inter se parallelas; quocirca, elongato crure postico per extensionem pedis, impulsoque retrorsum pavimento, machina erigitur, quæ per anticum alterum pedem firmum impulsa motu transversali movetur, & hinc immediatè post pes posticus elongatus a terra suspenditur flexis tribus articulis coxendicis, genu, & pedis externi per proprios musculos, quo facto, secunda statio celebratur, & postea eâdem periodo pes posticus operando gressus continuat, utì latè explicant Borell. *Anat. de OEconom. Anim. p.* 5. *pag.* 168. *de gressu bipedum pag.* 961. Verheyen *tract.* 2. *de motu progressivo cap.* 5. *pag.* 163.

7 Ex his autem facilè desumi poterunt causæ claudicationis, quarum prima erit impedimentum affluxus vel spirituum, vel sanguinis, vel utrorumque ad articulos coxendicis, genu, tibiæ, pedum, juxtà ea, quæ habentur apud Ettmuller. *tom.* 2. *pag.* 734.

non quidem & finiſtrorſum, & dextrorſum, nam tunc impeditus omnino erit inceſſus, ſed ad unum, vel ad alterum dictorum articulorum.

8 Secunda ea erit, quæ poteſt articulos e ſinu ſuo detorquere, & quoquo modo actionem impedire, vel abbreviando articulum e ſede ſua dimotum, vel eumdem nimis, quàm par eſt, elongando. Abbreviatur autem articulus, quoties tendines diſrumpuntur, ligamenta ſolvuntur, muſculi convelluntur; & ex oppoſito articulus elongatur, quoties laxantur tendines, muſculi reſolvuntur, & præſertim inter os, & os articulatum concreſcit materia gypſea, oſſea, alteriuſve naturæ, quæ ſenſim, & ſenſim dimovet articulum e ſinu, & illum elongat, de quibus Aquapenden. *Chirurg. lib. 5. cap. 1. pag. 167.*

9 Tertia cauſa erit in oſſe, vel cùm circà articulum fractum apparet, vel cùm multâ tenetur carie, vel cùm oſſium cartilagines circà capita ſunt arefactæ, & induratæ, vel denique cùm os in ſui ſubſtantia exeſum, diviſum, vel fractum eſt, de quibus omnibus plura habentur apud Munik *Chirurg. Tract. de Fract. pag. 329.*

10 Quarta denique cauſa erit, quæ a nativitate os, aut articulum, aut tendinem, aut muſculos depravat, ut, cùm quis rhachiticus naſcitur, cùm muſculi breviores ſunt, aut longiores conſueto, & cùm os brevius eſt, quàm ferat natura: & quamvis plures aliæ innumerabiles cauſæ claudicationum haberi poſſint, omnes tamen ad prædictas referri valent.

11 Ardua profectò res eſt, ſed non impoſſibilis, ut nonnullæ ex prædictis claudicationibus ſubitò naturaliter ſanentur; & tales eſſe poſſunt illæ, quæ ab impedito ſpirituum, et ſanguinis affluxu pendent, dummodo tamen res ſtet in obſtructione vaſorum, nec partes ſolidæ vitium antiquum contraxerint: et ad hanc claſſem pertinent relata a Zacut. *lib. 1. Medic. princ. Hiſtor. hiſtor.* 34. *in Paraphraſi*, ubi hæc habet: *Mirabiles ſunt effectus, quos unio nativi caloris præſtare ſolet: ſic, plures diù claudos reſolutos, & contractos, irâ timore, vel incendii metu percitos, repentè ſanos fuiſſe factos, eleganti exemplo refert Valeriola lib. 2 obſerv. 4. quorum eventuum cauſa ſtatuenda eſt a greſſu naturæ ad expellendum humorem noxium*; et ſequitur Gaſpar a Rejes *quæſt.* 79. *num.* 20. & ad hanc eamdem claſſem pertinent relata a Joanne Franciſco Loy ab Eriſ feld *in ſua Appendice Medica de Morbis Infantium impreſſa Norimbergæ anno* 1699. *pag.* 469. = *Pueri ſæpe in ætate annorum duorum, cùm gradi incipiunt, inepti, & ad eumdem rari eſſe conſueverunt: de quo Matres ſollicitè auxilium quærunt a Chirurgis, qui plerumque variis machinis crura, & tibias erigere conantur; ſed fruſtrà, quia ſponte a natura ut plurimum circà ætatem trium, aut quatuor annorum tibiæ, & muſculi firmantur, & partes ad ſtatum naturaliter redeunt: & certè natura firmandorum articulorum optima eſt architectrix*. Subſcribit Marcus Aurelius Severinus *cap.* 9. inquiens de Gibbis, Valgis, Varis: *Affectus hic puerorum valgorum interdum ope naturæ ſolvitur. Solvitur, inquam, ubi vigor accedent ætatis morbo, qui præoccupaverat, fit ſuperior &c. Ad hunc modum ergo apparet, quòd naturæ vis, & humorum habitudo momenti plurimum habet ad ſolvendas hujus generis diſtorſiones &c. Interim naturæ ſponte curatos equidem referre poſſum hos. Unus ante memoratus Puer de Pompeis, qui valgus utriſque cru-*

cruribus, & secundùm infimas spinæ vertebras languens, ac dolens ab ineunte propemodum ætate, subularibus fulcris innixus, hæc undecimo jam anno vacua, & inutilia repentè se sentiens integrum abjecit. Puer pertenuis, & strigosus, atque etiam propter catarrhos edentulus, qui quinque jam annis arthracem in lævo brachio perpessus, ut Joannes Dominicus Mallitccus Medicus Neapoli percelebris testari potest: id, quod ad biedarchblocaces, & vulgorum communitates advertendas dictum esto. Alter Josephi Jordani vitrearum constannatoris Filius, quem omnino motionibus corporis inertem ex improviso restituendum non fallenti judicio prædixeram. Item alii non pauci, quos eàdem sorte positos observavi junior apud Præceptorem Julium Jasolinum. Schenckius *Observat lib. 5. de affectu pedum* narrat, quemdam Architectum, qui de eminenti Turre præceps ruerat, cùm antea altero claudicaret pede, rectè deinceps ambulasse; & Virum grandævum ex utroque pede claudum, & non ambulantem, nisi adjutum sustentaculis ligneis, repentè de uno loco in alium totum corpus traxisse; *& in Observationibus ad tit. de Femore* subdit ex Petro Messia, quemdam ex vulnere in femore claudicantem, in eadem parte rursus sauciatum, & sanatum, rectum in posterum incessisse: ex quibus proinde nemo est, qui non videat, ad eamdem classem claudicationum, quæ naturaliter sanari, & fortè in instanti recedere possunt, vitia illa pertinere articulorum, quæ a simplici luxatione pendent, etiamsi aliquando ad aliquod non breve tempus extrà situm os permaneat, cùm per motum subitaneum contrarium motui lapsus ossis sanitas haberi possit, & aliquando habita sit.

12 At profectò aut juxtà solas naturæ vires, aut juxtà medicam artem sanabiles, saltèm in instanti, dici, & haberi non possunt claudicationes, quæ proveniunt ex tendinibus, vel nervis ruptis, juxtà illud Hippocratis *aphor. 19. sect. 6.* = *Si dissectum fuerit os, vel cartilago, nervusque, neque augetur, neque coalescit*. Idem dicendum est, si adsint excrescentiæ osseæ, vel tophi si solidum in intima sui structura læsum sit; sub quo censu veniunt claudicationes omnes a vitio ante nativitatem contracto, ex ossibus videlicet distortis, & malè in utero materno conformatis articulis. Ex quibus proinde efficitur, quòd, si in Sacrorum Rituum Congregatione aliquod factum proponatur tamquam miraculosum, sanationis videlicet Claudi, non solùm oportebit, ut duo extrema concludentibus probationibus demonstrentur, veræ videlicet claudicationis præcedentis, & veri, perfecti, & continuati subsequentis incessus, sed etiam temporis, quo duravit claudicatio, & ætatis ipsius Sanati: & Physici ad consilium acciti causam, & qualitatem claudicationis investigare debebunt, & an aliqua causa naturalis adfuerit, cui possit sanatio adscribi, & an claudicatio sit ex illis, quæ ope naturæ etiam in instanti sanari possunt, vel sit ex illis, ad quarum sanationem vires naturæ non extenduntur; si etenim sit ex his, celeberrimum erit Miraculum, si sanatio in instanti contingat, sed erit etiam Miraculum, quamvìs in instanti non accidat, in classe secundi generis reponendum.

13 Dum munere fungebar Fidei Promotoris, & *Causa* proponebatur *Sancti Peregrini Latiosi super Miraculis*, sextum, quod proponebatur, Miraculum erat sanationis cujusdam

Pueri quinquennis a nativitate vitiati, & impotentis ad ambulandum, & septimo loco proponebatur sanatio alterius Pueri pariter quinquennis a contractione nervorum, a qua ortum habuerat impotentia ad usum manuum, & pedum. *In meis Animadversionibus* opposui, naturam esse optimam architectricem firmandorum articulorum; & præsertim in pueris. Alexander Pascolus Medicus alibi memoratus scribens pro astruendo Miraculo respondit, hæc vera esse, sed in instanti naturaliter contingere non posse. Sed prædictæ duæ sanationes non fuerunt a Sacra Congregatione approbatæ tamquam miraculosæ. *In Causa Beati Vincentii de Paulo* cùm inter cætera Miracula pro ejus Canonizatione obtinenda quinto loco proponeretur subita sanatio cujusdam Pueri a totali pedum, brachiorumque inversione, urgente Domino Ludovico de Valentibus, qui modò Officium Fidei Promotoris laudabiliter exercet, quòd similes sanationes in Pueris naturaliter contingunt, & respondente Domino Marco Angelo de Marcangelis in Romano Archigymnasio publico Medicinæ Professore pro Miraculo scribente, quòd hæc sibi vindicabant locum, quando aberant artuum contorsiones, quando contorsiones erant recentes, & quando, crassis succis superatis, bonus humor potuit in sanguinem, & cum sanguine ad partes advehi, & illis succosam, volatilem, & veluti de novo compositam communicare substantiam, secùs autem, quando, prout ipse in casu proposito contendebat, ex mala corporis nutritione, tabe, strumis, & cæteris pessimis symptomatibus ostendebatur, fluida adhuc fuisse corrupta, viscida, atque tenacia, Sacra Congregatio abstinuit ab eo facto inter Miracula recensendo, uti colligitur *ex Decreto edito die* 10. *Augusti anno* 1736. prudentissimi siquidem Consultores Sacræ Congregationis crediderunt, prædictas claudicationes processisse ab impedito spirituum, & sanguinis afluxu, non autem a nervis, & tendinibus ruptis, aut solidis læsis. Antequam ad munus Fidei Promotoris fuissem evectus, uti Sacræ Consistorialis Aulæ Advocatus patrocinium præstiti *in Causa S. Catharinæ de Bononia*. Inter cætera autem, quæ discutienda proponebantur pro ejus Canonizatione, Miracula tertio loco proponebatur illud repentinæ sanationis pedis luxati, turgidi, & lividi, & judicio Medicorum dissecandi: Monialis enim Monasterii Bononiensis, in quo Sanctæ Catharinæ Corpus publicæ exponitur venerationi, Candida Diana Fabri appellata, lubrico e vestigio luxatum retulit pedem, qui a Chirurgo, uti dicebatur, in locum ineptè repositus, ac tristiùs curatus, tumens, lividum, & inutile pondus evasit; cùmque per tres menses ægra in lecto irrequieta, & acerbissimis doloribus discruciata jacuisset, invocatâ Sanctâ Catharinâ, tumor, & nigredo a pede recesserunt, nulloque innixa adjutorio ad Ecclesiam progressa est. Bonæ memoriæ Angelus Modius Urbis Medicus scribens pro veritate super hoc Miraculo, & non ad Causæ opportunitatem consideravit, os luxatum fuisse egregiè a Medico Chirurgo repositum, pedis tumefactionem non fuisse quidem impeditam, sed sumpto paulatim augmento in ingentem molem excrevisse cum magna doloris sensatione, manifesto superficiali livore, & extenuatione colli pedis: cùmque juxtà ex-

experientiam, & Medicorum asserta dixerit, materiam fermentatam potuisse naturaliter resumi, & insensibiliter tumores evanescere, Sacra Congregatio prædictam sanationem non approbavit tamquam excedentem vires naturæ. Antiqui Medici Vincentius Temonius, & Jacobus Minutulus ab Auditoribus Rotæ consulti, dum agebatur *de Miraculis Sancti Aloysii Gonzagæ*, & præcipuè de quodam, quod contigit in homine a nativitate curvo, & per annos jam octodecim manibus, pedibusque ranarum more humi reptante, quique, Voto ad Beatum a Matre facto, assurrexit in pedes, & gradi cœpit more hominum, dixerunt, inter Miracula esse recensendum, quia, licèt hoc vitium fortè medicamentis adhibitis amoveri potuisset Sanati ætate infantili, id tamen naturaliter sequi non poterat, postquam nervi per octodecim annos a nativitate contracti, & indurati permanserunt, & eò magìs, cùm sanatio secuta fuerit in instanti, nullis præcedentibus medicamentis, & præviâ tantùm Beati invocatione: & iidem Rotæ Auditores *in Relatione Causæ Sancti Francisci Xaverii Miracul.* 5. *post obitum* inter Miracula recensuerunt subitaneam sanationem Pueri, de quo supra, quique per quinquennium sæpe humi reptaverat, & cujus morbus ullo medicamento tolli non potuerat, qui etiam utrumque crus, & pedem siccum, & aridum semper habuerat, recuperatâ etiam crurum crassitie intrà spatium novem dierum, quibus Mater, Voto ad Sanctum nuncupato, promisit, se Ecclesiam visitaturam esse, in qua ejus Corpus requiescit.

14 *In Evangelio* Sancti Lucæ narratur, oblatam fuisse Christo Domino Mulierem, quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem, & octo, & erat inclinata, ita ut sursum omnino respicere non posset, cui cùm Jesus dixisset, eam dimissam esse a sua infirmitate, & illi manum imposuisset, confestim erecta est, & Deum glorificavit. Ader *de Morbis Evangelicis enarrat.* 3. putat, eam Mulierem fuisse vel convulsam, vel gibbosam simplici illâ gibbositate vulgari, quæ fit a semotione, & luxatione vertebrarum dorsi, cùm utrumque vitium spinam dorsi inflectere, & inclinare valeat; & postquam probare conatus est, Mulierem fuisse convulsam, & sanationem fuisse miraculosam, cùm convulsio non in fieri, utì dicunt, sed in facto esse jam esset constituta, & marcida, & vel necessariâ nutritionis materiâ orbata in hecticam incidisset, vel ad minùs gibbositas multos eam occupasset annos, pro magnitudine Miraculi concludit.

15 Apud Sennertum *lib.* 2. *Practicar. part.* 2. *cap.* 21. plures gibbositatis species enumerantur: sed tres præcipuæ sunt: prima, cùm vertebræ luxantur ad exteriora, ex quarum luxatione tumor in dorso apparet; & hæc proprio nomine vocatur gibbositas, & eam patientes gibbi: secunda, cùm vertebræ luxantur versùs anteriora, & in dorso cavitas apparet, tumor autem sese prodit in pectore circà sternum; & hæc gibbositas dicitur repanditas, recurvitas, & ægri repansi, & recurvi: tertia est, cùm in alterutrum latus vertebræ luxantur; & hæc gibbositas dicitur obliquatio, & tortuositas, & ægri obliqui, & tortuosi, utì latè prosequitur Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 8. *tit.* 1. *quæst.* 15. *num.* 6.

16 *In Causa Canonizationis Sancti Joannis a Sancto Facundo* discussum

ſum fuit, & approbatum ſequens Miraculum ejus interceſſione a Deo patratum, de quo hæc habentur *in Bulla Canonizationis*, ubi inter alia Miracula approbata recenſetur illud *Emanuelis de Caſtello gibboſi per triennium ex ruptura ſpinæ dorſi ob lapſum e ſcala, dum erat novennis; qui, cùm propterea cogeretur curvatus medio corpore, manibus ſuper genua appoſitis, & cum adjutorio ſuſtentaculi ſic incedere, ut ſe erigere volens cum impetu procideret, ductus a Matre ad Sepulchrum Beati, ut novendialibus precibus incumberet, illuc ingreſſus ab ingentibus, quos patiebatur doloribus, & ab incurvatiône ſanus evaſit, conſolidatis nimirum vertebris diſruptis, cruribuſque ſic corroboratis, ut domum maternam veloci greſſu redierit ſuſtentaculum in altum gerens, ac demum etiam a gibboſitate convaluit, poſtquam denuo a Matre in Capellam Beati ductus Evangelium in fine Miſſæ lectum audivit, permanente tamen eſſe elevato, ubi priùs erat gibboſus.* Petrus Franciſcus de Rubeis tunc celebris Fidei Promotor oppoſuit, gibboſitatem ex ſola vertebrarum luxatione proceſſiſſe, & ſic fuiſſe ſanabilem; item, impotentiam ad motum ceſſaſſe, perſeverante gibboſitate; & demum, remanſiſſe oſſis elevationem: quæ omnia dixit obſtare Miraculo. At Joannes Baptiſta Bottinius inter Sacræ Conſiſtorialis Aulę Advocatos, Vir magni nominis, &, dum viveret, ſpeciali mihi amicitiâ conjunctus, pro Miraculo ſcribens primò demonſtravit, gibboſitatem proceſſiſſe ex ſpina, & vertebris fractis, juxtà Medici, & Teſtium atteſtationes: ſecundò ponderavit, gibboſitatem, non recentem, ſed antiquam fuiſſe, in quo rerum eventu vix ſanabilis dici poteſt, quemadmodum ſcripſit Valaſius de Taranta *lib. 1. § Prognoſtica*, ubi = *Antiqua gibboſitas non recipit curationem* = cum quo concordat Severinus *in Libro de Gibbis, Valgis, & Variis cap 6.* ubi inſtituens curationem gibborum inquit: *Proponitur curatio gibboſi recentis: porrò vetus, & confirmata ſanabilis non eſt*: tertiò ad ulteriora progrediens probavit, quòd, etiamſi vitium gibboſitatis ex ſpinæ luxatione ortum fuiſſet, tanto temporis intervallo incurabile quodammodo evaſiſſet, juxtà ea, quæ habentur apud Paulum Æginetam *lib. 6. cap. 109. & cap. 118. circà medium*, & apud Sennertum *lib. 5. Practicarum part. 6. cap. 1. tit. Prognoſtica §. 7.* demum concluſit, Miraculi magnitudinem deſumendam etiam eſſe ex hoc, quòd ſublata fuerit impotentia ad motum, perſeverante ad modicum tempus gibboſitate, cùm impotentia a gibboſitate proveniret, & ſic, remanente causâ, ſublatus fuerit effectus; & oſſis elevationem non obſtare Miraculo, cùm vis ejus ſtaret in perfecta redactione oſſium ſpinæ in propriam ſedem, & deformis gibboſitatis ablatione, & perſeveraverit oſſis elevatio ad Miraculum manifeſtandum. *In Cauſa Sancti Philippi Benitii* approbatum fuit ſeptimum, quod pro ejus Canonizatione proponebatur, Miraculum, ſubitæ videlicet ſanationis Pueri aridi in artubus inferioribus, & gibboſi ab utraque parte a nativitate, cruribus ſinè vitali ſpiritu, ita ut ad inſtar funis ad omnes corporis partes tam in caput, quàm in ſcapulas reflecti poſſent, nec aliter, quàm ſedendo, ſiſtere valeret, in quo ſtatu per ſexennium permanſerat, quemadmodum apertè colligitur *ex Decreto edito die 11. Novembris* 1670 Ex quibus in facti contingentia Conſultores Congregationis Sacrorum Rituum plura pro efformando judicio ſuper ſanatione Gibborum haurire poterunt.

CA-

CAPUT DUODECIMUM.

De miraculosa sanatione Paralyticorum.

1 Arrat Sanctus Matthæus *in suo Evangelio cap.* 8. quòd, cùm Jesus ingressus esset Capharnaum, accessit ad eum Centurio rogans eum, & dicens, quòd suus Puer jacebat in domo paralyticus, & malè torquebatur, & quòd, subdente Christo, se ad illum statim venturum, eumque curaturum, Centurio subdidit, se dignum non esse, ut Christus in suam domum ingrederetur, sed tantùm diceret verbo, benè sciens, Puerum suum sanandum esse, & quòd Dominus Noster tantam Centurionis Fidem admirans ei dixerit, ut vaderet: *Vade, & , sicut credidisti, fiat tibi: & sanatus est Puer in illa hora.* Eadem historia refertur a Sancto Luca *in suo Evangelio cap.* 7. ubi narrat, Centurionem misisse Seniores Judæorum ad Christum Dominum, qui rogarent, ut ad se veniret, & Servum suum sanaret malè se habentem, qui erat moriturus, & quòd, cum illis eunte Domino, cùm a domo longè non esset, Centurio misit ad eum Amicos, qui ei dicerent, se scire non esse dignum, ut sub tectum suum intraret, et propterea ipse ad eum non venerat, sed diceret verbo, probè noscens, hoc modo Puerum suum esse sanandum, et quòd, mirante Domino, et subdente, se tantam Fidem in Israel non invenisse, qui missi fuerant; reversi domum, Servum, qui languerat, sanum invenerunt. Centurio Officialis erat Militum Romanorum, et centum hominibus imperabat. De Sanato quæstio est, an Filius, an Servus Centurionis, an Miles esset, de qua Thomas Bartholinus *in hujus Paralytici Historia*. Centurionem fuisse Gentilem, cùm Romani Centurionis officium solis Romanis conferrent, communiori calculo Interpretes testantur; licèt alii non desint asserentes, esse posse, quòd esset Proselytus, uti erat Cornelius ille Centurio, de quo *in Actis Apostolorum*. Videri potest Calmet *ad cap.* 8. *Matthæi*, ubi quoque scitè animadvertit, hujus Paralytici historiam quodammodo per compendium ab eo narrari, quæ magis distinctè a Sancto Luca refertur: quæ enim Sanctus Lucas facta dicit a Centurione per Seniores Judæorum, et per Amicos, Sanctus Matthæus tamquam facta exponit ab ipso Centurione, juxtà consuetum Sacræ Scripturæ morem, quæ tamquam facta ab ipso mandante inquit ea, quæ ejus mandato, et imperio facta sunt; sic enim dicitur, ab Herode capite truncatum fuisse Sanctum Joannem Baptistam, et Christum ab Herode vapulasse.

2 Major de qualitate morbi, quo Servus Centurionis laborabat, quæstio superest ab eisdem Sacris Interpretibus pertractata. Guillhelmus Ader *in sæpe citato Tractatu de Morbis*

bis Evangelicis enarrat. 2. inclinare videtur in eam sententiam, quòd æger, non paralysi, quæ affectio est sinè sensu, & motu, sed convulsione laboraret, in qua motus, & sensus non aboleri, sed depravari, saltèm quò ad motum, certum est, & quòd Centurio eum paralyticum appellavit, cùm vulgus quoslibet motu captos paralyticos vocet. Cornelius a Lapide *ad cap.* 8. *Matthæi* morbum ait fuisse acutam Paralysim cum cruciatu, & periculo vitæ, & cruciatum provenisse a convulsione, & contractione nervorum, qui a cerebro oriuntur; cùm etenim hi præter naturam detorquentur, aut distenduntur, gravissimos excitant dolores. At Thomas Bartholinus *in hujus Paralytici historia*, eum fuisse paralyticum, probat, succedente convulsioni paralysi, vel utroque affectu invicem complicato, quod aliquando contingere ostendit.

3 Sanatio secundi Paralytici refertur ab eodem Sancto Matthæo *in suo Evangelio cap.* 9. cùm enim oblatus fuisset Christo Paralyticus jacens in lecto, eique dixisset, ut confideret, quòd sua sibi peccata essent remissa, subdentibus Scribis, quòd blasphemabat, & Jesu eorum cogitationes vidente, ut ostenderet, se habere potestatem peccata dimittendi, dixit Paralytico, quòd surgeret, & ambularet, qui, stupentibus omnibus, surrexit, & tollens lectum suum abiit in domum suam. Eadem historia refertur a Sancto Marco *in suo Evangelio cap.* 2. ubi addit, quòd, cùm multi convenissent, & quatuor Viri, qui Paralyticum ferebant, non possent eum præ turba Christo offerre, tectum nudaverunt, et patefecerunt submittentes grabatum, in quo Paralyticus jacebat. Thomas Bartholinus *in Historia hujus Paralytici* latè modum describit, quo fuit ille demissus unà cum grabato in cubiculum, in quo Christus erat. Ader *loc. cit.* exponens morbum, quo hic æger affligebatur, inquit, fuisse paralysim gravem, & universalem, cui periculum vicinæ apoplexiæ imminebat. Thomas Bartholinus *in Annotationibus ad Historiam hujus Paralytici* strenuè redarguit quemdam asserentem, eum fuisse apoplecticum sinè intellectu, aut sensu, cùm lecto affixus deberet portari, & in sella sedere non posset; cùm enim Fidem certam in Christum habuerit, & in apoplexia deleantur sensus omnes externi, & interni, qui in paralysi ex parte remanent, evidens hinc desumitur argumentum, quòd ille, non apoplexiâ, sed paralysi affectus est.

4 Tertii Paralytici sanatio refertur a Sancto Joanne *in Evangelio cap.* 5. ubi, cùm Jesus Hierosolymam ascendisset, & Hierosolymis esset Probatica Piscina habens quinque Porticus, in quibus jacebat multitudo languentium exspectantium, ut Angelus Domini descenderet in Piscinam, & aqua moveretur (qui enim prior in Piscinam post aquæ motionem descendebat, sanus fiebat) & ibi esset homo per triginta, et octo annos infirmus, et Jesus eum interrogasset, an vellet sanus fieri, ipsoque subdente, se hominem non habere, qui eum mitteret in Piscinam, cùm aqua turbabatur, Jesus dixit, quòd surgeret, et tolleret grabatum suum, et ambularet, et ille statim factus est sanus, et sustulit grabatum suum, et ambulavit. Si quis quæstiones Sacrorum Interpretum de hac Piscina noscere vellet, manum admovere potest *ad Commentaria* Calmet *ad dictum cap.* 5. *Joannis*. Quò ad genus verò infirmitatis, illud

illud a Scriptura non explicatur, sed Interpretes communi calculo asserunt, fuisse Paralyticum, apud Cornelium a Lapide *ad dictum cap. 5. vers. 5.* Ader *in cit. enarrat. 2.* ponderans, quòd omnibus partibus infra caput resolutus esset, ait, eum universali totius corporis paralysi, & jam inveteratâ, laborasse, quam si Medicus curaret, ut ipse subdit, dealbaret Corvum, aut Æthiopem. Junctam quoque autumat atrophiam paralysi, marcorem nempe, ac maciem insignem carnium; & piè ait, Deum voluisse, ut tot annos hic Paralyticus viveret, ut in curatione tam difficili, impossibili, & inaudita Infideles omnes, licèt cor induratum habentes, de Christi Divinitate ampliùs dubitare non possent. Subscribit huic sententiæ Thomas Bartholinus *in Historia hujus Paralytici*; inquit enim, eum atrophiâ laborasse, quæ est ultimus inveteratæ paralyseos gradus: quod & comprobat; cùm enim in Porticibus Piscinæ jaceret, ut in aquam projiceretur, Aurelianus, Sylvius, Mercurialis, Mercatus, Sennertus, Zacutus vehementer commendant curationem in paralysi ab atrophia per Balneum: idemque Bartholinus extollens magnitudinem Miraculi hæc habet: *Quo triplicis nobis Miraculi fecit fidem: quòd statim dictum factum convaluerit; tantasque momento receperit vires, ut & ambulare, & grabatum ferre potuerit, cùm ordines suos alioquin servet natura medendi artifex, parique temporis intervallo resurgat æger, quo laborare cœpit, statu neutro intercedente; & tandem, quòd verbo solo modum restrinxerit, ut phrasi Tertullianâ utar.*

5 Demum *in Actis Apostolorum cap. 9.* Petro deveniente ad Sanctos, qui habitabant Lyddæ, cùm invenisset hominem quemdam nomine Æneam ab annis octo jacentem, qui erat paralyticus, & ei dixisset, quòd Dominus Jesus Christus eum sanabat, & sic quòd surgeret, ille continuò surrexit, videntibus omnibus, qui Lyddæ, & Salonæ habitabant, quique ad Dominum conversi sunt.

6 Tum in Bullis Canonizationum, tum in Relationibus Rotæ Auditorum mentio passim habetur miraculosæ liberationis a paralysi, uti quò ad *Bullas Canonizationum* desumitur *ex illis Sanctorum Udalrici, Dominici, Richardi Episcopi in Anglia, Hedvvigis Ducissæ Poloniæ, Ludovici Regis Franciæ, Petri de Morono Summi Pontificis Romani Cælestini V. nuncupati, Nicolai de Tolentino, Ignatii de Loyola*, & quò ad *Relationes* Rotæ Auditorum *ex illis Sanctorum Thomæ de Villanova, Francisci Xaverii, Felicis a Cantalicio*, & passim ex aliis.

7 Paralysis nihil aliud est, quàm motus abolitio ex nervorum, ac spirituum animalium vitio, quemadmodum docet Galenus *de hoc affectu lib. 3. cap. 10.* ubi inquit: *Itaque nervorum resolutio potissimùm dicitur, ubi motus deperditus est.* Potest paralysis esse vehemens intensivè, & extensivè: intensivè, si amissioni motus conjuncta sit amissio sensus; quocirca Scribentes dicunt, paralysim esse fortiorem, & graviorem, in qua tam sensus, quàm motus amittuntur, & leviorem, in qua amittitur tantummodo motus, aut sensus = Bellinus *in suo Tractatu de urinis, & pulsibus, ubi de Paralysi, pag. 469.* Theophilus Bonnet. *in Thesauro Medico practico lib. 2. cap. 26. de Paralysi pag 751. num. 17.* Mallar. *in Tract. Medic. lib. 1. cap 16.* Scheneider *de Paralysi cap. 4.* Marcellus autem Donatus *in sua Medica Historia*

mirabili lib. 2. *cap.* 5. benè explicat, quomodo, licèt nervi munus sit sensum, & motum partibus corporis impertiri, interdum fiat, ut motus duntaxat, vel solus sensus deperdatur, altero integro permanente, nonnumquam verò ambo aboleantur. Extensivè autem vehemens esse potest Paralysis, si magnam corporis partem afficiat; & inter vehementes vehementior habetur illa, quæ occupat crura, præ illa, quæ occupat brachia, juxtà ea, quæ habentur apud Gasparum a Rejes *quæst.* 81. *num.* 8. ubi sequens proponit problema = *Dubitari meritò potest, quì fiat, quòd Paralytici, qui corporis medietatis, brachii, & cruris, sensu omni, & motu privantur, adhibitis remediis, quibus aliquando utilitatem consequuntur, hanc potissimùm in crure experiantur, ita ut, laboriosè licèt, eos incedere, plerumque videamus, brachii verò resolutio gravissimè, aut numquam emendetur, sed immobile, & paralyticum prorsùs maneat* = cui sic *num.* 9. respondet: *Ego triplicem invenio causam: prima nervorum est rectitudo, cujus ratione facultas promptiùs ad pedes, quàm ad brachia fertur, cùm in brachio nervi obliquam magìs conformationem obtineant: secunda est ipsius morbi causa materialis, quæ, cùm nervorum principium occupet, brachii nervos magìs offendit, tamquam viciniores, unde in majori quantitate in illis imbibitur, & ad illos diffunditur: tertiò quia ex naturæ ordine factum est, ut sensus tactus prope cerebrum imbecillior sit, ad extrema verò perfectior, & validior reperiatur*. Quòd si totum corpus, excepto capite, sensu, motuque destituitur, Paraplegia, & Paraplexia dicitur; & si solùm pars dextera, vel sinistra afficitur adhuc cum capitis medietate, nuncupatur Hemiplegia, ac Hemiplexia.

8 At, quod magìs auget paralysis vehementiam, est, si convulsio conjungatur paralysi, juxtà illud Hippocratis 1. *Epidem. sect.* 3. *ægrot.* 13. ubi Prosper Martianus *in Commentariis* inquit = *Non est ergo inconveniens, quod ex hac historia colligimur, unam, & eamdem partem & convulsione simul, & resolutione tentari: idque observavimus & nos in Domino Hieronymo de Coquis ad Scalas Aræ Cæli, qui mediâ æstate ex insolatu in paralysim partis dexteræ incidit, cui, superveniente die undecimâ febre, factæ sunt convulsiones in omnibus partibus resolutis, & tandem circà decimum septimum diem mortuus est* = & latè prosequùntur Duret. *in Coac. Hippocratis pag.* 193. *num.* 50. Bartholinus *in suo Tractatu de Paralyticis novi Testamenti Histor.* 2. Mercat. *Consult. Medic.* 7. *de Paralytico convulso, & tabescente tom.* 5. Bonnet. *Anatom. pract. lib.* 4. *sect.* 3. *observ.* 5. §. 8. *tom.* 2. Scheneider *de Spasmis tract.* 2. *cap.* 5. vel si partes affectæ fuerint extenuatæ, quæ extenuatio dicitur a Græcis *atrophia*, juxtà illud Hippocratis *lib.* 2. *Prædiction.* §. 42. *num.* 8. ubi ait: *Reliqui verò siderati fiunt, quibus unà cum hoc, quòd movere non possunt, morbosa corporis pars attenuatur, ii in sanitatem restitui non possunt*. Subscribunt Riverius *lib.* 1. *cap.* 5. *pag.* 156. ubi incurabilem censet paralysim, in qua insignis attenuatio affectæ parti advenit, Jungken *in Praxi Medica pag.* 779. ubi ait = *Pessimum signum in paralysi est atrophia* = Scheneider *de Paralysi cap.* 8. ubi hæc habet = *Ea paralysis, in qua præter sensus, & motus privationem refrigeratio membri, & atrophia percipitur, ferè desperata est, eò quòd privetur suo calore nativo propter obstructionem non tantùm nervorum, sed etiam venarum, & arteriarum* = Bellinus

de

de morbis capitis, ubi de Paralysi, pag. 533. = *Paralysis omnis cum atrophia lethalis plùs, minùs, citiùs, tardiùs, pro diversitate partis affectæ, similiterque cum frigore periculosa; erit enim frigus perseverans, & contumax proximus ad atrophiam gradus* = Ettmullerus *tom.* 1. *cap.* 10. *pag.* 389. = *Quò magìs calor membrorum resolvitur, eò minus spei pro salute recuperanda affulget;* & de facto Manget. *in sua Biblioth. Medic. Practic. tom.* 3. *in verb. Paralysis fol.* 770. ubi describit historiam miraculosæ sanationis Mulieris paralysi laborantis, refert, eamdem paralysi, & atrophiâ laborasse, impotentiâ a genubus usque ad extremos pedes, sensu partium illarum prorsùs sublato, quæ ligni instar exsiccatæ erant. Nec inter ea, quæ vehementiorem efficiunt paralysim, omitti possunt vel ætas ejus, qui ipsâ afficitur (faciliùs enim curatur in pueris, quàm in senibus, teste Sennerto *Operum Medic. tom.* 2. *lib.* 1. *part.* 2. *cap.* 27. *de Paralysi, in Prognosticis pag.* 196. ubi ita scriptum reliquit: *In senibus difficulter curatur paralysis ob caloris nativi imbecillitatem;* & adhæret Angelus Victorius *Consult. Medic. consult.* 21. ita scribens: *Verùm, quia juvenis est, & sumus in tempore calido, quod ad hujusmodi affectiones submovendas magnam exhibet commoditatem, posset fortasse propositam superare difficultatem*) vel diuturnitas ipsius paralysis; quò enim diuturnior est, eò difficiliùs curatur, teste Sylvio *in Praxi Medica lib.* 2. *cap.* 22. *num.* 56. *pag.* 330.

9 Hæc sunt ea præcipua, quæ, dum Fidei Promotoris munere fungebar, in meis Animadversionibus considerando proposui, cùm in Sacrorum Rituum Congregatione aliqua sanatio a paralysi tamquam miraculosa proponebatur; ex alibi enim dictis morbus debet esse gravis, ut sanatio inter Miracula recenseri possit, In iisdem quoque Animadversionibus, si ex Actis desumebatur, ægrum ante sanationem tremore, aut febre fuisse affectum, & multò magìs sudorem emisisse, hæc censui signa naturalis, non miraculosæ sanationis: quocirca Sennertus *Pract. Medic. part.* 2. *cap.* 27. *de Paralysi pag.* 185. *tit. Prognostica* ita scribit: *Tremor paralysi superveniens, bonum, quoniam meatus nervorum aliquo modo aperiri significat, per quos aliquod spiritus animalis ad aliqualem motum sufficiens transire potest;* quod ipsum docet Ettmullerus *tom.* 2. *part.* 1. *Colleg. Practic. cap.* 3. *art.* 3. *de Paralysi:* & pro febre facit illud Hippocratis *lib.* 2. *aphor.* 26. & *lib.* 4. *aphor.* 57. ubi ita scribit: *Qui a convulsione, aut distensione membrorum tenentur, febre superveniente, liberantur:* & in eo, quod attinet ad sudorem, præter regulam generalem, quòd, si crises fiant per insignem evacuationem cum levamine, sanatio naturæ, non Miraculo, attribuenda est, quemadmodum habetur apud Zacchiam *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 8. *num* 13. benè ad rem subdit Sennertus *Oper. Medic. tom.* 2. *lib.* 1. *part.* 2. *cap.* 27. *quæst.* 3. falli Ludovicum Septalium, qui sudorifera in paralysi rejicit, & præfert urinam cientia, cùm in paralysi causa morbi circà nervos hæreat, ex quo fit, ut per ambitum corporis facilior sit evacuatio, quàm per vias urinæ.

10 Addidi, investigandam esse causam paralysis: cùm enim provenire possit a flatibus, hæc durat, quoad usque durant flatus, & cessat, cessantibus flatibus, juxtà illud Hippocratis *in Libro de flatibus num.* 180. =

Cùm ergo flatus frigidi multi penetrent, ac inflent carnes, partes corporis stupidæ fiunt; &, si quidem plurimi flatus per universum corpus discurrant, totus homo sideratur; atque, ubi abierint flatus, cessat & morbus; quamdiu autem permanserint, consistit & morbus: idque sic se habere, indicat perpetuus sideratorum hiatus. A scorbutica quoque affectione paralysis sæpius contingit: & hæc a cæteris paralysibus differt, quòd in his permanens, & continuus affectus est, nec intervallum habet; in paralysi verò scorbutica, qui pridie pedem vix loco movere potest, cruribus insistit, & levi adminiculo nixus ambulat, utì observat Eugalenus *in suis Observationibus pag.* 98. Item paralysis non semper ab humore frigido, & viscido provenit, verùm etiam a vaporosâ materia ad principium nervorum transmissa, ut innuit Petrus Salius afferens exemplum cujusdam Tonsoris, qui post crapulam nocte mediâ cum timore suffocationis expergefactus incidit subitò in paralysim omnium corporis partium, sensuque, & motu adeò privatus est, ut nec acu profundè perforatus, nec gladiolo scarificatus, quidquam sentiret, nullamque partem, nisi caput, movere posset, qui, solutâ crapulâ, ac frictionibus tantummodo, & inunctionibus quibusdam ad spinam, intrà tertiam diem omnino sanatus est.

11 Et denique non destiti afferre exempla eorum, quorum paralysis omnino soluta est ex quodam improviso timore, aut ira concepta. Schenckius *in suis Observationibus lib.* 1. *de Paralysi, tit. de Curatione fortuita, observ.* 2. sequens factum exponit: *Joannes Berla Civis Arelatensis alterius partis resolutione affectus complures annos* (*quantùm fide proborum Virorum, & rei veritate affirmatum est*) *miserè degebat omni ope humanâ destitutus &c. Casus verò tum mirificus intervenit. Flagrat igne domus, in qua degebat &c. Incendio omnia complentur: cùm ecce æger & metu, & irâ fremens, gravique timore perculsus derepente sese erigit, seque summo nixu attollere conatur; mox verò, incitatis corporis partibus, atque in unum collectis, se e summo ædium præcipitem dat; a suis tamen adjutus morbo confestim liberatur, restituiturque illi in parte sensus, ac motus, ita ut, qui multos annos immotus constitisset, liberè deinceps absque ullo molestiæ sensu progredi cœperit, obfirmatâ etiam in reliquum temporis, quoad vixit, valetudine.* Concordat Valeriola *lib.* 2. *observ.* 4. celebreque est factum relatum a Gregorio Horstio *lib.* 3. *Consil. & Epist. sect.* 12. de quodam Cive, qui in expugnatione Urbis Niort, cùm nocte quadam concursum ex strepitu armorum præsensisset, &, hostem in Urbem ingredi, intellexisset, licèt esset a tribus annis paralyticus, & lecto affixus, e vestigio e lecto prosiliit, & cum reliquis se in hostes projecit, & ab eo tempore perfectè sanus in posterum vixit. Marcellus Donatus *de Medica Historia mirabili lib.* 5. *cap.* 5. refert, quemdam Civem Avenionensem irâ percitum in quemdam famulum, quem plagis cedere nitebatur, ita corpus exagitasse, ut confestim, distentis crurum nervis, poplitibus emollitis, sinè ullo doloris sensu incedere, & erectus postmodum stare potuerit, cùm antea incurvo corpore per sex annos perstitisset. Stephanus Blankard. *Collect. Med. Phys. centur.* 3. *cap.* 49. testatur, Amstelodami 1676. Mulierem quamdam constitutam in ætate annorum quadraginta subitò a paralysi liberatam fuisse, qua spatio decem, & quatuor anno-

rum

rum laboraverat; & Diemerbroeck *Anatom. lib.* 8. *cap.* 1. *de Nervis* testatur, Mulierem per triginta annos adeò paralyticam, ut neque brachia, neque cruris sinistri ullum articulum loco movere posset, paralysi repentè liberatam fuisse, & in recepta sanitate continuasse, expulsâ obstruente materiâ e nervis ob immensum, quem passa fuerat, terrorem ex maximo, horrendoque nocturno cum fulmine tonitru, quo illa Mundum periturum putabat: adeòque benè ad rem subdit Gaspar a Rejes *quæst.* 79. *num.* 20. = *Constat siquidem, per animi affectus ita corpus totum affici, ut repentinâ illâ alteratione humores etiam impacti, & crassi a sua sede moveantur: quod licèt omnes animi passiones efficere valeant, in metu, & ira multò promptiùs contingit; ut in illo, qui ignis metu paralysim, & artuum torporem excussit.*

12 Medici vel a Postulatoribus Causarum pro Miraculo astruendo acciti, vel a Sacra Congregatione consulti, ut suum pro veritate sensum exponerent, ab his, quæ supra dicta sunt, non recesserunt: gravitatem quippe paralysis admiserunt, si motus, & sensus in ea sint amissi, si magna corporis pars sit affecta, si convulsio sit conjuncta paralysi, si atrophia non desit, si paralysis diuturna sit, & si senem afficiat, utì videri potest *in Dissertationibus* Sinibaldi, & Lancisii *super nono*, quod proponebatur, *Miraculo in Causa Sancti Jacobi de Marchia*, *in Dissertatione* ejusdem Lancisii *in primo*, & *duodecimo Miraculis*, quæ proponebantur *in Causa Sancti Stanislai Kostkæ*, *in Dissertatione* ejusdem Lancisii *super primo*, quod proponebatur, *Miraculo in Causa Beati Francisci Regis*, *in Dissertatione* Alexandri Pascoli *super Miraculo primo Sancti Peregrini Latiosi*, *in Dissertatione* Petri Assalti *super quarto*, quod proponebatur, Miraculo *in Causa Sancti Joannis Nepomuceni*, ubi gravitatem paralysis demonstravit etiam ex partis affectæ contractione, juxtà Etmullerum *Trax. lib.* 2. *sect.* 3. *cap.* 3. *art.* 3. ex temporis diuturnitate, juxtà illud Amati Lusitani *Curat. Medic. centur.* 4. ubi loquens de acuta, et diuturna paralysi inquit = *Nisi infra decem dies resolvatur, evadit morbus consuetudinarius, & habitualis, nec ampliùs curari potest* = ex vigore, et vehementia, quæ in dies augeatur, et ex quo paralysis a luxatione provenerit, veluti plenè explicat Dolæus *Encyclop. Chir. lib.* 6. *cap.* 6. Aliqua fuit inter eosdem discrepantia super puncto, an vehementior sit paralysis, quæ occupat crura, præ illa, quæ occupat brachia; id enim admissum fuit a Lancisio *in Dissertatione super septimo Miraculo in Causa Sancti Turribii*, sed de eo dubitavit Pascolus *in citata Dissertatione super primo Miraculo Sancti Peregrini Latiosi* = *Quid itaque refert, utrùm paralysis fuerit in brachiis, utrùm in cruribus? Præterea, quidquid de hac re opinetur citatus Rejes, ipse tamen & anatome corporis humani, & legibus motus physicis æque, ac mechanicis instructus dissentire ab ipso non dubito. Crura longè magìs distant a cerebro æquè, ac a corde, quàm brachia, ab organis videlicet impellentibus. Motus ergo sanguinis, item & influxus spirituum animalium longè validior, cæteris paribus, esse debet in brachiis, quàm in cruribus. Faciliùs ergo reserare potuisset obstructiones in nervis, & musculis brachiorum, quàm crurum.* Quod dictum est de febri, et de sudore, Medici cum distinctione statuendum asseruerunt dicentes, nonquam-

quamlibet febrim proficuam esse Paralyticis, sed illam duntaxat, quæ materiam, a qua paralysis facta fuit, denuo exagitat, eliminat, vel absumit, quam poreſtatem febris vix obtinere poteſt, ubi materia in ſpinalis medullæ latibulis fuerit repoſita; nec proficuam præterea eſſe febrim, quæ lenta eſt, & longo tempore durat, cùm per hanc febrim non levis, ac blanda excitetur fermentatio, aut moderata humorum commotio, quæ requiritur, ut hærentes in nervorum filamentis ſucci diſſolvantur, extenuentur, & per convenientia corporis emiſſaria extrudantur, ſed ex repetito, atque ad multum tempus continuato lentæ febris acceſſu tanta inducatur fluidorum diſſolutio, ut, quantò magis particulæ oleoſæ volatiles pereunt, ac a ſanguine excutiuntur, uberior excreſcat fomes paralyſis, & obſtinata ejus duratio perſiſtat, uti videri poteſt *in Diſſertatione* Domini Joannis Antonii Vulpii Medici, & Philoſophi, & in Archigymnaſio Romano Botanices Profeſsoris *ſuper Miraculis Sancti Joannis a Cruce*, & *in Diſſertatione* Domini Marci Angeli de Marcangelis in Romano Archigymnaſio publici Medicinæ Profeſsoris *ſuper ſecundo*, quod proponebatur, *Miraculo in Cauſa Canonizationis Beati Vincentii de Paulo*.

13 Loquendo de ſudore, Matthæucc. *de Official. Cur. Eccleſ. cap.*47. *ſub num.* 23. inquit, quòd, ſi ſudor poſt invocationem Servi Dei, vel Beati ſubſequatur, non ſit criſis, ſed initium Miraculi; at, quia, quando aliquid ad naturam referri poteſt, non eſt habendus recurſus ad ſupernaturalia, Lancifius *in ſua Diſſertatione ſupra allegata ſuper nono Miraculo Sancti Jacobi de Marchia* benè annotavit ex Hippocrate *in Coacis Prænotionibus ſect.* 2. *num.* 270. inter modos ſanationis paralyſis, & convulſionis ſudorem enumerari, ſed addidit ex Sennerto, ſudorem in via naturæ proficere, cùm paulatim ſuboritur, & per integras hebdomadas continuatur, ſecùs autem, ſi unicâ vice profluat, cùm materia chronicas paralyſes, & convulſiones producens ſit altè in muſculis incuneata, & propter anguſtiam, & profunditatem viarum tota unico ictu ſolvi, & excludi non poſſit.

14 Demum, quæ de variis cauſis paralyſis procedentis aut a flatibus, aut ab affectione ſcorbutica, aut a vaporoſa materia ad principium nervorum tranſmiſſa in ſuperioribus dicta ſunt, fuerunt confirmata a Domino Sinibaldo *in ſua Diſſertatione ſuper primo*, quod propoſitum fuit, *Miraculo in Cauſa Canonizationis Sancti Pii V.* in qua totus fuit, ut oſtenderet, paralyſim, de cujus miraculoſa liberatione agebatur, a nulla ex dictis cauſis proceſſiſſe; per quæ etiam veſtigia proceſſit Lancifius *in ſua Diſſertatione ſuper eodem Miraculo*. Uno verbo, quotquot Medici vel ad opportunitatem, vel pro veritate in his Cauſis ſcripſerunt, vim Miraculi conſtituerunt in morbi gravitate, & diuturnitate, in ſymptomatibus eum concomitantibus, convulſione videlicet, & atrophiâ; cæteriſque ſupra relatis, cauſam morbi inveſtigarunt, ſi enim a ſanguinis redundantia paralyſis exorta fuiſſet, aut a vaporoſa materia, libenter dixerunt, eam ſolvi potuiſſe naturæ, aut artis beneficio. Scripſerunt, paralyſim in principio potuiſſe originem habere a denegato duntaxat ſpirituum animalium, ſive ſucci nervei ex glandulis aut corticalibus ce-

cerebri, aut medullaribus medullæ ſpinalis influxu per nervos, ac muſculos; ſed tractu temporis ob texturam mollem, atque implicatiſſimam ejuſdem medullæ ſpinalis obſtrui, & deleri potuiſſe, ita ut paralyſis ex humorali tranſierit in organicam, quæ cæteris eſt fortior. Conſiderarunt quoque, an remedia, & quæ, & quanto, & quo tempore fuerunt adhibita, an profuerint, vel proficere potuerint, an ulla alia cauſa naturalis acceſſerit, ad quam ſanatio referri poſſet: &, quoties gravitas, & diuturnitas paralyſis acceſſerunt, quoties probatum eſt, paralyſim non proveniſſe ab illis cauſis, quæ aliquando ſponte recedunt, remedia non fuiſſe adhibita, aut nullum levamen præſtitiſſe, cauſam quamcumque naturalem abfuiſſe ſanationi faventem, et perfectam, et conſtantem, et inſtantaneam ſanationem, implorato auxilio Divino, ſuperveniſſe, non dubitarunt pro Miraculo pronuntiare.

15 Cohærenter ad hæc, me utì Sacræ Conſiſtorialis Aulæ Advocato patrocinium præſtante, antequam ad Officium Fidei Promotoris eſſem aſſumptus, primum, quod inter Miracula Sancti Pii V. pro ejus Canonizatione approbatum fuit, Miraculum fuit illud inſtantaneæ ſanationis Puellæ a paralyſi, qua in coxis, & cruribus laboraverat: paralyſis autem plurium, id eſt octo, menſium ſpatio duraverat, coxas, erura, & pedes affecerat, fuerat amiſſus ſenſus, & motus, nec ulla fuerant adhibita medicamenta. Poſt ad me delatum munus Fidei Promotoris *in Cauſa Sancti Stanislai Koſtkæ* inter cætera Miracula pro ejus Canonizatione approbata duo fuerunt ſanationis a paralyſi, quemadmodum deſumitur *ex Decreto edito die* 12. *Novembris* 1713. ſed in primo paralyſis quatuordecim menſium ſpatio duraverat, frequentibus, & graviſſimis convulſionibus fuerat comitata, brachia, & tibias occupaverat, quæ macie confectæ, & exſiccatæ nihil præter cutem, & oſſa præſeferebant, amiſſus fuerat undequaque motus, ita ut æger nec pedibus ſe ſuſtinere, aut articulos Paralyticus movere poſſet, & de morbi inſanabilitate Medici jam ſuum tulerant judicium; & in ſecundo agebatur de forti, & ſæviſſima paralyſi in tota dimidia corporis dextera parte, in qua caro languida, & ferè demortua ab humero ad pedes nullum vitalitatis præbebat indicium, ita ut, licèt ferreâ acu pluries puncta, & perforata fuerit, infirmus nil penitùs ſenſerit doloris, adhibitis, ſed fruſtrà, medicamentis, & ſubitaneâ, perfectâque ſanatione in utroque caſu poſt invocationem ſuperveniente. *In Cauſa Sancti Joannis de Cruce* binæ ſanationes a paralyſi inter cætera Miracula fuerunt a Sacra Congregatione approbatæ, quemadmodum habetur *ex Decreto edito die* 5. *Februarii* 1725. & *eodem anno* inter cætera Miracula *pro Canonizatione Sancti Peregrini Latioſi* recenſita fuit ſanatio a paralyſi: ſed, præter ſubitaneas, & perfectas in prædictis omnibus Paralyticis ſanationes, prima ex prædictis Sanata detinebatur a vera, & perfecta paralyſi dexteri lateris, quæ Hemiplegia appellatur, nedum motus, ſed etiam ſenſus erat amiſſus, cùm primùm per aſperos, & moleſtos contactus inſtitutos per digitos, deinde per aciculæ infixionem nullum doloris ſenſum præſetulerit; in ſecunda agebatur de ægritudine per duodecim annos

nos protracta, de membris, & infernis artubus atrophiâ affectis; & in tertia de diuturno morbo confirmato cum tabe partium affectarum, & cum convulsione. Demum in Causis Sancti Turribii, Sancti Jacobi de Marchia, Sancti Joannis Nepomuceni, Beati Vincentii a Paulo, & Beatæ Julianæ de Falconeriis quædam sanationes a paralysi fuerunt Miraculo adscriptæ, ut *in Causa Sancti Turribii* desumitur *ex Decreto edito die* 11. *Januarii* 1726. *in Causa Sancti Jacobi de Marchia ex Decreto edito die* 2. *Februarii* 1726. *in Causa Sancti Joannis Nepomuceni ex Decreto edito die* 16. *Februarii anno* 1729. *in Causa Beati Vincentii a Paulo ex Decreto edito die* 11. *Julii* 1729. *in Causa Beatæ Julianæ de Falconeriis ex Decreto edito die* 5. *Octobris ejusdem anni* 1729. at in prima agebatur de paralysi, in qua licèt motus, & non sensus fuisset amissus, spatio tamen trium annorum duraverat, & quamvis adhibita fuissent medicamenta, ante sanationem tamen spatio trium mensium nulla fuerant adhibita, & ea, quæ antecedenter fuerant adhibita, nullum præstiterant levamen, cùm paralysis a lue venerea processisset, & hæc non expellatur, nisi medicamentis mercurialibus, utì benè annotavit bonæ memoriæ Lancisius *in Suffragio super dicto Miraculo;* in secunda sanatione agebatur de perfecta paralysi cum privatione sensus, & motus in brachio,& manu sinistra unà cum convulsione, & quæ spatio sex mensium duraverat; in tertia agebatur de gravissima paralysi spatio quoque sex mensium inveterata in toto brachio dextero cum stupore, marcore, atrophia, articulisque valde contractis; in quarta res erat de paralysi conjuncta cum convulsione; & in ultima agebatur de paralysi, quæ post apoplexiam supervenerat, de Sanato constituto in ætate annorum quinquaginta sex, de morbo, qui duraverat spatio sex mensium, de brachio, & crure sinistri lateris affectis cum privatione motus, & convulsione.

16 Ideoque, omnia in unum colligendo, cùm in Sacrorum Rituum Congregatione aliqua sanatio a paralysi proponitur recensenda inter Miracula, non modò status præcedens morbi, et status subsequens perfectæ sanationis, et momentanea, et subitanea sanatio sunt advertenda, et, quando asseritur, quòd in morbo non tantùm motus, sed etiam sensus fuerat deperditus, videndum est, quomodo sensus amissio, quibus experimentis, quo tempore, an longè a sanatione, vel prope, probata sit, verùm et Physicorum auxilio causa morbi ponenda est in aperto, symptomata, medicamenta, si fuerint exhibita, et quæ fuerint, si exhibita sunt, ponderanda sunt: omnia demum advertenda, ne suspicandi locus supersit, paralysim ex illis esse, quæ naturâ, vel arte momento expelli possunt, de quibus supra, et an sanatio inter Gratias, vel inter Miracula sit recensenda. Valeriola *lib.* 4. *observ.* 4. inter Miracula piè recensuit sanationem Sacerdotis Galli senis a paralysi, quam ipse feliciter curaverat adhibitis medicamentis tum internis, tum externis, quæque evanuit, morbo in dies paulatim, & sensim decrescente: *Quod ego professò pro Miraculo habeo, & Dei potentiæ magìs, quàm medicamentorum viribus factum arbitrari oportet, quòd & ægritudo ipsa suàpte naturâ incurabilis fermè sit, præsertim in senibus, & quòd in tanta ætate convaluerit a tanto morbo*

bo ager, *id Dei immensæ potentiæ adscribendum*; si enim de hac sanatione actum fuisset in Sacrorum Rituum Congregatione, ea certè non fuisset recensita inter Miracula tum propter proportionata exhibita medicamenta, tum propter sanationem, non momento, sed successivè receptam: Quæstio stat in perfecta, & momentanea sanatione, & in gravitate paralysis, quam Willisius *cap.* 9. *de Paral. pag.* 383. explicat similitudine a plantis deducta: *Enimvero paralysis hominibus non secùs, ac syriasis, sive uredo arboribus accidit: quippe venti nonnulli halitibus plùs quàm frigidis, scilicet spiritu nitroso, aut vitriolico, præditi cùm virentes, tenerosque arborum frutices sufflant, eos repentè emarcescere faciunt, in quantum scilicet stamina tenella nervorum instar foliis, & fruticibus passim intertexta maligni aeris afflatu ita penitùs constringuntur, ut succum e trunco, aut radice suppeditatum non ampliùs suscipiant, ob cujus defectum exarescunt. Non absimili ritu particulæ extraneæ, & quasi vitriolicæ intrà sensus, & motus organa admissæ, quatenus unà poros constipant, & spiritus animales dejiciunt, vel a motu supprimunt, partibus respectivis quasi uredinem inducunt.*

17 Dum agebatur de paralysi, aliqua dicta sunt de atrophia, & aliqua idcirco in præsenti remanent annotanda de membrorum ariditate. Oblatus est Christo Domino homo habens manum aridam, quem ipse momento sanavit, uti habetur Matthæi *cap.* 12. = *Et ecce homo habens manum aridam &c. Tunc ait homini: Extende manum tuam; & extendit, & restituta est sanitati, sicut altera.* Sanctus Lucas *in Evangelio cap.* 6. hanc ipsam refert sanationem, additque, manum aridam fuisse manum dexteram: & *in lib.* 3. *Regum cap.* 13. Jeroboam stante supra Altare, & thus adolente, orante Prophetâ, Altare scissum est, & manus, quam Jeroboam extenderat, exaruit, ipsoque Prophetam orante, ut sibi manus restitueretur, Propheta Dominum oravit, & reversa est manus ad eum, & facta est, sicut priùs fuerat. Sanctus Hieronymus *in Matthæum* testatur, Sanatum a Christo fuisse cæmentarium: *Iste homo, qui aridam manum habet, cæmentarius scribitur, istiusmodi vocibus auxilium precans. Cæmentariis manibus victum quæritans precor te, Jesu, ut mihi restituas sanitatem, ne turpiter cibos mendicem.* Ader de *Morbis Evangelicis enarrat.* 11. contendit, totam manum cum brachio aridam fuisse. Sanctus Bernardus *in Vita Sancti Malachiæ* Miraculum in ejus funere secutum sequentibus verbis exponit: *Interim parantur Exequiæ, offertur pro eo Sacrificium, consumantur ex more omnia cum summa devotione. Stabat eminus Puer, cui emortuum pendebat a latere brachium, magìs illi impedimento, quàm usui: quo comperto, innuit* (sermo est de astante funeri) *ut accederet; & apprehensam aridam manum applicavit ad manum Episcopi, & vivificavit eam: nempe vivebat in mortuo Gratia sanitatum, & manus ejus fuit mortuæ manui, quod mortuo homini Eliseus*: & mentio miraculosæ liberationis ab ariditate membrorum habetur *in Bullis Canonizationum Sanctæ Claræ de Assisio, Sancti Ludovici Regis Franciæ, Sancti Elzearii de Sabrano*, & passim in aliis. Zacchias *in Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæstion.* 8. *num.* 41. notat, atrophiam esse partis alicujus consumptionem, & ariditatem, in qua passione corpus, seu corporis pars aliqua non ampliùs frui-

tur nutrimento, &, naturaliter semper aliquibus decedentibus, nullis verò in eorum locum idoneis subeuntibus, summa maeies oritur, ita ut pars arida dici possit vitâ carere, cùm vita per nutritionem existat, Ariditas est ultimus gradus morbi, ut inquit Ludovicus Mercat. *de intern. morb. curat. tom.* 3. *lib.* 1. *cap.* 15. *pag.* 70. *litterâ* G & *pag.* 72. *litterâ* E. & *pag.*74. *litterâ* F. & quamvis pars corporis arida, quoadusque crueiatur, curari possit, quemadmodum respondit Joannes Fort. *tom.* 2. *centur.* 1. *consult.* 32. magna tamen cum difficultate curationem admittit, si ariditas longo tempore perseveret, uti concludit Donat. Anton. ab Altomari *de medend. human. corpor. cap.* 14. Quocirca, si ariditas sit inveterata, & perfecta sanitas momento succedat post Servi Dei invocationem, non adhibitis, aut frustrà adhibitis medicamentis, de Miraculo non erit dubitandum, uti ad rem annotavit Matthæuccius *in Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit.* 3. *cap.* 3. §. 4. *num.* 11. & *sequentibus*. De Apoplexia aliquid fortè dicendum esset, antequam finis imponatur discursui de Paralysi, cùm Apoplexia sæpius desinat in Paralysim; sed infra sermo distinctas instituetur de Apoplexia.

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

De miraculosa sanatione Epilepticorum, & passione Hystericâ laborantium.

1 N *Evangelio* Sancti Matthæi *cap.* 17. narratur, fuisse allatum ad Christum Dominum a quodam homine filium, quem habebat, lunatieum, cùm sæpe caderet in ignem, crebrò in aquam, & malè pateretur, quem, ejecto Dæmonio, statim sanavit. Idem factum exponitur *in Evangelio* Sancti Marci *cap.* 9. qui addit, quòd statim, ac æger fuit allatus ad Christum, allisus in terram spumavit, & quòd, Christo Domino Patrem interrogante, a quanto tempore morbus incepisset; ipsoque respondente, quod inceperat ab infantia, Spiritui immundo jussit, ut exiret, qui eum discerpens exiit, & ægrum reliquit tamquam mortuum, quem deinde Jesus elevavit, & sanavit; & concordat Sanctus Lucas *in Evangelio cap.* 9. Origenes, Sanctus Joannes Chrysostomus, & Sanctus Hieronymus nullam in hoc ægrotante naturalem morbi causam agnoscunt, autumantes, Dæmonem, ut homines deciperet, eosque tentaret ad blasphemandum adversùs Creatorem Lunæ, & Astrorum, certo tempore, juxtà augmentum, aut Lunæ declinationem, ægrotantem tormentis affecis-

cisse. Putant alii, morbum in humoribus fuisse, & Dæmonem pravâ dispositione corporis utentem tormenta ingeminasse, & sic ægrum hunc fuisse epilepticum, qui tempore crescentis Lunæ fortioribus paroxysmis afficeretur, quemadmodum videri potest apud Calmet *in Commentariis ad dictum cap.* 17. *Matthæi*; quod ipsum latè prosequitur Ader *de Morbis Evangelicis enarrat.* 4. ubi hæc habet: *Epilepsiâ autem laborasse, verba ipsissima Patris, & Evangelistarum testimonia fidem faciunt. Convellebatur, dentibus stridebat, cadebat frequenter, & interim spumabat ore. Quæ symptomata epilepsiam consequi, ut signa certa, pathognomica, & concomitantia, Medicis est in confesso. Lunaticus deinde factus, & ad Lunæ motum compositus morbus est: solet enim epilepsia per Lunæ quadras eâdem sævitie statis recurrere periodis. Surdo tandem, & muto spiritu correptus, arreptitius lunaticus factus est, ut loquitur Abulensis. Hæc igitur est summa morbi.* Concordat Vallesius *de Sacra Philosophia cap.* 71. ubi post allata recitata verba *Evangelii* Sancti Matthæi *cap.* 17. = *Domine, miserere filio meo, quia lunaticus est, & malè patitur; nam sæpe cadit in ignem, & crebrò in aquam* = & alia *ejusdem Evangelii cap.* 4. = *Obtulerunt ei omnes malè habentes variis languoribus, & tormentis comprehensos, & qui Dæmonia habebant, & lunaticos, & paralyticos* = subdit: *Ex his Evangelii verbis constat haud dubiè, Epilepticos dici Lunaticos*; & latè prosequitur Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 2. *tit.* 1. *quæst.* 14. *num.* 25. & *sequentibus*, quod ipsum resumit *lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 8. *de Miraculis num.* 20. ubi hæc habet: *Lunaticus enim morbus, propriissimè loquendo, epilepsia est molesta, & confirmata, & quæ secundùm Lunæ motus exacerbatur, & invalescit, fortioresque patitur accessiones &c. Aliqui interdum Dæmoniaci operâ ipsius Dæmonis lunatici efficiuntur, qualis erat ille, de quo Matthæi cap.* 17.

2 De miraculosa liberatione a morbo comitiali, sive epileptico sermo fit *in Bullis Canonizationum Sancti Stanislai Episcopi, Sancti Ludovici Tolosatis Episcopi, Sanctæ Franciscæ Romanæ*, & passim in aliis; & a Rotæ Auditoribus *in Relatione Causæ* modò memoratæ *Sanctæ Franciscæ part.* 3. *in sexto Miraculo, in Relatione Causæ Sancti Andreæ Corsini* apud Lezanam *tom.* 4. *consil.* 1. *num.* 271. & *in Relatione Causæ Sancti Cajetani in octavo Miraculo*, & passim in aliis.

3 Epilepsia apud Græcos Morbus Sacer appellabatur, vel quia putabant, illum hominibus immediatè a Deo fuisse immissum, uti voluit Hippocrates, vel quia nobilissimam, & maximè sacram corporis partem, cujus regimine partes reliquæ gubernantur, occupat, uti scribit Plato *de Natura fol.* 759. vel quia in illa parte sedem habet ratio, quod voluit Aristoteles *sect.* 33. *Problem. quæst.* 7. de quibus apud Stalpartium *observ.* 6. *pag.* 51. Epilepsia nihil aliud est, quàm universalis convulsio, teste Galeno *lib.* 1. *de Sympt. caus. cap.* 8. Præter humoris copiam qualitas venenata, & graviter infensa, atque inimica substantiæ cerebri statuenda est causa epilepsiæ, quæ, quoties exagitatur, & prorepit in cerebrum, cerebrum in se ipsum sese contrahit, ut, quod noxium est, expellat, & ex hac colluctatione, & dimicatione epilepsia consurgit, uti latè explicat Schenckius *lib.* 1. *de Epilepsia in suis Observationibus Medicinalibus*, ubi latè agit de causis ejusdem. Huc referri possunt, quæ ha-

habentur in Observationibus Anatomicis, cùm in Epilepticorum capitibus aliquando serum fœtidum, ac putre, acre aliquando, & tenuius in cerebri substantia, tum extrà repertum sit: Bonett. *Anatom. Tract. lib.* 1. *sect.* 12. Scheneiderus *de Cataract. lib.* 2. subditque Willisius *in Pat. celeb. de mot. convulf.* se in prædictorum Epilepticorum capitibus animadvertisse laticem intrà cavitatem cerebello subjectam congestum, qui membranam, quæ medulla oblongata investitur, distendebat, & nervorum origines invadebat.

4 At, his omissis, quæ propriè spectant ad Medicos, signa demonstrativa, & pathognomonica veræ epilepsiæ sunt, si æger in quibusdam temporum mutationibus derepente paroxysmo apprehensus ex improviso cadat, extrà mentem rapiatur, membris distorqueatur, spumam ex ore emittat, uti, collectis Medicorum authoritatibus, latè docet Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib* 9. *consil.* 17. *num.* 1. & benè annotarunt Rotæ Auditores *in Relatione Causæ Sanctæ Franciscæ Romanæ part.* 3. *in sexto Miraculo*, ubi ita scribunt: *Morbus erat comitialis, sive caducus, qui a Græcis appellatur Epilepsia, ut indicant circumstantiæ, quibus describitur; est enim convulsio quadam omnium corporis partium, non perpetua, sed quæ ex temporum accidit intervallis cum mentis, sensuum, ac motus læsione*. Citatus Zacchias *lib.* 8. *tit.* 1. *quæst.* 5. latè explicat, quomodo Epilepsia dicatur gravis, & quomodo levis: docet enim, epilepsiam dici gravem ex gravitate symptomatum, & eorum multitudine, frequentia accessionum, earumdem duratione, & ex iis tandem, quæ ab accessione relinquuntur; quapropter, si magna sit contorsio membrorum, gravis erit epilepsia, si modica sit, eadem levis erit; si frequentia accessionum aderit, puta, si contigerit singulis noviluniis, & pleniluniis, & in Lunæ quadratis, gravis, & gravissima erit epilepsia, secùs autem, si rariùs accessiones contingant. Rursus gravis erit epilepsia, si paroxysmus multùm duret, & levissima erit, in qua homines citò ad sese redeunt, & post paroxysmum sese habent perinde, ac si nihil mali passi essent. Demum gravis erit epilepsia, si Epilepticus a paroxysmo liberatus nullâ verecundiâ afficiatur, tamquam si nihil passus fuisset, si fatuitas adsit, aut stultitia, aut mentis inconstantia, aut memoriæ defectus, aut impotentia ad motum, aut membrorum torpor, aut oculorum obfuscatio, & id genus alia. De Epilepticorum ululatibus, aut obmutescentia, & harum rerum causis ita scribit Levinus Lemnius *de occultis naturæ Miraculis lib.* 2. *cap.* 3. = *Pro habitu siquidem, & constitutione corporis, pro organorum, ac meatuum amplitudine, vel angustia, proque humoris viscosi redundantia varias, diversasque differentias percipiunt, ac mutationes subeunt: hinc alii ululant, canûmque more latrant; alii sibilant, ac dentibus strident; nonnulli clamores edunt horrendos, atque intensiùs vociferantur; non desunt, qui prorsùs obmutescant, cerebro præsertim oppleto densis humoribus, oppressoque diaphragmate, atque occlusis respirandi fistulis, quo fit, ut spiritus inoffensè commeare nequeat, atque ultro, citroque reciprocare, qui omnium acerbissimè mihi torqueri videntur*. Favent dictis, quæ leguntur apud Joannem Baccanellum *de Consensu Medicorum in curandis morbis pag.* 241. ubi ex authoritate Aetii, & Avicennæ hæc habet: *Si acutissimus fuerit affectus, tum ob crebras ac-*

acceſſiones, *tum ob ſymptomatum vehementiam ſtatim jugulat* = & quæ habentur apud Ludovicum Mercatum *lib.* 2. *de internorum morborum curatione cap.* 16. *pag.* 73. ubi ita ſcribit: *Præterea ſcito*, *omnem epilepſiam acutiſſimorum morborum more acceſſiones habere breves*, *&* *periculo plenas*, *eòque periculoſiores*, *quò frequentiùs acciderint*, *aut longiùs protrahantur*; & ex mentis læſione, & oris ſpuma comitialis, ſive epilepticus morbus ſecernitur, & diſtinguitur a convulſione, ut ait Donat. Anton. ab Altomari *cap.* 18. = *Inſuper in vera convulſione nullum ſit principibus functionibus nocumentum*: *in morbo autem comitiali non modò functiones principes*, *verùm & ſenſibiles operationes ſuſcipiunt detrimentum*.

5 Præter ea, quæ modò dicta ſunt, alia non deſunt, quæ gravem conſtituunt epilepſiam: ſi etenim poſt vigeſimum quintum annum ſupervenerit, vel ſi ſit hereditaria, hoc eſt, quòd eâ affecti fuerint Genitores ægri, hæc influunt in morbi gravitatem, pertinaciam, & difficiliorem, ne dicam impoſſibilem, ſanationem. Facit illud Hippocratis *aphor.* 7. *ſect.* 5. = *Epilepſiæ*, *quibus ante pubertatem fiunt*, *mutationem accipiunt*, *quibus autem vigeſimo quinto anno fiunt*, *ferè commoriuntur* = *in cujus Commentario* Lucas Tozzius celebris ejus Scholiaſtes, & quem Romæ agnovimus, dum erat Archiater Summi Pontificis Innocentii XII. ita loquitur: *Prætotens mali cauſa arguitur*, *cui ætas juvenilis obſiſtere non potuit*, *tum quòd juvenes nullam in melius mutationem ſint in cæteris ſubſequentibus ætatibus ſperaturi*, *quippe per has ſemper in pejus ruunt*, *fatiſcente naturâ ob ſanguinem*, *cæteroſque liquores*, *qui ſemper*, *ſemperque hebetiores*, *acidioreſque evadunt*: quæ tamen dicta cenſeri debent, non quia aliquando Epileptici morbo affecti poſt annum vigeſimum quintum non fuerint a morbo ſanati vel per criſim naturalem, ut ſæpe fit in morbis acutis, vel per vehemens pharmacum humores noxios quaqua versùs evacuans, quod & in acutis, & in chronicis non raro contingit, vel ex longa febri, aut ſcabie, quæ ægrotanti ſuperveniant, uti narrat Sennert. *lib.* 1. *Prax. part.* 2. *cap* 31. *pag.* 155. ut interea omittatur metaſtaſis, ſeu commutatio in alium morbum, puta in paralyſim, vel in paraplegiam, ſurditatem, cæcitatem, de quibus apud Horſtium *lib.* 2. *obſerv.* 41. apud Ludovicum Strauſſium *Palæſtr. Medic. part.* 1. *gymnaſon.* 8. *theſ* 10. ſed quia liberatio a morbo poſt dictam ætatem invadente raro accidit, ut indicant verba Hippocratis = *magna ex parte* = & annotavit Valleſius *in Commentario* ſequentibus verbis: *Nec tamen hoc ſemper fit*, *ſed magna ex parte*; *nam quædam epilepſiæ ſunt*, *quæ in juventute accedentes inclinante ætate ſedari poſſunt*. Sequitur Riverius *in Praxi Medica tit. de Epilepſia*, ubi hæc habet: *Licèt autem poſt vigeſimum quintum annum incurabilis dicatur Epilepſia ab Hippocrate*, *hoc tamen non eſt perpetuæ veritatis*; *multos enim ætate provectos ab hoc morbo liberatos fuiſſe*, *pluribus obſervationibus relatum eſt*, *quamvis tamen hoc raro contingat*: & in eo, quod attinet ad metaſtaſim in alium morbum, animadvertit Tozzius *loc. cit.* ubi, ponderatis verbis Hippocratis, ſubdit: *Non indè deducendum eſt*, *eos*, *qui ultra vigeſimum quintum annum hoc morbo correpti ſunt*, *eſſe in ſenio commorituros*; *nam*, *ineunte virilitate*, *plerumque viſi ſunt periiſſe*, *commutatâ præſertim epilepſiâ in apoplexiam*.

6 Ex

6 Ex eodem quoque Hippocrate *in Libro de Morbo Sacro num.* 5. habetur, quòd *Genitura est ab omnibus corporis partibus, a sanis quidem sana, a morbosis morbosa decidit*; ex quo fit, quòd, teste Sennerto *Tract. lib.* 1. *part.* 2. *cap.* 31. *pag.* 162. diathesis epileptica a parentibus in filios propagatur, quæ adeò magna cum difficultate curatur, ut nonnulli Medici scripserint, incurabilem esse, utì legitur apud Bernardum Gordonium *part.* 2. *cap.* 35. = *Si parentes sint epileptici, deinde genitus incurrit epilepsiam, talis non videtur curabilis* = apud Nicolaum Pisonem *lib.* 1. *de Morbis curandis cap.* 19. = *Si autem vigesimum quintum annum superaverit, numquam senescit, maximè si comitialibus natus est parentibus* = apud Lazarum Riverium *lib.* 1. *Pract. cap.* 7. = *Epilepsia hereditaria incurabilis est* = apud Sebastianum Egherti *in Scholio ad cap.* 13. *Praxis Medicæ Dodonæi* = *Quòd si Familiæ propria, non ætas, non Medicus discutere illam valet* = apud Dolæum *Encyclop. Med. lib.* 1. *cap.* 9. *pag.* 68. = *Hereditaria quoque epilepsia ob cerebri pororum dispositionem vitiatam nullis cedens medicamentis tolli nequit, estque incurabilis*; & Zacutus *lib.* 1. *Prax. admirand. observat.* 36. scitu dignum adducit exemplum Epileptici, cujus octo Filii, & tres Nepotes *per multos annos miserrimè epilepticis insultibus excruciati vitam ducebant; quos omnes hic insuperabilis morbus usque ad mortem, nullis proficientibus auxiliis, est comitatus*.

7 Rursus consentaneè ad ea, quæ in superioribus dicta sunt, levis e contrario, non gravis, epilepsia erit, si æger in terram non prolabitur, aut in paroxysmo advertat, quæ fiunt, & sit sui compos; nec enim hæc fieri impossibile est in epilepsia levi, & quæ fit per consensum. Marcellus Donatus *de Medica Historia mirabili lib.* 2. *cap.* 4. quæstionem proponit de Histrione a se feliciter curato, & in eo est sensu, quòd esset epilepticus epilepsiâ per consensum, licèt paroxysmo oppressus in terram non caderet, nec, paroxysmo durante, esset undequaque mente alienatus: *Nihilominus hominem epilepticum fuisse, statuendum decrevimus; at non cadebat, quia non per se cerebrum, sed per consensum patiebatur, eratque passio, non fortis, sed debilis, hinc nec spuma oris aderat, signum alioquin Epilepticis communissimum. Leviter itaque per consensum affecto cerebro, duntaxat motus convulsivi excitabantur, ita ut, veluti saliendo, per intervalla corpus contraheretur, & concuteretur, citòque ob id pariter solvebatur affectio hujusmodi: hinc quoque factum, ut non insignem in principibus facultatibus læsionem observaremus; nam passio levis & ipsa erat, quemadmodum & Galenus* 3. *de locis affectis meminit de Puero illo, qui, veluti auram frigidam ascendere ad cerebrum, epilepsiæ paroxysmo adventante, persentiebat, & in ipso paroxysmo mentis ita compos erat, ut, quæ fierent, perciperet, &, profligatâ accessione, eadem narrare sciret. Ex quo, in epilepsia quandoque, eaque debili, & parùm lædi primarias operationes statuendum est: quod prænarrato ægrotanti accidisse observavimus, cui etsi aliquando mens oblæderetur, quæ tamen fierent, persentiebat, ac, licèt motus convulsivi excitarentur, ita ut hinc indè casum minaretur, non tamen cadebat, eò quòd affectio prægrandis non esset*. Idemque Marcellus pluribus explicat epilepsiam ex consensu, quam dicit provenire, non a cerebro primò, & per se malè affecto, sed ex malo vapore elevato vel ab una parte corporis, vel a toto. Quocir-

circa bonæ memoriæ Joannes Maria Lancisius *in suo Suffragio pro veritate edito in Causa Beatæ Hyacinthæ de Marescottis super quodam Miraculo liberationis ab epilepsia*, de quo infra, ita scripsit: *Animadvertendum breviter hic est, epilepsiam in varias species, quas differentias vocant, per Medicos commodè dispertiri. Sunt quidem aliæ, quæ ex levibus externis causis ortæ citò disparent, nec revertuntur; aliæ e contra, quæ hereditario quasi jure contractæ graviùs, ac pertinaciùs usque ad mortem plerumque comitantur: omnes verò sunt vel idiopathicæ, hoc est, inducto, firmatoque vitio, seu diathesi in cerebro, ejusque continentibus membranis, vel sympathicæ, videlicet per consensum partium extrà, atque infra cranium existentium: multæ quoque ante pubertatem corripiunt, & mutatione aeris desinunt; nonnullæ post vigesimum quintum annum invadentes, aut antea jam inceptæ sæpius repetunt, & rebelles perseverant, confirmatæque cum ægris moriuntur, nisi natura, vel ars decubitum, vel abscessum, quod quàm rarissimè accidit, ad externa moliatur:* & de hac epilepsia per consensum plura habentur apud Schenckium *lib. 1. fol. 111. & sequentibus*.

8 His prænotatis, videretur, tuto pede statui posse, miraculosam censendam esse liberationem ab epilepsia, si epilepsia, non levis, sed gravis sit, si sanatio nulli causæ naturali adscribi possit, & si ulteriùs statim post invocationem sanatio perfecta momento successerit, ut innuit bonæ memoriæ Jacobus Sinibaldus *in suo Suffragio super miraculosa liberatione ab epilepsia*, quæ discutienda proponebatur *in Causa Sancti Jacobi de Marchia* = *Cùm itaque apud Liborium* (nomen erat Sanati) *nulla penitùs crisis immediatè ante sanationem apparuerit, nullum vehemens pharmacum intercesserit, non alia ex natura vi ad salutem via remanebat, quàm per coctionem, & fermenti epileptici incinerationem: quæ utique naturales operationes cùm non, nisi in tempore, & per gradus, fieri possint, necesse erat, Liborii symptomata graduatim alleviari, & ad mensuram progredientis coctionis epilepticos insultus, qui vicies in die, ut Testes deponunt, invadebant, primùm ad decies, deinde ad quinquies paulatim diminui, indè per dies, & hebdomadas feriari, donec tandem omnino evanescerent. Constat ergo Miraculi evidentia in repentina, totali, & numquam redituri morbi sanatione*.

9 At, quia a Medicis passio epileptica distinguitur in paroxysmum, qui modò per certas periodos tamquam morbosus effectus improvisò erumpit, & cessat, & in causam, quæ in ægrotantis corpore delitescit, atque ad novos reditus excitandos sensim cumulatur, & in solutione paroxysmi nihil apparet præternaturale, cùm passim videamus Epilepticos per vias cadentes, & sinè ullo Medicorum auxilio sponte suâ paulatim solvi; tota idcirco quæstio, cùm agitur de Miraculo, non est ad excitationem a paroxysmo reducenda, sed ad liberationem perfectam ab epileptica diathesi, sive a novis recursibus, quæ non ita facilè resolvi potest, ut innuit Bordon. *in Opere posthumo de Miraculis medit. 7. num. 37.* ubi hæc habet: *Difficile est scire, an quis dicatur liberatus ab hoc malo, quia continuè non durat, sed interpolatis temporibus venit, & recedit*. Dum fungebar munere Fidei Promotoris, & in Causa Beatæ Hyacinthæ de Marescottis discutienda proponebatur instantanea liberatio cujusdam Monialis ab epilepsia, qua post vigesimum quintum annum inceperat laborare,

quæ

quæ gravissimis symptomatibus fuerat comitata, qua fuerant affecti ejus Genitores, & a qua, recursu habito ad intercessionem Beatæ Hyacinthæ, liberata perfectè dicebatur, absque eo quòd ulla præcesserit crisis, aut profuerint medicamenta, & licèt post excitationem ab ultimo paroxysmo crassioribus alimentis usa esset, & vinum bibisset, quæ recuperatæ sanitati officere poterant, uti, loquendo de crassioribus alimentis, animadvertit Forestus *lib.* 10. *observ.* 68. *pag.* 485. &, loquendo de usu vini, prosequitur Henricus ab Heers *observ.* 24 *pag.* 213. ubi ait = *Novi quosdam juvenes ab hoc morbo curatissimos, qui, cùm vino abstinere nollent, incurabiles evasere* = opposui, Processum super sanatione confectum fuisse decem, & octo mensibus post secutam liberationem ab ultimo paroxysmo, ignorari, an dicto tempore Monialis eodem morbo iterum vexata fuerit, &, quatenus eo tempore a morbo immunis fuisset, cùm adhuc viveret, posse dicto morbo iterum tentari; ex quibus deduxi, a Miraculi approbatione esse abstinendum.

10 Plura a Postulatoribus, ut hanc animadversionem eliderent, egregiè deducta: probare siquidem conati sunt, Monialem spatio prædicto decem, & octo mensium a morbo perfectè liberam fuisse, idque sufficere, cùm Jus Canonicum *in Can. Communiter dist.* 33. unius anni tempus exposcat, ut Sacerdos, qui ob epilepsiam prohibitus fuerat, ne Missam celebraret, ad Sacrificium offerendum admittatur, & cùm recidiva Monialis in morbum epilepticum, quatenus contigisset, verus regressus dici non potuisset proveniens ex reliquiis morbi præcedentis, sed novus morbus contractus ex usu ciborum non salutarium, & vini, juxtà ea, quæ habentur apud Ripam *in Tractatu de Peste particul.* 2. *partis ultimæ num.* 140. & passim apud Medicos. At, me urgente, in tantùm post annum continuatæ salutis Sacerdotem admitti ad Missam celebrandam, in quantùm, si post annum morbo iterum opprimatur, potest iterum ab Altari amoveri, & in quantùm agitur quodammodo de causa necessariò definienda, quæ nihil habebat commune cum approbatione Miraculi, tum quia hæc approbatio inter causas non necessariò definiendas est referenda, tum quia post Miraculi approbationem non videbatur, esse posse locum retractationi, res eò redacta est, ut, licèt sanatio ab ultimo paroxysmo contigisset *anno* 1709. approbatio tamen miraculosæ sanationis facta non fuerit, nisi *die* 2. *Julii* 1722. a Sacrorum Rituum Congregatione, confirmante sanctę memorię Innocentio XIII. & sic post intervallum ferè tredecim annorum, allatis de tempore in tempus probationibus perfectæ sanitatis, necnon usus ciborum minùs salubrium, & vini. Post hujus miraculosæ sanationis approbationem iterum de hac eadem materia tractatum est in Causa Sancti Jacobi de Marchia, & me quoque tamquam Fidei Promotore opponente, quæ opposueram in Causa Beatæ Hyacinthæ de Marescottis, & respondentibus Postulatoribus, & comprobantibus, epilepsiam fuisse gravissimam, momentaneam fuisse sanationem, Sanatum sex annis supervixisse, epileptico morbo numquam hoc tempore affectum fuisse, post annum sextum alio morbo diverso occubuisse, nec longioris temporis probationes exquiri posse, ut in Causa Beatæ Hyacinthæ de Marescottis, cùm in hac Causa, uti dictum est, Sanata ad-

adhuc viveret, & in ea Beati Jacobi sanatus post sexennium mortuus esset, hæc non profuerunt, ut sanatio inter Miracula recenseretur, ex quo non fuit concludenter probata continuatio sanitatis per sexennium, quo Sanatus vixit. Quæ omnia ostendunt, quanta cum maturitate Sacrorum Rituum Congregatio procedat, cùm res est de sanatione ab Epilepsia.

11 Epilepsiæ succedit passio hysterica, quæ etiam dicitur uteri suffocatio, qua fœminæ nonnullæ laborare consueverunt. Paroxysmi recurrunt, sicuti in epilepsia, utì benè annotavit Schenckius *in Medic. Observat. lib. 4. tit. de uteri Suffocatione*. Dicitur, epilepsiam a passione hysterica differre, cùm Epilepticus non intelligat, nec recordetur eorum, quæ in paroxysmo contigerunt; quæ verò uteri suffocatione affecta fuit, audiat, sentiat, & qualitatum sui paroxysmi recordetur. Forestus *in Observ. lib. 10. observ. 56. in Scholiis pag. 410.* hæc habet: *Præfocata, si respondere nequit, tamen intelligit, & omnia, quæ in paroxysmo acta sunt, post paroxysmum recordatur, quod Epilepticus non facit*. Adhæret Rodericus a Castro *in Libro de Morbis Mulierum cap. 1.* = *In uteri suffocatione mulier vocata sæpe audit, præsertim cùm pungitur, aut pili avelluntur, sentit, &, manu collo admotâ, se suffocari, indicat, &, licèt non possit respondere, tamen post accessionem recordatur, & non habet spumam, qualis conspicitur in epilepsia. In epileptica autem accessione neque vocata audit, nec postea recordatur, & spumam in ore habet*. At Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib. 2. tit. 1. quæst. 22. num. 9. & sequentibus* prædictas assertiones interpretatur, ut Suffocatæ non deficiant in ratione extrà paroxysmum, quemadmodum Epileptici, hoc est, quòd non ita intensè a ratione abalienentur, veluti abalienantur Epileptici: & certè non videtur, negandum esse, quòd aliquæ mulieres aliquando passione hystericâ affectæ sensu, motu, & ratione careant, cùm nonnullæ ex eis pro mortuis habitæ, & sæpe quoque elatæ, & tumulatæ, vivæ subinde repertæ sint, quarum exempla congerit Schenckius *Observat. Medicinal. lib. 4. pag. 706.*

12 Affectionem hystericam uteri vitio produci, apud Medicos olim adeò compertum fuit, ut eam nomine suffocationis uterinæ appellaverint. At recentiores eam produci putant vitio succorum digestionibus inservientium, qui afficiunt membranas ventriculi, atque intestinorum, & nervosos plexus: quam assertionem comprobant, tum quia in Cadaveribus mulierum eo morbo mortuarum nullum vitium in utero repertum est, teste Willisio *de Morb. convuls. cap. 6. & 10.* tum quia hoc ipsum declarant ipsius morbi symptomata, quæ, non uterum, sed œsophagum, stomachum æquè, ac intestina in primis affecta esse designant. Non est tamen, quòd, sicut succi pravi irritare possunt stomachi nervos, non possint quoque pungere tunicas uteri, unde & vera affectio hysterica ab utero producatur.

13 Morbus hic passim periculo vacare dicitur; sed periculosus omnino dicendus est, si sæpius recurrant paroxysmi, aut si symptomata gravia sint, veluti benè ponderant Sennert. *Practic. lib. 4. part. 2. sect. 3. cap. 4.* Ettmuller. *Coll. Pract. de Morbis Mulierum sect. 3. cap 3.* quocirca Rodericus a Castro, cùm de affecti-

fectibus hystericis curandis verba facit, sapienter *Consult. Medic. lib. pag.* 98. hæc subdit: *Hine duo possumus addiscere, alterum alterius consentaneum. Primum, quod prognosim spectat, non esse audacter promittendam sanitatem, sed astantibus difficultatem sanandi propalandam &c. Alterum, quod pertinet ad curationem, est, non esse luctandum cum morbo insuperabili, & totis viribus expugnationi incumbendum, sed tantùm lenibus, benignis, dulcibusque modis agendum, ut scilicet ex mente Hippocratis, si non juvabimus, saltèm quàm minimè noceamus.*

14 Post hæc descendendo ad miraculosam sanationem ab hoc morbo, non solùm sibi vindicant locum ea, quæ in superioribus dicta sunt, dum sermo habebatur de epilepsia, quòd vis videlicet Miraculi non est reponenda in excitatione a paroxysmo, sed in expulsione qualitatis morbificæ, quæ novos paroxysmos producere potest, verùm ulteriùs animadvertendum est, nonnullas in mulieribus crises naturales non omnium oculis expositas ut plurimum accidere, quæ totalem a morbo liberationem producere possunt; in quo rerum themate difficile admodum erit, liberationes ab hoc morbo recensere posse inter Miracula. Quòd si id aliquando a Postulatoribus Causarum Beatificationis, & Canonizationis tentatum est, numquam tamen vidi admissum; Medicique acciti, ut pro opportunitate scriberent, operam suam, licèt infelici conatu, constituerunt in demonstrando, quòd morbus non erat passionis hystericæ, sed alterius naturæ, ingenuè hoc modo difficultatem probandi recognoscentes, quòd liberatio ab ipso fuisset præternaturalis, si res esset de liberatione a passione hysterica, sive ab uteri suffocatione.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

De miraculosa sanatione a Mania, & Hydrophobia.

1 *N Evangelio* Sancti Matthæi, & *in Evangelio* Sancti Lucæ, utrobique *cap.* 8. narratur miraculosa instantanea sanatio a Christo Domino facta eorum, qui habentes Dæmonia, & exeuntes e monumentis sævitias exercebant, ita ut nemo posset per viam transire, &, licèt alter eorum esset vinctus catenis, & compedibus custoditus, ruptis vinculis, a Dæmonio agebatur in Desertum. De hisce Sanatis habebitur sermo infra, cùm tractabitur de ejectione Dæmonum a corporibus obsessis. Interea autem satis erit annotare, quòd Ader *de Morbis Evangelicis enarratione* 5. contendit, prædictos Sanatos fuisse Lycanthropidos, vel Mania-

niacos; ex infra quippe dicendis constabit, morbis aliquibus naturalibus Dæmonem aliquando uti, ut a se obsessorum corpora exagitet, & quòd aliquando, depulso naturali morbo, Dæmon, qui eo utebatur, a corpore obsesso recedit.

2 In Actis Sanctorum non desunt exempla miraculosarum ab hoc morbo sanationum. *In Bulla Canonizationis Sancti Petri Cælestini* hæc habentur: *Quidam factus ita furiosus, & amens, ut, ne se ipsum, aut alios offenderet, funibus, & catenis ferreis ligaretur, adductus ad dicti Fratris præsentiam, cùm comedisset de pane per ipsum exhibito, sic est curatus perfectè, ut de dicta infirmitate nil ulteriùs umquam senserit.* = *In Bulla Canonizationis Sanctæ Claræ* commemoratio fit pacationis nonnullorum furiosorum. Apud Wadingum *in Annalibus ad annum* 1231. refertur, quemdam Maniacum suis clamoribus interrupisse aliquando conciones Sancti Antonii Patavini, eumdemque a Sancto arcessitum, licèt furore, & impetu exagitatum, impositâ super ipsum Stolâ, eo momento perfectam sanitatem fuisse consecutum. Item, dùm munere fungebar Fidei Promotoris, *in Causa Sancti Turribii Alfonsi Mogrobesii Archiepiscopi Limani* inter Miracula pro ejus Canonizatione proposita approbatum fuit illud subitæ restitutionis judicii deperditi Josepho de Andrada, qui demens, & furiosus spatio novem mensium, ita ut opus fuerit manus ejus, & pedes vinculis ferreis colligare, applicatâ a Matre ejus corpori Sancti Archiepiscopi Reliquiâ, illico compos mentis factus est, solutisque catenis, accessit ad videndam supplicationem in honorem Beati indictam, & deinde studia theologica mirabili profectu prosecutus est, adeptâ Doctorali Laureâ, initis certaminibus, vulgò *concursibus*, ad obtinenda Beneficia Ecclesiastica, habitis e Suggestu ad Populum concionibus, aliisque peractis, quæ judicium undequaque perfectum conprobarunt, utì desumitur *ex Decreto edito die* 11. *Januarii* 1726.

3 Si res, de qua nunc agitur, esset judicio Juristarum absolvenda, solemne apud illos effatum est, morbum hunc esse insanabilem; inquit enim Paulus de Castro *in L. Qui Testamento* 20. §. *Nec furiosus num.* 3. *ff. de Testamentis* = *Qui semel incipit fatuizare, numquam liberatur.* At, quia plùs Physicis, & Medicis hac in re deferendum est, quàm Juris Peritis, manus idcirco admovenda est ad eorum Libros, ut tutum de miraculosa hujus morbi sanatione ferri possit judicium.

4 Fernelius *lib.* 5. *de Part. morb. & sympt. cap.* 2. ita describit hunc morbum: *Melancholiæ succedit Mania nobis dicta, quæ cogitatione, verbo, aut opere Melancholicorum quædam deliramenta imitatur, sed iracundiâ, jurgiis, clamoribus, horrendo aspectu, multò denique majore corporis impetu, & mentis perturbatione laborantes exercet, ac impellit, ut quasi feræ, & immanes belluæ in obvios dentibus, unguibus, & pugnis inusitatâ rabie petulanter invadant.* Sequitur Sennertus *in Med. Pract. lib.* 1. *part.* 2. *cap.* 15. *de Mania* = *Mania levi negotio cognoscitur ex imaginatione, & ratiocinatione depravata, cùm ægri & falsa imaginantur, & absurda, & inepta multa agunt, & quidem sinè timore, sed potiùs cum audacia, temeritate, loquacitate, jurgiis, iracundia, sævitate in se, & alios, & omnino animi perturbatione tanta, ut ægri bestiarum instar obvios quosque invadant, nec sibi ipsis parcant, sed vestes dilanient suas, ac manus vio-*

lentas sibi inferant, & propterea custodiâ, & vinculis custodiendi sunt, e quibus tamen omni conatu erumpere conantur. Adhæret Tozzius *in Med. Pract. tit. de Mania, in principio*, ubi de Maniacis: *Furunt, ac nihil omnino formidantes omnia temerè audent, & indiscriminatim aggrediuntur*: & de affectis hac ægritudine ita loquitur Nicolaus Piso *lib. 1. de cognoscendis, & curandis morbis cap. 24.* = *Plures visi sunt furore correpti, qui ab excandescentia, vel ira, vel mœstitia principium habuere, promptè se habente corpore ad incidendum in tales affectiones*; & ad amentiam, & furorem Medici dicunt apertissimum esse aditum per timorem, mœstitiam, & nimiam studiorum intensionem = Forestus *in Schol. ad observ. 21. lib. 10. pag.* 179. Daniel Sennertus *Instit. lib. 2. part. 3. sect. 2. cap. 4. pag.* 421. *cap.* 1. Joannes Baptista Silvaticus *centur. 1. consil. 53. pag.* 57.

5 De hujus morbi gravitate non videtur esse dubitandum; inquit enim Galenus: *Nulla deliratio tuta est*; additque Curtius Martinellus: *Ægrè, ac difficilè hac passio curatur*; & potissimùm, si morbus fuerit obfirmatus temporis diuturnitate: unde meritò Thomas Willis *lib. 1. de Morbis animæ nobiliores facultates obsidentibus cap.* 10. subdit: *Si mania inveterata, aut hereditaria fuerit, aut morsu Canis rabidi infertur, ægrè, aut vix omnino integrè sanatur*; & rationem reddit Dolæus *Encyclopediæ lib. 1. tit. de Mania pag.* 45. sequentibus verbis: *Ubi jam radices egerit altas, malum vix curari potest; in cerebro enim vestigia olim impressa, sed postea sublata, & quasi concremata minimè restitui possunt. Nam, plicas firmiter cerebro impressas explicare, non hominis est: ut in charta, vel in corio, cùm aciculâ leviter imago alicujus rei est impressa, tractu temporis, & motu chartæ imago penitùs obliteratur; verùm, si acus altiùs adacta fuerit, & foramina effecerit, numquam imago delebitur.*

6 Alia traduntur a Medicis scitu digna tum quò ad qualitatem maniæ, tum quò ad judicium ferendum de sanatione secuta, tum quò ad hujus morbi cessationem; licèt enim ex dictis curatu difficilis sit, & præsertim, quando est inveterata, vel cùm est periodica, non ob hoc tamen ipsi censent, eam aliquando non posse tolli remediis, aut non posse naturaliter evanescere.

7 Ducto initio a qualitate maniæ, docent Medici, facilioris esse sanationis, & minoris periculi maniam, quam risus comitatur, juxtà illud Hippocratis *6. aphor.* 53. = *Desipientiæ, quæ cum risu fiunt, securiores*; & benè prosequitur Riverius *cap. de Mania S. Faciliùs curatur*: qua tamen in re cavendum est, ne motus convulsivus pro risu sumatur; nil enim vetat, ne aliquando sola labia reducantur in motum convulsivum risui analogum, quemadmodum explicat Bellinus *in cap. de Mania pag.* 506. favetque historia Tychonis *5. Epid. text.* 94. apud Hippocratem memorati, qui percussus in pectore a Catapulta, paulò post risu tumultuoso correptus fuit, quem casum Scholiastes Franciscus Vallesius *pag.* 277. ad motum convulsivum refert, inquit enim: *Ego verò, ut in Controversiis dixi, non arbitror, hunc fuisse risum, sed convulsivum quemdam motum risui similem.*

8 Transitum faciendo ad judicium ferendum de sanatione secuta, Cornelius Celsus *lib. 1. cap.* 18. monet, aliquando Maniacos videri astantibus sanitatem consecutos, cùm prudenter loquantur, sed rem hoc modo non

se

se habere, cùm eo modo dolosè loquantur, ut a vinculis liberentur: *Neque credendum est, si vinctus aliquis, dum levari vinculis cupit, sanum jam se fingat, quamvis prudenter, & mirabiliter loquatur, quoniam is dolus insipientis est.* Rursus aliquando re verâ cessat hic morbus per aliquod tempus, sed deinde iterum occupat ægrum; idque efficit, ne ex ejus cessatione, licèt ad aliquod tempus protracta, judicium tutum ferri possit de sanatione secuta: unde meritò Ettmullerus *de Deliriis tit. Quò ad prognosim Maniæ pag.* 501. ait: *Mania est malum admodum diuturnum, & difficillimum curatu, quod, licèt interdum per menses remittat, vel intermittat, postmodum tamen antiquâ atrocitate recurrit, & sæpe ad mortem ipsam ægros comitatur.*

9 Superest, ut aliqua subdantur de hujus morbi cessatione aut ope medicamentorum, aut per vires naturæ. Naturæ viribus sanabilem esse, suadere possunt nonnulla exempla relata per Schenckium *Observat. Medicinal. lib.* 1. *tit. de Mania verb. Curatio, observat.* 2. & 3. Helleborus antiquis in usu erat, & magno cum Maniacorum profectu. Item, venæ sectione, insignibus evacuationibus per alvum, aut per sudorem Maniacos curari, & feliciter curatos fuisse, passim docent Medici. Sennertus *Pract. lib.* 1. *part.* 2. *cap.* 15. *pag.* 394. *in principio* inquit: *Plurimi sanati sunt ex reiteratis frequenter venæ sectionibus, & postea incolumes longam duxerunt vitam &c. Incohanda verò curatio a venæ sectione &c. Est autem venæ sectio repetita in hoc affectu tam singulare præsidium, ut multi Maniaci ab aliis derelicti hoc solo remedio sanati sint &c. Via ad salutem est insignis aliqua evacuatio per alvum, aut per sudorem.* Apud Hippocratem 4. *Epidem.* juxtà Vallesii divisionem *num.* 133. insigne exstat exemplum sanationis maniæ, quæ ob intempestivam hæmorrhoidalis fluxus suppressionem inducta, superveniente acutâ febri, cessavit. Observat Riverius *in Praxi Medica lib.* 1. *cap.* 13. Maniacos aliquando liberatos fuisse a morbo, accedente febre tertianâ, aut quartanâ, cujus facti rationes legi possunt apud Bellinum *de Morbis capitis tit. de Mania pag.* 511. Quibus omnibus addi potest, novum non esse, quòd mania cessaverit per metastasim, ut dicunt Medici, ex quo videlicet Maniacus laborare cœperit dysenteriâ, hydrope, arthritide, vel tussi, juxtà illud Hippocratis *in Libro de Diebus judicatoribus num.* 10. ubi inquit: *Insaniam aliquando curatam, suborto dolore ad pedes, aut ad pectus, aut per tussim vehementem.*

10 Post hæc annotata, ad nostrum redeundo institutum, si aliquando contingat, proponi in Sacrorum Rituum Congregatione tamquam miraculosam, & excedentem vires naturæ sanationem alicujus maniâ laborantis intercessione alicujus Servi Dei, vel Beati a Deo factam, necessarium esse videtur primò, ut mania cum suis requisitis furoris, & cæteris supra relatis planè probetur. Secundò, ut consimilibus probationibus demonstretur, eam fuisse, non recentem, sed inveteratam; præter enim supra exposita, si mania sit recens, inter magnos morbos pro Miraculo constituendo necessarios non est recensenda: unde apud Amatum Lusitanum *centur.* 2. *observ.* 57. *pag.* 280. exemplum prostat Pueri per viginti quinque dies maniaci, qui brevissimo quinque dierum spatio a mania vindicatus est, & Fab. Hildanus

cen-

centur. 3. *observ.* 13. *pag.* 301. proponit historiam Juvenis, quem ipse post solos quindecim maniæ dies phlebotomiâ, purgationibus, & scarificatis cucurbitulis citissimè reddidit sanitati. Tertiò strictè indagandum est, an sanatio contigerit in instanti. Quartò, an fuerit perfecta, & signanter an hebetudo quædam remanserit, seu ingenii stupiditas; signa etenim hæc erunt liberationis non undequaque absolutæ, & perfectæ: animales quippe spiritus, qui per furorem in confusionem vehementer acti, & ab antiquis sani judicii tramitibus omnino devii facti fuerant, atque absurdarum idearum altas imagines in cerebro impresserant, non possunt dici ad suum ordinem redacti, nec, quæ insculpta fuerant, vestigia in totum deleta dici queunt, si hebetudo, aut ingenii stupiditas remanserint. Quintò nullo modo omitti potest indago temporis, quo subita sanatio contigit; si etenim accidisset diebus canicularibus, solstitiis, vel æquinoctiis, Medici facilè suspicantur, sanationem naturalem fuisse secutam. Sextò quærendum est de tempore, quo perfecta sanatio duravit; cùm enim versemur in morbo reversivo, longum tempus exspectandum est, ut tutum de perfecta sanatione ferri possit judicium. Huc referri debent, quæ alibi dicta sunt de morbo comitiali, sive epileptico, de quo, utpote reversivo, probavimus, multum tempus exspectandum esse post paroxysmum, a quo æger convaluit, antequam tutò dici possit, eum fuisse a morbo liberatum: quocirca Joannes Maria Lancisius *in suo Suffragio pro veritate edito in Causa Canonizationis Sancti Turribii Archiepiscopi Limani super subita liberatione Maniaci*, postquam demonstravit, maniam fuisse inveteratam, & cessasse in instanti, statim ac Reliquia Beati fuit ejus corpori applicata, ita scripsit: *Sed, quod præ omnibus in animum meum Miraculi vim ingerit, illud est, quòd Sanatus post tres, aut quatuor dies ab accepta pristina valetudine populi conventum adire, & Supplicationem in aliena domo videre potuerit, indèque nullas mentis suæ turbas experiri. Profectò, quoniam mania confirmata, cujus generis hæc erat, id præcipuum habere solet, ut remittat quidem, vel etiam intermittat; sed postea antiquâ atrocitate recurrat, perspicuum in casu nostro miraculosæ sanationis argumentum dedit Juvenis, cùm ab anno* 1680. *in quo sanatus fuit, usque ad annum* 1689. *cùm producti sunt Testes, nempe novem annorum decursu non tantùm nihil de restituta menti suæ perspicuitate, ac prudentia amisit, sed multum novarum cognitionum ex continuatis studiis acquisivit.*

11 Et, quia Judicium hoc absque Medicorum consilio in Sacra Congregatione non absolvitur, Medici ad consilium acciti diligenter investigare debebunt qualitatem morbi, symptomata, an medicamenta fuerint adhibita, an, si fuerint adhibita, profuerint, an aliqua crisis intercesserit, uno verbo, an ulla causa naturalis adfuerit, ad quam sanatio referri possit. Quòd si de mania præsertim inveterata constiterit, constiterit de ejus sanatione in instanti secuta post Servi Dei, aut Beati invocationem, si de perfecta sanatione nulla sit dubitatio, si recidiva, non obstante longo temporis lapsu, abfuerit, si gravia accesserint morbi symptomata, si medicamenta non fuerint adhibita, aut adhibita non profuerint, si nulla demum intercesserit

cesserit crisis, aut metastasis, fidenter pro Miraculo erit pronuntiandum.

12 Apud Medicos mentio habetur hydrophobiæ, hoc est aversionis ab aqua, quæ causam habet a rabie, & quam ut plurimum comitatur gravis, & horrenda mania. Dictum est *ut plurimum*, cùm aliqui aliquando dati sint casus, in quibus depravata non fuit phantasia hydrophoborum, veluti ponderat Codronchus *de Rabie pag.* 100. &, allegatis Cælio Aureliano, Fonseca, Salio Diverso, Horstio, prosequitur Stalpartius *in priore centuria observationum observ.* 100. *pag.* 433.

13 Morbus hic, quem ex dictis ut plurimum mania comitatur, invadit eum, qui mordetur a Cane rabido, vel ab alio Animali in rabiem acto. Scribit Galenus *lib. 6. de loc. affect. cap.* 5. hæc, quæ sequuntur: *Quomodo enim brutorum nulli supervenit rabies, Cani hac soli accidit.* Nonnulli dictum Galeni interpretantur, quòd dicere voluerit, ut plurimum rabiem Canibus accidere. Mercurialis *lib.* 1. *variarum Lectionum cap.* 2. docet, nullum rabidum animal præter Canem fuisse a Galeno cognitum. At, quidquid sit de sensu Galeni, præter ea, quæ infra dicentur, apud Aristotelem 8. *de Historia Animalium cap.* 22. *&* 24. apud Aurelianum, Avicennam, & Fernelium exempla prostant multorum animalium, quibus sponte, nec a Cane morsis rabies supervenit, Luporum videlicet, Camelorum, Porcorum, Boum, Vulpium, Ursorum, Pardorum, Mustellarum, Gallorum, Gallinaceorum. Amatus Lusitanus *centur.* 7. *curat.* 66. *fol.* 195. ubi *Xuarex*, hæc habet de rabida Fele: *Mercator Thessalonicensis, aliique ejus domestici quatuor masculi, & fœmina uno, eodemque die a Fele dentibus, unguibusque sunt commorsi, laniative, qui simul brevi indè sævissimis symptomatibus correpti suum obiere diem;* ibique *in Scholio* refertur Epitaphium a nobis etiam sæpe lectum, dum Romæ morabamur, in Templo Sanctæ Mariæ apud Portam Flaminiam, Epitaphium, inquam, cujusdam Hispani, qui obiit ob morsum Felis rabidæ:

Hospes, disce novum mortis genus: improba Felis,

Dum trahitur, digitum mordet, & intereo.

De recitata sententia Galeni nonnulla legi possunt apud Marcellum Donatum *de Medica Historia mirabili lib.* 6. *cap.* 1. *pag.* 292. & apud Gasparum a Rejes *in suo jucundarum Quæstionum Elysio Campo quæst.* 61. *num.* 4. *& sequentibus*, ubi *num.* 6. sic Galenum explicat: *Unde inferri potest, Galenum tam lotis manibus hoc negare non potuisse* (reliqua videlicet animalia, præter Canem, in rabiem agi) *nec crederem, in re adeò vulgari hallucinatum fuisse: quare, illum de frequenti eventu locutum fuisse, existimaverim, dum, Canem tantùm rabie corripi, dixit, cùm verò, aliorum nullum, de illo, quod rariùs accidit: sicque & illum excusabimus, &, vera dixisse, interpretabimur.*

14 Nec ad morbum inducendum est absolutè necessarium extrinsecum causæ instrumentum, puta morsus: potest quippe de facili ab intrinseco oriri, uti patet in illo Cane, qui primus fuit rabidus; si enim primus est in rabie, non potuit rabidus fieri a morsu alterius Canis rabidi. Concordant nonnullorum Medicorum, cæ-

cæteris licèt contradicentibus, assertiones, in humanis videlicet corporibus tales produci posse humores, qui ad rabidi Canis venenum maximè accedant, quique, nullo extrinsecùs accedente contagio, homines in hydrophobiam impellant = Salius Diversus *cap.* 19. *fol.* 328. *de affect. particul.* Gaspar a Rejes *quæst.* 61. *num.* 20. & 21. scribit, ex aeris infectione rabiem excitari posse, & ab interna maligna aliqua dispositione sinè externo animalium morsu, aut aeris vitio: quod argumentum latè prosequitur Joannes Melchior Verdries *in sua Dissertatione de Veneno Canis, & Animalium rabidorum* §. 5. & *sequentibus*.

15 Ira vehemens, & calor æstivus pro causis antecedentibus, quinimmo sæpe conjunctis hydrophobiæ haberi solent. Hinc facilè Canes in rabiem aguntur Mense Augusti, cùm Sol urget, & animalia fiunt maximè venenosa ex ira, ut videmus in Scorpionibus, in Araneis, in Viperis, quæ, nisi ad iram excitentur, morsus venenatos non edunt; & pluribus, iisque egregiis, experimentis Franciscus Redi ostendit, Viperæ venenum nullum esse, nisi hæc irâ subitâ commoveatur: & quemadmodum vehemens furor talem in hominibus corruptionem sanguinis inducit, ut febres malignæ, phreniticdes, acuti, chronicique morbi exoriantur, sic quoque aliquando ita ira salivam, & reliqua potest inficere fluida, ut ex istorum communicatione fiat id, quod evenit in Contagio, in Lue Gallica, in Scabie.

16 Bruta in rabiem acta fiunt hydrophoba. Michael de Heredia *Tractat. varior. Medicinal. lib.* 1. *fol.* 1. hæc habet: *Vidi Canem rabientem, quem vulgus, ut solet, fustibus, & lapidibus persequebatur: fugiens verò ille populum persequentem rivulo factus obviàm sic aquam pertimuit, ut retro conversus maluerit experiri furorem populi insequentis, quàm aquam rivuli pertransire, vel accedere*; & homines morsi tum a Cane, tum ab alio animali rabido ab aquis summopere abhorrent. In Nosocomio Sanctæ Mariæ de Morte hujus Civitatis Bononiæ non multis abhinc annis Mulier ab alia Muliere irata demorsa, Rusticus ab Asino rabido in brachio dextero laceratus, Fœmina a Mure similiter rabido in digito percussa, aquam adeò aversabantur, ut horrendos in ejus conspectu ederent ejulatus. Arabum Schola addit, in rabidorum urinis Catulos, aut aliquid illis simile apparere; unde ait Beatus Petrus Damiani *lib.* 1. *Epistolarum ad Pontifices Epist.* 5. = *Et hoc experimento cognoscitur, quia, si rabidus Canis hominem fortè momorderit, tantâ vi rabies ejus in viscera protinus humana transfunditur, ut mox in ipso urinæ conceptaculo Catuli generentur*.

17 Unde autem proveniat hæc ab aqua aversio, non ita facilè explicari potest. Nonnulli id referunt ad corruptum ex morsu, & transfuso veneno mentis judicium: diuturnâ quippe, & continuatâ de læsione, & morsu cogitatione tales imprimi dicunt imaginationes, ac phantasmata cerebro, ut assiduè ægri se putent mutatos in Canes, mordere, & latrare gestiant, Canumque imaginationes ut plurimum mentem subeant, cùm vident aquam, in qua sibi persuadent Canes latere. Marcellus Donatus *de Medica Historia mirabili lib.* 6. *cap.* 1. *pag.* 295. hæc habet: *Probabilior nobis alia videtur ratio, quæ communiter assignatur, quòd scilicet, cùm rabidi effecti homines operationes intellectus corruptas habeant, fiat, ut ex longa circà Canes cogitatione* im-

imprimantur in eorum imaginatione formæ, & idola Canum, ita ut assiduè fermè præ oculis Canes habere sibi videantur, quinimmo & se ipsos Canes effectos putent, tuncque potissimùm, cùm aquam tamquam speculum splendidum imaginem reddens intuentur imaginantes, in ea Canes inesse; & latè prosequitur Gaspar a Rejes *quæst. 62. num.* 11. ex quo etiam infert, hydrophobos, utì supra dictum est, quodam genere maniæ laborare, præsertim circa aquæ metum. Rases, Avicenna, & cæteri Arabes, quos tamen reprobat Codronchus *de rabie pag.* 220. tubulos quosdam confici jusserunt, quibus ægris, ne aquæ terrerentur aspectu, potus exhiberetur. Petrus Salius Diversus prædictam non admittit opinionem; testatur enim, se ægrotos sæpius interrogasse, an Canes viderent, eosque respondisse, se nihil videre: quocirca aliam adducit causam docens, aquæ, & liquorum usu rabidum illud virus ita excitari, & veluti ebullire ad instar aquæ calci affusæ, ut vehementiùs multò agitatum atrociùs, & crudeliùs partes interiores aggrediatur, atque commoveat. Marcellus Donatus *loc. cit. pag.* 295. ait, Catulos in urina rabidorum non videri a cæteris, sed ab eo solo, qui rabidus est, ob depravatam imaginationem; & sequitur Gaspar a Rejes *cit. quæst. 62. num. 6.* ubi benè annotat, Beatum Petrum Damiani vixisse tempore, quo Saracenorum Secta in Medicina maximopere vigebat, a qua Catulorum in rabidorum urina fabula primò dimanavit, & eum retulisse, quæ audiverat, non quæ viderat.

18 At, quidquid sit de his, triplex est hydrophobiæ gradus, incipiens unus, progrediens alter, extremus tertius. Primus vix habet signa, nisi consideremus noctes præter usum insomnes, vagas quasdam æstuationes, & sitim sinè manifesta causa. Alter gradus circà quadragesimum diem solet manifestari, licèt aliquando virus per plures annos lateat, & tandem furor superveniat, teste Brasaulo *lib. 2. Aphorism. comment.* 23. & signa ejus esse solent inquietudo quædam ad omnia, promptitudo ad iram quocumque tempore, oculorum scintillatio, palpebrarum convulsio, & levis quædam aversio fluidorum, multa tamen premente siti. Quæ omnia si augmentum sumant, si accedant ejulatus, impetus, & furor in obvios, & in se ipsum, spuma ad os, oculorum torvitas, totalis aquæ, & fluidorum formidatio, morbus jam est perductus ad extremum gradum. Primus, & secundus gradus curationem admittunt, secùs autem tertius, veluti testantur Rudius *de Morbis occultis fol.* 132 *cap.* 13. Lomnius *Observ. lib. 2. fol.* 63. Fonseca *Consult. Medic* 25 *fol.*90. ubi ita loquitur = *Illud affirmare licet, nullum, ubi ad illum statum devenerit, sanari posse, nec sanatum fuisse* = cum aliis, quos cumulat, & sequitur citatus Stalpartius *Observat. centur. priore, observ.*100. *pag.* 419. *& sequentibus*, ubi affert illud etiam Ovidii =

Tollere nodosam nescit Medicina podagram;

Nec formidatis ulla medetur aquis =

& explicat Verdries *loc. supra cit.* §.38. ubi hæc habet: *Si hydrophobia cum gravioribus symptomatibus, spasmis, convulsionibus, singultu, syncope, cum sudore fri-*

frigido accedat, nulla ferè reconvalescendi spes superest &c. Non desunt quidem exempla hydrophobiæ quoque curatæ apud celebriores Tracticos, & ipsum quoque Dioscoridem: rariores tamen sunt ejusmodi observationes, atque malum in illis casibus nondum altas radices egit, neque horror a liquidis adeò magnus fuit, ut, nauseasse magis, quàm horruisse aquam ægros, credibile sit.

19 Medicum non agimus, & sic de medicaminibus non loquimur, quæ in rabiem actis, & constitutis in primo, & secundo gradu applicari solent, de quibus Lævinus Lemnius *de Miraculis occultis naturæ lib.* 3. *cap.* 5. Aliqua ex Medicina desumimus, quæ putamus facere posse pro re, de qua nunc agimus, hoc est, pro tuto judicio ferendo, cùm sanationes a morbo tamquam miraculosæ proponuntur. Addere ergo operæ pretium esse censemus, nonnullas aliquando ab hoc morbo sanationes dari, quæ tales re verâ non sunt, cùm morbus idem post aliquod tempus redeat. Abel Roscius Medicus sequens factum litteris significavit Hildano, quas recensuit *observat* 86. *centur.* 1. *fol.* 65. Narrat ergo Abel, *anno* 1581. Matronam quamdam sibi affinem a Cane rabido ex improviso impetitam in sinistro brachio morsam fuisse, & doctissimos Medicos advocatos exquisita remedia applicasse, quæ ipse recenset, elapsisque paucis diebus, salvam, & incolumem evasisse, vel evasisse visam, nullâ in brachio noxâ, nec tantùm cicatrice ferè relictâ, nulloque in corpore, ut apparebat, restante veneno. Addit, post septimum annum symptomata multò sæviora recruduisse; persensit etenim in brachio aliàs læso dolorem acerbissimum. Supervenerunt furor, mentis alienatio, mœror, tristitia, sitis inexplebilis, febris, maxima virium prostratio, ciborum odium; sed numquam tamen a potu abhorruit, nec liquida rejecit, quæ sitim extinguere possent. Morti proxima judicata est; sed, adhibitis medicaminibus, intrà paucos dies sanata visa est, & sæva accidentia paulatim cessarunt. Post annos septem ab hac invasione, & decimo quarto a Canis morsu Fœmina gravissimis morbis, principio ducto a sinistro illo brachio, tentari cœpit. Curata fuit, & sana mansit per annos sex: sed anno vigesimo a vulnere accepto symptomata redierunt, & subsequentibus annis frequentioribus, sed brevioribus paroxysmis tentata fuit, & in omnibus ferè temporum mutationibus, sibi brachium vellicari, persensit. Idemque Abel Roscius *in Epistola* testatur, quòd ea adhuc mortua non erat, licet timeret citò morituram. Ejusdem historiæ meminit Gaspar a Rejes *quæst.* 61. *num.* 34.

20 His præmissis, si aliqua a rabie, & hydrophobia sanatio tamquam miraculosa proponitur, multa videntur esse annotanda. Primum est, quòd, si morbus contractus dicatur a morsu Canis, aut alius Animalis rabidi, probandum est, Canem, aut Animal rabidum re verà fuisse, & hydrophobum; & signa Canis rabidi sunt cauda promissa, oculi rubri, & torvi, spuma ad os, lingua exerta, & nigricans, labia pendula, os dehiscens, cursus inordinatus, arreptio corporum obviorum, pili hirti, & demissus quidam, tremulusque latratus, fuga a domo, aversio ab aqua. Secundum est, quòd morsus probetur; qui probari poterit aut per vulnus in parte corporis morsa, aut per cicatricem adhuc exstantem. Tertium est, quòd

in

in homine morſo doceatur de ſignis morbi contracti, de illis videlicet, quæ ſupra expoſita ſunt, dum loquebamur de gradibus morbi. Communia hæc ſunt primo, ſecundo, & tertio gradui hydrophobiæ. Quòd ſi quæſtio ſit de liberatione miraculoſa a morbo in primo gradu conſtituto, vis Miraculi in eo tantùm conſtitui poterit, quòd morbus, qui naturaliter progredi debebat ad ſecundum, & deinde ad tertium gradum, ceſſaverit. Opus ergo erit, ut in inſtanti ceſſaverit, nullis adhibitis medicamentis, ſinè criſi, & metaſtaſi, & quòd ceſſaverit in inſtanti, invocato Dei Servo, vel Beato, &, elapſo tempore judicio Medicorum apto, & ſufficiente, ut de perfecta ſanatione, & recidivæ, & timoris recidivæ excluſione tutum ferri valeat judicium. Si verò quæſtio ſit de liberatione a morbo in ſecundo gradu conſtituto, quam Poſtulatores contendant eſſe Miraculo adſcribendam, vis Miraculi erit conſtituenda non modò in non progreſſu morbi a ſecundo ad tertium gradum, ſed etiam in liberatione ab ipſo morbo in ſecundo gradu conſtituto. Morbus enim in ſecundo gradu conſtitutus gravis eſt, non levis, quemadmodum eſt idem morbus in primo gradu conſtitutus. Probandum ergo erit, morbum hunc in ſecundo gradu conſtitutum ceſſaſſe in inſtanti, invocato Dei Servo, aut Beato, nullum medicamentum fuiſſe propinatum, vel propinatum ineptum fuiſſe, aut inutile, nullam contigiſſe criſim naturalem, per urinam potiſſimùm, & ſudorem, nec morbum rediiſſe poſt elapſum tempus judicio Medicorum ſufficiens. Quòd ſi quæſtio ſit de liberatione a prædicto morbo in tertio gradu conſtituto, ſuperflua erit quæcumque indago medicamentorum; aut criſis, necnon ceſſationis in inſtanti, & ſatis erit, ceſſationem, invocato Dei Servo, aut Beato, contigiſſe. Quid autem dicendum erit de liberatis a morbo in tertio gradu conſtituto? Erit ne exſpectandum aliquod tempus poſt liberationem, ut tutò de Miraculo judicari poſſit. Profectò crederem, aliquod tempus eſſe exſpectandum: ſi enim morbus recrudeſceret poſt receptam ſanitatem, ſignum hoc eſſet, quòd morbus non erat in tertio gradu conſtitutus, cùm ſcribat Galenus *lib. 6. de Loc. aff. cap. 5. & 1. Coac. prænot. 2. text. 17.* ægros raròquarto die ſupereſſe, metiendo tempus ab eo inſtanti, quo aquæ timor manifeſtari incepit. Dictum eſt in ſuperioribus, poſſe morbum hunc contrahi etiam ſinè extrinſeco cauſæ inſtrumento, & poſſe in humanis corporibus tales produci humores, qui ad rabidi Canis venenum proximè accedant. Si autem ſanationes ab hoc morbo tamquam miraculoſæ proponantur, non erit inquirendum de rabie Canis, aut alterius Animalis, nec de morſu, aut cicatrice, ſed de cæteris tantùm omnibus inquirendum erit, de quibus ſupra.

21 In Rhodiginis Paludibus Divi Bellini Templum eſt Miraculorum frequentiâ celeberrimum. Cœlius Rodiginus *antiquar. Lection. lib. 17. cap. 28.* narrat, quòd morſi a Canibus rabidis, ſi Clavem tangant, qua Ædis Sacræ oſtium recluditur, perfectè ſanantur. Mathiolus *Comment. in cap. 37. libri ſexti Dioſcoridis* inquit, perpaucos a Cane rabido demorſos ſuo tempore Medicos conſuluiſſe, ſed ad Divi Domnini, & Divi Bellini Templa confugiſſe, in quibus ſanabantur; & ſimilia narrantur de Sancti Hu-

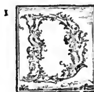
berti Fano apud Leodienses, unde apud Joannem Molanum *in Natalibus Sanctorum Belgii ad diem* 25. *Martii* refertur Elogium Sancti Huberti Antuerpiæ existens apud Præmonstratenses, in quo inter cætera legitur:

> *Effera, quæso, procul rabies abigatur in ævum.*

Theophilus Raynaudus *Operum tom.* 8. *eo loco, qui ita est inscriptus* = *TITULI CULTUS SANCTORUM SPECIALIS* = *pag.* 516. hæc subdit: *Quid adversùs rabidorum Canum morsus conferat Sanctus Hubertus Episcopus Leodiensis, vulgatissimum est, & a Joanne Roberti in Opere de illius Sancti rebus latè illustratum. Estque notatu dignum, quòd Joannes a Chapeavilla scripsit pertexens Acta Episcoporum Leodiensium, Agiomachorum facilè principem Joannem Calvinum, cùm Filium haberet a rabido Cane demorsum, ablegasse eum ad Sanctum Hubertum, ut ejus ope curaretur. Sancta Walpurga & adversùs Canum rabidorum, & adversùs ferocium quorumvis Animalium morsus propitiam se prabet. Agit de ea planè Rabeus in Bavaria Sancta;* idemque Theophilus *Operum tom.* 13. *de Stigmatismo sacro, & profano cap.* 9. plura habet de applicatione Clavis Sancti Huberti, ad cujus contactum ægri rabidi sanantur; & multa alia habentur apud Patrem Thirsum Gonzalez olim Superiorem Generalem Societatis Jesu *tom.*2. *Veritatis Religionis Catholicæ cap.* 8. & apud Patrem Josephum Prolam ejusdem Societatis Theologum *in suo Opere de Novendialibus Supplicationibus cap.* 12.

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

De miraculosa sanatione Hydropicorum, ubi & alia de miraculosa sanatione ab Empyemate, & Hernia.

1 DE Hydropico divinitus curato loquitur Sanctus Lucas *in Evangelio cap.*14. cùm enim Jesus ingressus esset in domum cujusdam Principis Pharisæorum Sabbato manducare panem, stetit ante eum Hydropicus: *Ipse verò apprehensum sanavit eum.* Ader *de Morbis Evangelicis enarrat.* 10. putat, tentata, & experta priùs fuisse in eo, sed infelici eventu, hydragoga, quæ ad exhauriendas a ventre aquas vulgo nota sunt, & usitata, & paratu facilia; subditque, quòd, si fuissent induciæ, aut si putatum esset, ventris punctionem, quæ *paracentesis* appellatur, esse profuturam, omissa nullatenus fuisset; & tandem concludit: *Quis te mirabilia* (loquitur de Christo) *agere denegabit? Quis te Christum non adorabit? Turgasti Mundum ab aquis in cataclysmo: exhauris modò aquas in Hydropico. Quid gratia* no-

nobis ut aquæ tantùm, quæ super Cælos sunt, laudent nomen Domini? At, quidquid sit de hydropis a Christo sanati circumstantiis, quæ ab Ader enarrantur, quamvìs in aliquibus ægrotis a Christo curatis nulla habeatur mentio de gravitate, difficultate, & longitudine morborum, aliisque conditionibus eorum sanationem impedientibus, omnia hæc tamen supponenda sunt, tutòque asserendum, hydropem, de quo nunc agitur, talem fuisse, hoc est, viribus naturæ insanabilem, veluti benè animadvertit Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 8. *num.* 66. *& pluribus sequentibus*. In Bullis Canonizationum inter Miracula multæ recensentur Hydropicorum sanationes, utì colligitur *ex Bulla Canonizationis Sancti VVlstani, Sancti Eadmundi Episcopi, Sancti VVilhelmi Episcopi, Sanctæ Claræ de Assisio, Sancti Ludovici Regis Franciæ, & ex Relationibus* Rotæ Auditorum editis in nonnullis Canonizationum Causis, & signanter *in illa Sancti Caroli Borromæi* 3. *part. Miracul.* 8 *& in illa Sancti Ignatii Miracul.* 5.

2 Verùm, ut juxtà morem nonnulla a Medicis desumantur, quæ nostro instituto prodesse valeant, tres ab illis referuntur hydropis species. Prima dicitur *ascites*, cùm aqua videlicet est vel in cavitatibus, vel inter peritonæum, & musculos: & hæc est præcipua hydropis species; ex quo fit, ut, quando quis absolutè hydropicus appellatur, ascite laborare intelligatur, ut ait Sennertus *tom.* 3. *lib.* 3. *part.* 6. *sect.* 2. *cap.* 3. §. *Est autem &c. prope finem*. Secunda species dicitur *tympanites*, in qua aer est pro causa distendente, & ampliante membranas; de qua Thomas Willis *in suo Tractatu de Anima Brutorum sect.* 2. *cap.* 4. hæc habet eam describens: *Tumor abdominis fixus, & constans, æquabilis, durus, renitens, & a pulsatione sonitum edens, a partium, & viscerum membranaceorum inflatione ortus, propter spiritus animales in fibras istas copiâ nimiâ adactos, ibidemque succi nervei obstruentis vitio a recessu impeditos, cui affectioni consequenter flatuum in locis vacuis aggestio velut complementum accedit.* Addit Riverius *in Praxi Medica lib.* 11. *cap.* 6. *de Hydrope* §. *Observandum*, tympanitem, & ascitem aliquando esse conjunctas, cùm flatus videlicet tympanitem efficiens est aquæ permixtus in abdomine. Tertia species dicitur *anasarca*, in qua aqua effunditur ad ambitum corporis inter musculorum interstitia, cutem, & glandulas. Rursus hydrops alius est incipiens, alius confirmatus: & aliqui addunt aliam speciem hydropis, primarii videlicet, & per consensum; per consensum nempe, cùm hydrops causatur a simplici potatæ aquæ frigidæ cumulo, aut a sudore critico in abdomen impulso, & ibi stagnante, aut ab aliqua simili levi abalienatione functionis hepaticæ, veluti prosequitur Ader *loc. cit.* & demum, si hydrops per universum corpus effundatur, dicitur universalis, aut perfectus, & si hanc, vel illam tantùm detineat partem, particularis appellatur, sive imperfectus, veluti animadvertit Dominus Alexander Pascolus alibi a nobis cum laude commemoratus *in suo Tractatu de Homine, sive de corpore humano lib.* 3. *sect.* 3. *cap.* 1. *pag.* 175.

3 Ex alibi dictis, cùm morbus, ut ejus sanatio inter Miracula recenseri possit, debeat esse non levis, sed gravis, non est hìc opus habere sermonem de hydrope incipiente; hic enim facilè sanari potest, utì prosequitur

Pas-

Pascolus *loc. cit. pag.* 169. ubi hæc habet: *Hydrops principio curatu non perdifficilis:* quemadmodum quoque opus non est habere sermonem de hydrope per consensum, de quo Ader *loc. cit.* hanc profert sententiam: *Sed, qui per consensum hydropes fiunt, aliquando leves de illis non semel Medici triumphant*. Sermo idcirco transferendus est ad hydropes primarios, de quibus idem Ader = *At in eo, qui per atoniam, & primarius est, sperare curam, sustinet Cælum humeris alter Atlas, qui tale onus Ætnâ gravius sibi imponit* = & ad illos hydropes, de quibus Aretæus per ethnicam emphasim loquens ait, quòd ad eos sanandos oportet totum hominem permutare, *quod per Jovem neque Diis ipsis facile fuerit*.

4 Ascites ergo, non incipiens, sed confirmatus, est incurabilis, seu curatu difficilis: & signa ascitis confirmati dicuntur tumor in ventre, tumor in pedibus, & cruribus, sitis intolerabilis, si tussis sicca succedat, si alvus fiat styptica, si urinæ deficiant, si accedant diarrhœæ, maculæ erumpant in cruribus, hæmorrhagiæ succedant, crura disrumpantur, & ulcus fiat; tunc enim mors est in limine, utì passim docent Medici apud Dominum Lucam Tozzi *lib.* 1. *pag.* 216. Tympanites aliquando curatu facilis, aliquando curatu difficilis est. Curatu facilis dicitur, non solùm si sit incipiens, sed etiam si contingat in juvenibus, & corpore raris, neque quid sit intùs in visceribus aut læsum, aut obstructum. Curatu difficilis est, si sit conjunctus cum ascite, vel si accedat micturitio per stillicidium, ut habet Hippocrates *in Coacis*, vel si multa bilis redundet in corpore Tympanitici, uti prosequitur Riverius *loc. cit.* inquiens = *Tympanites in corpore atrabiliario, aut qui fit ab atra bile multa in corpore redundante, lethalis est, & frustrà illi remedia adhibentur* = aut demum si tympanites sit cum doloribus hepatis, & stomachi, unde bonæ memoriæ Joannes Maria Lancisius *in suo Suffragio pro veritate exarato super repentina liberatione Sanctimonialis ab inveterata infernorum artuum ad motum impotentia cum gravibus ventris doloribus, & hydrope tympanite intercessione tunc Servi Dei, nunc Beati Joannis Francisci Regis* dolores hepatis, & stomachi ponderavit, ut gravitatem passionis tympaniticæ, & difficilem curationem astrueret: *Rursus non est, cur silentio hic involvamus ingentis momenti circumstantiam, quæ certo certiùs magnitudinem tympaniticæ hujus passionis augebat: hæc autem fuit gravitas dolorum hepatis, & stomachi, quibus Sanctimonialis miserrimè torquebatur: Nam ejusmodi cruciatus, cùm diù abdominis viscera afflixerint, fibras nerveas ventriculi, & intestinorum, necnon ligamenta hepatis cousque distendunt, & acribus, efferisque spiritibus implent, ut circumpositas peritonæi, ac musculorum abdominis peripherias extrudant, atque attollant. Quo sanè factum est, ut Medicorum omnium Præceptor Hippocrates longo artis usu ex doloribus imi ventris hydropem siccum, hoc est tympanitem, prædixerit* 4. *aphor.* 11. *Verba sunt* = *Quibus adsunt tormina, & circà umbilicum labores, & lumborum dolor, qui neque a medicamento, neque aliter solvitur (ut nostra in Moniali) hydrops siccus contrahitur* = *qui, cùm a Medicis rarissimè curatus suis in Ephemeridibus referatur, meritò plerumque pro insanabili traducitur*. Anasarca demum curatu facilis est beneficio naturæ criticæ; & curatu difficilis

ficilis eſt, ſi agatur de ſene, de obſtructo, & ſi conjuncta ſit febris, & virium ſumma proſtratio. De anaſarca ita loquitur Sennertus *lib.* 3. *part.* 6. *ſect.* 2. *cap.* 5. *tom.* 3. = *Anaſarca inter omnes ſpecies hydropis minùs periculoſus eſt: etſi enim vitium cum pluribus partibus communicetur, tamen minus habet hoc periculi; nam humor pituitoſus, quo univerſa corporis moles abundat, initium aliquod coctionis ſuſcepit, propiùſque ad ſanguinis naturam accedit, quàm ſeroſus, & aquoſus humor in aſcite &c. Si leucophlegmatiâ, quod eſt idem, ac dicere anaſarcâ, detento fortior diarrhœa ſupervenit, morbum ſolvit* 7. *aphor.* 29. *Oportet autem, criticam eſſe evacuationem, & quæ, morbo incipiente, fiat, viribuſque adhuc integris, & ut copia excreti humoris morbo non impar ſit. Si verò, ægro debili, & viribus inſigniter affectis, profluvium alvi ſequatur, & cætera deſint, non morbum diarrhœa tollit, ſed ægrum:* & Hippocrates pronuntiavit, lethalem eſſe hydropem, ſi morbo acuto ſuperveniat = *Hydrops acuto ſuperveniens, lethalis* = & ſi recidiva poſt ſanationem ſuperveniat: *Hydropici, qui remediis convaluerunt, ſi reciderint, deſperati.*

5 Multæ referuntur hiſtoriæ curationum hydropis, etſi inveterati, de quibus Marcellus Donatus *de Medica Hiſtoria mirabili lib.* 4. *cap.* 21. ubi ſic loquitur: *Etſi itaque inveterati hydropes difficiles curatu ſint, longâque artis ope, ac auxiliorum uſu opus ſit, tamen aliquando curatos legimus.* Exempla apud eum legi poſſunt, qui & alia congerit exempla Hydropicorum ope tantùm naturæ ſanatorum: *Sed quid multos Medicâ ope ab hydrope liberatos recenſeo, cùm etiam & ſponte naturâ nonnulli fuerint ſanati?* Schenckius *in ſuis Obſervationibus Medicinalibus lib.* 3. *de Hydrope* narrat, quoſdam Hydropicos humidorum uſu a Medicis interdicto ſibi temperantes reſtitutos, quemdam ex vomitu in mare ab hydrope curatum, alium hydropicum ſudore ſpontaneo exoneratum, mulierem, licèt ſexennium aſciticam, cùm in lapidem impegiſſet, & ventrem vulneraſſet, liberatam, alios aſcite laborantes, perforato vi naturæ umbilico, & foràs prodeunte aquâ, priſtinæ ſanitati reſtitutos. Quapropter, cùm ſanationes Hydropicorum proponuntur, ut inter Miracula recenſeantur, neceſſarium eſſe videtur primò, ut benè judicio Medicorum ſtatuatur, an morbus, cujus ſanatio proponitur, fuerit hydrops (ut enim benè inquit Thomas Sydenham *in ſuo Tractatu de Hydrope pag.* 65. = *Sunt & aliæ duæ ſpecies tumorum abdominis hydropem mentientes fœminis utræque familiares. Prima eſt carnium in partibus intrà abdomen excreſcentia præternaturalis, quæ ventrem in molem haud minùs conſpicuam attollit, quàm ſolet incluſa aqua. Altera ſpecies flatibus ortum debet, qui non tumorem tantùm, ſed & alia ingravidationis ſigna pariunt*) & ut firmetur ſpecies hydropis; ſecundò, ut videatur, an hydrops ſit incipiens; tertiò, an adfuerint ſymptomata morbi gravitatem indicantia; quartò, an fuerint adhibita medicamenta; quintò, an aliqua criſis interceſſerit; ultimò, an in inſtanti ceſſaverit morbus, ſublata fuerit intumeſcentia corporis, ſanitaſque repentina acceſſerit cum reſtitutione virium: &, quatenus ſpecies hydropis fuerit aſcites, vel tympanites, hydrops eſſet inveteratus, ſigna non deeſſent gravitatis morbi, medicamenta non fuiſſent adhibita, vel, ſi fuiſſent adhibita, nullum attuliſſent præſidium, utpote inepta, & nullatenus proportionata cauſæ morbi,

bi, crisis absuisset, & perfecta sanitas, uti supra expositum est, invocato Dei Servo, aut Beato, contigisset, non esset de Miraculo dubitandum, quemadmodum etiam concludit Matthæuccius *in Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit.* 3. *cap.* 3. *§.* 7.

6 Supra dictum est, hydropem, si per universum corpus effundatur, dici universalem, aut perfectum, particularem verò, seu imperfectum appellari, si hanc, vel illam tantùm detineat corporis partem. Porrò, si caput solum hydrope intumescat, morbus a Medicis *hydrocephalus* nuncupatur, & a quibusdam non immeritò *hydrops capitis* dicitur, ut apud Munnicks *in sua Chirurgia lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 2. & ille infantibus, & puerulis familiaris est, ita ut aliquando ipsis capita usque ad monstruosam magnitudinem augescant, uti habetur apud Marcum Aurelium Severinum *de recond. abscess. natura lib* 4. *cap.* 9. *§.* 1. & apud Mercurialem *lib.* 1. *de Morbis Puerorum cap.* 4.

7 Juxtà diversitatem materiæ, ex qua generatur, duplex est species hydrocephali: alter aquosus dicitur, quòd ab aquoso humore originem ducit; alter ventosus appellatur, quia ex ventositate gignitur: primus omnino lethalis est; secundus periculo vacat.

8 Medici ad ulteriora progrediuntur, scrutando locos, in quibus aqua hydrocephalum aquosum faciens colligi solet; aliquando enim materia colligitur inter capitis cutem, & pericranium, membranam nempe cranium convestientem, aliquando inter pericranium, & cranium, aliquando inter cranium, & meninges, membranas scilicet cerebrum cooperientes Duræ, ac Piæ Matris nomine appellatas, aliquando inter meninges, & cerebrum.

9 Si materia est collecta inter capitis cutem, & pericranium, vel inter pericranium, & cranium, morbus aliquando cum facilitate curatur. Si verò materia collecta est inter cranium, & meninges, morbus dicitur incurabilis: unde Paulus *de Morbis Puerorum cap.* 14. inquit: *His igitur* (nempe, qui habent aquam intrà cranium) *ceu desperatæ salutis, non est manus admovenda*; & subscribunt Paræus *lib.* 1. *suæ Chirurgiæ cap.* 1. dicens = *Ex tumore intùs sub cranio contento neminem convaluisse vidi* = Omnibonus Fetratius *de Arte medendi Infantes lib.* 3. *cap.* 12. sic loquens = *Indicatio istius curationis superat humani ingenii vires, & potestatem hominis* = & apud Schenckium *Observ. Medic. lib.* 1. *de Hydrocephalo* legitur = *Nos infantes ferè omnes hydrocephalo laborantes mortuos vidimus, præsertim quibus intrà cranium communicata est aqua* = & apud Arantium *lib. de Tumoribus cap.* 1. subditur: *Eorum, qui ab interna causa hydrocephalo corripiuntur, & præcipuè, altiùs latitante malo, neminem evasisse vidi*. Demum, si materia collecta est inter meninges, & cerebrum, citissimè jugulat, sævissima symptomata excitando, nec ullam curationem admittit, ita ut nec ulla ab Authoribus regula tradatur eam curandi. Hæc autem innuisse satis sit; si etenim liberatio ab hydrocephalo proponatur tamquam recensenda inter Miracula, poterunt Consultores Congregationis Sacrorum Rituum, prolato a Medicis judicio de qualitate hydrocephali, statim dignoscere, an morbus fuerit gravis, vel levis, an facilè, vel difficilè curabilis, ponderatisque supra recensitis cæteris conditionibus, tutum

ju-

judicium ferre, an ea sit, necne, recensenda inter Miracula.

10 Actum fuit de sanatione ab hydrocephalo *in Causa Canonizationis Sancti Laurentii Justiniani*. Zacchias vocatus ad judicium ferendum super sanatione ab hydrocephalo conjuncto cum epilepsia, an esset miraculosa, necne, sensit pro Miraculo, ut ex ejus *Consil. 1. post Quæstiones Medico-Legales* colligi potest. *In eo Consilio*, postquam præmisit ea omnia, quæ a nobis supra dicta sunt, & quæ ab eo desumpsimus, de natura, qualitate, & speciebus hydrocephali, inquit, hydrocephalum, de quo tunc agebatur, fuisse internum, & tertiæ speciei ob collectam materiem inter cranium, & meninges, & sic fuisse morbum gravissimum, & insanabilem: sed, cùm in ea sanatione, de qua tractabatur, invocatâ ope Beati Laurentii Justiniani, tumor ad extrà apparuisset, excitata est difficultas, an sanitas fuisset per crisim recuperata, per motum nempe naturæ propellentis materiem morbificam ab interioribus ad exteriora; inquit enim Hippocrates *lib. 6. aphor.* 25. quòd motus humorum ab interioribus ad exteriora semper bonus est, & e contra malus, & juxtà sensum ipsius Zacchiæ alibi a nobis relatum, cùm intercedit crisis, sanatio potiùs naturæ viribus, quàm Miraculo, est adscribenda.

11 Ut Zacchias huic satisfaceret difficultati, ait, expulsionem fieri posse vel a validitate naturæ expellentis noxia, vel a vi, & malitia morbi naturam stimulantis, & cogentis ad motum, puta, si adsit magna quantitas materiæ morbificæ, quæ ob sui copiam tota in interioribus contineri non potest, & ob id ad exteriora redundat; & in primo casu voluit, sanationem naturali crisi esse adscribendam, secùs autem in secundo: utque ostenderet, rem, non in primo, sed in secundo casu versari, observavit, quòd ex motu materiæ ad exteriora morbus invaluit, & symptomata aucta sunt, quod non accidisset, si motus a natura fuisset; tunc quippe subsecuta esset alleviatio morbi, & symptomatum ab eo emanantium: & tandem conclusit, aut morbum non fuisse criticum, aut crisim non fuisse bonam, & ad salutem, sed malam, & ad perniciem. Delatâ Causâ super Miraculis Beati Laurentii Justiniani ad Sacrorum Rituum Congregationem, Prosper Bottinius Archiepiscopus Myrensis tunc Fidei Promotor *in examine prædicti Miraculi* nonnulla ponderavit adversùs facti probationes, & ad judicium Medici jussu Sacræ Congregationis pro veritate scribentis examen remisit difficultatis excitatæ, & responsionis a Zacchia datæ. Medicus electus erat bonæ memoriæ Romulus Spetiolius Archiater Summi Pontificis Alexandri VIII. sed, cùm hic *in suo Suffragio* de duobus aliis Miraculis propositis favorabile judicium tulerit, & silentio præterierit illud liberationis ab hydrocephalo, licèt juncto cum epilepsia, Sacra Congregatio alia duo Miracula ab eo approbata approbavit, utì desumitur *ex Decreto edito die 27. Junii* 1690. & prudenter abstinuit ab approbatione ejus, in quo de sanatione hydrocephali agebatur, vel ob sufficientis probationis defectum, vel ob crisis naturalis possibilitatem: per quæ confirmantur, quæ in superioribus dicta sunt de necessitate exclusionis crisis naturalis, ut liberatio tum in hoc, tum in cæteris

morbis, quamvìs instantanea, sit inter Miracula recensenda. Apud Ingrassiam *de Tumoribus præter naturam pag.* 311. exstat exemplum miraculosæ liberationis ab hydrocephalo intercessione Sancti Vincentii: *Non temerè inter infantium morbos Avicenna hydrocephalum computavit. Cùm talis, tantaque capitis inflatio, ut futuræ dispareant in pueris, ob ossium teneritatem, mollitiemque contingere queat. Atque ego vel in me ipso hujusmodi tumorem prope quartum ætatis meæ annum expertus sum. A quo statim evidentissimo Redemptoris nostri Miraculo, desperantibus Medicis, liberatus sum. Intercedentibus interim Divi Vincentii precibus, cui Mater mea collacrymans vovit, expeditâque Missâ, domum reversa me incolumem reperit. Cujus quidem casus (ita Deus Optimus Maximus perpetuò me adjuvet) ac si heri, aut nudius tertius successerit, certissimam habeo memoriam.*

12 Frequenter accidit, ut in morbis diuturnis, antequam æger decedat, humores concreti viscera infarciant, ac, retardato fluidorum motu, serum ubique fundatur; quod si in pulmones confluat, ibique stagnet, aut in capacitatem thoracis effusum adeò cumuletur, ut laborem inducat spirandi, & pulsum perturbet, morbus hic a Medicis appellatur *hydrops pectoris*, aut juxtà Hippocratem *hydrops pulmonum*. Febris lenta ægrum invadit, qui etiam acriter tussit, quamvìs nihil plerumque excernat, cum labore respirat, inexplebili siti torquetur, & manus, & pedes tumefiunt, & minuuntur urinæ, uti observat Hippocrates *lib.* 2. *de Morbis num.* 59. Dominus Pascolus *in citato Tractatu de Homine, sive de Corpore humano lib.* 3. *sect.* 3. *cap.* 1. edoctus diutinâ sectione cadaverum observat, enarrata symptomata passim fieri ob vesiculas pellucidas lymphâ plurimâ ex pulmonibus intumescentes, quæ *hydatides* nuncupantur, & hunc hydropem pronuntiat insanabilem. Marcellus Donatus *de Medica Historia mirabili lib.* 3. *cap.* 11. inquit, pulmonis hydropem rarò a Medicis visum, a se tamen binos hoc hydrope laborantes tractatos fuisse, in quorum thoracis cavitate, dum se hinc indè movebant, aqua commota sonitum edebat, qualem in utre agitato fieri, quotidie observamus. Hujus descriptio hydropis pulmonis, ejusque plena curatio habetur apud Petrum Salium *cap.* 5. *pag.* 242. plurimæque hujus morbi historiæ prostant apud Schenckium *in suis Observ. Medic. lib.* 2. *de Pulmonibus tit. de Hydrope pectoris, & pulmonis*. Sennertus *tom.* 3. *lib.* 2. *part.* 2. *cap.* 20. agens de prognostico hujus morbi sic loquitur: *Malum est curatu difficile, & rarò sanatur; ut enim hydrops ex caloris nativi, viscerumque debilitate provenit, ita & hic ex eadem causa ortum habet. Et licèt quandoque morbus sponte solvi videtur, erumpente ad alvum aquâ, tamen paulò post malum, & quidem gravius, recrudescit, & incrementum paulatim sumit, tandemque in hydropem vertitur, ægerque suffocatur.*

13 Nihil est ad rem nostram notatu dignum in hydrope pectoris, seu pulmonum, cùm quò ad illum, si ejus sanatio proponatur Miraculo adscribenda, omnia sint advertenda, quæ in superioribus proposuimus, dum agebatur de miraculosa sanatione ab hydrocephalo, aut cæteris speciebus hydropis. Matta *in suo Tractatu de Canonizatione Sanctorum part.* 3. *cap.* 18. *num.* 317. inquit, hydropem pectoris ab empyemate non differre. Si autem ad Medicorum Libros manus admovea-

veatur, empyema nihil aliud eſt, quàm pectoris anguſtia, ſive ſpirandi labor a pure in cavo thoracis effuſo, ibique collecto, atque ſtagnante proveniens: non ſemel enim evenit, ut humor peccans, qui, in tubulis ſtagnando, aut pleuritidem, aut peripneumoniam fecerat, in pus converſus abſceſſum ſubinde faciat, quo diſrupto, ſi ſanies profluat in cavum thoracis, ibique congeratur, atque inſedeat, ægritudo oritur, quæ propriè *empyema* nuncupatur, quæ ægritudo affinis eſt ægritudini hydropis pectoris; quemadmodum enim in hydrope pectoris aqua, & ſeroſi humores in cavitate thoracis colliguntur, ita in empyemate pus colligitur in eadem thoracis cavitate, uti optimè animadvertit Sennertus *tom.* 3. *lib.* 2. *part.* 2. *cap.* 20.

14 Medici poſt pectoris hydropem agunt de empyemate, & nos eorum veſtigiis inhærentes aliqua hic ſubdimus de empyemate. Guillelmus Ballonius *in ſuis Medic. Obſervat. pag.* 357. plures refert empyematicos curatos convaluiſſe. Empyema aut totam thoracis cavitatem, aut partem occupare poteſt: unde Hippocrates 2. *prognoſt. t.* 31. docet, *quòd, ſi empyema in altera tantùm parte exiſtat, hos convertere, ac diſcere oportet, doleant ne in altero latere, & an alterum altero calidius ſit, atque cubantem ſupra ſanum latus interrogare, an videatur ſibi onus aliquod deſuper ſuſpendi: ſi enim ita eſt, in quodcumque latus pondus ſit, in altero ſuppuratio exiſtit; quemadmodum ſi utrimque calor, & pondus ſentiatur, in tota thoracis cavitate pus continetur;* & Sennertus *loc. cit. cap.* 19. docet, malum periculoſius eſſe, ſi pus totam cavitatem thoracis occupet, quàm ſi in altero ſolùm latere contineatur, & empyema, quod unum occupat latus, eſſe periculoſius, ſi ſiniſtrum latus occupet, quàm ſi dexterum, quia ſiniſter cordis ventriculus ut nobilior a pure tum magìs afficitur. At, ut dignoſcatur major, aut minor qualitas morbi, quæ maximè prodeſt etiam Suffragium laturis in Cauſis Beatificationis, & Canonizationis Servorum Dei, vel Beatorum, cùm quæſtio eſt de liberatione ab empyemate naturæ, vel Miraculo adſcribenda, deſerenda non eſt perſpicua citati Hippocratis doctrina 2. *prognoſt.* 63. ſic loquentis: *Suppuratorum hi potiſſimùm ſuperſunt, quos febris eâdem die dimiſerit poſt ruptionem, ac cibum citiùs appetunt, & ſiti liberati ſunt, & venter exigua, ac conſiſtentia dejicit, & pus album, leve, concolorque eſt, & vacans pituitâ abſque labore a valida tuſſi expurgatum. Itaque optimè quidem ſic, ac celerrimè indicantur; ſin minus, quibus ad hæc proximè accedunt. Moriuntur verò hi, quos febris non deſeruerit, aut, cùm videretur deſerere, denuo recaleſcens innoteſcit, & ſitiunt, nec cibum appetunt, alvus humida eſt, pus viride, lividumque ſpuunt, vel pituitoſum, ſpumoſumque.* Ut Medici Empyematicos memoratis ab Hippocrate ſignis vicinæ mortis affectos a morte liberent, utque pus educant, paracenteſi utuntur. Bonetus ex Hippocrate *in Mercur. compital. lib.* 5. *pag.* 164. *num.* 21. monet, hanc curationem futuram multis utiliſſimam, ſi tempeſtivè adminiſtraretur, ſed nunc paucis, aut vix ullis eſſe auxilio, aut quia non fit, aut quia fit multò tardiùs, quàm oporteret. Paſcolus *in ſuo citato Tractatu de Homine tom.* 2. *lib.* 2. *ſect.* 3. *cap.* 2. *pag.* 234. teſtatur, ſe bis in Noſocomio Sancti Jacobi Incurabilium Urbis Empyematicos extremâ macie prope confectos, paracenteſi ab incly-

to Professore Victorio Masini felicissimè peractâ, curatos vidisse. Sed, ut prædicta curatio feliciter adhibeatur, opus est, ut adhibeatur in ægroto fractas vires non habente, ne optimum præsidium, ægro mortuo, diffametur, qui sinendus, ut incruentè decedat, ne videatur occisus, veluti ad rem annotavit Scultetus *Arm. Chirurgic. tabul.* 37. *pag.* 131. *num.* 3.

15 Dum munere fungebar Fidei Promotoris, *in Causa Beatificationis tunc Servæ Dei, nunc Beatæ Hyacinthæ de Marescottis* de hac empyematis materia tractatum est. Virgo quædam ad tabem sponte suâ inclinans, ac temperamenti melancholici, cùm annum ageret trigesimum tertium, toto corpore supra lapideum gradum corruit, & pectus contudit, unde per quindecim dies magno dolore in pectore affecta est; cùmque deinde ex pedestri itinere plurimùm incaluisset, & aquâ frigidâ tum faciem, tum pectus lavisset, paulò post conqueri cœpit de dolore dexteri lateris in pectore, & continua febris eam tenuit cum catarrho. Symptomata hæc clarè demonstrarunt, eam fuisse correptam morbo laterali, seu pleuritide, inflammatione videlicet pleuræ, hoc est, membranæ costas subcingentis. Juxtà Hippocratem 5. *aphor.* 8. quotiescumque pleuritides in quatuordecim diebus non repurgantur, prout in hypothesi contigit, ad suppurationem, hoc est, ad pulmonum abscessum, atque ad empyema vertuntur. Ægra, nisi in dextero latere, non poterat decumbere, &, si in sinistrum se componere volebat, purulenta materies suffocationem intentabat. Sputa erant graveolentia, cinerea, ac viridia; & febris continua non deerat. In morbi initio prætermissa est sanguinis missio, quam omnes Practici laudant in pleuritide, inducta præsertim a violenta corporis exercitatione, & contactu aquæ frigidæ, quemadmodum legitur apud Forestum *lib.* 16. *observ.* 28. *pag.* 155. Conversâ pleuritide in abscessum pulmonum, hoc est, in empyema, exhibita quidem fuerunt a Medicis medicamenta, sed inutiliter, quemadmodum ipsi interrogati ingenuè confessi sunt. Ecclesiæ Sacramentis, etiam Extremæ Unctionis, Virgo jam morti proxima munita est: sed, cùm, habito recursu ad intercessionem Servæ Dei, admotâque ejus Imagine dolenri lateri, ægra in alterum latus statim se convertere, & dormire potuerit, sinè externo auxilio sese in lecto sessura facilè erexerit, benè comederit, læta Medicum suum exceperit, eique gratiam recuperatæ salutis nuntiaverit, & Medicus eam invenerit sinè febri, Postulatores hanc sanationem tamquam Miraculo adscribendam, & ultra vires naturæ factam a Deo intercessione Servæ suæ Sacræ Congregationi proposuerunt, ut eam tamquam miraculosam approbare dignaretur.

16 In hujus propositi Miraculi examine nonnulla a me ratione muneris fuerunt opposita. Aliqua respiciebant facti probationes, & signanter quò ad punctum instantaneitatis, & recuperationis virium; quæ responsionibus Scribentium tum in facto, tum in jure plenè sublata fuerunt: alia Medicos respiciebant; cùm enim Medici, qui curationi Virginis operam præstiterant, & in Processu examinati pronuntiaverant pro sanatione miraculosa, inter cætera eam Miraculo adscripsissent, ex quo materiæ evacuatio per sputum quadragesimum diem prætergressa fuerat, juxtà illum *aphorismum,*

mum Hippocratis 15. *lib.* 5. = *Quicumque ex morbo laterali suppurantur, si quadraginta diebus purgantur a die, qua fit ruptio, liberantur; si verò non, ad tabem transeunt* = quem Galenus ita commentatur = *Addens suo sermone ruptionis vocabulum manifestum se fecit, de illis loqui, in quibus, lateris inflammatione in suppurationem conversâ, deinde ruptâ, in spatio thoracis, atque pulmonis intermedio pus continetur; his enim omnibus, nisi ut plurimum in quadraginta diebus puris evacuatio fiat per sputiones purgati, necessarium est, pulmonem exedi, putre processu temporis putrescente* = dixi, non esse ita præfinitum tempus quadraginta dierum, ut, si intrà illud magna puris copia per sputi evacuationem, anacatharsim appellatam, facta sit, reliqua pars post illud evacuari non possit, juxtà doctrinam Sennerti *tom.* 3. *lib.* 2. *part.* 2. *cap.* 19. ubi ita inquit = *Non quidem opus est, ut quadragesimo die æger planè ab omni pure liberatus sit, sed sufficit, si eo tempore tanta ejus copia rejecta sit, ut reliquiæ exiguæ, quæ supersunt, facilè postea evacuari possint: cujus evacuationis non ita certus terminus definiri potest; nam ultra diem quadragesimum mollis, & rara pulmonis substantia pus sinè damno vix sustinere potest, ideoque opus est, ut intrà eum terminum maxima ejus pars rejiciatur* = & sequitur Tozzius *tom.* 4. *in Aphorismos Hippocratis lib.* 5. *aphor.* 15. = *Sed non per hoc, quod intrà quadraginta dies non sint repurgati, omnino fit, ut tabidi interire debeant, quoniam fierò potest, ut etiam ultra hoc tempus repurgatio protrahatur, & evadant: multoties enim accidit, ut vel ex multitudine, vel ex crassitie materiei suppuratæ satis non sint dies quadraginta ad integrè expellendam e pectore repurgationem, unde deinceps adhuc expectoratio desideretur, ac, perduret*; &, novis exaratis Animadversionibus, addidi, quòd, licèt Medicus ordinarius dixisset, Virginem inventam fuisse sinè febri, alter tamen Medicus, qui semel, aut bis infirmam visitaverat, inquiit, se eam invenisse, non sinè febri, sed sinè magna febri: *La ritrovai sgravata di febre, e migliorata assai di forze*.

17 Sæpe memoratus Joannes Maria Lancisius electus, ut judicium ferret pro veritate super proposita sanatione, inquiit, sedulò consideranda esse signa, & symptomata, ut cognosci, & distingui valeat, qui ex suppuratione intrà, vel post quadragesimum diem evadere, aut soleant interire; resumptisque symptomatibus, quorum meminit Hippocrates *loc. cit.* febris videlicet continuæ post ruptionem, puris, non albi, & levis, sed cinerei, viridis, & fœtidi, sputique, quod non, nisi cum magno conamine, etiam post quadragesimum diem ægra poterat excernere, conclusit, de magna morbi gravitate nullam superesse difficultatem, ob imminens videlicet periculum transitus in tabem, aut mortem, ut accidit filio Antiphonis relato ab eodem Hippocrate *Epid. Hist.* 27. juxtà Vallesii divisionem, cui licèt tussis redundaret cum multa soffocatione, & tunc malum remitteret, *tamen post quadragesimam sextam, & prope sexagesimam diem mortuus est*. Idem Lancisius multa alia *in suo Suffragio* pro gravitate morbi astruenda deduxit, &, postquam exhibita medicamenta ex Actis vidit fuisse inutilia, & subitam, & perfectam sanationem secutam fuisse, invocatâ Dei Servâ, stetit pro sanatione miraculosa: & in eo, quod attinebat ad Medici assertum de non integra a febri liberatione etiam post invocationem, præferendam dixit at-

te-

testationem Medici ordinarii, qui totaliter liberam Virginem a febri pronuntiavit, attestationi Medici extraordinarii, qui bis, aut ter ægram visitaverat, quique contra totalem a febri liberationem judicium protulisse videbatur; quinimmo, totum contextum depositionis hujus Medici perscrutando, scitè consideravit, eum non locutum fuisse de vera febri, sed de quadam levi celeritate motus in pulsibus, quæ in ægrotis per plures, ut in casu, menses morbo afflictis superest, quamque nemo ex optimis Practicis febrem appellat; quotiescumque enim motus irregularis pulsus ab irritatione morbosæ causæ venerit, eâ etiam cessante, ad datum temporis spatium in eadem crebriori vicissitudine perseverat, uti videmus in pendulis, qui alternas vibrationes consuescunt diutiùs semper producere, quamquam vis illa cessaverit, sive potentia, quæ a manu, pondere, aut elatere impellentibus derivari solet. Quibus, aliisque pluribus rectè animadversis, post longum, & maturum Causæ examen Sacrorum Rituum Congregatio, approbante sanctæ memoriæ Benedicto XIII. propositam sanationem inter Miracula recensuit, uti colligitur *ex Decreto edito die* 14. *Julii* 1726.

18 Antequam huic Capiti finis imponatur, aliqua addenda sunt de hernia flatuosa, aut aquosa; hæc enim ab hydrope originem ducens ex abdomine influit in scrotum, juxtà ea, quæ habentur apud Matthæucc. *in Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit.* 3. *cap.* 3. §. 9. At, loquendo cum Peritis in Arte Medica, si, vel minimis fractis lymphaticis, vel sanguiferorum tunicis laxatis, lympha, sive serum intùs in tunicis testes vestientibus exsudans, & cumulatum eas præter modum extendat, progenerat eam herniæ speciem, quæ *hydrocele*, aut *aquosa* vocatur. At, si lymphæ, serive loco ob flatum inclusum tunicæ præfatæ intumescant, hernia, quæ exinde provenit, dicitur *ventosa*, sive *pneumatocele*. Aquosa facilè curatur vel per manualem Chirurgicam operationem, apertâ scilicet cute scroti lanceolâ, & indè effusâ aquâ, vel applicitis medicamentis discussivis, & exsiccantibus, quæ via, licèt sit tutior, nihilominus est prolixior. Hernia flatulenta est omnibus speciebus herniæ securior, & facilioris curæ, quinimmo ex se non raro evanescit, discusso flatu, quod in puerulis observatur in dies. Ob morbi levitatem difficile nobis esse videtur, sanationem ab hisce herniis tantùm inter Miracula recensere. Sed, cùm in Bullis Canonizationum passim sanationes ab herniis Miraculis adscribantur, quod ipsum quoque legitur in Relationibus Rotæ Auditorum, uti colligitur *ex* 3. *part. Relationis in Causa Sancti Caroli Borromæi Miracul.* 18. *ex Relatione Causæ Sancti Petri de Alcantara Miracul.* 8. *ex Relatione Causæ Sancti Aloysii Gonzagæ Miracul.* 10. & 11. *ex Relatione Causæ Sanctæ Franciscæ Romanæ* 3. *part. Miracul.* 11. *inter Miracula edita, dum ipsa viveret, ex Relatione Causæ Sancti Ludovici Bertrandi in Miraculo, cui titulus = Sanatio ab hernia = ex Relatione Causæ Sancti Isidori Miracul.* 9. & demum *ex Relatione Causæ Servi Dei Hieronymi Æmiliani Miracul.* 7. *post mortem*, & passim ex aliis, ad submovendas quascumque æquivocationes operæ pretium est cum Medicis animadvertere, adesse, præter recensitas, alias herniæ species; si enim testes tumeant, & quando-

doque extuberent in nodos fungosos, alia species herniæ procreatur, quæ *sarcocele*, vel *hernia carnosa* a Chirurgis appellatur. Rursus, si scrotum, omento, aut intestinis prolapsis, præter modum extendatur, duæ aliæ efformantur species herniæ, quarum altera *epiplocele*, altera *enterocele* dicitur, vel *hernia omentalis*, aut *intestinalis*. Hernia carnosa curatu difficilis est, utpote quæ medicamenta exigit exsiccantia, vel, ut placet Neotericorum Scholæ, dissolventia, & aliquando degenerat in cancrum. Difficilè quoque curantur herniæ intestinalis, & omentalis: cùm etenim juxtà communiorem sententiam illæ ut plurimum dependeant a ruptura peritonæi, membranæ videlicet omnia viscera ventris inferioris continentis, & ea, præsertim in adultis, coalescere non possit, neque, nisi rarò, immo rarissimè, per medicamenta conglutinari, coguntur miseri patientes, subligaculo ferreo semper gestato, impedire, ne intestina, vel omentum decidant in scrotum, & herniæ augmentum inhibere.

19 Sæpe in Sacrorum Rituum Congregatione contigit disputatio de liberatione ab hisce herniis, an esset, necne, Miraculo adscribenda, antequam ad officium Promotoratus Fidei essem assumptus, tempore officii, & post illud a me dimissum.

20 Antequam assumptus essem ad munus Fidei Promotoris, inter cætera Miracula proposita *pro Canonizatione Sancti Ludovici Bertrandi* proposita fuit sanatio ab hernia intestinali; quod & ipsum contigit *in Causa Beatificationis tunc Servi Dei, nunc Sancti Francisci Solani*, & rursus *in Causa Beatificationis Martyrum Gorcomiensium*, & demum *in Causa Canonizationis Sancti Andreæ Avellini*. = *In Causa Canonizationis Sancti Ludovici Bertrandi* Postulatores, allatis concludentibus probationibus, ostenderunt, per prolapsum intestinorum in scrotum illud adeò auctum fuisse, ut ad genua proveniret; quod dixerunt contingere non potuisse sinè magna peritonæi ruptura: cùmque subita, & perfecta post invocationem contigerit sanatio, de Miraculo dixerunt non esse dubitandum; unde inter cætera pro Canonizatione Sancti Ludovici approbata Miracula refertur & illud *subitæ sanationis Bartholomæi Christophori Dominquez ab hernia intestinali, & adeò deformi laborantis, ut scrotum, cùm genu flecteret, humum attingeret, & fætorem emitteret, ita ut abdomina corrupta, & scrotum ulceribus erosum putrescerent*. = *In Causa Beatificationis Sancti Francisci Solani* Fidei Promotor in dubium revocavit, an hernia ex simplici relaxatione, vel a vera ruptura, & laceratione peritonæi processisset; & Postulatores ostenderunt, quòd aderant signa distinctiva rupturæ a relaxatione membranæ: cùmque eadem oppositio facta fuisset *in Causa Beatificationis Martyrum Gorcomiensium*, eademque sublata fuisset per eamdem responsionem, *editum est Decretum die 25. Septembris* 1674. in quo, prævio consilio Congregationis Sacrorum Rituum, sanctæ memoriæ Clemens X. declaravit, *constare de quarto, & quinto Miraculis instantaneæ sanationis Theodori a nativitate, & Ægidii intestinalibus herniis pertinacibus, & difformibus fracturis per plurimos annos laborantium, qui statim, emisso Voto, integri, sanique, ac si numquam simili morbo correpti fuissent, reperti sunt*. = *In Causa* autem *Sancti Andreæ Avellini* nulla super proposita sanatione herniæ edi potuit

tuit resolutio, cùm Physicus vocatus ad judicium ferendum pro veritate dixerit, se ex Actis colligere non posse, cujus speciei esset hernia, cujus sanatio proponebatur tamquam miraculosa.

21 Ter se obtulit occasio disputationem instituendi de sanatione ab herniis, dum munere fungebar Fidei Promotoris, *in Causa* videlicet *Beatificationis tunc Servi Dei, nunc Beati Joannis Francisci Regis*, in qua opposui, non constare, an hernia, cujus miraculosa sanatio proponebatur, fuisset cum scissura, vel totali ruptura peritonæi, vel potiùs cum simplici relaxatione; quæ enim est cum simplici relaxatione, naturaliter sanabilis est, juxtà Nicolaum Tulpium *Observ. Medic. lib.* 3. *cap.* 13. *pag.* 209. Secunda fuit *in Causa Canonizationis Beati Gregorii X.* in qua opposui, Sanatum post lapsum decem, & octo mensium eodem morbo affectum fuisse, adhibita quoque medicamenta morbo proportionata, cessasse dolorem post invocationem, sed ex cessatione doloris non inferri ad perfectam sanitatem, & demum Sanatum tam ante, quàm post sanationem semper subligaculo usum fuisse. Tertia fuit *in Causa Beatificationis tunc Servi Dei, nunc Beati Petri Forerii*, in qua opposui, quòd agebatur de duobus Fratribus adhuc pueris, in quibus hernia facilè curatur, juxtà Fabricium ab Aquapendente, qui *lib.* 1. *de Tumoribus cap.*37. *pag* 67. inquit = *Omnem herniam curatu esse difficilem, nec medicamentis cedere, nisi in rupturis parvis, recentibus, & in pueris* = &, præter alia multa, quòd sanatio ab hernia, etiam intestinali, & omentali, quatenus fuisset miraculosa, fuisset Miraculum tertii generis, in quo erat necessaria instantaneitas, quæ in casu deficiebat.

22 *In Causa tunc Servi Dei, nunc Beati Joannis Francisci Regis* sæpe memoratus Joannes Maria Lancisius a sanctæ memoriæ Clemente XI. deputatus, ut suum pro veritate ferret super proposita sanatione judicium, sensit, nihil in illa eorum desiderari, quæ sunt necessaria pro constituendo Miraculo etiam secundi generis; tum quia agebatur de hernia ingentis magnitudinis, de hernia complicata ex intestinali simul, omentali, & flatulenta, & de hernia, quæ longo tempore duraverat; tum quia agebatur de hernia maximopere excruciante, ita ut admissi essent flatus, & fæces, quamque probabatur in eodem statu magnitudinis, complicationis, & doloris perseverasse usque ad momentum receptæ sanitatis; & demum quia Sanatus erat in ætate annorum quadraginta trium, quique statim, invocato Dei Servo, sanationem perfectam obtinuerat, quam tentata inutiliter medicamenta illi dare non potuerant. Quibus omnibus, aliisque seriò ponderatis, prævio consilio Congregationis Sacrorum Rituum, sanctæ memoriæ Clemens Papa XI. *die* 28. *Aprilis* 1715. sanationem prædictam retulit inter Miracula, non secundi, sed tertii generis; pronuntiavit enim = *Constare de duobus Miraculis tertii generis, nempe de primo repentinæ liberationis Joannæ Mariæ Peret Monialis a diuturna inferiorum artuum ad motum impotentia, & hydrope tympanite, ac de quarto instantaneæ sanationis Joannis Gasparis Montereymar ab enormi hernia.* = *In Causa Beati Gregorii Papæ X.* bonæ memoriæ Jacobus Sinibaldus Medicus scribens pro Miraculo, sanationem ab hernia fuisse miraculosam, sequentibus verbis comprobavit: *Concludamus igitur, herniæ magnæ antecedentis sanationem fuisse Mira-*

raculum secundæ classis, quia, licèt hic morbus de sui natura non sit incurabilis, si recens sit, si parvus, si in puero, si Medicorum, & Chirurgorum opere statim adjuvetur, incurabilis tamen omnino est, si magna sit peritonei scissura, si antiqua, & septimestris, si in sene ferè octogenario, debili, emaciato, asthmatico, tussiculoso, & aliis morbis affecto, uti erat noster: & propterea insigne fuit Miraculum, quia in instanti, quia sinè dolore, quia sinè Medicorum, & Chirurgorum ope intestini regressus, & scissuræ consolidatio fuit absoluta. Adhæsit Sinibaldo Lancisius pro veritate scribens; sed, difficultatibus a me excitatis cùm Sacra Congregatio reputaverit non fuisse sufficienter responsum, abstinuit a resolutione edenda super Miraculis propositis in Causa Beati Gregorii X. *In Causa tunc Servi Dei, nunc Beati Petri Forerii* Postulatores ponderarunt, alteram ex herniis unius ex Fratribus, cujus sanatio contigit, invocato Dei Servo, fuisse a nativitate, & tam hanc, quàm aliam alterius Fratris æquè sanati fuisse inveteratam, utramque fuisse magnæ molis, tentata fuisse, sed inutiliter, medicamenta, alterum ex sanatis fuisse quidem in ætate annorum quinque, & alterum in ætate annorum octo, sed id Miraculo non obstare, cùm herniæ non essent parvæ, & recentes, utramque herniam in eodem statu perseverasse usque ad punctum sanationis, sanationem denique undequaque perfectam non in uno ex fratribus, sed in utroque secutam fuisse immediatè post applicationem Sudarioli, quod Tumulum Servi Dei tetigerat, nuncupatoque ipsi Voto. Medicus Soldatus in hac eadem Causa suum in scriptis protulit Suffragium, resumptisque prædictis omnibus circumstantiis, ponderatoque, quòd herniæ processerant non a simplici peritonæi relaxatione, sed quòd ab omnimoda ipsius ruptura, ac discissione causam habuerant, sanationes inter Miracula recensendas censuit: & Sacrorum Rituum Congregatio Generalis *die 4. Octobris* 1729. inter cætera, quæ approbavit, Miracula pro Beatificatione Servi Dei Petri Forerii approbavit & illud in tertio genere *repentinæ sanationis Joannis, & Nicolai de Croisellas fratrum ab hernia intestinali*; quod Decretum Apostolicæ confirmationis robore fuit confirmatum a sanctæ memoriæ Benedicto XIII. *die 6. Octobris prædicti anni*.

23 In Causa memorati Beati Petri Forerii Animadversiones fuerunt a me tunc Fidei Promotore exaratæ, sed Decretum editum est post dimissum a me Promotoratus officium. *In Causa* verò *Beati Vincentii a Paulo*, cùm quæreretur de Miraculis post indultam a Sancta Sede ipsi Venerationem, Animadversiones fuerunt exaratæ a Domino Ludovico de Valentibus, qui modò magna cum laude fungitur officio Fidei Promotoris. In illa ergo cùm inter cætera approbanda Miracula proponeretur & illud instantaneæ sanationis ab hernia, memoratus Fidei Promotor doctè opposuit, naturam plurimùm posse etiam in sanatione herniarum intestinalium, licèt inveteratarum, & licèt agatur de Sanatis in ætate quadragenaria, & ultra constitutis, & potissimùm, si subligaculo usi sint, juxtà Schenckium *lib. 4. Observ. Medic. tit. de Herniis*, ubi refert, hominem enterocele laborantem, & in ætate annorum quadraginta constitutum, & gravibus doloribus affectum jussu Medici subligaculum assumpsisse, nec umquam dimisisse, & benè spatio quinquen-

 nii,

nii, & ultra se habuisse, ipsoque ex pleuritide deinde mortuo, petitâ copiâ videndi cadaveris, ut dignosceretur, quid natura esset operata in via illa, qua intestina devolvebantur, circà foramen processus peritonæi substantiam inventam fuisse adiposam ovi minoris magnitudine, eòque loci sic tenaciter adhærentem, ut vix ipsa sinè vicinarum partium divulsione inde distrahi potuerit; idemque Fidei Promotor addidit, statum desperatum non fuisse probatum tempore immediato ante sanationem. Difficultatibus facti responsum plenè fuit a Postulatoribus, qui luculenter ostenderunt, paucis horis ante sanationem solito vehementiùs intestina in scrotum descendisse. Physicus Marcus Angelus de Marcangelis electus ad judicium ferendum pro veritate demonstravit, herniam fuisse enormem, completam, & complicatam; *enormem*, cùm scroti tumor figuram humani capitis æmularetur; *completam*, cùm intestina ultra inguina devolverentur, & scrotum penetrarent, & ipsum undequaque intumesceret; *complicatam*, cùm in scrotum præter eam, quæ dilabi consuevit, intestini ilei partem socia quoque omenti portio descendisset. Idem Physicus non dubitavit de ruptura peritonæi; addiditque, herniam fuisse diuturnam, ætate confirmatam, eâdemque die, qua deleta est, paulò ante sanationem atrociter recruduisse; & tandem pronuntiavit, de Miraculo non esse dubitandum ob superventam instantaneè perfectam sanationem, imploratâ ope Servi Dei. Quibus omnibus, cæterisque benè ponderatis, Sacrorum Rituum Congregatio *die* 31. *Januarii* 1736. inter cætera Miracula pro Canonizatione Beati Vincentii a Paulo recensuit & illud in tertio genere *instantaneæ sanationis Francisci Richer ab hernia perfectâ, inveterata, & desperata*, quæ resolutio fuit confirmata a Sanctissimo Domino Nostro Clemente Papa XII. *die* 10. *Augusti ejusdem anni*.

24 Ex his, quæ hucusque dicta sunt, benè colligi potest, multa esse a Consultoribus Congregationis Sacrorum Rituum advertenda, cùm sanationes ab hernia proponuntur inter Miracula recensendæ. In primis itaque advertenda est herniæ qualitas: si etenim hernia fuerit aquosa, aut ventosa, quemadmodum morbus hic levis est, ita subita ab eo solo sanatio apta esse non videtur pro constituendo Miraculo; at secùs res se habebit, si hernia fuerit intestinalis, & multò magìs, si etiam omentalis: tumorisque magna amplitudo indicium esse dicitur, omentum cum intestinis in scrotum descendisse; unde in cadaveribus illorum, qui ex hoc morbo decesserunt, & in quibus extraordinaria intumescentia scroti non defuit, inventum est, quòd omentum cum intestinis descenderat, utì asserit Theophilus Bonetus *Sepulcbr. Anat. tom.*2. *lib.* 3. *sect.* 29. *observ.* 13. omentum quippe intestino ileo semper adhærens hujus descensum per novum, amplumque foramen comitari debet, cùm nihil sit, quod, altero descendente, alterum descendere, prohibeat.

25 Ut eò fortiùs de gravitate morbi tutum judicium feratur, examinandum quoque est, an peritonæum fuerit scissum, vel tantùm dilatatum. Scio, Fabricium Hildanum *centur.* 6. *observ.* 70. & 72. & Joannem Munnickium *lib.* 1. *de Tumoribus præter naturam cap.*30. asserere, quòd in nullo her-

herniarum genere peritonæum ſcindatur, ſuſtinentes, quòd duntaxat diſtenditur, & dilatatur in amplitudinem enormem, quemadmodum venæ in varicibus dilatantur. At, cùm cæteri huic ſententiæ communiter adverſentur, utì videri poteſt apud Fabricium ab Aquapendente *de Chirurg. Operat. tit. de Inteſtinali Hernia pag.* 88. apud Sennertum *lib.* 3. *part.* 2. *ſect.* 1. *cap.* 6. apud Paulum Barbettam *in Chirurgia cap.* 7. *pag.* 41. prædicta circumſtantia non videtur in examine omittenda: & non ſimplicem dilatationem, ſed rupturam peritonæi patefacere quoque poteſt magnus tumor in ſcroto, veluti tradit Muſitanus *de Tumoribus cap.* 56. ita inquiens: *Si peritonæum tantùm ſit relaxatum, ex eo cognoſcitur, quia tumor eſt parvus, ac ſenſim increſcit, &, quod prolapſum eſt, ad teſticulorum uſque fundum non deſcendit. Si ſit diſruptum, ſubitò excitatur, ſubitòque incrementum ſumit, & facilè uſque ad fundum teſticulorum, quod prolapſum eſt, deſcendere poteſt.* Sequitur Paræus *lib.* 7. *cap.* 14. *litterâ* D, ubi repentinum dolorem etiam inter ſigna enumerat rupti peritonæi: *Rupti peritonæi ſigna ſunt tumoris ſubitum, & repentinum incrementum, dolor acutus, & lancinans; nam, laxato tantùm peritonæo, ſenſim, adeòque exiguo cum dolore creſcit tumor;* & Bernardus Gorgonius *in Lilio Medicinæ particul.* 7. *cap.* 7. methodum exponit diſtinguendi relaxationem a ruptura peritonæi; inquit enim, quòd, ſi aliquis ſtet ſupra pedes ſuos, & impellat anhelitum versùs inferiora, & ad impulſionem anhelitus inteſtina deſcendant, de ruptura peritonæi dubitandum non eſt, & e contra pronuntiandum pro ſimplici relaxatione, ſi inteſtina ad dictam anhelitus impulſionem non deſcendant.

26 In examine præterea harum ſanationum habenda eſt ratio tum durationis morbi, tum ætatis ægri: durationis morbi, ut optimè advertit Langius *Oper. Medic. diſput.* 37. *de Herniis inteſtinalibus lib.* 3. *cap.* 4. ita ſcribens: *Circà prognoſim rectè ſentit Gorgonius in ſua Praxi Lilium Medicinæ inſcripta, omnem herniam faciliùs curari circà principium, difficiliùs, ſi aliqua temporis mora interceſſerit; interea enim nimiùm diſtentum peritonæum robur amittens ſuum non facilè ſe rurſum contrahit, aut dilaceratum cum ipſis inteſtinis cohæreſcit:* ætatis ægri; ſcribit enim Ettmullerus *tom.* 2. *ſect.* 12. *cap.* 1. *in verb. Prognoſis* hæc, quæ ſequuntur: *In prognoſi quò diuturnior, & quò major, vel minor, eò etiam periculoſior, aut levior eſt hernia &c Confirmata eſt curatu difficilis, præſertim in adultis, in quibus rariſſimè abſque Chirurgica operatione curari poteſt*; & adhæret Bonetus *in Theſaur. tom.* 2. *lib.* 4. *de affect. abdom. cap.* 24. *pag.* 482. = *In ſenibus herniam curandi difficultas augetur ex infirmitate calidi nativi, quod in conſolidandis partibus adjutrices manus aliàs porrigere tenetur; niſi enim naturæ efficaciter cooperantis robur, quod in ſenibus deficit, in curatione morborum Medico velificetur, oleum, & operam perdet*; &, quòd hernia curatu difficilis ſit in ſenibus, ſi præſertim peritonæum ſit diſruptum, pronuntiant Barbetta *cap.* 7. *de Herniis pag.* 42. Munnicks *de Tumoribus cap.* 30. Ettmullerus *Colleg. Tract. ſect.* 12. *cap.* 1. *de Herniis*.

27 Uno verbo, ſtatutâ qualitate, & gravitate morbi ex ſymptomatibus ſupra expoſitis, aliiſque per Phyſicos afferendis, qui & ſuper utilitate, vel inutilitate medicamentorum, ſi fuerint adhibita, judicium ferre debent, pertinet ad Conſultores Sacræ Congre-

gationis sedulò perpendere, primò, an morbi gravitas perstiterit usque ad tempus obtentæ sanitatis; secundò, an non solùm in instanti, præmissâ invocatione, intestina ad locum suum redierint, sed etiam in instanti remanserit glutinatus enormis hiatus ille, per quem, tamquam per latam viam, subitò ruunt, nisi subligaculo prohibeantur; & ultimò, an adsint concludentes probationes continuatæ sanitatis cum exclusione recidivæ.

28 Dictum est, ultra gravitatem morbi, & gravitatis persistentiam usque ad tempus obtentæ sanitatis perpendendum esse, an in instanti non solùm intestina ad locum suum redierint, sed etiam enormis hiatus fuerit in instanti glutinatus, cùm in solo, quamvis instantaneo, regressu intestinorum ad locum suum Miraculum constitui non possit; nec enim novum est, quòd, ægris resupinatis, intestina sponte ad suum locum redeant, aut quòd periti Chirurgi manus eadem intestina fota priùs, atque emollita leniter, ac subitò ad locum suum restituat, utì quotidianâ experientiâ docemur, & testatur Tulpius *Observat. lib.* 3. *observ.* 13. *&* 14. & latè prosequitur Munnicks *in sua Chirurgia lib.* 1. *cap.* 30. *num.* 10. *& sequentibus*, licèt sæpius in hac Chirurgica operatione morbus augeatur, & æger decedat, superveniente videlicet inflammatione, atque gangræna, quemadmodum scriptum reliquerunt Foresti *Observat. lib.* 27. *observ.* 16. *in Scholiis*, Panarcla *in Medic Observat. observat.* 49. Ettmullerus *tom.* 1. *cap.* 21. *num.* 2. *&* 6. Silvius de le Boe *in Praxi Medica lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 23. Hoffmann *in Methodo Medicinæ lib.* 2. *cap.* 3. Rolfing. *in Dissert. Anat. lib.* 1. *cap.* 13. & eò magis, si, ultra intestinum, omentum etiam descenderit, cùm intestinum, & non omentum, habeat motum peristalticum, seu vim sese contrahendi, & corrugandi. Dictum est autem, pro constituendo Miraculo opus esse, quòd in instanti enormis hiatus fuerit glutinatus; nec enim opus est, ut totus hiatus anuli in inguine sit glutinatus, sed tantùm, ut via sit restricta, impediatque descensum intestinorum, cùm hiatus ille debeat naturaliter haberi, sed levis, & quantus sufficiens est ad deducenda ad testes vasa spermatica, & processus peritonæi.

29 Dictum est quoque, videndum esse de continuatione sanitatis cum exclusione recidivæ: & continuatæ sanitatis probationes non deerunt, si æger in pedes assurgens absque dolore, & absque ullo novo descensu intestinorum, aut omenti, nullo ampliùs adhibito subligaculo, moveatur, & in posterum se habeat, sicuti cæteri homines, qui eo morbo numquam laborarunt; quemadmodum enim, decumbente ad horizontem corpore, ipsa intestina fortasse etiam per supra memoratum proprium peristalticum motum intrà abdomen sæpe revertuntur, & e contra, ad lineam posito corpore, iterum in scrotum dilabuntur, ita ad dignoscendum, num æger a morbo integrè convaluerit, & an sanitas momento obtenta verè perseveraverit, oportet, ut ipse in pedes assurgat, ambulet, cæterasque peragat functiones, quæ a sanis hominibus peraguntur, & quidem per spatium non exigui temporis, ne videlicet apud nos aliqua rationabilis remaneat de Miraculo dubitatio; supinus enim in lecto longus decubitus, teste Fabricio Hildano *centur.* 5. *observat.* 54. nullo alio medicamento, Senem ab enterocele

feli-

feliciter liberavit. Et, quod dictum est de rationabili Miraculi dubitatione quò ad nos, si æger a lecto non assurgeret, videtur, quòd sibi quoque locum debeat vindicare, si, postquam e lecto surrexit, subligaculo, seu cingulo usus sit, sive subligaculum esset ex simplici fascia, quæ a Peritis præscribitur ad simplicem præservationem, & impediendam rupturam, sive subligaculum esset contextum ex ferreis laminis valido corio contectis, quæ post rupturam ab ipsis Peritis præscribuntur, de quorum subligaculorum differentiis agunt Scultetus *in Armam. Chirurg. tabul.* 39. *pag.* 144. & 145. Hildanus *Observat. Chirurgic. centur. 6. observat.* 73. *pag.* 593. *in verb. Declaratio instrumenti*.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

De miraculosa liberatione a fluxu sanguinis, & generatim ab hæmorrhagiis, & de miraculosa vulnerum sanatione.

1 E insigni sanatæ a Christo Mulieris, quæ duodecim annis sanguinis fluxu laboraverat, Miraculo loquitur Sanctus Matthæus *in suo Evangelio cap.* 9. = *Et ecce Mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro, & tetigit fimbriam vestimenti ejus. Dicebat enim intrà se = Si tetigero tantùm vestimentum ejus, salva ero. = At Jesus conversus videns eam dixit = Confide filia: Fides tua te salvam fecit. = Et salva est facta Mulier ex illa hora*. Idem factum enarratur a Sancto Marco *in suo Evangelio cap.* 5. ubi addit, quòd Mulier fuerat multa perpessa a compluribus Medicis, & erogaverat omnia sua, nec quidquam profecerat, sed deteriùs habebat: quæ omnia pariter exponuntur a Sancto Luca *in suo Evangelio cap.* 8. Ader *in suo Tract. de Morbis Evangelicis enarrat.* 12 meritò miratur, Carthusianum sensisse, Mulierem hanc fuisse a naribus hæmorrhoissam. Gregorius Horstius *Oper. Medic. tom.* 2. *lib.* 4. *observ.* 52. putat, Mulierem hanc fluxu hæmorrhoidali laborasse: & per transennam annotare fas sit, nonnullos Rabbinos scribere, quòd affectio ea gravis, qua Deus usus est in puniendis Philisthæis ob crimen Arcæ Domini positæ in Templo Dagonis, fuit fluxus hæmorrhoidalis, quemadmodum videri potest apud Frammannum *in Tractatu de Hæmorrhoidibus problem.* 34. At, ad Mulierem a Christo sanatam redeundo, citatus Ader addit, eam non fuisse hæmorrhoissam ab effluxu venarum hæmorrhoidalium, sed a fluxu muliebri importuno, odioso, & irregulari. Sequitur Calmet *ad cap.* 9. *Matthæi* scribens, Mulieris morbum fuisse fluxum continuum, & malè regu-

la-

latum ſuatum purgationum: quæ ſententia, attentis facti circumſtantiis, cæteris probabilior eſſe videtur. Cur etenim Mulier venit in turba retro, & tetigit veſtimentum Chriſti? Cur, quærente Domino, quis ſua veſtimenta tetigiſſet, ipſa timens, & tremens venit, & procidit ante pedes ejus, & illi dixit omnem veritatem, utì latè referunt Marcus, & Lucas *locis citatis*? Non, niſi quia ex fluxu ſuarum purgationum erat juxtà Legem Hebræorum immunda, veluti benè ponderat Sanctus Petrus Chryſologus *Serm.* 33. ſequentibus verbis: *Mulier ſtabat eminus, quam natura pudore perfuderat, quam per hoc immundam Judaica Lex notarat dicens: Immunda erit, & Sanctum non continget: contingere metuens, ne Judaicum furorem, ne Legis poſſet ſubire ſententiam. Dicere non eſt auſa, ne circumſtantium confunderet, & oneraret auditum, ne fieret populorum fabula, quæ tot annis ſtadium fuerat paſſionum. Siquidem & ampliùs ferre, & ſuſtinere dolor diuturnus, & continuus non ſinebat, & deliberandi tempus Chriſti prætereuntis celeritas amputabat; & noverat, quòd occultanti morbum ſuum ſanitas non daretur.*

2 Mirabilium ab hæmorrhagiis ſanationum exempla proſtant in Bullis Canonizationum. *In Bulla Canonizationis Sancti Nicolai de Tolentino* ita legitur: *Quædam verò Mulier triennio continuo ſanguinis fluxum patiens ad Nicolaum veniens, & manum illius devotiſſimè oſculans precabatur eum, ut preces ad Dominum pro illius ſanitate recuperanda porrigeret. Sanctus ipſe illam Crucis ſigno ſignavit, & liberata receſſit.* = *In Bulla Canonizationis Sancti Raymundi de Pennafort* hæc habentur: *Anna Boneta vocata Barcinone honeſtis Parentibus nata ipſo Epiphaniæ Feſto copioſo ſanguinis profluvio in ſummum vitæ periculum adducta erat, neque adhibita Medicorum remedia ſanguinem ullo modo ſiſtere poterant, neque ipſa in proximum diem victura putabatur &c. mortem exſpectabat. Interim in Beati Raymundi præſidium toto animo confugit, ac, pulveres ex ejus Sepulchro ad ſe deferri, atque in cyatho miſceri ſibi, juſſit: quibus epotis, meliùs ſe habere cœpit, & abſque ullo prorsùs alio pharmaco vitæ diſcrimen evitavit.* = *In Bulla Canonizationis Sancti Franciſci Xaverii* ſubditur: *Eamdem virtutem experta eſt Franciſca Rebelles, quæ a multo tempore ſanguinis fluxum, ac ventris tumorem cum ingenti dolore patiebatur. Lampadis enim ante ejus Imaginem pendentis identidem ſe oleo ungens ſtatim adeò perfectè convaluerat, ut nullas ampliùs eorum morborum ſenſiſſet reliquias.* Reliquiſque omiſſis, *in Bulla Canonizationis Sancti Joannis de Deo* ſequens narratur Miraculum: *Philippa Araix quatuor annorum puella ex febri, & immoderata per os, & nares ſanguinis effuſione penè animam agebat: ſed, ſtatim ut exiguum pulveris e domo Joannis acceptum naribus Philippæ admotum fuit, ſanguis, & vita ſtetit.*

3 Auditores Rotæ *in Relationibus*, quas ediderunt *in Cauſa prædicti Sancti Franciſci Xaverii*, magnitudinem morbi ponderarunt, diuturnitatem, prava ſymptomata, ventris tumefactionem, febris magnitudinem, ſanationem momento receptam, ineptitudinem olei Lampadis ad ſanitatem naturaliter tribuendam, ut in ea videri poteſt *Miracul.* 10. = *In Relatione Cauſæ Sancti Joannis de Deo* animadverterunt, hæmorrhagiam non proceſſiſſe ab abundanti ſanguinis copia, ſed a vitioſa illius qualitate, quam deſumpſerunt ex pravis ſymptomatibus, quæ eam fuerant comi-

ta-

tata. De magnitudine ergo morbi non dubitarunt; habitâque consideratione tum momentaneæ perfectæ sanitatis, tum ineptitudinis portiunculæ terræ extremis naribus admotæ pro constituenda causa naturali sanitatis, sanationem inter Miracula recensuerunt. De eadem materia locuti sunt Rotæ Auditores *in Relatione Causæ Sanctæ Franciscæ Romanæ part.* 3. *Miracul.* 9. ubi subitam sanationem magni fluoris sanguinis continuati per sexdecim menses, nullo adhibito medicamento, sed invocatâ tantùm ope Sanctæ Franciscæ, momento perfectè sanati inter Miracula retulerunt: & consimilia leguntur *in Relatione Causæ Beati Petri Regalati Miracul.* 3. *post mortem*, & *in Relatione Causæ Servi Dei Hieronymi Æmiliani Miracul.* 5. *post mortem*.

4 At, ut aliqua pro re, de qua nunc agitur, e Libris Medicorum desumantur, sanguinis profusio per nares a Medicis appellatur hæmorrhagia narium. Si sanguis floridus, & spumans per tussim ex pulmone fertur, hæmorrhagia hæc in Medicorum Scholis appellatur hæmophthisis. Si ex ventriculo cruor concretus colore quodam atro nigricante tinctus, & cum phlegmate insipido, acido, aut viscido mistus per vomitum ejicitur, hæmorrhagia hæc dicitur ventriculi. Rursus, si liberalior sanguinis hæmorrhoidalis fluxus contingat, si larga sanguinis per uterum effusio in fœminis in lunari periodo, vel alio tempore accidat, illa hæmorrhoidalis dicitur, hæc uteri hæmorrhagia immoderata denominatur. Item datur hæmorrhagia per urinarias vias, quando per eas cum, vel sinè urina ex vasis renum, sive vesicæ nimiùm ampliatis, ruptis, aut erosis mingitur sanguis. Et denique datur hæmorrhagia cerebri, fortis videlicet, & pernicialis illa apoplexia sanguinea, quæ oritur ab effusione cruoris in cerebro, ruptis ibi citra violentiam externam vasculis, quæque subitò functiones animales, & vitales extinguit.

5 Modò relatę sunt consuetæ, & frequentiores hæmorrhagiæ. At extraordinariæ quædam aliæ hæmorrhagiæ datæ sunt, & dantur, de quibus apud Authores. Schenckius *lib.* 3. *Observ. Medic. tit. de Venis*, & *Sanguine* narrat, quamdam Religiosam, cùm incidisset in Militum manus, & evaginatos gladios vidisset, adeò territam fuisse, atque commotam, ut, sanguine ab omnibus corporis partium meatibus manante, in oculis hostium mortua sit; & curatum fuisse quemdam alium, qui per omnes corporis meatus, per oculos, aures, nares sanguinem emittebat. Amatus *centur.* 2. *lib.* 2. *curat.* 21. testatur, per uberum papillas sanguinem in fœminis aliquando exiisse. Fallopius *lib. de Vulneribus cap.* 37. se alium vidisse inquit, qui singulis annis, integrâ existente cute, per ipsam a jecoris regione libram circiter sanguinis effundebat. Alia legi possunt apud a Rejes *quæst.* 86. *num.* 8. & *sequentibus*. Nec omittendum est, quod narratur a Salmutho *centur.* 3. *observ.* 36. de sanguine excreto per minimum digitum; item, quod subditur a Bartholino *Observ. Anatom. centur.* 1. *histor.* 30. de sanguine menstruo a genu, & manu prosiliente: quæ fieri dicendum est, ex quo sanguis sese exonerat per alias vias, in quibus paulò profundiùs vasa latitant. Legi potest Stalpartius *centur.* 1. *observ.* 80.

6 At, ut ad ordinarias, & consuetas hæmorrhagias redeamus, hæmorragia narium aliquando critica, aliquando symptomatica est: critica, & sa-

falutaris, si in synocha febre, aut semicritico, vel critico die erumpat; symptomatica, si accedat febribus exanthematicis, vel etiam malignis, aut si erumpat in chronicis morbis. Avicenna *lib.* 3. *tract.* 1. *cap.* 9. *pag.* 241. inquit: *Scias, quòd quandoque vivit homo in fluxu sanguinis narium, usquequo egrediantur ex eo ultra viginti libras, & usque ad viginti quinque libras; deinde moritur:* quantitas etenim sanguinis in corpore humano quò ad aliquos homines ad libras viginti quinque, quò ad alios ultra triginta conceditur, quemadmodum docet Craanen *lib. de Statu Hominis pag.* 130. celebreque, & notorium est in Urbe exemplum Olitoris prope Colosseum, qui supervixit post ejectionem per nares viginti quatuor librarum sanguinis saprio decem, & octo horarum, teste bonæ memoriæ Paulo Manfredo Medico *in sua secunda Dissertatione exarata in Causa Canonizationis Sancti Stanislai Kostkæ super decimo tertio Miraculo* §. 14.

7 De sanguinis fluxu ex pulmonibus, qui, uti supra insinuatum est, dicitur hæmophthisis, Hippocrates *sect.* 4. *aphor.* 25. inquit: *Sanguis quidem supra, qualiscumque fuerit, semper malum:* quem textum Joannis Heurnius ita vertit: *Si cui sanguis per superiora erumpat, cujusmodi tamen is fuerit, calamitosum;* & Franciscus Vallesius pariter *in Commentariis* subdit: *Sanguinem quodemcumque per os emitti, malum est; nam rupturam, aut corrosionem, aut laxitatem venarum significat.*

8 Lethalis ergo sæpissime est hic morbus. Sed, si hæmophthisis a sola abundantia, aut ebullitione sanguinis procedat, nec est periculosa, nec capitalis, si rectâ medicatione, victusque ratione excipiatur: & Clinici criticam nonnumquam hæmophthisim observarunt affirmantes, per hanc atrocissimas aliquando, & inveteratas solutas fuisse ægritudines.

9 Hæmorrhagia, quæ fit ex vomitu cruento, cæteris est periculosior; &, si vomitui cruento nigra, & picei similis, eaque graveolens alvi dejectio jungatur, teste Hippocrate, mors est præ foribus. Quòd si symptoma hoc absit, si æger febri non afficiatur, si vomitus a suppressis evacuationibus ex plethora oriundus causam habuit, adeò periculosus non est.

10 Fluxus hæmorrhoidalis, si moderatus fit, ægrum a nonnullis morbis liberat, juxtà illud Hippocratis 6. *aphor.* 11. = *Melancholicis, & nephriticis hæmorrhoides supervenientes bonæ sunt* = & *aphor.* 21. = *In sanis, si varices, & hæmorrhoides supervenerint, morbi fit solutio.*

11 At, si immodicus fit fluxus, ægrum in hydropem, phthisim, & alios morbos præcipitat; unde Galenus 3. *de Naturalibus cap.* 8. scribit: *Ex hæmorrhoidibus diuturnis suppressis, vel immodicè profluentibus ad extremam frigiditatem devenientes ægri sæpe in aquam intercuten incidunt;* & Aetius *tetrab.* 4. *serm.* 2. *cap.* 3. concordat, ut ex sequentibus ejus verbis desumitur: *Hæc affectio malorum plurimorum hominibus causa existit. Nam & deformitatem, & miseram vitam hominibus inducunt; multos verò etiam vitâ privant: & deformitatem quidem propter coloris totius vitiationem ex evacuatione succedentem, miseram verò vitam propter corporis debilitatem. Quandoque autem de vita periclitantur sic affecti, cum ob excedentem evacuationem perfrigeratum hepar aquam intercuten operatur;* cæterique sequuntur, Henric. Regius *Prax. Med. lib.* 3. *medit.* 45. = *Hic morbus valde periculosus*

losus est; metuendum enim, ne ex diuturno illo fluxu atrophia, extabescentia, vel hydrops oriatur = in cujus loci Notis Theodor. Ctaanen = *Atrophiam metuit Author, quia sanguis diminutus minorem impetum habet, quàm ut particulæ ad nutritionem aptæ per poros arteriarum in partium nutriendarum poros satìs altè possint protrudi* = Joannes Dolæus *Encyclopæd. Medic. theor. pract. lib.* 3. *cap.* 10. = *Fluxus etiam hæmorrhoidalis non est negligendus, aut contemnendus, utpote a quo graviori, & diù durante, varia produci possunt mala, hydrops scilicet ascites, leucophlegmatia, cachexia, marasmus, & tabes, febres hecticæ, & similia alia.*

12 Fluxus uteri est affectus contrarius retentioni, & suppressioni mensium. De hoc fluxu ita scribit Galenus *de Sympt. caus. cap.* 1. & 5. *aphor.* 57. = *Possibile est, immodicas fieri menstruorum evacuationes, si ora vasorum, quæ pertingunt ad uterum, ultra modum aperiantur, & si sanguis vel calidior, vel tenuior fiat, vel si totum corpus propter malum habitum aliquem gravetur sanguine, quem, licèt modum convenientem naturæ non exeedat, expellit ad venas, quæ in utero sunt.*

13 Si fluxus sit immodicus aut ratione quantitatis, aut diuturnitatis temporis, ita ut vires debilitentur, & syncope sæpe accidat, morbus inter graves recensetur: quocirca Sennettus *Tract. lib.* 4. *part.* 2. *sect.* 2. *cap.* 6. *in Prognosticis* hæc habet: *Quò autem fluxus est diuturnior, eò difficiliùs curatur, immo sæpe incurabilis evadit, & mortem inducit &c. Si virium debilitas, symptomatumque vehementia nullo modo minuatur, sed in dies augeatur, mortem certam id portendit. In senescente muliere menstruorum nimius fluxus plerumque incurabilis, & lethalis est.*

14 Fluxus ex urinariis viis multis modis contingere potest. Si itaque sanguis sincerus confertim, repentè, & sinè dolore mingitur, Hippocrates *sect.* 4. *aphor.* 78. rectè judicat, illum prodiisse ex renum substantia sanguineo-vasculosa; sed, ubi parcior ejicitur sanguinis quantitas obscuri, & nigricantis coloris cum, vel sinè materia purulenta, & potissimùm cum dolore, tunc ex vesica læsa, aut exulcerata illum stillasse, certum est, juxtà *aphor.* 80. citati Hippocratis *lib.*4. = *Si quis sanguinem, unàque grumos sæpe mingat, ac stranguriam habeat, unàque dolor incidat in aqualiculum, & in interfœmineum, huic vesicæ vicinæ partes laborant.*

15 Cruenta mictio aliquando critica, & salutaris, aliquando morbosa est: cessantibus enim aut menstruis purgationibus, aut hæmorrhoidibus, frequentissimè fit sanguinis mictio per renes magna in copia, rariùs autem, & in minore quantitate per sphincterem vesicæ citra dolorem, & magnum incommodum; & tunc hæc mictio cruenta critica est, & salutaris. Fridericus Hoffmannus *tom.* 4. *part.* 2. *Medicinæ rationalis systematicæ sect.* 1. *cap.* 6. *§.* 17. & *sequentibus* de sanguinis fluxu ex urinariis viis sic fatur: *Omnis cruentus mictus est periculi non expers; etenim, licèt in principio salutaris, & criticus a palindrome facta ob mensium, vel hæmorrhoidum suppressionem visus fuerit, tamen, quia non modò facilè revertitur, & vires exhaurit, sed, etsi error accidit vel in diæta, aut si imprudenter stipticis tractatur, inflammatio, ac corruptio facilè ipsis renibus, vel vesicæ induci potest, utique periculum alit &c. Ex periculosissimis mictus sanguinolenti speciebus est, quæ ex rene, vel vesica profundiùs læsa, & ul-*

cerata venit, & junctum habet cum acerbo dolore puris mictum.

16 Idem Hoffmannus *loc. cit. cap.* 7. multa docet de cerebri hæmorrhagia; postquam enim explicavit, quomodo cerebrum dispositum est ad concipiendam sanguinis stagnationem, & quomodo sanguis tardiùs circumit, facilè subsistit, adituque in venas intercluso, alveos canalium admodum dilatat, concludit, facilem postea esse transitum in rupturam vasorum, ita ut ea non modò cruore turgeant, sed & ab appulsu jugiter novo nimiùm farta dehiscant, rumpantur, & sanguinem effundant, effusoque in cerebro cruore, totus circularis sanguinis per eum motus turbetur, & intercipiatur, animalesque, ac vitales functiones elanguescant, & tandem penitùs extinguantur.

17 Addit Hoffmannus, sanguineam hanc apoplexiam discernendam esse ab alio morbo, qui fit a seri secessu, & quem consequitur hemiplexia, & paralysis totius lateris, sed vita servatur; si etenim sanguis nimiâ copiâ cum impetu congeratur ad caput, nec tamen vasa perrumpat, sed propter diuturnam tantùm stagnationem serum per poros secedat, ac descendens vel ad cerebri basim, vel ad spinalis medullæ alterutrum latus eidem incumbat, tam secretio liquidi subtilioris activi, quàm influxus in nervos intercipitur, & partes in latere alterutro sensu privantur, ac motu. De sanguinea hac apoplexia multa habentur apud Sennertum *Instit. Medic. lib. 2. part. 3. sect. 2. cap. 6. vers. Sanguinem verò*. Joannes quoque Lancisius *in suo Tractatu de Mortibus subitaneis lib. 1. cap. 8.* doctè explicat, quomodo sanguis, si supra alterum cerebri hemisphærium effundatur, unum duntaxat corticem comprimendo, ac simul obstruendo, inducat tandem apoplexiam, & eam quidem cum illius lateris paralysi, quod affecto hemisphærio respondet, & quomodo sanguis, si effluat ex vase ad cerebri basim posito, ut plurimum gignat aphoniam, jactationes, & denique apoplexiam citra præviam paralysim, dummodo alia non concurrant, quæ paralysim inducunt: & demum de hac cerebri hæmorrhagia sequens habetur prognosticon apud Hoffmannum, *vehementiorem* videlicet, quæ a sanguine effuso derivatur, non solvi, & *debiliorem*, quam sanguis stagnans, & serum secedens produxerunt, difficilè solvi, nec in hac spem salutis esse, nisi post venæ sectionem, & congrua adhibita auxilia intrà horas viginti quatuor sequatur levamen, & symptomata remittant, & tertium diem longissimum esse moriendi terminum.

18 Hæc sufficere posse videntur, ut aliqua harum hæmorrhagiarum superficialis idea habeatur sufficiens pro Consultore Theologo, aut Canonista Congregationis Sacrorum Rituum. Nunc autem aliqua subdenda sunt de recidiva in eumdem morbum, vel de metastasi in alium morbum; nec enim in judicio ferendo de sanatione miraculosa satis est, ut morbi qualitas, ejusque gravitas perspectæ sint, sed etiam oportet, ut habeatur respectus ad recidivam in eumdem morbum, & ejus conversionem in alium, juxtà ea, quæ alibi annotata sunt.

19 Quò ad narium hæmorrhagiam, si ea sanetur, sæpe recrudescit, & ejus immatura suppressio plerumque parit vertigines, apoplexias, convulsiones, tinnitum aurium cum difficultate

tate auditus, atque serenam guttam. Quò ad hæmorrhagiam, seu sanguinis fluxum ex pulmonibus, ille non modò redit, sed aliquando in pus, ulcus, ac denique in hecticam, & tabem lethalem transit. Idem judicium fertur de vomitu cruento, seu de ventriculi hæmorrhagia, quam Practici observant reverti etiam post annorum decursum: per sanguinis quippe effusionem partes debilitantur; eùmque ipsi copiosiùs, & validiùs affluenti resistere non possint, pristinas ille servat vias, subsistit, & tandem erumpit. Suppressus hæmorrhoidalis fluxus morbos aliquando ingenerat, qui ex labe hepatis, lienis, pancreatis, mesenterii, & intestinorum fiunt: unde meritò Hippocrates *lib. 6. aphor.* 12. ait: *A diuturnis sanato hæmorrhoidibus, si unà non servatur, periculum est, aquam intercutem, vel tabem advenire*; quem textum Cornelius Celsus *lib. 2. cap. 7.* sic explicavit: *Si ora venarum sanguinem solita fundere subitò suppressa sunt, aut aqua intercutem, aut tabes sequitur*; citatusque Hippocrates *Epidem. lib. 4. text.* 132. subdit: *Alcippus habens hæmorrhoidas prohibebatur curari; curatus insanivit*. Hoffmannus, quæ hucusque dicta sunt, latissimè prosequitur, quemadmodum & cætera omnia, quæ ad alias hæmorrhagiæ species pertinent tum quò ad reversionem, tum quò ad conversionem in alios morbos. Scribentes de Canonizatione Sanctorum nimis jejunè se expediunt a materia, de qua nunc agitur. Bordon. *de Miraculis medit. 7. quæst.* 19. ait, miraculosam esse sanationem a fluxu sanguinis, si, implorato Dei auxilio, cesset. Pignatell. *tom. 10. consult. 177. num. 13. & sequentibus* loquens de hæmorrhagia narium inquit, quòd, si ea fuerit in magna copia, & repentè cohibita fuerit cum perfecta, robusta, & continuata patientis valetudine, id erit Miraculo adscribendum. Matthæuccius *in sua Practica Theologo-Canonica tit. 3. cap. 3. §. 10.* loquens de uteri hæmorrhagia docet, sanationem ab ea esse miraculosam, si fuerit inveterata, si in magna copia, & si medicamentis non cesserit. At, methodicè procedendo, si aliqua ab hæmorrhagiis sanatio tamquam miraculosa proponatur, species hæmorrhagiæ, ejus gravitas, diuturnitas, symptomata, adhibito Medicorum consilio, erunt ponderanda. Quærendum pariter erit, an medicamenta fuerint exhibita, an profuerint. Rursus non erit omittenda ratio de sanatione momentanea unà cum recuperatione virium, nisi fortè ageretur de cerebri hæmorrhagia, de qua supra *num.* 16. cujus miraculosa sanatio, utpote secundi generis, non exposceret instantaneitatem. Nec erit prætermittenda indago de morbi reversione, aut conversione in alium morbum. Præter supra exposita Marcellus Donatus *de Medica Historia mirabili lib. 3. cap. 9.* multos affert casus tum reditus horum morborum post multum tempus, tum conversionis ipsorum in alios morbos; & Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib. 4. tit. 1. quæst.* 8. loquens de Miraculo Hæmorrhoissæ a Christo sanatæ hæc habet: *Id, quod mirum duco in hac Muliere, est, quòd tamdiu fluxu sanguinis conflictata, sive ille menstrualis fuerit, sive hæmorrhoidalis, in alium morbum non inciderit, cùm, quicumque ille fuerit fluxus, cachexiam, hydropem, aliosque consimiles morbos, si inveteraverit, non solùm aptus sit excitare, sed quasi de necessitate inferat, refrigerato nempe nativo calore, ipsâque hepatis sanguificatrice virtute la-*

befactatâ; ita ut ex his non possim mihi non persuadere, eam Mulierem non fuisse in extrema cachexia, quod fortasse innuere voluit Evangelista illis verbis = Nec quidquam profecerat, sed magìs deteriùs habebat = Non tamen habet expressam mentionem alterius morbi, sed solius hujus symptomatis, nempe fluxus sanguinis, quia hic erat præcipuus, & primus affectus, & causa aliorum, si qui inerant.

20 Actum est in Congregatione Sacrorum Rituum de nonnullis, quæ proponebantur tamquam miraculosæ, ab hæmorrhagia sanationibus, in Causa videlicet Beatificationis tunc Servi Dei Alfonsi Turribii, tum in Causa Canonizationis ipsius post obtentam Beatificationem, & demum in Causa Beatificationis tunc Venerabilis Servi Dei, nunc Beati Joannis de Prado. *In Causa Beatificationis tunc Servi Dei Alfonsi Turribii* inter Miracula approbanda proponebatur liberatio cujusdam Mulieris a fluxu sanguinis post dirissimum puerperium per tres menses continuati, frustratis trium Medicorum remediis, quique cessaverat, Cruce pectorali prædicti Servi Dei supra ventrem repositâ. Prosper Bottinius Archiepiscopus Myrensis tunc Fidei Promotor multa opposuit adversùs facti probationem; & ad ulteriora procedens inquiit, quòd Sanata fuerat vehementi timore perculsa, & quòd rimor fluentem sanguinem sistit, juxtà Zacutum *lib. 1. Praxis admirandæ cap. 66.* Addidit, nonnullis gemmis virtutem inesse sistendi cursum sanguinis, hancque virtutem adscribi jaspidi signanter, & smaragdo, utì tradit Silvester Rattray *lib. de Sympath. & Antipath. pag.*23. & verisimile admodum esse, quòd Crux pectoralis Servi Dei ventri Mulieris applicata ex prædictis gemmis esset composita: & demum opposuit defectum instantaneitatis, & reincidentiam in eumdem morbum. Quæ Animadversiones, licèt ad eas plures datæ fuerint responsiones a Postulatoribus, tanti fuerunt roboris, & momenti apud Sacram Congregationem, ut nulla de ea sanatione tamquam miraculosa habita fuerit ratio, sed ad Beatificationem transitus factus sit dependenter a duobus aliis Miraculis. *In Causa Canonizationis ejusdem Beati, nunc Sancti Alfonsi Turribii* inter cæteras sanationes, quæ tamquam miraculosæ propositæ sint, proposita fuit & illa sanationis ab hęmorrhagia narium. Idem Prosper Bottinius Fidei Promotor ponderavit, quòd spatio octô, vel decem horarum ex naribus non effluxerat, nisi quantitas trium librarum sanguinis, & quòd hæc quantitas erat exigua, cùm ageretur de adolescente; narrat enim Zacutus *de Prax. Medic. admirand. lib. 1. observ. 72.* se curasse Mulierem gracilem, & excarnem, quæ intrà septem dies triginta circiter libras sanguinis per nares emiserat. Consideravit idem diligentissimus Fidei Promotor, quòd ex ea sanguinis emissione per nares æger debilitatem virium non contraxerat. Addidit, plura adhibita fuisse medicamina unà cum geminata venæ sectione, ægro deliquium supervenisse, & tam venæ sectionem, quàm animi deliquium fluxum sanguinis naturaliter cohibere, juxtà Riverium *in Praxi Medica lib. 4. cap. 7. §. Ac primùm sanguinis, & §. Sed multo.* Responsum fuit a Postulatoribus tum in facto, tum in jure, & etiam in physicis a bonæ memoriæ Paulo Manfredo. Ipse ad Fidei Promotoratum assumptus adhæsi Animadversionibus mei Prædecessoris. Addidi, non constare de in-

stan-

ſtantaneitate, nec minùs dici potuiſſe, quòd conſtaret de gravitate morbi, cùm, excepto Pœnitentiæ Sacramento, Viri Religioſi, in quorum domo æger manebat, alia Sacramenta eidem non adminiſtraverint, Sanctiſſimi videlicet Viatici, & Extremæ Unctionis. Bonæ memoriæ Joannes Baptiſta Foſſombronus Medicus electus, ut ſuum pro veritate ferret judicium, ſenſit, omnia juxtà naturam in ea ſanatione proceſſiſſe. Quapropter in Canonizatione prædicti Beati ea ſanatio non fuit inter Miracula recenſita. *In Cauſa Beatificationis tunc Servi Dei, nunc Beati Joannis de Prado* agebatur de Sacerdote in provecta ætate conſtituto, qui pati cœpit ex ore vehementem, & exceſſivam ſanguinis ejectionem. Terribilis ſanguinis fluxus ſpatio octo dierum duraverat, & æger a Medicis deploratus, receptis Eccleſiæ Sacramentis, Domini adventum exſpectabat. In hoc deſperato ſanitatis ſtatu Divinam opem imploravit per interceſſionem Venerabilis Servi Dei, & in puncto, quo ejus corpori admota fuit Servi Dei Reliquia, ceſſavit ſanguinis effluvium, æger, recuperatis viribus, ſe erexit in lecto, cibum petiit, & plenè convaluit, & ſemper in poſterum benè ſe habuit; Ipſe fungens munere Fidei Promotoris multa quò ad vim probationum oppoſui, quibus Scribentes in facto, & in jure plenè ſatisfecerunt. Dubitandum propoſui, an virium recuperatio eſſet potiùs referenda ad cibum, quem æger ſumpſerat, quàm ad Miraculum; & tandem dixi, quòd cauſa ignorabatur, a qua proceſſerat vomitus ſanguinis, & quòd aliquæ ſanguinis per os evacuationes proſunt ſanitati, juxtà Sennertum *Operum tom.* 2. *lib.* 2. *part.* 3. *cap.* 7. ubi hæc habet: *Refert Plinius, Voluſium Saturninum omnibus annis, ſtato tempore, ſanguinem exſpuiſſe, & nihilominus ad annos nonaginta vixiſſe; & novi Virum nobilem plethoricum, qui per intervalla ſæpe a pulmone ſanguinem copioſum ſinè omni incommodo rejiciebat, in ſenectute verò per eamdem viam quotidie magnam pituitæ copiam ſinè omni damno rejiciebat, qui nihilominus ad ſummam ſenectutem pervenit*. Bonæ memoriæ Emmanuel Lopez *in ſua Conſultatione Medico-Phyſica*, ex magna copia ſanguinis effuſi, & ex duratione per octo dies colligi poſſe, putavit, vas aliquod ruptum fuiſſe, juxtà Joannem Heurnium *in Comment. Aphor. Hippocratis lib.* 4. *aphor.* 78. & Hieronymum Mercurialem *ad eumdem aphoriſmum*, & Ludovicum Mercatum *de intern. morbor. curat. lib.* 2. *cap.* 5. *tom.* 3. ſanguiniſque profluvium ex rupto vaſe in pulmone manaſſe, & ſic imminens fuiſſe periculum mortis, phthiſis, aut hydropis, veluti notant Ettmuller. *Medic. Tract. part.* 2. *pag.* 160. Theophil. Bonett. *Theſaur. Medic. Tract tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 49. *fol.* 1043. Hyacinthus Andreas Gotholan. *Tract. Medic. lib.* 2. *cap.* 22. *fol.* 236. Criticam, & ſalutarem ſanguinis emiſſionem citatus Lopez vi ſymptomatum, quibus æger afficiebatur, excluſit, ſubitamque idcirco perfectam ſanationem unà cum virium recuperatione Miraculo adſcripſit. Bonæ memoriæ Joannes Maria Lanciſius electus, ut ſuum pro veritate ferret judicium, annotandum cenſuit primò, quòd, non modica, ſed magna copia ſanguinis effluxit, & non ſemel; & ſic, quòd ſanguis, non a venis, ſed ab arteriis prodibat, juxtà Williſium *de Medic. Oper. part.* 2. *ſect.* 1. *cap* 7. *pag.* 78. & Ettmullerum *tom.* 1. *tit. Hæmorrhagi pag.* 355.

& quòd

& quòd sanguis, utpote ab arteriis faciliùs fluens, quàm a venis, difficiliùs sistitur: secundò, quòd ex sanguinis sputo æger, non levamen, sed maximam virium imbecillitatem contraxit, ita ut evacuatio non potuerit esse critica, cùm juxtà Hippocratem 1. *aphor.* 2. quæcumque evacuationes, ac vasorum inanitiones bonæ, & salutares sint, si indè ægri meliùs se habeant, ac leviter tolerent, contra verò malæ, si non conferant, nec leviter ferant: tertiò, quòd, si sputum cruentum fuit ab aspera arteria, & a pulmonibus, transitus imminebat in phthisim, juxtà effatum citati Hippocratis 7. *aphor.* 15. & 16. = *A sanguinis sputo puris sputum, a puris sputo phthisis*; si verò a solis faucibus erat, cùm sæpe in die, & in magna copia efflueret, non modica illius portio per œsophagum in ventriculum debuit necessariò descendisse, & in eo acorem contrahere, sanguinemque in grumos coactum juxtà Galenum quodammodo naturam veneni assumere, & præsertim, cùm ab ægrotantis alicujus corpore effluit, particulas enim morbosas secum adducit; quinimmo fieri vix potuisse, quin eo in loco, unde sanguis e faucibus effluebat, ulcus, verruca, aut aliud tumoris genus subnasceretur. Ex his autem, & aliis ab eo *in suo Suffragio* ponderatis dixit, de gravitate morbi dubitari non posse, nec de aliorum imminentium morborum periculo, qui naturaliter ab hæmophthisi tamquam ejus fonte, utì rivuli, fluere debuissent. Post hæc receptam momento sanitatem post invocationem unà cum virium recuperatione, necnon sanitatis continuationem tum absque reversione morbi, tum absque convetsione ejus in alium spatio octo annorum (tot enim a sanitate recepta ad Processus confectionem elapsi erant) sedulò examinavit, & approbavit, & pro sanatione miraculosa conclusit: & post longum, & maturum Causæ examen Sacrorum Rituum Congregatio inter cætera Miracula, quæ approbavit pro Beatificatione Servi Dei Joannis de Prado, approbavit & illud *repentinæ sanationis Melchioris de Loaissa a copioso, & immoderato sanguinis effluxu cum instantanea deperditarum virium recuperatione in tertio genere*; quod Decretum fuit Apostolicâ authoritate confirmatum a sanctæ memoriæ Benedicto XIII. *die* 5. *Martii* 1728. Quæ profectò omnia ponunt in claris, quid ponderandum, & examinandum sit, cùm agitur de miraculosis sanationibus ab hæmorrhagiis, cohærenter ad ea, quæ a nobis paulò ante dicta sunt.

21 Hactenus de hæmorrhagiis, quæ a morbis, quibus naturaliter homines afficiuntur, procedunt. Nunc autem aliqua dicenda sunt de hæmorrhagia, seu ingenti sanguinis profusione, quæ accidit in vulneribus corpori humano inflictis: licèt enim, si, vulnere inflicto, modicè sanguis fluat, permittendum sit, ut tantùm effluat, quantùm commodum videbitur; si tamen immodicè profluat, ut vires dejiciat, quamprimum sistendus est: præterquamquod in curatione nihil proficitur, quamdiu sanguinis fluxus continuatur. Apud Medicos, & Chirurgos legi possunt remedia, quæ adhibentur, ut, sauciis jugularibus vasis, occurratur sanguinis profluvio, inter quæ futura numeratur, & ligamen. Carolus Musitanus *de Vulneribus cap.* 7. ait: *A suturis aufugiendum est, veluti ab illis, quæ ex una parte nihil penitùs proficiunt, ex altera ve-*

verò in immensum nocere possunt; & judicio recentiorum Chirurgorum, quot sunt puncta, tot nova sunt vulnera, quæ dolorem, inflammationem, pus, ac febrem excitant, promoventque: unde meritò Paulus Barbetta *Chirurgiæ lib. 2. part. 2. cap. 6.* optimum fore, judicavit, si Chirurgus acu numquam indigeat; sic enim æger a dolore, vulnus ab inflammatione, & ipse Chirurgus a molestiis variis liberabitur. Non sic autem se habet res, si ligamen adhibeatur, quando videlicet Chirurgus hamulo vulneratum vas apprehendit, & attollit, & deinde partem utrimque ligat, totumque vas transversim præscindit, veluti benè explicat Munnicks *in sua Chirurgia lib. 2. cap. 20. num. 9.* licèt & hoc suo non careat periculo, cùm sæpe, disrupto, aut laxato filo, renovetur hæmorrhagia; unde Scultetus *in suo Armam. Chirurg.* quoddam describit instrumentum constrictorium. Pulvis quoque sympatheticus mirabilis observatus est in sanguine sistendo, sive supra partem vulneratam admoveatur, sive supra intinctum recenti sanguine linteum inspergatur, ac deinde detineatur in loco ab omni aeris inclementia libero. Qui tam pro, quàm contra hujus Pulveris usum scripsere, exstant uno Volumine recollecti, quod *THEATRUM SYMPATHETICUM* inscribitur. Tozzius *tom. 5. de recto usu sex rerum naturalium lib. 3. cap. 7.* explicat, quomodo Pulvis operetur, etiamsi videatur agere in distans; inquit enim, per aerem diffusos esse quosdam halitus, atque instar catenæ devinctos, & sic mutuò vim communicantes, vaporesque ita devinctos, atque per aerem diffusos, cùm e sanguine vulneratæ partis exhalant, commisceri cum halitibus vitriolicis, unàque communicare, & sic, figendo fluentem ex vulnere sanguinem, & fibrillas partium corrugando, medelam afferre. Quærunt Theologi, an usus hujus Pulveris sit superstitioni obnoxius, & nonnulli negando respondent, cùm ex eo, quòd causa ignoretur, non debeat statim exclamari, rem esse Dæmoniacam; non omnia enim noscimus naturalia, nec in nos omnes sapientiæ apices sunt transfusi, quemadmodum benè advertit Pater Cabeus de Meteor. *lib. 4. cap. 4. quæst. 2.* & Pater Hieronymus Vitalis Clericus Regularis pro licito usu hujus Pulveris novissimè scripsit.

22 At, quidquid sit de his, quæ satis erit innuisse, nullo a nobis prolato judicio, ad institutum nostrum redeundo, dum munere fungebar Fidei Promotoris, magna quæstio ad rem præsentem pertinens, & hìc idcirco referenda, excitata fuit in Sacrorum Rituum Congregatione, dum agebatur de Miraculis a Deo intercessione tunc Beati, nunc Sancti Stanislai Kostkæ patratis pro ejus Canonizatione obtinenda. Æthiops Servus sibi jugulum ferro secuerat, & per vulnus respirabat, ingenti sanguinis copiâ emissâ, fandi impotens in terra procumbebat animo deficiens. Dissectas ictu fuisse internas venas jugulares, & arterias carotides, Testes asseruerunt, tantâque profunditate dixerunt gladium adactum, ut præter asperam arteriam, œsophago etiam transversim inciso, digiti per os immissi ex ipso vulnere conspicerentur. Urgente ergo mortis periculo, factus est domesticorum concursus. Arcessiti fuerunt Medici, & Chirurgi, vulnusque actu consutum est. Æthiops sacro Baptismo lustratus, implorato

ab

ab astantibus Beati Stanislai patrocinio, & ipsius Imagine vulneri impositâ, statim a mortifera sanguinis effusione liberatus loquelæ usum recuperavit, comedit, & præviæ integræ valetudini restitutus est.

23 Gravitatem vulneris admisi, juxtà doctrinam Hieronymi Fabricii *de Vulneribus part. 2. lib. 2. cap. 35.* Paræi Parisiensis *in Thesauro Chirurgiæ de partium Vulneribus lib. 9. cap. 29.* Cæsaris Magati *lib. 2. de rara medicatione Vulnerum cap. 63.* sed subdidi, novum non esse, quòd aliqui periculosis, & lethalibus vulneribus fauciati naturaliter sanentur. Exempla prostant apud Panarolam *in suis Medicis Observationibus obser.* 43. apud Franciscum Valeriolam *lib. 2. ennarat.* 8. apud Schenckium *Observ. lib. 1. tit. de Vulneribus*, & apud Marcellum Donatum *de Medica Historia mirabili lib. 5. cap. 4.* &, ne videretur, quòd in generalibus tantùm vis fieret, attuli casus vulneratorum in venis jugularibus, qui sani naturaliter evaserunt, de quibus Munnicks *loco supra cit.* ubi hæc refert: *Nonnulli vulnerata vasa naturalia obstruere nolunt, digito vas apertum aliquamdiu comprimendo, donec ibidem sanguis concrescat, atque concretus vulneris orificium obstruat, adeòque ampliùs non permittat, cruorem profluere. At habet Calmeteus exemplum cujusdam in vena jugulari externa vulnerati, qui familiarium operâ vicissim vulneri digitum per tres dies admoventium evasit. Atque, haud absimili modo vulneratam jugularem venam in collo Celsissimi Araussiorum Principis Guillelmi I. obturatam, sanguinisque ex eadem fluxum inhibitum fuisse, superiùs de venarum, & arteriarum vulneribus narravimus.*

24 Et, quia a me benè prævisum est, posse a Postulatoribus responderi, recensitas vulnerum sanationes non fuisse cum totali asperæ arteriæ, & œsophagi, utriusque arteriæ carotidis, omnium venarum jugularium scissura cum immenso sanguinis actuali profluvio, cum virium omnimoda jactura, cum impossibili reparatione quarumdam actionum, quæ a læsis illis partibus dependebant; item, eas contigisse sinè medico præsidio; & demum, in casu Principis Guillelmi I. venam jugularem vulneratam digitis per duos, vel tres dies fuisse compressam, usquequo sanguis per hanc constrictionem inhibitus grumesceret, & sic exsiccatus operculi ad instar impellenti sanguini exitum prohiberet: difficultates difficultatibus addidi tum contra sanationis instantaneitatem, tum adversùs dicta Testium, qui nimiùm exageraſſe in suis attestationibus mihi visi sunt; usu quippe aliquando evenit, ut augeantur mala, quo mirabiliora restitutæ valetudinis beneficia reputentur.

25 Dixerant Testes, ictu dissectas fuisse venas jugulares, & arterias carotides, magnam sanguinis effusionem, quæ jugulati Bovis speciem referebat, Dixerant, Domesticos convenisse, Peritos vocatos, vulnus exploratum, & consutum, Baptismum collatum, Beatum invocatum, ejusque Imaginem vulneri admotam. Cùmque, omnia hæc ut citissimè fierent ab imparatis, integra ad minùs hora fuerit necessaria, eâ decurrente, Æthiops juxtà naturalem rerum cursum mori debuisset, tum quia Bohn *in suo Tractatu de renuntiatione vulnerum lethalium sect. 1. pag. 60.* demonstrat, vulneratos non solùm in arteriis carotidibus, sed vel in iis, quæ diametri minoris sunt, & prope inguina locantur, brevì, & *antequam Chirurgus advocetur, cum sanguine animam deponere*, tum

quia

quia horæ decursu copiosus sanguis ex arteriis utrimque adjacentibus quaqua versùm erumpens usque ad pulmones defluens ægrotum præfocat, juxtà ea, quæ advertit Lucas Schrokius agens de gutturis vulnere *in Scholiis observat. 2. Joannis Helvvingii*, cum quo concordat Sennertus *Med. Pract. de Vulneribus lib. 5. part. 4. cap. 3.* ubi docet, sanguinem e magnis dissectis arteriis perniciffimè exfilientem confestim irruere in pulmones. Quòd si Æthiops, veris existentibus narratis per Testes, mori debuisset, & mortuus non est, dubitandum esse videbatur de eorum æquivocatione, aut nimietate in ferendo testimonio: &, quatenus responsum fuisset, quòd mors contingere debuisset, si juxtà consuetum naturæ ordinem res processisset, secùs autem, accedente Miraculo, præventivè replicatum est, nihil de Miraculo excogitari posse, nisi post invocationem; cùmque invocatio facta sit, quando applicata fuit vulneri Imago Beati, & id præstitum sit post concursum domesticorum, & omnia alia supra exposita, in quibus peragendis tempus horæ ad minùs erat necessarium, ex his dixi, eò magìs dignosci Testium imperitiam, aut exaggerationem; *imperitiam*, quia Miraculum secutum ante invocationem Beati non poterat adscribi ejus intercessioni, ut ipsi contendebant; *exaggerationem*, cùm Æthiopem absque Miraculi præsidio vivum dixerint, qui vulneratus vulnere supra recensito unâ horâ naturaliter vivere non poterat.

26 Bonæ memoriæ Joannes Maria Lancisius jussu sanctæ memoriæ Clementis Papæ XI. electus, ut suum pro veritate proferret judicium, longâ Dissertatione prædictum argumentum prosecutus est; utque eò evidentiorem redderet Testium exaggerationem, consideravit, digitos per vulneris hiatum in tracheam immissos apparere illis potuisse, qui ex aperto ore in fauces spectabant, sed negavit, digitos per os immissos, etiamsi longissimos, potuisse ad labia vulneris in trachea pertingere, uti Testes deposuerant, cùm tanto obliqui itineris intervallo distet os ab œsophago, atque a trachea, ut, quamquam ore per oscitationem maximè hiante, nemo, utcumque conetur, extendere illuc digitos possit, qui vix ultra uvulam, seu columellam ad pharyngis, hoc est, ad œsophagi initium perveniunt. Et, quamvìs idem Lancisius, ponderatâ vulneris gravitate, & quòd sanitas vel nullâ, vel nonnisi diuturnâ curatione, sperari poterat, sanationem inter Miracula recensendam autumaverit; & bonæ memoriæ Paulus Manfredus pro Miraculo scribens multa ingeniosè deduxerit, testatusque sit, se aliquando vidisse nonnullos voluntariè stomachum subversuros totam manum per os introducere, adeò ut digiti ultra laryngem descenderent; & in hujus dicti comprobationem allata fuerit experientia facta a Chirurgo Mario Cecchino coràm Testibus, in qua, exposito cadavere hominis defuncti in Archihospitali Sanctissimi Salvatoris ad Sancta Sanctorum in Urbe, discissoque capite asperæ arteriæ, injectâque in os manu, extrema pars digitorum per vulnus visa est; & a Postulatoribus in facto, & in jure scribentibus multa deducta sint, ut ostenderetur, non fuisse necessarium horæ lapsum, ut fierent, quæ facta sunt, & invocationem Beati applicationem Imaginis ipsius præcessisse;

Sacra nihilominus Congregatio, penès quam insuperabilis est animadversio, quæ fidem Testium respicit, prudentissimè abstinuit ab hujus Miraculi propositi approbatione, & nonnulla alia approbavit, quorum ope ad Beati Stanislai Canonizationem deventum est.

27 Feliciùs res processit *in Causa Beatificationis tunc Servi Dei, nunc Sancti Alfonsi Turribii*; cùm enim inter Miracula ejus intercessione a Deo patrata sanatio proponeretur Joannis de Godoy lethaliter in stomacho vulnerati, qui magnam sanguinis copiam evomuerat, &, suspensâ ejus collo Cruce pectorali Servi Dei, sanus evasit, ponderatum fuit, vulneratum ex ictu hostilis gladii fuisse principaliter ventriculum, & cum eo venam cavam, & arteriam magnam, ita ut de gravitate vulneris nulla superesse posset dubitatio, ut infra demonstrabitur, adeòque subitam, & perfectam sanationem post Reliquiæ applicationem Miraculo tertii generis esse adscribendam: *& in Causa Canonizationis Sancti Andreæ Avellini* inter cætera Miracula fuit approbatum illud in tertio genere *sanationis instantaneæ Joannis Baptistæ Corigo a profundo vulnere capitis, absque ullo signo cicatricis*, uti colligitur *ex Decreto edito die* 12. *Maji* 1707.

28 Pro Capitis complemento operæ pretium esse videtur aliqua ex Libris Medicorum, & Chirurgorum desumere, quæ Consultoribus Sacræ Congregationis prodesse possint, cùm in ea tamquam miraculosæ proponuntur sanationes a vulneribus inflictis Porrò vulnera nonnulla sunt lethalia, nonnulla non lethalia. Inter lethalia nonnulla sunt absolutè, & omnino lethalia, nonnulla simpliciter lethalia. Absolutè autem, vel ex necessitate lethalia sunt, quæ non requirunt curam, & consilium Medicorum, & Chirurgorum, vel sunt talia, ex quibus Vulneratus statim moritur vel ob quæ moritur, quamvìs omni arte, & industriâ curetur; & lethalia simpliciter ea sunt, ex quibus Vulneratus non statim moritur, & ex quibus quandoque etiam non moritur; & demum non lethalia sunt, quæ semper ad salutem, quantùm in ipsis est, vergunt, licet per accidens, aut incuriâ medentis, vel ipsius vulnerati aliquando fiant lethalia, uti latè ostendit Mannicks *in sua Chirurgia lib* 2. *cap.* 2 Celebris est *aphorismus* Hippocratis de vulneribus absolutè lethalibus: *Vesicâ discissâ, aut cerebro, aut corde, aut præcordiis, aut aliquo ex tenuioribus intestinis, aut ventriculo, aut jecore, lethale est.* Hoc ipsum idem Hippocrates tradit *lib.* 1. *de Morbis* ita dicens: *Moritur autem, si quis cerebro sauciatus fuerit, aut spinali medullâ, aut hepate, aut præcordiis, sive septo transverso, aut vesicâ, aut venâ sanguifluâ, aut corde:* & quod dictum est de vulneribus non lethalibus, sed quæ per accidens fiunt lethalia, præcipuum sibi vindicat locum in levibus capitis vulneribus, teste eodem Hippocrate *in Libro de vulneribus capitis*, ubi sic loquitur: *Nullum capitis vulnus leviter contemni debet; sæpe etenim sola cutis contusa ferro, aut aliquâ aliâ re, si non rectè tractetur, scilicet, si sanguis concretus non expurgetur, aut aliud quidquam negligatur, ulcus incrudescens, Ægro periculum, & Medico negotium non minus affert*; & prosequuntur Horst. *Observ. Medic. lib.* 2. *observ.* 1. Bellon. *Consil. Medic. lib* 1. *consil.* 49. Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 5. *tit.* 2. *quæst.*

quæst. 9. *num.* 1. *& sequentibus*. Nonnulli scribunt, lethalia vulnera non solùm a vulneratæ partis natura, sed etiam ab essentia vulneris, ab ejusdem magnitudine, a complexu symptomatum, atque a propriis solutæ unitatis differentiis proficisci. At Thomas Reinesius *in sua Schola Jureconsultorum Medica lib.* 4. *cap.* 2. strenuè contendit, vulnerum lethalitatem unicè a parte vulnerata desumendam: & Tozzius *tom.* 4. *part.* 3. *in Aphorismos Hippocratis lib.* 6. *aphor.* 18. benè animadvertit, vulnera dici lethalia, si in partibus vitæ tuendæ necessariis conformationem, texturam, & nexum vasorum, aut structuram earumdem discindant, ac turbent; item, si circuitum sanguinis interrumpant; & ex his duobus capitibus vulnera cordis, & cerebri esse lethalia. Addit, vulnera quoque dici lethalia ex alio capite, si excrementorum repurgationes impediant; & tam ex hoc impedimento, quàm ex supra relata interruptione circuitus sanguinis lethalia esse vulnera pulmonis, jecoris, & aliorum viscerum magnis, latisque venis, & arteriis refertorum. Concludit denique, lethalia quoque esse vulnera, si inflammationem, gangrænam, dolorem vehementem, aut alia symptomata graviora inferant; & lethalia esse vulnera intestinorum, & vesicæ non solùm ex hoc capite, sed ex alio quoque supra exposito impedimenti repurgationis excrementorum.

29 Paræus *lib.* 9. *cap.* 33. lethalia pronuntiat vulnera lienis; postquam enim cum Hippocrate lethalia dixit vulnera ventriculi, & tenuiorum intestinorum, subdit: *Ferè sunt æquè periculosa lienis vulnera: quamvis enim ejus non sit æqua dignitas, ac hepatis, insignia tamen vasa per ipsum disseminantur; unde insignes profusiones sanguinis contingunt, quibus occurrere non possumus*. Hippocrates autem *in citato aphorismo* nullam facit mentionem lienis, vel quia parem sortitur conditionem cum jecore, vel quia, si fortasse vulneretur, commodè rescindi potest. Loquitur quoque Hippocrates *eo in loco* de tenuioribus intestinis: quocirca, juxtà ipsum, Duodenum, Jejunum, & Ileon erunt insanabilia, & facilioris curationis Cæcum, Colon, & Rectum, licèt & hæc non sint periculi expertia, quia, etsi non tam graviter plerumque afficiantur, possunt tamen aliquando ex ingenti, & magna discussione pari modo periclitari, sed longè minùs, vel tardiùs, quàm gracilia. Nonnulli partibus ab Hippocrate memoratis, præter lienem, alias adjiciunt, vesicam felleam, pericardium, pulmonem, spinalem medullam, renes, venas, & arterias, potissimùm circà fauces, & guttur, & meninges cerebri, utì videri potest apud Brasaulum, & apud Cornelium Celsum *lib.* 1. *cap.* 26. ita loquentem: *Servari non potest, cui basis cerebri, cui cor, cui stomachus, cui jecinoris porta, cui spinæ medulla percussa est, cuique aut pulmo medius, aut jejunum, aut tenuius intestinum, aut ventriculus, aut renes vulnerati sunt, cuique circà fauces grandes venæ, vel arteriæ præcisæ sunt*. At Tozzius scitè animadvertit, non quæcumque vulnera, quæ insanabilia sunt, lethalia esse dicenda; ossa quippe, & cartilagines, si frangantur, aut vulnerentur, licèt plerumque insanabilia evadant, mortem tamen necessariò non afferunt: & partibus ab Hippocrate memoratis ipse addit œsophagum, qui vulneratis non dissimiliter lethum affert.

30 Munnicks *cit. lib.* 2. *cap.* 2. hæc

omnia latè prosequitur: quod ipsum fusè habetur apud Reinesium *cit. lib.* 4. *cap.* 3. *& sequentibus*. Paræus *in suis Canonibus Chirurgiæ* 2. *can.* 13. inquit: *Magna magnorum vasorum vulnera lethalia censentur*. Vidus Vidius *de Curatione lib.* 8. *cap.* 6. hæc pronuntiat de vulnere asperæ arteriæ: *Vulnera, quæ in asperam arteriam penetrant, plerumque celerrimam moriendi necessitatem afferunt ob sanguinem, qui ex venis jugularibus præcisis effusus confertim pulmonem obruit*. Petrus Pigreus *lib.* 4. *Præceptorum Medicinæ Chirurgicæ cap.* 12. de colli, & gutturis vulnere hæc profert: *Si simplex sit, & in externa tantùm carne, ab aliis vulneribus nihil differt. Si autem fuerit cum œsophagi, aut tracheæ, seu asperæ arteriæ læsione, eaque penitùs secta fuerit, ejus curatio desperanda est*. Jacobus Berengarius Carpensis *in Tractatu de Fractura Cranii cap.* 13. testatur, se vidisse sex homines, *a quibus notabilis quantitas medullæ cerebri exivit, & sanati sunt*; sed subdit: *Licèt verò ex his aliqui non multo post tempore mortui sunt apopletici, aliqui, maximè duo, semper passi sunt paralysim unius lateris; vixerunt tamen per duos annos*. Circumferuntur nonnullæ sanationes vulnerum etiam in principalibus visceribus; sed hisce exemplis Jeremias Triverius *in Comment. ad aphor.* 18. *lib.* 6 *Hippocratis* ita respondet: *Principalia tamen viscera non diù mortem inferunt, non diù legitimum illorum munus citra mortem desiderari potest. Proinde falsum, quod quidam dicunt, sese altissima, hoc est, profundissima hepatis vulnera curasse, aut etiam, fibris hepatis abscissis, restituisse*. Alia prostant exempla apud Donatum *loc. cit.* & Schenckium, qui *lib.* 1. *de Vulneribus capitis* multa refert de sanationibus vulnerum deploratorum cerebri cum ejusdem substantiæ effluvio, & jactura, quæ in hac nostra Civitate Bononiæ peritissimorum operâ factę sunt. Hæc quoque resumuntur a Matta *de Canonizatione Sanctorum part.* 3. *cap.* 13. *num.* 492. *& cap.* 23. *num.* 11. sed optimè Tozzius *loc. cit.* observat, quòd, qui testantur, aliquos a vulneribus capitis, cordis, & pulmonum convaluisse, non locuti sunt de partibus organicis istorum viscerum, sed solùm de superficialibus, & extimis eorumdem; potest enim aliqua portio corticis cerebri rescindi, illæso meditullio; potest cor vulnerari ea in parte, quæ illius mucronem constituit; possunt pulmones vulnerari, superstite vitâ, si vulnera pertingant extremitates, & apices loborum. Idem dici potest de jecore: secus verò, si interna cerebri substantia læsa sit, si vulnera inflicta sint basi cordis, ventriculis, arteriæ aortæ, cæterisque ductibus principalibus ejusdem, & si vulnus inflictum sit in substantia pulmonis, aut jecoris. Primi generis vulnera lethalia sunt, sed simpliciter, cùm ex eis non intercipiatur motus sanguinis, & cordis; secundi verò generis vulnera absolutè, & per se lethalia sunt, ex quo sanguinis circulationi sunt impedimento, quemadmodum fusè legi potest apud ipsum.

31 Ex his autem, quæ hucusque dicta sunt, unusquisque facilè colligere poterit, quandonam curationes a vulneribus Miraculo sint adscribendæ. De sanatione ergo vulnerum non lethalium nulla poterit haberi ratio pro re, & ad effectum, de quo agitur, nisi fortè non lethalia evasissent lethalia per accidens, & incuriâ medentis. De verè ergo, absolutè, & ex necessitate lethalibus juxtà explicationes supra positas potissima ratio erit

erit habenda, & earum sanatio secundi generis Miraculis erit adscribenda, & in earum examine pro approbatione satis erit, quòd adsint requisita necessaria pro Miraculis secundi generis. Sanationes verò vulnerum simpliciter lethalium, & non lethalium, quæ tamen lethalia facta sunt ex imperitia medentis, vel incuriâ, & naturali dispositione vulnerati, si Miraculo sint adscribendæ, non poterunt adscribi, nisi classi Miraculorum tertii generis, in quibus idcirco omnia concurrere debent, quæ sæpe a nobis concurrere debere dicta sunt pro constituendis tertii generis Miraculis. Conferunt deducta per Pignatellum *Consult.* 191. *tom.* 10. & per Rotæ Auditores *in Relatione Causæ Sanctæ Franciscæ Romanæ* 3. *part. Miracul.* 5. *& in Relatione Causæ Sancti Ignatii Miracul.* 3. & Medicorum, & Chirurgorum, qui ad sanandum Vulneratum acciti sunt dicta erunt seriò perpendenda, ut dignoscatur, quænam corporis partes fuerint vulneratæ, quæ symptomata adfuerint; & Medicorum, & Chirurgorum pro veritate scribentium consilia erunt requirenda, cùm ex symptomatibus, de quibus Testes, & Medici, & Chirurgi, qui Vulneratum curarunt, testati sunt, de natura, & qualitate vulneris judicium possint desumere. Sic juxtà Celsum *lib.* 5. *cap.* 26. pulsuum infelix conditio vulnus ventriculi ostendit, quemadmodum & sudores graves: *Venarum motus elanguescunt, sudores graves oriuntur*. Sic, teste Paræo *lib.* 9. *cap.* 33. si cibus, & potus per vulnus erumpant, si sudatiunculæ obrepant, aut alia quædam symptomata ab ipso narrata, signa hæc sunt ventriculi læsi, & tenuium intestinorum: *Ventriculo, vel tenuium intestinorum aliquo vulneratis, cibus, potusque per vulnus erumpunt, ilia intumescunt, & indurantur, singultus ægrum exercet, sæpe & bilis meræ vomitus adest, sævus doloris cruciatus ventrem, alvumque torquet, frigidæ sudatiunculæ obrepunt, extrema refrigerantur*. Sic denique magnus effluxus sanguinis, arteriam, & venam læsas esse, demonstrat, & crassior, & nigrior venam, & rubicundior, & saliens arteriam læsas ostendunt, veluti latè docet Joannes Tagaultius *lib.* 2. *Instit. Chirurgic. cap.* 12. = *Signum venæ, atque arteriæ incisæ est sanguinis profusio. Quòd si sanguis cum impetu, aut saliendo profluat, & tenuis, ac flavus, fervensque appareat, arteriam divisam esse, significatur: si verò crassior, & nigrior conspiciatur, ac quietè sinè pulsu, & citra saltum effundatur, indicium est, ipsum a vena effluere*.

32 De vulneris curatione mentio fit *in Evangelio:* Matthæi quippe *cap.* 26. narratur, unum ex his, qui erant cum Jesu, quando turba multa cum gladiis, & fustibus advenerat, eumque tenebat, gladium suum exeruisse, & amputasse auriculam Servi Principis Sacerdotum. Idem habetur Marci *cap.* 14. & Joannis *cap.* 18. ubi additur nomen tum vulnerantis, tum vulnerati, Petri videlicet, & Malchi; & apud Sanctum Lucam *cap.* 22. habentur hæc verba: *Et, cùm tetigisset* (sermo est de Christo Domino) *auriculam ejus*, videlicet Malchi, *sanavit eum*. Quæritur, an auricula fuerit penitùs abscissa, vel tantùm ex parte, ita ut tantisper adhuc hæreret capiti. Abscissam quippe nonnulli deducunt ex verbis Matthæi, Marci, & Joannis, in quibus dicitur, auriculam fuisse amputatam. Alii putant, auriculam fuisse adhuc aliqualiter capiti hærentem, id desumen-

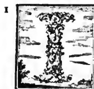
mentes ex verbis Sancti Lucæ, in quibus narratur, eam fuisse a Christo tactam, uti videri potest apud Calmet. *ad cap.* 14. *Sancti Marci*. At, quomodocumque res se habuerit, de Miraculo dubitari non potest; & quidem, si primo modo se habuerit, Miraculum erit secundi generis, si secundo, tertii generis. Erit autem secundi generis, si primo modo res se habuerit, quia pars animalis viventis a suo principio divisa illico commoritur, nec ad vitam restitui potest, nisi ex Miraculo. Erit deinde tertii generis, si secundo modo res se habuerit, quia, licèt ope medicamentorum aliqualis temporis decursu potuisset naturaliter auricula sanari, id tamen naturaliter fieri non poterat in instanti, & per solum tactum manus, uti benè ad rem ponderat Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 8. *num.* 77. *& sequentibus*. De Sancto Joanne Damasceno legitur *in Martyrologio Romano ad diem 6. Maji*, quòd dexteram manum ipsi amputatam jussu Leonis Isaurici Beatissima Virgo integram, & sanam reddidit. Si ergo similes casus in Sacrorum Rituum Congregatione proponantur, examen erit reducendum ad facti probationem, & ad modum, an videlicet membrum amputatum, & restitutum fuisset totaliter abscissum, vel adhuc in aliqua parte corpori hæreret, & an in hypothesi, in qua in aliqua parte corpori hæsisset, restitutio in instanti contigerit, nullisque adhibitis medicamentis, aut, si fuerint adhibita, ea undequaque inutilia remanserint. Arcæus *de curandis vulneribus lib.* 5. *cap.* 7. casum narrat nasi, non omnino tamen, a suo principio divisi, illicoque reconjuncti, & optimè alligati. Similia alia leguntur apud Schenckium *in suis Observ. Medic. tit. de Naribus*, quæ resumuntur a Matta *de Canonizatione Sanctorum part.* 3. *cap.* 11. *num.* 2. ex quibus infertur, membra non totaliter abscissa posse naturaliter restitui, & corpori reconjungi, sed ope medicamentorum; non autem in instanti, & citra usum aptorum medicamentorum, & similia facta esse Miraculis adscribenda, in secundo videlicet, aut tertio genere, juxtà ea, quæ modò dicta sunt.

CAPUT

CAPUT DECIMUM SEPTIMUM.

De miraculosa sanatione a Lepra, Cancro, Gangrena, aliisque quibusdam morbis.

1 *N Evangelio* Sancti Matthæi *cap.* 8. ita legitur: *Cùm autem descendisset*, Christus videlicet Dominus, *de Monte, secutæ sunt eum turbæ multæ; & ecce Leprosus veniens adorabat eum dicens: Domine, si vis, potes me mundare. Extendens Jesus manum tetigit eum dicens: Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra ejus; & ait illi Jesus: Vide, nemini dixeris; sed vade, ostende te Sacerdoti, & offer munus, quod præcepit Moyses, in testimonium illis.* Similia leguntur *in Evangelio* Sancti Marci *cap.* 1. *& in Evangelio* Sancti Lucæ *cap.* 5. In his tribus Evangeliis agitur de una, eademque sanatione unius Leprosi, uti ostendunt idem gestus, eadem Infirmi supplicantis, eadem Christi sanantis verba: & quamvìs Sanctus Lucas referat Miraculum sanationis hujus Leprosi tamquam secutum in una Civitatum, id tamen est explicandum, ut fuerit patratum prope unam Civitatem, scilicet Capharnaum; Urbium enim ingressus Leprosis erat prohibitus, ut infra. Similis loquendi modus passim in Scripturis usurpatur. Sic Christus in Hierusalem passus dicitur, quia prope Urbem crucifixus est in Monte Calvario. Sic Apostolus *ad Hebræos* 9. inquit, in Arca fuisse Urnam auream Mannâ plenam, & Virgam Aaron, id est prope Arcam, cùm in Arca nihil fuerit præter duas Legis Tabulas, ut constat 1. *Regum* 8. Sic quinque Reges Amorrhæorum cum exercitibus suis contriti dicuntur plagâ magnâ, & profligati in Gabaon, id est prope Gabaon. Sanctus Ambrosius *lib.* 5. *in Lucam* advertit, in hoc insigni Christi Miraculo tres hæreses fuisse confutatas; cùm enim dixerit = *Volo* = suam potentiam æqualem ostendit Patri adversùs Photinum; cùm addiderit = *Mundare* = Arium confutavit negantem Christi Divinitatem, & ejus Omnipotentiam; cùm Leprosum tetigerit, se veram, & naturalem carnem habuisse, patefecit adversùs errores Manichæorum. En verba Sancti Ambrosii: *Tangit non dedignatus, & imperat non diffisus; hoc enim est indicium potestatis, quia, quasi habens potestatem sanandi, & jubendi authoritatem, operandi testimonium non refugit. Volo, ergo dicit propter Photinum; imperat propter Arium; tangit propter Manichæum.* Idemque Sanctus Ambrosius ad ulteriora progrediens instantaneam sanationem a morbo incurabili consideravit uti magnum Miraculum: *Et confestim mundata est lepra ejus; nihil enim medium est inter opus Dei, atque præceptum, quia in præcepto est opus. Denique dixit, & facta sunt. Voluntas Dei potestas est. Itaque statim lepra discessit, ut intelligas medentis affectum, qui veritatem operi addidit.*

2 *In*

2 *In citato Evangelio* Sancti Lucæ *cap.* 17. aliud Christi Domini Miraculum liberationis decem Leprosorum exponitur: *Et factum est, dum iret in Hierusalem, transibat per mediam Samariam, & Galilæam; &, cùm ingrederetur quoddam Castellum, occurrerunt ei decem Viri leprosi, qui steterunt a longe, & levaverunt vocem dicentes: Jesu præceptor, miserere nostri. Quos ut vidit, dixit: Ite, ostendite vos Sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt. Unus autem ex illis, ut vidit, quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum. Et cecidit in faciem ante pedes ejus gratias agens; & hic erat Samaritanus. Respondens autem Jesus dixit: Nonne decem mundati sunt? & novem ubi sunt? Non est inventus, qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge, vade; quia fides tua te salvum fecit.* Ader *de Morbis Evangelicis enarrat.* 1. agit de loco secutæ hujus miraculosæ sanationis, ostenditque, morbum fuisse naturaliter incurabilem; quod ipsum argumentum ex eodem latè prosequitur Cornelius a Lapide *in cit. cap.* 17. *Sancti Lucæ*: & magnitudinem Miraculi ponderans Tertullianus *lib.* 4. *contra Marcionem cap.* 35. hæc habet: *In itinere purgavit sinè tactu jam, & sinè verbo, tacitâ potestate, & solâ voluntate.*

3 In Lege animadversum est *Levit.* 13. morbo Lepræ homines, ædes, & vestes corripi. Indicia ad discernendam Lepram in Lege præscripta sunt ejusdem morbi gradus: tumores, pustulæ, maculæ albicantes, lucentes, & purpureæ Lepram indicant; & si albicantibus, rubentibusque, necnon rutilantibus maculis caro aspergatur, & pili in maculis subrubri, & cutis fuerint inæqualis, ejusdem Lepræ indicium sunt apertissimum. Homines Leprâ affecti a cæterorum contubernio in arva, & loca infrequentia segregabantur, ut *in Libro Numer. cap.* 5. = *Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Præcipe filiis Israel, ut ejiciant de Castris omnem Leprosum* = & *in cit. cap.* 13. *Levitici* = *Omni tempore, quo leprosus est, & immundus, solus habitabit extrà Castra:* æqualis etiam erat conditio Regum, si eo morbo afficerentur, cùm e domo, societate, atque Regni administratione pellerentur, ut Oziæ Regi Judæ accidit, veluti legitur *lib.* 2. *Paralip. cap.* 26. = *Cùmque respexisset eum Azarias Pontifex, & omnes reliqui Sacerdotes, viderunt Lepram in fronte ejus, & festinatò expulerunt eum &c. Fuit igitur Ozias Rex leprosus usque ad diem mortis suæ, & habitavit in domo separata plenus Leprâ, ob quam ejectus fuerat de domo Domini. Porrò Joatham filius ejus rexit domum Regis, & judicabat populum terræ:* &, si accidebat, ut Leprosus convalesceret, ille ad januam Urbis se sistens Sacerdotum inquisitioni subjiciebatur, &, si probabatur, Templum petebat, & oblationem faciebat, de qua *Levit. cap.* 14. Corruptus interiùs sanguis sive nutritionis, sive alio quocumque vitio in externum prodiens pro ejus causâ assignatur. Alii Lepram, & cæteros hujus generis morbos vermibus quibusdam inter cutem, & carnem gliscentibus autumant tribuendam; idemque asserunt de Lepra domorum, & de Lepra vestium, cùm in domibus inventi sint aliquando vermiculi, qui lapides corrodunt, & experientiâ constet, lanam malè expurgatam, & pannos diutiùs reconditos vermibus quibusdam, tineisque facilè absumi, & corrumpi. Contagione quoque morbus Lepræ contrahebatur; hacque

que

que de causâ Moyses tam sedulò cavit, ne Leprosorum contagione morbus propagaretur; & mortuorum corpora Leprâ infecta ab aliis segregata tumulabantur, ut *ex cit. cap. 26. Paralip. lib.* 2. colligitur: *Dormivitque Ozias cum Patribus suis, & sepelierunt eum in agro Regalium Sepulchrorum, eò quòd esset leprosus; regnavitque Joatham filius ejus pro eo*. Binæ exstant *Disquisitiones* Calmet, altera *de natura, causis, & effectibus Lepræ*, altera *de morbo Job*, in quibus omnia, quæ in superioribus dicta sunt, fusè exponuntur; idemque juxtà communem Medicorum assertionem pronuntiat, exorientem Lepram admittere curationem, inveteratam autem esse deploratæ valetudinis: & Ader *loco citato*, recitatis remediis, quæ Lepræ applicari possunt, inquit: *Quæ maxima Lepræ habentur remedia, ea certè ratio non est, vis, aut potestas morbos gravissimos in habitu firmatos ut restituant, leprososque homines totâ membrorum compage fœdatos cute, & carne innovent*. Medici advertunt, etiam in scorbuto maculas apparere unà cum inflatione, & erosione gingivarum, & vacillatione dentium; quocirca constituunt, hæc esse signa Lepræ distinctiva, cutem videlicet nunc livescentem, nunc flavescentem, & rubro-nigricantem, unctuosam, rugosam, furfuraceam, nodis, tuberculis, & impetigine conspurcatam, aures tensas, narium pinnas tumidas, gravem in ægrotante pruritum, quamvis vix humor a cute per scalpturam emittatur: Aretæus *lib.* 4. *de Signis cap.* 12. Galenus *Isagog. cap.* 12. Valeriola *lib. 6. enarrat.* 5. Hildan. *Epist.* 24. Horstius *observ.* 18. 21.

4 In nonnullis Canonizationum Bullis inter Miracula recensentur sanationes a Lepra, *in Bulla* videlicet Honorii III. *super Canonizatione Beati Willhelmi Abbatis*, *in Bulla* Innocentii IV. *super Canonizatione Beati Eadmundi Episcopi*, *in Bulla* Urbani VIII. *super Canonizatione Sancti Francisci Xaverii*; eademque mentio habetur *in Relatione* Rotæ Auditorum *edita in Causa Sancti Francisci Xaverii Miracul.* 9. & *in Relatione facta in Consistorio secreto coràm sanctæ memoriæ Urbano VIII.* a Francisco Maria Episcopo Hostiensi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali a Monte *die* 13. *Januarii* 1625. *super Vita, Sanctitate, & Actis Canonizationis Beatæ Elisabethæ Reginæ Portugalliæ Miracul.* 3. & inter Acta Beatificationis tunc Servæ Dei, nunc Sanctæ Rosæ de Sancta Maria tertii Ordinis Sancti Dominici *sexto loco* proposita fuit tamquam miraculosa liberatio a Lepra, sed ea non fuit inter Miracula recensita.

5 Ranchinus *in Tractatu de Lepra* putat, Lepram Hebræorum fuisse maximè diversam ab illa Græcorum, Arabum, atque Europæorum, cùm illa non solùm vestibus, & parietibus adhæreret, sed illius quoque curatio, non ad Medicos, sed ad Sacerdotes pertineret; ex quo infertur, illam supernaturaliter fuisse immissam, nec viribus, nisi supernaturalibus, curari potuisse. Marcellus Donatus *lib.* 1. *Medicæ Historiæ cap.* 4. historiam narrat cujusdam Hannibalis Pedemontani Leprâ infecti, qui familiares secum tractantes Leprâ non infecit; & alia similis historia prostat apud Gasparum a Rejes *quæst.* 60. *num.* 11. Contagiosam autem esse Lepram Arabum, & non solùm per contactum, sed etiam in distantia inficere posse, post Paulum Æginetam

docuit Sennertus *tom. 4. lib. 6. part. 3. cap. 4.* At, quidquid sit de his, Medicorum nostrorum doctrina est, Scabiem, Psoram, & Lepram gradibus tantùm distare. *Scabiem* dicunt minimarum pustularum, sive ulcusculorum proventum, quæ cutem fœdant, *Psoram*, si infestus adjiciatur pruritus. *Lepram*, si ulteriùs symptomata prædicta procedant, & cutem intimè magis adhuc lædant. Rursus Medici Lepram distinguunt in siccam, vel squamosam, vel furfuraceam, quam *Græcorum* dicunt, atque in saniosam, & magis malignam, quam *Arabum* appellant, sive *elephantiasim*. Ut Lues venerea prætereatur, quam Calmet *in sua Dissertatione in morbum Job* inquit unum, eumdemque morbum esse cum Lepra, non ita pridem ab exteris Nationibus affectio scorbutica ad nos delata est, quæ est congeries symptomatum, quæ variè torquent organa corporis humani tum intùs, tum foris, vitio sanguinis, aliorumque succorum, qui, utpote tenaces, & rodentes, meatus obstruunt, nervos pungunt, tubulos lacerant. Sive autem Lepra, qua hodie nonnulli afficiuntur, eadem sit, sive diversa a Lepra Hebræorum, frequentissimus olim in Europa erat Leprosorum numerus, quem ex Judæorum frequentia, & consortio inductum aliqui suspicabantur, alii mercem contendebant ad nos delatam ex variis Expeditionibus Crucesignatorum in Syriam, ita ut curandis Leprosis constructæ essent Ædes per Europam usque ad numerum 19000. ut ex Parisio notat Calmet *in citata Disquisitione de natura, causis, & effectibus Lepræ*. Animus non est hic prosequi singulos recensitos morbos, sed satis erit innuisse, in eorum sanationibus, si tamquam miraculosæ proponantur, ea omnia esse singulariter advertenda, quæ generaliter advertenda esse diximus, ut sanationes inter Miracula possint recenseri; & interea transitus faciendus est a Lepra, quæ est Cancer universalis, ad Cancros particulares, juxtà illud Avicennæ = *Quomodo curabitur Lepra, cùm sit Cancer universalis, quando Cancer particularis Medicinam nescit?* = de quibus frequentior se obtulit, & offert occasio sermonem habendi in Sacrorum Rituum Congregatione: non omissis tamen signis scorbuticæ affectionis, quæ sic optimè a Lindano proponuntur: *Ardor, & titillatio in gingivis cum subsequente cruentatione, adeò ut, si parùm fricentur, cruententur, ubi sanguis aquosus, & salsus effluere solet, qui postea fit fœtidus; secundò sub concavo oculorum apparet color purpureus, qui est quasi semilunaris; tertiò maculæ, præsertim in femoribus, & infimioribus tibiarum partibus, subinde apparent; quartò signum admodum singulare, & multùm conducens ad cognitionem scorbuti est vacillatio genuum, ita ut eorum robur corpus fulciens pereat, & ægri quasi sint lapsuri; quintò adest intensus, & insignis fœtor oris, isque præsertim, jejuno ventriculo; sextò sentiunt crebro phlogosim, & exæstuationem per totum corpus*; quibus omnibus Etmuller. *tom. 2. pag. 434.* addit arenulas rubras, & facilè friabiles adhærentes lateribus matulæ urinariæ.

6 *In Causa Sancti Aloysii Gonzagæ* Monialis quædam integro quadriennio in sinistra corporis parte doloribus molestissimis fuerat divexata a summo ad imum, & præcipuè in brachio, & humero. Quadam nocte somno excitata impetu vehementi distillationis, & tussis sub sinistra mamil-

milla grave quoddam onus, & partem affectam intùs rodi sensit; cùmque eam partem manu tentasset, invenit quiddam ovi magnitudine, & marmoris duritie, quod Cancerum esse existimavit. Ita quoque alii, præcipuèque Medici, existimarunt, tum propter locum tali morbo consuetum, nempe mamillam, tum propter conditionem personæ, Virginis videlicet Monialis, rursus propter solitam magnitudinem, & duritiem Cancrorum occultorum, & demum propter effectus indè procedentes, intensum videlicet dolorem, internam corrosionem, nocturnas vigilias, & læsionem aliarum operationum vitalium, & partium adjacentium. Infelix ægra spatio trium mensium in hoc novo infelici statu perseveravit: cùmque repleta fiduciâ erga tunc Servum Dei, nunc Sanctum Aloysium Gonzagam impetrasset, ut sibi tangere liceret ejus Osse partem correptam Cancro, acerbissimo dolore correpta est, eique visum fuit, ab injecta manu pectus sibi aperiri, & indè magnâ vi Cancrum, & reliquum omne malum avelli; & statim, abjectâ prorsùs omnis morbi molestiâ, tum Cancer, tum tota illa sinistri lateris infirmitas, qua jam quartum annum detinebatur, ita evanuit, ut sana omnino, & incolumis remanserit. Hieronymus Mercurialis editis Voluminibus satis notus, & Pompejus Tursius Medicus Florentinus, considerato statu morbi, dixerunt, eum fuisse Cancrum occultum. Mercurialis addidit, ægros ab hoc morbo non consuevisse liberari, etiam adhibitis remediis efficacissimis; & Torsius inquit, ægram naturaliter sanam fieri non potuisse temporis momento, cùm Cancer occultus aut curationem non admittat, aut longissimam exposcat, & per efficacissima remedia. Septem alii insignes Medici tunc Romæ viventes, cognitione Miraculi delatâ, ut tunc moris erat, ad Rotæ Auditores, jussi sunt sensum suum aperire; Ambrosius videlicet Galianus, Angelus Victorius, Bernardinus Castellanus, & Philander Collutius, qui dixerunt, morbum fuisse Cancrum occultum, nec potuisse sinè Miraculo evenire, ut absque ullo prævio medicamento ille statim evanuerit simul cum alio morbo, qui jam per quatuor integros annos perduraverat; Julius Cæsar Lagalla Artium, & Medicinæ Professor, qui adhæsit supradictæ sententiæ, & circumstantiam ponderavit morbi, seu Cancri, non incipientis, sed confirmati, cùm esset ad instar ovi, & Cancer, cùm in principio apparet, sit uti faba parva; Pompejus Caimus, & Thomas Grossius Medici, qui sanationem miraculosam quoque confirmarunt: eademque inter Miracula recensita fuit tum ab Auditoribus Rotæ, tum a Sacrorum Rituum Congregatione, & memoratorum Medicorum judicia typis edita fuerunt *in magna Positione Causæ Sancti Aloysii Formis Romanis impressa anno* 1721.

7 *In Causa Canonizationis S. Laurentii Justiniani*, cùm nobilis quædam Matrona ætatem septuagenariam attingens in infirmitatem febrilem incidisset, post lapsum quindecim dierum emersit tumor in ejus pectore nigricantis coloris ad magnitudinem ovi cum duritie, & doloribus acerbissimis. Jussu Medicorum tumor oblinitus est oleo liliaceo, & amygdalino, & post quatuor, aut quinque dies paululùm suppuravit instar foraminis acus, ex quo satis exiguus humor stillabat. Sed, ægrotâ in pejus corruente,

& a Medico deploratâ, & post amissam loquelam Sacramento Extremæ Unctionis munitâ, imploratâ ope tunc Beati, nunc Sancti Laurentii, Ulcus clausum momento apparuit, momento dolores omnes cessarunt, nec aliqua species morbi remansit. Propositâ a Causæ Postulatoribus sanatione inter Miracula recensendâ, demandatum fuit Paulo Zacchiæ, ut sensum suum pro veritate aperiret. Aperuit. & ejus *Consilium* est *octavum* in ordine *post suas Quæstiones Medico-Legales*. In eo examinavit naturam, & essentiam morbi, quem dixit fuisse tumorem cancerosum cum ulcere in pectore, licèt Testes Medicinæ ignari eum gangrænam appellassent. Ætatem ægrotantis viribus destitutam, utpote prægresso morbo dejectis, sedulò ponderavit. Quò ad curam a Medico præstitam, exhibito supradicto oleo, inquit, fuisse simpliciter palliativam ad dolorem tantummodo mulcendum, cùm oleum prodesse non posset ad concoquendum, aut dissolvendum humorem renitentem, durum, ac cancerosum. De puris evacuatione, utpote modica, nullam dixit habendam esse rationem, tum quia pus verè non erat, sed ichor quidam, qualis ex malignis ulceribus fluere solet, tum quia tumor ab ejus evacuatione minutus non est, nec ægra aliquod sensit levamen: conclusitque pro Miraculo, cùm in instanti morbus recesserit, recesserint omnia symptomata morbum consequentia, & nec vestigia quidem tumoris, aut ulceris ulteriùs apparuerint. Siluit Causa Canonizationis Sancti Laurentii Justiniani spatio multorum annorum; eâdemque resumptâ tempore sanctæ memoriæ Alexandri VIII. cùm Prosper Bottinius Archiepiscopus Myrensis tunc Fidei Promotor *in suis Animadversionibus* easdem iterum proposuerit difficultates, quibus Zacchias *in allegato Consilio* responderat, bonæ memoriæ Romulus Spetiolius Pontificius Archiater judicium suum pro veritate proferens, novis rationibus allatis, vera esse existimavit omnia a Zacchia deducta: & Sacrorum Rituum Congregatio habita coràm memorato Pontifice *die* 27. *Junii* 1690. inter cætera Miracula, quæ approbavit pro Canonizatione Sancti Laurentii Justiniani, recensuit & illud *subitæ sanationis, ejusdem Beati ope imploratâ, tumoris ulcerati, ob quem Marina Gritti Nobilis Veneta ætate septuagenaria, a Medicis deplorata, Sacramento Extremæ Unctionis munita, loquendi facultate amisfâ, ad horam moritura existimabatur.*

8 Sub eodem Pontifice Alexandro VIII. expedita fuit *Causa Canonizationis Beati Joannis a Sancto Facundo*, in qua tempore sanctæ memoriæ Clementis X in Congregatione videlicet habita coràm ipso *die* 8. *Martii* 1672. inter cætera, quæ fuerunt approbata Miracula approbatum fuit illud *Elisabethæ Gomez Cancro in mamilla sinistra per annum cum dimidio inveterato, & in molem insignem aucto laborantis, & altero subtus brachium in latere sinistro prope cor, qui a Medicis tamquam insanabiles habiti fuerant: quare, post accessum ad Sepulchrum dicti Beati, illius invocationem post Confessionem Sacramentalem, & susceptionem Sacrosanctæ Eucharistiæ, ac impositionem Habitus ejusdem super dictam mamillam, mane sequenti post iteratam illius invocationem sana, & incolumis a prædictis Canceris, & acutis doloribus, quibus afficiebatur, absque ullo signo, seu vestigio prædictæ infirmitatis comperta est.* Quid in hujus approbatione Miraculi fuerit

pon-

ponderatum, ex recitatis verbis Decreti plenè desumitur, & aliquid infra innuetur. Sed, cùm *in Causa Canonizationis tunc Beati, nunc Sancti Francisci Solani* inter cætera, quæ fuerunt approbata, Miracula legatur & illud in tertio genere approbatum *repentinæ sanationis Joannæ de Blancas a tumore canceroso*, uti habetur *in Decreto edito die* 14. *Julii* 1726. aliqua in eo occurrunt notatu digna, quæ hìc exponentur.

9 Joanna de Blancas per septennium Cancro laborasse dicebatur in sinistra mamilla, absque eo quòd adhibita remedia potuerint quidquam proficere. Tumor in dies augebatur, & patiens affligebatur acutissimis doloribus, ita ut nec in lecto decumbere, nec somnum capere posset. Desperatis humanis auxiliis, ad intercessionem Beati Solani recursum habuit, ipsius Imaginem super Cancro collocavit, & placidissimo somno correpta est. Mane excitata se sensit omni dolore vacuam. Ad Ecclesiam perrexit, in cujus Altari erat Effigies Beati, fervidè oravit, & post regressum ad domum tumor mamillæ repentè crepuit tanto impetu, ut aqua copiosa exinde prosiliens tam circumstantes, quàm parietem ipsum asperserit. Ægra mortuæ similis decubuit, vocatisque Medico, & Chirurgo, hic ex amplo Ulcere mamillæ extraxit Cancrum absque ullo minimo dolore patientis, aut aliqua sanguinis eruptione: cujus Cancri figura apparuit adeò prægrandis, ut manus magnitudinem adæquaret, radicibus varicosis, & teterrimi coloris inter viridem, & nigrum; cavitasque profunda, & ampla, quæ in mamilla remansit, injectis in eam a Chirurgo nonnullis globis linaminum melle rosaceo imbutis, nonâ die carne repleta est, & ægra perfectam undique sanitatem obtinuit.

10 Paulus Manfredus, & Joannes Trullius Medici Collegiales, & Professores in Urbis Archigymnasio fuerunt in sensu, quòd morbus esset verus Cancer. Joannes Baptista Pierius Hospitalis Consolationis Urbis Chirurgus in diversam abiit opinionem, & sensit, morbum fuisse tumorem cancerosum, sed non verum Cancrum. Adhæsit Pierio bonæ memoriæ Antonius Placentius Medicorum Urbis Decanus: sed, cùm tam Pierius, quàm ipse sanationem inter Miracula recensendam dixerint, licèt morbus non fuerit verus Cancer, necessarium esse, existimatum fuit, iterum exquirere a Manfredio, & Trullio, qui morbum dixerant fuisse verum Cancrum, & sub hoc themate ejus sanationem Miraculo dixerant adscribendam, an miraculosam censerent sanationem, etiamsi morbus Cancer non fuisset, sed tumor cancerosus; & illi affirmando responderunt.

11 Degebat in Urbe tunc temporis clarissimus Malpighius, ipseque de suo sensu super ea re interrogatus sequens edidit responsum: *I tumori cancrosi sogliono per la corruttela della materia, che si fa analoga all' aequa forte, esulcerarsi, e gettare materia icorosa, fetentissima, e per lo più in poca quantità, quale, rendendo la sostanza solida, o facendo escrescenze morbose, corrompe la parte affetta, e poi le vicine, e finalmente, comunicando i fieri maligni nella massa del sangue, produce la morte. Succedono però casi, e ne registra uno di un Cancro nella mammella il Platero, ne' quali oltre la sostanza de' tumori cancrosi si fa la raccolta d' un' umore, che non ha condizione di san-*

sangue corrotto, ma piuttosto di linfa estravasata, e trattenuta, quale è bianca alle volte, come chiara d' uova, ed alle volte gialla, quale, aprendo la cute con un' ulcere, esce con impeto, restando la mole del tumore cancroso, quale, quando è levato con le sue code, e con quella membrana, che serve di colatojo, e che somministra la materia acida, ed acre, e che la rende maligna nella concavità lasciata, niente tramanda, e naturalmente presto si consolida, e cicatrizza. Quello, che suol succedere in simili casi, è, chè dopo un' anno si regenera simil tumore nello stesso luogo, o in altra parte, specialmente nei corpi di mal' abito. Nel caso nostro non sono fuori dell' attività della natura l' apertura spontanea della mammella, lo sgorgo impetuoso della materia, la qualità, e quantità della materia, l' estrazione della sostanza cancrosa, e la presta consolidazione. Quello, che vi è di singolare, e fuori del consueto, è, chè non sia ritornato il tumore, almeno manifestato in altre parti per lo spazio di sette anni, ne' quali sopravvisse sana. Di più nell' estrazione di simili tumori suole scaturire, nel levarsi il follicolo, copia di sangue corrotto: cosa, che, non accadendo nel caso nostro, lo rende mirabile.

12 Super eo Miraculo, de quo nunc agitur, Prosper Bottinius Fidei Promotor suas exaraverat Animadversiones. Ipse quoque ejusdem in munere successor novas addidi, in quibus disputandum proposui, an effluxus albicantis materiæ, seu aquosi humoris a tumore sponte rupto naturæ Cancri opponeretur, & an aquosus ille humor, qui ex Cancro promanavit, eumdem ita emollire, vel circùm excavare potuerit, ut tam facilè finè ferro, aut igne, & absque ullo dolore, aut laceratione fuerit extractus: & conclusi, ex ipso Peritorum dissidio satis colligi, certum non esse, morbum fuisse verum Canerum, ejusque idcirco sanationem, quatenus pro miraculosa habenda esset, non posse recenseri, nisi inter Miracula tertii generis; sed neque ad hoc genus reduci posse, cùm deficeret instantaneitas.

13 Hisce meis Animadversionibus responsum fuit a bonæ memoriæ Dominico Lopez *in sua Consultatione Medico-Physica*, ubi ponderavit, quòd, licèt Julius Cæsar Claudinus *Respons. Medic.* 35. ex effluxu albicantis materiæ morbum cujusdam Virginis dixerit non fuisse verum Cancrum, sed tumorem cancerosum, & spurium = *Ex altera verò parte, quoniam Ulcus ibidem ante quinque menses excitatum materiam ichorosam albam ferè semper, minimèque nigricantem finè fœtore emittit, ideo Cancer minimè hic locum habere videbitur* = Claudini tamen assertionem provenisse inquit, ex quo ejus tempore nondum in aperto erat structura mamillarum, quam postea accuratior Anatome detexit, illis nimirum inesse præter arterias, venas, & nervos, glandulas, vasa lymphatica, tubulos lacteos, ex quorum vasorum diversitate humores etiam diversi emanare possunt, prout videlicet hi, vel illi tubuli discissi, corrosique fuerint a scindentibus, & corrosivis Cancri ichoribus; unde Bonetus *Anatom. Tract. lib. 4. sect. 2. observ. 7. in Scholiis* hæc habet: *Interrogatus Hildanus centur. 6. observat. 39. esset ne verus Cancer mammæ, in quo similis materia alba reperta fuerat, affirmativè respondet, materiam illam crassam albam, ac sevo similem in meditullio tumoris cancrosi repertam nullam afferre dubitationem, verus ne sit Cancer.*

Idem

Idem quoque Lopez pluribus ostendir, aquosum humorem, qui ex tumore erupit, ipsum avellere non potuisse, ita ut subinde a Chirurgo absque dolore folliculus fuerit extractus, cùm id nec adscribi posset vi emollienti, aut vi corrosivæ: non vi emollienti, cùm curatio per emollientia Cancro adversetur, & Cancer non emollitus, aut comminutus, sed solidus, & integer fuerit extractus; non vi corrosivæ, cùm Medici corrosivum Cancri ichorem valde reformident, nec umquam ab eo sanitatem ægrorum sperent, sed, experientiâ teste, interitum vereantur.

14 Responderunt quoque egregiì Viri tum in facto, tum in jure scribentes; & post longum, & maturum Causæ examen Sacrorum Rituum Congregatio ponderans, quòd Medici, qui ægrotam in Hispania curaverant, in Processu examinati curationem dixerant miraculosam, quòd tot alii Medici Urbis ad Suffragium ferendum vocati unanimes fuerant in pronuntiando pro Miraculo, quòd sola disputatio inter ipsos fuerat de genere morbi, quòd tot post invocationem Beati acciderant circumstantiæ sanationi faventes, ut in ipsa unione aliquid inesse visum sit excedens cursum rerum naturalem, quòd denique defectus instantaneitatis, non sanationem morbi, sed cicatricis potiùs respiciebat, prudenter abstinuit a qualificando morbo tamquam vero Cancro, ipsum appellavit tumorem cancerosum, & ipsius sanationem inter Miracula tertii generis adscripsit.

15 Si itaque aliqua sanatio a Cancro tamquam miraculosa proponatur, ante omnia opus erit examinare, an morbus fuerit Cancer, an Scirrhus, an tumor aliquis medius, quem nonnulli zaratanem, aut tumorem cancerosum appellant, utì videri potest apud Ludovicum Mercatum *lib. 1. de Affectionibus Mulierum cap.* 17. Ad nos non pertinet ponderare, ex quibus causis Cancer oriatur. Sennertus *Pract. lib. 5. part. 1. cap.* 20. pro causa Cancri assignat atram bilem, in quam vel flava bilis, vel humor melancholicus degeneravit propter ustionem. Munnicks *in sua Chirurgia ad praxim hodiernam adornata lib. 1. cap.* 23. docet, acidum acre potentius, ac valentius esse causam proximam Cancri, causamque remotam esse totum id, quod generare potest humorem acrem austerum, & sic aerem calidum, aerem vitiosum, crassos cibum, & potum, vigilias immodicas, passiones animi vehementes, & præsertim iram, obstructionem quorumdam viscerum, suppressionem mensium, hæmorrhoidum, & aliarum consuetarum evacuationum.

16 Omnes corporis partes Cancro affici possunt, sed in primis laxiores & fungosæ, juxtà illud Galeni *lib. 2. ad Glauconem cap.* 10. ita scribentis: *Cancrosi tumores in omnibus consueverunt, sed præcipuè in mamillis mulierum, quæcumque suâ naturali purgatione privantur*; unde Sennertus *lib. 6. part. 3. sect. 1. cap.* 7. benè subdit: *Oritur verò is tumor in mammis frequenter, quia fungosæ, & laxæ sunt*. Ab eodem Sennerto *lib. 5. part. 1. cap.* 20. referuntur signa diagnostica Cancri; docet enim, Cancrum esse initio exiguum tumorem, & sensim crescere, habere colorem plumbeum, & lividum, aut nigrescentem, dolorem esse modò majorem, modò minorem, caliditatem, & ardorem esse in tumore, tumorem quasi venas nigro sanguine di-

distentas habere, ex minima quantitate in maximam molem excrescere, tumoris causam materialem maxima ex parte in venis residere, quæ refertæ pedes, & brachia Cancri referunt. Aetius *Serm.* 16. *cap.* 43. hæc de Cancro habet: *Cancer animali Cancro similis est; nam & prominet, & ad tactum renititur, & difficulter tractabilis est: &, si mammas occupet tumor, apparet ingens ad tactum, renitens instar feræ, sævus penitissimè, pertinaciter insertus, radices longè, latèque extendens, & venis circumsitus velut illigatus, quas circumcirca varicosas habet, colore cinericius ad ruborem vergens, & aliquando sublividus, & videntibus quidem mollis apparet, tangentibus autem durissimus est, ut visui non sit credendum, dolorem autem inducit pungentem, latè se extendentem, ut sæpe per consensum glandularum malignas inflammationes sub aliis excitet:* & in eo, quod attinet ad scirrhum, caret ille dolore, & humor, qui scirrhum efficit, non in venis præcipuè, sed in spatiis, & poris partium residet; unde etiam venæ non amplæ sunt, & turgidæ, & tardiùs, quàm Cancer, incrementum sumit, veluti prosequitur Sennertus *loco allegato*, & ante ipsum benè dixerat Celsus *lib.* 5. *cap.* 28. = *Signa verò permutationis, id est, si Scirrholus in Cancrum degenerare velit, facilè innotescunt. Si, cùm priùs tumor sinè dolore est, dolorem persentire incipit, & continuò vehementior fit*; & novissimè Munnicks *loco allegato num.* 6. scripsit: *Cancer a scirrho distinguitur in primis dolore; etenim verus scirrhus indolens est, Cancer autem continuò dolorem facit; atque, tum scirrhum in Cancrum degenerare, conjicimus, cùm incipiat acriter dolere.*

17 Expositis, ponderatisque Cancri signis, videndum est, quid Medici doceant de ejus sanatione. Testatur Galenus *cit. lib.* 2. *ad Glanconem*, se incipientem Cancrum curasse; sed, cùm ille in molem creverit insignem, alii modò relati Authores docent, non esse sanabilem citra Chirurgiam, cùm ejus tanta ferocitas, tanta sævitia sit, ut vehementissima quæque respuat medicamenta, illisque potiùs irritetur, & excandescat, quàm ullâ ratione curetur. Celebris est *aphorismus* 38. Hippocratis *lib.* 6. = *Cancros occultos habentes meliùs est non curare: curati enim citò pereunt; non curati verò longius tempus perdurant*. Quid pro occultis Cancris Hippocrates in textu intelligere voluerit, inter Medicos quæritur. Asserunt nonnulli, textum intelligendum esse de Cancris in profundo corporis, & in intimioribus partibus enatis: sed, cùm Cancri in reconditis partibus corporis geniti, utpote intractabiles, nullatenus subjici possint curationi per medicamenta localia, quæ ab occultis ad patentes illos deducant, verisimilior est expositio illorum, qui Hippocratem explicant de Cancris nondum apertis, aut ulceratis, quos Græci *carcinomata* vocant, uti latè videri potest apud Tozzium *tom.* 4. *in Aphorismos Hippocratis lib.* 6. *aphor.* 38.

18 Sanctus Augustinus *lib.* 22. *de Civitate Dei cap.* 8. referens insigne Miraculum in Civitate Carthaginensi secutum benè usus est prædicto Hippocratis aphorismo: *In eadem Carthagine Innocentia religiosissima fœmina de primariis ipsius Civitatis in mamilla Cancrum habebat, rem, sicut Medici dicunt, nullis medicamentis sanabilem. Aut ergo præcidi solet, & a corpore separari membrum, ubi nascitur, aut, ut aliquantò homo diutiùs vivat, nam indè mortem, quantumlibet tardiùs, affuturam, secundùm* Hip-

Hippocratis, ut fertur, sententiam, omnis est omittenda curatio. Hoc illa a perito Medico, & suæ domui familiarissimo acceperat, & ad solum Deum se, orando, converterat. Admonetur in somnis, appropinquante Paschâ, ut in parte fœminarum observanti ad Baptisterium, quæcumque illi baptizata primitus occurrisset, eumdem locum Signo Crucis signaret. Fecit, & confestim sanitas secuta est. Medicus sanè, qui ei dixerat, ut nihil curationis adhiberet, si paulò diutiùs vellet vivere, cùm inspexisset eam postea, & sanissimam comperisset, quam priùs habere illud malum tali inspectione cognoverat, quæsivit ab ea vehementer, quid adhibuisset curationis, cupiens, quantùm intelligi datur, nosse medicamentum, quo Hippocratis definitio vinceretur. Cùmque ab ea, quid factum esset, audivisset, voce velut contemnentis, & vultu, ita ut illa metueret, ne aliquod contumeliosum verbum proferret in Christum, religiosâ urbanitate respondisse fertur: Putabam (inquit) magnum aliquid te mihi fuisse dicturam. Atque, illâ jam exhorrescente, mox addit: Quid grande fecit Christus sanare Cancrum, qui quatriduanum mortuum suscitavit?

19 Hucusque deducta ostendunt, Cancrum, non incipientem, sed confirmatum, nondum apertum, aut ulceratum esse judicio Medicorum insanabilem; quod ipsum magis etiam dicendum esse videtur de Cancro confirmato, quamvis exulcerato, utì prosequitur Sennertus *cit. lib.* 5. *part.* 1. *cap.* 20. = *Immo in universum plerique existimant, Cancrum confirmatum, & exulceratum nullum curari posse:* & Cancer exulceratus cognoscitur ex ulceris fœditate, labiis crassis, tumidis, inversis, lividis, inæqualibus, erosis, saniem, seu potiùs ichorem fœtidum, & copiosum eructantibus, acriter dolentibus, atque sanguinem frequenter fundentibus, quemadmodum latè explicat Munnicks *loc. cit. num.* 6. Testatur quidem Joannes Scultetus *in Armam. Chirurg. observ.* 52. se fecisse Cancri curationem; sed in casu ab eo relato, ut ipse testatur, Cancer profundas radices nondum habuerat. Item Scultetus, præmissis debitis cautelis, & diligentiis, purgatione videlicet patientis, mamillam abscidit: quæ curatio æquivoca est, cùm vera curatio in eo sita sit, ut mamilla remaneat, & Cancer sanetur. Additur, ipsum in partem dissectam ignem injecisse, ut sanguinis effluvium compesceret, & per ignis potestatem extingueret, quidquid malignitatis Cancri superesse potuerat. Et demum ipse fatetur, Cancro sanatam pluribus aliis morbis deinde fuisse vexatam, & signanter herpete miliari. Felix quoque Platerus *lib.* 2. *Observ. Medic. pag.* 530. multa affert de sanatione a se peracta cujusdam tumoris cancrosi. Prætermisso autem, quòd plurimùm dubitari poterat, an tumor ille esset verus Cancer, vis major stat in hoc, quòd, ipso teste, morbus recruduit: *Anno sequenti ferè elapso, rursum caro sensim ad capitis magnitudinem excrevit, cui adnati duo tumores minoris infantis capitis instar illic conspiciebantur, ex quibus vermes vivi prodierunt. Jam, dum hæc scribo, paulatim ei vires deficiunt; quod mortis brevì subsecuturæ indicium.* Et hoc est illud, quod passim a Medicis asseritur, quòd, si Cancri curantur, post aliquod tempus aut repullulant, aut æger, qui sanatus videbatur, aliis tumoribus afficitur: Avicenna *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 16. *pag.* 131. = *Medicus quidam incisit mamillam cancerosam, & cancerata est altera* = Mercatus *de Mulier. affect. lib.* 1. *cap.* 17. *pag.* 534. = *Mibi alienum a ratio-*

ne semper visum fuit, Chirurgicâ operatione carcinoma quodvis extrahere; tum quia, etsi ex toto eradices, non subinde corpus sanabis, revertitur enim non multò post; tum quia periculum est, aut corpus deinceps in gravius aliquod malum prorumpere, aut in affecta parte ulcus insanabile superesse = Sennert. *in Prax. Medic. tom.* 3. *lib.* 5. *part.* 1. *cap.* 20. *in Prognost. num.* 6. = *Observatum est sæpius, quamvis excisi, & aliquando curati fuerint Cancri in exterioribus, eosdem tamen postea rediisse in eadem, vel etiam in aliis partibus, ut, Cancro in mammis curato, alium in utero subortum fuisse* = Joannes Fort. *Consult. Medic. tom.* 1. *centur.* 4. *consult.* 85. *vers. Considerandum*, Monton. *consil.* 186. *col.* 472. *litterâ* C, Aquapendent. *lib.* 1. *cap.* 22. *pag.* 218 §. *Ultimò*, *quòd*, Albucasis *tract.* 2. *cap.* 53. = *Ego enim non potui sanare ex eo* (videlicet Cancro) *aliquem; neque vidi alium ante me, qui pervenerit ad illud* = Plater. *ubi supra pag.* 524. §. *Cancer in mamillis* = *Quamplurimos tumores ejusmodi in fœminis vidi verum Cancrum exprimentes tam integros* (hoc est, non ulceratos) *quàm postea exulceratos &c. diù excruciantes, atque, etsi radicitus in aliquibus ad costas usque amputarentur, rursum repullulantes, tandemque mortem afferentes*. Et hinc fit, quòd, si aliqua sanatio a Cancro tamquam miraculosa proponatur, non solùm, quemadmodum supra dictum est, videndum erit, an Cancer esset incipiens, aut incrementum sumpserit, an omnia signa veri Cancri adfuerint, sed etiam, an sanatio perfecta subsecuta sit, exclusâ metastasi, exclusâ recidivâ, uti alibi dictum est, dum de morbis reversivis agebatur. Quòd si res sit de vero Cancro, non incipiente, sed constituto in eo statu, in quo respuit medicamenta, &, invocato Dei Servo, aut Beato, sanatio acciderit; rursus, si sanatio fuerit vera, & perfecta, nec post multi temporis lapsum aut idem morbus repullulaverit, aut Sanatus aliis tumoribus fuerit affectus, de Miraculo non erit dubitandum. Pro qua assumptione faciunt *Bullæ Canonizationum Sancti Thomæ de Villanova sub* §. 24. *Sancti Caroli Borromæi* §. 42. *Sancti Ignatii Lojolæ* §. 41. *Sancti Francisci Xaverii sub* §. 4. necnon *Relationes* Rotæ Auditorum *in Causa Sancti Thomæ de Villanova Miracul.* 2. *post obitum* penès Contelor. *de Canonizatione Sanctorum, in Causa Sanctæ Teresiæ Miracul.* 5. *post mortem*, *in Causa Sanctæ Elisabethæ Miracul.* 4. *in vita, in Causa Servi Dei Hieronymi Æmiliani Miracul.* 3. *post mortem*: etiamsi vel adhibita fuissent medicamenta, vel sanatio in instanti secuta non esset, cùm verus Cancer, ex dictis, medicamentis non sanetur, & cùm instantaneitas non sit necessaria in Miraculis secundi generis. Quid autem dicendum erit de sanatione a Scirrho? Paulus Ægineta *lib.* 3. Aetius *lib.* 10. *cap.* 27. sequens judicium proferunt de sanatione a Scirrho: *Hæc communis Medicorum sententia verissima est, quòd antiqui Scirrhi curari nequeunt, &, qui non admodum antiqui sunt, cum maxima difficultate in partibus externis, multò magìs in internis, & præcipuis, ut est Hepar, in quo indurati Scirrhi non modò incurabiles sunt, sed ut plurimum ad hydropem terminantur*. Galenus docet, quinam Scirrhi antiqui sint appellandi. En ejus verba 2. *ad Glauc. cap.* 5. = *Scirrhum quidem hepatis ab initio sanavimus sæpius: ubi verò ad plures dies fortè fo ret extensus, neque ipse potui sanare,* ne-

neque alium vidi, qui possit: ex quibus verbis quemadmodum Sacræ Congregationis Consultores benè edoceri possunt, quandonam Scirrhus sit morbus curatu facilis, quando curatu difficilis, quando medicamentis sanari possit, aut non sanari, ita suum ex illis rectum efformare possunt judicium, quando ejus sanatio sit, aut non sit inter Miracula referenda, aut quando inter Miracula secundi generis, aut tertii.

20 Ulcus, Gangræna, Sphacelus, Fistula ab ignaris Medicinæ passim pro Cancro usurpantur, adeòque, dum Testium Medicinam ignorantium dicta perpenduntur in Causis Beatificationis, & Canonizationis, opus est, ut Medicinæ Periti morbi qualitatem, signa, & symptomata ab eis exposita benè perpendant, ut videatur, an morbus, de cujus momentanea sanatione deponunt, fuerit Cancer, ut ipsi locuti sunt, vel Ulcus, Gangræna, Sphacelus, aut Fistula, juxtà ea, quæ habentur apud Zacchiam *cit. consil.* 8. ubi narrat, Testes sanationem referentes morbum appellasse Gangrænam, licèt esset verus Cancer. Facile profectò esset, ut passim consimiles acciderent æquivocationes, si in Causis, de quibus agitur, cùm res est de Miraculis, Testes tantùm Medicinæ ignari examini subjicerentur: sed, cùm ex alibi dictis major vis constituatur in Medicis ad ægri curationem vocatis, nulla videtur adesse posse similium æquivocationum dubitatio, licèt adhuc aperta sit feriis disputationibus via de morbi natura, discrepantibus videlicet inter se Medicis ad ægri curam vocatis, neque consentientibus curæ Medicis cum Medicis a Sacra Congregatione electis ad judicium ferendum, & aliquando discrepantibus etiam inter se Medicis illis in Peritos assumptis, ut suum pro veritate proferant de miraculosa sanatione judicium, utì supra visum est in Causa Sancti Francisci Solani, in qua scissi sunt inter se Periti electi, non in puncto, an morbus fuisset Cancer, aut Ulcus, aut Gangræna, aut Sphacelus, vel Fistula (hæc enim fuisset disputatio Medico indigna) sed an morbus esset verus Cancer, aut spurius, seu tumor cancerosus.

21 Ut verò Sacræ Congregationis Consultores, aut Theologi, aut Juristæ aliquid præ oculis habere possint, quod ad eos morbos pertineat, qui ab idiotis cum Cancro confunduntur, dicemus, Ulcus definiri *solutionem continui in parte carnosa cum sanie, aut pure*; vel potiùs, *Ulcus esse solutionem continui cum imminuta magnitudine in parte molli, ortum habens a materia erodente*: quæ Ulceris definitio videtur omnium perfectissima, cùm ea distinguat exactè inter se Vulnus, & Ulcus; in Vulnere enim tantùm est soluta unitas, & nihil ex necessitate de parte affecta amissum est; in Ulcere verò semper aliquid de parte imminutum, & amissum observatur, utì fusè docet Munnicks *in sua Prax. Chirurg. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 2. Dicemus, Gangrænam, & Sphacelum nec tumores esse, nec ulcera, sed partis mollioris affectæ mortificationem; & Gangrænam in hoc differre a Sphacelo, quòd Gangræna est via tendens ad mortificationem, & Sphacelus est plena, perfecta, & absoluta mortificatio non solùm invadens partes molliores, puta cutem, carnem, venas, arterias, nervos, sed & alias solidiores, puta ipsamet ossa, veluti latè prosequitur

Sennertus *Tract. lib.* 5. *part.*2. *cap.* 19. Addit Hieronymus Fabricius ab Aquapendente *Tentatbeutici lib.* 1. *cap.* 19. tam Gangrænam, quàm Sphacelum esse passionem mortificantem, neque differre, nisi per magìs, & minùs, & unico potissimùm signo Gangrænam, & Sphacelum distingui, quòd, si pars laborans secetur, pungatur, vel aduratur, & nihil prorsùs sentiat, affectio hæc Sphacelus dicitur, &, si sentit, Gangræna appellatur. Concordant antiquiores, videlicet Paulus Ægineta *lib.* 4. *cap.* 19. ita scribens: *Gangrænas appellant, eùm membrum aliquod ob inflammationis, qua conflictatur, magnitudinem emoritur; neque jam consummatas sic dicunt, sed quæ etiam nunc fiunt &c. ubi verò membra sic vitiata in totum sensu fuerint destituta, non ampliùs Gangræna, sed jam Sphacelum nuncupatur;* Avicenna *lib.* 4. *tract.* 1. *cap.* 15. *litterâ B.* ubi loquens de inflammatione ad Gangrænam tendente ait: *Et, quod de hoc est in principio, & non corrumpitur cum eo sensus ejus, cui est sensus, nominatur Gangræna. Et propriè, quod est phlegmonodes in principio, & quod ita confirmatum est, ut destruatur sensus ejus, cui est sensus, & illud est, ut corrumpatur caro, & quod ipsam sequitur, & usque ad omnes, sive sit incipiens, aut succedens apostemati, nominatur Asfebachilos*, scilicet Sphacelum, ut *ex Notis marginalibus* desumitur, ubi ea vox Arabica explicatur. Dicemus denique, Fistulam esse sinum callosum, per quem aliquid assiduò expurgatur; nec enim datur Fistula sinè callo, juxtà Zacchiam *Consil.* 38. *post Quæst. Medico-Legal. num.* 7. & e Fistulis materia sæpe cum copia, & nonnumquam in quantitate pauca excernitur, juxtà Lolæum *Encyclopæd. Chirurg. lib.* 6. *cap.* 2. *pag.* 280. nisi fortè ob magnam callositatem nulla materia a Fistula prodeat, ut inquit Musitan. *Chirurg. tom.* 2. *cap.* 20. *de Ulcere fistuloso in principio pag.* 85. Scribit Munnicks *in sua Chirurgia lib.* 3. *cap.* 7. Fistulam esse sinum angustum, & oblongum, ejus orificium esse angustum, fundum verò latum, & callosum, in quo sanies copiosa simul, & virulenta colligitur, quæ ab eo continuè emanat.

22 In Actis Canonizationum multa prostant Miracula liberationum a morbis prædictis. Quò ad sanationem ab Ulceribus legi possunt *Relationes* Rotæ Auditorum *in Causis Sanctorum Aloysii Gonzagæ Miracul.* 9. *Ludovici Bertrandi ad tit. Sanatio ulcerosi abscessus, Paschalis de Baylon Miracul.* 13. *Beati Petri Regalati Miracul.* 4. *post mortem;* & novissimè Sacrorum Rituum Congregatio, approbante sanctæ memoriæ Benedicto XIII. inter cætera Miracula *pro Beatificatione tunc Servi Dei, nunc Beati Vincentii a Paulo* recensuit & illud *instantaneæ sanationis Sororis Maturinæ Guerin ab inveterato, & maligno Ulcere in tibia*. Quò ad sanationes a Gangrænis, ut antiquiora exempla sileamus, legi possunt *Decreta edita pro Canonizatione Sanctorum Peregrini Latiosi, & Alfonsi Mogrobesii: in primo* quippe *edito die* 24. *Decembris* 1724. Miraculis adscribuntur *instantanea sanatio Francisci Armigioni Sacerdotis ab Ulcere gangrænoso*, & *instantanea* pariter *sanatio Mariæ Gertrudis Valentinæ Monialis in Monasterio Sanctæ Cæciliæ Civitatis Tiferni ab Ulcere* pariter *gangrænoso* = & *in secundo edito die* 11. *Januarii* 1726. Miraculo adscribitur *sanatio instantanea Petronillæ Arias Maldonado ab Ulcere gangrænoso* = Et denique quò ad sanationes a Fistulis legi possunt *Bullæ Canonizationum Sancti Petri Martyris*, ubi: *Cujusdam sinistra manus di-*

digitum ex morbo Fistulæ plurium foraminum concavitate defossum mirâ consolidatione sanavit = *Sancti Richardi*, ubi: *Antiquatas Fistulas plurium ossium extractione concavas, & sinè spe sanitatis stillantes saniem ejusdem Sancti meritis, ulceribus etiam repentè sanatis, Divinæ Bonitatis affluentia desiccavit* = *Sancti Petri de Morono*, ubi: *Puella etiam quædam, quæ Fistulam tam gravem habebat in pede cum aperturis pluribus, ut de perditione pedis a Medicis timeretur, portata ad ipsum, & facto per eum super plaga ter Signo Crucis, statim sanata est, ita ut post dies paucos non appareret in dicto pede aliquod infirmitatis prædictæ vestigium, vel cicatrix*.

23 Sanctus quoque Augustinus *de Civitate Dei lib. 22. cap. 8.* postquam narravit, Innocentium fuisse Fistulâ quadam vexatum, ita ut proximo mane esset ad incisionem deveniendum = *Illuxit dies, qui metuebatur: aderant Servi Dei, sicut, se affuturos esse, promiserant. Ingressi sunt Medici: parantur omnia, quæ hora illa poscebat; tremenda ferramenta proferuntur, attonitis, suspensisque omnibus* = sanationem Miraculo adscribit, cùm Fistula inventa sit occlusa cum firmissima cicatrice: *Solvuntur nodi ligamentorum, nudatur locus, inspicit Medicus, & secundùm illum ferrum armatus, atque intentus inquirit. Scrutatur oculis, digitisque contrectat. Tentat denique modis omnibus, invenit firmissimam cicatricem;* & paulò post aliud simile narrat Miraculum, quod contigit in sanatione Lucilli Episcopi: *Memorati Memoriam Martyris* (Sancti videlicet Stephani) *quæ posita est in Castello Synicensi, quod Hipponensi Coloniæ vicinum est, ejusdem Loci Lucillus Episcopus, Populo præcedente, atque sequente, portabat. Fistula, cujus molestiâ jamdiu laboraverat, & familiarissimi sui Medici, qui eam secaret, operiebatur manus, illius piæ sarcinæ vectatione, ubi Sanctas attigit Reliquias, repente sanata est*: quibus sanationibus, utpote a tanto Viro enarratis, impium esset obsistere, asserendo, quòd, non miraculosè, sed naturaliter contigerint, utì quoque ipsi Physici admittunt, videlicet Manget. *in Bibliotheca Medica, in verb. Fistula pag.* 482. Sennertus *Operum tom. 3. lib. 5. part. 2. cap. 10. in fine*.

24 Scribentes de Canonizatione Sanctorum in miraculosa sanatione ab hisce morbis vim totam constituunt in sanatione instantanea. Matta *part. 4. cap. 7. num. 13.* loquens de sanatione ab Ulcere inquit: *Si sanatio fiat in continenti, cogitur intellectus fateri, sanationem fuisse miraculosam; cùm enim constet de extremis, nempe de transitu instantaneo a morbo ad sanitatem, & non ex causa naturali, quæ non potest perfectè operari in instanti, per consequens necessariò concludendum est, talem sanationem fuisse miraculosam*: similique modo loquentes de Gangræna, & Fistula prosequuntur Bordon *de Miraculis medit. 7. quæst. 17.* Matthæucc. *in Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit. 13. cap. 13. §. 14.*

25 At eorum pace plura alia crederem seriò esse ponderanda, antequam de sanatione miraculosa proferarur judicium: loquendo quippe de Ulcere, ejus forma, & subjectum, & causa efficiens debent præ oculis haberi; item, an fuerit magnum, vel parvum, an antiquum, vel recens, an cum humorum affluxu, an internum, & latens, vel exrernum, & patens, an cum, vel sinè ossis corruptione, vel carie, juxtà fusè, & do-

doctè relata a Munnicks *Chirurgiæ lib. 3. cap. 1. & pluribus sequentibus*, qui ex prædictis circumstantiis benè desumit facilem, aut difficilem Ulceris curationem. Fabricius ab Aquapendente *lib. 3. part. 2.* Ulceris rotundi curationem docet esse difficiliorem. Refragatur Marcus Aurelius Severinus *in Medic. Efficac. part. 1. cap. 15.* At pro opinione Fabricii stat magnus Hippocrates *6. Epid. sect. 1. text. 18.* ubi Ulcera hujus figuræ perniciosa vocat, quod confirmat Vallesius *in Comment.* his verbis: *Perniciosa quidem sunt ejus figuræ Ulcera, & curatu difficillima, ut Libello de Ulceribus ipsemet Hippocrates testatur, adeò ut curari non possint, nisi duplici, aut quadruplici sectione ex rotundis longa fiant.* Fridericus Hoffmannus *in Annotat. & Additam. ad Petrum Poterium pag.* 110. difficilem pronuntiat Ulcerum curationem in partibus nerveis, membranaceis, & cartilagineis, secùs in carneis, & sanguineis: *Ulcera in partibus nerveis, membranaceis, & cartilagineis oborta difficillimè sanescunt, quoniam partes hæ angustis tubulis constant, per quos liquor altibilis temperatus, nullo sale volatili, vel oleo imbutus transit: hinc facilem stasim, & acorem concipit. Secùs fit in partibus carneis, & sanguineis, quibus ob præsentiam salis volatilis oleosi, quod corruptionis custos est, difficillimè inducitur acor: quare Ulcera hisce in locis consistentia faciliùs sanationem suscipiunt.* Ulcus narium putidum, & graveolens *Ozena* a Medicis appellatur; & hæc Ulcera narium curatu difficilia dicuntur ob humiditates, & excrementa cerebri ad eam partem defluentia, quemadmodum latè exponit Sennertus *Tract. lib. 1. part. 3. cap. 1.* & Munnicks *loc. cit. cap. 5. num. 4.* pronuntiat, cariem ossium impedire Ulceris curationem, nec ullum Ulcus perfectè sanari posse, cui subest os corruptum, &, ut os corruptum tolli possit, detegendum, & denudandum esse, si carne operiatur, Ulcere dilatato vel per sectionem, vel immissâ turundâ ex radice Gentianæ, aut Spongiâ preparata.

26 Apud Schenckium *lib. 4. Medic. Observ.* exponitur historia gravissimæ Gangrænæ existentis in ostio uteri cujusdam Matronæ Artis adjutorio, & vi medicamentorum sanatæ. Sennertus *Tract. lib. 5. part. 2. cap. 19. in Prognosticis* docet, Gangrænam esse malum periculosum, &, nisi citissimè auxilium feratur, in Sphacelum degenerare, sed facilem esse curationem, si fiat in vegeto adhuc, & juvenili corpore, in quo spiritus vitales adhuc sunt integri, & musculi, & nervi nondum sunt læsi; & Sphacelum esse malum periculosius, cùm pars Sphacelo correpta, nisi a viva exscindatur, & separetur, partes inficiat vicinas: & in eo, quod attinet ad Fistulas, vulgatum est, Fistulam antiquam difficiliùs sanari, quàm Fistulam recentem, & faciliùs Fistulam sanari in juvene, quàm in sene, juxtà ea, quæ habentur *in Thesauro Chirurgiæ præstantissimorum Authorum* recollecto per Petrum Uffembacchium *pag.* 808. ubi ita loquitur: *Expedita quoque curatio est in Fistula simplici, recenti, intrà carnem; adjuvatque ipsum corpus, si juvenile, si firmum est; inimica contraria his sunt.*

27 Hæc igitur, & alia plura e Medicorum Libris, & Consiliis desumenda ultra instantaneam sanationem in sanationibus ab Ulceribus, Gangrænis, & Fi-

& Fistulis sunt diligenter examinanda, antequam illæ Miraculis adscribantur, cùm, utì sæpe dictum est, Miracula non fiant, nisi in magnis morbis, quique difficilè curari possunt. De medicamentis exhibitis, si fortè exhibita fuerint, ratio haberi debebit, ut videatur, an eorum vi sanatio adscribi possit. Quodque notatu dignum est, etiamsi Ulcus, Gangræna, Fistula momento sanata essent, & sanatio non posset ad vim medicamentorum referri, & Ulcus, Gangræna, & Fistula qualitatibus præditæ fuissent, quę morbi gravitatem indicassent, antequam de Miraculo judicium proferatur, congruum tempus est exspectandum, ut videatur, an ex Ulceris, aut Fistulæ cicatrizatione alii postmodum morbi Sanatum invaserint, cùm metastasis in alium morbum obstet approbationi Miraculi, &, loquendo de morbis prædictis, facilis sit, cùm sanantur, conversio in alium morbum, & ejusdem reversio. Hippocrates id observat his verbis: *Cuidam erat Ulcus magnum in tibia. Hoc cùm parvum factum esset* (quid, si penitùs occlusum?) *lateris dolor, & pectoris sinistri e directo, & febris. Mortuus est a febri*. Richardus Mortonus *Phthisiologiæ lib.* 3. *cap.* 8. testatur, a veterum Ulcerum, Fontanellarum, & similium suppressione phthisim pulmonariam ut plurimum fieri, & historiam refert Simonis Chirurgi, qui post longęvam Fistulam suâ sponte clausam phthisi pulmonariâ teterrimis comitatâ symptomatibus consumptus interiit. Amatus Lusitanus *centur.* 2. *histor.* 6. & Bartholinus *centur.* 3. *histor.* 20. memorant ex Ulcere sanato epilepsiam subortam. Fabricius Hildanus *Observat. Chirurg. centur.* 3. *observat.* 39. exemplum affert cujusdam Comitis, cui Ulcus cacoethes in crure sinistro aderat, quod cùm Empirico cuidam curandum tradidisset, *Ulcus quidem curatum fuit, sed post menses aliquot in sinistro latere pleuritide cum maximis doloribus, & febre correptus intrà paucos dies obiit. Ea verò, quam morbo durante, exspuebat, materiam, qualis antea ex Ulcere emanare solita erat, referebat*. Quod dictum est de Ulceribus, sibi vindicat locum etiam in Fistulis: scribit enim Dolæus *in Chirurgia rationali tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 2. *pag.* 292. hæc, quæ sequuntur: *Sunt & nonnulli, quibus occluduntur Fistulæ: hinc conqueruntur de anxietate, & angustia pectoris, respirandi difficultate. Ratio est, quia fiunt coagulationes in succis nostris*. Sequitur Sennertus *Oper. Medic. tom.* 3. *lib.* 5. *part.* 2. *cap.* 10. *de Fistulis num.* 3. ubi, loquendo de Fistulis antiquis, & remotis a partibus nobilibus, & per quas humores superflui, ac vitiosi jamdiu expurgari consueverunt, subdit: *Tales Fistulæ, cùm homines a multis morbis præservent, claudendæ non sunt; verùm, etiamsi claudantur, rursus aperiendæ sunt*. Docuit Hippocrates 6. *Epid. sect.* 3. *text.* 35. Fistulas esse aliorum morborum medelas: adeòque Vallesius *in Comment. text.* 34. ita scribit: *Cùm consueta aliqua evacuatio cohibetur, omnia periclitantur simul &c. ut vel vulgi jam sit opinio, cùm vetus aliqua evacuatio cessat, periclitari hominem de vita; idque, sive Chirurgus cessare faciat, sive sponte cesset*; & clariùs *in textu sequenti* = *Igitur in omni diuturno abscessu, sive sit cum evacuatione, ut Ulcus, Fistula, Hæmorrhois, sive etiam sinè ea, ut vetus podagra, videndum est, quomodo cures; plurimi enim eorum, qui tali*

li morbo multis jam annis laborarunt; solent in nephritidem, aut asthma, aut etiam aliquam apoplecticarum passionum incidere.

28 Et cohærenter ad hæc, cùm inter Miracula approbata *pro Canonizatione Beati Vincentii a Paulo* relatum fuerit illud *instantaneæ sanationis a putridis, & diuturnis Ulceribus cum longa, & contumaci urinæ retentione, atque enormi hydrope*, uti colligitur *ex Decreto edito die* 10. *Augusti* 1736. Dominus de Marcangelis in Romano Archigymnasio publicus Medicinæ Professor pro veritate scribens inter cætera benè pro Miraculo deducta hæc addidit: *Devicta antiquorum Ulcerum contumacia, neque in affecta, neque in alia postmodum parte transferri, & recrudescere visa est.*

CAPUT DECIMUM OCTAVUM.

De sanatione a Febri, quando sit Miraculo adscribenda.

1 Anationem Filii Reguli a Christo factam exponit Sanctus Joannes *in Evangelio cap.* 4. = *Erat quidam Regulus, cujus Filius infirmabatur Capharnaum. Hic, cùm audisset, quia Jesus adveniret a Judæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat eum, ut descenderet, & sanaret Filium ejus; incipiebat enim mori. Dixit ergo Jesus ad eum: Nisi signa, & prodigia videritis, non creditis. Dicit ad eum Regulus: Domine, descende, priusquam moriatur Filius meus. Dicit ei Jesus: Vade, Filius tuus vivit. Credidit homo sermoni, quem dixit ei Jesus, & ibat. Jàm autem, eo descendente, servi occurrerunt ei, & nuntiaverunt dicentes, quia Filius ejus viveret. Interrogabat ergo horam ab eis, in qua meliùs habuerit. Et dixerunt ei, quia heri horâ septimâ reliquit eum Febris. Cognovit ergo Pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Jesus: Filius tuus vivit. Et credidit ipse, & domus ejus tota.*

2 Ter sermo fit in Evangelio de Socru Simonis febricitante, & a Christo Domino miraculosè liberata: Matthæi siquidem *cap.* 8. ita legitur: *Et cùm venisset Jesus in domum Petri, vidit Socrum ejus jacentem, & febricitantem, & tetigit manum ejus, & dimisit eam Febris, & surrexit, & ministrabat eis;* & Lucæ *cap.* 4. = *Surgens autem Jesus de Synagoga introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis Febribus, & rogaverunt illum pro ea. Et stans super illam imperavit Febri, & dimisit illam, & continuò surgens ministrabat illis;* & Marci *cap.* 1. = *Decumbebat autem Socrus Simonis febricitans, & statim dicunt ei de illa. Et accedens elevavit eam, apprehensâ manu ejus; & continuò dimisit eam Febris, & ministrabat eis:* quod Christi Domini Miraculum hisce

hisce carminibus elegantissimè expressit Sedulius Presbyter, natione Scotus, Poeta Christianus, qui claruit sub Theodosio *anno* 430. & cujus Opera edita fuerunt *in magna Bibliotheca Patrum Editionis Parisiensis anni* 1634. *tom.* 8. =

Fortè Petri valida terrebat lampadis æstu
Febris anhela Socrum, dubioque in funere pendens
Saucia sub gelidis ardebat vita periclis,
Immensusque calor frigus lethale coquebat:
At, postquam fessos Domini manus attigit artus,
Igneus ardor abit, totisque extincta medullis
Fonte latentis aquæ cecidit violentia flammæ.

3 Ader *de Morbis Evangelicis enarrat.* 9. ait, Filium Reguli malignâ quadam Febre putridâ, acutissimâ, & lethali fuisse vexatum: & *ennarat.* 8. ponderat, Socrum Petri probabiliter fuisse constitutam in anno ferme quinquagesimo ætatis suæ; erat enim Mater Uxoris Petri, & Filiæ, juxtà antiquam legem, & consuetudinem, ante decimum octavum annum Matrimonio non jungebantur; &, habitâ ratione loci, in quo contraxit morbum, & ejus temperamenti sicci, & biliosi, arguit ad magnitudinem morbi. Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 8. scitè notat, Evangelistam non dixisse, quòd Socrus Petri tenebatur magnâ Febre, sed *magnis Febribus*, ut indicaret videlicet nimiam sævitiam, & acutiem symptomatum; & magnitudinem Febris in Filio Reguli satis patefieri ex illis Evangelistæ verbis: *Incipiebat enim mori*. Aliudque Miraculum liberationis a Febre narratur *Actor. cap.* 28. = *Contigit autem, Patrem Publii Febribus, & dysenteriâ vexatum jacere. Ad quem Paulus intravit; &, cùm orasset, & imposuisset ei manus, salvavit eum. Quo facto, omnes, qui in Insula habebant infirmitates, accedebant, & curabantur*. Porrò, cùm duplex sit dysenteria, alia benigna, quæ comitem non habet Febrem, aut, si habet, levem admodum habet, alia maligna, qua laborans valde febricitat; ad indicandam morbi gravitatem meritò facta est mentio tum Febrium, quod, juxtà supradicta, magnitudinem Febris indicat, tum dysenteriæ, & demum vexationis, cùm tormina a torquendo ab aliquibus dysenteria ipsa dicta sit. Celsus *lib.* 4. *cap.* 15. hæc habet de dysenteria: *Proxima his inter intestinorum mala tormina esse consueverunt: dysenteria græcè vocatur. Intùs intestina exulcerantur; ex his cruor manat, isque modò cum stercore aliquo liquido, modò cum quibusdam quasi mucosis excernitur. Interdum simul quædam carnosa descendunt. Frequens dejiciendi cupiditas, dolorque in ano est*. Hollerius *in Comment. ad aphor.* 3. *sect.* 6. inquit, Hippocratem interdum vidisse dysenteriam sinè Febre; & Fernelius *lib.* 6. *de part. morb. & sympt. cap.* 10. docet, non omnem dysenteriam statim, & necessariò Febrem

brem comitari, sed eam tantùm, cujus humor est acerrimus, isque e visceribus, aut e venis magnâ corporis perturbatione profusus; & Sennertus *Tract. lib.* 3. *part.* 2. *sect.* 2. *cap.*7. *in Signis diagnosticis* subdit: *Si dysenteriæ Febris accesserit, quæ antea non aderat, aut, si quæ exigua aderat, intendatur, vel putredinem circà ulcera majorem factam, vel inflammationem aliquam accessisse, significat, quorum utrumque periculosum est.*

4 Febris ex Hippocrate, & Galeno dicitur *conversio nativæ caliditatis in igneam naturam*; ex Avicenna *calor præternaturalis in corde accensus, &, mediantibus sanguine, & spiritibus, per arterias, & venas in totum corpus diffusus*; ex Willisio *motus inordinatus sanguinis, ejusque nimia effervescentia cum calore, siti, aliisque præterea symptomatibus, quibus œconomia naturalis valde perturbatur*; ex Bellino *vitium sanguinis aut in motu, aut in quantitate, aut in qualitate, aut in horum aliquibus, aut in omnibus*. A nonnullis dicitur *naturæ conatus materiæ morbificæ exterminationem in ægri salutem omni ope molientis*, uti habetur apud Manget. *in Biblioth. Medic. tit. de Febribus pag.*17; ex quo fit, ut plures Facultatis Medicæ Scriptores apud Tozzium *de Febribus* firmiter doceant, Febrem non esse rigorosè morbum, sed potiùs motum alteratæ fermentationis in sanguine opportunè excitatum, ut ita tamdiu sanguis effervescat, quamdiu heterogeneis, inutilibus, impurisque particulis massam ejus fœdantibus, prout in musto observamus, depurgatus defæcetur. Quapropter Febris, non a *ferveo*, sed a *februo*, scilicet *emundo*, trahit etymologiam; & huc spectant nonnulli Hippocratis *aphorismi* = *Quibus dolor circà hypochondrium fit absque inflammatione, iis Febris superveniens morbum solvit* = item = *Quicumque sani dolore capitis repentè capiuntur, & statim muti fiunt, & stertunt, in septem dies pereunt, nisi Febris apprehenderit*: habet enim Febris vim attenuandi, resolvendi, & crassos succos concoquendi, necnon ligatos, & obstructos nervos vitales solvendi, & humores cerebrum afficientes digerendi, & aliò exturbandi; dummodo tamen Febris nec adeò mitis, & levis sit, ut humores impactos, crassosque non diluat, nec multùm vehemens, aut diutiùs protracta, quæ vires infringat, & deprimat, uti benè legi potest apud Tozzium *part.* 3. *tom.* 4. *lib.* 6. *aphor.* 40. & *aphor.* 51. qui *in Commentariis ad primum prædictum aphor.* 40. ita concludit: *Pro coronide autem deducere licebit ex hoc aphorismo, non semper Febrim nocuam esse, sed sæpe sæpius salutarem, quemadmodum non hic solùm, sed alibi pluries idem Hippocrates est testatus.*

5 Cùm nec animus sit edendi Tractatum de Febribus, nec ille ad nostrum institutum pertineat, &, quatenus animus esset, & ad nostrum pertineret institutum, humeri nostri tantum onus ferre non possent, exempla idcirco afferemus sanationum a Febribus in Sacrorum Rituum Congregatione examinatarum, ex quibus ejusdem Consultores, quid in facti contingentia dicendum sit, cùm se obtulerit occasio, poterunt sufficienter dignoscere; nec enim omnis, licèt instantanea, Febris sanatio post invocationem Servi Dei Miraculo ab eadem Sacra Congregatione adscribitur, uti signanter colligi potest *ex Actis Canonizationis Sancti Raymundi de Pennafort* a Penia Rotæ Auditore col-

collectis, & editis, in quibus plures propositæ leguntur sanationes a Febribus, quas nec Rotæ Auditores, nec Sacrorum Rituum Congregatio inter Miracula pro Canonizatione voluit recensere.

6 *In Causa Canonizationis Sancti Caroli Borromæi* actum fuit de sanatione cujusdam Monialis Capucinæ; & res ita se habuerat, utì desumitur *ex Relatione* Rotæ Auditorum 3. *part. Miracul.* 3. *& ex Relatione facta in Consistorio secreto die* 30. *Augusti* 1610. *coràm sanctæ memoriæ Paulo Papa V.* a Dominico Episcopo Hostiensi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali Pinello.

7 Candida de Agudis Monialis Capucina tribus annis, & ampliùs gravi Febri hecticâ tertiæ speciei, quæ partes solidas consumit, & ideo humanis remediis est insanabilis, miserè laborabat; unde & propter morbi gravitatem, & propter frequentia symptomata, quæ ægrotanti supervenìebant, in extremo vitæ periculo erat constituta: cæterùm, cùm in die sacro Festo Sanctorum Petri, & Pauli post recepta humiliter Sanctissima Ecclesiæ Sacramenta orationem cum devotione præmisisset, & vota Famulo Dei Carolo nuncupasset, si ita animæ suæ conducibile esset, superpositamque Vestem Caroli paulisper tetigisset, e lecto incolumis surrexit, & suis pedibus ad Ecclesiam gratias Deo actura pro cumulatè recepto beneficio sanitatis properavit. Rotæ Auditores *in ejusdem facti expositione* alia quædam symptomata ex Processu desumpta retulerunt, magnæ videlicet prostrationis virium; Monialis enim sinè aliorum adjutorio caput erigere non poterat, & motibus convulsivis aliquando affligebatur: cùmque iidem Rotæ Auditores sanationem ad Miraculum secundi generis retulissent, Sacrorum Rituum Congregatio eam inter Miracula recensere non dubitavit, utì legitur *in Libro* Marci Aurelii Grattarolæ *de Canonizatione Sancti Caroli lib.* 1. *cap.* 39.

8 Porrò de morbi hujus gravitate nulla esse poterat dubitatio tum ratione durationis, tum ratione symptomatum, prostrationis videlicet virium, & convulsionum, juxtà illud Galeni *in Comment.* 1. *lib.* 1. *text.* 30. *Coac. Hippocr.* = *Convulsio in Febre, manuum, pedumque dolor maligna sunt* = & juxtà aliud ejusdem Galeni *in Comment.* 66. *aphor. lib.* 4. = *Febres vehementes velut ignis nervos exsiccantes, eos extendunt, & convellunt, atque hoc modo perniciosas afferunt convulsiones* = & ratione demum qualitatis hecticæ Febris tertiæ speciei. Hectica enim Febris tres gradus habere dicitur: primus est, cùm in ea calor febrilis adeò lenis est, ut vix percipiatur; quo in casu febricitantem non modò, atque astantes, verùm & Medicum ipsum eludere valet: alter est, ubi calor febrilis aliquantulum exacerbatur, &, unâ præsertim, vel alterâ horâ post pastum interpositâ, intensior fit: tertius est, ubi calor febrilis, acris, & mordicans adeò intenditur, atque extenditur, ut, partibus solidis adiposis in primis liquatis, corpus universum extenuet, emacietque; &, quando Febris hectica eò devenit, dicitur marasmoidas, marasmus, sive tabes: & in primo gradu creditur facilè curari posse, difficiliùs in secundo, neutiquam in tertio; unde Galenus *lib.* 1. *de Differentiis Febrium cap.* 8. inquit: *At, quæ ex ipsis* (loquitur de Febribus hecticis) *ad marasmum, id est tabem,*

pervenerunt, ubi jam exquisitè consistunt, & jamdudum inceperunt, non modò est easdem curare difficile, sed etiam impossibile; & *in lib.* 10. *methodi medendi cap.* 10. addit: *Ergo illico eos, qui hecticâ febricitant, omni ratione refrigeremus, antequam progressi in marasmum pervenerint: quem autem marasmus jam occupaverit, hunc sanare ne tentaveris*. Avicennas *lib.* 4. *Fen.* 1. *tract.* 3. *cap.* 1. de hecticâ laborantibus ait: *Ampliùs non sanatur ille, qui consequitur statum, nisi Deus velit*: quibus verbis ostendit, sinè Miraculo sanationem contingere non posse. Actuarius *lib.* 2. *methodi medendi cap.* 1. *prope finem* ait: *Inter has* (loquitur de Febribus hecticis) *deterioris sunt notæ, quas hecticas, marasmodes nominant Græci, in quibus vitalis vis emarcuit, contabuitque, in quibus ægri ut evadant, fieri non posse putatur*. Alexander *Can.* 4. *cap.* 1. *tract.* 3. *lib.* 5. *cap.* 22. hæc habet: *Ubi jam Febris hectica exquisitè constitit, & jamdudum incepit, illam curare est impossibile*; & Mercurialis *lib.* 5. *de Febribus cap.* 7. *in fine* concludit, quòd, si confirmatæ, & tertiæ speciei hecticæ sanatio fieri posset, fieri etiam posset, ut a Medicis homines a morte liberarentur, & fierent immortales. Tozzius *Operum part.* 1. *tom.* 1. *de Febre hectica* scitè inquit, primum ejus gradum facilis esse curationis, sed difficilis cognitionis, & postremum facillimæ cognitionis, sed difficillimæ curationis. Denique Hoffmannus *in suo Rationali Systematico Medicinæ rationalis tom.* 4. *part.* 1. *sect.* 2. *cap.* 13. *de Febribus lentis, & hecticis* distinguit Febres lentas ab hecticis docens, lentas esse illas, quæ mitiora habent symptomata, hecticas autem esse æstum continuum, quod corpus efficit imbecillum, & facidum; lentas curari posse, hecticas difficillimè, nec integram recipere sanationem, utì videri potest *loc. cit.* §. 2. quod ipsum repetit §. 16. = *Lenta quidem, si tempestivè occurritur, medicationem admittit; hectica autem rarò, & perfecta planè non*: quod & latè prosequuntur Cortesius *Tract. Medic. part.* 3. *cap.* 24. Mariott. *Tract. de Febribus lib.* 5. *cap. unic.* Heredia *Tract. de Febre hectica cap.* 10. Piens *Tract. de Febribus in specie cap.* 4.

9 *In Causa Canonizationis Sancti Aloysii Gonzagæ* inter sanationes miraculosas approbandas sequens *tertio loco* proposita fuit, utì habetur *in Relatione* Rotæ Auditorum: *Camilla de Ferrariis incola Oppidi Castellionis Febri hecticâ, & phthisi cum sanguinis excreatione per annos octo laboravit, &, pluribus medicamentorum generibus frustrà adhibitis, incurabilem omnino infirmitatem Medici censuerunt. In hunc modum affecta infelicem vitam afflictissima Fœmina degebat, &, in lecto decumbebat morti proxima*. Post hæc narratur invocatio, & subditur: *Votum secuta est illico sanitas, &, nullâ intercedente morâ, omnì planè Febri, morboque depulsis, pristinæ sanitati restituta est*. Auditorum autem Rotæ judicium de hac sanatione sequentibus verbis expositum est *in Relatione* = *Hanc etiam sanationem fuisse miraculosam tum ratione facti, tum ratione modi, nemo potest inficiari. Ratione facti, quia morbus supponitur fuisse phthisis in specie confirmata: & ita deponunt non modò Testes, qui audiverunt a pluribus Medicis, qui eam inviserunt, dum ægra esset, verùm etiam constat ex fide Medici, qui diligenter de natura morbi ægrotantem interrogavit. Quòd si morbus fuit phthisis, prorsùs miraculosa fuit ejus curatio, cùm pthisis sit totius corporis extenuatio cum lenta Febre consequens ad insanabilia*

pul-

pulmonis ulcera. Quòd si non fuit phthisis, miraculosa fuit curatio ratione modi, cùm Febris diuturna octo annorum cum extenuatione totius corporis, & ex consequenti cum debilitate virium magna, non potuerit naturæ viribus, aut alicujus alterius virtutis finitæ ope tam subitò removeri, & ita omnino curari, ut ægrotans penitùs sana, & ab omni libera ægritudine remanserit.

10 Judicio Rotæ Auditorum adhæsit Sacrorum Rituum Congregatio: sed, antequam aut Rotæ Auditores, aut Sacrorum Rituum Congregatio sanationem Miraculo adscriberent, benè considerata fuit ab eis Medici curæ attestatio, qui sanationem dixerat fuisse Miraculum evidentissimum. Benè quoque consideratæ fuerunt approbationes octo insignium Medicorum Romæ Censorum, qui post plura super exposito facto funditus animadversa ita responderunt: *Cùm per quinque contestes efficaciter probatum sit, nobilem Mulierem Camillam de Ferrariis, quæ Castellione per octo integros annos Febre hecticâ, & phthisi confirmatâ laborabat, & sæpe sanguinem exspuerat, & ad extremam maciem, & extenuationem totius corporis devenerat, ita ut vetitum fuerit a peritis Medicis, ne domestici quicquam uterentur ex iis, quibus illa utebatur, ne eodem modo inficerentur, cùm fuerit ipsamet statim, & in eodem instanti, quo ipsa se precibus Beato Aloysio Gonzagæ commendaverat, & ad ipsius Imaginem Votum emisit, prorsùs ab omni morbo liberata, & perfectæ sanitati restituta, ut etiam nunc per multos annos sana persistit, fatendum omnino esse, factum hujusmodi supra naturæ, & artis vires non sinè magno Miraculo intercessione Beati Aloysii accidisse.*

11 In prima sanatione a Febre hectica intercessione Sancti Caroli secuta nulla habetur mentio exspuitionis sanguinis. At hinc non valet illatio ad defectum hecticæ Febris, etiam tertiæ speciei: licèt enim ab ulcere pulmonum, vel aliorum Viscerum phthisis nascatur soboles indivisa Febris hecticæ, & hinc derivetur sanguinis exspuitio, nihilominus non sunt termini ad invicem convertibiles, neque consequentiæ necessariæ = Omnes, & quicumque patiuntur ulcus in pulmonibus, incidunt in hecticam, & exspuunt sanguinem: Ergo omnes, qui patiuntur hecticam, habent ulcus in pulmonibus, & sanguinem exspuunt = cùm possit Febris hectica invadere independenter ab ulcere pulmonis; datur enim hectica senilis sinè ulla pulmonum labe, dantur hecticæ ex corruptione partium solidarum, & ex diuturnis abscessibus, uti habetur apud Joannem Fernelium *lib. 4. de Febribus cap. 16.* Item in casu sanationis secutæ intercessione Sancti Caroli nullum legitur intercessisse Medicorum vetitum, ne domestici quicquam uterentur ex iis, quibus Sanata utebatur, ne eodem morbo inficerentur. At neque ex hoc valet argumentum ad defectum hecticæ Febris, etiam tertiæ speciei: apud peritiores quippe Medicos in comperto est, non omnem Febrem hecticam esse contagiosam, sed eam esse contagiosam, quæ juncta est phthisi, & ulceri pulmonis; in quo sensu explicant Galenum *lib. 1. de Feb. diff. cap 2.* sic dicentem = *Et eorum, qui tabe correpti sunt, consuetudo nequaquam secura, neque omnino eorum, qui putridum exspirant, adeò ut domus, quas habitant, fœtidum exhalent odorem* = uti ad rem, benè distinguendo, prosequitur a Rejes *quæst. 69. per totam*. Demum in sanatione miraculosa intercessione Sancti Aloysii Gon-

Gonzagæ obtenta non irrationabilis insurgere poterat dubitatio, quomodo Febris hectica cum phthisi conjuncta durare potuerit usque ad septem, octo, & plures annos; inquit enim Hippocrates *in Libro de internis affectionibus* loquens de tabe: *Hic morbus multis ad tres annos perseverat, verùm moriuntur*; & faciunt narrata de Rege Joram 2. *Paralip. cap.* 2. = *Cùmque diei succederet dies, & temporum spatia volverentur, duorum annorum expletus est circulus, & sic longâ consumptus tabe, ita ut egereret etiam viscera sua, languore pariter, & vitâ caruit*: At Angelus Victorius celebris Medicus *in sua approbatione prædicti Miraculi* testatus est, se duos curasse, qui per annos duodecim, & plures semper tabidi, & phthisici vixerunt. Similia leguntur *in approbatione* Philandri Collutii Medici, qui in ea testatus est, se quemdam curasse Religiosum Societatis Jesu, qui a quatuor annis jam erat sequestratus in Collegio Romano ab aliis, ne eos contagione phthisis, & hecticæ afficeret. Suffragatur quoque authoritas citati Hippocratis *lib.* 1. *de Morbis* dicentis, quòd, qui hujusmodi morbos habent, partim brevì pereunt, partim in longum protrahuntur usque ad senectutem, & commoriuntur, cùm differat corpus a corpore, ætas ab ætate, morbus a morbo, tempus a tempore, & patientia tolerandi ab impatientia: quæ tamen omnia sic crederem esse intelligenda, ut sibi locum non vindicent, quando morbus ad marasmum, & extremam maciem, & totius corporis consumptionem devenit, sed cùm Febris hectica a principio debilis, & parva temporis progressu crescit ad marasmum, ita ut spatium illud septem, octo, & plurium annorum initium, progressum, & statum morbi comprehendat. Denique *in Causa Canonizationis tunc Beatæ, nunc Sanctæ Rosæ de Sancta Maria tertii Ordinis Sancti Dominici, vulgò Limanæ*, sequens Miraculum approbatum est pro ejus Canonizatione obtinenda, utì colligitur *ex Compendio Vitæ, Virtutum, & Miraculorum, necnon Actorum* a Secretario Congregationis Sacrorum Rituum *occasione Canonizationis edito anno* 1671. = *Miraculum effulsit in persona Joannis Zelilli ab imminenti morte mirabiliter præseverati: hunc enim per quatuor menses oppresserat Febris hectica tertiæ speciei progressa in exquisitum marasmum cum ulcere pulmonis, tussi marcidum cruorem excreante, ac rosione gutturis pariter ulcerati. Unde æger, susceptis Ecclesiæ Sacramentis, ad extremum vitæ fugientis agonem perductus jacuit sinè motu, cessavit arteriarum pulsus, & consonâ trium Medicorum voce jam in faucibus mortis hærere conclamabatur. Sed, implorato Beatæ Rosæ potenti auxilio, modicum pulveris e Sepulchro ejusdem Beatæ hausit e cochleari aquâ resolutum, & illico salutem cum pristino vigore integerrimè recuperavit.*

12 *In Causa Canonizationis Sanctæ Catharinæ de Bononia*, me tunc Sacræ Consistorialis Aulæ Advocato, nec adhuc Fidei Promotore pro Causa scribente, inter cætera Miracula approbata fuit approbatum & illud in ordine octavum, subitæ videlicet sanationis Sororis Mariæ Gertrudis de Ghirardellis Monialis ejusdem Monasterii Sanctissimi Corporis Christi a gravissima infirmitate Febris cum delirio, & lethargo ad dies ferè sexaginta protracta, & a Medicis deplorata.

13 Factum autem ita se habuerat.

rat. Soror Maria Gertrudes de Ghirardellis *anno* 1673. Mense Octobris in Febrem levem inciderat, quæ diris postmodum symptomatibus exasperata est. Medici vocati sunt, &, quamvis adhibita fuerint remedia, morbus contumacior evasit. *Die* quippe 24. *Novembris* supervenit delirium, mox, principio videlicet Mensis Decembris, sopor invasit, qui in lethargum inexpugnabilem, & tremorem degeneravit, ita ut nec excitari potuerit, quamvis manuum digiti obtorti, crines e capite evulsi, mordacissima vesicantia, testæque candentes admotæ fuerint brachiis, & cruribus. *Die* 8. *Decembris* sævitia morbi decrevit; tuncque Monialis Sacro Viatico munita, & extremo Chrismate inuncta est. Post hæc morbus recruduit; biduo quippe integro nullum sumere valuit alimentum, & validiori lethargo oppressa in eodem permansit, licèt duæ ustiones in occipitio fuerint ei adhibitæ. Viribus prorsùs destituta ob continuatam Febris immanitatem, & venam sex vicibus, ac variis modis incisam, cæterosque medicos cruciatus in lecto decumbebat, & jam quartus supra quinquagesimum dies a die decubitus elapsus erat. Imploratâ ope Sanctæ Catharinæ, Infirma se propriis vestibus induit, e grabato prosiliit, celerique gressu per conclave deambulans, Sodalibus admirantibus, ad Ecclesiam profecta Sacerdoti animæ suæ Moderatori conscientiam aperuit, flexo poplite, tria Sacra audivit, & post receptam Sacram Synaxim per gradus quadraginta, & ampliùs cujusdam Scalæ corpore firma, læta, vultu hilari, & rubicundo, ad quamdam Ædem Sacram ascendit, in qua Imago Beatissimæ Virginis Monialium venerationi exposita est, eodemque mane in communi triclinio discubuit, panem emendicatum, & ferè mucidum, & reliquas viliores escas jucundè comedit, officia Monasterii resumpsit, & impigrè deinde exercuit, nec ullum umquam adversæ valetudinis indicium præbuit.

14 Factum hoc cum prædictis omnibus circumstantiis undecim Testes de visu, inter quos tres Medici, & unus Chirurgus, omnes fide digni comprobarunt. Joannes Galeatius Manzius Philosophiæ, & Medicinæ Doctor magni nominis, dum viveret, in hac nostra Civitate Bononiæ, qui Moniali ægræ medebatur, interrogatus sanationem Miraculo adscripsit; ejusque judicio adhæserunt Albertus Carradorius, & Jacobus Pasius Philosophiæ, & Medicinæ Doctores, & Jacobus de Bovis Chirurgus: cùmque proinde nec quò ad factum, nec quò ad sanationis, uti dicitur, relevantiam ulla dubitatio irrepere potuerit, sanatio fuit adscripta Miraculo, uti colligitur *ex Decreto edito die* 17. *Maji anno* 1707.

15 Et meritò: de gravissimis quippe symptomatibus, lethargo videlicet, delirio, insigni virium jactura, renitentia ad cibum, Febri acutæ adjunctis planè constabat. Hippocrates *lib.* 2. *de Morbis* docet, lethargum septem diebus interimere, & præsertim, si, prout in casu, tremor supervenerit, uti habetur 7. *aphor.* 21. eò quia, ut subdit Galenus *in Commentario*, indicio est, materiam ad principium nervorum transferri: & Celsus *lib.* 3. *cap.* 9. inquit, lethargum citò jugulare, nisi statim succurratur; & loquens de simplici somno nimio in morbis acutis Mercatus *lib.* 3. *part.* 2. *art.* 4. *quæst.* 188. eum lethalem pronuntiat. Idem ju-

judicium ferendum est de delirio, necnon de virium lapsu, veluti prosequitur Mercatus *lib.* 3. *part.* 2. *class.* 1. *quæst.* 186. = *Ad mortem prædicandam statuendum est ea signa idonea esse, quæ naturæ virium a morbo oppressarum ruinam, jacturamque aut præsentem monstrant, aut futuram præsagiunt*; & ad rem ratiocinatur Thomas Fienus *in Semiotica part.* 1. *cap.* 6. §. 1. = *Cùm omnis prognosis pendeat ex collatione morbi, & eorum, quæ ad morbum spectant, nempe causarum, & symptomatum, cum viribus naturæ; nam, quæ alterâ fortior est, eam superabit, & secundùm fortiorem est exitus morbi futurus &c.* Nec renitentia ad cibum aliis symptomatibus gravissimis juncta haberi poterit tamquam res parvi momenti: pronuntiat enim Hippocrates *sect.* 2. *aphor.* 33. = *In quovis morbo mente constare, ac valere, ac rectè se habere ad oblata, bonum; contra verò se habere, malum* = *in cujus Commentario* Hollerius rem explicans desperationem decernit, si cum prædictis signis alia mala adjungantur: *Cæterùm, quod dicat bonum esse, aut malum esse, id non simpliciter est accipiendum, tamquam ob id sit convaliturus æger, aut moriturus; verùm, si alia bona adsunt signa, bonum est, & sperandum omnimode de salute ægri, sin alia signa mala, malum, & de salute est desperandum*: &, quamvìs morbus pertransierit terminum morborum acutorum, qui est quadragesimus dies, non ob hoc tamen dici potuit, morbum fuisse in declinatione, cùm computatio dierum criticorum non sit inchoanda a prima die invasionis morbi, quando morbus ex non acuto fit acutus, aut alicui morbo acuto succedit alter acutus, sed duplex tunc debeat fieri computatio, altera a prima invasione morbi, altera a die invasionis novi morbi superinducti, veluti ratiocinantur Vallesius *lib.* 10. *Controv. Med. & Philosoph. cap.* 5. & Andreas Laurentius *lib.* 2. *de Crisibus cap.* 11. qua computatione retentâ, & sic habito respectu ad supervenientiam delirii, & lethargi, unusquisque facili negotio cognoscere poterit, morbum Monialis, quando cessavit, non fuisse in declinatione.

16 Duplex Febris malignæ causa est: alia, quæ a sanguinis nimia inspissatione pendet; alia, quæ ab ejusdem solutione. Plethora, acida qualitas, & alia hujus census inspissationem progignunt: quæ verò aut nimis acria, aut virulenta, & quasi caustica sunt, faciunt solutionem. Febres malignæ a solutione pendentes summam habent comitem virium lassitudinem, diarrhœas in principio, hæmorrhagias, sudores, urinas copiosas; sed, quò magis ejusmodi excretiones apparent, eò periculosior morbus est, & fit gravior. Coagulatio sanguinis exadverso nimiam facit fluidorum in excretione temoram, somnolentiam producit gravem, pondus in universo corpore: atque, ut hæc auxilium Medicorum non ita difficulter recipit, sic altera operam Medicorum eludit, & brevì interimit. Willisius *cap.* 12. *de Febre maligna* §. *Sunt alterius generis* explicat sanguinis coagulationem in maligna Febri contingentem: *Particulæ crassiores se mutuò implicant, & (instar lactis ab infuso coagulo, aut spontanea acescentia) invicem coagulantur: hinc cruor in vasis grumescit, ut minùs promptè in iis circuletur; hujus portiones coagulatæ interiùs in cordis sinus delatæ illic stagnare aptæ sunt, adeòque crebras syncopes, & lipothymias pariunt, cæteraque malignitatis phænomena efficiunt &c. Sanguinis autem coagulatio ipsum ad putre-*

tredinem, seu corruptionem citò disponit, utì videre est in sanguine extravasato, qui citò nigrescere, & putrescere solet: Hippocrates *Pren. num.* 20. ita distinguit gradus Febrium malignarum: *Malignissimæ, & signis horrendissimis oborientes quarto die, aut priùs occidunt. Primus igitur ipsarum insultus sic desinit. Secundus autem ad septimum producitur. Tertius ad undecimum. Quartus ad decimum quartum. Quintus ad decimum septimum. Sextus ad vigesimum;* & Tozzius *in Praxi Medica tit. de Febri maligna* malignarum Febrium naturam exponit dicens: *Quæ congruis adhibitis remediis non cedit, & in necem terminatur.*

17 Sæpe in Congregatione Sacrorum Rituum tractatum est de sanationibus a Febribus malignis inter Miracula recensendis; & ipsa modò recensuit, modò non recensuit, juxtà varias factorum circumstantias. Inter cætera Miracula approbata *pro Canonizatione Sancti Cajetani* refertur, & illud, quod sequitur, desumptum *ex Compendio Vitæ, Virtutum, & Miraculorum ipsius* edito juxtà morem a Secretario Congregationis Sacrorum Rituum, cùm ejus Causa erat in Sacro Consistorio referenda: *Nicolaus Filius Ducis Gasparis Casarelli Febri malignâ correptus, convulsione cum intensione, & extensione manuum, pedum, & trunci totius corporis, membro emprosthotonico deformi, ad instar Sirenæ thoracis musculis convulsis, absque loquela, aliisque infirmitatibus, & symptomatibus lethalibus oppressus, viribus consumptis, & a Medicis proclamatus, veluti eâdemmet nocte vigesimâ nonâ suæ infirmitatis moriturus, emisso tandem Voto dicto Beato, qui illi radiis, & splendoribus circumfusus apparuit, statim, & in continenti sanus, & incolumis, ac robustus compertus est cum omnimoda virium recuperatione, æque ac si hujusmodi infirmitatibus numquam laborasset.* Simile fuit Miraculum approbatum *in Canonizatione Sanctæ Rosæ Limanæ*, & expositum *in Compendio Vitæ, Virtutum, & Miraculorum ipsius* edito a Congregatione Sacrorum Rituum occasione Canonizationis ejusdem: *Seraphinus Polisi ex Ordine Beatæ Mariæ de Monte Carmelo malignâ Febri lethaliter exustus, ac decimo septimo suæ infirmitatis die omnino derelictus a Medicis constanter asseverantibus, horâ quintâ, aut sextâ noctis proximè insequentis exspiraturum, jamque, amissâ loquelâ, & visu, luctans cum ultimo agone, mox ut opem Beatæ Rosæ toto corde imploravit, eamdem habuit manifestè conspicuam, subitòque valens, incolumis, vegetus cum stupore omnium evasit.* Et cum prædictis sanationibus concordat alia sanatio a Febri maligna adscripta Miraculo *in Causa Canonizationis Sancti Stanislai Kostkæ*, utì desumitur *ex Decreto edito die 9. Maji* 1713. *& die* 13. *Novembris* 1714 tempore, quo fungebar munere Fidei Promotoris.

18 *In Causa Beatificationis tunc Servæ Dei, nunc Beatæ Catharinæ de Ricciis* plures propositæ fuerunt tamquam miraculosæ sanationes a Febribus malignis, sed nulla illarum fuit Miraculo adscripta, utì colligitur *ex Decreto edito die* 14. *Augusti* 1732. aut quia symptomata malignæ Febris ex dictis Testium desumebantur, & non ex attestationibus Medicorum, qui curationi interfuerant, quorum examen fuerat omissum, aut quia de instantanea sanatione non docebatur, vel quia non aderat probatio momentaneæ recuperationis virium; absque eo quòd Postulatorum intentioni prodesse potuerit ingeniosa ref-

Gg pon-

ponsio, quòd, sicuti in subita ignis extinctione, quæ contingit intercessione alicujus Servi Dei, aut Sancti, de Miraculo non dubitaretur, etiamsi muri intensè calefacti, & aliquantulùm corrosi, ac debiles permanserint, ita in sanatione a Febre maligna pro Miraculo pronuntiandum est, si ea cessat in instanti, quamvìs per aliquod tempus subsistat virium imbecillitas. Colligendum autem ex his esse videtur, quòd, si aliqua sanatio a Febre maligna tamquam miraculosa in Sacra Congregatione proponatur, afferri debent Medicorum attestationes, qui curæ interfuerunt; in quibus relata sint Febris symptomata; exspectandum est judicium Medicorum, quorum Consilia pro veritate exquiruntur, cùm ad ipsos pertineat judicium ferre de malignitate Febris, & an malignitas ex symptomatibus aptè desumatur; inquirendum est de ejus duratione, de remediis adhibitis, vel non adhibitis, de exclusione bonæ crisis, de momentanea sanatione, de perfecta immediata virium recuperatione, de persistentia in sanitate absque recidiva, & absque conversione in alium morbum. Dictum est, debere inquiri de exclusione bonæ crisis, cùm, juxtà ea, quæ alibi exposita sunt, crisis, ut sit salutaris, debeat optimis signis indicari, esse manifesta, fieri die critico, & ulteriùs debeat esse fida, & tuta, & conveniens tum morbo, tum naturæ, sive constitutioni ægrotantis. Dictum est quoque, habendam esse rationem persistentiæ in sanitate absque recidiva, & absque conversione in alium morbum; nam juxtà Hippocratem *progn.* 2. = *Quibus Febres cessant sinè signis coctionis, recidivam in his exspectare oportet* = & juxtà ipsum: *Coctiones celeritatem judicii, crisis nimirum, & morbi securitatem ostendunt; cruda verò, & non concocta aut in malos abscessus conversa dolores, aut diuturnitatem, aut mortem, aut recidivam afferre solent.*

19 Quærit Matthæuccius *in sua Practica Theologo-Canonica tit.* 3. *cap.* 3. *§.* 11. an, si in sanatione a Febri maligna post invocatum Dei Servum Infirmus, qui deploratus somnum numquam noctibus præcedentibus capere potuerat, somno capiatur, & a somno excitatus liber a morbo undequaque inveniatur, sanatio inter Miracula debeat recenseri; &, affirmando, respondet. De somno inquit Sennertus *Operum tom.* 1. *part.* 3. *cap.* 5. = *Spiritus in somno instaurantur, calorque febrilis extinguitur, & humoris morbifici reliquiæ concoquuntur, & absumuntur.* = *In Causa Beatificationis Servi Dei Petri Forerii*, dum munere fungebar Fidei Promotoris, & de quadam sanatione quærebatur, an esset Miraculo adscribenda, difficultatem excitavi a somno petitam. At bonæ memoriæ Joannes Maria Lancisius ita respondit: *Cùm somnus hic tranquillissimus non fuerit inductus ab assumpto aliquo narcotico, sed a sola proximè præcedenti invocatione, & admotione plena Fidei Reliquiarum Servi Dei, mihi quidem videtur, a Christiano Philosopho nec posse, nec debere illum tribui naturali potiùs, quàm supernaturali virtuti*; & Miraculo adscripsit, quòd æger in placidissimum somnum compositus subitò sanus, & vegetus surrexit. Similem proposui Animadversionem in examine Miraculi, quod examinabatur *in Causa Canonizationis Beatæ Agnetis de Monte Politiano.* At Joannes Maria Thomasius celebris Medicus, & alibi a nobis cum laude commemoratus putavit, eam

non

non obesse Miraculo, innixus authoritati Hippocratis, qui *aphor.* 1. *sect.* 2. ait: *In quo morbo somnus laborem facit, mortale; si verò juvat, non mortale*; in cujus aphorismi explicatione Tozzius hæc habet: *Hippocrates non dixit, signum esse salutare, sed non mortale; siquidem somnus suâpte naturâ ægritudinem lenire potest, at verò delere nequaquam*. Verùm & Lancisius, & Thomasius consulti in casu sanitatis a morbo, cujus vitium tam in liquidis, quàm in solidis multo tempore fuerat defixum, benè dixerunt, naturaliter impossibile fuisse, ut humores tam viscidi, & concreti per somnum dissolverentur, & in pristinum naturalem statum redirent, Infirmusque sanus, & liber illico evaderet. Secùs autem dicendum esse videretur in liberatione a Febre acuta, cùm per somnum facilè aliqua crisis sequi posset; in quo rerum themate, uti sæpe dictum est, sanatio tutò Miraculo adscribi non potest: unde Vallesius *in lib.* 2. *Prognost. Hippocr. cap.* 5. agens de prædictione ex somno, & vigiliis ægrorum petenda, postquam distinxit somnum in naturalem, præternaturalem, & criticum, subdit: *Somnus naturalis in Febribus maximum est salutis argumentum: ex eo quippe elicimus, materiam morbi mitescere, nec halitu acri feriri cerebrum, phrenetidisque suspicionem, vel interni phlegmonis, aut lethargi periculum adesse. Præterea, cùm in eo somno placido rectricis facultatis robur emicet, ab ipsa morbum triumphatum iri, spes efflorescit &c. Sæpius animadversum est, per longiores somnos felices crises contigisse, debellatosque morbos &c. In somno longiore, sed critico, utique blando, ac placido, concoctionis perfectionem, ac sudores, & deinde dejectiones perutiles præstolabitur*: &, quod dictum est de somno quò ad Febrem malignam, & acutam, a fortiori sibi vindicat locum in Febribus synochis, & ephemeris. *In Causa Beatificationis Servæ Dei Hyacinthæ de Marescottis* agebatur de sanatione instantanea a Febri, qua fuerant afflicti Vir, & Mulier, quæque tamquam miraculosa examini proponebatur. Ipse *in meis Animadversionibus* dixi, Febres fuisse leves, morbosque leves non esse subjectum Miraculi. Addidi, utrumque ægrum fuisse somno correptum, adeòque sanationem, etsi instantaneam eum recuperatione virium, non esse Miraculo adscribendam. Sùpra citatus Lancisius *in suo Suffragio pro veritate exarato* meis Animadversionibus adhæsit. En ejus verba: *Febres diariæ, & synochæ sunt adeò simplices, adeò mites, & citra periculum, ut nullus dubito affirmabit, Miraculi basim constituere posse; ubi enim de veris Miraculis in sanatis a Febribus agitur, semper illas graves, malignas, & summo cum vitæ discrimine ægros malè habuisse, supponitur*; & paulò post sermonem habens de somno subdit: *Somnus, cùm in sanguine, & spiritibus conceptum virium motum, & ex motu calorem, ac fibrarum tensionem leniat, & coerceat, æstum temperare, dolores sedare, ac Febrem extinguere valet*: & proinde de his sanationibus nulla habita est ratio in Causa Beatificationis dictæ Servæ Dei.

20 Hactenus ut plurimum de primariis Febribus actum est, videlicet de illis, quæ nullum alium morbum sequuntur, sed a propria causâ dependent. Nunc aliqua subdenda sunt de Febribus symptomaticis, quæ ab aliis morbis causam habent.

21 *In Causa Canonizationis Sancti Francisci Solani* inter cæteras sanationes, quas inter Miracula recensendas

Postulatores contendebant, fuerunt, quæ sequuntur; illa videlicet sanationis Franciscæ Victoriæ a Febre maligna, & bubonibus; alia Petri ipsius Fratris eâdem infirmitate laborantis; & demum alia Annæ Mariæ ipsorum Matris a delirio, & Febre maligna. Francisca Victoria correpta fuit vehementissimâ Febri cum vomitibus, & delirio, & sub ejus axillis detecti sunt duo bubones magnam duritiem, & tumorem præseferentes. Agnovit Medicus morbum pestilentialem, qui & deinde grassatus est in Civitate Montiliæ, in qua prædicti degebant: de qua Peste alibi a nobis sermo habitus est. Adhibita fuit sectio venæ, bubonesque inuncti oleo dulcium amygdalarum: sed morbus excrevit ita, ut Infirma fuerit Sacramentis refecta. Mater Infirmæ ex corde confugit ad opem Beati Solani, applicatâque Imagine bubonibus, bubones illico evanuerunt, cessavit Febris maligna, & Ægra omni ex parte sanata optimè se habuit. Sanatâ Filiâ, infirmata est Anna Mater; ex præcedenti quippe contactu Filiæ vehementissima Febris ipsam aggressa est, mente capta evasit ita, ut non potuerint ei Sacramenta administrari, adhibitisque tribus sanguinis emissionibus, morbi pertinacia non cessavit: sed, invocato per Filiam Beati auxilio, Mater statim convaluit, applicatâ ipsi Imagine Beati. Postmodum Pestis Civitatem Montiliæ invasit, supervenitque Petro Fratri, & Filio respectivè Sanatarum bubo in inguine cum magna Febri, & vomitu; in quo statu spatio unius diei perseveravit, licèt oleo amygdalino fuerit inunctus: sed, factâ quoque ipsi applicatione Imaginis Beati, liber subitò remansit a Febri, & bubone, & alterâ die ad sua ruralia munera rediit.

22 Prosper Bottinius tunc Fidei Promotor multa deduxit adversùs facti probationem, & præterea animadvertit, tam Filiæ, quàm Matri in morbi principio sectam fuisse venam, & Filiam, & Filium, seu Fratrem fuisse inunctos oleo amygdalino, nec novum esse, bubones, etiam pestilentiales, naturaliter sanari posse, & demum Matrem solâ Febri absque bubonibus laborasse. Postulatores in facto, & in jure scribentes oppositionibus ex facto, & jure petitis satisfacere conati sunt. Medici ad Causæ opportunitatem scribentes, Manfredus videlicet, & Trullius dixerunt, nullum quò ad Filiam dubium esse posse de Febre pestifera, cùm deliriis, & sensuum turbationibus fuerit affecta, & bubones habuerit; tumores omnes, & sic etiam bubones, naturaliter cessare posse, sed vel per discussionem, quæ temporis moram exposcit, vel per retrocessionem, quæ majoris mali causa esse consuevit; de Febre Matris pestilentiali certissima suppetere argumenta ex deliquio, & delirio ex Medici attestatione, licèt nullus tumor pestilens eam invaserit; idemque eò magis dicendum esse de Petro Fratre, qui bubonem habebat in inguine; & post ponderatam in omnibus Ægris sanationis instantaneitatem conati sunt Sacræ Congregationi suadere, triplicem eam sanationem esse Miraculo adscribendam, licèt a Medicis sectio venæ fuerit adhibita, cùm venæ sectio potiùs damnum, quàm utilitatem afferat in morbo pestilentiali, quorum eruditam catervam cumulat, & sequitur Petrus Salius Diversus *lib. de Febre pestilenti cap.* 21. *pag.* 146. ita scribens: *Eorum autem sententia, qui in pestilenti Febre venæ sectionem admiserunt, & laudarunt,* ve-

vereor, ne in perniciem humani generis invecta fuerit; & latè prosecutus est Dominus Ludovicus Antonius Muratorius *in Opere post ea scripta edito de Peste lib. 2. cap. 4. pag. 214. & sequentibus.*

23 Tempore, quo agi cœptum est de prædictorum Miraculorum approbatione, degebat in Urbe clarissimus Malpighius, qui de sua sententia interrogatus, eam sequentibus verbis exposuit: *E' certo, che la Figlia, ed il Figlio, furono oppressi da una Febbre pestilenziale, essendovi i dovuti segni, cioè la Febbre ardentissima, vomito, delirio, e buboni. Nella Madre è probabile, che la Febbre fosse per contagio, ma di minore attività. I tumori, che nella peste si manifestano nel principio della Febbre, o avanti nell' ascille dopo le orecchie, o nell' anguinaglia, benchè siano segni pestiferi, osserva però Sidenam, che alle volte si liberano: Vomitus enormes, dolor circà cordis regionem, vehementissima Febris ardens indesinenter, ægros divexant, donec aut mors ipsa, aut benigna bubonis, vel parotidis eruptio, quæ materiam morbificam ableget, eos a luctuosissimo discrimine liberet. Lo stesso conferma il Diamembreck, che in questo secolo medicò in una fierissima Peste: Tumores in emunctoriis laudabiles erant, quo citò prodibant, & præcipuè si ante Febrim prodirent, citæ sanationis, & salutis magnam spem dabant. Circa la condizione de' tumori osserva il Diamembreck, che tumores in principio duri instar tendinis cum tolerabili dolore, bonum erat, præcipuè si in crescendo duritiem illam aliquando servarent. La retrocessione de' buboni suol' essere funesta; ma essendo piccolo il tumore, e non avendo la sua materia concepito maggior corrutela con la fermentazione, forse non accese fuoco nelle viscere, tanto più che con olio di mandorle dolci fu fomentato, atteso che osserva Carlo della Font de Pest. = In exoticis Regionibus ferè nullos vidisse ex ipsis extinctos, quibus hoc in prima pestis invasione administrabatur. Hoc autem parabat ex æquis partibus olei communis, & vini, quod quotidiano, ut dixi, usu comprobari videtur. E benchè l' Autore proponga l' olio per bocca, per invischiare i sali corrosivi, che formano la Peste, gli stessi possono anche localmente applicati insinuarsi nella materia contenuta nel bubone. Circa l' emissione del sangue stimata nociva nella Peste, sono in contrario senso Sidenam, e Protallo: Nullam Pestem esse puto, cui hæc non possit esse salutaris supra omnia remedia; e la vogliono copiosa. Intorno al modo, essendo instantaneamente, è mirabile.*

24 Ut alibi animadversum est, Canonizationum Causæ ut plurimum in longiora tempora protrahuntur: quapropter longè post obitum memorati Malpighii repropofita Causa Beati Solani super Miraculis, super qua nulla fuerat edita resolutio, bonæ memoriæ Emanuel Lopez Dissertationem super prædictis Miraculis exaravit, in qua asseruit, Matris Febrem fuisse gravem ob symptomata, sincopem, videlicet, faciem cinericeam, & delirium continuum, fuisse pestilentialem, bubonum retrocessionem tum in Filia, tum in Filio naturaliter debuisse esse funestam; de oleo amygdalarum nullam esse habendam rationem, tum quia aliud est, quòd oleum per os assumatur, & aliud, quòd exteriùs adhibeatur, tum quia inutile erat tam subitam bubonum discussionem a sola olei inunctione expectare; & quæstionem de sanguinis missione an prosit peste correptis, nullum in proposito casu sibi vindicare locum, cum in eo post sanguinis missionem omnia fuerint in de-

te-

terius. Bonæ memoriæ Joannes Maria Lancisius pro veritate sensum suum de mandato Summi Pontificis aperiens adhæsit sententiæ Lopez. At Sacra Congregatio, re maturè discussâ, inter Miracula, quæ approbavit pro Canonizatione Beati Solani, non recensuit sanationem Matris, nec Filii, sed tantùm Franciscæ Victoriæ Filiæ a peste, & Febre maligna, uti colligitur *ex Decreto edito die* 14. *Julii* 1726.

25 Non recensuit autem inter Miracula sanationem Matris, non quia verè dari non possit vera Febris pestilentialis sinè bubonibus, uti quoque benè admisit bonæ memoriæ Joannes Maria Lancisius *in suo Suffragio*, sed quia juxtà censuram Malpighii Febris Matris minoris fuit activitatis, & de ejus instantanea sanatione non constabat. Rursus inter Miracula non recensuit sanationem Filii ob defectum sufficientis probationis. Recensuit autem inter Miracula sanationem Franciscæ Victoriæ Filiæ tum ob Febris gravitatem, tum ob bubones, juxtà Riverium *in Praxi Medica lib* 17. *sect.* 3. *cap.* 1. *pag.* 360. *§. Carbunculi*, ubi ita scribit: *Bubones maximam testantur malignitatem, & maximum periculum minantur, cum eos Febres comitari soleant, quarum peculiaris caracter in eo constitutus est, ut ex iis plures intereant*; & demum ob instantaneam, perfectamque sanationem.

26 Præterea bubonum retrocessio ad applicationem Imaginis pro re, de qua agebatur, in maximo pretio habita est. Carolus Vallesius *de Peste cap.* 8. *pag.* 117. sanitatem spondet ægris, si bubones ad maturitatem perducantur, & interitum, si sponte evanescant: *Si bubones in peste perducantur ad maturitatem, victricis naturæ triumphos spondent; sin verò evanuerint, licèt æger convaluisse videatur, repente occumbit*. Ambrosius Paræus celeberrimus Chirurgiæ Artifex, & Scriptor, qui in Civitate Lugdunensi degebat tempore pestis unà cum Carolo IX. Gallorum Rege, testatur, se oculis propriis vidisse, unam ex Ancillis Reginæ Matris, exterritis omnibus, mortuam esse post tertiam diem bubonis ad interiora refluxi, licèt receptæ, & consistentis sanitatis indicia præsetulisset, uti videri potest *lib.* 21. *cap.* 17. *pag.* 467. Ludovicus Septala, qui grassante peste Mediolani tempore Sancti Caroli Borromæi operam Medicam per biennium præstitit, *in suo Opere de Morb. contag. pag.* 124. perniciem bubonum, qui introvertuntur, in hanc sententiam expressit: *Malignitatem verò multò majorem adesse ostendunt, ubi aut difficilius suppurantur, aut exigui sunt, aut, quod pessimum est, ubi semel oborti fuerint, iterum postea delitescunt, quod naturam resolvi, venenumque intrò remeare, & mortem subsecuturam facilè ostendunt*. Hoffmannus *in Medicina rationali tom.* 4. *part.* 1. *sect.* 1. *cap.* 12. *de Febri pestilentiali §.* 7. observat, pestilentiale hujus Febris venenum non expelli, ut in aliis Febribus malignis, per sudores, neque per alvi, aut urinæ fluxum, neque per profluvium hæmorrhoidum, aut mensium, sed tantùm per excretionem, quæ fit per tumores in externo corporis ambitu prodeuntes, quorum venenum, si subitò relabatur, sphacelum inducit, & ocius ad omnia viscera, & ipsum sanguinem serpit, uti prosequitur §. 9. Universa pariter Medicorum, & Chirurgorum Schola id unum sollicitè in bubonum retropullione studet,

det, ut emplastris suppurantibus, cucurbitulis, atque etiam epispaticis, hoc est erodentibus, iterum veneficus humor ad pristina loca reducatur, & inde extra corpus evacuetur. Quinimmo commune eorum præceptum est, ut, etiamsi bubones, & carbunculi nondum ad maturitatem perducti sint, non exspectetur suppuratio, sed immaturi aperiantur, ut sic detur exitus miasmati venenato, quòd si retropellitur, massam sanguinis inficit, & mortem cum diris symptomatibus, præsertim cum syncope, & convulsionibus infert: Hieronymus Mercurialis *Comment. in Hippocr. Progn. fol.* 178. hanc regulam generalem statuit: *Ubi recurrunt inferiores abscessus, & absque coctionis signo delitescunt, esse prædicendum, & mortem, & delirium, & hac est causa, quòd melius multò est, ut non fiant abscessus, quàm ut fiant, & statim delitescant, atque recurrant*; & redeundo ad bubones, Horatius Augenius *de Febribus lib.* 8. *cap.* 3. *fol.* 217. hæc habet de bubone pestilenti: *In primis autem illud malum in hujusmodi effectu cernitur, si pars in tumorem elata repente ad naturalem statum sese convertat; virulentia enim humoris ad extimas partes prorumpens ad interiora viscera præstantissimè revertitur*; atque subscribunt Gaspar Calder de Heredia *in Tribunali Medico Magico, & Politico part.*1. *de Peste Hispalensi stat.* 7. *litterâ* R. *fol.* 530. Joannes Dollæus *Encycloped. Chirurg. tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 3. *de Bubone* §. 11. *pag.*64. Carolus Mussitanus *Chirurg. Tract. lib.* 1. *cap.* 53. *de Bubone pestilenti pag.* 291.

27 Absque eo quod pro excludendo Miraculo, aut venæ sectionis, aut olei amygdalini exteriùs adhibiti ulla consideratio haberi potuerit, vel quia post ea remedia Febris adaucta est, vel quia oleum amygdalinum exteriùs adhibitum potuit quidem laxare tensas fibras, sed neutiquam cicurare pestilentiale venenum in bubonibus, vel quia etiam admissâ utilitate sectionis venæ in hisce morbis, cui tot insignes Medici adversantur, & quam Faloppius *de Tumoribus cap.* 11. *pag.* 116. statuit vix recipiendam in Febri pestilenti, & pura, sed sinè bubone, retentâque sententiâ Celsi, qui *lib.* 3. *cap.* 4. suum in hac controversia aperit sensum sequentibus verbis = *In hac* (loquitur de Febre pestilentiali) *minimè utile est fame, aut medicamentis uti, aut alvum ducere: si verò vires sinunt, sanguinem mittere, optimum, præcipuè si cum dolore Febris est* = eòque magìs, si sectio venæ non adhibeatur in principio post invasionem, ubi terrore, & metu æger jactatur, sed secundo, vel tertio die, si urget plethora, & vires sinunt, & sanguinis emissio fit moderata, veluti concludit Hoffmann *loc. cit.* §. 7. repentina tamen, & instantanea sanatio, & transitus immediatus a desperato statu ad sanitatem perfectam sinè Miraculo sequi non poterat.

28 Adeòque Sacrorum Rituum Congregatio sanationem Franciscæ Victoriæ recensuit inter Miracula tertii generis, cui sententiæ suffragati fuerant tum Medici curæ, tum cæteri, qui in Urbe scripserant, vocati ad judicium pro veritate ferendum, a quibus *in suo Suffragio* clarissimus Malpighius non recesserat, ut ex ejus verbis supra recensitis desumitur: *Intorno al modo essendo instantaneamente, è mirabile*. Et quamvìs ipse scribens uti Fidei Promotor dixerim, a Malpighio sanationem non fuisse dictam miraculosam, sed mirabilem, & Miraculum

lum differre a mirabili, juxtà ea, quæ habentur apud Scacchum *de Notis, & Signis Sanctitatis sect.* 8. *cap.* 1. *pag.* 566. & apud Mattam *de Canonizatione Sanctorum part.* 3. *cap.* 21. *num.* 1. suffragium tamen ferens in Sacra Congregatione, utì ejusdem Consultor, non solùm dixi, mirabile aliquandò sumi pro vero Miraculo, juxtà illud Ecclesiastici *cap.* 48. *num.* 4. = *Sic amplificatus est Elias in mirabilibus suis* = sed etiam subdidi, Malpighium de vero Miraculo locutum fuisse, licèt tertii generis, cum vim constituerit in modo sanationis, videlicet in ejus instantaneitate.

29 Febris erysipelacea aliquid affinitatis habet cum Febre pestilentiali, nam sicuti hæc subitò cum intenso horrore, æstu, virium prostratione, vehementi dorsi, capitisque dolore, vomitu, & delirio accedit, ita & sæpissime erysipelas statim in principio iisdem symptomatibus stipatur; & sicuti in peste nil periculosius, quàm si materia expulsa ab externis ad interiora relabitur, sic eadem noxa, idemque periculum metuendum a retrocessione erysipelatis. Differt autem erysipelacea Febris a Febre pestilentiali, quòd, non ex contagio, sive causa externa, sed interna oriatur, nec contagiosa sit, nec alios solâ exhalatione inficiat, neque tam virulenta sit, & cum mortis periculo juncta, quemadmodum fusè legi potest apud Hoffmannum *tom.* 4. *part.* 3. *sect.* 10. *cap.* 13. §. 1. *& sequentibus*. Dictum est autem, metuendum esse a retrocessione erysipelatis, quod confirmatur sententiâ Hippocratis *Epid. lib.* 1. *sect.* 3. *text.* 8. = *Quæcumque sine signo aliquo disparent, difficilis sunt judicationis, ut Puellæ Polimarci erysipelas: in cujus textus Commentario* Franciscus Vallesius inquit: *Erysipelas non potest bene solvi, nisi paulatim, & exustâ in parte male affecta cute, relictoque vestigio. Si nullo relicto evanescat repente, non debet probari ea solutio; significat enim introverti, quod tantopere in Prognostico vituperatur*. Item *eodem loco text.* 36. Hippocrates subdit: *Tumores præter rationem levantes fallax ut Andronici Puero erysipelas recurrit*; ibique Vallesius hæc habet: *Fallax salus est, tumores repente evanescere, quod Hippocrates millies docet, & nunc recordatus Pueri Andronici exemplo confirmat*. Celebris demum est ejusdem aphorismus 25. *lib.* 7. = *Erysipelas ab exterioribus verti ad interiora, non est bonum: ab interioribus autem ad exteriora, bonum*; & Tozzius *in Commentariis ad hunc aphorismum* bene notat, quod per versionem erysipelatis ad externas partes indicatur, interiora viscera remanere libera ab ægritudine, & e contra introversionem erysipelatis facilè inficere sanguinem, qui per interna viscera perpetuò circumit. Addit, perniciosam introversionem erysipelatis esse, cum citra quamcumque occasionem, aut causam externam evenit, si enim fortè eveniret ex ambiente frigido, a lotione aquæ gelidæ, ab applicatione medicamentorum refrigerantium, & repellentium, malum esset, sed minùs profectò malum, cum id non eveniret ex defectu naturæ, neque ex vitio peccantis humoris, & bonum esse erysipelas extra versum, si per hujusmodi extraversionem liberentur partes internæ, quod prudens Medicus conjiciet, si Febris, sitis, ardor, inquietudo, & cætera symptomata, quæ cum erysipelate conjunguntur, omnino desinunt, vel magna ex parte remittuntur; secus, si perseverent, nec ullâ ratione intermittantur.

30 Actum

30 Actum fuit *in Causa Canonizationis Sanctæ Teresiæ* de liberatione cujusdam Monialis a gravi erysipelate, & ingenti Febre. Franciscus Maria Cardinalis a Monte *in Relatione* facta *in Consistorio secreto coràm sanctæ memoris Gregorio XV.* ita factum exposuit: *Anna a Nativitate Monialis Conventus Medinæ del Campo erysipelate, ac Febre graviter afficiebatur, cui Teresia primùm blandita, deinde affecta loca leviter manu attrectans: Bono animo, inquit, sis, Filia. Deus, ut spero, te hoc modo absolutam dimittet, atque extemplo omnis ab ea morbus expunctus est.* Auditores Rotæ in sua Relatione latiùs factum exposuerunt, narrantes, Monialem a pluribus annis erysipelate cum Febre laborasse, naresque adeò intumuisse erysipelate, ut Medici timuerint, ne in illis cancer generaretur. Instantaneam subinde sanationem ponderarunt, & modum operandi per contactum manus ad instar plurimorum Miraculorum a Jesu Christo, & ab Apostolis patratorum: unde non dubitarunt judicium ferre pro miraculosa sanatione; simileque judicium tulerunt in consimili facto *in Causa Sancti Petri de Alcantara*, ut in ipsorum Relatione *art.* 3. *Miracul.* 5.

31 Porrò, si, probatâ gravitate morbi, idem instantaneè recedat ad contactum manus Servi Dei, de cujus Sanctitate quo ad Virtutes heroicas, jam latum judicium est, nemo est, qui non videat, tutò pronunciari posse pro Miraculo. At, si sanatio ad contactum manus non accidat, & aliqua naturalia remedia fuerint antecedenter applicata, quæ tamen inutilia fuisse contendatur, assumenda est solertior indago de qualitate morbi, de remediis adhibitis, de modo sanationis, de exclusione crisis, & de perfecta sanitate, & sic de non reversione morbi, juxtà ea, quæ alibi dicta sunt, cum erysipelas sit morbus reversivus teste Sennerto *lib.* 2. *de Febribus cap.* 16. = *Solet enim hic morbus nonnullis familiaris, & quasi hæreditarius esse, eosque sæpiùs invadere.*

32 Erysipelas juxtà Practicos distinguitur in *verum*, quod simplex, & in *nothum*, quod schorbuticum nonnulli vocant, quod & subdistinguunt in illud, quod cum, vel sinè exulceratione est; & Erysipelas nothum subdunt aliud esse phlegmonoides, aliud scirroides, aliud ædematoides, quod est idem ac dicere modò conjungi phlegmonibus, & tum maximè periculosum esse, modò scirris, quod morbi longitudinem facit, modò denique ædemati, quo in casu, si exulceretur, facillimè in gangrenam vertitur, & Febrem erysipelaceam modò idiopathicam, sive morbum primarium, modò symptomaticam, sive morbum secundarium dicunt; & facilioris curationis asserunt erysipelas, *verum*, quàm *nothum*, & erysipelas sinè exulceratione, quàm cum exulceratione. Præterea docent, erysipelas non esse in omnibus unius semper indolis, ac vehementiæ, cum in quibusdam, & maximè juvenibus, materia nec adeò virulenta, nec adeò multa sit, nec Febrem intensam moveat, & e contra in senibus, & impuris corporibus Febris est acrior, diu affligit, & cum majore periculo; & demum differre erysipelas ratione partium, quibus incumbit, velutì latè prosequitur Hoffmannus *cit. sect.* 1. *cap.* 13. §. 4. & *sequentibus*. Unde Paulus Ægineta *in Chirurgia Medica tit. Erysipelas, seu Rosa, lib.* 4. *cap.* 21. scribit, erysipelata, quæ ca-

piti potissimùm eboriuntur, plus facessere negotii, adeòque esse periculosa, ut, nisi efficax consequantur auxilium, interim quoque affectos strangulent; & Munnicks *in sua Chirurgia lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 7. subdit: *Equidem rarò periculosus est affectus erysipelas, nisi ab exterioribus ad interiora materies repellatur; periculosior verò, si circà oculos, fauces, aliasque nobiles partes consistat, aut si vulneri, ulceri, fracturæ, luxationi superveniat*. Sequitur Franciscus Romanus *Consil. Medic. Chirurg.* 31. ubi de erysipelate sic loquitur: *Sed cum caput occupat, non solùm est malum, verùm etiam exitiale, ut præter Celsum lib.* 5. *cap.* 26. *refert Paulus lib.* 4. *cap.* 21. *& notavit Aetius, præcipuè cum in dies excrescit; non enim semel vidimus, caput hoc malo correptum ad maximam, monstruosamque magnitudinem devenisse, & ægrotantes fato cessisse*; & de erysipelate exulcerato subdit Fernelius *de ext. corp. affect. lib.* 7. *cap.* 4. his verbis: *Alterum, quod Celso sacer ignis nuncupatur, est exulceratum erysipelas. Hujus duæ species sunt. Una, qua summa cutis sinè altitudine exulceratur, in qua & crustulæ instar phurphuris excitantur. Altera, cujus exulceratio altiùs in cutem penetrat, e qua, ruptis pustulis, purulenta sanies exit*; & Tagaultius *Chirurg. Instit. lib.* 1. *cap.* 8. ita exponit natùram erysipelatis exulcerati: *Atque aliquando cutis exulceratio spatio temporis ad profundum pervenit, ita ut inferiorem, seu subjectam carnem attingat, nuncupaturque tunc ejusmodi affectus etiam erysipelas, sed cum ulceratione, quod, Galeno authore ejusdem generis est cum herpete*.

33 Bis actum fuit de sanatione ab erysipelate inter Miracula recensenda, dum fungebar munere Fidei Promotoris, *in Causa* videlicet *Canonizationis Sancti Turribii, & in Causa Canonizationis Sancti Joannis de Cruce*. In prima agebatur de erysipelate, quod caput invaserat, cujusque sanatio tamquam miraculosa proponebatur, quia applicatâ Imagine Beati dolor cessavit, æger placidè dormivit, & expergefactus, a Febri, & omni morbo liber evasit. At, præter Animadversiones adversus facti probationem excitatas, cum observatum fuerit tum a meo Prædecessore Prospero Bottinio, tum a me, erysipelas potuisse esse crisim naturæ, & hunc morbosum affectum naturaliter pelli potuisse per sanguinis emissionem, quæ pluries a Medico fuerat adhibita, item morbum fuisse paucorum dierum absque symptomatibus lethalibus, somnum potuisse magnum levamen conferre, & tandem post primam sanationem morbum recruduisse, responsiones a Jure, vel a Medicina petitæ nihil proficere potuerunt, & Sacrorum Rituum Congregatio inter ea, quæ approbavit, Miracula sanationem ab erysipelate non recensuit, uti colligitur *ex Decreto edito die* 11. *Januarii* 1726. In secunda agebatur de instantanea sanatione ulcerosi, & maligni erysipelatis, quod capiti incumbebat. At, præter oppositiones a me factas adversus vim probationis, cum demonstraverim, multa applicata fuisse apta medicamenta, morbum fuisse in ultima parte status, sanationem non fuisse instantaneam. Sacra Congregatio abstinuit ab ea sanatione approbanda tamquam miraculosa, uti desumitur *ex Decreto edito die* 5. *Februarii* 1725.

34 Angina dicitur ab angendo, & anginam dicere possumus spirandi,

di, & deglutiendi molestum laborem faucibus inflammatis, atque intumescentibus. Distinguitur a Practicis in *veram*, & *notham*. *Vera* oritur a sanguinis stasi. *Notha* magis a congestione seri, quàm sanguinis, inflammatoria in faucibus, & collis internis. *Vera* morbus acutus est, nunquam sinè rigore, & Febre. *Notha* junctam habet Febrem plus lymphaticam, & catarrhalem, quàm acutam. Si angina internis laryngis musculis insidet, & in ea exteriùs non rubor, sed internè ardens dolor urget, & ob angustatum asperæ arteriæ caput vox non modò supprimitur, sed & spiritus difficilis redditur, evidenti non caret periculo, ut innuit Hippocrates *Prædict. lib.* 3. *cap.* 109. = *Angina gravissima est, & celerrimè interimit, quæ neque in cervice, neque in faucibus conspicuum quid habet; hæc etenim eodem die, & secundo, & tertio, & quarto strangulat.* Idem Hippocrates *aphor.* 10. hæc habet de angina: *Quicumque ab angina liberantur, iis ad pulmonem vertitur, & in septem diebus pereunt; si verò hos effugerint, supporantur*; & *aphor.* 37. = *Anginâ correpto si tumor fiat in collo, bonum; foras enim morbus deducitur.* Sensus aphorismi decimi est, quod illi, qui ex angina videntur liberati, sed citra inflammationis maturationem, aut resolutionem, & sinè ulla manifesta materiæ expurgatione, incidunt in pulmonis inflammationem, & humore in pulmonem translato tum ratione ipsius partis affectæ respirationi destinatæ, tum etiam ratione Febris adjunctæ acutissimæ imminet periculum vitæ; & sensus secundi aphorismi est satis clarus, cum in eo Hippocrates repetat, quæ supra de erysipelate dixerat, & nos cum eo asseruimus. Legi potest Tozzius *in Commentariis ad dictos aphorismos*; & duce eodem Hippocrate *in Libro de loc. in hom.* §. 1. tam veteres, quàm recentiores Medici unicum adversus hunc morbum præsidium constituunt in venæ sectione: *Anginâ affectis a sanguine in venis colli collecto, & coagulato sanguinem ex venis brachiorum, & pedum detrahes, & simul alvum infernè subduces; quò, quod morbum exhibet, detrabatur.* Qui plura scire cupit de angina, manum admovere potest *ad citatum Opus* Hoffmanni *sect.* 2. *cap.* 4. Sed hæc innuisse satis sit pro eo, quod pertinere potest ad nostrum præsens institutum; ex illis enim Sacræ Congregationis Consultores satis aptè desumere poterunt, quandonam liberatio ab angina Miraculo adscribi possit. Nec enim satis est, ut liberatio in instanti contingat, utì vult Matthæuccius *in Practica Theologo-Canonica tit.* 3. *cap.* 3. §. 8. cum aliquando ipsa angina naturaliter rumpatur, & qui pro mortuo lugebatur, integram consequatur sanitatem, juxtà casum relatum apud Schenckium *lib.* 3. *observ.* 3. *pag.* 301. sed oportet ulteriùs, ut qualitas anginæ serio examinetur, indago instituatur de symptomatibus, & de Febre eam concomitante, de remediis adhibitis, si fuerunt adhibita, & præsertim si sectio venæ facta sit, de crisis exclusione, & an sanationi ab angina alius morbus successerit, vel qui jam sublatus videbatur, redierit. Fuerunt hæc a me, dum munere fungebar Fidei Promotoris, perpensa *in Causa Sancti Joannis de Cruce*, in qua inter cætera Miracula, proposita fuit instantanea sanatio Barnabæ de Medina Medici a strangulante angina, de qua tamen nulla

fuit habita ratio, ita ut bonæ memoriæ Antonius Pacchionus celebris, dum viveret, Medicus a Sacra Congregatione electus, ut suum judicium ferret super Miraculis, quæ in ea Causa proponebantur, licèt de aliis propositis judicium tulerit, visis prædictis Animadversionibus, nullum *in sua Dissertatione* fecerit verbum de liberatione a strangulante angina, eam hoc modo modestè a classe Miraculorum rejiciendo.

35 *In Causa Canonizationis Sancti Laurentii Justiniani* inter cæteras sanationes, quæ tamquam miraculosæ proponebantur, erat illa instantaneæ liberationis a Tetano, quo æger afflictus fuerat per dies viginti unà cum Febre. Tetanus spasmi quædam species est, vel convulsionis. Verbum græcum est, & Latini morbum hunc generico nomine distensionem appellant. Tetanus enim est nervorum tensio æqualiter in toto corpore facta, per quam illud rigidum, & immobile remanet, cum partes anteriores æque, ac posteriores contrahantur. Duo sunt aphorismi Hippocratis de hoc morbo loquentes: alter est: *Quicumque Tetano corripiuntur, in quatuor diebus pereunt: si verò hos effugerint, sani fiunt*; alter est: *Ab æstibus fortibus convulsio, aut Tetanus, malum*. Tozzius plura adnotavit *in Commentariis ad dictos aphorismos*; & *in Commentariis ad primum supra dictum* observat, tempore Hippocratis Tetano correptos post quartum diem mortem evasisse ob salubriorem incolatus constitutionem, vel ob fortiores corporum temperaturas; sed hodie in septimo, atque etiam post septimum diem eo morbo affectos periclitari. Scripserat Zacchias super Miraculo, quod proponebatur *in Causa Sancti Laurentii*; *& Consilium impressum est, post Quæstiones Medico-Legales ab eo editas*. Censuerat ipse sanationem miraculosam: sed, cum *in suo Consilio* dubium excitasset, quod Sanatus fuerat Febri affectus, & quod ex Hippocrate, & multò magis ex ipsa experientia habetur, Febrem aliquando convulsioni remedio esse, & per eam resolvi materiam, quæ convulsionem excitavit, quamvis dubitationi satisfacere conatus fuerit, ejus tamen responsiones nihil profuerunt, nec proposita *in ea Causa* sanatio fuit adscripta Miraculo; & bonæ memoriæ Romulus Spetiolius Archiater sanctæ memoriæ Alexandri Papæ VIII. electus, ut suum pro veritate ferret judicium, *in suis Medicis Ponderationibus, prælo editis*, in quibus nonnullas alias propositas sanationes censuit miraculosas, nullum verbum fecit de prædicta, ipsam, uti supra dictum est, hoc modo modestè rejiciendo.

36 Ne Caput hoc in immensum excrescat, aliqua tantùm addemus de Febre pneumonica, pleuritica scilicet, & peripneumonica; morbus etenim hic nostris temporibus est frequentissimus, adeòque sæpe se offert occasio disserendi de sanationibus ab ipso, quæ tamquam miraculosæ proponuntur in Sacrorum Rituum Congregatione. Gordonius *in Lilio Medicinæ particul. 4. cap. 8. de Pleurisi* signa exponit, quibus pleuriticæ Febres mortales dijudicantur: *Omnia signa pleurisis, si fuerint multùm intensa, & laboriosa, mortem significant, sicut est dolor vehemens, cum virtus totaliter prosternatur ex vehementia doloris. Similiter vehemens difficultas anhelitus &c. Similiter si tussis laboriosa impediat somnum, & cibum &c. Ex sputo similiter accipiuntur signa mortalia, sicut cum est lividum, nigrum, viscosum, & cum laboriosa tussi.* Si-

Similiter cum non potest expelli &c. Et est intelligendum, quod in Pleurisi, & in quacumque ægritudine, si Medicus recte operetur: & nullus error intercedat, si patiens propter medicamina recte applicata universalia, & particularia, non allevietur, sed aggravetur, signum est pessimum, & mortale: quæ omnia signa repetuntur etiam a Sennerto, Zacuto, Horstio, quibus ex nostris adhæret Villalpand. *in Append. Prætermiss. ad Tract. de Magia cap. 3. ad lib. 1. num. 13. & sequentibus.*

37 Febris hæc est inflammatoria, & inflammatio in thorace partibus insidet diversis, & varia non modò accipit nomina, sed differt symptomatibus, eventu, & curandi ratione. Antiqui Medici putarunt subjectum Pleuritidis, & Peripneumoniæ esse pleuram, Medici medii ævi asseruerunt, in Peripneumonia pulmones, in Pleuritide pleuram cum musculis, quos succingit affici. At recentiores Medici accuratâ anatomicâ partium cognitione instituti pleuriticum malum omnino volunt in pulmonibus consistere. Id comprobavit Hoffmannus *in Dissertatione de Pleuritide. & Peripneumonia*; & Dominus Pascolus *in suo Tractatu de Homine, sive de Corpore humano lib. 2. sect. 3. cap. 2.* ita locutus est: *Nos autem, qui, quoties Pleuritide, & Peripneumoniâ interfectos secari fecimus, toties promiscue, modò tamen magis, modò minus pleuram unà, & pulmones æquè inflammatos vidimus*; & in Commentariis de nostro Bononiensi Scientiarum, & Artium Instituto atque accademia *pag.* 153. narratur, quod *anno* 1705. cum in Accademia sermo propositus esset de Pleuritide, Dominus Morgagnus magni utique nominis Physicus tunc Accademiæ Princeps sensit, in pleuritide vitium potissimum esse in pulmonibus; sectis enim Cadaveribus eorum, qui legitimâ Pleuritide interierant, inventi sunt ipsorum pulmones exteriore interdum parte usque adeò depravati, atque corrupti, ut partis hujus portio aliqua inter trahendum facillimè lacerata, & divulsa adnexæ pleuræ adhærens relicta sit, quæ tamen pleura, abrasis diligenter pulmonum reliquiis, illæsa omnino apparuit, vel tantùm nonnihil rubra; citatusque Hoffmannus *tom. 4. Medicinæ rationalis part. 1. sect. 2. cap. 6.* docet, quod, si inflammatio externas tantummodo partes occupet thoracis, Pleuritis est, sed spuria, si membranosæ pulmonaris substantiæ superficiem, Pleuritis est vera; si verò altiùs in ipsam pulmonem substantiam descendit, gravior est, atque profundior, & peripneumonica appellatur.

38 Testatur idem Author, in *spuria* Pleuritide dolorem esse valde acutum, & pungitivum lateris, tussim esse siccam sinè ejectione materiæ pituitosæ, vel cruentæ, & junctam esse Febrem cum pulsu subduro, depresso & frequenti; in Pleuritide *vera* majorem esse, quàm in spuria angustiam spirandi, sputum esse cruentum, & Febrim concomitantem esse magis acutam, ac in spuria: in Peripneumonia verò dolorem esse magis tensivum, obtusum, majorem esse spirandi difficultatem, & anxietatem, & in majori periculo ægros esse constitutos, cum facilè moriantur, & præsertim si senes sint. Tandem citatus Hoffmannus testatur, in nulla, alia Febre crises esse frequentiores, quàm in hac, nullam aliam Febrim facilè recidivare, ac Febrim pneumonicam, & ad præcavendum inflammationis incrementum nihil esse utilius sanguinis emissione. Porrò ex his Consultores

Sa-

Sacræ Congregationis poterunt facilè cognoscere non solùm naturam morbi, de quo agitur, sed etiam ejus gravitatem, facilitatem crisis, periculum recidivæ, & utilium remediorum usum: quæ omnia sedulò animadvertere debebunt, antequam de sanatione miraculosa ferant judicium, quod optimè præstiterunt *in Causa Beatificationis tunc Servi Dei, deinde Beati, nunc Sancti Joannis de Cruce*, in qua ex adhibita potissimùm venæ sectione instantanea quædam sanatio a Febri pleuritica non fuit Miraculo adscripta. Hoc ipsum accuratissimè de more præstitit Dominus Joannes Maria Thomasius Medicus sæpe a nobis cum laude commemoratus, electus ut suum pro veritate ferret suffragium *in Causa Canonizationis tunc Beatæ, nunc Sanctæ Agnetis de Monte Politiano*; in quarto enim, quod tamquam Miraculum proponebatur, instantaneæ sanationis cujusdam Mulieris a Pleuritide, & Febre maligna, adhæsit Animadversionibus a me utì Fidei Promotore propositis, dixitque, miraculosam haberi fortè potuisse hanc sanationem, cum naturaliter possibile non esset, Pleuritidem paucarum horarum spatio posse judicari, & multò magìs sinè ulla crisi, sed se eam utì talem approbare non posse, cùm Mulier sanata per multos menses dolore laborasset, & histericis affectionibus fuisset obnoxia, ita ut periculum adfuerit, ne ab his simile quid productum esset, quod Pleuritidem simularet, cui Febris potuit esse proficua, utpote solvens materiam, quæ causabat dolorem. Sensit autem idem Thomasius, instantaneam sanationem Monialis a Pleuritide cum Febre gravissima, ac a tumore erysipelatoso in crure dextero esse Miraculo adscribendam, quod & deinde admissum fuit a Sacra Congregatione, utì desumitur *ex Decreto edito die 2. Aprilis 1726.* sed postquam ostendit, Pleuritidem non fuisse spuriam, sed veram, fluida Infirmæ fuisse in tali concretionis gradu constituta, ut natura non solùm apta non esset ad utiles, & necessarias secretiones exercendas, sed a magno fluidorum vitio quasi depressa ad alias cogeretur morbosas depositiones, & demum nullam præcessisse secretionem per sputum, per sudorem, aut per aliam viam: in quo proinde rerum statu Pleuritis in morbum graviorem, ac contumaciorem transire solet, utì etiam observavit diligentissimus observator Nicolaus Chesnau *in secundo Libro suarum Observationum*, ubi inquit: *Nisi Pleuritis solvatur sudoribus, vel hæmorrhagia e naribus, vel sputis, transit in Peripneumoniam intra septem dies, aut in abscessum, aut in empiema post decimum quartum*: & facit *aphorismus* Hippocratis: *Quicumque morbo laterali laborantes in quatuordecim diebus non repurgantur, ii ad supporationem vertuntur*. In Latina versione scribitur: *Quicumque morbo laterali*; sed in Græco Codice scribitur: *Pleuriticos*: unde de Pleuritide intelligendus est Hippocrates, non de morbo laterali, qui costis, & musculis intercostalibus externis accidit; in hoc enim repurgatio per sputum, quæ ab Hippocrate memoratur, expectari non potest, quæ benè sperari potest in morbis pectoris partes internas afficientibus, utì benè ponderat Tozzius *in Commentariis ad dictum aphorismum*.

CAPUT

CAPUT DECIMUM NONUM.

De miraculosis sanationibus a variis infirmitatibus.

1 E Christo Domino *in Evangelio* Matthæi *cap.* 4. legitur : *Et circuibat Jesus totam Galilæam, docens in Synagogis eorum, & prædicans Evangelium Regni, & sanans omnem languorem, & omnem infirmitatem in Populo; & abiit opinio ejus in totam Syriam, & obtulerunt ei omnes malè habentes, variis languoribus, & tormentis comprehensos, & qui Dæmonia habebant, & lunaticos, & paralyticos, & curavit eos*; & *cap.* 8. = *Omnes malè habentes curavit, ut adimpleretur, quòd dictum est per Isaiam Prophetam dicentem : Ipse infirmitates nostras accepit, & ægrotationes nostras portavit*; & Marci *cap.* 1. habetur : *Vespere autem facto cum occidisset Sol, afferebantur ad eum omnes malè habentes &c. & curavit multos, qui vexabantur variis languoribus*; & Lucæ *cap.* 4. = *Cùm autem Sol occidisset, omnes, qui habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos*; & Lucæ pariter *cap.* 6. = *Et omnis turba quærebat eum tangere, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes*: unde Sanctus Joannes Chrysostomus *in Matthæum cap.* 8. inquit: *Intende, quantam multitudinem curatam transcurrunt Evangelistæ, non unumquodque curatum enarrantes, sed uno verbo pelagus ineffabile Miraculorum inducentes.* Hinc occasio facilè sumi posset agendi de miraculosis sanationibus ab universis morbis: sed cum materia, tum propter amplitudinem, tum propter gravitatem nostris viribus æqua non sit, nec eam nostri humeri ferre possint, sed constanter recusent, sermo coarctabitur ad nonnullos morbos, Apoplexiam videlicet, Arthritidem, seu Podagram, Ischuriam, Ileos, Aneurysma, cum de sanationibus ab hisce morbis actum aliquando sit in Sacrorum Rituum Congregatione; & pro sanationibus ab aliis morbis sufficere poterunt cætera, quæ a nobis dicta sunt, cum generaliter actum fuit de requisitis pro miraculosis a morbis sanationibus.

2 Apoplexia est subductio sensus, & motus in organis universis, aut est vehemens, & repentina totius corporis resolutio, aut stupor, seu repentina actionum animalium omnium, sensus videlicet, & motus abolitio cum Principum læsione Facultatum. Apoplexiam Medici bipartiuntur in humoralem, & organicam, & rursus humoralem in eam, quæ fit obstructione nervorum, & in eam, quæ fit per extrinsecam nervorum compressionem: quibus præterea addi potest illa, quæ fit lymphâ, sive sero exuberante, quam pituitosam aliqui vocant, & ea, quæ fit sive ex redundantia, sive ex nimio sanguinis fervore, quàm alii sanguineam appellant, quæque plethoricis solemnis esse solet, quæque in temulentis ex ebrietate non semel visa

visa est, uti latè legi potest apud Dominum Pascolum *in suo Tractatu de Homine lib. 2. sect. 1. cap. 4.* Breviùs res absolvitur a Tozzio, qui *lib. 2. Aphorismorum aphor. 42.* ita scribit de Apoplexia: *Apoplexia est privatio sensus, & motus in toto corpore, superstite respiratione, licèt & hac multùm quoque offendatur.*

3 Admirandas nonnullas Apoplexias colligit Marcellus Donatus *in suo Tractatu de Medica Historia mirabili lib. 2. cap. 6.* Sed, relictis iis, quæ ad Medicos præcipuè pertinent, & ut aliqua exhibeatur idea hujusce morbi pro eo, quod necessarium esse potest Consultoribus Sacræ Congregationis Rituum, repetemus primò cum iisdem Medicis, Apoplexiam esse ablationem animalium actionum omnium, motus scilicet, ac sensuum, cum Principum Facultatum læsione. Quocirca, si homo subitò concidat, omnisque sensus, & motus, ac simul vox repente auferatur, solâ respiratione, sed eâ difficili remanente, & remanentibus colore faciei, & pulsu, membrumque nullum moveat, sed omnia membra laxa sint, & si brachium, vel pes elevetur, pondere suo, ut in cadavere, concidat, nec æger audiat, aut videat, nec, si tangatur, vel pungatur, sentiat, aut loquatur, & ore hiante, & cum stertore respiret, oculosque clausos, vel palpebras suspensas, aut contractas habeat, æger hìc Apoplexiâ dicitur laborare. Fusè hæc omnia prosequitur Sennertus *tom. 3. Tract. lib. 1. part. 2. cap. 33. de Apoplexia, in Signis diagnosticis ejusdem*, ubi etiam docet, hisce signis differre Apoplexiam ab omnibus cognatis affectibus; differt quippe a lethargo, cum lethargo laborantes somnolenti sint, & excitari possint, secus apopletici; differt a caro, cum carus, non subitò, ut Apoplexia, sed sensim invadat, & in caro respiratio sit libera, & facilis sinè stertore; differt ab uteri suffocatione, cum in hac color faciei mutetur, & in hac vis sentiendi nonnunquam maneat, neque respiratio impediatur, aut si impediatur, pulsus simul obscuretur; differt a syncope, cum in hac color faciei a naturali in pallidum mutetur, & in syncope, spiritibus, & sanguine subitò ad cor raptis, musculi per consensum afficiantur; unde ægri dentes, aut os, item manus arctè, claudunt, ut vix possint aperiri; differt ab affectione melancholica, cum in hac pulsus, & respiratio obscurentur; differt ab epilepsia, cum in hac corpus convellatur; & motu inordinato concutiatur; differt a catarrho suffocativo, cum in hoc subitò humor a capite ad pectus & pulmones decumbens inspirationem, & sermonem sæpius interrumpat, & hominem sensu, & motu integre suffocet, aut certò suffocationis periculum minetur. Optimè Tozzius *Medicinæ parte priore tom. 1. ad tit. de Apoplexia §. Itaque.*

4 Dicemus secundò cum eisdem Medicis, Apoplexiam suos habere gradus, & ejus magnitudinem æstimari ex respirationis noxa majore, vel minore. Gregorius Hymannus *in Tractatu de Apoplexia cap. 30.* hæc habet ex Galeno: *Galenus quatuor Apoplexiæ species constituit. Prima est, quando ægri respirant adhuc cum aliquo ordine, quam inter omnes species mitissimam nominat. Altera est, in qua ægri inæqualiter respirant, & cum interpositione, ita ut per intervalla spiritum ducant. Hanc priore longè vehementiorem constituit. Tertia est ea, in qua ægri quidem res-*

respirant, sed cum magna violentia. Quarta omnium acutissima, periculosissima, & maximè lethalis est, in qua dicit cum motu, & sensu respirationem quoque perdi, & amitti. Vides ergo, concedere Galenum, Apoplexiam dari absque manifesta respiratione. Galenum sequuntur Medici ferè omnes statuentes, apoplecticos nonnullos, præter motum, & sensum, manifestâ quoque respiratione privari, ita ut sæpius, æger an vivat, vel mortuus sit, ambigatur. Sequitur Zacchias *Consil.* 31. *num.* 4. & *sequentibus post suas Quæstiones Medico-Legales*, & adhæret Forti *Consult. & Respons. Medic. centur.* 1. *consil.* 37. *sub* §. *Subitanea privatio sensus*, ubi hæc habet: *Qualis autem fuerit* (loquitur de Apoplexia) *ex læsione respirationis conjicere possumus: si namque respiratio est tantùm inæqualis, inordinata, & interecepta, fortis in primo gradu; si cum stertore, in secundo; quæ si vix observari potest, in tertio gradu fortissima*. Concordant, quæ leguntur apud Tozzium *ad aphor.* 42. *lib.* 2. ubi docet, primam, & fortissimam apoplexiam esse, cùm respiratio omnino prohibetur, vel saltèm sensibilis non est; fortem, cùm respiratio quidem offenditur, sed non prorsùs est abolita, minùs gravem, cùm respiratio adhuc minùs læditur, licèt anhelitus habeatur, vel interrupta thoracis expansio; levem, cùm respiratio vix a naturali, & consueto motu declinat, & in qua patientes nec omnino soporati, nec sensu, motuque destituti observantur.

5 Hippocrates, postquam *lib.* 2. *aphor.* 41. dixerat = *Qui frequenter, ac fortiter absque causa manifesta deficiunt animo, derepente moriuntur* = *in subsequenti aphor.* 42. afferens aliud exemplum morborum insanabilium subdit: *Solvere Apoplexiam fortem, impossibile; debilem verò, non facile*: quibus verbis innuit, juxtà supra relatam Apoplexiæ divisionem a Tozzio traditam, primam, & secundam Apoplexiæ speciem impossibile esse curare, & tertiam, & quartam non ita facile, & non nisi paucissimos, ac juvenes, & robustos ab eis evadere, commutatâ Apoplexiâ in paralysim, ut idem Tozzius prosequitur *in Commentariis ad aphor.* 42. Schenckius *Observ. Medic. lib.* 1. *de Apoplexia, in Observationibus de Curatione* narrat, quamdam fœminam ætatis annorum 48. fortissimâ correptam Apoplexiâ mortem evasisse; sed, cùm in casus expositione referat, eam admodum difficilem habuisse respirationem, explicandus idcirco est, quòd loquatur, non de prima, sed de secunda specie Apoplexiæ: idemque, prosequendo sermonem de tertia, & quarta specie Apoplexiæ, benè notat, non esse difficile hos ægros servare, sed admodum difficile esse, eos ita curare, ut nulla labes relinquatur. Forestus *lib.* 10. *observ.* 74. notat, quòd in levi Apoplexia, quæ juxtà dicta sanabilis est, si homines sanantur, facilè ad sanam mentem redeunt, licèt non tam subitò pristinum mentis vigorem recuperent.

6 Pro veritate *aphorismi* 42. Hippocratis nonnulli mordicus pugnant, nonnulli de ea dubitare videntur. Ambrosius Nunnez *in Commentariis ad eum* planè negat, possibile esse, aliquem ex forti Apoplexia evadere posse, contenditque, eos non fuisse apoplecticos, qui ab Apoplexia, licèt forti, evasisse dicuntur, sed affectos aut forti syncope, aut uteri validâ suffocatione. Sanctorius *lib.* 1. *vitand. error. cap.* 31. redarguit errorem illorum, qui putant, Hippocratis aphorismos esse æternæ veritatis, & ab eis non ex-

cludi casus raros, qui, si accidant, aphoristicam doctrinam non tollunt, & cum Galeno concludit, citatum Hippocratis aphorismum sic accipiendum esse, ut magna ex parte fortis Apoplexia solvi non possit, non quòd aliquando aliter non evenerit, aut valeat evenire. Pro hoc suadendo facere potest exemplum deductum *ab aphor.* 28. ejusdem Hippocratis *lib. 6.* ubi legitur = *Eunuchi neque podagrâ laborant, neque calvi fiunt* = *ex aphor.* 29. = *Mulier podagrâ non laborat, nisi menstrua defecerint* = *ex aphor.* 30. = *Puer podagrâ non laborat ante usum venereorum*; nisi enim aphorismi isti explicentur, ut sibi vindicent locum in his, quæ ut plurimum contingunt, falsitatis profectò vitio laborarent: Galenus quippe *in Comment. ad cit. aphor.* 28. loquens de Eunuchis ita inquit: *Tanta est illorum desidia, insatiabilitas, ebrietasque, quòd etiam sinè venereis podagrâ corripi possunt*; & *de aphor.* 29. legitur apud Senecam *epist.* 95. = *Maximus ille Medicorum, & hujus Scientiæ conditor fœminis nec capillos defluere dixit, nec pedes laborare: atqui hæ jam & capillis destituuntur, & pedibus ægræ sunt. Non mutata fœminarum natura, sed vita est &c. Quid ergo mirandum est, maximum Medicorum, ac naturæ peritissimum in mendacio deprehendi, cùm tot fœminæ podagricæ, calvæque sint. Beneficium sexus sui vitiis perdiderunt, &, quia fœminam exuerunt, damnatæ sunt morbis virilibus*; &, sermonem habendo *de aphor.* 30. nemo est, qui ignoret, pueros ante usum venereorum podagrâ laborare, & potissimùm, si eam hereditariâ contagione a parentibus contraxerunt: porrò, eunuchos, fœminas, & pueros comprehendendo, Athenæus *lib. 2. cap. 10.* scribit: *Hegesander, suis temporibus infra viginti annorum spatium moros fructum non tulisse, affirmat, atque tantam podagræ pestem omnes invasisse, ut non homines solùm, sed pueri, puellæ, eunuchique, & mulieres eo morbo laborarent*. Legi potest Schenckius *Observ. lib.* 5. *pag.* 747. At, redeundo *ad aphor.* 41. cum Mercuriali Gaspar a Rejes *quæst.* 79. *num.* 17. docet, verbum *impossibile* in eo adhibitum non esse rigorosè accipiendum tamquam consummatam impossibilitatem importans, sed solùm tamquam significans extremam difficultatem; additque, quòd illud verbum *solvere*, de quo in aphorismo, non est intelligendum pro liberatione a morte, sed pro integra solutione ad salutem, & sanitatem, in quo sensu, ait, Hippocratem benè locutum esse, cùm naturaliter ex forti Apoplexia nullus evadere possit, quin in paralysim deveniat: & Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib. 2. tit. 1. quæst.* 14. *num.* 7. & *sequentibus* ait, quòd mortem evadentes in forti Apoplexia fatui evadunt per totam vitam; & ipsemet Tozzius inquit, quòd, licèt Hippocrates asseruerit, impossibile esse, fortem solvere Apoplexiam, non ob hoc non est tentandum, quoadusque vires naturæ tulerint, quodcumque prodesse poterit, aut aliquando contulisse visum sit.

7 Aliqua adsunt exempla sanationis ab Apoplexia Miraculo adscripta, *in Causa* videlicet *Beatificationis Servi Dei Nicolai Factoris, & in Causa Canonizationis Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Pazzis, Sancti Ignatii, & Sancti Felicis de Cantalicio*, ut *ex Relationibus* Rotæ Auditorum colligi potest; *In Causa Canonizationis Sancti Turribii*, dum munere fungebar Fidei Promotoris, inter cæteras sanationes, quæ proponebantur tamquam miraculosæ, pro-

proponebatur & illa cujusdam Pueri ab Apoplexia. At bonæ memoriæ Paulus Manfredus, licèt vocatus, ut scriberet pro Miraculo, Dissertationem exaravit super aliis sanationibus, sed prædictam omisit, ingenuè confitendo, se tutum judicium de qualitate morbi efformare non potuisse; & Joannes Baptista Fossombronus Medicus electus, ut suum pro veritate ferret suffragium, ex symptomatibus in facti historia relatis deduxit, morbum Pueri non fuisse apoplecticum, sed epilepticum: quocirca de ea sanatione nulla habita est ratio in Causa Canonizationis dicti Beati. Quod si aliquando se offeret occasio quærendi, an sanatio ab Apoplexia inter Miracula sit recensenda, nemo est, qui non videat, ante omnia videndum esse, an morbus fuerit vera Apoplexia, & cujus speciei, an, & quæ remedia fuerint adhibita, an sanatio successerit in instanti, an aliqua causa naturalis adfuerit, cui sanatio possit adscribi, an recidiva acciderit, aut metastasis in alium morbum. Si mordicus esset insistendum Hippocratis aphorismo, quando res est de prima, & secunda specie apoplexiæ, superflua videri posset indago de remediis adhibitis, & de instantaneitate sanationis; sed, cùm citatus aphorismus suas patiatur difficultates, & suas admittat explicationes, consulerem, ut tam in prima, quàm in secunda specie Apoplexiæ tum remediorum examen, tum probatio instantaneitatis nullatenus omitterentur.

8 Arthritis, & Podagra sunt veluti synonyma, vel ad summum differunt, ut genus, & species, & unum, & idem sonare consueverunt, dolor videlicet articulis, partibusque finitimis pertinaciter inhærens ab humore quodam acri, qui nervorum stamina, in articulis præsertim, pungit. In nostra Bononiensi Academia, *ut ex ejus Commentariis* desumitur *pag.* 148. *& sequentibus* disputatum est, an Arthritis ab acido, vel ab alkali constet, dictumque est, modò ab uno, modò ab alio principio causam habere, & hinc fieri, quòd nonnullis podagricis vinum profuit, aliquibus nocuit, profuit iis, qui morbum ex copioso, & nimio alkali contraxerunt, nocuit iis, qui ex acido podagrici facti sunt. Cùm vagatur per articulos, dicitur Arthritis vaga, & universalis: cùm hos, aut illos invadit, fixa, sive particularis nuncupatur; quæ propterea iterum distinguitur in Chiragram, Gonagram, Ischiadem, & Podagram propriè dictam. Chiragra dicitur, quæ manus corripit; quæ genua, Gonagra; quæ articulos aut coxendicis, aut in proximo afficit, Ischias vocatur; quæ pedes, Podagra. Morbus hic tempore Hippocratis rarus erat, nunc autem frequentissimus; unde Galenus *in Comment. ad aphor.* 28. *supra allegatum* inquit: *Ætate quidem Hippocratis pauci Podagrâ laborabant propter vitæ moderantiam: nostris verò temporibus, usque adeò auctis eduliis, ut nihil eis addi posse videatur, infinita est podagricorum multitudo, cùm nulli sint, qui nihil exerceantur, & eruditatibus, atque ebrietatibus offendantur, & ante cibum assumptum bibant vina potentia, ac venereis utantur immoderatis; nonnulli verò, etsi non his omnibus, in uno saltèm, aut duobus ex iis, quæ dicta sunt, delinquant* = & paulò post = *Accedit & ad has causas, ob quas plerique incidunt in Podagras, quòd multi & Patres, & Avos habuere podagricos, in quibus semen*

 erat

erat vitiatum, atque ideo posteris vehementiorem fecerunt partium imbecillitatem.

9 Morbus hic lethalis non est, nisi accedant symptomata gravia, puta, quòd vires a doloribus, & vigiliis multùm debilitatæ sint, quòd periculosæ inflammationes accedant, aut perniciosæ febres. Curatu tamen difficilis est, si morbus non sit recens, uti fusè demonstrat Sennertus *Operum tom.* 4. *in Tractatu de Arthritide cap.* 4. *num.* 3. *& sequentibus*, & latè prosequitur Tozzius *tom.* 1. *partis prioris Medicinæ ad tit. de Arthritide* = *Quamquam autem Podagra, Chiragra, Ischias, aliique dolores particulares ob adjunctam vigiliam, ciborum nauseam, virium dejectionem, aliaque symptomata graves sint, & atroces, longè tamen pejor Arthritis universalis, quæ corpus reddit semianime, & in longum tempus protracta fit immedicabilis, atque Febri sociata periculo non vacat. Ischiade etiam laborantes summis, assiduisque doloribus cruciantur, & quidem altiùs a summitate interdum per totum crus adusque genu, & in extremum pedem. Pars illa pariter universa contabescit, & sæpe sæpius decurtatur, luxato articulo, femoreque a suo sinu dimoto. Ex Podagra, & Chiragra, potissimùm diuturniori, adeò pedum, & manuum digiti contorquentur, ut immobiles, & tabidi remaneant, quin & tuberculos tophaceos exerant planè irresolubiles;* & paulò post docet, diuturnam, & inveteratam Podagram non cedere remediis, & illi protinus occurrendum, & præcipuè exactâ vitæ ratione: *Diuturna, & inveterata Podagra medicamentis non cedit, immo ab illorum usu, præsertim importuno, gravior, & periculosior sæpissimè evadit, ut propterea in proverbium jam transierit Ovidii carmen*

Tollere nodosam nescit Medicina Podagram,

& vulgo opprobrium Medicorum dici soleat. Omnis proinde industria adhibenda est, ut, cum recèns invaserit, profligetur, ne deinceps altas radices figens omnem Medicinæ operam eludat. Illi igitur protinus occurrendum, nec tam multis, variisque medicamentorum generibus, quàm exactâ victus ratione. Exempla naturaliter sanatorum a Podagra nondum tamen confirmata habentur apud Donatum *de Medica Historia mirabili lib.* 6. *cap.* 8. ubi post ea relata inquit: *Ex hujusmodi exemplis, Podagram non confirmatam sanari posse, & cùm nondum nodi pedes occuparint, manifestum est.* Cælius Rhodiginus *lib.* 13. *antiquarum lectionum cap.* 25. hoc memorabile subdit de liberatione a Podagra: *Quosdam legimus morbo articulari, & Podagræ humoribus laborantes bonorum proscriptione ad simplicem mensam, & pauperes cibos redactos convaluisse:* quod argumentum latè prosequitur Gaspar a Rejes *quæst.* 88. *num.* 9. & *sequentibus*. Celebre est exemplum cujusdam Pechii Cisalpini, qui inclusus in carcere spatio decem, & novem annorum, pane, & aquâ perexiguè alitus, cùm podagricus esset, sanitatem eo modo perfectè recuperavit, uti narrat Majolus *in Diebus Canicularibus tom.* 1. *pag.* 85. = *Mirum, cùm Podagrâ laboraret, immissus in carcerem, reliquo omni tempore incolumi corpore fuit, etiam postquam eo periculo exemptus fuit; cum eo etenim collocuti sumus, haeque ex illius ore didicimus, cùm Mediolani compertum hominem rogaremus, ut hac nobis enarraret.*

10 Hippocrates 2. *Prognost.* benè explicat, quinam podagrici sanabiles sint, & qui insanabiles: *De podagricis hoc*

hoc dico: quicumque aut senes sunt, aut circà articulos callos tophaceos concretos habent, aut ærumnosè vivunt siccam alvum habentes, hi omnes sani fieri non possunt humanâ arte, quantùm ego novi: Sanat quidem hos optimè dysenteria, si supervenerit; sed & aliæ eliquationes valde prosunt, quæ ad infernos locos repunt. Qui verò Juvenis est, & circà articulos nondum callos tophaceos habet concretos, & accuratè vivit, & laboris amans est, & animum bonum habet ad obediendum pro studiorum ratione, hic sanè Medicum intelligentem nactus sanari poterit; & concordat Galenus *lib.* 10. *Comp. Med. Sec. loc. cap.* 2. = *Et postquam fuerint producti* (loquitur de tophis) *ne speraveris, ad pristinam constitutionem exactè redire articulum posse*: ex quibus proinde deduci posse videtur, Arthritidem esse in senibus insanabilem, esse quoque insanabilem, si materia in tophos concreverit, qui sint inveterati, & idem judicium ferri posse de Arthritide hereditaria, utì prosequitur Sennertus *in citato Tractatu de Arthritide quæst.* 10. = *Insanabili tamen Arthritidi meritò etiam eam annumeramus, quæ hereditaria est. Nam, ut alii morbi hereditarii, ita & Arthritis hereditaria difficulter expugnatur.* De nodosa, & confirmata Arthritide Scheneiderus *lib.* 1. *de Arthritide cap.* 15. hæc habet: *Cùm nodosa, seu confirmata Arthritis consistat realiter, & formaliter in eversa, destructa, vel labefactata sive majore, sive minore integritate totius articuli, quæ consistit in laudabili primarum qualitatum temperie, debita partium unitate, & justa earum compositione, hujusmodi autem constitutio restitui non possit ab ullo agente creato, manifestum est, nec hunc affectum ullis remediis naturalibus esse curabilem, quia restituere non possunt integritatem substantialem articuli, quæ plùs, minùsve sublata est;* & Ludovicus Mercatus *de intern. morb. cur. cap.* 18. testatur, quòd omnes Medici, qui podagricos tophos curare professi sunt, fateri coacti fuerint, omnis salutis spe depositâ, articulum ad pristinam constitutionem redire non posse.

11 Adeòque, si aliqua sanatio a Podagra tamquam miraculosa proponatur, opus erit sedulò ponderare ætatem Sanati, diuturnitatem morbi, an, & quæ remedia fuerint adhibita, an Arthritis fuerit hereditaria, an sanatio contigerit in instanti, & maximopere cavendum erit, ne alleviatio a dolore sumatur pro perfecta sanatione, ut enim benè observat celebris Medicus Thomas Sydenham *in suo Tractatu de Podagra pag.* 17. naturaliter dolor decrescit in eo, qui pluribus annis Podagrâ laboravit: *Animadvertendum est enim, quòd, ubi quis ad multos annos Podagrâ laboraverit, dolor singulis paroxysmis gradatim minuitur, tandemque ægritudine potiùs conficitur, quàm dolore; quem enim in his patitur, dolor, quamlibet sint productiores, vix ad decimam partem ejus assurgit doloris, quem pati solebat, cùm viribus esset magìs integris.* Quapropter, ut perfecta sanatio, qualis necessaria est pro Miraculo constituendo, adfuisse dicatur, oportet, ut dolor non tantùm allevietur, sed in totum cesset, & ut, sublato membrorum impedimento, eorum usus illico restituatur, ut restitutio perduret, & dolor, & impedimentum non redeant, juxtà ea, quæ a nobis alibi dicta sunt, dum agebamus de morbis reversivis, & ut denique Podagra in alium morbum non convertatur; notum est enim, quòd a Podagra, & Chiragra per aliqua inter-

tervalla revertente plerique a diversis ægritudinibus præservantur, unde optimè Sanctus Augustinus *lib.* 22. *de Civitate Dei cap.* 8. referens miraculosam liberationem cujusdam Medici a Podagra hæc habet: *Medicum quemdam podagricum in eadem Urbe, qui, cùm dedisset nomen ad Baptismum, & pridie, quàm baptizaretur, in somnis a pueris nigris cirratis, quos intelligebat Dæmones esse, baptizari eodem anno prohibitus fuisset, eisque non obtemperans, etiam conculcantibus pedes ejus in dolorem acerrimum, qualem numquam expertus est, iisset, magisque eos vincens lavacro regenerationis, ut voverat, ablui non distulisset, in Baptismate ipso non solùm dolore, quo ultra solitum cruciabatur, verùm etiam Podagrâ caruisse, nec ampliùs, cùm diù postea vixisset, pedes doluisse, quis novit*. Quid autem dicendum erit, si res sit de sanatione ab Arthritide cum tophis, seu callis in articulis generatis? Erit ne pro constituendo Miraculo necessarium, ut remedia adhibita non fuerint, & ut sanatio in instanti contigerit. Porrò ex una parte videri posset, hæc non requiri, cùm morbus sit naturaliter insanabilis, & sic ejus sanatio Miraculo secundi generis sit adscribenda, in quo non requiritur instantaneitas. Ex alia autem parte, cùm Medici tam Græci, & Latini, quàm etiam Arabes, & tam vetustiores, quàm recentiores plura præscribant remedia ad tophos in articulis tollendos, eaque aliquando profuerint, si fides præstanda est Schenckio *lib.* 5. *de Arthritide pag.* 762. ubi affert exemplum cujusdam nobilis Silesiaci per remedia naturalia liberati a nodosa Podagra, qua septem annis laboraverat, nodo circà genu producto magnitudine ovi gallinarum, crederem, ut etiam in hoc morbo, antequam de Miraculo pronuntietur, quærendum sit, an, & quæ remedia fuerint adhibita, & an perfecta sanatio contigerit in instanti. Inter cætera Miracula, quæ proposita fuerunt *in Causa Sancti Laurentii Justiniani pro ejus Canonizatione* obtinenda, propositum fuit illud sanationis cujusdam Monialis constitutæ in anno sexagesimo quinto suæ ætatis, quæ spatio duorum annorum fuerat vexata nodosâ Arthritide, ita ut brachia essent extenuata, & tophi in articulis generati in cubitos jam prodiissent, quæque, brachiis vix admotis Sepulchro tunc Beati, nunc Sancti Laurentii Justiniani, nullis adhibitis remediis, illico se validam habuit, & sanam, immediatè omnia munia Cœnobii expeditè obivit, perinde ac si numquam talem infirmitatem passa esset. Requisitus Paulus Zacchias de suo judicio super hac sanatione, stetit pro Miraculo; &, factâ sibi oppositione, tophos naturaliter sanari posse, respondit, id contingere non posse, nisi remedia per multum tempus adhibeantur, & nisi sanatio paulatim sequatur, & sic sanationem, de qua agebatur, esse Miraculo adscribendam, utpote secutam sinè remediis, & illico, implorato Beati auxilio, ut *ex ejus Consil.* 3. *impresso post Quæstiones Medico-Legales* colligi potest. Ex iisdem fundamentis Romulus Spetiolius Archiater Summi Pontificis Alexandri VIII. jussus, ut suum quoque ferret pro veritate judicium, existimavit sanationem Miraculo adscribendam. Cùmque Sacrorum Rituum Congregatio prædictorum sensui adhæserit, de necessitate examinis tum remediorum, tum instantaneitatis in morbo, de quo nunc agitur, non videtur esse dubitandum.

12 Ulcus, & inflammatio renum,

&

& vesicæ, & aliarum partium, necnon etiam Calculi magna afferunt incommoda corpori humano viventi. Hinc Ischuria, Dysuria, & Stranguria causam habent. Ischuria est, cum urina supprimitur, sive diù, antequam egeratur, continetur. Dysuria, quando urina cum labore, aut difficultate egeritur. Stranguria, quæ etiam urinæ stillicidium est, cùm ea guttatim egeritur. Sennertus *Tract. lib. 3. part. 8. cap. 2. & 3. in Prognosticis* ita loquitur de Ischuria, & Dysuria: *Urinæ suppressio satis periculosum malum est; neque potest homo cum urina diù suppressa vivere. Et quidem, si non descendit per renes ad vesicam urina, jecur opprimit, sanguinem inficit, & inquinat, ac in totum corpus regurgitat, habitumque corporis aquâ, ut in anasarca fieri solet, replet, suffocationis periculum inducit, nonnunquam, & cerebro in consensum, tracto torporem inducit. Interdum quoque sanguis corrumpitur, & humores putrescunt, unde febres accenduntur, &, nisi ante septimum diem mingant, pereunt. Etsi enim postea urina profluat, tamen ob febrem moriuntur &c. Urinæ difficultas minùs periculosum malum est, quàm integra ejus suppressio; cùm enim pars aliqua urinæ redditur, non tam gravia inducit symptomata. Causæ quoque, quia non sunt potentes, faciliùs tolluntur*; idemque Sennertus *cap. 4.* verba faciens de Stranguria *in Prognosticis* subdit: *Malum equidem hoc per se periculosum non est; molestiam tamen, & sæpe diuturnam, & quæ ægros, præcipuè senes, ad mortem usque comitatur, excitat.*

13 Quod dictum est a Sennerto de Ischuria, confirmatur authoritate Petri Salii *cap. 14. de Affectionibus particularibus*, ubi asserit, se observasse nullum servatum, etiamsi post septimum mingant, eâ allatâ ratione, quòd serositas illa retenta intrà venas totam massam sanguinis corrumpit, & febres continuas, pravasque generat; & sequitur Fonseca *tom. 2. consult. 96.* At totalis urinæ retentionis ad longius tempus protractæ non desunt historiæ apud Medicos relatæ. Apud Schenckium *Observ. Medic. lib. 3. tit. de Ischuria* bina prostant exempla tum ægri, cui per octo dies retenta fuit urina, tum alterius ægri, cui per sexdecim dies urina suppressa est, quique tandem, urinâ ejectâ, convaluerunt. Vallesius *de Sacra Philosophia cap. 66. in fine* testatur, se vidisse, ægrum usque ad undecimum diem urinam retinuisse. Gradi *cap. 13. de urinæ difficultate* terminum protrahit usque ad decimum, vel undecimum diem. Forestus *lib. 24. observ. 29.* alterius meminit, qui post duodecimum diem urinam emittens salvus factus est. Gaspar a Rejes *quæst. 87. num. 8.* testatur, se duos vidisse, transacto die decimo tertio, urinantes, quorum alter per dies septem placidus post septimum mortuus est, & alter maximo cum labore liber evasit. Apud Marcellum Donatum *de Medica Historia mirabili lib. 4. cap. 27.* celebre prostat exemplum aliorum Medicorum, qui ægram curaverant, testimonio roboratum, cujusdam videlicet Monialis, quæ ob spectri terrorem in ventris incidit astrictionem, ita ut per quatuor menses nihil ex alvo reddiderit; sed, eâ jam respondere incipiente, urinæ excretio ablata est, & per quatuor alios menses ne guttam quidem eminxit, quo tempore finito, per consuetam viam lotium iterum expellere cœpit; sed, cùm in utriusque evacuationis suppressionem deinde per plures dies incidisset, naturâ interim per poros ventriculi in-

ingentem feri copiam transmittente, paulatim tandem ad naturalia rediit beneficia, & sanata est. Quibus, aliisque perpensis, Gaspar a Rejes *loc. cit.* tria statuit: primum, nullum terminum temporis esse determinatum, ultra quem si urina retineatur, necessariò homo perire debeat, quamvis postea illam excernat: secundum, in judicio ferendo de hoc morbo, & de dispari ejusdem eventu, cùm aliqui ante septimam diem, alii post decimam convaluerint, alii ante septimam diem mortui sint, habendam esse rationem naturæ ægrotantium, virium, caloris, & roboris partium internarum, quorum omnium vi ægri diutiùs urinæ retentæ, & putrefactæ impuritati resistunt; item, habendam esse rationem putredinis ipsius urinæ, vasorum corporis, & internorum spatiorum, cùm urina modò magìs, modò minùs corrumpatur, & corporis vasa, & interna spatia, si capaciora sint, copiosiorem feri copiam conservare possint: tertium, quòd in illis, qui post septimum ad multos alios dies non urinantes, decimo tandem quinto, aut decimo octavo die urinam excernentes liberati sunt, semper aliqua feri evacuatio contigit per secessum, sudorem, aut vomitum, naturâ videlicet vias sibi quærente, & evacuationem moliente, ut onus deponeret; nisi enim ea feri evacuationem per aliam viam tentasset, onere oppressa succubuisset, quod ipsum ex supra relatis, aliisque morborum historiis confirmat.

14 *In Causa Canonizationis Sancti Aloysii Gonzagæ* inter cæteras sanationes, quæ tamquam miraculosæ propositæ sunt, proposita fuit illa Patris Joannis Justiniani e Societate Jesu, qui Calculi morbo detentus, occluso penitùs urinæ meatu, adhibitis frustrà remediis, ne minimam quidem lotii guttulam per undecim dierum spatium expellere potuit, universo corpore tumefacto, & fœtore ex eodem manante, ita ut, accepto mortis nuntio, se ad recipiendum Viaticum præparaverit. Alter ex eadem Societate Sacerdos nomine Basilius, qui ægrotantem intercessioni tunc Beati, nunc Sancti Aloysii commendaverat, eum sibi dicentem audivisse visus est, ut morbum die sequenti ante meridiem sanandum Infirmo nuntiaret. Cùmque nuntiasset, & Infirmus latus, & alias partes dolore affectas Reliquiis Beati signasset, tempore præsignato, nullâ penitùs intercedente morâ, Calculus a latere evulsus est, & in vesicam immissus, ejectâ confestim unà cum triginta libris lotii magnâ arenæ vi, ægerque illico convaluit, illico ad Sepulchrum Beati Aloysii perrexit, ut Deo, & Intercessori suo gratias ageret, & postridie pedes per Urbem incessit, stupentibus omnibus, quibus infirmitas innotuerat. Julius Cæsar Lagalla, Angelus Victorius, qui curationi interfuerat, Thomas Grossus, Franciscus Lallus de Reguardatis celebres suo tempore Medici a Rotæ Auditoribus pro veritate consulti sanationem Miraculo adscripserunt; ipsorumque judicio adhæserunt Rotæ Auditores *in sua Relatione*, & Sacrorum Rituum Congregatio *in suis Rescriptis*: agebatur enim de morbo gravi, qui nullis cesserat remediis. Corporis intumescentia, & fœtor magnam vasorum corporis capacitatem, & levem urinæ putredinem excludebant. Defuit digna feri evacuatio. Sanatio conti-

git

git post invocationem illico, & perfectè, die prænuntiatâ, unà cum totali virium recuperatione. Ex quibus omnibus inferri posse videtur, quòd in statuenda miraculosâ ab hoc morbo liberatione non solùm habenda est ratio temporis retentionis urinæ, sed aliarum etiam memoratarum circumstantiarum, gravitatis videlicet symptomatum, repentinæ sanationis, & virium recuperationis.

15 Ileos, latinè Volvulus, morbus est, in quo nil, quod supernè assumptum est, descendit ad inferiora, & ad alvum, sed potiùs sursum revolvitur, & per os regeritur, obstructo, constipatoque, aut etiam contorto, atque inflammato intestino ileo, a quo morbus ipse nomen desumpsit. Non est necesse, ut vomitus conjungatur cùm non modò ileon intestinum, sed etiam reliqua superiora dolore, cruciatu, & torminibus affici possint citra vomitum, qui tamen, si postmodum subsequatur, esse solet solius cibi assumpti, vel humoris stagnantis in cavo ventriculi. Quòd si vomitus indè stercorarius accedat, aut etiam cum singultu, morbus hic omnino lethalis est, juxtà *aphor.* 5. Hippocratis *lib.* 7. = *Ab ileo vomitus, singultus, desipientia, vel convulsio, malum;* & Tozzius *in Commentariis ad illum* docet, unumquodque memoratorum symptomatum, hoc est, vel singultum, vel convulsionem satis esse ad indicandam morbi pravitatem, observatque, ægros intrà quatriduum mori. Sennertus *Oper. tom.* 3. *lib.* 3. *part.* 2. *cap.* 1. hæc profert de gravitate morbi: *Iliacus dolor magìs periculosus est, si tota intestina inficiantur; minùs, si secundùm partem; & adhuc minùs, si secundùm partem inferiorem a ventriculo, & hepate remotiorem.* De hac iliaca affectione unà cum vomitu stercorario hæc habet Ettmullerus *Tract. tom.* 2. *pag.* 44. = *Quando ergo alvus ita obstruitur, ut per superiora ejiciantur excrementa, vocatur Ileos, seu morbus iliacus, convolvulus, chordapson, quòd tenue intestinum tactu deprehendatur convolutum instar chordæ; cujus causa rectè dicitur motus peristalticus inversus, ita ut re verâ id, quod est vomitus in stomacho, hoc est iliacus morbus in intestinis.* Antiqui Medici putabant, passionem hanc iliacam fieri per convolutionem, sive complicationem intestinorum. At recentiores Anatome penitùs instructi observant, alteram intestinorum portionem alteram ingredi immediatè subsequentem, & sic, obsistendo, ne fæces ab uno in alterum deferantur meatum, & validè extendendo tunicas intestinorum, & comprimendo vascula membranarum intestinalium, & glandulas, passionem iliacam excitare; morbique radicem positam esse in fine intestini Ilei circà Cæcum, & in principio Coli, ubi est Valvula, utì videri potest apud Hildanum *centur.* 1. *observ.* 61. & apud Nicolaum Fontanam *in Consiliis pag.* 84. Adduntque, difficiliorem esse curationem, si superior portio intestinorum ingreditur inferiorem, quàm si inferior sese immittit in superiorem: & quamvìs, si accedat vomitus stercorarius, morbus periculosus sit, curationem nihilominus admittere, & multos ex eo convaluisse, juxtà ea, quæ habentur apud Sennertum *loc. cit.* = *Omnis quidem Ileus periculosus est; is tamen, cui etiam stercoris vomitus succedit, exitialis, & ab eo vix ullus salvatur, ut docet Galenus. Aliquos tamen convaluisse, vidit Petrus Salius Diversus, qui ex intestinorum in scrotum delapsu in hoc malum inciderant.* Sanatorum exempla exstant apud Ri-

Riverium *Observ. commun. observat.* 1. *pag.* 107. & per sola emollientia clysteribus immissa iliacas passiones felicissimè curatas, etsi pluribus diebus omnia per superiora rejecta fuissent, memorant Forest. *lib.* 21. *observ.* 22. Ettmuller. *Colleg. Tract. sect.* 9. *art.* 2. *de Passione Iliaca*, & ex nostris annotavit Matta *de Canonizatione Sanctorum part.* 3. *cap.* 18. *sect.* 4. *num.* 319. Dum munere fungebar Fidei Promotoris, inter cætera Miracula proposita *pro obtinenda Canonizatione tunc Beatæ, nunc Sanctæ Margaritæ de Cortona* proposita fuit sanatio a morbo Ileo, qui vulgò dicitur *Volvulus*, aut *Miserere mei*. Opposui levitatem morbi; cùm enim æger eum contraxisset, equitando, probabile admodum erat, quòd pars inferior intestinorum sese immisisset in superiorem in quo rerum statu passio iliaca non est adeò periculosa ex supradictis. Opposui, quòd defecerat febris, defecerant signa vicinæ mortis, sudor videlicet frigidus, & urinæ difficultas, juxtà Sennertum *loc. cit.* Opposui, quòd aptissima fuerant subministrata remedia externa, & interna, unctiones videlicet, fomenta, cataplasmata, clysteres, balnea cum emollientibus, & intromissio per os pilarum plumbearum. Dixi, nullam habendam esse rationem modicæ durationis morbi, cùm sit de genere acutorum, qui brevì sive ad sanitatem, sive ad mortem terminum habent. Dixi denique, sanationem fuisse secutam post invocationem celeriter quidem, sed non instantaneè, & ægros celeriter evadere ab hoc morbo per usum medicamentorum, licèt non diù protractum. Cùmque ex his omnibus intulerim, sanationem non esse Miraculo adscribendam, & Dominus Pascolus Physicus electus, ut suum pro veritate ferret judicium, prædictis adhæserit Animadversionibus, Sacra Congregatio abstinuit ab ea sanatione recensenda inter Miracula, & ad Canonizationem processit, approbatis aliis Miraculis a Causæ Postulatoribus propositis.

16 Aneurysma dicitur arteriæ dilatatio, seu tumor tactu mollis, pulsans, digitis cedens, ab arteriæ tunicæ interioris quidem apertione, exterioris verò dilatatione ortum habens, seu potiùs tumor præter naturam, pulsans, indolens, digitis facilè cedens, ac iterum illico sese extendens, ortus ab interna arteriæ tunica dehiscente, cæteris dilatatis: cùm enim arteriæ tubus quatuor distinctis conflectur tunicis, intimâ nerveâ, secundâ musculari, tertiâ glandulosâ, & extimâ vasculosâ, si contingat, internam tunicam nerveam rumpi, sanguis illabitur in tunicam muscularem, & ei proximas, quibus propter teneritudinem mox extensis, tumor ille pulsans causatur, qui *Aneurysma* appellatur, utì benè explicat Munnicks *in sua Praxi Chirurgica lib.* 1. *cap.* 27. Aliqui ex Medicis contendunt, Aneurysma non fieri ex arteriæ interna tunica dehiscente, & exterioribus dilatatis, sed ex integro arteriæ canali disrupto, & cruore inter musculos, & alias partes diffuso, qui ex viscidioribus sui particulis sibi ipsi pelliculam generat, in qua continetur. At opinionem hanc strenuè redarguit Sennertus *Tract. lib.* 5. *part.* 1. *cap.* 43.

17 Bonæ memoriæ Joannes Maria Lancisius Opus conscripsit *de Motu Cordis, & Aneurysmatibus*, quod vivens non edidit, sed Nos uti Executores Testamentarii ab eo constituti, juxtà alibi relata, edendum curavimus *anno* 1728. *formis Romanis*. = *In lib.* 1.

de

de Aneurysmatibus in genere proposit. 4. sic ab eo Aneurysma definitur: *Immimuta plùs, minùsve, aut omnino ablata cohæsio villorum contractilium arterias, & cor alicubi texentium; unde oritur vel tumor pulsatilis arteriæ, vel fluxus vehemens ejusdem sanguinis extrà arteriam.*

18 Dividit idem Lancisius *in sequenti propositione* Aneurysmata in legitima, & spuria. *Legitima* vocat ea, quæ fiunt a causis proximè debilitantibus texturas arteriarum, & cordis, nimirum, quæ brevi tempore tollunt, aut saltèm imminuunt firmum, & validum villorum nexum; quod aliquando provenit ab exterioribus causis, puta a vulneribus, aut contusionibus, aliquando ab interioribus, nimirum vel a naturali villorum paucitate, ac laxitate, vel ab erosionibus, aut tabescentia villorum.

19 *Spuria* appellat ea Aneurysmata, quæ in sui principio non pendent a debilitata villorum resistentia, & fibrarum cor, & arterias texentium, sed ab adaucta vi sanguinis nimiùm impellentis ordinariam arteriarum, & cordis resistentiam; cui si successerit erosio, Aneurysma spurium transit in legitimum.

20 Ad cæteras deinde Lancisius prosequitur divisiones; dividit enim Aneurysmata [legi]tima in ea, quæ conjunctam hab[en]t integram scissuram tunicarum art[er]iarum, aut partium cordis, & ea, quæ comitem habent solam dilatationem diametri cavi arteriæ, vel cordis, unde tumor in iis locis non a vicinis partibus sanguine repletis elevatur, sed a valido impetu liquidi per ea cava fluentis.

21 Dominus Pascolus *in suo Tractatu de Homine tom. 1. lib. 1. sect. 2. cap. 17.* agit de Aneurysmate, docetque, Aneurysmata alia esse apparentia, quæ sensibus observantur, alia esse occulta, quæ, utpote condita in recessibus, sive in cavis, aliisque partibus abditis humani corporis, Medici per conjecturas assequuntur; memoratusque Lancisius *in alio Tractatu de Mortibus repentinis observ. 5. in Scholion num. 2.* signa exponit, quorum ope Aneurysmata dignoscuntur abscondita in cordis, & arteriarum præcordiis. En ejus verba: *Tussis urget, cor salit, & graviùs pulsat, mox sepultus, ac brevì fugitivus corripit dolor, qui postea pertinaciùs hæret, & modò ad alteram scapulam, claviculamque, modò per brachium, quandoque usque ad cubitum propagatur. Tandem profunda persentitur pulsatio, elevantur alicubi costæ, aut sternum, cæteraque succrescunt gravia, & prorsùs miseranda atrocis hujus mali phænomena, quæ ut plurimum subitâ morte finiuntur.*

22 Aneurysma est arteriæ, Varix autem est venæ præter naturam dilatatio, & in qua non simpliciter venæ dilatantur, sed quodammodo intorquentur, subindeque quosdam nodos contrahunt, & efformant nigricantes. Varix quoque duplex est, alia interna, alia externa: interna, cùm in internis corporis partibus venarum tumores oriuntur; unde Hippocrates in pulmonis venis varices notavit: externa, cùm in membrorum externorum, & præsertim crurum, venæ superficie turgentes conspiciuntur, atque pars affecta aut nigra, aut livida, apparet, & pressus tumor retrocedit, sed mox iterum revertitur. De Aneurysmate interno ita loquitur Paræus *lib. 6. cap. 28.* = *Quæ in partibus internis contingunt, Aneurysmata sunt incurabilia.* De Aneurysmate externo hæc habet Munnicks *cit. cap. 27. num. 6.* =

Cæterùm difficulter adhuc curatur Aneurysma. Equidem, quod minus est, & recens, curationem aliquando admittit: antiquum verò, & majus vix umquam curatur, nisi unà cum membro, in quo occurrit, tollatur; & sequitur Sennertus *cit. cap.* 43. *in Prognosticis* = *Aneurysmata omnia sunt difficilis curationis. Ea tamen, quæ minora sunt, ac recentia, curationem admittunt. Antiqua verò, & majora, cùm sanguis ille astringentibus repelli, & arteria consolidari non possit, atque ita non nisi sectione curanda sit, vix ullam curationem recipiunt*. Et de Varicibus Medici dicunt, nihil in eis periculi esse, nisi aperiantur, & ex apertione hæmorrhagia funesta sequatur; & de Varicibus pronuntiat Hippocrates *lib.* 6. *aphor.* 21. = *Insanis, si Varices, vel hæmorrhoides supervenerint, insaniæ solutio*; & per Varices totum corpus a fæculento sanguine expurgatur; atque Periti docent, quòd, nisi Varices sint maximi & timeatur sanguinis profusio, vel nisi valde doleant, aut ulcus magnum, & malignum adsit, non sunt curandi, ne, iis sanatis, graviora mala accidant. Antiqui sectione in iis curandis utebantur; unde Plutarchus *in Vita Caji Marii* scribit de eo: *Exemplum est, quòd, cùm ex ambobus cruribus laboraret, & plena Varicibus haberet, ferretque ægro animo illorum deformitatem, Medicum sibi ad alterum crus adhibuit, & inter medendum nec se movit, nec suspiria emisit, sed, cùm tacitus, fixisque oculis incidendum se exhiberet, moras quasdam dolorum inter intercidendum perferre non formidavit. At Medico alterum crus curare volenti minimè assensum præbuit dicens: Nosco remedium istis doloribus indignum*; & de eodem facto loquens Cicero 2. *Tuscul. Quæst. versùs medium* inquit: *Vides ne igitur, opinionis esse, non naturæ malum? Et tamen, fuisse acrem morsum doloris, idem Marius ostendit; crus enim alterum non præbuit: ita & tulit dolorem, ut vir, &, ut homo, majorem ferre sinè causa necessaria noluit*.

23 De Varicibus, utpote levioris momenti morbo, numquam, quod sciam, actum est in Sacrorum Rituum Congregatione; secùs autem de Aneurysmate, *in Causa* videlicet *Beatificationis tunc Servæ Dei, nunc Beatæ Catharinæ de Ricciis*. Catharina Alexandra Bonsia Sanctimonialis in Cœnobio Sancti Vincentii Civitatis Pratensis, cùm nonnullis febribus laborare cœpisset, nec illæ, adhibitis licèt opportunis remediis, umquam remisissent, asperis deinde afflicta symptomatibus, pulsatione videlicet internâ in sinistra pectoris parte, respirationis molestiâ, sanguineo sapore in faucibus, elevatione costularum, pulsibus intercisis, necnon impotentiâ in lecto jacendi, ac simul ex eo surgendi, in pessimum statum redacta est: cùmque in eo per annum, & ultra mansisset, & mors singulis ferè momentis immineret, imploratâ toto corde ope Servæ Dei, e lecto surrexit, receptam valetudinem intercessione Servæ Dei Catharinæ astantibus nuntiavit, & liberè munera, quæ uti Monialis exercere debebat, exercuit. Medici curæ, inter quos Dominus de Vasellis adhuc vivens, & celebris Physicus, morbum Monialis dixerunt fuisse cordis palpitationem cum Aneurysmate, & sanationem Miraculo adscripserunt. Dominus Pascolus a Postulatoribus accitus, ut pro Miraculo scriberet, dixit cum communi Practicorum doctrina, cordis palpitationem esse motum

tum ejus depravatum præcipuè consistentem in urgentia contractionis, & interdum adeò vehementem, ut ab astantibus percipi possit sonus percussionis costarum. Dixit cum Willisio *Pharm. rat. part.* 1. *sect.* 6. *cap.* 3. potissimam palpitationis cordis causam esse sanguinis segnitiem, & cruorem refertum crassioribus particulis. Ponderavit ægritudines, quibus Monialis laboraverat ante cordis palpitationem. Symptomata tussis, doloris, elevationis costularum fusè retulit: conclusitque, ex perenni præternaturali concussione cor in substantia vitium contraxisse, ipsisque arteriarum principiis præter modum laxatis, organicum morbi genus hinc provenisse, qui dicitur Aneurysma, quique nullam admittit curationem, & omnem adimit spem futuræ salutis. Dominus Franciscus Soldatus adhuc vivens, & boni nominis Medicus in Urbe, vocatus, ut judicium suum ferret pro veritate tum in qualitate, tum in gravitate morbi, consensit cum Domino Pascolo, asseruitque, morbum fuisse Aneurysma internum in cavitate pectoris incurabile: licèt enim in quolibet magno Aneurysmate, quod in externis partibus, & præsertim in artubus, excitatur, incurabilitas prædicari possit, numquam tamen imminet mors, quinimmo spes non deest vitam protrahendi; quod certè non contingit in internis. Quibus, aliisque ponderatis, tum Medici curæ, tum Medici Urbis, habitâ etiam ratione repentinæ sanationis post invocationem, sanationem dixerunt Miraculo adscribendam.

24 Eadem Monialis Catharina Alexandra de Bonsiis post quatuor menses elapsos gravissimo morbo correpta fuit, febribus videlicet, respiratione intercisâ, & anhelitu, cordis palpitatione, acutissimo capitis dolore, molestissimo tumore in sinistro brachio, vaniloquio, seu delirio, summâ virium prostratione, & quandoque pulsuum defectu, ita ut de morte imminenti nulla esset dubitatio. Processerant hæc omnia ex immoderato cibo, quem Monialis dicto tempore sumpserat, juxtà *aphor.* 10. Hippocratis *lib.* 2. = *Non pura corpora quantò plùs nutries, tantò magìs lædes:* cùmque, iterum invocatâ Servâ Dei Catharinâ, morbus hic novus momento recesserit, Postulatores sanationem hanc tamquam novum Miraculum a priori distinctum examini Sacræ Congregationis exhibuerunt. Archiepiscopus Philippensis tunc Fidei Promotor opposuit, novum hunc morbum nihil aliud fuisse, quàm primi morbi reversionem, adeòque primam sanationem non esse ullo modo Miraculo adscribendam ob recidivam. Postulatores in facto, & in jure scribentes ob novæ causæ supervenientiam, immoderatam videlicet ciborum sumptionem, probare conati sunt, secundum morbum fuisse totaliter a primo distinctum, nec perfectioni miraculosæ primæ sanitatis obstare posse. Dominus Pascolus hac eâdem responsione usus est. At Dominus Soldatus in ea fuit opinione, quòd secundus morbus non esset morbus Aneurysmatis, cùm longo tempore non perstiterit palpitatio cordis, & defuerit manifesta tumefactio partis affectæ, sive sinistri thoracis lateris. Dixit ergo, morbum fuisse gravem, cùm cordis palpitatio ratione partis affectæ gravis sit morbus, juxtà Sennertum *tom.* 1. *lib.* 2. *part.* 4. *cap.* 4. *de cordis palpitatione, tit. Prognostica,*

ftica, & juxtà Riverium *in Praxi Medica lib.* 8. *cap.* 2. *de cordis palpitatione S. Prognosi*; & eò magis, cùm ab aliqua accidentali causa non processisset, puta ab iracundia, aut terrore, sed a crassis, & vitiosis humoribus, utì prava ostendebant symptomata, quæ sub sensum cadebant, & quæ morbum sequuntur, ut umbra corpus, juxtà communem Scriptorum doctrinam relatam a Stephano Rad Castrensi *Prædict. Med. part.* 1. *particul.* 2. *pag.* 30. Addidit, quòd, etiamsi aliquis contendisset, quòd novus morbus fuisset uterina præfocatio, non ob id morbus potuisset haberi levis, cùm affectio non fuerit simplex, & solitaria, sed complicata, & longa, in quibus circumstantiis Medici de ejusdem gravitate non dubitant, utì videri potest apud Vallesium *in* 6. *Epid. sect.* 7. *num.* 13. & apud Jacobum Primerosium *lib.* 3. *de Morbis Mulierum cap.* 11. Attentâque morbi gravitate, & repentinâ sanatione perfectâ post invocationem, Soldatus pro novo, & distincto Miraculo sententiam aperuit. At, re discussâ in Sacrorum Rituum Congregatione, censuit ipsa, ex duabus sanationibus unum constitui Miraculum sanationis ab Aneurysmate, utì desumitur *ex Decreto edito die* 14. *Augusti* 1732.

25 *In præcedenti hujus Operis tom.* 3. dum agebatur de Oratione, narravimus, quòd, Sancto Philippo Nerio fervidè Deum orante, in ejus pectore circà sinistrum latus, absque aliquo doloris sensu, nullâ accedente percussione, aut externâ violentiâ, extuberans quid elevatum est ad magnitudinem ovi gallinacei; quòd, dum contemplationi Divinarum rerum erat intentus, cor fervebat, exultabat, & palpitabat, totumque corpus concutiebatur, & incalescebat; & quòd, dissecto post ejus mortem corpore, in parte thoracis anteriore, in qua illa extuberatio erat omnibus conspicua, inspiciebantur duæ costæ ex mendosis superiores, omnino fractæ, ac ita divisæ, ut pars a parte distaret, cor majus solito inventum est, ejusque substantia solito durior, & solidior, pericardium sine aqua, arteria pulmonaria duplo major, & durior, pulmones a naturali statu parùm dissimiles, hepar nihil immutatum. Historiam desumpsimus *ab Opusculo Romæ edito anno* 1613. ab Angelo Victorio Balneoregensi Philosopho, & Medico, qui Corpus Sancti Philippi secuit. Concordat Andreas Cesalpinus Medicus contemporaneus *lib.* 6. *Artis Medicæ* §. 20. ubi hæc habet: *Repertum est Romæ nuper in Beato Philippo Neri Sacerdote, qui sæpius in palpitationem cordis incidebat ex vehementi ecstasi, cor valde amplum, & arteria, quæ ducit in pulmonem, duplo latior naturali. Eidem duæ costæ mendosæ in latere sinistro abruptæ a suis cartilaginibus follis instar elevabantur, & deprimebantur, dum palpitationem pateretur*: & Pater Jacobus Baccius *in Vita Sancti Philippi Nerii lib.* 1. *cap.* 6. testatur, eum per totum vitæ suæ tempus magnam cordis palpitationem habuisse, qua tamen unà cum corporis tremore afficiebatur, cùm vacabat orationi, vel quando Missam celebrabat, aut cùm de Deo sermo erat; & palpitationem non fuisse in eo motum necessarium, sed voluntarium, cessabat enim, cùm ipse volebat, sed nolebat, quòd cessaret, cùm Divinis vacabat.

26 Actum fuit inter Medicos, an hæc ad causas naturales, vel supernaturales essent referenda. Andreas Cesal-

ſalpinus, Antonius Portus, Rodulphus Silveſter, Bernardinus Caſtellanus, Angelus Victorius Tractatus de ea re ediderunt, & eam Miraculo adſcripſerunt. Medicorum ſenſum retulerunt Rotæ Auditores *in Relatione Cauſæ Sancti Philippi tit. de Devotione, & Lacrymis*. Difficultatem ingerebat doctrina Fernelii *lib. 5. de part. morb. cap. ult.* ubi ait, palpitationis tantam vim eſſe, ut coſtas thoracis ſibi vicinas, & directè objectas frangere valeat; ſuperiores verò, ad quas ob majorem diſtantiam violentia ictus cordis tam validè pervenire non poteſt, e propria ſede tantùm depellere valet, id eſt luxare, vel flectere, vel extollere, ſed non rumpere, aut frangere. Fernelio adhærent Euſtachius *lib. 2. cap. 3. de virtutibus, & vitiis cordis*, Piſo *lib. 2. cap. 11. ſuæ Praxis*, Petralba *lib. de vera forma media cap. 13.* Ex his quippe inferri poſſe videbatur, coſtarum fracturam ex interna cauſa naturali proveniſſe. Difficultas majores profectò vires aſſumpſiſſet, ſi Medicis, qui pro Miraculo ſteterunt, innotuiſſent, quæ vel ab Hippolyto Franciſco Albertino inſigniſſimo Medico Bononienſi adhuc vivente (cujus nomen non modò celebre eſt in hac noſtra Civitate, ſed in tota Europa, & cui nos multum debere profitemur, cùm ex ſua Bibliotheca pro noſtro hoc Opere conficiendo ſelectos indicaverit, & commodaverit Libros) vel a Lanciſio annotata ſunt. Albertinus etenim *in ſuo aureo Opuſculo* inſerto *in Commentariis de Bononienſi Scientiarum, & Artium Inſtituto, atque Academia* invictè oſtendit, ad vitia generis aneuryſmatici ea dilatationis vitia eſſe reducenda, cum quibus ad pectus præternaturalis, diù durans, & cum vibratione, ictuque micans pulſatio conjungitur, & ea, cum quibus motus ſinè tali pulſatione, aut ferè inſenſibilis adeſt, eſſe revocanda ad vitia generis varicoſi; & Lanciſius *in Opere citato de Aneuryſmate cap. 6. propoſit.* 48. demonſtrat, aliquando molem totius cordis cum Aneuryſmate auctam repertam fuiſſe: ex quibus proinde aliquis facilè deducere poſſet, omnia juxtà naturalem rerum curſum in S. Philippo Nerio contigiſſe.

27 At, ſi circumſtantias ſedulâ attentione ponderemus, ex quibus ſæpe inſurgit ratio Miraculi, in eam firmam ſpem adducimur, omnes vel rigidiores Phyſicos eſſe dicturos, ſupernaturale aliquid adfuiſſe in eo rerum contextu, de quo nunc agitur. Demus enim, a cordis palpitatione fracturam coſtarum naturaliter provenire potuiſſe; demus, vitium fuiſſe aneuryſmaticum; demus, cor ex morbo naturali potuiſſe augeri: ecquis erit, qui digitum Dei ſupernaturaliter agentis non dignoſcat, ſi animadvertat, cordis palpitationem ab æſtu amoris erga ipſum proceſſiſſe; ſi animadvertat, eâ Philippum laboraſſe non invitum, ſed quaſi pro arbitrio, ut jam dictum eſt, neque niſi, cùm Divinis vacabat; ſi animadvertat, ſymptomata hæc initium habuiſſe, dum ipſe erat conſtitutus in ætate annorum triginta, ipſumque, illis minimè obſtantibus, quamvìs laboribus, jejuniis, & pœnitentiis attritum, feliciter ad decrepitam ætatem vitam produxiſſe, Deo, & proximo conſtantiſſimè inſerviendo; ſi denique animadvertat, quòd ſæpe, admotâ ejus cordi ab aſtantibus manu, importunæ Diaboli tentationes, quibus admoventes urgebantur, receſſerunt, nec ampliùs redierunt.

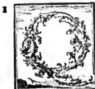
28 Adeòque, concludendo, ſi aliqua liberatio ab Aneuryſmate tam-

quam

quam miraculosa in Sacrorum Rituum Congregatione proponatur, judicium Medicorum erit necessarium, ut qualitas morbi dignoscatur, symptomata ab eis erunt ponderanda, advertendum erit, an morbus fuerit recens, vel antiquus, an, & quæ remedia fuerint adhibita, an adhibita profuerint, an sanatio fuerit instantanea, an perfecta, an recidiva adfuerit: cavendumque maximopere erit, ne perfecta sanatio desumatur tantùm a pulsatione decrescente, vel etiam ab ejus deficientia; in antiquis enim Aneurysmatibus sæpe contingit, pulsationem decrescere, & deficere, & morbum perseverare, uti videri potest apud Severinum *Observ. nat. pag.* 178. apud Ruyschium *observat* 38. & apud Lancisium *cap.* 7. *proposit.* 58.

CAPUT VIGESIMUM.

De Partu Miraculoso.

1

Quærit Sanctus Thomas 3. *part. quæst.* 30. *art.* 4. an annuntiatio ab Angelo facta partus Christi Domini convenienti ordine fuerit perfecta; &, affirmando, respondet, cùm Angelus a Deo missus fuerit, ut partum Virgini annuntiaret, &, quæ a Deo sunt, ordinata sunt, uti habetur *ad Romanos* 13. Sed, cùm Angelus Beatissimæ Virgini suadere volens, possibile esse, ut pareret Filium, licèt Virum nec cognovisset, nec esset cognitura, usus sit exemplo Elisabeth, quæ Filium in senectute sua conceperat, licèt sterilis esset = *Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit Filium in senectute sua, & hic mensis sextus est illi, quæ vocatur sterilis, quia non erit impossibile apud Deum omne verbum* = Sanctus Doctor sequentem sibi opponit difficultatem: *Majus non potest probari sufficienter per minus: sed majus fuit, Virginem parere, quàm Vetulam: ergo non fuit sufficiens probatio Angeli probantis conceptum Virginis ex conceptu Senis:* & huic difficultati ita ab eodem Sancto Doctore respondetur: *Dicendum, quòd, sicut Ambrosius dicit in Hexameron, ob hoc multæ steriles præveneruut, ut partus credatur Virginis, & ideo conceptus Elisabeth sterilis inducitur, non quasi sufficiens argumentum, sed quasi quoddam figurale exemplum, & ideo ad confirmationem hujus exempli subditur argumentum efficax ex Omnipotentia Divina.*

2 Idem Sanctus Doctor *eâdem* 3. *part. quæst.* 33. *art.* 4. quærit, an conceptio Christi fuerit naturalis, vel miraculosa; & respondet, conceptionem fuisse simpliciter miraculosam, & supernaturalem, sed secundùm quid natu-

turalem: *Respondeo dicendum, quòd, ficut Ambrosius dicit in Libro de Incarnatione, multa in hoc Mysterio & secundùm naturam invenies, & ultra naturam. Si enim consideremus id, quod est ex parte materiæ conceptus, quam Mater ministravit, totum est naturale. Si verò consideremus id, quod est ex parte virtutis activæ, totum est miraculosum. Sed, quia unumquodque magis judicatur secundùm formam, quàm secundùm materiam, & similiter secundùm agens, quàm secundùm patiens, indè est, quòd conceptio Christi debet dici simpliciter miraculosa, & supernaturalis, sed secundùm aliquid naturalis.* Hanc veritatem latè illustrant Theologi, tum quia in conceptione Christi Domini Maria Virgo simul, & Mater permansit; tum quia, statim ac Beata Virgo Gabrieli præbuit assensum dicens = *Ecce Ancilla Domini fiat mihi secundùm verbum tuum* = eodem momento, nullâque interpositâ morâ, in utero Virginis Corpus Christi compactum est integrum, & omnibus organicis membris absolutum; tum quia Corpus Christi non solùm in momento conceptionis fuit integrè formatum, sed insuper eodem momento fuit animatum Animâ rationali; & demum quia in instanti conceptionis Christi Corpus fuit unitum Verbo Divino. Legi possunt duo insignes Sancti Thomæ Discipuli, bonæ memoriæ Pater Graveson *de Mysteriis, & Annis Christi dissert.* 2. & Eminentissimus Gotti *in sua Veritate Christianæ Religionis tom.* 4. *part.* 1. *cap.* 5. §. 4.

3 Testante ergo Spiritu Sancto, qui nec fallere, nec falli potest, miraculosum credimus partum Elisabeth, quæ naturaliter apta non erat ad generandum ob ætatem, & ob sterilitatem. Miraculosum credimus partum Saræ Uxoris Abrahæ, de quo *Genesis cap.* 17. = *Dixit quoque Dominus ad Abraham: Sarai uxorem tuam non vocabis Sarai, sed Saram, & benedicam ei, & ex illa dabo tibi filium, cui benedicturus sum, eritque in nationes, & Reges populorum orientur ex eo. Cecidit Abraham in faciem suam, & risit dicens in corde suo: Putas ne centenario nascetur filius, & Sara nonagenaria pariet? Et ait Deus ad Abraham: Sara uxor tua pariet tibi filium, vocabisque nomen ejus Isaac*: unde Apostolus *in Epistola ad Hebræos* 11. inquit: *Fide & ipsa Sara virtutem accepit ad emissionem seminis*; & de Abrahamo, & Sara Sanctus Augustinus *de Civitate Dei lib.* 16. *cap.* 28. ait: *Ambo autem senes erant, sicut Scriptura testatur, sed illa etiam sterilis, & cruore menstruo jam destituta, propter quod jam parere non posset, etiamsi sterilis non fuisset.* Miraculosum credimus partum Manue, quæ peperit Samsonem, ut *in Libro Judicum cap.* 13. = *Apparuit Angelus Domini, & dixit ad eam: Sterilis es, & absque liberis; sed concipies, & paries filium.* Miraculosum credimus partum Elcanæ, quæ peperit Samuelem, ut *in lib.* 1. *Regum cap* 1. = *Dominus autem concluserat vulvam ejus.*

4 At, deficiente Divino testimonio, reque redactâ ad humanas probationes ab ætate Patris, aut Matris, vel præcedenti longâ sterilitate deductas, quamvìs partus in se possit esse miraculosus, difficile tamen erit, eum uti talem approbari posse ab Ecclesia; ad partes etenim posito exemplo hominum antediluvianorum, Adami videlicet, qui, teste Moyse *cap.* 5. *Genesis*, vixit annis 930. Sethi, qui vixit annis 912. Enosii, qui vixit annis 905. Cainanis, qui vixit annis 910. Jaredi, qui vixit annis 962. Mathu-

ſalem, qui vixit annis 969. Noemi, qui vixit annis 950. & quorum nonnulli filios genuerunt in ætate admodum provecta, cùm *in eodem Libro Geneſeos* legamus, Sethum genuiſſe Enoſium anno vitæ ſuæ 105 Enoſium jam nonagenarium genuiſſe Cainanem, Mathuſalem genuiſſe Lamechum anno ætatis ſuæ 187. & denique Noemum anno ætatis ſuæ 500. genuiſſe filios Semum, Chamum, & Japhetum; & translato ſermone ad homines poſt diluvium, rarum eſt, ſed aliquando tamen datum eſt, quòd mulier major quinquagenariâ naturaliter pepererit, juxtà Textum *in L. Si major C. de legit. hered.* ubi ita legitur: *Si major quinquagenariâ partum ediderit, ſi debet hujuſmodi ſoboles patri ſuccedere, & hereditatem ejus nanciſci, a Cæſariana advocatione interrogati ſumus. Et ſancimus, licèt mirabilis hujuſmodi partus inveniatur, & rarò contingat, nihil tamen eorum, quæ probabiliter a natura noſcuntur eſſe producta, reſpui*. Frequentiora ſunt exempla virorum, qui majores ſexagenariis liberos habuerunt, licèt terminus generationis in anno ſexageſimo quò ad homines conſtituatur, juxtà latè deducta apud Sanchez *de Matrimonio lib. 7. diſput. 32. num. 16.* quodque præcipuum eſt, non deſunt exempla hominum, qui filios naturaliter genuerunt in ætate octoginta, nonaginta, & centum annorum, puellarum, quæ in ætate octo, vel novem annorum naturaliter pepererunt, & mulierum, quæ pepererunt filios in ætate annorum ſexaginta ſeptem, uti legi poteſt apud Lemnium *de Miraculis occultis naturæ lib. 4. cap. 34.* & apud Marcellum Donatum *de Medica Hiſtoria mirabili lib. 4. cap. 14.* Thomas Reineſius *in Schola Jure-Conſultorum Medica lib. 3. cap. 9.* quærit, quis ultimus ſit annorum terminus ad concipiendum idoneus; &, poſtquam cum Ariſtotele præmiſit, ſeptuageſimum annum in viris, & quinquageſimum in mulieribus ultimum eſſe terminum, ſtatuit, hominum naturam eſſe inſpiciendam, & hinc ſæpe proveniſſe, nonnullos viros in ætate annorum nonaginta, & in ætate centum annorum conſtitutos filios generaſſe, & nonnullas fœminas etiam prætergreſſas annum ſexageſimum feliciter concepiſſe.

5 Matthæuccius *in Practica Theologo-Canonica ad Cauſas Beatificationis, & Canonizationis tit. 3. cap. 3. §. 13.* duplicis ſpeciei partum dari, ait, alterum prodeuntem figurâ naturali, & conſuetâ, alterum prodeuntem figurâ præternaturali, & extraordinariâ. At Sennertus *tom. 4. lib. 4. Tract. part. 2. ſect. 6. cap. 3.* docet, partum alium eſſe naturalem, alium difficilem naturalem, alium vitioſum, ſeu difficilem præternaturalem, alium tardum, alium nullum, fœtu in utero mortuo, alium demum cæſareum. Partus naturalis eſt, cùm infans perfectus eſt, & exitum quærit, & natura eum expellere conatur, & urgentibus doloribus, ſinè quibus fœtus non ederetur, infans capite deorſum versùs uteri os convertitur, crura ſurſum dirigit, & brachia quoque ſurſum ad femora directa habet, ruptiſque membranis, aquæ effluunt primò paucæ, deinde copioſæ, & poſtmodum ſanguis aquoſus, uterique orificium ad fœtum excludendum aperitur: & Zacchias *conſil. 55. num. 3. poſt ſuas Quæſtiones Medico-Legales* quinque conditiones expoſcit in partu naturali; quarum prima eſt, ut partus debito, ac juſto tempore fiat; ſecunda, ut fœtus in exitu ad lucem ſuum naturalem ſitum ſervet; tertia, ut dolores non ſint nimis

mis acuti, & acerbi; quarta, ut brevi tempore absolvatur, ita ut non pertranseat spatium viginti quatuor horarum; ultima, ut secundæ, & puerperia in ipso actu pariendi rectè procedant.

6 Partus difficilis naturalis est, qui a naturali, de quo supra, deflectit. Sub hoc capite non comprehenditur casus infantis exitum sibi quærentis figurâ non naturali, cùm ille pertineat ad caput partus difficilis præternaturalis, de quo infra. Quocirca partus difficilis naturalis est, cùm vel mater debilis est, nec urgetur doloribus, qui ex uteri conatu excitantur ad fœtum expellendum, vel si fœtus non sit unus, sed multiplex, & uterque eodem tempore exitum quærat, vel si sit magnus aut secundùm totum corpus, aut secundùm caput, vel si sit debilis, ut membranas rumpere, & exitum sibi parare non possit; partusque difficilis naturalis est etiam, si membranæ sint crassiores, & densiores, ut eas infans facilè disrumpere non possit. Ex quibus proinde infertur, triplicem esse causam partus difficilis; aliam, quæ se tenet ex parte matris, & vis expultricis; aliam, quæ se tenet ex parte fœtus, qui editur; & aliam, quæ se tenet ex parte viarum, per quas infans egreditur.

7 Partus difficilis præternaturalis est, cùm fœtus prodit non eo situ, & figurâ, qua naturaliter, & frequenter edi solet. Hujus vitiosi, & præternaturalis partus multi modi sunt, quorum schemata expressa sunt apud Sennertum *loc. cit. cap.* 5.

8 Partus tardus est ille, qui tardiùs nascitur, quàm naturaliter soleat. Partus nullus, fœtu in utero mortuo, est, cùm tempore legitimo pariendi conatus sese manifestant, dolores gravidam apprehendunt, & aqua, ut fieri solet, effluit, & postea omnes illi dolores evanescunt, & fœtus non excluditur: quod accidit quatuor modis; vel enim fœtus, & mater moriuntur; vel mater viva manet, & fœtus moritur; vel mater vivit, & fœtus vivit, sed in lucem edi non potest; vel mater moritur, & vivus fœtus in utero relinquitur.

9 Partus demum cæsareus est, cùm fœtus ex utero extrahitur per sectionem abdominis, & uteri, quæ in tribus casibus fit: primus est, cùm fœtus mortuus est, & mater vivit; secundus, cùm mater mortua est, & fœtus vivit; tertius, cùm mater, & fœtus vivit: &, qui hisce duobus modis vivi eduntur, Cæsares nominantur, quòd ex utero excisi sint, & ipsa illa actio partus cæsareus.

10 Juxtà modò exposita, inter requisita partus naturalis illud reperitur, quòd debito, ac justo tempore fiat; hinc oritur occasio quærendi, an, si extra debitum, & justum tempus feliciter sequatur, invocato aliquo Dei Servo, vel Beato, possit id Miraculo adscribi. Tempus legitimum pariendi sunt mensis nonus, & mensis decimus a conceptione; unde *lib.* 2. *Machabæor. cap.* 7. Mater sic alloquitur Filium = *Fili mi, miserere mei, quæ te in utero novem mensibus portavi, & lac triennio dedi, & alui, & in ætatem istam perduxi* = & *Sapientiæ cap.* 7. legitur = *Sum quidem & ego mortalis homo, similis omnibus, & ex genere terreni illius, qui prior factus est, & in ventre matris figuratus sum caro. Decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine ex semine hominis, & delectamento somni conveniente* = subditque Hippocrates *in Libro de Natura Puerorum* = *In decem mensibus, quod longissimum est, nascitur*

fœtus. Non agitur in præsenti de fœtu, qui editur longè post dictum tempus; de hoc quippe tractabitur, cùm sermo erit de partu tardo. Sermo ergo coarctatur ad fœtus, qui ante præfinitum prædictum tempus eduntur.

11 Zacchias *in Quæstionibus Medico-Legalibus lib.* 1. latè improbat sententiam Platonis, & Aristotelis, qui asseruisse dicuntur, hominem, ut cætera animalia, non habere certum terminum nascendi, statuitque, septimestrem partum non nasci naturaliter, & secundùm cursum communem naturæ, & dicto tempore nascentem ut plurimum mori, vel vivere imperfectum, & imbecillem, & partum octimestrem, quidquid afferant communiter alii, qui eum non habent pro vitali, esse magìs vitalem, quam septimestrem. Adhæret Sennertus *Tract. lib.* 4. *part.* 2. *sect.* 6. *cap.* 1. Hippocrates exadverso *lib. de octimestri partu* docet, octimestres non esse vitales: *Propterea octimestres non superstites manent, quia impossibile est, ut duas consequenter succedentes afflictiones pueri ferre possint. Affligitur enim tum eâ, quæ in utero fit, afflictione, tum eâ, quæ in partu*. Tozzius *Medicinæ parte priore tom.* 1. *tit. de partu* duplicem hanc improbat afflictionem dicens, quòd, si vera esset, frequentiùs accideret in partu decimestri ob motionem factam in nono mense. Thomas Reinesius *in Schola Medica Jure-Consultorum lib.* 3. *cap.* 7. putat, Hippocratem non loqui de motione fœtus, quæ octavo mense accidat, cùm hi, qui etiam septimo, aut nono mense nascuntur, paulò ante partum commoveri a fœminis deprehendantur, & Hippocratem esse intelligendum de angustiis, & laboribus, quos octavus mensis quadam proprietate, ac vi naturali afferre observatur, exemplo allato febre laborantium, quos ait ut plurimum sexto die periclitari, non quòd ab illius diei humorum motione quidquam ipsis timendum sit, sed quòd sextus hic dies, qua ratione ignoratur, ægrotantibus esse solet infestus.

12 Aliqui, ut suadeant, fœtum trium, aut quatuor mensium posse esse vitalem, utuntur illo Esdræ *lib.* 4. *cap.* 6. ubi, loquendo de venturis circa finalem Judicii diem, prædixit: *Anniculi infantes loquentur vocibus suis, & prægnantes immaturos parient trium, & quatuor mensium, & vivent, & suscitabuntur*. Prætermisso autem, quòd hæc potiùs significant aliquid monstrosum, & portentosum, nemo est, qui ignoret, Ecclesiam rejicere hunc quartum Librum Esdræ tamquam apocryphum, & eum multis scatere fabulis.

13 At, quidquid sit de his, cùm sæpissime naturaliter acciderit, & accidat, fœtus editos fuisse quinto, septimo, & octavo mense, ipsosque superstites fuisse, & benè valuisse, non poterit quò ad nos umquam adscribi Miraculo, quòd partus editus quinto, septimo, aut octavo mense feliciter prodierit, vivus, & vitalis fuerit, & ad longam ætatem vitam produxerit, etiamsi hæc contigerint, imploratâ intercessione alicujus Servi Dei, vel Beati. Exempla partuum vitalium editorum quinto, sexto, septimo, & octavo mense cumulata sunt a Schenckio *lib.* 4. *Observ. Medic.* Fortunius Licetus *in suo Opere de Monstris pag.* 222. testatur se natum septimo mense; & ipse diù vixit in bona valetudine, & mortuus est in bona senectute. Lemnius *de Miraculis occultis naturæ lib.* 4. *cap.* 22. hæc habet: *Cæterùm, quod*

ad

ad septimum mensem attinet, novi complures apud Belgas maritimos, etiam gemellos, qui ad extremam, devexamque ætatem crudo, ac viridi corpore, menteque vegetâ devenerunt. Quocirea futilis est, nulliusque momenti illorum persuasio, qui septimi mensis partum inabsolutum, minùsque vitalem statuunt, & non, nisi exactis novem mensibus, infantem omnibus membrorum numeris consummatum in lucem producendum. Armanus *in Medicina critica cas.* 1. *fol.* 13. refert Decisiones Facultatis Medicæ Lipsiensis editas *die* 26. *Octobris* 1564. & pluribus rationibus, & exemplis ostendit, naturaliter esse possibile, infantem quinto, aut sexto mense nasci, & vivere; quod & clariùs eadem Facultas declaravit *anno* 1656. ut idem Armanus refert *fol.* 450. Theophilus Raynaudus *de Ortu Infantium per Sectionem Cæsaream Operum tom.* 14. *fol.* 316. ait, quòd, licèt ordinarii partus ante septimestre non sint vitales, tamen id non est universaliter verum, cùm aliquando secùs acciderit; quod ipsum asserit etiam de partu octimestri. Montuus Anasceves *Morborum lib* 4. *cap.* 41. testatur, se novisse Pincernam Christianissimi Regis Henrici, qui mense quinto natus erat, & in ætate jam consistente vivebat; & Cardanus *in Commentariis ad Librum Hippocratis de septim. Part.* narrat, Cardinalem Sfondratum octavo mense natum esse. Thomas Reinesius *in citata Schola Medica Jureconsultorum lib.* 3. *cap.* 7. hæc habet de partu octimestri: *Fateor igitur, multos octimestres vitales non esse: sed falsum id tamen puto, hos omnes interire; nam, quòd Authores dixerint, illos vitales non esse, aut magna ex parte hoc dictum intellige, aut dices, secula illa plùs nimio numeris eredidisse, ideoque res ipsas plerumque, non ex propria natura, sed tantùm pro numeri ratione mensos esse.* Gaspar a Rejes *quæst.* 90. allatis exemplis demonstrat, non paucos fœtus vixisse, licèt editos quinto mense; subditque: *Qui eventus, cùm toties fuerit animadversus, in pluribus aliis accidisse putandus est; nec enim omnes casus illorum, qui sic nati sunt, & superstites evaserunt, in Medicorum Libris sunt annotati.* Concordat Tozzius *loc. cit. de Partu* tum quò ad editos quinto, tum quò ad editos octavo mense: & Medicorum testimonia de partu quinquemestri vitali retulit, & secuta est Rota Romana *in decis.* 110. *num.* 6. coràm claræ memoriæ Cardinali Alexandro Caprara, cujus memoria in benedictione sit; cùm enim esset Rotæ Romanæ Auditor, me, licèt nihil tale cogitantem, eximiâ humanitate invitavit, ut ei qualemcumque operam meam præstarem in Causarum discussione, quæ in dicto Tribunali erant decidendæ, quod pluribus annis præstiti sub tanti Viri disciplina, quæ mihi ostium aperuit ad graviora Romanæ Curiæ ministeria.

14 Dictum est, loquendo de partu naturali, dolores prodesse, ut fœtus edatur, sed eos non debere esse nimis acutos, & acerbos. Confirmatur hoc ipsum *ex Libro Genesis cap.* 35. ubi de partu Rachelis ita legitur: *Ob difficultatem partus periclitari cœpit; dixitque ei obstetrix: Noli timere, quia & hunc habebis filium. Egrediente autem animâ præ dolore, & imminente jam morte, vocavit nomen filii sui Benoni, id est, Filius doloris mei. Pater verò appellavit eum Beniamin, id est Filius dexteræ. Mortua est ergo Rachel, & sepulta est in via, quæ ducit Ephratam, hoc est Bethlehem;* & benè explicat Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 1. *tit.* 4. *quæst.* 4. *num.* 4. *& sequentibus* = *Quòd ergo in immodicis partus laboribus, ac doloribus con-*

sue-

sueto molestioribus humores plurimùm agitentur, spiritus dissipentur, & sanguis in venis inflammationem, ac præternaturalem calorem concipiat, ita ut ex ea commotione facilè vel febris acuta accendatur, vel alius quidam morbus excitetur, ut uteri inflammatio, & hujusmodi, notum est nobis Medicis. Quid ergo dicendum erit in hypothesi, in qua mulier acerbissimis vexata doloribus, invocato Dei Servo, vel Beato, edat feliciter fœtum? Erit ne id adscribendum Miraculo? Porrò, si meus sensus exquireretur, dicerem, id posse esse in se miraculosum, sed non quò ad nos; sola enim fœmina de acerbitate dolorum, & eorum immodica gravitate testimonium ferre potest: &, quamvìs Hippocrates multùm credat deferendum testimonio fœminarum in his, quæ spectant ad partum, *in suo Opere de septimestri partu text. 2. pag. 169. = Porrò mulieribus de partubus fidem derogare non oportet; dicunt enim omnia, & semper dicunt, & semper proferunt; neque enim opere, aut sermone persuasæ sunt, sed ex eo, quod cognoverunt in corporibus suis contigisse* = cùm tamen facili negotio accidere possit, ut asserant se correptas gravissimo, & acerbissimo dolore, licèt dolor tantùm fuerit acerbus, & gravis, nemo est, qui non videat, nimis debilem futuram esse probationem gravitatis morbi, si ea, quamvis essentialiter requisita in Miraculo, soli attestationi fœminæ patientis inniteretur. Quapropter in facti contingentia opus esset, ut ultra magnam dolorum acerbitatem, & symptomata, quæ dolores concomitantur, ex doloribus aliquis alius morbus provenisset, de quo Medici ferre judicium possent, an esset gravis, necne, an, edito fœtu juxtà naturalem rerum cursum, nedum dolor, sed morbus cessare in instanti potuerint; Zacchias etenim *loc. cit.* non tam dolorum, quàm acutæ febris, & uteri inflammationis meminit. Et in his terminis procedit exemplum miraculosi partus relati *in Bulla Canonizationis Sancti Raymundi de Pennafort*, in quo non modò fœmina acerbissimis pariendi doloribus oppressa tribus diebus, ac noctibus ob languentis stomachi fastidium cibos omnes, & haustus respuerat, & a sensibus alienata, & vocis usu privata jacuerat exanimis, sed etiam, ultra sanitatis instantaneam recuperationem post Beati invocationem, nullo adhibito remedio naturali, multæ aliæ ex parte fœtus circumstantiæ adfuerant expositæ *in Relatione* Rotæ Auditorum, quibus certum periculum mortis tum ipsius, tum matris fuerat imminens, quod, utroque feliciter superstite, Beato intercedente, sublatum est.

15 Dictum est, partum naturalem debere brevi tempore absolvi, spatio videlicet viginti quatuor horarum. Repetit hoc ipsum Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib. 1. tit. 2. quæst. 7. num. 15.* Adhæret Sennertus *Tract. lib. 4. part. 2. sect. 6. cap. 4. in Prognosticis = Si mulier quatuor diebus in partu laboret, vix fieri potest, quin fœtus moriatur, quia interea temporis & matris, & fœtus vires collabuntur;* & sequitur Dolæus *Encyclopæd. Medic. lib. 5. cap. 7. §. 6.* Si autem, invocato Dei Servo, vel Beato, partus excedat tempus prædictum, & feliciter sequatur, incolumi matre cum filio, erit ne id inter Miracula recensendum? Quæsito respondendum esse videtur, uti antecedenti quæsito responsum est, posse videlicet factum

esse

esse in se miraculosum, sed non quò ad nos; cùm novum non sit, fœminas parturientes etiam naturaliter a morbo evadere, quamvis in partu per tres dies fuerint doloribus affectæ, uti videri potest apud Forestum *tom.* 2. *pag.* 777. *lib.* 28. *de Mulierum morbis*: unde Riverius *cap.* 18. *de Partu difficili pag.* 403. partus difficultatem non constituit in longiori tantùm temporis mora, sed in atrocioribus doloribus, aliisque symptomatibus gravioribus concomitantibus: *Partus difficilis appellatur, qui debitas, atque ordinarias naturæ leges non servat, sed longius tempus insumit, & dolores subitò vehementiores, aliaque symptomata graviora comitantia habet*. Dum munere fungebar Fidei Promotoris, inter cæteras miraculosas sanationes *in Causa Canonizationis tunc Beati, nunc Sancti Turribii* proposita fuit illa liberationis mulieris a puerperio, quæ per tres dies partus doloribus adeò fuerat afflicta, ut animam emissura videretur, quæque, invocato Beato Turribio, infantulas gemellas feliciter edidit: &, quamvis Postulatores multùm laboraverint, ut id inter Miracula adscriberetur, sub obtentu potissimùm dolorum protractorum ad tres dies, & felicis partus immediatè post invocationem, Sacra tamen Congregatio abstinuit ab eo inter Miracula recensendo.

16 Dictum denique est, in partu naturali aquas primò effluere debere paucas, deinde copiosas, aquas, inquam, quæ continentur inter membranas Chorion, & Amnion, de quibus novissimè Sebastianus Mellus *in suo Opere, cui titulus* = *LA COMARE* = *lib.* 1. *cap.* 6. *pag.* 97. *Venetæ Editionis anni* 1721. ex quo fit, præmaturam aquarum effusionem difficilem reddere partum. Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 1. *tit.* 4. *quæst.* 4. *num.* 11. ita scribit: *Disruptis ante tempus opportunum dictis panniculis, aquæ effunduntur, & loca muliebria exsiccata relinquunt; excrementa enim cum fœtu exeuntia facilem partum reddunt*. Sennertus *lib.* 4. *part.* 2. *sect.* 6. *cap.* 4. ait: *Viæ tandem minùs lubricæ sunt, cùm membranæ ob tenuitatem nimis citò rumpuntur, & aquæ, quæ vias istas humectare, & lubricas reddere solent, citiùs, quàm par est, effluunt*. Ortlobius *in Dissertatione de partu, & vita fœtus pag.* 292. §. 9. obstetricem admonet, ne membranas rumpat, & intempestivum excitet aquarum profluvium: *Cautè tamen & hic agat obstetrix, ne, ipsas membranas rumpendo, aquarum intempestivum profluvium; & dehinc difficilem partum, aut etiam violentiam simul infanti inferat*. Idem docet Verheyenius *cap.* 24. *pag.* 392. = *Aqua illa effluens vocatur aqua parturitionis, quia e parturientibus, id est parere conantibus, excernitur. Inservit autem tunc illa aqua ad laxandas, & lubricandas vias pro faciliori fœtus exitu*. Legi possunt Mauriceau *in Tractatu de Partu lib.* 2. *cap.* 2. *pag.* 170. & Sebastianus Mellus *in suo citato Opere lib.* 2. *cap.* 8. *pag.* 222. & Bonetus *lib.* 3. *cap.* 26. *de symptom. part. num.* 31. ex præmatura aquarum dejectione imminentem infert fœtus mortem, si ille post aliquot dies nascatur: *Dum igitur humores manant, fluxu suo, & inundatione vias lubricant, ac, nisi partus statim subsequatur, sed ad tempus, & dies aliquot moram nectat, alimentum fœtui decedit, partusque fit difficilior, fœtus imbecillior, & consequenter necessariò moritur*; & Craanaen relatus per Bonetum *loc. modò cit. ante num.* 55. subdit: *Quia aquæ illæ viis pro egressu fœtus debent glabritiem conciliare, forsan obtinet etiam ratio*

tio hæc, quòd aquæ illæ inserviant pro respirationis materia, sicut nobis aer; nam in inspiratione assumit eas, redditque iterum in respiratione. Cùm igitur aquæ illæ deficiunt fœtui, idem est, ac si nobis eriperetur aer, adeòque fermentatione cordis fœtus maximum subflammationis incurrit periculum. His positis, quærere nunc opus est, quid erit dicendum, si in partu præmatura aquarum ejectio sequatur, & post nonnullos dies fœtus, incolumi matre, incolumis edatur. Erit ne hoc Miraculo adscribendum, si id sequatur post invocationem alicujus Servi Dei, aut Beati? Porro crederem, partum ex eo solo capite præmaturæ effusionis aquarum, etsi feliciter prodeuntem, haberi non posse tamquam aliquid excedens vires naturæ, & sic miraculosum. Bonetus *in Medicina Septentrionali Editionis Genevensis anni* 1686. *part.* 2. *pag.* 92. refert observationem Pauli de Sorbait de aqua ante puerperium quindecim diebus innoxiè effusa: *Illustrissima Comitissa de Staremberg quindecim diebus ante partum aquam puerperii semper rejicit absque gravi damno, ubi masculum paritura est, non verò ubi fœmellam: an quia fœtus masculinus plus attrabit, quàm fœmellus? an quia fortior masculus aperit? an præcox ille fluxus sit hydropis uteri prodromus?* Nimia dolorum acerbitas, dolorum perseverantia ad tres, vel quatuor dies, præmatura effusio aquarum circumstantiæ sunt, quarum unaquæque, etiam singillatim sumpta, sufficit, ut partus haberi debeat pro difficili naturali, adeòque pro periculoso, juxtà illud Sennerti *cit. cap.* 4. *in Prognosticis* = *Omnis partus difficilis, periculosus, & cum mater, tum fœtus in eo periclitantur*; sed non omnis felix evasio a partu naturali difficili, & periculoso satis est pro Miraculo constituendo, utì respondebant Consultores Congregationis Sacrorum Rituum Zacchiæ scribenti pro partu miraculoso, de quo infra, *in Causa Beati Gregorii X.* quemadmodum colligitur *ex ejus Consil.* 10. *num.* 1. *post Quæstiones Medico-Legales*.

17 Dum in superioribus agebatur de partu difficili naturali, dictum est, partum difficilem naturalem esse, si parturientis vires sint nimis debiles, aut si fœtus non sit unus, sed multiplex. Hippocrates *lib.* 5. *aphor.* 55. hæc habet: *Quæcumque utero gerentes a febribus corripiuntur, & fortiter calefiunt sinè occasione manifesta, difficulter pariunt, & cum periculo, aut abortum facientes periclitantur*; & Thomas Willis *in suis Operibus Medicis cap.* 26. inquit: *Puerperarum febres supra communium aliarum indolem valde periculosas esse, vulgaris experientia abunde testatur*. Antonius Deusingius *in suo Tractatu de generatione fœtus in utero pag.* 204. *num.* 80. maternum exposcit conatum pro fœtus editione: *Corpus etiam maternum totum quodammodo conatum confert; nec enim musculi duntaxat abdominis, ac diaphragma animali quodam motu ad uteri compressionem concurrentes partum promovent, sed partes itidem reliquæ corporis irritatæ quasi naturali quodam conamine, atque connixu motum, & contractionem sui instituunt a superioribus deorsum ad ipsum hypogastrium, uterumque vergentem. Atque hi verè labores, ac dolores partus sunt, quibus nec ipsa parturiens volens nolens obsistere potest, utpote ab ipsa natura irritata quodammodo (velut singultus, sternutatio, convulsiones fiunt) proficiscentibus*. Celebris Malpighius *in Epist. var. argum. pag.* 221. diligenter observavit, uterum esse musculum cavum, cujus textura fibrosa, & reticularis ab ipso dete-

ēta

cta vigorem partus tempore acquirit, ut intrò urgeat, & eo modo, quo potest, conetur expellere fœtum sua in cavitate contentum. Si parturientis ergo vires febri dejectæ sint, aut ex quacumque alia ratione vis expellendi fœtum maximè debilis sit, de partu difficili naturali non erit dubitandum, veluti latè explicat Sennertus *loc. cit.* sed, admissâ magnâ debilitate virium matris vel ratione morbi, aut ex alia causa, non statim felix partus, incolumis videlicet fœtus, erit ad Miraculum referendus, cùm fœtus ipse proprio conatu valeat naturaliter egredi, & defectum virium matris supplere. Ex triplici viventium, vegetabilium nempe, oviparorum, & viviparorum, ordine fœtus omnes duorum primorum ordinum suis ab uteris erumpunt propter solum proprium nisum, nihil planè adjuvantibus conatibus maternis. Plantarum fœtus, quia servantur intrà semina, meritò vegetabilium ova Empedocli dicta, atque a celebri Malpighio demonstrata, suos uteros, quos *pericarpia* dicunt, adolescendo diffringunt, nullo tunc subministrato adjutorio a fruticum ramis, & ramorum gemmis, a quibus, tamquam e sinubus maternis, olim deciderunt. Universi pulli per se ipsos, hoc est per suos rostrulos, ovorum putamina perrumpunt, nullo tunc matrum auxilio concurrente. In viviparis ad partum concurrunt tum vires matris, tum fœtus; sed, si ipsi fuerint robustiores, præmortuis quamvis matribus, uterum dilatando, in lucem venire possunt. Christianus Fridericus Garmann *de Miraculis Mortuorum lib.* 1. *tit.* 9. §. 7. variis exemplis probare conatur, gravidas mulieres mortuas parere posse; licèt enim, propriè loquendo, mulier, quæ mortua est, non possit dici, quòd pariat, cùm partus sit actus mulieris viventis, & enitentis, juxtà ea, quæ plenè annotarunt Alciatus, Brecheus, & Rebuffus *in l. Anniculus* §. *Falsum ff. de verbor. significat.* infans tamen ex utero matris mortuæ exiens in lucem venire dicitur, & nasci, ut prosequitur Rebuffus *loc. cit. vers.* 5. = *Verùm est quò ad ipsam, ut verè peperisse non dicatur; nihilominus editus infans, & natus esse dicetur* = & sequitur Tiraquell. *in l. Si umquam C. de revocandis donationibus in verb. Susceperit liberos num.* 140. *& sequentibus:* quæ nativitas aut fit per sectionem illam, quæ a Chirurgis dicitur *Cæsarea*, de qua latè Carolus Stephanus *lib.* 3. *de dissect. part. corp. human. cap.* 1. & Franciscus Mauriceau *in suo Tractatu de morb. mulier. prægnant. lib.* 2. *cap.* 32. vel ob connisus prolis, matre præmortuâ, vi suâ prosilientis, quemadmodum benè explicat Theophilus Raynaudus *Operum tom.* 14. *cap.* 1. *de Ortu Infantium per Sectionem Cæsaream num* 10. Huc spectant, quæ habentur apud Riolanum Anthropographiæ *lib.* 6 *cap.* 8. *fol.* 398. = *Potuit fœtus suopte impetu, ruptis membranis tenerrimis, & jam extensis, vivus ab utero emergere, priùs tamen mortuâ, & extinctâ matre* = apud Hildanum *in Epistola ad Oringium pag.* 1174. apud Harveum *de Generatione Animalium exercit.* 72. *tit. de Partu* scribentem = *Mulier mortua &c. mane sequenti in femore ejus repertus est infans, qui proprio nisu exitum sibi procuraverat* = apud Bartholinum *centur.* 2. *Hist. Anat. rar. observat.* 99. ubi ait: *Sphinx Theologico-Philosophica cap.* 17. *narrat, quemdam, cùm mortuæ uxori pararet exequias, matris ab utero, subitò emisso claro vagitu, salvum, & inco-*

lumem pusionem vidisse egredientem &c. & ex Hero Matriti Matrona ex Familia Domini Francisci Lasso post tridui agonem mortua busto inferebatur. Post aliquot menses, busto iterum aperto, cadaver repertum fuit eodem loco, sed in dextro brachio infans mortuus jacebat: non poterat autem infans in eo statu reperiri, nisi vivus ex utero matris prodiisset. De conamine fœtus, ut ab utero exeat, loquitur Hippocrates *de natura Puerorum num.* 37. En ejus verba: *Se movente* (loquitur de fœtu) *& manibus, ac pedibus calcitrante, pelliculam quamdam internam rumpi contingit: ruptâ autem unâ, etiam aliæ debiliorem vim habent, & rumpuntur, primùm quidem illi contiguæ, & cohærentes, postea extrema. Cùm autem ruptæ fuerint pelliculæ, tunc fœtus à vinculo exsolvitur, & agitatus foràs procedit &c. Quando autem procedit puer, violat, ac dilatat uteros in exitu, utpote teneros existentes. Procedit autem in caput, si secundùm naturam prodierit*; & post Hippocratem explicat Antonius Deusingius *in Tractatu de generatione fœtus in utero pag.* 176. *num.* 70. = *Fœtum quidem ad exitum sui multùm conferre, rumpendo membranas, ac sub vehementissimis motibus capite suo uteri angustias aperiendo, dubium esse non potest. In oviparorum animalium coitu id liquidò deprehenditur, ubi, non matres, sed fœtus ipse corticem rumpit: & ante omnes hanc fœtus in nativitate operam, & molimen proprium Hippocrates eleganter descripsit Lib. de Nat. Puer.*

18 Quod dictum est de partu difficili naturali ob debilitatem virium parturientis, sibi quoque vindicat locum quò ad partum difficilem naturalem, ex quo fœtus non est unus, sed multiplex, cùm nec in hoc, licèt feliciter edito, tam ipso, quàm matre superstitibus, etiamsi id contingat post invocationem alicujus Servi Dei, vel Beati, veri Miraculi ratio ordinariè constitui possit.

19 Fœtus gemini, seu Gemelli duplici modo esse possunt: aut in conceptione, aut in partu. Gemini in conceptione sunt, qui eodem tempore fuerunt concepti. Quomodo autem id fiat, pendet a celebri quæstione de viviparorum genesi ex ovis, pro qua strenuè pugnant Verheyen, & Franciscus Maria Nigrisoli *in suo Tractatu Italicè conscripto de viventium generatione*, & adversùs quam scribunt Lamy, Barbatus, Du Vernoy, Sbaralea, & Dominus Joannes Hyacinthus Vogli *in sua elucubrata Dissertatione de Genesi Viviparorum*, quam hìc Bononiæ edidit *anno* 1718. Apologiam scribens pro suis Thesibus Physico-Medicis in hoc publico Bononiensi Archigymnasio disputatis: cui honesto, & docto Viro me multùm debere profiteor, cùm eximiâ diligentiâ, ut mihi rem gratam faceret, horum meorum Librorum editioni præfuerit, & errata correxerit, quamvis muneri addictus publici Lectoris in Archigymnasio, & ægrorum curis per Urbem.

20 Fœtus gemini, seu Gemelli in partu sunt, qui eodem tempore eduntur, licèt eodem tempore non fuerint concepti; quod facili negotio accidere potest, si conceptus ante duos menses novimestris prodeat, & alter post duos menses conceptus prodeat septimestris.

21 Regulariter loquendo, Gemini, seu Gemelli appellantur, qui eodem tempore concepti eodem tempore eduntur, quales fuerunt Jacob, & Esau. De Geminis, seu Gemellis hoc modo sumptis ita loquitur Hippo-

pocrates *in Libro de Superfœt. num.* 7. = *Quæ Gemellos gestat, eâdem die parit, velut concepit; habet autem utrosque pueros in una secunda.* Franciscus Vallesius in Commentario illius historiæ relatæ ab Hippocrate, Fœminæ scilicet, quæ duas fœmellas gemellas fuerat enixa, & in hydropem inciderat, *lib. 2. sect. 2. text.* 21. ita scribit: *Huic ex partus difficultate facta sunt duo gravissima mala, hydrops, & ulcera uteri. Meritò autem fuit difficilis partus, quia peperit fœminas duas; nam, & quia fœminæ, & quia duæ, poterant id facere, cùm geminus partus simplici sit difficilior, & fœminæ, quàm viri.* Gemelli unius sexus vivaciores sunt, quàm diversi sexus, veluti observat Sennertus *Tract. lib. 4. part. 2. sect. 4. cap. 5. in Prognosticis.* Nonnulli opinati sunt, possibile esse, ut quinque fœtus eodem tempore edantur, quod desumunt ex Textu *in l. Si Pater ff. de solut. & lib.* & latè annotavit Gellius *Noct. Attic. lib.* 10. *cap.* 2. cùm totidem cellulæ in utero humano reperiantur: sed, cùm uterus prædictis cellulis sit destitutus, & unâ tantùm cavitate donetur, licèt pars dextera a sinistra per crassiusculam quamdam lineam segregetur, passim admittitur, non solùm quinque, sed alios multos fœtus naturaliter eodem tempore edi posse, licèt, si tres uno partu edantur, non ita facilè contingat, ut vitales edantur, sicuti annotavit Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 1. *tit.* 2. *quæst.* 8. *num.* 8. & sequitur Tozzius *Operum tom.* 1. *tit. de Superfœtantibus, & Multiparis* per hæc verba: *Hinc, Gemellis exceptis, rarò hi partus superstites sunt, tùm ob uteri angustiam nec satis nutriri, nec adolescere possint. Immo, si naturæ opificium contemplemur, quæ gemina tantùm ubera hominibus largita est, aliis verò animalibus, quæ plures simul fœtus edunt, mammarum multitudinem, humani partus trigemini, quadrigemini monstrosi videntur.* Quia verò tot prostant exempla fœcunditatis mulierum, quæ etiam plures, quàm quinque, liberos eodem tempore ediderunt, quæ collecta legi possunt apud Marcellum Donatum *in Medica Historia mirabili lib.* 4. *cap.* 24. & apud Schenckium *Observ. Medicin. lib.* 4. *de Part. ad tit. Partus numerosus*, & sæpe naturaliter contigit, fœminam, & masculum eodem tempore natos incolumes, & superstites fuisse, utì quoque refert Sennertus *loc. cit.* tresque liberos eodem tempore natos vitam ad longam ætatem protraxisse, juxtà ea, quæ habentur apud Mellum *in Opere supra citato lib.* 2. *cap.* 5. *pag.* 192. ex his unusquisque facili negotio deprehendere poterit, quanto cum fundamento in superioribus dictum sit, non posse, ordinariè loquendo, Miraculum constitui in partu naturali difficili, & in quo fœtus non est unus, sed multiplex.

22 Diximus, ordinariè loquendo; si etenim circumstantiæ ostenderent, geminorum, aut multiplicium fœtuum editionem aliquid prodigiosi in se habuisse, de Miraculo non esset dubitandum. Exemplum esse potest in partu Rebeccæ, de quo *Genesis cap.* 25. = *Deprecatusque est Isaac Dominum pro uxore sua, eò quòd esset sterilis, qui exaudivit eum, & dedit conceptum Rebeccæ. Sed collidebantur in utero ejus parvuli. Quæ ait: Si sic mihi futurum erat, quid necesse fuit concipere? Perrexitque, ut consuleret Dominum. Qui respondens ait: Duæ gentes sunt in utero tuo, & duo populi ex ventre tuo dividentur; populusque populum superabit, & major* ser-

serviet minori. Jam tempus pariendi advenerat, & ecce Gemini in utero ejus reperti sunt. Qui prior egressus est, rufus erat, & totus in morem pellis hispidus, vocatumque est nomen ejus Esau. Protinus alter egrediens plantam fratris tenebat manu, & idcirco appellavit eum Jacob. Certamen enim, & lucta parvulorum Jacob, & Esau, non vi naturæ, sed Dei ductu facta est ad præsagium, quòd Jacob, & Esau nati inter se colluctarentur, & concertarent de primogenitura, & primatu; unde Jacob tenuit plantam Esau, quasi eum supplantare volens, ne prior ex utero egrederetur, quemadmodum ex Ruperto latè annotavit Cornelius a Lapide *ad dictum cap.* 25. *Genesis*. Exemplum quoque miraculosi multiplicis fœtus esse poterit in Margarita Florentii Comitis Hollandiæ Filia, quæ, cùm mulierculam stipem petentem, & gemellos in ulnis gestantem acerbè increpasset asserens, eam uno partu duos producere non potuisse, nisi duorum quoque virorum commercio usa esset, Mendicâ precibus a Deo contendente, ut in signum suæ pudicitiæ Comitissa gravida tot pareret infantes, quot essent in anno dies, exactо gestationis tempore, *anno* 1276. ipsâ die Parasceves tercentum sexaginta quatuor infantes partim mares, partim fœmellas peperit, qui a Guidone Trajectensi Suffraganeo Sacro Baptismate abluti, simul omnes cum matre uno, eodemque die mortui sunt. Historia hæc marmore descripta est in Pago Lausdun non procul a Lugduno Batavorum, & Schenckius *loc. cit.* tum verba Monumenti, tum Historicorum testimonia refert, & colligit. Apud Schottum *Philosoph. curios. part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 10. alia narrantur numerosi partus exempla. Et, ut aliquid de superfœtatione subdatur, etsi Galenus eam videatur non admisisse, veluti ostendit Marcellus Donatus *in Opere citato lib.* 4. *cap.* 16. eam tamen sæpe naturaliter contigisse, certum est. Joannes Rhodius *Observat. Medic. centur.* 3. *observ.* 52. refert de Navicularii cujusdam Patavini uxore, quæ quovis anno superfœtare consueverat. Certum pariter est, fœtus hoc modo natos vivos, & vitales fuisse, ita ut de rei veritate dubitari non possit, quemadmodum prosequitur Sennertus *loc. cit. cap.* 6. Hippocrates *lib.* 5. *aphor.* 51. inquit: *Quæ utero gerunt, iis uteri os comprimitur; vel* (ut alii vertunt) *connivet, constringitur, aut corrugatur*; &, quomodo, hoc minimè obstante, ex novo concubitu superfœtatio fiat, explicant Tozzius *in Commentariis ad dictum aphorismum*, & Mellus *in Opere citato lib.* 2. *cap.* 5. *pag.* 190.

23 Transitum faciendo ad partum difficilem præternaturalem, prænoscere opus est, modum, quo natura parrum promovet, eum esse, ut fœtus per superna membra, quæ infernis majora, & graviora sunt, quemadmodum indicavit Hippocrates *de Natur. Puer. num.* 37. prono scilicet capite, exitum quærat, & subsequentibus humeris faciliorem infernis membris mole minoribus viam aperiat, & sternat, validâ tum accedente, & conspirante tam uteri, quàm infimarum partium vi sese constringendi, ac compellendi. Uno verbo, partus secundùm naturam frequentissimus, & minimè omnium periculosus est, si fœtus, quem mater usque ad statutum a natura tempus utero gestavit, instante partu, caput ex alvo emittit, veluti annotarunt post Hippocratem *loc. cit.* Aristoteles 4. *de gener. animal.* & Galenus *lib.* 15. *de usu part. cap.* 7.

Pro-

Proximus huic pariendi modo alter est, cùm puer ambobus in lucem pedibus exit, & sic nascentes Agrippæ Latinè dici solent ex Aulo Gellio *lib.* 16. Pariendi hæc etenim figura propinqua est naturali, & præsertim, si infans manibus super utroque femore extensis rectà deferatur. At, si puer maturus, & perfectus, non capite, non pedibus, at obliquus ex alvo matris erumpere conetur, alteramve manum, vel utramque complicatam, vel pedum unum ex. gr. emittat, altero intùs detento, vel duplicatus uteri ostio insistat, hic pariendi modus periculosus est: quod Hippocrates *lib.* 1. *de Morbis Mulierum* apertissimè demonstravit exemplo deducto a vase oleario angusti oris, in quod si quis rectà, & in longitudinem nucleum immiserit, non facilè obliquum extrahere poterit. Horum partuum schemata videri possunt apud Sennertum *cit. lib.* 4. *Tract. part.* 2. *sect.* 6. *cap.* 5. & de illis plura habentur apud Mellum *in Opere citato lib.* 3. Sennertus *in Prognosticis loco allegato* hæc habet de difficilis præternaturalis partus figuris ibi depictis: *Omnes istæ fetus exitum quærentis figuræ præternaturales non solùm difficiles sunt, sed & periculosæ, ut interdum mater, interdum fetus, interdum & mater, & fetus pereat. Minus tamen periculi est, cùm infans in pedes, præcipuè utrumque, exit. Latini hoc modo natos Agrippas appellant.*

24 Thomas Campanella *Medicinalium lib.* 6. *cap.* 21. *art.* 9. *num.* 12. & 13. ita de his partubus loquitur, & de naturalibus remediis adhibendis: *Et, cùm naturalem configurationem exeuntis non servat fetus, periculosus est partus valde sibi, & matri. Naturale quidem est, si in caput exeat, admotis ad femora manibus, vel si pedes juncti priùs exeant, manusque adhærentes lateribus sequantur. Si autem nates, aut venter, aut alia media membra in os uteri primò inferantur, vel una manus exeat foràs, vel pes unus, tunc non est trahendus foràs, ne luxetur, rumpaturque ipse, aut mater, sed dextrè intrudendus manu calidà adipe litâ junctis intromissâ digitis; conandumque, ut, naturali configuratione adeptâ priùs, mox extrudatur. At, si mortuus fuerit partus, ex motus privatione agnitus, difficilior erit: tunc trahendus obstetricis manu, pellendusque matris abdomine; &, cùm desperatur, configurationem adipisci posse commodam, & mors ejus matri ob putrefactionem minatur mortem, tunc per Chirurgiam particulatim sectus extrahendus: quod etiam vivis miserè faciendum, ne ipse, ac mater simul pereant; &, si tangi potest, ita priùs baptizandus: multò autem magis, cùm partus monstruosus fuerit biceps, triceps, quadrimanus.* Non agitur hic formiter de fœtu mortuo, de quo infra, sed de fœtu vivente, exitum quærente figurâ præternaturali: cùmque plures suppetant modi, quorum ope figura præternaturalis ipsius naturalis evadere potest, aut quia ille suis conatibus figuram in exitu naturalem acquirere valet, aut quia vel parturientis conatus, vel obstetricum auxilia, vel naturalia remedia id præstare valent, unusquisque benè cognoscere poterit, difficile admodum esse, quòd partus difficilis præternaturalis, licèt prodeat incolumis, & post invocatum Dei Servum, vel Beatum, Miraculo adscribatur, proùt benè responderunt Consultores Congregationis Sacrorum Rituum Zacchiæ scribenti pro Miraculo partus difficilis præternaturalis *in Causa Beati Gregorii X.* ut *ex ejus Consil.* 10. *num.* 1. colligitur: *Auget facti possibilita-*

litatem quotidiana experientia, cùm in boras videamus, pueros in nates, in ventrem, in latera, divaricatis cruribus, aut brachiis extensis; altero pede tantùm exerto, non tantùm nasci, sed nasci etiam vivos, & incolumes, matre quoque incolumi permanente; & in terminis fœtus mortui positi in figura præternaturali hæc referuntur a Luca Schroeckio apud Bonetum *in Medic. Septent. tom. 2. lib. 4. sect. 7. observ. 10. pag 93. Editionis Genevensis*. En ejus verba: *Decimâ Februaris noctu horâ decimâ vocabar ad Pistoris cujusdam Uxorem juvenculam difficulter admodum parientem, prominente jam extrà partus fętus masculi manu dexterâ, brachioloque sensim sequente, ast reliquo corpusculo intrà uterum subsistente, nihil, vel parùm in tertium usque diem proficientibus Puerperæ, & naturæ conatibus, quos adjuvare idoneis remediorum auxiliis conteudebam, sed incassum omnia. Verùm, cùm parum spei de salute superesset, ob deficientes puerperæ vires, & obortum putridum e brachioli propendentis gangrænâ jam infecti fętorem, Divinum subveniebat auxilium, dum stimulum ad urinæ excretionem ex improviso sentiret, & simul novum parturientis doloris nisum: quare a præsente tum obstetrice instanter sollicitata, ut quantum virium corporis adhuc restaret, eas intenderet ad omnimodam fętus exclusionem, id animosè, ac strenuè fecit, cum felici adeò successu, ut integrum pueri emortui corpusculum exin fuerit exclusum.* Prosequitur Author ad referendos alios morbos, quibus parturiens afflicta fuit; & narrationem tandem sic concludit: *Hoc tempore, quo talia scribo, immunis planè fęmina vitam pancraticè transigit.*

25 Post hæc nihil aliud remanet, quàm, ut aliqua subdantur de partu tardo, & de partu nullo, præcipuè ob fœtum in utero mortuum. Ut prætereamus casus fœtuum natorum post undecimum mensem a conceptione, de quibus Aulus Gellius *lib. 3. Noct. Attic. cap. 17.* & Alciatus *lib. 3. Paradoxorum cap. 7.* celebris est casus, de quo Mercurialis *Consil. 85. ad Illustrissimum Christophorum a VVelebenstein*, ubi hæc habet: *Numquam aut visum, aut scriptum est, quantùm ipse recordor, mulierem ullam fętum vivum quatuor annis ventre gestasse, quemadmodum hæc a te mihi proposita mulier, quam scribunt, anno decimo quinto enixam marem, mox primo conjuge orbatam cum secundo, ac tertio sexdecim annis sterilem mansisse, donec tandem quartò nupta concepit fętum, quem ipsa omnino affirmat se, jam quarto anno exacto, vivum gestare non modò absque ulla insigni molestia, verùm etiam cum summo valetudinis lucro, nempe, quæ priùs innumeris penè malis tentaretur, nunc verò a cunctis libera sit.* De hoc casu loquens Sennertus *Pract. lib. 4. part. 2. sect. 2. cap. 6.* subdit: *Sed hæc rara, & penè miraculosa sunt. Acciduntque procul dubio ob semen debile, uterique calorem languidum, quibus de causis & fętus tardiùs absolvitur, & expultrix languet. Non est autem in Medici potestate talia corrigere, sed naturæ omnia permittenda*: quam etiam rationem latè exornat a Rejes *quæst. 90. num. 3.* Ad duodecimum, ad tertium, & quartum supra decimum mensem nonnullos fœtus progressos, & in lucem feliciter editos ostendit Caranza *cap. 15. de Partu naturali*. Alii insoliti casus cumulantur a Thoma Bartholino *in sua Dissertatione de insolitis partus humani viis cap. 2.* inter quos extat ille relatus a Nicolao Trigautio *lib. 1. de Christ. exper. apud Sinas*

cap.

cap. 10. Lauzu videlicet Philosophi Chinensis octoginta annis in alvo matris gestati, de quo tamen, aliisque antecedenter expositis inquit Bartholinus *loc. cit.* = *Omnibus fidem adhibere vix possum*. Disputant Medici, an Harstoeker, vel Levvenoeckius fuerit primus, qui existentiam nonnullorum parvorum vermium in semine animalium, & sic etiam in semine hominis, observaverit; & Andry, supposità doctrinâ existentiæ prædictorum vermium, infert, naturaliter contingere posse, quòd mulier post undecimum, aut duodecimum mensem a conceptione fœtum edat, intelligendo nomine conceptionis primariam actionem, per quam humor spermaticus intrà matricem retinetur, postquam in eam ovum lapsum est, & docendo, tunc fieri fœminam gravidam, cùm vermis ovum ingreditur. Doctrinam hanc exponit celebris Antonius Vallisnerius *in sua erudita Historia de hominis, & animalium generatione part.* 1. *cap.* 8. *num.* 9. = *Di quì può nascere* (*conchiude*) loquitur de Andry, *chè una Femmina, il di cui Marito sarà poco dopo morto, ch' ella avrà concepito, e non partorirà, chè nell' undecimo, o duodecimo mese, e qualche volta ancòra nel decimo terzo, poichè il verme non sarè entrato nell' uovo, chè dopo lo spazio di un mese, o due, e può essere tre dopo la concezione. Confessa essere il fatto difficile, ma però non impossibile, essendosi alcuna fiata veduti di sì fatti parti senza alcuna macchia di colpa.*

26 De partu nullo, & fœtu in utero mortuo scribit Sennertus *loc. cit. cap.* 7. *in Prognosticis* = *Si fetus ex utero edi non possit, periculosissimum est, & periclitantur cum mater, tum infans; & quidem interdum fetus moritur, mater verò manet; interdum mater moritur, & infans salvus superest; interdum & mater, & fetus moriuntur; interdum & mater, & fetus vivus manet, atque uterque servatur Chirurgicâ extractione. Nisi fetus mortuus quamprimum excernatur, putrescens in vitæ periculum matrem conjicit. Quò pejora, & plura, fetu mortuo in utero, matres apprehendunt symptomata, eò magis periclitantur, utpote si convellantur, si tremant, si lethargo, & somno gravi corripiantur, si pulsus sit debilis; si verò nihil tale patiantur, ipsas servari posse, spes est.* At ex historiis patet, quòd natura quandoque sponte fœtum corruptum expellit, & varias vias quærit. Albucasis *lib.* 2. *Chirurgiæ cap.* 76. factum a se visum exponit: *Vidi mulierem fetum mortuum utero etiamnum gerentem, nihilominus denuo impregnatam, eumdemque fetum ex secundo conceptu genitum mortuum. Huic multo tempore post apostema in umbilico obortum, & inflatum suppuratum est. Vocatus itaque ad curationem diù ejusdem medicationi institi, neque tamen ad consolidationem ulcus deduci potuit. Itaque emplastra vehementer attrahentia adhibui, quorum beneficio paucis post diebus ossicula prodierunt. Admiratione igitur ductus, cùm ventrem ossibus carere scirem, rem diligentiùs, & multifariam expendi, deprehendique, ossicula illa non nisi ex fetuum mortuorum cadaverulis provenisse. Causâ itaque morbi certò cognitâ, medendique ratione inventâ, ossicula plurima per intervalla ex apostemate eduxi, muliere interdum meliùs se habente, quæ postmodum diù adhuc supervixit; ulcus verò subinde nonnihil putrilaginis ex sese remisit.* Rarissimas alias fœtus in utero mortui historias colligit Marcellus Donatus *de Medica Historia mirabili lib.* 4. *cap.* 22. Gaspar a Rejes *quæst.*90. *in fine* refert, Uxorem cujusdam Servi Marchio-

chionis de Montexar post convalescentiam cujusdam gravioris morbi tantam carnis, & ossium quantitatem per os deposuisse, ut integram humani fœtus confabricationem æquarent, & hominis, sive fœtus absque dubio fuisse in utero geniti, cùm ipsa ante morbum gravida esset, nec per consuetam, aut aliam viam conceptum aliàs emisisset. Rejes miratur, quomodo, nullâ patente viâ, ab utero ad os caro, & ossa ferri potuissent; & tandem concludit, de naturæ majestate, & potentia hæc, & majora nos credere posse, cùm plumbeos globulos, cultellos, ensium frusta, & alia multa per ignotas vias, & sibi solùm cognitas sæpius extrà corpus transmisisse visa sit, de quibus adducit exempla *quæst.* 92. & alia prostant apud Marcellum Donatum *lib.* 2. *cap.* 12. Demum Joannes Dominicus Sanctorinus Protomedicus Supremi Magistratus Sanitatis, & Professor Anatomicus in Civitate Venetiarum *anno* 1727. Typis Venetis historiam edidit, quam etiam eruditis Animadversionibus illustravit, cujusdam fœtus fœdi maximè odoris, ex priore corporis parte ferè integri, & ex posteriore aliquantum corrupti, qui, incolumi matre, mortuus ab ejus corpore extractus est ope Chirurgicâ per anum: unde meritò Jacobus Sinibaldus celebris olim Medicus Urbis scribens *in Causa Canonizationis Sancti Pii V.* super instantanea emissione fœtus a pluribus diebus jam mortui ab utero, post narratum casum supra deductum ex Albucasi, conclusit: *Alios hujusmodi casus legere est apud Hildanum, Cordeum, Langium, Batthinum, Schenckium, Marcellum Donatum, & alios quamplurimos Authores, quos longum esset numerare, fœtuum nempe corruptorum, qui vel per apostema, vel per anum, vel aliter, matre superstite, fuerunt educti. Tot igitur, ac tales ab Authoribus descriptæ historiæ mirabiles, adeòque frequentes, ut non ampliùs Medicis sint mirabiles, luculenter ostendunt, non semper calamitosam, ac lethalem esse corrupti fœtus diuturnam retentionem.*

27 Scribentes de Canonizatione Sanctorum, cùm agunt de partubus periculosis, tria putant necessaria pro statuendo Miraculo, invocationem videlicet Beati, aut Sancti, Medici attestationem de periculo probabili mortis imminentis, perseverantiam dolorum per tres, aut quatuor dies, & maximè, si fœtus moriatur ante egressum e corpore, uti videri potest apud Bordonum *de Miraculis medit.* 15. *num.* 22. Matthæuccius *in Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit.* 3. *cap.* 3. §. 13. miraculosum admittere videtur partum, si fœtus obliquus ex alvo matris erumpere conetur, & ad suum naturalem exeundi modum reduci non possit, & vivus nascatur, incolumi matre. Miraculum quoque admittere videtur in partu, si fœtus mortuus per aliquod tempus in corpore matris persistat, & ab ejus utero prodeat, incolumi matre: & in reliquis subscribit Bordono, dummodo tamen post partum alii morbi mulierem non invadant. Pignatellus *Consult.* 26. *tom.* 7. agens de fœtu transverso in utero ait, ejus editionem esse Miraculo adscribendam, si fiat nullo virium naturæ, aut artis adjutorio; & *Consult.* 177. *num.* 34. *tom.* 10. subitam liberationem a periculosissimo puerperio inquit inter Miracula recensendam; & *Consult.* 183. *eodem tom.* 10. stat pro Miraculo, si, nullo adhibito naturali remedio, fœtus mortuus feliciter edatur. Quid er-

ergo dicendum erit? Erit ne in constituendo Miraculo res adeò jejunè expedienda, e conspectu præsertim tot Medicarum observationum supra relatarum? vel potiùs erit absolutè dicendum, partus quomodocumque difficiles, & periculosos (quamvis mater, & fœtus ab eis incolumes evadant) non esse subjectum sufficiens pro Miraculo, licèt in Bullis Canonizationis Sanctorum nonnullæ felices a partu evasiones inter Miracula recenseantur, ut *in Bulla Canonizationis Sancti Ludovici Episcopi Tolosani*, *in Bulla Canonizationis Sancti Didaci*, *in Bulla Canonizationis Sancti Raymundi de Pennafort*, *& in Relationibus* Rotæ Auditorum, *in illa* videlicet *Causa Sancti Philippi Nerii 3. part. de Miraculis in vita*, *in illa Causa Sancti Francisci Borgiæ art. 2. de Miraculis in specie*, *in illa Causa Beati Gregorii X. Miracul.* 13. *in illa Causa Sancti Jacobi de Marchia ad tit. Puerperæ in extremis laborantis levatio*, *in illa Causa Sancti Joannis de Deo in tertio Miraculo post mortem*, *in illa Causa Sancti Raymundi de Pennafort in tertio Miraculo post mortem*, *in illa Causa Sancti Caroli Borromæi Miracul.* 14.?

28 Si meus qualiscumque sensus exquireretur, dicerem primò, cautè, & plùs quàm cautè, & sobriè esse in hac materia procedendum; quod est conforme praxi Sacræ Congregationis, quæ non ita frequenter partus, etsi difficiles, recensuit inter Miracula, licèt sibi fuerint frequentissimè a Postulatoribus propositi tamquam miraculosi.

29 Dicerem secundò, nullam pro effectu, de quo agitur, habendam esse rationem vitalitatis fœtuum, qui quarto, septimo, aut octavo mense editi sunt, fœtuum multiplicium, seu gemellorum, aut in majori numero prodeuntium, juxtà ea, quæ in superioribus dicta sunt, necnon fœtuum masculorum potiùs, quàm fœminarum (etiamsi tamquam fabula rejiciatur eorum assertio, qui contendunt, per salubria Medicinæ præcepta marem generari posse loco fœminæ, utì videri potest apud Thomam Reinesium *in Schola Medica Jureconsultorum lib.* 3. *cap.* 10.) aut fœcunditatis obtentæ post longam sterilitatem, cùm id provenire possit a vitiosa aliqua dispositione, quæ sit in utero, vel in semine, quæque naturaliter cesset aut ope remediorum, aut aliter, utì latè ostendit Sennertus *Pract. lib.* 4. *part.* 2. *sect.* 4. *cap.* 3. Dictumque est, nullum horum habendam esse rationem pro effectu, de quo agitur; agitur enim hìc, & nunc de Miraculis veris, & rigorosis in ordine ad Beatificationem, & Canonizationem, & non de Gratiis, ad quas dicti eventus facilè reduci possunt. Porrò ad Miracula aliquis ex dictis eventibus referri posset, puta partus post sterilitatem, si constaret, sterilitatem ab aliquo vitio organico processisse, quod, ordinariè loquendo, probari non potest, eamdemque sterilitatem cessasse, invocato Dei Servo, vel Beato: unde optimè subdit citatus Vallisnerius *part.* 3. *cap.* 2. *num.* 54. = *Alla struttura viziata delle ossa, o alla macchina degli organi principali, tutta, o in parte cospicua, e che riguarda all' utero stranamente torta, e scomposta, non vi trovo rimedio, e dissi quasi con Areteo, benchè in altro proposito parlasse:* Oportet, Medicum hoc in morbo totum hominem immutare, quod, per Jovem, nec Diis facile fuerit. *Non può il Medico fare que' Miracoli, che al solo*

Domenedio si riserbano, e sa ognuno, chè ex morbo fit morbus.

30 Dicerem tertiò, quòd, concurrentibus debitis circumstantiis, poterit partus esse subjectum Miraculi, & poterunt etiam felices ejus evasiones approbari tamquam miraculosæ, sed faciliùs, si tamquam supra numerum Miracula approbentur, intervenientibus videlicet aliis binis saltèm Miraculis diversæ speciei approbatione dignis; & ita, dum munere fungebar Fidei Promotoris factum est *in Causa tunc Beati, nunc Sancti Joannis de Cruce*, utì colligitur *ex Decreto edito die* 5. *Februarii* 1725. = *Sanctitas Sua, accitis infrascriptâ die coràm se R. P. D. Prospero de Lambertinis Archiepiscopo Theodosien. Fidei Promotore, & me Sacræ Congregationis Secretario, ex septem jam propositis Miraculis tria tamquam tertii generis approbavit, nimirum primum instantaneæ sanationis Sororis Annæ Teresiæ a Sancto Benedicto Monialis in Monasterio Sanctæ Teresiæ Civitatis Baren. a Paralysi, necnon septimum instantaneæ item sanationis Sororis Joannæ Franciscæ Javejon Monialis in Monasterio Sanctissimæ Annuntiatæ Civitatis Neocastri in Lotharingia pariter a Paralysi; secundum verò, scilicet liberationis Albertæ Mariæ de Alpharo in Oppido Noblexas in Hispania a difficillimo, & periculoso partu, tamquam supra numerum approbavit.*

31 Dicerem quartò, posse felices evasiones a partubus inter Miracula, non supra, sed intrà numerum referri, si instantanea emissio fœtus accidat statim post invocationem Beati, vel Sancti, si nulla fuerint adhibita media humana pro ejus emissione, si felix undequaque fuerit partus, incolumi matre, incolumi filio, si post partum mulier alio morbo vexata non fuerit, quod in evasione a partubus periculosis sæpe contingit, veluti annotavit Zacchias *Consil.* 9. *num.* 19. *post Quæstiones Medico-Legales*, quodque caput est, si evidens periculum mortis matris, aut fœtus præcesserit, non ab una, aut altera causa deductum, sed a pluribus simul unitis, quæ prudenti Medico suadere potuerint, rem eò redactam esse, ut sinè ope Divina non esset mater incolumis emissura fœtum, nec fœtus, vivâ matre, sinè ope pariter Divina esset in lucem vivus, & vitalis prodíturus: & huc referri possunt, quæ in superioribus annotavimus de nimis acutis, & acerbis in partu doloribus, de eorum protractione ad tertium, & quartum diem, de præmatura aquarum effusione, de nimia debilitate virium parturientis; poterit enim fortè in unoquoque ex dictis casibus, & in unaquaque ex dictis circumstantiis felix partus naturaliter accidere, sed non, si omnes prædictæ circumstantiæ fuerint insimul unitæ.

32 Dicerem quintò, quòd, si tamquam miraculosus proponatur partus, quem Postulatores contendant, non capite, non pedibus, sed obliquum ex alvo matris erupisse, vel duplicatum uteri ostio institisse, incolumi matre, incolumi filio, & prævià invocatione alicujus Servi Dei, vel Beati, ostendere debent aptis probationibus, rem sic se habuisse, editum videlicet fuisse feliciter fœtum in ea præternaturali figura, nec a fœtu novam, & naturalem ante partum figuram assumptam fuisse; quæ probatio admodum difficilis est. *In Causa Canonizationis Beati Gregorii X.* actum fuit de miraculoso partu, qui ab utero in lucem venire frustrà tenta-

taverat, quique alteram tantùm manum, ac brachium emiserat, neque ab obstetricibus peritissimis intrò propelli, & ad idoneum locum reduci ullo modo potuerat, ita ut puer in ea figura non naturali positus, postquam diù, multùmque laboraverat, vitam in utero reliquerit, incolumi tamen matre, quæ infantem mortuum, invocato Beato Gregorio X. statim feliciter emisit. Antequam Causa juxtà morem tunc temporis receptum in Rotæ Romanæ Auditorio discuteretur, scripserunt celeberrimi Medici, Zacchias videlicet, cujus Consilia impressa sunt *post ejus Quæstiones Medico-Legales*, Æmilius Vezzosius Physicus Aretinus, qui curæ interfuerat, Bernardus de Bernardis ex Collegio Placentino Artis, & Medicinæ Doctor, Angelus Victorius Balneoregensis Medicus Romanus, Aurelius Marocchus Medicus Physicus, qui omnes unanimiter steterunt pro Miraculo; & Rotæ Auditores factum prædictum inter Miracula recensuerunt *in Relatione* ab ipsis *edita*. Delatâ Causâ ad Congregationem Sacrorum Rituum tempore, quo fungebar munere Fidei Promotoris (nec enim ex alibi dictis Auditorum Rotæ judicium umquam profuit, nisi a Sacrorum Rituum Congregatione fuerit approbatum) operæ pretium esse, reputatum est, novos audire Peritos. Auditus fuit Dominus Soldatus, qui scribens ad Causæ opportunitatem censuit, partum esse Miraculo adscribendum. Auditus fuit bonæ memoriæ Lancisius, qui scribens pro veritate Domino Soldato adhæsit. Sed, me tamquam Fidei Promotore urgente, quòd non probabatur, fęminam peperisse infantem in ea adhuc figura, & situ permanentem, in quo Testes dixerant illum fuisse in principio partus, & possibile fuisse, ut partus fuerit obstetricum manibus in illum situm, illamque figuram redactus, in quibus sinè magna difficultate poterat expelli, sanctæ memoriæ Clemens Papa XI. nullum edidit in ea Causa responsum.

33 Dicerem sextò, quòd, si in partu difficili præternaturali vis Miraculi reponatur in hoc, quòd intercessione Servi Dei, vel Beati partus habens figuram irregularem regularem assumpserit, & fuerit conversus, opus est, ut quodcumque remedium naturę, vel artis excludatur, opus est, ut doceatur de positura, in qua sese pariens collocavit, opus denique est, ut instantanea emissio fœtus post invocationem, incolumi matre, incolumi fœtu, ponatur in claris. Nec in re, de qua nunc agitur (salvo semper meliori judicio) crederem, conversionem fœtus, & aequisitionem aptæ figuræ naturæ adscribi posse: licèt enim Ruyschius secundinæ, & fœtus demortui expulsionem naturæ concedat, nullum tamen vidi, qui naturæ fidat fœtus conversionem, & acquisitionem aptæ figuræ, ut ab utero exeat; vehementes siquidem diaphragmatis, musculorum abdominis, uteri, & nervosarum partium compressiones prosunt ejectioni fœtuum, qui in utero continentur, minimè tamen fœtum pravè dispositum versant, & aptam illi figuram tribuunt.

34 Dicerem denique ultimò, quòd, si emissio fœtus mortui tamquam miraculosa proponatur, incolumi matre, plura sunt demonstranda: primum, quòd fœtus per notabile tempus in utero matris mortuus perman-

ferit: fecundum, quòd mortuus fuerit fętus ex causa interna, & non ex causa externa, puta, percussione, vel casu: tertium, quòd mater ex diuturno antecedenti morbo in evidentissimo mortis periculo constituta viribus esset impotens ad pariendum: quartum, quòd fęmina sinè dolore pepererit: quintum, quòd feliciter pepererit, statim invocato Dei Servo, vel Beato, exclusis remediis subministratis, & aptis pro fętus mortui exclusione: ultimum, quòd puerpera immediatè benè se habuerit, nec a partu ægrotaverit. Hisque insimul concurrentibus, me tunc Consistorialis Aulæ Advocato, nec adhuc assumpto ad munus Fidei Promotoris, scribente *in Causa Canonizationis Sancti Pii V.* auditis insignioribus Medicis Urbis, Sinibaldo videlicet, & Lancisio, quorum Suffragia fuerunt typis edita, Sacrorum Rituum Congregatio inter Miracula recensuit *instantaneam emissionem fętus a pluribus diebus jam mortui in utero matris, & absque ullo ejus dolore editi cum ipsius matris præservatione ab evidenti mortis periculo.*

35 Post hæc, descendendo ad explicanda memorata requisita, fętus mors ex pravo halitu matris desumitur, uti autumant Varandæus *de Morbis Mulierum cap. 7. pag.* 137. Phrygius *Comment. in Epid. Hippocrat. part.* 3. *ægrot.* 14. *pag.* 539. Cortes. *Miscell. Medic. decad.* 10. *quæst.* 10. *fol.* 799. Vega *de Arte medendi lib.* 3. *cap.* 23. Zacut. Lusit. *Medicor. Princip. Histor. lib.* 3. *histor.* 17. *fol.* 513. sed tutius signum mortis fętus ex uteri tactu videtur desumendum, cùm ex eo desumatur, an fętus careat, aut non careat motu, & consequenter an sit vivus, vel mortuus, uti latè prosequuntur Thomas Burnett. *in Thesaur. Med. Tract. tom.* 1. *sect.* 18. *pag.* 567. Bernardin. Christin. *in Praxi Medica Observationum centur.* 10. *cap.* 19. *pag.* 141. Franciscus Mauriceau *in suo Tractatu de Morbis Mulierum prægnantium lib.* 10. *cap.* 12. *pag.* 188. quòdque ejus mors processerit a causa interna, demonstrari poterit per exclusionem cujuscumque causæ externæ, & per pravam humorum collectionem in matre, qui, ut sensim in matre cumulantur, ita sensim filio communicantur, & morbos, ac mortem inferre solent.

36 Bonæ memoriæ Lancisius *in suo Suffragio pro veritate edito in allegata Causa Sancti Pii V.* inter cætera ponderavit, mortem fętus processisse, non a causa externa, sed interna: *Cùm igitur ex Actis constet, fętum intrà uterum occidisse absque ulla externa occasione, sed ex febri duntaxat, maloque, ac perverso materni corporis apparatu, statim oportet, periti Medici in mentem veniat, emisso utcumque fętu, ab iisdem pravis humoribus in vitæ discrimen adduci debuisse*; idemque paulo ante *in eodem Suffragio* dixerat, *superstite ut plurimum genitrice, edi fętum mortuum ex causa externa, si mater priùs sana fuerit.*

37 Pro evidenti mortis periculo fęminæ parturientis haberi quidem potest ratio fętus in utero mortui per plures dies, juxtà ea, quæ ponderat Sennertus *lib.* 4. *Tract. part.* 2. *sect.* 6. *cap.* 5. = *Nisi fętus mortuus quamprimum excernatur, putrescens in vitæ periculum matrem conjicit, & quò pejora, & plura fętu mortuo in utero matres apprehendunt symptomata, eò magis periclitantur* = & sequitur Burnett. *in suo Thesaur. Med. Tract. tom.* 1. *sect.* 18. *de fętu mortuo pag.* 597. *in fine* = *Quam-*

Quamprimum expellendus est fętus, aliàs præsentissimum exitium prægnanti infert; sed id solum sufficere non debebit, juxtà ea, quæ in superioribus deducta sunt: unde evidens periculum matris a præcedentibus morbis, & concomitantibus signis erit ulteriùs comprobandum, si videlicet parturiens febribus acutis, aut malignis fuerit afflicta, si luridus, & cadavericus ejus color apparuerit, juxtà illud Hippocratis *in Prognosticis lib. 1. part. 7. & 8.* ita scribentis = *Colorem totius faciei pallidum, aut etiam nigrum, & lividum, aut plumbeum ex morbo talem factum, ægros morti proximos esse significare* = & juxtà illud Vallesii post Galenum *super 6. Epid. sect. 5. text. 25. pag. 39.* = *Qualis in cute color, talis humor redundat in corpore*.

38 Quò ad nimiam virium debilitatem, videtur in ea magna cum cautela esse procedendum, cùm parturientes sæpe dicant, se viribus omnibus esse destitutas, licèt id in rei veritate non subsistat. Facit casus supra relatus ex Luca Schroeckio, in quo licèt deficientia virium puerperæ appareret, hortante nihilominus obstetrice, vires collegit, & animosè, & strenuè fętum mortuum emisit. Quocirca, ut rectum de virium debilitate feratur judicium, præcedens extenuatio parturientis a præcedenti languore inducta erit seriò advertenda; nec erit omittenda probatio desumenda ex pulsu, cùm juxtà Medicos pulsus sit mensura virium: &, quamvis vires vitales a viribus animalibus distinguantur, veluti benè ostendit De le Boe *lib. 3. Praxis Medicæ cap. 7. pag. 418. num. 176.* cùm tamen vires animales a sanguine oriantur, quotiescumque sanguis propter febrem magno affectus est vitio, & perturbatè movetur, vitales validæ esse non possunt; unde bonæ memoriæ Jacobus Sinibaldus *in suo Suffragio edito in Causa Sancti Pii V.* mulieris parientis fętum mortuum exponens inquit: *In statu salutis desperato, viribus destituta, & pulsu jam deficiente, necessarios ad pariendum conatus nullo modo efficere poterat*.

39 Quò ad defectum dolorum, etsi dolor in partu sit pœna peccati primorum Parentum, juxtà illud *Genesis 3.* = *In dolore paries* = & dolor partus in muliere consequatur virilem commixtionem, uti benè ponderat Sanctus Thomas *3. part. 35. art. 6. Ad primum*, partusque idcirco Beatissimæ Virginis fuerit sinè dolore, juxtà illud Isaiæ 35. = *Germinans germinabit sicut lilium, & exultabit lætabunda, & laudans* = & juxtà illud Sancti Bernardi *Sermon. 4. in Vigilia Nativitatis* = *Conceptus Christi fuit sinè pudore, partus sinè dolore*; in eo tamen, quod spectat ad naturam, certum est, dolores non spasmodicos, neque spurios, sed genuinos parturientis emissioni fœtus maximoperè prodesse, uti benè consideravit bonæ memoriæ Joannes Maria Lancisius *in suo Suffragio pro veritate edito in Causa Sancti Pii V.* ubi hæc scripta reliquit = *Tertio loco causa deducenda venit, cur Isabella majori semper difficultate, immo penè omni facultate pariendi destitueretur, cùm esset absque doloribus, qui, ut communiter a Medicis advertitur, non sunt tantummodo futuri partus signa, sunt principales causæ: cùm enim dolet uterus, per dolorem ipse contrahitur, & per contractionem fætus emissionem adjuvat. Ubi igitur uterus non dolet, non contrahitur, &, utero non contracto, nulla fieri potest fętus mortui emissio* = & confirmavit bonæ memoriæ Si-

Sinibaldus *in allegato Suffragio* = *Mirabilis etiam fuit modus, quo peperit, hoc est, sinè dolore; licèt enim in pœnam culpæ originalis fuerit Hevæ filiabus decretum, ut parerent cum dolore, talis tamen est illius doloris natura, & vis, ut mirum in modum conferat ad fœtus expulsionem, &, quantò majores, ac frequentiores sunt dolores, tantò faciliùs, ac celeriùs mulier sit paritura; ut proinde, quod de Achillis basta fabulantur Poetæ, quæ vulnus unà, & auxilium inferebat, concinnè puerperarum doloribus adaptetur, qui & pœnam, & præsidium simul absolvunt*. Dictum est autem; prodesse partui genuinos dolores, non spasmodicos, & spurios, juxtà monitum Deventrii, qui *in suo Artis obstetricandi Libro cap.* 17. *pag.* 6. ita scripsit: *Non incommodè addemus, fœminas quasdam laborare mixtim tam spuriis, quàm genuinis doloribus, quorum illi nonnullis dicuntur tergiversantes; nam, quando dolores videntur partum deprimere, & parturientes omnibus viribus conituntur, subitò isti mutantur in contrahentes dolores persimiles spasmo, ut partum excludere sit impossibile*.

CAPUT VIGESIMUM PRIMUM.

De Revocatione Mortuorum ad vitam, seu de Resuscitatione.

1

Ntequam sermo instituatur de mortuorum revocatione ad vitam, seu de eorum resuscitatione, an videlicet Miraculo sit adscribenda, quatuor præmittenda esse videntur. Primum est, resuscitationem differre a resurrectione; resuscitatio enim est actio, qua Deus mortuum revocat ad vitam, unde se tenet ex parte Dei vitam restituentis ei, qui e vita decessit; resurrectio autem est passio defunctum ipsum afficiens, qui ad vitam revocatur. Secundum est, resuscitationem duplicem esse; aliam ordinariam, & universalem, qua omnes mortui resurgent in ultimo Judicio, de qua *in Libro* Job *cap.* 19. hæc verba leguntur = *Et rursus circumdabor pelle meâ, & in carne mea videbo Deum Salvatorem meum* = & Ezechielis *cap.* 37. = *Hæc dicit Dominus Deus: Aquatuor ventis veni spiritus, & insuffla super interfectos istos, & reviviscant* = & *lib.* 2. *Machabæorum cap.* 12. = *Nisi eos, qui ceciderant, resurrecturos speraret, superfluum videretur, & vanum orare pro mortuis* = quamque inter Judæos negarunt Sadducæi, & Samaritani, uti legitur Matthæi *cap.* 22. & Actorum 23. & primis Ecclesiæ temporibus Simoniani, Saturniani, Basilidiani, Valentiniani, & Marcionitæ, quibus addi potest Socinus nefandissimus Hæreticus, qui inter virulentos, quos disseminavit, errores asserere ausus est, homines impios penitùs annihilari, & nullam impiorum

rum

rum resurrectionem futuram; aliam deinde resuscitationem dici posse particularem, & extraordinariam, per quam Deus ex singulari privilegio revocat ad vitam hunc, vel illum mortuum extrà finale Judicium. Tertium est, in hoc differre resurrectionem universalem a particulari, quòd post resurrectionem universalem nulla mors sequitur, quæ tamen sequitur post particularem resurrectionem, cùm in particulari resurrectione, qui resurrexerunt, mori debeant, ut cum aliis in resurrectione universali resurgere possint. Ultimum demum est, de resurrectione agi posse & quò ad homines, & quò ad bestias.

2 His præmissis, in præsenti agendum est, non de resurrectione universali, *de qua* eruditam de more *Dissertationem* Calmet exaravit, sed de particulari; & primo loco sermo instituendus est de hominum resuscitatione, & deinde de resuscitatione bestiarum. Porrò particularis nonnullorum hominum resuscitatio inter Miracula in Sacra Scriptura recensetur *In lib.* 4. *Regum cap.* 4. Eliseus, uti etiam supra visum est, suscitavit a mortuis filium Sunamitidis hospitæ = *Ingressus est ergo Eliseus domum, & ecce puer jacebat in lectulo ejus, ingressusque clausit ostium super se, & super puerum, & oravit ad Dominum &c. Venit illa, & corruit ad pedes ejus, & adoravit super terram, tulitque filium suum, qui jam resurrexerat, & egressa est* = & *cap.* 13. Mortuus injectus Elisei Sepulchro, cùm tetigit ossa ejus, mirabiliter revixit: *Cùm tetigisset ossa Elisei, revixit homo, & stetit super pedes suos.* = *In Evangelio* Matthæi *cap.* 4. cùm venisset Jesus in domum Principis, jussit turbæ tumultuanti, ut recederet; &, cùm dixisset, filiam dicti Principis non esse mortuam, sed dormire, omnes eum deriserunt; &, cùm ejecta esset turba, *intravit, & tenuit manum ejus, & surrexit puella, & exiit fama hæc in universam terram illam.* = *In Evangelio* Lucæ *cap.* 7. cùm Jesus appropinquaret Portæ Civitatis Naim, & defunctus efferretur filius unicus matris suæ, accessit, & tetigit loculum: *Hi autem, qui portabant, steterunt, & ait: Adolescens, tibi dico, surge. Et resedit, qui erat mortuus, & cœpit loqui: & dedit illum matri suæ. Accepit autem omnes timor, & magnificabant Deum dicentes: Quia Propheta magnus surrexit in nobis, & quia Deus visitavit plebem suam.* = *In Evangelio* Sancti Joannis *cap.* 11. ampla exponitur historia Lazari resuscitati, ante quatuor dies jam mortui, & deinde subditur: *Multi ergo ex Judæis, qui venerant ad Mariam, & Martham, & viderant, quæ fecit Jesus, crediderunt in eum*: de qua Lazari resuscitatione ita loquitur Euthymius *in Joannem cap.* 11. *tom.* 19. *Bibliothecæ Patrum pag.* 702. = *O maximum, ac duplum Miraculum! Non solùm, qui jam olebat, resurrexit, sed etiam, qui obvinctus erat, exivit e monumento*; & Sanctus Basilius *Homil. de gratiarum actione pag.* 39. eam resurrectionem vocat *Miraculum in Miraculo.* = *Actorum cap.* 9 orante Sancto Petro, Tabitha, quæ mortua fuerat, resurrexit = *Petrus ponens genua oravit, & conversus ad corpus dixit: Tabitha, surge. At illa aperuit oculos suos, &, viso Petro, resedit. Dans autem illi manum erexit eam; &, cùm vocasset Sanctos, & Viduas, assignavit eam vivam. Notum autem factum est per universam Joppen, & crediderunt multi in Domino* = & *Actorum cap.* 20. cùm, disputante Paulo, quidam adolescens nomi-

mine Eutychus somno oppressus de tertio cœnaculo deorsum cecidisset, & tamquam mortuus sublatus esset, Apostolus incubuit super eum, & complexus dixit: *Nolite turbari; anima enim ipsius in ipso est &c. Adduxerunt autem puerum viventem, & consolati sunt non minimè*. Inter particulares resurrectiones, de quibus in Sacra Scriptura, non enumeramus resurrectiones eorum, qui revixerunt cum Christo, de quibus *in Evangelio* Sancti Matthæi *cap.* 27. = *Petræ scissæ sunt, & monumenta aperta sunt, & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexerunt*; quæstio enim adhuc est inter Theologos, an, qui tunc resurrexerunt, resurrexerint ampliùs non morituri, vel ita resurrexerint, ut denuo obirent in universali deinde Judicio resurrecturi, de qua controversia alibi a nobis agetur. Stupor autem, admiratio, Infidelium conversio satis apertè demonstrant, memoratas resurrectiones, non viribus naturæ, sed Dei Omnipotentiæ supra vires naturæ operanti adscriptas fuisse. Item *in Psalm.* 87. legitur: *Numquid mortuis facies mirabilia, aut medici suscitabunt, & confitebuntur tibi?* & apud Job *cap.* 14. habetur: *Homo, cùm mortuus fuerit, & nudatus, atque consumptus, ubi quæso est? Sic homo, cùm dormierit, non resurget, donec atteratur cælum, non evigilabit, nec consurget de somno suo &c. Putas ne, mortuus homo rursum vivat?* quæ verba, sicuti patefaciunt, impossibile esse, ut naturaliter homo mortuus resurgat, ita probant, resurrectionem, quæ aliquando contigit, Divinæ Omnipotentiæ esse adscribendam.

3 Tritum insuper est apud Philosophos, a privatione ad habitum naturæ viribus regressum minimè dari, uti satis apertè responderunt Philosophi Patavini ab Episcopo consulti, ut judicium ferrent de duorum mortuorum resuscitatione, quæ a Deo facta dicebatur intercessione Sancti Antonii Patavini, de qua infra, & apud Georgium Ragusejum Venetum *in Appendice ad Librum de Divinatione*, & apud Abelly Episcopum Rhutenensem *in suo Enchiridio Pastoralis Sollicitudinis pag.* 223. Ad rem optimè argumentatur Theologus Gallus *in sua Epistola theologica duodecima num.* 25. *& sequentibus*; postquam enim præmisit, existentiam hominis esse argumentum sensibile, & evidens existentiæ Dei infinitè sapientis, & potentis (ecquis enim præter Deum infinitè sapientem, & potentem efformare potuisset multitudinem infinitarum partium in corpore humano, unionem adeò strictam duarum substantiarum adeò inter se differentium, animæ videlicet, & corporis?) intulit, solius Dei infinitè sapientis, & potentis opus esse, posse partes corruptas corporis humani reformare, spiritus producere reanimantes universam machinam, & iterum unire, prout fit in resurrectione, memoratas duas substantias animæ, & corporis: & quamvìs Plutarchus narret, Thespesium Solensem a morte ad vitam revocatum Purgatorii, & Inferni pœnas luculenter exposuisse, & longè ante eum Plato *in lib.* 10 *de Republica* inducat præstantissimum quemdam Virum Herum Armenium genere Pamphylium, qui, cùm in prælio occubuisset, sublatis decimo die cadaveribus jam planè corruptis, integer ipse, incorrupto corpore, repertus fuit, domumque delatus, ut sepeliretur, duodecimâ jam ab obitu die, dum pyræ imponeretur,

tur, revixit, & redivivus commemoravit ea, quæ viderat apud Inferos, quæque præmia, aut supplicia manerent pios, atque impios, cujus Platonicæ narrationis mentio habetur apud Sanctum Augustinum *de Civitate Dei lib.* 22. *cap.* 28. & de nonnullis aliis referatur, quòd mortui naturaliter revixerunt, ut sunt Aristeas Proconnesius, Cleomedes Astipalæensis, Hermotimus Clazomenius, Epimenides, Romulus, Apollonius Thianeus, quos ad elevandam reviviscentis Christi admirabilitatem Christianis Celsus opposuit apud Origenem *lib.* 3. quibus addi possunt Glaucus, Hippolytus, Alcestes; hæc tamen in nullo pretio habenda sunt, aut quia falsitatis vitio laborant (quidquid de Pamphylio, & Thespesio probare conetur Fortunius Licetus *in Libro de sextò quæsitis per epistolas*, ubi veras fuisse prædictorum resurrectiones, ostendere conatur) aut quia plerique ex eis mortui falsò crediti sunt, cùm morbi tantùm vehementiâ essent oppressi. Quare, ne actum agere videamur, Lectorem remittimus ad Huetium Episcopum Abrincensem *in sua Demonstratione Evangelica proposit.* 9. *num.* 5. *& sequentibus pag.* 1035. *Editionis Lipsiensis anni* 1703. ad Medicos Patavinos *in citato Consilio* apud Abelly *pag.* 236. ad Zacchiam *in Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 11. ad Martinum del Rio *Disquisit. Magicar. lib.* 2. *quæst.* 29. *sect.* 2. præter ea, quæ a nobis dicta sunt 3. *lib. cap.* 49. *num.* 2. & inter Authores Forenses ad Pignatellum *Consult* 60. *tom.* 4. Sanctus Justinus *in Serm. exhort. seu Orat. paranet. ad Gentes paulò post medium* loquens de resuscitatione Heri a Platone narrata putat, ideam resurrectionis fuisse a Platone desumptam ex libris Judæorum, &c, ut Græcis suaderet, præmium, & pœnam manere post hanc vitam, casum finxisse resurrectionis prædicti Heri: *Quæ Plato apud Prophetas legerat, quamvis Authores metu Græcorum dissimulet, sub fictitia Persona cujusdam in acie cæsi, & duodecimâ post die funerandi, ac in rogò strue redivivi, denarrantisque res inferas recenset his verbis &c. Hic mihi videtur Plato non de extremo judicio Prophetarum didicisse oracula, sed & de ea, quam Græci non credunt, resurrectione.* Dominus Hecquet narrat, quemdam Russiæ populum mori tempore hiemali, & resurgere tempore verno, ut possibilem naturaliter astruat resurrectionem: sed eum strenuè redarguit Theologus Gallus *in sua decima quarta Epistola theologica num.* 64. *& pluribus sequentibus*. Fusissimè, & eruditissimè Medina *de recta in Deum Fide lib.* 2. *cap.* 7. *pag.* 54. de prædictis suscitationibus ita loquens = *Hæ suscitationes vel sunt fabulosæ, quod semper apud earumdem Gentium Sapientes est creditum, vel non sunt veræ suscitationes, quæ veram mortem, id est, veram animæ, & corporis solutionem, supponunt* = id ostendit in qualibet mortui resuscitatione, quæ naturaliter facta supponitur: & post plura, transitum faciens ad mortuorum resuscitationes secutas imperio Christi, aut Apostolorum, inquit, veras animæ, & corporis solutiones præcessisse; quod ostendit primò, quia illi, qui, in Beelzebub Dæmonia fugare, & rem cum Diabolo Christum habere quotidie, dicebant, in mortuorum suscitatione, non apoplexiam, non syncopem, non naturales morbos causati sunt; secundò, quia in fœtido Lazari corpore anima esse non poterat, tantaque erat mortis evidentia

in suscitatione Filiæ Archisynagogi, ut, Christo dicente, non esse mortuam, sed dormire, astantes quasi delirium riderent; tertiò, quia suscitationes a Christo, vel Apostolis in ejus virtute, non sponte, sed ad Christi, vel Apostolorum imperia in Evangelicæ prædicationis testimonium secutæ sunt: ex quo clarissimè infertur, suspicionem naturalis morbi nullum sibi posse locum vindicare; nisi fortè dicatur, Christum, & Apostolos, & Evangelicos Viros cum morbis, & malignis humoribus pactos fuisse, ut tempus, quo cessaturi essent, indicarent, atque adeò non priùs illorum hominum suscitationes aggressos, quàm consumptos humores, qui languores effecerant, apertè cognoscerent: quod, etsi per impossibile admitteretur, non parvum esset Divinitatis indicium, scire videlicet exactè, quando esset terminus morbi, & quanta esset humorum periodus, in his præsertim, qui non varias Orbis plagas addiscendæ medicinæ ratione peregrini percurrerant.

4 Quapropter nemo est, qui umquam dubitaverit, particulares resurrectiones mortuorum, quæ precibus Sanctorum a Deo factæ sunt, esse inter Miracula, saltèm secundæ classis, recensendas. Exempla habentur *in Thaumasia vera Religionis* Patris Petræsanctæ *tom. 1. cap. 52. in Relationibus* Rotæ Auditorum, quas ediderunt *in Causis Sanctorum Hyacinthi, & Raymundi, Francisci Xaverii, Philippi Nerii, & Beati Petri Regalati, & in Bullis Canonizationum Sanctorum VVilhelmi Canonici Regularis Congregationis Sancti Victoris, Laurentii Dublinensis Archiepiscopi, VVillhelmi Eboracensis in Anglia Archiepiscopi, Elisabeth Sanctimonialis tertii Ordinis Sancti Francisci, VVillhelmi Brioeensis in Britannia minori Episcopi, Petri Martyris, Stanislai Cracovviensis Episcopi, Richardi Cicestriensis in Anglia Episcopi, Hedvvigis, Ludovici Tolosatis Episcopi, Thomæ Herfordiensis in Anglia Episcopi, Birgittæ, Nicolai Tolentinatis, Leopoldi Austriæ Principis, Francisci de Paula, Didaci, Raymundi de Pennafort, Philippi Nerii, Francisci Xaverii, Thomæ de Villanova, Francisci Salesii.*

5 Hæc quò ad hominum resurrectionem: nunc autem transeundo ad bestiarum mortuarum resurrectionem, *in Vita Sancti Francisci de Paula edita, & Notis illustrata* a Domino Episcopo Perrimezzio *in Notis ad cap. 6. pag.* 114. ex Processibus super ejus Canonizatione factis comprobatur, non una, sed pluribus vicibus vitam mortuis Piscibus ab eo datam fuisse. De nonnullis Avibus resuscitatis intercessione Sanctæ Pharaildis Virginis, & Sancti Kentigernii Episcopi probationes exstant apud Bollandum *ad diem 4. & ad diem 13. Januarii*, & apud Severinum de Cracovia *lib. 2. de Vita Sancti Hyacinthi Confessoris Ordinis Sancti Dominici cap.* 28. de Equo ejus intercessione ad vitam revocato: &, si quis alia exempla animalium divinitus ad vitam evocatorum legere cuperet, manum admovere potest *ad Admiranda Orbis Christiani collecta* a Bagatta *tom. 1. cap. 6. lib. 6. §. 1. & sequentibus*. Sed, cùm resurrectio requirat numericam identitatem rei resurgentis tum quò ad formam, tum quò ad materiam, hinc oritur disputatio, an vera resuscitatio de solo homine prædicari possit, cùm homo ita propriam formam habeat a corpore separatam, animam videlicet rationalem, & immortalem,

ut

ut ab eo separata per se existat, & vivat: quo præmisso, per novam introductionem animæ in idem corpus, quod ante mortem informabat, homo resurgens nihil a se ipso, neque in ætate, neque in faciei lineamentis, neque in quavis alia re mutatus existit. Cùm verò cætera animalia animam corpori habeant cohærentem, & annexam, & quæ corrumpitur, corruptâ materiâ, & in nihilum abit, perinde ac si numquam in rerum natura fuisset, necesse esse videtur, ut in revocatione Equi, aut Tauri ad vitam nova anima reproducatur; quæ nova animæ reproductio efficit, ut Equus, & Taurus, qui ad vitam revocantur, non illi sint, qui mortui fuerant, quemadmodum innuit Martinus del Rio *in lib. 2. quæst. 29. sect. 1.* ubi idcirco asserit, brutorum resuscitationem esse impropriam, & latiùs prosequitur Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib. 4. tit. 1. quæst. 11. num. 14 & pluribus sequentibus*, & alii annotarunt apud Meldulensem *disput. 5. de Generatione num. 154. §. Secunda opinio.* Sanctus Thomas *quolibet. 4. art. 5.* proponit quæstionem, utrùm Deus possit reparare idem numero, quod in nihilum est redactum; & propositæ quæstioni respondet, quædam esse, quorum unitas in sui ratione habet durationis continuationem, utì patet in motu, & tempore, & alia esse, quorum unitas non habet in sua ratione durationis continuitatem, sicuti unitas est rerum. permanentium; & quò ad prima dicit Sanctus Doctor, non posse eadem in numero a Deo reparari, cùm interruptio sit contraria unitati, adeòque eorum reparatio contradictionem implicaret, importaret enim motum interruptum esse unum; & quò ad secunda autumat, posse eadem numero a Deo reparari, etiamsi fuerint in nihilum redacta, cùm in ejus potestate sit effectus producere sinè causis mediis. Ad tramites hujus doctrinæ Angelici Præceptoris nemo est, qui non videat, veram resurrectionem prædicari posse tum de hominibus, tum de brutis; de hominibus ob regressum animæ, quæ non perierat, utì immortalis, ad idem corpus; de brutis per reproductionem ejusdem animæ, licèt ante ad nihilum redactæ, cùm Deo æquè facile sit & ad existendum primò vocare, quæ numquam fuerunt, & revocare, quæ fuerunt, ut rectè respondit, cùm de hisce brutorum resuscitationibus quondam ejus sensum exquireremus, Dominus Petrus Franciscus Peggi in hac Bonon. Studiorum Universitate Philosophiæ Magister probatissimus, & perinsignis Collegiatæ S. Petronii Canonicus, quem hìc nominamus non tantùm singularis amicitiæ causâ, qua eum prosequimur, verùm etiam, ut grati animi signa erga eumdem exhibeamus, cùm illius curâ non modicè usi simus in hujus Nostri Operis editione. Sed, quatenus, cùm bruta ad vitam redeunt, Deus novam formam reproduceret, non ob hoc cessaret ratio Miraculi; &, quidquid sit, an, rigorosè loquendo, reviviscentia hæc dici posset resurrectio, largè tamen, & non metaphysicè, sed moraliter loquendo, resurrectio semper dici posset, cùm brutum redivivum semper eumdem usum, idemque adjutorium homini præstet, quod ante mortem ipsi præstabat, & redivivum oculis hominum appareat, ut idem, quod antea mortuum fuerat.

6 In examine resuscitationum, quæ in Sacrorum Rituum Congregatione proponuntur, ut inter Miracula recenseantur intercessione Servorum Dei, vel Beatorum a Deo patrata, gravis, eaque obvia difficultas est, an vera mors præcesserit, uti benè innuit Zacchias *loc. cit. num.* 27. = *Contingit in examine hujus Miraculi dubitare, an is, qui resurrexisse præsumitur, mortuus verè esset, necne* = & sequitur Pignatellus *Consult.* 61. *num.* 9. *tom.* 4. ubi sic loquitur = *Ex quibus elicitur, in examine Miraculi resurrectionis a mortuis diligentissimè priùs indagandum esse, an is, qui dicitur resurrexisse, verè mortuus fuerit* = & annotavit Matta *de Canonizatione Sanctorum part.* 3. *cap.* 10. *num.* 9. = *Maturè considerandum est, an verè, & concludenter constet de morte, quando mortui dicuntur miraculosè ad vitam revocati*; & ex defectu prædictæ probationis non potuit approbari Miraculum a Postulatoribus propositum tertio loco *in Causa Beatificationis Sancti Turribii Archiepiscopi Limani*; Prosper enim Bottinius Archiepiscopus Myrensis tunc Fidei Promotor ostendit, mortem non fuisse probatam, nisi dicto unius Testis de visu, deponentibus aliis de auditu ab ipso, & cæteris de publica voce, & fama.

7 Aurelius Cornelius Celsus, quem major eruditorum pars putat, imperante Tiberio, natum usque ad Trajani tempora vitam produxisse, *in lib.* 2. *de Medicina cap.* 6. *pag.* 57. *Editionis Amstelodami* sententiam refert Democriti asserentis, certas apud Medicos notas finitæ vitæ nullatenus esse: *Quin etiam Vir jure magni nominis Democritus, ne finitæ quidem vitæ satis certas notas esse, proposuit, quibus Medici credidissent &c.* Schenckius *in Observat. Medicinal. lib.* 1. *de Apoplexia in ultima observatione* casus refert nonnullorum apoplecticorum, qui mortui credebantur, & mortui non erant; & *in lib.* 2. *de Suffocatione* observat, nonnullos laqueo strangulatos, & alios aquâ suffocatos pro mortuis habitos vires resumpsisse. Philosophi consulti ab Episcopo Patavino in examine Miraculi resuscitationis duorum mortuorum intercessione Sancti Antonii Patavini narrarunt, Conradum quemdam Braitenaverum Viennæ Austriæ propter furtum laqueo necatum, cùm horis aliquot pependisset, sub crepusculum a Carnifice in Gymnasium Medicorum anatomiæ causâ deportatum ad se rediisse, & contra Carnificis immanitatem, qui laqueum de collo pendentem denuo constringere parabat, defensum, scriptorioque cultello tribus venis apertis, loqui, & ambulare cœpisse; & Medici ab eodem Episcopo quoque consulti addiderunt authoritatem Hippocratis docentis, strangulatos, aut suffocatos, nondum tamen mortuos, licèt mortui appareant, ad se redire, quemadmodum habetur apud Abelly *in citato Enchiridio Episcopalis sollicitudinis pag.* 235. Christianus Fridericus Garmannus *in suo Tractatu de Miraculis Mortuorum lib.* 1. *tit.* 5. §. 24. ex Zacuto refert, Piscatorem post spatium quatuor, & viginti horarum apoplecticum, toto corpore frigidum, lineo panno involutum in terra jacuisse, &, dum a Vespillonibus ad sepulturam deportaretur, raucum, & ignotum clamorem edidisse, & Zacutum cum aliis duobus Medicis vocatum in metacarpio arteriarum motiones explorasse, auxilia subministrasse, & Piscatorem, qui mortuus credebatur, post paucos dies pan-

pancraticè valuiſſe. Marcellus Donatus *in ſua Medica Hiſtoria mirabili lib.* 4. *cap.* 11. teſtatur, non deeſſe varia exempla plurimorum, qui ſepulti poſtmodum vivi in Sepulchris reperti ſunt ſedentes, facie laceratâ cum unguibus, & evulſis capillis; additque, ſe recordari, id contigiſſe cuidam fœminæ nomine Domitillæ. Subſcribit Arnald. *in cap. de Apoplexia*, ubi hæc habet: *Vidi, & audivi hoc de multis, qui taliter ſubterrati fuerunt, & poſtmodum auditi ſunt in Sepulchro clamantes, ut juvarentur, infra ſpatium ſexaginta horarum, & alii, qui mortui ſunt in Sepulchris, & poſt in proceſſu temporis, apertâ Sepulturâ eorum, inventa ſunt cilicia eorum dilaniata per ipſos, & ipſi cum brachiis, & pedibus diſſolutis mortui ſunt inventi.* Alia legi poſſunt apud Gaſparum a Rejes *in ſuo jucundarum quæſtionum Elyſio Campo quæſt.* 79. *num.* 8. *& pluribus ſequentibus*, ubi inter cætera refert, Joannem Duns Scotum ſuis ſcriptis, & ingenio celeberrimum bis mortuum fuiſſe, & ſemel ſepultum; cùm enim exanimis jaceret, & Fratres, eum obiiſſe, credidiſſent, & in Sepulchro concamerato ſepeliviſſent, tertiâ nocte ad ſe rediit, apertoque ſubinde aliâ occaſione Sepulchro, inventus eſt alio in loco ab illo, in quo relictus fuerat. Quidquid autem ſit de aliis caſibus a Gaſpare relatis, in eo certè, quod attinet ad caſum Joannis Duns Scoti, quem Jacobus Philippus Bergomenſis primus retulit, & ab eo tranſcripſerunt Sabellicus, & Jovius, de ejus veritate maximopere dubitare contingit ob validiſſimas rationes, & conjecturas adversùs eam allatas a Luca Wadingo *in Vita ipſius*, quæ edita eſt *tom.* 1. *Operum* prædicti Scoti *Editionis Lugdunenſis anni* 1639. monetque Hoffmannus *tom.* 25. *cap.* 1. *pag.* 35. Medicos, ne ſyncope correptos ſtatim habeant pro mortuis: *Quare ſibi caveant Medici, ne fortiori ſyncope correptos pro mortuis habeant: cujus rei infelix olim exemplum edidit Veſalius, qui ad mulierem hyſtericam, quæ mortua credebatur, diſſecandam arceſſitus adeò ſe negligenter geſſit, ut novaculam in corpus adigeret; verùm illa motu, & clamore ſe vivam mox oſtendebat:* & de nonnullis laqueo ſuſpenſis, qui pro mortuis habiti fuerunt, & ope ſalis ammoniaci incolumitatem receperunt, teſtantur oculati Teſtes Pecklin. *de aer. & alim. def. cap.* 7. Guillelmus Deerham *in ſua Demonſtratione de Eſſentia, & Attributis Dei lib.* 4. *cap.* 7. *ſub num.* 13. *in Notis*. Unde Lævinus Lemnius *de occultis naturæ Miraculis lib.* 2. *cap.* 3. ita ſcribit: *Quamobrem, Lege cautum eſſe, convenit, ne Libitinarii, ac Veſpillones præproperè quos mortuos exiſtimant, extinctaque animæ ſpeciem præbere vident, loculo includant, eos præſertim, qui apoplexiâ, aut morbo comitiali, uterique ſtrangulatione ſuffocantur, cùm in illis nonnumquam delitescat anima, quæ rurſus corpus ſpiritu, vitâque imbuit.*

8 Hucuſque deducta, & alia multa, quæ facili negotio afferri poſſent, pleniſſimè evincunt, quanta cum ponderatione procedendum ſit, antequam pronuntietur, aliquem e morte ad vitam fuiſſe revocatum. Utque id methodicè explicetur, ſupponamus, aliquem ab aſtantibus haberi pro mortuo, nullumque in eo reſpirationis ſignum apparere; ſupponamus etiam, aliquem ex aſtantibus ad aliquem Dei Servum, vel Beatum preces fundere, ut ille ad vitam revocetur, eumque poſt preces ſigna vitæ præſeferre, & ſic quæri, an hæc fuerit

vera

vera resuscitatio. In hac autem quæstione, juxtà regulas supra recensitas, strictè quæri debet, an vera mors præcesserit: & hæc quæstio duplici modo resolvi potest, vel habitâ tantùm ratione temporis, quo homo in eo statu permansit, vel habitâ ratione signorum, aut experimentorum, quæ adhibita fuerunt, ut constaret, an ille verè mortuus esset.

9 Si quæstio resolvenda est, habitâ tantùm ratione temporis, quo æger in eo statu permansit, in casibus repentinæ mortis præscribitur in Rituali Romano, quòd corpora sepulturæ non tradantur, nisi post debitum temporis intervallum, ut nullus omnino de morte relinquatur dubitandi locus. Temporis autem præfinitio non exprimitur in prædicto Rituali; Tribus diebus, totidemque noctibus Christi Corpus in Sepulchro jacuit, uti habetur Matthæi *cap.* 12. Cur autem tertiâ die resurrexerit, Divus Thomas 3. *part. quæst.* 53. *art.* 2. elegantem assignat rationem: *Resurrectio Christi necessaria fuit ad instructionem Fidei nostræ. Est autem Fides nostra & de Divinitate, & de Humanitate Christi; non enim sufficit, alterum sinè altero credere. Et ideo ad hoc, quòd confirmaretur Fides de veritate Divinitatis ipsius, oportuit, quòd citò resurgeret, & ejus Resurrectio non differretur usque ad finem Mundi. Ad hoc autem, quòd confirmaretur Fides de veritate Humanitatis, & mortis ejus, oportuit, moram esse inter mortem, & Resurrectionem. Si enim statim post mortem resurrexisset, videri posset, quòd ejus mors vera non fuerit, & per consequens nec Resurrectio vera. Ad veritatem autem mortis Christi manifestandam sufficiebat, quòd usque ad tertium diem ejus Resurrectio differretur, quia non contingit, quin infra hoc tempus in homine, qui mortuus videtur, cùm vivat, appareant aliqua indicia vitæ.*

10 At, a theologicis ad physica transeundo, trium dierum spatium in his, qui sunt apoplectici, nonnulli requirunt, ut tutum de eorum morte ferri possit judicium. Ita Schenckius *in suis Observationibus Medicinalibus lib.* 1. *de Apoplexia ad tit. Apoplexiâ qui mortui credebantur, reviviscentes*, ubi hæc habet: *Non est sepeliendus, nisi post tres dies; illo enim spatio moventur omnes corporis humores, & extra illud aut mortis, aut vitæ evidens demonstrabit signum*. At alii censent, distinguendum esse casum a casu: vel etenim sermo est de apoplectico, & septuaginta duæ horæ necessariæ esse videntur, ut tutum ferri valeat de morte judicium; & ad apoplexiam revocantur suffocatio ex aqua, suffocatio ex laqueo, strangulatio ex fumo carbonum, suffocatio ex ebrietate, ex fulminis ictu, ex cerebri percussione, ex fumo mercurii, animi defectus ex peste: vel sermo est de syncope affectis, quæ distinguitur a lipothymia, & ab animi deliquio secundùm magìs, & minùs; in syncope enim omnes facultates concidunt, non una tantùm, ut in animi deliquio; cùmque forti syncope detentus longo tempore vivere non possit, tempus viginti quatuor horarum sufficiens erit, ut forti syncope affectus pro mortuo haberi debeat: vel denique sermo est de suffocatione ex utero, qui morbus mulieres afficit; & mensura temporis in hoc morbo retinenda est eadem cum mensura temporis, quam diximus observandam in apoplecticis, septuaginta videlicet duarum horarum,

rum, quemadmodum benè prosequitur Zacchias *loc. cit. num.* 28. *& pluribus sequentibus*, & ex eo resumit Pignatellus *Consult.* 61. *num.* 10. *& sequentibus tom.* 4. At, in syncope, & hystericis passionibus non modò quartum, sed septimum, & ultra diem esse exspectandum, ut tutum de morte ferri possit judicium, ostendere conatur Medina *de recta in Deum Fide lib.* 2. *cap.* 7. *pag.* 55. est enim doctissimorum Medicorum usu compertum, nonnumquam in quartum, nonnumquam in septimum diem hujusmodi languidos durare, *neque, si rem exactè dispicias, aliquid obstat, quominus ampliori temporis spatio, quàm septem diebus, quis perduret, præsertim in syncope, & hystericis passionibus, quibus unà cum motu, & respiratione sensus, & pulsus extinguuntur. Nam in attonito morbo, quem apoplexiam vocant, ubi, manente cordis calore, non potest sine respiratione consistere, aliud esset judicium*. Sed a communi sententia superiùs exposita non videtur esse recedendum.

11 Hæc quò ad tempus: nunc de signis, & cæteris sermonem instituendo, Hippocrates 2. *aphor.* 43. spumam in ore apparentem in quacumque suffocatione habet pro signo mortis. Galenus autem, & alii id habent pro signo sufficienti, sed non certissimo; & alii exposcunt unà cum illo deperditionem respirationis, & alia symptomata exitialia. Facies livida, & nigricans, aut viridis indicium præbet certum caloris suffocati, & extincti. In omnibus morbis, quibus ægri laborant, de quibus quæritur, an mortui sint, oculos esse considerandos, plerique docent; quamdiu enim homo vivit, oculi tantisper fulgere, & intuentium imaginem reddere solent: partium deinde, aut partis alicujus livorem, & cadaveris æstuationem, & fœtorem, qui ex ipsius jam putredine ortum ducit, infallibilia esse secutæ mortis signa, communis est Scribentium opinio, utì videri potest apud Zacchiam *loc. cit. num* 55. *& sequentibus*, & adhæret Hoffmannus *tom.* 25. *cap.* 1. *pag.* 34. ubi ita scribit: *In certissimis autem mortis signis incipiens corruptio habenda est*; subditque Medina *loc. cit. pag.* 53. *a tergo*, quòd, quia nulla natura creata in fœtidum ex quatriduana sepultura cadaver animam ab Inferis revocatam iteratâ vitâ poterat infundere, videntes Judæi Lazari suscitationem, quæ cæteris fuit illustrior, nec eam valentes refundere in magiam, aut naturæ, vel Diaboli potestatem, statim, coacto Concilio, quo pacto Christus esset de vita tollendus, deliberarunt, cùm ampliùs nullâ fucatâ ratione, nulloque mendacio Dæmones, qui nihil tale præstare queunt, prætendere possent.

12 Nonnulla circumferuntur experimenta, quorum ope creditur facilè deprehendi posse, quòd æger mortuus sit. Admovetur ori jacentis flocculus gossipii, seu lanæ tenuissimè carptæ, aut accensa candela, item super ægri pectus imponitur cyathus aquâ plenus, & ex immobilitate, vel motu gossipii, candelæ, aut aquę dicitur dignosci, an homo verè mortuus sit, vel vivat adhuc. Hollerius autem *lib.* 1. *Tractatuum cap* 59. has experientias tamquam minùs tutas respuit, & parvi pendet. Alii speculum tersissimum ori admovent, quod si infici, & obfuscari vident, vivere adhuc ægrotantem, dicunt, sin minùs, jam e vivis excessisse

fisse. Experientia hæc tutior cæteris supradictis dicitur, sed non tutissima. Tutissima autem appellatur illa, quæ fit, post multa experta ad excitandum ægrotum per sternutatoria naribus applicata; si enim ille non sternutaverit, omnium consensu pro mortuo judicatur, juxtà ea, quæ habentur apud Zacchiam *loc. cit. num*-54. & *sub num*.55. cui adhæret Hoffmannus *loco* pariter *allegato* sequentibus verbis: *Sunt tamen certi mortis indices omnium membrorum frigiditas, & corporis gravitas, sique ad forte sternutatorium naribus admotum nulla sensatio conspiciatur, neque in cordis regione, aut in collo, ubi carotides sitæ sunt, vel minimus quidem motus observetur, aut in speculo ori admoto nulla macula observetur*.

13 Verùm materia hæc novissimè ad examen revocata est a felicis recordationis Joanne Maria Lancisio. Inter cætera Opera ab eo edita celebre est illud *de subitaneis mortibus*; & *in ejus lib.* 1. *cap.* 16. postquam præmisit, hominem absque voce, & usu internorum, & externorum sensuum, & motuum a voluntate pendentium vitam aliquandiu protrahere posse, sed eam protrahere non posse sinè sepulta, atque exili saltèm respiratione, & cordis trepidatione, docet, respirationem sepultam sternutatoriis acribus, & vehementibus esse tentandam, ut vivens a mortuo distinguatur. Addit, non esse respuenda experimenta lanæ, candelæ accensæ, speculi, cyathi aquâ pleni, quæ etiam profuisse asserit in casus contingentia: sed his, & aliis pluribus ab eo ibi allatis putat locum esse debere, non quando præcessit invincibilis causa mortis, sed quando vincibilis tantùm præcessit, utì videri potest *eodem cap.* 16. *num.* 2. ubi sic loquitur: *Porrò, ut Medicus faciliùs judicet, an re verâ quis vità functus fuerit, omnium primò necis causas exploret; quæ si exstiterint invincibiles, liberè decernat, ægrum jam e vivis exemptum fuisse, cùm vocem, respirationem, ac pulsum, brevi etiamsi tempore, amiserit. Quòd si contra causæ occurrant per se vincibiles, tunc acriori sensuum, rationisque criterio sibi opus erit*. Deductis, & approbatis a tanto Viro libenter subscribimus; &, si aliquis scire cupit, quænam sint causæ invincibiles mortis, legere poterit *cap.* 13. *lib.* 1. *citati Operis de subitaneis mortibus*, ubi omnia planè explanata inveniet.

14 *In Causa Canonizationis Sancti Thomæ de Villanova* inter cætera, quæ fuerunt discussa, Miracula discussum fuit & illud resuscitationis duorum mortuorum. Exstat *Relatio* Rotæ Auditorum *in ea Causa exarata*, & edita a Contelorio *post Tractatum de Canonizatione Sanctorum*. Rotæ Auditores in hujus Miraculi examine considerarunt, quæ contigerant in ægritudine, alia, quæ facta sunt, dum ægri habebantur pro mortuis, & demum cætera, quæ subsecuta fuerunt. Quæ præcesserant, profectò magna erant, sed non ita facilè inter causas mortis invincibiles poterant referri: quocirca prudenter consideràrunt experientias factas, dum habebantur pro mortuis, ut verè videretur, an mortui essent: cùmque omnes experientiæ secutam mortem indicassent, subdiderunt, de temporis brevitate non esse curandum, quo pro mortuis habiti sunt, quibus cùm successerit pristina incolumitas, invocato nomine Sancti Thomæ, non dubitarunt iidem Rotæ Auditores Mira-

cu-

culum approbare, resuscitationem videlicet duorum jam mortuorum, ut *ex dicta Relatione* colligi potest; & eorum judicium fuit comprobatum a Sacrorum Rituum Congregatione, uti desumitur *ex serie Actorum prædictæ Causæ Romæ edita occasione Canonizationis ipsius anno* 1658. a Patre Andrea Aznar Ordinis Eremitarum Sancti Augustini *pag.* 35. Ex quibus profectò confirmantur, quæ in superioribus dicta sunt.

15 Dum munere fungebar Fidei Promotoris, inter cætera Miracula, quæ discutienda proponebantur *in Causa tunc Venerabilis, nunc Beati Petri Forerii*, primum erat duorum mortuorum ad vitam revocatorum. Res autem hoc modo se habuerat. Duo Pueri, alter sex, alter quatuor annorum, ludebant circà currum onustum dolio vini octo mensuris pleno: cùmque sic ludentes currum dimovissent, pars ejus posterior ipsorum subtus jacentium colla, & pectora oppressit. In eo infelici statu permanserunt spatio circiter trium horarum: cùmque rhedarius ad currum reversus, sed insufficiens tanto ponderi levando, opem aliorum implorasset, Pueri tandem fuerunt ab onere liberati; quorum corpora inventa sunt frigidissima, facies lividæ, lingua extra os protracta, spuma circà labia, & demum pectoris ossa confracta. Medicus, & Chirurgus Pueris sinè motu jacentibus pluries venas aperuerunt, sed nec vel una cruoris guttula exivit. Involuta fuerunt eorum corpora in linteis vino rubro, eoque calido, madefactis, sed nullus prodiit motus vitalis. Aquæ cordiales in eorum ora infusæ nihil præstiterunt. Inutiliter quoque cessit remedium arietum excoriatorum, quorum pellibus corpora fuerunt involuta. Cùmque Mater capitibus eorum successivè Pileolum imposuisset, quo Servus Dei Petrus Forerius, dum viveret, usus fuerat, signa vitæ prodierunt, oculi aperti sunt, calor corporis, & rubor carnis redierunt, locuti sunt, surrexerunt; cùmque hora vespertina jam inclinaret, sequenti die de mane cum Genitoribus gratias acturi ad Ecclesiam perrexerunt, & sequenti die ad Gymnasium, ut antea, absque eo quòd ullum præcedentis ossium confractionis indicium remanserit.

16 *In meis Animadversionibus* dixi, mortem non esse probatam, cùm Medicus, qui medicamina supra relata exhibuit, eos non mortuos, sed quasi mortuos dixisse mihi visus esset, & cæteri, qui de secuta morte deponebant, non essent Medicinæ periti. Addidi, Pueros fortè fuisse apoplexiâ perculsos, & sic signa mortis potuisse apparere sinè morte, & eò magis, cùm spatio tantùm trium horarum sub eo pondere permansissent: atque morte concludenter non probatâ, cessare conclusi Miraculum suscitationis. Prædictus Joannes Maria Lancisius jussus, ut ferret suum *pro veritate Suffragium*, ponderans quoque, Medicum non dixisse, Pueros mortuos fuisse, sed veluti mortuos, atque exanimes, professus est, se ei velle adhærere, cæteris omissis Testibus, qui eos interemptos existimaverant: Miraculum tamen censuit approbandum, non tamquam mortuorum resuscitationem, sed tamquam evidentem a morte liberationem, habitâ potissimùm ratione fortissimæ apoplexiæ, & suffocationis ad tres horas protractæ, inutilitatis medicamentorum, & celeritatis recu-

peratæ salutis. Adversùs hæc Dominus Franciscus Soldatus adhuc vivens, & Medicus primarius in Venerabili Archihospitali Sanctissimi Salvatoris ad Sancta Sanctorum ejusdem Lancisii discipulus *Dissertationem* exaravit, in qua, resumptâ sui Magistri doctrinâ jam supra relatâ de certa morte dignoscenda potiùs per examen causarum, quæ præcesserunt, quàm per observationem signorum, quæ secuta sunt, diruptionem vasorum cerebri intrà cranium, & interdictum omnino ingressum, & regressum aeris intrà pulmones causas fuisse dixit invincibiles tum apoplexiæ, tum suffocationis, ex quibus certum deduxit de morte judicium, quamvis privatio vocis, respirationis, & pulsus duarum, aut trium horarum spatium non excessissent. At utilior fortè fuit pro Miraculi approbatione Dissertatio Thomę Montecatinii celebris in hisce Causis Advocati, qui *in sua* elaborata *Scriptura*, pervoluto Processu, & consideratis singulis partibus longæ attestationis a Medico factæ, evidenter demonstravit, Pueros habitos ab eo fuisse, non tanquam semimortuos, sed uti verè mortuos: & Sacrorum Rituum Congregatio Generalis habita coràm sanctæ memoriæ Benedicto XIII. inter cætera Miracula, quæ approbavit, approbavit & illud revocationis ad vitam duorum Puerorum tamquam Miraculum in secundo genere, & Sacræ Congregationis Resolutio approbata fuit ab eodem Summo Pontifice sanctæ memoriæ Benedicto XIII. *die 6. Octobris* 1729. & meritò, cùm inter Miracula ad Memoriam Sancti Stephani a Deo patrata simile omnino referatur a Sancto Augustino *lib.* 22. *de Civitate Dei cap.* 8. ut ex sequentibus verbis colligitur: *Puerum quemdam parvulum, cùm in area luderet, exorbitantes boves, qui vehiculum trahebant, rotâ obtriverunt, & confestim palpitavit exspirans. Hunc Mater arreptum ad eamdem Memoriam* (Sancti Stephani videlicet Protomartyris) *posuit, & non solùm revixit, verùm etiam illæsus apparuit.*

17 De his, qui in puteum, vel flumen delapsi, & qui longo tempore sub aquis manserunt, & ab aquis extracti pro mortuis habiti, invocato aliquo Dei Servo, vel Beato, ad functiones vitales, & pristinam incolumitatem statim revocati sunt, speciales urgent difficultates, an verè ad vitam revocati dici potuerint, quod est idem, ac dicere, an ex longa mora sub aquis sufficienter eorum mors fuerit comprobata.

18 *In Bulla Canonizationis Sanctæ Hedvvigis* edita a Summo Pontifice Clemente IV. inter cætera Miracula ejus intercessione patrata refertur illud cujusdam Pueri casu fortuito in amnem delapsi, & ad Molendini rotam ita allisi, ut ea idcirco impedita fuerit, ne revolveretur. Præsides custodiæ Molendini causam exquirentes, cur rota perstitisset, Puerum invenerunt, cujus pedum extremitas ferebatur super aquę verticem. Corpus sic erat ob rotæ magnitudinem compressum, quòd in ea parte, qua venter dorso adhæret, redactum erat ad spissitudinem, uti loquitur Bulla, palmæ manus. Testes, qui aderant, Puerum mortuum proclamarunt: sed, invocato Sanctæ nomine, ei vita reddita est, & suis pedibus mane diei sequentis ambulavit, nullo in eo perdurante læsionis vestigio. Consimilia Miracula leguntur *in Bulla Canonizationis Sancti Thomæ Her-*

Herfordiensis, *& in Bulla Canonizationis Sancti Francisci de Sales*: *& in Causa Canonizationis Sancti Caroli Borromæi*, cùm Puer quidam Papiensis infans filius Bernardini Ticonii delapsus esset in Ticinum aquis tumidum, & quarta horæ pars elapsa esset, antequam ei auxilium præstari potuerit, numquam demersus, sed tamquam leve corpus supernatans, non sinè evidenti præsidio Sancti Caroli, qui fuit invocatus, & qui etiam apparuisse dicebatur, liber a periculo evasit. De hoc Miraculo actum est a Rotæ Auditoribus *in Relatione*, quam in dicta Causa ediderunt, & illud approbatum fuit, non tamquam Miraculum resuscitationis, sed tamquam Miraculum præservationis ab evidenti mortis periculo; & concordat *Bulla Canonizationis ejusdem Sancti* edita a Summo Pontifice Paulo V. Item, dum fungebar munere Fidei Promotoris, *in Causa Sancti Stanislai Novitii Societatis Jesu* inter cætera, quæ fuerunt discussa, Miracula tria proposita fuerunt trium Puerorum suffocatorum in puteo, stagno, & flumine respectivè, qui revocati ad vitam dicebantur intercessione prædicti Sancti, de quibus infra. Addi possunt consimilia Miracula relata *in Vita Sancti Hyacinthi conscripta* a Fratre Severino Cracoviensi *lib.* 2. *cap.* 33. *& cap.* 34. *& cap.* 46. *& cap.* 57. & apud Justum Lipsium *de Virgine Halensi cap.* 18. *& cap.* 28.

19 Michael Angelus Lapius inter cætera, quæ edidit, Opuscula, dum erat Fidei Subpromotor, unum edidit *Romæ impressum anno* 1670. *de tempore, quo quis sub aquis manere potest, & non mori*; & *in Præfatione* profitetur, se illud edere, ut justum ferri possit judicium in Causis Beatificationis, & Canonizationis, quando in eis disputari contingit de prolapsis in aquas, & qui longo tempore sub eis manserunt, quique extracti, & habiti pro mortuis per Miraculum ad vitam revocati dicuntur, invocato aliquo Dei Servo, vel Beato. Putat autem, hæc Miraculis non esse adscribenda, si submersi naturaliter potuerunt vivere sub aquis toto tempore, quo sub illis permanserunt, licèt ab aquis extracti habiti fuerint pro mortuis, cùm semimortui potiùs dici debuerint; deficiente quippe probatione mortis præcedentis, ipsorum revocatio ad vitales functiones numquam habenda est pro resuscitatione.

20 Porrò *in Opusculo* Lapius, multis allatis exemplis, & præcipuè eorum, qui margaritas, & gemmas in mari piscantur, contendit, impossibile non esse, hominem longo tempore naturaliter sub aquis vivere, licèt sub aquis respirare non possit: *Onde mossi da simile esperienza molti Letterati di grand' ingegno hanno creduto, non esser fuori de' limiti della naturalezza il vivere certi uomini lungo tempo sott' acqua senza respirare*. Addit, syncope, apoplexiâ, & consimilibus morbis affectos longo tempore vivere absque respiratione, allato inter cætera exemplo Summi Pontificis Innocentii VIII. qui duobus ante obitum annis vehementi syncope correptus spatio viginti duarum horarum perstitit immobilis absque ullo signo pulsus, & respirationis, & redivivus apparuit tunc, cùm Cardinales agere incipiebant de Successore eligendo: cùmque verisimile admodum sit, quòd labentes sub aquis apoplexiâ, aut syncope afficiantur,

hinc infert Lapius, quòd, ficuti longo tempore quis extra aquas vivere naturaliter poteft finè refpiratione, ita hoc ipfum contingere poteft in eo, qui fub aquis mergitur: *Or dunque potendofi vivere fopr' acqua tanto tempo fenza refpirare, perchè non fi potrà fare il medefimo fott' acqua, fe, chi vi cade, fia fopraprefo da fimile accidente?* Differtationem autem hanc Lapii refellit, & impugnat Pignatellus *Confult.* 57. *tom.* 4. ubi probare conatur, hominem, ftatim ac in aquam mergitur, neceffariò fuffocari, & mori, cùm aere, & refpiratione juvari non poffit: quod abfque dubio contingere affirmat, fi lapfus in aquas fuerit artis natatoriæ imperitus, & diù manferit fub eis, uti videri poteft *in prædicta Confultatione a num.* 6. *ufque ad num.* 10.

21 At, antequam ad quæfiti refolutionem procedatur, præmittendum eft, vitam dari non poffe finè refpiratione, nec refpirationem finè vita, & fpirationem, & vitam converti, cùm, fpirantem non vivere, aut viventem non fpirare, fit impoffibile, juxtà ea, quæ habentur apud Zacchiam *cit. lib.* 4. *tit.* 1. *quæft.* 11. *num.* 41. *& pluribus fequentibus;* unde Hippocrates de ufu aeris inquit: *Mortalibus hic fpiritus* (hoc eft aer) *tum vitæ, tum malorum ægrotis caufa eft; tantaque corporibus omnibus fpiritus ineft neceffitas, ut, fi quidem aliis omnibus & cibis, & potionibus quis abftineat, duas, aut tres, vel plures dies poffit vitam ducere. At, fi quis fpiritus in corpus vias intercipiat, vel exiguâ diei parte, homini pereundum fit. Adeò neceffarius eft ufus fpiritus in corpore. Ad hæc quoque, cùm omnibus aliis actionibus homines quiefcant, quòd mutationibus innumeris vita fit expofita, ab hac tamen fola actione numquam defiftunt animantia, quin aut fpiritum adducant, aut reddant:* quem Hippocratis textum refert Robertus Boyle in Experimentali Scientia clariffimus *in fuis novis Experimentis Phyfico-Mechanicis pag.* 133.

22 Antequam Marcellus Malpighius toto Orbe celeberrimus, & Academiæ noftræ Bononienfis fublime decus, & præcipuum ornamentum, quemque fpeciali colui obfervantiâ, dum Romæ Archiater erat Summi Pontificis Innocentii XII. ftructuram pulmonum fcrutatus effet, multa inutilia, & improbabilia de ufu refpirationis a Medicis, & a Philofophis dicebantur. At pulmonum ufum recentiores Anatomici feliciùs fubinde explicarunt. Willis *in Pharmaceut. part* 2. *§.* 1. *cap.* 2. *§.* 2. hæc habet: *Præcipua pulmonum functio, & ufus funt fanguinem, & aerem per totas partium compages, intimofque receffus, atque ductus quofque minutiffimos traducere, & ubique invicem commifcere, in eum nempe finem, ut fanguis venofus a circuitu redux, & chymo recenti dilutus tum perfectiùs mifceatur, & velut fubigatur, tum potiffimùm, ut fecundùm omnes fuas partes ab aere nitrofo de novo accendatur.* Aliter res explicatur a Trufton *de refpirationis ufu pag.* 60. *&* 63. putat enim, ufum principaliorem refpirationis confiftere in motu, & in efficientia tranfitus fanguinis a ventriculo dextro ad ventriculum finiftrum cordis; fubditque, laqueo fufpenfos, & aquis immerfos citò mori ob impeditam fanguinis circulationem. Ettmullerus *differt.* 2. *cap.* 10. *§.* 1. *& §.* 16. fusè exponit ufum refpirationis, ad olfactum videlicet, ad fputationem, & ad plures alios ab eo recenfitos effectus: fed

ſed, cùm benè prævideat, eos uſus duntaxat ad bonam valetudinem animalis, non autem ſimpliciter, & abſolutè ad vitam pertinere, quod de reſpiratione eſt contra experientiam, cùm videamus, animal mori, cùm ſtrangulatur, aut ſuffocatur, inquit, principaliorem uſum reſpirationis conſiſtere in tranſitu ſanguinis intrà pulmones, qui ad eos a corde tranſmittitur. Quæ etiam omnia exponuntur *in Opere* Guillelmi Deerham *de Eſſentia, & Attributis Dei lib.4. cap.7.*

23 Intercluſâ ergo, & impeditâ reſpiratione, animal moritur, ſive ob cauſam a Willis allatam, ſive ob aliam a Truſton excogitatam; ſed mors non ita ſtatim ſequitur, cùm inter vitam, & mortem pauca minuta horaria intercedant, veluti benè explicat Alfonſus Borellus ob ſcientias naturales notiſſimus *in Libro de motu animalium part. 2. propoſit. 112.* cui titulus = *Aer per reſpirationem receptus eſt cauſa potiſſima animalium* = & rurſus *propoſit. 124.* cui titulus = *Quare, & quomodo aqua in pulmonibus immiſſa animalia ſuffocat* = ſequentibus verbis: *Verum tamen eſt, quòd demerſis ſub aqua non ſubitò extinguitur vita* (ſicuti contingit in Vacuo Torricelliano) *nam aqua ægrè, & tardè inſinuari poteſt in fiſtulas ſubtiliſſimas, & in veſiculas pulmonum, ut in fiſtulis vitreis experimur; & ideo aer diù permanens in illis ſpatiolis poteſt viciſſim ampliari, & reſtringi a motu thoracis, & ſic permittere tranſitum, & elutriationem ſanguinis parco, & difficili curſu, quaſi exſudando* (& hoc eſt, quod dicitur ab aliis Authoribus tranſpiratio in ſupplementum reſpirationis.) *Id ipſum in ſuffocatis, & ſtrangulatis contingit, cujus periodus talis eſt. Reſtricto jugulo, obturato, vel repleto, immediatè moleſtiſſimus angor dolorificus exoritur, a quo miris modis agitantur, & concutiuntur ſpiritus, & proinde motibus convulſivis muſculi agitantur, & hinc motus ſenſitivi conturbantur, & deinceps torpidi redduntur, nec ampliùs dolores ſentiunt, licèt perſeverent motus convulſivi: tandem poſt pauca minuta horaria prorsùs extinguuntur.*

24 Concordant, quæ leguntur apud Boyle *in Opere citato pag. 145.* ubi, poſtquam retulit, impoſſibile non videri, quoſdam homines uſu, & conſuetudine ita aſſueſieri, ut aere aliquandiu carere valeant, & ſic permanere diutius ſub aqua, exemplo allato eorum, qui in India Occidentali pro inveniendis margaritis aquâ immerguntur, & totam horam ſub aqua perdurare dicuntur, necnon cujuſdam Colani Siciliæ Urinatoris, qui tres, aut quatuor horas, teſte Cardano, niſi nobis imponere voluerit, ſub aqua permanebat, & cujuſdam Viri Angli, qui deſcendens ad imum fundum Thamiſis ex profundis riparum foraminibus magnos, vividoſque piſces manibus ſuis eruere ſolebat, ſubdit, paucos eſſe, qui ultra duo minuta abſque reſpiratione ſub aquis vivere poſſint: *Pauci ſunt admodum, qui, tametſi paulatim aſſueſiant, multa minuta aeris indigentiam ſuſtinere valeant; adeò ut peringenioſus quidam, & pernotus mihi Vir, qui utili iſtâ præpollet ſcientiâ, qua merces, ipſaſque bombardas ex demerſis navibus didicit evellere, cùm eum rogarem, quamdiu ad altitudinem quinquaginta, vel ſexaginta pedum ſub aqua ſinè reſpirationis uſu perdurare poſſet, mihi fateretur, non potuiſſe ſe ultro duo minuta ſuſtinere, niſi ad aerem ſe contulerit, quem ſecum portabat in machina quadam &c. Aliud quiddam, exſcrutando, ab illo didici non-*

con-

contemnendum. Interrogatus enim, an ore suo spongias aliquas parvas oleo imbutas manducasse usui ei esset, cùm totus aquæ immergeretur, & a machina ipsius distaret, respondit mihi, harum spongiarum ope, quàm sinè iis, se solitæ respirationis carentiam multò diutius sustinere potuisse; quod ipsum repetit *in Defensione contra Fratrem Linum pag.* 67. = *Atque memini, cùm ex proposito sciscitarer Virum (cui solemne erat aquam subire machinæ adminiculo, in qua reconditum aerem secum ad maris fundum deferre solebat) quamdiu posset subsistere, priusquam urinationi erat assuetus, absque respiratione, spongiæve usu, ipsum respondisse, in principio durare se singulâ vice per duo, aut tria circiter minuta potuisse: quod mihi suggerebat opinionem, posse urinatores eò redaci, ut sub aqua tamdiu durent vel a peculiariter apta corporis fabrica, vel ab exercitio graduali. Et proclivis sum credere, ipsum, ut solent homines, de duobus, tribusque minutis loquentem intelligere illud, quod est multò re verâ brevius, tempus, quàm ea valent, si exactè mensurentur.*

25 Ex quibus proinde infertur, fabulosa omnino esse, quæ narrantur ab Alexandro de Benedictis *lib.* 10. *cap.* 9. de quodam, qui lapsus in aquas, & suffocatus post horas quadraginta, & octo vitales functiones recuperavit; nisi id intelligatur, quòd extractus subitò ab aquis per totum dictum tempus sensibili respiratione caruerit. Ad fabularum quoque classem rejicienda sunt cætera, quæ de Innocentio VIII. & etiam de Julio II. Romano Pontifice referuntur, quòd & hic sinè respiratione vixerit duobus diebus; ut enim Philosophi, & Medici ab Episcopo Patavino consulti responderunt, id adscribendum est imperitiæ eorum, qui ægrotis astabant, quique putabant, eos nullo pacto respirasse, licèt insensibiliter respirarent: & benè explicat Stalpartius *in Observat. Medic. Anatomic. pag.* 353. ubi hæc habet: *Duplex est respiratio; visibilis altera, qua simul pectus movetur, quæque idcirco multum requirit aeris; minus visibilis altera, cui aer intrà os, & fauces existens sufficit: qui ultimus respirationis modus minùs a musculis pectoralibus dependet &c. Hinc Scherbius optimè, quosdam esse, qui sinè respiratione, id est, visibili pectoris motu, non tamen absque ipsius respirationis usu vivant, dixit.*

26 Si ergo per duo, aut tria minuta potest cohiberi respiratio, & homines naturaliter toto dicto tempore aquis immersi vivere possunt, primâ facie concludendum esse videtur, longioris temporis moram sub aquis, puta quatuor, aut quinque minutorum, aptum subministrare posse fundamentum, ut tutò asseri possit, extractos ab aquis absque ullo signo vitæ, si, fusis ad aliquem Dei Servum, Beatum, aut Sanctum precibus, ad vitales functiones revocentur, & incolumes, sanique reddantur, a morte ad vitam revocatos, & sic resuscitatos dici debere.

27 At adversùs hoc nova insurgit difficultas deducta ex foramine ovali. Sciendum etenim est, quòd juxtà Anatomicos quoadusque fœtus manet in utero matris, nec respirare potest, duo adsunt transitus pro sanguinis transmissione, absque eo quòd per pulmones deferatur, & quòd, fœtu nato, cùm tunc respiratione incipiat indigere, prædicti duo transitus clauduntur, quorum alter quasi deletur, alter evadit quoddam ligamentum. Cùm autem in pueris,

seu

ſeu infantibus tenellâ admodum fibrarum texturâ præditis hujuſmodi vaſa, & foramina plùs minùs ad quinquennium ſponte ſerventur aperta, utì videri poteſt apud Mart. Fogellium *in Miſcell. Nat. Cur. anno* 1675. 1676. *obſervat.* 125. *pag.* 162. & apud Bonetum *Anat. Tract. lib.* 2. *ſect.* 2. *obſervat.* 168. *in App.* & periti Urinatores ab incunabulis per habitum trahendæ moræ ſub aquis aperta ſemper diverticula illa ſanguinis ſibi conſervent, juxtà ea, quæ habentur apud Thomam Cornelium *progymn.* 7. *de Vita pag.* 133. hinc videtur, quòd ex longiori mora ſub aquis ultra tria minuta efficax, & abſolutum mortis argumentum nullatenus poſſit deſumi. Ad foramen ovale apertum referri conſuevit, quod quotidie videmus, Lutras, Caſtores, Anates, & cætera amphibia animalia diutiſſimè ſub aquis vivere ſinè reſpiratione; & Anatomici Pariſienſes *pag.* 124. teſtantur, ſe in Vitulo marino apertum deprehendiſſe foramen ovale, ob quam rem diutius vivit ſub aquis. At Cheſelden apud Deerham *cit. lib.* 4. *cap.* 6. in eo eſt ſenſu, quòd foramen ovale non ſit in amphibiis apertum, ſed quòd ductus arterioſus remaneat in eis apertus, & quòd ob vicinitatem venarum, quæ coronariæ dicuntur, ad foramen ovale æquivocatio irrepſerit foraminis ovalis in amphibiis aperti. Quidquid tamen ſit de his, quæ ad ſubtiliorem pertinent anatomen, ſupra memoratus Joannes Maria Lanciſius *in Suffragio*, quod edidit pro veritate *in Cauſa Sancti Stanislai Novitii Societatis Jeſu*, cenſuit, non conſtare de reſuſcitatione duorum Infantium, licèt merſorum ſub aquis, ob probabilitatem dehiſcentis adhuc foraminis ovalis, quod teſtatus eſt ſe deprehendiſſe ſæpiſſime in puerorum cadaveribus. Idem è contra *in eadem Cauſa* cenſuit, conſtare de reſuſcitatione tertii in flumen delapſi, & merſi ſub aquis longo tempore, & in juvenili ætate conſtituti. At Sacra Congregatio nullum ex propoſitis prædictis Miraculis approbavit, cùm concludentes facti deficerent probationes, de quibus ſupradictus Lanciſius vocatus ad judicium ferendum tamquam Phyſicus ſollicitus eſſe non debebat, nec poterat, demandatâ videlicet ipſi operâ videndi, & examinandi, an, ſuppoſito tali facto, res naturalis eſſet, an miraculoſa.

28 Ut itaque, concluſivè loquendo, tutum ferri poſſit judicium de reſuſcitatione demerſorum ſub aquis, nonnulla videnter annotanda, quæ ſubmerſionem præceſſerunt, nonnulla, quæ ſubmerſionem ipſam reſpiciunt, & nonnulla, quæ ſubmerſionem ſequuntur. Inter ea, quæ ſubmerſionem præcedunt, non ſolùm ponderanda præcipuè eſſe videtur ætas ejus, qui mergitur, ſed etiam ponderandum, an ille, qui mergitur, conſuetudinem, & peritiam habuerit ſe in aquas projiciendi, & innatandi, cùm ætas, & conſuetudo ex modò dictis non parùm prodeſſe poſſint, ut idem longiori tempore abſque reſpiratione naturaliter vivere potuerit ſub aquis. Inter ea, quæ ſubmerſionem ipſam reſpiciunt, ponderandum eſt, an, qui ab aquis extrahitur, inventus fuerit ſub aquis, vel ſuper aquas: ſi enim inventus ſit ſuper aquas, licèt inventus ſit abſque ullo ſigno reſpirationis, ſignum eſt, quòd vivit, cùm corpora recèns ſubmerſorum fundum petant,

tant, ita ut ab aquis suffocati moriantur, atque illinc non, nisi elapsis plùs minùs quatuor, quinque, septem, aut octo diebus, tumida jam, & fracida emergere, atque innatare soleant, quemadmodum habetur apud Thomam Bartholinum *in Act. Medic. tom.* 4. *num.* 42. *pag.* 140. & apud Lævinum Lemnium *de Miraculis occultis naturæ lib.* 2. *cap.* 6. ubi docet, quòd, quando corpus undique aquâ repletur, & ejus pondere gravatur, sursum eniti nequit, cùm nihil aeris in se contineat, & omnis spiritus per aquæ gurgitem evanuerit; cùm autem intrà septimi, aut noni diei spatium corpus diffluat, solvatur, ac tabescat, ait, illud, attenuatâ carne, fluidum effici, & pulmonem spongiæ instar fistulosum, concepto copioso aere, cadaver subducere, & auræ restituere. Nec ullo modo omitti potest stricta indago temporis, quo mersus perstitit sub aquis; quæ indago non alio modo expleri posse videtur, quàm per Testes, qui viderint illum tali tempore in aquas labentem, sub aquis submersum, nec toto dicto tempore caput supra aquas elevantem, & tandem tali alio tempore ab aquis extractum. Demùm quò ad ea, quæ submersionem secuta sunt, plura sunt advertenda. Primum, an extractus ab aquis pedibus suspensus fuerit, ut aquam evomeret; si enim ita factum sit, &, aquâ ejectâ, convaluerit, nec ulla invincibilis causa mortis præcesserit, omnia naturaliter cessisse dicenda sunt, quemadmodum innuunt Alexander de Benedictis *de curandis morbis lib.* 7. *cap.* 3. *vers. Si quis admonet*, & Joannes Baptista Codronch. *in Opusculo de submersis in aqua pag.* 331. ubi: *Qui aquâ immersi extinctæ animæ speciem præbent, protinus pedibus suspendi debent*. Quòd si pedibus suspensi aquam non evomant, non statim dicendum est, eos mortuos esse, cùm in ipsa immersione potuerint affici apoplexiâ, aut syncope, & aquam non bibere; unde *in Miscellaneis Nat. Cur. decur.* 2. *anno* 1689. *observat.* 186. *pag.* 480. casus refertur cujusdam Pueri, qui ob cerevisiæ potum temulentus in flumen prolapsus, & ab eo extractus, & convulsionis motibus diù, malèque vexatus, aquam cùm non ebibisset, reconvalescens non evomuit. Medici Patavini ad consilium ab Episcopo vocati *in sæpe supra recensita Causa, seu Miraculorum examine* censuerunt, Pueros ruinâ domus oppressos fortè non fuisse mortuos, sed repentinâ apoplexiâ, syncope, aut convulsivâ quadam præfocatione affectos, ob quam rem ab imperitis pro mortuis habiti sunt. In quibus proinde circumstantiis resumi debent, quæ a nobis in superioribus dicta sunt tum quò ad tempus, tum quò ad signa, quæ non sunt omittenda, cùm agitur de affectis apoplexiâ, vel syncope; ita tamen, ut quò ad submersos in aquis temporis initium non sit desumendum ab eo momento, quo facta est ab aquis extractio, sed ab eo, quo in aquas lapsi sunt; &, quemadmodum, dum agebatur de aliis extra aquas existentibus apoplexiâ, vel sincope affectis, diximus, tempori, & signis necessariò locum esse non debere, cùm invincibilis præcessit causa mortis; ita hoc ipsum dicimus, loquendo de submersis sub aquis, quòd videlicet non sit necessariò quærendum de tempore, aut de signis, si invincibilis adsit causa mortis, puta, si corpus ita reperiatur confractum, ut de morte non sit

sit dubitandum, quemadmodum contigit in casu supra relato Miraculi approbati *in Causa Sanctæ Hedvvigis.* Hæ regulæ nobis observandæ videntur, ut tutum feratur judicium de revocatione ad vitam eorum, qui sub aquis mersi sunt; quas tamen judicio Sacræ Congregationis Rituum libenter submittimus. Quòd si dicatur, non constare de tempore, de experimentis adhibitis, aut de invincibili causa mortis in omnibus mortuis, qui in Sacra Scriptura resuscitati dicuntur (solum etenim exemplum Lazari est, cujus cadaver fœtebat, in reliquis verò nullus de putore, sed tantùm de præcedentis morbi gravitate, & subsecuta cessatione vitalium motuum sermo habetur) respondetur, certitudinem mortis ab infallibili testimonio Divino, quatenus res sit cum iis, qui credunt Scripturæ, & Evangelio, &, si res sit cum aliis, qui nec veteri, nec novo credunt Testamento, ex cæteris supra relatis, & potissimùm a Medina desumptis sufficientissimè colligi. Quòd si subdatur, nec minùs de prædictis constare in cæteris mortuis, qui resuscitati dicuntur intercessione Servorum Dei, qui in Album Beatorum, aut Sanctorum relati sunt; reponitur, nec constare de opposito, & præsumendum esse, quòd in re tanti momenti omnes adhibitæ fuerint diligentiæ, de quarum interventu docere non licet ob Actorum deperditionem, si potissimùm de Causis antiquis loquamur, & Sanctæ Sedis disciplinam esse maximis laudibus cumulandam, si quasdam novas adhibeat diligentias, quæ olim non fuerunt adhibitæ, ut obstruatur os loquentium iniqua: unde optimè Franciscus Horantius *de Locis Catholicis Sacra Scriptura, & antiquorum Patrum lib. 4. cap. 13.* inquit: *Jam olim Ecclesiastici Patres, & Pontifices utique noverunt Scripturas, quibus dicitur: Qui citò credit, levis est corde: Non omni verbo credas: Innocens omni verbo credit: Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, si ex Deo sint: Angelus Satanæ sese transfigurat in Angelum lucis. Quare omnibus modis præsumendum est, eosdem Patres in celebrandis quorumlibet Sanctorum memoriis nihil temerè aut instituisse, aut admiscuisse, sed, maturâ deliberatione præhabitâ, & diligenti examinatione satìs commodè præmissâ, confisos Divino adjutorio, quod videbatur pro devotione fidelis populi amplianda, statuisse.*

29 Quæres, an, ut constet, aliquem fuisse miraculosè ad vitam revocatum, debeat revocatus ad vitam longo tempore supervivere. Lazarus frater Magdalenæ a Christo resuscitatus supervixit usque ad annum nonagesimum secundum, aut nonagesimum quartum, & verisimile est, quòd fuerit in ætate annorum circiter triginta, cùm fuit a Christo Domino ad vitam revocatus, utì habetur apud Natalem Alexandrum *Dissert. 17. Sæculi primi prop. 1. in responsione ad secundam objectionem.* Puella ad vitam revocata a Sancto Raymundo de Pennafort supervixit decem, & quatuor annis; quod ad veritatem resurrectionis refertur a Penia *in ejus Vita lib. 2. cap. 38.* At hoc perpetuum esse non potest: si enim aliquis ad vitam fuit revocatus, ut Baptismum reciperet, vel ut Confessionem suorum peccatorum expleret, nullum inferretur præjudicium veritati resurrectionis, si statim post Baptismum, aut Confessionem iterum moretetur. Celebre

est exemplum resuscitationis Pauli de Maximis intercedente Sancto Philippo Nerio secutæ, de qua hæc habentur *in 3. part. Relationis* editę ab Auditoribus Rotæ : *Paulum filium Fabricii de Maximis jam defunctum, antequam sepulturæ traderetur, Philippus proprio nomine vocans suscitavit, & , ejus auditâ Confessione, interrogavit, an libenter moreretur. Annuit ille mori cupiens: & statim Servi Dei imperio iterum obdormivit in Domino*. Cavendum tamen est a momentanea suscitatione, cùm hæc nullo negotio phantastica esse possit, quemadmodum sapienter monet Medina *loc. cit. pag.* 54. = *Verâ hominis suscitatione, ne videatur phantastica; non uno temporis momento, sed notabili spatio vitæ donatur : quod in Evangelicis resurrectionibus licet attendere*.

30 Item quæri potest, quo in loco permaneant Animæ illæ, quæ per mortem a corpore separantur, eo tempore, quo remanent separatæ, antequam iterum in resuscitatione redeant ad corpus, quod deseruerunt. *In Vita Sancti Bernardi Abbatis lib. 7. excerpta ex Libro*, cui titulus = *EXORDIUM MAGNUM CISTERCIENSE* = *dist. 2. cap. 19. post Opera Sancti Bernardi Editionis Mabillonææ* factum exponitur cujusdam impii, & blasphemi, qui retro corruens resupinus, cervice collisâ, spiritum exhalavit, & quem Sanctus Pater in nomine Domini surgere jussit, mirantibus omnibus, qui erant præsentes. Additur *in eodem cap.* 19. quòd ab astantibus interrogatus est, utrùm mortuus esset, & quòd respondit : *Mortuus eram, & sententiam damnationis acceperam; ac, nisi Abbas Sanctus festinasset accurrere, eram ad Inferna deducendus*: & Theologi docent, Deum ex prævisis precibus alicujus Sancti pro aliquo ad Infernum damnando effundendis æternæ damnationis sententiam suspendere, & in Inferno animam illius retinere, mox eam ad corpus informandum iterum transmittere, ut homo ad vitam revocatus post pœnitentiam peractam æternâ salute donetur. Doctrina hæc est Divi Thomæ *in 4. Sent. dist. 43. quæst. 2. art. 2. Ad quintum*, ubi, supposito facto, quod tamen ipse non admittit, de anima Trajani liberata precibus Sancti Gregorii Magni ab Inferis, sic ait : *Idem est de Trajano, qui fortè post trecentos annos suscitatus est, & de aliis, qui post unum diem suscitati sunt : de omnibus enim dicendum est, quòd non finaliter damnati erant. Præsciebat enim Deus, eos Sanctorum precibus a pœnis liberandos, & vitæ restituendos*: quod ipsum repetit *dist. 45. quæst. 2. art. 2. quæstiunc. 1. Ad quintum, & de Veritate quæst. 6. art. 6. Ad quartum*. Idem dicendum est de damnatis ad pœnas Purgatorii : & sic quæsito proposito responderi potest, animas vel in Inferno, vel in Purgatorio detineri tempore, quo remanent a corpore separatæ, & per resuscitationem ad corpus redire, cùm non essent ad prædictos Ignes damnatæ Decreto absoluto. Sotus *in 4. Sent. dist. 45. quæst 1. art. 4.* latè ostendit, nullum fuisse resuscitatum, cujus felix anima cœlestem Paradisum inhabitaret, ne per aliquod tempus Beatitudo cessasse dicenda sit : neminem quoque fuisse resuscitatum, qui in Inferno esset, ne ejus pœna suspenderetur; quod tamen intelligendum est de damnatis Decreto absoluto : omnes resuscitatos vel in Limbo Patrum, vel in Purgatorio fuis-

fuisse : omnes denique ad vitam revocatos salutem æternam deinde esse consecutos, cùm Deus resuscitationis beneficium in detrimentum sempiternæ salutis non conferat, uti fusè apud eum legi potest.

31 In hoc Capite nonnulla dicta sunt de necessitate respirationis, ut animal vivat, de tempore, quo vivere potest sinè respiratione, & de foramine ovali; sed de his iterum habebitur sermo, cùm tractabitur de Miraculis negativis, & de præservatione ab imminenti mortis periculo.

32 Dum hæc scribimus, ad manus nostras delatum est *Compendium Processus miraculosæ resurrectionis a morte* annis præteritis secutæ *in Xanti Provincia Imperii Sinarum* cujusdam Sinensis, qui in extremis constitutus, cùm Baptismum postulasset, antequam eum recipere posset, mortuus est, quique subinde revixit, receptoque Baptismo, post mensem iterum mortuus est : Gentilis enim ille magni peccati reus erat in conspectu Domini, cùm in perfecta sanitate constitutus, & sæpius admonitus centies potuisset recipere Baptismum, & eum ad obitum differre voluit; unde Sanctus Basilius Orat. 13. *de Baptismo* inquit : *Quid exspectas beneficio febris baptizari, quando nec salutaria verba loqui, nec item audire commodè poteris, morbo caput occupante, non manus in Cœlum tollere, non in pedes erigi, non genua, adorando, flectere, non commodè doceri, non securè, ac liberè confiteri, non cum Deo pacisci, non abrenuntiare inimico, fortè nec scitè inter initiandum subsequi, dubitantibus etiam præsentibus, num Gratiam sentias, an sinè fructu, quæ agantur, accipias?*

33 Processus transmissus fuit ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide ab Episcopo Effestiensi Vicario Apostolico in Provincia Kenxi, & *Compendium* est hoc, quod sequitur : *Pater ille Misericordiarum, qui Omnipotentiam suam, parcendo maximè, & miserando, manifestat, qui non vult mortem peccatoris, sed magìs, ut convertatur, & vivat, nostris hisce temporibus mirabiles hujus suæ Misericordiæ, ac Omnipotentiæ effectus speciali quodam modo palàm facere dignatus est. In Pago nempe Kulo dicto, sitoque in Provincia Kenxi sub ditione Civitatis Ting ian Fu a Civitate Kung Tung bien quadraginta stadia Sinica dissito Vir quidam cognomine Ly, nomine autem Fun hie sexaginta annorum ætatis domicilium habebat. Vir iste, dum sanitatis plenitudine gauderet, a Parentibus suis Christianis persæpe increpabatur, quia, viâ veritatis neglectâ, in semitis Diaboli gressus suos dirigebat, cupiebatque, potiùs in umbra mortis sedere, quàm sequi illum, qui dicit = Qui sequitur me, non ambulat in tenebris = simulque hortabantur illum, ut, relicto Idolorum Cultu, veram, ac sanctam Dei Fidem amplecteretur. At ille, relictis piis Parentum suorum exhortationibus, se in Idolorum Religione usque ad extremum vitæ fore permansurum, iterum, atque iterum testatus est. Tandem, Deo sic disponente, in gravissimam incidit infirmitatem; fauces namque ipsius taliter constrictæ erant, ut nullâ vi, nulloque modo cibum glutire valeret: &, cùm per sexdecim dies in miserando hoc statu perseveraret, cibusque faucibus ipsius omni tempore hæreret, ad ultimum vitæ suæ diem pervenit. Cùm igitur se ipsum morti proximum conspiceret, ac Deus interiùs cor illius tangeret, qui exteriùs per infirmitatis languores ejusdem corpus cruciabat, viam veritatis agnovit, ac*

Sacri Baptismatis lavacrum ardenti studio petivit. At verò Deus, qui Omnipotentiæ, ac Misericordiæ suæ magnitudinem in illo ostendere decreverat, permisit, ut ante Baptismatis receptionem ex hac vita discederet, morsque illius die 26. undecimæ Lunæ, hoc est 21. Decembris anni elapsi 1734. hora in serotina successit. Fun hic Neptem quamdam habebat trium annorum ætatis, quæ pustularum languebat infirmitate: cùmque morbus ipsius magnopere ingravesceret, ac morti proxima ab omnibus conspiceretur, ut æterna Deitatis beatitudine frui posset, Christianus quidam Sacrum Baptisma illi contulit, atque Luciam appellavit; quo suscepto, extremum vitæ spiritum felicissimè edidit die 27. ejusdem, hoc est 22. Decembris hora quarta matutina. Die igitur 28. ejusdem Lunæ, scilicet 23. Decembris in ipso fere meridiei tempore Fun hic, qui jam in feretro mortuus jacebat, Parentesque ipsius super ejusdem amissione fletum, ut moris est, faciebant, continuò revixit, atque linguam suam in hæc verba dissolvit = Citò conferte mihi Baptismum; volo enim amplecti Sanctam Dei Legem =. Cùmque interrogaretur super tam festino, ardentique suscipiendi Baptismum desiderio, hoc modo respondit = Postquam oculos clausi, atque ex hac vita discessi, ad locum quemdam perveni, ubi, cùm ingredi non possem, nescio qua vi compulsus, eram in Infernum descensurus. Verùm mihi descendenti Juvenis quidam, qui lanceam manu tenebat, se obviàm fecit, mihique, aditum ad Inferos intercludendo, dixit: Qua de causa Sanctam Dei Legem amplecti recusas? Ego tremebundus respondi: Quia orationes ignoro, ipsasque memoriter pronuntiare non valeo. At Juvenis ille reposuit: Difficile ne est, Dei, ac Virginis Mariæ nomina invocare, atque auxilium ab ipsis petere, ne umquam gravi scelere constringaris? Nunc igitur scito, Deum permittere, ut demum reviviscas, ac, Sacrosancto Baptismatis Lavacro suscepto, firmissimam, indubiamque gentibus fidem facias, neminem posse salvari, nisi priùs Sacrum Baptisma recipiat =. Post hæc Viri illi, qui ad rem hanc verè admirabilem videndam sinè numero convenerant, curiosè efflagitarunt ab illo, quid esset de Nepte sua, de qua ante mortem nil prorsùs sciebat? Ille vero protinus respondit, Neptem suam Luciam in Cælum jam ascendisse, Deoque proximam esse. Qui, cùm iterum interrogatus esset, cur ipse post mortem in Cælum non ascendisset, respondit = Quia nondum Baptismum receperam; impossibile enim est, in Cælum ascendere, non recepto Baptismate =. His ergo auditis, ac visis, Caput Christianorum illius Pagi, cognomine Kao, sancto nomine Jacobus, Contritionis naturâ, ac necessitate mortuo reviviscenti explicatâ, ob timorem inquit ipse, ne rursus sinè Baptismo ex hac vita descederet, ipsum indiscreta promptitudine baptizavit, ac illi Petri nomen imposuit. Hac sacrâ Functione peractâ, idem Christianorum Caput Petrum interrogavit super necessariis Religionis Christianæ; qui ad omnia quæsita tam faciliter, tamque clarè respondit, ut non expers planè doctrinæ, sed speciali sapientiâ præditus appareret, ipsis etiam Gentilibus admirantibus, qui illum, antequam dies suos clauserat, profectò noverant. Ideoque obstupescentes dicebant = Vir iste, dum vitam ageret, se ostendebat ineptum: nunc igitur quomodo eloquens effectus est, tamque perbellè loquitur? = A die resurrectionis usque ad diem mortis ejus integer, completusque mensis pertransivit: quo tempore ex omni parte Gentiles ad domum reviviscentis turmatim pergebant, alii

non

non credentes, alii super hoc admirantes, alii denique de rebus post mortem ab ipso visis sciscitari cupientes. Verùm ipse per cognitionem futuræ vitæ prudens effectus curiosis quæstionibus respondere abhorrebat, solùmque uni Deo inserviendum, Sacrumque Baptisma ab omnibus suscipiendum esse, constantissimè prædicabat. Tandem die 28. *decimâ septimâ Lunæ, nempe die* 21. *Januarii* 1735. *Deus illum rursus ad se evocavit, atque in æterna Tabernacula, ut piè credendum est, recepit. Hæc omnia deposita fuere cum juramento a Christianis supradicti Pagi Kulo, qui præsentes fuerunt, ac propriis oculis viderunt.*

CAPUT VIGESIMUM SECUNDUM.

De Miraculis negativis.

1 Iraculi negativi indolem, & qualitatem exponit Matta *de Canonizatione Sanctorum part.*3. *cap.*8. *sub num.* 13. sequentibus verbis: *Miraculum negativum est illud, in quo nihil de novo ponitur, alteratur, vel immutatur, sed conservatur tantùm primus status, absque transitu a termino a quo ad terminum ad quem; qualis fuit præservatio rubi ardentis a combustione, & trium puerorum a fornacis incendio, & quæcumque aliæ præservationes a morte, ruinis, casibus, submersionibus, atque similibus;* idemque Author *part.* 4. *cap.* 13. *per totum* constanter asserit, hisce Miraculis negativis locum non esse, quando agitur de Miraculis pro Beatificatione, aut Canonizatione necessariis. Fundamentum Mattæ ex duobus capitibus desumitur: Primum est, quòd juxtà Juris dispositionem non admittuntur duo specialia in eodem subjecto, seu binæ præsumptiones, quæ tamen essent admittendæ, si Miraculum negativum admitteretur; præsumendum enim esset, aliquid physicâ necessitate fieri debuisse, quod non esset factum, & præsumendum esset, illud miraculosè factum non fuisse. Alterum est, quòd quæcumque præservationes a ruinis, ab incendiis, & submersionibus, & similibus infortuniis fieri possunt ministerio Angelorum propriâ naturali virtute operantium; quod satis ipse putat pro Miraculi exclusione.

2 Juxtà ergo Mattæ sensum, cessatio Pestis in aliqua Civitate grassantis, nuncupato Voto alicui Dei Servo, vel Beato, licèt immediatè, & perfectè secuta sit, non est Miraculum admittendum in Causis Beatificationis, & Canonizationis: idemque, juxtà ejusdem sensum, ferendum est judicium de præservatione a submersione, item de præservatione hominum, aut rerum a combustione, quamvìs in medio ignis volutarentur: quinimmo nec inter Miracula admitti debuisset illud, de

quo

quo maxima habita est ratio *in Canonizatione Sanctæ Elisabeth Reginæ Lusitaniæ*, de quo *in Relatione* Cardinalis a Monte *edita in Appendice ad primum hujus Operis librum* = *In Monasterio Divæ Claræ pars quædam ædium fabricabatur: & jam tecti ligna imponebantur. Ibi Dominicus Machadus Faber Lignarius operam dabat lignis clavorum adminiculo configendis. Ecce autem, inopinatò aliquot ex iis lignis refixa dilabebantur in terram, secumque Fabrum illum præcipitem trahebant. Tum ille Beatæ Elisabethæ salutare subsidium in tanto vitæ discrimine imploravit: nec surdis auditus est auribus. Extemplo, per summum Miraculum, ipse unà cum lignis, occultâ quadam vi, sursum relatus, & in eumdem locum, e quo ceciderat, restitutus fuit: ligna etiam suis reddita sedibus, & coaptata. Dominicus a præsenti periculo liber, & incolumis, cum admiratione, ac stupore spectantium, tantum in se Beatæ Reginæ beneficium ex animo testatus est*; licèt enim hoc Miraculum purè negativum dici non possit, cùm aliquid in eo de novo positum fuerit, restitutio videlicet lignorum suis sedibus, & delatio Dominici Machadi occultâ vi in locum, e quo ceciderat, cùm tamen hæc non excedant naturalem virtutem Angelorum, aut Miracula juxtà Mattam non erunt, aut de eis saltèm ratio haberi non poterit in Judicio Beatificationis, & Canonizationis.

3 At, cùm in superioribus satìs dictum sit de Miraculis largè sumptis, quæ non excedunt vires totius naturæ creatæ, sed tantùm naturæ creatæ visibilis, & corporeæ, & quorum ratio habenda est in Judicio Beatificationis, & Canonizationis, converso idcirco sermone ad Miracula negativa, ad primam rationem, propter quam a Matta excluduntur, dicimus, eam non subsistere, Miracula quoque negativa esse admittenda, si debita concurrant requisita, doctrinam Mattæ non fuisse a Sacra Congregatione receptam, & Sedis Apostolicæ disciplinam eidem adversari in Judicio Beatificationis, & Canonizationis.

4 Porrò ratio Mattæ non subsistit; dicit enim, quòd, si Miracula negativa admitterentur, admitteretur præsumptio præsumptionis: nec enim præsumptio est, sed physica certitudo, quòd, applicato verbi gratiâ igne materiæ combustibili, vel materiâ fractibili impetuosè collisâ cum dura, & solida materia, ignis comburere debeat, & materia fractibilis a dura, & solida frangi, juxtà illud Ecclesiast. 13. = *Quid communicabit cacabus ad ollam? quando enim se colliserint, confringetur* = & juxtà illud Divi Thomæ *in Catena aurea ad Evang. Lucæ* 8. *cap.* 14. ubi hæc habet: *Sicut, cùm aliquis oculum lucernæ lucenti adhibet, aut igni spinas, statim operantur:* unde Isaac Cardos. *in Philosophia libera lib.* 1. *quæst.* 25. *vers. Non tamen credendum, pag.* 80. inquit, impossibile esse, quòd aliquid mixtum, aut vivens in igne perseveret, quin absumatur, cùm sit virtus ignis tam vehemens, & activa, ut omnia permeet, dividat, consumat, nec ullum corpus reperiatur, quod illius vim valeat infringere, aut illi possit diù resistere; & proinde ipsum Moysem, cùm in Deserto rubum flammis accensum aspiceret, qui tamen non absumebatur, admiratione plenum rubo appropinquasse, ut secretum supra naturæ vires eximium intueretur, juxtà illud Exodi *cap.* 3. = *Et videbat, quòd rubus arderet, & non com-*

combureretur; *dixitque Moyses*: *Vadam*, *& videbo visionem hanc magnam*, *quare non comburatur rubus*; verus enim erat ignis, non species, vel ignis similitudo, alioqui enim Moyses deceptus fuisset putans, verùm esse ignem: & illustre hoc Dei Miraculum in eo præcipuè constitutum est, quòd Deus conservavit ignis substantiam, sed actionem, & ustionem ejus impedivit, ne ageret in rubum, vel virentia ejus folia minimùm afflaret, aut desiccaret, veluti benè animadvertit Cornelius a Lapide *in cit. cap.* 3. *Exodi*. Cessat ergo præsumptio præsumptionis a Matta excogitata; &, quatenus in hac materia procedendum esset cum principiis extraneis, qualia sunt ea, quæ a Jure deducuntur, & physicam activitatem ad Juris præsumptionem detorquere vellemus, præsumptio ortum habens a naturalibus causis, & principiis præsumptio est, quæ facit certam probationem, præsumptio est, quæ dicitur necessaria, ac violenta, & quæ probationem in contrarium non admittit: in quo rerum themate præsumptio non dicitur oriri ex alia præsumptione, & secunda præsumptio veniens in consequentiam primæ non est præsumptio præsumptionis, quæ a Jure rejiciatur: Torr. *variar. quæst. tom.* 2. *tit.* 8. *quæst.* 1. *num.* 67. *&* 68. Rota coràm Bichio *decis.* 77. *num.* 7. *in fine*, *& num.* 9. *& decis.* 40. *num.* 27. *& sequentibus part.* 9. *Recent.* Atque, cohærenter ad hæc, Miracula negativa, si debita concurrant requisita, rejici non possunt a classe Miraculorum; alioquin pro Miraculis haberi non deberet præservatio Sidrach, Misach, & Abdenago in Fornace ignis ardentis, & præservatio Danielis a voracitate Leonum, quod est contra sensum Ecclesiæ, & communem Patrum sententiam: unde meritò opinio Mattæ rejicitur, utì latè ostendit Matthæuccius *in Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis*, *& Canonizationis tit.* 3. *cap.* 3. *in Additamento num.* 34. *& sequentibus*; & ipse testari possum, & testor, quòd fungens munere Fidei Promotoris *in Causa Canonizationis Sanctæ Margaritæ de Cortona in examine quinti Miraculi*, retuli doctrinam Mattæ de Miraculis negativis, & quòd ea non fuit a Sacra Congregatione recepta. Demum in eo, quod attinet ad praxim, & disciplinam Sacræ Congregationis in Causis Beatificationis, & Canonizationis, multa Miracula negativa fuerunt examinata, & approbata in Judicio Beatificationis, & Canonizationis; quemadmodum dignosci potest *ex Relationibus* Rotæ Auditorum *in Causa Sancti Jacobi de Marchia*, ubi de præservatione Puellæ ex alto delapsæ, & de præservatione Hominis trabe percussi; *in Causa Sancti Caroli Borromæi*, ubi de præservatione Joannis Baptistæ Tironis infantis a submersione, de qua etiam supra habitus est sermo; *in Causa Sancti Isidori Agricolæ*, ubi de curru onusto Personis decem, & octo ad maximum periculum tendente, omnibus mirabiliter liberatis ejus intercessione; *in Causa Sancti Francisci Xaverii*, ubi de repentina cessatione Pestis, statim ac ejus Corpus Malacam delatum est; *in Causa Sancti Andreæ Corsini*, ubi de Petro Victorio ab alta turre sinè læsione delapso, quod Miraculum non fuit a Rotæ Auditoribus rejectum utì negativum, sed non fuit admissum tamquam non necessarium, & tamquam clarè non probatum, utì dignoscitur *ex eadem Relatione impres-*

sa

sa apud Bzovium *in Annalibus ad annum Christi* 1373. & apud Lezanam *Consult.* 1. *num.* 267. ubi ita locuti sunt: *Alia itidem Miracula inter antiqua narrat Petrus Andreas Cast. lib. de quo supra, nempe de quadam Bilia Muliere Florentina gravi infirmitate gravata, de quodam Petro Victorio ab alta turri cadente ope Servi Dei liberato &c. quae non fuerunt per nos rejecta, sed tamquam minùs necessaria, & non ita clarè, ut superiora, probata, illa voluntariè praetermissa, judicavimus tamen posse servire pro adminiculo:* & *in* postremis *Canonizationibus Sancti Francisci Solani*, & *Sanctae Margaritae de Cortona* inter caetera Miracula approbata invenitur illud liberationis Civitatis Montiliae a Peste, quae miserè grassabatur, intercessione tunc Beati, nunc Sancti Francisci Solani, & aliud reperitur praeservationis ab evidenti mortis periculo, invocatâ tunc Beatâ, nunc Sanctâ Margaritâ de Cortona; &, dum quoque fungebar munere Fidei Promotoris, de nonnullis Miraculis negativis actum fuit *in Causis Sancti Stanislai Novitii Societatis Jesu*, & *Beati Joannis de Trado*, quae quamvis non fuerint approbata, id tamen non processit, ex quo erant Miracula negativa, sed quia congruae, & aptae deficiebant probationes; & post dimissum a me Promotoratus Officium nonnulla Miracula negativa fuerunt approbata, *in Causa* videlicet *Sancti Joannis Nepomuceni*, & *in Causa Beati Fidelis a Sigmaringa*: pro quo faciunt etiam ea, de quibus *in eo Capite*, in quo agitur *de Miraculis respicientibus dominium supra Elementa*, & *irrationales Creaturas animatas num.* 4. & *sequentibus*.

5 Hisce praemissis, deveniendo ad examen nonnullorum Miraculorum, quae negativa dici possunt, primum, quod occurrit, illud est cessationis Pestis. Ut autem, si Miraculum hoc examinandum proponatur, approbari possit, nonnulla debent concurrere requisita. Primum est, quòd Pestis grassetur, & sit in suo majori vigore; secundum, quòd facta fuerit invocatio Servi Dei, vel Beati; & tertium, quòd statim secuta sit sanatio, hoc est cessatio Pestis. Clarae memoriae Marcellus Malpighius Archiater Sanctae memoriae Innocentii XII. alibi a nobis cum laude commemoratus praedicta recensuit requisita *in* quodam *Suffragio*, quod edidit, cùm discutiebatur in Sacrorum Rituum Congregatione de miraculosa liberatione cujusdam Civitatis a Peste. En ejus verba: *Se fosse provato, chè la Peste fosse stata nel suo maggior vigore colla maggior copia degl' infermi, e numero maggiore de' morti, e fosse provata la subita sanazione, fatto il Voto, saria un Miracolo evidentissimo.* Facit illud Hippocratis *lib.* 2. *aphor.* 30. docentis circà principia, & fines omnia imbecilliora, in statu verò fortiora: cùmque in eadem Causa, in qua Malpighius suum edidit Suffragium, non modò scripserint Postulatores in facto, & in jure pro Miraculo, sed & Archiepiscopus Myrensis primùm, uti Fidei Promotor, & ego deinde ad idem munus electus Animadversiones fecerimus adversùs Miraculum, plures Medici Urbis Consultationes pro Miraculo ediderint, & suum tandem pro veritate Suffragium fuerit latum a bonae memoriae Joanne Maria Lancisio Archiatro Summi Pontificis Clementis XI. nemo tamen fuit sive ex Scribentibus pro, sive contra Miraculum, qui do-

doctrinam Malpighii impugnaverit, sed tota quæstio fuit in facti discussione, hoc est, an Pestis verè grassaretur, an esset in augmento, & an verè cessaverit statim post invocationem Servi Dei: & ante discussionem Miraculi, de quo nunc sermo est, per eamdem semitam processerant Rotæ Auditores *in Relatione Causæ Sancti Francisci Xaverii in tertio Miraculo post mortem* = *Cùm Malacam Urbem in India Orientali celeberrimam, & frequentissimam sæva Pestis invasisset, quod propter Civium peccata eventurum illi discedens Xaverius prædixerat, brevique tempore quamplurimi, paucis admodum superstitibus, periissent, nec dum desæviret lues, sed maximè in dies grassaretur, ut primùm Corpus Patris Francisci Xaverii, quod ex Sinis in Indiam deferebatur, eò appulit, & ex navi in Urbem delatum fuit, statim, & in continenti contagiosus ille morbus omnino cessavit, nec ab ea die mortuus ullus, aut morbo correptus fuit, sed adeò tota lues extincta est, ut tam pestiferi morbi deinceps ne vestigium quidem ullum superfuerit*. Post hæc Rotæ Auditores *in dicta Relatione* descendunt ad comprobationem prædictorum extremorum, grassationis videlicet Pestis, & subitæ, perfectæque cessationis; & considerantes defectum invocationis Sancti Francisci Xaverii scitè tamen existimarunt, illud a Deo factum fuisse ad patefaciendam illius Sanctitatem: *Hoc autem Miraculum etsi non appareat factum manifestè, intercedente Patre Francisco, tamen ex circumstantiis facti existimavimus, Deum Optimum Maximum non alia de causa tunc temporis operatum fuisse illud Miraculum, quàm ut hujus Servi sui Sanctitatem demonstraret, & Populi erga illum venerationem augeret: quod sufficit, prout diximus supra in octavo Miraculo ante mortem*.

6 Distinguunt Medici inter Pestem, Contagium, & Epidemiam. Pestem ab aeris corruptione, & infectione dicunt provenire. Contagium a contactu rerum infectarum. Epidemiam verò dicunt esse genus generalissimum, esse morbum habentem causam universalem, & comprehendere sub se tam morbos pestilentes, quàm non pestilentes, puta raucedines, gravedines, & consimiles morbos, qui aliquando affligunt habitatores unius Civitatis: ex quo proinde inferunt, omnem Pestem esse Epidemiam, sed non omnem Epidemiam esse Pestem, utì latè videri potest apud Zacchiam *Quæst. Medico-Legal. lib. 3. tit. 3. quæst. 1. per totam*, & præsertim *num. 32. & pluribus sequentibus*. Hieronymus Mercurialis *de Peste cap. 17. pag. 31.* inquit, populum ut plurimum causam Pestis referre in aliquam humanam conditionem, puta in ingressum alicujus Peste infecti in suam Urbem, aut in delationem mercis Peste infectæ ad eamdem, & deinde subdit: *Quæso, unum alicujus inter veteres dignitatis Medicum ostendant, qui, Pestem a solo contagio posse fieri, aut præclarè, aut obscurè umquam prodiderit, cogitaveritve, & protinus libenter cedam*; & Zacchias *in cit. Quæst. Medico-Legal. lib. 8. tit. 3. quæst. 1. num. 12. & sequentibus* latè ostendit, veram Pestem semper, & quandocumque dependere ab aeris corruptione, neque fieri ullo modo posse, ut ab alia causa suam immediatè ducat originem, & falsissimam esse vulgi opinionem credentis, eam semper a contagio causam habere. Donat. Antonius ab Altomari *de pestilenti febre cap. 5.*

fol. 605. inquit, Pestem afferri aut ventorum vi flantium ab ea Regione, in qua est Pestilentia, aut ex Peregrinis adventantibus, & Peste infectis: *Verùm, & experientiâ compertum est, non modò ventorum vi Pestilentiæ semina a remotissimis Regionibus provenire posse ad reliquas, verùm etiam ex Peregrinis adventantibus*. Horatius Augen. *de Febribus lib.* 6. *cap.* 9. *num.* 10. & meliùs *cap.* 20. *num.* 40. observat, Pestilentiam aliquando incipere ab una Regione, & per multas Regiones distantissimas pervagari, ventis pestilentialem infectionem deducentibus. Affert testimonium Galeni referentis, ex Æthiopia quædam effluxisse seminaria contagionis, quæ universam Asiam invaserunt. Addit, Patrum suorum memoriâ Pestem ex Illyrio in Dalmatiam, & ex hac Provincia in universam Italiam, atque Europam pervagatam fuisse. Adhærent Athanasius Kirker *de Peste sect.* 2. *cap.* 4. *num.* 9. claræ memoriæ Cardinalis Castaldus *de Peste cap.* 249. *num.* 15. *& sequentibus*, Joannes Bustamant. *de Animantibus Sacræ Scripturæ lib.* 2. *cap.* 3. *cap.* 31. *in fine*, Philibert. Marchin. *de Bello Divino post part.* 10. *problem.* 20. *in fine*, & alii ex Medicis referunt, Pestem aliquando a contagio incipere, & deinde progredi ad aeris corruptionem ob numerum mortuorum, & congeriem cadaverum, & multitudinem peste infectorum: Gaspar Caldera de Heredia *Tribunal. Medic. Magic. & Politic. part.* 1. *de Peste Hispalensi station.* 3. *litterâ E fol.* 511. *col.* 1. Joannes Lazar. Butier. *Febrilog. curs.* 8. *lect.* 5. *num.* 5. At, quidquid sit de hisce controversiis, & quidquid sit de differentia inter Pestem, & Contagium, hoc unum certum est, quòd, si morbus citò ægros interimit, si ulteriùs bubonibus, & carbunculis defœdatus est, signa hæc sunt peculiaria Pestis considerata ab iis, qui non scribendæ tantùm, verùm etiam curandæ potissimùm Pesti operam dederunt: Ludovicus Septala *lib.* 3. *de Peste cap.* 6. *&* 7. *pag.* 108. *& sequentibus*, Lazarus Riverius *de Febre pestil. cap.* 1. *pag.* 343. Carolus Valesius *de Peste cap.* 7. *pag.* 93. Taurellus *de Peste Italiæ lib.* 2. *cap.* 4. *pag.* 112. Cardinalis Castaldus *de avertenda Peste cap.* 256. *num.* 27. quibus addi debet Abbas Ludovicus Antonius Muratorius *in suo recenti Tractatu de Peste lib.* 2. *cap.* 8. qui, licèt curandæ Pesti operam non dederit, egregium tamen edidit *Tractatum Politicum, Medicum, & Ecclesiasticum de Pestis gubernio*. Augmentum Pestis, vel Contagii desumitur ex numero ægrotantium, & mortuorum: si enim non modicus, sed magnus sit, habitâ ratione numeri habitantium in Civitate, aut in Pago, si major sit, quàm fuerit antecedenter, de augmento morbi non est dubitandum; quemadmodum nec dubitandum erit de subita cessatione, & miraculosa liberatione, si statim, & immediatè post invocationem nullus ex ægrotantibus mortuus sit, nec ullus alius morbo pestilentiali, seu contagioso fuerit affectus.

7 Cùm autem in examine Miraculorum omnes, & quæcumque diligentiæ sint adhibendæ, nec ulla, quæ adhiberi potest, debeat omitti, nonnulla remanent investiganda, & perpendenda: primum est, an Miraculo obstet longum tempus, quo Pestis ante cessationem duraverat: secundum, an Miraculo obstet, si Pestis cessavit tempore hiemali: tertium,

tium, an Miraculo obstet, si cessaverit, flantibus ventis salubribus, aut præcedentibus diligentiis, quæ adhiberi consueverunt jussu Magistratuum, ut Pestis avertatur: quartum denique est, an obstet Miraculo, si post invocationem non multi, ut antea, sed pauci ex ægrotantibus moriantur, vel si non multi, sed tantùm pauci post invocationem Peste afficiantur.

8 Tempus, quo Pestis durare consuevit in aliqua Civitate, est novem circiter, aut duodecim mensium, post quod tempus cessare incipit: quod tamen perpetuum non est, cùm in Civitatibus, quæ sunt habitatoribus frequentiores, Pestis plurium annorum spatio duraverit; quod potissimùm contingit, quando debitæ diligentiæ non adhibentur, uti latè ostendunt Zacchias *cit. lib.* 3. *tit.* 3. *quæst.* 2. *num.* 43. *& pluribus sequentibus*, & Muratorius *lib.* 1. *cap.* 1. Tempore æstivo Pestis vehementiùs grassari consuevit, quàm tempore hiemali, veluti ex Medicis perpendunt Antonius Saracon *de Peste* apud Bonett. *Thesaur. Medic. Tract. tom.* 1. *lib.* 1. *art.* 9. *fol.* 441. *in principio col.* 2. Mariott. *de Febribus lib.* 4. *cap.* 6. *de Febre pestilentiali fol.* 192. *col.* 2. *in principio*, Andreas Gabriel *de Peste fol.* 36. *a tergo*, Thomas Sydenham *Observ. Medic. sect.* 2. *cap.* 2. *de Peste in principio pag.* 134. & observavit bonæ memoriæ Joannes Maria Lancisius *in Suffragio*, quod edidit jussu sanctæ memoriæ Clementis XI. *super Miraculo*, quod discutiebatur, *liberationis a Peste Civitatis Montiliæ intercessione* tunc *Beati*, nunc *Sancti Francisci Solani* = *Neque interea temporis spes ulla vigebat, fore ut ad mutationem tempestatis lues cederet; nam tempus non erat hiemis, quæ suis Aquilonaribus ventis semina pestis plerumque aut evertit, aut extinguit*. Animadvertit Muratorius *loc. cit.* Pestem etiam aliquando grassari tempore hiemali, aut quia hoc tempore aliquando spirant venti calidi, aut quia Pestis, quæ incepit tempore autumnali, vel æstivo, augmentum recipit tempore hiberno; sed, quod frequentiùs accidere solet, est, quòd Pestis, quæ per hiemem cessare visa est, reviviscit tempore æstivo: *Si biberno algore, nec praecedentibus remediis, Pestis extinguatur, metus est, ne mox, reviviscente anni calore, in immensam vastitatem pestifer hic fœtus exsiliat* = verba sunt Joannis Heurnii *de Peste in exordio fol.* 72. *Operum tom.* 1. & adhæret Zacchias *Consil.* 27. *num.* 1. Plurimùm quoque conferre cessationi Pestis salubres ventos spirantes ab aliis Regionibus, in quibus Pestis non est, necnon diligentias a Magistratibus præscriptas de rebus peste affectis incendio absumendis, certum undequaque est. Legi potest Alexander Massaria *de Peste tract.* 1. *lib.* 2. *circà finem pag.* 104. & ex Ficino hæc habentur apud Cardinalem Castaldum *de Peste cap.* 249. *num.* 19. = *Unde Pestis tempore Ficinus optimè advertit, ad illa confugiendum esse loca, quo ex jam infecto loco venti non perflant*: & inter diligentias non postremum profectò sibi locum vindicat ea, quæ adhibetur in segregandis Peste infectis ab hominibus, & rebus, quæ Peste infectæ non sunt; qua de causa encænia, nundinæ, comœdiæ, spectacula, aliique majores publici conventus tempore Pestis inhibentur, teste Diemerbroech *lib. de Peste cap.* 3. *pag.* 146. *& in Annotat. pag.* 158. *col.* 2. *num.* 20. & Taurellus *lib.* 2. *de Peste Italiæ cap.* 4. *pag.* 110.

narrat, quòd in hac Civitate Bononiæ, cùm extinctum Pestis incendium undequaque haberetur, & pueri aliqui joci gratiâ se abdidissent in Curribus Libitinariis imprudenter sub dio palàm relictis, singuli ad domos suas redeuntes luem domesticis communicarunt, & cum sex integris Familiis ad unum sublati sunt. Videri autem posset obstare Miraculo, si Pestis cessaret post longum tempus suæ durationis, si cessaret tempore hiemali, si cessaret flantibus ventis salubribus, aut post adhibitas diligentias, cùm hæc omnia ex dictis naturaliter prosint ejusdem Pestis cessationi. At oppositum mihi statuendum esse videtur: licèt enim prædicta omnia, & singula proficiant cessationi Pestis, proficiunt, sed beneficio temporis, nec umquam tantæ possunt esse virtutis, ut Pestis, quæ est in augmento, immediatè cesset. Quid autem dicendum erit, si, supposito Pestis augmento, post invocationem nonnulli, sed pauci Peste afficiantur, & nonnulli pauci jam Peste correpti moriantur? Si id a me exquireretur, responderem, obstare Miraculo, si aliqui post invocationem Peste corripiantur, licèt pauci; indicium enim hoc esset, quòd Pestis non cessavit: & subderem, non obstare Miraculo, si aliqui jam Peste correpti, dummodo pauci essent, post invocationem morerentur, tum quia in Miraculo liberationis Civitatis a Peste non agitur de præservatione unius, aut alterius hominis, sed de præservatione Communitatis, quæ præservatio verificatur, etiamsi aliqui, sed pauci, ex eadem Communitate moriantur, tum quia *in Serie Miraculorum Sanctæ Genovefæ*, quam contexuit Anonymus, narratur solemnis Supplicatio a Stephano I. Parisiensi Episcopo indicta tempore Pestis, ut clades, quæ latè grassabatur, averteretur, & quòd, licèt tempore Supplicationis nonnulli mortui fuerint, Supplicatione tamen expletâ, facta est tranquillitas, & omnes, qui Peste laborabant, tribus tantùm exceptis, incolumes evaserunt, quemadmodum pluribus refert Theophilus Raynaudus *Heteroclit. Spiritual. tom. 15. fol. 202.* & tandem quia, non obstante nonnullorum paucorum morte, inter Miracula approbata pro Canonizatione Sancti Francisci Solani recensita fuit liberatio Civitatis Montiliæ a Peste post ejus solemnem invocationem, probatis augmento Pestis, & ejus subitâ liberatione, etsi tam a bonæ memoriæ Prospero Bottinio Fidei Promotore, quàm a me ejus Successore in dicto munere oppositum, probatumque fuisset, nonnullos peste infectos, licèt paucos, post invocationem mortuos fuisse.

9 Succedit, ut aliqua addantur de præservatione a morte eorum, qui in aquas delabuntur. Nonnulla de illis dicta sunt, dum agebatur de mortuorum revocatione ad vitam, & ibi aliqua tacta sunt de necessitate respirationis, de tempore, quo quis vivere potest sinè respiratione, de foramine ovali, & aliis rebus physicis. Nunc autem de iisdem, qui in aquas delabuntur, iterum sermo habendus est, non uti revocatis ad vitam, sed uti præservatis a morte imminenti: & aliqua alia quoque subdenda sunt de necessitate respirationis, de tempore, quo quis sinè respiratione vivere potest, & de doctrina foraminis ovalis, juxtà ea, quæ polliciti sumus, dum agebatur de mortuorum resuscitatione.

10 Quæ

10 Quæ *loco modò citato* diximus de necessitate respirationis, & ejus usu, nunc etiam confirmantur. Postquam feliciori hac nostrâ ætate magna lux rebus anatomicis accessit, & aeris gravitas, ac vis elastica innotuit, duæ de præcipuo aeris usu celebrantur sententiæ; altera, quæ sanguinis motum intestinum omnino reponit in acre per respirationem haustо, cui adhærent Lovverus *in Tractatu de Corde cap.* 3. Truston *de respirationis usu sect.* 12. altera, quæ, musculorum motum, eodem aere sublato, prorsùs extingui, affirmat, uti videri potest apud Joannem Nicolaum Pecklinum *de aer. & alim. defect. cap.* 9. & apud Joannem Thabot *Exercit. Medic. tract.* 2. *cap.* 3.

11 Confirmantur quoque, quæ diximus de modico tempore, quo animalia vivere possunt sinè respiratione. Teste Roberto Boyle jam allegato *in Tractatu de Respiratione*, Anas adulta, & robusta, subducto per Antliam Pneumaticam aere, duobus minutis tanto angore, ac convulsionibus fuit divexata, ut hianti ore nullum vitæ proderet indicium, quamvìs ea Volucris, utpote aquatica, peculiari organorum structurâ prædita sit, quæ diutiùs respirationis privationem aquis immersa sustinet. Cæteræ Aviculæ minores paucis momentis, subtracto aere, extinguuntur. Viperæ, Ranæ, Cancri, iisdem experimentis habitis, complures horas, subducto aere, vitam ducunt. Ex his autem infertur, Hominem paucis momentis posse vivere sinè respiratione, cùm non sit formatus ad vitam sub aquis degendam, ut Anas, & cùm inter cæteros animantes motuum varietate, atque excellentiâ præstantissimus longè concitatiori indigeat motu sanguinis intestino, quo non modò tot munia corporis obeat, sed & mentis cogitationibus obsecundet, & inserviat; & animalia, quæ diximus diutiùs ferre aeris jacturam, segnia sint, hebetia, & pigra, & frigidæ adeò constitutionis, ut eorum fluida lentissimè intestino motu agitentur, qui motus, longè parciori aeris copiâ adhuc residuâ, conservari potest.

12 Quæ modò dicta sunt de necessitate respirationis, ita ut homo sinè illa paucis tantùm minutis vivere possit, a fortiori sibi vindicant locum in pueris, seu infantibus, qui, si ad minutulum intervallum a respiratione abstineant, lividæ mortis signa præseferunt, uti prosequitur Pecklinus *de aer. & alim. defect. cap.* 8. & apud peritiores Anatomicos licèt infans utero matris inclusus non indigeat munere pulmonum, adhuc tamen vivere non potest, nisi aer ipsius sanguini jugiter misceatur; quem aerem ex sanguine matris in placentam influentem per venam haurit umbilicalem, juxtà ea, quæ plenè habentur apud Verheyen *Anatom. tom.* 2. *tract.* 5. *cap.* 18. Addit Stalpartius *in suis Observationibus pag.* 354. quòd, si fœtus in utero non respiraret, inutiles dicendi essent nervi efformati Diaphragmatis, cæterique respirationi inservientes; & quòd, fœtum in utero respirare, statuendum est, etsi externus aer non intromittatur, cùm enim salvis aliquando nascatur membranis, & sic externum aerem respirare non possit, & illico respiret, cùm primùm membranæ tolluntur, indicium hoc est, quòd ipse intrà uterum respiravit; intelligi quippe non posset, quomodo, ablatis, apertisque integumentis, tam citò respiraret, & quomodo nervi respiratorii huc-

hucusque otiosi tam repentè fungerentur officio. Hisce argumentis fisus bonæ memoriæ Petrus Assaltus publicus Medicinæ Lector in Archigymnasio Sapientiæ Romanæ, Vir utique summè litteratus, & amplissimâ præditus eruditione, scribens *in Causa Sancti Joannis Nepomuceni, in sua Dissertatione* strenuè probavit, Miraculo esse adscribendum, quòd quædam Puella nomine Rosalia constituta in ætate sex annorum, & sex mensium, quæ fortuitò deciderat in Flumen Uvattavæ, & per integram horam manserat sub aquis, & extracta nullum dederat vitæ signum, ad proximam ædem adducta ebibitam aquam evomuit, & paulò post, sensuum resumpto usu, ab omni læsione apparuit libera, licèt aquæ impetu ad angustum canalem cujusdam Molendini transvecta, ubi duplex rota volvebatur, earum primam subter prætergressa ad alteram pervenerit, sub qua semihoræ spatio permansit.

13 Et, quia ipse fungens munere Fidei Promotoris *in meis Animadversionibus* doctrinam opposui foraminis ovalis probabiliter adhuc aperti in Puella, cujus ope sinè respiratione sub aquis vivere poterat, allatâ doctrinâ jam alibi memoratâ bonæ memoriæ Lancisii, & cæterorum, memoratus Petrus Assaltus, licèt indolis esset modestissimæ, & Lancisium tum viventem, tum mortuum magnopere coluisset, & coleret, *in citata Dissertatione* vehementer excandescens dixit, certum esse, infantes sinè respiratione vivere non posse, & frustrà haberi recursum ad foramen ovale adhuc apertum, cùm id in celebrioribus Anatomicis, Harvejo videlicet, & Lovvero, non legatur, cùm Diemerbroeck *in Anatome Corporis humani lib. 2. cap. 10. pag. 285.* hæc habeat = *Hoc foramen ovale, quod in fœtu amplum est, cùm in hominibus natis usum non habeat, intrà paucas hebdomadas ita coalescit, & aboletur, ut nullum ejus vestigium uspiam appareat* = cùm Bartholinus præcipuus Anatomes illustrator *in Anatom. reform. lib. 2. cap. 8.* ita subdat = *Post partum aliquantulo tempore coalescit hoc foramen, & exsiccatur, ut locus hic tamquam pertusus esse videatur*; cùm Pecklinus *de aer. & alim. defect. cap. 9.* asserat, a foraminibus ovalibus apertis nullum præsidium desumi posse ad Urinatores, qui longiori tempore vivunt sub aquis, a morte vindicandos, cùm Urinatores sint peculiare hominum genus, quorum sanguis frigidior est, ac segniori motu agitatur; qua de re tamen peritiorum esto judicium.

14 Argumenta Petri Assalti eò tendere videbantur, licèt id *in sua Dissertatione* conceptis verbis numquam dixerit, ut Rosalia censeretur a morte ad vitam revocata: sed Sacra Congregatio securiori viâ procedens, cùm certa indicia secutæ mortis deessent, Miraculum quidem approbavit, sed in tertio genere, & non tamquam revocationis mortuæ ad vitam, sed tamquam præservationis a submersione, & sic ab imminenti morte, nisi intercessione Sancti Joannis Nepomuceni invocati Deus effecisset, quòd causæ naturales, interclusa videlicet respiratio, & allisio ad rotam, quæ mortem debuissent afferre, mortem non afferrent, uti colligitur *ex Decreto edito die 11. Januarii, & die 16. Februarii anno 1729.* a sanctæ memoriæ Benedicto XIII. confirmato.

15 Si quis aliquid de quacumque specie Miraculi negativi dicere vellet, integrum super hoc argumento li-

librum edere posset, nec id satis esset, ut omnes possibiles casus in eo comprehenderentur. Nonnulla ergo, quæ sæpius in praxi contingunt, a nobis innuentur; & horum primum est illorum, qui ex aliquo loco decidunt, &, invocato aliquo Dei Servo, vel Beato, illæsi permanent. Hippocrates *lib. 5. Epidem. text.* 53. narrat historiam Puellæ, quæ e rupe ceciderat, & voce privata est, sed superstes fuit. Georgius Abraham Mercklinus *decur. 2. anno tertio observat.* 105. *in Miscellan. Ephemerid. Nat. Cur. Germaniæ* subdit, Puellam ex superiore domus contignatione delapsam in saxeum pavimentum ruisse, & passam esse fracturam cranii, sed sinè ullis aliis gravibus symptomatibus, & intrà paucas hebdomadas, fissurâ cranii coadunatâ, sanitatem recuperasse. Samuel Ledelius refert, quemdam Fabrum lignarium excidisse de Turri in tectum Templi, & de tecto in terram sinè ulla notabili læsione: & Georgius Wolfangus testatur, Puerum trium annorum præcipiti in caput lapsu in saxa cecidisse ab altitudine decem, & septem palmorum, nec ullam notam contraxisse: & alia similia collecta legi possunt apud Guillelmum Fabricium Hildanum *cent. 2. observ. Chirurg. observat.* 85.

16 Ut in hisce casibus tutum de Miraculo feratur judicium, quatenus tamen cadens illæsus undequaque sit, Bordonus *in suo Tractatu de Miraculis medit. 3. num. 9.* hæc habet: *Ut quis ex alto cadens sinè ulla sui læsione dicatur miraculosè liberatus, & præservatus a periculo ex invocatione Divini auxilii, requiritur, ut magna sit distantia inter utrumque extremum, & quòd non cadat super quid molle, & leve. Illud suadetur, quia ex parva distantia non multùm præponderatur corpus ad præcipitationem, sicut ex magna: & hoc patet experientiâ. Judicis autem in arbitrio est, designare distantiam, attentis circumstantiis personæ cadentis, si puer est, an adultus, an gravis, & magni ponderis, si senex, aut aliàs malè affectus: quò enim persona debilior est, eò faciliùs læditur.*

17 Hæc vera sunt: sed aliæ etiam circumstantiæ in examine similium assertorum Miraculorum sunt suâ consideratione dignæ; cùm possit quis cadere, sed corpore erecto, & sic non impingere terræ caput, latera, dorsum, aut pectus; possit juxtà murum prolabi, & ruere, dorso ad murum aliqualiter incumbente; possit murus esse constructus in modum anteridis; possit cæmentorum acervo occurrere, & sic collecta saxa e loco impellere; possit per vestium inflationem a vento sustentari, & sic non vehementer in solum collidi. Quæ omnia, & singula impetum percussionis corruenti corpori diminuunt, ita ut aut modica læsio, aut etiam totalis illæsio viribus naturæ sit adscribenda.

18 Additur, quòd, licèt corpus projectum, & impetu descendens gravitatis vim projectioni conjunctam servet, & in corpus allidens durum, immobile, & magìs resistens debeat necessariò percussionem pati, potest tamen ex ea percussione nullum persentire, vel saltèm leve incommodum, modò aut in puncto, aut in paucis tantùm punctis tangat, & allidat in corpus resistens, & puncta corporis resistentis æqualem vim habeant punctis corporis projecti, & impulsi: quocirca videmus aliquando, cyathum vitreum, aut vas fictile ex alto de- ci-

cidens percussionem quidem a terra pati, nullam tamen rimam, nullamque fracturam contrahere, modò terram impetat aut in puncto, aut paucis in punctis æqualiter resistentibus. Rursus homo ex alto loco cadens, sive ad cadendum impulsus potest sinè noxa casum pati, primò, si ad modum avium ducat corpus, & membra perpendiculariter ad motus directionem; secundò, si extendat crura, aut brachia, & caput, pectus, aut ventrem inclinet, ita ut sese restituat ad æquilibrium; tertiò, si aerem ad latus oppositum percutiat tali vi, per quam vis impetus projectitii infringatur; quartò, si pedes, reliquosque articulos elonget, & extendat, &, subitò cedendo, vim lapsus impediat. Hæc consequi difficillimum est; sed tamen aliquando natura timens grave periculum, nobis insciis, ea præstat, & legibus mechanicis utitur avertendo damno maximè accommodatis. Iis per artem utuntur saltatores, & funambuli, qui se ex alto loco projiciunt, terram pertingunt, nec ullum contrahunt corporis damnum. Absque artis præsidio, novum non est, aliquos ex alto loco decidentes incolumes remanere. Quæ a nobis dicta censeri volumus, non ut in totum excludamus speciem hanc Miraculi negativi, sed ut Consultores Congregationis Sacrorum Rituum, cùm de iis agitur, oculorum aciem intendant, consuetâ utantur diligentiâ, &, si possibile est, majori, ne, quod casui, vel naturæ adscribendum est, adscribatur Miraculo, & ne gratia cum Miraculo confundatur, aut mirandum cum Miraculo.

19 Consimiles in cæteris negativis Miraculis diligentiæ non sunt omittendæ. Si enim res sit de oppressis sub ruina domus, & repertis illæsis, videndum est, an ipsa ruina ita contigerit, ut ligna corruentia fornicem quemdam constituerint, sub quo ille, qui lapsus est, & qui fuit ruinâ oppressus, potuerit incolumis remanere. Si agatur de illæsione ejus, super cujus corpus rota currus pertransiit, juxtà ea, quæ habentur apud Pignatellum *Consult.* 59. *tom.* 4. non solùm videndum est, quanta esset gravitas currus, sed etiam, an ejus cursus esset velocissimus, an tardus, cùm sæpe videamus, oppressos rotâ currus velocissimè currentis nullam contusionem, aut fractionem contrahere. Si tractetur de liberatis ab aliquo periculo, qualitas periculi est seriò investiganda, an videlicet periculum tale esset, ut quis illud evadere non posset ullo naturali auxilio, sed tantùm ope supernaturali, Dei videlicet contra, vel præter leges naturæ operantis, & hominem in periculo vitæ constitutum a periculo subducentis, juxtà illud Isaiæ *cap.*43. = *Cùm transieris per aquas, tecum ero, & flumina non operient te: cùm ambulaveris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te*. Illustre est exemplum relatum a Sancto Paulino *in Epistola ad Macarium* de Sene quodam Catechumeno, qui in Baptismo vocatus est Victor: *Viginti tres dies homo non modò a terris, sed ab hominibus exclusus, omnium ventorum ludibrium, omnis terræ exul, diversi maris hospes, & exsors generis humani, inter fluctus, & belluas maris, in vago erratica navis hospitio, jejuniis, senio, timore confectus, quæso te, numquid naturâ suâ perduravit? Cui ergo obscurum sit, Deum in illo fuisse? Navis primò ad Urbem acta Romani Portus Pharum vidit, deinde Campaniam longis tractibus legit,*

legit, mutatisque turbinibus, in Africæ litora transvolavit, atque ab ipsis rursus abrepta Siciliam transcurrit, ita freta sulcans, ut quasi Divina navis, & immisso divinitus Spiritu sapiens suâ sponte cavenda vitaret, sequenda peteret. Tandem finem errorum, atque discriminum in Lucanis posuit litoribus. Tantorum autem discriminum, & periculorum series, & continuata ab eis evasio Miraculum ostendunt. Ex quo proinde sequitur, ut, si aliquis ruinâ oppressus incolumis sub fornice reperiatur, invocato Dei Servo, vel Beato; si, prævià pariter simili invocatione, periculum evadat vitæ, cui erat expositus, ob lapsum sub rota currus velociter currentis; si denique post invocatum Dei Servum, vel Beatum liber evadat, & incolumis remaneat in medio aliorum periculorum, a quibus citra Dei supernaturaliter agentis opem potuit liberari, hæc non inter Miracula, sed inter gratias, & ad summum inter admirabilia poterunt adscribi. Quocirca *in Causa Sancti Joannis a Sancto Facundo*, cùm inter Miracula approbanda proponeretur illud Antoniæ de Vincentia, super quam in quodam Cubiculo dormientem, Cubiculo corruente, ceciderat ingens quantitas terræ, lignorum, laterum, & lapidum, & post horas quadraginta ipsa inventa est illæsa, invocato Beati auxilio, Petrus Franciscus de Rubeis tunc Fidei Promotor *in suis Animadversionibus* ita scripsit: *Quò ad septimum Antoniæ de Vincentia præservatæ ab oppressione ex ruina Cryptæ ab effossoribus inventæ absque ulla læsione sub Arcu lateribus exstructo respondetur, nullatenus Miraculo adscribendum esse, sed casui ex praordinatione Divina: quod etiam Martialis agnovit Epigrammatum lib. 1. inquiens de Regulo casu præservato a ruina domus* =

Quis curam negat te esse Deorum,

Propter quem fuit innocens ruina?

refertque Platina in Vita Victorii III. dicens, quòd Syracusis major Basilica corruens omnes, dum Vesperæ celebrabantur, contriverit, duobus tantùm divinitus superstitibus, Diacono scilicet, & Subdiacono: etenim potuit naturaliter accidere, quòd præfata Antonia tempore ruinæ staret sub dicto Arcu, nec ideo fuerit ab ea læsa, & oppressa: cui Animadversioni Sacra Congregatio obsecundans abstinuit a propositi Miraculi approbatione.

20 Præservatur aliquando aliquis a morte, & etiam a vulnere ex magno, & valido ictu sclopi; & quæritur, an id Miraculo sit adscribendum. De præservatione a morte in eo rerum eventu actum fuit in Sacrorum Rituum Congregatione, dum agebatur de Miraculis pro Canonizatione Sanctæ Catharinæ de Bononia, & Sancti Pii V. *In Causa Sanctæ Catharinæ* quidam decem pedibus distans ab explodente Sclopum leviter fuit vulneratus globulo plumbeo, & tres alii globuli femoralia perforarunt; & a Postulatoribus asserebatur, id esse Miraculo adscribendum, cùm leviter vulneratus opem Sanctæ Catharinæ invocasset. *In Causa* verò *Sancti Pii V.* cùm quidam, dexterâ ad nares admotâ, nonnullos alloqueretur, explosus fuit adversùs eum magnus Sclopus. In cubito brachii dexteri vulneratus est cum fractura ossis, & globuli indè exeuntes penetrarunt sub mamilla sinistra, ibique duo vulnera fecerunt. Vulneratus pendentem e

collo ad pectus habebat Effigiem Sancti Pii V. Cereo Agno impressam, cujus auxilium ex corde imploravit; & ex viginti circiter globis, qui ad pectus devenerunt, duo, alter major, minor alter, leviter thoracis cutem perforaverunt, & cæteri inefficaces remanserunt intrà subuculam: & a Postulatoribus id proponebatur inter cætera Miracula pro dicti Sancti Canonizatione approbanda. De præservatione verò nedum a morte, sed etiam a vulnere actum fuit *in Causa Sancti Caroli Borromæi*, in qua, ut alibi etiam dictum est, quidam Sicarius nactus loci, & temporis opportunitatem tormentum manuarium globulis æneis onustum pulveris pyrii flammâ crudeliter explosit adversùs Sanctum cum sua Familia in Sacello Palatii Archiepiscopalis primâ noctis horâ de more orantem, & globuli quidam parietes, & tabulas confixerunt, & quidam, in quibus erat majus plumbum, ad tergus ipsius orantis, pervenerunt, qui, licèt carnem maculaverint, nullum tamen vulnus intulerunt, ipseque, expletâ oratione, ad Cubiculum profectus, illæsus inventus est.

21 Antequam ad Fidei Promotoratum assumptus fuissem, inter Sacræ Consistorialis Aulæ Advocatos cooptatus operam meam præstiti in prædictis Causis Canonizationis Sanctæ Catharinæ, & Sancti Pii V. & totis viribus laboravi, ut prædictæ duæ præservationes a morte inter Miracula recenserentur. Ponderavi, quòd ignis, qui ex pulvere pyrio citissimè gignitur, movetur motu concitatissimo, ex quo postmodum violentia causatur, uti explicat Fortunius Licetus *tom. 2. de Quæsitis per Epistolas pag. 76.* quòd ventus pulveris hujus tormentarii, exceptis fulminosis, cæteros omnes exsuperat ventos, sicuti prosequitur Franciscus Baconius *in Historia ventorum pag. 478. num. 6.* vel quia particulæ sulphuris hanc subitam accensionem, & vehementem operantur explosionem, juxtà opinionem Thomæ Willis *in suo Tractatu de fermentatione*, vel quia hæc vehementia est nitro attribuenda, secundùm ea, quæ refert supra citatus Baconius *in Historia naturali centur. 1. pag. 761.* Addidi, distantiam inter vulnerantem, & vulneratum fuisse duodecim, aut tredecim passuum, eamque fuisse pro ictu valido sufficientem, cùm Sclopus non unum ferret globum, sed plures, in quo rerum eventu minor distantia dicitur justa distantia, veluti astruunt Milliet de Chales *in suo Cursu Mathematico tom. 3. lib. 2. pag. 69. & 70.* & P. de Lanis *in Magist. Naturæ, & Artis tom. 1. lib. 2. cap. 1. experiment. 19.* & in eo theoremate, quod disputandum proponitur, an in aliqua determinata distantia validior sit ictus, quàm in minori, ea recepta sit opinio, quòd modica distantia tunc impetum retardar, quando potest efficere, ut aer a tormento ejectus in corpus durum statim impingat, &, in globum recurrendo, impetum prædictum nonnihil remoretur, sed quòd regulariter ictus semper est fortior, quò propinquior, ex allegato Milliet de Chales *loc. cit. pag. 71.* & prosequitur Valeriola *Observat. Medical. lib. 5. observ. 8. pag. 345.* Uno verbo, tum ipse, tum plures præstantes Viri Advocati, & Medici ad patrocinium dictarum Causarum adsciti omnem lapidem movimus, ut præservationem ab ictibus mortalibus in utroque casu tamquam miraculosam astrue-

re-

remus; sed frustrà, cùm alia quidem Miracula fuerint in dictis Causis approbata, sed nulla prædictorum habita fuerit consideratio, cùm plures potuerint esse causæ naturales aptæ natæ ad impetum retundendum, absque eo quòd ad supernaturalia recursus habendus esset. Apud Gasparum a Rejes *quæst.* 92. multæ referuntur historiæ globulorum plumbeorum, qui a Sclopetis explosi, & corpus Vulnerati penetrantes diù intrà eorum corpora gestati sunt, in partibus etiam præcipuis, citra ullam actionum læsionem, & longissimo postea tempore aut expulsi, aut extracti, & aliquando etiam in aliis non nisi post mortem inventi. *In Causa Sancti Caroli Borromæi* edita fuit juxtà morem tunc temporis vigentem *Relatio* a Rotæ Auditoribus, *& in secunda ejus parte argum.* 14. actum fuit de facto in superioribus recensito. En verba Auditorum: *Et, quia, moraliter loquendo, consideratis circumstantiis ad occisionem paratis, difficulter Carolus mortis periculum evadere poterat, meritò ejus conservatio Divinæ tribuitur Providentiæ ad ejus innocentiam manifestandam. Nam tormentum manuarium vulgò dictum* Terzarola *longitudinis erat duorum palmorum cum dimidio, onustum multis globulis, seu glandibus plumbeis, & explosum in Carolum quatuor parietis brachia distantem. Et, licèt tunc statim post subsecutum facinus acclamatum fuerit Miraculum, Miraculum, & Dux de Alburqueque Gubernator Mediolanensis in Edicto publico impresso ad inveniendum sceleris patratorem piè similiter dixerit per Dei gratiam, & Miraculum servatum Carolum, nos, consideratâ materiâ, in qua rara, & stupenda naturaliter contingere sæpe solent, etsi non dixerimus, fuisse verum Miraculum, mirandum tamen quid esse omnino censuimus ad prædictam innocentiam Caroli indicandam, & Sanctitatem*: quæ postrema verba omissa fuerunt *in Compendio Relationis Rotalis in Italicum idioma conversæ* ab Aurelio Gratarola *in suo Opere de Canonizatione Sancti Caroli cap.* 36. *pag.* 146. & de ea mirabili præservatione fit verbum *in Bulla Canonizationis dicti Sancti* cohærenter ad ea, quæ in Relatione Rotæ Auditorum dicta fuerant, nec inter vera, & rigorosa Miracula fuit recensita. Ex quo semper validatur assumptio de non recensendis sinè examine rigorosissimo inter Miracula præservationibus a morte, vel a vulnere, cùm Sclopi, aut alia bellica tormenta adversùs aliquem exploduntur, qui aut leviter vulneratus, aut nullo modo vulneratus invenitur, cùm præservatio provenire possit aut ab intermediis corporibus obsistentibus, aut a distantia loci, aut a qualitate pulveris tormentarii, aut a modo adhibito in Sclopo onerando, & a pluribus aliis, quæ experientiâ præditis nota sunt.

22 Demum aliquando proponi vidi a Postulatoribus tamquam Miraculum, si ad ostensionem Reliquiæ alicujus Beati ignitus aliquis globus super Civitatem inclinans, & aptissimus ad eam comburendam retrocessit, & a periculo Civitas liberata est. Sed ab ejus approbatione Sacra Congregatio abstinuit ob flatum ventorum, de quo Testes loquebantur, & ob possibilitatem, quòd spiraverint, etiamsi id a Testibus non fuerit deprehensum: ex Aristotele enim notat Cardanus, ventos quandoque a superiori parte moveri ad inferiores, &, antequam ad terram perveniant, & a nobis sentiantur, motiones facere posse super aerem; quod unus-

quisque observare potest videns Turrium pinnas omnes ad Boream versas, nubes verò moveri versùs Austrum: *Moventur autem* (sunt verba Cardani *de Varietate lib. 1. cap. 1.*) *a superiori parte in inferiorem plerumque, indicioque est, pinnas, quæ in summitatibus Turrium versatiles sunt, tum etiam nubes ipsas ante flatus ventorum hic juxtà terram moveri &c. Originem ventorum difficillimum est sentire, tum quia ab initio sit exiguus, tum quia feratur e sublimi per transversum, ut dictum est.* Potuit itaque ventus, qui ignitum globum in mare dejecit, a Deo mirabiliter excitari, utì habetur Exodi *cap. 10.* = *Et extendit Moyses virgam super terram Ægypti, & Dominus induxit ventum urentem totâ illâ die, & nocte, &, mane facto, ventus urens levavit locustas &c. Egressusque Moyses de conspectu Pharaonis oravit Dominum, qui flare fecit ventum ab Occidente vehementissimum, & arreptam locustam projecit in mare rubrum:* sed, quia in cæteris eventibus, qui examinandi proponuntur, non habetur verbum Divinum, quòd certiores nos reddat de vento speciali Dei Providentiâ exorto, & in obscuro est, an juxtà ordinarium naturæ cursum, vel ex speciali, & extraordinaria Providentia spiraverit; hinc est, quòd, licèt illi eventus possint esse miraculosi, utì tamen miraculosi ab Ecclesia non approbantur, sed in eo statu relinquuntur, in quo sunt. *In Causa Beati Fidelis a Sigmaringa* inter cætera Miracula approbata fuit præservatio ab incendio Arcis Mainfeldæ statim post ejus invocationem: sed jam ignis Arcem penetraverat, in qua pulvis tormentarius recondebatur, fornix ædis, ubi lagenæ nitrati pulveris erant, cremabatur, & favillæ ignis, & globuli super eumdem pulverem e laqueari decidebant; cùmque, Beato invocato, flammæ retrocesserint, & Castrum ab incepta conflagratione illæsum remanserit, nemo est, qui non videat, naturalem cursum causarum secundarum fuisse intercessione Dei Servi a Deo impeditum, & sic meritò eventum inter Miracula fuisse recensitum. Anastasius Bibliothecarius, seu quivis alius Author Libri Pontificalis *in Vita Sancti Leonis IV.* Miraculo adscribit, quòd flamma fuerit extincta, statim ac ab eo preces ad Deum fusæ sunt, flamma, inquam, incendii, quod in Urbe comburebat domus Saxonum, & Longobardorum sitas prope Basilicam Sancti Petri: sed idem Author non omittit circumstantiam venti flantis, & flammam impetuosè deferentis ad locos prædictos: *Sed ventorum flatibus altiùs extendebatur ignis in aere cuncta comburens, atque comminuens, ita ut propiùs ad Beati Petri Apostolorum Principis positas perveniret Saxonum, & Longobardorum domus Porticum concremans.*

CAPUT

CAPUT VIGESIMUM TERTIUM.

De rerum multiplicatione, & rerum in alias res conversione.

1

Irabilis multiplicatio olei, & panis refertur *in lib. 4. Regum cap. 4.* cùm enim Fœmina, cujus Vir mortuus erat, Eliseo interroganti, quid haberet in domo sua, respondisset, se non habere, nisi parum olei, quo ungeretur, & Eliseus ei mandasset, ut a vicinis suis vasa vacua non pauca mutuò acciperet, impleta sunt oleo omnia vasa, oleumque venditum fuit, ut creditor urgens dimitteretur, & de reliquo, quod superfuit, ipsa, & filiæ ejus vixerunt. Item, cùm Vir quidam de Baalsalisa obtulisset Eliseo panes primitiarum, viginti scilicet panes hordeaceos, & frumentum novum in pera, & Eliseus dixisset, ut daret populo ad comedendum, & Minister respondisset, non sufficere pro centum Viris, Eliseus ait, quòd daret populo ad comedendum: *Rursum ille ait: Da populo, ut comedat; hæc enim dicit Dominus: Comedent, & supererit. Posuit itaque coràm eis, qui comederunt, & superfuit juxtà verbum Domini.*

2 *In Evangelio* Matthæi *cap.* 14. cùm Discipuli dixissent Christo Domino, ut, vespere jam facto, turbas dimitteret, quæ ipsum secutæ fuerant, ut euntes in Castella emerent sibi escas, & ipse respondisset, quòd darent turbis manducare, replicantibus Discipulis, se non habere, nisi quinque panes, & duos pisces, ipse, *acceptis quinque panibus, & duobus piscibus, aspiciens in Cœlum benedixit, & fregit, & dedit Discipulis panes, Discipuli autem turbis. Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum plenos. Manducantium autem fuit numerus quinque millia virorum, exceptis mulieribus, & parvulis.* Legitur hoc ipsum *in Evangelio* Marci *cap. 6. in Evangelio* Lucæ *cap. 9. & in Evangelio* Joannis *cap. 6.* Rursus *in citato* Matthæi *Evangelio cap.* 15. cùm Christus misericordiâ ductus turbæ, quæ triduo secum perseveraverat in deserto, nollet eam jejunam dimittere, ne in via deficeret, Discipulis mandavit, ut ad se deferrent septem panes, & paucos, quos habebant, pisciculos: *Accipiensque septem panes, & pisces, & gratias agens fregit, & dedit Discipulis suis, & Discipuli dederunt populo. Et comederunt omnes, & saturati sunt. Et, quod superfuit de fragmentis, tulerunt septem sportas plenas. Erant autem, qui manducaverunt, quatuor millia hominum extra parvulos, & mulieres:* quod ipsum legitur *in Evangelio* Marci *cap.* 8.

3 Mirabilium multiplicationum exempla exstant in Bullis Canonizationum. *In illa Sanctæ Claræ* ita legitur: *Cùm autem quadam vice oleum in Monasterio totaliter defecißet, ipsa, vocato Fratre, qui erat eidem Monasterio pro colligendis eleemosynis deputatus, ac-*

ce-

cepit urceum, atque lavit, vacuumque juxtà fores ipsius Monasterii posuit, ut illum idem Frater pro oleo acquirendo deferret: quem cùm vellet ipse apprehendere, invenit eum oleo beneficio Divinæ largitatis impletum. Rursum, cùm uno die non nisi unius panis medietas pro refectione Sororum in eodem Monasterio haberetur, ipsa medietatem eamdem jussit in frusta dividi, & Sororibus dispensari; quam inter manus frangentis ille, qui vivus est Panis, & dat escam esurientibus, multiplicavit in tantum, quòd quinquaginta sufficientes factæ fuerunt exinde portiones, & Sororibus discumbentibus distributæ. = *In Bulla Canonizationis Sancti Richardi Cicestrensis in Anglia Episcopi* = *Quodam edulitatis tempore ad ejusdem Beati Viri eleemosynam inopinatâ concurrente inopum copiâ, panem, qui ægrè sufficiens fuisset ad nonaginta refectionem pauperum &c. vivus Panis, qui de Cœlo descendit, ad ipsius benedictionem abundare fecit in tantum, quòd præter æstimationem astantium, refectis abundè ferè tribus millibus pauperum, consuetas recipientium portiones de superna abundantia pietatis superabundaverunt partes, quæ secundùm eamdem distributionem centum adhuc pauperes refecissent.* = *In Bulla Canonizationis Sanctæ Franciscæ Romanæ* = *Cum in Monasterio ageret jam Oblata, contigit aliquando, ut, Sororibus tunc numero quindecim sub refectionis horam panis parvula solùm fragmenta, quæ vix tribus reficiendis sufficiebant, esse, cognosceret: quamobrem, cæteris valde sollicitis, sola ipsa immota Dominum provisurum inquit, positisque fragmentis super mensam benedixit, & comederunt omnes agentes gratias Deo, ac saturatæ sunt; tantumque panis superfuit, ut Canistrum impleretur.* = *In Bulla Canonizationis Sanctæ Teresiæ* = *Cùm in Conchensi Diœcesi maxima esset frumenti penuria, atque in Monasterio de Villanova de Xara vix tantum farinæ reperiretur, ut per integrum mensem ad victum decem, & octo Monialium satìs esset, hujus Sanctæ Virginis meritis, & intercessione Deus Omnipotens, qui sperantes in se enutrit, eam adeò abundare fecit, ut, quamvìs per sex menses ex ea affatim panes ad refectionem Ancillarum Dei fierent, numquam tamen usque ad novas fruges diminueretur.* = *In Bulla Canonizationis Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Pazzis* = *Solemni præterea ritu celebrantes Beatificationem illius Moniales Cœnobii Sanctæ Mariæ Angelorum, in quo ejus sacrum Corpus requiescit, Divinâ Virtute factum est, ut vas, in quo oleum asservabatur, invenerint, postquam plurimum ex eo hauserant, plenum, &, successivè auferendo, merito hujus Elianæ Virginis ad instar sui Patriarchæ per integram illius Celebritatis Octavam non imminutum fuisse:* pluribusque aliis omissis, *in Bulla Canonizationis Sancti Pii V.* inter cætera Miracula pro ejus Beatificatione approbata recensetur mira quædam, ac perampla triticeæ farinæ multiplicatio, quæ contigit in Monasterio Monialium Sancti Dominici apud Pratum in Etruria.

4 Sanctus Gregorius Magnus *in Vita Sancti Benedicti cap. 29.* exponit dolium vacuum intercessione Sancti Benedicti oleo repletum. Multa alia cumulata legi possunt apud Bagattam *tom. 1. Admirandorum Orbis Christiani part. 4. cap. 1. §. 1. §. 2. & sequentibus*; & post Canonizationem Sancti Aloysii Gonzagæ ejus intercessione facta est miraculosa multiplicatio farinæ in Monasterio Monialium Carmelitarum Terræ Vetrallæ Diœcesis Viterbiensis *a die 12. Aprilis usque ad diem 21. Junii 1729.* uti desumitur *ex authentico Processu* confecto

fecto ab Ordinario, cujus *Compendium Typis Romanis eodem anno* editum fuit: ita ut huic prodigiosæ multiplicationi congruè aptari valeant verba Sancti Basilii Episcopi Seleuciæ *Homil.* 33. = *Panes absque rusticano labore parti non de spicis erumpebant, sed de Domini manu efflorescebant.*

5 Succedit, ut videamus modum, quo fiunt hæc Miracula multiplicationis. *Cap.* 2. *Geneseos* legitur: *Immisit ergo Dominus Deus soporem in Adam: cùmque obdormisset, tulit unam de costis ejus, & replevit carnem pro ea, & ædificavit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam, in Mulierem, & adduxit eam ad Adam.* Calmet *in Commentariis ad hoc cap.* 2. *Genesis* inquit, ex costa factam fuisse mulierem, aut multiplicatâ materiâ, uti contigit, quando Jesus Christus multiplicavit panes in deserto, aut factâ carnis additione, vel terræ, quam in carnem mutavit. Sanctus Thomas 1. *part. quæst.* 92. *art.* 3. quæstionem proponit = *Utrùm mulier debuerit formari de costa viri;* cui quæstioni, affirmando, respondet: cùmque sibi opposuisset, quòd costa viri minor fuerit, quàm corpus mulieris, & quòd ex minori non potest fieri majus, nisi vel per additionem, vel per rarefactionem, quorum utrumque incongruum videtur, tum quia, si facta fuisset additio, mulier debuisset dici formata ex illo addito, & non ex costa, tum quia non invenitur corpus mulieris rarius, quàm viri, ad tramites proportionis, quàm habet costa ad corpus Hevæ; respondet, materiam multiplicari posse vel per rarefactionem, vel per creationem novæ materiæ, vel per conversionem materiæ jam existentis, quæ addatur materiæ multiplicandæ. Porrò Sanctus Doctor excludit in formatione Hevæ, & panis multiplicatione rarefactionem, minùs probabilem reputat creationem novæ materiæ, & sic concludit pro conversione materiæ juxtà modum supra recensitum: *Unde, cùm non appareat rarefactio in talibus multiplicationibus, necesse est, ponere additionem materiæ vel per creationem, vel, quod probabilius est, per conversionem. Unde Augustinus dicit super Joannem, quòd hoc modo Christus ex quinque panibus satiavit quinque millia hominum, quomodo ex paucis granis producit multitudinem segetum, quod fit per conversionem alimenti. Dicitur tamen, vel ex quinque panibus turbas pavisse, vel ex costa mulierem formasse, quia additio facta est ad materiam præexistentem costæ, vel panum.* Idem Sanctus Doctor 3. *part. quæst.* 44. *art.* 4. propositâ aliâ quæstione = *Utrùm convenienter Christus fecerit Miracula circa creaturas irrationales* = eâque, affirmando, resolutâ, cùm sibi argumentum opposuisset, quòd opera miraculosa pertinent ad opus gubernationis Mundi per Divinam Providentiam, & quòd hoc opus præsupponit creationem, hinc inferendo, videri inconveniens, quòd Christus in suis Miraculis usus sit creatione, quando scilicet multiplicavit panes, atque adeò non fuisse convenientia Miracula ab eo facta circà irrationales creaturas, argumento ita respondet: *Dicendum, quòd multiplicatio panum non est facta per modum creationis, sed per additionem extraneæ materiæ in panes conversæ; unde Augustinus super Joannem dicit = Unde multiplicat de paucis granis segetes, indè in manibus suis multiplicavit quinque panes. = Manifestum est autem, quòd per conversionem grana multiplicantur in segetes.* Idem Sanctus Doctor hanc eamdem doctrinam tradi-

de-

derat *in* 4. *Sent. dist.* 18 *quaest.* 1. *art.* 1. ubi, relatâ opinione volentium, costam auctam fuisse per additionem materiae de novo creatae, subdit: *Verius tamen videtur, quòd per additionem materiae praexistentis hoc factum fuerit, cùm, omnia simul fuisse creata ad minùs in materia, Sancti communiter tradant*. Fundatissimus Doctor Estius *in lib.* 2. *Sent. dist.* 18. §. 7. doctrinam amplectitur Divi Thomae, docetque, materiam ab initio creatam totam fuisse, & sic necesse non esse, admittere primam illam materiam novae alicujus creatione aliquando augeri, sed dicendum esse, quòd materia ab initio creata per conversionem ejus corporis, in quo priùs erat, sive terrae, sive aeris circumfusi, sive cujuscumque alterius, accessit ad substantiam costae, vel panum, qui existebant. Addit, hoc intercedere discrimen inter formationem Hevae ex costa, & panum multiplicationem, quòd in Hevae formatione costa cum addita materia transformata est in mulierem, in multiplicatione verò panum externa materia in panibus addita est, ut in ipsorum substantiam conversa sit, non autem, ut simul cum panibus fuerit transmutata in aliquod tertium. Adhaeret Cornelius a Lapide *in Matthaeum cap.* 14. ubi haec habet, loquendo de panis, & piscium multiplicatione: *Deus nihil de novo creat ex nihilo, sed ex materia initio Mundi creata omnia producit, & transformat. Simili modo multiplicavit farinam, & oleum Viduae Sareptanae ob merita Eliae*. Ex tribus ergo opinionibus, quae ad has multiplicationes rerum pertinent, utrùm videlicet fiant per creationem novae materiae, vel per materiae rarefactionem, vel per additionem materiae praexistentis ab alio corpore separatae, & multiplicato additae, de quibus apud Abulensem *ad Matthaeum cap.* 14. *quaest.* 103. apud Cardinalem Toletum *in Joannem cap.* 6. *annot.* 5. apud Gregorium de Valentia *tom.* 1. *disput.* 7. *quaest.* 1. *punct.* 2. *object.* 5. postrema probabilior est, atque receptior, ita ut mirum profectò sit, quòd Rotae Auditores, qui magnitudinem Miraculi multiplicationis extollentes nihil statuere voluerunt quò ad modum, relictâ unaquaque sententiâ in sua probabilitate, uti videri potest *in Relatione Causae Sanctae Franciscae Romanae part.* 3. *art.* 2. *de primo Miraculo panis multiplicati*, & *in Relatione Causae Sancti Thomae de Villanova* post Contelorium *de Canonizatione Sanctorum pag.* 490. in subsequentibus deinde Relationibus adhaeserint sententiae, quae in multiplicatione exposcit novae materiae creationem, uti videri potest *in Relatione Causae Sanctae Teresiae super Miraculis art.* 2. §. *Ad quem autem gradum, cum sequentibus*, *in Relatione Causae Sancti Isidori Miracul.* 2. *in vita*, *in Relatione Causae Sancti Ludovici Bertrandi, in Miraculo multiplicationis panis*, sub obtentu potissimùm, quòd sententia creationis novae materiae sit sententia Divi Thomae: quod an subsistat, unusquisque ex supra expositis nullo negotio colligere poterit.

6 Multiplicatio ergo absque dubio inter Miracula recensetur, & inter ea, de quibus etiam imperitissimi de populo tutò judicare possunt, uti infra dicemus, dum agetur de Miraculis respicientibus dominium super elementa. Ut autem praedicta Miracula approbari possint, tria tamquam extrema concludenter probanda sunt: primum, res praexistentes in tali determinata quantitate: secun-

cundum, multiplicatio rei in tali alia quantitate: tertium, exclusio cujuscumque possibilitatis, quòd videlicet res, quæ superadditur, potuerit naturaliter aliunde haberi: Bordon. *de Miraculis medit.* 20. *num.* 13. Matthæucc. *in Tractica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit.* 3. *cap.* 3. §. 14. & annotarunt Rotæ Auditores *in Relatione Causæ Sancti Thomæ de Villanova* post Contelor. *de Canonizatione Sanctor. pag.* 484. ubi sic loquuntur: *Ad plenam autem hujus Miraculi probationem tria requiruntur; primò, defectus tritici; secundò, quòd fuerit repertum triticum; tertiò, quod ibi non fuerit reconditum humano opere.* Addi posset, considerandam esse qualitatem rei multiplicatæ; non quia Deus non possit quamcumque rem multiplicare, sed quia tantùm consuevit Miraculum multiplicationis facere in rebus homini nullatenus superfluis. Observat Calmet *in cap.* 14. *Matthæi*, multiplicatos fuisse a Christo Domino panes, & pisces, sed duodecim tantùm cophinos plenos fragmentorum panis superfuisse. Cornelius a Lapide animadvertit, turbas fuisse saturatas pane, & piscibus, nullamque fieri mentionem vini, cùm vicini essent fontes aquarum, ad quos turbæ pro potu poterant accedere, & potus aquæ sit naturalis, & sanus, & naturæ sufficiat. Sanctus Hieronymus *in Vita Sancti Pauli primi Eremitæ* narrat, Corvum jussu Dei ad eum quotidie detulisse dimidium panem; sitim enim ex vicino aquæ fonte extinguere poterat. *In Vita Sanctæ Rosæ Peruvanæ* scripta a Patre Leonardo Hansen Ordinis Prædicatorum *cap.* 16. narratur, quòd, vigilante Rosâ in angusta sui Eremi Cellula, & repentè viribus destitutâ, Mater, ut syncopem averteret, potum Coccolatæ, qui stomacho simul, & cordi succurreret, parari jussit; sed, Filiâ renuente, ut potio illa emeretur, & asserente, eam sibi non defuturam, Servus Quæstoris advenit deferens vas argenteum calenti Coccolatâ plenum, &, jubente Matre, ut Rosa revelaret, quomodo res contigerat, respondit, Angelum suum Tutelarem suggessisse Uxori Quæstoris indigentiam, in qua erat constituta: quocirca, cùm potus Coccolatæ in eo rerum statu vim haberet remedii, numquam dici potest, Miraculum contigisse in re superflua.

7 Superest, ut aliqua innuantur de conversione unius rei in aliam. Conversio hæc autem duplex est; alia accidentalis, alia substantialis. Accidentalis est ea, de qua *Exodi cap.* 15. ubi, cùm Israelitæ venissent in Marath, & aquas invenissent amaras, missum est a Moyse lignum in aquas, quæ dulces factæ sunt: *Et venerunt in Mara, nec poterant bibere aquas de Mara, eò quòd essent amaræ; unde & congruum loco nomen imposuit vocans illum Mara, id est, amaritudinem. Et murmuravit Populus contra Moysen dicens: Quid bibemus? At ille clamavit ad Dominum, qui ostendit ei lignum; quod cùm misisset in aquas, in dulcedinem versæ sunt.* Ad conversionem quoque accidentalem pertinet illud, quod habetur *lib.* 4. *Regum cap.* 2. = *Dixerunt quoque Viri Civitatis* (Hiericuntis scilicet) *ad Eliseum: Ecce habitatio Civitatis hujus optima est, sicut tu ipse, Domine, perspicis; sed aquæ pessimæ sunt, & terra sterilis. At ille ait: Afferte mihi vas novum, & mittite in illud sal; Quod cùm attulissent, egressus ad fontem aquarum misit in illum sal, & ait:*

Hæc dicit Dominus: Sanavi aquas has, & non erit ultra in eis mors, neque sterilitas. Sanatæ sunt ergo aquæ usque in diem hanc, juxtà verbum Elisei, quod locutus est. Conversio verò substantialis fuit illa Uxoris Lot in Statuam Salis; item conversio Virgæ in Colubrum facta a Moyse coràm Pharaone, de quibus alibi dictum est: & ad conversionem quoque substantialem pertinet conversio aquæ in vinum optimum facta a Christo Domino, de qua *in Evangelio* Joannis *cap.* 2. ubi, cùm jussisset, hydrias impleri aquâ, & deinde dixisset, quòd ferrent ad Architriclinum, Architriclinus gustavit aquam vinum factam, nec scivit, unde hoc esset.

8 Utriusque conversionis, accidentalis videlicet, & substantialis, prostant exempla in Actis Canonizationis Sanctorum. Ut autem a cæteris abstineamus, ita legitur *in Bulla Canonizationis Sancti Francisci Xaverii* = *Cùm Servus Dei ad Sinas in magna navi, qua quingenti vehebantur, navigaret, cessaverant adeò venti, ut quatuordecim diebus navis eodem loco hæsisset immota: cùmque inter cæteras difficultates aquæ penuriâ valde laboraretur, multique jam siti deficerent, Vir Sanctus omnia navis vasa marinâ aquâ impleri jusserat, fusisque instanter ad Deum precibus, super ea Signum Crucis fecerat, ac repentè aqua illa salsa dulcis, salubrisque effecta erat. Quo Miraculo plures, qui in navi erant, Infideles crediderant in Deum; quin etiam aquæ illius, quæ abunde superfuerat, potu plurimi per multas Indiarum Provincias variis, quibus vexabantur, morbis sanati fuerant.* = *In Bulla Canonizationis Sanctæ Chunegundis* = *Et, quod est mirabilis novitatis, & novi Miraculi, pulvis de Tumulo ejus assumptus sæpe conversus est in frumentum.* = *In Bulla Canonizationis Sancti Bennonis* = *Cùmque aliquando ita, ut facere solebat, agricolas inviseret, videretque, homines de labore fessos vehementer sitire, commiseratione adductus aquam in vinum convertit* = *& in Relatione Causæ Sanctæ Elisabeth Reginæ Lusitaniæ facta in Consistorio secreto* a Cardinali a Monte, *& edita in Appendice primi Libri* inter cætera Miracula refertur, quòd opes deferens pauperibus distribuendas, interrogante Rege Dionysio, quid clam in sinu gereret, mediâ hieme, in rosas convertit.

9 Modus, quo fit hæc conversio, est, quòd, remanente materiâ, aut nova forma accidentalis, seu nova accidentia introducuntur, remanente eâdem formâ substantiali, si sermo sit de conversione accidentali; vel quòd, remanente eâdem materiâ, præcedens forma substantialis excluditur, & nova introducitur, si agatur de conversione substantiali. Durandus, qui scripsit *circà annum* 1325. hoc modo explicavit Mysterium Transubstantiationis in Sacramento Altaris; *in* 4. enim *dist.* 11. *quæst.* 3. *num.* 5. ita locutus est: *Salvo meliore judicio, potest existimari, quòd, si in isto Sacramento fiat conversio substantiæ panis in Corpus Christi, quòd ipsa fit per hoc, quòd, corruptâ formâ panis, materia ejus fit sub forma Corporis Christi subitò, & virtute Divinâ, sicut materia alimenti fit sub forma nutriti virtute naturæ.* At hanc Durandi assertionem cæteri omnes meritò reprobant tamquam contrariam doctrinæ Fidei, & Ecclesiæ Decretis: Thomas de Argentina *in* 4. *dist.* 11. *quæst.* 1. Petrus Aureolus *ead. dist.* §. 3. Bassolis *ead. dist. quæst.* 4. Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ disput.* 42. §. 2.

§. 2. Cardinalis Bellarminus *lib.* 3. *de Eucharistia cap.* 13. & meritò, cùm in Concilio Tridentino *Sess.* 13. *can.* 2. ita statutum sit: *Si quis dixerit, in Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam panis, & vini unà cum Corpore, & Sanguine Domini Nostri Jesu Christi, negaveritque mirabilem illam, & singularem conversionem totius substantiæ panis in Corpus, & totius substantiæ vini in Sanguinem, manentibus duntaxat speciebus panis, & vini, quam quidem conversionem Catholica Ecclesia aptissimè Transubstantiationem appellat, anathema sit*. Si autem tota convertitur substantia panis, & vini in Corpus, & Sanguinem, nulla ejus pars remanet, & sic per consequens non remanet materia, ut asseruit Durandus.

10 Explicato modo conversionis, ut eadem inter Miracula recenseatur, debent, quæ sequuntur, concurrere extrema. Primum est, quòd non agatur de aliqua conversione, quę fiat juxtà consuetum naturæ cursum: in nutritione etenim naturali fit naturaliter conversio, cùm remaneat materia cibi, & forma mutetur, &, quę fuerat antea materia panis, vi nutritionis fiat materia carnis hominis, non quidem recedente priore materiâ, utì dictum est, sed nova duntaxat accedente formâ. Secundum est, quòd non agatur de aliqua conversione, quæ talis appareat, sed re verâ non sit. Exemplum est in aqua mista vino, quæ in vinum conversa videtur, sed a quibusdam Physicis dicitur verè conversa non esse; artis quippe auxilio aqua separatur a vino, quamvìs diù illi permista fuerit. Si vinum aquâ mistum concludatur in vase, quod ex hedera confectum sit, vel si junci medulla, aut spongia, quæ oleo sit imbuta, in vas immittatur, quo vinum aquâ mistum exceptum est, aqua mista vino a vino separatur; de qua experientia nonnulla legi possunt apud Contenson *in Theologia mentis, & cordis lib.* 11. *part.* 2. *dissert.* 2. *cap.* 2. *pag.* 202. Tertium est, quòd per concludentes probationes status præcedens demonstretur. Quartum, quòd in conversione nulla res naturalis intercedat, quæ conversionem efficere possit. Exemplum est in illo supra relato Exodi, quando, immisso ligno in aquas a Moyse, aquæ dulces evaserunt. Multa sunt, quæ ab Hebræis de prædicto ligno dicuntur, uti videri potest apud Calmet *in Commentariis ad dictum cap.* 15. *Exodi*. At probabilior sententia est, Deum Moysi indicasse lignum, quod suâ naturali virtute efficere poterat, ut aquæ dulces fierent, quemadmodum post plura concludit Franciscus Vallesius *de Sacra Philosophia cap.* 15. ubi sic loquitur: *Ob hæc mihi videtur magis consentaneum, lignum illud naturali vi aquas fecisse dulces*. Facit illud *Ecclesiastici cap.* 38. = *Altissimus creavit de terra medicinam, & vir prudens non abhorrebit illam. Nonne a ligno indulcata est aqua amara?* Textus hic respicit ad alium Exodi; &, cùm loquatur de naturali proprietate, & virtute, quam habent herbæ, ligna, & pharmaca ad remedia hominibus suppeditanda, hinc infertur, lignum naturalem habuisse virtutem aquas efficiendi dulces: in quo proinde rerum eventu non est excogitabilis ratio Miraculi. Una gutta olei vitrioli, vel sulphuris integram aquæ ampullam suo sapore inficit: cur ergo in dulcandis aquis non potuit naturaliter a ligno prædictus effectus præstari, a

ligno, inquam, efficacissimæ virtutis, quod, licèt hominibus esset incognitum, Deo tamen erat notissimum? Quò ad illud verò *capitis secundi libri quarti Regum*, ubi, immisso sale, sanatæ sunt aquæ, de Miraculi interventu non videtur esse dubitandum ob ea, quæ ponderat citatus Vallesius *cap.* 34. ubi subdit, Eliseum in aquarum curatione naturalem ordinem tenuisse: *Deo interim adjiciente plurimum facultatis, quàm sali ab initio indiderat; alioqui enim neque tam multę aquæ expurgandæ fuisset satis tam modicus sal, neque ea sanitas durasset in hunc usque diem*; & sequitur Cornelius a Lapide *in dictum locum*. Elucescit quoque ratio Miraculi in aqua maris falsa Signo Crucis effecta dulci, intercedente Sancto Francisco Xaverio: quidquid enim sit, an longo tempore, & magno accedente labore, modica pars aquæ maris effici possit dulcis, si colligatur in vasculis cereis in mare projectis, aut si per arenas trajecta, & percolata in effossis puteis circà mare recipiatur; hoc unum certum est, magnam aquæ quantitatem, nullo adhibito instrumento, vel medio ad separandam ab ea salsedinem, Signo Crucis facto super eam, momento temporis dulcem evadere, Miraculo esse adscribendum, a Deo ad ostendendam Sancti Francisci Xaverii Sanctitatem patrato, utì ratiocinantur Rotæ Auditores *in Relatione Causæ dicti Sancti* 3. *part. de Miraculis, Miracul.* 1. *in vita*. Ultimum denique est, quòd per concludentes probationes constet de novæ formæ introductione, & sic de perfecta conversione. In conversione aquæ in vinum facta a Christo Domino in Nuptiis Canæ Galilææ potuisset Jesus vinum in hydrias vacuas inducere; at voluit, eas aquâ repleri, ne quis in suspicionem veniret, quòd ab aliquo fuissent vino repletæ. Ipse non fuit, qui hydrias implevit, sed id præstari fecit ab aliis, ut omnis abesset occasio suspicandi. Ab aliis quoque fecit hydrias deferri ad Architriclinum, qui, utì sobrius, & convivii curam gerens, poterat esse Testis idoneus conversionis aquę in vinum, non utcumque, sed in vinum optimum, ita ut nullum aliud melius vinum umquam potatum sit, utì concludunt Chrysostomus, Theophilactus, Eutilius apud Calmet *in Comment. ad cit. cap.* 2. *Sancti Joannis*.

11 Si quis attentè prædictam mirabilem conversionem aquę in vinum consideret, facilè deprehendet, omnia in ea adfuisse requisita, sive extrema, quæ supra diximus adesse debere, ut tutum feratur judicium de miraculosa conversione. Conversio quippe aquæ in vinum non est ex illis conversionibus, quæ fiant juxtà consuetum naturę cursum. Conversio aquę in vinum non fuit conversio aquæ mistę vino, sed conversio solius aquę naturalis in vinum optimum. De statu pręcedenti ad conversionem nulla poterat esse difficultas, cùm coràm omnibus hydrię fuerint aquâ repletę. Nulla res naturalis adhibita fuit, aut potuit adhiberi, quę conversionem aquę in vinum efficere posset. Testes deinde conversionis fuerunt Architriclinus, & cęteri, qui convivio astabant, & vinum optimum bibebant.

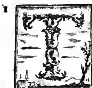
12 Quęres, an inter Miracula recensendę essent multiplicationes, & conversiones, quę fierent absque additione materię, vel absque introductione novæ formę accidentalis, aut formę substantialis, sed, jubente Deo, ope,

ope, & ministerio Angelorum deferentium ex. gr. novos panes, aut substituentium loco aquæ vinum. Porrò juxtà ea, quæ in superioribus dicta sunt, nulla debet esse difficultas quò ad Miraculum, sed tota quæstio esset reducenda ad gradum Miraculi, an esset videlicet adscribendum tertio generi, quando multiplicatio, & conversio expletæ per additionem materiæ, & per introductionem novæ formæ accidentalis, vel substantialis, probabiliter loquendo, Miraculis secundi generis adscribuntur. Elias jussu Dei se abscondit in Torrente Carith, & jussu Dei Corvi ad eum detulerunt panem, & carnes, cùm de solo pane homo commodè non vivat: *Et factum est verbum Domini ad eum dicens: Recede hinc, & vade contra Orientem, & abscondere in Torrente Carith, qui est contra Jordanem, & ibi de Torrente bibes, Corvisque præcepi, ut pascant te ibi. Abiit ergo, & fecit juxtà verbum Domini; cùmque abiisset, sedit in Torrente Carith, qui est contra Jordanem. Corvi quoque deferebant ei carnem, & panes manè, similiter panem, & carnes vesperi, & bibebat de Torrente.* Magna in hoc facto elucet ratio Miraculi, Dei videlicet mutantis indolem, & naturam Corvi, qui carnes comedit, & ad homines non defert, ut comedant, & efficientis, ut Corvus statutis horis cibos ad Servum Dei deferat. Uti quoque alibi dictum est, Corvi quotidie dimidium panem ad Sanctum Paulum primum Eremitam deferebant, & integrum detulerunt, cùm ad eum advenit Sanctus Antonius; unde *in Vita Sancti Pauli* scripta a Sancto Hieronymo Sanctus Paulus conversus ad Sanctum Antonium inquit: *Eja, Dominus nobis prandium misit, verè pius, verè misericors. Sexaginta anni sunt, cùm accipio quotidie dimidii panis fragmentum; nunc ad adventum tuum militibus suis Christus duplicavit annonam.* = *In Vita Sancti Benedicti* scripta a Sancto Gregorio Magno *cap.* 21. deficiente tritico in Monasterio, & subdente Sancto Benedicto, quòd die crastinâ magna frumenti copia non erat defutura, *sequenti die ducenti farinæ modii ante fores Cellæ in saccis inventi sunt, quos omnipotens Deus quibus deferentibus transmisisset, nunc usque manet incognitum:* & Leo Hostiensis *in Chron. cap.* 48. refert, Monasterium Theani occulto Dei judicio ab igne crematum fuisse cum omnibus opibus suis, ubi etiam cremata remansit Regula, quam Sanctus Benedictus manu suâ conscripserat, necnon cremati remanserunt sacci, in quibus jussu Dei cælitus eidem Patri Benedicto escæ delatæ sunt. Escæ jussu Dei delatæ ad suos Servos modo extraordinario inter Miracula recensentur. Cur ergo idem dicendum non erit de rebus, eodem Deo jubente, ab Angelis delatis invisibiliter, & quæ additæ sunt rebus jam præexistentibus, vel substitutæ sunt loco aliarum existentium, factâ dicto extraordinario modo rerum multiplicatione, aut earum conversione in alias res?

CAPUT

CAPUT VIGESIMUM QUARTUM.

De Miraculis respicientibus dominium supra elementa; & irrationales creaturas animatas.

1 Am in veteri; quàm in novo Testamento similium Miraculorum exstant exempla: *Exodi* quippe *cap.* 17. Populo murmurante adversùs Moysen, quòd aquam non haberet ad bibendum, & Moyse Deum orante pro aqua impetranda, Deus ait: *Ego stabo ibi coràm te supra petram Horeb, percutiesque petram, & exibit ex ea aqua, ut bibat Populus. Fecit Moyses ita coràm Senioribus Israel* = *& Numer. cap.* 20. = *Cùmque elevasset Moyses manum, percutiens virgâ bis silicem, egressæ sunt aquæ largissimæ, ita ut Populus biberet, & jumenta.* Item *Judicum cap.* 15. sitiente Samsone, aquæ e dente molari in maxilla Asini mirabiliter egressæ sunt: *Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla Asini, & egressæ sunt ex eo aquæ, quibus haustis, refocillavit spiritum, & vires recepit.* De Josue, qui Soli imperavit, ut staret; de Isaia, qui Solis umbram decem lineis recedere fecit; de pelago in duas partes diviso, elatâ jussu Dei a Moyse virgâ, multa allata sunt *in antecedenti cap.* 1. *num.* 9. Addimus, quòd Elias Jordanis aquas divisit, uti legitur *lib.* 4. *Regum cap.* 2. = *Tulitque Elias pallium suum, & involvit illud, & percussit aquas, quæ divisæ sunt in utramque partem, & transierunt ambo per siccum,* Elias videlicet prædictus, & Eliseus; *& eodem libro Regum cap.* 6. Eliseus ferrum securis natare fecit: *Accidit autem, ut, cùm unus materiam succidisset, caderet ferrum securis in aquam; exclamavitque ille, & ait: Heu, heu, heu, Domine mi, & hoc ipsum mutuò acceperam. Dixit autem homo Dei: Ubi cecidit? At ille monstravit ei locum. Præcidit ergo lignum, & misit illuc; natavitque ferrum, & ait: Tolle. Qui extendit manum, & tulit illud.* Licèt enim multa, quæ in aqua quieta subsident, cùm conturbatur agitata, aut ligno aliquo, aut re aliquâ ejusmodi in eam injectâ, emergant, & in sublime ferantur, & innatent, id tamen accidere non solet ferro, aut lapidibus grandioribus: & licèt graviores ipsæ res, fluminibus violenter decurrentibus, volutentur in aqua, id tamen fieri non poterat per agitationem, seu commotionem aquæ ab immissione ligni causatam; nec enim tantæ poterat esse efficaciæ, ut per eam securis ferrum usque ad summum elevaretur, juxtà ea, quæ habentur apud Vallesium *de Sacra Philosophia cap.* 37. Danielis *cap.* 3. Sidrach, Misach, & Abdenago nolentes adorare Statuam, quam Rex Nabuchodonosor erexerat, ligati mittuntur in fornacem ignis ardentis, in qua illæsi manentes confitentur Domino, quòd propter peccata suæ Gentis paterentur afflictiones, & petentes ejus misericordiam exhortantur omnem crea-

tu-

turam ad benedicendum Dominum. Matthæi *cap.* 8. Christus imperavit ventis, & mari, sedavitque tempestatem: *Tunc surgens imperavit ventis, & mari, & facta est tranquillitas magna;* quod ipsum legitur Marci *cap.* 4. & Matthæi *cap.* 14. Christus ambulavit super mare: *Quartâ autem vigiliâ noctis venit ad eos ambulans super mare, & videntes eum supra mare ambulantem* (sermo est de Discipulis) *turbati sunt dicentes, quia phantasma est, & præ timore clamaverunt. Statimque Jesus locutus est eis dicens: Habete fiduciam; ego sum, nolite timere;* quod ipsum legitur Marci *cap.* 6. & Joannis pariter *cap* 6. Et, ne prætereantur exempla dominii in creaturas irrationales animatas Divinâ ope exerciti, Danielis *cap.* 6. habetur, Danielem supra Satrapas Regni constitutum accusatum fuisse, quòd Regis Edictum non servasset, missumque in lacum Leonum sequenti die illæsum eductum fuisse, immissis in eumdem lacum ejus accusatoribus, & subitò dilaniatis: *Deus meus misit Angelum suum, & conclusit ora Leonum, & non nocuerunt mihi, quia coràm eo justitia inventa est in me;* & Lucæ *cap.* 5. cùm Christus de Navicula Petri turbas docuisset, jussit, laxari rete, & copiosissima piscium multitudo capta est: *Dixit ad Simonem: Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. Et respondens Simon dixit illi: Præceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus; in verbo autem tuo laxabo rete. Et cùm hoc fecisset, concluserunt piscium multitudinem copiosam; rumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi, ut venirent, & adjuvarent eos. Et venerunt, & impleverunt ambas naviculas, ita ut penè mergerentur. Quod cùm videret Simon Petrus, procidit ad genua Jesu dicens: Exi a me, quia homo peccator sum, Domine. Stupor enim circumdederat eum, & omnes, qui cum illo erant in captura piscium, quam ceperant.*

2 Similia prostant Miraculorum exempla a Deo patrata intercessione Sanctorum, quos veneramur Canonizatos vel juxtà antiquam, vel juxtà recentem Ecclesiæ disciplinam. Fontes Sanctorum meritis exortos collegit Gretserus *lib.* 1. *Rerum variarum cap.* 11. Joannes Eusebius Nierembergius *in Historia naturæ lib.* 2. *cap.* 33. nonnulla de his fontibus habet, & præcipuè de illo in Anglia, qui dicitur Sanctæ Wenefridæ Virginis, & Martyris, cujus fit commemoratio *in Martyrologio Romano ad diem* 3. *Novembris*. Povelus Calvinista ad avaritiam Monachorum refert, quæ de dicto celebri fonte prædicantur; sed eum Nierembergius *loc. cit.* strenuè refellit, & Cardinalis Baronius *in Notis ad Martyrologium ad diem citatam,* postquam mentionem fecit Actorum dictæ Sanctæ, subdit: *Quæ autem in eisdem Actis de perenni fonte, & Miraculis illic fieri solitis describuntur, majora his accepi a fidelissimo Teste oculato Reverendissimo Domino Episcopo Asaphensi, Romani Pontificis in obeundis Episcopalibus Functionibus Suffraganeo, Vitæ sanctitate, Fidei confessione, atque Sanctitate conspicuo, nuper Romæ dolore omnium Optimorum ex humanis sublato.* = *In Vita Sancti Benedicti* scripta a Sancto Gregorio Magno *cap.* 5. narratur, quòd ab eo constructa fuerant tria Monasteria in rupibus montis, & quòd laboriosum erat Fratribus semper ad lacum descendere, ut aquam habere possent, & quòd, expositâ ab illis Sancto Benedicto memoratâ durâ necessitate unà cum periculo

culo, quod semper imminebat descendentibus ad lacum, ipse unà cum Placido noctis tempore montem ascendit, &, oratione completâ, tres petras in eodem loco pro signo posuit, & Fratribus die alio redeuntibus pro aquæ necessitate dixit, quòd irent, & in rupe, in qua tres petras super se invicem positas invenirent, aliquantisper terram effoderent, cùm Deus in montis cacumine aquam producere posset, & quòd euntes rupem montis, quam Benedictus prædixerat, jam sudantem invenerunt, &, cùm in ea concavum locum fecissent, statim aquâ repletus est, quæ tam sufficienter emanavit, ut Sanctus Gregorius referat usque ad suum tempus defluxisse, atque ab illo montis cacumine usque ad inferiora derivatam fuisse. *In Dissert.* 12. *ad Vitam Sancti Francisci de Paula* alibi laudata, & ab Episcopo Perrimezzi Notis illustrata Testes afferuntur ex Processibus Canonizationis Sancti Francisci de Paula comprobantes, quòd, egente Monasterio sui Ordinis aquâ, aquas e silice profluere, fecit, quem baculo tetigit; &, fontem prædictum usque nunc perseverare, idem Episcopus testatur. Utque plura alia, quæ facilè cumulari possent, omittantur, *in Bulla Canonizationis Sancti Bennonis* hæc leguntur: *Idemque Beatus Benno alio quodam tempore, cùm in Valle proxima Civitati Misnensi concionem ad Populum haberet, animadvertens, multos, ut fit tempore æstivo, siti penè exanimes, ut illis subveniret, terram percussit, e qua subitò uberrimus, & perennis fons emanavit, qui adhuc hodiernis diebus Fons Sacer appellatur* = *& in Bulla Canonizationis Sancti Petri de Alcantara* = *Cùm Joannes de Neira Petri in itinere Socius inediâ, & siti, confectus penè decideret, in loco, ubi ad orandum Sanctus hic Vir se composuerat, fons illico erupit, & panis cum pisce ad esum paratus apparuit.* = *In Relatione Causæ Sancti Isidori Agricolæ facta in Consistorio secreto super ejus Canonizatione coràm sanctæ memoriæ Gregorio XV.* & edita post Contelorium *de Canonizatione Sanctorum pag.* 747. exponitur, quòd ille, arescentibus omnibus, ad vicinum montem perrexit, in quo nullum aquæ vestigium apparebat, & quòd, percussâ terrâ, fons vivus repentè e loco percusso manavit, & quòd adhuc durabat mirabilis ille fons perpetuò fluens, & nullis umquam Cœli ardoribus exsiccatus, ad cujus aquæ potum ægri undique confluebant innumeris allecti Miraculis, quæ ad intercessionem ejus assiduè Deus per aquas illas operabatur; & concordat *Bulla Canonizationis* = *Hero enim in agro, quem Isidorus arabat, sitienti, aquam in loco sicco, & undique arido, percussâ terrâ, manantem aperuit, quæ hactenus manat perenniter, nullis umquam Solis ardoribus exsiccata. Ei vis Divina inesse dignoscitur, Deusque per Isidori intercessionem in ægris ad eam confluentibus assidua signa operatur.* Simile omnino Miraculum approbatum fuit *in Causa Canonizationis Sancti Paschalis de Baylon*, ut *in Bulla Canonizationis ipsius*, in qua inter cætera Miracula post Beatificationem patrata, & approbata pro Canonizatione obtinenda, legitur illud Dominici Perez Agricolæ, *qui, ope Beati imploratâ, ad primum ligonis ictum ex aridiori terræ situ perennis, & numquam vel excrescentis, vel deficientis aquæ fontem exsilire, obtinuit, quo publica loci, & armentorum calamitas fuit reparata* = *& in Causa Beatificationis Sancti Turribii Alfonsi Mogrobesii Archiepiscopi Limani*, cùm

cùm enim Diœcesim invisens pervenisset ad Oppidum Sancti Ludovici de Macate Provinciæ de Guaylas, & accepisset, loci incolas desperato prope consilio discessum meditatos esse, eò quòd tantus erat aquarum defectus, ut non modò non suppeterent ad irrigationem segetum, sed ne ad vitæ quidem necessitatem, jussit, erigi Altare prope locum, ex quo olim aqua deducebatur, & quæ tunc vix guttatim defluebat, peractoque Sacro, & Benedictione impertitâ super aridum fontem, locus aridus, & sitiens conversus est in fontem aquarum, quæ non tantùm ad solitos usus populi emanarunt, sed ulteriùs perenni affluentiâ effluxerunt, frumentariis, & argentariis Molis agendis eo in loco, invitante commoditate, constructis; in cujus rei memoriam erecta ibi fuit Crux adhuc exstans, & Infirmi ex aqua illa bibentes ab infirmitatibus sunt liberati.

3 Succedunt exempla transfretationis fluminum, & maris, absque cymba, non natando, sed pedibus eundo, perinde ac si per terram fieret incessus, præbentibus undis liquidum iter, sed solidum pedibus gradientis. *In citata Vita Sancti Benedicti cap. 7.* refertur, Placidum puerum Sancti Viri Monachum egressum ad hauriendam de lacu aquam in lacum corruisse, & Virum Dei in Cella positum hoc protinus agnovisse, & Mauro mandasse, ut statim iret ad præstandum Placido auxilium, Maurumque, postulatâ, & acceptâ benedictione, ad locum cucurrisse, quo Puer ab unda ducebatur, eum per capillos tenuisse, & ambulasse super aquas, sicuti ambulasset per terram, &, postquam reversus post terga respexit, & agnovit, se super aquas cucurrisse, magno timore fuisse correptum. *In Bulla Canonizationis Sancti Bennonis* hæc habentur: *Albim flumen siccis pedibus transivit.* = *In Bulla Canonizationis Sancti Petri de Alcantara* ita legitur: *Non solùm rapidissimas Tagi, & alterius Fluminis aquas siccis ipse pedibus aliquando transivit, sed & Puer, qui Asello insidens Canistrum panibus refertum ad illum, & Fratres deferebat, Petri de Alcantara nomine invocato, jumentum impulit in flumen, quod solidum, ac tutum supra suas aquas ingressum eidem præbuit.* Rex Aragoniæ Jacobus hujus nominis I. Sancto Raymundo de Pennafort significavit, sibi gratum futurum esse, si secum Majoricas proficisceretur, Judæos, & Saracenos ad Fidem Catholicam conversurus. Rex Puellam, quam deperibat, apud se retinebat: cùmque Raymundus secretis hortationibus, & efficacibus non potuisset eum a peccato removere, rogavit, ut sibi facultas daretur redeundi Barcinonem. Rex irâ percitus Edicto capitali cavit, ne quis Nauta eum in suam navim reciperet, quòcumque ire voluisset. Raymundus Edicti capitalis nescius cum Socio ad Portum properavit, ibique, cognito Regis mandato, Pallium deposuit, & supra mare extendit, &, accepto baculo, Signo Crucis se muniens Pallium ascendit, erectâ medietate Cappæ in altum ad modum veli, quam in capite baculi fixit, ut in arbore, ad cujus radices albâ veste indutus sedit. Obstupuerunt Nautæ, &, dum litori Barcinonensi appropinquaret, Speculatores in alto Monte Jovis, qui est prope Barcinonem, constituti molem numquam visam, nigram, & albam, cum prospero ven-

to venientem aspexerunt; reque denuntiatâ Consiliariis Civitatis, hisque ad litus prodeuntibus, apparuit Raymundus, qui descendens de Pallio, eoque minimè madido sese induens, salutatis humiliter cunctis, ad Conventum suorum Fratrum Prædicatorum horâ circà meridiem ejusdem diei, quo a Portu discesserat, devenit, januisque clausis Conventum intravit. De Sancto quoque Hyacintho refertur, quòd, omnibus stupentibus, siccis pedibus transivit magnum flumen Vistulam, alias Widlam, seu Vandalum circa Oppidum Wissograd, & quòd, timore correptis Fratribus sui Ordinis, & idcirco eum sequi recusantibus, Cappam suam extendit super aquam, super qua Fratres incolumes venerunt usque ad Oppidum memoratum. Fusè hæc cum suis probationibus narrantur *in Relationibus* Rotæ Auditorum, quas *in prædictis Causis* exararunt; unde Venerabilis Dei Servus Cardinalis Bellarminus *in suo Suffragio* prolato *pro Canonizatione Sancti Raymundi*, & edito *in Appendice lib. 1. num. 8.* ita allocutus est Clementem Papam VIII. = *Sanctum Hyacinthum Sanctitas Vestra paucis ante annis in numerum Sanctorum retulit. Sancto Hyacintho Sanctus Raymundus simillimus fuit: eodem sæculo vixit, eumdem habitum gestavit, iisdem institutis informatus ad perfectum vitæ culmen pervenit, eodem Fidei ardore, ac profectu Evangelium prædicavit, simili gloriâ Miraculorum floruit, atque adeò simili, ut aquarum profunda uterque sinè navi, sinè ponte transierit*: & similia leguntur *in Actis Sanctorum Francisci de Paula, Bernardini Senensis, & Joannis de Capistrano*.

4 Allatum est *Libro tertio cap. 33. num. 3.* exemplum Sancti Petri Ignei, qui illæsus per ignem ardentem transivit. *In Bulla Canonizationis Sanctæ Chunegundis Imperatricis*, quæ obiit *anno* 1040. & de qua plura habentur *in Annalibus Benedictinis tom. 4. pag. 321. §. 98.* sic legitur: *Suam ergo Virginitatem Domino consecravit, & servavit intactam, ita quòd, cùm aliquando, instigante humani generis inimico, suspicio quædam contra ipsam fuisset exorta, ipsa, ut suam innocentiam demonstraret, super ignitos vomeres nudis plantis incessit, & processit illæsa*. Pertinent hæc autem ad eas purgationes, quæ vulgares vocantur, cujusmodi erant, deficientibus aliis probationibus, duellum, ferri candentis contrectatio, aqua fervens, & id genus alia, quæ, si aliquando a Canonibus authoritatem habuerunt, posterioribus Canonibus prohibita sunt, ut *in Can. Consuluisti, & in Can. Monomarchiam 2. quæst. 4. in Cap. Ex litteris, de excessibus Prælatorum, & in titulo Decretalium de purgatione vulgari*; docetque Sanctus Thomas 2. 2. *quæst. 95. art. 8. Ad tertium*, illicita esse illa examina, quibus Deus tentatur ad operandum Miraculum. Vulgares hasce probationes Ivo Carnotensis passim reprobar, & dissuadet *Epist. 74. Epist. 205. & Epist. 252.* & Franciscus Juretus *in Notis ad cit. Epist. 74.* ex antiquis Manuscriptis recenset Exorcismos aquæ frigidæ, vel calentis, & alias solemnes preces, & ritus, quibus utebantur Sacerdotes, qui prædictis examinibus præerant. Approbat Ivo *in Epist. 252. ad Radulphum Remensem Archiepiscopum* vulgares hasce probationes, si aliæ non suppetant idoneæ probationes, nec desint probabiles gravis delicti præsumptiones, & post juridicam accusationem præcedat sententia Judicis, rem ita examinari, decer-

cernens. At juxtà receptam disciplinam nulla est hodie circumstantia, in qua vulgaribus hisce probationibus locus esse possit: quocirca tentatum experimentum ignis *anno* 1498. in Causa Hieronymi Savonarolæ aliàs memorati Summus Pontifex cum consilio Cardinalium reprobavit, uti fusè legitur *in 2. tom. Vitæ prædicti Hieronymi Savonarolæ in Addit. ad cap. 15. pag.* 313. *& sequentibus Editionis Parisiensis anni* 1674. Simile est, quod habemus in usu sortium in Sacris Electionibus: licèt enim eædem fuerint adhibitæ in electione Sancti Mathiæ, uti legitur *Act.* 1. = *Et dederunt sortes eis, & cecidit sors super Mathiam* = ex quo Barsabas Justus, & Mathias ita pares erant Sanctitate, & meritis, ut vix, ac ne vix quidem humano judicio discerni posset, uter esset dignior Episcopatu Judæ proditoris, & *in Concilio Barcinonensi Can.* 3. statutum sit, ad judicium sortis esse recurrendum, si inter Candidatos Episcopatus nullum meritorum discrimen appareat; hodie tamen usus sortium in Sacris Electionibus undequaque prohibitus est, uti legitur *in cap.* 3. *de Sortilegis*, etiamsi agatur de Personis æqualis meriti, uti latè ostendunt Pirhing. *ad dictum titulum de Sortilegis* §. 2. *num.* 10. Anaclet. *ad eumdem titulum num.*7. Schmalzgrueber *ad citatum titulum num.* 31. bonæ memoriæ Dandinus Signaturæ Justitiæ Votans *in suo Tractatu de Suspectis de hæresi cap.*4. *sect.*2. *subsect.* 1. *num.* 10. *& sequentibus*, Rota *in Albaricen. Canonicatus* 10. *Maji* 1700. coràm bonę memorię Molines Decano.

5 Uno verbo, experimenta hęc periculosa sunt, & reprobanda, nisi adsit Dei promissio, uti erat aqua zelotypię in veteri Testamento, de qua *Numer. cap.* 5. Mulier enim de adulterio suspecta aquas, quas zelotypię appellat Scriptura Sacra, bibere cogebatur, quas cùm potasset, si re verâ esset adultera, in Templo marcebat; sed eędem zelotypię aquę mulieribus de adulterio falsò accusatis minimè nocebant.

6 Ad ea ergo descendendo, quę magis intentioni nostrę favere possunt, pręter ea, quę latè cumulata sunt a Bagatta *in Admirandis Orbis Christiani tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 1. vivi crematio summum supplicium appellatur *in l.* 28. *ff. de Pœnis, in cujus* §. 9. dicitur: *Igni cremantur plerumque Servi, nonnumquam etiam Liberi plebeji, & humiles personæ*. Tales passim Christiani habebantur: unde Populus Smyrnensis, cùm Sancto Polycarpo Leonem postulasset, petiit deinde, ut vivus arderet. Tiburtius, cujus Festum hodie, quæ est dies undecima Augusti, celebratur, in Persecutione Diocletiani damnatus ad incedendum nudis plantis super carbones ardentes, Crucis Signo se muniens, fidenter ambulans super eos asseruit, prunas sibi flores visas fuisse; quocirca extrà Urbem ductus, & Viâ Lavicanâ tertio ab Urbe lapide gladio percussus, ibi a Christianis sepultus est. Multa reperiuntur in Actis Canonizationum, quorum nonnulla hìc a nobis exponentur. *In Bulla Canonizationis Sancti Francisci de Paula sub* §. 13. legitur, ipsum sæpius ignem nudis pedibus conculcasse, ac ignitos, candentesque lapides manibus portasse. *In Bulla Canonizationis Sancti Petri de Alcantara* = *Incensum ignem in quodam Conventu per flammas ipsas innoxius incedens sinè mora extinxit.* = *In Relatione* Rotæ Auditorum edita

in Causa Sancti Pii V. & impressa apud Ezovium *in Tomo posthumo Annalium* fusè refertur, quòd Agrabe, quod est Oppidum in Hispania, in domesticum Sacellum Antonii Cardone, & Sessæ Ducis ignis maximus casu excitatus tantâ vi desæviit, ut etiam argenteas Imagines dissolverit, & Aram lapideam in pumices redegerit, illæsis medio in igne binis Imaginibus Sancti Pii V. quarum alteram tela, alteram charta referebat; iidemque Rotæ Auditores benè censuerunt, id esse Miraculo adscribendum, & de eo habendam esse rationem, prout habita fuit, in Beatificazione Sancti Pii V. cùm Miracula, nullâ præcedente invocatione, etiam fiant ad declarandam alicujus Sanctitatem. *In Relatione Causæ Sancti Ludovici Bertrandi* Miraculo ejus intercessione patrato adscribitur, quòd, sæviente incendio non sinè ingenti mortalium terrore per totum montem, ipso, elevatis in Cælum oculis, & efformato Signo Crucis dexterâ manu, benedictionem impartiente, nullâ penitùs intercedente morâ, flamma extincta est, ita ut ligna, quorum non parva copia comburi cœperat, in dimidia parte exusta, & in alia dimidia parte intacta visa fuerint, & eodem in trunco veluti exactissimâ quadam lineâ discriminata apparuerint, prout ipso Benedictionis tempore plùs, minùsve flamma corroserat: *& in Relatione Causæ Sancti Joannis de Deo* ab iisdem Rotæ Auditoribus exarata inter Miracula refertur, quòd, excitato magno incendio in Regio Valetudinario Civitatis Granatensis, & accurrentibus omnibus, ut non tam ædificii, quàm infirmorum incolumitati consulerent, Joannes impavidus, toto spectante populo, in ignem prosiliit huc, illucque inter flammas per ardentia discurrens tecta, quousque non tam infirmos humeris exportatos, quàm lectulos e fenestris projectos ab incendio vindicavit; succrescentibus autem flammis Joannes circumventus, cùm per horæ dimidium ab omnium oculis ereptus, tamquam igne consumptus communi mœrore deploraretur, incolumis ex incendio prodiit, omnibus obstupescentibus, & id Miraculo adscribentibus. Addimus ex Cedreno, celebre Templum Sanctæ Anastasiæ in Civitate Constantinopolitana ab igne accenso præservatum fuisse precibus Sancti Macarii; ex Sancto Gregorio *lib. 1. Dialogorum cap. 6.* Civitatem Anconitanam precibus Sancti Marcellini Episcopi fuisse ab igne accenso liberatam; & similia leguntur de Sanctis Romualdo, Stephano, Benedicto, Hilario, Visidoncio, Medoaldo, Bertulpho, Thecla, & aliis apud Bollandum, & Surium, & apud Rosvveidum *de Fide Hæretic. servanda cap. 12.* & apud Petramsanctam *in Thaumasia veræ Religionis tom. 1. cap. 67.* & apud Pignatellum *Consult. 110. num. 24. & sequentibus tom. 4.*

7 Mirabilia in superioribus ex Actis Canonizationum desumpta de dominio super aquas retulimus: nunc alia, licèt minoris ponderis, addenda sunt, quæ tamen vera Miracula fuerunt. *In Vita Sancti Bernardi* scripta a Guillelmo, & edita *post Opera ejusdem Sancti Editionis Mabillonea cap. 11.* legitur, quòd imbre corruente madefacta non fuit charta Epistolæ, quam ipse dictabat: *Subitò autem inopinatus imber erupit, & is, qui scribebat (sicut, ipso referente, didicimus) chartam reponere voluit. Ad quem Pater Sanctus, Opus, inquit, Dei est, scribe, ne*

ne timeas : *Scripsit ergo Epistolam in medio imbre sinè imbre.* = *In Relatione Causæ Sanctæ Franciscæ Romanæ* edita ab Auditoribus Rotæ *part.* 3. *art.* 13. Miraculo, & meritò, adscribitur, quòd in aquis existens non fuerit madefacta; cùm enim *anno* 1438. in Vigilia Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli ipsa ab Ecclesia Sancti Pauli reverteretur unà cum Sororibus, & intrasset in suam Vineam prope Molam Sancti Pauli, & sanctis meditationibus vacans rapta fuisset in ecstasim, & genua flexisset in aqua, ita ut per magnum temporis spatium aquis circumdata eo modo stetisset, ita siccis pedibus de aqua exivit, ac si aquam minimè tetigisset; eodemque anno in eadem Vinea, cùm recitaret Officium Beatæ Mariæ Virginis, & magna pluvia supervenisset, &, ambulando per Vineam, Officium recitare continuasset, ipsa sola non fuit madefacta: *& in Relatione Causæ Sancti Andreæ Avellini* 3. *part.* Miraculo adscribitur, quòd ingressus domum Regentis Camilli de Curtis, ut Catharinam Carafam ægrotantem inviseret, recusato Curru ipsi oblato ob maximam pluviam, qua de Cælo cadebat, nec ipse tamen, nec Socii ullo modo madefacti sunt, extinctoque lumine impetu ventorum, quod secum deferebant, splendor obortus est circà Corpus Sancti Andreæ, cujus ope totam viam videre potuerunt, & incolumes, nec ullo modo madefacti pervenire ad domum Sancti Pauli. Aliqua subdenda essent de dominio Servorum Dei erga creaturas irrationales animatas, puta belluas ferociores. Multa autem de hoc dicta sunt, dum de Martyrio locuti fuimus; vidimus enim, Leones, & Ursos ausos non fuisse Corpora Martyrum attingere: &, qui plura scire cupit de admirandis animalium obsequiis erga Beatos, aut Sanctos, legere potest Joannem Eusebium Nierembergium *Historiæ Naturæ lib.* 9. *cap.* 95. *& cap.* 96.

8 Magnalia hæc sunt Omnipotentiæ Divinæ, juxtà illud *Psalm.* 28 = *Vox Domini intercidentis flammam ignis* = & juxtà illud *Psalm.* 65. = *Transivimus per ignem, & aquam, & eduxisti nos in refrigerium.* Sanctus Joannes Chrysostomus *Homil.* 12. *super Genesim* obstupescens, quòd ignis Fornacis Babylonicæ erumpens Chaldæos extra Fornacem adusserit, & Pueros intrà Fornacem existentes nullatenus læserit, hæc habet: *Et, ne quis putaret, visibilem hunc ignem operatione carere, idcirco misericors Deus illius efficaciam, & operationem non impedivit, sed vim illam urendi illæsam servavit, & Servos suos illo superiores fecit; at in illos, qui foris erant, ignis suam operationem exercuit, nam excussit, & absumpsit: quando enim Dominus vult, elementa omnia in contrariam mutat operationem.* De hisce, & consimilibus factis Calmet *in sua Dissertatione de veris, fictisque prodigiis* ita subdit: *Verum Prodigium, juxta insitam nobis ideam, res est regulas naturæ consuetas transcendens: vir super aquas gradiens*; & multò post: *Prodigia tamen nonnulla suppetunt adeò aperta, & explorata, ut imperitissimi quique de populo tutò de illis judicare permittantur. Ita planè, cùm Moyses, elatâ virgâ, pelagum pro arbitrio diffidit, restituitque; cùm e silice percussa aquarum venas eduxit.* Cùm occurrit examen eorum, qui super aquas ambulaverunt, quæstio excitari potest, quomodo id factum sit, an videlicet corpus levitatem assumpserit, an aqua de fluida effecta fuerit so-

ſolida, an tantùm ſuſpenſus fuerit effectus fluiditatis. Item, cùm agitur de fontium productione, reſumi poſſunt, quæ a Philoſophis traduntur de eorum origine. Ariſtoteles enim *lib.* 1. *Meteor. cap.* 13. *text.* 60. *& duobus ſequentibus* docuit, aquam fontium gigni intrà ſinus, & cavitates terræ ex aere, & vaporibus in aquam ibidem reſolutis. Seneca *lib.* 3. *Quæſtionum naturalium cap.* 6. voluit, intrà terram adeſſe ingentem cavitatem aquis repletam, quam barathrum appellant, quæ origo ſit quarumvis aquarum, quæ in terræ ſuperficie viſuntur; cujus opinionis anteſignanus fuit Plato *in Phædone*, ſive *in Dialogo de Anima*. Recentioribus placuit, originem principalem fontium, & fluminum eſſe aquas ſubterraneas a marinis oriundas, minùs verò principalem, & velut augmentatricem eſſe aquas pluviales ex aere, ac vaporibus ortas, juxtà ea, quæ docuerunt Conimbricenſes *tract.* 9. *in Meteor. cap.* 41. Fontes è mari proximè, aut remotè ortum ducere, contendit Maignan. *in Philoſophia Naturæ cap.* 17. *propoſit.* 17. Denique, infra campos, & montes eſſe multas cavitates aquis plenas, quæ vi caloris in vapores reſolutæ aſcendant per terræ poros, &, cùm iſtiuſmodi vapores non procul abſint a ſuperficie terræ, vi conſequenter frigoris condenſati, & craſſiores effecti relabi debeant eò, unde venerunt, ſed laxiores meatus nacti ſurſum aſcendant, & jam in aquam converſi erumpant, & in fontes ſcaturiant, latè probare conatur Renatus des Chartes *Philoſophiæ part.* 4. *num.* 64. Alia de origine fontium eruditè collecta legi poſſunt *tom.* 2. *Dialogor. Phyſicor.* Patris Regnault *ex Gallico in Italicum idoma nuper translatorum, & Venetiis editorum anno* 1736. *pag.* 110. *& ſequentibus*. Denique, cùm agitur de tranſitu per ignem abſque ulla læſione, afferri poſſunt, quæ apud nonnullos habentur de corporis humani conſtitutione, quæ ab igne naturaliter non lædatur.

9 Verùm hæ, ſimileſque diſputationes nullum approbationi Miraculi obſtaculum præbere poterunt; quamcumque enim ex recitatis opinionibus ſequamur circà modum, quo quis ambulat ſuper aquas, quamcumque pariter ex recitatis opinionibus ſequamur de origine fontium, ſemper vigebit ratio Miraculi, ſaltèm quò ad modum, utì benè annotarunt Rotæ Auditores *in Relatione Cauſæ Sancti Iſidori Agricolæ in Miraculo tertio in vita, & in Relatione Cauſæ Servi Dei Hieronymi Æmiliani Miraculo ſecundo in vita*, & benè explicat Valleſius *de Sacra Philoſophia cap.* 63. ubi verba faciens de Moyſe, qui percuſſit petram, & ſtatim fluxerunt aquæ, hæc habet: *Neque enim putandum eſt, Moyſem, cùm in Deſerto lapidem virgâ feriens potavit ſiti jam pereuntem Populum, feciſſe, ut, quæ antea non erat, aqua gigneretur denuo, ſed, ut, quæ ſuberat, rupto meatu erumperet, velut Chirurgus venam ſcindens ſanguinem fluere facit*: &, quæ a nonnullis circumferuntur de corporis humani conſtitutione, quæ ab igne naturaliter non læditur, falſa ſunt, & ludicra, velutì latè oſtendunt Majolus *in Diebus Canicularibus tom.* 1. *colloqu.* 22. & Pignatellus *cit. Conſult.* 110. *tom.* 4. Quędam verè ſunt, quæ ſunt incombuſtibilia, de quibus Lævinus Lemnius *de occultis naturæ Miraculis lib.* 2. *cap.* 12. ſed incombuſtibilitas corporum humanorum inter fabulas eſt rejicienda.

10 Solida ergo, quæ occurrere po-

poteſt in horum factorum examine, difficultas conſiſtit in probationibus, quam fidem videlicet mereantur Teſtes de eis deponentes, quomodo ex dictis eorum ſubſtantialia facti comprobata ſint, &, quando agitur de incedentibus ſuper aquas, tamquam ſupra terram, an inceſſerint, nullâ demersâ corporis parte; unde Lactantius *lib.* 4. *de vera Sapientia cap.* 15. referens, Chriſtum a Diſcipulis viſum fuiſſe ſuper aquas ambulantem, inquit: *At illi, urgente jam veſpere, profecti contrario vento laborare cœperunt; cùmque jam per medium fretum tenerent, tum pedibus mare ingreſſus conſecutus eſt eos tamquam in ſolido gradiens, non ut Poetæ Orionem mentiuntur in pelago incedentem, qui, demersâ corporis parte, humero ſuſtinet undas:* corpus enim ſolidum, etiamſi levius ſit aquâ, ſi ponatur in ipſa, mergitur aliquâ ſui parte, ſed non totum, aliâ videlicet ejus parte ſuperſtante, ut ex Archimede docent P. de Lanis *Magiſter. Naturæ, & Artis tom.* 3. *lib.* 25. *cap.* 2. *propoſit.* 22. *fol.* 535. *& cap.* 3. *propoſit.* 3. *fol.* 555. & Borell. *de Motionib. natural. a gravitate pendentib. propoſit.* 25. *propoſit.* 81. *& propoſit.* 99. ubi demonſtratur, neceſſariò admitti debere, quòd corpora omnia, quæ levia appellantur, ſurſum aſcendunt ab extruſione fluidorum, in quibus innatant, ob exceſſum gravitatis iſtorum; quod ipſum aſſeruit *propoſit.* 39. ubi, quòd violentia, qua lignum, & aer per aquam aſcendunt, dicitur naturalis, quia eſt neceſſaria, rationem reddens, ex quo inter molem quamque corpoream Fluido demerſam, & Fluidum ipſum mutua quædam gravitatum lucta, non ſecùs ac inter pondera utrimque bilanci appenſa, exercetur, deſcendente eo, quod eſt gravius, & aſcendente eo, quod eſt levius, donec res ſint compoſitæ ad æquilibrium. Quærendum quoque eſt, an viderint die, vel nocte, &, quatenus nocte viderint, quomodo cognoverint, eum ipſum eſſe, quem ambulaſſe dicunt ſuper aquas. Chriſtus venit ad Diſcipulos ambulans ſupra mare quartâ vigiliâ noctis circà æquinoctium Paſchale, ſive vernum, quando nox æqualis eſt diei, & ſic duodecim horarum. Intrà decimam ergo noctis horam, & duodecimam Chriſtus venit, & videntes eum Diſcipuli ſupra mare ambulantem turbati ſunt dicentes, quia phantaſma eſt, & præ timore clamaverunt; ſed ſtatim Jeſus locutus eſt dicens: *Habete fiduciam. Ego ſum, nolite timere*; & Petro roganti, ut ſe juberet ad illum venire ſuper aquas, reſpondit, ut veniret.

11 Si verò agitur de mirabili fontium productione, non erit omittenda indago, an in loco, in quo aqua manavit, ullum præexiſteret aquæ ſignum, an terra eſſet arida, & ſicca, an opportunum hominis miniſterium interceſſerit in ſaxo excavando, & aqua educenda, an pro hominum, vel animalium ſoſpitate, aut frugum conſervatione aqua eſſet neceſſaria, an ſtatim poſt preces Servi Dei manaverit, ſi fons erupit, dum ipſe vivebat, vel ſtatim poſt invocationem, ſi agitur de facto poſt ejus obitum ſecuto; &, quatenus aqua temporibus etiam ſubſequentibus ægrotis profuerit, hæ circumſtantiæ multùm proderunt approbationi Miraculi. Quocirca claræ memoriæ Federicus Caccia tunc Sacræ Conſiſtorialis Aulæ Advocatus, deinde Rotæ Auditor, & Nuntius Hiſpaniarum, & tandem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & Ar-

& Archiepiscopus Mediolanensis respondens Animadversionibus Prosperi Bottinii tunc Fidei Promotoris *super Miraculo eruptionis Fontis in Causa Sancti Turribii* ait: *Certè, quidquid in abstracto dici possit quo ad novas fontium eruptiones, quas naturaliter contingere posse non diffiteor, si in hoc, de quo agimus, circumstantiæ facti ponderentur, scilicet præcedens æstivo tempore siccitas, imploratum ab incolis Archipræsulis auxilium, ejusdem ad locum accessus, Altaris erectio, Sacrum peractum, ac instantanea ad impartitam benedictionem aquarum eruptio in magna, ac insolita copia, earumque perennitas; si hæc, inquam, omnia rectè ponderentur, omnis naturalis ratio prorsùs excluditur, & evidenter apparet Miraculum, non quidem quò ad substantiam facti, sed quò ad insolitum, & diversum a principiis naturæ modum agendi.*

12 Denique, si agatur de transitu per ignem absque læsione, quærendum est, an, qui transivit illæsus, ingressus fuerit cum, vel sinè vestibus; qui enim cum vestibus ingreditur, faciliùs comburitur, unde *Danielis cap.* 3. narratur, quòd Sidrach, Misach, & Abdenago vincti cum braccis suis, & tiaris, & calceamentis, & vestibus missi sunt in medium fornacis ignis ardentis. Item quærendum est, quomodo constructa esset strues lignorum accensorum, an transitus fuerit per medium, an ventus spirans flammam avertere potuerit, quanto tempore, qui transivit, permanserit in igne, quomodo probetur illæsio, & an duraverit. De Sancto Polycarpo in rogo ardenti constituto scribunt Smyrnenses apud Eusebium *lib.* 4. *Histor. cap.* 15. = *Ignis, factâ cameræ specie, ad morem veli nautici vento repleti corpus Martyris veluti muro quodam circumcinxit, eratque illud in medio, non tamquam caro ardens, sed tamquam aurum, & argentum in camino ignitum. Etenim tantam boni odoris fragrantiam sensimus, quasi vel thus, vel aliud quoddam pretiosum aroma spiraret. Tandem igitur iniqui, cùm corpus illius ab igne non posse consumi, cernerent, confectorem accedere, & ferro illum transfodere, jubent. Quo facto, copiosus sanguis effluxit, ita ut ignis extingueretur, ac tota turba miraretur.*

13 Hæc autem innuisse satis sit, cùm in singulis factis alia plura advertenda inveniri possint. De præstigiis autem, aut factis, quæ vi Dæmonum etiam in his rebus contingere possunt, non agimus, cùm, uti sæpissimè dictum est, quæstio non instituatur de Miraculis, nisi post approbatas Virtutes, quarum approbatio quodcumque Dæmonum factum avertit.

CAPUT

CAPUT VIGESIMUM QUINTUM.

De quibusdam Miraculis, quæ in Cælis, & in Terrâ contingunt.

1 SCriptum est *Numer. 24.* = *Orietur Stella ex Jacob, & consurget virga de Israel* = &, nato Jesu in Bethlehem Judæ in diebus Herodis Regis, Stella apparuit, quam Magi sequentes, ad eum adorandum perrexerunt, & de thesauris suis obtulerunt ei munera aurum, thus, & myrrham: *Ecce Magi* (legitur *in Evangelio* Sancti Matthæi *cap. 2.*) *ab Oriente venerunt Hierosolymam dicentes: Ubi est, qui natus est Rex Judæorum? Vidimus enim Stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum &c. Ecce Stella, quam viderant in Oriente, antecedebat eos, usque dum veniens staret supra, ubi erat Puer. Videntes autem Stellam gavisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum invenerunt Puerum cum Maria Matre ejus, & procidentes adoraverunt eum, &, apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera aurum, thus, & myrrham.*

2 Variæ sunt de hac Stella sententiæ. Nonnulli putant, fuisse Astrum novum micans in aere; nonnulli, Angelum corporeâ luce emicantem in Astri figuram; nonnulli, Spiritum Sanctum sub assumpta Astri specie; cæteri, flammeum aliquod Phænomenon in media aeris regione, juxtà ea, quæ plenè habentur apud Calmet *in sua Dissertatione in Magos, qui Jesum adoraturi venerunt.*

3 At, ad sententiam magìs receptam descendendo, quamvìs ad Christum manifestandum Dei Omnipotentia efficere potuisset, ut aliqua ex cælestibus Stellis descenderet, & novo, & inusitato modo moveretur; quia tamen non sunt multiplicanda Miracula, veluti ad rem observat Suarez *quæst. 36. art. 8. disput. 14. sect. 5.* Patres communi calculo asserunt, Stellam hanc non fuisse ex genere earum, quibus Cælos videmus ornatos, nec etiam ex illis, quæ, ut minùs fortasse rectè olim putabatur, ex vaporibus coagmentatis accensæ in aere Cometæ dictæ sunt, sed Divinam quamdam Virtutem, quæ non tantùm aspicientium oculos sui fulgoris radiis illustraret, sed quæ & mentes illorum Divinâ luce perfunderet, atque ad Christum natum perquirendum excitaret, utì plenè habetur apud Cardinalem Baronium *ad annum primum Christi num. 35.*

4 Nec aliter profectò videtur, quòd res hæc se habere potuerit: si etenim Stella, quæ apparuit Magis, fuisset Stella firmamento affixa, in tanta altitudine non potuisset eis viam monstrare. Rursùs Stellæ habent motum circularem, hæc ab Oriente tantùm Occasum versùs: illæ perpetuæ sunt, hæc fuit temporanea, cùm, impleto officio, evanuerit: illæ omnibus conspicuæ sunt (quod & ipsis Cometis commune est,) ista solis Magis; si enim perspicua fuisset He-

Herodi, ipse tantâ sollicitudine tempus ortus ejus non exquisivisset. Demum Stella sese occultavit Magis, dum erant Hierosolymis: ex quibus proinde infertur, eam aut fuisse aliquod Meteorum ab Angelo efformatum in modum, & speciem Stellæ, ingenti lumine perfusum, ab Angelo ex Oriente in Occidentem motum in media aeris regione, ut Magis signaret iter, ad instar Columnæ ignis, quæ filios Israel per Desertum deduxit; vel fuisse Stellam de novo creatam, non in Cælo, sed in aere vicino Terræ, quæ secundùm Divinam voluntatem movebatur, uti perspicuè docet Divus Thomas 3. *part. quæst.* 36. *art.* 7. cui adhærer, Author licèt heterodoxus, Fridericus Spanhemius *in Dubiis Evangelicis dub.* 27. *pag.* 297. *num.* 8. ubi hæc habet: *Omnibus verò expensis, hæc sententia tutissima videtur, hanc Stellam fuisse corpus lucidissimum, sed exiguæ molis, a Deo extraordinariè, non in Cælo æthereo, sed aereo, ejusque regione inferiore formatum sive per creationem immediatam, sive per mediatam, & motu arbitrario pro Dei voluntate motum ad designationem eventus extraordinarii, & directionem itineris Magorum ad Domum, & Dominum, quod, ministerio illi præstito, pro Creatoris voluntate disparuit sive per annihilationem, si immediatè creatum dicatur, sive per resolutionem in materiam, ex qua compactum erat, si creatione mediatâ productum statuatur &c. Ad hanc sententiam accedunt inter alios Origenes, Augustinus, Damascenus, & Thomas, fuisse Stellam de novo creatam non in Cælo, sed in aere Terræ vicino, quæ secundùm Divinam voluntatem movebatur*. Keplerus, Tycho, & alii, qui solo ductu rationis naturalis de prædicta Stella locuti sunt, docuerunt, eam non fuisse ex antiquis Stellis a principio creatis, sed Stellam a Deo modo supernaturali formatam. En verba Tychonis *tom.* 1. *Progymnasmatum* = *Stella illa, quæ in Oriente Magis apparuit, non erat de cælestium astrorum genere &c. Fuit potiùs peculiare, atque admirandum Dei opus*.

5 Isaiæ *cap.* 50. legitur: *Induam Cælos tenebris*: Jeremiæ *cap.* 15. = *Defecit anima ejus, occidit ei Sol, cùm adhuc esset dies*: & Amos *cap.* 8. = *Occidet Sol in meridie, & tenebrescere faciam terram in die luminis*: &, moriente Domino Nostro Jesu Christo, obscuratus est Sol, quemadmodum legitur Matthæi *cap.* 27. = *A sexta autem hora tenebræ factæ sunt super universam terram usque ad horam nonam* = & Marci *cap.* 15. = *Et, factâ horâ sextâ, tenebræ factæ sunt per totam terram usque in horam nonam* = & Lucæ 23. = *Erat autem ferè hora sexta, & tenebræ factæ sunt in universam terram usque in horam nonam*.

6 Origenes *tract.* 35. *in Matthæum* in eo est sensu, tenebras prædictas solam Judæam comprehendisse: *Arbitror ego, sicut cætera signa, quæ facta sunt in Passione ejus* (loquitur de Christo Domino) *in Hierusalem tantummodo facta sunt, sic & tenebræ tantummodo super omnem terram Judæam sunt factæ usque ad horam nonam*. Nonnulli alii Origenem secuti sunt; &, quia supra citata verba Evangelistarum universam terram respiciunt, putant, id suæ non officere sententiæ, cùm *lib.* 3. *Regum cap.* 18. ita scriptum sit: *Vivit Dominus Deus tuus, quia non est Gens, aut Regnum, quò non miserit Dominus meus te requirens*: quibus verbis indicatur, perquisitionem factam fuisse, non per universum Mundum, sed per Regiones, quæ erant cir-

circà Judæam. At ſententia hæc verbis Sacri Textus expreſſè loquentis de univerſa terra adverſatur, quemadmodum, cæteris allegatis, latè oſtendit Suarez *quæſt.* 50. *diſput.* 39. *ſect.* 1.

7 Bina accedunt teſtimonia, magni utique ponderis, ex quibus comprobari poſſe videtur, tenebras, non ad ſolam Judæam reſtrictas, ſed ad univerſum Orbem extenſas fuiſſe. Alterum eſt Sancti Dionyſii Areopagitæ, qui *Epiſt.* 7. *ad Polycarpum* dicit, Eclipſim hanc a ſe fuiſſe obſervatam, & ab Apollophane in Ægypto: *Eramus unà ambo, & ſtabamus ad Heliopolim* (quæ inclyta Ægypti Civitas eſt) *ac cernebamus, nec opinatò, cùm Luna ſe Soli objiciebat, neque enim conjunctionis tempus erat, rurſuſque, cùm eadem ab hora ſexta ad veſperam ſe mediæ Solis lineæ præter naturæ ordinem opponebat*. Alterum eſt Phlegontis Hadriani Imperatoris Liberti, qui *Hiſtoriam* in libros ſexdecim diſtributam per Olympiades ſcripſit, & cujus verba *cap.* 13. ſunt hæc, juxtà verſionem, qua utor: *Quarto anno centeſimæ ſecundæ Olympiadis magna, & excelſa inter omnes, quæ ante eam acciderunt, defectio Solis facta. Dies horâ ſextâ ita in tenebroſam noctem verſus, ut Stellæ in Cælo viſæ ſint, terræque motus in Bithynia Niceæ Urbis multas ædes ſubvertit*.

8 Sanctus Thomas 3. *part. quæſt.* 44. *art.* 2. putans, non commentitium, ſed verum eſſe Sancti Dionyſii Textum, non ſolùm in eo eſt ſenſu, quòd tenebræ univerſam terram comprehenderint, ſed, ad ulteriora progrediendo, explicat, quomodo tenebræ factæ ſint per univerſam terram, per interpoſitionem videlicet Lunæ inter nos, & Solem, efficiente Divinâ Omnipotentiâ, ut, non turbato conſueto temporum curſu, Luna, quæ erat in plenilunio exadverſo Solis, accurrerit e loco ſuo ad eum præter tempus debitum, & deinde ab ipſo recedens in locum proprium reſtituta fuerit tempore debito. Claræ memoriæ Cardinalis Cozza *Vindicias Areopagiticas* evulgavit, & *part.* 2. *cap.* 9. latè contendit, Solis defectionem tempore Paſſionis Chriſti factam eſſe per Lunæ inter Terram, & Solem interpoſitionem, & proinde naturalem fuiſſe quò ad ſubſtantiam, ſed ſupernaturalem quò ad modum, ratione plenilunii, & proinde longè, latèque ſpectatam fuiſſe non minùs, ac cæteras naturales Solis Eclipſes. At, cùm maxima inter Eruditos quæſtio ſit, an genuinus videlicet, an apocryphus ſit Textus Sancti Dionyſii, hinc eſt, quòd validum pro re, de qua nunc agitur, ab eo deſumi nequit fundamentum, prout etiam innuiſſe videtur Pater Graveſon *de Myſteriis, & Annis Chriſti diſſert.* 20. §. 1. *pag.* 444. ubi modeſtè ait, maximum pondus authoritatis ſententiæ Sancti Thomæ eſſe acceſſurum, ſi genuinus eſſet Textus Sancti Dionyſii.

9 Succedit teſtimonium Phlegontis, de quo tantummodo diſputatur, an loquatur de eadem Eclipſi, de qua loquuntur Evangeliſtæ; & ratio dubitandi potiſſimùm derivatur, ex quo Phlegon non dicit, Eclipſim Solis in plenilunio contigiſſe. At invicta mihi videntur argumenta, quibus ponitur in aperto, Phlegontem de eadem Eclipſi locutum fuiſſe, de qua ſermonem habuerunt Evangeliſtæ: incidit enim utraque in eumdem annum, Tiberii ſcilicet decimum nonum; utraque reſpicit eamdem horam, horam ſcilicet ſextam;

utramque demum comitatus est insignis terræ motus: & ad Historiam Phlegontis respexisse videtur Tertullianus *in Apologetico cap. 21.* ubi ita scriptum reliquit: *Eodem momento dies, medium Orbem signante Sole, subducta est. Deliquium putaverunt, qui id quoque super Christo prædicatum non scirerunt; & tamen eum Mundi casum relatum in Archivis vestris habetis.* Concordat Lucianus Martyr, qui sic ait: *Consulite Annales vestros, & invenietis Pilati temporibus, dum pateretur Christus, media die fugatum Solem, & interruptum diem*: &, quamvìs Phlegon non dicat, Eclipsim contigisse plenilunio, at nec tamen dicit interlunio factam; ex quo proinde rationabiliter inferri potest, eum plenilunii non meminisse, cùm rerum astrologicarum esset ignarus. Fusè hæc omnia prosequitur Natalis Alexander *in Historia Ecclesiastica sæculi primi cap. 1. art. 5.* Legi potest Huetius *in Demonstratione Evangelica proposit. 3. pag. 48. & sequentibus*, ubi latè vindicat testimonium Phlegontis, & probat, eum loqui de eadem Eclipsi, de qua loquuntur Evangelistæ; & *pag. 49.* hæc addit: *Accuratissimâ verò, & attentissimâ observatione dignum est, quod habet nupera Sinensis Historia Hadriani Gressonii, annotasse Sinas in rerum suarum monumentis ad id tempus, in quod annum ætatis Christi trigesimum secundum nos Christiani conferimus, circà Mensem Aprilem Solare deliquium præter ordinem naturæ, & leges curriculis astrorum præfixas contigisse, qua rei novitate Quamvutium Imperatorem vehementer fuisse commotum.*

10 Mentio in superioribus facta est Solaris Eclipsis, & per Eclipsim a plerisque explicari diximus tenebras, quæ contigerunt in Christi Passione: etenim asserere, quòd obscuratio Solis in eadem Passione per nubes facta sit, meritò redarguitur a Tillemont *in Nota 35. ad Vitam Jesu Christi.* Nec admittenda videtur sententia illorum, qui putantes, ratione plenilunii tenebras per Eclipsim contingere non potuisse, dixerunt, Solem radios in se suos retraxisse, & lucem: siquidem præter ea, quæ optimè observat Calmet *in sua Dissertatione de Tenebris in obitu Jesu Christi*, cùm hoc loco agatur de Eclipsi miraculosa, difficultas plenilunii (quæ aliunde non minor esset in imaginaria illa luminis retractione) prorsùs nulla est; & omnino etiam, si quis renuat ad veram Eclipsim pro hac tenebrarum explicatione confugere, breviùs dici potest, magisque cohærenter ad consuetam in similibus Theologorum doctrinam, uno tantùm Miraculo, id est, suspensione Divini concursus ad Solaris luminis diffusionem, diem defecisse.

11 Demum, cùm Dominus Noster Jesus Christus mortuus est, non solùm Velum Templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum, utì habetur Marci 15. & Lucæ 23. sed etiam terra mota est, & petræ scissæ sunt, & monumenta aperta, utì habetur Matthæi 27.

12 Nefas profectò, erroneum, & quodammodo impium esset de Miraculo dubitare tum quò ad Stellam in ortu, tum quò ad tenebras, & terræ motum in obitu Sanctissimi Domini Nostri Jesu Christi; & nefas quoque esset de rebus consimilibus dubitare, easque a classe Miraculorum avertere, quoties eædem judicio Ecclesiæ, & Romani potissimùm Pontificis authoritate in Judicio Beatificationis, & Canonizationis

fue-

fuerunt tamquam miraculosæ approbatæ. Proſtant exempla apud Bagattam *de Admirandis Orbis Chriſtiani tom. 1. lib. 1. cap. 3. & 4.* At, quia in Judicio illo ferendo minimè oſcitanter proceditur, operæ pretium eſſe videtur, nonnulla hìc innuere, ex quibus Conſultores Congregationis Sacrorum Rituum aliqua haurire poſsunt pro recto judicio ferendo, cùm ſimilia a Poſtulatoribus proponuntur tamquam Miracula in Cauſis Beatificationis, & Canonizationis.

13 Apud antiquos Hiſtoricos, quemadmodum legi poteſt *tom. 2. Almageſti* Ricciolii, Cometæ habiti ſunt tamquam indicia alicujus memorabilis caſus; adeòque eos vocant faces funebres, lampades mortis, indicia futuræ peſtis, penuriæ victualium, & terræmotus. Gaſsendus *tom. 1.* ubi agit *de Cometis*, huic opinioni adverſatur inquiens: *Citant exempla mille cladium, mille mortium Principum, quæ poſt Cometas acciderunt, & centies plures prætermittunt, quæ acciderunt ſinè Cometis*. Peripatetici, & major pars Stoicorum docuerunt, Cometas componi ab exhalationibus vaporum terreſtrium. Sed inter antiquos Philoſophos, inter quos Democritus, & Anaxagoras, non defuerunt aſſerentes, Cometas eſſe corpora cæleſtia, quæ certis regulis moventur ad inſtar Planetarum. Communi calculo id confirmant moderni Aſtronomi. Wiſton ita loquitur: *Corpora Cometarum ſunt ſolida, compacta, fixa, & durabilia ad inſtar corporum Planetarum; nam, ſi nihil aliud eſſent, quàm exhalationes terræ, Cometa hic* (ſermo eſt de Comete, qui apparuit *anno* 1680.) *in tranſitu ſuo per viciniam Solis ſtatim diſſipari debuiſſet*. Adhæret Pater Fontana *in ſuis Inſtitutionibus Phyſico-Mathematicis*. En ejus verba: *Porrò, cùm Cometarum caput ſit efformatum in modum ſphæræ, ſicut cætera Mundi corpora, ſuumque habeat motum in mundano ſpatio, quidni dicamus, Cometam eſſe corpus, vel Planetam ſui generis propriâ formâ donatum?* Obſervationes modernorum Aſtronomorum relatæ *in Memoriis Academiæ Pariſienſis*, & *in Actis Lipſienſibus* plenè comprobant, Cometas eſſe extra noſtram atmoſphæram, cùm non habeant parallaxim majorem parallaxi Lunæ, & in ſpatiis cæleſtibus moveantur, aliquando tranſeundo per orbitam Planetarum. Cùmque quamdam legem velocitatis in ſuis motibus conſervent, habeantque id commune cum aliis corporibus cæleſtibus, quòd participant de motu primi mobilis, progrediendo ab Oriente versùs Occidentem, deſumitur, eos eſſe corpora naturalia, ſicuti ſunt cætera corpora cæleſtia. Nonnulli Cometæ apparuerunt parviſſimi, & vix ſenſibiles; alii diametri apparentis majoris diametro Planetarum, & ipſius Lunæ: nonnulli apparuerunt coloris pallidi; alii coloris ſanguinei, & ignei: nonnulli nudi; nonnulli cum coma, cauda, aut barba. Motus nonnullorum aliquando fuit rectus, at aliorum retrogradus: velocitas aliquando diverſiſſima. Inclinatio ad Eclipticam modò parva fuit, modò vicina angulo recto. Duratio aliquorum aliquando fuit plurium menſium, aliquando nonnullorum dierum. Porrò nihil in his ſupernaturalitatis excogitari poteſt, cùm exempla paſſim occurrant Cometarum dictis qualitatibus præditorum *in Obſervationibus* collectis *de eis* ab Evelio, Ricciolio, Lubienetz, & aliis.

14 Apparuerunt aliquando novæ Stel-

Stellæ, uti fuit illa observata a Tychone, a Galilæo, & aliis *anno* 1572. in Cathedra Cassiopeæ, quæ cæteris erat splendidior. Multæ Stellæ, quæ priùs erant conspicuæ, obscuratæ sunt, nec ampliùs visæ, quarum copiosa collectio legi potest *tom.* 2. *Almagesti* Riccioli, Montanarius celebris olim in hac Bononiæ Civitate Astronomus eruditum *de eis Tractatum*, *seu Dissertationem* edidit relatam inter Opera Academicorum Gelatorum. Aliquando aliqua Stella apparuit, & post apparitionem semper perseveravit, adeòque enumeratur inter Stellas fixas. Aliquæ dantur Stellæ, quæ periodos habent regressûs admodum varias, neque adhuc certas penès Astronomos; ex quo proinde factum est, ut perspectæ aliquando ab his, qui numquam eas eo in loco viderant, habitæ sint pro Stellis ex improviso natis. Nihil quoque in hisce rebus reperiri potest, quod ad Miraculum ex sua natura, & indole referatur.

15 Succedunt Eclipses, quæ, si accidunt longè extra tempora in calculis astronomicis designata, atque statuta, Miraculo adscribi possunt simili modo, quo Miraculo adscriberetur, si videretur saxum in aere pendens, & in terram non decidens. Illud autem, quod in hoc loco animadvertendum videtur, est, quòd nihil excedens naturæ vires esset, si Luna in Eclipsi sanguinea appareret, si circà Solem in sua maxima obscuratione anulus lucidus videretur, si tenebræ in hoc rerum eventu magnum terræ tractum obfuscarent: idemque dicendum esset, si aliquando extra Eclipsim Sol aspiceretur in Cælo sereno cum debili lumine, & quasi obtenebratus, & coopertus, quemadmodum contigisse legitur temporibus Caroli Magni. Apud Cedrenum quoque narratur, quòd septimo Magni Justiniani anno Sol per integrum annum sinè radiis apparuit ad instar Lunæ: & plura alia similia collecta habentur apud Gassendum *tom.* 1. *Physica sect.* 2. *lib.* 2.

16 Multa sunt, quæ ex Meteoris desumi possunt, quæ penès rudiores habentur pro Miraculis, sed nec Miracula sunt, & vix mirabilia dici possunt. Talis est casus duplicis Solis, Parhelii videlicet, duplicis Lunæ, quæ Lunæ duplicitas Paraselene appellatur. Si hæ apparentiæ sint informes, & non benè terminatæ, nullus ferè est, qui eas animadvertat: secùs autem se habet res, cùm arcus coloribus perspicui eas comitantur. Bonæ memoriæ Victorius Stancarius, meus olim Condiscipulus, Vir acerrimi ingenii, in hac Bononiensi Studiorum Universitate publicus Algebræ Professor, & qui, si diù vixisset, nec in medio ætatis flore sublatus esset, primatum absque dubio inter Astronomos obtinuisset, *anno* 1700. Parhelium observavit, & accuratè descripsit inter suas, quas reliquit, *Schedas Mathematicas*. Dominus Eustachius Manfredius singulari Dei in nos beneficio adhuc vivens, nec tantùm in hac Bononiæ Civitate, & in Italia, sed per Orbem universum celeberrimi nominis Mathematicus memoratum Parhelium unà cum Stancario observavit, & alia etiam Parhelia solus vidit *anno* 1721. & *anno* 1728. ut ipse testatur. Phænomena hæc, licèt omnia conveniant in quibusdam circumstantiis, quæ ab Haigenio ad certas regulas reducuntur, differunt tamen specialiter in nu-

numero Solium, & Arcuum Iridis, qui ut plurimum eos comitantur. Durare consueverunt paucis horis; nec eodem tempore videntur, nisi per quemdam terræ tractum non admodum magnum, Cæloque aliqualiter nubibus levibus, & æqualibus cooperto.

17 In nubibus aliquando tales apparent refractiones, talesque penumbræ luminum, quòd facili negotio hominum imaginatio dat eis speciem hominum, animalium, monstrorum: & hinc factum est, quòd aliquando apud Historicos legitur, visos fuisse in nubibus Dracones volantes, Exercitus sese invicem aggredientes &c. Quòd si fortè tunc aliquod fulmen erumpat, idiotæ Miraculum putant, quamvìs nihil, quod vires superet naturæ, sit in his excogitabile. Plinius *lib.* 2. *cap.* 57. hæc habet: *Spectata arma cælestia ab ortu, occasuque inter se concurrentia.*

18 Aurorarum Borealium Phænomenon non admodum in Gallia, & Germania rarum, & quod erat satìs in partibus Septentrionalibus commune, in Italia quoque aliquando apparuit. Vix explicari potest diversitas apparendi, quæ inter unum, & aliud horum mirabilium Meteororum intercedit. Vix Phasium varietas explicari potest, quæ in una, eademque Aurora Boreali eâdem nocte videtur, sive Aurora ab uno, sive a pluribus locis observetur. *Die* 19. *Octobris anno* 1726. visa est quædam Aurora Borealis, quæ multos terrore affecit ob magnum, & ignitum, quod emittebat, lumen, ita ut objecta mediâ nocte videri possent, sicuti mediâ die videntur. Plures de his observationes collectæ legi possunt apud Celsum, & Mairan.

19 A turbinibus producuntur effectus adeò funesti, adeò violenti tum in mari, tum in terra, quòd facilè credi possent supernaturales, nisi Philosophi ostendissent, eos naturæ viribus adscribendos esse. Legi potest Montanarius supra cum laude commemoratus *in suo Opere de Viribus Æoli*, ubi nonnullas refert de prædictis effectibus historias. In Terra Trecentæ *anno* 1729. tempore æstivo turbo erupit, qui rura, domosque subvertit, & multos homines occidit. Dominus Heraclitus Manfredius Eustachii Frater, quem, ut planè intelligas, Virum esse optimum, doctrinâ plenum, & in Philosophicis, ac Mathematicis rebus expertissimum, satis erit dixisse, esse Eustachii Fratrem, & ex Familia Manfredia, Heraclitus, inquam, qui tunc Trecentæ morabatur, exactissimam turbinis descriptionem ad celebre nostrum Bononiense Scientiarum Institutum transmisit, ex qua terribiles undequaque illius effectus colligi possunt, sed intrà limites naturæ coerciti.

20 Inter ignea Meteora ea recensentur, quæ Stellæ cadentes appellantur, quæque satìs sunt obviæ: Rarior est casus flammarum, & globorum volantium: sed hic quoque naturalis est. Explicari non possunt, & referri circumstantiæ, quæ omnibus conveniant, cùm varii sint prædicti globi in magnitudine, in velocitate, in directione, in caudis, quas secum ducunt, in fragore, qui aliquando ex eis erumpit, in distantia a terra, quæ tamen aliquando deprehensa fuit ab eorum Parallaxi, utì contigit in illo, quem Dominus Balbus Bononiensis Medicus non obscuri nominis, & profundi Vir ingenii

nii *anno* 1719. ad nostram Bononiensem retulit Academiam, quemque *inter ejus Commentaria* Dominus Franciscus Zanottus referendum esse censuit, Zanottus, inquam, publicus Philosophiæ Professor in nostra Bononiensi Universitate, cuique in Philosophicis rebus prima absque dubio subsellia debentur.

21 Verùm, ad Meteora redeundo, inter ea recenseri quoque debent quidam ignes fatui, quorum mentio fit apud aliquos antiquos Scriptores. Flammulæ sunt, quæ parùm se e terra extollunt. Aliquando stant, aliquando moventur, & ut plurimum eum fugiunt, qui ipsas sequitur. Annis elapsis in Ditione Veneta funesti quidam casus acciderunt ex his ignibus fatuis derivati, cùm domus incenderint, in quibus fœnum colligitur. Exacta eorum descriptio legi potest *in Transactionibus Philosophicis* a Domino Beccario alibi a nobis cum laude commemorando transmissa ad Regalem Societatem Londini. Nihil in his ignibus fatuis est, quod vires naturę excedat, quemadmodum nec in fulminibus, quorum admirabiles effectus noti sunt omnibus, iidemque inter se omnino diversi.

22 Terra demum habet sua Meteora. Huc spectant eructationes Vulcanorum, ruinę, & lapsus aliquarum partium montium, & pręcipuè terręmotus; ex quibus licèt aliquando voragines, aliquando lacus prodierint, aliquando Civitates nonnullę maritimę submersę sint, aliquando inter medias aquas Insulę quędam de novo apparuerint, nihil erit apud Philosophos, quod indolem, & naturam Miraculi pręseferat.

23 Quid ergo dicendum erit? Statuendum ne, quòd, quoties aliquod ex supra narratis accidat sive in cęlo, sive in terra, semper illud habendum sit pro effectu naturali, eritque semper judicium ferendum adversùs Miraculum? Absit. Huc non collineat discursus supra expositus. Exposita in superioribus admonent, memoratos effectus esse naturales; sed hinc non infertur, eos esse non posse ratione circumstantiarum supernaturales, & naturam Miraculi induere, vel alicujus rei Miraculo æquipollentis, uti diximus, dum agebatur de Miraculis tertii generis: res etenim, quæ in eis accidunt, in se spectatæ sunt naturales, sed ratione modi supernaturales, & miraculosæ evadunt.

24 Utque assumptio fiat clarior exemplis, quid naturalius reperiri potest hominum morte? Item, nonne intrà vires naturæ continetur, quòd terra aperiatur? Quibus minimè obstantibus, ecquis erit, qui inter Miracula Dei irati non recenseat mortem Dathan, & Abiron, quos, clamante Moyse, suæ missionis a Domino signum futurum esse, si prædicti, non consuetâ hominum morte, sed tali insolitâ morerentur, terra, quæ confestim aperta est, deglutivit, uti habetur *cap. 16. Numer*? = *Et ait Moyses: In hoc scietis, quòd Dominus miserit me, ut facerem universa, quæ cernitis, & non ex proprio ea corde protulerim. Si consuetâ hominum morte interierint, & visitaverit eos plaga, qua & cæteri visitari solent, non misit me Dominus. Sin autem novam rem fecerit Dominus, ut aperiens terra os suum deglutiat eos, & omnia, quæ ad illos pertinent, descenderintque viventes in Infernum, scietis, quòd blasphemaverint Dominum. Confestim igitur, ut cessavit loqui, dirupta est*

est terra sub pedibus eorum, & aperiens os suum devoravit illos cum tabernaculis suis, & universa substantia eorum, descenderuntque vivi in Infernum operti humo, & perierunt de medio multitudinis. Rursus ecquis erit, qui Miraculis non adscribat mortem Ananiæ, & Saphiræ Uxoris ipsius, quæ contigit, increpante eos Divo Petro, & de mendacio redarguente, quemadmodum legitur *in Actis Apostolorum cap. 5.? = Non es mentitus hominibus, sed Deo. Audiens autem Ananias hæc verba cecidit, & exspiravit &c. Quid utique convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum, qui sepelierunt Virum tuum, ad ostium, & efferent te. Confestim cecidit ad pedes ejus, & exspiravit. Intrantes autem Juvenes invenerunt illam mortuam, & extulerunt, & sepelierunt ad Virum suum.*

25 At, ad ea, quæ magis nostro argumento proxima sunt, descendendo, si quis universale Diluvium ad causas purè naturales referre vellet, nec in eo quid supernaturale se recognoscere assereret, nonne statim redargui posset, ponderatis circumstantiis, Prædictionis videlicet factæ Noe a Domino = *Ecce ego adducam aquas Diluvii super terram, ut interficiam omnem carnem, in qua spiritus vitæ est subter cælum, & universa, quæ in terra sunt, consumentur* = Fabricationis Arcæ a Noe factæ, Domino præcipiente = *Fac tibi Arcam de lignis levigatis, mansiunculas in Arca facies, & bitumine linies intrinsecus, & extrinsecus* = Numeri dierum, quibus Diluvium durare debebat, a Deo revelati, & sospitatis, juxtà Domini verbum, omnium eorum, qui in Arcam ingressi sunt, utì habetur *Genesis 6. & 7.?* Simili modo, si quis auderet asserere, nihil supernaturale inveniri in sulphure, & igne, qui absumpsit Sodomam, & Gomorrham, nonne facilè redargui posset nonmodò ex præcedenti futuræ ruinæ revelatione facta Lot = *Delebimus enim locum istum, eò quòd increverit clamor eorum coràm Domino* = verùm & ex fuga Lot cum Uxore, & duabus Filiabus ab eo loco, atque ex ejus accessu ad parvam Civitatem Segor appellatam, in qua salvus a fulgure, & igne factus est, juxtà Domini promissionem, de qua *in eodem Libro Genesis cap. 19.?* Si quis quoque tamquam aliquod Meteorum, aut aliquod naturale Phænomenon fuisse diceret Columnam nubis, & Columnam ignis, de quibus *Exodi cap. 13.* nonne statim convinci posset erroris ex circumstantiis desumptis a fine, id est, ab itinere a Deo demandato, a medio non solùm apto, sed quodammodo necessario ad iter tutò perficiendum, a duratione, & perseverantia, & continuatione vicissitudinis Columnæ nubis per diem, & Columnæ ignis per noctem = *Dominus autem præcedebat eos ad ostendendam viam per diem in Columna nubis, & per noctem in Columna ignis, ut dux esset itineris utroque tempore. Numquam defuit Columna nubis per diem, nec Columna ignis per noctem coràm Populo?*

26 Demum, ut plura alia prætereantur, *in lib. 2. Machabæorum cap. 5.* legitur: *Contigit autem, per universam Hierosolymorum Civitatem videri diebus quadraginta per aera equites discurrentes, auratas stolas habentes, & hastas quasi cohortes armatas, & cursus equorum per ordines digestos, & congressiones fieri cominus, & scutorum motus, & galeatorum multitudinem gladiis districtis, & telorum jactus, &*

aureorum armorum splendorem, omnisque generis loricarum. Quapropter omnes rogabant, in bonum monstra converti. Porrò, si quis impiè irrideret preces eorum, qui Deum rogabant, uti dictum est, in bonum monstra converti, ex quo videlicet crederet, illud fuisse purum, & naturale phænomenon, in insipientia, & temeritate sua facilè convinceretur non modò ex longa, & ordinata rerum serie, quæ se oculis videntium objiciebat, sed etiam ex secuta clade Hierosolymæ, de qua *in cit. cap.* 5. *lib.* 2. *Machabæorum*.

27 Redacto igitur puncto ad extrinsecas circumstantias, quarum ope res in se naturalis supernaturalis evadit, & censetur immediatum opus Dei agentis præter, aut contra ordinem naturæ, vel jubentis, ut effectus producatur, quem natura suis viribus producere potuisset, sed in eo rerum eventu non produxisset, libenter ab aliis, & a doctis Viris eas nobis exponi audiremus, & libentiùs abstineremus a nostra super re, de qua nunc agitur, exponenda sententia; & multò magis, cùm per totam seriem temporis, etsi longi, quo functi sumus officio Fidei Promotoris, nulla umquam se nobis obtulerit occasio scribendi super hoc argumento, & audiendi, quid a doctis Consultoribus Congregationis Sacrorum Rituum in eam rem sapienter judicaretur. At, cùm animus sit, assumptam, quantùm in nobis est, provinciam perficere, ea subdemus, quæ nobis occurrunt, & quę subjicimus libentissimè Sacrę Congregationis judicio;

28 Si quis ergo futurum casum, seu Phænomenon prævideat, aliisque illud prænuntiet, ut cæteros moneat de malo aliquo vitando, & malum evitetur vi prædictionis, & manifestationis, & prædicens, & manifestans fuerit Virtutibus præditus, ejusque Virtutes in gradu heroico fuerint discussæ, & approbatæ, certum hoc videtur indicium rei a Deo factæ præter ordinem naturæ, & ejus vires transcendentis, quemadmodum plenè colligitur ex facto supra relato Lot.

29 Item, si Phænomenon, quod apparuit, & de quo est quæstio, sit verè rarum, & verè Astronomorum scientiâ insolitum, idemque apparuerit, jubente, aut orante Dei Servo, aut Beato (de quo tamen nulla sit ampliùs quæstio de Virtutum heroicitate, aut vero Martyrio) ut aliquid ad gloriam Dei fiat, & exitus, seu finis concupitus obtineatur, indicium hoc erit rei supernaturalis: pro quo non modò prodest factum Josue alibi relatum (quatenus illud ab aliquo malè feriato in Phænomenon naturale detorqueretur) qui jussit Soli, ne moveretur, ut perfecta victoria haberetur, quæ etiam habita est, adversùs Gabaonitas hostes Populi electi, sed etiam prodest, quod habetur *lib.* 4. *Regum cap.* 1. ubi ad preces Eliæ ignis de Cælo descendit, & devoravit Quinquagenarium, & unà cum eo quinquaginta alios Viros in vindictam sceleris; iverant enim ad consulendum Beelzebub Deum Accaron, relicto vero Deo Israel.

30 Rursùs, si etiam, nullo accedente imperio, nulla accedente prece, aliquod videatur Phænomenon, quo duce, aliqua fit operatio ad laudem, & gloriam Dei, & finè quo talis operatio non fieret, aut cum majori fieret difficultate, hæc erunt po-

potentissima indicia rei supernaturalis. Plura sunt, quæ suadent, Miraculum interfuisse in apparitione Stellæ, quæ Magis facta est, juxtà ea, quæ in superioribus dicta sunt, & in apparitione Columnæ nubis, & Columnæ igneæ, de quibus quoque supra habitus est sermo: sed inter cætera Miraculi signa nullo modo omitti potest, quòd, Stellâ duce, Magi Bethlehem devenerunt, & indicio Stellæ cognoverunt locum, ubi erat Jesus, quem, oblatis muneribus, adorarunt; & quòd ope Columnæ nubis, & Columnæ ignis Populus electus iter tutò perfecit, verique Dei potentiam recognovit.

31 Proderunt quoque pro Miraculo astruendo, si alia quædam Miracula indubitata eodem tempore, & ad eumdem finem directa a Deo fiant. Exemplum esse potest in terræmotu, qui licèt a causis naturalibus producatur, de quibus latissimè apud Fortunium Licetum *de quintà quæsitis per Epistolas cap.* 31. in eo tamen, qui contigit in Christi Passione, tot alia eo tempore contigerunt Miracula, cùm multi Sancti resurrexerint, & Sanctam Civitatem ingressi sint, & post triduum Christus ipse Dominus resurrexerit, ut & ipse terræmotus supernaturàlis, & miraculosus dicendus sit.

32 Major erit profectò difficultas, si tamquam miraculosa proponatur apparitio alicujus Stellæ stantis super domum, in qua nascitur Dei Servus, aut in qua moritur. Difficile enim est, asserere posse, eam, quæ apparuit, esse Stellam, cùm Stellæ non dentur, quæ non participent de motu, qui communis est cæteris corporibus cælestibus, & difficilius sit dicere, novam Stellam a Deo fuisse creatam. Stella quoque, quæ stare supponitur super domum, & utì stans super eam videtur ab illis, qui in domo sunt, vel prope domum, si aspiciatur ab alio in loco, qui non admodum distet a domo, non apparebit utì stans super domum, sed supra ipsius aspicientis caput. Facile erit hoc Phænomenon ad aliquam flammulam referre, quæ fit ex genere ignium fatuorum. Cautè ergo procedendum erit in approbatione hujus rei tamquam miraculosæ, & suspendendum videtur judicium, nisi fortè Phænomenon longo tempore permanserit, ejus splendor fuerit extraordinarius, & de die etiam visus sit, & manifestationis occasio concurrerit, & (quod maximè advertendum) præter approbationem Virtutum, aut Martyrii, alia Miracula concomitantia non defuerint. In Actis Martyrum sæpe occurrunt turbines, fulgura, & terræmotus tempore mortis ipsorum. Pro signis supernaturalibus hæc habita sunt, & haberi poterunt, si tempore prædicto acciderint, si Cælum ex sereno repente nubilum, & turbidum factum sit, si fulgura eruperint, si terræmotus Urbem concusserit: constito quippe de morte in odium Christi illata, de morte ob Fidem Christi patienter tolerata, de injustissima nece a Tyranno inflicta, quæ omnia præcedere debent, antequam de Signis, & Miraculis feratur judicium, fulmina, tonitrua, & terræmotus, qui ex intrinseca qualitate vires naturæ non excederent, tutò, & fidenter recenseri poterunt inter signa supernaturalia a Deo assumpta ad manife-

festandam Martyris innocentiam, & mortem ei injustissimè illatam; nec enim novum est, aliquod naturale a Deo assumi, & elevari in signum supernaturale, uti patet in Iride, quæ nihil aliud est, quàm arcus discolor apparens ex receptione, & reflexione luminis Solaris in nube rorida, quemque Deus assumpsit in signum fœderis inter Deum, & homines, & ampliùs non futuri universalis Diluvii, uti habetur *Genesis cap. 9.* In Actis, quibus utimur in Breviario Romano *in Officio proprio Sancti Venantii Martyris*, legitur, quòd fulgura, & terræmotus tempore mortis ipsius ita magni fuere, ut Præses aufugerit, qui paucis tamen post diebus Divinam haud valens effugere justitiam turpissimam mortem oppetiit. In Actis Sanctorum Viti, Modesti, atque Crescentiæ refertur, quòd tempore eorum mortis, quam constanter pro Fide Christi subierunt, tonitrua, fulgura, magnique terræmotus fuerunt, quibus Templa Deorum corruerunt, & multi oppressi sunt. Fœtidus Carcer, in quem Sancti Septem Fratres, & Rufina, & Secunda ante Martyrium inclusi sunt, clarissimâ luce obortâ, factus est lucidissimus. Sancti denique Petri Cælestini mortem Crux præfulgens in aere ante Cubiculi ostium reddidit gloriosam. Alia plura facilè colligi possent: sed satis esse videtur, hæc innuisse.

CAPUT VIGESIMUM SEXTUM.

De sudore sanguineo, & sanguineis lacrymis a corpore, & oculis Servorum Dei manantibus, & de lumine, & splendore, quibus eorum facies aliquando refulget.

1 Ost Cœnam factam a Christo Domino unà cum Apostolis, referunt Evangelistæ, quòd, Hymno dicto, exierunt in Montem Oliveti. In eo itinere, quantùm ex Matthæo, & Marco colligi potest, sermonem habuit Christus cum Discipulis, in quo & eorum scandalum, & mortem suam, suamque resurrectionem iterum prædixit. In eodem itinere Christus pertransiit Torrentem Cedron, qui per vallem fluit, quæ inter Montem Olivarum, & Hierusalem interjacet, ac tandem pervenit ad Villam Gethsemani ad radices Montis Olivarum. Erat autem ibi Hortus, in quem ingressus est cum Discipulis, ut oraret. Tria autem sunt potissima, quæ ab Evangelistis narrantur facta in illa oratione:

ne: primum, quòd cœpit Jesus *pavere*, *& tadere*, *& mœstus esse*; secundum, quòd oravit ad Patrem illis verbis: *Pater, si possibile est, transeat a me Calix iste*: *verumtamen*, *non mea*, *sed tua voluntas fiat*; tertium Sanctus Lucas *cap.* 22. solus addit: *Et factus est sudor ejus, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram*.

2 Factum hoc sudoris sanguinei olim desiderabatur in nonnullis vetustis Græcis Exemplaribus, & in multò pluribus Latinis, teste Sancto Hilario *de Trinitate lib.* 10. *cap.* 41. ubi hæc habet: *Nec sanè ignorandum nobis est, & in Græcis, & in Latinis Codicibus quamplurimis vel de adveniente Angelo, vel de sudore sanguinis nihil scriptum reperiri*. Textum enim nonnulli ab Exemplaribus expunxerant, ne Christiani nominis osores eâ historiâ abuterentur, ut indigna Jesu Christo incommoda tribuerent. At, cùm antiquissimi Ecclesiæ Patres memoratam partem Evangelii Lucæ tamquam canonicam receperint, de ea citra Fidei detrimentum dubitari non potest, & præsertim, postquam Sacrum Tridentinum Concilium *Sess.* 4. definivit, Libros Scripturæ integros esse suscipiendos cum omnibus suis partibus, prout in Catholica Ecclesia legi consueverunt, & in Vulgata Latina Editione habentur.

3 Theophylactus *in memoratum cap.* 22. *Sancti Lucæ*, & Euthymius *in cap.* 4. *Sancti Matthæi* in eo sunt sensu, quòd Sanctus Lucas per hyperbolem locutus sit, cùm non dixerit, Christum sudasse sanguinem, sed sudorem ejus fuisse sicut sanguinis guttas, & cùm juxtà communem loquendi modum dicatur, amarè flentem flere sanguinem, & interno labore nimiùm sudantem sanguinem sudare. Interpretatio hæc autem ab omnibus rejicitur, cùm Evangelii littera communi sensu Ecclesiæ a temporibus Apostolorum intellecta præseferat, Christum verum sanguinem sudasse, & cùm particula illa *quasi* non semper significet in Sacra Scriptura similitudinem, sed interdum veritatem = *Vidimus gloriam ejus gloriam quasi Unigeniti a Patre* = uti pluribus prosequuntur Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ tom.* 2. *disput.* 46. *art.* 8. *sect.* 2. Maldonat. *in Matthæum cap.* 26. *num.* 37. Cornelius a Lapide *in cap.* 22. *Lucæ vers.* 44. *S. Nota secundò*, Calmet *in sua Dissertatione de Sudore Sanguinis Jesu Christi in Horto Olivarum*.

4 Id itaque, quod disputandum superest, huc præcipuè reducitur, an sudor ille fuerit naturalis, vel supernaturalis, & miraculosus. Sanctus Hilarius *loc. cit.* sudorem illum putavit miraculosum: *Sudorem verò nemo infirmitatis audebit deputare, quia & contra naturam est sudare sanguinem, nec infirmitas est, quod potestas non secundùm naturæ consuetudinem gessit*. Subscribit Venerabilis Beda *in Lucam cap.* 22. sequentibus verbis: *Nemo sudorem hunc infirmitati deputet, quia & contra naturam est sudare sanguinem*. Gaspar a Rejes *quæst.* 86. *num.* 25. postquam retulit causas, ex quibus sudor sanguineus promanare potest, quarum primam refundit in sanguinem crudum multo sero dilutum, & ab hepate non probè confectum, secundam in ebullitionem fervidiorum spirituum, animique immodicam excandescentiam, tertiam in maximam animi anxietatem, & tristitiam, concludit, de sola hac tertia causa naturali dubitari posse in sanguineo sudore Christi; sed eam excludit, cùm

moe-

mœror, tristitia, & metus sanguinei sudoris causa esse non possint, nisi morbosam dispositionem in corpore inveniant, quod de Corpore Christi Domini dici non potest: & hanc eamdem sententiam sequuntur Silvaticus *Controv.* 5. *Medic. in fine*, Stephanus Roder. Cast. *in Libro*, *cui titulus* = *QUÆ EX QUIBUS* = *lib.* 1. *cap.* 23. &, quòd in Corpore Christi qualitates ita fuerint temperatæ, & ad pondus assumptæ, ut ejus Corpus ab intrinseco non fuerit capax ægritudinis, post Divum Thomam 3. *part. quæst.* 14. *art.* 4. latè ostendit Durantus *ad Revelationes Sanctæ Birgittæ lib.* 1. *cap.* 37. *notâ primâ*.

5 Alii e contra, sudorem illum sanguineum naturalem in Christo fuisse, autumant. Plura de hoc argumento habentur apud Sanctum Bernardinum Senensem *tom.* 1. *serm.* 51. *de Passione Domini cap.* 2. *pag.* 310. *col.* 2. ubi ita scribit: *Tanta denique fuit in Christo orationis vehementia, atque tam horribilis in anima ejus sensibilis imaginatio mortis, ac mentis admirabilis agonia, quòd, sicut Lucas refert, factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram: &, licèt plena ratio naturalis non possit reddi de tam stupendo doloris signo in sudore sanguineo, nihilominus dici potest, quòd aliqualiter, dispositivè timor, & amor bellantes in corde Jesu quò ad suum sensitivum in causa extiterunt; dum enim attenderet, tam grave bellum super se verissimè imminere, timore concussit sensitivum suum, ex quo sanguineus humor fuit ad interiora reductus. Super hunc autem timorem rejiciendum fortissimus, & ferventissimus amor tamquam miræ magnitudinis malleus repercutiens, & ipsum excludens. omnes poros Corporis Jesu Christi, & venam largiter relaxavit, ut sic de toto Corpore flueret sanguineus sudor decurrens in terram.* Stat pro naturali causa sudoris Cardinalis Cajetanus *in Lucam cap.* 22. ubi ait: *Deficiente aquositate sanguinis, quæ est materia sudoris, nonnihil quoque sanguinis emisit. Erat enim Corpus Jesu exhaustum, & magnitudo passionum pellens violenter sudorem pepulit simul aliquid sanguinis, deficiente sudoris materiâ.* Sequitur Suarez *loc. cit.* = *Christus Dominus absque speciali Miraculo sanguinem sudavit ex vi interna afflictionis, & agonia, quam in illa oratione passus est*; affertque theologicam rationem: si enim, ut ipse ait, Sanguis ille miraculosè esset emissus, & non ex vi interioris afflictionis, non fuisset signum certum, & evidens maximi angoris, & tristitiæ interioris; miraculosè quippe potuisset cum minima afflictione, immo sinè ulla emitti. At cumulatiùs cæteris hoc ipsum argumentum prosequitur Calmet *in sua Dissertatione*, ubi, postquam latè exposuit mœrorem, & dolorem, quibus Christus Dominus affectus est, concludit, tot simul consertas passiones cursum animalium spirituum intercepisse, sanguinis motum, ac secretiones tandem omnes repressisse; confirmatum Jesum ab Angelo, ac Voluntati Divinæ se totum submittentem, hominum insuper caritate inflammatum ad amplectendam mortem animo convolasse; redditum tunc pristinum spirituum cursum, reclusos cutis meatus, & sanguinem unà cum sudore defluxisse. Exempla sanguinei sudoris, & sanguinearum lacrymarum citra ullum Miraculum profluentium, atque anatomicas, & physicas rationes si quis scire velit, *prædictam Dissertationem* undequaque eru-

eruditam legere potest, quam citatus Calmet ingenuè fatetur se exarasse, collatis studiis cum Domino Alliot de Mussey Medicinæ Doctore in Facultate Parisiensi. Alia habentur apud Marcellum Donatum *de Medica Historia mirabili lib.* 1. *cap.* 2. & apud a Rejes *cit. quæst.* 86. quæ perfectè demonstrant, non solùm ex infirmitate corporis, sed etiam ex mœstitia, animique dolore naturaliter lacrymas, sudoremque sanguineum manasse. Joannes Maldonatus *tom.* 1. *in Evangelia in cap.* 26. *num.* 38. *Matthæi* inquit: *Audivi ex his, qui viderunt, aut cognoverunt, ante annos duos Lutetiæ Parisiorum hominem robustum, ac benè valentem, auditâ in se capitis sententiâ, sudore sanguineo fuisse perfusum.* Alterius etiam, qui ex mortis timore in sanguinis sudorem repentè incidit, meminit Thuanus *lib.* 11. *Historiarum*, & ex eo Jonstonus *in Thaumatographia class.* 10. *art.* 5. ubi sic: *Præfectus Montis Marini, cùm in obsidione ejus ab Augusto Salauciorum Principis Filio Notho quasi ad colloquium fuisset vocatus, & captivus detentus, morsque interminata, nisi locum traderet, tantopere indignæ mortis metu affectus est, ut sanguineum sudorem toto corpore funderet.*

6 Docent Theologi cum Divo Thoma 3. *part. quæst.* 15. *art.* 4. passiones animæ in Christo Domino fuisse, aliter tamen, ac in nobis; in nobis enim plerumque hujusmodi passiones feruntur ad illicita, quod non fuit in Christo; in nobis frequenter hujusmodi passiones præveniunt judicium rationis, sed in Christo omnes motus sensitivi appetitus oriebantur secundùm dispositionem rationis; in nobis denique quandoque hujusmodi motus non sistunt in appetitu sensitivo, sed trahunt rationem, quod certè in Christo non fuit. Idem Sanctus Doctor *art.* 6. ostendit, in Christo fuisse tristitiam, & *art.* 7. fuisse timorem, aliter tamen, quàm in nobis, cùm nos timeamus ob incertitudinem futuri eventus, at Christus hoc modo non timuerit. En ejus verba: *Sicut tristitia causatur ex apprehensione mali præsentis, ita timor causatur ex apprehensione mali futuri. Apprehensio autem mali futuri, si omnimodam certitudinem habeat, non inducit timorem: unde Philosophus dicit, quòd timor non est, nisi ubi est aliqua spes evadendi; nam, quando nulla spes est evadendi, apprehenditur malum ut præsens, & sic magìs causat tristitiam, quàm timorem. Sic ergo timor potest considerari quantùm ad duo. Uno modo quantùm ad hoc, quòd appetitus sensitivus naturaliter refugit corporis læsionem, & per tristitiam, si sit præsens, & per timorem, si sit futura: & hoc modo timor fuit in Christo, sicut & tristitia. Alio modo potest considerari secundùm incertitudinem futuri eventus, sicut, quando timemus ex aliquo sonitu, quasi ignorantes, quid hoc sit: & quantùm ad hoc timor non fuit in Christo.*

7 Admissis itaque in Christo passionibus modo explicato, quemadmodum naturaliter in aliis hominibus vehementi passione modo humano affectis potuit naturaliter sudor sanguineus a corpore, potuerunt lacrymæ sanguineæ ab oculis emanare, potuit etiam in Christo Domino ob animi passiones uti supra explicatas citra Miraculum ejus sudor fieri sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram: & ex hoc efficitur, ut, si aliquando in evolvendis Actis Servorum Dei, sive Beatorum similia occurrant, hæc a classe Miraculo-

rum

rum arcenda sint, quemadmodum etiam annotavit Pignatellus *Consult.* 42. *tom.* 5. *per totam*.

8 Hæc quò ad lacrymas sanguineas, sudoremque sanguineum. Nunc ad radios, & splendores descendendo, *in Evangelio* Sancti Matthæi *cap.* 17. habetur, Christum Dominum secum assumpsisse Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem ejus, & duxisse illos in Montem excelsum seorsùm, & transfiguratum fuisse ante eos: *Et transfiguratus est ante eos, & resplenduit facies ejus sicut Sol, vestimenta ejus facta sunt alba sicut nix*. De eadem Transfiguratione loquitur Sanctus Marcus *in Evangelio cap.* 9. = *Et vestimenta ejus facta sunt splendentia, & candida nimis sicut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere* = *& in Evangelio* Sancti Lucæ *cap.* 9. legitur: *Et facta est, dum oraret, species vultus ejus altera, & vestitus ejus albus, & refulgens*.

9 Non indicatur Mons, in quo contigit Christi Transfiguratio: quocirca nonnulli putant, eam factam fuisse in Monte Oliveti; sed perperàm, cùm Mons hic non excelsus, sed humilis potiùs sit. Alii opinantur, eam contigisse in Monte parùm remoto a Lacu Genezareth, quos sequitur Calmet *ad dictum cap.* 17. *Matthæi*; & adhæret Bernardus Lamy *in Apparatu Geograph. cap.* 12. Sed communior Patrum sententia est, Christum fuisse transfiguratum in Monte Thabor, uti videri potest apud Sanctum Hieronymum *Epist.* 27. *ad Eustochium de Epitaphio Paulæ*, apud Sanctum Cyrillum Hierosolymitanum *Catechesi* 12. apud Sanctum Joannem Damascenum *in Sermone de Transfiguratione Domini*, & apud Venerabilem Bedam *lib. de Locis Sanctis cap.* 17.

10 Transfiguratio idem sonat, ac Metamorphosis apud profanos Scriptores: sed ita res non se habet apud Scriptores Ecclesiasticos; unde *in* 2. *ad Corinthios cap.* 11. dicuntur Pseudoapostoli sese transfigurare in Apostolos Christi solâ externi ministerii æmulatione, & Satanas dicitur transfigurare se in Angelum lucis ob id unum, quòd quandoque nonnulla hominibus suggerit in specie bona, ut eos fallat. At, presse loquendo, de Christi Transfiguratione dici nequit, Christum sic fuisse transfiguratum, ut aliquam mutationem vel substantiæ, vel corporis passus sit, veluti benè explicat Sanctus Hieronymus *in cap.* 17. *Matthæi* sequentibus verbis: *Nemo putet, Christum per hoc, quòd transfiguratus dicitur, pristinam formam, & faciem perdidisse, vel amisisse corporis veritatem, vel assumpsisse corpus spirituale, vel aereum; sed, quomodo transfiguratus sit, Evangelista demonstrat dicens* = *Resplenduit facies ejus sicut Sol, vestimenta autem facta sunt alba sicut nix* = *ubi splendor faciei ostenditur, & candor describitur vestium: non substantia tollitur, sed gloria demonstratur* = & *in Epist.* 61. *adversùs errores Joannis Hierosolymitani cap.* 10. = *Dominus noster in Monte transfiguratus est in gloria, non ut manus, ac pedes, cæteraque membra perderet, & subitò in rotunditate vel Solis, vel Sphæræ volveretur, sed eadem membra Solis fulgore rutilantia Apostolorum oculos perstringerent: unde & vestimenta ejus mutata sunt in candorem, non in aerem, ne fortè & vestes ejus assereas spirituales*.

11 Evangelistæ mentionem fecerunt faciei: verisimile tamen est, totum

tum Corpus fuisse claritate perfusum, cùm totum dicatur transfiguratum, seu transformatum, & cùm totum Animâ beatâ informaretur, uti prosequitur Sanctus Hieronymus *in citata Epistola* = *Et facies ejus fulgebat sicut Sol. Ubi autem facies nominatur, existimo, quòd & cætera membra conspecta sint* = pluribusque annotavit Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ tom.* 2. *quæst.* 45. *disput.* 32. *sect.* 1. *§. Tertium dubium est*. De Transfiguratione multa legi possunt apud Sanctum Thomam 3. *part. quæst.* 45. *art.* 1. *& tribus sequentibus. Art.* autem 2. Sanctus Doctor benè docet, & probat, claritatem Corporis Christi in Transfiguratione ab ejus Anima profectam fuisse, & a Supposito Divino ipsi hypostaticè unito; quamvìs enim gloria Animæ Christi a momento conceptionis Beatitudine perfusæ in Corpus non redundaverit, ita disponente Deo, ne impediretur Redemptionis Mysterium, nata tamen erat ad sese in Corpus effundendam, prout in Transfiguratione effudit ad breve temporis intervallum, non per modum qualitatis immanentis, sed per modum passionis transeuntis pro Apostolorum consolatione.

12 Doctrina hæc Sancti Thomæ aperit viam controversiæ, an eximia illa claritas, quæ visa est in Transfiguratione, naturalis fuerit, an miraculosa. Porrò, miraculosam fuisse, certum est: sed punctus est in videndo, qua in re Miraculum statui valeat. Putant nonnulli, eam splendoris interni in Christi Corpus effusionem, & emanationem, qualis visa est in Transfiguratione, Miraculum re ipsâ non fuisse, sed Miraculi cessationem, quo claritas illa priùs repressa continebatur. Ita sentire videtur Calmet *ad tit. cap.* 17. *Matthei*. At verius est, multiplex contigisse Miraculum, & quòd Corpus Christi, stante ipsius Animæ Beatitudine, non fulserit ab instanti conceptionis, & quòd idem Corpus, non obstante illius passibilitate, fulserit in Transfiguratione: quinimmo in ipsa Transfiguratione duplex fuit Miraculum; alterum, quòd effusio gloriæ ab Anima Christi in Corpus per modum dotis permanentis sibi debitæ impedita sit; alterum, quòd, licèt Deus totius naturæ Author constituisset, ut Gloria Animæ Christi toto illius vitæ naturalis tempore non efflueret in Corpus, ut per dolores, & passionem suam Redemptionis nostræ Mysterium expleret, contra tamen statutum illum ordinem permisit, ut in Transfiguratione splendor gloriæ ex Anima Christi proveniens Faciem, Manus, & Pedes, & cætera Corporis Membra pervaderet, veluti benè explicat Pater Graveson *de Mysteriis, & Annis Christi dissert.* 14. §. 2. *vers. Ad alterum dubium*: quod ipsum antecedenter latè probatum fuerat a Cardinali Cajetano *ad* 3. *part. Divi Thomæ quæst.* 45. *art.* 2. ubi ait, ex dispensatione Divina factum esse, ne Anima Christi ab initio beata ex sua naturali redundantia Corpus clarificaverit, & quòd Corpus passibile in Transfiguratione refulserit sicut Sol: *Concede ergo, quòd utrumque miraculosum fuit, scilicet &, Corpus Christi non fulgere, & sic fulgere in Transfiguratione. Sed primum spectat ad primum, & quasi universale, antiquumque Miraculum in Incarnatione factum, quo suspensa est redundantia gloriæ ab Anima in Corpus Christi, ut haberet Corpus passibile, pro nostra salute* mo-

moriendo : secundum autem spectat ad speciale Miraculum, quo nunc actualiter Corpori passibili præstitum est, ut fulgeret ; &, animadverso, quòd Christi Corpus erat passibile, dum transfiguratum est, benè animadvertit Abulensis *ad cap.* 17. *Matthæi quæst.* 31. ubi sic loquitur : *Dicendum tamen, quòd claritas Corporis Christi transfigurati fuit claritas gloriosa, vel claritas gloriæ : non tamen fuit claritas Corporis gloriosi, vel glorificati ; & ob hoc erat Miraculum, talem claritatem esse tunc in Corpore Christi : nam, si esset Corpus glorificatum, haberet jam dotes, & non esset Miraculum ; cùm tamen non esset glorificatum, & haberet qualitatem gloriæ, erat Miraculum :* quod ipsum repetit *quæst.* 34.

13 De Moyse, qui unà cum Elia apparuit in Christi Domini Transfiguratione, habetur *Exod.* 34. = *Cùmque descenderet Moyses de Monte Sinai, tenebat duas Tabulas Testimonii, & ignorabat, quòd cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Domini. Videntes autem Aaron, & Filii Israel cornutam Moysi faciem, timuerunt prope accedere. Vocatique ab eo, reversi sunt tam Aaron, quàm Principes Synagogæ : &, postquam locutus est ad eos, venerunt ad eum etiam omnes Filii Israel, quibus præcepit cuncta, quæ audierat a Domino in Monte Sinai. Impletisque sermonibus, posuit velamen super faciem suam.* Qui Exodi textus resumitur ab Apostolo *in cap.* 3. *secunda Epistola ad Corinthios* = *Quòd si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria, ita ut non possent intendere Filii Israel in faciem Moysi propter gloriam vultus ejus, quæ evacuatur, multò magìs abundat ministerium justitiæ in gloria.* Pictores fronti Moysis cornua affigunt, sed parùm aptè ; cornuta quippe facies, de qua *loc. cit. Exodi*, nihil aliud fuit, quàm facies lucida vibrans radios luminis, & ejus quasi cornua emittens, ut *ad cit. cap.* 34. *Exodi* latè prosequuntur Cornelius a Lapide *vers.* 29. *notab.* 3. & Calmet *ad eumdem vers.* 29. Sanctus Thomas *super* 2. *ad Corinthios cap.* 3. apertè favet huic interpretationi : *Apostolus argumentatur ex hoc, quod habetur Exodi* 34. *ubi littera nostra habet, quòd Moyses habebat faciem cornutam, ita quòd non possent &c. Alia littera habet faciem splendidam, quod meliùs dicitur. Non enim intelligendum est, eum habuisse cornua ad litteram, sicut quidam eum pingunt ; sed dicitur cornuta propter radios, qui videbantur esse quasi cornua.* Sequuntur Molanus, Lipomanus, Augustinus Steucus, aliique collecti ab erudito Viro Joanne Interian de Ajala *in suo celebri Opere, cui titulus* = *PICTOR CHRISTIANUS ERUDITUS* = *Matriti edito anno* 1730. uti videri potest *lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 4. & *in Appendice cap.* 2. *num.* 3. Splendorem hunc ex consortio Moysis cum Deo derivatum esse, Sacra Scriptura testatur : quocirca de Miraculo non est dubitandum, quod Deus operari dignatus est, ut amorem suum erga Moysen declararet, ut Legem Israeliticis promulgandam certissimo hoc charactere Divinam, & a se manantem ostenderet, terroremque incureret, ne eam deinceps Populus violare auderet, & ut authoritatem Moysi apud Populum conciliaret. Et, quamvis Scriptura non exprimat, quamdiu duraverit splendor vultus, Sanctus nihilominus Ambrosius *in Psalm.* 118. quem sequitur Abulensis, putat, perdurasse usque ad ejus mortem, & sic Moysen post primum cum Populo colloquium deinceps usque ad mortem fa-

faciem suam velasse, cùm Populum alloquebatur. Differt autem claritas Christi a claritate Moysis, quòd Christi claritas fuit verè claritas gloriæ, juxtà ea, quæ in superioribus dicta sunt; claritas autem Moysis habuit aliquam tantùm similitudinem cum claritate gloriæ, uti prosequitur Abulensis *in cit. cap.* 17. *Matthæi quæst.* 33. *&* 35. & benè annotarunt Rotæ Auditores *in Relatione Causæ Sancti Ludovici Bertrandi ad tit. de Splendore viso in obitu*.

14 Si quis in hoc Caput transcribere vellet radios, lumina, & splendores, qui in facie Sanctorum, dum viverent, apparuerunt, & qui inter Miracula recensentur, numquam finem Capiti imponeret. Cumulantur exempla apud Thomam Bozium *lib.* 15. *de Signis Ecclesiæ cap.* 5. apud Bagattam *de Admirandis Orbis Christiani lib.* 1. *cap.* 1. *§.* 4. apud Cornelium a Lapide *in Exodum cap.* 35. *in Moralibus vers.* 39. Præter infra afferenda, similia passim occurrunt *in Actis Sanctorum* collectis a Bollando, ejusque Continuatoribus, apud Surium *in Vitis Sanctorum*, & alibi passim; & de Canonizatione Scribentes, splendores prædictos indicia Sanctitatis esse, & sic inter Miracula recensendos, testantur: Castellin. *de Certitudine Gloriæ Sanctorum cap.* 6. *num.* 7. Contelor. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 14. *num.* 22. Bordon. *Controv. Moral.* 13. *de Canonizatione Sanctorum sub num.* 24. *vers. Splendor, & claritas*, Pignatell. *Consult.* 69. *num.* 6. *tom.* 4.

15 Bis præcipuè de hisce radiis, & splendoribus actum est in Causis Canonizationis, *in Causa* videlicet *Sancti Ludovici Bertrandi, & in Causa Sancti Ignatii*: cùm enim Sancti Bertrandi anima a corpore separaretur, quædam lux, seu insignis splendor instar lucidissimi radii ex ore morientis exire visus est, qui mirificè totum Cubiculum illustrans astantes omnes, qui frequentes undique convenerant, non mediocri stupore, & gaudio affecit; & in facie Sancti Ignatii Loyolæ quidam supernaturalis splendor refulsit, de quo testatus est Sanctus Philippus Nerius, uti refert Maffejus *in Vita Sancti Ignatii*, & etiam annotavit Petrasancta *in Thaumasia veræ Religionis tom.* 1. *cap.* 31. *§. Ad hæc*.

16 *In Causa Sancti Ludovici Bertrandi* Auditores Rotæ *in Relatione supra citata*, perpenso facto, quæstionem excitarunt, an claritas illa fuerit claritas gloriosa Beatorum, anima quippe tunc erat a corpore separata, vel potiùs claritas esset naturalis quodammodo conditionis, & similis prædictæ claritati gloriæ. Lux enim gloriosa, quæ effectivè fit ab anima glorificata, & ab ea in corpus iterum ei unitum redundat, uti explicat Sanctus Thomas *in* 4. *contra Gentes cap.* 86. ubi sic loquitur = *Sicut igitur anima Divinâ Visione fruens quadam spirituali claritate replebitur, ita per quamdam redundantiam ex anima in corpus ipsum corpus suo modo claritatis gloriâ induetur* = non differt specie a nostra luce, licèt prodeat a causa diversa: ex quo efficitur, ut lux corporis gloriosi videri possit, & visa fuerit ab oculo non glorificato, uti contigit in Transfiguratione Christi, & uti fiet in extremo Judicio, in quo reprobi eam lucem visuri sunt, juxtà illud *Apocalyp.* 1. *vers.* 7. = *Videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt* = & est expressa sententia Divi Thomæ *in* 4. *Sent.*

dist. 44. *quæst.* 2. *art.* 4. *quæstiunc.* 2. *Ad primum*, ubi ait: *Claritas gloriæ erit alterius generis, quàm claritas naturæ, quantùm ad causam, sed non quantum ad speciem; unde, si claritas naturæ ratione suæ speciei est proportionata visui, ita claritas gloriosa.* Quæstio, uti dictum est, fuit excitata, sed nec ab ipsis Rotæ Auditoribus resoluta, nec a Sacra Congregatione: licèt enim lux inter Miracula fuerit recensita, de qualitate tamen lucis, an esset videlicet claritas gloriosa, an verò naturalis, & a Deo effecta (prout probabiliùs videbatur esse dicendum) ut morientis Sanctitatem ostenderet, nullum fuit latum judicium. *In Causa* autem *Sancti Ignatii ad tit. de Temperantia*, post comprobatam sufficientibus probationibus lucem, quæ in ejus facie relucebat, Auditores Rotæ sapienter subdiderunt, quòd, attentâ heroicitate Virtutum ipsius, benè dici poterat, claritatem illam, quæ gloria vultus ab Apostolo appellatur, communicatam ipsi fuisse ex consortio sermonis Dei, & datam a Deo in signum specialis amoris, magnamque ejus inter homines reverentiam.

17 De hac materia agit Theophilus Raynaudus *Operum tom.* 9. *punct.* 3. *pag.* 71. cùm tractat de fulgore faciei in Sancto Francisco Paulano, dum viveret; & ibi, postquam attulit exempla aliorum Sanctorum, quorum vultus simili splendore fulserunt, & post resumptam doctrinam supra traditam de splendore Corporis Christi Domini in Transfiguratione, ejus videlicet originem fuisse Christo internam, cùm ob unionem hypostaticam, & ob Beatitudinem, qua ejus Anima potiebatur, debita esset Corpori dos illa gloriæ, quæ contra connaturale debitum grandi Miraculo suspendebatur, ne in Sanctum Dei redundaret, inquit, lucem illam in Christi Corpore fuisse lucem veram, cùm esset connaturale corollarium Animæ fruentis Beatitudine, a qua spectra nuda, & apparentias oculis imponentes exulare oportebat, in Sanctis autem adhuc in hac vita manentibus nullam lucis causam intrinsecam esse, nec aliquid esse, quod evincat, eam lucem, quæ in illis aliquando notata est, plusquam apparentem fuisse, concludens, sic rem se habuisse in splendore prodeunte a facie Sancti Francisci Paulani: *Itaque hoc phænomenon, quod fuisse aliquando deprehensum in Sancto Francisco præmisimus, neque ex intrinseca radice prodibat, neque positivum quid, ac reale erat, sed apparentia duntaxat aliis plerisque Sanctis cum Sancto Francisco communis.* Pignatellus *Consult.* 43. *tom.* 5. quærit, an lux, & splendor prodeuntes a facie, aut corpore Sanctorum adhuc viventium fuerint physica, & realia accidentia, an intentionalia tantùm, Deo videlicet ea per se ipsum, vel per Sanctos Angelos exhibente, ut Servi sui honorentur; & in quæstione resolvenda distinguit inter splendores per diuturnum tempus visos a multis, & splendores ad breve temporis spatium ab aliquibus perspectos, & inquit, in primo casu dubitandum non esse de physicis qualitatibus divinitus impressis, aut ab Angelis applicatione activorum idoneorum ad passiva causatis, ut Servorum Dei Sanctitas propalaretur, at in secundo casu nihil esse, quod evincat plus, quàm apparentiam lucis a Deo, aut a Sanctis Angelis excitatam per aliquam mutationem pro-

portionatam videntibus. Gaspar a Rejes *quæst.* 36. *num.* 9. admittit, similes splendores esse posse, & aliquando fuisse Dęmonis commentum, ut suos, quos præ cæteris extollere cogitabat, tali vafritia redderet admirandos; & ad hanc classem refert igneam illam lucem, quæ, teste Livio *lib.* 25. emicuit ex capite Marci Romani Ducis strenui duorum Exercituum, & ignes ardentes, qui ante Julii Cæsaris mortem in nonnullorum capitibus visi sunt. At nos, relictis his, quæ ad Dæmonem pertinent, quæque, utì sæpe dictum est, nihil habent commune cum præsenti nostro instituto, in quo agitur de Causis Beatificationis, & Canonizationis, in quibus de Miraculis judicium non profertur, nisi post discussas, approbatasque Virtutes in gradu heroico, quæ Dæmonis astus avertunt, descendimus ad verum quæstionis punctum, hoc est, ad examinandum, quando lux, & splendor apparens in facie, aut in corpore Servorum Dei adhuc viventium naturę, aut Miraculo adscribi debeant.

18 *In cap.* 1. *Libri Genefeos* legitur, a Deo lucem creatam primâ die creationis Mundi = *In principio creavit Deus cælum, & terram. Terra autem erat inanis, & vacua; & tenebræ erant super faciem abyssi; & spiritus Domini ferebatur super aquas. Dixitque Deus: Fiat lux: & facta est lux* = & quartâ die ab eo fuisse creatos Solem, & Lunam: *Fecitque Deus duo luminaria magna, luminare majus, ut præesset diei, & luminare minus, ut præesset nocti*. Vallesius *de Sacra Philosophia cap.* 1. inquit, consentaneum fuisse rationi, ut lux prior esset Sole, licèt, Mundo jam perfecto, a Sole pendeat: *Melius fuit, lucem fieri a primo die, ut Mundi vitam, dumque nondum erat Sol, ab ipso Mundi Parente pendere; non aliter ac in hominis cujusque ortu, qui non hac solùm in re, sed in multis aliis similis est ortui totius Mundi, evenit, ante cor gigni umbilicum, & hepar, & in illis facultatem esse vitalem pendentem a matre, tametsi in animali jam integro non aliunde, quàm a corde, ea facultas esse potest: ita, inquam, lux, quæ in Mundo jam perfecto a Sole pendet, in illo inchoato pendebat a Parente*. De hac luce ante Solem creata Sancti Basilius, & Nazianzenus dixerunt, fuisse lucem spiritualem; alii, fuisse corpus lucidum instar materiæ, ex qua postmodum in partes distincta; ac divisa, velut in igneos globos, Sol, Luna, & Stellæ factæ sunt. Sanctus Bonaventura *dist.* 13. *art.* 1. *quæst.* 1. lucem illam pronuntiat fuisse corporalem, atque sensibilem. At Sanctus Augustinus videns, sex priores dies, quibus Moyses Mundum a Deo creatum scribit, si litteraliter accipiantur, gravissimis subjici difficultatibus, *in lib.* 4. *de Genesi ad litteram cap.* 28. modestè dubitando, novam explicationem excogitavit, nempe, dies illos esse intelligendos mysticè, juxtà cognitionem Angelicam de rebus in Deo, & in proprio genere, & juxtà ordinem rerum simul a Deo creatarum dierum etiam ordinem in Angelorum mente designasse. De hac interpretatione, sive explicatione Sancti Augustini mentionem facit Divus Thomas 1. *part. quæst.* 74. *art.* 2. ubi profitetur, se ei nolle prejudicare; eamque a qualibet censura strenuè vindicat claræ memoriæ Cardinalis Norisius *in suis Vindiciis Augustinianis* §. 9.

19 De luce inter Philosophos disputatur, an sit substantia, vel accidens. Nonnulli dicunt, non esse substan-

ſtantiam incorpoream, neque corpoream; non incorpoream, quia videri non poſſet; non corpoream, quia non poſſet aerem penetrare: & ſic concludunt, eſſe accidens, non quidem incorporeum, ut eſt notitia intellectiva, ſed corporale, hoc eſt, affectionem, aut paſſionem corporis cujuſpiam. Pater Franciſcus Maria Grimaldus Bononienſis Societatis Jeſu inſignem edidit *Tractatum de lumine, coloribus, & iride, & aliis annexis*. Indeciſam autem in eo reliquit controverſiam, an lumen ſit corporea ſubſtantia, ſubtiliſſima tamen, & actuoſiſſimo impetu profuſa per corpora diaphana, an verò lumen ſit accidens ſubjectabile in corporibus diaphanis, & miro quodam modo in pluribus naturam, ac proprietates cæterorum accidentium exſuperans. At noviſſimè Pater Regnault ex eadem Societate *in ſuis Dialogis Phyſicis Venetæ Editionis tom.* 2. *pag.* 300. latè oſtendere conatur, lucem eſſe materiam, ſeu ſubſtantiam, cùm organum viſus offendat, & corpus tantùm illud ſit, quod tangens aliud corpus illud dolore poſſit afficere. Addit, materiam hanc eſſe ſubtiliorem aere, cùm vitrum penetret, eſſe veriſimiliter globuloſam, & agitatam, cùm fibras perturbet, & eſſe longè velociorem ſono. Suffragantur huic opinioni nonnullæ experientiæ factæ a Boyle, de quibus apud Deerham *in Demonſtratione de Eſſentia, & Attributis Dei lib.* 1. *cap.* 4.

20 Sed, quidquid ſit de his opinionibus, quas retuliſſe ſatis erit, in eo, quod attinet ad noſtrum præſens inſtitutum, quando diſputandum proponitur, an lux, ſplendores, ſeu radii apparentes in vultu Servorum Dei adhuc viventium naturæ, vel Miraculo ſint adſcribendi, prima difficultas deſumi poteſt ex Teſtibus, qui, eas res ſe vidiſſe, teſtantur; præter enim qualitates neceſſarias in Teſtibus, de quibus alibi actum eſt, ut eis fides adhibeatur, operæ pretium eſt animadvertere, nonnullos eſſe, qui vident ſplendores, & radios, & objecta putant ab eis illuſtrari, licèt nulla illuſtratio prædicta objecta afficiat. Galenus *in* 1. *de Arte curandi ad Glaucum* ſic ſcriptum reliquit: *Si capite moleſtati, ſplendores videre, imaginentur, futura criſis per ſanguinis narium fluxum ſignificat*: quod pariter repetit *ad text.* 4. *lib.* 2. *de ratione victus acutorum*, ubi explicans illud Hippocratis, quòd inter cætera ſymptomata, quibus ægri primis diebus a Medicis fame cruciati, exhibitis poſtea cibis, incertos, & diſcurrentes lucis ſplendores ſe videre dicunt, docet, id fieri ob eam, quæ a ventre ſurſum fertur, exhalationem, & evaporationem, & ob ſanguinis abundantiam, qui ad caput fertur. Experientiâ quoque patet, quòd experrecti noctu lumen primo intuitu videamus. Narrat Marcellus Donatus *de Medica Hiſtoria mirabili lib.* 2. *cap.* 9. ſe vocatum fuiſſe ad curam medicam præſtandam cuidam nobili Fœminæ, quæ, cùm pluries oculorum inflammatione laboraſſet, in hujuſmodi tandem malum inciderat, ut Menſe Januario, jam occidente Sole, ab Ancillis percunctaretur, an Solares radii thalamum illuminarent; ſe enim undique ſplendores videre affirmabat, & nocte totâ, clauſis feneſtris, & luminaribus extinctis, ajebat, ſe ſub Sole verſari, & aſtantium umbras in Sole videre. Idemque Donatus cauſam inveſtigans docet, quòd, ſpiritibus animalibus viſioni inſervientibus, vel etiam

tiam visionis instrumentis malè affectis, visio valde imminuitur, atque debilitatur; & hinc fit, quòd radii visorii ad oculorum superficiem levigatam retrocedentes, & iterum retroflectentes efficiunt, ut videantur splendores, & irradiationes, quæ nullo modo sunt circà objecta: quæ ratio an subsistens sit, vel insubsistens (eâ quippe admissâ, idem esset videns, & visum) aliorum esto judicium, cùm pro re, de qua nunc agitur, satis sit, factum innuisse, ut ejus haberi possit ratio in examine Miraculorum, quod assumitur in Sacrorum Rituum Congregatione. Dum fungebar munere Fidei Promotoris, in Causa cujusdam Servi Dei referebatur a Postulatoribus, ejus vultum irradiatum, & lumine perfusum, dum in Ecclesia concionabatur, fuisse a quodam Teste visum. Porrò opposui, factum unico Teste non posse dici probatum, & Testem habuisse caput inclinatum versùs terram, illudque derepente extulisse, & quidem adversùs lumen Solis, cùm Prædicator terga Soli vertere consueverit, & hac de causa potuisse ab eo videri vultum Prædicatoris lumine circumfusum, licèt re verâ splendor ab ejus vultu non prodiret.

21 Modò expositæ difficultati alia succedit absque dubio gravior: præscindendo siquidem ab herbis, & lapidibus nonnullis noctu naturaliter lucentibus, *de quibus* luculentum edidit *Tractatum* Conradus Gesnerus, eoque facto omisso, super quo Thomas Bartholinus litteras dedit ad Fortunium Licetum, Carnium videlicet animalium mactatorum in Macello Montis Pessulani inter nocturnas tenebras splendentium, uti videri potest *in Opere* ejusdem Fortunii Liceti *de secundò quæsitis per Epistolas cap.* 18. *&* *cap.* 19. certum esse videtur, nonnullas esse flammas, quæ naturaliter circà hominum capita apparent, ex homine quoque ignem aliquando naturaliter emicare, non tamen in modum flammæ in capite assurgentis, sed potiùs in scintillas se diffundentis, & aliquando splendores, & flammas circà homines apparere, eis autem immediatè non adhærere, sed potiùs baculo, vestibus, aut hastæ.

22 Huc spectant, quæ de Ascanio leguntur apud Virgilium:

> *Ecce levis summo de vertice visus Juli*
> *Fundere lumen apex, tactuque innoxiâ molli*
> *Lambere flammâ comas, & circùm tempora pasci.*

Huc spectat, quod de Servio Tullo refert Livius *lib.* 1. *Decadum* = *Contigit Servio Tullo dormienti, ut caput ejus illæsum arderet, quod indicium fuit futuræ dignitatis*; quod prodigium Tanaquil Tarquinii Regis Uxor admirata Servium Servâ natum in Filii modum educavit, & ad Regium fastigium evexit. De Alexandro Magno *in illius Vita* narratur, quòd in quodam conflictu cum Indis, illis strenuè obsistentibus, irâ percitus flammam ex se emisit. Cohausen *in Libro, cui titulus* = *NOVUM LUMEN PHOSPHORIS ACCENSUM* = *part.* 1. *sect.* 2. *subsect.* 1. ubi agit de phosphoris animalium, *cap.* 1. agit de luce hominum, & ejus origine, & causa. Libertus Fromondus *lib.* 2. *Meteorologic. cap.* 2. *art.* 3. agit de igne lambente, ejus figura, & levitate, tenuitate, & pabulo, ubi etiam plura congerit exempla, de quibus quoque

que Corsinus *in sua Physica disput.* 3. Et, quatenus veteribus nova superaddenda sint, eadem profectò non deficiunt. Eusebius Nierembergius scribit de Theodorici Patre, quòd, quoties membra fricabat, flammas ignis a corpore discutiebat. Apud Scaligerum, dum cujusdam Mulieris capillus mediis in tenebris pectebatur, ignem vomere videbatur. Cardanus inter admiranda recenset, quòd Monachus Carmelitani Ordinis, quoties capillitium reducebat ad occiput, e capillis scintillæ ignis erumpebant: & apud citatum Cohausen *pag.* 93. ex Kirckero refertur, quoties ille Cryptam Romæ subterraneam subibat, toties e comitum sudantium capite quasi faces erumpentes vidisse: &, ut cætera prætereantur, dum Franciscus Guidus Juris Peritus nudus in lecto decumbebat, & brachia manufrictione levigabat, flammas evidenter excutere consuevit. Huc denique spectat *observatio* 75. *centur.* 2. Petri Borelli *pag.* 175. = *Fuit Rusticus prope Urbem Castrensem Loci Bracadelæ incola, cujus omnia lintea, fila cannabina &c. licèt humida forent, in arcis reposita, vel super baculis ad aerem, statim ignem concipiebant, quod ab innumeris visum est.* Cætera similia collecta legi possunt apud Thomam Bartholinum *in suo erudito Tractatu de Luce Hominum, & Brutorum lib.* 1. *cap.* 9. *& pluribus sequentibus*, apud Franciscum Restam *in sua Meteorologia lib.* 1. *cap.* 6. apud Fortunium Licetum *lib.* 2. *de Monstris cap.*48. & apud Gasparum a Rejes *quæst.* 35. & novissimè apud eruditum Virum Joseph Blanchini Canonicum Veronensem *in suo Opusculo Typis Veronensibus edito anno* 1731. *super causa mortis Comitissæ Corneliæ Zangaræ Bandæ Cæsenatis*. Penès cubile Principis Vallesii noctis tempore tum ab ipso, tum ab ejus Uxore quædam flammula visa est. Interrogatus Gassendus, an id Miraculo, vel naturæ esset adscribendum, *Epistolam* direxit *ad Heureum inter Opera ipsius* Gassendi *insertam*, in qua, allatis exemplis similium splendorum, atque flammarum, phænomenon adscribit naturæ.

23 Ignes isti dicuntur ignes lambentes, eorumque splendores, & flammæ sunt innoxiæ ob summam materiæ raritatem, ferè ut in spiritu vini accidit, cujus flamma non tam in extranea corpora multùm agit, quàm suum ipsa humorem innoxia depascit, atque consumit, veluti perpendit Franciscus Resta *loc. cit.* §. *Circà materiam*. De hoc igne lambente loquitur Sennertus *in Epitome Physicæ lib.* 4. *cap.* 2. *Operum tom.* 1. ubi hæc habet: *Pertinet huc etiam ignis lambens seu adhærescens, qui in hominum capillis, vestimentis, reliquorum animantium pilis, aliisque rebus interdum conspicitur.* Addit Sennertus, ignem lambentem oriri ex subtili, & pingui exhalatione per aerem dispersa, & animalium pilis, aut vestibus adhærescente, vel ex sudoribus animalium calidioris temperamenti, aut vehementi motu excalefactorum. Frassen *in sua Philosophia Academica de Meteoris disput.* 2. §. 6. putat, eum formari ab halitu pinguissimo exsiccato motu corporum calefactorum, & accendi vel collisione, vel mutuâ partium attritione. Franciscus Resta *loco allegato* concordat cum sententia Sennerti asserens, causam materialem prædicti ignis esse tenuissimam, & subtilissimam exhalationem pluribus spiritibus refertam, quæ ex animalibus exspirat, & causam efficientem inflammationis esse frigiditatem,

quæ

quæ calidissimam materiam in unum constringens occasio est, ut in tenuem flammam splendescat. Qui Paracelsi doctrinam sequuntur, totum hoc facilè explicant: cùm enim ipse, in corpore humano salis, nitri, sulphurisque materiam inveniri, doceat, difficile admodum non est cogitare, quòd de sulphuris tenuissima substantia per modum vaporis aliquid elevetur, cujus tanta ad ignis transmutationem aptitudo sit, ut in ipso motu in flammigerantem illam lucem evadat, & præsertim, si oleaginosæ substantiæ aliquid in vaporibus illis mistum adhæreat. Bodius *de Historia humani sanguinis part. 2. ad quintam*, animalium corpora, & præsertim hominis, per chymicam analysim in maximam sulphuris, ac salis volatilis copiam resolvi, contendit, allato experimento sanguinis exsiccati, & igni admoti, qui instar candelæ flammam concipit. Gaspar a Rejes *cit. quæst.* 35. ait, in calidis corporibus ignes hos lambentes accidere posse ob tenuissimos, ac subtilissimos vapores in poris contentos, ibique pinguedinis, & oleaginosæ substantiæ calore liquefactæ aliquid imbibentes, qui, cùm a motu magis calefiant, & attenuentur, in exitu aere frigido contracti, & veluti contrarium refugientes, aliquantulùm magis condensantur, & inter se colliduntur; ex quo motu fit, ut oleaginosa, & tenuissima illa materia, ex qua constabant, subitò accendatur, & in flammam erumpat.

24 Assertioni Sennerti, Frassen, & Gasparis a Rejes videtur favere posse experimentalis doctrina Sanctorii, qui *sect. 1. de ponderatione insensibilis transpirationis aphor. 6.* probat, magnam effluviorum copiam exire corpore humano, ita ut, si cibus, & potus unius diei sit ponderis octo librarum, transpiratio insensibilis ascendere soleat ad quinque libras circiter. Idem Santorius *aphor.* 59. ulteriùs ostendit, spatio unius noctis sexdecim uncias lotii, plus, minusve, quatuor coctorum excrementorum per alvum, quadraginta, & ultra per occultam transpirationem ut plurimum evacuari: &, ad ulteriora descendendo, *aliis in locis* inquit, torporem indicare quemdam calorem in visceribus inclusum, qui insensibilem impedit transpirationem. His præmissis, probabiliter sustineri posset, ea insensibilis transpirationis effluvia esse posse ignis materiam, si potissimùm exitus manus confricatione celerior fiat.

25 Sennertus, & Frassen scribunt, non semper ignes hos lambentes esse referendos ad causas purè naturales, sed aliquando excitari ab Authore naturæ ad aliquod præsagium, & portentum designandum. Franciscus Resta *in loco supra citato*, post explicatam naturam ignium lambentium, inquit aliquot ignes innoxios inter Miracula recensendos: *Pluries tamen vero, & insigni Miraculo super omnem naturæ vim hæc flammæ apparentia circà Homines Sanctos contingit, ut, cùm Sancto Sosio Diacono Evangelium legenti flamma super caput stetit, ex qua Sanctus Januarius eidem Martyrium prædixit. Spiritus Sancti illapsus in Anastasio Presbytero, & in Formellensi Episcopo simili flammâ indicatus est, cùm uterque Sacrum perageret*; & paulò post: *Sacrâ item istâ luce aliórum Sanctorum corpora nitent, & ii, quorum pura oculorum lumina eam benè percipiunt. Hanc benè nova nostræ ætatis lumina Sancti Carolus, & Philippus alter in altero as-*

pieiebat. *Hac ipsâ circumfusum idem Sanctus Philippus aspexit Divum Ignatium*. Sequitur Gaspar a Rejes *cit. quæst.* 35. ubi hæc habet: *Cæterùm, & divinitur aliquando similia accidisse prodigia, ex miraculosis eventibus inferre poterimus, cujusmodi putaverim fuisse illud, quod de Rege Bamba narrat Funeiur in Chronicis; nam, cùm Rex inungeretur, Oleum, ait, de se minutissimas flammas sparsisse, quod Fidei Christianæ acerrimum illum defensorem futurum forsitan indicabat. Similiter, quod de Sancto Martino refert Sabellicus, cui primam Missam celebranti accidit, ex Hostia flammam emicuisse, quod Sancti Viri in Christum maximum desiderium, & animi ardorem ostendisse, piè ex tanto hoc Miraculo inferre, non videtur a ratione alienum*. Denique Thomas Bartholinus *in suo Tractatu de Luce Hominum, & Brutorum lib. 3. cap. 7. problem. 1.* in quo quærit = *An lucis animalis author immediatus sit Deus* = latè ostendit, a plerisque imperitè has luces, atque splendores faustis, aut infaustis portentis, aut Miraculis adscribi: verè supernaturales, & miraculosos nonnullos splendores admittit immediatè a Deo creatos: *Dei tamen in verè Divinis opera cum religione debita miramur, quæ quidem vix per sæcula numerantur. In hoc ordine operum Divinorum sinè causis mediantibus productorum recensemus lucentem cælesti face vultus Moysis, & Christi, qui a nemine aut lumen receperunt, aut luminis aptum subjectum, qualia in Rubo ardenti, Nube noctiluca, & Fornace Babylonica vi superiori excitata novimus, ut luce Divinâ terris mistâ novarum rerum eventus elucesceret*: & idem tandem Bartholinus, loquendo de aliis splendoribus, qui aliquando visi sunt in facie, aut in corpore Sanctorum, non negat, ea fuisse Miracula, sed ea rejicit ad classem Miraculorum tertii generis, non creatâ videlicet luce immediatè a Deo, sed Deo in ejus productione causis naturalibus utente, quarum interventus si, Deo jubente, fiat ad aliquid manifestandum, si earum unio juxtà consuetum ordinem tunc fieri non debuisset, & facta sit, effectus, qui ab eis sic unitis producitur, a classe Miraculorum tertii generis non excluditur; uti videmus in pluviis, in fulminibus, aliisque consimilibus rebus, quæ aliquando in obitu Sanctorum Martyrum contigerunt, & quæ habentur tamquam signa supernaturalia pretiosæ mortis ipsorum, licèt a Deo immediatè creatæ non sint, sed a Deo fuerint effectæ per unionem causarum secundarum, quæ tunc juxtà consuetum naturæ ordinem uniri non debebant, nec eum producere effectum, uti sæpe *in hoc Opere* dictum est. En verba Bartholini: *In reliquorum corporum splendore Dei interventum non excludimus, sed, ut per media agentia cooperantem necessariò rebus influere, statuimus: quæ actio, sicut generatio omnis, & mediata rerum ordinatio, creatio dicitur non semel*.

26 Hinc, ad institutum redeundo, retentoque themate in superioribus insinuato, difficultatem videlicet ad duo capita reduci, ad probationem facti, & ad ejus, uti dicitur, relevantiam, in eo, quod attinet ad probationem, hoc est, ad Testes, qui dicunt, se vidisse lucem, & splendorem, præter requisita, quæ omnibus Testibus necessaria sunt, ut eorum dictis fides adhibeatur, de sanitate corporis ipsorum erit inquirendum, an videlicet aliquo ex illis morbis laboraverint, quibus affecti vident splendo-

dores, & radios, dicuntque, objecta ab eis illuminari, licèt ab his absit quæcumque lux. Non omittenda quoque erit indago in ordine ad ipsorum phantasiam, cùm, juxtà doctrinam Divi Thomæ 1. *part. quæst.* 112. *art.* 3. *in corpore*, sensus immutentur dupliciter; uno modo ab exteriori, cùm mutantur a sensibili; alio modo ab interiori, quando videlicet, perturbatis speciebus, & humoribus, sensus ipsi immutantur, ex quo fit, quòd nonnulli putent, verè oculis videre, quod non vident, & auribus audire, quod non audiunt, juxtà illud Horatii =

Fuit haud ignobilis Argis,
Qui se credebat miros audire Tragœdos,
In vacuo lætus sessor, plausorque Theatro:
Cætera qui vitæ servaret munia recta
Mirè bonus &c.

Aurelius Baccius Senensis, Vir gravis, qui retulit, se vidisse circà caput Sancti Philippi Nerii Missam celebrantis splendorem coloris aurei perspicuissimum latitudinis quatuor digitorum ad instar diadematis, & aurei diadematis perseverantiam ab initio Orationis, quæ dicitur *Memento Vivorum*, usque ad Eucharistiæ receptionem, ut dignosceret, an id a suorum oculorum defectu procederet, sæpe vultum retrorsum convertit, sæpe oculos manibus, & linteo confricuit, sæpe ad aliorum capita oculos direxit, & tunc tantùm putavit, verè caput Sancti Philippi splendidum esse, cùm aliorum capita, quæ aspexit, vidit sinè luce, &, cùm præmissis modò relatis, semper caput Sancti Philippi vidit aureo splendore ornatum, utì narratur *in Vita Sancti Philippi* scripta a Patre Jacobo Baccio *lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 16. Porrò haud exiguum probationi pondus accedet, si non unus, sed plures Testes de splendoribus, seu luce testimonium reddiderint, cùm moraliter impossibile sit, eos omnes fuisse deceptos, veluti benè ponderat Pater Philippus Maria a Sancto Paulo *in Tractatu de Sacris Apparitionibus in carne Beati Joannis a Cruce cap.* 5. *§. Probatur modò*. Quocirca Carolus Augustus Salesius *in Vita Sancti Francisci Salesii sui Patrui*, ut fidem astrueret lumini, quod Sancti faciem in Concione illustravit, Testes vocat, quotquot aderant Concioni: *Per hæc tempora, quæ Paschalia erant, diebus Dominicis magnus Antistes Anicensi Populo suo præcepta Decalogi explicabat e Pulpito in sua Cathedrali Ecclesia; & aliquando, cùm de primo præcepto mirabiliter disseruisset, tandem Concionem claudens, & ad Deum Patrem verba sua convertens, visus est ab universo Populo totâ radiare facie, tantoque splendore undique circumfusus, ut vix præ nimio lumine videri distinctè posset. Eximii autem ejus rei Testes sunt, quotquot tunc aderant.* Unus quoque Testis videns, cæteris non videntibus, pro re comprobanda sufficere posset, si esset Sanctitate eximius, & summâ præditus prudentiâ, juxtà ea, quæ alibi dicta sunt, dum, aliqua unico Teste probari, asseruimus, quæ ipsi soli perspecta esse potuerunt: quod & in facto præsenti contingere potest, Deo videlicet disponente, ut splendor in vultu Servi sui ab uno videatur, & non ab aliis; pro qua assertione facit exemplum Sancti Philippi Nerii supra insinuatum testantis, se vidisse splendorem in vultu Sanctorum Ignatii, & Caroli.

27 Sublatâ difficultate quò ad probationem, manus admovenda est ad aliam submovendam difficultatem, quæ a qualitate lucis, & luminis descendit, an videlicet eadem naturæ, vel Miraculo sit adscribenda. Pro Miraculo facere potest, si lux cæteris lucibus fuerit splendidior: si, non momentanea fuerit, sed diuturnior; ignes enim naturales appellati lambentes ob materiæ parvitatem sensim evanescere consueverunt: si die, non nocte, visa fuerit; non quia statim pronuntiandum sit pro igne lambente, & pro exclusione Miraculi, si lux nocte visa sit, vel pro Miraculo, si die visa sit (ut enim cætera prætereantur, flamma illa, quæ visa fuit circà caput Julii, non nocte, sed die apparuit, juxtà Dionysium Halicarnasseum *lib.* 4. *Antiquitatum Romanorum*, cujus verba referuntur a Patre Casato *in Tractatu de Igne disput.* 12. in hunc modum = *Cùm aliquando circà meridiem in Regio thalamo consedisset, somnoque esset oppressus, flamma e capite ipsius emicuit, nec priùs totum ejus caput flammâ collucere desiit, quàm a Matre accurrente excitaretur, quo facto, flamma cum somno dispersa evanuit* = sed quia splendidior ea lux est, & sic magìs ad Miraculum accedens, quæ die, lucente Sole, splendidior, inquam, eâ, quæ nocte inter tenebras aspicitur, veluti ad rem argumentatur Libertus Fromondus *loc. cit.* si ea, non unâ, sed pluribus vicibus apparuerit: si ea visa sit, dum sermo de Deo habebatur, vel aliquod in honorem Dei peragebatur: si de sanctis moribus ejus, cujus caput ignitum, aut splendidum apparuit, nulla sit dubitatio: si illi, qui viderunt, ad Deum conversi sunt: si quodcumque aliud spirituale bonum subsecutum est: si denique alia Miracula intercessione Servi Dei patrata proponantur, & comprobentur: hæc omnia quippe nos moraliter tutos efficere possunt, quòd splendores illi non sunt ex ignibus lambentibus, non sunt effectus naturales causarum secundarum, sed signa sunt supernaturalia a Deo immissa ad patefaciendam Servi sui Sanctitatem, sive a Deo immediatè creata sint, sive effecta, mediantibus causis naturalibus, juxtà ea, quæ in superioribus dicta sunt. Uno verbo, circumstantiæ antecedentes, concomitantes, & subsequentes ostendere possunt, ignes, non naturales esse, sed miraculosos, ut desumi potest ab exemplis relatis apud Sanctum Gregorium Turonensem *de Gloria Confessorum cap.* 21. *&* *lib.* 2. *de Gloria Martyrum cap.* 32. *& pluribus sequentibus*.

28 *In Vita Beati Aelredi*, Authore Anonymo apud Bollandum *ad diem* 12. *Januarii cap.* 1. narratur, Willhelmum Archidiaconum ejus faciem vidisse in speciem Solis conversam, splendidissimis radiis coruscantem, ut suæ manui suppositæ umbra succederet; & *in Annalibus Minorum ad annum* 1316. *num.* 21. de Beato Elzeario legitur, ab ejus vultu claritatem manasse candelæ luce splendidiorem, & pulchriorem, quæ faciem, & totum cubiculum speciosum reddidit, & luculentum; *& in Vita Sancti Germani Episcopi Parisiensis*, Authore Venantio Fortunato *cap.* 1. apud Bollandianos *ad diem* 28. *Maji num.* 4. dicitur, ejus faciem cornutam ad instar faciei Moysis fuisse visam, talique lumine perfusam, ut ægrè aspectus in eam figi posset. *In Vita Sancti Heriberti Archiepiscopi Coloniensis*, Authore Ruperto Abbate apud Bollandianos *ad diem* 16. *Martii cap.* 6. *num.* 22.

ha-

habetur, non modò magnam lucem inter noctis tenebras circà eum orantem fulsisse, sed diuturnam fuisse, & non semel, sed multoties visam fuisse. Splendor e Cælo veniens, & super caput Beati Ambrosii Senensis, dum Concionem ad Populum haberet, visus est, qui subinde, finitâ prædicatione, recessit, ut *ex ejus Vita* a nonnullis Religiosis Ordinis Sancti Dominici jussu Honorii IV. collecta, & edita apud Bollandianos *ad diem* 20. *Martii cap.* 7. *num.* 53. desumitur. Caput Sanctæ Catharinæ Senensis cælesti luce irradiatum ad meliorem sensum reduxit Vetulam quamdam, quæ linguam maledicam laxaverat adversùs eam Virginem Sanctam, ut *ex ejus Vita*, Authore Beato Raymundo Capuano, *part.* 2. *cap.* 4. *num.* 160. apud Bollandianos *ad diem* 30. *Aprilis*. In Menologio Cisterciensi *ad diem* 4. *Augusti* sic legitur: *In Hibernia obitus beatæ memoriæ Thomæ Lombardi, qui Ordini Cistereiensi in Monasterio Superatensi apud Hispanos se dedit, ubi ad tantam perfectionem pervenit, ut sæpe inter celebrandum e facie splendidissimos radios emittere visus fuerit*: & in Martyrologio Gallicano *Calendis Octobris in Appendice* subditur: *Hoc ipso die perrexit ad Dominum Ulricus Presbyter, & Monachus Villariensis, Vir Angelicæ puritatis, super cujus caput, dum Divinam Hostiam immolaret, igneus globus visus est, index castæ, & ferventis animæ, quam denique, exitus sui præscius, lætus ad Cælum transmisit; signisque, ut in vita claruerat, sic post mortem refulsit.* Sexcenta alia facilè cumulari possent exempla, sed relata innuisse sufficiat pro re, de qua nunc agitur; pro qua etiam prodesse possunt ea, quæ a nobis deducta sunt *in Capite superiori*, dum tractabatur *de quibusdam Miraculis, quæ in cælis, & in terra contingunt*.

29 Alii ignes non lambentes, nec innocui, sed urentes, & ipsos homines, in quorum corporibus excitati sunt, consumentes, & ossa ipsa in pulverem redigentes, a Scribentibus memorantur. In Actis Medico-Physicis *Codaniæ anni* 1673. *pag.* 210. *num.* 116. narratur, Fœminam quamdam gravidam, febri acutâ, & inflammatione circà umbilicum subitò correptam, a febri liberatam fuisse, sed æstum febrilem in fœtum transiisse, qui mortuus ex utero extractus ob magnam vim ignis febrilis ossa habuit in pulverem rubicundissimum redacta. Apud Marcellum Donatum *de Medica Historia mirabili lib.* 4. *cap.* 25. Mulier Hebræa, cùm triduo in partu laborasset, fœtum mortuum enixa est; cùmque infans umbilico tenùs promineret, ingens auditus est fragor, velut excusso tormento bellico, & mox flamma exsiliens tum Obstetricis manus, tum pueri nates combussit. Apud Petrum Borellum *centur.* 2. *observ.* 69. *pag.* 169. Mulier flammas in morte evomuit: idque accidere in vini, ejusque spiritu nimiis potatoribus, habetur *in Ephemer. German. anno* 10. *pag.* 53. *Continuationis* Joannis Christophori Sturmii.

30 At hæc præsenti nostro instituto extranea sunt. De iis quæstio assumenda esset, si proponeretur alicujus combustio tamquam miraculosa per ignem vindicem Divinæ Justitiæ. Apud Guillelmum Lindanum exstat exemplum nonnullorum Iconoclastarum, qui Sancti Antonii Imaginem gladiis, & bipennibus percutientes, ut eam deinde confractam flammis consignarent, sacro igne

cor-

correpti statim occubuerunt. Alia similia collecta legi possunt apud Bagattam *de Admirandis Orbis Christiani lib. 2. cap. 1. §. 12.* &, quando similia facta in examen adducerentur, de Miraculo non esset dubitandum, si causa naturalis extrinseca deesset, si tempore ipso criminis contingerent, si Dei honor ab eis derivaretur, & multò magìs, si tempore signato, & per Dei Servum prænuntiato ignes erupissent. Facit Valentiniani Imperatoris casus, quo dedignante assurgere Sancto Martino Episcopo, e Sella egressus est ignis, qui eum non assurgere modò compulit, & Viro occurrere, atque manibus ejus caput submittere, sed & ad ejus vestigia se prosternere; de quo Venantius Fortunatus pręclarè admodum *in Vita Sancti Martini lib. 3.* hisce carminibus cecinit:

Hinc celer exsiliit rapiens se Cæsar, & ardens,
Martini genua amplectens, manibusque volutans:
Sicque, superbum hominem se agnoscere, pœna coegit,
Vilia Regna probans, & celsa cacumina curvans,
Imperiale caput Sancti ad vestigia subdens.

CAPUT VIGESIMUM SEPTIMUM.

De longa abstinentia a cibo, & potu, an, & quando Miraculo sit adscribenda.

1

N secundo hujus Operis Libro cap. 24. §. 3. dum agebatur de Cultu immemorabili Beati Nicolai de Flue Eremitæ, qui mortuus est *anno* 1487. de eo narrari, diximus, quòd viginti, & duobus annis vixerit sinè materiali omnino cibo, potuque, & Caroli Bovilli *Epistolam ad Nicolaum Florum Remensem Electum* attulimus, in qua prædictum factum pluribus exponitur. Michael Angelus Lapius olim Fidei Subpromotor *in sua Epistola Italicè exarata ad Michaelem Abbatem Justinianum*, & in Latinum versa a Valentino Steber, *& Romæ edita anno* 1661. refert, hunc Dei Servum, sive Beatum Nicolaum anno ætatis quinquagesimo primo, accedente Uxoris consensu, in Eremum secessisse, per octo dies sinè ullo cibo, & potu mansisse; admonitum a Fratre, qui illum convenerat, ut cibum sumeret, Parochum Kernensem consuluisse, qui, cognitis iis, quæ ipsi discedenti a Patrio Solo usque ad illum diem acciderant, & animadvertens, totum corpus nervis, ossibusque solâ cute vestitis sustineri, in exsucco tamen corpore animum vigere, & nihil vivacitatis deesse, ipsi suasit, ne

ne a suscepta semel abstinentia disceederet; maledicos eum ad Magistratus detulisse sub obtentu, quòd fictâ inediâ plebi credulæ nimis imponeret; Subsilvanos certiùs veritatem exploraturos publico Plebiscito Excubias decrevisse pluribus in locis viam sternentibus ad Eremum, ut accessus, & recessus ad eam pateret nemini, qui fortè cibum esset allaturus; vigiles Custodes solerti curâ in suis stationibus mensem integrum exegisse; &, quia eo tempore compertum fuit, eum omni non tantùm cibo, sed etiam aspectu humano caruisse, obsidionem solutam fuisse; Suffraganeum denique Episcopi Constantiensis eidem in virtute Sanctæ Obedientiæ imperasse, ut comederet (secum enim detulerat tria panis fragmenta, & vini pateram) & Nicolaum præcepto obedientem vix ingestam ori panis bucellam ejecisse, &, vini guttulâ in ventriculum trajectâ, adeò gravi stomachi dolore tortum fuisse, ut animam efflaturus videretur. Idem Lapius *in fine Epistolæ* omnes, & singulos refert Authores, etiam malè de Catholica Fide sentientes, qui prædictæ longissimæ inediæ meminerunt.

2 Ex hoc autem facto orta est controversia nondum judicio Sedis Apostolicæ definita, an hæc, & consimilia jejunia ad longum tempus protracta inter Miracula sint recensenda.

3 Moyses, Elias, & Christus quadraginta diebus abstinentes a cibo, & potu jejunium servaverunt, uti habetur *Exod.* 34. *Deuteronom.* 9. & *lib.* 3. *Regum cap.* 19. ibi quippe sermo est de jejuniis Moysis, & Eliæ, & narratur, eos non comedisse, nec aquam bibisse per integros quadraginta dies. De Christo Domino legitur Matthæi 4. = *Cùm jejunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esuriit*; quod ipsum habetur Lucæ *cap* 4. & Marci *cap.* 1. &; quamvis Evangelistæ non loquantur de abstinentia a potu, de ea tamen dubitandum non est, cùm apud Hebræos non modò abstinentia a cibo, sed etiam a potu pro constituendo jejunio esset necessaria, uti benè ponderat Calmet *ad dictum cap.* 4. *Matthæi*: quod ipsum etiam observabatur primis Ecclesiæ temporibus; narrat enim Rufinus *de Vitis Patrum* apud Rosvveydum *pag.* 508. Silvanum Abbatem Zachariam suum Discipulum in itinere bibere volentem jejunii commemoratione prohibuisse = *Invenit Discipulus ejus aquam, & volebat bibere. Cui Abbas Silvanus: Zacharia, hodie jejunium est* = & illustre est testimonium Prudentii; is enim Sanctum Fructuosum Tarraconensem Episcopum illos, qui, dum ad Martyrium duceretur, ei libandum poculum obtulerunt, in hunc modum alloquentem inducit:

Jejunamus, ait, recuso potum.

Nondum nona diem resignat hora:

Numquam cum violabo jus dicatum,

Nec mors ipsa meum sacrum resolvet.

Hæc quippe Sanctissimi Episcopi verba demonstrant, antiquitus in Ecclesiasticis jejuniis eamdem potus, atque cibi fuisse rationem, adeò ut violari jus existimaretur, si ante horam diei nonam, quando cibum capere licebat, Christiani biberent.

4 Inter Miracula recensent Theologi jejunia Moysis, Eliæ, & Christi, do-

docentque, Eliam, & Moyſen, non naturali, ſed ſupernaturali virtute extrinſecus acceptâ, at Chriſtum virtute ſibi propriâ, & intrinſecâ, puta Divinâ, jejunium protraxiſſe per quadraginta dies, uti videri poteſt apud Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ tom.* 2. *quæſt.* 11. *art.* 4. *diſput.* 29. *ſect.* 2. §. *Quapropter dicendum eſt*: & ſola, quæ eſt inter eos, diſputatio, quæ tamen ad noſtrum præſens non pertinet inſtitutum, eſt, an Chriſtus Dominus per dies quadraginta, quibus jejunavit, eſuriverit, an verò tantùm, expletis quadraginta jejunii diebus. Cardinalis Cajetanus *ad cap.* 4. *Matthæi* inquit, illum omnibus diebus famem ſenſiſſe, cùm ſuperfluum ſit, ſinè neceſſitate multiplicare Miracula, & cùm fruſtrà jejunaſſet, ſi nihil ſenſiſſet. Franciſcus Lucas opinatur, Chriſtum illis quadraginta diebus jejunii aliquam quidem famem ſenſiſſe ad majus jejunii meritum, & ad aliorum, qui in jejunio famem patiuntur, exemplum, ſed non tantam, quantam poſt quadraginta dies, quæ eum incitaret ad quærendum cibum. Suarez *loc. cit.* §. *Et hinc facile* dicit, ſententiam Cardinalis Cajetani improbabilem, & ut minimùm temerariam, cùm repugnet verbis Evangelii ſupra relatis: *Cùm jejunaſſet quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, poſtea eſuriit*. Cornelius a Lapide *ad cit. cap.* 4. *Matthæi* ad ea verba = *poſtea eſuriit* = adhæret ſententiæ Franciſci Lucæ. Sed communis eſt ſententia, Chriſtum Dominum famem paſſum non fuiſſe, niſi poſt dies quadraginta, teſte Calmet *ad idem cap.* 4. *Matthæi*.

5 Alia occurrunt in Eccleſiaſticis Hiſtoriis mirabilia undequaque jejunia. Apud Continuatores Bollandianos *in Actis Sanctorum Martii tom.* 1. narratur, Sanctum Geraſimum Abbatem quadraginta diebus abſque cibo vixiſse, ſolâ Euchariſtiâ receptâ; & *tom.* 2. *ejuſdem Menſis*, Sanctum Patritium Hiberniæ Apoſtolum, ne cibis Idolis ſacrificatis veſceretur, viginti diebus continuis nullo terreno cibo nutritum mirabile protraxiſſe jejunium. Theodoretus *in Hiſtor. Relig. cap.* 36. teſtatur, Simeonem Stylitem ſæpiùs abſque cibo, & potu quadraginta diebus jejunaſſe, & die tantùm Paſchatis, ſumpto Chriſti Corpore, aliquid comediſſe. Apud Raynaldum *ad annum* 1225. exſtat exemplum Puellæ incluſæ, & Inſtituto Regulari addictæ, quæ per ſeptennium ante obitum nullum omnino guſtavit cibum, receptâ tantùm diebus Dominicis Sacrâ Euchariſtiâ. Quod cùm deveniſset ad aures Hugonis Lingolnienſis Epiſcopi, juſſit, eam per dies quindecim arctâ Presbyterorum, & Clericorum cuſtodiâ ſervari; compertumque fuit, toto termino memorato nullo cibo nutritam fuiſse. Apud Bozium *de Signis Eccleſiæ lib.* 15. *cap.* 2. Maria Ægniacenſis triginta quinque diebus jejuna permanſit cibo tantùm Divino nutrita. Virgo quædam Felix nomine ex Oppido Barbarani quinque totas Quadrageſimas ſolâ Euchariſtiâ tranſegit. Luchina Soncinas nonnullas Quadrageſimas nihil comedens Euchariſtiam ſolam ſumens traduxit. Ludovicus Pius Imperator in ſupremo morbo, quo obiit, totos quadraginta dies jejunus tranſegit, ſolam Euchariſtiam quotidie ſumens, quemadmodum legitur apud Robertum Guaguinum *lib.* 5. *Hiſtoriæ Francorum*. = *In Vita Sanctæ Catharinæ Adurnæ Januenſis* Hiſtoricus narrat, toto tempore Quadrageſimæ, & Adventus per annos viginti tres ſolâ Euchariſtiâ nutri-

tri-

tritam fuisse, & reliquo anni tempore corporalem cibum parcissimè sumpsisse: & *in Annalibus Minorum ad annum* 1309. *num.* 14. Beata Angela Fulginas per duodecim annos nihil corporalis cibi degustavit Sacratissimo tantùm Corpore Christi refecta. Sancta Catharina Senensis aliquando a die Cinerum usque ad Ascensionem Domini sinè cibo vixit solâ Eucharistiæ communione contenta: & Sancta Rosa Peruviana multoties solo Eucharistico cibo satiata integras, nihil aliud degustando, transegit hebdomadas: &, ut plura alia omittantur, Savonarola *tract. 6. cap.* 14. historiam recitat cujusdam Religiosi, qui suo tempore ex Ordine Eremitarum fuit in Hispania apud Regem, quique post assumptam Eucharistiam nullum cibum, nullumque potum per viginti dies sumebat; quod Rex ipse, & Generalis Ordinis maximâ diligentiâ investigare volentes, rem sic se habere, invenerunt.

6 Et, ne quis putaret, jejunia memorata non posse inter Miracula recenseri, tum quia Sacramentales species nutriunt, tum quia olim, & fortè nunc Græci autumant, jejunium frangi per sumptionem Eucharistiæ, in harum responsionum examine aliqualiter est immorandum. Quærit Sanctus Thomas 3. *part. quæst.* 77. *art.* 5. utrùm ex speciebus Sacramentalibus aliquid possit generari: &, affirmando, respondet, quia in ipsa Consecratione miraculosè datur quantitati dimensivæ panis, & vini, quòd sit primum subjectum subsequentium formarum, quod est proprium materiæ; ex quo fit, quòd, quidquid posset generari ex materia panis, & vini, si adesset, totum potest generari ex quantitate dimensiva panis, & vini, non quidem novo Miraculo, sed ex vi Miraculi priùs facti. Idem Sanctus Doctor *art. 6.* quærit, utrùm species Sacramentales possint nutrire: & huic quæstioni, affirmando pariter, respondet; cùm enim species Sacramentales possint converti in substantiam aliquam, quæ ex eis generatur, per eamdem rationem possunt converti in corpus humanum, per quam possunt converti in cineres, vel in vermes, ita ut, teste eodem Sancto Doctore, manifestum sit, quòd nutriunt. At ex his non excluditur admirabilis abstinentia eorum, qui sinè cibo, & potu, receptâque tantùm Eucharistiâ, menses, & hebdomadas transegerunt, cùm species illæ sint valdè exiguæ, & non sufficiant ad hominem diù in hac vita conservandum, utì benè ponderat Bordon. *de Miraculis medit.* 16. *num.* 12.

7 Nicetas Pectoratus Monachus Studita, qui undecimo sæculo floruit, reprehendens morem Latinorum, qui quotidie in Quadragesima Sacrum faciunt, ita loquitur *Bibliotheca Patrum tom.* 18. *pag.* 408. = *Quin etiam, oblationem perfectæ Missæ per omnem diem facere in sacris diebus jejuniorum, sive Sabbato, sive Dominico die, unde assuevistis? & a quo Doctore accepistis? Ex Apostolis? Nullatenus &c. Ministrantes ergo, atque complenter ministrationem Sanctæ Missæ secùs tertiam horam diei, in qua & promulgatum est offerri Sacrificium, quomodo jejunium usque ad horam diei nonam observatis? solventes hac in tempore ministrationis Missæ:* ex quibus Nicetæ verbis nonnulli inferunt, Græcos eo errore duci consuevisse, ut Divino cibo jejunium solveretur, Goarus *Not. in Euchol. Græc. pag.* 205. Allatius *de Missa præsanct. pag.* 1546. & 1547. Thomasinus *de*

Jejun. pag. 476. *& pag.* 477. & *in Græcorum Triodio*, Libro videlicet, qui Officia continet, quæ a Dominica, quæ Septuagesimam præcedit, & *Publicani, & Pharisæi* nuncupatur, ad Sabbatum Sanctum recitari solent, leguntur hæc verba: *Ex Traditione accepimus, non celebrari Præsanctificatorum Missam usque ad feriam quartam, eò quòd omnis fraternitas ex antiqua Traditione jejunet;* notum est enim, Missam Præsanctificatorum illam esse, in qua Christi Corpus non conficitur, sed confectum antea absumitur, & Græcam Ecclesiam eâ uti in Jejunii Quadragesimalis diebus, cùm Dominico die Presbyter Sacrum facturus in tot particulas panem oblationis dividat, quot diebus usque ad Sabbatum Præsanctificatorum Missam celebrare debet, quas consecratas, & in Christi Sanguine intinctas in Pyxide reponit.

8 At Nicetæ errorem Humbertus Cardinalis Sedis Apostolicæ in Oriente Legatus acriter sequentibus verbis reprehendit *in Opusculo*, quòd *adversùs illum* elucubravit *tom.* 18. *Bibliothecæ Patrum pag.* 412. = *Sed, perfide stercorianista, qui putas, fideli participatione Corporis, & Sanguinis Domini Quadragesimalia, atque Ecclesiastica dissolvi Jejunia, omnino credens, Cælestem Escam, velut terrenam, per aqualiculi fœtidam, & sordidam egestionem in secessum dimitti, planè sentis cum Ario;* & paulò post: *Ergo, o pestifer leno antiqui Serpentis, qui conaris, astutiâ tuâ corrumpere sensus Christi Sponsæ, quæ est Ecclesia, ut excidatur a caritate tanti, & talis Sponsi, credis, nos vitam incorruptibilem comedentes corrumpere integritatem jejuniorum velut aliquo cibo corruptibili?* Et, quæ habentur in *Triodio*, nisi aliquam admittant interpretationem, fortè delebuntur de mandato Sacræ Congregationis, quæ ejus expurgationi manum admovit usque a tempore sanctæ memoriæ Urbani VIII.

9 Sufficere hæc posse videntur pro jejuniis, quæ miraculosa vel ex Sacro Textu, vel ab Ecclesiasticis Historiis habentur. Nunc autem cætera prosequendo, quæ ad longa quædam naturalia jejunia pertinere possunt, & omissis jejuniis Dæmoniacis, quæ nihil habent commune cum nostro instituto, in quo agitur de Miraculis in ordine ad Beatificationem, & Canonizationem, hoc est, vel unà simul cum Virtutibus heroicis, ut infra, vel post earum approbationem, ex quarum discussione, & approbatione excluditur quæcumque suspicio, quòd clam a Dæmone fuerint subministrata alimenta, ut vir scelestus, & hypocrita cæteris hominibus appareret longo tempore jejunans, juxtà ea, quæ leguntur apud Cardinalem Baronium *ad annum Christi* 434. *num.* 15. *& sequentibus*, ubi narrat, quamdam Puellam natione Arabam a Dæmone obsessam septuaginta ferme dies, & totidem noctes nullo cibo, nulloque potu transegisse, sed avem quamdam noctis medio consuevisse apparere, quæ ipsi in os nescio quid infundebat, & juxtà cætera, quæ plenè habentur apud Gasparum a Rejes *quæst.* 58. *num.* 29. apud Martam *de Canonizat. Sanctor. part.* 3. *cap.* 17. *num.* 3. apud Pignatell. *Consult.* 91. *sub num.* 92. *tom.* 2. & apud Stalpartium *part.* 1. *centuriæ posterioris suarum Observationum pag.* 151. *& sequentibus;* ad quam pariter classem referri possunt jejunia quædam, non vera, sed ficta, quale fuit illud cujusdam Antonii Picei, qui populo, se per quatuordecim dies jejunare pos-

posse, Angelisque esse familiarem, persuadebat, unde per totum Italiæ tractum, Siciliam, & Hispaniam veluti Sanctus prædicabatur, & cujus imposturæ tandem hominibus patuerunt, uti describit Jovinianus Pontanus *lib. 2. de Sermone* sequentibus verbis = *Cùm sub Rege Alfonso hujus Ferdinandi Patre quidam, cujus nominis non memini, diuturniora sua jactaret jejunia, ac quàm diligentissimè quævis cibi accipiendi huic præriperetur occasio, compertus est postea e candelis, quas hiberno tempore receperat, victum sibi quærere; hæ namque saccharo, cinnamomoque, necnon Gallinarum carne in minutissimas dissectâ particulas, quas extrinsecus sevum circumdabat, constabant*; redactoque sermone ad quædam longa, sed vera jejunia.

10 Princeps Medicorum Hippocrates *in Libro de Carnibus, in fine*, inquit: *Qui septem diebus absque ullo cibo permanserint, dehinc non possunt, etiam volentes, cibis subveniri, quia jam venter eos non admittit*; unde Franciscus Vallesius *de Sacra Philosophia cap. 13.* inquit, Deum die sextâ cibum misisse ad Danielem in Lacu Leonum detentum, ne, si septimam diem attigisset, fame periret: *Hanc ob causam ergo judico, misisse Deum die sextâ cibum Danieli in Lacu Leonum existenti, ne scilicet, si septimam attingeret, periret fame; nam etiam in his, quæ miraculosè agit, habet Deus rationem aliquam naturæ, ne plura, quàm opus sit, eveniant Miracula.* Alii, habitâ ratione varietatis temperamenti, ætatis, regionis, temporis anni, consuetudinis, terminum perfecti jejunii protrahunt ad diem undecimum, Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib. 4. tit. 1. quæst. 7. num 6.* Fortunius Licetus *in suo Opere de iis, qui diù vivunt sinè alimento*, multa narrat experimenta eorum, qui per decem, per viginti dies, per octo, per quindecim menses, per plures annos sinè ullo cibo, & potu vixerunt. Alia habentur apud Schenckium *lib. 3. Observat. Medic. tit. de Asitis*. Consimilia referuntur a Donato *de Medica Historia mirabili lib. 4. cap. 12.* a Stalpartio *cit. part. 1. posterioris centuriæ Observationum pag. 135. & pluribus sequentibus*, & a Zacchia *Quæst. Medico-Legal. lib. 4. tit. 1. quæst. 7. num. 19. & sequentibus*, ex quibus infert, hominem, & quodcumque animal posse naturaliter absque ullo alimento externo cibi, & potus per longum tempus vitam incolumem traducere. Joannes Vierus *in suo Opere edito Basileæ anno 1582. de Lamiis, & de commentitiis Jejuniis* non admittit jejunia naturalia ultra septem dies, & contendit, oppositas narrationes esse fabulas, vel illusiones, & quòd, si desint Dæmonis astus, & jejunium per septem dies sufferatur sinè virium amissione, id sit Miraculo adscribendum. At Gaspar a Rejes *in suo jucundarum quæstionum Elysio Campo quæst. 58. num. 7. & num. 28.* acriter reprehendit eos, qui fidem non præstant supra dictis experimentis, & narrationibus, de quibus testantur Viri docti, & fide digni, atque etiam Magistratus pro astruenda veritate acciti.

11 Suppositâ factorum veritate, ut explicetur, quomodo longa narrata jejunia naturaliter fieri, & tolerari potuerint, nonnulli id referunt ad aquæ potum, quem dicunt pro nutritione sufficientem, nonnulli ad terræ comestionem, aut herbarum, cùm aliquæ fœminæ gravidæ, aut picâ laborantes terram, & cretam avidè comedant, & aliqua animalia ex terra vivant, & plantæ terrâ alantur,

Bbb 2 & mul-

& multi fuerint, qui per multum tempus refectionis necessitati herbarum ope subvenerint, de quibus apud Rejes *loc. cit. num.* 30. *& pluribus sequentibus*, & apud Pignatell. *Consult.* 43. *num.* 85. *& sequentibus tom.* 4.

12 At, his omissis, quæ videntur extranea, cùm præsens quæstio procedat, non de iis, qui uno, aut alio vixerint alimento, sed de iis, qui sinè cibo, & potu longam vitam traduxerunt, nonnulli putant, id ex aere, item ab exhalationibus, quæ perpetuò affluunt e corporibus sublunaribus, procedere potuisse. At, quidquid sit de his, Fortunius Licetus contendit, viventia naturaliter vivere posse per longum tempus, absque eo quòd ullo modo nutriantur, putatque, nutritionem non esse semper, & cuicumque animali ad vitam necessariam; cùm enim nutritio fiat ob deperditionem humidi radicalis, quod a calore nativo indesinenter absumitur, hinc infert, necessitatem nutritionis auferri posse, quoties aufertur absumptio humidi radicalis, quam absumptionem omnino de medio tolli concludit ab æqualitate caloris cum humido. Censet ergo Licetus, dari posse hanc æqualitatem, eâque perseverante, cessare omnem necessitatem nutritionis, hominemque naturaliter jejunium fere posse toto tempore, quo durat æqualitas. Sententia hæc Liceti non placet Zacchiæ, qui memoratam æqualitatem caloris, & humidi radicalis somnium appellat, & ens rationis: quocirca, admisso, quòd nonnulla viventia absque ullo externo alimento vivant, & jejunantia longo tempore vitam trahant, docet ipse, ea nutriri ex humore crudo, ac pituitoso in eorum corporibus aggregato: quod ut contingat, concursum nonnullarum circumstantiarum expòscit; quarum prima est, quòd calor nativus non acer, nec validus, sed debilis sit respectu copiæ, & qualitatis humorum; secunda, quòd adsit constrictio pororum cutis, ex ea enim constrictione non solùm calor minùs dissipatur, sed etiam nova humorum congeries producitur; & tertia est, quòd pituita, & crudi illi humores, qui externi alimenti vicem gerunt, habeant in se humidum quoddam aereum, & unctuosum, quod calori non aliter, quàm oleum flammæ lucernæ, pro pabulo succedat. Gaspar a Rejes aliter rem explicat, & prodigiosæ naturalis inediæ inquit causam esse ecstaticum quemdam statum caloris naturalis a corde influentis. Vult ergo, eum in corde veluti circumscriptum manere, & ad reliquum corpus aut nihil, aut certè parùm se diffundere. Vult, reliquas corporis partes ab illo influente calore quodammodo destitui, cujus ope opera sua conficiebant, & actiones suas naturales attrahendi, concoquendi, expellendi, & resolvendi exequebantur. Vult denique, eas necessitate compulsas pro sui indigentia, quæ multùm non urget, cùm modica, & tarda sit ipsarum resolutio, nutritionem assumere ex humiditatibus in corpore redundantibus, quæ tunc etiam ob caloris inopiam succrescunt: & hoc modo animantia naturaliter diù vixisse, & vivere posse per longum tempus absque ullo externo cibo, vel potu. Ex Operibus Liceti, Zacchiæ, & Rejes prædicta omnia desumuntur, apud quos cæterorum opiniones minùs plausibiles referuntur, quas etiam congerit Lapius *in supra allegata Epistola de Inedia Beati Nicolai de Flue*. Utì vidimus, Liceti sententia non placet Zacchiæ.

chiæ : Zacchiæ ſententia non placet Cardinali de Lauræa, qui *in 3. lib. Sent. tom. 4. diſput. 20. de Miraculis art. 24. num.* 1023. ex Roderico obſervat, innumeros homines crudiſſimis humoribus abundare, debili calore eſſe præditos, conſtrictos in hieme habere poros, & jejunium per binos dies ferre non poſſe. Rejes ipſe de veritate ſuæ ſententiæ dubitat, ut ipſe fatetur *in cit. quæſt.* 58. *num.* 62. & de ea hæc habentur apud Mattam *loc. cit. ſub num.* 16. = *Hæc Rejes ad propriam opinionem tuendam contra ſexdecim alias ab ipſo rejectas, quæ utrùm ſit vera, necne, aliis diſcutiendum relinquimus, cùm nobis ſufficiat, Conſultores, & Cauſarum Patronos animadvertere debere, plurium dierum, menſium, & annorum inediam non ſolùm miraculosè pati, ſed & aſtu Dæmonis fingi, & naturaliter per aliquod tempus ſuſtineri poſſe.*

13 Colligitur ex dictis, longa jejunia duplicis eſſe generis, alia videlicet ſupernaturalia, alia naturalia; adeòque inveſtigandum remanet, quænam illa ſint, quæ ad primam, & quænam ſint illa, quæ ad ſecundam claſſem referri debent. Zacchias *in cit. lib.* 4. *tit.* 1. *quæſt.* 7. *num.* 57. & 58. reſpondet, naturalia eſſe jejunia, in quibus concurrunt circumſtantiæ ſupra ab ipſo expoſitæ, & miraculoſa eſse, in quibus prædictæ deficiunt circumſtantiæ, hoc eſt, ſi deſit copia pituitæ, deſitque reſtrictio pororum cutis; in quo rerum themate ait, jejunium toleratum ad decem, aut ad ſummum undecim dies cauſam habere ſupernaturalem; concluditque, miraculoſa fuiſſe jejunia Moyſis, Eliæ, & Chriſti Domini, cùm in illis omnis cujuſcumque alimenti ſubminiſtratio defecerit, non ſolùm externi, ſed etiam interni, quod poſſet illis vitam fulcire. Gaſpar a Rejes *cit. quæſt.* 58. *num.* 13. multas admittit miraculoſas inedias, quas ait eſſe ab aliis diſtinctas, nec opus eſſe earum cauſam quærere, cùm certum ſit, omnipotentis Dei virtute præſtari potuiſſe, ut in Sanctis ſuis mirabilis appareret. At Gaſpar prædictus non explicat, ex quibus ſignis dignoſci poſſit, quænam longa jejunia Miraculo, & quænam naturæ ſint adſcribenda. Scribentes de Canonizatione Sanctorum nonnullas exponunt pro re, de qua nunc agitur, circumſtantias, quas dicunt ſummopere advertendas. Prima eſt, ſi ad probandum aliquem articulum Fidei Dei Servus a Deo petierit longum jejunium ſinè cibo, aut potu, illudque peregerit validus viribus, ac ſi non jejunaſset: & tunc jejunium dicunt Miraculo adſcribendum; unde Danielis 1. de Pueris Hebræis, qui cibis Gentilium contaminari noluerunt contra Dei Leges, legitur, quòd dixerunt Præfecto: *Tenta nos, quæſo, decem diebus, & dentur nobis legumina ad veſcendum, & aqua ad bibendum, & contemplare vultus noſtros, & vultus Puerorum, qui veſcuntur cibo Regio &c. Poſt dies autem decem apparuerunt vultus eorum meliores, & corpulentiores præ omnibus Pueris, qui veſcebantur cibo Regio.* Secunda circumſtantia deſumitur ex moribus ejus, qui longum jejunium ſervavit; ſi enim Virtutibus heroicis fuerit præditus, & carnem ſuam crucifixerit cum vitiis, & concupiſcentiis, & in carne vixerit præter carnem, uti loquitur Apoſtolus *ad Galatas* 5. tunc jejunium ad longum tempus toleratum Miraculo erit adſcribendum: quocirca longa jejunia, quæ in Sacro Textu, & in Eccleſiaſticis Hiſtoriis tamquam mi-

miraculosa prædicantur, peracta fuerunt a Viris Sanctitate conspicuis. Tertia demum circumstantia est, si jejunans jejunium sustinuerit longum, solâ sumptâ Eucharistiâ; tunc quippe jejunium erit inter Miracula recensendum, juxtà historias in superioribus relatas. Has omnes circumstantias, etiam disjunctivè sumptas, pro jejunio miraculoso sufficere, latè probat Cardinalis de Lauræa *in 3. lib. Sent. tom. 4. disput. 20. de Miraculis art. 24. num. 1032. & sequentibus*. Sequitur Matthæuccius *in Tractica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit. 3. in Addit. ad cap. 3. num. 51. & pluribus sequentibus*, Lapius *in sua Dissertatione de Inedia Beati Nicolai de Flue pag. 43.* censet, eam inter Miracula esse recensendam, licèt usque adhuc super ea nullum prodierit a Sancta Sede responsum, ob eximias Virtutes, quibus ille, dum viveret, fulsit. Pignatell. *Consult. 43. num. 138. tom. 4.* distinguit inter profanos, & Sanctos, & longum profanorum jejunium naturæ, & longum Sanctorum jejunium Miraculo adscribit; & *Consult. 91. tom. 7.* post plura relata concludit, in judicio ferendo de jejunio præmittendum esse judicium de Virtutibus: *Quare, attentâ hujusmodi magnitudine Miraculi* (sermo est de longo jejunio) *censeo, differendam esse ejus approbationem, donec videatur, an reliquæ Virtutes in his Servis Dei fuerint in gradu heroico, & Miraculorum gratiâ claruerint; tunc enim ex illis coadjuvari poterunt probationes hujus tam insignis abstinentiæ Miraculi. Argumentum enim in hoc casu sumendum videtur a Sanctitate, scilicet: Est Sanctus: Ergo miraculosè abstinuit; non autem e contra: Abstinuit: Ergo est Sanctus.*

14 At, ut nostram tandem promamus sententiam, quam Sacræ Congregationis judicio libenter subjicimus, si in Causa Beatificationis, & Canonizationis aliquod longum proponatur jejunium a Dei Servo factum, quod a Postulatoribus fuisse supernaturale contendatur, rigorosa de facti cognitione assumenda est indago, de abstinentia videlicet ab omni cibo, & potu per totum illud tempus, ad quod dicitur fuisse protractum jejunium; & Postulatores memores esse debent, in hac, sicut & in cæteris probationibus, Fidei Promotores consuevisse esse admodum severos: dum enim agebatur de inedia Beati Nicolai de Flue, Petrus Franciscus de Rubeis tunc Fidei Promotor ait, non sufficere probationes ex Custodibus desumptas, qui retulerunt, Beatum nec comedisse, nec bibisse, ad eum videlicet cibum non fuisse delatum, nec aquam in illis locis exstitisse, quasitim extinguere potuerit, cùm terrâ, & herbis vesci potuerit. Suppositâ facti probatione, videndum erit, an jejunium a morbo inceperit, juxtà ea, quæ habentur *in Dissertatione*, de qua infra; non solùm quippe Medici, sed etiam Theologi longa naturalia jejunia admittunt in ægrotis, quemadmodum in specie annotavit Cornelius a Lapide *ad cap. 4. Matthæi vers. Quæres, an per naturæ vires:* &, quatenus a morbo non inceperit, an Dei Servus, vel Beatus tempore jejunii benè se habuerit, ut *in eadem Dissertatione* habetur, ubi *§. 13. & §. 31.* pleræque longorum jejuniorum historiæ tamquam veræ admittuntur, sed dicitur, nullam tamquam veram recognosci posse, in qua aliquis longo tempore vivere potuerit sinè cibo, & potu, qui sinè morbi

bi interventu cœperit jejunare, vel qui in jejunio permanserit integrè, & perfectè valens; & deductis in ea addi potest, quòd juxtà Theologos bonum, & laudandum nullatenus esset jejunium, ob quod jejunans a cæteris piis operibus exercendis impediretur, unde Sanctus Hieronymus *in Epistola ad Demetriadem* de servanda Virginitate subdit: *Sic debes jejunare, ut non palpites, & respirare vix possis, & comitum tuarum vel porteris, vel traharis manibus, sed ut, fracto corporis appetitu, nec in Lectione, nec in Psalmis, nec in Vigiliis solito quid minus facias*. Conferunt quoque ea, quæ alibi a nobis deducta sunt, cùm loquebamur de corporis mortificationibus per Dei Servos assumendis. Spectandi sunt demum mores, & Virtutes ejus, de cujus longo agitur jejunio; unde Sanctus Paulinus Nolanus Episcopus *in Epistola ad Celantiam Matronam* inserta inter *Epistolas* Sancti Hieronymi benè subdit: *Quid autem prodest, tenuari abstinentiâ corpus, si animus intumescat superbia? Quam laudem merebimur de pallore jejunii, si invidiâ lividi simus? Quid virtutis habet, vinum non bibere, & irâ, atque odio inebriari? Tunc, inquam, præclara est abstinentia, tunc pulchra, atque magnifica castigatio corporis, cùm est animus jejunus a vitiis. Immo, qui probabiliter, ac scienter abstinentiæ virtutem tenent, eò affligunt carnem suam, quò animæ frangant superbiam, ut quasi de quodam fastigio contemptus sui, atque arrogantiæ descendant ad implendam Domini voluntatem, quæ maximè in humilitate perficitur*. De causa quoque, & motivo, & effectu jejunii necessarium esse videtur inquirere: ut enim cætera prætereantur, docent Ecclesiæ Patres, & Sacri Interpretes, Christum Dominum jejunasse, ut oratione, & jejunio ad munus docendi se præpararet, ut jejunio ad contemplationem, cui vacavit, per quadraginta dies in Deserto se exponeret, & ut suo exemplo inchoaret, & quasi consecraret Quadragesimale Jejunium in Ecclesia servandum; unde Sanctus Hieronymus *in Isaiam cap. 18.* inquit: *Dominus quadraginta diebus in jejunio permansit, ut nobis solemnes jejuniorum dies relinqueret*. Similia habentur apud Sanctum Augustinum *Epist. 55. aliàs 119.* = *Quadragesima sane jejuniorum habet authoritatem & in veteribus Libris ex jejunio Moysis, & Eliæ, & ex Evangelio, quia totidem diebus Dominus jejunavit*: cum quibus concordat Authot Operis imperfecti *homil. 1. in Matthæum* = *Jejunavit quadraginta diebus propter duas causas; primùm, ut nobis adversùs tentationes jejunandi daret occasionem; deinde, ut Quadragesimi jejunii nostri poneret mensuram*.

15 Si omnia prædicta concurrant, pro jejunio supernaturali ferendum erit judicium. An autem de eo agendum sit tamquam Miraculo in ordine ad Beatificationem, & Canonizationem, certum est, de eo agi non posse pro Canonizatione obtinenda, cùm Miracula pro obtinenda Canonizatione supervenisse debeant post indultam Venerationem, juxtà ea, quæ alibi dicta sunt: & in eo, quod attinet ad Judicium super Beatificatione, difficultas insurgit numquam, quod sciam, in Sacra Congregatione proposita, eademque ex duplici capite descendit; alterum est, quod abstinentia miraculosa Miraculum est secutum tempore vitæ Servi Dei, & ex alibi dictis potissimum momentum constituendum est in Miraculis post obitum secutis; alterum est, quòd non

non sufficit, aliquid esse supernaturale, ut de eo tamquam Miraculo agendum sit in Beatificationis Judicio. Exemplum est in Ecstasibus, & Raptibus supernaturalibus; de illis quippe agitur in Judicio Beatificationis, sed non proponuntur tamquam Miracula post discussum Dubium de Virtutibus, sed in eodem de Virtutibus Dubio tamquam supernaturalia signa orationis, & contemplationis: & ex hoc efficitur, ut etiam dubitari possit, an longum, & supernaturale jejunium proponendum sit tamquam Miraculum post Dubium Virtutum, vel in eodem Dubio Virtutum uti quid maximopere conducens illustrandis pœnitentiis, & mortificationibus corporis a Servo Dei assumptis, dum erat in humanis.

16 Celebre est Bononiense Institutum *anno* 1712. erectum, Senatui Bononiensi dono datis a numquam peritura memoriæ insigni Viro Comite Aloysio Ferdinando Marsilio, singulari nobis, dum viveret, amicitiâ juncto, Telescopiis, Horologiis, Quadrantibus, Organis aliis Astronomicis, Machinâ Pneumaticâ, Metallorum Matricibus, Salibus, Sulphuribus, & aliis hujusmodi, quæ incredibili sumptu, & labore comparaverat, universâque prædictâ supellectili distributâ in conclavia singula domus amplæ, & capacis, Clemente XI. sanctæ memoriæ liberaliter permittente, ut pecunia ex vectigalibus in Institutum erogaretur, & rem totam peragentibus sex Senatoribus a Senatu electis, ut perpetuam haberent in Instituto potestatem. Usque ab *anno* 1690. aderat Bononiæ Academia quædam, ad quam Studiosi conveniebant de physicis rebus agentes. Memoratus Marsilius egit cum Senatu de copulanda Academia cum Instituto; quod & factum est: & Historiam tum Instituti, tum Academiæ unà cum Commentariis de iis, quæ in Instituti Academia ad varias disciplinas illustrandas tractata sunt, Typis Bononiensibus edidit Doctor Franciscus Maria Zanottus a Secretis memoratæ Accademiæ, de quo alio in loco debita cum laude locutus sum. Celebres ergo hujus Academiæ Viros interrogavi, quid de longis inediis, & jejuniis sentirent, an videlicet naturæ viribus ad menses, & annos produci possent, an Fortunii Liceti, Gasparis a Rejes, & Pauli Zacchiæ opiniones a Veterum doctrinis depromptæ concordent cum dogmatibus recentiorum Medicorum. Ut mihi gratam rem facerent Academici, pluries inter se de prædictis rebus sermones habuerunt, & studia, & observationes factas contulerunt, & elegantissimam deinde Dissertationem eruditione, & doctrinâ undequaque refertam, solidisque principiis innixam exhibuerunt, quam operæ pretium esse censui in calcem hujus primæ partis Libri quarti inserere, ut omnibus pateat, non deesse in hac Civitate Studiorum Matre Viros eximios, & ne, si eorum labores, dissimulatis Authoribus, in Opus hoc meum inseruissem, tamquam plagiarius traducerer. Præ cæteris Academicis Jacobus Bartholomæus Beccarius Medicus clarus, a Geometria satis instructus, & in omni Philosophia tam exercitatus, & doctus, quàm qui maximè, & Matthæus Bazanus Philosophus doctus, Medicus probatus, Anatomicus non vulgaris, & undequaque disertus in concinnanda Dissertatione laborarunt.

CAPUT

CAPUT VIGESIMUM OCTAVUM.

De quibusdam spiritualibus Miraculis.

1 On semel, sed pluries contigit, aliquos non modò malos, & impios, sed etiam probos, & pios Viros Dei permissu tantâ vi ab impuro genio, seu stimulo infestari, ut eorum Confessarii timuerint ipsos amentiæ, vel desperationi esse proximos. Præscriptæ eis fuerunt preces, præscripta jejunia, demandatæ vigiliæ, & cruentæ flagellationes, sed hærentibus animo impressis altiùs libidinosis imaginibus, spiritus successit blasphemiæ, Sanctos videlicet vel nullos esse, vel surdos, & Deum etiam crudelem, qui aut homines peccare cogeret, aut certè humana non curaret. Discussâ re inter Patres Spirituales, aliquibus ex eis in mentem venit hominem periclitantem commendare alicui Dei Servo, vel Beato, qui, dum viveret, præcipuâ heroicæ Castitatis laude excelluerit: cùmque delata Sancti ad periclitantem Reliquia, ipsoque eum summa cùm fiducia invocante, ut a Deo sibi gratiam impetraret liberationis a Spiritu nequam, ad primum Reliquiæ contactum sublatus illico fuerit uterque immundus, & blasphemans Spiritus, menteque, & corpore eruperit, nec unquam postmodum, licèt elapsis pluribus annis, redire sit ausus, omnisque non modò impura, & impia tentatio, sed illius timor omnis penitùs evanuerit, ut jam non magis, immo minùs in his, quàm in aliis religiosis Virtutibus gravis culpæ periculum timuerit, ita attestantibus tum ipso, tum ejus Confessario, quæstio exorta est, an id esset Miraculo adscribendum a Deo patrato intercessione Servi Dei, qui fuit invocatus, & ad cujus Reliquiæ contactum totalis perfecta liberatio secuta est.

2 Consulti insigniores Theologi Patres videlicet Benedictus Justinianus, & Petrus de Alagona Societatis Jesu in ea fuerunt sententia, quod id esset Miraculo adscribendum ratione modi, quo res contigit, quemadmodum Miraculum fuit curatio Socri Simonis, quæ Christi Domini contactu illico convaluit; licèt enim febris arte Medicâ curari potuisset, non tamen subito, sed temporis decursu, & usu medicamentorum. Addiderunt, difficillimè hæc mala spiritualia curari, sive a corporis constitutione, sive a Dæmone oriantur; & ponderarunt pacem, & tranquillitatem consecutam, & continenter perseverantem, uti Miraculi indicium. Venerabilis Dei Servus Cardinalis Bellarminus super eadem re consultus dubitavit, an liberatio rigorosè loquendo Miraculo esset adscribenda, sed dixit, gratiam esse cuicumque vero Miraculo æquipollentem, & quæ Servi Dei Sanctitatem apertissimè indicat. Julius Cæsar Lagalla Artium, & Medicinæ Doctor vocatus ad suum se-

ferendum suffragium inquit, quod, si vexatio a morbo procedebat, qui dicitur *Satyriasis*, de Miraculo non erat dubitandum propter sanationem tam citò factam, & absque remedii applicatione; talis enim morbus inquit ille, fit a causa vehementi, nempe ex copioso affluxu spiritus calidi ob dilatationem arteriarum, vel ex flatus copia in parte excitata, & quamvis curationem admittat, periculosus etiam est, & aliquando occidit, nec ita facilè naturaliter solvitur.

3 *Suffragia* tum Theologorum, tum Cardinalis Bellarmini, & Medici *Typis edita* fuerunt *in voluminosa Informatione Causæ Sancti Aloysii Gonzagæ exarata* a Patre Budriolio Societatis Jesu Theologo a nobis alibi cùm laude commemorato, & Causæ prædictæ diligentissimo Postulatore. *In Causa Sancti Raymundi de Pennafort* propositus fuit casus cujusdam Fratris Martini Conversi Ordinis Sancti Dominici; cùm enim hic in sæculo degens lascivam vitam duxisset, & Religionem ingressus a carnis stimulis vehementer vexaretur, considerans Sanctitatem Sancti Raymundi adhuc viventis, & eximiam ejus pietatem in Missa celebranda, supplex oravit Dominum, ut ejus meritis salutare sibi præstaret auxilium adversùs carnis molestias: cùmque ejus Missæ assistens ipsum Dominum Jesum Christum in forma Pueri in ejus manibus videre meruisset, ex post, licèt multùm vixerit, nunquam carnis stimulos sensit. Inter Auditores Rotæ juxtà morem tunc temporis receptum disputatum est, an ea res esset Miraculo adscribenda; ipsique affirmando responderunt, utì colligitur ex ipsorum *Relatione in tertio Miraculo art.* 10. Cardinales Sacris Ritibus Præpositi juxtà morem pariter tunc temporis receptum sedulò examinarunt deducta *in Relatione Rotali*, nec dubitarunt liberationem a carnis stimulis verò Miraculo adscribere, utì habetur *in Actis Causæ Sancti Raymundi* editis a Penia *pag.* 295. & *pag.* 324. & prædictæ liberationis mentio fit *in Bulla Canonizationis ejusdem Sancti Raymundi* §. *Nam Frater Martinus*. *In Causa Sancti Philippi Nerii* de consimili liberatione actum fuit inter Rotæ Auditores, eademque Miraculo adscripta est, utì habetur *in ipsorum Relatione num.* 43. *tit. de Miraculis post mortem*, ubi ita legitur: *Reverendus Vincentius Valerius cum anno* 1601. *Mense Junii, seu Julii gravissimam carnis tentationem tam in mente, quàm corpore pateretur, ita ut nec etiam Sacrum faciens ab hujusmodi tentatione, quamvis enixè Deum precaretur, liberari posset, legens Vitam Beati Philippi, statim ac pervenit ad exemplum supra dicti N. a carnis periculo liberati, orans ipsum Beatum Philippum, ut, sicut illum liberaverat, ita a Deo obtineret, ut ipse a sua tentatione liberaretur, statim ille omni tentatione, qua tantopere molestabatur, adeo se liberum sensit &c.* quod ipsum habetur *in Bulla Canonizationis*, ut ex sequentibus verbis desumitur: *Nonnullos solâ ejus Vitæ lectione, ut Vincentium Valesium, qui vehementi vexatur tentatione supra dictum exemplum perlegens*, Stephani videlicet Calcinardi, qui ab impurissima quadam fœmina sollicitatus Sancti Viri Reliquiis, quas devotionis ergo secum deferebat, sibi pectus occultâ quadam vi percuti sensit, *ex animo Philippum compellans, his verbis affatus est: Cur modo non id ipsum mibi abs te, Pater? Eodem temporis instanti* di-

discessit omnis illa permolesta mentis agitatio.

4 Horum Miraculorum magnitudinem extollit Cardinalis Bona *in suo Tractatu de Discretione Spirituum cap. 6. num. 9.* En ejus verba: *Quæ verò* (loquitur de Miraculis) *patrantur, verè, & absolutè nota Sanctitatis censenda sunt; non enim solet Deus ad tantum opus, cujusmodi est perfecta ad Deum conversio, quempiam assumere, qui sibi gratus non sit. Unde usu compertum est, neminem unquam hypocritæ fuasu verè conversum fuisse, & licèt aliqua virtutis argumenta protulerit, ea tamen successu temporis emarcuerunt, & ad nihilum redacta sunt*; & ante ipsum de prædictis Miraculis sequens latum fuerat judicium a Beato Raymundo de Capua Confessario Sanctæ Catharinæ Senensis *in ejus Vita part. 2. cap. 7.* cui titulus est = *D' ALCUNI MIRACOLI PER VIRTU' DIVINA OPERATI DA QUESTA SANTA VERGINE CIRCA LA SALUTE DELL' ANIME* = inquit enim loquens de hisce Miraculis: *E perchè quanto lo spirito precede al corpo, tanto que' Miracoli spirituali precedono a quelli, che fannosi in benefizio del corpo, perciò ho risoluto io di descrivere prima quelli, che per la liberazione dell' anime adoperò il Signore per mezzo di Caterina, ed appresso quelli, che recaron salute a' corpi de' prossimi.* Plura super hoc argumento collecta habentur apud Pignatellum *consult. 177. num. 39. & sequentibus tom.* 10. ubi post plura *num.* 46. ita concludit: *Ut ergo suorum Servorum mirabilem Sanctitatem Dominus commendaret, cæteris ejus Miraculis hoc adjungit Miraculorum genus altissimum, conversiones subitas rebellium voluntatum, quæ tamen inter prodigia loco supremo Apostolico examini sunt proponenda.*

5 Similis huic controversiæ alia est controversia a Theologis examinata, utrum videlicet impii justificatio sit opus miraculosum, de qua Sanctus Thomas 1. 2. *quæst.* 113. *art.* 10. ubi Sanctus Doctor tria docet consuevisse inveniri in miraculosis operibus, quorum unum est ex parte potentiæ agentis, cum aliquid solâ Virtute Divinâ fieri potest, & juxtà hoc tam justificatio impii, quàm creatio Mundi, & universaliter omne opus, quod a solo Deo fieri potest, miraculosum, licèt minùs propriè, dici valet; secundum est, quod in quibusdam operibus miraculosis forma inducitur supra naturalem potentiam talis materiæ, utì contingit in mortui suscitatione, & quantum ad hoc justificatio impii non est miraculosa, cum anima naturaliter non sit incapax Gratiæ; eo enim ipso, quod facta est ad imaginem Dei, capax est Dei per Gratiam; tertium est, quod in operibus miraculosis aliquid invenitur præter solitum, & consuetum ordinem causandi effectum, utì accidit in infirmo, qui sanitatem perfectam assequitur subitò præter solitum cursum sanationis, quæ fit a natura, vel arte; concluditque Sanctus Doctor, justificationem impii, quantum ad hoc aliquando esse miraculosam, aliquando non, non esse videlicet miraculosam, quando juxtà communem, & consuetum cursum justificationis, Deo movente interiùs animam, homo convertitur ad Deum primò quidem conversione imperfectâ, ut postmodum deveniat ad perfectam, miraculosam verò esse, cum Deus tam vehementer animam movet, ut statim quandam perfectionem justitiæ assequatur. Hoc ipsum Sanctus Doctor docuerat *in 4. Sent. dist. 4. quæst. 3. art. 1. Ad tertium,* ubi

ubi inquit, Deum etiam in iis, quæ ad Gratiam pertinent, quandoque operari præter Legem naturæ, hoc est præter modum Gratiæ connaturalem, uti quando Miracula facit præter rationes seminales. Doctrinam Divi Thomæ latissimè comprobant Salmanticenses *in Cursu Theologico tom. 6. tract. 15. dub. 4. disput. 4. §. 2. num. 60.* ubi ajunt, justificationem impii esse aliquando Miraculum propriè, & strictè sumptum; cum enim Miraculum propriè, & strictè sumptum sit, quando effectus aliter producitur, ac produci petit, si justificatio fiat præter modum, quem ex sua postulat conditione, concludunt, de Miraculo non esse dubitandum. Pro suæ assertionis confirmatione ponderant, proprium, & connaturalem modum justificationis esse, ut infidelis, vel impius a dispositionibus minùs perfectis progrediantur ad perfectiores, ex quo fit, ut, si, hoc ordine relicto, justificatio contingat, quemadmodum colligi potest ab exemplis infra referendis, justificatio, & conversio Miraculis sint adscribendæ. Concordant cæteri Theologi, & præsertim Suarez *de Gratia lib. 7. cap. 25. num. 7. & sequentibus*, ubi *num. 9.* inquit, miraculosam esse justificationem, cum Deus non movet hominem ad justitiam modo accomodato naturæ ejus, sed tam vehementer, ut subitò illum justificet: cùmque sibi opposuisset, opus nunquam dici miraculosum, nisi excedat capacitatem naturalem subjecti consentaneam tali formæ, & justificationem nunquam excedere capacitatem animæ proportionatam Gratiæ, quantum ordo connaturalis Gratiæ exigere potest, respondet, opus non semper esse miraculosum propter substantiam facti, sed interdum etiam propter modum faciendi, & sic in recensito rerum eventu justificationem non esse miraculosam in facti substantia, sed in modo faciendi.

6 Communis ergo, & recepta esse videtur sententia, quod impii justificatio verè, & propriè miraculosa sit, cum, adjuvante Dei Gratiâ, præter ordinem consuetum fit, & in primo instanti, in quo est, seclusis consuetis præcedentibus minùs perfectis dispositionibus, perfectionem assecuta est, in quo eodem statu etiam subsequenter ad longum tempus perseveravit.

7 Allatis supra exemplis alia nonnulla addimus. Primum desumitur ex Sancto Augustino *lib. 22. de Civitate Dei cap. 8.* ubi hæc scribit: *Fuit Vir in ordine suo primarius, nomine Martialis, ævo jam gravis, & multum a Religione abhorens Christiana. Habebat sanè fidelem Filium, & Generum eodem anno baptizatum. Qui cum eum ægrotantem multis, & magnis precibus, & lacrymis rogarent, ut Christianus fieret, prorsus abnuit, eosque a se turbidâ indignatione submovit. Visum est Genero ejus, ut iret ad Memoriam Sancti Stephani, & illic pro eo, quantum posset, oraret, ut Deus illi daret mentem bonam, qua credere non differret in Christum. Fecit hoc ingenti gemitu, & fletu, & sinceriter ardente pietatis affectu: deinde abscedens aliquid de Altari florum, quod occurrit, tulit, eique, cum jam nox esset, ad caput posuit. Tunc dormitum est, & ecce ante diluculum clamat, ut ad Episcopum curreretur, qui mecum fortè tunc erat apud Hipponem. Cum ergo audisset eum absentem, venire Presbyteros postulavit, Venerunt, & statim se credere dixit: admirantibus, atque gaudentibus omnibus baptizatus est. Hic, quamdiù vixit, in ore habebat: Christe, accipe spiritum meum;*

cum

cum hæc verba Beatissimi Stephani, quando lapidatus est a Judæis, ultima fuisse nesciret, quæ huic quoque ultima fuerunt, nam non multo post etiam ipse defunctus est. Alterum desumitur *ex lib. 7. Vitæ Sancti Bernardi Abbatis descripta in Libro, cui titulus = EXORDIUM MAGNUM CISTERCIENSE = dist. 2. cap. 6. post Opera Sancti Doctoris Editionis Mabillonea*: ibi quippe narratur, Monachum quemdam per Dæmonum fallacias ad tantam cordis inopiam devenisse, ut negaret, panem, & vinum in Sacramento Altaris transubstantiari in Corpus, & Sanguinem Domini Nostri Jesu Christi, & in ea hæresi pertinaciter per multum tempus perseverasse. Refertur, quod re delatâ ad Sanctum Bernardum Abbatem, ipsi per Virtutem Obedientiæ præcepit, ut crederet: *Constrictus igitur Virtute Obedientiæ Monachus, penitus sinè Fide, ut sibi videbatur, ad Altare accessit, communicavit, Sanctique Patris meritò confestim illuminatus, Fidem Sacramentorum recepit, quam etiam intemeratam usque ad diem mortis suæ conservavit*. Prima conversio Martialis a Sancto Augustino adscribitur intercessioni Sancti Stephani, & tamquam miraculosa recensetur. Altera Monachi conversio adscribitur intercessioni Sancti Bernardi; & eadem quoque inter Miracula recensetur; & in prædictis conversionibus non desunt requisita in superioribus exposita, subitaneæ videlicet, & instantaneæ conversionis, necnon perseverantiæ in bono.

8 Verùm, ut de similibus conversionibus, Miraculisque spiritualibus habenda sit ratio in Causis Beatificationis, & Canonizationis, & ad effectum Beatificationis, & Canonizationis, necessarium esse videtur, ut aliquo extrinseco signo confirmentur, & corroborentur, de quo signo Testes contestes deponant, cùm enim ex alibi dictis clara, & perspicua debeant esse documenta, & probationes debeant esse, utì dicitur, luce meridianâ clariores in Causis, de quibus agitur, tales profectò illæ non essent, quæ desumerentur ex attestatione ejus, qui se in instanti conversum prædicat, & juramento asserit, necnon ex attestatione Confessarii ipsius, qui totum id, quod refert, ex ore ejus refert, nisi fortè, qui se conversum asserit, talis esset probitatis, ut nefas esset ejus dicto fidem non præstare. Fuit hoc insinuatum a Sancto Thoma *in 1. 2. cit. quæst. 113. art. 10.* ubi agendo de conversione miraculosa hæc habet: *Quandoque verò tam vehementer Deus animam movet, ut statim quamdam perfectionem justitiæ assequatur, sicut fuit in conversione Pauli, adhibitâ etiam exteriùs miraculosâ prostratione: & ideo conversio Pauli tamquam miraculosa in Ecclesia commemoratur celebriter*. Sequitur Suarez *de Gratia lib. 7. cap. 25. sub num. 6.* ubi ita scribit loquendo de conversione miraculosa: *Et tunc necesse est, ut vel ad excitandum, & convertendum hominem Deus aliquo Miraculo saltem externo utatur, ut fecit in Divo Paulo*. Adhæret Arauxo *in Decisionibus Moralibus tract. 3. quæst. 23. num. 80.* ubi postquam exposuit ad rationem Miraculi requiri, quod sit opus excedens facultatem naturæ creatæ agentis, quod sit insolitum, & præter ordinariam legem in eodem ordine contingens, ita subdit: *Defectu secundæ conditionis defuit a ratione Miraculi justificatio impii adulti sive cum Sacramento, sive extra illud per proprios actus supernaturales dispositivos, quia*

quia licèt Gratia in se sit forma ordinis supernaturalis excedens totam naturæ facultatem, verumtamen infunditur homini adulto in casu posito secundùm modum consuetum in Ecclesia, & secundùm ordinariam legem ordinis Gratiæ, secus foret, si repente, aut sinè propriis actibus dispositivis, aut cum insolitis circumstantiis a statu peccati, sive ab actuali peccato ad statum Gratiæ raperetur, qualis fuit Pauli Apostoli justificatio, cujus propterea conversionem ut verè miraculosam celebrat Ecclesia. Dictum est in superioribus, in Causis Beatificationis, & Canonizationis, & ad effectum Beatificationis, & Canonizationis videri necessarium esse, ut conversiones aliquo extrinseco signo confirmentur, & corroborentur. Licèt enim fortè aliquando absque prædicto extrinseco signo nonnullæ conversiones in Causis Beatificationis, & Canonizationis tamquam miraculosæ fuerint receptæ, quatenus id non processerit ex fide data ei, qui se conversum asseruit, de cujus probitate nefas fuisset dubitare, semper verum erit dicere, non iis, sed cæteris indubitatis Miraculis innixum fuisse Decretum Beatificationis, aut Canonizationis, cum in hisce Causis plura discutienda proponantur Miracula, & nonnulla rejiciantur, nonnulla admittantur, & inter ea, quæ admittuntur, nonnulla sint, quibus innititur Decretum Beatificationis, & Canonizationis, quæque rigorosissimo perpenduntur examine, & nonnulla admittantur tamquam supra numerum, quæ magno quoque rigore examinantur, sed qui æqualis non est rigori, quo priora Miracula perpenduntur, tum quia illis non innititur Decretum Beatificationis, & Canonizationis, tum quia, si aliquod dubium in eis occurrat, submovetur ex aliis Miraculis indubitatis, & certis.

9 Tres sunt conversiones, quas Theologi inter Miracula recensent, conversio videlicet Sancti Latronis, conversio Sancti Matthæi, & conversio Sancti Pauli, quam celebrat Ecclesia universalis, juxtà ea, quæ a nobis referentur *in secunda parte Libri quarti cap. 9. sub num.* 4. Theophilus Raynaudus *Operum tom. 9. cap. 7. de Metamorphosi Latronis in Apostolum* ponderat, in Sancto Latrone nullam præcessisse externam Fidei auditionem, quæ, licèt pertineat ad Gratiam extrinsecam, aliqualis tamen est usus in conversionibus, ponderat aliam defuisse præparationem, quæ est annexa auditioni, ubertatem videlicet extrinsecorum motivorum, quæ solet recèns Fidem capessentes permovere, & eos præparare excipiendæ Gratiæ Divinæ; animadvertit præterea multa contraria, & avocantia Sancto Latroni obversata fuisse, judicium videlicet Sapientissimorum Populi Hebraici, præsumptionem ex supplicio irrogato, & condemnatione ad mortem turpissimam; & post ea ita concludit: *Itaque planè oportuit, Deum in tanta extrinseca doctrina, & manuductionum ad Fidem sterilitate, singulari modo, & ad Miraculum accedente, Latroni interiorem aurem aperire per se ipsum, & in schola interna per instinctum potentissimum, tametsi suavem, & eluctabilem, aptare profligatissimam illuc usque, & hactenus a Fidei Sanctitate alienissimam perditissimi hominis voluntatem ad inducendum Fidei assensum &c. Quare nullâ ratione negari potest, quin Latronis ad veram Fidem deductio cum tam tenui apparatu, vel etiam nullo, plena Miraculi, & omnino eximia videri debeat*; & de San-

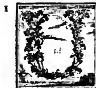
Sancto Latrone Sanctus Eucherius *in homilia de eodem* ait: *Laudabilius hoc itaque in Latrone, & magnificentius fuit, quod hominem addictum, & inter extrema deficientem supplicia Dominum credidit, quàm si inter Virtutum opera credidisset*. De conversione Sancti Matthæi habetur Lucæ 5. = *Vidit Publicanum nomine Levi*, sermo est de Christo, *sedentem ad Telonium, & ait illi: Sequere me; & relictis omnibus surgens secutus est eum;* & Marci 2. = *Vidit Levi Alphei sedentem ad Telonium, & ait illi: Sequere me, & surgens secutus est eum;* & Matthæi *cap.* 9. = *Vidit hominem sedentem in Telonio Matthæum nomine, & ait illi: Sequere me, & surgens secutus est eum*. Sanctus Hieronymus *super Matthæum* ait, quod de Publicano repente factus est Apostolus; & Venerabilis Beda *super Lucam* subdit, quod de Publicano in Apostolum de Teloneario in Evangelistam mutatus est; & Sanctus Thomas *quolibet.* 5. *art.* 21. docet, Matthæum a principio vocatum esse ad statum perfectionis, primò videlicet ad Discipulatum Christi, & subinde ad Apostolatum, licèt eum post aliquod aliud tempus consecutus sit. Porphirius, & Julianus impiè Matthæum accusant, quod stultè secutus sit Christum, hominem sibi minimè notum. At Sanctus Hieronymus *in Matthæum cap.* 9. eos sequentibus verbis refellit: *Certè fulgor ipse, & majestas Divinitatis occultæ, quæ etiam in humana facie relucebat, ex primo ad se venientes trahere poterat aspectu;* & *in illud idem Evangelium Matthæi cap.* 21. docet maximum, & præclarissimum omnium Miraculorum Christi fuisse ejectionem ementium, & vendentium, itemque nummulariorum e Templo, ex quo ab ejus oculis, & facie Divinitatis lucebat majestas: *Mihi inter omnia signa, quæ fecit, hoc videtur mirabilius esse, quod unus homo, & illo tempore contemptibilis, & intantum vilis, ut postea crucifigeretur, Scribis, & Pharisæis contra se sævientibus, & videntibus lucra destrui sua, potuerit ad unius flagelli verbera tantam ejicere multitudinem, mensasque subvertere, & Cathedras confringere, quæ infinitus non fecisset exercitus; igneum enim quiddam, & sidereum radiabat ex oculis ejus, & Divinitatis majestas lucebat in facie*. Et denique quid contigerit in conversione Sancti Pauli plenè describitur *in Actis Apostolorum cap.* 9. ubi refertur, quod, dum ibat Damascum, ut, si quos Christianos invenisset, vinctos perduceret in Hierusalem, circumfusus fuit luce de Cælo, vocem de Cælo audivit, quam comitantes quoque audiverunt, cæcus evasit, visum subinde recuperavit, & primo lucis intuitu in terram cecidit, sive pedes esset, uti fusè probat Thomas Massutius *in Vita Divi Pauli lib.* 2. *cap.* 2. sive equo insideret, ut nonnulli putant, seu potiùs mulæ, vel asino, uti novissimè ostendere conatur Pater Joannes Interian de Ayala *in suo erudito Opere de Christiano Pictore lib.* 5. *cap.* 5.

10 Hæ sunt conversiones, quas inter Miracula recensent Salmanticenses loco supra citato *num.* 63. At in omnibus, & singulis prædictis aliquod extrinsecum mirabile non deficit: *Memento mei, Domine, dum veneris in Regnum tuum:* verba fuerunt a Sancto Latrone prolata, de quorum excellentia hæc habet Sanctus Eucherius *loc. cit.* = *Non dixit: Si Deus es, de præsenti supplicio eripe me; sed magis: Quia Deus es, de futuro judicio libera me. Quàm citò eum replevit Sancti Spiritus eru-*

eruditio! Per quam futuri examinis diem cogitans, intolerabile probat esse, quod metuit. Prædicat sæculis Judicem, Regemque sæculorum, nondum Discipulus, & jam Magister, atque ex Latrone Confessor. In conversione Sancti Matthæi Sanctus Basilius *interrogat*. 8. *Regulæ* egregiè exponit, quæ extrinsecus apparuerunt: *Qua in re non lucra modò reliquit, sed pericula etiam contempsit, quæ ipsi totique suæ familiæ a Civitatis Magistratibus imminebant, quod redemptorum a se vectigalium rationes discedens non confectas reliquisset*; & Sanctus Gregorius *in Evangelia homil*. 24. animadvertit, Petrum post conversionem ad piscationem rediisse, non autem Matthæum ad Telonii negotium, cum primum sinè peccato, alterum verò non sinè peccati periculo exerceri possent. Inutile est autem de mirabilibus extrinsecis signis sermonem habere, quæ non defuerunt in conversione Sancti Pauli, cum ex supra dictis sufficiens eorum notitia haberi possit.

CAPUT VIGESIMUM NONUM.

De Ejectione Dæmonum a corporibus obsessis.

1 T recto ordine procedatur, inquirendum primò est, quinam dicantur obsessi a Dæmone, secundò, an obsessi hi dentur, tertiò, quænam sint signa veræ obsessionis, quartò, quibus modis liberentur obsessi, ultimò, an in hac liberatione obsessorum, & Dæmonum ejectione Miraculum intercedere possit.

2 Initio autem ducto a primo puncto, duo requiruntur, ut aliquis obsessus dici possit, alterum, ut in eo Dæmones sint, alterum, ut in eum aliquam etiam potestatem acceperint, Thyræus *in suo Tractatu de obsessis a Spiritibus Dæmoniorum hominibus part*. 1. *disputationis cap*. 2. qui etiam explicat, quomodo Dæmones hominibus insint obsessis, nec enim insunt ut accidentia suis subjectis, cum hi spiritus sint veræ, & perfectæ substantiæ non ut partes suis totis, & compositis, cum homo constet animâ, & corpore, & Dæmones in obsessis non gerant vices animæ, aut corporis, non ut duæ perfectæ naturæ concurrentes, quæ in una hypostasi recipiantur, cum in solo Christo Domino una hypostasis naturas humanam, & Divinam suscipiat, sed Dæmones in hominibus, quos obsident, sunt ut motores in corporibus, quæ movent, ita videlicet, ut nullam corpori hominis qualitatem imprimant, nullum ipsi dent novum esse, nec propriè unum quid constituant cum homine obsesso.

3 Idem Thyræus *in sequentibus capitibus* latè ostendit, Dæmones, dum ho-

homines obſident, in corpora potiſſimùm poteſtatem habere, & exercere, in animas verò non ita multùm poſſe, & finitam, & certam eſſe eorum poteſtatem in ipſa corpora obſeſſorum, quia, quemadmodum non, niſi obtentâ a Deo facultate, corpora ingrediuntur, ita eorum corporibus plus damni afferre non poſſunt, quàm a Deo Optimo Maximo illis permittitur, & præfinitur. At, his omiſſis, quæ apud eum, & cæteros Authores legi poſſunt, & tranſitum faciendo ad ſecundum punctum, in quo quærendum proponitur, an hi dentur obſeſſi, apud Guillelmum Pariſienſem *in Opere de Universo* nonnulli, ſed pauci, Medici, quibus adhæſit Levinus Lemnius *lib.* 2. *de occultis naturæ cap.* 2. inficiari auſi ſunt, hos dari obſeſſos, & arreptitios, quos ſtrenuè redarguit Theophilus Raynaudus *Operum tom.* 9 *in Libro, cui titulus* = *ANGELUS MALUS HOMINEM COLAPHIZANS* = *cap.* 10. licèt Author Opus abſolvere non potuerit morte præventus, & Sacræ Scripturæ eloquia impietatem redarguunt eorum, qui prædicta aſſeruerunt: perſuaſum quippe fuit Judæis, homines a Dæmonibus poſſideri poſſe, cùm Chriſto Domino per ſummam contumeliam objecerint, quòd Dæmonium haberet, Joannis 8. = *Nonne benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & Dæmonium habes?* = & Lucæ 11. = *In Principe Dæmoniorum ejicit Dæmonia &c. Quid ipſum auditis? Dæmonium habet*. Chriſtus ipſe Dominus Matthæi 17. regulam, ſive rationem declaravit, quam in quibuſdam Dæmonibus ejiciendis obſervari volebat, ut orationi videlicet adderetur jejunium: *Hoc genus Dæmoniorum non ejicitur, niſi in jejunio, & oratione*. Calumniis, & criminationibus, quòd virtute Dæmonis Dæmonem expelleret, non negavit ingreſſum Diaboli in homines, ſed negavit, ſe in Principe Dæmoniorum Beelzebub Dæmonia ejicere. *In eodem* Matthæi *Evangelio*, & *in altero* Marci futurum denuntiavit, Dæmones eſſe habituros poteſtatem in corpora, cùm Apoſtolos miſerit in Orbem terrarum cum poteſtate Dæmones expugnandi, & inter ſigna credentium retulerit, quòd in ſuo nomine eſſent Dæmonia ejecturi, & docuerit, aditum Cælorum eis futurum eſſe præcluſum, qui caritate deſtituti in ſuo nomine Dæmonia ejeciſſent. Scatent Evangelia ejectionibus Dæmonum a Chriſto factis, cùm Marci 1. legatur = *Et curavit multos, qui vexabantur variis languoribus, & Dæmonia multa ejiciebat, & non ſinebat ea loqui, quoniam ſciebant eum* = & Lucæ *cap.* 4. = *Exibant autem Dæmonia a multis clamantia, & dicentia, quia tu es Filius Dei: & increpans non ſinebat, ea loqui, quia ſciebant, ipſum eſſe Chriſtum*. Rurſus Matthæi *cap.* 8. cùm veniſſet Jeſus trans fretum in Regionem Geraſenorum, occurrerunt ei duo habentes Dæmonia de monumentis exeuntes, & dicentes: *Quid nobis, & tibi, Jeſu Fili Dei? Veniſti huc ante tempus torquere nos*; &, rogantibus Dæmonibus, ut, ſi eos ejiceret, mitteret in gregem porcorum, ſic factum eſt. Hoc ipſum habetur Lucæ *cap.* 8. & Marci *cap.* 5. &, quamvis Marcus, & Lucas dicant, ſolùm unum Chriſto occurriſſe, & Matthæus de duobus loquatur, obſervat nihilominus Sanctus Auguſtinus *de Concord. Evangel.* Lucam, & Marcum unius tantùm meminiſse, *quoniam unus eorum celebrioris perſonæ, & ma-*

& majoris insania fuit, ob quem Regio illa maximè dolebat, & pro cujus salute Populus satagebat.

4 Ostendunt autem hæc omnia ingressum Dæmonum in homines, & etiam in bestias; unde Sanctus Hieronymus *in Vita Sancti Hilarionis circà medium* hæc scribit: *Parum est de hominibus loqui, bruta quoque animalia quotidie ad eum furentia pertrahebantur; in quibus Bactrum Camelum enormis magnitudinis, qui jam multos obtriverat, triginta, & eò ampliùs Viri distentum solidissimis funibus cum clamore adduxerunt. Sanguinei erant oculi, spumabat os, volubilis lingua turgebat, & super omnem terrorem rugitus personabat immanis. Jussit igitur, eum dimitti, Senex: statim verò, & qui adduxerant, & qui cum Sene erant, usque ad unum omnes diffugerunt. Porrò ille solus perrexit obviàm, & sermone Syro, Non me, inquit, terres, Diabole, tantâ mole corporis, & in Vulpecula, & in Camelo unus, atque idem es. Et interim porrectâ stabat manu. Ad quem dum furens, & quasi eum devoratura bellua pervenisset, statim corruit, submissumque caput terræ coæquavit, mirantibus cunctis, qui aderant, post tantam ferociam tantam subitò mansuetudinem.* Hæc Hieronymus, qui *eodem loco* post mansuefactum Dæmonis expulsione Camelum, cur jumenta interdum ille vexet, & cruciet, ex sermone Hilarionis ostendit. Redeundo autem ad hominum obsessiones a Dæmonibus factas, quamvìs aliquando obsessi patiantur tyrannidem Dæmonum in vindictam peccatorum, quæ commiserunt, aut etiam in vindictam aliorum, quæ ab ipsis commissa non sunt, juxtà illud Sancti Augustini *lib. 21. de Civitate Dei cap. 18.* = *Grave jugum filios Adam a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulturæ matrem omnium usque adeò impleri, est necesse, ut ipsi parvuli per Lavacrum regenerationis ob originali peccato, quo solùm tenebantur, vinculo jam solati, multa patientes, nonnulli incursiones spirituum malignorum patiantur* = & aliud Sancti Hieronymi *in Epistola ad Paulam de dormitione Blesillæ* = *Quæ causa est, ut sæpe bimuli, trimulive, & ubera materna lactantes a Dæmonio corripiantur? &c. Invisibilia hæc inscrutabili Altissimi judicio sunt relinquenda*; fieri tamen quandoque potest, ut absque ulla culpa, sed non sinè magnis Divinæ Providentiæ rationibus mortales sustineant Dæmonum cruciatus in obsessis corporibus, ut eos videlicet Deus probet, ipsorum augeat merita, & majoribus, & pluribus modis se iisdem obstringat, juxtà illud Cassiani *collat. 7. cap. 28.* ubi hæc habet: *Non debere eos abominari, vel despici, quos istis spiritibus nequitiæ tradi videmus, quia, duo hæc credere nos immobiliter, oportet, primò, quòd sinè Dei permissu nullus ab iis omnino tentetur, secundò, quòd omnia, quæ a Deo nobis inferuntur sive tristia ad præsens, seu læta videantur, velut a piissimo Patre, clementissimoque Medico pro nostris utilitatibus irrogentur; & idcirco, eos veluti Pædagogis traditos humiliari, ut discedentes ex hoc Mundo purgatiores ad vitam aliam transferantur, vel pœnâ leviore plectantur, qui secundùm Apostolum traditi sunt in præsenti Satanæ in interitum carnis, ut spiritu salvi fiant in die Domini nostri Jesu Christi.* Plura legi possunt *in part. 2.* Thyræi *de Dæmoniacis cap. 30. & pluribus sequentibus*, & rectè prosequitur Cardinalis de Lauræa *in 3. lib. Sent. tom. 4. disput. 20. de Miraculis art. 7. num. 107.*

5 Mul-

5 Multi dicuntur obsessi, qui re verâ obsessi non sunt, aut quia se simulant obsessos, de quibus *in Canone sexto* Concilii Trullani = *Arreptitios se simulantes, & qui morum improbitate eorum figuram, & habitum simulatè præseferunt, visum est, omnino puniri* = aut quia Medici ipsi nonnullos dicunt obsessos, qui obsessi non sunt, utì benè annotavit Vallesius *de Sacra Philosophia cap.*28. sequentibus verbis= *Constat ex his omnibus, quæ dicta sunt, verisimile esse, plurimos eorum, qui Dæmonis opinione ad Exorcistas deferuntur, Dæmonem non habere, sed morbis aliquibus eorum, qui dicti sunt, teneri, & præ inopia consilii, cùm tentatæ sint aliæ curationes antea, neque sufficiant, deferri ad illos* =& latè prosequitur Joannes Baptista Silvaticus *in suo Opere de iis, qui morbum simulant, deprehendendis cap.* 17. ubi ostendit, quòd signa ex quibus nonnulli inferunt, aliquem esse a Dæmone obsessum, sunt signa humoris melancholici, quocirca Theologi, Medicique cautiores monent, signa esse perpendenda, & examinanda, antequam pronuntietur, aliquem esse a Dæmone obsessum, utì, collectis concordantibus, docet Zacchias *Quæst. Medico - Legal. lib.* 2. *tit.* 1. *quæst.* 18. *num.* 3. *& pluribus sequentibus*. In Rituali Romano *ad tit. de exorcizandis obsessis a Dæmonio* hæc habentur: *In primis, ne facilè credat* (sermo est de Exorcista) *aliquem a Dæmone obsessum esse, sed nota habeat ea signa, quibus obsessus dignoscitur ab iis, qui vel atrâ bile, vel morbo aliquo laborant. Signa autem Dæmonis obsidentis sunt, ignotâ linguâ loqui pluribus verbis, vel loquentem intelligere, distantia, & occulta patefacere, vires supra ætatis, seu conditionis naturam ostendere, & id genus alia, quæ, cùm plurima concurrunt, majora sunt indicia*. Benè ponderat Pontas *in suo Dictionario Casuum Conscientiæ in verb. Possessus*, quòd, si inter signa obsessorum recensetur, quòd aliquis ignotâ linguâ loquatur, vel loquentem intelligat (quidquid opinari, vel saltèm dubitare ausus fuerit Schenckius *Observat. Medical. lib.* 1. *de Mania, seu Insania pag.* 156. *Editionis Francofurti anni* 1609. cui adhæsit Dominus Hecquet, quem fundatissimè redarguit Theologus Gallus *in sua decima quarta Epistola theologica num.* 56. *& sequentibus*) a fortiori hoc ipsum dicendum erit, si rusticus, si fœmina quæstionibus philosophicis, & theologicis, quarum numquam cognitionem habuerunt, aptè respondeant; & habetur in Sacerdotali Romano ad consuetudinem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & aliarum Ecclesiarum collecto *ad tit. de Exorcismis contra Dæmoniacos pag.* 329. *Venetæ Editionis anni* 1585. = *Est etiam magnum signum, quando loquuntur sermonem alienum a Patria sua, si non fuerunt extra Patriam, & quando Personæ illitteratæ, & idiotæ loquuntur litteraliter, & congruenter &c. aut quando dicunt aliquid, quod ipsi numquam dicere scivissent*. Thyræus *in allegato Tractatu de Dæmoniacis part.* 2. *cap.* 32. *& pluribus sequentibus* discrimen exponit signorum, quorum nonnulla dicit certa, nonnulla incerta, nonnulla probabilia; & de eadem re plura habentur apud Martinum del Rio *Disquisit. Magic. lib.* 6. *quæst.* 3. *sect.* 2. apud Clericatum *de Sacramento Ordinis decis.* 19. *num.* 17. *& sequentibus*, apud Monacellum *in Formulario Legali Practico tom.* 3. *tit.* 1. *formul.* 47. *num.* 4. *& pluribus sequentibus*.

6 Succedit, ut sermo instituatur de Dæmonum expulsione a corporibus obsessis. Apud Cardinalem Baronium *in Annalibus ad annum* 56. plura

ra eruditè referuntur de obsessorum liberatione apud Hebræos. *Actorum* quippe 19. legitur, quosdam de circumeuntibus Judæis Exorcistis conatos fuisse Spiritus malignos ejicere per invocationem Nominis Jesu. Joseph *Antiquit. lib.* 8. *cap.* 2. testatur, Deum præstitisse Salomoni, ut contra Dæmones artem ad utilitatem hominum, & eorum curas edisceret, ipsumque idcirco incantationes instituisse, quibus astricti Dæmones effugabantur; seque vidisse quemdam Eleazarum Judæum, præsente Vespasiano, ejusque Filiis, & Tribunis, totoque Exercitu, curantem eos, qui a Dæmonibus vexabantur, admoto Dæmoniaci naribus anulo habente sub signaculo radicem a Salomone monstratam. At hæc incerta sunt, & undequaque superstitiosi sunt exorcismi a quibusdam, etiam nostro tempore, adhibiti, qui dicuntur Salomonis, juxtà ea, quæ habentur apud Estium *in* 4. *lib. Sent. dist.* 24. §. 12. In ipsis Ecclesiæ primordiis magna erat Energumenorum multitudo, ut undique etiam e Gentibus, & Paganis ad Ecclesiam adducerentur suis exorcismis, & precibus, invocato Christi Nomine liberandi, quemadmodum colligi potest ex Justino Martyre, qui passim testatur, exorcizandi munus fuisse commune omnibus Christifidelibus, etiam non ordinatis, eò quòd omnes tunc ex gratia gratìs data pollerent dono abigendi Dæmones e corporibus arreptitiorum per invocationem Nominis Christi; tunc enim ad Ecclesiæ ædificationem, & debitam Fidei propagationem longè frequentior erat, & omnino conveniens Miraculorum, & ejusmodi curationum usus. Tertullianus *ad Scapulam Carthaginis Præfectum* Christianis ultima minitantem, nisi Christum ejurarent, scribens, post quorumdam Præfectorum, qui cum Christianis humanè egerant, exempla producta, inquit = *Hæc omnia tibi de officio suggeri possunt & ab eisdem Advocatis, qui & ipsi beneficia habent, Christianorum, licèt adclament, quæ volunt: nam cujusdam Notarius, cùm a Dæmone præcipitaretur, liberatus est, & quorumdam propinquus, & puerulus; & quanti honesti Viri (de vulgaribus enim non dicimus) aut a Dæmonibus, aut a valetudinibus remediati sunt?* = & *in Libro contra Gentes*, cùm multa in earum superstitionem, & falsa Miracula declamasset, subdit = *Edatur hic aliquis sub Tribunalibus vestris, quem Dæmone agi constet: jussus a quolibet Christiano loqui spiritus ille, jam se Dæmonem confitebitur* = & multò post: *De corporibus nostro imperio excedunt inviti, & dolentes* (loquitur de Dæmonibus) *& vobis præsentibus, & erubescentibus.* Restricta subinde fuit exorcizandi, & Dæmones abjiciendi potestas ad Exorcistas. *In Commentario historico* Morini *de Sacramento Pœnitentiæ lib.*6. *cap.* 7. *per totum*, congestâ undique eruditione, demonstratur, duplicem olim fuisse modum obsessos adjurandi, & eos a potestate Diaboli liberandi per exorcismos: alterum solemnem inter Missarum Solemnia, post dimissos publicos Pœnitentes, necnon Catechumenos, completâ recitatione Evangelii, & prædicatione; vocabantur enim in medium Templi, qui erant obsessi, hisque genuflexis, Diaconus Populum monebat, ut Deum pro eorum liberatione rogaret, & subinde Episcopus, seu Sacerdos solemniter celebrans nonnullas recitabat super eos publicas preces, ut Deus hostem humani generis ab obsessis illis expellere dignaretur,

tur, completisque precibus, Energumeni de Ecclesia dimittebantur, cùm eis permissum non esset Sacris astare Mysteriis, aut oblationes facere ad Altare: alterum verò privatum, quem adhibebant Exorcistæ ad hunc effectum ab Ecclesia ordinati, qui manus imponebant, & exorcizabant obsessos tam catechumenos, quàm baptizatos, quod præstabant tum in privatis domibus, tum in Ecclesiis, sed extra Missam. Mentio facta est Exorcistarum, quorum Ordo inter Minores Ordines recensetur, & quibus in Ordinatione traditur potestas Dæmones adjurandi, & expellendi e corporibus obsessorum. Tertio sæculo Cornelius Papa *in Epistola ad Fabium Antiochenum* apud Eusebium *Histor. lib. 6. cap.* 35. sic de Novato loquitur: *Is ergo, qui Evangelium vindicabat, nesciebat, in Ecclesia unum Episcopum esse debere &c. Presbyteros quadraginta sex, Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolythos quadraginta duos, Exorcistas, & Lectores cum Ostiariis quinquaginta duos*. Respiciunt hæc Ecclesiam Occidentalem: & quò ad Orientalem non desunt monumenta, quæ existentiam Ordinis Exorcistatus apud eam demonstrant, cùm *in Can.* 24. Concilii Laodiceni, quod habitum est, ineunte sæculo quarto, ita scriptum sit: *Quòd non oportet, Sacratos a Presbyteris usque ad Diaconos, & deinceps quemlibet Ecclesiastici Ordinis usque ad Ministros, vel Lectores, vel Cantores, vel Exorcistas, vel Exercitatores Ordinis in cauponam ingredi*; & latè prosequitur Goar *ad Rituale Græcorum Venetæ Editionis anni* 1730. *pag.* 197. At ab annis mille supra centum apud Græcos soli sunt Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & Lectores, nec apud eos a prædicto tempore ulli exstant Acolythi, Exorcistæ, & Ostiarii, quorum munera partim Lectores, partim Subdiaconi inter se dividunt, utì latè ostendunt Morinus *part.* 3. *de Sacris Ordinationibus exercit.* 14. Lupus *ad Concilia tom.* 5. *pag.* 746. *antiquioris Editionis*, Carolus Witas *de Sacramento Ordinis part.* 1. *quæst.* 2. *art.* 2. Tournely *in Prælectionibus Theologicis, de Sacramento Ordinis quæst. 6. concl.* 2. quamvìs Summus Pontifex Innocentius III. expressè præceperit *in Epistola ad Othonem Tusculanum Cardinalem Sedis Apostolicæ in Cypro Legatum*, de qua *Conciliorum tom.* 11. *Editionis Labbeanæ pag.* 611. ut Episcopi Græci septem Ordines secundùm morem Ecclesiæ Romanæ de cætero conferrent, cùm id referant ad Episcopos Græcos Latinorum Ditioni subjectos.

7 Obvius ergo modus Dæmones a corporibus expellendi hodie est per exorcismos ab Ecclesia approbatos ab Exorcista prolatos. Sed inter Theologos disputatur, an eis pro Dæmonibus abjiciendis non modò uti possint initiati Ordine Exorcistatus, prævià Superiorum licentiâ, sed etiam omnes alii Fideles, dummodo id faciant, non ex professo, aut publicè, sed in aliquo particulari casu ex Dei interiori instinctu. Authores uni, aut alteri sententiæ adhærentes referuntur apud Clericatum *cit. decis.* 19. *num.* 41. *de Sacramento Ordinis*. Nobis autem probabilior esse videtur eorum opinio, qui potestatem exorcizandi ad Exorcistas, sive ad eos, qui Ordinem Exorcistatus receperunt, & ad Majores, atque Sacerdotium ascenderunt, juxtà *Can.* 26. Concilii Laodiceni, ubi legitur, *quòd ii, qui non sunt ab Episcopis ordinati, tam in*

Ec-

Ecclesiis, *quàm in domibus exorcizare non possint*, vel ut Gratianus ait *Can.* 2. *dist.* 69. ubi leguntur hæc verba: *Non oportet, exorcizare eos, qui necdum ab Episcopis sunt promoti, neque in Ecclesiis, neque in domibus*. Celebrior est controversia, an virtute rerum naturalium Dæmones a corporibus obsessis expelli possint: *primo* quippe *Regum cap.* 16. cùm Spiritus malus arripiebat Saulem, David sumebat citharam, & manu suâ percutiebat, & Saul refocillabatur, & Spiritus malus ab eo recedebat; qua in re nihil supernaturale contigisse, autumat Calmet *in sua Dissertatione in Musicam Veterum, & potissimùm Hebræorum*. En ejus verba: *Quæ de Saule narrantur sono instrumenti, & vocis Davidicæ relevato, nihil habent supra naturam*: & *Tobiæ* 6. cùm Tobias junior e flumine piscem extraxisset, jussus est ab Angelo cor, fel, & jecur ejus conservare, & ab eodem didicit, cordis particulam, si super carbones poneretur, fumo suo extricare omne genus Dæmoniorum tam a viro, quàm a muliere, & quidem, ut ultra non accedant ad eos: & Scotus *in Physica curiosa lib.* 4. *cap.* 15. §. 2. Scriptores affert recensentes plurimas herbas, inter quas Salviam, Anethum, Fœniculum, Allium, Rutam Caprariam, & alias, necnon lapides vim, & virtutem habentes Dæmones pellendi: & Carolus Tapia *de Constitutionibus Principis*, *in Rubrica cap.* 1. *num.* 3. Borellus *de præstantia Regis Catholici cap.* 55. *num.* 2. Hernandus Castrillo *in Magia naturali* narrant, Catholicos Hispaniarum Reges insignem adversùs malos Spiritus vim obtinere, ut solâ præsentiâ illos ab obsessorum corporibus fugare, atque abjicere valeant. At, cùm Dæmones penitùs sint incorporei, nullam idcirco a corporibus naturaliter passionem possunt accipere. Dictum est autem *naturaliter*, quia Prima Causa, quæ nullis naturæ legibus tenetur, potest corporibus præstare vim attingendi etiam incorporea, uti patet in igne, qui torquet damnatos. Ex hoc autem sequitur, nullâ arte, nulloque remedio naturali ex obsessis corporibus Dæmones ejici posse: &, quamvis Animabus, dum in corporibus sunt, a sensibilibus rebus vis afferri possit, & possint etiam vi a corporibus separari, nemo tamen est, qui non videat, longè aliam Animarum, quàm Dæmonum, in corporibus conditionem esse, cùm Animæ corporibus conjunctæ sint, ut formæ, & Dæmones tamquam motores, & rectores, Animæque propterea quasdam dispositiones in corporibus postulent, quas Dæmones non requirunt, nec eis indigent. Communis hæc est tum Theologorum, tum Medicorum sententia. Inter Theologos ita autumant Thyræus *in suo Tractatu de Dæmoniacis part.* 3. *cap.* 28. Cardinalis de Laurea *in* 3. *lib. Sent. tom* 4. *disput.* 20. *de Miraculis art.* 7. *sub num.* 134 Clericat. *de Sacramento Ordinis decis.* 19. *num.* 30. Martinus del Rio *Disquisit. Magicar. lib.*6. *cap.*2. *sect.*2. & inter Medicos Vallesius *de Sacra Philosophia cap.* 28. *pag.* 229. *Edit. Lugdunen. anni* 1588. Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4 *tit.* 1. *quæst.* 8. *num.* 25. *& pluribus sequentibus*, Gaspar a Rejes *in suo jucundarum quæstionum Elysio Campo quæst.* 28. *in prima conclusione*: quod tamen nonnulli ita explicant, ut nihil certè naturale sit, quod directè Dæmonem expellere possit, licèt aliquid naturale possit id indirectè præstare; cùm enim Dæmon pessimis,

ſimis, & feris humoribus delectetur, & præcipuè melancholicis, purgato per remedia naturalia humore, per accidens ſequi poteſt, ut Dæmon recedat, vel adeò moleſtus non ſit, veluti proſequuntur Thyræus *loco citato ſub num.* 15. *§. Poteſt quoque dici*, & Gaſpar a Rejes *loc. cit. §. Secunda concluſio* cum aliis, quos cumulat, & ſequitur Matta *de Canonizatione Sanctorum part.* 3. *art.* 16. *num.* 14. & benè annotavit Martinus del Rio *Diſquiſit. Magic. lib.* 2. *quæſt.* 30. *ſect.* 3. ubi hæc habet = *Igitur, quæcumque res corporeæ inducunt in corpus patientis diſpoſitionem contrariam diſpoſitioni requiſitæ ad actionem Dæmonis, illæ corporeos humores purgant directè, & corpoream ægritudinem pellunt naturaliter: cur verò Dæmon fugiat, & corpus illud deſerat, ſunt ſolummodo cauſæ indirectæ, & ſinè quibus non* = atque proſequitur Badus *in Defenſione Chinæ Chinæ lib.* 1. *cap.* 14. *§.* 4. ubi hæc habet: *Melancholicus humor vel mitior redditur, vel depulſus, qui a Theologis meritò vocatur Sedes Diaboli, fomentum detrabit Dæmoni, & materiam, unde poſtea cogitur abſcedere*: & in eo, quod attinet ad citharam Davidis, ad cujus ſonitum Spiritus malus recedebat, reſpondet Thyræus, citharæ armoniam voluptatem quamdam Regi attuliſſe, quæ dolorem haud parùm frangebat, quem ex Dæmonis tyrannide Saul patiebatur, & hoc ſenſu dici poſſe, Dæmonem fuiſſe per Muſicam expulſum. Cornelius a Lapide *in cit. cap.* 16. *lib.* 1. *Regum* docet, Davidem, pſallendo, fugaſſe Dæmonem Saulis vi partim naturali, partim ſupernaturali; naturali, quia muſica exhilarabat, & pellebat melancholiam, qua Dæmon urebatur ad Saulem cruciandum; ſupernaturali, quia David citharæ pulſu mentem ſuam excitabat, ut ferventiùs oraret Deum pro ſalute Saulis, & Deus eum exaudiens Dæmonem abegit a Saule: ſubditque Cardinalis de Lauræa, David non modò citharam percuſſiſſe, ſed etiam ceciniſſe, & ſic Spiritum malum receſſiſſe per Divinas laudes, quas David canebat: in eoque, quod ſpectat ad factum Tobiæ reſponderur, non fumum, ſed Raphaelem Angelum profligaſſe Dæmonem, & ſic Dæmonem fuiſſe expulſum, non a fumo excitato, ſed ab Angelo, quando excitatus eſt fumus, juxtà ſententiam Lirani, & aliorum, quos ſequitur Martinus del Rio *Diſquiſit. Magic. lib.* 2. *quæſt.* 30. *ſect.* 3. Quòd ſi ſermo ſit de ejectione Dæmonum, quæ contingere dicitur, cùm obſeſſi aſtant coràm Rege Catholico Hiſpaniarum, quatenus id in facto ſubſiſtat, referendum erit ad Gratiam gratìs datam conſimilem illi, qua Galliæ Reges potiuntur ſtrumas ſanandi.

8 Hæc erant præmittenda, antequam ad ultimum Capitis punctum deſcenderemus, in quo quærendum proponitur, an in obſeſſorum liberatione, & Dæmonum ejectione aliquod Miraeulum intercedere poſſit: præter enim ordinarium modum Dæmones expellendi per exorciſmos, duplex alius ſuppetit modus mirabilis, & extraordinarius hoc ipſum præſtandi. Prior Sanctis quibuſdam dono Dei quaſi per modum habitus conceſſus eſt, ita ut, quoties vellent, & quomodo vellent, arreptitios ſanarent. Optimè Divus Thomas *quæſt.* 6. *de Miraculis art.* 10. *in corpore*, ubi hæc habet, loquendo de Dæmonibus: *Coguntur quidem a Superiori, quandoque quidem ab ipſo Deo, quandoque verò a Sanctis, & Angelis, & Hominibus virtute Dei. Nam ad ordinem Poteſtatum pertinere di-*

ci-

citur Dæmones arcere. Sancti autem Homines, sicut dono Virtutum participant, in quantùm Miracula faciunt, ita dono Potestatum, in quantùm ejiciunt Dæmones. Hoc dono commendantur Sancti Martinus, Ambrosius, & alii complures. Sulpicius Severus *Dialog.* 1. hæc habet de quodam Sancto, cujus nomen reticet: *Quidam Sanctus fugandorum de corporibus obsessis Dæmonum incredibili præditus potestate inaudita per singulos dies signa faciebat. Non solùm enim præsens, nec verbo tantùm, sed absens quoque, interdum cilicii sui fimbriis, aut Epistolis missis, corpora obsessa curabat. Hic ergo mirum in modum frequentabatur a populis ex toto ad eum Orbe venientibus. Taceo de minoribus. Præfecti, Comitesque, ac diversarum Judices potestatum præ foribus illius sæpe jacuerunt. Episcopi quoque Sanctissimi, Sacerdotali authoritate depositâ, contingi se ab eo, atque benedici, humiliter postulantes, sanctificatos se, atque Divino munere illustratos, quoties manum illius, vestemque contigerant, non immeritò crediderunt. Hic ferebatur omni potu in perpetuum penitùs abstinere, ac pro cibo septem tantùm caricis sustentari:* subditque, eumdem Sanctum tantæ potestatis occasione aliquando gloriolæ sensu titillatum, ut se ab eo purgaret, a Deo impetrasse, ut mensibus quinque a Dæmone possideretur; quod & factum est, *ita ut, in vinculis eum tenere, necesse esset. Quinto demum mense purgatus est non tantùm Dæmone, sed, quod illi erat utilius, atque optatius, vanitate.* Alter mirabilis, & extraordinarius modus Dæmones expellendi est per contactum Sacrarum Reliquiarum, aut earum præsentiam: sæpe quippe hoc modo Energumeni sanati sunt, utì testantur Patres, & Historici latè cumulati a Thyręo *part.* 3. *de Dæmoniacis cap.* 43. subditque Ferrandus *in sua Disquisitione Reliquiaria lib.* 1. *cap.* 12. *sect.* 4. e Cęlitum Reliquiis sępe contigisse, & contingere, ut Dęmonum cesset infestatio: *Quintam Crucem a Cælituum Lipsanis in eo quondam experti sunt Dæmones, atque etiamnum identidem experiuntur, quòd ad ipsorum præsentiam omnis illorum vis magica, & infestatio debilitetur, eludatur, profligetur, & funditus evanescat. Multus est in hoc argumento e Societate nostra Petrus Thyræus, multus Martinus del Rio, qui octavum adversùs maleficia supernaturale remedium numerat Sanctorum, qui in Cælis Beatitudine perfruuntur æternâ, Reliquias, de quibus illud ut in Cælis, sic in terris verum = Nimis honorati sunt amici tui, Deus, nimis confortatus est Principatus eorum =.* Celebre porrò Miraculum illud est, quod contigisse dicitur anno salutis humanę nongentesimo sexagesimo nono, ut quidam Comes Othonis Imperatoris familiaris occupatus ab immundo Spiritu se ipsum dentibus dilaniaret. Ille jussu Imperatoris ad Joannem Pontificem ductus est, qui ut Sacrâ Catenâ, qua Petrus Apostolus ab Herode vinctus fuerat, quęque mirabiliter connexa est cum alia Catena, quę Romę asservabatur, & qua Apostolus vinctus fuerat in Carcere Mamertino, Comitis collum attigit, erumpens nefarius Spiritus hominem liberum reliquit. Porrò non ignoramus controversias de tempore Dedicationis Ecclesię Sancti Petri ad Vincula, de quibus Cardinalis Baronius *in Notis ad Martyrologium Romanum, ad diem* 1. *Augusti, & in Annalibus ad annum Christi* 439. & Florentinius *in exercit.* 11. *ad suum Martyrologium.* Scimus, Baillet *ad diem* 1. *Augusti*, & Tillemontium *in Nota* 45. *ad Vitam Sancti Petri* magis solida exquisivisse docu-

cumenta pro admittendo Miraculo unionis duarum Catenarum. Verùm nobis ea sufficiunt, quę apud Authores referuntur: & in eo, quod attinet ad liberationem Comitis obsessi, de qua tantùm hìc agendum est, illustre exstat testimonium Sigeberti *in Chron. ad annum Christi 969.* cùm Sigebertus vixerit tempore Gregorii VII. & obierit tempore Paschalis II. & Imperatoris partibus potiùs, quàm Romani Pontificis, faverit.

9 Sępe actum est in Sacrorum Rituum Congregatione de hisce extraordinariis modis Dęmones expellendi, an essent Miraculo adscribendi, utì videri potest *in Relationibus* Rotę Auditorum *in Caussis Sanctorum Cajetani de Miraculis post mortem Miracul.* 11. *Didaci*, *Aloysii Gonzagæ ad tit. Liberatio Energumenæ*, *Magdalenæ de Pazzis ad eumdem titulum*, *Caroli Borromæi 3. part. ad tit. Anastasia de Magis a Spiritibus immundis liberatur*, *Philippi Nerii 3. part. Beati Gregorii X. de Miraculis post obitum num. 4. Beatæ Catharinæ de Ricciis S. Secundum Miraculum*: quibus addi possunt Bullę Canonizationum; *in Bulla* quippe *Canonizationis Sancti Uldarici* inter cætera Miracula narratur, eum *Dæmones ab obsessis corporibus effugasse*; *in Bulla Canonizationis Sancti Homoboni* narratur inter Miracula, quamdam Mulierem Dæmoniacam ad ejus Sepulchrum fuisse liberatam; quod ipsum habetur *in Bulla Canonizationis Sanctæ Birgittæ*. *In Vita Sancti Francisci de Paula*, de cujus Vitæ sinceritate plura habentur *in Dissertatione præliminari ad eam*, & *in secunda* demonstratur, conscriptam fuisse a Laurentio Clavensi, seu de Clavo, Calabro, contemporaneo Sancti Francisci, & Familiæ ab eo institutæ Alumno, legitur *cap.* 11. quòd plures Dæmoniaci ejus intercessione sanitatem receperunt, utì quoque habetur *in Notis ad dictum Caput*: quam Vitam *cum Dissertationibus*, & *Notis* edidit Dominus Joseph Maria Perrimezzius alibi a nobis cum laude memoratus, tunc Episcopus Ravellensis, & Scalensis. Addi quoque potest *Caput nonum secundæ partis Vitæ Sanctæ Catharinæ Senensis* conscriptæ a Beato Raymundo de Capua, ubi plura de miraculosis liberationibus Energumenorum intercessione ejus Sanctæ secutis.

10 Verùm, ut res tota absolvatur, dicimus, in casus contingentia strictè esse inquirendum, an, qui dicitur liberatus, fuerit re verâ a Dæmone obsessus, & sic, an adfuerint vera, & certa signa obsessionis Testibus contestibus comprobata, ita ut sola non sufficiat Exorcistæ attestatio; quidquid scripserit Pignatell. *Consult.* 108. *num.* 4. *tom.* 4. cùm ex alibi dictis, præter invocationem, quæ solo dicto invocantis probatur, cætera extrema Miraculi sint binis ad minùs testibus comprobanda. Suppositis indubitatis signis obsessionis, ad ulteriora progrediendum est. Vel enim Dei Servus, dum erat in humanis, Ordine Exorcistatus insignitus in Dęmonum expulsione usus est Exorcismis ab Ecclesia approbatis; & tunc nulla ratio Miraculi in expulsione Dæmonum excogitari potest, cùm hic sit consuetus modus: &, aliàs discurrendo, sequeretur, quòd Exorcistæ omnes Miracula facerent, quando per adjurationes eorum obsessi liberarentur. Plures Sancti Episcopi, aut Sacerdotes Dæmones e corporibus, ejecerunt, pręmissis Ecclesię Exorcismis, utì videri potest apud Mar-

tinum del Rio *lib. 6. cap. 2. sect. 3. quæst. 3. §. Quartum est Exorcismus*. At, cùm hic modus sit communis tam Sanctis, quàm non Sanctis, nullum ab eo desumi potest pro Sanctitate astruenda argumentum, quemadmodum ponderat Matta *de Canonizatione Sanctorum part. 3. cap. 16. num. 21.* Vel, inceptum prosequendo discursum, liberatio accidit, dum Dei Servus erat in humanis, non virtute Ordinis, sed ex imperio expellentis in Christi, seu Dei Nomine, aut præviis oratione, seu jejunio, aut alio Virtutis actu, vel per applicationem Vestium, aut ad ejus Sepulchrum, vel per applicationem Reliquiarum, si res sit de liberatione post ejus obitum secuta; & in hisce circumstantiis, si de facto non dubitetur, hoc est, de subita, totali, & perfecta liberatione, nec ullum adhibitum fuerit naturale remedium, per quod juxtà supradicta Dæmon indirectè aliquando expellitur, nihil deesse, dicendum erit, quominus liberatio Miraculo adscribatur, cùm sit ardua, insolita, & admirationis sit causa, & origo. *In Actis Apostolorum cap. 19.* inter Miracula Sancti Pauli recensentur liberationes obsessorum per applicationem vestium ipsius: *Virtutesque non quaslibet faciebat Deus per manum Pauli, ita ut etiam super languidos deferrentur a corpore ejus sudaria, & semicinctia, & recedebant ab eis languores, & Spiritus nequam egrediebantur*. De admiratione hæc habentur *Lucæ 4.* = *In Synagoga erat Homo habens Dæmonium immundum, & clamavit: Quid nobis, & tibi, Jesu Nazarene?* = eoque abjecto, subditur: *Factus est pavor in omnibus, & colloquebantur ad invicem: Quod est hoc verbum, quia in potestate, & virtute imperat immundis Spiritibus, & exeunt?* Additur, vim nullam naturalem inesse posse Sanctorum Reliquiis, qua Dæmones terreantur. Sequitur ergo, mirabilem illam virtutem a Deo proficisci, quemadmodum argumentatur Ferrandus *in cit. Disquisit. Reliq. loco allegato §. Assero primò*: &, quòd liberationes ab obsessis, si prædicto modo contingant, inter Miracula sint recensendæ, latè ostendunt Cardinalis de Lauræa *in 3. lib. Sent. tom. 4. disput. 20. art. 7. de Miraculis*, Matthæucc. *in Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit. 3. cap. 3. in Addit. num. 1. & seq.* Bordon. *de Miraculis medit. 11.* ubi tamen nimis laxè loqui videtur, cùm Miraculo adscribat liberationem obsessorum, etiamsi fiat virtute Ordinis, & per exorcismos ab Ecclesia institutos. Sanctus Gregorius Magnus *in Vita Sancti Benedicti cap. 30.* Miraculo adscribit Monachi liberationem a Dæmone obsidente, quam Sanctus patravit per alapam Monacho impactam: *Quadam die, dum ad Beati Joannis Oratorium, quod in ipsa montis celsitudine situm est, pergeret, ei antiquus hostis in Mulomedici specie obviàm factus est, cornu, & tripedicam ferens: quem cùm requisisset dicens: Ubi vadis? ille respondit: Ecce ad Fratres vado potionem eis dare. Itaque perrexit Venerabilis Benedictus ad orationem, qua completa, concitus rediit. Malignus verò Spiritus unum seniorem Monachum invenit aquam haurientem, in quo statim ingressus est, eumque in terram projecit, & vehementissimè vexavit. Quem cùm Vir Dei ab oratione rediens tam crudeliter vexari conspiceret, ei solummodo alapam dedit, & malignum ab eo Spiritum protinus excussit, ita ut ad eum redire ulteriùs non auderet*. Dictum est

Mu-

Mulomedici, non autem, utì nonnulli legunt, *in Mulo Medici*, cùm, teste Angelo de Nuce, in omnibus Codicibus Casinatibus vox *Mulomedicus* sit simplex, & non duplex; ita ut ridiculum videatur, Dæmonem pingi in specie Medici barbâ promissâ Mulæ insidentis, matulam ad latus gestantis, & in sinistra capsulam variis pharmacis onustam, cùm ad repræsentandam Energumeni liberationem a Sancto Benedicto factam pingendus sit Dęmon in forma *Mulomedici*, seu Medici equarii curatoris jumentorum, Italicè *Maniscalco*, quemadmodum annotatum fuit ab Authore erudito Notarum *ad cap.* 30. *prædictæ Vitæ Venetiis editæ anno* 1723.

11 Allatum exemplum Miraculum liberationis obsessi ostendit patratum a Sancto Benedicto, dum viveret, non vi exorcismi, sed ex imperio. Alia plura similia legi possunt exempla *in Vita Sancti Bernardi*, Authore Ernaldo Abbate Bonęvallis *lib.* 2. *cap.* 4. *post Opera Sancti Bernardi Editionis Mabilloneæ:* sed, ne desit exemplum liberationis a Dæmone ad contactum Reliquiarum, illud desumetur ex *lib.* 4. *de Vita ejusdem Sancti Bernardi cap.* 4. Authore Gaufrido Monacho Claręvallensi *post Opera Sancti Bernardi citata Editionis*, ubi, postquam narratum fuit, adolescentem quemdam ad bonam frugem fuisse conversum, hæc habentur: *Tum subitò inimicus humanæ salutis, ex ejusdem, sicut indubitabile esse videtur, liberatione animæ, quam ex multis diebus irreparabiliter sese occupasse credebat, iram magnam concipiens, & eamdem, permittente Deo, crudeliter satis exercens unum e Fratribus repentino furore pervasit. Clamabat igitur horrendis vocibus miserabilis homo, & vix multorum manibus tenebatur. Demum cum maximo quidem dolore asportatus, & in lectulo religatus tam sua, quàm astantium membra dentibus appetens dirissimè vexabatur. Nec illâ, quam priùs nosset, linguâ, sed novâ quadam, quam nec astantium quisquam noverat, loquebatur. Et, cùm nihil, quod diceret, intelligerent, tam liberè tamen, & sinè offendiculo non inconcinnas eum audiebant edere voces, ut indubitanter crederent, quòd linguâ aliquâ loqueretur. Post aliquantas igitur horas eùm vehementer confusi Fratres, quid agere possent, anxiè cogitarent, & studiosè conquirerent, unus ex eis salubre consilium, Domino inspirante, concipiens Sacra Pignora ab ipso Archiepiscopo eodem anno illic deposita, videlicet de capillis, & barba, & dentem unum Beati Patris nostri Bernardi, afferri monet, & ejus pectori superponi. Quod ut factum est, Germanicâ linguâ per os ejus cæpit horrendis vocibus nequam Spiritus exclamare: Tollite, tollite, amovete Bernardum; & dicebat: Heu, quàm ponderosus factus es, Bernarde! quàm gravis, quàm intolerabilis factus es mihi! Cumque hæc, & similia aliquamdiu clamitans loqueretur, factum est breve silentium, & subitò Frater idem, Domino miserante, purgatus aperuit oculos, ac velut de gravi somno evigilans circumstantes Fratres, & sua plurimùm vincula mirabatur, verecundè satis, quidnam sibi vellent hæc, vel quid accidisset, interrogans. Ex ea igitur hora pristinam sanitatem mentis, & corporis per Beati Patris merita sancta recepit, nil penitùs, quod in illo tam gravi casu fecerit, aut locutus fuerit, recordatus. Hæc quidem a nobis de testimonio Viri Reverendissimi Eskili Danorum Archiepiscopi ex occasione panis a Dei Homine benedicti non sinè quadam anticipatione sunt dicta.*

12 Videretur hic aliquid dicendum esse de signis, quibus egressus Dæmo-

monis ab obſeſſo demonſtratur: ſed id pertinere videtur ad liberationem, quæ fit ope Exorciſmorum; in re etenim, de qua nunc agitur, ſatis eſt, ut ceſſent motus illi, quos Diabolus in corpore obſeſſo faciebat, & quòd ſtatus hic perſeveret, ne dicatur, Dæmonem ad tempus quieviſſe, ſed a corpore obſeſſo non receſſiſſe. Inutile eſſet quoque aliquid inſinuare de ejectione Dæmonis ab humanis corporibus per artem magicam, de quo apud Mattam *de Canonizatione Sanctorum part. 3. cap. 16. num. 9.* quandoquidem, uti ſæpe ſupra dictum eſt, agitur in præſenti de Beatificatione, & Canonizatione Sanctorum; qua in re cùm de Miraculis non agatur, niſi conſtito de Virtutibus, Virtutum exiſtentia quamcumque artem magicam excludit, & aperit tantùm viam diſputationi, an factum inter naturalia, vel miraculoſa ſit recenſendum. Quapropter repetere opus eſt, ſatis eſſe in re, de qua nunc agitur, primò, quòd conſtet de obſeſſione ex ſignis indubitatis; ſecundò, quòd conſtet de totali ſubita liberatione ad invocationem Nominis, ſeu contactum Reliquiæ; tertiò, quòd non fuerint adhibiti Exorciſmi Eccleſiæ, nec ullum aliud naturale remedium, ſeu res naturalis, propter quam indirectè Dæmonis expulſio ſequi potuerit, quemadmodum rectè annotavit bonæ memoriæ Proſper Bottinius Archiepiſcopus Myrenſis olim Fidei Promotor *in ſuis Animadverſionibus* factis *ſuper Miraculis Sancti Joannis de Capiſtrano*, ubi hæc habet: *Et, licèt liberatio ob obſeſſione ſit effectus ſupernaturalis, & arguere poſſit Sanctitatem Servi Dei, cujus interceſſione patratur, tamen, cùm habeamus remedia canonica, & ordinaria, ſcilicet Exorciſmos ab Eccleſia inſtitutos, prætendi non poterit, eam eſſe alicujus Miraculo adſcribendam, niſi iſtorum efficacia, & interventus excludantur &c. Quibus addi poſſunt plurima remedia naturalia, quibus Dæmones fugari ſolent, quorum pariter uſus, vel interventus in hoc caſu non excluditur.*

13 Inter *Diſſertationes* Auguſtini Calmet celebris ea eſt, quæ inſcribitur *De obſidentibus, & poſſidentibus corpora Dæmonibus*, in qua oſtendit Scripturæ, Patrum, Judæorum, Paganorum, Veterum, & Recentiorum ſententiâ, re ipsâ dari Energumenos; poſſe Energumenum ab agente intùs Dæmone per adjurationes, & inſtitutas Eccleſiæ preces ſinè Miraculo liberari; Deum diſpoſitionis ſuæ conſilio interdum permittentem, ut pueri ſtatim a Baptiſmo, & homines caſtiſſimis moribus præditi Dæmonem habeant contubernalem, ad ſuam potentiam demonſtrandam ea permittere, juxtà effatum Chriſti ad Apoſtolos interrogantes = *Rabbi, quis peccavit, hic, aut Parentes ejus, ut cæcus naſceretur?* = quibus ille = *Neque hic peccavit, neque Parentes ejus, ſed, ut manifeſtarentur opera Dei in illo* = ut ſcilicet Jeſu Chriſti viſum illi reſtituentis gloria, & Dei miſericordia in eo eluceſcerent; Dæmones adjurationibus interdum reſiſtere, aut quia in Miniſtro, vel in Energumeno Fides deſideratur, aut ob crimina Energumeni, vel ob alias cauſas in ſecreta Dei conſilia referendas, abſque eo, quòd hinc Exorciſmorum inefficacia deſumi valeat, cùm & ipſa Sacramenta, quæ ſunt efficaciſſima Religionis remedia, ob pravam recipientium habitudinem Gratiam aliquando non conferant; infeſtationis Dæmoniacæ ſigna etiam eſſe poſſe, ſi quis uno veluti impetu ſinè præcedenti aliqua diſ-

diſpoſitione a ſtatu ſuo dimoveatur, ut in alium tranſeat longè diverſum, plura videlicet admittendo ab inſita ſibi indole longè aliena, ſed ſingularia, atque violenta; Dæmonem denique, captatâ morborum, & pravorum corporis humorum opportunitate, Deo permittente, in homines inſilire, & dirè torquere, necnon aliquando morbos immittere, ſed ejus infeſtationem, & morbum diſtingui debere, etſi ab una, eademque cauſa procederent, & commentitium eſſe eorum aſſertum, qui volunt, Dæmonis obſeſſionem nihil aliud eſſe, quàm morbum, ſeu morbi appendicem, cùm homines aliquando agantur a Dæmone, integrâ licèt ſanitate mentis, & corporis. Alia plura *in citata Diſſertatione* eruditè collecta legi poſſunt, ad quam Lectorem remittimus.

14 Quæres, quantum tempus elapſum eſſe debeat, ex quo infeſtationes Dæmonum ceſſarunt, ut quis perfectè ab eis liberatus dici poſſit. Arreptitios eſſe irregulares, certum eſt, & quæſtio tantùm excitatur inter Scribentes, an liberatus poſſit in Ordinibus receptis miniſtrare, ita ut permiſſum ei tantùm non ſit aſcendere ad ulteriores, vel etiam ei prohibitum ſit in ſuſceptis miniſtrare. At, quidquid ſit de hac controverſia, ſive unam, ſive aliam ſententiam amplectamur, tempus unius anni videtur eſſe ſufficiens, ut quis perfectè liberatus dici poſſit, juxtà Textum *in Can. Communiter, diſt.* 33. ubi ſic legitur: *Qui tamen & ipſi tamdiu erunt ab officii ſui Ordine ſuſpenſi, quouſque unius anni ſpatio per diſcretionem Epiſcopi inveniantur ab incurſu Dæmonum liberati*. Quocirca aſtruunt Doctores, poſt ſpatium unius anni, accedente Epiſcopi diſpenſatione, poſſe Energumenum liberatum in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare: Suarez *de Cenſuris diſput. ult. ſect.* 1. *num.* 7. Sayrus *eodem Tractatu lib.* 6. *cap.* 9. *num.* 14. At longius tempus in re noſtra neceſſarium eſſe videtur, cùm, urgente poſt annum Dæmonis obſeſſione, diſpenſatus, ut in ſuſceptis miniſtret, poſſit ſuſpendi; unde agitur de actu retractabili, quod, uti conſideranti patebit, nullatenus procedit in approbatione Miraculi.

CAPUT

CAPUT TRIGESIMUM.

De Cadaverum Incorruptione.

1 Cribentes de Canonizatione Sanctorum passim admittunt, Cadaveris incorruptionem esse Miraculo adscribendam, si constet, quòd ille, de cujus agitur Cadavere, dum viveret, heroicis fulserit Virtutibus; & hoc modo se evitare posse putant difficultatem ex eo desumptam, quòd plura inveniuntur Corpora incorrupta aliquorum, qui, dum viverent, aut præditi non fuerunt heroicis Virtutibus, aut vitiis, & peccatis fuerunt inquinati: Scacch. *de Notis, & Signis Sanctitatis sect.* 9. *cap.* 3. *per totum*, Matta *de Canonizatione Sanctorum part.* 3. *cap.* 14. *sub num.* 3. *& num.* 14. Contelor. *eodem Tractatu de Canonizatione Sanctorum cap.* 14. *num.* 17. Castellin. *de Certitudine Gloriæ Sanctorum, in Appendice ad cap.* 6. *sect.* 1. *num.* 3. Bordon. *in suo Opere de Miraculis medit.* 25. *per totam, & præsertim num.* 12. Pignatell. *Consul.* 95. *per totam, & præsertim num.* 26. *tom.* 4. Rejes *quæst.* 34. *per totam, & signanter num.* 10.

2 Pro hac assertione facit doctrina Divi Thomæ 3. *part. quæst.* 51. *art.* 3. ubi quærit = *Utrùm Corpus Christi fuerit in Sepulchro incineratum* = & respondet, non fuisse conveniens, Corpus Christi putrefieri; licèt enim quantùm ad conditionem naturę passibilis fuisset putrefactibile, non fuit tamen quantùm ad meritum putrefactionis, quod est peccatum; unde Virtuti Divinæ adscribit, prædictum Sanctum Corpus fuisse a putrefactione, & ab illo maledicto *Genesis cap.* 3. præservatum: *Pulvis es, & in pulverem reverteris*. Ad probandam quoque incorruptibilitatem Corporis Christi in Sepulchro suppetit Scripturæ Sacræ testimonium petitum *ex Psalm.* 29. = *Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem?* quasi dicat Christus: *Si corpus meum in Sepulchro putrescat, perdetur effusi sanguinis utilitas*: cùm e contra imputrefactio Corporis Christi mortui sit effectus Virtutis Divinæ carni, & animæ Christi in triduo mortis indivulsè cohærentis, necnon idoneum testimonium voluntariæ ipsius mortis, uti prosequitur citatus Divus Thomas sequentibus verbis: *Respondeo, dicendum, quòd non fuit conveniens, Corpus Christi putrefieri, vel quocumque modo incinerari, quia putrefactio cujuscumque corporis provenit ex infirmitate naturæ illius corporis, quæ non potest ampliùs corpus continere in unum. Mors autem Christi (sicut supra dictum est) non debuit esse ex naturæ infirmitate, ne crederetur non esse voluntaria: & ideo, non ex morbo, sed ex passione illata voluit mori, cui se obtulit sponte: & ideo Christus, ne mors ejus naturæ infirmitati adscriberetur, noluit, Corpus suum qualitercumque putrefieri, aut qualitercumque resolvi; sed ad ostensionem Virtutis Divinæ voluit, Corpus illud incorruptum re-*

ma-

manere. Suppetit quoque illud *Psalm.* 15. = *Quoniam non derelinques animam meam in Inferno, nec dabis, Sanctum tuum videre corruptionem*: quod Psalmistæ vaticinium Sanctus Petrus *Actor. cap.* 2. testatur suum complementum in Christo habuisse: *Pravidens Psalmista David locutus est de Resurrectione Christi, quia neque derelictus est in Inferno, neque caro ejus vidit corruptionem*. Durandus dixit, Corpus Christi non fuisse in Sepulchro corruptum, quia Verbum Divinum noluit assumere illam corruptibilitatem, quæ ex peccato originali proficiscebatur, quamvìs assumpserit mortem. At Medina eum redarguit, quia, licèt Christus fuerit expers peccati originalis, mortem tamen incurrit, ita ut, si violenter non fuisset occisus, naturaliter mortuus esset, & in senium venisset, eoque mortuo, Corpus fuisset naturâ suâ in cineres solutum, nisi Divina Virtus obstitisset, utì profundè ostendit Pater Graveson *de Mysteriis, & Annis Christi dissert.* 21. *in responsione ad objectiones quæst.* 2. Henricus *quodlib.* 12. dicit, Christi Corpus ex vi solius unionis non potuisse naturaliter corrumpi. Scotus *in* 3. *dist.* 21. *quæst. unic.* Henricum reprehendit. Suarez autem *in* 3. *part. Divi Thomæ tom.* 2. *quæst.* 51. *art.* 3. *in fine* ostendit, quæstionem inter Henricum, & Scotum non esse circà rem ipsam, sed circà modum loquendi. De Fide ergo est, Christi Corpus non fuisse corruptum. Certum item est juxtà Theologos, Corpus Christi mortuum, ac suæ naturę naturaliter relictum, fuisse corrumpendum, atque adeò Divinę Virtutis fuisse, ut omnino integrum conservaretur. Quapropter mirum esse non debet, si incorruptio Cadaverum eorum Hominum, qui piè vixerunt, inter Miracula recenseatur, & inter supernaturalia indicia Sanctitatis ipsorum, quemadmodum ponderat Scacchus *de Notis, & Signis Sanctitatis sect.* 9. *cap.* 3. ubi hęc habet: *Inter privilegia Christi, atque notas Divinæ ejus Filiationis a Prophetis decantatas hæc quoque incorruptibilitas recensetur &c. Quæcumque autem privilegia Christo concessa fuere, ad ejus Sanctitatem præcipuè comprobandam data sunt; unde per antonomasiam a Propheta Christus Sanctus appellatur. Ergo ab incorruptione Cadaveris non leve, aut perfunctorium Sanctitatis argumentum ad effectum Beatificationis, & Canonizationis educi poterit*.

3 Suffragantur exempla Sanctorum, quorum Corpora incorrupta remanserunt. Horum longam seriem unusquisque legere poterit apud Theophilum Raynaudum *Operum tom.* 13. *de Incorruptione Cadaverum cap.* 8. apud Petramsanctam *in Thaumasia veræ Religionis tom.* 3. *cap.* 12. apud Auditores Rotæ *in Relatione Causæ Sancti Isidori Agricolæ tit. de Miraculis post mortem, Miracul.* 1. §. *Quæ maximè*, & novissimè apud Canonicum Boldettum *in suis Observationibus ad Martyrum Cœmeteria*. Suffragantur *Bullæ Canonizationum Sanctorum Didaci, Francisci Xaverii, Ludovici Bertrandi, & Sanctarum Teresiæ, & Mariæ Magdalenæ de Pazzis*. Suffragantur *Relationes* Rotæ Auditorum editę *in Causis Canonizationum Sanctorum Bonaventuræ, Francisci Xaverii, Paschalis de Baylon, Isidori, Teresiæ, & aliorum*, in quibus, post approbatas Virtutes, Cadaveris incorruptio inter Miracula recensetur; & inter cæteras incorruptiones, quæ tamquam miraculosæ prædicantur, non est omittenda ea Corporis

no-

nostræ Sanctæ Catharinæ de Bononia, quod sedens publicæ venerationi exponitur, & omnibus patet. Incorruptionem Corporis hujus Sanctæ, non naturæ, sed Miraculo adscribunt non solùm nostri Scriptores Christophorus Mansuetus, Dionysius Palæotus, Joannes Flaminius, Jacobus Grassetus *in ejus Vita*, Antonius Masinius *in sua Bononia perlustrata*, sed etiam exteri, Henricus videlicet Spondanus *in Continuatione Annalium Cardinalis Baronii tom.* 2. *ad annum* 1463. Abraham Bzovius *Annalium Ecclesiasticorum tom.* 17. *pag.* 484. Lucas Wadingus *de Scriptoribus Ordinis Minorum pag.* 88. Raynaldus *ad annum* 1463. *Annal. Eccles. num.* 109. Venerabilis Dei Servus Cardinalis Bellarminus *Controv. tom.* 2. *cap.* 3. Petrasancta *in Thaumasia veræ Religionis tom.* 3. *cap.* 12. §. *Sed unde sum*, Continuatores Bollandiani *ad diem* 9. *Martii*, &, re per sua principia philosophica examinatâ, Fortunius Licerus *de secundò quæsitis per Epistolas cap.* 39. Joannes Imperialis *de Noctibus Ibericis cap.* 16. Theophilus Raynaudus *de Incorruptione Cadaverum tom.* 13. *pag.* 58.

4 Verùm, ut eâ, qua decet, distinctione, & claritate in examine de Cadaverum incorruptione, an Miraculo, vel naturæ sit adscribenda, procedatur, præmittendum esse videtur, nullatenus incorrupta dici posse ea Cadavera, quæ longo annorum spatio in Sepulchris recondita, iis denique apertis, integra, & quasi incorrupta inventa, statim ac aeri exponuntur, in cineres labuntur; uti contigisse legitur in Cadavere Tulliolæ Ciceronis filię, de quo infra, & in Cadavere in Antro Siciliæ prope Drepanum invento, enormis magnitudinis, in sede reposito, & sinistrâ manu innixo prægrandi baculo, utì refert Boccaccius Author contemporaneus 4. *Genealogiæ Deorum cap.* 68. & nostris temporibus in alio Cadavere integro, & incorrupto reperto *die* 15. *Junii anno* 1699. in Territorio Clusino. Incorrupta siquidem erant prædicta Cadavera specie tantùm externâ, sed re ipsâ jam computruerant, utì explicat Suessanus 4. *Meteorol. cap. ult.* & post eum latè prosequitur Theophilus Raynaudus *de Incorruptione Cadaverum cap.* 2. *num.* 2. & optimè Scacchus *de Notis, & Signis Sanctitatis pag.* 685. Redactoque sermone ad ea Cadavera, quæ incorrupta repeririuntur, & aeri exposita in eodem statu incorruptionis permanent, duo omnino videntur esse perpendenda: primum est, an aliqua causa naturalis præcesserit, cui incorruptio possit adscribi: secundum est, cujus generis sit incorruptio Cadaveris, de qua quęstio assumitur. Et hęc est praxis Sacrę Congregationis Rituum, quę non quascumque incorruptiones Cadaverum inter Miracula recenset, etiamsi constiterit de Virtutibus heroicis ejus, de cujus Cadavere agitur, sed, constito de Virtutibus in gradu heroico, si proponatur incorruptio Cadaveris tamquam miraculosa, eam utì miraculosam non admittit, nisi, pręmissis pręmittendis, examine videlicet rerum supra indicatarum.

5 Notum est, naturalem aeris temperiem, & locum ipsum, in quo Cadavera sepulta sunt, eorum incorruptioni maximopere prodesse posse. Gaspar a Rejes *cit. quæst.* 34. *num.* 14. Theophilus Raynaudus *tom.* 13. *in citato Tractatu de Incorruptione Cadaverum cap.* 5. *num.* 5. Fortunius Licerus *in allegat. cap.* 39. Zacchias *Quæst. Me-*

di-

dico. Legal. lib. 4. tit. 1. quaest. 10. num. 16. & 17. Annis elapsis, hoc est, initio *anni* 1729. in Ecclesia Sanctae Crucis Minorum Conventualium Civitatis Florentinae inventum est undequaque incorruptum Cadaver Laurentii Salviati Marchionis Juliani defuncti *anno* 1609. Eâ occasione *Opusculum* incerti Authoris editum est, in quo, cumulatis exemplis, demonstratum est, non omnes Corporum incorruptiones esse Sanctitatis indicia, nec inter Miracula recensendas. *Eo in Opusculo cap.* 42. Dominus Doctor Carolus Taglinus celebris publicus Professor Philosophiae in Pisana Universitate interrogatus, quid de Cadaverum incorruptione sentiret, ita respondit, ut ante eum responderat Matta *de Canonizatione Sanctorum part.* 3. *cap.* 14. *num.* 6. *& sequentibus*. Verba autem Domini Taglini sunt haec: *Varie esser possono le cagioni, per cui i Corpi agevolmente si corrompono, o per l' opposto incorrotti si conservano lungamente. Alcune, se favellar soltanto vogliamo delle naturali, attribuir si debbono o all' aria, qualora stanno ad essa di continuo esposti, o pure alle qualità del terreno, allora chè vengono da quello ricoperti.* Post haec idem Philosophus, certum esse, docet, aerem colligere, & magna in quantitate conservare varia genera exhalationum provenientium a globo terraqueo, aeremque, utpote habentem aditum undequaque expeditum, & liberum in corpora, posse ad longum tempus ea vel conservare, vel citò destruere. Addit, destructionem suam causam habere ab halitibus per aerem vagantibus nimiùm humidis, & sic paulatim relaxantibus texturam fibrarum; & incorruptionem e contra causam habere ab iisdem halitibus suâ naturâ siccis, & sic aptis ad exsiccandam humiditatem, quae sparsa inter fibras, & in canalibus collecta corpus corrupisset; &, sermonem habendo de loco, in quo Cadavera sepulta sunt, ita loquitur: *Ciò, che dissi degli aliti, e della diversa operazione loro, si può a buona equità dire delle varie sorte di terreni, in cui vengono i Corpi seppelliti: mercè chè ve ne hanno alcune di sì fatta natura, e qualità, chè in breve spazio di tempo logorano, consumano, e divorano la carne de' Cadaveri; come appunto fra queste si poteva molti anni addietro annoverare la terra del Camposanto di Pisa trasportata da Paesi stranieri, che in brevi ore spolpava i Corpi morti, avendo ella oggigiorno quasi perduta affatto una tal possanza per la gran copia de' Cadaveri ivi sepolti. Altra ve n' ha, che tutto al contrario di questa conserva lungamente i Corpi, siccome si narra esser quella della Città di Lima, la quale, scavata in fosse, conviene, chè sia copiosamente bagnata, acciocchè consumi, e corrompa i Cadaveri, che ricopre:* & huc referri possunt, quae leguntur apud Philippum Camerarium *centur.* 1. *Horar. Subsicen. pag.* 86. *&* 87. de Insulis quibusdam, in quibus Hominum Corpora nec humantur, nec putrescunt, sed sub dio exposita permanent incorrupta, Hominesque conspiciunt, & cognoscunt Avos, & Atavos: *Mirum est, quod Ortenius in Theatro Orbis Tabulâ decimâ de Hibernia e Giraldo notavit, in Artanieis Insulis hominum cadavera non putrescere, ideoque non humari, sed diù exposita permanere incorrupta. Sic homines avos, atavos, tritavos, longamque stirpis suae seriem admiratione magnâ cognoscere. Idem mos est quibusdam Indis Occidentalibus in Comagra, uti Petrus Martyr refert:* & huc quoque respicere videntur deducta a Felice Platero *in Centuria post-*

huma quaest. 9. ubi narrat, Corpora terræ mandata, si altè defossa fuerint, minimè putrescere, & post plures menses, & longa annorum spatia integra spectari: *Falsam Magnatorum perfidiam hic videre licet, qui, naturali hac corporum a putredine vindicandi ratione neglectâ, artificiali per balsama utuntur;* & Platero adhærent Georgius Hornius *Histor. Natural. & Civil. lib.* 1. *cap.* 9. *pag.* 29. Joannes de Mey *Physiolog. Sacr. loco* 30. *super Genesim cap.* 50. *pag.* 86.

6 Notum quoque est, talem naturalem dispositionem in Cadaveribus reperiri posse, ob quam diù persistere valent, utì prosequitur citatus Dominus Taglinus: *Alle ragioni da noi fin quì divisate aggiunger si può lo special temperamento de' corpi, la tessitura delle parti, la qualità degli umori, ed altre simiglianti affezioni o state loro concedute dalla natura, o procacciate con arte, e con industria; veggendosi fra' corpi, comechè della stessa spezie, e particolarmente fra gli animali, esservene alcuni di temperamento umido, e di fibre assai deboli, e fiacche, altri poi dotati di qualità contraria, e di una tessitura assai forte, e gagliarda: e perciò i primi, subito chè manca loro lo spirito, che li vivifica, e li mantiene, pronti sono a corrompersi; ed i secondi facili a conservarsi, particolarmente se abbiano menata una vita grandemente sobria, e parca.* Scribit Rejes *cit. quaest.* 24. *num.* 17. memoratam naturalem dispositionem, per quam diù Cadavera persistere possunt, acquiri posse etiam vi morbi, ut in Hecticâ, Marasmoque affectis, in quibus tota penè corporis humiditas caloris, & siccitatis morbosæ vi depasta efficit, ut, quod residuum carnis relinquitur, tamquam fumo induratum diù putredine non infestetur. Subscribit Zacchias *loc. cit. num.* 19. = *Facit quoque, ut diximus, ad citam corporum corruptionem genus morbi, quo Cadavera fuerint extincta: si enim siccum fuerit, ut Marasmus, Tabes hectica, ardentissima Febris, & hujusmodi, difficiliùs; si humidum, & a magna putredine ortum ducens, absque mora corrumpuntur.* Idemque dicendum esse videtur de his, qui moriuntur ictu fulminis, teste Plutarcho 4. *Sympos. quaest.* 2. cùm caloris vis humiditates corporis absumat, easque reddat ineptas putredini; unde legitur de undecim Messoribus in Lemno Insula, qui cibum sub quercu sumentes, tacti de Cęlo, eodem situ hæserunt jam exanimes, quo fuerant viventes, quemadmodum etiam prosequuntur Alexander Tallonus *lib.* 4. *Variar. quaest.* 11. Theophilus Raynaudus *in Opere allegato cap.* 5. *num.* 9. Addit Rejes concordans cum Domino Taglino, dispositionem, per quam diù putredini corpora resistunt, acquiri posse ex parsimonia victus, & austeritate vitæ; sustentato quippe corpore tenuissimo victu, & nutrimento, ob debitæ quantitatis alimoniæ defectum naturalis calor, qui pabulo necessariò indiget, omnem corporis humorem devorat, & velut arefactum, quod reliquum est, dimittit, quo tempore ob humidi defectum homo tandem moritur: & huc referri possunt, quæ multoties observata sunt in Cadaveribus Anachoretarum, & Discalceatorum Fratrum, quæ, apertis Sepulchris, ubi diù antea posita fuerant, prorsùs incorrupta inventa sunt. Franciscus Bacco Baro de Verulamio *in Silva Silvarum, vel Historia naturalis centur.* 8. *experim.* 771. nervosè philosophatur, quomodo putredo diutiùs

a cor-

a corpore prohibenda sit, & ait, id fieri posse, si tria putrefactionem causare solita prohibeantur: primum est, ut excludatur aer, qui corpus tacitè subruit, & in ejus dissolutionem quasi conjurat: secundum, ne corpus, quod in ambitu est, aut adjacet, ejusdem sit materiæ, sed heterogeneum planè quò ad corpus conservandum; unde statuitur, corpora in ambra splendente, mercurio, balsamo, succino, cera, melle, gemmis, & fortè nivium conditoriis diu servari; tertium est, ut corpus conservandum non sit eâ mole, ut sponte diffluere possit in corruptionem, etiam nihilo egrediente in adsitum corpus: ultimum, ur corpus continens sit præditum facultate attrahendi, & exsiccandi humidum corporis contenti, ne putredo interiùs inchoata invalescat.

7 Omissisque, quæ apud nonnullos leguntur, vel de Planetis, quæ suo influxu corpora tempore mortis reddunt inepta putrefactioni, vel de his, qui nascuntur aut sexto Kalendas Februarii, aut tertio Kalendas, & Idus Februarii, quorum corpora integra dicuntur conservari usque ad diem Judicii, vel de his, qui obeunt in Excommunicatione, quorum Cadavera in pœnam sceleris, ob quod excommunicati fuerunt, juxtà nonnullos, nullatenus corrumpuntur, vel de aliis, quorum Cadavera incorrupta permanent arte Dæmonis, de qua incorruptione plura habentur apud Theophilum Raynaudum *in allegato Tractatu cap. 7. a num. 1. usque ad 7.* cùm Cadaverum incorruptiones ob Planetarum influxum, ob nativitatis dies, & ob Excommunicationem a cordatis Viris inter fabulosa recenseantur, & Dæmoniacæ ex sæpe dictis nihil habeant cum re, de qua nunc agimus, commune; naturalibus causis supra expositis, ex quibus Cadavera a putredine præservantur, artificialis causa superaddenda est, quando videlicet fit eorum balsamatio, quæ a nonnullis conditura a condire, ab aliis mumisatio a mumisare propter analogiam ad mumiam Veterum, ab aliis unctura feralis, ab aliis medicatio Cadaverum aromatica, ab antiquioribus denique polinctura appellatur a verbo policire, quod est poliendo ungere, vel pellem ungere. At, retento communi balsamationis nomine, ejus definitio hæc est: *Balsamatio, vel conditura est operatio artificiosa, qua corpus humanum a perito Medico per balsamicas rerum medicamentosarum qualitates vel cum, vel sinè exenteratione, & dissectione ita præparatur, ut plures annos integrum duret, & a putredine, aut corruptione liberum conservari possit*: quam definitionem ponit, & latissimè explicat Joannes Jacobus Mangetus *in sua novissima Bibliotheca Chirurgica tom. 1. lib. 3. pag. 179.* ubi omnia colligit, quæ ad balsamationis Cadaverum materiam spectare possunt. Petrus quoque de Argellata, Gregorius Horstius, Petrus Forestus, Thomas Bornetus, Ulysses Aldrovandus, Ambrosius Pareus, Andreas Mattiolus, Simon Paulus, Joseph Donzelli, Carolus Patinus, Stephanus Blancardus, Joannes Daniellus Gejerus, Georgius Tobias Durrius, Moyses Charas, Gabriel Clauderus, Joannes Helfrigus Jungen, quorum meminit Joseph Lanzonus Philosophus, & Medicus Ferrariensis *in suo Tractatu de Balsamatione Cadaverum*, varios modos dictæ balsamationis exponunt, de quibus etiam multa habentur apud citatum Theophilum Raynaudum *cap. 6.* apud Calmet

met *ad cap.* 50. *Genefeos*, & apud Scacchum *in Myriothecia Sacror. Eleochis*: Huc fpectant, quæ habentur *in cit. cap.* 50. *Genefis*, ubi Jofeph præcepit Servis fuis Medicis, ut aromatibus condirent corpus Patris fui defuncti; quod habetur *Matthæi* 26. ubi Chriftus Dominus, cùm effet in domo Simonis leprofi, & Mulier habens alabaftrum unguenti pretiofi effudiffet fuper caput ejus, inquit: *Mittens hæc unguentum hoc in corpus meum ad fepeliendum me fecit*; & quod habetur *Joannis* 19. ubi Nicodemus fecum tulit mifturam myrrhæ, & aloes quafi centum libras, & Corpus Jefu alligatum linteis cum aromatibus, juxtà morem Judæorum, fepulturæ traditum eft. Et, quatenus fubdatur, hæc non potuiffe tanti effe momenti, ut corpora a corruptione, & tabe fervarent (loquendo de corporibus Hebræorum, & non de Corpore Jefu Chrifti, quod Virtute Divina a corruptione præfervatum eft, juxtà ea, quæ in fuperioribus dicta funt) fed quòd aliquando continerent, ne, corpora momento refolvi, permitterent, juxtà ea, quæ plenè habentur apud Calmet *in fua Differtatione de Funeribus, & Sepulturis Hebræorum*, ad longiffimam a corruptione corporum vi balfamationis tutelam referri poffunt Ægyptiacæ Cadaverum conduturæ, quæ Mumiæ appellantur: licèt enim nonnullis fuafum fit, Mumias effe eorum Cadavera, quæ vi ventorum in arena fepulta, novâ exoriente ventorum procellâ, reteguntur, & Sole conficiuntur, quod fortè defumpferunt ab Herodoti *Hiftoria*, in qua narratur, Cambifem in fua Expeditione adversùs Ammonios unà cum fuo Exercitu vehementi Auftro in arenis interceptum, & obrutum fuiffe; recepta tamen hodie fententia eft, Mumias prædictas nihil aliud effe, quàm Cadavera balfamis linita, & hoc artificiofo modo confervata poft longiffimam annorum feriem, quemadmodum fusè legi poteft apud fæpe citatum Theophilum Raynaudum *cap.* 6. *num.* 41. *pag.* 46. *tom.* 13. & apud Authorem Anonymum jam fupra allegatum *de naturali Incorruptione Cadaverum cap.* 39. Sub eadem claffe comprehendi pofsunt multa, & multa exempla Cadaverum, quæ inventa funt incorrupta: illud videlicet Bonifacii Papæ VIII. inclinatis quippe parietibus antiquæ Bafilicæ Vaticanæ ab Imperatore Conftantino extructæ, cùm pro magnificentia novi operis Sacellum Sancto Bonifacio facrum everteretur juſsu Summi Pontificis Pauli V. in eo inventum eft Sepulchrum prædicti Bonifacii, in quo vifum eft corpus ejus corruptionis immune poft tercentum, & duos annos a die obitus, corruptis tantùm nafo, & labiis, magnâ aftantium admiratione, ut ex publicis Tabulis defumitur editis apud Raynaldum *ad annum Chrifti* 1303. *num.* 44. ex quo corruit putida illa fabula, Bonifacium videlicet Pontificem fefe rabiosè dentibus dilaniafse, & hoc modo mortuum fuifse, veluti ponderat Pagi *in Breviario Romanorum Pontificum tom.* 3. *in ejus Vita pag.* 547. & ante eum annotavit Michael Mauclerus *in Opere de Monarchia Divina, Ecclefiaftica, & Sæculari*, ubi hæc de Bonifacii morte fcripta reliquit: *In Vaticano Palatio fpiritum Deo reddidit: non furenti fimilis, ut quidam falsò calumniatorum, & Hæreticorum, Schifmaticorumque deliria fecuti fcripfere, fed pleno judicio, integroque rationis fenfu, verâ commifforum peccatorum tactus contri-*

tritione cordis excessit e vita: illud cujusdam Cardinalis Angli ante trecentos annos defuncti, quod in Templo Sanctæ Ceciliæ trans Tiberim in Urbe inventum est undequaque integrum, & nullâ labe contaminatum: illud Alexandri Tartagni clarissimi Jurisconsulti, quod post centum, & quinquaginta annos ab obitu integrum, & nihil labefactum repertum est in Ecclesia Sancti Dominici nostræ hujus Civitatis Bononiæ, quemadmodum narrat Zacchias contemporaneus Author *loc. cit. sub num.* 13. ut interea silentio prætereatur id, quod legitur *in Epistola* Heraclii Imperatoris *ad Sophoclem amicum suum*, in qua narrat, se invenisse corpus integrum, & incorruptum Cleopatræ Reginæ, quod in eo statu permanserat spatio centum, & viginti sex olympiadum; & silentio pariter prætereantur, quæ leguntur apud Raphaelem Volaterranum sic dicentem: *Ungebantur corpora, & cum aromatibus tantâ condebantur curâ, ut nos Romæ testes simus, ante paucos hos annos Fœminam in Tumulis Albanis fuisse effossam supra mille trecentos annos sepultam, ut e vestigio Sepulchrorum animadvertimus, integram membris, crasso opertam unguento;* & apud Alexandrum ab Alexandro *lib.* 3. *cap.* 2. *Genialium Dierum* similia narrantem: *Memini, dum Romæ agerem, in vetustis Sepulchris, quæ in Via Appia plurima visuntur, inter ædificia, hortosque, interque coagmentata lapidum erutum cadaver fuisse multo ævo vetustum adolescentulæ mulieris, facie, capillo, oculis, naribus, & reliquis lineamentis prorsùs integris, & incorruptis, nisi quòd vestigia liquaminum, & unguentorum, quibus delibutum fuerat, apparebant.* Volaterranus, & Alexander *locis citatis* loquuntur de Cadavere Tulliolæ Ciceronis Filiæ, de quo supra habitus est sermo, quod incorruptum largo modo existimarunt, quamvìs paulò post computruerit, teste Cœlio Rhodigino *antiquar. lection. lib.* 3. *cap.* 24. = *Cùm Pontifex Sixtus ejus nominis IV. Reipublicæ Christianæ præsideret, compertum Romæ in Via Appia e regione Ciceronis conditorii muliebre cadaver, quod ex inscriptione conjectatum est fuisse Tulliolæ. Id erat aromatibus ita conditum, ut temporis injuriam non sentiret. In eo visebantur capilli aureo impliciti reticulo, summâ omnium admiratione, reperiri aliquid, in quod anni mille quingenti ferè nil evaluissent. Cæterùm in Urbem delatum tridui morâ computruit, medicamine amoto, aut vitiato:* quocirca concors est Scribentium opinio, integra, & incorrupta servari corpora unguentis, & balsamis benè delibuta per longissima temporum intervalla. Fortunius Licetus *de Lucernis Sepulchralibus lib.* 4. *cap.* 4. hæc habet: *Ubi per multos menses, nedum per annos plurimos medicamen in corpore manserit, non potest postea ullâ ratione ab eo removeri; siquidem altissimè penetrat ejus vis, & cum virtute materiæ penitiores corporis defuncti partes, ita ut ampliùs ab eo separari non posse videatur.* Gaspar a Rejes *in allegata quæst.* 34. *num.* 33. post plura subdit: *Constat igitur, non annorum centena tantùm, sed miliadas etiam corpora sic condita durare incorrupta, & integra potuisse, nullâ carie, nullo defluente tabo maculata:* & sequitur Mangetus *in cit. lib.* 3. *cap.* 2. = *Concludamus igitur, Cadavera medicata ad multissimos annos incorrupta posse conservari non sinè magno inspicientium stupore, quemadmodum apparet hodie in Magnatum Museis, & celeberrimis Pharmacopeis; in illis enim, & istis & corpora integra, & corporis humani partes me-*

medicamine accommodatæ conspiciuntur. Pater Petrasancta *in sua Thaumasia veræ Religionis*, ut de incorruptione Corporis Sanctæ Catharinæ Bononiensis judicium ferri posset, litteras dedit ad Patrem Jacobum Albergatum, quibus exquisivit, an Corpus dictę Sanctæ ante trecentos annos mortuę fuisset umquam unguentis, seu aromatibus delibutum; cùmque Pater Albergatus responderit = *Nullo unguento, nisi Sanctitatis suæ, nullo aromate, nisi orationis, nullo balsamo, nisi virginitatis, nullâ myrrhâ, nisi lacrymarum suarum, incorruptum remanet Corpus* = ex his infertur, ipsos in ea fuisse opinione, quòd etiam post sęculorum lapsum potuisset corpus incorruptum naturaliter servari, & citra Miraculum, si fuisset aromatibus, aut balsamis linitum: & *in Causa Sanctæ Margaritæ de Cortona*, me ut Fidei Promotore urgente, & comprobante, Corpus fuisse balsamo linitum, non potuerunt Postulatores obtinere, ut ejus incorruptio inter Miracula recenseretur, quamvìs incorruptionem durasse dixisent per quatuor, & ultra sæcula.

8 Si itaque ex hucusque deductis Cadaverum incorruptio ab aeris qualitate, a loco, in quo Cadaver sepultum est, a recensitis aliis qualitatibus, & a medicamentis naturaliter procedere potest, ecquis erit, qui, statim ac pronuntiatum est, constare de Virtutibus heroicis, si inter Miracula proponatur corporis incorruptio, possit pro Miraculo judicium ferre, non præmisso examine rigoroso, an aliqua præcesserit causa naturalis, cui incorruptio adscribi possit? & eò magìs, cùm multò plura sint Sanctorum Corpora, quæ corruptioni fuerunt obnoxia, quàm, quæ remanserunt incorrupta. Absolutum illud pro Miraculo judicium rectæ rationi adversatur, & Sedis Apostolicæ praxi. Certè Auditores Rotæ *in Relatione Causæ Sancti Paschalis Baylon*, cùm ageretur de Corporis ejus incorruptione, strictè voluerunt examinare, an ea virtuti calcis vivæ, qua Corpus fuit coopertum, adscribi posset. *In Relatione Causæ Sancti Isidori* de loco Sepulturæ sermonem instituerunt investigantes, an incorruptioni prodesse potuisset, vel potiùs obfuisset. *In Relatione Causæ Sancti Jacobi de Marchia ad tit. de ornatu Sepulchri* similia examinarunt. *In Relatione prima de Miraculis Sanctæ Teresiæ ad tit. de exhumatione Corporis* inquisiverunt, an Corpus fuisset unctum balsamo, an venter esset plenus intestinis, an Sancta, dum viveret, fuisset pinguis: & *in Relatione Causæ Sancti Francisci Xaverii, in Miraculo primo post mortem* = *Ea autem* (sermo fit de Incorruptione) *potest esse vel mediâ arte, ut si Corpus fuerit unguentis delibutum, vel si in loco nimis sicco, & arido fuerit collocatum, vel quia Corpus ipsum humore careat, & ideo potiùs arescat, quàm putrescat, vel tandem contingere id potest ex speciali gratia*. Ipsi Fidei Promotores in suis Animadversionibus non destiterunt opponere, vel quòd corpus fuerat aromatibus conditum, quemadmodum videri potest *in Animadversionibus* factis a bonæ memoriæ Prospero Bottinio Archiepiscopo Myrensi Fidei Promotore *in Causa Beatificationis tunc Servi Dei, nunc Sancti Alfonsi Turribii*; *in Animadversionibus* factis ab ejus Antecessore Petro Francisco de Rubeis *in Causa Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Pazzis*, quibus præstantissimi Sacræ Consistorialis Aulę Advocati Nicolaus, & Marcellus, Pater, & Filius de Severo-

rolis satisfacere doctè conati sunt, ostendendo, corporis incorruptionem nec a naturalibus causis, nec ab artificialibus processisse; & demum *in Animadversionibus* a me factis, dum munere fungebar Fidei Promotoris, *in Causis Sancti Jacobi de Marchia, & Sanctæ Margaritæ de Cortona*, uti supra dictum fuit: &, quod caput est, ipsa Sacrorum Rituum Congregatio, quando solam corporis incorruptionem Miraculo adscripsit, Miraculo, inquam, tamquam fundamento Beatificationis, & Canonizationis, quod non ita frequenter contigit, ut infra videbitur, *in suis Decretis* verbum fecit de exclusione causæ naturalis incorruptioni faventis, quemadmodum desumitur *ex Decreto edito in Causa Sancti Ludovici Bertrandi die* 4. *Octobris* 1667. impresso post *Summarium Privilegiorum* collectum a Fratre Antonio Gonzalez: *Sacra Rituum Congregatio &c. quatuor Miracula approbavit &c. nempe præservationis ejus corporis a corruptione, quamvis in loco alluvionibus obnoxio, non exenterati &c. cum intestinis ipsis adeò ad corruptionem proclivibus humo traditi*. Sanctus Gregorius Turonensis *lib. de Gloria Confessorum cap.* 35. narrat, in Urbe Arverna, nunc Claromontio, apertum fuisse quoddam Sarcophagum, inventum fuisse Corpus cujusdam Puellæ omnibus membris solidum, integris facie, manibus, & reliquis artubus, & cum ingenti cæsariei longitudine. At ingenuè subdit: *Credo, eam aromatibus fuisse conditam. Anno* 1642. in Civitate Carpentoractensi inter concamerandum pavimentum Templi maximi refossus est loculus cum integro corpore. Rogatus Pater Theophilus Raynaudus ab amicis, ut suam de ea incorruptione proferret sententiam, Tractatum edidit sæpe allegatum *de Cadaverum incorruptione*, & in examine incorruptionis strictè inquisivit de peculiari corporis conditione, de efficacia, & vi soli, in quo corpus sepultum fuerat, & de balsamationis defectu; & *in capite finali Operis*, exclusis omnibus causis naturalibus, & artificialibus, conclusit, corpus esse seponendum, & in loculo separatim condendum citra Cultum omnem, ac religiosam Venerationem, ut exspectaretur, an Deus per aliqua opera supra naturam manifestare dignaretur, quo in loco esset anima, quæ corpus illud aliquando inhabitaverat.

9 Hactenus de causis naturalibus, & artificialibus, ob quas citra Miraculum potest Cadaver incorruptum persistere, & de quibus seriò agendum est etiam post latum de Virtutibus favorabile judicium, antequam incorruptio Miraculo adscribatur. At, ut incorruptio inter Miracula recenseatur, non solùm oportet, causas quascumque naturales, & artificiales ab incorruptione avertere, sed etiam absolutè necessarium est, ut ipsa qualitas incorruptionis seriò attendatur: potest enim esse, ut aliquod Cadaver sit incorruptum, quòd incorruptio non processerit ab aliqua causa naturali, vel artificiali, & quòd, hisce minimè obstantibus, incorruptio non sit Miraculo adscribenda. Utque id benè percipiatur, annotandum est, varios esse corruptionis modos, sed duos esse præcipuos; putrefactionem videlicet, ex qua corpora diffluunt, & in tabem abeunt, quæ propriè est corruptio; & exsiccationem, ex qua eadem corpora paulatim, & longo annorum cursu exsiccantur, quæ vera est corruptio, quamvìs vulgò habeatur pro incorruptione, quemadmodum

dum benè inquit Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 10. *num.* 2. Aristoteles, aut fortè ejus Interpres putrefactionis nomen tribuit etiam corruptioni a ficcitate; sed meliùs Galenus 5. *de Simplicibus cap.* 5. inquit = *Cæterùm, non quidquid corrumpitur, putrescere dicimus, sed quibus id cum fœtore accidit* = *& in Libro de Marcore cap.* 1. subdit: *Marcor est viventis corporis præ ficcitate corruptela*: quocirca Ficus passulæ, aliique fructus, immo & animalium carnes fumo, aere, vel sale exficcatæ, quæque, humidioribus partibus paulatim absumptis, ad diuturnam conservationem disponuntur, imputridæ quidem dici possunt, non autem incorruptæ: & sic omnis putredo est corruptio, sed non omnis corruptio est putredo, quemadmodum benè annotavit aliàs a nobis cum laude commemoratus Jacobus Sinibaldus Medicus Collegiatus Urbis, & publicus Lector *in suo Suffragio pro veritate edito*, dum agebatur *de incorruptione Corporis Sancti Jacobi de Marchia*.

10 Posito, quòd non solùm corruptio sit, cùm fit putrefactio, sed etiam, cùm fit exficcatio, ut incorruptio inter Miracula recenseatur, tum putrefactio, tum exficcatio a Cadavere abesse debent, quemadmodum benè annotavit Scacchus *de Notis, & Signis Sanctitatis sect.* 9. *cap.* 3. *pag.* 684. *in fine* = *Hinc colligas, non posse Cadaver aliquod dici incorruptibile, vel incorruptum, ex eo quòd ad multum tempus integrum permanserit, nisi verè, & realiter nullam passum sit alterationem neque in colore, neque in carne, neque in ossibus, neque quò ad odorem, & nisi omnino integrum etiam quò ad contactum perstiterit*: & prosequitur Zacchias *loc. cit. sub num.* 24. = *Sed, his relictis, ego puto, Cadavera incorrupta permanentia nullo artis, aut Dæmonis ministerio miraculosè servari, dummodo hæc incorruptibilitas perfecta sit, ita ut Cadaver ne exficcationem quidem patiatur, sed secundùm corruptibiliores etiam partes integrum, ac vividum non secùs, quàm si in vita homo degeret, conservetur*; & paulò post, *num.* videlicet 29. hæc addit: *Cùm verò, ut notum est, naturaliter omnia Cadavera corrumpantur, & putrefiant, sciendum est, ad majorem Miraculi evidentiam, ut superiùs dixi, Cadaver ex Miraculo incorruptum servatum debere non solùm secundùm solidiores, & ficciores partes tale conservari, sed etiam secundùm molliores, & humidiores, & secundùm eas, quæ magis sunt putrefactioni obnoxiæ: & hæc quidem ab omni genere putrefactionis immunes sint, oportet; sunt enim, ut superiùs quoque dictum est, putredinis plures modi, seu potiùs gradus, secundùm quos alia Cadavera, in quibus calor multùm putredinalis, & humidum viget, in vermes, & alia infecta abeunt; alia secundùm humidiores præcipuè partes in tabem convertuntur; alia situm contrahunt; alia, in quibus carnes, ac viscera omnia diffluunt; alia cæteris ficciora, & in quibus calor mordax, & acer viget, humidioribus partibus absumptis, reficcantur, & diutiùs durant; omnia tamen putrescunt in majori, aut minori gradu, ita ut, quamquam hæc posteriora minorem putredinis gradum attingunt, & cæteris diutiùs, ac meliùs, & quasi incorrupta servari videntur, non sufficeret tamen hoc ad Miraculi probationem, quia & ipsa reficcatio putredo quædam est*. Concordat Rejes *quæst.* 34. *num.* 7. ubi loquens de miraculosa incorruptione ait: *Illud in primis observari debet, quòd non solùm secundùm solidiores, & ficciores partes tali incorru-*

ruptio inveniri debet, sed etiam secundùm molliores, & humidiores, & secundùm eas, quæ magìs sunt putrefactioni obnoxiæ: quare, & dictas partes ab omni corruptionis, & putrefactionis genere immunes esse, oportet &c. Illud praterea addiderim signum ferè maximum &c. si in illis, quæ sic permanent, corporibus (præter colorem, qui quasi viventium floridus, ne minimùm mortuorum pallore suffusus aliquoties in Sanctorum vultibus post mortem adhuc persistere observatus est) non rigida artuum compago, sed flexibilis, tractabilisque appareat. Sanctorellus *in Postpraxi Medica cap.* 42. quærit, cur, etiamsi omnes partes corporis sint incorruptæ, extrema tamen pars narium ferè semper desideretur; & respondet, *non esse partem illam corruptam, quamquam videatur corrupta: videtur autem deficere eam ob causam, quia extrema pars narium cartilagini haret, non alicui ossi: cartilago autem exsiccata facilè contrahitur, contractâ illâ, contrahitur caro, cutisque illi innixa.* At bonæ memoriæ Jacobus Sinibaldus *in suo citato Suffragio* edito *in Causa Sancti Jacobi de Marchia* subdit, hoc esse concedendum Sanctorello, sed illam tantùm siccitatem, quæ tantam contractionem in cartilagine facere potuit, nihil aliud esse, quàm signum evidens corruptionis ex marcore: & pro re, de qua nunc agitur, faciunt relata per Venerabilem Bedam *lib.* 4. *Historia Anglorum cap.* 30. ubi agens de Corpore Sancti Cuberti invento, & recognito post undecim annos ab ejus obitu hæc habet: *Aperientes Sepulchrum invenerunt corpus totum, quasi adhuc viveret, integrum, & flexibilibus artuum compagibus multò dormienti, quàm mortuo similius;* & *lib.* 4. *Historiæ cap.* 19. agens de Corpore Sanctæ Edildridæ Virginis etiam post conjugium cum Echfrido Anglorum Rege hæc addit: *Cùm Corpus Sacræ Virginis, ac Sponsæ Christi, aperto Sepulchro, esset prolatum in lucem, ita incorruptum inventum est, ac si eodem die fuisset defuncta, sicut & præfatus Antistes VVilfridus, & multi alii, qui novere, testantur.*

11 Per viam modò indicatam progressi certè sunt Rotæ Auditores *in Relatione Causæ Sanctæ Teresiæ*, cujus Corporis incorruptionem Miraculo adscripserunt. Ponderarunt quippe, Corpus in Capsa lignea inclusum absque ulla interiorum extractione, & absque ullius balsami præservatione post novem menses inventum fuisse *incorruptum, integrum, flexibile, agile, & tractabile, & dicto odorifero liquore suffultum, & mirifico odore plenum ita, ac si hesternâ die terræ mandatum fuisset;* post tres annos in eodem statu permansisse *integrum, & incorruptum, & tractabile, & eum eodem odore, & liquore &c.* simili modo rem se habuisse, cùm Corpus translatum fuit ad Civitatem Abulæ; tunc enim *fuit recognitum per legitimos Testes, qui Matrem Teresiam vivam cognoverant, esse ipsius illudmet Corpus; & tunc fuit etiam repertum plenum carne, & eum eadem incorruptione, & integritate, flexibilitate, odore, & liquore, & cum quadam agilitate, & levitate, ut nullatenus esset ponderis unius infantis duorum annorum; quin & caro erat ita tractabilis, quòd digito percussa concava redderetur, &, digito moto, caro surgeret, & elevaretur;* iisdemque omnino qualitatibus præditum Sanctæ Corpus repertum fuisse in binis aliis Visitationibus, quarum altera expleta fuit post decem annos, altera post viginti duos annos ab ejus obitu,

quemadmodum latiùs videri potest *in allegata Relatione*.

12 Prædictas quoque theoricas amplexi sunt, memoratisque vestigiis inhæserunt celeberrimi hujus Civitatis Bononiæ Medici acciti ad judicium ferendum de incorruptione Corporis nostræ Sanctæ Catharinæ, quam tot Scriptores & concives, & exteri, aliique Physici jam supra commemorati Miraculo adscripserant. Doctor Albertus de Fabris celeberrimus suo tempore Medicus suum judicium sequentibus verbis expressit: *Se io ho da dire la verità di quello, che sento, parmi di poter dubitare della incorruttibilità di questo venerabile Corpo supra vires naturæ: e la causa parmi chè sia il mancare a questo Venerabile Corpo la condizione principale, cioè, chè o tutto, o la maggior parte delle parti abbiano la consistenza delle parti, e la sostanza, e la trattabilità necessaria per istabilire una incorruttibilità supra vires naturæ, e veramente miracolosa. E, benchè qualche accidente possa indicare il contrario, ad ogni modo, stante la mancanza accennata, parmi poter' asserire, come ho deposto, saltèm secondo il presente stato.* Joannes Galeatius Manzius celebris nominis Physicus, dum viveret, ita locutus est: *Da quello, che ho veduto cogli occhi (precisa ogni notizia istorica, e qualsivoglia altra cognizione, che conseguentemente si possa avere di detto beato Corpo) l' ho veduto esiccato universalmente in tutte le parti rispettivamente alla cute, e membrana a lei sottoposta delle braccia, e spalle, collo, capo, e delle ginocchia fino a' piedi, con durezza, e tensione ineguale, più cedente al tatto verso le clavicole, e nella parte più grossa delle gambe, sotto la pianta del piede destro, e sotto la piegatura del ginocchio sinistro: e sembra ridotto a tale stato da una successiva efficazione delle umidità, dall' ordinario trattenimento delle quali, ed impedita traspirazione succede per lo più la corruzione de' corpi. La stessa efficazione ho osservato in tutti gli articoli del detto beato Corpo, a cagione della quale alcune parti poco, altre nulla sono flessibili: sicchè il posto di queste membra pare potersi credere essere successivamente per ordine di varie disposizioni ridotto allo stato, in cui di presente si ritrova.* Cautè quoque clarissimus Malpighius de miraculosa incorruptione sermonem habuit: *Considerando le parti, che costituiscono un Corpo, mentre è lasciato dall' Anima, chè molte di quelle non si trovano incorrotte nel caso nostro, come sangue, pinguedine, parti molli di carni, ed altre simili, ma di tutte quelle parti se n' è fatta una tale composizione, o mole, la quale conserva una configurazione di un corpo umano, ed un adombramento di quelle prime parti; e tutto questo aggregato conservandosi, par che dia qualche segno di cause superiori alla natura ordinaria, purchè non vi sia stata altra causa esterna artifiziale.* Alii Periti in diversum sensum abierunt intrepidè sustinentes, beati Corporis incorruptionem inter Miracula recensendam. Prosper Bottinius tunc Fidei Promotor *in suis Animadversionibus*, fundamenta contra miraculosam incorruptionem deducta ab Alberto de Fabris, & Joanne Galeatio Manzio, cautumque loquendi modum Malpighii magno in pretio habenda esse, sustinuit. Angelus Modius Medicus Physicus Urbis accitus, ut suum pro veritate ferret judicium, Fabrum, Manzium, & Malpighium cæteris dixit præferendos, novisque fundamentis ipsorum assertiones firmavir. Jussu sanctæ memoriæ Clementis XI. ipse

in

in juvenili ætate constitutus, nec adhuc in Collegium Consistorialis Aulæ Advocatorum adscitus patrocinium assumpsi Causæ meæ Concivis Sanctæ Catharinæ, atque tum scriptis, tum dictis omnem lapidem movi, ut Corporis incorruptio inter Miracula recenseretur. Communem Scribentium sensum de miraculosa incorruptione proposui, rationes deductas a Fortunio Liceto resumpsi, Peritorum Miraculo faventium assertiones, & fundamenta magnopere extuli. Addidi, de incorruptione tamquam miraculosa mentionem habitam fuisse in Martyrologio Romano, in Missa, & in Officio indultis in honorem prædictæ Beatæ. At omnia in cassum ceciderunt, cùm responsum fuerit, communi Scribentium sensui non esse deferendum, cùm scripserint, quæ audiverant, aut quæ viderant, sed vel puncto non examinato, vel errantes fortasse ob experientiæ, & cognitionis materiæ defectum; Fortunii Liceti, & nonnullorum aliorum Physicorum tempore potuisse incorruptionem esse miraculosam, sed Miraculum non perdurasse usque ad tempus, quo ejus approbatio petebatur, cùm mollities, & flexibilitas partium beati Corporis antiquiori quidem tempore non deesset, ut ex variis monumentis desumebatur, sed ea tempore, quo instantia promovebatur, non adesset. Fabri, Manzii, & clarissimi Malpighii authoritas, quæ meæ assumptioni de Corporis miraculosa incorruptione adversabatur, maximopere profuit in aliorum Miraculorum approbatione, quæ Canonizationis fundamentum fuerunt: cùm enim sanationes quasdam iidem egregii Viri supra vires naturæ autumasent, tum Sanctitati Suę, tum Eminentissimis Cardinalibus, & Consultoribus totis viribus insinuavi, plurimùm eorum dictis esse deferendum tum propter eximiam in rebus physicis peritiam, tum quia, si, corporis incorruptionem vires naturę excedere, non dixerunt, hoc ipsum de sanationibus dixissent, si eas verè miraculosas non existimassent.

13 *In Causa* e contra *Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Pazzis* miraculosa Corporis incorruptio fuit approbata, sed Corpus inventum fuit molle, & tractabile, & præservatum non solùm a putrefactione, sed etiam ab ariditate, ut *ex Processu Florentino in ejus Causa* compilato *fol.* 240. = *Detecto sacro Corpore &c. tam supradicti Illustrissimi, & Reverendissimi DD. Judices, quàm DD. Subpromotores Fidei, duo Medici, ac Testes, & ego Notarius Causæ omnes accedentes viderunt &c. dum premeretur manus circà pulsum, carnem esse mollem, & flexibilem, seu palpabilem, ita ut pressa elevabatur: quod quidem magnâ admiratione, præcipuè dictorum Medicorum, recognoverunt. Ingenuè etiam supra vestem tacto, dum sentiebatur, pellem post pressum elevari &c.* Concordat *Bulla Canonizationis = Decrevit, constare de quinque Miraculis post indultam Beatæ Venerationem consecutis. Perseveravit enim Corporis incorruptio cum mirabili flexibilitate quarumdam partium, in quibus caro tactu pressa cedit, & post ad pristinum statum redit. In manibus, & brachiis cernuntur venæ, capilli adhuc suo fulvo rutilant colore, candorem servat caro in artubus, qui vestibus teguntur, quæ & pium inflammant affectum, & sanctæ devotionis stimulos accendunt.* Ex quibus omnibus comprobatum remanet, nec incorruptionem miraculosam dici posse, si aliqua præcesserit causa naturalis, cui adscribi possit, nec, exclusâ

quacumque naturali causâ, corporis incorruptionem inter Miracula esse referendam, nisi absit exsiccatio, nisi corporis partes sint palpabiles, aliæque concurrant circumstantiæ supra ponderatæ, utì præter supra cumulatos benè annotavit bonæ memoriæ Petrus Assaltus *in sua Dissertatione* edita *in Causa Sancti Joannis Nepomuceni*, dum agebatur de incorruptione linguæ ipsius, de qua infra: *Non enim me latet, apud imperitos vulgò incorruptum judicari corpus, dummodo utcumque figuram servet, ipsius partibus quoquo modo adhuc cohærentibus, nihil considerantes, an sit rigidum, durum, an molle, an rugosum, atque contractum, an color fuerit immutatus, an sit friabile, ut facilè in pulverem comminuatur*.

14 Et, quatenus diceretur, non omnes prædictas qualitates adfuisse in corporibus, de quorum mirabili incorruptione sermo fit *in Bullis Canonizationum*, nonnulla pro responsione videntur annotanda. Primum est, non semper valere hoc argumentum: *Mentio fit incorruptionis corporis in Bulla Canonizationis: Ergo incorruptio corporis fuit Miraculo adscripta*. Franciscus Penia Rotæ Auditor, qui unà cum aliis Rotæ Auditoribus Causam examinavit Sancti Didaci, *in Tractatu de ejus Canonizatione lib.* 3. *pag.* 147. hæc habet: *De integritate Corporis etiam est pertractatum, de qua censuerunt, non esse Miraculum; cæteris tamen concurrentibus, admiratione, & veneratione dignam, ac in Relatione Consistorii, & postmodum in Canonizatione esse referendam:* & cohærenter ad hæc de incorruptione facta fuit mentio *in Bulla Canonizationis = Itaque devotionis ardore succensi a Fratribus suis Beati Didaci Corpus decenter, & religiosè in Principis Cubiculum afferri, curant, post annos ferè centum integrum, & incorruptum*. Secundum est in Bullis Canonizationum aliquando, non assertivè, aut definiendo, sed enuntiativè, & referendo, mentionem fieri incorruptionis. Exemplum est *in allegata Causa Sanctæ Margaritæ de Cortona*. Summus Pontifex Leo X. delatâ famâ Sanctitatis prædictæ Virginis, collectisque extrajudicialibus informationibus tum Vitæ, tum Miraculorum, necnon incorruptionis Corporis, indulsit, juxtà morem tunc temporis receptum Causâ judicialiter non cognitâ, publicum Cultum in honorem ipsius, & beati Corporis expositionem. In transitu a Beatificatione æquipollenti ad formalem Canonizationem, a Cultu videlicet permisso, & ad certos locos coarctato ad Cultum de præcepto, & ad universum Orbem extenso, assumpto judiciali examine de Corporis incorruptione, ea, utì supra visum est, non fuit Miraculo adscripta; sed, hoc minimè obstante, mirabilis incorruptionis, non assertivè, sed relativè verbum factum est *in Bulla Canonizationis = Corpus miro odore perfusum, copiosâ populorum frequentiâ accurrente, in Æde Sancti Basilii, quæ est Fratrum Minorum, jamque ab eadem Margarita appellatur, depositum est, statimque compluribus Miraculis coruscavit &c. Quibus denuo ritè discussis, extrajudicialiter tamen, & non servatâ formâ judicii, ac stupendo illo prodigio, quo Dei Famulæ Corpus Cortonæ adhuc vegetum, incorruptum, illæsum, suavique odore perfusum ab omnibus colitur, permotus felicis recordationis Antecessor noster Leo Papa X. qui illud venerabundus coràm suspexerat, Litteris Apostolicis octavo Idus Februarias anni millesimi quingentesimi decimi quinti Florentiæ vulgatis concessit, ut Margarita Natalis Cortonæ, inque tota ejus Diœcesi*

ceſſ ſolemni ritu celebraretur, Sacræque ejus Exuviæ omnium venerationi ipſo, quo deceſſit, die exponerentur. Tertium eſt, in Bullis Canonizationum aliquando fieri commemorationem mirabilis incorruptionis juxtà ſtatum antiquum Corporis, non juxtà ſtatum præſentem: & hic cautus loquendi modus adhibitus eſt *in Bulla Canonizationis Sanctæ Catharinæ de Bononia*, cujus Corporis incorruptio non fuit inter Miracula recenſita juxtà ſtatum præſentem, utì ſupra viſum eſt: *Poſt ejus animam in Cælum receptam, & Corpuſculi depoſitionem, multis illius patrocinio apud Deum ſe commendantibus, cùm duodeviginti dies effluxiſſent, incorruptum, & ſuavem ſpirans odorem Sepulchro eruitur, ſeptemque dierum ſpatio omnium undique confluentium oculis exponitur, quod ſedens inſtar viventis hactenus magno cum honore ibidem colitur. Felicis recordationis Anteceſſor noſter Clemens Papa VII. annos ſeptem, & ſexaginta a Catharinæ deceſſu ſacri Corporis incorruptionem manu tractabilem coràm miratus Monaſterii Sororibus facultatem indulſit quotannis, Catharinæ anniverſario obitus die recurrente, ſacras preces in ejus honorem ritu Eccleſiaſtico celebrandi*. Ultimum denique eſt, ſæpe in Bullis Canonizationum mentionem fieri incorruptionis tamquam miraculoſæ, ſed unà cum odore, & aliis plurimis Miraculis approbatis, ita ut incorruptio fuerit quidem approbata, ſed utì Miraculum ſupra numerum, cui decretum Canonizationis innixum non eſt, juxtà ea, quæ alibi dicta ſunt. Quæ omnia, & ſingula profectò non adverſantur cæteris a nobis in hoc Capite deductis, ubi quærimus de incorruptione Corporis non ſimpliciter referenda, ſed formiter ſtatuenda, Cauſâque cognitâ, recenſenda inter Miracula pro fundamento formalis Beatificationis, aut Canonizationis.

15 Quæ dicta ſunt de incorruptione totius corporis, ſibi locum vindicare debent in aliqua parte corporis incorrupta a reliquo corpore ſeparata. De Sancto Stephano Rege Hungariæ legitur, ejus dexteram poſt annos quinque, & quadraginta incorruptam repertam fuiſſe ob aſſiduam, & copioſam in pauperes largitatem, qua, dum viveret, præditus fuit. Simile prodigium narratur de dextera Sancti Nicolai Myrenſis, qui manum ſuam aperuit inopi, dum viveret, & a larga, & frequenti erogatione eleemoſynarum ore omnium celebratur. Similia exempla collecta legi poſſunt apud Theophilum Raynaudum *in citato Tractatu de Incorruptione Cadaverum cap.* 10. Celebre profectò illud eſt incorruptionis Linguæ Sancti Antonii Patavini, quemadmodum legitur *in Sermone* Magiſtri Roberti *de laudibus Sancti Bonaventuræ, inter hujus Opera tom.* 2. = *Tempore verò ſui Generalatus fuit facta translatio Corporis Sancti Antonii de Padua ad prægrandem illam Eccleſiam, in qua nunc eſt reconditum, trigeſimo tertio anno poſt ejus obitum, Dominicâ Reſurrectionis: & tunc Lingua ejus, quæ ſub terra fuerat, reperta eſt ita recens, & rubicunda, quaſi eâdem horâ Sanctus ille glorioſus deceſſiſſet, quam Beatus: & devotus Bonaventura in manibus reverenter accipiens irrigatus profluviis lacrymarum coràm omnibus hujuſmodi verbis affari cœpit = O lingua benedicta, quæ ſemper benedixiſti Dominum, & alios benedicere feciſti, nunc manifeſtè apparet, quanti fueris meriti apud Dominum* =. Apud Ughellium quoque *in ſua Italia Sacra*, ubi agit *de Tarentina Eccleſia*, narratur, Archiepiſcopum Tarentinum *anno* 1346. feciſſe recogni-

gnitionem Reliquiarum Sancti Cataldi Tarentini pariter Archiepiscopi, & mortui anno centesimo septuagesimo a Partu Virginis, & ejus Linguam invenisse, quæ ad hæc usque tempora cernitur integra, & subrubens, quasi recèns ab ejus ore avulsa. Dum munere fungebar Fidei Promotoris, post approbatum Martyrium, & causam Martyrii *in Causa Sancti Joannis Nepomuceni* transitus factus est ad discussionem Dubii super Signis, & Miraculis, & inter cætera Signa, & Miracula propositum fuit illud perennis incorruptionis Linguæ ipsius. Sanctus Martyrio fuerat coronatus *anno* 1343. & judicialis recognitio Linguæ facta est *anno* 1725. & sic post tercentum, & octoginta duos annos ab obitu. Inventa est autem integra, & retinens figuram, & formam linguæ humanæ. Color apparuit talis, qualis est in lingua hominis viventis, & mollis erat, atque flexibilis. Signa hæc sunt incorruptionis, & quidem supernaturalis, cùm nulla suspicio fuerit de causa naturali, aut artificiali incorruptionis. Additum est, linguam inter cæteras humani corporis partes esse præcipuè corruptioni obnoxiam, cùm juxtà Anatomistas magna pars ejus ex fibris carneis sit contexta, & fibræ carneæ magna sanguinis copiâ sint repletæ, Diemerbroeck *Anatom. lib.* 3. *cap.* 24. Verheyen *Anat. tract.* 4. *cap.* 19. & sanguis suo carens fluxu, sive circulatione ad corruptionem impellat, utì videmus in gangræna, & sphacelo inductis ab impedito cursu sanguinis, & utì quoque videmus in sanguine per venæ sectionem excepto in aliquo vase; illico enim turbatur, ipsius fibrosæ partes globulis rubicundis permistæ coguntur, atque atrum colorem contrahunt, serumque ab eis secretum supernatat. Physicis considerationibus pia quoque accessit consideratio, quòd Deus videlicet incorruptam voluerit tot annorum spatio miraculosè illam linguam permanere, cùm ex alibi relatis Sanctus vitam amiserit, ne proderet Sigillum Sacramentalis Confessionis. Matta *de Canonizatione Sanctorum part.* 3. *cap.* 14. *num.* 2. ita scribit: *Ingenti admiratione dignum, quòd aliquando, reliquo corpore consumpto, partis alicujus, cui perfectionis donum, & virtutis prærogativa præcipuè debebatur, substantia omnis incorrupta, & vivido colore perfusa animadversa fit, & inventa.* Et, his, aliisque pluribus ponderatis, Sacrorum Rituum Congregatio tamquam Miraculum secundi generis approbavit perennem Linguæ incorruptionem, utì desumitur *ex Decreto edito die* 11. *Januarii* 1729. quod Apostolicâ auctoritate fuit roboratum a sanctæ memoriæ Benedicto Papa XIII. *die* 16. *Februarii ejusdem anni.*

16 Quæres, an continuatio miraculosæ incorruptionis habenda sit pro novo, & distincto Miraculo ab ipsa miraculosa incorruptione: de quaquæstione sæpe actum est, instantibus Postulatoribus, & adversantibus Fidei Promotoribus, in Sacrorum Rituum Congregatione. Utque tum ejus status, tum utilitas benè dignoscantur, supponendum est, aliquem Dei Servum mori, incorruptum permanere ipsius Corpus, nullam adesse causam naturalem, cui incorruptio adscribi possit, Cadaver esse molle, & tractabile, uno verbo, nihil deesse ex his, quæ supra diximus necessaria, ut incorruptio Miraculo adscribatur. Introducitur Causa Canonizationis ipsius vel per viam Casus excepti

pti a Decretis Urbani VIII. & sic æquipollentis Beatificationis, vel per viam ordinariam, & sic formalis Beatificationis, uti tum *lib.* 1. tum *lib.* 2. *hujus Operis* dictum est. In utroque casu post approbatas Virtutes, si sermo est de Confessoribus, vel post approbatum Martyrium, & causam Martyrii, si sermo est de Martyribus, deveniendum est ad discussionem Miraculorum; & in primo casu deveniendum est ad discussionem Miraculorum, quæ supervenerunt post indultam Venerationem; & in secundo casu ad Miraculorum discussionem deveniendum est, quæ post formalem Beatificationem Deus operari dignatus est intercessione Beati. Si inter cætera, quæ discutienda proponuntur Miracula, proponatur & illud incorruptionis Corporis, cùm incorruptio præcesserit æquipollentem Beatificationem, si continuatio miraculosæ incorruptionis non habetur pro novo Miraculo, non poterit haberi ratio miraculosæ continuatæ incorruptionis in ordine ad Canonizationem; Miraculum quippe in hoc rerum themate numquam dici poterit supervenisse post indultam Venerationem: idemque judicium ferendum erit in Causis procedentibus per viam formalis Beatificationis, si, post approbatam incorruptionem tamquam miraculosam ante formalem Beatificationem, eadem incorruptio, seu incorruptionis continuatio tamquam Miraculum proponatur pro obtinenda Canonizatione. Et hæc eadem difficultas non solùm procedit in miraculosa incorruptione, sed etiam in supernaturali odore, in miraculoso liquore promanantibus a Cadavere, vel Ossibus Servorum Dei, vel Beatorum, de quibus infra, quoties emanatio odoris, aut liquoris Beatificationi æquipollenti, aut formali præcesserit, & ejus continuatio tamquam miraculosa proponatur pro Canonizatione obtinenda, veluti unicuique speculanti patebit.

17 *In Causa Canonizationis Sanctæ Catharinæ de Bononia*, quæ processit per viam Casus excepti, cùm beati Corporis incorruptio, sive ejus per plura sæcula continuatio tamquam Miraculum proponeretur pro Canonizatione obtinenda, Prosper Bottinius Archiepiscopus Myrensis tunc Fidei Promotor *inter cæteras suas Animadversiones* eam, de qua nunc agitur, non omisit: inquit enim, quòd etiam, quatenus incorruptio fuisset miraculosa, de ejus continuatione haberi non poterat ratio in ordine ad Canonizationem, cùm, factâ per Miraculum a Deo beati Corporis præservatione a corruptione, aut continuatio tamquam naturalis habenda esset, aut saltèm ad novum Miraculum referri non posset. Animadversioni tum a me, tum a cæteris in Causa scribentibus responsum fuit, ipsam adversari tum rationi, tum praxi Sacræ Congregationis: rationi, cùm conservatio sit continuata productio juxtà Philosophos: praxi Sedis Apostolicæ; cùm etenim ante praxim inductam a Decretis Urbani VIII. Sancta Maria Magdalena de Pazzis inter Beatas relata fuisset, habitâ ratione inter cætera Miracula incorruptionis, & fragrantiæ beati Corporis, uti desumitur *ex Decreto edito die* 2. *Maji* 1626. inductâ novâ praxi per eadem Urbani VIII. Decreta, in transitu a Beatificatione ad Canonizationem, post approbatum Casum exceptum ab iisdem Decretis, deventum fuit ad discussionem Miraculorum; cùmque inter cætera pro-

po-

positum etiam illud fuisset continuationis incorruptionis, & fragrantiæ Corporis Beatæ, hæc approbationem obtinuerunt pro Canonizatione obtinenda, veluti desumitur *ex Decreto edito die* 10. *Septembris* 1668. impressso *inter Acta Canonizationis dictæ Sanctæ* collecta a Dominico Cappello *pag.* 57.

18 In resolutione Causæ Canonizationis Sanctæ Catharinæ de Bononia non fuit opus, quòd Sacra Congregatio de proposita quæstione suum ferret judicium, cùm ex supradictis, etiamsi incorruptio juxtà statum antiquum fuisset miraculosa, continuatio tamen incorruptionis ob beati Corporis deteriorationem non fuerit inter Miracula recensita; unde claræ memoriæ Cardinalis de Carpineo Relator Causæ in facto concordato, quod juxtà alibi dicta exaratur a Cardinali Relatore, & editur, quando proponitur Dubium, an, stante approbatione Virtutum, & Miraculorum, tutò procedi possit ad Canonizationem, sermonem habendo de continuatione incorruptionis, & odoris ab eo promanantis, dixit: *Et ista duo Miracula deducta in ultima Positione coràm Sanctitate Vestra non fuerunt expressè approbata, quia non sunt permanentia:* & quæstio, an continuatio incorruptionis, aut odoris pro novo, & distincto Miraculo habenda sit, sibi vindicat locum, cùm incorruptio, & odor in eodem statu miraculoso permanent, in quo erant, secùs autem, quando cessarunt, aut quando incorruptio alicui causæ naturali potuit adscribi: quapropter, cùm *in Causa Sanctæ Margaritæ de Cortona* ipse utì Fidei Promotor duo opposuerim, Corpus videlicet fuisse unguentis, aromatibus, & balsamis delibutum, & sic ejus incorruptionem naturæ esse adscribendam, &, quatenus supernaturalis fuisset, de ejus continuatione rationem haberi non posse in ordine ad Canonizationem, ex quo continuatio non erat novum, & distinctum Miraculum a prima incorruptioue, Sacra Congregatio, quæ primæ adhæsit difficultati, a resolutione secundæ prudenter abstinuit.

19 Occasio se obtulit de proposita difficultate judicium ferendi *in Causa Sancti Jacobi de Marchia*, in qua continuatio incorruptionis, & odoris proposita est tamquam novum Miraculum pro Canonizatione obtinenda; item *in Causa Sanctæ Margaritæ de Cortona*, in qua, exclusâ miraculosâ Corporis incorruptione, proposita fuit tamquam Miraculum pro Canonizatione obtinenda incorruptio partis Corporis a reliquo Corpore separatæ, nec ullo modo balsamo linitæ; & *in Causa Sancti Joannis Nepomuceni*, in qua continuatio incorruptionis Linguæ proposita fuit tamquam Miraculum pro Canonizatione pariter obtinenda: in his etenim omnibus Causis scribens utì Fidei Promotor comprobavi, incorruptionem Beatificationi æquipollenti præcessisse, & supetfluam esse quæstionem de continuatione, quia, etiam admissâ incorruptione miraculosâ, & continuatione incorruptionis in eodem statu, continuatio aut naturalis erat, aut novo, & distincto Miraculo adscribi non poterat, exemplo ejus, qui per Miraculum resuscitatur, aut qui ex cæco videns factus est; Miraculum quippe consistit in resuscitatione, & in restitutione facultatis visivæ, sed non in continuatione vitæ, aut facultatis videndi.

20 At, cùm Sacrorum Rituum Congregatio ultra Causam Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Pazzis, de qua su-

ſuprà, continuationem incorruptionis, & etiam odoris inter tempus æquipollentis, & formalis Beatificationis, approbantibus Summis Pontificibus, recenſuerit inter Miracula in ordine ad Canonizationem, atque adeò inter Miracula diſtincta ab ipſa incorruptione, quæ fuit ante Beatificationem, uti deſumitur *ex Decreto* edito *in Cauſa Canonizationis Sancti Jacobi de Marchia die* 2. *Februarii* 1726. *in Cauſa Sanctæ Margaritæ de Cortona die* 27. *Decembris* 1727. *& in Cauſa Sancti Joannis Nepomuceni die* 16. *Februarii* 1729. videtur ceſſare debere quęcumque difficultas, tutòque aſſerendum, quòd, ſuppoſitâ miraculosâ incorruptione, continuatio haberi debeat pro novo, & diſtincto Miraculo pro Canonizatione obtinenda: ut enim benè docent Theologi, quædam ſolùm exigunt virtutem ſupernaturalem ad ſui productionem, primamque exiſtentiam, & quædam præterea ad ſui conſervationem. Exemplum priorum eſt in ipſa vita reſtituta, aut oculo reddito per Miraculum, quo ſuppoſito, tum vita, tum viſus naturaliter durant inſtar naturalis vitæ, aut oculi per naturalem generationem accepti. Exemplum poſteriorum eſt in duplici quantitate penetrata, aut duabus qualitatibus contrariis in gradu intenſo conjunctis; unio enim illarum non ſolùm miraculoſa eſt in initio, ſed etiam in progreſſu, ſeu in continuatione, quoniam nullum eſt inſtans, in quo una quantitas naturaliter non repugnet compenetrationi cum altera quantitate, eodemque pacto una qualitas non exigat expulſionem alterius qualitatis contrariæ in gradu intenſo a ſuo ſubjecto, veluti totidem verbis inquit claræ memoriæ Cardinalis de Aguirre *in Theologia Sancti Anſelmi tom.* 1. *diſput.* 9. *ſect.* 1. *num.* 9. Cùmque vera incorruptio ad multum tempus perſeverans, non ad primum, ſed ad ſecundum Miraculorum genus pertineat, hinc eſt, unum Miraculum in incorruptione, aliud in continuatione, & duratione eſſe conſtituendum.

21 Utque id explicetur, duo quærenda ſunt: primum, quanto tempore naturaliter corpus remanere poſſit incorruptum, ſeclusâ qualibet causâ naturali, aut artificiali: alterum, quomodo Deus ſupernaturaliter aliquorum Servorum ſuorum Corpora incorrupta conſervet. Ad primum Zacchias *Quæſt. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæſt.* 10. *num.* 27. reſpondet, omnibus unum, & eumdem terminum non poſſe aſſignari, cùm ex dictis multæ cauſæ ſint, ex quibus ipſa Cadavera citiùs, aut ſeriùs corruptionem patiuntur, & ipſæ particulares hominum naturæ, & temperamenta ex dictis in hoc multùm poſſint; & concludit, quòd, ſi ab eo, quod ut plurimùm fit, univerſalis regula ſumenda ſit, terminus tribus diebus videtur definiendus, ſumpto argumento a Lazaro, de quo *in Evangelio*, cùm dictus terminus jam tranſiiſſet, dicitur, quòd fœtebat, & quatriduanus erat. Ad alterum nonnulli reſpondent, miraculoſam incorruptionem a Deo fieri per infuſionem qualitatis naturalis, qua Cadavera tuta, & immunia exiſtunt a recipiendis extrinſecis qualitatibus, per quas, turbato, & confuſo temperamento ſibi debito, corrumpi ſolent, veluti ratiocinatur Scacchus *in citato Tractatu de Notis, & Signis Sanctitatis ſect.* 9 *cap.* 3. Nec, ex quo qualitas illa ſit ordinis naturalis, excluditur miraculoſa in-

corruptio. Exemplum est in primi Hominis immortalitate. Si non peccasset, nec ipse, nec ejus posteri corporis morti fuissent obnoxii, & cum Pelagianis sentiret, qui mortem corporis in naturam, & non in peccatum, referret, & cum Bajanis, qui diceret, primi Hominis immortalitatem non fuisse gratiæ beneficium, sed conditionem naturalem. Primi Hominis immortalitas non solùm a justitia originali, seu gratia gratum faciente, per quam potiebatur perfectâ dominatione in corpus, a bona corporis constitutione, & temperie, a prudentia Hominis innocentis, per quam cavebat ab omnibus noxiis, & periculis, a speciali Dei Providentia, & Angelorum custodia causam habebat, sed etiam ab usu ligni vitæ, quo spiritus vitales perfectè reparabantur. De virtute ligni vitæ quæstio est inter Theologos, an fuerit naturalis, vel supernaturalis. Nonnulli dicunt, fuisse supernaturalem. At Sanctus Thomas 1. *part. quæst.* 97. *art.* 4. *in corpore* probat, fuisse naturalem. Cumque, his minimè obstantibus, & quamvis tum bona corporis constitutio esset ordinis naturalis, tum virtus Ligni vitæ juxtà nonnullos naturalis esset, immortalitas primi Hominis non fuerit naturalis, sed supernaturalis, utì latè explicat Estius *in lib.* 2. *Sent. dist.* 19. §. 9: signum evidentissimum hoc est, non obstare Miraculo, aut effectui supernaturali vim qualitatis naturalis, si eâ Deus utatur, ut aliquid præstet, quod, attento ordine naturali, spectatâque naturæ creatæ exigentiâ, nullatenus præstare, aut efficere tenebatur.

22 Alii verò miraculosam facilè, & probabiliùs explicant incorruptionem, asserendo videlicet, eam effici per subtractionem concursus, quæ fit a Deo, quo causæ corruptionem inducentes absolutè indigent, ut operari possint, ut in simili benè perpenderunt ad illud *Exodi*, ubi narratur, Moysen vidisse rubum ardentem, & non comburentem, Perer: *ibidem disput.* 5. *num.* 15. his verbis = *Deus suspendebat concursum suum cum igne ad urendum: etenim duo sunt in Theologia placita apud Theologos certa, & indubitata: alterum est, nullam rem creatam operari posse absque actuali Dei concursu cum illa re: alterum est, Deum, quæ sunt extra ipsum, ea liberè operari, & quando vult, & ubi vult, & quomodo, quantùmque vult operari &c. Quia Deus concurrebat cum illo igne ad lucendum, ideo lucebat: quia verò cum eo non concurrebat ad urendum, ideo non urebat* = & Cornelius a Lapide *ad eumdem locum* = *Illustre hoc fuisse videtur Dei Miraculum: Deus enim hìc conservabat ignis substantiam, sed actionem, & ustionem ejus impediebat, subducendo concursum, & influxum suum, ne ageret in rubum, vel virentia ejus folia minimùm afflaret, aut desiccaret. Deo enim cum igne nolente concurrere, ut urat, ne Infernus totus vel stuppam adusserit: nam certum est illud Theologorum axioma, nullam rem creatam posse operari absque actuali Dei concursu cum illa re.* Probant autem hucusque deducta, miraculosam incorruptionem non esse de genere earum rerum, quæ Miraculum tantùm exposcunt in sui productione, sed esse de genere earum rerum, quæ novum Miraculum exposcunt in sui conservatione, exigentibus videlicet causis, transacto naturali termino, agere, & sic corruptionem inducere, earumque actione suspensâ, & impeditâ vel a permanenti qualitate, juxtà Scacchum, vel, quod probabiliùs est, a con-

a continuata denegatione concursus Divini, juxtà ea, quæ modò dicta sunt.

23 Utì consideranti patebit, facilius est, transacto termino naturali corruptioni præfixo, distinctionem admittere Miraculorum inter incorruptionem, & continuationem incorruptionis, quàm effugere multiplicationem Miraculorum ferè in infinitum. Si enim, transacto primo termino naturali, intrà quem sequi debuisset corruptio, insurgit Miraculum incorruptionis, & continuatio habetur pro novo Miraculo, tot erunt Miracula, quot sunt temporis momenta, quibus incorruptio perseverat, vel ad summum tot erunt Miracula, quot sunt novi termini naturales, intrà quos corruptio sequi debuisset, quod videtur absurdum: ad quod evitandum innuisse fas sit, naturalem quidem non esse, sed supernaturalem continuationem incorruptionis, eamque esse novum Miraculum, & separatum ab ipsa incorruptione, esse tamen appendicem primi Miraculi, illudque, quò magìs durat, illustrius efficere; de continuatione habendam esse rationem in transitu a Beatificatione ad Canonizationem, quamvìs incorruptio Beatificationi præcesserit, sed adhuc investigandum superesse, an de continuatione incorruptionis, etsi miraculosa, talis haberi debeat ratio in transitu a Beatificatione ad Canonizationem, in quo ex alibi dictis duo Miracula, quæ supervenerint, sufficiunt, ut ipsa cum alio Miraculo satis sit, vel potiùs duo alia Miracula distincta ab ipsa continuatione incorruptionis requirantur. Hujus autem quæstionis resolutio judicio Congregationis Sacrorum Rituum reservatur, quæ, licèt ex dictis censuerit, incorruptionem, & continuationem incorruptionis esse duo distincta Miracula, & de continuatione incorruptionis, utì novo, & distincto Miraculo, rationem habuerit in ordine ad Canonizationem, numquam tamen, quod sciam, ad Canonizationem processit, nisi ultra continuationem incorruptionis Corporis alia bina, aut plura Miracula fuerint discussa, & approbata a Deo facta intercessione illius Beati, ad cujus Canonizationem procedebatur, *In Causis* certè *Sanctorum Ludovici Bertrandi*, *Mariæ Magdalenæ de Pazzis*, *Jacobi de Marchia*, *Margaritæ de Cortona*, *Joannis Nepomuceni* de continuatione incorruptionis Corporis, utì novo Miraculo, habita est ratio in ordine ad Canonizationem; sed alia duo, aut plura in unaquaque Causa discussa, & approbata fuerunt Miracula, antequam ad Canonizationem procederetur.

CAPUT

CAPUT TRIGESIMUM PRIMUM.

De nonnullis Cadaverum qualitatibus, & de Sanguine Liquore, & Odore, qui a Cadaveribus promanant, an Miraculo sint adscribendi.

1 Ancti Francisci de Assisio Corpus diù post obitum integrum inventum est, stans, illæsum, oculis apertis, & vulneribus recenti sanguine manantibus, utì habetur apud Wadirgum *ad annum* 1230. *num.* 4. Sancti Corpus plures Romani Pontifices aspexerunt, Gregorius videlicet IX. Innocentius IV. Alexander IV. Clemens IV. Nicolaus IV. & Nicolaus V. At, evecto ad Summum Pontificatum Sixto IV. cùm ipse Assisium se contulisset *anno* 1476. hortante Sancto Jacobo de Marchia, jussit, cuniculum, seu ambitum, per quem ad Ecclesiam subterraneam, in qua Sancti Corpus est, patebat accessus, & scalam, per quam erat descensus, denso aggere ex lapidibus, ac cæmento compacto repleri, per quod interpositum insuperabile impedimentum unicuique interdictum fuit, prædictum sanctum Corpus videre, quemadmodum fusè habetur *in Historia Conventus Assisiensis* scripta a Fratre Francisco Maria Angelo a Rivotorto *tit.* 42. Corpus e contra nostræ Sanctæ Catharinæ de Bononia sedet, & omnium conspectui patet. Quæritur itaque, an, si Cadavera mortuorum stent, aut sedeant, nullo fulcro, aut sustentaculo, id statim sit Miraculo adscribendum. Paulus Zacchias *in Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 10. *num.* 34. *& sequentibus* disertè scribit, esse supra naturam, si Cadavera per se stent, nec a Dæmone fieri posse, ut per se realiter stent, sed benè, ut appareant, per se stare: ut enim corpus stet, opus est validâ musculorum actione, & in tam valida actione plurimi spiritus requiruntur, qui in Cadavere non reperiuntur. Fortunius quoque Licetus *de secundò quæsitis per Epistolas cap.* 39. ad Miraculum refert, quòd Corpus Sanctæ Catharinæ sedeat absque fulcro: *Cùm igitur omnes ad unam causæ naturales putrefactionem arcere valentes ab humanis Cadaveribus procul absint a Corpore Beatæ, quod tot annos imputre, sensibiliter molle, carnosum, flexibile secundùm juncturas omnes, & in sedicula sedens absque fulcro, rectâque cervice, Bononiæ servatum veneramur, jam hoc admirabile supernaturalis virtutis effectus est in vera Religione, in qua Deus etiam huic sancto Corpori Dilectæ suæ dat non videre corruptionem.* At, cùm Zacchias non loquatur de Cadaveribus exsiccatis, in quibus musculi sunt contracti a siccitate, sed de Cadaveribus immediatè post mortem, quæ carnem habent recentem, & mollem, & tractabilem, & Fortunius Licetus molle, & carnosum dicat Corpus nostræ San-

Sanctæ Catharinæ, ex quo fortè suo tempore tale esse debebat, hinc, est, Miraculum prædicari posse, si Cadaver non exsiccatum, & in quo musculi non sint contracti a siccitate, stet, aut sedeat; secùs autem, si Corpus est exsiccatum, tunc quippe exsiccatur materia illa cartilaginea, quæ est inter omnes vertebras, qua exsiccatâ, parùm, aut nihil moveri potest corporis truncus, quod permanet velut immobile lignum, &, quotiescumque corporis pondus non magis ad unam partem inclinatur, quàm ad aliam, sed supra gravitatis centrum æquilibratur, facillimè stare potest & erectum, & sedens, quemadmodum animadvertit bonæ memoriæ Angelus Modius Physicus Urbis *in suo Suffragio pro veritate exarato in Causa nostra Sanctæ Catharinæ de Bononia*: & eodem modo locuti sunt celebres Medici hujus Civitatis, qui Corpus ejusdem Sanctæ recognoverunt, clarissimus Malpighius = *Supposta la risseccazione delle carni, tendini, e cute, è probabile, chè si possa dare naturalmente quel sito, cioè, chè la spina stia secondo le parti superiori perpendicolari* = Manzius = *Ho ritrovato detto beato Corpo in atto di sedere, ma per la suddetta indurata unione degli articoli mobile, come un corpo continuo: sicchè l' atto di sedere credo dipenda dall' equilibrio delle parti sopra del sito, sul quale risiede, come sopra centro di gravità; tanto più, chè, leggiermente compressa tutta la mole del corpo, dopo esser leggiermente smossa, si restituisce nello stesso sito di prima* = Alexander Guicciardinus = *Il Corpo predetto siede naturalmente, perchè, essendo continuo, e con figura quasi equilibrante, e risseccata, si conserva in quel sito continuamente*. Et eodem modo discurrendum esse videtur de Corporibus, seu Cadaveribus, quæ genuflexa reperiuntur, quod videlicet id Miraculo non sit adscribendum, si partes corporis sint exsiccatæ; secùs autem, si molles, & flexibiles, unde *in Vita Sancti Pauli Primi Eremitæ* scripta a Sancto Hieronymo inter Miracula recensetur, quòd Sanctus Antonius eum paulò ante mortuum invenerit genuflexum, & extensis in altum manibus: *Nam introgressus Speluncam vidit, genibus complicatis, erectâ cervice, extensisque in altum manibus, corpus exanime: ac primùm & ipse, vivere eum, credens pariter orabat; postquam verò nulla, ut solebat, suspiria precantis audivit, in flebile osculum ruens intellexit, quòd etiam Cadaver Sancti Deum, cui omnia vivunt, officioso gestu precabatur*: nisi fortè clarissimis probationibus demonstraretur, Cadaver per aliquod tempus fuisse molle, & tractabile, & quòd stans, aut sedens, aut genuflexum permansisset, licèt deinde fuisset exsiccatum; tunc quippe status miraculosus esset, habito respectu, non ad secundum tempus, sed ad primum, cùm proprium sit Cadaverum humi decumbere: unde Thomas Bozius *lib. 15. cap. 9. de Signis Ecclesiæ* loquens de Corpore Sancti Francisci hæc habet: *Mirandum mihi prorsùs illud videtur, quod de Corpore Sancti Francisci memoriæ est proditum, stare illud, nullis humanæ industriæ fulcris subnixum, solâ Divini Spiritus vi sustentatum, facie totâ, oculis, & manibus junctis, in Cælum semper intentus supplicantis in modum, nullâ vetustatis vi debilitatum, nullâ temporis injuriâ parte aliquâ incurvum, cùm viventium sit stare, defunctorum verò subitò humi procumbere*.

2 Paulò post obitum Cadavera remanent rigida, & inflexibilia; unde,

de, mortuos statim vestire, necesse est: quocirca, si aliqua sint flexibilia, quæri potest, an id sit Miraculo adscribendum. Flexibilitas carnium in corpore vivo est flexibilitas mollis ex laxa minimarum partium continuarum textura, quam laxitatem ab humido præcipuè obtinent: flexibilitas verò articulorum in iisdem viventibus est flexibilitas organica ex mechanica structura partium contiguarum, concurrentibus ad faciendam articulationem duobus ossibus contiguis, cartilagine, ligamento, & humore viscido. Ex duobus ossibus alterum est cavum, in quod ingreditur alterum, quod dicitur *Caput*. Cartilago intercedit, ne ossa attritu mutuo lędantur. Ligamenti usus est, ossa illa disjuncta, instar funiculi, colligare. Humor viscidus, qui ab Antiquis pituita, a Modernis sinovia, & mucilago dicitur, prodest faciliori motioni ossium, & tendinum fibris lubricandis.

3 Inflexibilitas articulorum in mortuis, & celer illa Cadaveris obrigescentia provenit ab illa eadem sinovia, seu mucilagine, quæ, sicut in vivente articulos, ac tendines lubricabat, ita in cadavere ob sui visciditatem statim ferè coagulata, tendines, & articulos, tamquam gluten, adhærere, facit: ex quo fit, ut, si talis humida substantia aut omnino deficeret in articulis alicujus Cadaveris, aut coagulari apta non esset, utpote nimis tenuis, & aquosa, eo in casu flexibilitas in Cadavere absque Miraculo reperiretur, veluti post Sanctorellum optimè comprobavit supra citatus Jacobus Sinibaldus *in suo Suffragio pro veritate edito in Causa Sancti Jacobi de Marchia*; ubi tamen *in fine* sensit, flexibilitatem beati Corporis Miraculo esse adscribendam, cùm sinoviæ defectus flexibilitatem eousque relinquere possit, quousque tendines musculorum, de quibus supra, præ siccitate fuerint contracti, de qua siccitate post lapsum ducentum, & viginti sex annorum, ait, dubitandum non esse.

4 Hæc autem innuisse satis sit, cùm flexibilitas ex alibi dictis sit una ex circumstantiis requisitis pro constituenda miraculosa incorruptione, nec de ea seorsim ab incorruptione quæstio assumatur; &, quoties de ea agitur unà cum incorruptione, agi non potest, nisi post lapsum multi temporis a die obitus Servi Dei, post quem temporis lapsum quæstio de defectu sinoviæ, seu mucilaginis, aut de ineptitudine ejus ad coagulationem nullum ex dictis sibi potest locum vindicare.

5 Circà Cadavera pleraque alia observari possunt, quæ vulgo causarum rerum ignaro non solùm Miraculi suspicionem, sed certitudinem faciunt, cùm tamen omnia vim naturæ non prætergrediantur. Cadavera aliquando sese movent vel secundùm partes, vel secundùm totum, rubore perfunduntur, commaculantur, & rubris stigmatibus consperguntur, calida per multum tempus permanent, & in quibusdam etiam ungues, & capilli crescere dicuntur, & etiam dentes augeri. Refertur historia cujusdam Monialis, quæ cùm exoscularetur manum alterius Monialis demortuæ, manus viventis a demortua adeò fortiter constricta fuit, ut viva adhuc putaretur. At Marcellus Donatus *de Medica Historia mirabili lib. 2. cap. 3. in fine* putat, eam Monialem non prorsus mortuam fuisse, sed in ea remansisse vitæ fomites,

tes, & igniculos quosdam, quales in præfocatis, & validâ apoplexiâ detentis inveniuntur, licèt sensus, motus, pulsus, & respiratio sint aboliti. Matthæus Villanus *in Historia sui temporis lib.* 3. *cap.* 46. narrat, Cadaver Gualterii Bustaccii capite Florentiæ a Carnifice dissectum, dum ad Ecclesiam Sanctæ Crucis humandum gestaretur, adeò repentè concussione validâ sponte exagitatum, ut tabulata, super quibus erat impositum, invicem fuerint disjuncta, ipsumque ex gestantium humeris penè deciderit, quod ad jactum sagittæ, dum funus progrederetur, perseveravit non sinè omnium astantium ingenti admiratione. Experientia quoque testis est, pleraque animalia recèns mortua aliquandiu aliquos motus edere. Horas, & dies moventur ranæ, exsecto capite, corde avulso, detracto cortice. Moventur viperæ, & viperarum frusta. Motus, & saltus edunt vituli novissimè jugulati: hominesque ipsi recèns interfecti, atque in patibulis capite diminuti, & verè mortui non carent motibus, cùm artus subsiliant, & truncus concutiatur. Omnes hi motus non sunt effectus principii vitalis animantium, sed fatui quidam musculorum saltus producti a reliquiis spirituum animalium inter fibrarum recessus delitescentium, & oscillantium; quocirca vanum profectò esset ea inter Miracula recensere, quemadmodum benè ponderat Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 10. *num.* 31. *&* 32. *& pluribus sequentibus*. Plura habentur apud Christianum Fridericum Garmannum *in suo Tractatu de Miraculis Mortuorum lib.* 1. *tit.* 1. *& tit.* 10. de capillorum augmento, & unguium, & dentium incremento in Cadaveribus. At Fortunius Licetus *de secundò quæsitis per Epistolas cap.* 40. benè animadvertit, pilos, ungues, & dentes in Cadaveribus verè, & realiter non crescere, sed crescere videri ex depressione, & consumptione circumstantis carnis, aut cutis, vel gingivarum; & sequitur Zacchias *loco citato num.* 37. Aristoteles 3. *Histor. cap.* 11. inquit, capillos, & ungues crescere in Cadaveribus: *Crescunt etiam pili quibusdam in morbis, ut præcipuè in tabificis, quin etiam in senectute, & defuncto augescunt, durioresque redduntur, quod idem in unguibus quoque evenit*; & Philoponus confirmat: *In mortuis enim & ungues, & pili augentur*. Fuliginosum recrementum materia est proxima pilorum, & mucosum est materia unguium, & utrumque hoc genus excrementi residet prope radices pilorum, & unguium; unde facilè foras propelli potest in pilos, & ungues a reliquiis spirituum supra memoratis: cùmque raro contingat, ut adsit prope radices pilorum, & unguium prædicta materia disposita, hinc fit, quòd, licèt raro in Cadaveribus contingat incrementum pilorum, & unguium, si tamen aliquando verè contingit, vires, & facultatem naturæ non excedit.

6 Sanguis a Cadavere emanans non longè ab obitu inter Miracula recenseri non potest: ut enim infra videbitur, cùm agetur de Imaginatione, & ejus viribus, sanguis sæpe manat ex corporibus mortuorum post horas nonnullas, & aliquando etiam post triduum. *In Evangelio* Sancti Joannis *cap.* 19. legitur, quòd, postquam Christus, inclinato capite, tradidit spiritum, unus Militum lanceâ latus ejus aperuit, & continuò exivit sanguis, & aqua: &, quamvìs clarissima sint

Evan-

Evangelii verba, necesse tamen fuit Summo Pontifici Clementi V. in Concilio Viennensi eorum errorem reprobare, qui effutiebant, lanceâ transfixum fuisse latus Christi Domini non adhuc mortui, sed viventis, uti habetur *in Clementina* §. 1. *de Summa Trinitate, & Fide Catholica*. Summus Pontifex Innocentius III. *in sua Decretali*, quæ incipit = *In quadam* = *tit. de celebratione Missarum* definit, non phlegma, uti aliqui falsò opinati fuerunt, sed veram aquam e latere Christi fluxisse: *Restat igitur, ut, qualiscumque fuerit illa aqua, sive naturalis, sive miraculosa, sive de novo Divinâ Virtute creata, sive de componentibus ex parte aliqua resoluta, procul dubio vera fuit*. Medici nonnulli, naturaliter aquam effluxisse, opinantur, læso ex lancea profundè infixa juxtà Christi cor pericardio: unde Georgius Bertinus Campanus *lib.* 5. *Medicinæ cap.* 9. ita pronuntiat: *Pericardium continet aquosum humorem, ut cor calidissimum eo veluti rore madeat, & facilius palpitet. In vulnere cordis, cùm hic humor aquosus effluit, statim mors consequitur. Unde Evangelistæ ad significandam Christi mortem, ex corde, vulnere accepto in latere, aquam exiisse, verè, ac sapienter scriptum reliquerunt*. Alii Medici autumarunt, solam pleuram sinè pericardii, cordisque læsione lanceâ perforatam aquam illam reddere potuisse, cùm in capacitate thoracis plùs, minùsve aquei liquoris exstet pro cujusque temperamento, inque Christo Domino ob doloris acerbitatem liquor ille verisimiliter adauctus sit. Thomas Bartholinus Tractatum specialem edidit *de Latere Christi aperto*, & in eo adhæret opinioni Gasparis Patris sui fluxus aquæ a capacitate thoracis. Utramque refert opinionem Calmet *ad cap.* 19. *Sancti Joannis*. Quid ergo dicendum erit? Erit ne fluxus sanguinis, & aquæ e latere Christi inter Miracula recensendus, vel potiùs inter naturalia? Miraculum agnoscunt, & celebrant Sanctus Ambrosius *lib.* 10. *in Lucam, & in Explicatione Symboli*, Sanctus Augustinus *tract.* 120. *in Joannem*, Sanctus Cyrillus Alexandrinus *lib.* 12. *in Joannem*, Theophylactus *in cap.* 23. *Lucæ*, & nos iisdem libenti animo subscribimus: sed adhuc remanet inquirendum, an Miraculum sit constituendum in fluxu sanguinis, vel in fluxu aquæ, an in utroque. Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ quæst.* 51. *disput.* 41. *sect.* 1. §. *Secundò dicendum* Miraculum constituit etiam in fluxu sanguinis: *Non poterat de corpore mortuo naturaliter sanguis effluere;* & sequitur Cornelius a Lapide *in cap.* 19. *Sancti Joannis* = *Naturaliter hoc fieri non poterat, tum quia sanguis in mortuo ex frigore condensatur, & congelascit, unde effluere nequit, ut docent Medici*. Alii Miraculum statuunt in fluxu aquæ: licèt enim admittant, veram aquam fluxisse, eam tamen, non naturalem, sed miraculosam fuisse autumant, non autem humorem aqueum, qualis exstat in pericardio. Authorum ita opinantium nomina referuntur apud Calmet *loc. cit.* unde inquit Cornelius a Lapide *loco pariter allegato* = *Errat ergo Calvinus dicens, aquam pericardio contineri, quo in Christo lanceâ perfosso, naturaliter aquam fluxisse; id enim falsum esse, docent Medici, qui asserunt, liquorem illum pericardii aquam non esse, sed humorem biliosum*. Theophylactus præclarè scribit, Miraculum in fluxu aquæ fuisse: *Contumelia in Miraculum vertitur, &, sanguinem quidem ex mortuo corpore prodiisse, admirabile est: verumtamen posset quis*

syco-

sycophantarum dicere, quòd verisimile sit, vitalem quamdam virtutem adhuc fuisse in corpore: aqua autem egressa omnem controversiam Miraculo tollit. Non contemnenda autem videtur eorum sententia, qui volunt, Miraculum in hoc consistere, quòd non admisti defluxerint gemini liquores, sed planè distincti, ac per vices, primùm quidem sanguis, tum aqua, ut scribit Nonnus *in Paraphrasi in Joannem*, aut contra primùm aqua, tum subinde sanguis, quod Tertulliano, Ambrosio, Hieronymo, Damasceno visum est: & scitè Suarez *loc. cit.* perpendens verba Evangelii = *Et continuò exivit sanguis, & aqua: &, qui vidit, testimonium perhibuit; & verum est testimonium ejus* = scribit, Joannem illis verbis locutum fuisse in tertia persona, sed innuisse, se vidisse, testimonium perhibuisse, & verum, scribendo dixisse, ideoque modum esse faciliorem, & accommodatiorem ordini narrationis ipsius, quòd priùs totus sanguis exierit, & quòd deinde aqua manarit, nec possibile fuisse, quòd aqua a sanguine discerneretur, si impermista cum sanguine exivisset.

7 Posito, quòd sanguis intrà horas, aut paucos dies naturaliter effluere possit e cadavere, ejus fluxus non poterit Miraculo abscribi, nisi post multum tempus a morte liquidus ex cadavere, vel ex parte cadaveris promanet: sanguis enim in homine mortuo intrà venas residens, elapso aliquo tempore, aut riget, aut putrescit in saniem, aut absumitur, pro diversa corporum, vel morborum affectione, vel natura; & sanguis extra venas emissus paulò post concrescit, & in substantiam planè consistentem abit: subtiliores quippe partes, & spirituosæ magis avolant, crassiores subsistunt, humidiores, vel aqueæ lentescunt, &, procedente tempore, idem sanguis in solidam massam cogitur. Ex quo proinde sequitur, non esse pro Miraculo pronunciandum, etiam supposità Sanctitate, seu approbatione Virtutum in gradu heroico, si fluat sanguis a cadavere, nisi, uti dictum est, longum tempus ab obitu præcesserit, nec ullam sanguinis Servi Dei, vel Beati, aut Sancti extra corpus conservationem Miraculo adscribendam, nisi post multum tempus idem vivus, & liquidus appareat, vel statis temporibus liquefiat, nullâ naturali concurrente causâ liquefactionis, uti benè animadvertit Zacchias *cit. quæst.* 10. *num.* 38. & prosequitur Fortunius Licetus *de secundò quæsitis per Epistolas cap.* 45. sequentibus verbis: *Sanè sæpius observatum, e recenti mortuo vel febris violentiâ, non vulneris injuriâ, prodire sanguinem, aliosve humores ex auribus, ore, naribus, secessu. Nimirum, qui residuus est ab obitu, calor exiguus in cadavere concentratus ab ambientis frigore vividior fit, ut in terra brumæ tempestate; propriisque viribus auctus e membris cuti proximis, quà data porta, sanguinem adhuc fluidum pellit, ac unà secum educit; & nullo vulnere per cutis poros in exanthemata, pepulasve per cutem efflorescentes post obitum, quæ rubræ, vel pallidæ, vel nigræ, vel etiam lividæ sunt aliquando pro varietate humorum ad cutem expulsorum. At verò, si sermo sit de Cadavere multorum mensium, & annorum, pariterque de sanguine jam frigido, concreto, duroque prorsùs, & addensato, dubio procul iste sanguis non potest reddi fluidus, neque fervidus a causa purè physica, sed solùm a Divina, vel etiam Dæmoniaca* (de qua tamen Dæmoniaca non est, quod hic

sermo habeatur ob rationes sæpe indicatas, allegatisque Torreblancâ, Langio, Lemnio, Libavio, aliisque multis, benè firmavit Prosper Bottinius olim Fidei Promotor *in suis Animaversionibus in Causa Beatificationis tunc Servi Dei, nunc Sancti Francisci Solani* = *Nullum autem in hujusmodi sanguinis emissione subest Miraculum, cùm ea potuerit omnino naturaliter contingere, dummodo non longè ab obitu accidat, videlicet postridie, vel tertio ad summum die.*

8 Huc spectant, quæ leguntur *in Vita Sancti Triphyllii Episcopi Nicosiæ* apud Bollandianos. Vixerat ille temporibus Magni Constantini, ob cujus pietatem consequi non potuit Martyrii palmam, quam summopere exoptabat. Corpus ejus incorruptum remansit spatio tercentum annorum, ita ut non mortuum, sed quodammodo dormiens appareret. Saracenis autem Cyprum Insulam depopulantibus, impius quidam ejus Caput gladio a reliquo corpore separavit, & statim sanguis profluxit: *Deo, ut reor, ad alias ejus corollas plectente ipsi coronam Martyrii, quam semper quidem amore Christi tractus optaverat, sed subtraxerat fervens Constantini erga piam Religionem affectus.* Huc spectant, quæ apud eosdem Bollandianos leguntur *in Vita Sancti Modoaldi Trevirensis Episcopi*: cùm etenim nonnulli nobiles Galli clam Ecclesiam ingressi essent, in qua sacrum ejus Corpus collocatum erat, & illud furto abstulissent, tantus ab ejus Ossibus sanguis effluxit, ut Trevirenses ex pavimento Ecclesiæ sanguine conspersо furtum conjectantes, præmissis opportunis diligentiis, Ossa recuperaverint: *Simul enim cum illius extractis artubus (mirum dictu) sanguis copiosus erupit. Qui dum abundè, tamquam de patenti vulnere, efflueret &c. cùm plebs ad orandum cæpisset ex more concurrere, animadverterunt Ecclesiæ pavimentum largo perfusum sanguine, nec visus est labor difficilis, fugitivos insequi, cùm sanguis a direptis manans Ossibus nusquam locorum reos suos desereret.* Huc spectant, quæ leguntur apud Surium *de Corpore Sancti Eligii*, a quo sanguis in magna quantitate manavit, dum Sancta Batildes Regina illud, venerando, deosculabatur: *Detecto ejus vultu, cum multis lacrymis osculata est eum, itemque pectus, & manus. Ecce autem, dum sic palpat sacrum Corpus, tametsi erat hibernum tempus, copiosus sanguis ex ejus naribus manavit. Id ubi viderunt Episcopi, & Regina Christianissima, confestim admoverunt lintea, summo studio sanguinem colligentes, eum pro magno munere in Reliquiis servandum reposituri.* Vulgatum est illud Sancti Nicolai de Tolentino: cùm enim *anno* 1345. Religiosus quidam Ordinis Sancti Augustini incensus desiderio ad suam Patriam deferendi aliquas beati Corporis Reliquias brachia abscidisset, a venis copiosus sanguis erupit: neque tunc solùm, sed sæpe aliàs brachia ipsa resecta cruore manarunt; quod fuit semper manifestum ostentum impendentis Reipublicæ Christianæ mali, quemadmodum, enumeratis sanguinis eruptionibus diversis omnino temporibus secutis, necnon malis, quibus Respublica Christiana eo tempore afflicta fuit, editis Voluminibus ostenderunt ex eadem Augustiniana Familia Pater Nicolaus Hieronymus Ceppius, & Pater Ægidius Crapols mihi, dum viveret, singulari amicitiâ conjunctus. *In Causa Sancti Francisci Xaverii* inter cætera Miracula propositum fuit illud sanguinis post sex-

de-

decim menses ab obitu a digito pedis ipsius defluentis vivi, & liquidi ob morsum cujusdam piæ Fœminæ, quæ pedem deosculans tentavit evellere frustulum, quod pro Reliquia sibi conservaret. Auditores autem Rotæ ita de hoc Miraculo *in Relatione Causæ* locuti sunt: *Hoc fuisse Miraculum, & supra totius naturæ vires contigisse, censuerunt, & probarunt duo insignes Medici, quibus in hac materia fides fuit semper adhibita; nam, extincto per mortem calore naturali, illico sanguis penitùs refrigeratur, congelatur, & exsiccatur, ut Galenus 2. de Temp. cap. 2. & experientia ipsa ostendit, & Anatomici demonstrant in corporum sectione, dum etiam in recenti cadavere nihil sanguinis apparet, nec per illius extrema, nec usque ad penitiora sanguinis quicquam reperitur. Immo etiam hoc animalium interfectoribus accidit, qui dum coria extrahunt animalibus adhuc non refrigeratis, sed palpitantibus, & calidis, dum pedes secant, nec sanguinis gutta effluere solet: ex quo fit, ut in corpore hominis post sexdecim menses demortui in aliqua extrema parte Cadaveris, & a cordis fonte remotissima, nimirum pedis digito, naturali nullâ ratione potuerit sanguis effluere. Quare naturæ modum omnino excessit, quòd ad simplex vulnus dentibus inflictum in prædicto Corpore sanguis effluxerit liquidus, & vivus, prout in hominibus vivis vulneratis accidere solet: & id causæ fuit, ut meritò magna illic populi multitudo, quæ frequens aderat, hoc pro evidenti Miraculo reputarit, ut Testes deponunt;* & concordat *Bulla Canonizationis* sequentibus verbis: *Quo tempore cùm Mulier quædam affectu devotionis incitata specie osculantis pedis digitum, ut illum abscinderet, morsu apprehendisset, statim sanguis effluxerat. Sed Altissimi benignitas non bis modò mirabilibus Sanctum suum in conspectu omnium populorum mirificaverat, sed omni tempore ingentia præstabat beneficia his, qui ejus intercessionem fideliter implorabant:* iidemque Rotæ Auditores *in Relatione Causæ Beati Petri Regalati Miracul. 2. post mortem* hoc ipsum comprobarunt: *Sed incorruptionis dotem, odorisque fragrantiam excedit sanguinis quasi recentis ex eodem Regalati Corpore effusio post tam diuturni temporis intervallum.*

9 *In Causa Beatificationis tunc Servi Dei, nunc Sancti Andreæ Avellini* Felix Contelorius, qui deinde Librum conscripsit *de Canonizatione Sanctorum*, Advocati munere fungebatur: cùmque nullum non moverit lapidem, ut tres Sacræ Rotæ Romanæ Auditores Joannes Baptista Coccinus, Alfonsus Manzanedus, & Jacobus Cavalerius, quibus juxtà morem tunc temporis receptum Causæ Canonizationum committebantur, in suam inferent Relationem, quòd sanguis ejus post annos quatuordecim incorruptus, ac rubicundus in Ampulla permaneret, quin & octavo post obitum die, atque iterum triennio post, nempe *die* 10. *Novembris* 1611. anniversariâ obitus, & alias etiam liquescere, & ebullire, atque spumare visus esset, prædicti Rotæ Auditores *die* 12. *Septembris* 1622. rescripserunt: *Habebitur ratio in Relatione juxtà ordinem datum;* urgenteque Contelorio, ut, non utcumque ea inter mirabilia post obitum, sed inter vera Miracula recenserentur, Auditores *die* 7. *Octobris* negotium commiserunt Joanni Baptistæ Pamphilio Neapoli tunc Sedis Apostolicæ Nuntio, & postea ad Summum Pontificatum evecto sub nomine Innocentii X. Sanguinem custodiendi, &, an illo anno, recurrente obitus

Iii 2 die,

die, rursùs ebulliret, observandi. Nuntius paruit mandatis, & *in Epistola* in qua respondit *Auditoribus Rotæ*, quæ inter *Scripturas* Coccini Rotæ Decani in Archivo Collegii Romani alibi a nobis memorati asservatur, quamque ipse fungens munere Fidei Promotoris edidi *post ultimas Animadversiones in Causa Sanctæ Margaritæ de Cortona*, postquam præmisit, a Postulatoribus nullatenus asseri, quòd die anniversariâ obitus sanguis ebulliret, cùm dixisset, sanguinem in Ampulla contentum esse verum sanguinem, odorem habere, & colorem sanguinis, durum tamen persistere, ut ipse eum tangens ferro aculeato deprehenderat, se Ampullam sub clavi fideliter custodivisse, propriisque Sigillis Capsam obsignasse, in qua erat Ampulla, nec ullam die anniversariâ Beati in sanguine mutationem, aut alterationem vidisse, facta quidem fuerat a Rotæ Auditoribus *in Relatione* ratio eorum, quæ contigisse dicebantur quò ad sanguinem Servi Dei post obitum ipsius, sed in ordine ad Beatificationem discussa fuerunt, & approbata alia Miracula, de quibus *in prædicta Relatione*, & etiam *in Opere* Patris Joannis Antonii Caggiani Clerici Regularis *de ejusdem Sancti Andreæ Avellini Beatificatione*.

10 Ingens, & verum Miraculum est illud, quod non unum, aut alterum Testem habet, sed totam Italiam, &, ut ita dicamus, totum Christianum Orbem, Sanguinis Sancti Januarii Martyris. Sub Diocletiano Principe Puteolis in Campania Sanctus Januarius Civitatis Beneventanæ Episcopus Martyrium passus est; ejusque Corpore Neapolim deinde delato, atque honorificè in Ecclesia tumulato, cùm sanguis fuerit repositus in Ampulla vitrea, in qua adhuc servatur, idem semper manet concretus, atque durus: sed, cùm primùm ad Caput Martyris admovetur, quasi exoptet eò recurrere, unde fluxit, illudque iterum animare festinet, veluti moræ resurrectionis impatiens, protinus liquefieri, mox fluere, & ebullire maximâ omnium admiratione conspicitur: de quo perenni Miraculo plura legi possunt apud Patrem Petramsanctam *tom. 3. de Miraculis perpetuis Catholicæ Ecclesiæ pag. 115. & sequentibus*.

11 Multa profectò sunt, quæ adversùs hoc insigne, & perenne Miraculum ab Hæreticis impiè proponuntur, quos strenuè, & evidenter redarguit Pater Joannes Dominicus Putignanus *in suo Opere de redivivo Sanguine Divi Januarii*, & præsertim *part. 1. de Sanguine ebulliente*. Eminentissimus quoque Cardinalis Gottus *in suo Tractatu de vera Ecclesia adversùs Jacobum Picenimum tom. 1. cap. 2. §. 4. num. 38.* benè idem prosequitur argumentum. At, cùm nullus prædictorum Authorum memoret, quæ a Fortunio Liceto *de secundò quæsitis per Epistolas cit. cap. 45.* dicuntur de Sanguine Sancti Januarii concreto, qui sponte liquatur, ac ebullit coràm suo Capite constitutus, fas sit, aliqua ex eo in hoc Caput inserere: licèt enim Fortunius Patriâ fuerit Genuensis, eminentis tamen Philosophi munere in hac nostra Universitate Bononiensi laudabiliter functus est.

12 Petrus Molinæus *in suo Vate Calviniano lib. 5. cap. 14.* Miraculum ebullientis Sanguinis coràm Capite impiè irridet sequentibus verbis: *Quid facilius, quàm injicere calcem in lagenam, quæ sic excitet bullas, ut liquor fer-*

fervere videatur? At, prætermisso, nullam fraudem excogitari posse in re, de qua nunc agitur, cùm Sancti Januarii Sanguis eliquetur, & ferveat, dum asportatus concretus ex una Ecclesia solemni Processione coràm innumeris populis omnium Nationum in medio itinere Capiti occurrit, Fortunius, postquam physicis rationibus demonstravit, numquam posse a calce fieri, ut sanguis concretus liquefiat, & ebulliat, testatur, se fecisse experimentum, excepisse videlicet paterâ sanguinem jugulati recèns Agni tenerrimi, &, abjecto seroso liquore, concretam massam adhuc mollem ad instar carnis, aut hepatis crudi multâ calce vivâ circumundique oppleviſſe, eamque pristinam mollitiem amisisse, nec aliquid liquidi defluxisse; se deinde, excussâ calce, placentam illam concreti sanguinis ad prunas imposuisse craticulæ, eamque, nullo fluido defluente, induratam fuisse ad instar corii cujusdam. Addit Fortunius, se sanguinem hædi nuper mactati scutellâ excepisse, qui, nullo sero prorsùs excusso, concrevit; se sanguini concreto calcem vivam imposuisse, & undique circumdedisse, spe ductum colliquationis ab ichore non separato, sed frustrà, cùm calx ichorem absumpserit, & sanguis numquam fuerit eliquatus. Demum, ut res evidentiùs pateret, sibi consignari obtinuit ab Achille Muratorio publico in nostra Universitate Anatomiæ Professore nonnullos grumos coagulati sanguinis e dissecto corde Patris Georgii Justiniani Societatis Jesu, cujus Cadaver ab ipso fuerat exenteratum, ut, exemptis interioribus, decentiùs in Sepulchro, & diutiùs servaretur imputre. Post quartum mensem frustula sanguinis nigra calcis vivæ recentissimæ pulveribus, & fragminibus planè demersit; exspectavit ad multum temporis, per spatium videlicet duarum, & ampliùs horarum, nec frustula umquam de sua duritie, de sua pristina magnitudine, de sua figura remiserunt. Ex quibus concludit, quòd, etiamsi calx in lagenam, in qua sanguis conservatur, esset injecta, nec bullas excitare posset, nec sanguinem liquefacere, ut Molinæus supposuit. Item, ut nebulas adversùs hoc præclarissimum Miraculum offundant, nonnulli recursum habent ad antipathiam, & sympathiam, qua, sanguinem occisi ebullire coràm occisore, a nonnullis asseritur, qua magnes sponte suâ converti dicitur ad polum, qua lapis adamas ab hircino sanguine fertur disrumpi, qua ferrum a magnete trahitur, & palea similiter a succino. At, omissis illis, quæ de sanguine occisi ebulliente coràm occisore proferuntur, de quibus infra loquemur, cùm tractabitur de viribus imaginationis, nonnulli ex Philosophis docent, magnetem vim suam ad utrumque terræ polum directricem ab ipsa terra, quæ est ingens magnes, repetere, & vim magneticam, qua ferrum, aut alium magnetem ad se trahit, non a forma substantiali magnetis, aut qualitate occulta, sed a mechanicis principiis oriri, neque esse propriè tractionem, sed impulsionem, uti latè explicatur in Philosophia Burgundica *tom. 5. cap. 6. de Magnete, & vi magnetica*. Purchotius *in Instit. Philosoph. tom. 3. part. 2. Physices sect. 5. cap. 4.* vim directricem magnetis repetit a profluviis substantialibus perpetuo circuitu per alterum terræ polum irrumpentibus, & per alterum erum-

pen-

pentibus, atque ipsum ferrum non utique a magnete propriè attrahi, sed versùs magnetem vi aeris circumpulsi, atque a tergo urgentis impelli. Sed & Jacobus Rohault. *in suo Physico Tractatu cap.* 8. *de Magnete* subtilissimam quamdam vult esse materiam nullatenus sensibilem, quę ea corpora impellit. De his novissimè dubitat Stockiius *in suis Physic. Exercitat.* §. 541. At, quidquid sit de his, benè observat Licetus *loc. cit.* quòd omnis magnes, in quocumque terræ loco nascatur, semper ad polum convertitur, semper trahit ad se ferrum, nisi nimiâ vetustate vires jam habeat effœtas; quòd quicumque adamas, ubicumque fuerit ortus, ab hirci cujuscumque sanguine calente effringitur; quòd a quocumque succino quævis palea attrahitur: cùmque in solo Sanguine Sancti Januarii posito coràm ipsius Capite contingat liquefactio, & ebullitio, neque id fiat, si aliorum hominum sanguis concretus coràm ipsorum capitibus constituatur, concludit, liquefactionem, & ebullitionem Sanguinis Sancti Januarii frustrà ad antipathiam, & sympathiam, aut ad aliam quamcumque causam naturalem referri. Idem Licetus *in subsequenti cap.* 46. benè Miraculo adscribit, quòd in eadem Civitate Neapolitana Sanguis concretus Sancti Joannis Baptistæ, qui in Ecclesia Monialium, quæ *Donne Romite*, quasi Eremitulæ dicuntur, asservatur, liquefiat, si super Altare exponatur, & in eo Missa celebretur in honorem prædicti Sancti Joannis Baptistæ. De hoc tam insigni Miraculo exstat *Epistola* Marci Aurelii Severini *ad eumdem Fortunium Licetum in subsequenti cap.* 47. Exstat *Epistola* Joannis Rho *ad Petramsanctam tom.* 3. *de Miraculis perpetuis Ecclesiæ Catholicæ pag.* 171. *& sequentibus*, ubi paulò ante narratur, Clementem Merlinum Rotæ Romanæ Auditorem, & Decanum, quique multùm versatus erat in materia Miraculorum, cùm plures exstent ejus Relationes editæ in Causis Beatificationis, & Canonizationis Sanctorum, Neapoli commorantem, Missamque celebrantem in Altari, super quo erat imposita Ampulla concreti Sanguinis Sancti Joannis Baptistæ, post ipsum Missæ initium deliberasse de Ara recedere, subortis scrupulis, ob quos timebat, Sanguinis liquefactionem non esse secuturam, ex quo videlicet peccati alicujus reus, licèt ignarus, ad sacrificandum venisset, aut quia vero Sacerdotii charactere fortè insignitus non esset ob proprium, vel Episcopi ordinantis defectum; sed ab astantibus gravissimis Viris confortatum Sacrum continuasse, magnâque animi voluptate perfusum fuisse, cùm vidit Sanguinem in phiala liquescentem.

13 Liquores aliquando manant e Corporibus, Reliquiis, & Sepulchris Sanctorum. Sanctus Basilius *Homil. in Sanctam Julittam Martyrem* aquam laudibus extollit ex ejus Sepulchro manantem: *Terra benedicta hujus Beatæ adventu ex propriis brachiis naturam aquæ generosissimam emisit, ut modo lactis omnes in Civitate nutriat, ex quo pro Martyre Mater communis videtur effecta. Hæc enim & volentibus sanitas, & modestè delicatis voluptatis promptuarium, & ægris consolatio est. Gratiam, quam Hebræi apud Hiericicunctæ senserunt, hanc nobis hæc Martyr beatissima tradidit, ut aqua hujusmodi præter loci naturam, cùm salsæ ferè sint omnes, dulcem, mollemque, ac delectabilem omnibus, qui eam cum be-*

ne-

medictione bibunt, degustationem praebeat. Sanctus Gregorius Turonensis *lib.* 1. *de Gloria Martyrum cap.* 30. testatur, suo tempore profluvium mannae salutaris e Sepulchro Sancti Joannis Evangelistae dimanasse: *Cujus nunc Sepulchrum manna in modum farinae hodieque eructat, ex qua beata Reliquiae per universum delatae Mundum salutem morbis praestant* = & *eodem lib.* 1. *de Gloria Martyrum cap.* 31. narrat mirabile mannae, & olei profluvium e Sepulchro Sancti Andreae: *Andreas Apostolus magnum Miraculum in die Solemnitatis suae profert, hoc est manna in modum farinae, vel oleum cum odore nectareo, quod de Tumulo ejus exundat. Per id enim, quae sit fertilitas anni sequentis, ostenditur: si exiguum profluxerit, exiguum terra profert fructum; si verò fuerit copiosum, magnum arva proventum fructuum habere significat: nam ferunt, aliquibus annis in tantùm e Tumulo oleum exundare, ut usque medium Basilicae profluat rivus ille &c. Cùm oleum illud defluxerit, tantum odorem naribus praestat, ut putes, ibi multorum aromatum sparsam esse congeriem: quod non sinè Miraculo, ac beneficio habetur in populis. Nam ex hoc seu innunctiones factae, seu potiones datae plerumque languentibus commodum praestant.* = *In Novella secunda* Emmanuelis Comneni Imperatoris *tit. de Feriis* §. 4. mentio habetur mannae Sancti Nicolai Bariensis, de qua infra: *In honorem Miraculis celebris, unguentoque scaturientis Nicolai.* Apud Cardinalem Baronium *in Notis ad Martyrologium, ad diem* 9. *Maji* haec leguntur: *Deus Optimus Maximus, cùm multis modis Sanctorum suorum cineres illustravit, eo etiam honore dignatus est, ut, ex aridis ossibus &c. liquorem medicamenti vim habentem ad curandas malas valetudines, & impios agiomachos convincendos jugiter fluere, voluit.* Apud Nicephorum *Histor. lib.* 18. *cap.* 28. & 32. narratur, Corpus Sanctae Glyceriae in celebri Templo Heracleae positum pluribus Miraculis fuisse illustratum, cùm ex ejus Ossibus jugiter unguentum curandi vi praeditum emanare soleat. Tum *in Tabulis Novariensibus*, tum *in Martyrologio Romano ad diem* 30. *Aprilis* commemoratio fit Sancti Laurentii Presbyteri, & Puerorum Martyrum, quos ille susceperat educandos; &, ex eorum Ossibus medicum liquorem manasse, Cardinalis Baronius *in Notis* comprobavit. *Historiam Mannae Sancti Nicolai de Bario* luculenter descripsit Pater Antonius Beatillus Bariensis Societatis Jesu: ex qua proinde desumitur, quòd, statim ac Corpus Myrae conditum fuit in marmoreo Sepulchro, coeperunt, admirantibus omnibus, effluere duo liquores, alter a parte capitis sub olei specie, alter a parte pedum sub aquae forma, uterque suavis odoris, & contra quoscumque morbos, ut experientia comprobavit, mirabiliter efficax; quòd, a Bariensibus pio furto Ossibus sublatis, & Barium translatis, semper roridus liquor ex illis emersit aegris sanitatem conferens, etiam post lapsum trium, & ultra saeculorum. Cardinalis Baronius *in Notis ad Martyrologium Romanum, ad diem* 6. *Decembris* post relatum *Hymnum* Breviarii Toletani, in quo in honorem Sancti Nicolai hi versus describuntur =

Cujus Tumba fert oleum,
Matres olivae nesciunt;
Quod natura non protulit,
Marmor sudando parturit =

subdit haec verba: *Quod Miraculum hactenus vigere dicitur.* Baillet *in Vita* San-

Sancti Nicolai audacter asserit, potuisse Cardinalem Baronium Barium accedere, ut certior fieret de Miraculi continuatione. At opus non erat, ut Cardinalis ea de causa iter assumeret, cùm id in Italia, & extra Italiam notum sit, quemadmodum videri potest apud Beatillum *in Opere citato*, apud Fortunium Licetum *de secundò quæsitis per Epistolas cap.* 44. apud Petramsanctam *tom.* 3. *de Miraculis perpetuis Ecclesiæ Catholicæ pag.* 137. *& sequentibus*, apud Bordonum *de Miraculis medit.* 28. ita ut Ferrandus Aniciensis *in sua Disquisitione Reliquiaria lib.* 2. *primæ partis art.* 4. hæc de hoc continuaro Miraculo verba protulerit = *Celeberrima est toto Orbe Christiano jactata salutiferæ illius aquæ fama, quæ a sacrosanctis Beati Nicolai Myrensis Episcopi pignoribus continenti scaturigine dimanat* = & ipse modernus Author *Historiæ Neapolitanæ* nigro thita meritò proscriptæ a Sancta Sede *tom.* 1. *pag.* 525. evidentiâ facti adactus hæc scripserit: *Ma sopra ogn' altro il Vescovo di Bari si estolse per lo trasferimento quivi fatto delle miracolose Ossa del Santo Vescovo di Mira Niccolò, le quali, fin dalla Licia navigando alcuni Baresi per Levante, e ritornando da Antiochia per mare, dando a terra nelle maremme di Licia, venne lor fatto d' involare di colà il Sacro Deposito, e nell' anno* 1087. *trasportato in Bari. Così Bari gareggiando ora con Benevento, e con Salerno, se costoro pregiavansi de' Corpi di due Santi Appostoli, ella si vanta di quello di S. Niccolò, e con tanto maggior ragione, quanto chè coloro ne conservano le Ossa aride, ed asciutte, ma Bari le ha tutte grondanti di prezioso liquore.*

14 De hisce liquoribus actum aliquando est in Causis Canonizationum, in Causa videlicet *Beati VVillbelmi Eboracensis in Anglia Archiepiscopi* sub Honorio III. de cujus Sancti Virtutibus, & Miraculis plura legi possunt apud Bollandianos *tom.* 2. *Junii pag.* 136. Porrò *in Bulla Canonizationis* ita legitur: *Cùm præter alia Miracula, quæ longum esset per singula enarrare, Sepulchrum ejus olei ubertate pinguescat, quo ægri complures inuncti a suis infirmitatibus sunt sanati*: &, ut antiquioribus recentiora succedant, *in Bulla Canonizationis Sanctæ Teresiæ* sic legitur de ejus Corpore reperto incorrupto, & flexibili: *Atque illud sanè integrum, atque incorruptum, ac flexibile, ac si nuper tumulatum fuisset, repertum fuit odorato liquore circumfusum, quo perenniter usque in præsentem diem, Deo Ancillæ suæ Sanctitatem jugi Miraculo attestante, desudat*; & Rotæ Auditores *in Relatione Causæ* sequens de dicto Miraculo protulere judicium: *Non minùs probari, credimus, liquorem odoriferum ex brachio, corpore, & aliis Reliquiis Servæ Dei ad instar olei emanantem per eosdem Testes de incorruptione deponentes: & itidem judicavimus, hujusmodi mirificum liquorem Miraculo referendum esse; cùm ex se pateat, quantùm præter ordinem omnis naturæ creatæ hoc eveniat, quantùm illius vires excedat, & alienum sit a corporibus mortuis, quæ putrefiunt, & incinerantur, &, humiditate consumptâ, & carne omnino corruptâ, & incineratâ, ossa arida, & sicca remanent, ex quibus naturaliter nullus humor, nec liquor generari, nec prodire valet.* = *In Bulla* demum *Canonizationis Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Pazzis* sequentia narrantur: *Humido primùm loco sub Ara majori sepultum est Virgineum Corpus, quod ibidem per annum quievit incorruptum, quamvis loci humiditas vestes penitùs absumpserit. Indè translatum ma-*

na-

navit liquore suavissimo ad instar balsamo, & variis languoribus saluberrimo; & in præsentia cujuslibet corruptionis expers suavissimo etiam odore fragrat; & Rotæ Auditores de prædicto Miraculo hæc subdunt *in sua Relatione* = *Denique odoriferi liquoris effusio, qui multos per annos e tibiis manavit, probatur &c. ex præfato Processu Florentiæ fabricato, ubi Medici unà cum aliis Testibus, factâ pannorum, qui Corpori suppositi fuerant, inspectione, prædicti liquoris signa, & maculas invenerunt; quibus diligenter olfactis, omnes uno ore asseruerunt, illas referre odorem ei simillimum, qui e Corpore Ancillæ Dei tunc diffundebatur: quam Corporis fragrantiam, necnon liquorem odoriferum Miraculo adscribendum esse, constat ex eorumdem Medicorum relationibus, qui deponunt, hæc naturaliter accidere non potuisse.*

15 Si in Causis Beatificationis, & Canonizationis consimiles res proponantur, &, eas inter Miracula recensendas esse, contendatur, & si, præviâ invocatione Servi Dei, aut Beati, haustâ aquâ ex ejus Sepulchro manante, aut oleo, vel unguento ex beato Corpore fluentibus, quæ ægris applicentur, vera consurgant Miracula, & sanationes contingant habentes omnia requisita veri Miraculi, examen ad sanationes, & earum requisita erit reducendum; nec etenim ex alibi dictis cessat substantia Miraculi, si aliquid in patratione Miraculi fuerit adhibitum, quod juxtà suas naturales vires effectum secutum vel quò ad rem, vel quò ad modum non poterat operari. Si autem Miraculum constituatur in odore, advertenda erunt omnia, quæ infra proponentur, cùm de odore tractabimus. At, si Miraculum reponatur in sola effusione aquæ, olei, vel liquoris ex Ossibus siccis, & aridis Servi Dei, vel Beati, magna cum advertentia de loco videndum erit, in quo Ossa sunt tumulata, veluti benè scribit Bordonus *de Miraculis medit. 28. num. 6.* = *In his autem cautè procedendum est, quando occurrunt; nam Sepulchrum est aperiendum, & videndum, ex quo liquor procedat, an ex causa naturali, quia ibi sit fons, vel ex arte, an illuc sit liquor immissus.* Aquæ in profundis cavernis subterraneis stagnantes ob calorem subterraneum continuum semper exhalant. Hinc orti vapores per poros, & rimas terræ ad loca superiora frigida transeunt, usque dum ad strata saxea, vel argillacea (quorum montes sunt plenissimi) perveniant, ubi ulteriùs penetrare nequeunt, sed ob frigus condensantur in copiosas guttas aqueas. Hæ si per declivitatem ruant ad loca inferiora saxea, vel argillacea, ibique colligantur, dant originem alicui fonti; & hic tamdiu durat, quamdiu dictæ causæ non cessant, &, quatenus eæ sint perennes, fons etiam perennis est, uti conceptis verbis prosequitur Stockius *in suis physicis Exercitationibus §. 516.* Fortunius Licetus *in supra allegato cap. 44.* tractans de perennitare roris effluentis e genu Sancti Nicolai de Bario, inter cætera, ut Miraculum astruat, prædictas causas naturales viriliter excludit: *Denique, si recipiant adversarii sententiam illorum, quibus tellus ad instar spongiæ combibit aquas, iisque veluti repleta turgens easdem evomit per ora fontium in perennes fluviorum scaturigines &c. Verùm enimvero neque propter istam naturalem causam effluxii e genu Sancti Nicolai liquor hujusmodi; nam ejus Ossa servantur in loco*

ficco. Uno verbo, ut approbetur Miraculum aquæ, aut liquoris ad longum tempus manantis ex Offibus Servi Dei, vel Beati, demonstrandum eft, quòd ex iis jam aridis, & extra locum humidum conftitutis emanet. Exemplum eft *in cap. 15. Judicum*, ubi poft pugnam, fitiente Samfone, & ad Dominum clamante, aperuit Dominus molarem dentem in maxilla Afini, *& egreffæ funt ex eo aquæ, quibus hauftis, refocillavit fpiritum, & vires recepit, idcirco appellatum eft nomen loci illius Fons invocantis ufque in præfentem diem*: de quo Miraculo benè fcripfit Sanctus Ephrem *tom. 1.* = *Tanta erat Samfon fanctimonia, ut etiam, quandoque fitiente eo, & in inopia aquæ orante, ex arrepta mandibula Afini emortua aquæ fcaturirent*. Quòd fi fortè ad omnem fubmovendam difficultatem Offa Servi Dei, vel Beati e tumulo, vel fovea educerentur, eorumque fieret translatio ad alium locum, cautela hæc non effet omnino fpernenda: fi enim, Offibus fubductis, liquor ceffaret, nec ampliùs e loco emanaret, e quo emanabat, dum Offa erant in eodem repofita, fignum evidentiffimum hoc effet, quòd liquòr, non a loco, aut a natura loci, fed ab ipfis aridis, ac ficcis Offibus fcaturiebat. Supra dictum eft, ex Offibus Sancti Laurentii Presbyteri, & Puerorum Martyrum liquorem confueviffe manare. In marmoreo autem Sepulchro infculptum eft fequens Epigramma =

Afpicis hoc marmor tumuli de more cavatum?
Id folidum eft intùs; rima nec ulla patet,
Unde queat tellus occultas mittere lymphas:
Manat ab ingeftis Offibus ifte liquor.
Si dubitas, medio fudantes tolle Sepulchro
Reliquias, & dices: Unda falubris ubi eft?

16 Pro Capitis complemento aliqua fubdenda funt de fuavi odore e Cadaveribus Servorum Dei, Beatorum, aut Sanctorum five corruptis, five incorruptis, aut ex eorum Reliquiis manante. Odoratus fenfus eft externus odores percipiens, quos infpiratus aer ad proceffus ufque mamillares, ut olim putabatur, per nares evehit; unde Cicero *de Natura Deorum lib. 2.* benè ait: *Nares, eò quòd omnis odor ad fuperiora fertur, rectè furfum funt*. At peritiores Anatomici poft Verneium odoratus organum conftituunt in interiori narium membrana, quæ penetratur ab innumeris parvis fibris nervorum olfactoriorum. Eam certè tegunt nonnullæ fibræ nervorum primæ conjugationis, & alii rami quintæ, a quibus impreffiones ad cerebrum deferri poffunt, quemadmodum latè habetur *in Elementis Phyficis* Crivelli *part. 1. fect. 3. cap. unic.* De odore difputatur, an fit fubftantia, vel aliquid corporeum. Putant nonnulli Philofophi, odores non effe fubftantias, nec quidquam corporeum, cùm fenfus non percipiant fubftantias, fed earum tantùm accidentia, nec ullus fenfus juxtà ipfos

per

per qualitatem realem materialem, sed tantùm per ejus speciem, seu qualitatem spiritalem, & intentionalem afficiatur. At alii docent, aliquid e rebus odoratis effluere, & exhalare, & per aerem deferri, tum quia, ablatâ re odoratâ, manet odor sæpe satis longo tempore in aere, quod fieri non potest solùm per species, quæ non manent in absentia objecti, tum quia quotidianâ experientiâ discimus, exhalationes odoratas variis modis cerebrum afficere, & ipsius temperiem sæpissime alterare, & ab exhalationibus odoratis nares, oculos, & faciem quasi rodi, & iis dolorem conciliari. Optimè Ludovicus Mercatus *lib.* 1. *part.* 5. *class.* 5. *quæst.* 158. *pag.* 164. subdit: *Necessum est, exhalare aliquam substantiam tenuem ad modum fumi deferentem prædictam odorum qualitatem &c. Quod patet, quia, ablatâ re odoratâ, manet odor diuturno temporis intervallo; quod fieri solùm per intentionales species, esset impossibile, quia non manent in absentia objecti &c. Praterquamquòd res odorata in loco aliquo clausa diù asservat odorem, quo constat, substantialiter minui, & evaporare; quod sola emissio specierum non efficeret, ut patet in coloribus &c. Præterquamquòd vento adverso fugantur odores, & prospero ad nares facilè perveniunt, qui per materiales effluxus fieri, probatur &c. Quapropter statuendum est, vapores odoratos corporeos a rebus odorabilibus emanare.* Subscribit Horatius Augenius *lib.* 3. *Epist. medic.* 2. ubi, factâ priùs hypothesi, quòd aliqua dentur, quæ non emittunt odorem, nisi calore Solis, vel ope ignis, hæc habet: *Sed tamen, cùm videamus, fumosam exhalare substantiam, univocaque sit odoris ratio in omnibus eadem, necessarium est, ut statuamus, in illis odoris existentiam non posse sinè exhalatione consistere: altera est, quòd poma odorata, dum longo tempore contrectantur, manibusque diù continentur, manifestissimè flaccescere videntur; quod non contingeret, nisi aliqua efflueret substantia: tertia est, quòd, agente Sole in floribus, & plantis, odor sentitur, recedente, minuitur, aut etiam aboletur; signum quidem satis efficax, nisi fallor, aliquid effluere præter simplicem, & spiritualem qualitatem*: unde Baconus *in Silva Silvarum, sive in Historia naturali centur.* 9. *num.* 834. absolutè ait: *Extra controversiam est, nullum odorem, nisi substantiæ corporeæ effluvio, invehi &c. Praterea odores duris adhærescunt corporibus, ut, cùm manicas imbuunt: unde corporei intelliguntur, & aliquando subsistere*; & sequuntur Author Philosophiæ Burgundicæ *part.* 3. *cap.* 3. *de Odoribus*, Cleric. *in Physic. lib.* 5. *cap.* 11. *de Odore num.* 11. Boyle *in Physic. Instit. tom.* 1. *disput.* 5. *de Elementis in Odore art.* 1. *num.* 1. & 2.

17 Causa efficiens odoris juxtà nonnullos calor est, qui siccum humido, more, & modo debito, permiscet: quocirca, si post siccitatem pluvia decidat, in principio odor quidam percipitur; tunc enim siccum cum humido permiscetur, & tamdiu odor durat, quamdiu siccitas humiditatem superat; si verò pluvia diù continuetur, ut ab humiditate siccitas vincatur, odor cessat: & huc quoque refertur, quòd odoratæ res pleræque plus odoris emittunt, si incalescant, nonnullæ nihil odoris spirent, nisi calefiant, & aliæ plus odoris interdiu, quàm noctè, atque æstate, quàm hyeme emittant: Sennertus *Operum tom.* 1. *in Epitome Physica cap.* 4. *de Odoratu, in principio*. At alii causam odoris efficientem reponunt in profluvio quodam substantiali sulphureo

reo pariter, & falino; ea enim, quæ fpiritu fulphureo pariter, & falino abundant, plus odoris fundunt, quàm cætera, ut in accenfo pulvere pyrio, in thure, & fuccinis omnibus experientia teftatur, uti docet Purchotius *tom.* 2. *Inftit. Philofoph. part.* 1. *fect.* 5. *cap.* 6. *propofit.* 2. &, hanc effe fententiam Chymicorum, teftatur Crivellus *loco fupra citato*, qui etiam addit, fpirituum combinationem juxtà diverfum, quem fibris affert, motum fenfationes gratas, aut ingratas caufare; fi enim exhalat pars purior fulphuris unà cum fale, tunc odor gratus eft; at, fi exhalat fal immiftum craffiori fulphuri, tunc odor ingratiffimus eft.

18 Hæc autem retuliffe fatis eft, cùm ad noftrum non pertineat inftitutum, de philofophicis quæftionibus, quæ non ita facilè refolvi poffunt, judicium ferre. Afferere autem fas fit, quòd, licèt aliqua mifta, dum corrumpuntur, gratum odorem emittant, aliter tamen res fe habet in corpore humano, quod poft animæ difceffum, quamvis naturaliter poffit non malè olere, benè olere nihilominus naturaliter nequit, uti conftat experientiâ; ita ut, five illud incorruptum fit, five corruptum, five putridum fit, five non, fi conftet, nullam caufam naturalem adeffe, aut adfuiffe aptam ad producendum odorem, & odor effluat, qui non fit momentaneus, qui fit fuavis, qui nemini noxam inferat, fed omnibus undequaque gratus fit, id ad caufam fupernaturalem eft referendum, & ita Miraculo adfcribendum.

19 Dictum eft, aliqua mifta, dum putrefcunt, & corrumpuntur, gratum odorem emittere, uti patet in ftercore martis villaticæ, in odoramento zibethi, in mofcho, & aliis fimilibus, de quibus Purchotius *loco allegato*, & Francifcus Baconus *in Silva Silvarum, five in Hiftoria naturali centur.* 9. *num.* 835. Dictum eft, naturaliter corpus humanum poft animæ difceffum poffe non malè olere, fed benè olere naturaliter non poffe, veluti concludit Zacchias *Quæft. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæft.* 10. *num.* 38. = *Nec tamen fecundùm naturam impoffibile eft, humanum cadaver recens non malè olere; at benè olere, inquam ego, eft impoffibile*: quidquid de corporibus adhuc animâ informatis dici poffit, uti de Corpore Chrifti Domini, & de Corpore Beatiffimæ Virginis nonnulli autumarunt, quos ftrenuè redarguit Theophilus Raynaudus *in Diptychis Marianis Operum tom.* 7. *pag.* 31. Et, quamvìs de Alexandri Magni cadavere fcriptum fit, quòd per feptem dies infepultum gratum odorem exfpiravit, nifi id explicetur, quòd ingratum non fpiraverit odorem, veluti benè profequitur Zacchias *loc. cit.* = *Addiderunt etiam, illud gratum fpiraffe odorem, cùm fufficeret ad admirationem excitandam, quòd ingratum non fpiraffet* = id referendum erit ad unguenta, & pretiofa aromata, quibus corpus ejus fuit delibutum, tefte Curtio *lib.* 10. *in fine* = *Itaque Ægyptii, Chaldæique juffi, corpus fuum more curare, purgavere corpus, repletumque eft odoribus*. Dictum eft, pro Miraculo conftituendo oportere, ut conftet, nullam caufam naturalem adeffe, aut adfuiffe aptam ad producendum odorem: quocirca, dum Miraculum odoris proponitur promanantis a Cadavere, aut Reliquiis Servorum Dei, aut Beatorum, non folùm Fidei Promotores ftrenuè inquirunt, an Corpus

pus fuerit odoribus, aromatibus, unguentis delibutum, sed etiam quæstionem excitant de ligno, in quo Corpus, aut Reliquiæ locatæ sunt, de vestibus, quibus indutum est, de pulvinaribus, super quibus Corpus jacet, aut jacuit, de floribus, & herbis, qui vel in capsa, vel in theca, vel in cubiculo, aut prope capsam, thecam, aut cubiculum sunt, aut esse potuerunt. Cardanus *lib.* 13. *de Subtilitate* §. *Proximus sanè odor* ita loquitur: *Optimum omen censetur, præsentisque alicujus Divinitatis, quorum odor bonus absque causa sentitur, & Corpora Sanctorum, cùm cætera fœteant, benè olere, ob id creditum est vi Divinitatis adversùs naturæ decreta pugnantis.* Dominus Canonicus Boldettus alibi a nobis cum laude commemoratus *in suis Observationibus de Cœmeteriis Sanctorum Martyrum lib.* 1. *cap.* 59. benè observavit, odorem e Cadaveribus promanantem esse Miraculo adscribendum, nisi suspicio sit, quòd corpora fuerint aromatibus, & unguentis delibuta: *Molto saggiamente riflette il medesimo Bosio, chè questa fragranza, che trasmettono i Sacri Corpi, e qualunque altra sorta anche d' odore ripugna assolutamente alla natura de' Cadaveri. Onde quella soavità, che si sente nelle loro membra, ed in alcuno dei loro Sepolcri, ove non sia indizio veruno di unguenti, e di aromi, si reputa del tutto miracolosa.* Nec dissimili modo locuti sunt hujus Civitatis Medici interrogati de odore, qui promanare dicebatur e Corpore nostræ Beatæ Catharinæ de Bononia: celebris Malpighius: *In quanto all' odore, ho veramente sentito un' odore gratissimo, che non saprei dire di che specie, e particolarmente nella Cappellina, dove risiede il Beato Corpo; e supposto, chè non vi sia stata effusione di balsamo, o cosa simile, io lo stimo Miracolo*: Joannes Galeatius Manzius: *Chè se da istorica narrazione, o da altre notizie susseguenti sarà palese, come indubitatamente io credo, chè detto beato Corpo da veruna parte mai non sia stato difeso dalle ingiurie del tempo, quella integrità di tutte le parti incorrotte, che di presente si osserva, e molto più l' intensione dell' odore, che egualmente il dal Corpo, come dagli ornamenti di esso sensibilmente si diffonde, si rendono degne di maraviglia ben grande, poichè eccedono totalmente i limiti della natura, o almeno restano nell' essere di quel possibile, che, o non mai, o sol di rado accadendo, desta nella mente di chi l' osserva maraviglia non minore di quella, che produce un' effetto, di cui l' ingegno umano non ne trova, fisicamente speculando, la causa: e perciò giudico, chè si debba giustamente stimare sì l' uno, come l' altro miracoloso.* Dictum denique est, odorem debere esse, non momentaneum, sed perseverantem per aliquod tempus, debere esse suavem, nec ulli noxam afferentem, veluti benè explicat Bozius *de Signis Ecclesiæ lib.* 15. *sign.* 64. *cap.* 8. = *Quòd verò odor, & quidem maximus, ex aliquibus erumpit, id est insigne Divinitatis inditæ argumentum &c. Si Cadavera aliquorum Sanctorum spirabant odores, & illos haud similes terrenis, aut humanis, neque id ullâ fuerit arte procuratum &c. procul dubio hoc erit evidens signum, illas Reliquias esse veras, non adulterinas, quando hoc non nisi a Deo fieri queat, & ad summam illius potestatem pertineat, futuræque resurrectionis, & gloriæ Sanctorum testificationis, & insigne sit argumentum maximæ cum Christi Corpore affinitatis, & conjunctionis.* Sequitur Signius *de Reliquiis cap.* 3. *pag.* 23. = *Non tacebo notandum singulare, quòd signum principale*

pale Reliquiarum sacrarum est odor quidam, suavisque fragrantia nullius determinati generis: cùm, inquam, acceditur eò loci, ubi sacræ conditæ sunt Reliquiæ, tam fragranti replentur odore accedentes, ut alii omnes odores, quibus homines uti solent, ab eo longè superentur. Nam neque odori florum, qui ex pratis colliguntur, similis est, neque illi, qui ex rebus suavissimè olentibus capitur, neque talis, qualis conficitur ab unguentariis, sed peregrinus est, & præ cæteris eximius ex ipsorum Sanctorum Reliquiis vim, & virtutem illam ei tribuentibus efflatur: & quamvis, dum Beatus Eligius Noviomensis Episcopus post fusas ad Deum preces diligenter inquirebat, in qua parte Basilicæ essent Ossa Sancti Quintini Martyris, repertâque Tumbâ, & cum sarculo, quod manu gestabat, latus fodiebat Sepulchri, confestim perforato Tumulo, uti habetur apud Surium, tanta odoris fragrantia cum immenso lumine ex eo manaverit, ut ipse fulgore luminis, odoreque inenarrabili percussus vix subsistere potuerit; hæc tamen, & similia non obstant propositioni in superioribus expositę, quòd odor videlicet, ut sit Miraculo adscribendus, noxam afferre non debeat, cùm id intelligendum sit, non de momentanea, sed continua noxa, & de noxa, quæ incolumitati corporum damnum afferat: quemadmodum enim nonnulli mali odores incolumitati corporum prosunt, de quibus Levinus Lemnius *de Miraculis occultis naturæ lib.* 2. *cap.* 10. ita nonnulli, etsi boni, & suaves, odores noxam non exiguam viventibus afferunt. Afficitur uterus mulierum odoribus, quamvis suavibus, & plerumque ita commoventur, ut varia deinde erumpant symptomata, veluti post Hippocratem docent Mercurialis *de morbis Mulierum cap.* 22. & Andreas Laurentius *lib.* 7. *Histor. Anat. quæst.* 10. Multi quoque inventi, qui non nisi molestissimè ferre potuerunt rosæ odorem, & ob illius olfactum syncope, immo & morte correpti sunt. Id refertur de Cardinali Oliverio Caraffa, de Henrico a Corduba Cardinali, de Laurentio Wratislaviensi Episcopo, de Francisco Venerio Venetorum Duce, aliisque apud Amatum *centur.* 2. *curat.* 36. & apud Gasparum a Rejes *quæst.* 84. Zacutus 3. *praxis admirandæ cap.* 99. refert, Piscatorem Aulam ingressum Sebastiani Regis Lusitanorum, quæ odoriferis frondibus, & aromatum suffimentis fragrabat, in terram corruisse, & Thomam a Vega Regis Archiatrum, perspectâ origine morbi, jussisse, ægrotum ad litus apponi, & cooperiri limo, & algâ, & ægrum post quatuor horas oculos aperire cœpisse, & post diem sanitatem recuperasse. Simile exemplum affert Levinus Lemnius *cit. lib.* 2. *de occultis naturæ Miraculis cap.* 8. Rustici cujusdam, qui Antuerpiæ, cùm ad Officinam aromatariam devenisset, animi deliquiò statim correptus periclitari cœpit, admotoque naribus equino fimo adhuc tepenti, ac fumido, cùm hisce odoribus, & equorum excrementis esset assuetus, sanitatem recuperavit: unde Angelus Modius, olim boni nominis Medicus in Urbe, scribens *in Causa Canonizationis cujusdam Beatæ*, in qua odor promanans a beato Corpore tamquam miraculosus proponebatur, benè subdidit: *Si ergo odor iste incessanter exhalans a venerabili Corpore servato inter Moniales in loco angusto, & parva ædicula, quam quotidie plures, plures que ex illis venerabundæ ingrediuntur, & inibi diù*

com-

commorantur, nullas tamen lædit, nullis agitationem infert, nullis symptomata morbosa inducit, etiamsi variæ, & ad morbos dispositæ temperaturæ sint, sed potiùs solamen indè suscipiant, odorem esse supernaturalem, utpote effectus naturalis odoris non producentem &c.

20 De mirabili odore ex Sanctorum Cadaveribus, aut Reliquiis promanante collecta legi possunt exempla apud Bagattam *de Admirandis Orbis Christiani tom. 2. lib. 6. cap. 3. §. 7.* & apud Rotæ Auditores *in Relatione Causæ Sanctæ Teresiæ super Miraculis in tertio Miraculo post mortem, in Relatione Causæ Sancti Isidori Agricolæ de Miraculis post mortem Miracul. 1. in Relatione Causæ Sanctæ Franciscæ Romanæ part. 3. art. 6. Miracul. 1. in Relatione Causæ Sancti Ludovici Bertrandi ad tit. de fragrantia Cadaveris, in Relatione Causæ Sancti Raymundi in octavo Miraculo post mortem*, ubi inter cætera hæc habentur: *Et propterea hujusmodi suaves odores de Sanctorum Corporibus prodeuntes Miraculo sunt semper tributi, sicut in Canonizatione Sancti Didaci Miraculo etiam similem odorem tribuerunt primùm Rotæ Auditores deputati, deinde DD. Cardinales in Congregatione habita in Palatio Cardinalis bonæ memoriæ Marci Antonii Columnæ die 28. Maji* 1588. &, quod iidem Rotæ Auditores *in citata Relatione Causæ Sancti Raymundi* de odore ab ejus Corpore manante dixerunt, approbatum fuit a Cardinalibus Congregationis Sacrorum Rituum, utì videri potest *in Vita Sancti Raymundi Notis illustrata* a Penia Rotæ Auditore *lib. 3. cap. 33. §. final. & in Relatione* Alfonsi Cardinalis Gesualdi *facta in Consistorio*, de qua apud eumdem Peniam *pag. 328.* = *Dimum, quod semper Miraculo, ac Sanctitatis indicio tributum est, non omittendum videtur, eâ die, qua Judices deputati ad ejus Ossa recognoscenda accesserunt, ubi Arca, in qua asservabantur, reserata fuit, suavissimum quemdam, ac planè cælestem odorem exhalasse, quem plurimi senserunt, quos Deus eâ gratiâ dignari voluit, præcipuè verò Ludovicus de Claramont, qui, cùm per decem, & octo annos odoratus sensu caruisset, tunc illum integrum recuperavit:* & non solùm Rotæ Auditores *in citatis Relationibus*, in quibus exempla supernaturalium odorum retulerunt, de quibus modò locuti sumus, odorem e Cadaveribus Sanctorum emanantem Miraculo adscripserunt in illis Causis, super quibus citatæ Relationes exaratæ sunt, sed etiam in pluribus aliis, & signanter *in illa Sancti Paschalis de Baylon in tertio Miraculo in fine; in illa Sanctæ Elisabeth Reginæ Portugalliæ in primo Miraculo post mortem; in illa Sancti Francisci Xaverii in secundo Miraculo; in illa Servæ Dei Joannæ de Cruce Miracul. 2. post mortem*, ubi sic legitur: *Censuimus, hujusmodi Miraculum secundo gradui attribuendum fore; certum est enim, naturam facultatem habere prodeundi bonum odorem ex corpore humano, tamen non ex corpore mortuo, & putrefactioni subjecto: unde, cùm in isto casu mirificus odor reponatur respectu illius, in quo sit, excedit vires solius naturæ creatæ, & referendus venit ad secundum gradum.*

21 Adhærent, qui de Beatificatione, & Canonizatione Sanctorum scripserunt, Jacobus de Graff. *lib. 5. de Sent. Excomm. consil. 17. num. 80. vers. Rursus*, Castellin. *de Certitudine Gloriæ Sanctorum cap. 14. num. 19.* Scacchus *de Notis, & Signis Sanctitatis sect. 9. cap. 3. pag. 693.* Bordon. *Controv. Moral. 13. sub num. 24.* Lezana *Consult. 2. num. 68.* Ricciul. *Lucubrat. Eccles. lib.*

lib. 1. *cap.* 31. *num.* 9. Matta *de Canonizatione Sanctorum part.* 4. *cap.* 27. *num.* 4. & 5. Pignatell. *Consult.* 242. *num.* 16. *tom.* 1. & tum in Actis Sanctorum, quæ diebus, quibus memoria eorum recolitur, recitantur, tum in Bullis Canonizationum mentio fit odoris uti miraculosi; *in sexta* etenim *Lectione Officii proprii Sancti Francisci de Paula die* 2. *Aprilis* ita legitur: *Cujus Corpus dies undecim insepultum ita incorruptum permansit, ut suavem etiam odorem efflaret* = & *in Festo Inventionis Sancti Stephani die* 3. *Augusti lect* 5. = *Quibus auditis, Hierosolymorum Antistes finitimarum Urbium Episcopis, Presbyterisque convocatis, ad locum pergit: defossos loculos invenit, unde suavissimus odor efflabatur* = & *in sexta Lectione Officii de Sancto Eduardo Angliæ Rege tertio Idus Octobris* = *Annis ab obitu sex, & triginta translatum ejus Corpus, incorruptum, & suavem spirans odorem repertum est* = & *in Canonizatione Sancti Thomæ Aquinatis* habetur *ex Constit.* 9. Joannis XXII. *Bullarii tom.* 1. *pag.* 227. § 9. = *In apertura ipsius Sepulchri ejusdem Capellæ Sancti Stephani fragrantis odoris suavitas emanavit, quod totam Capellam, Claustrumque ipsius Monasterii, quò diffusum est, mirâ eâdem suavitate replevit, quæ de ipsius Corpore, prout ex solicita, curiosaque Monachorum indagine esse reperitur, mirificè fundebatur* = & infra = *Hanc similem fragrantiam post septem annorum spatium, quidam ex Testibus, quidam verò, post quatuordecim annorum spatium sensisse se, referunt, dum Corpus ipsum diversis ex causis per temporum vices sedulò inspexissent. Quippe odor carnis ejus munditiam Deo acceptam exprimebat, orationum ejus odoramenta repræsentabat, famam quoque ejus clasam diffusione Virtutum, & illarum aromatum non celabat* = & *in Canonizatione Sancti Raymundi Constit.* 77. Clementis VIII. *tom.* 3. *ejusdem Bullarii pag.* 115. §. 52. = *Neque verò hæc odoris fragrantia ex eo solùm tempore ex ejus Corpore emanavit, sed ex aperto quodam ejus Sepulchri meatu idem suavis odor quandoque efflatur, qui ab iis sentitur, quos Divina Bonitas eo munere dignatur* = & *Sanctæ Teresia*, de qua est *Constit.* 20. Gregorii XV. *eodem tom.* 3. *pag.* 416. §. 20. = *Sed e Sepulchro ejus odor adeò vigens, ac mirificus emanabat, ut decretum fuerit, Sacrum Corpus exhumare* = & *Sanctæ Francisca Romanæ Constit.* 45. Pauli V. *dicto tom.* 3. *Bullarii pag.* 253. §. 21. = *Simili Miraculo, quo Sanctorum suorum Corpora non semel honoravit, Franciscæ etiam Corpus honorari, dignatus est Dominus; tantis enim odoribus fragravit, ut, omnia odoratis floribus referta visa fuisse, Acta testentur* = & *Sancti Francisci Xaverii Constit.* 4. Urbani VIII. *Bullarii tom.* 4. *pag.* 18. §. 4. = *Et quamvis nullo odoramentorum genere curatum fuisset, Divino tamen munere eam odorum fragrantiam spirabat, ut esset supra omnia aromata* = & *Sancti Petri de Alcantara Constit.* 1. Clementis X. *Bullarii tom.* 5. *pag.* 480. *sub* §. 14. = *Corpus verò pulcherrimum cælesti quodam colore perfusum, suavissimo de membris odore manante, intuentes replebat admiratione* = & *Sanctæ Rosæ Limanæ Constit.* 37. ejusdem Clementis *cit. tom.* 5. *Bullarii pag.* 543. §. 46. = *Repererunt Virgineum Corpusculum post decimum quintum expletum ab obitu annum, consumptis indumentis, ossibus integris, & adhuc siccâ hinc indè carne obductis, quæ odorem rosarum exhalabant.*

22 Quæres, an incorruptio Corporis, & odor ab eodem promanans pro uno, vel duplici Miraculo habenda sint. Scacchus *de Notis, & Signis San-*

Sanctitatis sect. 9. cap. 3. pag. 602. innuere videtur, incorruptionem, & fragrantiam pro uno, eodemque Miraculo habendas esse: *Illud tamen assero, si integritas Corporis alicujus Viri defuncti cum Sanctitatis fama, & opinione adjunctam habeat fragrantiam, & odorem supernaturalem exspiret, aliquod suppeditari Sanctitatis indicium &c. Confirmatur, quia, dum Ecclesia refert aliquem in seriem Sanctorum, numquam pro Miraculo afferri solet integritas Cadaveris, quin simul morum integritas, variæque Virtutes, ac Miracula, Cadaveris denique ipsius referatur fragrantia, & odor præternaturalis.* At verius est, juxtà Sedis Apostolicæ, & Sacrę Congregationis praxim, incorruptionem, & odorem esse duo distincta Miracula. *In Relatione Causæ Sanctæ Teresiæ in secundo Miraculo post mortem* ita legitur: *Quem odorem, licèt illum consideremus in abstracto a miraculosa Corporis incorruptione, etiam per se Miraculo insigni adscribendum fore, censuimus.* Concordant *Acta ejusdem Causæ* collecta a Joanne Paulo Mucantio Congregationis Sacrorum Rituum Secretario, quæ existunt in Conventu Sanctæ Annæ Patrum Carmelitarum Excalceatorum Hispanorum in Urbe degentium, *in quorum Actorum tom. 1. pag. 276.* enarrantur Congregationes habitæ super examine Relationis Rotalis: *Illustrissimus, & Reverendissimus Cardinalis Lancellottus &c. incepit examinare articulum quartum ejusdem Relationis de Miraculis post mortem, & primo loco examinavit Miraculum de Incorruptione Corporis &c. quod Miraculum per se esse, & inter alia Miracula annumerandum, Illustrissimi, & Reverendissimi Domini judicaverunt. Proposuit, & examinavit secundum Miraculum de odore mirifico, qui ex Corpore ipsius Servæ Dei emanabat, quod Miraculum esse, a prædictis Illustrissimis, & Reverendissimis DD. Cardinalibus conclusum fuit.* Concordat *Relatio habita in Consistorio secreto de eadem Causa Sanctæ Teresiæ* a Francisco Maria Cardinali a Monte: *In eodem Corpore tria Miracula computantur, incorruptionis, odoris, & liquoris perenniter desudantis.* Et cum eodem themate processit Sacrorum Rituum Congregatio *in Causa Sancti Jacobi de Marchia*, utì colligitur *ex Decreto edito die 29. Januarii 1726.* quod fuit Apostolicâ authoritate roboratum a sanctæ memoriæ Benedicto XIII. *die 2. Februarii ejusdem anni.*

CAPUT TRIGESIMUM SECUNDUM.

De Beatorum, & Sanctorum Apparitionibus, an inter Miracula recenseri possint.

1 E Visionibus, Revelationibus, & Apparitionibus multa dicta sunt *in tertio Libro hujus Operis*, dum agebatur *de Gratiis gratis datis*: cùmque Apparitiones duplici modo considerari possint, in se ipsis videlicet, & respectivè ad alios, quibus obtigerunt, in hoc Capite pleraque innuentur de Apparitionibus in se ipsis, nonnulla innuentur de Apparitionibus quò ad alios, quibus obtigerunt; uberior enim quò ad hanc extremam partem discursus desumi poterit ex his, quæ *tertio Libro* dicta sunt, ad quem remissivè nos habemus. Uno verbo, *in tertio Libro* actum est, an ex Apparitione Christi, Beatissimæ Virginis, aut alicujus Sancti inferri possit ad Sanctitatem ejus, cui prædicta contigit Apparitio: nunc autem videndum est, an, si aliquis Dei Servus nondum inter Beatos relatus, vel aliquis Beatus nondum Sanctis adscriptus alicui appareat, id habendum sit pro Miraculo, & an de eo haberi possit ratio in Judicio Beatificationis, aut Canonizationis ipsius, sive præcesserit, sive non præcesserit Servi Dei, vel Beati apparentis invocatio; cùm, etiamsi non præcesserit, dici possit, eam Divino nutu secutam fuisse ad ostendendam Sanctitatem Servi Dei, vel Beati.

2 *In lib. 2. Machabaeorum cap.* 15. Machabæus exponit Apparitionem Oniæ, quam habuit in somno: *Erat autem hujuscemodi visus. Oniam, qui fuerat Summus Sacerdos, Virum bonum, & benignum, verecundum visu, modestum moribus, & eloquio decorum, & qui a puero in Virtutibus exercitatus sit, manus protendentem, orare pro omni populo Judæorum. Post hoc apparuisse & alium Virum ætate, & gloriâ mirabilem, & magni decoris habitudine circà illum. Respondentem verò Oniam dixisse: Hic est Fratrum amator, & Populi Israel; hic est, qui multùm orat pro Populo, & universa sancta Civitate, Jeremias Propheta Dei. Extendisse autem Jeremiam dexteram, & dedisse Judæ gladium aureum dicentem: Accipe Sanctum gladium munus a Deo, in quo dejicies adversarios Populi mei Israel.* = *In Evangelio* Matthæi *cap.* 17. narratur Transfiguratio Christi Domini, in qua Divinitatem suam, & Sanctorum gloriam præmonstravit, & *ibi* legitur: *Assumpsit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem ejus, & duxit illos in montem excelsum seorsùm, & transfiguratus est ante eos: & ecce apparuerunt eis Moyses, & Elias cum eo loquentes:* & Sanctus Thomas 3. *part. quæst.* 45. *art.* 3. docet, Christum voluisse transfigurari, ut gloriam suam hominibus ostenderet, & ad eam desiderandam homines provocaret, cùmque ad gloriam adducerentur non modò homines, qui post eum fuerunt, sed etiam, qui

qui eum præcesserunt, conveniens fuit, ut inter eos, qui præcesserunt, essent Moyses, & Elias, & inter eos, qui sequebantur, essent Petrus, Jacobus, & Joannes; aitque, animam Moysis suum corpus non resumpsisse, sed apparuisse per aliquod corpus assumptum, sicut Angeli apparent, & Eliam apparuisse in proprio corpore, non quidem allato de Cælo Empyreo, sed de aliquo eminenti loco, quò Curru igneo raptus fuerat.

3 Apparent Animæ Beatorum, Animæ Damnatorum, & Animę purgantes. Apparent autem Animę Beatorum, vel ut certiores faciant aliquos de sua felicitate, vel ut Dei mandata ad nos perferant, vel ut ad virtutem hortentur, vel ut ægris, & morientibus assistant, aut alia nobis præstent beneficia. Apparent Animę Damnatorum tamquam præcones Divinæ Justitiæ, & ita nos vitam instituere docent, ne & ipsi pari pœnâ plectamur. Apparent Animæ purgantes, ut nostris adjutæ suffragiis citiùs a pœnis liberentur. Nusquam autem legimus, apparuisse Animas Puerorum, qui cum solo peccato originali decesserunt, cùm juvari suffragiis nostris non possint, nec in earum Apparitionibus inesse posse videatur utilitas, aut virtutis exemplum, quemadmodum totidem verbis exponit Cardinalis Bona *de Discretione Spirituum cap. 19. num. 8.* & latiùs prosequitur Thyræus *in suo Opere de Spirituum Apparitione cap. 11. num. 22. = Damnatorum Spirituum duo genera possumus constituere. Quidam sunt, qui præter pœnam damni experiuntur etiam pœnam sensus: quidam (ut Infantium non renatorum) solam damni sustinent. Hos hominum colloquiis sese miscere, compertum est nemini posse, si is, qui omnia potest, ita jubeat, nemo dubitat: verisimile tamen putamus, Deum id numquam, vel rarissimè jubere, & ipsos id numquam expetere, ut qui nullum ex hac re ipsi fructum capere, nec aliis, nisi rarò admodum afferre, possint.*

4 Doctrina hæc quoque est Divi Thomæ *in Supplemento quæst. 69. art. 3.* ubi, proposita quæstione, utrùm Animæ existentes in Paradiso, vel in Inferno egredi valeant, respondet, egredi non posse, ut numquam ad Paradisum, vel Infernum regredi debeant, sed ad tempus exire posse. Ecce verba Sancti Doctoris: *Augustinus narrat de Felice Martyre, qui Civibus Nolanis visibiliter apparuit, cùm a barbaris oppugnarentur. Et hoc etiam credi potest, quod aliquando damnatis contingat, quòd ad eruditionem hominum, & terrorem permittuntur viventibus apparere, aut etiam ad suffragia expetenda, quantùm ad illos, qui in Purgatorio detinentur.* Sanctus Doctor nullum *ibi* verbum facit de Animabus Puerorum cum solo peccato originali decedentium: sed doctus ejusdem Sancti Discipulus claræ memoriæ Vincentius Maria Cardinalis Ursinus, ad Summum Pontificatum evectus, assumpto nomine Benedicti XIII. & noster Insignis Benefactor *in Serm. 23. primi Trigesimi de Purgatorio* de prædictis loquitur, quemadmodum desumitur ex ejus sequentibus verbis: *Quindi parmi, chè di tutte le Anime, che possono aver con noi commerzio, le più siano state, e siano del Purgatorio. Perchè (passando sotto silenzio quelle del Limbo de Santi Padri, il quale adesso non vi è) se ci compariscono i dannati, o i Santi, servono tali apparizioni per nostra sola instruzione, eccitandoci questi alla conquista del Cielo col mezzo delle opere buone,*

ne, e distaccandoci quelli dalle cattive col terror dell' Inferno, giusta la sentenza dell' Angelico nel luogo citato: Ad eruditionem hominum, & terrorem, permittuntur viventibus apparere: *ma, se ci appariscono i defunti purganti, da ciò intende il Signore cavare, non solamente la sopraddetta nostra instruzione, ma insieme il sollievo delle stesse Anime penanti del Purgatorio, il che preme, come ho detto, sommamente al medesimo misericordiosissimo Iddio; onde ben' avvertì il Santo Maestro nel luogo antidetto, che quelle Anime appariscono* ad suffragia petenda. *Perciò io non trovo, essere mai a' vivi apparite le anime de' Bambini del Limbo (benchè, quando a Dio piacesse, potrebbero comparire) perchè queste non essendo capaci di sollievo, non servirebbero per nostra instruzione, anzi, come dotate d' immortalità, e di sommo sapere, e non soggette a pene di senso, coll' apparire ad alcuni, che fossero di mente troppo bassa, e di animo troppo terreno, gli sarebbero facilmente invogliare del loro stato, e, contentandosi di non veder mai la bella faccia di Dio, perpetuare senza mutazione la presente vita.*

5 Innumera sunt Apparitionum exempla, quibus Sancti, se æternam consecutos fuisse felicitatem, ostenderunt. Aliqua tantùm probatissima hic referemus. Sanctus Hieronymus *in Vita Sancti Pauli Eremitæ* narrat, Sanctum Antonium citato gressu iter assumpsisse, ut Sanctum Paulum graviter ægrotantem, antequam moreretur, videre posset; timebat enim, quod evenit, ne, se absente, Christo debitum spiritum redderet: cùmque jam dies alia illuxisset, & trium horarum spatio viam remeavisset, vidit, inter Angelorum catervas, inter Prophetarum, & Apostolorum choros niveo Paulum candore fulgentem in sublime conscendere: & statim in faciem suam procidens, sabulum capiti superposuit, ploransque, & ejulans inquit: *Cur me, Paule, dimittis? Cur insalutatus abis? Tam tardè notus, tam citò recedis?*

6 *In Vita Sancti Benedicti* scripta a Sancto Gregorio Magno *cap.* 34. hæc habentur: *Cùm ecce post triduum in Cella consistens* (sermo est de Sancto Benedicto) *elevatis in aera oculis, vidit, ejusdem Sororis suæ*, Sanctæ videlicet Scholasticæ, *animam de ejus corpore egressam in Columbæ specie Cæli secreta penetrare. Qui tanta ejus gloriæ congaudens omnipotenti Deo hymnis, & laudibus gratias reddidit, ejusque obitum Fratribus denuntiavit* = & *cap.* 35. ita legitur = *Dum intentam oculorum aciem*, Sanctus videlicet Benedictus, *in splendore coruscæ lucis infigeret, vidit, Germani animam Capuani Episcopi in sphæra ignea ab Angelis in Cælum deferri* = & *in cap.* 38. in quo ejusdem Sancti Benedicti mors describitur, hæc habentur: *Qua scilicet die duobus de eo Fratribus, uni in Cella commoranti, alteri autem longiùs posito, revelatio unius, atque indissimilis Visionis apparuit. Viderunt namque, quia strata palliis, atque innumeris coruscа lampadibus via recto Orientis tramite ab ejus Cella in Cælum usque tendebatur. Cui venerando habitu Vir desuper clarus assistens, cujus esset via, quam cernerent, inquisivit. Illi autem, se nescire, professi sunt. Quibus ipse ait: Hæc est via, qua dilectus Domino Cælum Benedictus ascendit. Tunc itaque Sancti Viri obitum, sicut præsentes Discipuli viderunt, ita absentes ex signo, quod eis prædictum fuerat, agnoverunt*. Et de Apparitione Sancti Bernardi post mortem cuidam Fratri Guillelmo de Monte Pessulano, qua ei demonstratum est, quòd

quòd in Cælum ascenderat, testatur Alanus *in secunda Vita Sancti Bernardi cap.* 31. edita *post Opera* Sancti Doctoris *Editionis Mabillonea*.

7 De Beatorum, & Sanctorum Apparitionibus, ut ægris assistant, Auditores Rotæ *in Relatione Causa Sancti Caroli Borromai* 3. *part. de Miraculis, in Miraculo Martha cujusdam de Vighis a cacitate, qua laborabat, liberata intercessione Sancti Caroli*, asserunt, id Beatis, & Sanctis quodammodo familiare, & usitatum esse: & in eo, quod attinet ad Apparitionem, ut alia etiam beneficia hominibus conferantur, celebre est illud Sancti Andreæ Corsini, de quo *in Relatione Causa ipsius* exarata a Rotæ Auditoribus *part.* 5. §. 3. Cùm enim *anno* 1440. Eugenius Papa IV. Florentiæ commoraretur, & Philippus Maria Mediolani Dux Summo Pontifici, & Florentinis bellum intulisset, & Nicolaus Picininus Militiæ dicti Ducis Præfectus Florentinorum Oppida devastare cœpisset, electique fuissent decem Viri, qui rebus bellicis præpositi darent operam, Populus Florentinus suam potiorem spem collocavit in auxilio Divino, factoque concursu ad Ecclesiam, in qua Sancti Corpus sepultum erat, Sanctus apparuit adolescenti dicens: *Adolescens propera ad Viros bello præfectos, meaque hac verba referas: Deus, qui Israel de manu Pharaonis eripuit, ipse confringet adversarios vestros: ne timeatis cum hoste congredi; nam Deus dissipavit vires illorum*. Paruit Adolescens, Magistratus ei fidem præstitit; pugnatum est, & victoria stetit pro Florentinis, & Hostium copiæ undique fusæ sunt non sinè visibili Dei auxilio, cùm victoria successerit die præfixo per Sanctum Adolescenti prænuntiato, cùm Copiæ Florentinorum essent collectitiæ in modico numero, & Mediolanensium Exercitus non solùm numero superaret, sed compositus esset Militibus veteranis bello, & victoriæ assuetis, & cùm denique Historici narrent, in ea insigni victoria aut decem, aut unum tantùm ex Militibus Florentinarum Copiarum mortuum fuisse.

8 Succedunt exempla Animarum Damnatarum, quæ tamquam præcones Divinæ Justitiæ aliquando apparuerunt, homineśque admonuerunt, ut pravos mores exuerent, ne & ipsi pari pœnâ plecterentur. Apud Cardinalem Baronium *ad annum Christi* 1044. *num.* 4. narratur, Benedictum IX. Summum Pontificem voluptatibus deditum humanæ fragilitati se tandem præcipitem dedisse, sed hortatu Sancti Bartholomæi Abbatis Cryptæ ferratæ Discipuli Sancti Nili Summum Pontificatum abdicasse, & se in Monasterium recepisse ad agendam pœnitentiam. De eodem Benedicto IX. narratur, quòd post dimissum Pontificatum, mortuo Clemente II. eum iterum invasit, & retinuit spatio octo mensium nullo jure, tum quia per Simoniam eum ingressus erat, tum quia post eum abdicatum ad eum redire non poterat: quocirca Papebrochius *in Conatu Chronico-Historico ad Vitas Romanorum Pontificum* inquit, Benedictum IX. ante renuntiationem fuisse legitimum Pontificem, sed non, postquam eum resumere post mortem Clementis II. ausus est. Adhæret Pagi Junior *in Breviario Romanorum Pontificum tom.* 2. *in Vita dicti Benedicti IX.* ubi affert Orationem Leonis IX. ab ipso habitam pridie, quàm spiritum Deo redderet, in qua Deum oravit pro conversione Simoniacorum, & præcipuè pro conversione Theophylacti,

seu Benedicti IX. Et apud eumdem Cardinalem Baronium *ad annum* 1054. *num.* 34. refertur, quòd, dum Vasco quidam iter agebat, monstrum immane conspexit, quod humanæ vocis verba formavit dicens: *Noli, o Vir, expavescere. Hominem me olim fuisse, sicut & ipse nunc es, proeul dubio crede: sed, quia bestialiter vixi, post finem vitæ bestiæ præferre speciem merui.* Porrò, cùm ille perquireret, quis fuisset, *Ego,* ait, *solo nomine Benedictus fui, qui nuper Apostolicæ Sedis apicem indignus obtinui.* Inquisitus autem, quid nam retributionis haberet, *Nunc*, inquit, *usque ad diem Judicii per dumosa, atque exolentia, atque sulphurea loca, atque fœtorem exhalantia, atque incendiis conflagrata rapior, atque pertrahor: post extremum verò Judicium corpus meum simul, & animam irremediabilis cruciatus, & gehennalis barathri me irrevocabilis olla deglutiet, ita ut nulla mihi recuperationis spes in posterum restet.* Post hæc verò, & hujusmodi verba disparuit. Hæc ex Baronio, qui Apparitionem desumpsit ex Sancto Petro Damiano, qui illam audiverat a Cardinali Humberto.

9 Thomas Cantipratensis *in Gestis, seu Vita Sanctæ Lutgardis* hæc habet de Apparitione animæ Innocentii III. Summi Pontificis: *Hoc ferè tempore Innocentius Papa III. post celebratum Lateranense Concilium ab hac vita migravit, moxque apparuit visibiliter Lutgardi. Illa autem, ut vidit eum ingenti flammâ cinctum, quis nam sit, percunctatur. Respondit, se esse Innocentium Papam: & illa cum gemitu, Quid hoc est, inquit, communem omnium nostrûm Patrem tam dirè cruciari? Respondit ille: Tres ob causas ita crucior, quæ etiam æternis suppliciis me justissimè addixissent, nisi per intercessionem Matris Dei, cui Monasterium condidi, in extremis me pœnituisset; & æternam quidem mortem evasi, sed pœnis atrocissimis usque ad Judicii diem cruciabor: quod autem ad te suffragia petiturus venire potui, mihi a suo Filio Mater Misericordiæ impetravit. His dictis, confestim disparuit. Lutgardes verò ejus necessitatem Sororibus, ut ei succurrerent, indicavit. Porrò admodum dolens vicem ejus, miserabili se cruciatu illius causâ affecit: Noverit Lector, nos, revelante nobis Lutgarde, tres illas causas non ignorare, sed pro tanti Pontificis reverentia referre noluisse.* De hoc Thoma Cantipratensi, & ejus meritis plura habentur *in Dissertatione historica ad Librum* Cardinalis Bellarmini *de Scriptoribus Ecclesiasticis Venetæ Editionis anni* 1728. & apud Jacobum Echard *in Scriptoribus Ordinis Prædicatorum tom.* 1. Cardinalis Bellarminus *de Gemitu Columbæ lib.* 2. *cap.* 9. inquit, se credere, tantum Pontificem, qui in oculis hominum non probus, & prudens solùm, sed etiam Sanctus, & imitatione dignissimus habitus est, non potuisse lethalia peccata committere, nisi sub specie boni deceptum ab adulatoribus, & domesticis: & prædictam animæ Pontificis Apparitionem tamquam probabilem, & verisimilem admittunt Spondanus *in Continuatione Annalium Cardinalis Baronii ad annum Christi* 1216. *num.* 13. Pagi *in Breviario Romanorum Pontificum tom.* 3. *in Vita Innocentii III. num.* 110. Fleury *in Histor. Eccles. lib.* 77. *in fine tom.* 16. *Editionis Parisiensis anni* 1718. *pag.* 401. Burius *in brevi Notitia Romanorum Pontificum in Innocentio III.*

10 Ab hisce Apparitionibus, quatenus veræ sint, benè demonstratur, Animas Damnatorum aliquando apparuisse, ut nos de pœnis, quibus addictæ sunt, admonerent, & a cul-

pis

pis patrandis averterent, & Animas Purgatorii aliquando apparuiſſe, ut a viventibus hominibus ſuffragia expoſcerent. Dictum eſt autem, quatenus veræ ſint; quandoquidem in eo, quod attinet ad Apparitionem Animæ Summi Pontificis Benedicti IX. Jacobus Sicommarus Ordinis Sancti Baſilii ex antiquo Codice Vitę Sancti Bartholomæi quarti Abbatis Cryptæ ferratæ, aliiſque monumentis in Archivo dicti Monaſterii exiſtentibus invictè contendit, Benedictum IX. pulſo Silveſtro III. Antipapa ad Summi Pontificatus apicem rediiſſe, &, hortante Joanne Archipresbytero, Pontificatum a ſe abdicaſſe, retentis tantùm Anglici Regni reditibus, eumdem Joannem ei ſuffectum fuiſſe, aſsumpto nomine Gregorii VI. Succeſsorem Gregorii VI. fuiſse Clementem II. & tunc Benedictum IX. iterum electum fuiſse in Summum Pontificem, ſed, ipſo in præteritis criminibus perſiſtente, hortatu Sancti Bartholomæi Abbatis Pontificatui iterum renuntiaſse, ſe in Monaſterium ſub ejus diſciplina ad agendam pœnitentiam recepiſse, & verum pœnitentem mortuum fuiſse, ita ut aſsertum Vaſconis ignoti Viri, cui nimis creduli Cardinalis Humbertus, & Beatus Petrus Damiani fidem pręſtiterunt, nullo intrinſecæ, ſive extrinſecę probabilitatis fundamento fulciatur. Legi poteſt citatus Sicommarus *in Nota* 25. *ad citatam Vitam Sancti Bartholomæi*. Et in eo, quod ſpectat ad Apparitionem animæ Innocentii III. Continuatores Bollandiani *ad diem* 16. *Junii ad Vitam Sanctæ Lutgardis* hæc habent de prædicta Viſione: *Innocentius Papa mortuus eſt* 16. *Julii* 1216. *Cùm autem Pontifex ille fuerit optimus, illuſionem hic, vel fabulam eſse volunt aliqui, quod hic narratur. Sed numquid judicia Dei abyſſus multa, & ab hominum judiciis ſæpe diverſiſſima?* At Raynaldus *in Annalibus ad annum Chriſti* 1216. *num.* 12. & Oldoinus *in Additione ad Vitam dicti Pontificis*, quamvìs admittant, ejus animam, Deo permittente, ſuffragia poſtulare potuiſse, utpote traditam ignibus Purgatorii, ut expiaretur, cętera tamen ſupra narrata rejicienda exiſtimant, utpote exploſa teſtimoniis Rigoldi *de Geſtis Philippi Auguſti*, & Sancti Antonini, qui dicunt, eum poſt innumera opera egregia Virtutum beato fine quieviſse. Verumtamen, quatenus memoratæ Apparitiones veræ non fuerint, aliæ profectò non deſunt aſsumptionem comprobantes, de quibus apud Bagattam *de Admirandis Orbis Chriſtiani lib.* 8. *cap.* 1. *§.* 1. *& pluribus ſequentibus*.

11 Poſt hæc generalia deſcendendo ad punctum propoſitę in hoc Capite controverſiæ, & ſic ad examen, an habendum ſit pro Miraculo, ſi Anima ſeparata, ſi aliquis Dei Servus nondum inter Beatos relatus, ſi aliquis Beatus nondum Sanctis adſcriptus appareant, ſive Apparitio fuerit intellectualis, quæ raro contingit, ſive corporalis, quæ uſu frequentior eſse conſuevit, juxtà ea, quæ alibi dicta ſunt, & cætera, quæ legi poſsunt apud Cardinalem de Lauræa *in* 3. *lib. Sent. tom.* 4. *diſput.* 20. *de Miraculis art.* 16. dicimus, Apparitionem inter Miracula eſse recenſendam.

12 Communis hæc eſt Scribentium opinio, duce Divo Thoma 1. *part. quæſt.* 89. *art.* 8. *Ad ſecundum*, ubi hæc habet: *Ad ſecundum dicendum, quòd hoc, quòd mortui viventibus apparent qualitercumque, contingit per ſpecialem Dei diſ-*

dispensationem, ut animæ mortuorum rebus viventium interfint, & est inter Divina Miracula computandum. Doctrinam Sancti Thomæ fusè illustrat Matthæus Magnanus *in Dissertatione de Lacrymis Imaginis Sanctæ Mariæ de Gratiis Pinna Billorum part.* 1. *quæst.* 2. *sect.* 1. §. 6. *dist.* 1. *num.* 34. Matthæuccius *in Practica Theologo-Canonica ad Causas Beatificationis, & Canonizationis tit.* 3. *cap.* 3. *art.* 2. §. 6. *num.* 78. ait: *Anima separata nec corpus assumit, neque in ipso loquitur, nisi ex particulari, & extraordinaria jussione Dei: propterea non caret Miraculo &c. Hinc constat, enuntiatas Apparitiones esse miraculosas, tum quia insolitas, tum quia raras, & arduas, vel difficiles, quæ in admirationem rapiunt, tum quia supra opem naturæ, vel vires naturæ excedentes, cùm numquam Angeli, vel animæ separatæ apparerent &c. nisi Deus specialiter eis permitteret, ac supra ordinem usitatum*. Bordon. *de Miraculis meditat.* 13. postquam opposuit, Angelum posse viribus propriis formare corpus ex aere, in eo loqui, & hoc ipsum fieri posse ab anima rationali separata, inquit, his minimè obstantibus, Apparitiones Angelorum, & animarum separatarum esse miraculosas; loquendo enim de Apparitionibus Angelorum hæc habet: *Respondeo, esse miraculosas: esto enim ipsi possint condensare aerem, & formare corpus aliquod non verè tale, in quo appareant, non ideo per hoc tollitur hujusmodi Apparitionibus ratio Miraculi, cùm sint insolitæ, & præter ordinem naturæ, non propriâ authoritate, sed ex Divina ordinatione appareant hominibus, & locutio in eis non sit naturalis, cùm corpus assumptum ab illis careat veris organis ad promendam vocem, & loquelam, & nihilominus ipsi articulatè loquuntur: ergo hæc ab illis præstantur ex speciali Dei jussione, ac proinde miraculosè, cùm non sint actus vitales*: quod ipsum astruit de Apparitionibus Animarum separatarum: *Respondeo, sicut & de Angelis, quòd Anima separata hæc præstare possit; non tamen hæc facit, nisi ex speciali Dei jussione, seu permissione, quod non caret Miraculo*.

13 Confirmantur prædictorum Scribentium dicta authoritate Sancti Augustini *de Cura pro mortuis gerenda cap.* 15. ubi sic loquitur: *Cùm homines mortui, sive vivi hominibus dormientibus, vel vigilantibus apparent, non in ipsis rebus, ut sunt, videntur, sed in quibusdam similitudinibus rerum. Istud autem Angelicis operationibus fieri credimus per dispensationem Providentiæ Dei benè utentis bonis, vel malis secundùm inscrutabilem altitudinem judiciorum suorum, sive hinc instruantur mentes mortalium, sive fallantur, sive consolentur, sive terreantur, sicut unicuique vel præbenda est misericordia, vel irroganda justitia ab eo, cui misericordiam, & judicium non inaniter decantat Ecclesia*. Hucusque Augustinus, qui, postquam, mortuorum, vel vivorum Apparitiones in corporibus ministerio Angelorum formatis, & assumptis fieri, explicavit, quæ dixit, ratione comprobavit, & confirmavit hisce verbis: *Ibi siquidem sunt spiritus defunctorum, ubi non vident, neque audiunt, quæ aguntur, aut eveniunt in ista vita hominibus. Ita tamen est eis cura de vivis, quamquam, quid agant, omnino nesciant, quemadmodum cura est nobis de mortuis, quamvis, quid agant, utique nesciamus. Nesciunt quidem mortui, quid hic agatur, sed, dum hic agitur, postea audire possunt ab eis, qui hinc, moriendo, ad eos pergunt, non quidem omnino, sed quantùm sinitur eis indicare, & eos oportet audire. Scire etiam possunt ab Angelis, qui hic nobis præstò sunt, &*

ani-

animat nostras ad illos deferunt. Spiritu etiam Dei revelante, cognoscere possunt, quæ hic aguntur, quæ necessarium est eos cognoscere. Hæc Augustinus de mortuorum Apparitionibus. Num autem mortuorum fiant Apparitiones per eorumdem præsentiam, an personas mortuorum Angeli in corporibus assumptis repræsentent, revocat in dubium dicens: *Quidam etiam ex mortuis ad vivos rapi possunt, non per propriam naturam, sed per Divinam Potentiam. Utrùm tamen ista fiant per eorum præsentiam, aut per Angelos suscipientes eorum personam, affirmare non audeo. Deus enim omnipotens, qui est ubique præsens, per Angelica ministeria usquequaque diffusa potest præbere ista hominibus solatia, quibus in hujus vitæ miseria judicat esse præbenda.* Martyres quoque vivorum necessitatibus interesse, idem Sanctus Augustinus *cap.* 16. *ejusdem Operis*, se nosse, fatetur, & congruere Potentiæ Divinæ; sed, quomodo id fiat, se nescire, affirmat: *Res hæc altior est, quàm ut a me possit attingi, & abstrusior, quàm ut a me valeat perscrutari; & ideo, quid horum duorum sit, an verò fortassis utrumque sit, aliquando ista fiant per ipsam præsentiam Martyrum, aliquando per Angelos suscipientes personam Martyrum, definire non audeo: mallem, a scientibus ista perquirere.* Sanctus Thomas *in Supplemento tertiæ partis quæst.* 69. *art.* 3. *Ad tertium* docet, Apparitiones contingere operatione bonorum, vel malorum spirituum ad instructionem, vel deceptionem viventium; & *in corpore* ait, id interesse inter Sanctos, & Damnatos, quòd Sancti, cùm voluerint, apparent, secùs Damnati: *Sed hoc interest inter Sanctos, & Damnatos, quòd Sancti, cùm voluerint, apparere possunt viventibus, non autem Damnati. Sicut enim Sancti viventes in carne per dona Gratiæ gratìs datæ accipiunt, ut sanitates, & signa perficiant, quæ non nisi Divinâ Virtute mirabiliter fiunt, quæ quidem signa ab aliis hoc dono carentibus perfici non possunt; ita etiam non est inconveniens, ut ex virtute Gloriæ aliqua potestas animabus Sanctorum detur, per quam possint mirabiliter apparere viventibus, cùm volunt, quod alii non possunt, nisi interdum permissi;* & *in responsione ad primum* docet, quod, etiamsi mortui apparere possent, quando volunt, se conformant tamen Divinæ voluntati, & non apparent, nisi quando id Deo congruere videtur: *Nec tamen sequitur, quòd, etiamsi mortui possunt, ut volunt, viventibus apparere, toties appareant, quoties apparent in carne viventes, quia separati a carne vel omnino conformantur Divinæ voluntati, ita quòd non liceat eis, nisi quod secundùm Divinam dispositionem congruere videtur, vel ita sunt pœnis oppressi, ut de sua miseria magìs doleant, quàm curent aliis apparere.* Doctrina hæc Supplementi tradita fuerat ab eodem Sancto Thoma *in* 4. *Sent. dist.* 45. *quæst.* 1. *art.* 3. *quæstiunc.* 3. quam latè exornat fidus ejus Discipulus Sotus *dist.* 45. *in* 4. pariter *Sent. quæst.* 1. *art.* 4. ubi ita scribit: *Quamvìs secundùm legem ordinariam animabus separatis congruentem neque ad nos exeant, neque ullum nobiscum habeant commercium, tamen secundùm permissionem, aut dispensationem Divinam, & extraordinariam legem nil vetat, quominus, in quocumque sint receptaculo, ad nos revertantur &c. Animæ namque beatæ, Deo dispensante, possunt apparere suis, vel ut eos consolentur ostendentes, se Divino conspectu frui, vel ut eos admoneant, & ad eamdem Beatitudinem alliciant &c. Existentes verò in Purgatorio solent præterea, apparendo, Suffragia sibi fieri, deposcere &c. Addit verò*

rò Divus Thomas, interesse inter Sanctos, & Damnatos, quòd Sancti, cùm voluerint, apparere possunt viventibus, non tamen Damnati &c. At verò patentissima ratio est, quòd Beati nihil optare possunt, nisi quod rationi sit, ac perinde Divinæ voluntati consentaneum: quidquid autem hujusmodi Deum poscunt, obtinent: ergo, quoties volunt exire, exeunt. Infernales tandem animæ exire non permittuntur, dum volunt, sed dum aliquod mysterium nobis occultum divinitus permittuntur &c. Quapropter, si mortuorum Apparitiones a speciali Divina Providentia dependent, si præter cursum naturalem rerum contingunt, juxtà Sanctos Augustinum, & Thomam, de Miraculo non videtur esse dubitandum, utì etiam prosequitur Bordon. *loc. cit.* = *Apparitiones ergo ejusmodi sunt miraculosæ, tum quia insolitæ, tum quia raræ, tum quia a solo Deo procedunt; neque enim Angelus, neque Anima separata comparent hominibus, nisi Deo præcipiente.* Quæ tamen omnia intelligenda sunt, & explicanda, quatenus notæ alibi indicatæ non desint veræ, & cælestis Apparitionis, non autem fictitiæ, aut naturalis.

14 Post hæc remanet, ut videamus, an, admisâ qualitate miraculosâ in Apparitione Dei Servi, vel Beati, de prædicto Miraculo haberi possit ratio in Judicio Beatificationis, & Canonizationis ipsius. Porrò huic quæsito, affirmando, respondetur, dummodo, qui sibi refert factam Apparitionem, talibus sit moribus imbutus, ut ei, quamvìs unico Testi, fides præstari possit, juxtà alibi dicta; dummodo ex ejus dictis consurgant notæ, & qualitates veræ, & cælestis Apparitionis, non fictitiæ, & naturalis; & dummodo effectus aliquis patens ex Apparitione descendens aliorum Testium dictis comprobetur: nec enim apparent Animæ separatæ, ut videantur, sed, ut in ea Apparitione aliquid operentur.

15 Loquendo de illis, qui de sibi factis Apparitionibus testantur, sæpe contingit, ut ipsi essent in comitatu aliorum, &, quod unus viderit, alii non viderint, unus vocem audiverit, alii non audiverint, & hinc insurgit dubitatio, an asserenti, se vidisse, aut audivisse, fides demenda sit, ex quo alii non viderint, aut audiverint. In Prophetia Danielis *cap.* 10. exponitur Visio illi facta unius Viri vestiti lineis, & accincti renes auro obrizo. De hac Visione, sive Apparitione ita loquitur Daniel: *Vidi autem ego Daniel solus Visionem. Porrò Viri, qui erant mecum, non viderunt, sed terror nimius irruit super eos, & fugierunt in absconditum. Ego autem relictus solus vidi Visionem grandem hanc.* Angeli e contra, qui Abrahæ apparuerunt *Genesis* 18. non solùm ab illo, sed ab universa ejus Familia visi sunt; & Raphael Tobiæ comes in longo itinere omnibus indiscriminatim spectabilis fuit. Sanctus Thomas 1. *part. quæst.* 51. *art.* 2. docet, imaginariam Apparitionem ab eo solo percipi, cui fit, externam autem, & corporalem ab omnibus percipi; quod enim extra videntem positum est, omnes videre possunt: *Illud, quod imaginariâ Visione videtur, est in sola imaginatione videntis; unde non videtur indifferenter ab omnibus. Scriptura autem Divina sic introducit interdum Angelos apparentes, ut communiter ab omnibus viderentur. Sicut Angeli apparentes Abrahæ visi sunt ab eo, & tota Familia ejus, & a Lot, & a Civibus So-*

Sodomorum. Similiter Angelus, qui apparuit Tobiæ, ab omnibus videbatur. Ex quo manifestum fit, hujusmodi contigisse secundùm corpoream Visionem, qua videtur id, quod positum est extra videntem, unde ab omnibus videri potest. Tali autem Visione non videtur, nisi corpus. At nec id perpetuum est, cùm Paulo Christus apparuerit corporaliter, &, uti legitur *Act. 9. = Viri autem, qui comitabantur eum eo, stabant stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes*: &, quamvis propriâ virtute non possit Angelus bonus corpus assumptum uni ostendere, & aliis occultare, id tamen potest Virtute Divinâ, uti benè ponderat Cardinalis Bona *de Discretione Spirituum cap. 19. num. 6.* Ex quibus proinde infertur, quòd, si probata sit fides ejus, qui sibi factam refert Apparitionem, esto ea contigerit, dum erat in aliorum comitatu, & alii non viderint, ex hoc firmum deduci non poterit argumentum adversùs dictæ Apparitionis veritatem, aut quia potuit esse imaginaria, aut quia, si corporalis fuit, Deus facere potuit, ut unus videret, cæteri eum non viderent, qui apparuit. *In sæpe supra citata Vita Sancti Benedicti*, uti vidimus, apparuit ipsi magna lux, &, cùm in ejus splendorem intentam oculorum aciem infigeret, vidit, animam Germani Capuani Episcopi in Cælum deferri. Vocavit Sanctus Benedictus Servandum Diaconum, & Abbatem (ex quo per transennam annotare fas sit, ex Abbatiali Dignitate Sancti Benedicti frustrà nonnullos ejus Presbyteratum colligere, uti monet Hæphtenus) & Servandus non vidit, *nisi partem lucis exiguam*: & Sulpicius Severus *in Dialog. 2. de Virtutibus Sancti Martini* hæc habet alibi etiam relata: *Cùm jam Altarium, sicut est solemne, benediceret, globum ignis de capite illius vidimus emicare, ita ut in sublime contendens longiùs collum, erinemque flamma produceret. Hoc, licèt celeberrimo factum die in magna populi multitudine viderimus, una tantùm de Virginibus, & unus de Presbyteris, tres tantùm videre de Monachis. Cæteri cur non viderint, non potest nostri esse judicii.*

16 Sermonem instituendo de effectu, qui ex Apparitione descendit, & de quo habenda est ratio, ut Apparitio recenseatur inter Miracula pro Beatificatione Servi Dei, aut Canonizatione Beati, juxtà ea, quæ in superioribus dicta sunt, assumendum est prædicti effectus examen, & videndum, utrùm congruat supernaturali Apparitioni. Quòd si effectus, qui patet, non solùm congruat cælesti Apparitioni, sed etiam excedat vires, & facultatem naturæ, puta, si agatur de miraculosa recuperatione sanitatis post invocationem Servi Dei, vel Beati, & ejus Apparitionem, inolevit consuetudo Sacræ Congregationis Rituum examinandi sanationem, & illam approbandi tamquam miraculosam, si necessaria concurrant requisita, sed nullo facto Apparitionis verbo: quam consuetudinem nec ipsi Postulatores ægrè ferunt, cùm Miracula eorum intentioni faveant, & prosint Beatificationi, & Canonizationi ab ipsis petitę, sive pręcesserit, sive non pręcesserit Apparitio: & Sacræ quidem Congregationis consuetudo summam ejus ostendit prudentiam; ut enim benè inquit Soto *loc cit. = Cæterùm ita est possibile, animas ex suis locis huc remeare, ut tamen non sit facile creditu, id accidere, quoties nobis apparent: primùm, quòd ut, Augustinus lib. de Cura pro mortuis gerenda ait: Quando inter somnia*

nobis videntur carorum animæ, aut aliæ nobis infestæ apparere, rarissimè accidit, ut sint ipsæ animæ, immo quàm sæpissime contingit ut, non nisi sub earum imaginibus in sensu communi propter nostras præcedentes cogitationes appareant illa phantasmata.

17 Quæ dicta sunt, procedunt in Apparitionibus mortuorum: quocirca pro Capitis complemento opus est aliquid innuere de Apparitionibus viventium; ut enim inquit Sanctus Augustinus *in citato libro de Cura pro mortuis gerenda cap.* 10. = *Viventes apparent sæpe viventibus dormientibus, dum se ipsi nesciunt apparere, & ab eis hæc, quæ somniaverint, audiunt dicentibus, quod eos in somnis agentes aliquid, vel loquentes viderint* = &, postquam exposuit, se Mediolani degentem Eulogio Rhetori in Africa apparuisse, eique locum Ciceronis obscurum somnianti exposuisse, subdit: *Non ego, sed imago mea, nesciente me, & nihil de illius curis omnino curante*. Sanctus Bonaventura *in Legenda Vitæ Sancti Francisci Assisiensis cap.* 4. narrat prædicti Sancti Francisci Apparitionem in Capitulo Fratrum ejus Ordinis Arelate celebrato securam, dum Sanctus Antonius Concionem de Titulo Dominicæ Crucis haberet, relatâque Apparitione, subdit: *Credendum sanè, quòd omnipotentis Dei virtus, quæ Ambrosium pium Sacrum Antistitem tumulationi gloriosi concessit interesse Martini, etiam Servum suum Franciscum prædicationi præsentavit veracis sui præconis Antonii* = & *cap.* 11. = *Qualiter autem absentibus se præsentem exhibuit, Divinâ faciente Virtute, evidenter ex superioribus innotescit* = & *paulò infra* = *Quod factum esse Divinâ dispositione, credendum est, ut ex præsentiæ corporalis Apparitione mirabili patenter clauresceret, quàm præsens, & pervius spiritus ejus luci Sapientiæ foret æternæ*. Item *in Bulla Canonizationis Sancti Petri de Alcantara* legitur, eum adhuc viventem Sanctæ Teresiæ pluries non sinè prodigio apparuisse: *Sanctam quoque Virginem Teresiam in stabilienda Carmelitarum Reformatione indefessus adjuvit* = & paulò post = *Et re verâ multas pro re tanta peregrinationes suscepit, & labores tulit; immo & absenti opem, & consilium laturus aliquando miraculosè apparuit* = & infra = *Corporaliter videndum se præbuit plurimis procul distantibus*. Similiter *in Bulla Canonizationis Sancti Philippi Nerii* = *Iterumque, cùm in Urbe maneret, tunc in humanis agentem Catharinam Ricciam sub Regula Sancti Augustini Monialem* (nuper in Beatorum Album relatam) *Prati in Etruria commorantem longo temporis spatio est allocutus*.

18 Meminit Sanctus Bonaventura Apparitionis, & interventus Sancti Ambrosii adhuc viventis funeri Sancti Martini, quod ex Gregorio Turonensi desumpsit: sed, cùm ex temporis supputatione habeatur, Sanctum Ambrosium obiisse ante Sanctum Martinum, meritò de veritate narrationis dubitat Cardinalis Baronius *in Annalibus, & in Notis ad Martyrologium ad diem* 11. *Novembris*. At, quidquid sit de hoc, ne in rem, de qua nunc agitur, aliqua subrepat æquivocatio, aliud est, quòd unum, idemque corpus hominis viventis eodem tempore existat in duobus locis, quam existentiam Philosophi appellant replicationem; aliud est, quòd homo vivus existens in uno loco appareat in alio loco distanti. Præsens indago, non primum, sed secundum respicit casum, in quo, si aptæ, & concludentes adsint probationes, & cætera ve-

ræ

ræ Apparitionis indicia non desint, unà cum aliis, quæ diximus, adesse debere, ut Apparitiones mortuorum inter Miracula recenseantur, & ut de eis haberi possit ratio in Judicio Beatificationis, & Canonizationis, de Miraculo non dubitarem, etiam ad prædictum effectum, cùm vera Apparitio dari non possit, nisi ministerio Angelorum corpus aereum efficientium, quod sinè speciali Dei Providentia, & insolito quodam modo efficere non possunt: quod ex alibi dictis satis est pro constituendo Miraculo.

CAPUT ULTIMUM.

De Imaginatione, & ejus viribus.

1 Onnulla ex ordine quærenda sunt: primò, quid sit imaginatio, seu phantasia; secundò, quomodo operetur; tertiò, an vires exercere possit in corpus, quod non est imaginantis, sed ab eo separatum atque remotum; quartò, an in Corpus, quod etiam non est imaginantis, sed non ab eo tamen separatum neque remotum; quintò, an in corpus proprium ipsius imaginantis; sextò, an in eo morbos causare possit; septimò, an in instanti possit a prædictis morbis liberare; ultimò, quid de ea dicendum sit in ordine ad Miracula, sive ad miraculosas sanationes; in examine enim Miraculorum sæpe contingit, ut quæratur, an sanatio supernaturaliter contigerit, an naturaliter, ope videlicet imaginationis, seu phantasiæ. Nec alicui extraneum fortasse videri debet, quòd, postquam egimus de Miraculis, non nulla ultimo loco subdantur de Imaginatione, & ejus viribus; cùm notum sit, a nonnullis aliquando nonnulla effecta supernaturalia, non causæ supernaturali, sed naturalibus viribus Imaginationis adscribi.

2 Juxtà Peripateticos anima hominis est tota in toto corpore, & tota in qualibet parte corporis, ubi datâ occasione sentit dolorem, & varios operatur effectus aptos pro vitæ, & sensationum, & cæterarum hominis actionum indigentia. Imaginationem genericè, sive internum sensum dicunt esse potentiam animæ cognoscentem, & ejus actionem esse immanentem, neque transire ad alia, neque præter cognitionem effectivè aliquid agere, & potentiarum vegetantis, & moventis esse agere in aliud: quocirca quamvis ab imaginatione varii effectus, & alterationes videantur in corpore produci, dicunt, primam, & remotam causam esse quidem imaginationem, sed proximam esse humores, & spiritus, ita ut

ut imaginatio moveat potentiam appetitivam, & mediantibus animi patematibus corpus alteret, non immediatè, sed mediatè, quatenus scilicet appetitus movet potentias motrices naturales membris præcipuè cordi insitas, quæ motæ movent humores, & spiritus, & spiritus suo ad partes accessu, & recessu corpus alterant, utì fusè explicat Sennertus *tom.* 1. *Operum Medicorum tit. de Consens. & Dissens. Chymic. cum Galeno cap.* 14. *de Viribus Imaginationis*.

3 Chartesius minus probabiliter sedem animæ constituit in Glandula Pineali. Alii sedem animæ constituunt in cerebro ipso humano, in quo dicunt exerceri functiones apprehendendi, dividendi, & combinandi varia objecta, & sic cogitandi, & volendi, & ex cerebro animam regere corporis motus, neglectâ aliquorum aliorum opinione, qui docebant, cor esse animæ thronum, in eo constituentes sedem voluntatis, cùm asserant, cor nihil aliud esse, quam musculum ad sanguinis circularem motum præcipuè à natura constructum, atque adeo unum ex primariis fontibus humanæ vegetabilis vitæ; sed non esse sedem voluntatis, ac vitæ humanæ rationalis.

4 Cerebrum itaque etiam pro ea parte, quæ ab Anatomicis dicitur Cerebellum, ex glanduloso corticè, & fibrosa medulla totum constat, membranisque exteriùs interiùsque vestitum, atque protectum osseâ Capitis concameratione quasi muro quodam firmissimo circum undique continetur atque munitur ad tutiorem animæ sedem, ac Domicilium.

5 Sunt in humano corpore nervi plurimi, alii crassiores, tenuiores alii, alii tenuissimi. Omnium communis origo Cerebrum est: e quo quidem nonnulli immediatè, idest e substantia ipsa contenti cranio cerebri, alii verò mediatè, id est e spinali Medulla, quæ ejusdem Cerebri quasi elongatio, ac productio est, erumpentes, ad oculos, ad aures, ad nares, ad linguam, ad manus, ubi tactus maximè viget, ad partes denique Corporis universas interiores exterioresque sua filamenta protendunt, atque partiuntur; quæ in sensoriis singulis sensuum exteriorum ab idoneis objectis impulsa, atque commota, receptam impressionem per continuatum nervorum tractum ope animalium spirituum nervos ipsos irradiantium ad cerebrum usque transmittunt, animamque ibi quasi in altâ speculâ propriâque sede existentem de externi objecti impulsione admonent, atque ad illius perceptionem excitant, atque determinant, utì latè explicant celeberrimi Anatomistæ Gabriel Faloppia, Malpighius, & Willis.

6 Phantasia, sive imaginatio à nonnullis collocatur in peculiari quadam cerebri parte: Alii eamdem extendunt ad totum cerebrum, utpote in se undique recipiens vestigia & imagines objectorum extrinsecus advenientes.

7 Quia verò præter sensibiles imagines, species etiam reperiuntur intellectuales spiritualesque, quæ a sensibus non proveniunt, & quas in nobis ipsis anima effingit, ac format, quales sunt cogitationes plurimæ præsertim reflexæ, præcisiones, abstractionesque ad altissimos rerum gradus pertinentes, quorum sane omnium in nobis memoriam conservamus, æque, ac imaginum sensibilium nonnulli sedem harum intellectualium

lium, ac ſpiritualium ſpecierum in animâ ipsâ, & potentiâ ejus ſpirituali memorativâ conſtituunt: ſed, juxtà aliorum placitum, cerebrum ſedes eſt tum imaginum ſenſibilium, tum intellectualium, cùm & hæ imprimantur, aut imprimi poſſint ope ſignorum ſenſibilium.

8 Qui ita ſentiunt, exemplum afferunt ſcribentis in charta ſuas cogitationes, aut ſua, vel aliorum verba: nec enim in charta cogitationes depingi valent, aut noſtra vel aliena verba licet res materiales ſint, ideſt ſoni ac voces aere percuſſo, ac modificato contentæ, aut tabulâ imprimi, aut conſiſtentiam in eâdem habere poſſunt. Sed omnino id expletur, in charta imprimendo quædam ſigna ſenſibilia, & materialia, quæ litteras appellamus, & litteræ ſunt nobis indicia, & ſigna verborum, & verba ſunt nobis indicia, & ſigna tum noſtrorum, tum alienorum mentalium conceptuum, ſeu cogitationum, quæ hoc modo, quaſi ſenſibiles efficiuntur. Simili ergo ratione dicunt, res inſenſibiles, & ſpirituales, ope ſignorum ſenſibilium imprimi in cerebro humano, nempe ejus ſubſtantiâ rugis, ſulcis, foveis, plicis, notis denique aliarum formarum, characteribuſque propemodum infinitis affectâ atque obſignatâ, quibus rerum, etiam immaterialium, ſpecies, atque ideas & primò recipere, & cuſtodire in poſterum valeamus.

9 Ex dictis itaque deſumitur, phantaſiam, ſive imaginationem nihil aliud eſſe per eos, quàm admirabilem illum librum humani cerebri, in quo imprimuntur tum notiones intellectuales, tum imagines objectorum ſenſibilium collectæ a ſenſibus, & conſignatæ ſpiritibus animalibus per ſubtiliſſimos nervorum canales illas uſque ad Cerebri emporium tranſmiſſuris; & ſic phantaſiam, ſive imaginationem non eſſe potentiam, aut facultatem intelligentem, & animantem ac per ſe ipſam moventem, ſed tam eam, quàm ſpiritus animales, & ſenſus eſſe inſtrumenta animæ, cui utì dominanti inſerviunt, & ab ea arbitrio ſuo in pleriſque agitantur: ut & ipſa anima ab iiſdem in pluribus afficitur plus minus, ac commovetur. Priora voluntaria ac juris animæ dixeris; poſteriora verò authomatica, & corpori, ut vegetativum, & ſenſitivum eſt, propria planè atque neceſſaria.

10 Fames, ſitis, ſomnus, & ſimiles motus corporis ſunt ex eis, quæ non ſunt ſubjecta juri animæ; contingunt enim noſtrâ etiam contradicente voluntate: è contra motus pedum, manuum, linguæ, & oculorum motus ſunt, quos anima potentiæ motrici imperat, quæ prompta ad obediendum, ſi corpus ſanum eſt, inſtantaneâ celeritate per poros nervorum, & muſculorum parti accomodatos, quæ moveri debet, ſpiritus amandat animales, & ſubito ea pars movetur. Delatis demum imaginibus objectorum externorum ad cerebrum, & in eo depictis quidam ſæpe in nobis, velit nolit anima, excitatur motus, & cum eo aliqua idea, opinio, aut veritas nobis exhibetur, per quam admonemur, nos a re per imaginem repræſentata fugere, aut eam amplecti debere: & quando id contingit, motus in anima excitatur, aut magnus, aut parvus amoris, odii, timoris, ſpei, iræ, & ſimilium affectuum humanorum. Magnus autem, aut parvus eſt hic motus, ſi ſpiritus animales vehementiores, aut remiſſiores fuerint: quod ſi vehementiores, non ſolùm

ani-

anima vehementiùs excitabitur ad amorem, odium, timorem, ſpem, iram, ſed etiam corpus modò frigore, modò calore afficietur, & in vultu modò pallor, modò rubor apparebunt.

11 Hæc retuliſſe hactenus atque adumbraſſe ſatis ſit; noſtrum enim non eſt quæſtiones philoſophicas reſolvere, ſed innuere, quid ſit phantaſia, ſeu imaginatio, quomodo operetur, ſive juxtà unum, ſive juxtà alterum placitum Philoſophorum. Ad noſtrum potiùs inſtitutum pertinere videntur effectus imaginationis, & ad tramites eorum, quæ *in principio hujus Capitis* dicta ſunt, prima, quæ ſe offert diſputatio, eſt, an phantaſia, ſeu imaginatio operari poſſit in corpus alienum, quod non eſt ipſius imaginantis, ſed, & ab ipſo imaginante eſt ſeparatum, atque remotum.

12 Avicenna 4. 6. *Naturalium cap.* 6. ſuadere contendit, poſſe animam humanam per fortem imaginationem vel intenſum affectum, alienum corpus, & extra ipſam poſitum realiter tranſmutare, ita ut ex. gr. Socratis fortis imaginatio Platonis corpus ſanum, quo voluerit, languore conficere aut contra ægrum ad ſanitatem reducere poſſit; & eâdem imaginationis intenſæ virtute credit pluvias, grandines, nives, ventos, & reliqua naturæ opera e cælo poſſe deduci, aut cohiberi. Inter recentiores huic opinioni adhæſit Petrus Pomponatius Mantuæ natus *anno* 1462. & qui hìc Bononiæ Philoſophiam docuit. Paulus Jovius *in Elogiis cap.* 71. narrat contentiones inter eum, & celebrem Bononienſem Philoſophum Achillinum; & Pomponatium Achillini victum argumentis, propoſitâ aliquâ facetiâ ab eis evadere conſueviſſe, ſed ab Achillino in diſputando fuiſſe ſuperatum: *In coronis, confeſſuque Doctorum cum exercitatione perutili ad Pratorium Porticum diſputaretur, ita mirus evadebat*, loquitur de Pomponatio, *ut ſæpe ancipiti, & cornuto Achillini enthimemate circumventus, ſuperfuſo facetiarum ſale, adverſarii impetum ex illis gyris, & meandris explicatus eluderet &c. Æmulum in corona veteratorie diſputantem, & riſum falsâ dicacitate ſæpius excitantem ipſo invicto doctrinæ robore ſuperabat*, loquitur de Achillino. Ad prædictæ opinionis præſidium advocant nonnullas experientias, ſanguinis videlicet ex cadavere interfecti hominis profluentis, ſi occiſor præſens fuerit, Vetularum pueros faſcinantium, quas a forti imaginatione cauſam habere contendunt.

13 De hac ſententia acre, ſed juſtum profertur a Theophilo Raynaudo judicium; hæc enim habet *tom.* 13. *pag.* 178. = *Digna ſunt ſcuticâ, vel etiam furcâ, quæ alii blaterones efficaciæ imaginationis attributa volunt, ut faſcinare, vel ſanare procul poſitos, res disjunctas loco movere, ciere fulgura, & fulmina, imbreſque de cælo devocare. Oportet profectò hos Philoſophaſtros, quibus pepo pro corde fuit, nunquam ægrotaſſe, vel quos caros haberent, nunquam ſciviſſe conflictari cum ægritudine; ſemper item abundaſſe theſauris, ac opibus, ad quæ inhiat mortalium aviditas. Potuerunt enim omnia illa, & quæcumque alia humanæ cupiditati optabilia, per imaginationem parere*; & paulò poſt: *Ut autem alieno corpori, præſertim abjuncto, imaginatio aliquid poſſit imprimere, vel ut in corpore proprio homo jam grandis natu inſculpere poſſit aliquas notas, illudve præter naturam afficere interventu ſolius imaginationis, tam nugatorium eſt, ut ferri ab homine ſano non poſſit*. Retuliſſe, & confutaſſe memoratam ſententiam

unum

unum, & idem prorſus eſſe videtur. Sed qui plura ſcire cuperet, quibus undequaque inſubſiſtens memorata convincitur opinio, legere poterit Ludovicum Mercatum *tom. 1. lib. 2. claſſ. 3. quæſt. 168. art. 4.* Thomam Fienum *de Viribus Imaginationis quæſt. 12.* Martinum Del Rio *Diſquiſit. Magic. lib. 1. quæſt. 3.* Medinam *de recta in Deum Fide lib. 2. pag. 69. & pluribus ſequentibus* Marcellum Donatum *de Medica Hiſtoria mirabili lib. 2. cap. 1. pag. 36. & ſequentibus.* In eo verò, quod attinet ad fluxum Sanguinis ex Cadavere interfecti redundantem, ſi occiſor præſens ſit, duo quærenda ſunt, primò, an verum ſit factum, & ſecundò, quatenus verum ſit, an effectus ille ſit adſcribendus Phantaſiæ, ſive imaginationi. Donatus *loco mox citato* putat, factum eſſe fabuloſum: *Quod ad tertium exemplum propoſitum attinet, ſcilicet de fluxu ſanguinis ex vulneribus cadaverum, poſſemus exempli veritatem negare, poeticèque tantùm a nonnullis propoſitum, utì a Lucretio, & ab Homero*, Subſcribunt Paulus Zacchias *Quæſt. Medico-Legal. lib. 5. tit. 2. quæſt. 8.* & noviſſimè Pater Putignanus *de redivivo Sanguine Divi Januarii part. 1. cap. 7. num. 4.* cum, ut ait Zacchias, nec Ariſtoteles, nec Plutarchus, nec Seneca, nec ex recentioribus Fernellius, Fracaſtorius, Cardanus, Ceſalpinus, & alii qui quæſtiones naturales pertractarunt, ullam de eo mentionem fecerint, concludens, e re Medicorum futurum eſſe, ut hoc aſſertum infirmetur, & evaneſcat, cum & ipſi Medici ex prædicto indicio ſuorum ægrorum occiſores deprehenſi, homicidii pœnas luere poſſent. Multi alii cordati Viri teſtantur, aliquando ſanguinem manaſſe ex corpore occiſi conſtituto coram occiſore, quorum teſtimonia habentur apud Gaſparum a Rejes *quæſt. 33.* idque referunt ad Divinæ Juſtitiæ providentiam, quæ innocentis ſanguinis vindex ſceleris authorem non patitur impunitum manere: Petrus Gregorius Toloſanus *lib. 6. cap. 20. Sintag.* Bartholomæus Sybilla *in Specul. peregrinar. quæſt. cap 8. decad 3.* Gaſpar a Rejes *cit. quæſt. 33. num. 12. & ſequ.* Joannes Frагoſius *in ſua Chirurgia part 2. quæſt. 75.* Hieronymus Nimanus *Orat. de Imaginat. quæſt. 7.* ubi ait: *In cadavere coràm occiſore ſanguinem ſtillante, ſi a Divina Providentia recedamus, nulla ſeſe manifeſta offert occaſio.* Adhæret Thomas Fienus *de Viribus Imaginationis quæſt. 24. pag. 374.* ſubdens, poſſe hoc etiam adſcribi aliquando Diabolo, ut innocentes vexet, aut nocentes in deſperationem inducat: *Quod ſanguis interfecti in conſpectu occiſoris e corpore erumpat, non eſt naturale, ideoque non fit vi imaginationis, ſed cauſa ſupernaturali eſt aſcribendum, vel Deo, vel Angelis iniquitatem interfectoris detegentibus, & ulciſcentibus, vel Diabolis aut innocentes falsò accuſare, aut nocentes ad deſperationem perducere conantibus.* Nullum ergo ab eo facto, etiamſi verum eſſet, argumentum deſumi valet, ut probetur, imaginationem poſſe naturaliter vires ſuas exercere in corpus a ſe remotum, & ſeparatum. Additur, ſanguinem ſæpe manare ex corpore mortuorum quamvis non occiſorum poſt horas nonullas, & aliquando etiam poſt triduum, ex naribus videlicet, ex ore, ex oculis, ex auribus, utì patet in his, qui morte naturali obierunt, apoplexiâ videlicet, lethargo, phrenitide, aut ſuffocante aliquo morbo, vel malignis, & peſtilentibus febribus affecti: ex quo bene colligi poteſt, quod, ſi e vulneribus, aut e cada-

cadavere occisi aliquando coram occisore sanguis manavit, effectus hic adscribi potest causæ naturali, vaporibus videlicet sanguinis adhuc æstuantis, aut abundantiæ Sanguinis aquosi, & ichorosi in venis contenti, qui in occiso per aliquod tempus inveniri potest, & massam sanguineam liquidiorem, & fluxioni aptam necessariò reddere; nullatenus obstante, si dicatur, ichorosi sanguinis quantitatem, quæ in corpore occisi existebat, ex vulneribus fluxisse, ita ut, si sanguis post aliquot horas, vel dies de novo fluat coram occisore provenire hoc debeat ab alia causa, & sic a vi imaginationis; aliquo etenim sanguinis grumo vias intercludente, aut frigidis, & demortuis venis in se concidentibus, grumoque labente, aut dissoluto, vel corpore de novo moto, sanguis naturaliter cursum repetere potest, & paulatim exire juxta ea, quæ plenè habentur apud citatum Rejes *quæst.* 33. *num.* 20. *& sequentibus*. Et in eo, quòd spectat ad Vetulas, quæ pueros fascinant, id inter fabulas amandatur a Francisco Vallesio *de Sacra Philosophia cap.* 68. Sanctus autem Thomas *part.* 1 *quæst.* 117. *art.* 3. propositâ quæstione, *Utrùm homo per virtutem animæ possit corporalem materiam immutare*, eâque resolutâ asserendo, animam suâ virtute naturali non posse materiam corporalem immutare, nisi mediantibus aliquibus corporibus; oppositoque sibi argumenro, quod quidam habent oculos urentes, qui solo aspectu inficiunt alios, & maximè pueros respondet, quod ex forti imaginatione animæ immutantur spiritus corpori conjuncti, quæ quidem immutatio spirituum maximè fit in oculis, ad quos subtiliores spiritus perveniunt, & quod oculi inficiunt aerem continuum usque ad determinatum spatium, quodque cum aliqua anima fuerit vehementer commota ad malitiam, uti contingit in Vetulis, eorum aspectus efficitur venenosus, & noxius, & maximè pueris, qui habent corpus tenerum, & de facili receptivum impressionis. Hæc Divus Thomas, qui etiam hoc asserit *contra Gentes lib.* 3. *cap.* 103. *vers. Quod autem de fascinatione*. Alii per faciliorem viam procedendo respondent, trucem aspectum Vetularum deformi suo squallore, ac tetritudine posse infantulos perterrefacere, posse a timore humores concitari, ita ut morbi citiùs erumpant, ad quos tenellum corpusculum jam erat dispositum, ac præparatum, quemadmodum explicat Martinus del Rio *Disquisit. Magic. lib.* 1. *cap.* 4. *quæst.* 4. §. *Trux aspectus*; subditque Lævinus Lemnius *lib.* 2. *de Miraculis occultis naturæ cap.* 50. pueros rebus pulchris affici, ac rugosas, deformesque anus exhorrescere, & multa vitia contrahere ex accubitu cùm illis. Tozzius *in Librum Artis Medicinalis Galeni, seu de recto usu sex rerum non naturalium tom.* 5. *Operum ad tit. de fascino, & incantatione* fusè ostendit, nullum in natura dari fascinum, quod visu, voce, laudatione, & simplici contactu inferri possit, cùm corpora infici nequeant, aut ægritudines infigi visu, aut voce; effectus siquidem reales, quales sunt læsiones operationum, & affectiones morbosæ partium, non possunt sinè alicujus corporis malè affecti contactu, aut contagione ex uno in alium transferri; idemque Tozzius meminit alterius fascini Dæmoniaci, quod videlicet Dæmonum opificio peragi potest., Deo

Deo tamen permittente, per magisteria, & venena naturalia, quibus Dæmon utitur tamquam optimè omnium rerum naturalium instructus, applicando activa passivis. Cæteri fascinationem, pro ut est infectio oculis illata, dividunt in vulgarem, physicam, & superstitiosam, sive Dæmoniacam. Vulgarem dicunt, quæ ex vulgi facilitate proficiscitur, putantis, homines fascinari visione ipsâ, sive aspectu alicujus malevoli. Physicam appellant, seu naturalem, cùm anima alicujus vehementer affecta corpus conjunctum immutat, ita ut furor ascendat ad oculos, & ex oculis aer proximus inficiatur, & ex eo partes aeris contiguæ, & sic ad partem aeris proximam illi, qui est inficiendus, virus perveniat, juxtà ea, quæ supra ex Divo Thoma dicta sunt. Dæmoniacam tandem appellant fascinationem, quam Magi ex pacto tacito, vel expresso cùm Dæmone operantur; consueverunt enim isti malefici cùm Dæmone pacisci, ut quos lividè, vel iracundè aspexerint, iis Dæmon perniciem inferat. Fusè Torreblanca *lib. 2. de Magia operatrice cap.* 37. qui etiam addit in physica fascinatione virulentum quemdam halitum dari aerem inficientem, aut certè tenellos pueros inficientem, & potissimùm, si os vetulæ puerorum faciei nimiùm admoveatur, & saliva eosdem aspergat: Unde Verehienius *tract.* 1. *cap.* 24. *de Saliva tom.* 2. ait: *Constat siquidem, salivam vetularum infantibus nocivam esse, immo ipsi malignam aliquam qualitatem nonnulli adscribunt*. At, quidquid sit de his, & quamcumque ex relatis sequamur opinionem, a fascino nunquam inferri poterit argumentum, ut demonstretur, imaginationem, sive phantasiam vires suas exercere posse in alienum corpus separatum, atque remotum.

14 Exclusâ vi imaginationis quo ad corpus alienum separatum, atque remotum, succedit, ut de ejusdem viribus videamus quo ad corpus alienum, sed a Corpore imaginantis nec remotum, nec separatum. Porrò de hac re loquendo non videtur dubitandum de viribus imaginationis; fœtus etenim sive hominum, sive bestiarum matris potissimùm imaginatione signatos passim videmus, dum exeunt ab utero matris; habent enim & bruta suam phantasiam, habent sensum, & habent nervos, qui ad ipsorum cerebrum deferunt species objectorum corporeorum, & licèt ipsorum imaginatio non sit uniformis ob diversam cerebrorum organizationem, aliquibus brutis plures, aliis pauciores, aliis paucissimas retinentibus species corporum externorum omnia tamen id habent commune cùm homine, ut a Deo sensibus nervis, cerebro, & sic phantasiâ donata sint, & aliqua hominem superant in acumine visus, in vivacitate auditus, in vi odoratus, remanente nihilominus maximo inter homines, & bruta discrimine, quod non solùm cerebrum hominis magnitudine excedit eorum cerebrum, etiamsi loquamur de Bove, aut Elephante, idemque delicatiùs, ingeniosiùs, & perfectiùs constructum est, sed etiam colligit, & retinet imaginum sensibilium numerum infinitè quodammodo excedentem numerum earum, quarum capax est cerebrum brutorum; & quod præcipuum est, solùm hominis cerebrum est amplissimum emporium cogitationum, imaginum, & idearum

non sensibilium, non corporearum, sed spiritualium, & a materia exemptarum.

15 Sanctus Augustinus *lib.* 12. *de Civitate Dei cap.* 25. admittit, quod anima prægnantis valeat aliquibus fœtum induere qualitatibus, allato exemplo virgarum variegatarum a Jacob congregatarum, ut pecora colore varia gignerentur; & *lib.* 18. *cap.* 5. postquam retulit Ægyptios Bovem coluisse, & deliciis affluentibus aluisse, narrat Bovi mortuo Vitulum coloris ejusdem, & iisdem maculis insignitum successisse, quod ipsi Divinitus sibi procuratum credebant licèt magnum Dæmoni non fuisset, ad eos decipiendos, Bovis, seu Tauri imaginem Vaccæ concipienti, atque prægnanti objicere, unde libido matris attraheret, quod in ejus fœtu corporaliter appareret; & quod inquit de Jacob, desumptum est *ex Libro Geneseos cap.* 30. Proposuit Jacob conditionem hanc Socero suo Laban, ut mercedis loco acciperet e Grege, quem pasturus erat, partus omnes versicolores, & varios. Laban accepta libenter conditione separavit a Grege quidquid erat varium, & diversi coloris, tradens curæ filiorum suorum: unicolorem autem Gregem reliquit Jacob pascendum. Jacob autem hoc artificio usus est, ut e Grege unicolore sibi tradito versicolora nascerentur; nam virgas partim detracto cortice, partim integras, proindeque partim albas, partim virides, & subnigras ovibus potatum venientibus in canalibus proposuit, ut diversum virgarum colorem oculis haurientes, diversos itidem fœtus conciperent, ac parerent, pro ut conceperunt, & pepererunt; bibentibus enim ovibus Jacobi, & maribus in fœmellas salientibus species virgarum decorticatarum & variorum colorum in aquis jacentium mixta speciei reflexæ, sive umbræ marium ineuntium unam quasi speciem versicolorem fœmellis ingessit, quasi cernerent suos mares versicolores, eosdemque colores suo fœtui, quem tunc concipiebant, impresserunt.

16 Joannes de Mey *Phisioloc. Sacr. cap.* 28. *fol.* 71. inquit, probabile esse, naturalem fuisse prædictum effectum, cum intensissimus obtutus in aliquam rem cum vehementi ejus imaginatione in ipso ardore coeuntium, atque in articulo conceptionis valeat plurimùm ad variè colorandum, & afficiendum conceptum ad similitudinem illius rei, quæ tunc visa, & cogitata fuerit; concluditque, artem, qua Jacob usus est, dici posse naturalem, & naturalem etiam effectum, qui consecutus est, sed Deum benedixisse artificio Jacob, ut prorsus ex voto succederet, quod susceperat, cum enim causa illa naturalis non sit adeo efficax, & necessaria, quin sæpe fallat, Deus peculiari suo concursu, ut benediceret Jacob, & eum ditaret, phantasiam ovium applicavit ad eam imaginationem versicolorem virgarum, & ita causas secundas movit, ut nihil in effectu producendo impediret, quominus omnia secundùm Jacob procederent intentionem. Fundamentum habet hæc sententia *in cap.* 31. *Geneseos*, ubi sic legitur: *Postquam enim conceptûs ovium tempus advenerat, levavi oculos meos, & vidi in somnis ascendentes mares super fœminas varios, & maculosos, & diversorum colorum. Dixitque Angelus Dei ad me in somnis: Jacob? Et ego respondi: Adsum. Qui ait: Leva oculos tuos & vide universos masculos ascendentes super*

per

per feminas, varios, maculosos, atque respersos. Vidi enim omnia, quæ fecit tibi Laban. Ego sum Deus Bethel, ubi unxisti lapidem, & votum vovisti mihi; & prædictæ sententiæ adhærent Sancti Cyrillus, Chrysostomus, & Theodoretus, aliique apud Cornelium a Lapide *ad cap.* 31. *Geneseos*; & magno Interpretum consensu affirmat Vossius *de Theolog. Gentil. lib.* 3. *cap.* 23.

17 At omisso Jacobi facto, tot occurrunt tum in hominibus, tum in brutis exempla fœtuum, qui deformitates, maculas, stigmata, & similia contraxerunt vi imaginationis matris, ut de facto, sive effectu absonum sit dubitare. Scribit Marcus Damascenus, in confiniis Pisæ in Loco quodam, qui Petrasancta appellatur, Mulierem peperisse Puellam silvestrem circumseptam pilis similibus pilis Camelorum; idque ea de causa evenisse tradit, quòd Mater in conceptu, Sancti Joannis Baptistæ Imaginem, quam in thalamo pictam habebat, contemplata fuit. Julius Cæsar Scaliger *in Libro de Subtilitate adversus Cardanum exercit.* 59. tradit, in nivosis Locis, uti Norvegia, Scythia, Allobrogum, Alpibus, Aquilas, Accipitres, Ursos, Lepores, Mures, Perdices, Pavones albos reperiri multos, cujus rei causam refert non solùm in nutrimentum, sed etiam quod solus nivium aspectus colorem hujus speciei afferat Matris phantasiæ in conceptu. Infinita, ut ita dicam, consimilia extant exempla apud Medinam *lib.* 2. *de recta in Deum Fide pag.* 70. apud Torreblancam *lib.* 2. *de Magia cap.* 33. *in Appendice* apud Fortunium Licetum *de Monstris lib.* 2. *cap.* 28. apud Tozzium *in Medicinæ parte priore tom.* 1. *tit. de monstruosis, & maculosis Fœtibus*, ubi inter cætera *ex Actis Anglicis anni* 1667. narrat, fœminam sexto mense gravidam ex aspectu Simiæ in Theatro vestitæ, monstrum edidisse prædictum figurâ Simiæ, apud Theophilum Raynaudum *tom.* 17. *in Centuria Historiarum* §. 33. *pag.* 611. apud Majolum *in Diebus Canicularibus, seu Colloquiis Physicis tom.* 1. *pag.* 55. *Editionis Maguntinæ*, apud Frailen *in sua Philosophia tom.* 3. *pag.* 192. *Romanæ Editionis anni* 1726. apud Marcellum Donatum *de Medica Historia mirabili lib.* 2. *cap.* 1. apud Gasparum a Rejes *quæst.* 45. *num.* 16. *& pluribus sequentibus*, apud Thomam Fienum *de Viribus Imaginationis quæst.* 14. apud Stalpartium *in* 1. *part. centuriæ posterioris observationum pag.* 489. *& sequentibus*, apud Schenckium *Observat. Medic. lib.* 4. *tit. de Gravidis*, & apud Joannem Melchiorem Verdries *in Tractatu de æquilibrio mentis, & corporis pag.* 166. *& sequentibus*, *& pag.* 175. *& pluribus aliis sequentibus Editionis Giessæ, & Francofurti*. Præ cæteris autem celebre est illud relatum a Mallebranche *in suo Tractatu de inquirenda veritate lib.* 2. *cap.* 7. cujus ipse fortè fuit Testis oculatus; narrat enim, quod ante septem, aut octo annos Parisiis in Nosocomio Incurabilium Juvenis erat ab ortu mente captus, & omnibus fractus membris, quibus Rei frangi solent, quod per viginti annos in eo statu vixit, & quod Regina Galliarum invisens Nosocomium curiositate ducta est illum videndi, & ejus brachia, & crura, ubi erant confracta, contrectandi, & causam tanti infortunii fuisse dicit, quod Mater cùm reum quempiam crurifragio plectendum accepisset, & esset gravida, voluit esse testis oculata prædicti supplicii.

18 Cer-

18 Certa sunt hæc omnia; sed undequaque incertum, & dubium est velle explicare, quomodo matris imaginatio possit ea, & similia in fœtu efficere. Emilius Parisanus docuit materiam realem necessariò dari debere, quæ contractis in fœtu notis causam exhibeat, & illam non aliam esse, quàm vaporosam substantiam a concupitis ut plurimum rebus elevatam, quæ per olfactus organum obrepens, & unà cùm speciebus rei concupitæ movens adjunctam appetitricem, & cùm spiritibus, & sanguine ad jecur perveniens, & ab eo explosa tamquam ad usum suum non conducens in uterum detruditur. Id autem a cæteris reprobatur tamquam omnino fictitium. Alia habentur apud Vallesium *de Sacra Philosophia cap.* 11. & Gasparum a Rejes *quæst.* 50. *num.* 32. apud Gassendum *lib.* 1. *de Generatione Animalium cap.* 6. apud Honoratum Fabri *lib.* 5. *de Appetitu sensitivo proposit.* 49 *num.* 5. Verehyennius *de Imaginatione Gravidæ tract.* 5. *cap.* 14. *pag.* 354. id explicare conatur, docens, quod occasione imaginationis aliquid a gravida ad fœtum transmittitur, spiritus videlicet, qui sunt propria imaginationis instrumenta, quique a matris cerebro, per spinalem medullam, ac nervos ad uterum, traducti, inde ad fœtum transmigrant vel per nervos aliquos, venam umbilicalem, vel inter vasa umbilicalia, & membranam illa obvolventem: absque eo quod a causa stigmatum, & signorum sanguinem excludat, & alios maternos humores vel nimis celeriter motos, vel nimis tardè, vel non debitè nutrientes, aut quoquo modo agentes, uti colligitur ex sequentibus verbis: *Ob rationes supra dictas puto, magnam partium mutationem contingere non posse ultimis mensibus, nempe cùm membra utcumque formata sunt, atque perfecta, & naturalis motus spirituum, & humorum fortior est, adeòque non ita facilè mutabilis.* Mallebranche *loc. cit.* post relatum Juvenis casum ab ortu mente capti, & omnibus fracti membris, quibus rei solent frangi, causam sic exponit: quod singuli videlicet ictus, quibus exceptus est miser ille, ad cujus supplicium videndum mater gravida accesserat, matris imaginatione, & repercussu quodam cerebrum tenerum, delicatumque ipsius Infantis affecerunt, quod fibræ cerebri matris fuerunt utique commotæ, & forsan in quibusdam locis fractæ cursu violento spirituum ad rei adeo terribilis conspectum agitatorum, sed quod in istis fibris satis fuit soliditatis, ut ipsarum ordo, & compages penitus non destrueretur, & quod vice versâ fibræ cerebri Infantis non valentes resistere rapido cursui spirituum adeo detritæ sunt, ut ejusdem Infantis ingenium per totam vitam fuerit labefactatum, ipseque natus sit insipiens: & hinc transeundo ad explicandum, quomodo Infans confractus sit iisdem corporis partibus, quibus reus, quem mater ultima patientem conspexit, subdit, quod ad supplicii conspectum spiritus animales matris rapidè confluxerunt ad eas corporis partes respondentes partibus, quibus reus plectebatur, & quod hoc ipsum contigit in Infante, sed quod ossa matris valuerunt resistere impetui spirituum, & sic illæsa manserunt, sed quod e contra cursus ille rapidus spirituum partes corporis Infantis molles, & teneras disrupit, cùm ossa ultima sint inter corporis partes, quæ conformantur,

& in

& in Infante, dum est in utero Matris, parum absque dubio habeant soliditatis. Verdries *in suo Commentario de æquilibrio mentis, & corporis* adstruit quamdam arcanam harmoniam, & conjuratam affinitatem inter corpus matris, & corpus fœtus; vult, utrumque iisdem prorsus sensationibus affici, ita ut sensus vehementiores, qui uni ex partibus sic mutuò devinctis accidunt, in alteram redundent, eademque omnino pathemata, quæ in mente matris occasione motuum corporis excitantur, in fœtu quoque similium motuum occasione excitentur: & quia videt, adhuc superesse explicandum, in quo consistat illa motuum corporeorum, & sensationum in matre, & fœtu harmonia, multa apud ipsum legenda subdit; concluditque, harmoniam in æquali, aut proportionata tensione, tono, habilitate ad motus partium solidarum, & æquabili mixtione, temperie, mobilitate, & motu fluidarum matris, & fœtus constituit, & ex harmonia sic explicata infert, fœtum affici iisdem sensationibus, quibus mater afficitur, licèt solidiori partium matris texturâ, atque tensione impulsus repellatur, qui in embrionis partibus eò magìs suam exerit efficaciam, quò magìs illæ sunt teneræ, & molles. Affert exemplum harmoniæ inter corpora æque tensa sympathica, quorum utrinque partes motu communi moventur per fluidum æqualiter se expandens, & eas partes utrinque pervadens, cùm enim unum e corporibus percutitur, movetur; & alterum; chordis citharæ ad unisonum intensis, si altera pulsetur, altera statim eumdem sonum æqualiter acutum, & gravem edit; sciphique vitrei aquâ infusâ ad consonantiam rediguntur. Hæc verò retulisse satis sit, nullo prolato de his sistematibus judicio, cùm pro re, de qua nunc agitur, sufficiat, quod ex matris imaginatione signa, notæ, morbi, & alia pleraque in fœtum deriventur, quidquid sit de modo, quo id fiat: quærimus enim tantùm, an imaginatio operetur in corpus, quod non est imaginantis, sed alterius, & illi conjunctum. Quapropter de aliis modò quærere opus est, an scilicet imaginatio vires suas exercere possit in corpus proprium ipsius imaginantis, an in eo morbos causare possit, & an in instanti valeat a prædictis morbis liberare.

19 Tantam vim, & efficaciam nonnulli phantasiæ, & imaginationi in proprium imaginantis corpus præstiterunt, ut aliqui Juris consulti non dubitaverint judicare, filium natum ex Muliere nobili esse legitimum, quamvìs absente Marito natum, utpote conceptum prævia, vel accedente vehementi imaginatione concubitus Uxoris cum Marito, uti videri potest apud Thomam Bartholinum *de Luce Hominum, & Brutorum pag. 396. Editionis anni 1669.* = *Mulierem sine congressu virili, solâ imaginationis vi peperisse, annis superioribus in Gallia promulgatum est:* frustra renitentibus Medicis, & acriter conquerentibus filiis verè legitimis, utpote natis, dum Pater habitabat cum Matre, nullâque habitâ ratione responsi Scevolæ, & Ulpiani *in L. 6. ff. De his, qui sui, vel alieni Juris sunt,* ubi sic legitur: *Si constet, Maritum aliquandiu cum Uxore non concubuisse, infirmitate interveniente, vel aliâ causâ, hunc, qui in domo natus est, licèt, vicinis scientibus, filium non esse.* Hæc eadem historia iterum refer-

fertur, sed reprobatur ab eodem Thoma Bartholino *in alio Opere de Paralyticis novi Testamenti pag.* 43. quemadmodum etiam reprobatur, & irridetur tamquam fabulosa narratio illa, de qua Rhodiginus *lib.* 14. *antiquarum Lectionum cap.* 1. Platonis videlicet nati a Parectonia Matre Apollinis oppressa phantasmate. Franciscus Petrarca *lib.* 2. *de Vita solitaria cap.* 11. loquens de Stigmatibus Sancti Francisci, de quibus alibi a nobis sermo fiet, ea vocat stupendum insigne Sacrorum Stigmatum; sed *lib.* 8. *Epistol. senil. in tertia*, quæ est ad Thomam de Garbo Medicum Florentinum, earum impressionem adscribit imaginationi, vel, ut ipse loquitur, opinioni: *Profectò Francisci Stigmata hinc principium habuere, Christi mortem tam jugi, & validâ meditatione complexi, ut eum eam in se jam dudum animo transtulisset, & cruci affixus ipse sibi suo cum Domino videretur, tandem ab animo in corpus veram rei effigiem pia transferret opinio.* Adhæsit Pomponatius *lib. de Incantatione cap.* 6. *ad. octavum*, ubi inquit, Stigmata Sancti Francisci posse ad vim naturalem imaginationis revocari, & ita esse affirmandum, nisi Ecclesia aliud statuat. At id tamquam erroneum fusè convincitur a Fortunio Liceto *de quarto quæsitis per Epistolam cap.* 29. & a Theophilo Raynaudo *de Stigmatismo Sacro, & profano tom.* 13. *pag.* 126. Frater Bartholomæus de Pisis Ordinis Minorum *anno* 1385. aureum Librum conscripsit *de conformitate Vitæ Beati Francisci ad Vitam Domini Nostri Jesu Christi, & in prolog.* 2. *pag.* 3. *a tergo*, hæc habet: *Quod hujusmodi prodigium, videlicet impressio Sacrorum Stigmatum, Divinâ solùm Potentiâ sit peractum, non naturâ, nec arte, seu quavis aliâ forte imaginatione &c. patet, si forma Stigmatum in manibus, & pedibus Sancti facta cogitetur, nam in manibus, & pedibus ejus sunt facti Clavi sive de nervis, sive de carne, qui quidem Clavi desuper erant quo ad capita solidi, grossi, & obtusi, erant longi, & extra manus, & pedes protendebantur, & recurvabantur, intra quorum recurvationem actualem ipsorum, digitus manus immitti valebat, sicut dicit Dominus Frater Bonaventura Episcopus Albanensis Sanctæ Ecclesiæ Romanæ Cardinalis in 3. part. Legendæ majoris, se habuisse ab illis, qui hoc viderunt, & palpaverunt, & sic esse juramento firmaverunt. Modò dato, quod natura, vel imaginatio haberet vim aperiendi carnem, facere tamen Clavos de nervis, sive de carne sic duros, & tali formâ dispositos, adjunctâ arte quacumque, facere nullatenus posset. Patet etiam hoc idem, si consideretur materia, de qua tales Clavi sunt facti &c. cum materia pedum, & manuum, & præcipue in loco, ubi fuerunt Stigmata impressa, sit tota nervosa, & durior, quàm in aliis partibus corporis &c. Similiter de vulnere laterali in tali forma, & loco tali præfatis de causis fieri non potuit vi naturæ, nec imaginationis, nec virtute naturæ tanto tempore imputribile potuisset conservari, sicut fuit in ipso Patre, quia per biennium &c. Vehemens imaginatio Passionis Jesu si haberet Stigmata naturaliter imprimere, hoc præ omnibus in Beata fuisset Maria Matre ipsius Domini Redemptoris, & in ejus corpore, quæ præ cunctis Christum amavit, & de ejus Passione condoluit.*

20 Verùm, ut, omissis fictitiis, & falsis imaginationis, & phantasiæ effectibus, veri, & notissimi afferantur ejusdem imaginationis, & phantasiæ effectus, notissimus ille est noctambulorum. Noctambulos appellamus eos, qui relicto lecto, somnoque gravi oppressi

pressi

pressi ambulant, ac perreptant culmina, & domorum tabulata, huc illucque discurrunt, & perficiunt dormitantes, quæ vigiles aggredi non auderent, & præstare nequirent, qui, si non interpellentur, nec revocentur ab incepto, sensim, ac sine sensu se denuo in lectum referunt, nec quid egerint expergefacti cognoscunt, sed tantùm se ipsa somniasse putant. Innumera, & stupenda ab Historicis, & Medicis proferuntur exempla, de quibus apud Edonem Nehusium *lib.* 2. *Fatid. Sac. cap.* 2. Motus hi, & hæ agitationes referuntur a Medicis in sanguinem turgidum, & spumantem ac æstuosum, fervidumque spiritum, qui ad imaginativam delatus eam agitat, atque ad hujusmodi motus, & effectus impellit, & concitat. Somni tempore sola phantasia operatur: & hinc fit, ut ipsa ad objectorum, vel fugiendorum, vel prosequendorum, vel exprimendorum repræsentationem spiritus animales transfundat vel ad facultatem motricem, ut eam moveant, vel ad linguam, & ad alia formandæ vocis instrumenta, ut res exprimant imaginatas. Pater Crivellus *in suis eruditis Physicis Elementis part.* 2. *lib.* 6. *sect.* 1. *cap.* 1. sic rem explicat: inquit enim, quod spiritus postquam vias eas ingressi sunt, quæ ad cerebrum, sive ad imaginationem hominis dormientis ducunt, ob facilitatem, quam inveniunt in nervis, qui motui corporis inserviunt, quosdam excitant motus, & eos præcipue, ad quos homo promptior est; & hinc derivari, quod noctambuli licèt dormientes surgunt e lectisternio, fenestras aperiunt, deambulant, & alia similia peragunt. Addit Lemnius *de occultis naturæ Miraculis lib.* 2. *cap.* 5. quod intantum noctambuli inoffensè, nulloque corporis incommodo ea peragunt, nec labuntur, aut in præceps aguntur, in quantum sensim, ac nullo metu, nullâque trepidatione, aut discriminis cognitione supra dicta aggrediuntur. Affert exempla ebriorum, & mente captorum, qui inconsultò, & magnâ temeritate, atque audaciâ pericula quæque aggredi non metuunt, quibus si postridie, aut ubi mente constare cœperint, in memoriam revoces quid egerint, & quanta discrimina subierint, omnia prorsus excidisse sibi ingenue fatentur, & toto corpore perhorrescunt, cùm ab aliis referri audiunt, quibus se periculis objecerint. Schenckius *in suis Observat Medic. lib.* 1. *tit. de Noctambulis* post plura relata concludit, effectus prædictos esse referendos ad imaginationem unà cùm spirituum tenuitate, & subtilitate. Exstat quoque Horstii integra tractatio *de Noctambulis*, quam unusquisque consulere poterit, necnon Martinum Del Rio, *Disquisit. Magicar. lib.* 3. *cap.* 3. *quæst.* 3. & Rejes *quæst.* 37. *num* 48. *& sequ.*

21 Alii succedunt effectus, & præsertim morborum, & sanitatum: Matta *in suo Tractatu de Canonizatione Sanctorum part.* 3. *cap.* 19. *num.* 14. *& sequentibus* docet, ex imaginatione plures morbos ortum habuisse, & multos ægrotantes ab imaginatione sanitatem recepisse. Sanctus Thomas *quæst.* 6. *de Miraculis art.* 3. propositâ quæstione, *Utrùm creaturæ spirituales suâ naturali virtute possint Miracula facere*, & ipsâ negativè resolutâ, cùm sibi septimo loco opposuisset argumentum, quod aliqui aliquando ex sola imaginatione calorem, aut frigus contrahunt, necnon febrem, & aliquando lepram, res-

pondet, quod ex imaginatione provenit passio, per quam aliquo modo variatur motus cordis, ac spirituum, ex quibus vel retractis ad cor, vel diffusis in membra sequitur aliqua alteratio in corpore, quæ etiam potest esse infirmitatis causa, & præcipuè si sit materia disposita. Alia legi possunt apud Rejes *quæst.* 11. *num.* 5. *& pluribus sequ.* apud Joann. Gerson. *tom.* 1. *ultimæ editionis Operum ipsius pag.* 214. Thomas Fienus *in allegato Tractatu de Viribus Imaginationis quæst.* 10. quærit, an imaginatio in proprio imaginantis corpore morbos creare possit: & licèt respondeat, per nudum, & simplicem actum imaginationis non posse ullum morbum induci, sic ut nuda imaginatio per se sit illius causa, cùm tamen admittat, phantasiam, sive imaginationem per accidens morbos causare, & curare posse, movendo scilicet humores, & spiritus, aliis non contradicit asserentibus, morbos vi imaginationis produci posse in corpore imaginantis, cùm præsens controversia non sita sit in modo, sed in substantia, an videlicet morbi per vim imaginationis inferri possint in corpus imaginantis, sive id fiat mediatè ab imaginatione, sive immediatè. Quod si in creandis morbis in corpore imaginantis magna vis est imaginationis, de eadem dubitari non potest etiam in iis curandis: unde inquit Vallesius *de Sacra Philosophia cap.* 3. *pag* 87. = *Ipsa imaginatio per animi motus morbos tollit, aut saltem minuit* Concordat Marcellus Donatus *de Medica Historia mirabili lib.* 2. *cap.* 1. *pag.* 33. *a tergo*, ubi hæc habet: *Tanta imaginatricis facultatis vis est, ut multi ex ægritudine, cum se sanos factos firmiter imaginarentur, convaluerint*, quod multis comprobat exemplis, quorum etiam nonnulla narrantur *in Discursibus* Michaelis de Montanea ex Gallico in Italicum idioma translatis *pag.* 65. *Editionis Venetæ anni* 1633. & latissimè *in Patologia Dæmoniaca* Joannis Gasparis Westfalii *tit. de Imaginat. virib. pag.* 40. Thomas Bartholinus *in citato Tractatu de Paralyticis novi Testamenti pag.* 42. ita scribit: *Acriter de imaginatione inter alios disceptatur, an morbos curare valeat. Non dubitarim, conferre plurimum, movendo, & excitando spiritus sopitos, & calorem, quandoquidem exemplorum Ilias nobis id persuaserit &c. Quid quærimus ultra? Phantasia plerique morbi curantur, qui ope medicamentorum ab indoctis exhibitorum creduntur arti cessisse*. Honoratus Faber *lib.* 5. *de hom. appet. sensit. proposit.* 49. *num.* 3. *pag.* 438. docet, per vehementem agitationem ab imaginatione productam morbificos humores resolvi, excuti, & dissipari posse; & sequitur. Pater Regnault. *tom.* 2. *Dialogorum Physicorum pag.* 217. Adhæret Tozzius *Operum tom.* 5. *ad tit. de Viribus imaginationis*, ubi ait, plurimos ex forti imaginatione, qua se malè habere arbitrati sunt, in pessimas ægritudines incidisse, & alios contra a gravibus ægritudinibus evasisse per manuscriptas chartulas; per signacula, quibus fisi tam potenter suæ imaginationi illorum efficaciam impressere, ut se inde sanandos crediderint, & re ipsâ sanati sunt. Demum Verdries *in allegato Tractatu de æquilibrio mentis, & corporis pag.* 152. sic concludit: *Fiducia cum vivida imaginatione ad amissæ sanitatis restitutionem sola sæpe tantùm contribuit, quantum omnia reliqua instrumenta ad salutem reducendam necessaria*; & a Domino Muratorio *in loco infra allegando* asseritur

etiam,

etiam, vi imaginationis aliquos morbos in instanti curari posse.

22 Post explicata puncta spectantia ad vires imaginationis, & phantasiæ quo ad alienum, & quo ad corpus proprium imaginantis, remanet, ut videamus de ejus viribus in ordine ad Miracula, sive ad miraculosas sanationes: ut enim in superioribus dictum est, in examine Miraculorum sæpe contingit, ut quæratur, an sanatio supernaturaliter contigerit, vel naturaliter, ope videlicet imaginationis, vel phantasiæ.

23 Juxtà ea, quæ alibi visa sunt, Arauxo *in suis Decisionibus tract.* 3. *quæst.* 23. §. 5. *num.* 83. *& sequentibus*, postquam admisit triplicem gradum Miraculorum, quæ classica appellat, alia quædam prodigiosa enunciat, quæ hominum vulgus Miracula vocat, & ad hanc classem revocat sanationem infirmorum simul cum apparitione Personæ, quæ ab infirmis invocatur, vel quæ sequitur per tactum, & apprehensionem Imaginis, aut Vestimentorum prædictæ Personæ. De his autem Arauxo hæc habet: *Sed neque ex his potest sumi efficax Sanctitatis eximiæ talis Personæ argumentum. Sic ostendo &c. Hæc miranda opera possunt distingui in tres partes, quarum unam damus imaginationi hominum, qui affecti erga eam Personam vehementer desiderant ejus Miracula videre, & quod affectu cupiunt, facilè in somnium, aut in imaginationem eorumdem transit; nam, ut cecinit Poeta, qui amant, ipsi sibi somnia fingunt; in quæ enim vivida passio eorum inclinat, & acri imaginatione revolvunt, putant, se videre, & audire, quæ tamen nec vident, nec audiunt &c. Et cum dimidium facti, qui cœpit, habeat, Dæmon videns dimidium suæ deceptionis ab indoctis hominibus et si devotionis prætextu factitatum, alacer occurrit, & importunè se ingerit, & sicut aerius turbatir phantasmatibus suggerit pro revelatione id, ad quod passio inclinat, ita suadet pro Miraculo id, quod æger somnia, aut id, quod vehementi affectu desiderat, aut etiam quod natura, & medicina suis terminis, ac diebus decretoriis operatur. Quare alteram partem horum Miraculorum damus Dæmoni, & tertiam Deo, qui in præmium Fidei, Spei, & fiduciæ supplicantium, aut ex eorumdem impetratione interdum illis, qui se alicui existimato Sancto totâ devotione committunt, beneficia Sanitatis, aut alterius negotii felicem exitum confert.* Joannes Maria Lancisius *in Causa* sæpe memorata *tunc Servi Dei, nunc Beati Joannis Francisci Regis in suo Suffragio* pro veritate exarato super secundo asserto Miraculo, quod a Postulatoribus proponebatur, & quod non fuit admissum, restituti celeriter usus pollici dexteræ manus cujusdam Monialis, ita scripsit: *Sed ne hanc hypothesim, in qua probare conabar, sanationem non fuisse Miraculo adscribendam, nudis, ac fallacibus conjecturis proferre, tuerique videar, humiliter Sanctitatem Vestram exoro, partem aliquam magnarum suarum cogitationum referre velit primò in morbi ab initio levitatem, deinde in dubiam quoque existentiam levissimi morbi, qui immediatè sanationem præcessit, postremò in ejusdem cessationem, quæ a forti Monialis imaginatione non ægre oriri potuit, hæc enim omnia faciunt, ut in ancipiti sit Miraculi fides &c. Denique quod malum superstes in affecto digito aut ex leviculo morbo, aut ex desidia subortum per solam deinde fortem animi agitationem cessare subitò potuerit, satis superque tum ratione, tum experientiâ ostenditur. Et quidem ratio primùm apertè suffragatur; nam ea vis animæ, quæ per imaginationem in nobis operatur, agit in cerebro, & sibi*

sibi ministros adlibet spiritus, quos explicat, exagitat, & urget quaqua versum, sed in affecta potissimùm membra vehementissimè extrudit, atque defigit. Facilè propterea obvia impedimenta submovere, languidas vires erigere, motusque partibus, quos eadem priùs moliri nequibant, donare potest: quamobrem non rarò ut a sola imaginatione movi, verique morbi procreantur, sic aliquando antiqui curari solent &c. Sed nimius essem in re alioquin satis perspicua, si vellem hic plures observationes congerere illorum, qui per solam imaginationis vim, vel a simplici dolore, vel a contractione vindicati fuerunt &c. Cæterùm faciliùs istbæc in mulieribus, quam in Viris contingere possunt, ut pote quæ suis in fœtibus turpes maculas, altas fissuras imaginando imprimere solent, & aperire. Subeant alii censuram ab Hippocrate latam in Virgines, quæ ubi ægrotant, solâ interdum opinione liberantur. At Medici caveant, ne ipsis prima rerum species imponat, & tribuant Miraculo, quod natura sanavit, & delicatum nimiùm, sibique plus æquo in malis indulgens muliebre ingenium. Demum Dominus Muratorius *in sua Philosophia Morali cap. 6.* monet, non esse statim pronunciandum pro Miraculo, quando aliqua sanitas in instanti contingit, cum sola phantasia fortiter commota a desiderio, & spe recuperandi sanitatem, concipiens uti præsens supernaturale auxilium Dei, qui omnia potest, & intercessionem alicujus probi Servi ipsius, naturaliter apta sit ad transmittendos aliquâ vi per nervos, glandulas, & poros corporis spiritus animales stagno aliquo humorum, & obstructionis impeditos, qui superato omni obstaculo circulum fluidis restituant, & sic iterum nervi, & musculi ante pigri effecti, aut in totum carentes vivaci, & admodum necessario spirituum ipsorum influxu ad suas redeant functiones. Addit, id potissimùm accidere in morbis fœminarum; seque notitiam certam habere asserit cujusdam Fœminæ, quæ vehementi febri oppressa, & a Medicis derelicta, dum mortem expectabat, cum vidit quadam nocte ignem parietes vicinæ domus invadentem, sola surrexit, seque in tutum locum recepit, & non multò post fuit a suis morbis liberata; cautosque subdit Medicos esse, qui aliquando præscribunt nonnulla remedia, quæ ipsi sciunt morbum curare non posse, sed quæ propinant, ut videant, an ægri phantasia concipiens magna cum fiducia remediorum efficaciam morbum superare possit per magnam commotionem spirituum animalium.

24 Ut ab hisce scopulis evadant, nonnulli sufficere posse, putant, si dicant concludenter, non inferri ex aliquorum sanatione vi imaginationis ad sanationem aliorum, sed potiùs valere hanc argumentationem: *Imaginatio non sanavit centum hominum ægrotantium millia: ergo nec sanavit eum, de quo nunc agitur.* Sed cum, dum res est de Miraculis approbandis, & quæritur, an sanatio supernaturaliter, vel naturaliter acciderit, pro regula jam statutum sit, non esse Miraculo adscribendum quidquid per naturæ vires potuit obtineri, maturiùs, & diligentiùs quæstio hæc pertractanda videtur, ut dignoscatur, quid vi imaginationis, & quid causæ super naturali tribuendum sit; ut enim bene subdit Honoratus Faber *loc. cit.* = *Licèt vis imaginationis mirificos effectus præstet, non est tamen, quod aliqui ut parùm pii, ita physicarum rerum imperiti aliquos effectus eidem tribuant, quos extrinsecus accidere perspicuum est per Mi-*

ra-

raculum. Et si aliter res procederet, diligentissima utique cessaret indago, quam Sancta semper adhibuit Sedes in examine Miraculorum, quæ proponuntur in Causis Beatificationis, & Canonizationis, de qua alibi a nobis sermo habitus est, & de qua liceat hic inserere narrationem bonæ memoriæ Patris Daubenton arcto nobis amicitiæ vinculo conjuncti, dum Romæ morabatur, & Postulator erat *Causæ Sancti Joannis Francisci Regis*; hæc enim habet *lib. 6. in Vita dicti Beati ab ipso conscripta* = *Is* (loquitur de nobili Anglo Hæretico) *quidam e Romanæ Curiæ Proceribus, quos Prælatos vulgò vocant, veteri amicitiâ cum illo junctus, legenda ipsi præbuit Acta, in quibus complura Miracula idoneis fulta probationibus erant perscripta. Legit Hæreticus attentè, nec sine voluptate mox libellum amico reddens egregiam sanè inquit, ac planè certam probandi Miracula rationem. Si omnium, quæ ab Ecclesia Romana prædicantur, veritas tam certis, tam authenticis nixa fundamentis esset, nihil causæ diceremus, quin iis omnibus assentiremur, eoque pacto effugeretis ludibria, & jocos, quibus vestra illa, quæ venditis, Miracula cavillamur. Atqui scito, respondit Prælatus, ex istis, quæ tibi tam probè videntur fundata, Miraculis nullum a Sacra Rituum Congregatione approbatum fuisse, quoniam non satis probata sunt visa. Calvinianus inexpectato responso attonitus fateri non dubitavit, neminem nisi perversâ, & cæcâ præventum opinione posse prudentiam, & æquitatem Romanæ Sedis in Sanctis Cœlitum numero adscribendis desiderare, nec sibi unquam venisse in mentem suspicari tantam cautionem, & diligentiam ab ea in examinandis eorum Miraculis adhiberi potuisse*.

25 Hinc ad examen propositi dubii descendendo, primò dicendum esse videtur, morbos quosdam ab imaginatione causatos viribus contrariæ imaginationis naturaliter tolli posse. Thomas a Vega *in Comment. in Artem Medicam Galeni cap.* 84. refert, quemdam Causone detentum, & delirantem obnixè postulasse sibi concedi natationem in Stagno illo (monstrabat autem pavimentum) ajebat enim, se certò scire ex ea natatione se convaliturum, quod cùm a Medico concessum fuisset, & ipse per aliquod tempus summa cùm jucunditate supra pavimentum illud se volvisset ajens modò aquam sibi accedere ad genua, modò ad inguina, modò ad guttur, hilari tandem facie gestiens se sanum pronunciavit, & febre liberatus est. Alexander Trallianus *lib.* 2. *cap.* 17. refert, mulierem, quæ se Serpentem devorasse arbitrabatur, exhibito medicamento vomitatorio, clamque reposito inter rejecta per vomitum serpente, ab illa imaginatione liberatam fuisse. De alio quoque legitur, qui se in corpore septem passerculos habere imaginabatur, Medico per nares se extracturum simulante, & passerculum, quem in vestis manica absconderat, monstrante, sanatum fuisse, imaginatione scilicet falsâ per contrariam sublatâ; & alia similia fusè habentur apud Marcellum Donatum *de Medica Historia mirabili lib.* 2. *cap.* 1.

26 Secundò dicendum esse videtur, ab imaginatione sæpe purgationes, & vomitus causari posse, ex quibus æger sanitatem consequatur. De viribus imaginationis hac in re non videtur esse dubitandum; passim enim videmus nonnullos ad imaginariam nauseam proclives, si ejus recordentur, aut ab aliis memora-

tam audiant, vomitum, aut alvi fluxum pati. Legi possunt Bartholinus *centur.* 5. *histor.* 54. Manget *Biblioth. Med. pract. tom.* 2. *pag.* 1067. & nonnulla alia habentur *in Miscell. Nat. Cur. Germ. annorum* 1676. & 1677. *observ.* 146. & 228. ad quam eamdem classem pertinent, quæ habentur apud Michaelem de Montanea in *Opere aliàs citato*, hoc est *in Discursibus moralibus*, nonnullos videlicet viso, sed non sumpto medicamento alvi fluxum habuisse, quem Medicus ex hausto medicamento sperabat. Subscribit Schottus *in Physica curiosa part.* 1. *lib.* 3. *pag.* 465. ubi narrat, se oculis propriis Juvenem vidisse magna febri oppressum, & immediate liberatum emisso sudore quem satis molestus discursus in eo excitaverat.

27 Tertiò dicendum esse videtur, posse vim naturalem imaginationis eo usque se extendere, ut impetum dolorum, qui corpus afficiunt, ad tempus reprimere valeat. Huc referri potest, quod a Sancto Augustino narratur, Presbyterum videlicet nomine Restitutum, qui ubi collibuisset (rogabatur autem frequenter, ut faceret) sese abducebat a sensibus, & jacens demortui hominis ostendebat speciem, ut non solùm vellicantes, atque pungentes minimè sentiret, sed etiam si igne ureretur admoto, sinè ullo doloris sensu, nisi postmodum ex vulnere, perseveraret. De hoc facto alibi a nobis sermo habitus est, ipsoque utitur Medina *de recta in Deum Fide lib.* 2. *pag.* 69. *a tergo*, ut naturalem vim imaginationis adstruat in corpus proprium imaginantis. Apud Pechlinum *observ.*29. *lib.* 3. *de cantus vi in animum, & corpus*, legitur mitiora intervalla in perpetuo, & uno podagræ paroxismo fuisse podagrico conciliata, non medicinis, aut lenimentis, sed musicâ harmoniâ, quod ad vim imaginationis pertinere docet Verdries *de æquilibrio mentis, & corporis pag.* 134.

28 Quartò dicendum esse videtur, posse imaginationem in gravibus etiam morbis sanitati prodesse, non momento tamen, sed paulatim obtinendæ. Sennertus *loc. cit.* inquit, imaginationem aliquos animi affectus inducere, per quos humores, & spiritus moventur, qui moti plurimùm faciunt ad morbum vincendum, & debellandum; additque, confidentiam ægri erga Medicum, vel medicamentum generare lætitiam, a lætitia excitari calores, & spiritus, & hinc fieri, ut cibi rectiùs concoquantur, humores vitiosi purgentur, & tandem morbus expugnetur. De Alfonso Rege Aragoniæ sapientiæ, & eruditionis laude florentissimo scribit Antonius Panormita hæc, quæ sequuntur: *Ægrotabat Rex Capuæ, & multis multa pro suo quisque ingenio, ac studio oblectamenta, ac munera languenti deferentibus, ego quoque sed accersitus e Gajeta adproperavi, mea quoque fomenta mecum deferens, sed longè alia, libellos nimirum meos, quos putabam illi quam maximè placituros. In illis Quintum quoque bonis avibus Curtium, quem ut vidi commodum exhibui, volentique prælegi. Ille res gestas Alexandri a disertissimo Viro perscriptas eâ hilaritate, eâ aviditate, eâ denique felicitate cœpit audire, ut, quod Medici obstupescerent, eodem ipso die, quo lectionem eramus exorsi, adversâ omni valetudine levatus, ac pene confirmatus evaserit. Itaque, posthabitis medicis aliis, lectiones geminari præcepit, Libroque absoluto, a periculo, morboque Rex omnino liber surrexit. Frequenter deinde joco Medicos excipiens, Hip-*

po-

pocratem se, & Galenum dimittere, sed Curtium suum sospitatorem & amare, & laudare dixit. Notanda sunt verba Authoris *levatus &c. pene confirmatus &c. Libro absoluto &c.* quæ valetudinem, non momento, sed temporis beneficio obtentam demonstrant; & in iisdem terminis procedit Militis exemplum Berolini secutum *anno* 1720. relatum apud Authores *Collect. VVratislavien. tentam.* 25. *anno* 1723. *trimestri æstivo pag.* 110. = *Accidit, ut anno* 1720. *gravissimo morbo decumberet Berolini stipendia militaria merens. De vitæ jactura adeo securi erant Socii Milites, ut jam vestimenta, & supellectilem sibi fecerint propria, ægro nil de se, nec de suis reculis conscio. Decumbebat quadraginta circiter passibus a loco illo, quo die duodecimâ Augusti ingens illa pulveris pyrii copia accensa omne Berolinum luctu implevit. Fragore illo ingenti expergefactus noster, veluti e somno profundo redit ad se, surgit e lecto, & intra paucos dies pristinæ restituitur sanitati. Dubio procul a fragore hoc insolito sicuti contremuit amplissima Urbs, ita & in tremulos, eosque criticos motus actum torpidum jam, & a vi morbi tantùm non suppressum fibrarum nervosarum systema.*

29 Dicendum tandem esse videtur, fortè posse aliquando morbos momento sanari vi imaginationis, sed sanitatem non durare, sed recidivam, aut methastasim sequi. Zacchias *Quæst. Medico-Legal. lib.* 4. *tit.* 1. *quæst.* 3. *num.* 10. hæc habet: *Vidi ego plures ægrotantes aliquo morbo molestatos ad præsentiam vel adventum, vel tactum alicujus Religiosi, in quo maximam haberent fiduciam, vel etiam aliquarum Reliquiarum etiam ipsorum Sanctorum (nam neque per has Deus quandocumque nobis libet, & semper Miracula operatur) sese a morbo recollegisse, ac meliùs habuisse, mox ex eodem morbo deterius molestatos fuisse, & aliquando etiam periisse, nimirum quia ex contracta fiducia imaginantur, se iis mediis sanari posse, unde natura bonâ spe ducta morbo insultat, mox autem invalescente morbo succumbit*; & rursus *quæst.* 8. *num.* 10. = *Aliqui interdum ex multa fide, & ex vehementi imaginatione a morbis sanantur. At quia hæc causa insufficiens est, neque potest omnino morbificam causam abigere, ideirco facillimè morbus revertitur.* Subscribit Medina *de recta in Deum Fide lib.* 2. *cap.* 70. & subscribit tamquam Testis de visu: *Vidi ego Salmanticæ Pueri cujusdam attactu qui gratiam sanitatum, ut vocant, habere credebatur, e vulgo plures gravissimis morbis levatos, quamvis, posteaquam imaginatio quievisset, morbi redibant.* Hæc omnia facilè admitti possunt, nec ullum ex his præjudicium sanationibus, quæ utì miraculosę approbantur, inferri valet, cum alibi jam dictum probatumque sit, sanationem inter Miracula non recenseri, nisi morbus fuerit gravis, & curatu difficilis, vel impossibilis, nisi fuerit in statu, aut in augmento, nisi exclusa fuerint medicamenta, aut inutilia adhibita, nisi sanatio fuerit subita, & instantanea, nisi fuerit perfecta, non manca, aut concisa, item quod nulla præcesserit evacuatio, aut crisis, & quod, sublato morbo, recidiva in eumdem, aut methastasis in alium non contigerit: quapropter verus difficultatis cardo in eo situs est, ut videatur, an tanta sit vis imaginationis, ut ei adscribi valeat sanatio omnibus illis qualitatibus induta, quibus affici debere diximus sanationem, ut inter Miracula recenseatur.

30 Sanctus Thomas 3. *part. quæst.* 13. *art.* 3. ita scribit de viribus imagi-

ginationis: *Dicendum, quod imaginationi, si fuerit fortis, naturaliter obedit corpus quantum ad aliqua &c. Similiter etiam quantum ad alterationem, quæ est secundùm calorem, & frigus, & alia consequentia, eo quod ex imaginatione consequenter natæ sunt consequi animæ passiones, secundùm quas movetur cor, & sic per commotionem spirituum totum corpus alteratur. Aliæ verò dispositiones corporales, quæ non habent naturalem ordinem ad imaginationem non transmutantur ab imaginatione, quantumcumque sit fortis, puta figura manus, vel pedis, vel aliquid simile. In Causa Beati Joannis de Prado Martyris* cum uti Fidei Promotor evicerim, quod ultra Martyrium, & causam Martyrii quærendum etiam esset de Signis, & Miraculis, & inter cætera, quæ approbanda proponebantur, Miracula proponeretur illud subitæ sanationis undequaque perfectæ ab artritide fixa cum immobilitate, seu dolorifica convulsione omnium artuum, & sic ab impotentia ad motum universi corporis, quæ octo mensium spatio perduraverat, nec ullo remedio vinci potuerat, oretenus insinuavi dubitari posse an hæc sanatio adscribenda esset Miraculo, vel potiùs vehementi spei, & imaginationi obtinendæ sanitatis intercessione tunc Servi Dei, nunc Beati Joannis de Prado, ad cujus intercessionem summâ animi pietate, & fiduciâ æger recursum habuerat. Nonnulli Medici scriptis suum sensum exposuerant, & Miraculum approbandum censuerant, sed de vi imaginationis sermonem non fecerant, cum oppositio a me fuisset, uti dictum est, oretenus excitata. Sanctæ memoriæ Clemens Papa XI. eâ eximiâ diligentiâ in hisce Causis examinandis præditus, quam alibi retulimus, jussit, ut sæpe memoratus Joannes Maria Lancisius Suffragium, non ad Causæ opportunitatem, sed pro veritate scriptis exponeret, & difficultati ex imaginatione desumptæ satisfaceret. Juxtà morem mandatis morem gessit, gravitatem, & qualitatem morbi ponderavit, necnon subitaneam, & perfectam sanationem, cum exclusione crisis, & recidivæ, & unà cum aliis Medicis sensit, sanationem fuisse miraculosam; & eadem tamquam miraculosa approbata fuit a Sacrorum Rituum Congregatione, cujus Decretum fuit etiam a sanctæ memoriæ Clemente XI. confirmatum *die* 17. *Martii* 1712. & in eo, quod attinet ad vires imaginationis, ita locutus est: *Dubitatur, num desiderium recuperandæ salutis in eodem Cænobita eam imaginationis vim exercuerit, per quam naturali, non autem supernaturali virtute a morbo fuerit liberatus. At enimverò, ut constet, an a sola imaginatione salus repente nostro ægroto redire potuerit, videndum priùs est, Beatissime Pater, quomodo, & quibus viribus phantasia operetur in nobis. Agit quidem imaginatio excitando celeriter ideam rei, quam ipsa anima aut vult, sperat, & concupiscit, aut horret, despicit, & fugit. Qualecumque autem sit objectum, ad quod phantasia dirigitur, & cujus Idolum in cerebro effingit, non aliâ naturaliter ratione operatur, nec alio instrumento utitur, quàm spiritibus, quos novo motu ciet, ut nervos variè contendat, aut laxet. Quidquid igitur in motum, spirituum, ac nervorum subitò dimoveri, atque in novum statum, eumque naturæ consonum restitui potest, erit plus minus sub potestate nostræ imaginationis. Atque cum inter morbos spasmodicæ quædam affectiones hypochondriorum, vel uteri, aut simplices, & sine vitio organorum*

rum

rum erotica potissimùm passiones a spirituum, nervorumque abnormi motu plerumque dependeant, ideo fit, ut quemadmodum a forti sæpe nascuntur imaginatione, ita ab eadem in contrarium flexa facilè cedant, atque fugentur. Sed ubi morbus non oritur a simplici spirituum motu, sed a corpore alicubi infixo, exsiccato, atque immobili, tunc quidem nuda imaginatio nihil operatur. Unde oritur, ut nullus æger ab organicis malis, aut cujus membro hæret succus densus, compactusque, quantàcumque imaginationis vi unquam liberetur. Diuturnum verò malum, quo Frater Gabriel torquebatur, non pendebat a solo spirituum motu, nec ortum habuerat ab imaginatione; verùm ab infarctu, atque adhæsione illius humoris, qui longam priùs febrem produxerat; ac postea ad musculos, tendines, & articulos decubuerat, quibus locis synoviam quoque, hoc est gluten articulorum per octimestre spatium contemerare & novam semper sanationi resistentiam ponere debuit. Et quamvis exempla non desint eorum, qui interdum per vehementem imaginationis contensionem a doloribus sensum abstraxerint, veluti de Cardano celeberrimo Medicinæ Scriptore legimus, cui studiorum intensio podagræ molestiam leniebat. Verùm nunquam (nisi levissima, & summopere mobilis causa fuerit) morbus ipse dolorem excitans solâ imaginatione curatus est. Itaque Cardano non podagra studiis cedebat, sed symptoma, nempe dolor suspendebatur; nam illi contemplationem remittenti doloris acerbitas redibat; nec antea planè desinebat affectio, nisi consuetâ podagricâ periodo completa, atque absoluta.

31 Hanc doctrinam explicando videtur dici posse, morbos nonnullos a spiritibus, nonnullos ab aliis fluidis, denique alios a solidis originem habere. Quo ad morbos primi generis etiamsi admittatur, eos vi imaginationis fibras moventis momento expelli posse, morbi hi, utpote leves, Miraculi subjectum esse non possunt. Quo ad morbos secundi generis aut vitium est in qualitate, aut in quantitate fluidorum: si vitium est in qualitate, non potest imaginatio vi suâ naturali momento, & in instanti pellere morbum, si verò vitium sit in quantitate, & morbus non sit levis, sed gravis, non videtur quod alio modo imaginatio possit eum tollere momento, nisi excitatâ crisi; & quatenus non excitatâ crisi momento tolleret, morbus revertetur: in quo rerum statu cessat semper ratio Miraculi. Quo ad morbos denique tertii generis imaginatio neque instantaneè, nec per aliquod tempus, quantumvis moveat spiritus, & fibras, morbum expellere valet, nisi vitium solidorum a fluidis derivaretur, in quo rerum themate idem dicendum esset de tertio genere morborum, quod dictum est de secundo; & cùm his, quæ modò dicta sunt, concordant cætera, quæ a nobis dicta fuerunt, dum tractabatur de miraculosis sanationibus tum in genere, tum in specie.

32 Dices, alibi a nobis relatas fuisse historias sanationis morborum non primi tantùm, sed secundi, & tertii generis, quæ momento acciderunt vi fortis imaginationis, mutorum videlicet, & surdorum, qui loquelam, & auditum illico receperunt, claudorum, qui sani facti sunt, & impotentium ad ambulandum, qui motum momento recuperarunt. At in primis respondetur, nos ea miranda retulisse, quæ alii scripseruot, nec ullius fidem ad ea credenda obstrinxisse: & quatenus ab aliis scripta,

pta, & in nostrum hoc Opus inserta credibilia, & etiam vera alicui videantur, credentem enixè rogamus, ut animadvertat, ea exempla procedere in hypothesi magnæ iræ, magni timoris, mortis certò imminentis, & non in hypothesi fiduciæ tantùm sanitatis ab ægro alicujus intercessione obtinendæ, & nemo est, qui ignoret, majorem esse efficaciam iræ, & timoris mortis certò imminentis, quàm fiduciæ, gaudii, & spei boni obtinendi, cùm qua fiducia, gaudio, & spe aliqualis semper timor carendi re desideratâ conjunctus esse solet, effervescentiam spei, & fiduciæ temperans, & moderans. Oravit David 2. *Regum* 12. pro salute Filii, & dixit: *quis scit, si fortè donet eum mihi Dominus. In Epistola Catholica* Beati Jacobi Apostoli legitur: *Postulet autem in fide nihil hæsitans; qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui a vento movetur, & circumfertur:* sed hinc non excluditur, quod orantes formidare non possint, vel etiam dubitare, non de Deo, sed de se, aut de convenientia rei, quam postulant, uti benè explicat Suarez *de Religione tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 24. *per totum*. In eo, qui irâ exardescit, asperum, acrem, audacem, minacem vultum, frontem tristem, labra trementia, venas tumentes, oculos nunc trepidos, & exilientes, nunc in uno obtutu defixos, & hærentes, capillos erectos, sonum articulorum se ipsos torquentium, gemitus, mugitus, sermonem parùm explanatis vocibus præruptum, incerta verba, subitas exclamationes videmus, & audimus; & ex ira multos non solùm in graves morbos incidisse, sed repente multos periisse, testantur Valerius Maximus *lib.* 7. *cap.* 2. Plinius *lib.* 7. *cap.* 32. & 57. cùm aliis apud Rejes *quæst.* 79. *num.* 24. & 25. Similia occurrunt in his, qui magno, & præsertim imminentis mortis terrore perculsi sunt; & quamvis repentino gaudio, aut immodicâ lætitiâ ob bonum obtentum, vel quod obtentum putarunt, nonnullos mortuos fuisse deprehendamus, Sofoclem videlicet, Dionysium Tyrannum, binas mulieres apud Plinium *lib.* 7. *cap.* 53. Livium *Histor. lib.* 22. cæterosque relatos apud Verdries *de æquilibrio mentis, & corporis pag.* 113. difficile tamen erit exemplum reperire alicujus, qui apprehendens sanitatem sibi alicujus intercessione obtinendam, sperans, & gaudens de bono, quod non obtinuit, sed sperat se obtenturum, eas in corpore patiatur motiones, quas pati vidimus iratos, & imminentis mortis terrore correptos, quæ omnia profectò suadent, ab iratis, & dicto timore correptis non valere argumentum ad eos, qui in ægritudine constituti vehementer sanitatem desiderant, & se eam consecuturos sperant aut vi alicujus naturalis remedii, aut intercessione alicujus Servi Dei, vel Sancti, de qua tantùm re agimus in præsenti. Utque res fiat clarior exemplo, ex Fabricio narrat Sennertus *Operum tom.* 4. *in Tractatu de Arthritide quæst.* 10. de quodam malefico podagrico, qui cum duceretur ad supplicium capite plectendus in medio itinere nuntium insperatum recepit de venia Principis sibi clementer concessa, quique licèt usque tunc omnium membrorum usu caruisset, alacri, & expedito motu se in pedes dedit, annosque postea multos liber ab omni arthritidis molestia vixit; cùmque porrò nemo futurus sit, qui sibi suade-

re

re possit, podagricum prædictum eodem modo sanitatem consequi valuisse, si nuntium allatum fuisset, quod Minister aliquis Principi acceptissimus pro ejus venia intercedebat, sed quod adhuc ignorabatur, an Princeps esset intercessioni obsecundaturus, ex hoc plenè demonstratur, vehementiorem in nobis esse motionem, quæ causam habet a gaudio, eâ, quæ causam habet a spe boni obtinendi, quæ timori mixta sit, & formidini de re petita non obtinenda. Rejes *cit. quæst.* 79. *num.* 20. ait, repentinas alterationes humorum etiam compactorum, & crassorum, & eorum motus ab animi effectibus causari, sed præ omnibus animi passionibus metum, & iram id promptiùs efficere. Joannes Guillelmus Albrecht *in suo physico Tractatu de Effectibus Musices*, ubi *de Pathematum vi* §. 201. & 202. explicat gaudii de bono obtento efficaciam, & ait, magno sanitatis emolumento ob illud fibras motrices æquali tono sanguinem per vasa libera promovere; & hæc fieri fatetur etiam in spe, & desiderio, sed remissiùs.

33 Et quamvìs replicari possit, nihil prohibere, quin vis imaginationis, & desiderii boni obtinendi naturaliter pervenire possit ad eum motionis gradum, ad quem vidimus iram, & timorem aliquando pervenisse, prætermisso tamen, non ita facilè credendum esse, quod contingere debeat, quod nunquam scimus contigisse, quamvìs non una, sed plures, & infinitæ se obtulerint occasiones, & admissâ possibili æqualitate inter motiones iræ, & timoris, & motiones fiduciæ, & spei, adhuc indagandum superest, cujus generis fuerint morbi, a quibus nonnulli momento liberati dicuntur ob iram, vel timorem, an secundi scilicet, aut tertii generis; de hoc enim Relatores non curarunt, sed tantùm ex. gr. dixerunt, Paralyticos fuisse ob iram, vel timorem a paralysi liberatos, absque eo quod soliciti fuerint de exquirendo paralysis genere, indagandum est, an sanatio in instanti successerit, in instanti videlicet rigoroso ut plurimum enim audimus dici momento liberatos nonnullos, qui liberationem obtinuerunt a morbo paulatim, sed tempore, quod est brevius tempore, quo sanatio naturaliter contingere consuevit, indagandum est, an in citatis exemplis crisis abfuerit, de qua circumstantia altum silentium est apud referentes. De his omnibus strictè inquiritur, cum examini supponuntur sanationes ad Miraculum referendæ: cumquæ hæc omissa fuerint ab his, qui narrarunt exempla naturalium sanationum, unusquisque facilè cognoscere poterit, ea exempla nostræ assumptioni non obstare.

34 Posset aliquis asserere, distinguendum esse inter imaginationem, ex qua fiducia consequitur obtinendi sanitatem per aliquod naturale remedium, & imaginationem, ex qua proveniat fiducia sanitatem consequendi intercessione alicujus Servi Dei, vel Beati; idemque asserere posset, quod excitata in primo casu crisi sanatio momento secuta sit naturalis, secus autem in secundo: ex quo videlicet crisis intercessione Servi Dei, vel Beati immissa sit a Deo utente prædicto medio naturali in sanitate ei instantaneè concedenda, qui recursum habuit ad Dei Servum, vel Beatum, cujus Sanctitatem mediâ illâ sanatione vult manifestare. Verùm, ut alibi sæpe dictum est, aliud est, quod Mira-

raculum in se, & coram Deo tale sit, aliud est, quod Miraculum in se tale possit approbari ab Ecclesia, quæ judicat de externis: adeoque libenter admittimus, quod sanationem miraculosam Deus eo modo efficere possit, & aliquando effecerit; sed eam dicimus regulariter non posse utì talem approbari ab Ecclesia, quæ judicium ferens de externis, & videns crisim, & causam ejus ignorans, aut judicium suspendit, aut fert pro natura judicium. Ex quibus proinde omnibus concluditur, quod, datâ totâ vi, quæ dari potest, imaginationi, admissâque ejus efficaciâ in his, in quibus admitti potest, nec ea operari potest Miracula, nec ea, quæ tamquam Miracula approbantur, possunt adscribi ejus vi, & efficaciæ, utì bene innuit Bordon. *de Miraculis medit. 3. quæst. 15.* cum non approbentur ab Ecclesia, nisi hæ accedant conditiones, de quibus supra actum est, & quarum integer concursus est extra vires imaginationis; & demum sanationes memoratis omnibus conditionibus prædítas, & sic inter Miracula recensitas Deo agenti supra vires naturæ esse adscribendas, & evidenter credibilem efficere Sanctitatem ejus, cujus post mortem intercessione facta sunt, cum Miracula, quæ fiunt ad confirmandam Fidem, vel ad alicujus indicandam Sanctitatem, Fidem, & Sanctitatem reddant, non evidenter veram, sed tantùm evidenter credibilem, utì late ostendunt Cardinalis de Lugo *de Fide disput. 2. num. 22.* Comptonus *in suo Cursu Theologico tom. 2. disput. 7. sect. 6.*

APPENDIX

APPENDIX

AD PRIMAM PARTEM

LIBRI QUARTI

DISSERTATIO

ACADEMICORUM INSTITUTI BONONIENSIS

DE LONGIS JEJUNIIS

E longa omnis cibi, potuſque abſtinentia propoſitæ nobis ſunt quæſtiones duæ. Altera quidem, an ea poſſit, ſolis naturæ viribus, in plures non ſolum dies, ſed etiam menſes, atque annos produci. Altera vero an nonnullorum, qui & id fieri poſſe affirmant, & quomodo poſſit, declarare conantur, nominatim vero Fortunii Liceti, Gaſparis a Reies, & Pauli Zacchiæ opiniones firmæ ſtabileſque manſuræ ſint, ſi a Veterum doctrinis, unde ab Auctoribus ſuis depromptæ fuerunt, ad Recentium Medicorum dogmata transferantur.

I. QUOD ad primam attinet, commune Philoſophorum præceptum eſt, duas præcipue vias eſſe, quibus an aliquid eſſe poſſit, cognoſcamus. Prima (a) cum illud aut eſſe jam, aut extitiſſe, oſtenditur. Altera (b) cum ratio & modus, quo idem effici poſſit, demonſtratur. Illa, quidem, experientia, & obſervatione abſolvitur; hæc autem altius ſe extollens ad rerum origines conjectura fere tota continetur. Ex quo intelligere licet, (1) excellentiorem quidem hanc eſſe, & Philoſopho magis dignam; ſed illam viciſſim tanto expeditiorem, alteraque tutiorem, quanto effectuum contemplatione abſtruſior eſt, magiſque incerta cauſarum inveſtigatio. Optimum autem eſt utramque, ſi fieri poteſt, conjungere, ſic tamen, ut (2) antequam res quemadmodum fieri poſſit, ſcrutari aggrediamur, in eam an vere aliquando extiterit inquiramus.

II. Hanc igitur & nos in propoſita quæſtione rationem ſequemur nihil veriti eorum reprehenſiones, quibus ſupervacuum videri poſſit poſt traditas a probatiſſimis Auctoribus, & jam paucis ignotas longarum inediarum hiſtorias etiamnum quærere, an extiterint homines, qui diu vitam ſine alimento tranſegerint. Quamquam enim ejuſmodi exempla & lon-

 ge

(a) *Wolf. Ontolog. prop.* 170.

(b) *Idem ibid. prop.* 155.

ge plurima sunt, & plurimorum auctoritate confirmata, (3) inventi tamen sunt alii neque pauci, neque mediocris eruditionis doctrinæque Viri, qui si minus omnia, at certe multa ex iis exemplis, eaque illustriora non modo sibi suspecta, sed omnino falsa, & conficta esse, pronunciarunt. Cujus rei cum existiment satis firma se habere argumenta, non possumus ea, sine aliqua saltem animadversione, præterire, ne forte culpemur, quod non bene perpensæ rei tractationem suscipiamus.

III. Principio igitur, ut quæ certa sunt ab incertis, & dubiis secernamus, illud constat, certum aliquem terminum definiri non posse, ultra quem sani homines, & bene valentes jejunium non ferant. Incredibilem enim varietatem afferunt (4) corporis temperies, (5) ætas, (6) regio, (7) anni tempus, & , ut alia mittamus, maximum illud ad gravissima quæque toleranda præsidium (8) consuetudo. Diutius tamen, quam vulgo creditur, & a multis traditum est, homo inediam sustinet. Id universim de animantibus prodidit (9) Redius experimentis edoctus, quibus comperit, nonnulla eorum, & quidem (10) ex calidioribus, quæ minime omnium tolerandæ fami videntur idonea, ultra diem trigesimum sine cibo servari potuisse. De homine autem verissime (c) Plinius scripsit, ei non utique in septimo die lethalem inediam esse. Quod vero addit, durasse etiam plerosque ultra undecimum, id quoque (11) recentibus exemplis confirmatum est. Longiora vero iis contigisse jejunia, compertum est, (12) quos neque labor, (13) neque æstus, (14) neque vigiliæ, (15) neque sitis exercuerint. Hinc nonnullos (16) è speluncis & cryptis, in quibus solam aquam ad potandum nacti delituerant, vivos adhuc (17) post vigesimam quartam diem eductos fuisse, legimus.

IV. Constat igitur, sanos homines, ultra quam vulgus existimat, famis patientes esse. Sed multo diutius eam ferunt, (18) qui adversa valetudine conflictantur. Ex omnibus autem morbis minus incommodum esse jejunium iis consuevit, qui frigidi vocantur. Inter hos præcipuum locum eo nomine (19) pituitosis & melancholicis assignare licet, quo ex genere sunt multæ earum ægritudinum, (20) quæ cerebrum, & nervos infestant. Hinc (21) insanientes plerosque, inedia longiùs producta, minime lædi, pervulgatum est. Similiter (22) qui sopore, (23) aut sensuum hebetudine, (24) aut paralysi detinentur, præsertim vero (25) si gulæ, aut ventriculi nervi resolvantur, item quibus nervorum distentio est, ii diu jejunium sustinent. Omnium vero diutissime (26) mulieres ex utero laborantes. Non sic tamen frigidorum morborum proprium est abstinentiam trahere, quin aliqui etiam ex calidorum genere interdum id faciant. Sic multos per acutas febres, toto morbi decursu, jejunasse, novimus; alios etiam postquam convaluerint; nonnullis quoque (27) febre identidem recurrente, abstinentia in longius tempus protracta est. Sæpe autem (28) plures simul morbi concurrunt, quorum complexu nova quædam, inusitata, & plane admirabilis ægritudinis species exsurgit, quæ quo magis

a con-

(c) *lib.* 11. *cap.* 54.

a consuetis naturæ legibus aliena est, eo magis ad sustinendum extraordinarium illud vitæ genus, quod secum ferunt continuatæ inediæ, videtur accomodata. Cum autem de implicatis ejusmodi morbis agitur, difficile est de ipsorum duratione judicium ferre. Attamen longi esse fere plerumque consueverunt. Hinc cogitare licet, si forte ciborum fastidium, & abstinentia partem ægritudinis faciant, hæc ipsa fore non brevia.

V. Quamdiu autem durare possint, nemo definiverit. Rerum enim quæ extra ordinem fiunt, nulla certa præceptio est. Ad plures dies durare jejunium posse, nemo in controversiam vocat: plerique ad menses, concedunt; ad annos vero, illud nempe est, quod non pauci omnino negant. Adversus quos si ratione pugnemus, rationes & ipsi opponent, quæ si minus validiores quam nostræ, at certe non infirmiores videantur; sin autem historiis, & factis, omnem iis fidem partim conjecturis, partim testimoniis, partim exemplis, partim etiam rationibus detrahere conabuntur.

VI. Id vero non difficile illis erit apud multos obtinere. Agitur enim de rebus, quæ portentosæ cum sint, hoc ipso communem hominum fidem superant; quæ maximam partem remotæ sunt a præsenti memoria; quarum narrationes, pleræque saltèm non ita diligenter, & accurate sunt traditæ, quemadmodum tanta earum admirabilitas postulasset; aliquæ autem ita etiam negligenter, ut (29) neque de genere alimentorum, a quo jejunantes illi abstinuerint, neque de iis quæ e corpore emitterent, distincta mentio sit facta. Accedit quod hujusmodi jejuniis subesse poterant innumeræ fraudes sive ad quæstum, (30) sive ad pietatem simulandam, sive etiam (31) ad ostentationem quandam, & vanitatem instructæ. De quibus ut adhuc vehementius suspicemur, faciunt nempe similia longarum inediarum exempla, quibus non credulæ, & imperitæ multitudini, sed gravibus & doctis Viris, Medicis inprimis solertissimis, ipsis quoque (32) Principibus Viris, & (33) Magistratibus egregie impositum fuisse, accepimus. Nota sunt, inter cetera, Augustanæ illius (34) Annæ Lamenistiæ, Barbaræ Unnensis, & Mœrsiensis puellæ Evæ Flegenæ ementita jejunia. Cujus postremæ fraudes atque fallacias dum totos triginta annos latere potuisse, legimus, atque in errorem trahere cum infinitos alios, tum vero Guilhelmum Fabricium Hildanum Medicum expertissimum, & Conr. Feldhusium, apud quem puella in duodecimam diem custodita, & diligenter observata ferebatur, satis intelligimus, & quasi tacite admonemur, (35) non esse quibuscumque ejusmodi narrationibus fidem adhibendam.

VII. At vero quemadmodum non omnibus id genus historiis fidere prudentis judicii est, ita injusti esset omnes continuo repudiare, quod aliquæ inventæ sint falsa narrantes: Nihil enim reperire esset tam verum, quod eamdem ob causam tanquam commentitium & falsum negare non liceret. Multæ sunt autem abstinentium historiæ, quibus & omnia favent, quæ fidem narrationi faciant, & nihil adversatur, quod demat. Primum enim sunt a Viris fide dignissimis conscriptæ, quorum pars magna rerum narratarum spectatores

fuerunt. Conscriptæ deinde ea diligentia, quæ nihil desiderari patiatur (36) sive ad cibum & potum; sive ad utriusque sumendi rationem pertinens; sive ad ea quæ e corpore prodire conspecta sunt; sive ad facultates quasque, functionesque, atque earum exercitia, ne ipsa quidem (37) morum propensionumque animi notatione prætermissa. Præterea testes producuntur, quos nemo aut propter levitatem contemnat, aut propter malitiam repudiet. Principum, Magistratuum, procerum fides interponitur. Clari, & nobiles Medici, Optimates, (38) Matronæ, inducuntur (39) aut privato studio, (40) aut publica auctoritate quæ gesta sunt observantes. Additur quoque (41) de rei veritate dubitatum esse; (42) custodes positos ad observandum; (43) dies noctesque id factum esse; (44) omnia summa cautione acta. Tandem concluditur, nihil doli, post adhibitas diligentissimas inquisitiones, deprehensum fuisse.

VIII. Atque hæc quidem extrinsecus petita sunt. Magnam tamen factis de quibus agitur, fidem conciliant. Sunt vero & alia quædam in rebus ipsis posita quibus illæ credibiliores efficiantur. Nam longa ista & extraordinaria jejunia, quod paulo ante indicavimus, plerumque (45) morbi quidam fuerunt inusitati, & novi; aut initium habuerunt a morbis. (46) Magnæ his & extraordinariæ causæ. (47) Ortus, progressio, affectus, universi corporis dispositiones, cetera demum tum adjuncta, tum consequentia, omnia causis ipsis, & sibi mutuo consentanea. Accedit, plura ex his in diversis hominibus, & in longe dissitis regionibus accidisse similiter. Multa demum in istis jejunantibus observata sunt, quæ aut non simulari, aut simulata facile detegi, præsertim a peritis & callidis, & dolum suspicantibus potuissent. Horum alia inediæ non fictæ argumenta sunt, alia saltem non ficti morbi. Ad primum genus pertinent (48) deglutitio difficilis, aut omnino impedita; (49) vomitus; angustiæ, & deliquia, ubi aliquid in os ingereretur; (50) eorum, quæ e corpore emitti solent, cessatio; languor quoque, & marcor corporis universi; (51) ventris contractio; (52) cutis ariditas, pustulæ, fæditates. Ad alterum vero genus spectant horrores; febres (53); nervorum tum resolutio, (54) tum distentiones: item quæ ad mentem & sensus pertinent, quanquam simulationi magis obnoxia; (55) desipientiæ; (56) propensio in somnum, aut sopor gravis; (57) stupor, habetudo; visus, (58) vocis, & loquelæ amissio, aut impedimentum; & his similia.

IX. Has igitur notas quæ historiæ præseferunt, nihil causæ apparet, cur ex non sint habendæ credibiles. Multo minus ut inter fabulas & commenta reijciantur, valebunt (59) argumenta quævis; aut quævis conjectura, quam, ut plerumque fit, non difficile sit in oppositas partes trahere; (60) aut quodvis indicium & testimonium; (61) aut suspicio, etiamsi non omnino inanis, modo ea suspicionis fines non excedat; aut obscurus aliquis rumor inter vulgus pervagatus.

X. Ac de jejuniis quidem per adversam valetudinem diu protractis dictum est. Superest, ut illud etiam quæramus, an ex historiis pariter constet, sanis hominibus concessum esse æque longum tempus, ac de ægrotantibus demonstratum est, vitam

sine

sine cibo & potu ducere. Paucis rem expediemus. Si eas rantumodo historias, quemadmodum æquum est, recipiamus, quæ tantam præ se probabilitatis speciem ferant, quanta in hujusmodi rebus requiritur, nullam fortasse inveniemus, quæ luculenter ostendat, quemquam extitisse, qui vel sine ullius morbi interventu jejunare cęperit, vel in jejunio permanserit integre, perfecteque valens. Namque initium hisce inediis fere est a ciborum saltem fastidio; plerumque etiam incidere solent ventriculi dolores, anxietates, vomitus, & deglutitio impedita. Hæc vero, ut cætera in corpore bene habeant, vel singula, genus morbi quoddam faciunt; In jejunii autem progressu etsi aliqui in speciem sani fuisse dicuntur, id tamen pro illo vitæ statu intelligendum videtur. Atque ideo cum homines isti & bene colorati, & habitu satis pleno, & viribus adhuc valentes, & convenienti ad consueta munia alacritate fuisse narrantur, credibile est, omnia hæc non sine quadam comparatione dici; unde hoc tantummodo significetur, eos non ita extenuato corpore, aut ita infirmos, aut segnes hebetesque fuisse, uti extraordinaria illa vivendi ratio ferre videbatur: cæterum enim non illis id robur, eam facultatem, promptitudinem, atque constantiam fuisse, quibus & perferre, & obire omnia potuissent; quęcumque sani & valentes homines, pro sui quique corporis habitudine, & constitutione possunt.

XI. Hactenus per observationes, & facta demonstrare conati sumus, extitisse nonnullos, qui diuturnam inediam sustinuerint. Nunc quando in ejusmodi inediarum narrationibus tantam inesse verisimilitudinem ostendimus, quanta in rerum quæ rarissime accidunr, & portentorum similes sunt requirere liceat, tutius jam ad eandem quæstionem de diuturnis jejuniis etiam ratione & conjectura tentandam accedemus. Videndum igitur erit, utrum principiis communi omnium consensu receptis congruat necne, hominem ab omni alimenti genere diu abstinere.

XII. Id vero non licet ante cognoscere, quam intelligatur hoc aliud, unde tanta nobis sit tam frequenter sumendi cibi necessitas. (62) Ubi hoc satis fuerit explicatum, planior tunc erit aditus ad propositam quæstionem, an videlicet illa ipsa natura quæ cęteris hominibus eam necessitatem imposuit, id aliquando efficere possit, ut quispiam extra ordinem communi ista lege solvatur, vel saltem ut alia re aliqua præter cibum & potum eidem satisfaciat.

XIII. Ad primum quod attinet, inter omnes convenit, causam præcipuam qua impellimur ad cibum capiendum, (63) reparationem esse dispendii quod assidue fit substantiæ nostræ: minus præcipuam alteram humorum nostrorum in temperatione sibi debita conservationem existere. Ad binas hasce causas contrahentur facile quæcumque aliæ. (d) Atque ad utrumque finem alimentorum opera pervenitur.

XIV. Quod corpus nostrum cum (e) fluidarum tum solidarum sui partium dissipationem patiatur perpetuam,

(d) *Boerh. Inst. Med. n.* 436. & 456. *Frid. Hoffm. M. R. S. T.* 1. *P. & cap.* 2. *n.*3. 4. *Fanton. dissert. III. p. m.* 44. 45. & *alii innumeri*.

(e) *Boerh. cum alibi tum Elem. Chem. T. & P.* 2. *Proleg. n.* 1. & *alii pene infiniti*.

tuam, (f) id cuidam quasi vitæ nostræ necessitati tribuendum est. Corpus enim hoc nostrum ut viveret, ut esset nempe suarum functionum capax, quæ nihil tandem nisi peculiares quædam, ac definitæ motiones sunt, ita construi debuit, ut partes ejus quævis ad motum essent expeditissimæ. Oportuit igitur esse flexibiles. Facilem vero hunc partium flexum optime curavit natura (64) ex innumeris illas contexens minutissimis vasculis; efficiensque ut jugis per hæc eadem fluxus humoris esset. Eo fluxu vasis pariter, humoribusque provisum est. (g) Illis quidem ut perpetuo sint patentia, neve in se ipsa concidant; collabendo autem solidentur, & obrigescant: (h) his vero, ne morâ fluorem amittant, aut alio quovis modo corrumpantur.

XV. Istorum autem vasorum, extrema non finiuntur similiter. Alia quippe sic (i) invicem commissa sunt, ut liquor ex aliis in alia migrans circuitu ad fontem, unde exiit, perpetuo redeat; (k) alia in cava quædam hiant minima, & peculiaris formæ, in quæ humores effundunt item peculiares, sunt enim maximam partem cava ipsa glandularum; (65) alia demum in exteriorem partium ambitum patent, vaporem inde subtilissimum exhalantia. Atque hoc ipso exhalantium vocabulo postremi hujus generis vascula, quotiescumque eorum facienda sit mentio, inposterum appellabimus; quemadmodum secundi generis secernentia; primi vero circumvehentia, appellatione a singulorum officiis ducta, libet nominare.

XVI. Itaque in perpetuo humorum fluxu per universa hæc corporis vasa (66) animantis vita & salus continetur. Hoc uno enim, uti ante dictum est, solidarum partium rigiditas, fluentium vero præcipua vitia præcaventur. At vero hæ ipsæ causæ quibus vitæ integritati provisum est, quo tempore ex naturæ instituto id faciunt, eodem etiam, quod sane mirum est, in viventis corporis dissolutionem omnes conspirant. Primum enim descripta vasorum dispositio non ita est ad conservandos, retinendosque in corpore humores comparata, quin magnam eorum partem aut in glandularum cava delabi, suo tempore inde excernendam, aut per aperta exhalantium vasculorum oscula difflari patiatur. Deinde motus ipse humoribus adeo necessarius non potest non eosdem simul & vasa continenter absumere, atque conficere. Ut enim liquorum tam densa moles, tamquam ad coagulationem proclivis intra canales, præsertim resilientes, & conicos, cujusmodi vasa sunt nostri corporis, ad (67) remotissimos usque, angustissimos, & præterea mirifice intortos illorum fines perveniat, necesse est, (l) ut vi plane incredibili urgeatur. (68) Hujusmodi vis non alia est nisi vis fibrarum tum cordis, tum vasorum, tum partium in quas illa miris flexibus diffunduntur.

XVII. Hac igitur vi, quam nemo facile æstimaverit, rapide vehementerque impulsis humoribus, plura con-

(f) *Boerh. Instit. Med. n.* 435.
(g) *Boerh. Inst. Med. n.* 434.
(h) *Frid. Hoffm. M. R. S. T.* 1. *Proleg. c.* 8. §. 11 *Schol. & Phil. corp. hum. cap.* 1. *prop.* 26. 27. *itemque cap.* 9. *pr.* 25.
(i) *Boerh. Inst. Med. n.* 245.
(k) *Idem ibid.* 247.
(l) *Bellin. de M. bil. prop.* 30. *Boerh. Inst. Med. n.* 216. *& alii passim.*

consequantur, necesse est. Primum extenuatio eorum inexplicabilis; extenuatarum autem particularum, (69) perennis dissipatio. Alterum est vasculorum atritus, & dissolutio; extrema enim eorum tenerrima, laxeque cohærentia incurrentis, violenterque impacti liquoris impetum sustinere non ita possunt, quin (m) aliquæ ex ipsis particulæ abradantur, avellanturque; avulsæ autem dispergantur. Tertio vehemens ille atritus, quo sese mutuo humorum partes, & vasa humores ipsos attenuant, illud etiam efficit, ut ex particularum mire agitatarum dissolutarumque interstitiis (70) calida sese extricent; expediantque corpuscula, quorum summam quidem exilitatem esse, agilitatemque, novimus; naturam vero, (71) ignea ne illa sit, an ætherea, (72) aut sulphurea, vel alia quævis, nostra parum interest definire.

XVIII. Hinc (73) calor ille in sanguine oritur, quem ipse una secum defert, lateque in omne corpus diffundit. Qui utrum idem ille sit Veterum nativus calor, ut (n) Pitcarnius aliique voluerunt, necne, nihil attinet quærere. Vis certe ipsi plane vivifica est, uti de suo calore illi prædicabant; sed una etiam animantis substantiam depascit, in hoc pariter innato antiquorum calori non dissimilis. Ex quo illud, quod ante propositum est, adhuc evidentius constat, vitæ conservatrices causas vivens corpus ad sui dissolutionem tandem perducere.

XIX. Neque id tantum faciunt corporis substantias dissipando, ut hactenus demonstratum est, sed altero etiam nocendi modo, quem initio indicavimus. Humorum videlicet temperiem conturbant, qualitatesque mirifice immutant. Id certe calor iste facit, de quo modo loquebamur, adjutus præsertim ab eo motu, unde ipse ortum habuit. Cruor (o) quippe ab eo usque, & usque subtilior factus, fit etiam acrior; evolante liquidiore parte, magis, magisque cogitur, atque densatur; oleis demum, salibusque exsolutis, atque adeo sese efferentibus, longe evadit asperrimus; minus propterea obeundis muneribus suis accommodatus.

XX. His omnibus in certissimum exitium rueret animantis corpus, nisi ejus ruinæ a sapientissima Natura providentissime occursum esset opportuno alimentorum subsidio. Succus ex ipsis singulari prorsus artificio conficitur, qui, post innumeras, planeque admirabiles præparationes, nostrorum naturam induit. Hic deperditas opes restaurat; secretionibus materiam supplet; & corporis formam ita conservat, ut quamvis in eodem statu ne momento quidem permaneat, perpetuo enim fluxu dilabuntur ejus partes, constans tamen, & diu idem videatur: simul vero benignam humorum temperationem tuetur; caloris enim vim moderatur; lenibus blandisque particulis jam jam perituris subsidio est; quæcumque vero in sanguine immitis, & efferæ naturæ sunt, ea mollit, atque compescit; unde summa inter omnes sanguinem ipsum constituentes partes æquabilitas conservetur.

XXI. Dum vero viventis corporis dispendia commemoramus alimento-

rum

(m) *Boerh. ib. n.* 435. 462. *Santorin. de natr. anim. n.* 4.

(n) *Elem. Med. lib.* 1. *cap.* 4. §. 2.

(o) *Boerh. Inst. Med. num.* 455.

rum usu reparanda; illud etiam intelligi volumus, quod & multo gravissimum est, & assidue fit, efficacissimi illius sive spiritus, sive succi a cerebro per nervos ad excitandas, roborandasque partes corporis universas decurrentis. Est porro & hic a nutritione instaurandus. Namque animantia quæ ex inedia pereunt, quoad licet conjectura consequi, non defectu (74) crassioris humoris, cujus adhuc satis plena sunt eorum vasa, sed potius vitalis hujus laticis inopia extinguuntur. Ejus quidem magnam partem, & fortasse meliorem ab aere (p) suggeri, recepta opinio est. At neque desunt quæ nobis indicio sint, ipsis quoque alimentis partem ejus non minimam deberi.

XXII. Jam vero causas exposuimus, quibus ad alimenta sumenda mortales compelluntur. Nunc jam ad illud accedere propius licebit, quod nobis ad investigandum propositum fuit, an existere aliquis possit, in quem causæ istæ non tantam vim habeant, quin lege ista communi solutus diu vitam cibi omnis, potusque abstinens ducat. Patet autem, lege ista eum solutum fore, quem &, manente vita, gravissima illa non premant naturæ dispendia; & laudabilis mitisque humorum temperatio etiam sub diuturna inedia non deficiat. Quare his duobus disquisitio hæc omnis continebitur, altero videlicet an manere possit hominis vita sine tanta viventis substantiæ jactura; altero autem an possit humorum temperies, inter longa jejunia, si minus integra servari, saltem non omnino labefactari atque corrumpi.

XXIII. Modo autem nihil repugnare videtur, quin utrumque extraordinaria quadam ratione cuipiam concedatur. Namque ut primum de viventis corporis dispendiis dicamus, non videntur hæc ad vitam usque adeo necessaria, quin ea possint, tametsi minima illa fuerint, adhuc salva, utcumque saltem, consistere. Enimvero non alio demum animantium vita continetur, nisi perpetuo humorum circuitu. De hoc Philosophi omnes, Medicique nostrorum temporum uno ore consentiunt. Circuitum vero hunc faciunt tum fibræ cordis, & reliquæ omnes, vasorumque inprimis, alternata contractione inertem per se humorum massam indesinenter agitantes, & promoventes; tum liberæ vasorum, quæ transvehentia vocavimus, atque undequaque patentes viæ; tum denique ipsa cruoris ad fluendum apta dispositio. Cum vero fibrarum vis omnis sit a nervorum latice in eas perenniter influente, necesse omnino erit, ut perennis item sit in cerebri glandulis ejusdem secretio: Igitur illud quoque, præter modo memorata, ad vitam animantis erit pernecessarium, ut inter secernentia vasa, ea quæ ad cerebrum pertinent ab officio non cessent suo. Tum enim & fibris vires non deerunt ad liquores circumagendos; (75) nec deerunt universo corpori sensus & motus, duo illa videlicet quæ, nisi se prodant extrinsecus, vix poterit animal vivens a non vivente distingui.

XXIV. His igitur omnino carere vita non potest: cetera vero non ad simpliciter vivendum, sed magnam partem, ad commode salubriterque vivendum requiruntur. Neque enim perennis ille circuitus, quo uno vitam

(p) *Gulielm. de N. & C. Sang. n.33. Boerh. l. c. n. 437. Hoffm. in praef. ad M. R. S. itemque T. & P. 1. cap. 3. prop. 11.*

tam contineri dictum est, ita caeterorum corporis vasculorum, aut eorum qui inde prodeunt, liquorum subsidiis indiget, ut sine ipsis non sit integer adhuc permansurus. Nam vascula quod attinet, nullum aliud eorum genus, praeter ante memorata transvehentia, humores eo reducunt, unde primum discesserunt; sed alia eosdem, quemadmodum indicatum est, in certa cava deponunt ad definitum tempus servandos; alia excrementorum forma dimittunt; alia vaporis in speciem dispergunt. Quapropter vel si penitus occluderentur, modo transvehentia illa paterent, sese in haec reciperent circumeuntes humores, neque ab incepto cursu unquam desisterent.

XXV. Quae vero e corpore aut excrementi aut halituum forma prodeunt, ea vel ad expurgandum sanguinem, vel ad chylum conficiendum, vel ad molliendas, lubricandasque partes, vel ad alios minus necessarios usus sunt comparata. Modo his notabiliter imminutis, fortasse etiam deficientibus, diu protrahi vitam posse, manifestum est. Sanguis enim non tam magno dispendio expurgabitur, si non item tam multa in ipso excrementa progignentur. Quae vero ad chylum conficiendum faciunt, ea inutile esset, ubi chylus per inediam deficit, excerni tanta copia. Flexiles tandem esse corporis partes, atque humectas, id certe partibus ipsis utile erit, sed multis tamen non adeo necessarium, ut si ea mollitudo etiam non parum infra consuetum gradum consistat, continuo animalis corpus magnum aliquod malum sit subiturum. Poterunt igitur haec aut ad minima redigi, aut etiam, vita non cessante, cessare. Cui servandae id unum sufficier, cerebro materiam non deesse ad liquorem nervis suppeditandum, quo & roborentur ipsi, & partibus ad quas perducuntur vigorem, motum, & sensum largiantur.

XXVI. Jam vero si (76) perspiratio illa insensibilis, quae juxta Sanctorii calculum una excedit omnium summam, quae excernuntur e corpore, eo perducatur, ut minima sit, neque enim credibile est, posse unquam omnino nullam existere; si e renibus urina non fluat, si & saliva, & mucus, & alii eorum similes humores in oris, in ventrieuli, in cava demum intestinorum depluentes vel parcissime extillentur, vel postquam ea loca convenienter humectaverint, per lacteos ductus, (q) uti fere consuerunt, in speciem lymphae in sanguinem revertantur, tum vero quantulum illud erit, quod ex humano corpore decedet! An non jactura omnis ad unum liquoris nervorum dispendium erit deducta?

XXVII. At vero huic quoque is modus ponendus est, quo non minorem natura ferat. Ponetur autem si & principum animi facultatum, & exteriorum sensuum, & motus exercitia ad minima contrahantur. Tollatur ergo (77) incredibilis illa spirituum dissipatio, quam in meditando experimur, in animi perturbationibus, in perpetua fere applicatione sensuum ad infinitam hanc rerum varietatem, in incessu, in cursu, in sermone, in musculorum, lacertorumque contentione, caeterisque corporis defatigationibus. Addatur ad haec quidquid auferunt spiritalis substantiae quaecunque (r) excernuntur

(q) *Boerh. inst. Med. n.*105. *Hoffm. M.R.S. T.* 1. *P.* 2. *cap.* 6. *prop.* 13.

(r) *Hoffm. l. c. sect.* 2. *cap.* 7. *prop.* 16.

tur e corpore, quæ porro aut non excerni amplius, aut minima copia excerni, posuimus. Addatur & illud præterea, quod in peristalticas viscerum motiones insumitur, quando has quoque in diuturna inedia non otiari quidem, at certe consuetos labores non ferre, non cibos atterere, non urgere chylum, non fæces provolvere, manifestum est. Ac rebus ad tantum compendium redactis, (78) cognoscemus tum demum, quam modicos sumptus sentientis moventisque facultatis, quæ supererunt, functiones sint allaturæ.

XXVIII. Quæ hactenus diximus nemo certe ad arbitrium, aut ad susceptæ opinionis commodum excogitata esse, judicabit, modo tantisper velit animum ad celebriores abstinentium historias advertere. Nullam quippe reperire licet, quæ sensibilia excrementa vel suppressa omnia, vel maximam partem diminuta fuisse non commemoret; insensibilis vero perspirationis notabiliter deficientis indicia non contineat luculentissima. (f) Puellæ Consolentaneæ vel unguinosæ illæ sordes defuerunt, quæ cutem fœdare solent. Cutis porro ipsa frigida ei fuit, ac sicca, vixque ullo motu incalescebat. In Martha vero Tailer sic pruriginosa fœditate exasperata memoratur a Sampsonio, ut aliquando lacte abluenda fuerit. Cum autem sic exasperatur cutis, tum nempe Medicis non leve indicium est, aut defecisse penitus, aut summe imminutum esse insensibile effluvium. Quod si in Judæa P. Michelotti unguinosa illa materies e sebaceis glandulis adhuc exibat, ejusmodi tamen visa est Clarissimo Auctori, ut crassitudine sua subtilissimum illud effluvium potuerit cohibere: ac revera cohibitum fuisse, aliis præterea de causis conjectatus est. Cęterum neque oleagineum istud, neque cętera minutiora excrementa in hac re tanti sunt facienda, ut, si forte aliqua prodire conspiciantur, quemadmodum in Spirensi, aliisque abstinentibus vere prodiisse, ex historiis habemus, continuo magnam aliquam jacturam fecisse eorum corpora, sit dicendum. Namque & unguen illud tenax est, diutissimeque cuti adhærescit, ut propterea renovari tam cito non debeat; & excrementa reliqua uti lacrymæ, & muci non assidue ab oculis funduntur, aut e naribus manant. Ac si forte liquoris tantillum ab istis abstinentibus, potius ad os ventriculumque humectandum, quam in potum, multoque minus in alimentum sumatur, uti Judæa illa fecisse nonnumquam dicitur, id utique poterit hujusmodi excrementis sufficere. Satis certe fuit Puellæ illi Lucensi, cujus Sennertus meminit, ad urinam reddendam, solâ aquâ, sine alio quovis cibo victitasse. At vero, quomodo vivebat illa? Nempe (79) languida, somnolenta, taciturna. Ut facile sit, intelligere illud alterum ei accidisse, quod accidere oportere hujusmodi hominibus, præter excrementorum defectum, ante memoratum est, ut summa vivifici laticis per nervos decurrentis inopia laboraret. (80) Id sane de aliis quoque historiæ testantur, in quibus vel (81) perpetuus in lecto decubitus, vel (82) jacendi forma mortuorum similis, vel (83) segnities quædam singularis, vel (84) sensuum torpor, vel (85) membrorum tremor, aut (86) quasi paralysis, & resolutio, vel perturbatio men-

(f) *Citat. pag. 66.*

mentis, & id genus alia notantur aperte significantia, naturam functiones a liquore nerveo pendentes ad summam illam, in qua tunc vivebatur, ejus liquoris egestatem accommodasse.

XXIX. Ubi ergo eo devenerit hominis vita, ut tam angusto functionum numero contineatur, quæ hoc ipso quod paucæ sint, & parum vegetæ, minimam etiam inferant humorum, atque spirituum consumptionem, dubium non videtur, quo minus quidquid in corpore est residuum, inedia vel longius producta, dicto non sit dispendio suffecturum. Omnia usui sunt in summa egestate. (87) Pinguedo, (88) & quidquid est humoris albi præsertim si paullo crudior fuerit, hæc tandem in restitutionem amissorum, convertentur. Si qua vero in ejusmodi viventibus admittuntur, & dissipantur, longinquitate temporis, fortasse ad nervorum liquorem, ut sæpe dictum est, redigentur.

XXX. Jam vero liquor iste nonne (89) in purissima lympha constituitur, particularum, plena, quæ subtilissimæ sunt, summeque actuosæ. Lympham autem istiusmodi quid vetat eo reverti, circuitu quodam, unde dimanavit? Id certe (t) opinati sunt multi, neque rationibus adeo infirmis. Actuosæ vero partes quis umquam animo comprehenderit, quam sint exiles? Profecto si cui datum esset, eas in unum cogere, quantillæ molis esset, quod inde concresceret? Nec omnia igitur e quibus nervorum latex constituitur extra corpus disperduntur, & ea quorum dissipatio vitari non potest, non ejus molis erunt, cui resarciendæ subtiles aliæ particulæ e crassioribus succis per repetitos circuitus exsolutæ atque in libertatem assertæ non sufficiant.

XXXI. At enim has quoque necesse erit exhauriri tandem per inediam fortasse etiam non adeo diuturnam. Id ubi contigerit, qui poterit cerebro tantopere necessaria nervei succi materies subministrari? Effœtum jam erit, atque omnino iners quidquid humoris in vasis continebitur. Effœtum autem & iners? immo vero nimis actuosum; acerrimum videlicet, & summa vi ad nocendum. Jam enim cessavit insensibilis perspiratio, urinæ cessarunt, cessarunt etiam excrementa cętera, quibus omnibus sanguis expurgabatur. Qui ergo fieri poterit, ut impuritatibus istis intus retentis non contaminetur, non amittat sibi congruam temperationem, non in liquamen habeat prorsus inutile, atque adeo ipsi vitæ infestum? Accedit & illud quod humorum massa numquam non eadem permanens, nunquam recenti chylo refecta, non poterit mutuo suarum partium affrictui tandiu resistere, nec tanti caloris, quantus viventis corporis est, adeo vim sustinere, ut summam acrimoniam non contrahat, aut progressu temporis tandem non conficiatur.

XXXII. Et ecce jam eo devenimus, ut nobis de altera illa causa dicendum sit, quæ homines ad sumendum cibum impellit. Nunc igitur explicandum est, qua ratione humores possint in tam insolito statu temperiem sibi debitam retinere. Huic vero quam paucissimis satisfactum erit, si rursum repetamus, intemperiem hanc sanguinis, quæ alimentis præcavetur, præcipuum sui auctorem habere motum ejusdem circula- rem.

(t) *Morgagn. adv. anat. 2. animadv. 6. Boerh. inst. Med. 292-300.*

rem. Huic enim attritus ille assiduus, & inde ortus calor debetur, quibus demonstratum est, humorum temperationem labefactari. Itaque si ponamus, ex una parte (90) motum hunc, qui agendi atque immutandi vim habet, ita se remittere, ut ad summam, cujus capax est, moderationem deveniat; altera vero ex parte fluidum quod immutari debet eam acquirere vim resistendi, qua se nimis atteri non patiatur, fieri poterit, ut ambarum virium momenta sic temperentur, ut alterum alteri non multum prævaleat. His positis, quæ certe nihil repugnare videntur, jam illud quoque consequetur, ut molecularum glutinosarum attritio, calidorum corpusculorum exsolutio, initiorum sulphureorum, salsorumque explicatio duntaxat sit tanta, (91) quanta possit sanguinem liquidum reddere; excalefacere autem plus justo atque asperare non possit.

XXXIII. Quod vero sanguinis circularis motus in istis jejunantibus remissior fuerit, humores vero magis eidem obsistentes, quam fere consuerunt, (92) multa in historiis narrata non obscure significant. (93) Pulsus arteriarum, in plerisque languidus fuisse dicitur, parvus, contractus, in aliis etiam obscurus, ac fere nullus. (94) Calor item moderatus utplurimum, quandoque etiam ita remissus, ut vix tactu perciperetur, aut excitaretur ad motum. Nemo autem ignorat, (95) arteriarum pulsu vim cordis, qua sanguis in orbem agitur, (96) calore autem attritum, qui ejus partes exsolvit, manifestum reddi. Præterea (97) fœminæ magnam partem fuerunt abstinentes hujusmodi; (98) & plurimæ quidem melancholicæ, & pituitosæ. His vero quis nesciat, (99) humores circuitu ferri pigro & lento, (100) neque admodum esse ad acutiem atque ad incalescendum proclives.

XXXIV. Nemini vero incredibile videri debet, humorum massam in tam insuetam constitutionem posse componi. (101) Magnis id fit, atque efficacissimis causis. Plerumque inediæ istæ, repentinæ præsertim, suum (102) a vehementi aliqua febre initium habuerunt. Febres autem acutas inprimis quisnam ignorat, (u) post Sydenhamii observationes, & monita, hoc etiam præstare, inter cętera, ut sanguinis constitutio ad novum aliquem corporis statum, aut ad insitatam vivendi rationem aliquam accomodetur. Cęterum ad summam istam inediam sensim, & certis quasi gradibus ascenditur. Febres, ut dictum est, universum corpus affligunt. (103) Statim caput, & nervi tentari solent. (104) Doloribus modo hęc, modo illa pars excruciatur, stomachus vero inprimis. Incipit ergo cibos fastidire, ingestosque rejicere. A solidis initio abstinetur; liquidis aliquandiu victitatur; sed hæc quoque temporis progressu repudiantur. Interea gula, stomachus, intestina, venter universus sic contrahuntur, ut si quid ore sumatur, ne deglutiri quidem possit, nedum stomacho retineri. Id magno sane periculo tentatum fuisse in nonnullis, historiæ narrant, qui vel tantillum liquoris in fauces aut ventriculum coacti demittere, (105) pene suffocati sunt. Natura igitur a cibo minutatim desuescens, minutatim etiam corpus ad novam illam vivendi formam disponit. Quandoque etiam in hisce

(u) *Observ. Med. circa morb. acut. hist. sect. 1. cap. 4.*

hisce corporibus novum aliquid identidem molitur, non alio, ut verisimile est, consilio, nisi ut collabentem eorum temperationem redintegret. Ita in Adolescente illo, cujus supra ex Blairio meminimus, vehementissimas febres per intervalla concitavit.

XXXV. Enimvero non illi decerunt unquam infinitæ propemodum viæ, nobisque ignotissimæ, quibus, ubi necessitas postulaverit, aut dissidentes inter se humorum partes in ordinem & consensionem reducat, aut redundantes exturbet, aut suppleat deficientes. Id assidue facit in sanis corporibus cum innumeris aliis præsidiis, tum vero omnium efficacissimo aere inspirato. Cujus vires admirabiles plane atque vivificas non defuerunt, qui ad ejusmodi abstinentes sustentandos advocaverint. Hos paulo quidem liberius philosophatos esse, fatendum est: sed contendere tamen quispiam eorum posset, se non omnino inanibus conjecturis ad ita philosophandum accessisse. (106) Inesse enim in aere invisibilium, atque omnigenam virtutem habentium corpusculorum infinitas copias. Horum non minimam vim (107) in viventium corpora penetrare, nobilium Philosophorum opinionem esse; neque improbabilem. (108) Adhærere vero ea viventium ipsorum substantiæ, atque adeo accrescere, argumento esse, inter alia, (109) tum auctum citra sensibilis alimenti additionem nonnullorum pondus, tum præcipue (110) immania quædam, & omnem assumptorum mensuram longissime excedentia profluvia. Quibus si aerei thesauri materiam sufficiunt, neque enim aliunde hauriri possunt, quæ tanta copia profundantur, multo magis sufficere abstinentibus nostris posse videntur occultum aliquod pabuli genus, quo eorum corpora in summa illa usitati cibi penuria a ruina, & interitu vindicentur. Nos vero a subtili hoc philosophandi genere abstinebimus, neque ex isto aeris cęteroquin locupletissimo penu quidquam delibabimus, nisi ad summum subtilissimos aliquos spiritus, quibus nostrorum jactura, & defectio, ubi opus fuerit, compensentur. Cętera, quæ in aere insunt crassiora corpuscula ad eas inedias, reservari commode poterunt, si forte contingent inposterum, neque enim antea contigisse liquido constat, in quibus abstinentiam habitus, color, vires, & cętera id genus, perinde ac in sanis hominibus, conserventur.

XXXVI. Expediti jam a prima quæstione ad alteram descendemus, in qua propositum est nobis quærere, an eorum, quos initio nominavimus, opiniones cum hodiernæ philosophiæ doctrinis sint congruentes. Non erit autem difficile quæstionis hujus finem pervidere si animum ad ea quæ a nobis in superioribus dicta sunt, advertamus. In quibus explicandis idcirco prolixiores aliquanto fuimus, ut nobis in hac altera parte liceret esse breviores.

XXXVII. Tantorum autem Virorum sententias ea æquitate interpretabimur, quam eorum auctoritas, & singularis doctrina videntur postulare. Neque dubitamus, quin hac ratione non admodum a se invicem, neque a communibus recentiorum Medicorum placitis dissentientes videantur. Primum ergo Fortunii Liceti opinio est, nutritionem neque cuicumque animanti, neque semper esse necessariam, ut vivat. Cum enim in confes-

fesso sit, nutritionem idcirco institutam esse, ut humidum radicale dictum reparetur, quod a nativo calore indesinenter absumitur, sequitur ejus necessitatem cessaturam esse, si humidi istius cesset consumptio. Hanc autem consumptionem tolli oportere, si caloris & humidi ea fuerit æqualitas, qua alter alterum, viribus saltem, vel nullo modo, vel parum admodum superet. Ubi ergo hæc æqualitas inducta fuerit, ex Liceti sententia ablata omnis jam erit nutritionis necessitas; & homo, quandiu illa durabit, ciborum non indigebit; unde jejunium feret. De qua Liceti sententia illud tantummodo sumimus, quod ipsius quasi basis, & fundamentum est, æqualitatem scilicet illam nativi caloris, & humidi primigenii. Hujus igitur nomine si æqualitatem intelligat non absolutam quidem, & perfectam, quæ videlicet nihil omnino de animantis corpore decedere patiatur, sed aliam quandam quæ absumi aliquid, modicum quidem illud, sed tamen aliquid absumi non recuset; tum vero hujusmodi æqualitas parum aut nihil aberit ab ea temperatione virium quam inter circularem motum, & humorum densitatem posuimus. Nulla enim in re caloris illius atque humiditatis notas magis expressas, quam in sanguine ipso, & ejus motu circulari, unde omnis caloris origo est, inveniemus.

XXXVIII. Quod attinet ad P. Zacchiam is nativi caloris pabulum quærit ab humore crudo, & pituitoso in jejunantis corpore aggregato. Hunc non alium potiorem ob finem existimat a natura progigni, nisi ut externi alimenti defectum, si quando opus fuerit, suppleat. Nonnullas tamen conditiones necessarias esse, ut hoc alimento contenta sit natura, neve indigeat externi. Primum caloris debilitatem, ex qua major nascatur pituitæ copia, & inde appetentis facultatis satietas; deinde pororum cutis constrictionem, qua fiat, ut ne calor adeo dissipetur; denique naturam quandam aeream, & unguinosam in humoribus, qui nutrimenti loco substituuntur; ne forte, si unice frigidi & humidi essent, calorem, uti in vulgari flamma contingit, extinguerent. Porro in hac pituitosi humoris copia, quam Zacchias ex animantis penu depromit ad innati caloris vim sub diuturna inedia sustentandam, non est difficile ea agnoscere, quæ supra N.° XXIX. proposuimus. Cętera, quæ tanquam conditiones ad insuetum hoc nutritionis genus requiruntur, minimo negotio ad ea quæ hic illic dicta sunt, revocantur. Debilitas enim caloris ducitur ab ante memorata circularis motus moderatione: pororum constrictio nemini in mentem non veniet, insensibili perspiratione deficiente, vel imminuta: oleosa demum & aerea illa qualitas partim ab ipsa pinguedine, partim a spiritibus ex aere attractis deducetur.

XXXIX. Paulo difficilius est ad traditas doctrinas pertrahere quæ a Gasp. a Reies afferuntur. Inducit quippe nativi caloris a corde influentis exstaticum quemdam statum, sic eum appellat, aut suspensionem, ob quam in corde velut circumscriptus ad reliquum corpus aut nihil, aut certe parum se diffundat: unde in corde ipso, & præcipuis non longe dissitis partibus officia quidem sua, remisse tamen, adhuc præstet; at vero aliæ remotiores ab influente illo

ca-

calore quodammodo destitutæ, & solo insito sibi, & nativo fruentes quasi mortuam quandam vitam degant. Hinc a functionibus suis, inprimis vero ab alimenti attractione quasi deficiant, cujus etiam non admodum indigent, quod multo minus, quam antea resolvantur; unde quod sibi opus est ex redundantibus in corpore humiditatibus assumant. Hæc igitur ab eruditissimo Viro proposita sunt. Quæ, ut verum fateamur, paulo duriora videri possint vel iis ipsis, qui Veterum placitis de influente, atque insito calore imbuti sunt. Attamen si ea, quemadmodum nobis propositum est, aliquantum molliantur æqua, uti diximus, interpretatione, non ita a nostris doctrinis, uti primo aspectu apparent, aliena videbuntur. Notum est, circularem motum eo magis languescere, quo vasa, per quæ sanguis circumagitur, a corde fiunt remotiora. Igitur posita motus hujus toties memorata moderatione, & præterea oscillandi facultate, quæ in fibris inest aliquantum debilitata, calor in partibus a corde remotioribus infra consueti caloris gradum se remittet. Minus enim a præterfluente liquore urgebuntur extrema vascula; minus hæc resilient adversus liquorem ipsum; deterentur minus; minus dissipabuntur dissoluta corpuscula: ex quibus sequitur, non tantam fore nutritionis necessitatem. Ceterum illud in isto Auctore nemo non probabit, quod etsi in nova ista opinione producenda ingenium & ipse suum experiri voluit, non ei tamen sic adhæreScit, quin alienis etiam se facilem præbeat; quod sane perrarum est ab iis obtineri posse, qui novum aliquid excogitarunt. Hinc & liberum cuique judicium relinquit, & raris istis abstinentiis non unam omnibus fuisse causam existimat. Neque enim Sennerto assentitur, qui earum, uti determinati cujuspiam effectus, sic determinatam causam fuisse, contendit. Oppositum enim ait accidere in ceteris corporis ægritudinibus, quæ utplurimum a diversis, quandoque etiam contrariis causis oriuntur. Quapropter id quoque de hisce inediis credibile esse, eas videlicet pro naturæ, ætatis, temperamenti, & morbosorum eventuum diversitate, varios multiplicesque ortus habuisse. Hinc non paucis consuetudinem auxilio fuisse, ad paucorum dierum jejunium sustinendum. Alios etiam aere ali potuisse, uti Marc. Donato, & Quercetano placuit, eos præsertim qui agiliores siccioresque fuissent, & quibus nulla essent excrementa. Nonnullos pariter sola aqua, cujus potu usi essent, victitasse. Sennerto demum nullam fuisse causam cur communem Jouberti, Langii, aliorumque sententiam non reciperet, qui pituitam, frigidosque ac crassos humores, illo indigentiæ tempore, in sanguinis, & partium naturam converti, calore præsertim summe remisso, statuerunt, exemplo ab animantibus, & stirpibus ducto, quas simili nutrimento diu persistere, ac vivere quotidiana experientia comprobavit.

NOTÆ

NOTÆ

AD NUM. I.

(1) EXcellentiorem quidem &c. Huc referri possunt, quæ habet Aristot. 1. *Metaph. cap.* 1. ubi loquens de arte, & experientia, eos dicit putari sapientiores, qui artem tenent, quam qui experientiam tantum habent, quod *illi causam sciant, hi vero minime*.

(2) *Antequam res &c. in eam an verè &c. Quemadmodum enim tum causam rei exquirimus, cum eam esse, tenemus, interdumque simul utrumque perspicuum est, nec tamen ante qua causa rei sit cognosci potest, quam esse sciatur: sic rei essentia sine eo, an sit, cognosci nullo modo potest*. Arist. *post. analyt. lib.* 2. *cap.* 9. ex versione Perionii.

II.

(3) *Inventi tamen sunt alii &c.* Inter hos nominat Gasp. a Reies (*Elys. juc. quæst. camp. quæst.* 58. *n.* 7. & 27.) Lupeum, Gentilem, Valeriolam, Brasavolam, Harvetum. Quibus addi possunt recentiores alii, præsertim vero Georg. H. Velschius (*Eph. A.N. C. an.* 3. *obs.* 33.) & Lucas Schrockius in Schol. ad observationem Helvvigii de Virginis Norimbergensis mira abstinentia, quam reperire licet in Th. Boneti Med. Sept. *lib.* 3. *sect.* 3. *cap.* 5.

III.

(4) *Corporis temperies*. Picrocholis adversam esse inediam, a pituitosis autem non ægre ferri, scripsit Hipp. *de vict. rat. in acut.* Rationem reddit Gal. *com.* 2. *n.* 29. 30. qui præterea de temperamentis universim quidem (8. *Meth. cap.* 3.) pronunciat, nonnullis non magnopere incommodam esse inediam plurium dierum, aliis etiam utilem; de calidis autem & siccis (*lib.* 10. *cap.* 5) speciatim asserit, adversissimam eis esse; addens, calida, & sicca temperamenta se intelligere sive ea ex prima origine talia sint, sive ex victu, & immodico labore, & animi perturbationibus, & regione, & cœli statu, sub quo etiam anni tempus comprehendit. Cum his conveniunt, quæ habet Avicenn. *lib.* 1. *Fen.* 3. *doct.* 2. *cap.* 7.

(5) *Ætas*. Redius (*Tr. degli anim. negli anim. viv. p. m.* 83.) postquam de animalibus dixit, quæ per hyemem cibum non capiunt, hæc addit: *Negli altri animali giova molto la robustezza, e l' età per poter lungamente soffrir la fame*. Vid. etiam Hipp. 1. *aph.* 13. Cels. *lib* 1. *cap.* 3. Avicenn. *Can. lib.* 4. *Fen.* 1. *tr.* 2. *cap.* 8.

(6) *Regio* Vid, quæ antea (n.4.) de temperamentis ex Gal. 10. *Meth.* notata sunt.

(7) *Anni tempus*. Quid afferat discriminis anni diversa tempestas ad ferendum jejunium ostendit Redii experimentum in ejusdem speciei animantibus, sed non eadem tempestate sumptum. Aquilam totos viginti octo dies sine cibo vivam servavit: aliam similem, diebus canicularibus, viginti unum tantum *Tr. degli anim. viv. negli anim. viv. p. m.* 82. Vid. Hipp. 1. *aph.* 15. Mercurial. *com. in lib.*

lib. Hipp. de rat. vict. in acut. p.m. 425. *Sebiz. de alim. facult. lib.* 5. *probl.* 90.

(8) *Consuetudo*. De hujus vi in portentosa inedia producenda egregia protulisse dicitur Pechlinus (*medit. de aer. & alim. defectu cap.* 12.) a Schrock *Schol. ad obs. Helvvig. supra cit.* & a Stalp. Wiel. *Schol. ad obs.* 15. *Cent. post. p.* 151.

(9) *Redius. Degli anim. negli anim. viv. p. m.*82. ubi hæc habet: *Gli animali non muojono così prestamente per cagione del digiuno, come crede il volgo.*

(10) *Ex calidioribus &c.* Canes aliquos sine cibo, & potu usque ad quartum, aut sextum diem supra trigesimum vixisse Auctor testatur: Catellum etiam per æstatis calidissimos dies usque ad 25. durasse, atque ultra etiam duraturum fuisse, nisi famis furore percitus ex editissima fenestra exsiluisset. Minime omnium famem ferunt mures domestici pariter, & sylvestres. Vid. alia hujusmodi experimenta apud eumdem Auth. *l. c.* Gallinam quoque totos 80. dies famem sustinuisse tradidit Fr. Mendoza *lib.* 6. *probl.* 24. referente Stalp. Wiel. *p. m.* 162. Nobis compertum est, Felem per incuriam clausum in loco, in quem ne mures quidem penetrare poterant, vivum adhuc ibi inventum esse post trigesimum primum diem. Fortasse aliquamdiu adhuc vixisset; nam inde prodiit cruribus sese non omnino invalide sustentans. Erat quidem ad extremam maciem redactus, & quod notabile est, fere depilis. Nihil tunc edit præter pisciculum sibi oblatum, sed aquam avide ac sæpius bibit.

(11) *Recentibus exemplis confirmatum est*. Quæ memorat Schrock. *l. c.* Schurig. Chylolog. *cap.* 4. Stalp. Wiel. *l. c.* & alii ante ipsos. Inter hæc exempla notabile est allatum a modo memorato Helvvigio, eoque magis, quod in ea temperie acciderit, quam minime omnium ad tolerandam famem idoneam esse, dictum est. Fuit hæc Norimbergensis Virgo gracilis habitus, temperiei calidæ, & siccæ, quę ob odium & dissidia se abdiderat in suprema ædium, ibique 18. fere dies mansit sine cibo, & potu; vix enim considerari meretur, quod bucellam panis aqua madefactam post 16. diem tantummodo lambere cœperit.

(12) *Quos neque labor. Ubi fames laborandum non est*, inquit Hipp. 2. *aph.* 16. idem repetens *de vict. rat. in morb. acut.* addens præterea, calores in inedia vitandos esse. Celsus quoque *lib.* 2. *cap* 2. *Si quibus*, ait, *de causis futura inedia est, labor omnis vitandus est*. Luc. Tozz. *com. in aph.* 13. *sect.* 1. *sedentariam*, inquit, *vitam agentes jejunii sunt patientiores.*

(13) *Neque æstus*. Æstus nomine inter alia aeris ambientis fervorem a nonnullis intelligi testatur Gal. qui vocem hanc interpretatur *com.* 7. *aph.* 13. Quare huc faciunt, quæ supra de anni tempore dicta sunt, tum quæ ex Hipp. *de rat. vic. in acut.* allata sunt, cum de vitando per inediam labore diceretur. Galenus quoque inter cætera quæ faciant, ut homines in morbis acutis usque ad septimam diem citra ptisanæ sorbitionem, alimenti cęteroquin tenuis, sufficiant, enumerat hoc etiam, ut ambiens aer non sit calidus. *V. com. in lib. Hipp. de rat. vict. in acut. com.* 1. *n.* 43.

(14) *Neque Vigiliæ*. Vigiliam edacem vocat Hipp. *lib.* 6. *Epid. sect.* 4. *n.* 18. Rationem hujus affert Gal. *in comm. Dissipat*, inquiens, *vigilia, insito calido, dum exterius evicat, se-*

cum haud exiguas corporea substantiæ particulas educente. Aliam quandam caussam adducit Avicen. *lib.* 3. *Fen.* 13. *Tr.* 2. *cap.* 12. ob quam vigiliæ famem commoveant. Sed his omissis, nimis notum est quid conferat somnus ad jejunium sine noxa tolerandum. Id passim confirmant Scriptores exemplo ferarum natura sua longos somnos trahentium. His vel ipsi Erasistrato consideratas fuisse, ex Gal. constat *cap.* 9. *de Vena sect. adversus eumdem V. infra N. XVII. not.* 69. Id ipsum Fr. Baconus, inter alios innumeros, sylva sylv. *n.* 697. notavit, *animantia*, inquiens, *somno plurimum indulgere solita, modico victitare, ut glires, vespertiliones &c.* Ac de glirium somno pulcherrima est observatio Varignonii apud Reaumurium (*Mem. &c. des Insect. Tom.* 2. *mem.* 1. *p. m.* 29) Testatus ergo est Varignonius, se habuisse glirem per hyemem tam profundo sopore, oppressum, ut exsuscitari non posset, nisi admotæ candelæ ardore. Statim vero atque cruciatus cessabat, in suum ille veternum relabebatur.

(15) *Neque sitis &c.* Quanto solatio sit inter inediam aquam ad bibendum non deesse, ostendunt laudati Redii experimenta. Hic capos sine cibo, & potu etiam hyemali tempore non servavit ultra nonum diem. At vero capus, cui assidue aquam sine alio cibo subministraverat, non ante mortuus est, quam vigesimus dies elapsus est. Notabile est, ipsum primis diebus avidissime, & frequenter bibisse. Quarta ante mortem die istud bibendi desiderium notabiliter remisit. Sed nostris diebus luculentissimum habemus rei hujus etiam in hominibus exemplum. Notum enim est quamdiu homines sine ullo solido cibo serventur a Neapolitanis Medicis sub aquea illa diæta, quam in Medicinam primi invexerunt. Feruntur nonnulli sola gelida affatim exhibita usque ad trigesimum diem vixisse; aliis etiam ultra id tempus productam fuisse abstinentiam, a Viris fide dignis narratum est.

(16) *E speluncis, & cryptis &c.* Plures hujusmodi casus reperire licet apud Authores, uti Marsil. Cagnat. *lib.* 1. *de san. tu. cap.* 7. *p. m.* 15. *b.* Porro aerem antrorum *ex sua natura propria parum, aut nihil depradari* dixit Fr. Baconus (*hist. Vitæ, & Mort. Oper. sup. exclus. aer. Histor. n* 6.) Ex adverso autem aerem hunc nostrum, *propter calorem solis prædatorium* vocat, quod interpretari licet consumptorem substantiæ nostræ. Impedita in illo aere perspiratione, & præterea cute ob timorem, ac mœstitiam densata, fieri potuisse credidit Luc. Tozzius (*com. in* 2. *aph.* 16.) *ut nonnulli sub ædificiorum, ruina ad hebdomadas supervixerint*.

(17) *Post* 24. *diem &c.* Id accidit in Anglia non longe a Liege quatuor hominibus carbonariam mineram excavantibus, qui aqua repente ex uberrima vena casu percussa erumpente interclusi, atque in editiorem, intimioremque fossæ illius partem se recipere coacti, ibidem totos 24 dies commorati sunt, nullo alio interea victitantes præterquam aqua, e vicino fonticulo scaturiente. Porro hæc diligenter examinata non aliud nisi calcem quandam exhalando reliquit, sed eam quoque ita tenuem, ut vix considerari mereretur. Hanc historiam habemus in Transact. Angl....

Triplo autem longius tempus fœmina quædam Hispalensis in uliginosa specu delituit, in quam dejecta fuerat a Ma-

a Marito, aliquot pugionis ictibus confossa. Inde vero non ante fuit educta, quam dies septuaginta duo elapsi essent. Inter alia cum de alimento interrogata esset, non alio se vixisse, respondit, nisi tantillo pluvialis aquæ ibi collectæ, quam identidem ex fasciis quibus caput vinciebat, eadem madefactis sugebat. Idque constanter, ac jurejurando affirmavit. Verum quæ fides haberi possit fœminæ, quæ clam se a Marito subduxerat, & cujus errores apud ipsum ab extraneis, ad quos diverterat, excusandi fuerint, illi judicabunt, quibus integram historiam legere placuerit apud Gasp. a Reies *l. c. n.* 26.

IV.

(18) *Qui adversa valetudine conflictantur.* Brasavola *in* 1. *Hipp. de morb. acut. aph.* 44. concedit homines per aliquot solum dies sine cibo vivere posse, per pauciores quidem si sanus, si æger per plures, ita ut comatosos ad decimum quartum aliquando pervenisse viderit. Gasp. a Rei. *l. c. n.* 7. Schrockius *l. c.* causam cur ægri diutius inediam tolerent rejicit in caloris depascentis debilitatem, fermenti stomachici penuriam, salini ejus principii fatuitatem, & magnam pituitosorum humorum colluviem.

(19) *Pituitosis, & melancholicis &c.* vel ipsæ febres ex pituitosi humoris copia progenitæ inediam diuturnam sustinent, Galeni testimonio 12. *Meth. cap.* 3. qui ejusmodi febricitantes usque ad septimam diem aqua duntaxat mulsa, in qua incoctum hyssopum fuisset, nutriebat, *siquidem longissimam*, inquiebat, *qui ita sunt affecti cibi abstinentiam ferunt, corpore scilicet ex crudis ipsis, quos continet, succis concoquendis alto* Melancholicorum autem exempla sæpe diuturna abstinentia se macerantium affert Schrockius *l. c.* desumpta ex Frid. Lossio *lib.* 1. *obs. Med.* 21. ex Bierling. *Adv. curios.* 43. Henr. ab Heer *obs. med.* 27. Schurigius quoque ex Hemsterhuis *Mess. aur. pag.* 240. refert, Melancholicum quemdam sola aqua per multas hebdomadas vixisse. Ex Godefr. autem Schulz. *Dissert. de tinct. Bezoart. Michael. cap.* 5. §. 23. *pag.* 114. puerum 13. annor. Melancholia hæreditaria splenetica laborantem sic a cibo, & potu abstinuisse, ut iis refici delictum capitale censuerit. Sed omnibus his præit melancholicus ille ab Alb. M. *lib.* 7. *de anim.* relatus, qui 7. septimanas sine cibo vixit, singulis solum aut alternis diebus haustum aquæ sumens: idque ab ipso deinceps trium vel quatuor septimanarum spatio sæpius factitatum.

(20) *Quæ cerebrum, & nervos &c.* Monialem quandam Apoplecticam totos viginti dies non modo sine ullo cibo durasse accepimus, sed ne liquoris quidem guttulam per id tempus deglutire potuisse.

(21) *Insanientes &c.* Talis fuit Isaacus ille Henrici Stiphont qui furore actus cum se verum Messiam diceret, ad ejus exemplum jejunium quadragenarium die 6. Decembris anni 1684. inchoavit, absolvit autem decima quinta sequentis Februarii. Quo tempore nullo cibo potuve usus, nihil pristini vigoris amisit. Rediit vero, absoluto jejunio, ad consueta alimenta. *Vid. Diar. Gall. an.* 1685. *Mens. Febr.* De hoc jejunio non idem fuit omnium judicium. Quidam fucatum fuisse volunt, inter quos Wedelius, referente Schurigio

l. c. sed contrarium defendit Wielius, cum & omnia diligenter observata fuisse dicantur, & excrementa cessarint, & pulte crassiore sumpta, post quadragenariam illam abstinentiam, acerbissimis ventris doloribus correptus fuerit; neque alvum ante tertium diem deposuerit, quo allevatus est; probabili argumento intestina contracta fuisse ita, uti contrahi per tam diuturnum jejunium oportebat.

(22) *Qui sopore &c.* Multa prostant apud Scriptores diu dormientium, & inter diuturnum illum somnum omnis cibi abstinentium exempla. Memorabile est illud a Gul. Derham *Theol. Phys. lib.* 4. *cap.* 11. *adnot.* 75. ex Transf. Angl. *n.* 304. relatum Sam. cujusdam Chilton qui annis 1694. 96. 97. plures hebdomadas continenter dormivit. Et quanquam nonnumquam inusitato quodam modo alimentum sumebat, attamen ab eo etiam abstinebat omnino, aut paucissimo utebatur, somno contentus, nihilque inde passus detrimenti. Notabilis quoque est historia, quam Wielius *l. c.* ex annalibus rerum Anglicarum, an. 1546. exscripsit de Figulo quodam Londinensi Guilh. Foxlejo, qui totos dies 14. & noctes 15. tam profundo somno detentus fuit, ut nulla ratione expergefieri potuerit. Decimaquinta die somno solutus est, adeo valens, nocte ut una, neque amplius se obdormivisse firmiter crederet. Vide alios ab eodem citatos.

(23) *Aut sensuum hebetudine.* Ita sensus omnes aliquando hebetantur, ut homo quasi mortuus jaceat, motu etiam destitutus, cujusmodi fuit civis ille Hagiensis apud Stalp. Wiel. *l. c. p. m.* 183. qui neque arteriarum pulsu, neque vel minimo respirationis jndicio a mortuo distingui poterat, sed levi tantum quadam circa oculum & humerum sinistrum convulsione, & quod minus frigeret quam mortuus *V. Num. XXVIII. not.* 82. & *eod N. not.* 84. ubi narratur torpor tactus Apolloniæ Schrejeriæ.

(24) *Aut paralysi &c.* Plura horum exempla in his commentariis invenire licebit speciatim N. VIII. *not.* 48. & multo magis *not.* 55.

(25) *Si gulæ aut ventriculi &c.* Hanc quoque inter cęteras aboliti appetitus, & inde ortæ diuturnæ inediæ causas adducunt Authores. Langius *lib.* 2. *ep.* 27. *p. m.* 113. id accidisse puellæ Spirensi suspicari se posse asserit, dum crurum, brachiorumque nervi simili morbo fuerunt tentati. Videatur Schrockius super hac eadem re citans Thonerum *lib.* 3. *obs. Med. p.* 144. a quo hæc Ventriculi paralysis adducta fuit. Stalp. etiam Wiel. de hac eadem loquitur *p.* 159. Galenum producens, Aetium, & Schmidium.

(26) *Mulieres ex utero laborantes.* Benivenius *de abdit. morb. caus. & curat. p.* 108. scribit monialem Montis cœlii suffocatione uteri laborantem ad decimum diem sola panis bucella vitam traduxisse. Extat *in M. N. C. Dec.* 2. *an.* 9. *obs.* 51. Lanzoni observatio, quam deinde refert Schurig. *l. c.* de muliere 9. dies sine sensu, motu, & alimento ullo instar mortuæ vivente, atque olei succini odore ad se redeunte. Sodali nostro accidit idem sæpe observare in alia Virgine, quæ quoties hystericis paroxismis corripiebatur, septem, non minus, aut 8. dies sine sensu, motu, respiratione, & cibo manebat. Pleręque ex diuturnis inediis causam ab utero habuerunt. Id notavit Sennert.

Tract.

Tract. lib. 3. *part.* 1. *sect.* 2. *cap.* 2. *pag.* 389. *col.* 1. *paragr. penult.* Inter alias, quæ a Sod. nostro P. A. Michelotto relata est in acta *Ac. N. C. vol.* 2. *obs.* 26. originem ab utero habuit.

(27) *Febre identidem recurrente.* Ita Gilbertus ille Jackson cujus historiam a P. Blair scriptam referunt *Transf. Anglic. Jan.* 1720. *n.* 364. febres passus est per intervalla recurrentes, easque vehementissimas, & plures menses durantes, inter quas, & postea etiam, nihil cibi sumebat, aqua solum os aliquando colluens.

(28) *Plures simul morbi concurrunt.* Satis fuerit pro exemplo adduxisse implicatissimum illum, & si quis alius, insitatum planeque monstrosum morbum, quo Margarita Lauvera conflictata est. Vid. compendiaria ejus narratio N. VIII. *not.* 45.

VI.

(29) *Neque de genere alimentorum &c. neque de iis &c.* Hoc ipsum Velschius quoque jampridem notavit, inquiens: *Qui historias litteris consignarunt plerique de cibo tantum solido locuti sunt, de liquido, & potu parum curantes. De excrementis etiam alvo tantum, non vesica redditis aliquid adnotarunt. Putabant siquidem parum referre, si a potu mejerent, dumodo nihil ore comanducarent, alvoque nihil excernerent: quod a tot tantisque Viris factum esse sæpe mirati sumus. Non aquam sane plerique docti isti biberunt, sed juscula etiam adsumpserunt, quod ex ipsis narrationibus constat.* Verissime igitur hæc dicta sunt a Velschio, si minus de plerisque, at certe de multis hujusmodi historiarum Scriptoribus. Res nempe ita narrarunt, ut relictus sit locus hoc saltem cum Gassendo (*Oper. tom.* 2. *p. m.* 542. *col.* 2.) suspicandi, pusillum quidem fuisse quod abstinentes hujusmodi assumpserint; at aliquid tamen fuisse. Verum etsi hæc de multis historiis vere dicuntur, de omnibus æque dici non possunt. Nonnullæ quippe distinctam cibi, potus, & cujuscumque excrementi mentionem faciunt. Vid. inter alias historia puellæ Spirensis a Langio tradita *l. c.* in qua excrementa omnia numerantur tam quæ deerant, quam quæ non deerant. In historia Virginis patavinæ ab Alex. Viguntia descripta, & a Sennerto *l. c.* adducta expresse ponitur: *alvus fuit suppressa, per vesicam lotium non reddidit, clysteres injecti nullas fæces eduxerunt.* Hæ nominatæ sunt, quia primæ occurrerunt memoriæ; aliæ facile occurrent cuicumque Scriptores istarum rerum adeunti. In aliis porro historiis non illa quidem omnia expressa inveniuntur, attamen ex ipso narrationum contextu satis intelligitur, eas non secus accipiendas esse, ac si distincte illa omnia commemorata fuissent. Hujus rei unicum sufficiet exemplum ex ea historia sumptum, quam de sua abstinente Confolentanea tradidit Fr. Citesius. In ea enim ne verbum quidem habetur de potus abstinentia. Sed alia tamen multa, quæ cum in historia ipsa, tum in eidem annexo commentario sparsim continentur, satis declarant, puellam omnis etiam liquidi abstinentem fuisse. In ipsa enim historia expressum est, sic deglutitionem impeditam fuisse, *ut summum inde esset esculentorum, & potulentorum odium.* Quo sane odio, si nullo modo adduci potuit, ut cibum sumeret puella, credibile est, eam potulenta etiam recusasse. Ac nisi hæc quoque recusasset, utina certe non defecisset, uti defecisse notat Citesf. Sed neque alia

alia minutiora excrementa, uti lacrymæ, narium mucus, aurium sordes ex Citesii sententia deficere debuissent, qui Spirensis puellæ *vires* (*pag.* 77.) *collabentes aliquo cibo, quamquam fortaße non solido fultas fuiße*, hoc ipso conjectatur, quod excrementis illis non caruerit. Quod autem in hac historia potus expressa mentio facta non fuerit, illud fortasse in causa esse potuit, quod Author existimaret, uno cibi nomine potum quoque comprehendi. Ipsum vero ita existimasse, tum ex modo allatis ipsius verbis, manifestum est, tum ex iis quæ ante aliquor lineas habet, de eadem Spirensi puella, *credibile eße eam, cum rediret ad ciborum usum a liquidioribus initium fecisse*. Et sane ita quoque intellecta res est ab aliis, qui de istius puellæ jejunio locuti sunt; inter quos Guil. Fabr. Hildanus præcipue numerandus est, qui *in Epist.* ad D.P. Brederodium scripta inter cętera sęculi sui prodigia, post admirandam Apolloniæ Schrejeriæ inediam, cujus se testem ocularem fuisse dicit, hanc quoque Confolentaneæ ex Fr. Citesii descriptione recenset, expresse memorans, eam *aliquandiu sine cibo, & potu vixiße*. Enimvero nihil habuisset inedia ista, quo inter sęculi illius prodigia a tantis Viris referretur, si ciborum tantumodo solidorum abstinentia fuisset, non etiam potus, & jusculorum inprimis quæ crassioribus cibis alendi facultate præstare nemo non novit. Alia quoque afferri possent exempla, si opus esset; & nisi multa suppeterent, quibus palam fiat, non semper expressam omnimodæ istius aut abstinentiæ, aut excrementorum defectionis mentionem a Scriptoribus esse prætermissam.

(30) *Sive ad pietatem*. Uti Anna Lammenittia, & Anus quædam Anglica a Langio memoratæ *l.c.pag.* 111. itemque Antonius ille hypocrita relatus a Marf. Cagnato *l. c. cap.* 7. ex Antonio Panormita; cui simile exemplum Romæ sub Nicolao Pont. ab Æneа Sylvio narratum. Vid. Joh. Wier. *Tr. de Commentitiis jejuniis*.

(31) *Ad ostentationem*. Inter cętera ob quæ Gassendus ait, (*loc. cit.*) non esse iis fidendum qui longarum inediarum historias referunt, hoc etiam ponit, quod cum *ipsi non testes oculati omnimodæ abstinentiæ sint, sed fidei stent aut ipsorummet abstinentium, aut parentum, famulorum, ipsorum etiam exploratorum, vix quispiam horum reperiatur, qui, ut videri possit dicere quidpiam mirabile, exaggerare rem non affectet*. Quam vero simus propensi in id omne quod mirabilis speciem habet, ostendit Crousazius *in sua Logica T.* 1. *sect.* 1. *cap* 9. *num.* 13. ubi etiam demonstrat hanc ipsam admirabilitatis affectationem naturalis historiæ veritati summopere nocuisse.

(32) *Principibus &c.* uti Maximiliano Cæsari, ejusque proceribus ab Anna Lammenittia. V. Velsc. *l. c.* Wier. *de Comm. jejun.* §. 35.

(33) *Magistratibus &c. Magistratus Unnensis publicis codicillis testatus est de veritate* (jejunii Barbaræ Kremeis) nihilque doli latere; quod ex industria adeoque oculata observatione 9. dierum, quibus in eorum ædibus sedulo fuisset custodita; idque *aliquoties a diversis eße factum, se testari confirmabant*. (Wier. *de com. jejun.* §. 4.) Fuco autem detecto *Princeps Unnam mittit litteras ad Magistratum, quibus cum illo expostulat serio, quod tam stupide sibi a puella sivisset illudi &c.* Idem *ib.* §. 25.

(34) *Anna Lammenittia &c.* Hoc tam-

tamquam ementitæ abstinentiæ *insigne exemplum..... nemini proditum ex Annalibus patriis MSS. in Bibliotheca sua* ennarrat Georg.Hieron. Velschius. Id vero intelligendum esse videtur prodiisse tunc primum ex Annalibus MSS. & multo distinctius narratum, quam ab ullo alio. Cęterum enim multo ante & cognitum, & ab AA. prolatum constat ex supra memorato Wieri libello *de comm. jejun.* §. 34. Marsil. Cagnat. *de san. tu. cap.* 7. *p. m.* 14. *b.* & Jo. Lang. *lib.* 1. *ep.* 27. *p. m.* 111. *V. supra not.* 30 32.

(35) *Non esse quibuscumque &c. Memini* (inquit opportune in hanc rem P. Gassend. *l. c. p. m.* 542. *col.* 2. *Oper. T.* 2.) *cum praclarus Merendolus scripsisset, puerum duodecenem Icardi Aquensis Pharmacopola filium, prius edacem, ac macilentum, a quinque jam mensibus omnem pene cibum renuentem (renuisse prorsus fama erat) & aliquanto tamen carnosiorem solito redditum, interrogasse me pueri patruum, ipsum quoque Pharmacopolam quid ejusce rei compertum haberet, ac respondisse illum, imposturam fuisse tum ipsius pueri, tum sororis, non sat memini, an fratris unius, qui, clam familia reliqua, ipsi edulia non multa quidem, sed quadam tamen suppeditaret.*

VII.

(36) *Sive ad cibum, & potum &c.* De Apollonia Schreiera an ista expresse declaraverit P. Lentulus, qui ejus historiam conscripsit, ignoramus; librum enim ejus, qui vel ipso Hildani tempore difficulter reperiebatur, ut ipse in litteris ad Pet.Uffenbachium datis, & observationi 33. *cent.* 5 subnexis testatus est, videre non licuit. Attamen dubitare vix possumus, quin Scriptor omnium testimonio diligentissimus omnia hæc accurate sit persecutus, cum & ipse Hildanus Lentuli æqualis, & amicus, atque adeo in hac puella observanda socius, multis in locis jejunii hujus admirabilia describens, omnia illa commemoret; & centuria quarta observatione item quarta profiteatur, se plura de rebus ad ipsam pertinentibus *non addere, quod D. D. Lentulus omnia qua circa puellam hanc occurrissent, atque occurrerent, diligenter observaret, qua suo quoque tempore in lucem proditura essent.* Præterea Sennertus (*l. c.*) inediam istam, verisimiliter ex Lentulo, referens neque cibi, neque potus, neque excrementorum mentionem omittit. Omittit quidem de excrementis dicere cum alterius puellæ in Palatinatu jejunium narrat, in hoc Henricum Smetium non imitatus præcipuum abstinentiæ illius Scriptorem, qui decimo libro Miscellaneorum suorum *pag.* 551. paucis quidem verbis, sed apertissimis rem totam explicat, affirmans, puellam *a se visitatam fuisse, qua (ut fama erat, & certis quoque testimoniis compertum) in septimum jam annum neque ederat, neque biberat quicquam, neque ullum excrementi genus excerea posuerat &c.* Idem repetit quod ad cibum & potum, & excrementa *lib.* 8. *p. m.* 395. Non minus autem accuratus fuit Jo. Langius in narrando puellæ Spirensis jejunio. Postquam enim morbum in quem illa incidit breviter descripserit (*lib.* 2. *ep.* 27. *p. m.* 111.) dixeritque eam *cibi potusque omne desiderium sic amisisse, ut neque variis obsoniorum illecebris, neque parentum precibus adigi potuerit, ut quidquam esculenti, vel potus, vel primis labris saltem degustaret*, subjungit deinde sequentia verba: *quam inediam quum ultra biennium sustinuisset, nihil excrementorum nec per alvum, aut vesicam excrevit.* Neque vero aliter

scri-

ſcribere poterat is; qui ſuſpicatus eſt (*pag.* 113.) in ea fuiſſe reſolutos paralyſi ventriculi nervos. Wierus quoque initio §. 35. libelli ſui de *commentitiis jejuniis* teſtatur de hac puella ſcriptum eſſe; *prius omnem averſatam cibum, poſtea & potum, nec tum urinam reddidiſſe*. Ac ne dubitari poſſet de potus abſtinentia, deque excrementorum defectione, Marſil.Cagnatus, poſtquam *cap.* 5. *lib.* 1. *de ſan. tu. p. m.* 10. *b.* ex Ger. Bucoldiano retulit, *nauſeam*, a qua ea virgo correpta fuerat, *non modo non curatam, verum etiam anno ſequenti, quo hominum memoria, ferventior, & aridior nullus extitit, neque potum ullum ſumpſiſſe, neque lotium ullum reddidiſſe*: capite deinde ſeptimo *pag.* 15. a. ubi oſtendere conatur, jejunium quadraginta dierum non eſſe naturale, non modo non negat, puellam eo deveniſſe, ut annum, & illum quidem aridiſſimum ſine potu vixerit, ſed etiam *non adeo, ſicuti cætera, alienum* id eſſe demonſtrat, nonnullorum, exemplis propoſitis, qui diu ſine potu vitam duxerunt. Atque hæc oſtendiſſe ſufficiat de hiſce inediarum hiſtoriis, quæ ante Velſchium proditæ ſunt, ne forte quod ille in plerïſque Scriptoribus reprehendit, (*V. ſupra N. VI. not.* 29.) id in omnibus reprehendendum eſſe, quis putet; quaſi videlicet omnes *de cibis liquidis, deque excrementis veſica redditis* parum curarint. Cæterum qui aut fere per idem tempus, quo Velſchius, ſcripſerunt, aut poſtea, diligentiam ſuam minime deſiderari paſſi ſunt in iis omnibus recenſendis, quæ ad inediæ ſibi ad deſcribendum propoſitæ cognitionem quoquomodo facere poſſunt, ut cuivis patebit hiſtorias Henr. Sampſonii *E. N. C. an.* 3. *obſ.* 173. Th. Bartholini *Med. Sept. lib.* 3. *ſect.* 3. *cap.* 6. P. Blair *Tranſ. philoſoph.* 28. *Jan.* 1720. P. A. Michelotti *Act. Phyſ. Med. A. N. C. vol.* 2. *obſ.* 26. & aliorum legenti.

(37) *Morum propenſionumque &c.* De puella Spirenſi poſtquam dixiſſet Joh. Lang. *l. c.* eam a ſe viſam *duodecim annos natam, juſto corporis pro ætate habitu, coma flaveſcente, fuſcam, oculis cæſiis, facie non illiberali*, ſtatim addit: *quod ad animi affectus attinet, taciturnam, benignam, & mitis ingenii puellam, parentibus morigeram &c.*

(38) *Matronæ*. De vero jejunio Conſolentaneæ ſuæ aſſerit Citeſius *pag.* 80. *Nobiliſſimorum Virorum, qui eam in domibus ſuis alius per trium, alius per quatuor hebdomadarum ſpatium inter uxores, & filias ſuas aſſervarunt, fide ſatis unicuique conſtare debere*. Vid. infra *not.* 40. de Puella Palatina quatuor Matronis ad eam obſervandam tradita.

(39) *Aut privato ſtudio*. Id fecit Quercetanus, qui & fama jejunii Apolloniæ Schrejeriæ permotus, & morem gerens Domino de Syllery Galliæ Procancellario Bernam ſe contulit, *ut tanquam teſtis oculatus rei veritatem certius cognoſceret Diætet. polyhiſt. cap.....* Paulus quoque Lentulus, & G. Fabr. Hildanus eam inviſerunt. Citeſius ſimiliter Conſolentaneam ſuam viſitavit, & ita perſuaſus fuit de veritate jejunii ejus, ut ſcribere non dubitaverit: (*pag.* 80.) *etiamſi per tot menſes, & annos, ſingulos ejus motus obſervare non licuerit, videri tamen nihilominus verum quod de ea circumfertur triennale jejunium; nec aliter iis perſuaſum fore, qui nudam eam, ut nos conſpexerint*. Nempe non detrectavit puella nullius fraudis conſcia, ſe nudam videri, contra quam Barbara

illa

illa Unnensis fecit, quæ cum Mater diceret, *ei adeo collapsum esse ventrem, ut umbilicus esset quasi adnatus spinæ dorsi*, Wierum tamen *contrectare ipsam tentantem effugit*. Similiter de Martha Tailer *curiosos multos undique confluxisse ad illam visendam*, narrat Sampsonius, *Medicos, Chirurgos, aliosque qui integras noctes per vices huic negotio invigilarunt, ut si forsan fraus aliqua ab ipsa, vel amicis facta fuisset, detegeretur. Nullum* (addit) *ibi fuisse religionis prætextum, nullum enthusiasmum &c.*

(40) *Aut publica autoritate &c.* Ferdinandi Romanorum Regis jussu puella Spirensis ab ejus Medico, & ab altero quodam a cubiculis visitata fuit, uti refert Lang. *l. c.* Jussu pariter Joan. Casimiri Comitis Palatini Catharina Conradi Vietoris filia primum quidem anno 1584. ab Henr. Smetio, & Jacobo Theodoro Medicis præclaris; rursum autem anno 1588. a Jo. Poltio Medico Aulico, & Valentino Hennero & ipso Medicinæ Doctore observata fuit (*V. Smet. Misc.* x. *Senn. l.c.*). Citesius qui Smetio adhuc vivente scribebat, addit, *adhibitas fuisse quatuor Matronas quæ ab ejus* (puellæ) *latere, ne quidem noctu discederent. V. ejus Tr. de abstin. consol. pag.* 79. Nec minori vigilantia Bernensis Senatus in Apolloniæ Schreieriæ abstinentiam inquisivit: *jussit* enim *& Matrem, & filiam Bernam adduci, quas in Xenodochio urbis collocari, & ibi observari a custodibus voluit, ne quid fraudis subesset*. Quercet. *Diæt. polyhist. p. m.* 145.

(41) *De rei veritate dubitatum &c.* Cautiones quas adhibitas fuisse, hucusque ostensum est, in ejusmodi factis examinandis, clare ostendunt, quam vehementer fuerit de ipsorum veritate dubitatum. Accedit quod nota erant, & recentia ementitorum jejuniorum exempla: Certe Ferdinando Regi, & ejus proceribus obversata fuisse similia flagitia, credibile est, cum Puellulam Margaritam e pago Rodt *Spiram accersitam novis indutam vestibus, Medico suo, & alteri suorum a cubiculis, Viris spectatæ fidei, nocturno, diurnoque tempore in eorum ædibus observandam dedit*, uti scribit Lang. *l. c.* addit enim eos id fecisse non tam admiratione commotos, quam quod veriti essent, ne quid fraudis subesset, *ut olim in Augusta Vindelicorum urbe, & nuper in Anglia anus, prætextu religionis, solertis etiam ingenii viros deceperat*.

(42) *Custodes positos &c. V. sup. not.* 40. *in fine*; præcedentem; & alibi.

(43) *Dies noctesque &c.* Vid. supra (*not.* 41.) quid actum sit circa puellam Spirensem ex Langio (*pag.* 111) circa Consolentaneam ex Citesio (*pag.* 80.) circa Schreieram ex eodem (*pag.* 79.) circa Martham Tailer ex Sampsonio (*l. c. not.* 39.

(44) *Omnia summa cautione acta*. Vel de ipsis indumentis cogitatum est, ne quid forte alimenti in illis absconditum fallaciam faceret, cum puella Spirensis observari cœpit jussu regio: Veteribus enim ablatis, novis induta est. Cum ergo sic tradita fuerit ad observandum, & dies 12. sub assidua custodia, nullo sibi a quopiam oblato cibo, aut potu transegerit, uti vel ipse Marsil. Cagnat. *l. c. cap.* 5. *pag.* 10. *b.* non diffitetur, mirari subit, quomodo Wierus scribere potuerit (*l. c.* §. 36.) se nihil dubitare: *si oculatius illa fuisset observata, aut in ipsam vigilantius inquisitum, quin impostura fuisset detecta*: nec defuisse, *qui in vestimenti fimbriis* li-

libum ad famem tollendam, *dextre confutum fuisse*, dicerent.

VIII.

(45) *Plerumque morbi fuerunt inusitati & novi &c.* Novus certe atque inauditus fuit morbus supra N. V. *not.* 28. indicatus Margaritæ Lauveræ cujus descriptionem a Sigismundo Konig Reipub. Bernensis Physico ad Robertum Hook missam habemus in *Act. erud. Lipf. an.* 1682. *Menf. Nov. pag.* 340. Huic menstrua cum defecissent, oborti sunt acerbissimi dolores modo has, modo illas partes excruciantes. Eruperunt variæ subito lataque vesicæ, dolore adeo intolerabili, ut mente moveretur. Malum ptyalismo mercuriali profligatum est. Sequenti anno reversum est, sed non diu vesicæ durarunt. Cum ergo sponte evanuissent, non multo post affectus quidam recruduit nephritidem in multis æmulatus, in aliis vero plane inauditus & novus. Clysmatore rejectum est, inde tophi, & lapilli vomitu pariter redditi, primum quidem pisorum, deinde etiam avellanarum nucum magnitudine, duritie autem varia, cum alii molliores essent, alii silicibus æquiparari possent. E vesica summe dolente nihil urinæ, etiam cathetere immisso, eductum est. De calculis in renibus, vesica, & mesenterio genitis suspicio fuit, non secus ac in ventriculo, & intestinis genitos autopsia docuerat. Certe fragor invicem allisorum lapidum vel admota ventri manu, vel citato vomitu, audiebatur. Sed longum esset omnia recensere. Admirabiliora fuerunt clysmatum per superiora ejectio, cum interim crassa intestina crassis item excrementis diu infarcta essent, uti eorum enixus demonstrabat; urinarum colores aliquando viridis, aliquando cæruleus, isque perspicuus; urinæ item per fauces rejectio; ejusdem retentio; mox eruptio enormis; atque iterum huic succedens retentio; lapillorum excretio primum per superiora, progressu temporis etiam per inferiora, eorum varium genus, varia forma, varius color, copia vero tanta, ut quinque libras, si omnes asservati fuissent, facile excessissent; tandem, quod ad rem nostram facit, omnimoda per integros quatuor menses cibi, potusque abstinentia. Neque enim toto illo tempore quidquam sumpsit, nisi quinto, sextove die cochlear exiguum olei amigd. dulc. spiritu nitri impregnatum, quod & optimum dissolvens, & ægræ haud ingratum compertum fuerat.

(46) *Magnæ hic &c.* Ex arsenico per errorem in fornace una cum lignis concremato creditum est ortum duxisse Puellæ cujusdam Silesiacæ 11. annos natæ diuturnam inediam. Hæc per 9. Menses ne hilum quidem; per 6. autem menses subsequentes rarissime quoddam, neque in ea quantitate, quæ ad vitam sustentandam sufficere potuisset, assumpsit. Per totum hoc tempus immota plane, ac mortua quasi in lecto procubuit. Quod vero culpa in arsenicum conjiceretur, id nempe causa fuit, quod & aliæ puellæ, quæ in eodem conclavi erant, idem fere fatum, quamvis non adeo diuturnum, & grave sunt expertæ. Christ. Mich. Adolphus *E. N. C. Cent. VII. VIII. obs.* 34. Non minus extraordinaria causa fuit jejunii Marthæ Tailer, *Ab ictu videlicet sibi in dorsum a Molendinario inflicto lecto diu affixa, inde parum convalescens, iterumque recidivam passa, sensit deglutiendi difficultatem in gula inde*

pro-

proſtratum appetitum ; poſt hæc jejunium*:* quod ſcribente Sampſonio durabat adhuc cum jam 13. menſes elapſi eſſent. *E. N. C. an.* 3. *obſ.* 173.

(47) *Ortus, progreſſio, exitus &c.* Inediis adeo diuturnis conveniens inter alia videtur jejunantes iſtos & paullatim a cibis deſueſcere, & redire paulatim ad eorum uſum. In abſtinentiæ autem progreſſu excretiones deficere, in regreſsu ad alimenta eas quoque reſtitui. His porro egregie reſpondent obſervationes. *Primo ſenſim panis, deinde ciborum aliorum omnium appetitum amiſit* Schreiera (*Senn. l. c. p. m.* 384. *col.* 2.); *& juſculis tantum nutrita paulatim illorum etiam uſum abhorruit; & tandem ſaltem aliquot cochlearia vini aqua diluti aſſumens & ejus uſum poſtea reſpuit : atque ita aliquot menſes ſine cibo, & potu vixit.* Spirenſis *cœpit plus cibum quam potum faſtidire.* Lang. *l. c. p.* 111. Martha Tail. *abſtinere cœpit ab omni cibo ſolido, uti & pedetentim ab omnibus liquidis, niſi quidem rariſſime &c.* Vid. Sampſon. *l. c.*

Quod vero attinet ad paullatinam refectionem, de Schreiera, inter alias, notatur (*Senn. l. c.*) cum appetitus paullum redire cœpiſſet, cœpiſſe etiam pedetentim coctionem in ventriculo, hepate, aliiſque partibus perfici; abdomen quod ante extenuatum, & induratum erat, rurſum emolliri, & elevari; excrementa per conſuetas vias iterum excerni; muſculorum robur recuperavit; & quæ invalida fuerat, motu reſtituto ambulare cœpit. Vid. Hildan. præſertim *cent.* 4. *obſ.* 4. cujus verba referuntur *not.* 60. *ad N. IX.* Palatina vero Henrici Smetii primum *aquæ fontanæ ſemunciam ebibit*, deinde *lactis acidi*, quod primum appetivit, *& quidem frigidi dimidiam nucis juglandis quantitatem deglutivit. Cum pluſculum aſſumere conaretur*, non potuit, *eoque per vomitum rejecto*, vino os colluit, ſed nihil ejus vini deglutire valuit &c. Vid. Smet. *l. c. pag.* 552. 553. Conſolentanea quoque paucos ante menſes cœperat lactis guttulam diutius ore verſare (Citeſ. *pag.* 113.) Cum autem rediit ad ciborum uſum *per triduum lacte tepente os & fauces irrigavit; mox juſculum ſibi parari imperavit : parati unum & alterum hauſtum exſorbet, quem multo labore deglutire conata effecit demum, ut ventriculus quantulum erat aſſumptum exciperet, atque amplexaretur. Exinde paulatim cibis firmioribus aſſuevit ſeſe &c. reddito priori vultu, liberali illo quidem & vivido, totoque habitu ſpecioſiore facto.* Citeſ. ib. *pag.* 112. Similia narrantur de aliis pluribus quorum exactiores habentur hiſtoriæ.

Demum excrementa poſt denuo aſſumptos cibos redierunt. Gilb. Jackſon poſt decimum quartum, vel decimum quintum diem ab aſſumpto aliquo cibo nonnihil per alvum, & urinam reddere cœpit. Adelheydi vero Stalpartii Wielii in tertiam uſque hebdomadam *alvi exoneratio dilata eſt*, eamque nonniſi aſſumpto interno quodam remedio a Stalpartio tranſmiſſo conſecuta eſt.

(48) *Deglutitio difficilis.* Hoc ſymptoma pleriſque abſtinentibus commune fuit, atque in nonnullis a paralyſi gulæ & æſophagi ortum duxiſſe creditur. Poſtquam Conſolentanea per totos 20. dies vomitu aſſiduo conflictata eſt, & per alios 24. dies ſine voce hæſit, *omnium infra caput partium motus torpere, & hebeſcere cœpit, adeo ut ipſe quoque æſophagus reſolutus vim ſuam cathelecticam amiſerit :* Reſtituto deinde, & confirmato artuum motu poſt

6. fere menses *sola deglutiendi impotentia remansit*. Citesf. *pag. 64. 65.* Primum quod sensit Martha Tail. fuit deglutiendi difficultas in gula. *V. supra not.46.*) Adelheydis quoque Stalp. ne fluida quidem deglutire poterat &c. Vid. *not.* 105. *ad N. XXXIV.*

(49) *Vomitus, angustiae, & deliquia &c.* Consolentanea, uti supra notatum est, inter prima gravissima symptomata febrem, qua statim ab initio correpta est, comitantia, *assiduo inprimis vomitu per 20. dies conflictata est*. Puella Juliacensis, de qua Hildan. *cent. 2. obs.* 40. *a cibo adeo abhorrebat, ut cum quidam ex illis qui ad eam invisendam advenerant, sacchari parum clam in os immisisset, illa protinus in syncopem inciderit.*

(50) *Eorum quae e corpore &c.* Quanti ab omnibus factum fuerit hoc indicium ad inediae non fictae cognitionem, ex superioribus annotationibus intelligi potest; praesertim vero ex eo quod nemo fere inter Scriptores hujus rei mentionem facere omiserit. Hoc argumento adductus est Wielius, ut veram judicaret Henr. Stiphont abstinentiam.

(51) *Ventris contractio*. Quercetanus hoc argumento usus est, *ut mirantes & vix sibi persuadentes quin alimentis clam pasceretur* puella quaedam, quae Conflani ab ipso visa est, *& jam sine cibo, & potu per sesquiannum perstiterat*, a sinistra illa opinione dimoveret. *Ubi enim ventriculum, hypochondria, mesenterii, & inferioris abdominis regionem attrectavit*, aperte docuit, *in illo abdomine usque adeo depresso, & instar marmorei lapidis indurato nihil colligi posse; cum nihil in illas partes traiici, aut influere queat. Diaet. polyhist. p. m.* 142. Hanc ventris depressionem, contractionemque Langius quoque in Spirensi notavit *pag.* 111. Senn. *l. c.* commemoravit de Schreiera; & alii de aliis. At omnium accuratissime descripsit Citesius in Consolentanea: *Abdomen* (inquit *pag. 65.*) *sensim emacrescere, & tabescere adeo visum est, ut ab imis costis ad pubem usque nihil pristini aqualiculi superfuerit. Sola ibi nunc a sterno pendula mucronata cartilago supra antiquam ventris regionem extat, a qua, & nothatum costarum appendicibus superna cutis non mediocrem tensionis, & divulsionis sensum patitur, ex ipso etiam puellae conquestu. Inde omnes musculos, intestina, viscera, & reliquas ventris partes atrophia consumptas, & contractas patet, ut detractas putes. Saltem solae illarum fibrae, & stamina restant; carnosa omnis, quae spatia earum infarcit, substantia periit*. De sua Martha Sampsonius testatur. *Abdomen ad ipsam spinam concidit, quae manu palpatur, non obstantibus musculis, & intestinis jam aridis mediantibus. Cavitas est insignis a cartilagine ensiformi ad umbilicum.*

(52) *Cutis ariditas, pustula, faditates*. Consolentaneae *universa cutis frigida & sicca tangentibus apparuit; neque ullo motu incalescebat*. Citesf. *pag.* 66. De Spirensi notavit Langius (*p.* 112.) corpus pustulis phlegmate scatentibus; & Sampsonius jejunantis suae cutem pruriginosa faeditate exasperatam fuisse; quam aliquando lacte abluendam fuisse, addit. Schmidius quoque (*Med. Sept. lib. 3. sect 3. cap. 2. pag.* 519.) pruritum, cutis siccitatem in abstinente sua commemorat. Ac demum Herc. Saxonia Moniali cuidam Virgini non abstinenti quidem, uti modo nominatae fuerunt, sed assiduo vomitu laboranti, quo plus egerebatur, quam assumptum esset, pruritum in toto corpore permo-

molestum fuisse, scribit. *Vid. Med. Sept. lib.* 3. *sect.* 5. *cap.* 25.

(53) *Nervorum, tum resolutio.* Statim ac Spirensis puella *cepit plus cibum, quam potum fastidire*, uti supra notatum est, cępit etiam *dolore nervorum in brachiis, & cruribus robur relaxari*. Lang. *pag.* 111. *lin.* 4. Virgo Patavina *motum sinistri brachii* vel ipso morbi initio amisit, referente ex Alex. Viguntia Sennerto *l. c. p.* 384. De Consolentanea dictum est supra (*hoc eodem N. not.* 48.) quomodo reddita voce, *omnium infra caput partium motus torpere, & hebescere cęperit*, quo post sex menses artubus restituto, altera coxendix paralytica remanserit, unde difficilis incessus. Similiter de Catharina Bindera (*Smet. Misc. X. pag.* 552.) dicitur dextram manum diu resolutam fuisse, & utrumque crus attractum sine calore. Gilb. Jackson (*Transf. l. c.*) post febrem tertio recurrentem mutus evasit, paralyticus, & abstinens.

(54) *Tum distentiones.* Notabiles fuerunt convulsiones primum internæ per angores, & deliquia se prodentes, deinde extrinsecus apparentes in Adelhayde Stalpartii (*V. l. c. pag.* 138. 139.) Quandoque ita vehementes fuerunt, ut contorquens sese mentum & genua conjungeret. Caput hac illac jactitabat, e lecto exsilire conabatur, & detinere se volentes mordere. Convulsiones istas (*pag.* 144.) *observaverat Pater phasibus auscultaße lunæ, necnon ipsa convalescente, tertium semper gravissimum fuisse diem.*

(55) *Desipientiæ.* Commune hoc fuit pluribus ex istis abstinentibus, ut mente non constarent. Antequam Virgo patavina jejunium suum inchoaret, deliravit (*Senn. l. c.*). Consolentanea, etiam voce reddita, fuisse adhuc delirii plena dicitur a Citesio *pag.* 64. & Adelhaydi modo memoratæ *multiplicibus convulsionibus mentis usus videbatur imminutus*. Stalp. *pag.* 140.

(56) *Propensio in somnum, aut sopor. Desidem, & somnolentam* se invenisse dicit Lang. puellam Spirensem (*l. c. p.* 111.); languida pariter, somnolenta, taciturna, cruribus contractis fuit hetrusca illa, quam Sennertus commemorat *pag.* 384. *a.*

(57) *Stupor.* Usque adeo in nonnullis gravis fuit, ut Catalepsis gradum attigerit. Virgo Patavina Viguntiæ sæpe Catalepsi correpta fuit. *Sennert. l. c.* Joh. Schlegel, & Virgo Siebenlenhensis Maria Streichera quorum historiam habet Schurig *l. c.* §. 40. *& seqq.* sic affecti sunt, ut a multis pro catalepticis haberi potuerint. Prior certe stans plicatis manibus, nihil loquens, fixis semper in terram oculis, dies 5. noctesve permansit locum non mutans.

(58) *Visus, vocis, & loquelæ amissio, aut impedimentum.* Virgo Patavina cæca evasit, & delirare cœpit, postquam aliis gravibus symptomatibus laborasset, & jam aliquot menses cibum esset aversata. Senn. *l. c.* Consolentanea, uti supra indicatum est, postquam a primo insultu morbi per 20. dies febre, & vomitu conflictata est, febre quoquomodo remittente, obmutuit per 24. alios dies. Citesf. *p.* 64. Gilb. Jackson, febre tertio recurrente, mutus factus est, paralyticus, & asitos. Adelheydis Stalpartio cæca facta dicitur, & cæca nominatur *p.* 140. An vero id oculorum, an palpebrarum vitio acciderit, non satis ex historiæ narratione liquet. Certe per vehementes convulsiones (*pag.* 139.) *palpebræ ejus*

ita

ita claudebantur (inquit historicus) *pupillæque versus interiora propellebantur, ut quasi consumptæ apparuerint, digitisque palpebras aperire non posset, quare firmiter occlusæ manserunt*.

IX.

(59) *Argumenta quævis &c.* Hujusmodi sunt argumenta quibus Jo. Wierus (*libello de comm. jejun* §. 36.) & Fr. Citesius (*pag.* 77.) Spirensis puellæ abstinentiam in dubium vocare annituntur. Sunt ea potissimum ducta a minutioribus excrementis, muco videlicet, lacrymis, & pustulis, quæ in puellę corpore prodiisse narrabantur. Hæc *aliquo cibo* (inquit Citesius) *quamquam forte non solido vires ejus collabentes sæpe fultas*, satis evincunt. Verum quid valeant ejusmodi argumenta, ex iis quæ N.° XXVIII. habentur, intelligere quivis potest.

(60) *Aut quodvis indicium, & testimonium &c.* Neminem certe non commovebunt gravissimorum Auctorum testimonia quæ Georg. Hier. Velschius adversus celebriores abstinentes adducit, dum palam aperteque profitetur: *se plane persuasum esse, inedias illas quæ tot annorum prodigiosæ recensentur, ad unam omnes omnino fictas & ementitas fuisse. De Apollonia* (prosequitur ipse) *Schreiera id aperte Guil. Fabricius Hildanus testatur Cent.* 3. *obs.* 85. *Item cent.* 4 *obs.* 4. *& cent.* 5. *obs.* 33 *De Eva Flegena Morsiacensi Idem cent.* 5. *obs.* 33. *De Catharina Conradi Binderi filia Sbmidvilnensi in Palatinatu Henricus Smetius X. miscellan. p.* 551. *De alia quadam Jo. VVierus tr. singulari. De puella Spirensi, aliisque pluribus Jo. Langius Lib.* 2. *Epist.* 27. *De Gallica Gerardi Bucoldiani, quæ eadem cum abstinente Confolentanea Franc. Citesii nimo non commentum esse judicavit. De Scoto quodam*, & reliqua. Ad hæc ergo tam gravia testimonia qui respexerit facile inducetur, ut istas *plurium annorum inedias tanquam impossibiles, mera figmenta, & imposturas* repudiet, quemadmodum memorati Velschii, aliorumque auctoritate fecit L. Schrockius (*Schol. ad obs. Helvvig.*) qui eis *neminem nisi qui se cæca credulitate decipi patiatur, sese oppositurum* else, pronunciat. At si quis Auctores a Velschio allegatos adeat, mirabitur, qui potuerit Vir Clariss. ex eorum testimoniis colligere, inedias illas *ad unam omnes omnino fictas, & ementitas fuisse*. Nempe magna pars eorum locorum, quos ipse citat, longe ab ea sententia sunt alienissimi. Nam duo primi, qui ex Fabr. Hild. afferuntur, alter quidem ex litteris ad Valentinum Rulandum, alter ex litteris ad Janum de Burgo datis, ambo nihil aliud de Apollonia Schreieria continent, nisi eam *post longam illam inediam* iterum edere, & bibere *incœpisse prima die anni* 1611. *ab initio parce sumpsisse cibum, & nihil fere præter juscula, & utplurimum hordeacea: verum non diu post, cum esset facta insipiens, omnia, etiam lintea, lodices, immo & cultros devorare tentasse: eam a se una cum P. Lentulo multisque aliis visam: panem in vino maceratum ei oblatum; quem avide devoravit: vinum bibere noluisse, dicentem, hoc sibi nocere, & capitis dolorem excitare .... excrementa quotidie, & menstrua singulis mensibus copiose excrevisse: ventrem demum, qui antea supra modum depressus erat, tunc secundum naturam sese habuisse; reliquaque membra omnia carnosa fuisse*. Itaque duo isti loci non modo non favent, sed plane obsunt Velschianæ assertioni. Favet potius qui ex cent. V. adfertur. Sed de hoc in-

infra diſtinctius. Locus vero Smetii de Cathar. Conradi Binderi filia, & item alter Joh. Langii de puella Spirenſi illi ipſiſſimi ſunt quos ante *in annot. 36. ſub N. VII.* produximus; qui nihil certe continent, aut habent adjunctum, quod veritatem iſtorum jejuniorum mirifice non confirmet. Alia vero *illa puella quædam de qua Jo. Wierus tr. ſingulari*, ideſt tractatu de commentitiis jejuniis, non poteſt non eſse Barbara Unnenſis, quæ præcipuam in eo tractatu perſonam agit. At neque hæc, neque Anna Lammenittia, neque aliæ ibi memoratæ, una fortaſse puella Spirenſi excepta, quam, ut ſupra diximus, ſuſpectam habet Wierus, veris abſtinentibus a quopiam annumeratæ ſunt. Porro argumenta quibus ille in hanc ſuſpicionem adverſus Spirenſem inductus eſt, *not.* 59. indicata ſunt, & quid valeant inde dignoſci poteſt.

Quæ autem *Gallica* iſta eſt *Gerardi Bucoldiani*, quam Velſchius *eamdem* facit *cum Conſolentanea Citeſii*? Numquid poteſt utriuſque abſtinentis ętas in eamdem perſonam convenire? Bucoldiani ſcriptum de ſua jejunante annis pluſquam quinquaginta antiquius eſt Conſolentaneæ jejunio. Editus enim eſt libellus ille Pariſiis an. 1547. (*Mercklin. Linden. renov. ſub lit. G.*) Conſolentanea vero jejunare cœpit vere anni 1599. (Citeſ. *pag.* 64.) Conciliet qui poteſt res tanto annorum intervallo diſiunctas. Sed quæcumque tandem fuerit Abſtinens iſta, Conſolentaneæ certe inediam non reprobabimus ob unius Velſchii, Scriptoris cęteroquin luculentiſſimi teſtimonium adeo aſſeveranter affirmantis: de ea *neminem non commentum eſſe judicaſſe*. Doceri enim debuiſſet & qui judicarint, & quibus de cauſis. Potius ſi quid eſſet, quod Conſolentaneam ſuſpectam redderet, illud nempe eſſet, quod pariter & de Palatina Henrici Smetii ſuſpicionem facit. Nimirum ambæ tum ſolum ad alimentorum uſum rediiſſe dicuntur, cum ſe in arctiorem cuſtodiam redactas, & diligentius multo, atque rigidius, quam unquam antea obſervandas eſſe, cognoverunt. De Palatina vero ut ſuſpicari vehementius quis poſſet, faciunt nempe & preces ad Deum fuſæ, & genius illam ſolatus, & morbi allevatio poſt hæc tandem conſecuta, non prius. Attamen hæc ipſa non tanti momenti ſunt ad dubitandum, quanti ad faciendam fidem videntur eſſe cum alia multa in hiſce hiſtoriis narrata, tum inter cætera refectionis, & convaleſcendi modus toleratæ diu abſtinentiæ apprime conſentaneus. Diverſus certe is fuit a modo quo Auguſtana, & Unnenſis refectæ ſunt poſt ſimulatam ſuam inediam; hæ quippe ſolidioribus cibis ſtatim uſæ ſunt. Neque id mirum; ipſorum enim numquam vere abſtinentes fuerant. Illæ vero, uti narratum eſt ſupra *not.* 47. initio a liquidis ſumpto, nec ſine difficultate, paulatim ad craſſiorum alimentorum uſum redierunt. Atque hactenus dicta ſatis nos monent, ne facile cujuſvis auctoritati fidamus. Errori enim obnoxii ſunt vel graviſſimi quique Scriptores: atque idcirco quicunque demum fuerit, a quo aliquod factum narretur, aut alii id narrantes allegentur, non ei exiſtimandum erit injurium, ſi factum ipſum, antequam recipiatur, vel diligentius examinare, vel ex primis ejus Auctoribus haurire ſtudeamus. Cæterum utcumque placebit vetuſtiores illas diuturnarum inedia-

rum

rum historias accipere; non desunt certe recentes aliæ, quas ne suspectas habeamus facit nempe Clarissimorum Virorum, a quibus traditæ sunt, singularis doctrina, fides, judicium, diligentia. Hæ sparsim in hoc scripto memorantur ex Sampsonio, Helvvigio, Schmidio, Blairio, Michelotto, aliisque pluribus relatæ. Quibus & illam accensere libet, quam novissime protulit Constantinus Gatta. *Racc. d' opusc. Scient. opusc.* 17. Etsi vero ex istiusmodi narrationibus perpaucæ sunt, quæ ultra annuum spatium protractum jejunium doceant, & aliquæ tamen sunt quæ id docent, quæque ut luculentos habent Auctores, maxime credibiles existimantur; & illæ ipsæ quæ ad menses jejunia durasse, narrant, non levi argumento sunt, etiam ultra id tempus durare potuisse. Ubi enim tam longo intervallo consuetos fines transgressa fuerit cibi potusque abstinentia, ubi semel jam ab ordinariis naturæ legibus quasi soluta fuerit, quis divinando assequi possit quousque illi ab ipsis recedere concessum sit?

(61) *Aut suspicio &c.* Plusquam suspicio videtur ea quam Guil. Fabr. Hildanus *in admonitione ad Lectorem observationi* 33. *Cent. V.* annexa proponit de Apolloniæ Schreieræ jejunio. Cum enim quæ olim de Mœrsiensis puellæ abstinentia in prima suarum centur. editione scripserat, in secunda retractaturus esset, dixissetque optare se *ut aliquis eorum qui Mœrsiensem cognoverunt, totum fictitiæ illius inediæ negotium conscriberet, & in publicum daret, quo imposterum in hujusmodi fraudolentis illusionibus cuncti cautiores esse posent;* hæc subjungit: *Ego plerumque in privatis colloquiis coram proceribus nostris inediam Apolloniæ Schreieriæ in dubium vocarè, ipsamque clariss. virum D. D. Paulum Lentulum (qui historiam integram descripsit, & in publicum dedit) simul & me, multosque alios fefellisse, necnon quamplurima, quæ de hujusmodi inediis ab authoribus, quantumvis approbatissimis, sparguntur suspecta mibi esse, ausim dicere.* Quibus addit: *Vivit Schreiera illa in hunc usque diem* 20. *Octobris* 1633. *quo hæc scribo; robusta est, & aliorum hominum more nutrimenta sumit. Si eo tempore quo iterum cibum appetere, & cum aviditate devorare incipiebat, vel etiam ab initio, dum hic in custodia (uti ex historia Dn. Doctoris Lentuli videre est) habebatur, rigide examinata fuisset, dolus, omni procul dubio in apertum venisset.* Plurimi certe faciendum est tantum Virum tam vehementer de abstinente ista dubitasse. At vero eritne illa propterea doli fallaciæque condemnanda? Id enimvero fieri salva æquitate non potest. Doceri prius debet a Clarissimo Viro, qui cum recens esset a puella invisenda, & una cum Lentulo *diligenter* observanda, nihil tale suspicatus est, quæ nunc ipsum rationes, moverint, ut tam fidenter pronunciet, *si rigide examinata fuisset, dolum omni procul dubio in apertum venturum fuisse*. Porro autem quod Fabricius suspiciones istas suas ante divulgata Moersiensis flagitia privatim tantummodo, nunquam publice manifestas fecerit, id nempe argumento est, se illas non tanti fecisse, quanti ea occasione, qua se deceptum fuisse, nec sine pudore, gravissimaque animi perturbatione fatebatur. V. *epist. ad T. Uffenbach. Cent. V. obs.* 33.

XII.

(62) *Ubi hoc satis &c.* Ab hujus explicatione exorsi sunt, qui ad hanc

quæ-

quæstionem solvendam accesserunt. Vid. Jac. Zuinger. *in Epist.* ad P. Lentulum annexa *observationi* 33. *cent. V.* Hild. & Sennertus *l. c.* qui priusquam causam diu toleratæ abstinentiæ investiget, illud sibi proponit *principio explicandum, quæ sit necessitas alimenti assumendi*. Enimvero si morbus plerumque fuit tam longa abstinentia, illud de ipsa dici vere poterit, quod a Boerhaavio generatim pronunciatum est de iis qui se ad morborum cognitionem accingunt: *Qui vitæ causas nescit, & sanitatis, ille..... morbos cognoscere non poterit. Aph. de cogn. & cur. morb. Proleg. n.* 3.

XIII.

(63) *Reparationem esse dispendii &c.* Re vera in hoc consentiunt omnes antiqui pariter, & recentiores. Galen. *lib. de Vict. rat. in acut. comm.* 1. *n.* 43. *Si nihil e nostro efflueret corpore, alimento opus non esset, sed quum effluit, ideo hujus proportione cibi quantitatem definimus.*

XIV.

(64) *Ex innumeris illas contexens minutissimis vasculis.* Texturam hanc humani corporis ex minutissimis vasculis ex hoc ipso duxit Boerhaavius (*n.* 434. *Inst. Med.*) quod ad motus suos obeundos esse flexile debeat. Bellinus ante cæteros considerat corpus animale quasi cumulum minimarum glandularum; glandulas autem quasi constantes maximam partem ex arteriolis inflexis, advolutis, intextis (*De Motu Bilis prop.* 30. *p. m.* 221.) Pitcarnius *corpus animatum* definit, *corpus ex canalibus diversi generis, liquores diversi generis ferentibus, compositum* (*Elem. Med. Consp. def.* 7.) Eandem notionem habent & alii pene innumeri, uti Gulielm. *de Sang. nat. & constit. n.* 63. Frid. Hoffm. M.R.S.T. *& P.* 1. *cap.* 1. *prop.* 17. Cheyne *princ. philosoph. cap.* 6. §. 39. Santorin. *de nutr. anim. n.* 9. *Si fluida*, inquiens, *excipias, totum corpus totum vas est.* Jac. Keill. *Tentam. Med. Phys. Tent.* 1. *p. m.* 24 Leeuvvenhoekii observationem adducens, qui *quartam unius digiti partem plusquam decem vasorum millibus refertam se vidisse testatur.*

XV.

(65) *Alia demum in exteriorem partium ambitum &c.* Id indicatur a Boerhaavio, *Inst. Med. n.* 426. clarius vero exponitur *in epist. anat. ad Frid. Rhuysch. p. m.* 123. 124. *Hic liquor* (perspirabilis) *haud requirit cavitatum sub emissariis locatas sedes. Sed datur huic porta, per quam meat recta ab ultimis arteriolarum, subtilissimisque fistulis, absque ulla omnino fabrica glandulosa ambage interposita, aut remorante. Quas profecto, singulari successu, dexteritas tua* (Rhuyschii. v.) *ipsis bis oculis ostendit. Est enim ubique, in omni parte corporis ubique præsens.*

XVI.

(66) *Animantis vita & salus &c.* A Pitcarnio (*Elem. Med. Consp. def.* 1.) definitur *Vita.. circulatio sanguinis a corde pulsi per arterias, & per vasa reducti*; & prop. 50. *Corpus omne est vivens, in quo liquores continuo intra suos canales moventur.* Hoffmannus quoque cum alibi sæpe, tum *in præfat. ad T.* 1. *Med. Rat. Syst. Est vita*, inquit, *nihil aliud, quam motus sanguinis, & humorum in circulum abiens a systole, & diastole cordis, & arteriarum, omnisque generis canalium, & fibrarum, sanguinis & fluidi nervei influxu sustentata, proficiscens, qui secretionibus, & excretionibus corpus ab omni conservat corruptione, & omnes ejus functiones gubernat. Hic enim circulus est ipse ille vitalis motus, qui ipsum sangui-*

nem in se valde in putredinem pronum a præsentanea corruptione vindicet &c. Idem repetit eodem T. P. *& cap.* 1. *prop.* 23. itemque *cap. & prop.* 2. Similiter Cheyne *princ. phil. cap.* 6. *num.* 34. *Atque in hoc*, inquit, *circuitu recte peracto vita & salus consistit*.

(67) *Ad remotissimos usque angustissimos &c.* Bellino præcipue laus hæc debetur cognitæ admirabilis hujus extremorum vasorum a suo principio distantiæ. Sunt enim vasa nostri corporis sic inflexa, & plicata, exilitatis vero tantæ, ut in minimum spatium incredibilis longitudo redigatur. Hinc fieri existimat Vir perspicacissimus, *ut licet altitudo hominis non pertingat ad ulnas tres, longitudo tamen arteriarum, quæ in hac longitudine tam brevi continetur, sit quiddam immensum, & omnem mensuræ opinionem excedens* (*de motu bilis prop.* 30. *p. m.* 221. *col.* 2.) Hisce cogitatis nonnulli fortasse plus justo indulserunt. Sunt enim qui non vereantur dicere, si vasa humani corporis explicarentur, junctisque deinceps extremis, unum ex omnibus continuum vas produceretur, futurum esse, ut ejus longitudo universæ terræ ambitum posset circumcingere (V. *Hecquet Med. Theol. part.* 2. *p.* 277.) Sanguini ergo, ut redeat, unde propulsus est, plus conficiendum esse viæ, quam quæ Lutetiam a Sinis disjungit (*Ib. pag.* 279.) Listerus vero adduci non potest, ut hæc paradoxa credat, & vasa tam longa esse, quam isti prædicant, *quod*, inquit, *ipso evincit ex celeri & prorsus momentaneo liquoris alicujus pulsi transcursu, de vase in vas, aut per ductus viscerum excretorios*. Fatetur tamen *& innumera esse & tenuissima ut ex Ruyschii injectionibus discitur, item ex figura, & magnitudine singulorum globulorum ægre transeuntium*. *Tr. de humor. cap.* 30. *Schol. p. m.* 307.

(68) *Hujusmodi vis non alia est nisi &c.* Sola vis cordis, uti jam notissimum est, a Borello æstimata, non minor creditur vi trium mill. librarum. *de motu anim. par.* 2. *prop.* 67. Hoffm. M. R. S. T. *& P.* 1. *cap.* 1. *prop.* 18. *cum Schol.* Verdries *de Æquilib. M. &* C. *pag.* 33.

XVII.

(69) *Perennis dissipatio*. Boerh. *Inst. Med. n.* 435. *& alibi*. Hæc est illa transpiratio, ille defluxus, cujus mentio facta est passim apud veteres pariter, & recentiores Medicos, & cujus maxima semper ab omnibus ratio est habita in præsenti negotio. Galen. *de venæ sect. advers. Erasistratum: Quamobrem ergo ille* (Erasistratus) *multos ob inopiam ciborum famis tempore interiisse dixit? Non mehercule ob inopiam ciborum respondebimus, nam eadem quoque ratione animantia in latebris degentia sine ciborum copia perdurare nequaquam possent. Perdurant vero hæc, idque ipsomet Erasistrato asserente, qui & causam hujus affert. Universa namque animalia per exteriorem cutis superficiem, secundum quod magis, vel minus de raritate participant, transpirare, ait: quam autem vel magis, vel minus rara superficies contingit, tum multas alias causas esse, tum illas non minimas, quæ secundum caliditatem, & frigiditatem, ac quietem, motumque corporum permutationes fiunt. Si enim qui nos ambit aer calidus existit, & animans exercitiis vacaverit, plurimum tunc ex eo defluere contingit. At in contrario rerum statu, ubi videlicet ambiens nos frigidus, insuperque animal sine motu degat, densari illico exteriorem superficiem, defluereque nihil prorsus, aut undequaque parum: & ob id feræ quacumque latibula incolunt, alimentis opus non habent. Cum enim hæ sub hybernum frigus,*

gus, quo tempore in cavernis commorantur, toto corpore frigida, segnesque ac densæ ob quietem redditæ sint, & exterior superficies jam adstricta fuerit, nihil tunc defluere par est, neque etiam quod evacuatum est, repletione indigere: alioquin nutrimento opus haberent: ad quod investigandum eapropter incitantur, quo defectuì quem ex inanitione perceperunt, opem ferant. Gal. *l. c. cap* 9.

(70) *Calida sese extricent &c.* Corpuscula hæc in sanguine agnoverunt Bellinus, atque Pitcarnius. Ille *corpora caloris*, & *calorem* simpliciter; hic *corpuscula calorem producentia* nominans. Neuter autem eorum naturam definivit: quod neque hic factum fuit. Ad rem nostram *Calor*, inquit Bellinus, (*de febr. prop.* 5. *p. m.* 212. *col.* 2.) *etiam in naturali motu sanguinis ab ipso secernitur, libertatem nanciscitur, perspirat, ac tactum movet. Vid. eadem ap. Pitcarn. Elem. Med. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 2.

(71) *Ignea ne &c.* Non repugnabunt ignea vocare ista corpuscula ii Philosophi, qui ignem ubique, & per omnia corpora diffusum ponunt, nihilque ab eorum mutuo attritu effici aliud, nisi ut copiosius illuc confluat ignis ipse, ac sese reddat sensibus manifestum. *Corpora quæcumque ex attritu incalescunt, & quidem magnopere, quod ignis præsentiam indicat, idest omnia corpora ignem continere.* S'Gravesande *Phys. Elem. Math. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 550. Et inferius *cap.* 3. *num.* 559. Petrus autem Musschenbroeck (*Elem. Phys.* §. 574.) *Est ignis ubivis præsens, & in omni corpore, atque ille qui in corpore fere quiescebat, vel parum movebatur, tritu celerrime iterum agitatus..... illico suam vim, & potentiam ostendit.* Vid. etiam Boerhaav. in parte prima suæ Chemiæ, ubi agit de igne, *experim.* 9. cum annexis elegantissimis corollariis, & sub nota marginali *inde explicantur nonnulla*, ubi *n.* 5. de sanguine loquitur, deque calore in ipso per attritum producto. *Vid. not.* 96. *ad N.* XXXIII.

72 *Aut Sulphurea.* Sulphureas facit Gulielminus caloris particulas (*de Nat. & const. sang. n.* 67. & 73.) qui nullum alium innatum calorem agnoscit, nisi hunc ipsum sanguineæ massæ (*ib. num.* 73.

XVIII.

(73) *Hinc calor ille &c.* Luc. Tozz. *com. in aph.* 15. *sect.* 1. Hoffm. M. R. S. T. & P. 1. *cap.* 9. *prop.* 13. & *alii*, quorum princeps Bellin. (*l. c.*) calorem hunc sanguinis motui proportionalem esse, judicavit, quem secuti fere sunt cæteri.

XXI.

(74) *Non defectu crassioris humoris &c. Certum est, continua inedia defunctos non adeo emaciatos esse, quantum ii, qui extrema tabe consumuntur, & tamen vivunt, signo manifestissimo famedenatis non ideo vitam subtrahi, quod in iis sufficiens deficiat nutritio; sed quia continuato dispendio consumptis animalibus spiritibus, ita evanidus fit sanguis, ut convenientem non possit suppetere eorumdem separationi materiam; id quod confirmant præcedentes musculorum omnium languores, mox lipothimiæ, deficientis in nervoso genere spiritus perspicua symptomata.* Gulielm. *l. c. num.* 33.

XXIII.

(75) *Nec deerunt universo corpori sensus, & motus &c.* Ponuntur hic duo ista vitæ indicia cum agatur de humana specie, deque ratione, qua diuturni jejunantes vivere observati sunt. Cæterum enim quædam animantium species sunt, quæ per certa tempora vix ulla indicia produnt

exterioris motus, & sensus. Atque hoc ipsum facit, ut mortua videantur. Præter reptilia, & insecta, nota sunt, quæ de nonnullis quadrupedibus, & volucribus narrantur, speciatim de hirundinibus, quæ acervatim junctæ totam hyemem aut in specubus, aut sub aquis, & glacie transigunt, atque inde exanimes, & in speciem mortuæ extrahuntur. Vid. *Ol. Magn. hist. &c. l. 9. c. 19.* Etmull. *dissert. abstrus hum. respir. negot. cap.* 10. §. 5. & Gul. Derham *Theol. phys. lib. 7. cap. 1. annot. 12. & cap. 3. annot.* 4. De glire. Vid. *not.* 14. *ad N. III.*

XXVI.

(76) *Si perspiratio illa insensibilis &c.* Huic deficienti, aut multum imminutæ maxima Scriptorum pars tribuit, quod longæ inediæ sustineantur. *Ab hac minori perspiratione*, inquit Bellin. *cap. de Mania p. m.* 372. *col.* 1. *fit ut longum tempus a cibo potuque abstinere possint* (Maniaci): & infra fieri posse, dicit, ut Maniacus per plures dies minime reficiatur, *eo quod cibo non egeat, minime perspirans*. Etiam in plantis, quæ perspiratione fruuntur, ultra omnem fidem, copiosissima, cum Heliotropium 48. unciarum pondus habens per horas duodecim æstivæ diei 30. uncias humoris exhalaverit, in plantis, inquam, ut perspiratio minuitur, aut augetur, augetur etiam aut minuitur fuctus nutritii humoris, quem e terra attrahunt. Videantur in hanc rem elegantissima experimenta Stephani Hales *in suis Stat. Vegetab.* quæ a Desagulierio referuntur *in Transf. Angl.* habenturque in libro cui tit. *Saggi delle Transf. &c.* edito a Nob. Th. Derham. *Tom. 4. num. 8. cap.* 1. *p. m.* 44. Inter cætera considerari meretur proportio quam humana perspiratio habet cum perspiratione plantarum, superficiem cum superficie, & molem cum mole comparando.

XXVII.

(77) *Tollatur ergo incredibilis illa spirituum &c.* Distincte admodum omnia hæc dispendia numerat P. Zacchia *Quæst. Med. Leg. lib. 4. tit. 1. quæst. 7. n.* 30. *Respirando*, inquit, *loquendo, videndo, audiendo, aut quomodocumque sentiendo, immo vivendo spiritus absumuntur, & diffluunt .... Quanto magis præterea absumi eos, ac diffluere necesse est, si imaginari, intelligere, ratiocinari nos oporteat? Quanto magis si corpus quoquo modo movere, laborare, aut aliqua ratione exerceri necesse sit? Quin etiam &c.*

(78) *Cognoscemus tum demum &c.* Quod nerveus latex in qualibet illarum functionum summe dissipetur, illud non levi argumento est, quod si earum aliqua debeat a nobis singulari contentione exerceri, cæteras cohibere, aut moderari studeamus. Boerhaavius paucis, ut solet, id indicavit *num. 586. suar. Inst.* dicens: *intelligitur .... cur impossibile est imaginationem alteratam emendare ullo ratiocinio, sed quidem violento motu? Cur cæteris paribus, sensus interni, externique vigent, cessante motu voluntario musculari? Attentus, reminiscens, imaginans quare sopit sensus externos, & sopit motus corporis &c. Quam ob causam oritur tanta debilitas in corpore, ubi sensus interni valide, & diu exercentur.*

XXVIII.

(79) *Languida, somnolenta, taciturna.* Non aliter se habebat Spirensis Virgo, quam vidit Lang. (*l. c.*) *ob exhaustas jejunio vires desidem, & somnolentam*. Franc. Baconus *in sua hist. Vitæ, & mort. tit. Atriola mortis n.* 23. *p. m.*

p. m. 557. hoc notavit: *Morbo languentibus* (inquiens) *inedia minus gravis est. Etiam somnus alimentationi nonnihil parat; quemadmodum contra exercitatio eam efflagitat magis. Inventi enim sunt non raro aliqui, qui quodam naturæ miraculo sine cibo, & potu ad tempus non mediocre vixerunt.* De somno quærit Boerh. (*Inst. Med. n.* 599.) *Undenam protractus assiduo somnus diu sustinet vitam sine cibo potuve.*

(80) *Id sane de aliis quoque historiæ testantur &c.* Gasp. a Rejes (*l. c. n.* 61.) de istis abstinentibus loquens; *licet*, inquit, *non immobiles, nec tanquam mortui jaceant* (uti de Lucomoris narratum est a nonnullis, aut potius commentum) *languidi tamen, inertes, ac torpidi plerumque manent totum illud tempus*, quo jejunant.

(81) *Vel perpetuus in lecto decubitus.* Hujusmodi fuit puella Alex. Viguntiæ, paullo ante memorata Lucensis, Judęa Michelotti, puella Th. Bartholini, & aliæ quamplurimæ.

(82) *Vel jacendi forma mortuorum similis &c. Vid. N. VIII.* observationem *Christ. Mich. Adolphi sub not.* 46. de puella Silesiaca. Hac quoque referenda est historia inediæ sex hebdomadarum quam passus est Civis ille Hagiensis a Stalp. relatus, qui, ut inquit ipse, *sensu, motuque carens, mortuo decumbebat similis. Deficiebat arteriarum pulsus, nulla respiratione, ne per plumam quidem ori admotam speculumve aliquod tersius adhibitum, animadversa &c. V. supra N. IV. n.* 23. & Author ipse *pag.* 183. 184.

(83) *Vel segnities quædam singularis &c.* Halberstadiensem puellam adeo debilem fuisse narrat Sennert. (*l. c. p.* 385. *a.*) ut ei sedentaria vita perpetuo agenda fuerit. Alia exempla in his notis habentur.

(84) *Vel sensuum torpor &c.* Notabile est quod P. Lentulus, & una Fabr. Hildanus in Apollonia toties memorata observarunt. *Etiamsi muscæ* (inquit Hild. *cent.* 5. *obs.* 33. *p. m.* 414. *col.* 1.) *quarum in hypocausto, ubi jacebat Apollonia, tanta copia erat, ut omnibus molestæ essent, per faciem, aliasque partes corporis denudatas oberrarent, illas tamen nullo modo perciperet, immo nec tempore hyemali se a frigore magnopere lædi constanter affirmabat.* Secus accidisse Morsiensi puellæ, fictæ videlicet illi abstinenti, narrat idem Hildanus; cum enim eam interrogasset, *an tempore æstatis muscæ, & pulices ipsam vexarent? Respondit, quam maxime; immo & a mutationibus aeris tum intense calidis, tum etiam frigidis, se æque, ac alios lædi, affirmabat.*

(85) *Vel membrorum tremor &c.* Inter cætera indicia, quibus Th. Bartholinus (*l. c.*) puellæ cujusdam inediam non fictam esse judicavit, hoc primo loco posuit. Postquam enim narravit, non ipsius solum, sed & eorum, qui custodiam ejus gerebant, oculato testimonio, *illam toto fere anno nihil manducasse, nisi quod minis interdum, vel precibus compelli potuerit, ut parum biberet, idque rarissime*, hæc subjungit: *Quam inediam etiam ipsa facile indicat per totum corpus tremula, macie, & pallore confecta, de ægritudine capitis, ac ventris dies noctesque conquesta. Ex Med. Sept. T.* 1. *p. m.* 521.

(86) *Aut quasi paralysi.* De hoc symptomate sæpe dictum est. Gilb. Jackson, cum esset omnino abstinens, membrorum paralysi laboravit. Etiam postquam cœpit alimenta sumere, aliqua parte debilis fuit.

XXIX.

XXIX.

(87) *Pinguedo. Famosum est*, inquit Malpigh. (*exercit. de omento*) *apud aliquos, pinguedinem in corporis nutritionem inedia facessere, unde plura animalia tota hyeme latitantia, absque cibo vivere*. Inter hæc animalia recensentur Alpini mures, vulgo *Marmotte*, de quibus elegans observatio est Jacobi Perraultii (*Mech. des anim.* 3. *part. cap.* 7. *p. m.* 476.) quam etiam refert Ettmuller. *Dissert. de corpulentia nimia Cap.* 1. *art.* 1. §. 10. Habent igitur animantia ista loco unius, triplex, interdum etiam quadruplex omentum, alterum alteri instratum; ex quibus quædam venas habent consueta via ad venam portæ recurrentes, alia vero easdem habent ad cavam abeuntes. Id factum esse interpretatur Author eo consilio, ut materies nutritia in adiposis facculis collecta per eam viam in sanguinem, inopiæ tempore, inveheretur. Hæc tamen, quæ de pinguedine in istorum animalium nutrimentum facessente dicuntur, in dubium vocat Mart. Lister *Dissert. de humor. cap.*49. ac de mure quidem Alpino, quem nonnulli, inter quos etiam Rajus, in latibulis suis pinguescere perhibent, affirmat, eum condere, quo vescatur per hyemem. Similiter facere & glires; & victum quotidianum etiam per hyemem sumere, qui si copiosus sit, ex somno facile, & multum pinguefiant. Quod ad homines spectat, pro comperto est, pinguiferas cellulas, inter diuturnas abstinentias, exhauriri, ipsamque ossium medullam consumi, uti in fame interemptis observavit Hildanus. Vid. Stahl. *Theor. Med. ver. p. m.* 375. Fanton. *Diss.* 2. *p. m* 34. Non ergo negabimus Listero posse adipem *per insensibilem perspirationem dissipari, aut per alia viscera digeri*; at neque ab ipso negandum est, posse ipsius magnam partem e cellulis suis in sanguinem revehi ad ejus jacturas reparandas, licet ipsi *qua via id fiat nondum constet*.

(88) *Et quidquid est humoris albi &c.* Portionis hujus albæ aliqua semper notio fuit apud Medicos etiam vetustissimos. Sanguinem specie album, & pituitæ similem vocavit Hipp. *lib. de glandulis*. Pituitam vero alii post ipsum; inter quos Gal. qui humorem album ipsissimam pituitam esse dixit *de Hipp. & Plat. decret. lib.* 8. *cap.* 6. Alii & quidem ex Recentioribus, uti Malpighius *epist.* 1. *de pulm.* humoris albi appellatione retenta, serum sanguinis intellexerunt. Itaque humor iste præsertim crudior, atque tenacior, continuato attritu, eo devenire poterit, ut in alimentum corporis cedat; quod de sua pituita Veteres dixerunt, quæ *temporis processu, coquitur sanguisque efficitur*, si Galeno credendum est (*comm.* 2. *in lib. Hipp. de victu acut. n.* 30.) & *ita corpus nutrire potest* (*Ib num.* 44.) De rubicunda vero sanguinis parte quid sentiendum? Nimium hæc distat a diaphana illa, subtilissima, & simplici materia, nervosique succi simillima, quam pro nutritionis materia agnoscunt Authores; & præterea minima vasa non ingreditur. Ergo ab hoc opere unanimi consensu excluditur. Vid. Boerh. *inst. med. a n.* 447. *ad* 453. Hoffm. *l. c. Par. & cap.* 2. & præsertim *prop.* 11. *cum Schol.* At vero si rubri illi globuli, vel ipso fatente Boerhaavio (*Orat. de Med. simplicit.*) *solitarii tandem decurrunt, postquam in angustias vasorum appulerunt*, atque inde per *diversos colorum a rubro*

bro in pellucidum gradus disparent: si præterea ejus experimento edocti sumus, (*Elem. Chem. T.* & *P.* 2. *proc.* 114. *Vs.* 2.) *Rubrum ipsum* sanguinis *sensim in ipso aere, colorem ponere, flavescentem sero proprium induere;* eritne adeo a ratione absonum si suspicemur, hanc quoque partem diuturnitate temporis ita mutari posse, ut seri similis facta ejusdem vices, & officia in tanta necessitate præstet? Sed conjecturis sit modus

XXX.

(89) *In purissima lympha constituitur.* Duplicis hujus partis mentionem perplures faciunt, uti Hoffman. inter alios *l. c. p.* 3. *cap.* 1. *prop.* 2. Santorin. *de nutr. n.* 28. Boerhaav. *Inst. Med. n.* 275. 277. ipsum liquorem nerveum concipit tanquam lympham purissimam.

XXXII.

(90) *Motum hunc, qui* &c. *ita se remittere* &c. Facile unicuique super hisce rebus philosophanti hæc circularis motus remissio in mentem veniet; quemadmodum nemo fere est inter Veteres, qui de nativi caloris remissione non cogitaverit. In hanc rem faciunt quæ Cheyneus habet *in libro suo Princ. philosoph. cap.* 6. §. 39. Postquam enim locutus est de minimis illis animalculis, quę in masculino semine conspiciuntur, ostenditque liquorum, qui in illis insunt, velocitatem componi debere ad tantulæ eorum molis parvitatem, atque ad extremam solidarum particularum subtilitatem, in hanc comparationem descendit. *Habemus*, inquit, *speciem quandam desidis hujus*, & *extraordinariæ vivendi rationis in hirundinibus, in insectis, in viperis, aliisque reptilibus hyberno tempore, atque in omnibus fere tenellorum animantium speciebus, quin etiam in adultis animalibus rationalis speciei, quæ nervorum morbus diu viva servavit sopore quodam, atque lethargo detenta sine cibo, motuque* & *sine communibus vitæ dispendiis.* De vi fluida movente in minimo embryonis corpusculo, & quomodo hæc nec valida esse debuerit, neque potuerit videantur quæ Bellinus demonstrat *Tr. de motu cord. prop.* 5. & *seq.* congruunt enim egregie cum iis quæ ante de circularis motus remissa vi ex Cheyneo retulimus.

(91) *Quanta possit sanguinem liquidum reddere* &c. Si verum est, quod arbitratur Santorin. *de nutr. anim. n.* 21. *Simplicem motum fluidis proprium non admodum consumptioni inservire posse,* idem motus neque sanguinem excalefacere, aut asperare admodum poterit.

XXXIII.

(92) *Multa in historiis narrata* &c. Inter cæteras quæ in hanc rem afferri possent, historias, luculentissima ea est, quam *in Monum. R. Scient. Acad. an.* 1704. ex Hombergio habemus. Secuit hic Matronæ cadaver, quæ cum ex diuturno pectoris morbo laborasset, inter cætera, quæ in eo morbo notatu digna fuerunt, illud etiam habuit, ut postremis quatuor mensibus solo herbarum decocto, non multum interim contabescens, vixerit. In ejus ergo cadavere cum alia multa, tum vero hoc singulare inventum est, quod non orificia solum, sed & majores arteriarum canales polypis fere obstructi essent. Hanc fuisse causam existimavit Vir Clarissimus cur victu adeo tenui potuerit ægra tandiu sustentari. Etenim iis polypis effectum esse conjectatur, primum ut perparum sanguinis intra arterias admitteretur; deinde ut arteriæ ipsæ cum libere contrahere sese

sese præ contenti obicis soliditate non possent, admissum sanguinem segniter languideque truderent ad partes, quibus novus succus, depulso veteri, accrescere debuisset. Veteri ergo nutritio succo nonnisi lente, & minima vi excusso, nihil fere ab ægra perspiratum est; eamque ob causam non multo illi opus nutrimento fuit, quod corporis jacturam, cęteroquin, perspiratione non impedita, inducendam repararet.

(93) *Pulsus arteriarum, in plerisque languidus &c. in aliis &c. fere nullus &c.* In abstinente illo Joh. Schlegel, cujus mentionem fecimus ex Schurigio *l. c.* §. 40. *pulsus in nulla parte, præterquam in temporibus, sentiebatur. Coacto in lectum pulsus licet tardissimus redibat, ita ut partim in extremitatibus seu carpo, partim sub mamma sinistra sentiretur.*

(94) *Calor item &c. ita remissus &c.* Non solum calor remissus fuit, sed quandoque etiam summa frigiditas. Abstinentis modo memorati *extrema, manus scilicet & pedes marmor frigiditate superabant* (Schurig. *l. c.*) Consolentaneæ *universa fere corporis cutis frigida, & sicca tangentibus apparebat, vixque ullo motu incalescebat*: & Hagiensis Stalpartii frigidus certe erat, si *a mortuo non differebat, nisi quod frigeret minus. pag.* 184.

(95) *Arteriarum pulsu vim cordis &c. Vis impulsiva cordis, quæ sanguinis cursum modificat, optime arteriarum pulsu cognoscitur.* Hoffm. M. R. S. *P.* 1. *cap.* 6. *prop.* 19.

(96) *Calore autem attritum &c.* De calore universim dici potest quod Boerhaavius de febrili speciatim dixit (*Aph. de cogn. & cur. morb. n.* 674. 675.) *semper*, inquit, *requirit majorem ignis copiam in illo loco, quem plus calefacit. Quæ ortum debet violentiori partium fluidarum in se mutuo, in vasa, horum in illas attritui.* Pitcarn. (*Elem. Med. lib.* 1. *cap.* 4. *S.* 2.) toties in hanc rem memoratus docet, *eo calorem fere insigniorem esse, quo nisus & attritio impetusque partium* sanguinis *in se mutuo fuerit insignior.*

(97) *Fœminæ magnam partem fuerunt &c.* Immo vero puellæ, uti notarunt inter alios G. a Rejes (*n.* 49.) & Sennert. (*p.* 389.) *Vid. infra not.* 101. De fœminarum constitutione loquens Hoffm. *T.* 1. M. R. S. *P.* 2. *cap.* 10. *in Schol. ad prop.* 5. *Quale*, inquit, *est robur fibrarum, et vasorum capacitas, talis est pulsus cordis, & arteriarum ....* Pulsus *in mulieribus..... ob vasorum angustiam, & fibrarum mollitiem languidior, mollior, & magis exiguus. Qualis vero est pulsus, talis est fluidorum progressio, & quale secretorii vasis orificium, talis est transpiratio, & humidi consumptio. Et quia in fœminis minor sanguinis velocitas, & tardior circulus est &c.*

(98) *Et plurimæ quidem melancholicæ.* Hæc multorum observatio, atque inter alios Cardani, qui referente Gasp. a Rej. (*n.* 51.) *abstinentiæ causam fuisse humorem melancholicum statuit, hoc solo argumento, quod aliqui ex his fuerint Melancholici, immo etiam aliqui ratione hujus humoris fuerint deliri.* Sennertus (*l. c. p.* 389.) *Abundasse omnes fere qui a cibo abstinuerunt, humore melancholico historiæ testantur. Talis enim fuit ille Scotus &c. Puella illa Patavii cujus historiam Viguntia descripsit, sanguinem atrum rejecit, paralytica fuit, deliravit, catalepsim passa est. Puella Consolentanea ex febre in morbum hunc incidit, obmutuit, deliravit, corporis cutem frigidam, & siccam habuit. Puella quam a Ducatu Juliacensi*

ad-

adductam vidit G. Fabricius, erat facie tristi, & melancholica. Aliorum etiam historias si consideremus, paucos invenimus, in quibus non melancholicæ dispositionis aliqua fuerint indicia. His omnibus addi posset Hebræa Michelotti quæ primum *in morbum incidit suppressa ex tristibus animi affectionibus menstruæ purgationis*. Hoc vitio manente, inter cætera mala etiam mœror perseverans a Scriptore memoratur.

(99) *Humores circuitu ferri pigro &c. His* (idest Melancholicis) *videntur humores densi, tenaces, admodum permisti, nec facile separabiles, aut mutabiles*. Boerh. *Inst Med. n.* 896. *In temperamento Melancholico ob fibrarum duritiem, & densitatem sanguis lente, & cunctanter per vasa devolvitur, unde humores crassitiem induunt*. Hoffm. M R.S. *T.* 1. *P.* 2. *cap.* 14. *prop.* 4. *& P.* 1. *cap.* 6. *prop.* 33. Eadem fere repetit Jo. Melch. Verdries *de Æquilib. ment. & corp. p.m.* 17. 18. Vid. etiam Bellin. *de morb. Capit. cap. de Melancholia*.

Quod vero ad pituitosos, cum eorum & temperamento frigidorum eadem sit ratio, ipsis convenient, quæ de his postremis scribit Boerh. (*l. c. n.* 891.) *His humores blandi, aquosi, pituitosi, tardi; solida laxa, flaccida*: & Hoffmann. *l. c. sect.* 2. *cap.* 14. *prop.* 5. *In temperamento phlegmatico serum abundat, valdeque tardus, ac languidus est humorum circuitus*. Vid. etiam *P.* 1. *cap.* 6. *prop.* 34. Cum his consentit Verdries *l. c. pag.* 18.

(100) *Neque admodum esse ad acutiem &c. Quo indoles sanguinis plus vergit ad ingenium aquæ, neutiquam elasticæ, eo minus caloris intra corpus producitur. Aut etiam quo in arteriis ipsis elater magis deficit*. Boerh. *Elem. Chem. T.* 1. *de igne p. m.* 106.

XXXIV.

(101) *Magnis id fit atque efficacissimis caussis. V. supra not.* 46. *ad N.VIII.* Id quoque a pluribus annotatum est, ac præsertim a Gasp. a Rejes (*n.*49. *&* 60.) & a Sennerto *p. m.* 385. *&* 387. *pleræque* enim ex his jejunantibus, notante ipso, *ex metu in hoc malum conjectæ sunt*. *& pag.* 389. addit, humorem istum *quicumque sit, qui diuturnæ hujus abstinentiæ caussa est, dispositionem peculiarem accipere in plerisque ab utero*: atque hoc vel id persuadere, *quod pleræque fuere puellæ, & ea ætate constitutæ, qua menses erumpere, & semen in ipsis generari solet, nimirum ann.* 14. *Annorum enim* 14. *fuit puella illa in agro Lucensi, puella Confolentanea, Juliacensis illa, Halberstadiensis, & forsan aliæ quarum ætas non est expressa. Notissimum enim est Medicis, quam mira symptomata a mensibus & semine retentis ac corruptis accidere soleant, atque inter ea etiam cibi & potus appetitus abolitus*. Scribitque Lud. Mercatus *lib. de morb. mul. cap.* 8. *fœminam illustrem quandam uteri vitio potum aversatam fuisse; & aliam potum nullo modo potuisse admittere, & hydrophobiæ simile quid passam esse, ita ut* 60. *diebus sine potu vixerit &c.*

(102) *A vehementi aliqua febre &c. Plerique post febres acutas in hunc morbum lapsi sunt*, ait Sennert. *p.* 387. Et revera Virgo illa patavina *primum omnium febre sub occas. caniculæ an.*1598. *correpta fuit*: Idem *p.*384. Confolentanea *febre continua circa* 13. *Cal. Mart. an.* 1599. *correpta fuit*: Citef. *pag.*64. Gilbertus Jackson. *annor.* 15. doloribus per universum corpus, inde violenta febre per tres septimanas vexatus fuit initio Februar. 1716. Rediit febris circa principium Apr. duravitque tres alias hebdomadas. Iterum

10. Jun. in magnam febrem incidit, factusque est mutus; inde abstinens, & paralyticus. Adelhaydis morbus initium habuit a quartana contumaci; inde appetitus imminutus; tandem abolitus sic, ut omnia respueret. Sequutæ sunt convulsiones internæ deliquiis se prodentes; inde externę violentissimæ ita ut lecto, nisi custodita esset, exsiliret.

(103) *Statim caput, & nervi tentari solent. Vid. supra not.*53.*ad NVIII.* itemque *not.* 54. 55. *& seq.*

(104) *Doloribus modo hac, modo illa pars &c.* Virgo patavina tumore sinistri brachii, atque eo cessante, dolore in articulis, ore ventriculi, postea totius abdominis correpta fuit: *Senn. pag.* 384. 1. Gilb. Jackson statim ac ægrotare cœpit dolores passus est in universo corpore. Judæa Michelotti per initia morbi rheumatismo, deinde sinistri lateris dolore cruciata fuit.

(105) *Pene suffocati sunt.* Gilb. Jackson a Patris precibus victus sumpsit, neque illibenter, tantillum lactis cum avena trita mixti. Sed ita eo ingesto perculsus est, ut Parentes ipsum jam jam suffocari crediderint. Adelhaydes vero Stalp. *si forte summo conamine aliquid deglutisset præ nimiis angustiis quiescere non poterat, antequam tussi vomituque illud rejecisset; quapropter immensi doloris metu nihil tandem in os ingerebat.* Stalp. *l. c. pag.* 139. 140.

XXXV.

(106) *Inesse enim in aere &c.* Enumerat omnia hæc distincte Boerhaav. *in suis Elem. Chem. Par.* 1. *tit. de aere,* ubi probat in ipso tum ignem contineri (*pag.*461.), tum aquam (463), tum vegetantium spiritus nativos pariter, & fermentatos (484), & igne productos (485); olea item ipsorum quæcumque; immo & sales, & terram (486); quin & integras eorum partes (487): animantium quoque spiritus, excrementa, immo tota fere corpora eorum (488), atque ova fœcunda (489): sed & fossilia, uti sales (491), sulphura, & denique vel ipsa ponderosissima metalla (492). Sed nihil majore copia in aere continetur, quam aqua. Hæc latet quidem eidem intimius commixta; sed ab ejus mixtione cum solvitur, statim conspiciendam se præbet, uti in recipiente Antliæ pneumaticæ, dum aer rarefactus dilabi finit aqueas particulas nebulæ in speciem, vitri interiores parietes opacantis. Vid. inter alios Auct. Phil. Burg. *Phys. gen. Tr.* 2. *cap. ult.* Similiter ad frigidorum corporum superficies appulsæ densantur in vaporis guttulas; ex quo Academici Florentini occasionem sumpserunt hygrometri sui conficiendi. (*Saggi di nat. esp. pag.* 12. P. Lana *Mag. nat. & art. T. & lib.* 2. *cap.* 1. *exp.* 88. *& in Prodr. ad art. mag.*). Sed omnium maxime aereum hunc humorem imbibunt, ac sensibus exhibent sales fixi, qui vel momentaneo aeris attactu, pondere augentur, humescunt, & sensim liquantur. *Uncia salis Tartari*, Boerhaavii experimento (*l. c. p.* 468.) *mutata in quatuor fere uncias olei tartari per deliquium attraxit* (ex aere) *tres uncias aquæ.* Tanta hæc aquæ copia per aerem dispersa fecit, ut Deventrius, & toties memoratus Boerhaavius suspicati fuerint, totum fere pondus aeris uni aquæ esse tribuendum. *Si enim* (inquit postremus iste *l. c. p.* 467.) *octingentesima quinquagesima pars aeris communis foret aqua, tum sane totum pondus aeris* (quod in Batavia octin-

octingenties quinquagies ab aquæ pondere superatur) *deberetur uni aquæ, quæ in aere volitat; & ceteræ partes in illa aeris mole hærentes ad pondus ejus facerent nihil, forte ne quidem forent graves*. Hanc conjecturam suam repetit inferius *pag.* 501. additis tamen ad aquæ pondus cæteris corpusculis per aerem volitantibus. Verum Musschenbroeckius experimento sibi visus est deprehendisse, aerem aqueis particulis spoliatum adhuc gravem esse. Spoliari autem existimat aerem iis particulis ejusdem trajectu per cineres clavellatos, qui humiditatis cum sint maxime bibuli, quidquid ejus in aere est, arripiunt, sibique uniunt. Hæc paullo fusius de aerea humiditate non inutile fuerit explicasse, occasione præsertim ea, qua ipsius in corpora animantium ingressus commemorandus est, & ad multorum quæ ipsis accidunt explicationem adhibendus.

(107) *In viventium corpora penetrare &c.* Id antiquis fere omnibus persuasum fuit: non item recentibus philosophis, si paucos excipiamus. Omnium ergo antiquissimus Hipp. de hoc introitu per cutem expresse locutus est *Epidem. lib. & sect. 6. n.* 1. *Carnes*, inquiens, *& ex ventre, & extrinsecus attrahunt. Indicat autem sensus ipse corpus totum tam foras, quam intro spirabile esse*. Hanc Hippocratis sententiam confirmat Galenus *in comment.* ad hunc locum vulgarium quorundam observatione, *qui per flagrantem solem confecto itinere, domum reversi, squalidum corpus, osque aridissimum se habere, dicebant, necnon ardentissima siti cruciari: a lavatione autem sitim extinctam esse, os humectatum, pariterque totum corpus molle, atque humidum effectum priorem deposuisse squalorem fatebantur. Alii vero & in soliis corpus suum aquam attrahere indubitanter se percepisse, affirmabant*. Non solum vero hic sed alibi etiam supra citata Hippocratis verba interpretatur Galenus de aeris attractione in corpus per arteriarum ad cutem pertinentium ora. Diserte id explicat *in lib. de usu pulsuum cap.* 5. ubi ait: *Sicuti nimirum per ora* (arteriarum) *quæ in cutem finiuntur, quidquid halituosum fumidumve excrementum habent, id excernunt; recipiunt autem ex circumdato nobis aere non exiguam in se portionem. Atque id est, quod Hippocr. foras, introque spirabile totum corpus dixit*. Idem repetit *lib.* 8. *de Hipp. & Plat. decret. cap.* 8. ubi etiam triplicem hujus attractionis causam assignat. Non solum autem, ut modo dicebamus, & ut notat Keillius *Med Stat. Britann. disquis.* 2. *p. m.* 39. a Galeno recepta fuit hæc Hipp. opinio de aeris per cutem introitu, sed apud omnes postea Medicos usque ad sæculum proxime elapsum ita obtinuit, ut a nullo unquam in dubium vocata fuerit. Solum id factum est post inventum sanguinis circuitum, quanquam non ab omnibus. Boyleus pluribus conatur hunc ingressum externorum corpusculorum in cutem ostendere *in suo Tentam. de corp. anim. porositate cap.* 3. Cum eo consentit P. Lana *Magnat. & art. lib.* 2. *cap.* 1. & Fanton. *Dissert.* 2. *de com. velam. p. m.* 25. Sed omnium maxime in id nititur ante memoratus Keillius, in ea quam nominavimus secunda Disquisitione, ubi inter alia, quæ transitum hunc a cute ad corporis interiora demonstrant, præter vulgatissima experimenta cantharidum, & hydrargyri, aliud etiam affert allii plantis pedum admoti quod spiritum oris graveolen,

lentem reddit. Cui simile illud est, quod a nobis aliquando observatum fuit, de Benzoini tinctura, quæ manibus tantummodo affricta urinam odore violaceo imbuit, perinde ac illa eadem resina, & aliæ id genus intro sumptæ facere consueverunt.

(108) *Adhærere vero ea &c.* Veteres plures Hippocraticum illud: *corpus totum intro esse spirabile* intellexerunt de alimento ex aere attracto, uti notavit Galenus *l. supra cit.* Boerhaavius autem non adeo se alienum ab ea opinione ostendit, quin aliquid ex aere adduci ad nutrienda animantium corpora suspicatus fuerit. In suis enim Elem. Chem. *T. & T. 2. Prolegom. n. 2.* ubi loquitur de jactura continua, & reparatione corporum animalium, hæc habet: *Non manent ergo hoc respectu quæ fuerunt, sed quotidie perditis nova substituunt ex assumptis cibis potibusque, & forte aere: quia pullum ovi, incubatu foti ovo supposito ponderosiorem Bellinus deprehendit.*

(109) *Tum auctum &c.* Huc referenda est Bellini observatio, cujus modo mentionem fecit Boerhaavius. Postquam ergo Vir incomparabilis (*de motu cord. prop. 4. p. m. 116.*) lectorem suum invitavit ad diligenter examinanda pondera corpusculi seminis, quod in ovo est, & liquidorum, ex quibus formatur pullus, hæc subjungit: *& si in horum ponderum administratione, contingat aliquid inexpectatum, fiat scilicet invenias pullum esse majoris ponderis, quam sit pondus liquidorum, ex quibus compositus est; existimato te habere argumentum certissimum, quo constituere possis tuto, extrinsecum aliquid immisceri corpori pulli, ipsique pondus addere, atque ita pondus pulli reddere majus, quam sit pondus liquidorum ovum implentium, ex quibus componitur.* Hanc observationem commemorat Fantonus *Dissert. 13. p. m.* 342. Est autem illud ponderis incrementum, quod supra ovi liquida sumit pullus, eo mirabilius quod in eo calore contingat, quo immaniter dissipari ovi liquores deberent, quando multo minorem iisdem dissipandis sufficere quotidiana experientia ostendit. Ova enim & frigida, & frigido in loco servata aliquod *ponderis sui momentum certis intervallis deperdere* observavit Boyleus *tentam. cit. cap.* 3. Vid. etiam Bellin. *de M. cord. prop. 9. p. m.* 143. *col.* 1. Fanton. *dissert. 1. de comm. velam. p m. 26. & dissert. 13. p. m.* 340. Novissime quoque diligentissimus Reaumurius in suo elegantissimo Opere de Insectis *Tom. 2. mem.* 1. consideravit perspirationem, quæ ova vel summa cura custodita conficit, atque corrumpit. Ea occasione modum tradit, quo exhalatio ista impediri, atque hæc diutissime conservari possint. Modus eo redit, ut vernice aliqua extrinsecus obducantur. Dum vero considerat, incubatus calore non tantum ab ovo exhalari, quantum in multo minore calore, qualis est aeris nos ambientis, exhalatur, id rejicit in liquorum ovo contentorum circularem motum. Hic juxta perspicacissimum Philosophum & putrefactionem, ad quam illi cæteroquin sunt proni, & assiduam, quæ extra incubatum fit, eorum dissipationem inhibet. Cæterum nobis superiore æstate ovorum per ejus tempestatis calorem decrementum observantibus accidit, ut etiam de extrinseci alicujus in eadem ingressu certiores fieremus. Ex duobus ovis quæ in conclavi sicco, nec admodum tamen calido servata fuerant, alterum 24. al-

te-

terum 23. granorum pondere, intra horas triginta diminutum est. Illud in cellam vinariam, quæ frigida erat quidem, non multum tamen humida, translatum est: hoc eodem in loco, in quo antea fuerat, est custoditum. Postridie autem primum illud 12. granorum pondere, alterum nihil auctum invenimus. Placuit autem etiam in animantibus diu sine cibo viventibus experiri quid exterioris aeris calor posset in eorum corpora. Viperas ad experiendum selegimus. Hæ si Digbeo credendum esset (*Orat. de pulv. sympath.*), & Laurentio Straussio (*Epist. ad eumdem Equit. Digbaum*), non solum diu manent sine cibo, sed incrementum etiam, solius aeris pabulo, sumunt. At nobis id videre non contigit. Ex duabus enim Viperis, quarum alteram vivam, alteram laqueo suffocatam in eadem aeris temperie a die 12. Septemb. ad 20. Novemb. servavimus, viva quidem minorem ponderis sui jacturam semper fecit, quam mortua, quod sane notabile est, sed aliquam tamen semper fecit. Sic ut vere a Georgio Wolfg. Wedelio (*Patbol. Med. Dogm. sect. 3. cap. 2. p. 464.*) dictum fuisse cognoverimus, *Viperas, si nutrimento destituantur, crescere a solo aere experimentis contrarium esse. Diu vivere ipsas vitro asservatas, verum emaciari, & mori tandem.* Id accidit nostræ, postquam translata fuit in hypocaustum, cujus calor fere ad æstivum accedebat. Octavo enim die, ex quo ibi servata fuit, mortua inventa est. His octo diebus quadraginta granorum pondere diminuta est, quinque videlicet in singulos dies, cum ante vix unius grani pondus quotidie amitteret. Ex quo apparuit quantum valeat externus calor ad conficienda istorum animantium corpora. Sed hic quoque inter Viperam hanc, & alteram, quæ mortua jampridem fuerat, notabile discrimen fuit. Trium enim supra quadraginta granorum fuit intra idem tempus, & eodem in loco postremæ hujus decrementum. Cum ergo ab ambiente aere minus consumi videatur in hac animantium specie vivens corpus, quam mortuum, facile erit, ut in suspicionem veniamus occulti alicujus alimenti, quod ab aere in hæc corpora invehatur: nisi forte cum Reaumurio existimemus, circulari humorum motu, quemadmodum in ovis incubatis, ita & in his animantibus, eorum nimiam transpirationem cohiberi. Verum non opus est ex istis observationibus argumenta sumere incrementi ab aere animantium corporibus dati, cum ex Keillio habeamus in Aphorismis staticis, quos ex accuratis observationibus constituit, atque firmavit, non solum *per omnes corporis poros continuum facilemque aeri patere ingressum, & egressum*, sed etiam *quæ in aere sub vaporis specie circumvolitant aqueas particulas, a cute nostra attractas cum sanguine commisceri, & corpus pondere augere*: itemque *corpora morbo aliquo extenuata, aut evacuatione exinanita plus humoris ab aere trahere, quam repleta*: & demum *plus attrahere nos tempestate nebulosa, quam sicca; noctu, quam interdiu; dormientes, quam vigilantes; atque hinc fieri posse, quod nocturna perspiratio sit diurna semper minor.*

(110) *Immania quædam &c.* Cujusmodi illud est, quod *in Comment. Bon. Acad. pag.* 145. ex Cl. Jo. Ant. Mundini relatione memoratur Virgini cuidam Moniali accidisse, cui post suppressa menstrua *tantum urinæ* *pro-*

profluvium ex improviso factum est, quantum vix credi potest. Idque per nonaginta septem dies sic continuavit, ut nulla die libras pauciores, quam quadraginta tres Virgo reddiderit, quibusdam diebus etiam uncias octo vel novem supra illas. Post dies nonaginta septem remisit profluvium, atque ad libras quotidianas duodecim redactum est, eaque mensura perstitit ad quatuor menses. Inter hae potio nulla erat, quin immo sic liquida omnia Virgo abhorrebat, quasi hydrophobia laboraret. Cibus in singulos dies modicus, ut libras aquaret vix duas; eique faces respondebant. Somnus quietus, nisi mejendi voluntate sæpius turbaretur; vires exiguæ, non tamen fractæ &c. nulla neque corporis emaciatio, neque carnium flacciditas. Hoc profluvium idcirco protulimus, quod & a nostris observatum fuerit diligentissime, & pleraque excedat quæ apud Scriptores prostant. Inter quæ cum celebre illud sit, quod puellę Mediolanensi accidisse fertur (Card. *de rer. variet. cap.* 44); duratione tamen, & quantitate longe a nostro superatur. Cum enim illa 60. dierum spatio, detracta cibi, & potus quantitate, mille septingentas quadraginta libras urinæ reddiderit; Monialis nostra intra idem tempus bis mille quadringentas sexaginta libras emisit; cum totis diebus nonaginta septem urinæ quantitas ad ter mille noningentas septuaginta septem libras, sequentibus vero quatuor mensibus ad ducentas supra mille libras ascenderit. Jam vero quod de hac Moniali narratur, eam sic liquida omnia abhorruisse, quasi hydrophobia laboraret, nobis in mentem revocat historiam hydrophobię cujusdam singularis, quam ex Jo.Bapt.Wenckh. relatam habemus *in Eph. A. N. C. Cent. V. VI. obs.* 30. Hanc passa est mulier quædam & antea bibax, & postea assidue sitibunda. Etsi vero siti impellebatur ad bibendum, attamen ne guttam quidem aquæ, aut cujuscumque alterius liquoris sumere poterat; sed neque fructus succulentos, aut simile aliud, quod paullo humidius esset. Quod si forte aquæ guttulam vehementi siti compulsa deglutiisset, tussi, vomitu, capitisque doloribus correpta plures septimanas decumbere cogebatur. Quod autem ad rem nostram facit, viginti, triginta, quandoque etiam plures urinæ uncias quotidie reddidit; menstrua semper fluxerunt; nec macilentior, nec pinguior fuit; faciei colorem non amisit, licet quartum jam annum cum dimidio in eo statu transegisset, cum historia scriberetur. Omittimus alia profluvia, & admirandas quasdam egestiones, cujusmodi fuit sanguinea illa, quam toties memorata puella Patavina post duorum mensium omnimodam abstinentiam perpessa est. *Per tres* enim *menses continuos quotidie vel alternis diebus sanguinem libræ pondere per alvum rejecit primum floridum, mox aquosum, & nigricantem, qui demum, alvo subsistente, vomitu rejectus fuit*. (*Senn. l. c.*) Hujus similem fuisse dicit Gasp. a Rejes (*l. c. n.* 23.) historiam quandam aliam *quam scribit Matth. de Gradi* (*cap. de Vomitu*) *de Moniali Ordinis D. Augustini, quæ tribus annis vixit vomens omnem eibum, & in majori quantitate quam illum ingerebat, oborto statim vehementissimo ventriculi dolore, qui non aliter, quam sanguinis missione alleviabatur. Incredibile autem fuit quoties, & quanta in copia sanguis illi educeretur, ut non solum semel, sed bis in septimana, per octo menses continuos phlebotomaretur, & aliquando per duos menses ter in hebdomada, ita ut alternatis die-*

diebus hoc fieret ad uncias 6. vel 7. singulis vicibus extrahendo. Mirabilis certe (subjungit a Rejes) *sanguinis abundantia!* Sed eam multo admirabiliorem facit vomitus is, a quo non videas quid supereſſe poſſit ad corpus ſuſtentandum. Hujus ſimilem alium,in quo pariter *ea erat totius excreti copia, ut cibum aſſumptum longe ſuperaret*, cum vidiſſet olim Herc. Saxonia, neque perſpiceret, unde tanta pituitæ copia, quanta egerebatur, oriri poſſet, ægra interim *ſatis carnoſa, & boni habitus*, non dubitavit materiam ejus aliquam *ex craſſiore etiam parte aeris attracti* deducere fretus authoritate Galeni id accidere alicubi docentis. *Med. Sept. lib. 3. ſect. 5. cap. 25.* Vid. etiam Hild. *Cent. 4. obſ. 32.* eandem hiſtoriam referens ex Jac. Zvvingero. Verum hæc, uti dictum eſt, omittenda exiſtimamus, quod ipſa rei accurate obſervandæ difficultas fallaciam facere poſſit. Cæterum neque nobis ejuſmodi vomitus exemplum deeſſet, quod afferremus. Vivit enim adhuc apud nos puella, quæ primum quidem acerbiſſimis ſtomachi doloribus, deinde vomitu aſſiduo per aliquot annos cruciata eſt. Ac ſi aſſidentibus habenda eſt fides, aſſumptorum copiam longe excedebant, quæ rejiciebantur. Quamvis autem id credibile facere poſſit nova, & multo diligentior rei hujus per menſem integrum obſervatio præcedentibus narrationibus egregie reſpondens; ab ejus tamen hiſtoria explicatius tradenda, dum omnia quæ ad ipſam pertinent uſquequaque nobis perſpecta fuerint, abſtinebimus.

Finis Primæ Partis Libri Quarti.

